



This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

### Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

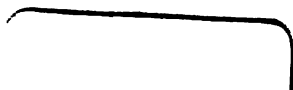
### About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

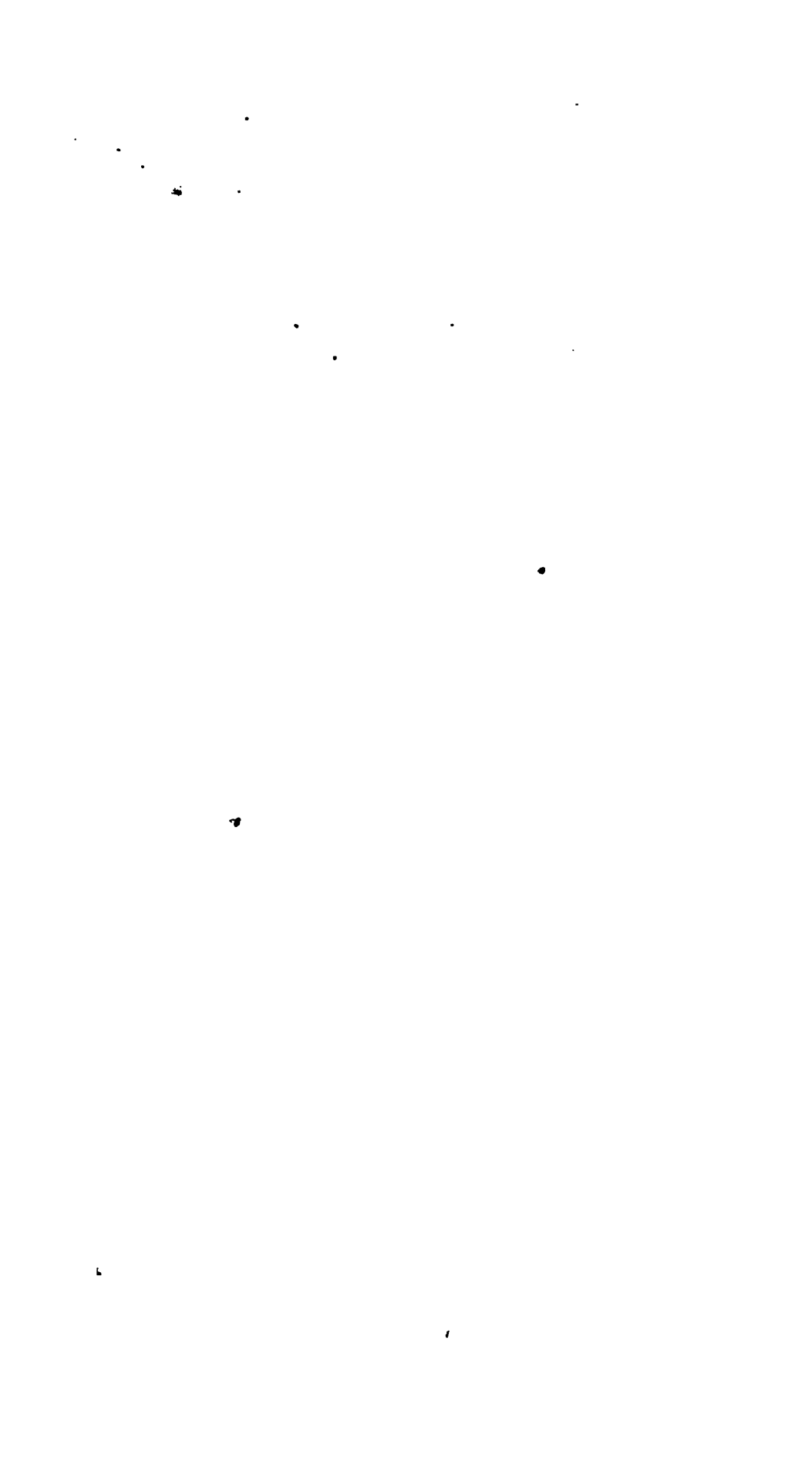




600083984

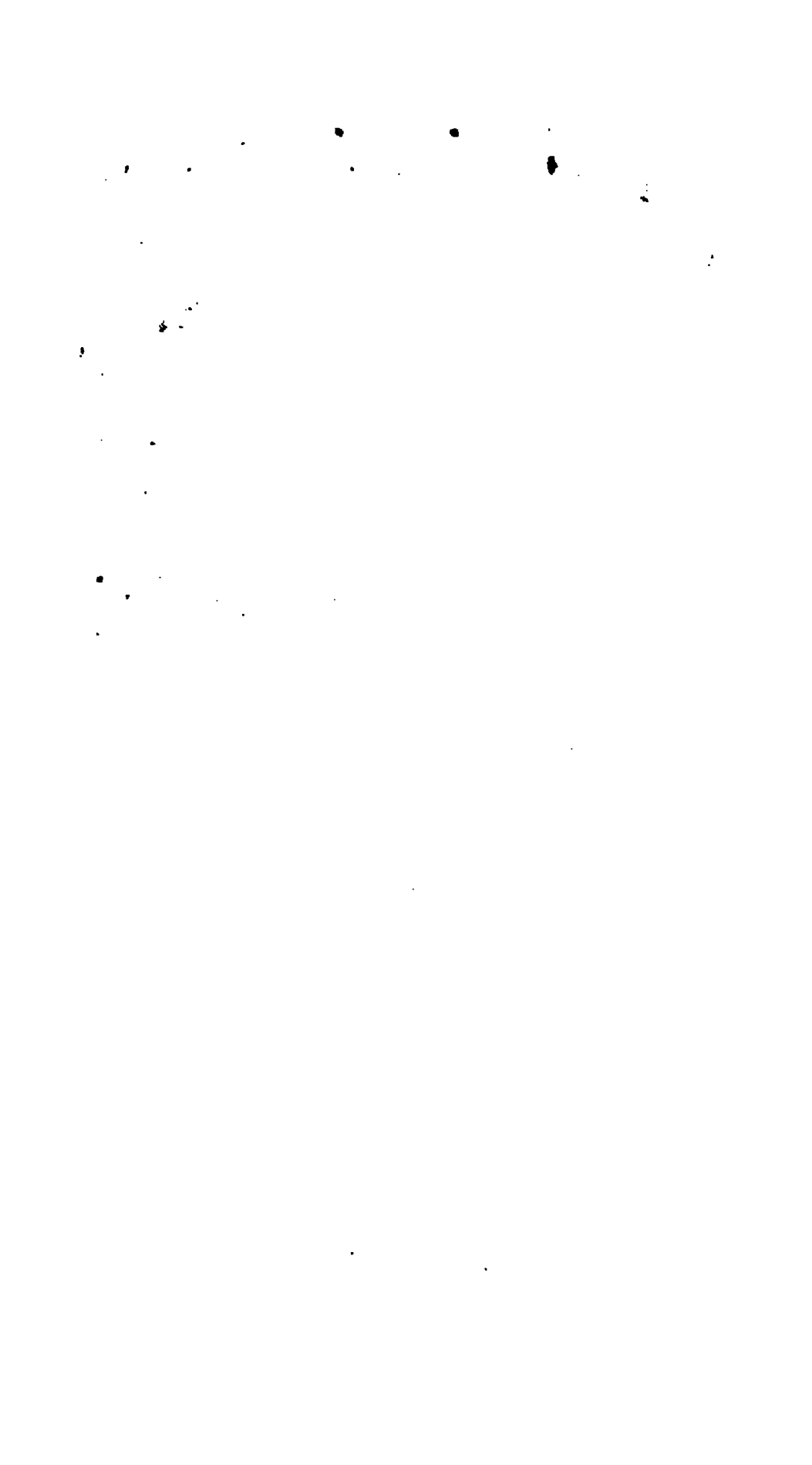


Geo. Edw. Gepp.  
Wadh. Coll.  
1829.



**POLYBII**  
**HISTORIARUM**

**QUIDQUID SUPEREST.**



ΠΟΛΥΒΙΟΣ.

P O L Y B I I

MEGALOPOLITANI

HISTORIARUM

QUIDQUID SUPEREST.

RECENSUIT, DIGESSIT,

EMENDATIORE INTERPRETATIONE, VARIETATE  
LECTIONIS, INDICIBUS

ILLUSTRAVIT

JOHANNES SCHWEIGHÆUSER,

ARGENTORATENSIS.

TOM. II.

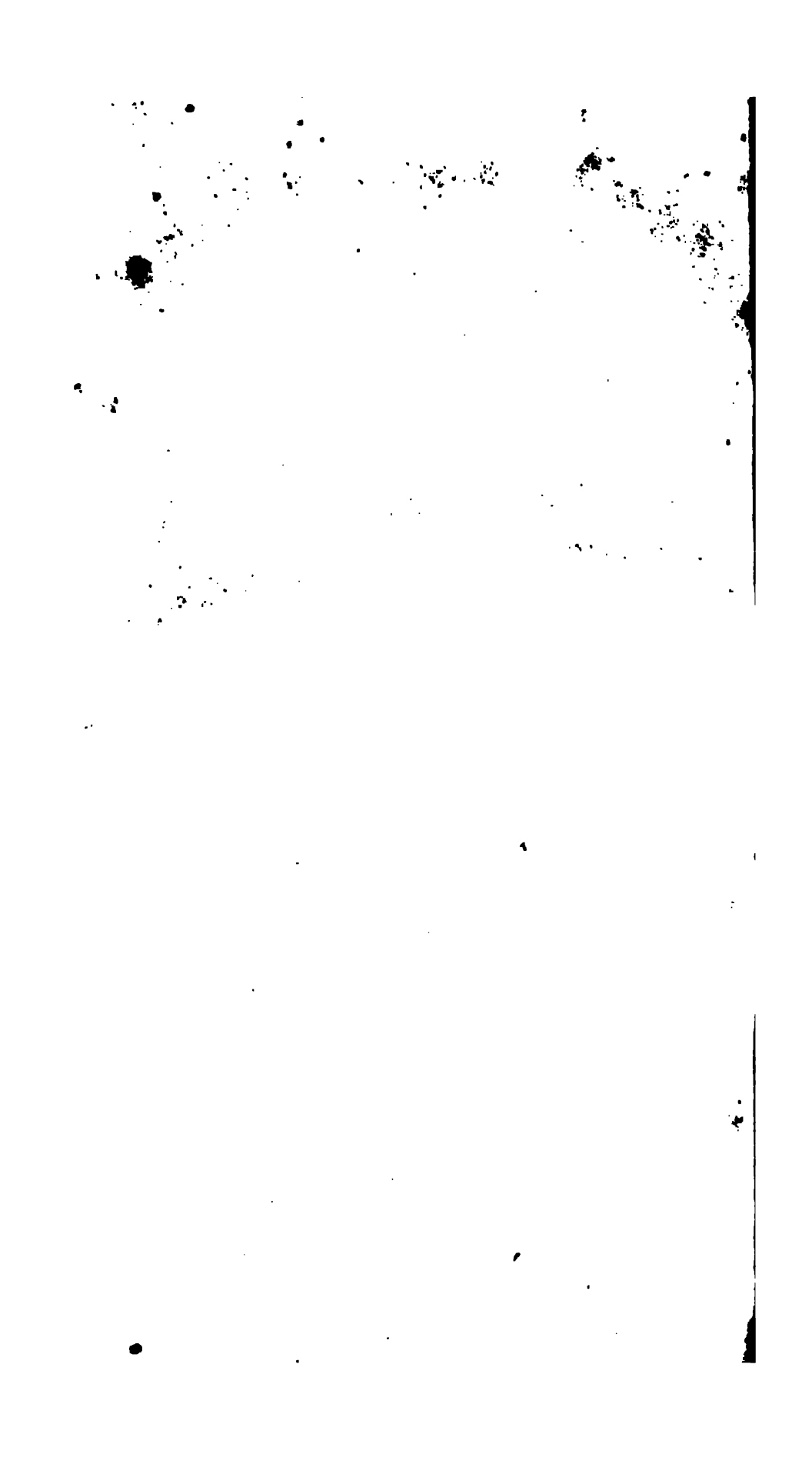
EDITIO NOVA.

OXONII,

EXCUDEBAT W. BAXTER:

IMPENSIS G. ET W. B. WHITTAKER, LONDINI: ET J. PARKER,  
ET R. BLISS, OXONII.  
MDCCCXXIII.

290. i. 166.



Recapitula-  
tio rerum  
Achaica-  
rum ex  
Libro II.

ἐπίδοσιν λαβεῖν εἰς τε τοὺς πρὸ ἡμῶν καὶ καθ' ἡμᾶς  
καιρούς. Ἀρξάμενοι γὰρ ἀπὸ Τισαμενοῦ, τῶν Ὀρέστου<sup>5</sup>  
παίδων ἐνός, καὶ φήσαντες, αὐτοὺς ἀπὸ μὲν τούτου  
βασιλευθῆναι κατὰ<sup>d</sup> γένος ἕως εἰς Ὠγυγον, μετὰ δὲ  
ταῦτα καλλίστη προαιρέσει χρησαμένους δημοκρατικῆς  
πολιτείας, τὸ μὲν πρῶτον ὑπὸ τῶν ἐκ Μακεδονίας  
βασιλέων διασπασθῆναι κατὰ πόλεις καὶ κόμας· ἐξῆς<sup>6</sup>  
δὲ τούτοις ἐπιβαλόμεθα λέγειν, πῶς αὖθις ἤρξαντο  
συμφρονεῖν, καὶ πότε, καὶ τίνες αὐτοῖς πρῶτοι συνίστη-  
σαν. τούτοις δ' ἐπομένως ἐδηλώσαμεν, τίνι τρόπῳ καὶ τ  
ποία προαιρέσει προσαγόμενοι τὰς πόλεις, ἐπιβάλοντο  
Πελοποννησίους πάντας ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἄγειν ὀνομασίαν  
καὶ πολιτείαν. καθολικῶς δὲ περὶ τῆς προειρημένης<sup>8</sup>  
ἐπιβολῆς ἀποφνηάμενοι, μετὰ ταῦτα τῶν κατὰ μέρος  
ἔργων κατὰ τὸ συνεχές ἐπιψαύοντες, εἰς τὴν Κλεο-  
μένους τοῦ Λακεδαιμονίων βασιλείας ἔκπτωσιν κατηντή-  
σαμεν. Συγκεφαλαιωσάμενοι δὲ τὰς ἐκ τῆς Προ-<sup>9</sup>  
κατασκευῆς πράξεις, ἕως τῆς Ἀντιγόνου καὶ Σελεύκου  
καὶ Πτολεμαίου τελευτῆς, ἐπειδὴ περὶ τοὺς αὐτοὺς  
καιρούς πάντες οὗτοι μετέλλαξαν· λοιπὸν ἐπηγγειλά-  
μεθα τῆς αὐτῶν πραγματείας ἀρχὴν ποιήσασθαι τὰς  
ἐξῆς τοῖς προειρημένοις πράξεσι·

<sup>c</sup> τούτων h. l. dant vulgo omnes præter Perott. <sup>d</sup> γένος eis edd. cum Bav.  
et Aug. γένος ὅς eis Vat. Flor. Reg. A. quod corrigendum putavi. <sup>e</sup> Mendose  
scripti libri omnes in Λακεδαιμονίας.

nostrorum memoria admirandum cepit incrementum. Orsi namque a Tisameno, qui fuit unus e filiis Orestæ; postquam ostendimus, Achaos paruisse regibus ex horum genere continua successione ad Ogygon usque, deinde autem translata ad populum potestate, Rempublicam instituisse pulcerrimam, quæ a Macedonum regibus primo quidem divulgata fuerit et per oppida vicæque diremta; his statim subiecimus, quomodo iterum consentire in unum coperint, et quando, et quinam primi eis se adjunxerint. Post hæc declaravimus, quonam modo et quibus consiliis, in suam societatem urbibus pellectis, efficere sint aggressi, ut omnes

Peloponnesi populi communi simul nomine ac Reipubl. forma continentur. Quo de incepto postquam aliquid generatim diximus; postes, res particulares breviter perstringendo, continuam narrationem ad illa tempora perduximus, quando Cleomenes rex Lacedæmoniorum regno excidit. Tum autem in brevem summam collectis omnibus, quæ Præparatione nostra comprehenduntur, usque ad Antigonem, Seleucum et Ptolemæi excessum, qui omnes circa eadem tempora fato sunt functi; principium operis nostri esse nos ducturos sumus polliciti ab his rebus, quæ proxime cum his coherent, quæ modo attigimus.

11. Καλλίστην ὑπόστασιν ὑπολαμβάνοντες εἶναι ταύτην<sup>1</sup> διὰ τὸ, πρῶτον μὲν τὴν Ἀράτου σύνταξιν ἐπὶ τούτους καταστρέφειν τοὺς καιροὺς· ὧς συναπτοῖτες τὴν διήγησιν, τὸν ἀκόλουθον ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων ἀποδιδόναι<sup>2</sup> πρόηρήμεθα λόγον. δεύτερον δὲ, διὰ τὸ καὶ τοὺς χρόνους οὕτω συντρέχειν, τοὺς ἐξῆς καὶ τοὺς πίπτοντας ὑπὸ τὴν ἡμετέραν ἱστορίαν, ὥστε τοὺς μὲν καθ' ἡμᾶς εἶναι, τοὺς δὲ κατὰ τοὺς πατέρας ἡμῶν· ἐξ οὗ συμβαίνει, ταῖς μὲν αὐτοὺς ἡμᾶς παραγεγονέαι, τὰ δὲ 3 παρὰ τῶν ἰωρακότων ἀκηκοῖναι. Τὸ γὰρ ἀνωτέρω προσλαμβάνειν τοῖς χρόνοις, ὡς ἀκοὴν ἐξ ἀκοῆς γράφειν, οὐκ ἐφαίνειθ' ἡμῖν ἁσφαλεῖς ἔχειν οὔτε τὰς δια- 4 λήψεις, οὔτε τὰς ἀποφάσεις. Μάλιστα δὲ ἀπὸ τούτων ἡρξάμεθα τῶν καιρῶν, διὰ τὸ καὶ τὴν τύχην ὡσανεὶ<sup>3</sup> πεκαινοποιεῖναι πάντα τὰ κατὰ τὴν οἰκουμένην ἐν 5 τοῖς προειρημένοις καιροῖς. Φίλιππος μὲν γὰρ, ὁ Δημητρίου κατὰ φύσιν υἱός, ἔτι παῖς ὢν, ἄρτι παρελάμβανε τὴν Μακεδόναν ἀρχήν. Ἀχαιοὺς δὲ, τῆς ἐπὶ τὰδε τοῦ Ταύρου δυναστεύων, οὐ μόνον προστασίαν εἶχε 7 βασιλικὴν, ἀλλὰ καὶ δύναμιν. ὁ δὲ Μέγας ἐπικληθεὶς Ἀντίοχος, μικροῖς ἀνώτερον χρόνοις, τοῦ ἀδελφοῦ Σελεύκου μετηλλαχότος, ἔτι κομιδῇ νέος ὢν, τὴν ἐν

<sup>1</sup> ὡς συνέστ. ex conject. Ursini recepit Casaubonus. MSti omnes ὡς συνέστ. Unde ὁ συνέστ. suspicari licet cum Reiskio. <sup>2</sup> Forr. Ἑλληνιστ. Reisk.

<sup>3</sup> Sic Casaub. ex conject. constituit locum; qui in MStis ita legitur: τὸ ἀσφαλὲς ἔχειν, οὔτε γὰρ διλήψεις, οὔτε τὰς ἀποφάσεις μάλιστα. διὰ ἀπὸ τούτων δεκ.

11. Existimamus enim non aliud Historiæ nostræ commodius poni posse veluti fundamentum: primo, quoniam in illorum temporum expositione desinunt *Arati Commentarii*. Itaque, continuantes illius narrationem, quæ deinceps videbuntur de Græciis dicenda, subtexemus. Deinde, quoniam res ita tulit, ut tempora hæc, quæ ista exceperunt et quæ Historia nostra persequitur, partim in nostram ætatem, partim in patrum nostrorum inciderint memoriam: quo factum est, ut aliis rebus ipsi interfuerimus, alias ab iis acceperimus qui testes oculati fuere. Anteriorum siquidem temporum res gestas simul exponere, ut auditionem

ex auditione scriberem, parum existimavi tutum: quod nec satis claræ notiones earum rerum informari possunt, nec de earumdem veritate satis certo judicari potest. Maxime autem impulit nos ut inde exordiremur, quod ea tempestate fortuna *universis prope orbis terrarum partibus novam quasi faciem* induxerit. *Philippus* siquidem, *Demetrii* filius, etiamnum puer, *Macedoniæ* regnum recens susceperat. *Achaus*, regionibus Asiæ cis Taurum dominans, non speciem solum regiam, sed et potentiam obtinebat. *Antiochus*, qui *Magnus* est cognominatus, paucis ante annis, mortuo fratri *Seleuco* admodum adhuc puer in regnum

Nova ubique rerum facies.

Συρία διεδίδετο βασιλείαν. ἄμα δὲ τούτοις Ἀριαρά-8  
θης παρέλαβε τὴν Καππαδοκῶν ἀρχήν. ὁ δὲ Φιλοπάτωρ  
Πτολεμαῖος ἐν τοῖς αὐτοῖς καιροῖς τῶν κατ' Αἴγυπτον  
ἐγεγόνει κύριος. Λυκοῦργος δὲ Λακεδαιμονίων μετ' οὐ9  
πολὺ κατεστάθη βασιλεύς. ἤρηντο δὲ Καρχηδόνιοι  
προσφάτως ἐπὶ τὰς προειρημένας πράξεις στρατηγὸν  
αὐτῶν Ἀντίσαν. Οὕτω δὲ τοιαύτης περὶ πάσας τὰς 10  
δυναστείας καινοποιίας οὔσης, ἔμελλε πραγμάτων ἔσε-  
σθαι καινῶν ἀρχή. τοῦτο γὰρ δὴ πέφυκε καὶ φιλεῖ  
συμβαίνειν κατὰ φύσιν· ὃ καὶ τότε συνέβη γενέσθαι. 11  
Ῥωμαῖοι μὲν γὰρ καὶ Καρχηδόνιοι τὸν προειρημένον  
ἐνιστήσαντο πόλεμον· Ἀντίοχος δὲ καὶ Πτολεμαῖος  
ἄμα τούτοις, τὸν ὑπὲρ τῆς Κοίλης Συρίας· Ἀχαιοὶ δὲ  
καὶ Φίλιππος, τὸν πρὸς Αἰτωλοὺς καὶ Λακεδαιμονίους·  
οὗ τὰς αἰτίας συνέβη γενέσθαι τοιαύτας.

BEILLUM  
SOCIALE  
Achæorum  
et Philippi,  
cum et totis  
et Lacedæ-  
monijs.  
Causæ et  
origo belli.  
Ætoli pacis  
impatien-  
tes.

III. Αἰτωλοὶ πάλαι μὲν δυσχερῶς ἔφερον τὴν  
εἰρήνην, καὶ τὰς ἀπὸ τῶν ἰδίων ὑπαρχόντων δαπάνας·  
ὥς ἂν εἰθισμένοι μὲν ζῆν ἀπὸ τῶν πέλαις, δεόμενοι δὲ  
πολλῆς χορηγίας διὰ τὴν ἔμφυτον ἀλαζονείαν, ἥ  
δουλεύοντες αἰεὶ πλεονεκτικὸν καὶ θηριῶδη ζῶσι βίον,  
οὐδὲν οἰκεῖον, πάντα δ' ἡγούμενοι πολέμια. οὐ μὲν, 2  
ἁλλὰ τὸν πρὸ τοῦ χρόνον, ὥς Ἀντίγονος ἔζη, δεδιότες  
Μακεδόνας, ἦγον ἡσυχίαν. ἐπειδὴ δ' ἐκείνος μετέλλαξε 3  
τὸν βίον, παῖδα καταλιπὼν Φίλιππον, καταφρονήσαντες,

<sup>1</sup> ἁλλὰ καὶ τὸν edd. ex Bav. κατὰ malim pro καί.

Syriæ successit. Simul et *Artarathes* Cappadociæ regnum capessivit. *Ptolemæus* item *Philopator* circa idem tempus *Ægypti* regno potitus est. Nec multo post, *Lycurgus* rex *Lacedæmoniorum* est constitutus. *Carthaginienses* vero nuper ad res eas gerendas, quas commemoravimus, *Hannibalem* imperatorem creaverant. Hoc igitur modo innovatis ubique locorum potestatibus, quin novandarum quoque rerum principia nascerentur, nullum erat dubium: quippe ita comparatum natura est: neque aliter tunc evenit. Romani enim et *Carthaginienses* bellum, de quo diximus, inchoarunt: simul *Antiochus* et *Ptolemæus* de

Syria Cava bellarunt: *Achæi* et *Philippus* adversus *Ætolos* et *Lacedæmonios*. Hujus autem belli causæ hæc fuerunt.

III. Jamdudum *ÆTOLI* pacem, et quod suis se sumtibus sustentare coge-  
bantur, iniquo animo ferebant: gens as-  
sueta ex rapto vivere, et multis vitæ  
præsidiiis egens propter insitam arrogan-  
tiam; cui dum indulget, aliena ap-  
petere, ac ferinam quamdam agitare  
vitam consuevit; nihil amicum, om-  
nia hostilia reputans. Sed enim supe-  
rioribus temporibus, quamdiu vixit  
*Antigonus*, metu *Macedonum* quieti  
egerant. Postea vero quam e vivis  
*Antigonus* excessit, relicto *Philippo*

OL. 139. 3. **Ξαινούσης τῆς ἀπονοίας, ἐνεχίρῃσαν καὶ τὰς ἐπὶ τῶν ἀγρῶν οἰκίας ἐκκόπτειν, ἀνυπονόητως τὰς νύκτας ἐπι- Φαινόμενοι. Τῶν δὲ Μεσσηνίων ἐπὶ τούτοις ἀγανα- 11 κτούντων, καὶ διαπρεσβευομένων πρὸς τὸν Δορίμαχον, τὰς μὲν ἀρχὰς παρήκουε, βουλόμενος τὰ μὲν ὠφελεῖν τοὺς ὑπ' αὐτὸν ταπτομένους, τὰ δ' αὐτὸς ὠφελεῖσθαι, μερίτης γιγνόμενος τῶν λαμβανομένων. πλεοναζούσης 12 δὲ τῆς παρουσίας τῶν πρεσβειῶν διὰ τὴν συνέχειαν τῶν ἀδικημάτων, αὐτὸς ἤζειν ἐπὶ τὴν Μεσσήνην, ἔφη, "δικαιολογησόμενος πρὸς τοὺς ἐγκαλοῦντας τοῖς Αἰτωλοῖς. Ἐπειδὴ δὲ παρεγένετο, προσπορευομένων αὐτῷ τῶν 13 ἡδικημένων, τοὺς μὲν δίσυρε χλευάζων, τῶν δὲ κατανίστατο, τοὺς δ' ἐξέπληττε λοιδορῶν.**

Chironis villa.

IV. Ἔτι δ' αὐτοῦ παρεπιδημοῦντος ἐν τῇ Μεσσήνῃ, συνεγγίσαντες τῇ πόλει νυκτὸς οἱ πειραταὶ, καὶ προσβαλόντες κλίμακας, ἐξέκοψαν τὸ Ὁχεῖρανος καλούμενον ἐπαύλιον· καὶ τοὺς μὲν ἀμυνομένους ἀπέσφαξαν, τοὺς δὲ λοιποὺς τῶν οἰκετῶν δῆσαντες, καὶ τὰ κτήνη μετ' αὐτῶν ἀπήγαγον. οἱ δὲ τῶν Μεσσηνίων ἔφοροι, πάλαι 2 μὲν ἐπὶ τε τοῖς γιγνομένοις καὶ τῇ παρεπιδημίᾳ τοῦ Δοριμάχου διαλγοῦντες, τότε δὲ καὶ προσενυβρίζεσθαι δοξάντες, ἀνεκαλοῦντο αὐτὸν εἰς τὰς συναρχίας. Ἐν ᾧ 3

<sup>a</sup> δικαιολογούμενος Aug. cad. man. superscr. Χω.

<sup>o</sup> Χεῖρας Vat. Flor. Reg. A. Χεῖρας Aug. sed

deinde, crescente audaciæ immanitate, villas in agris noctu aggredientes, nemine tale quid suspicante, effringere cœperunt. Et quum Messeniis quærentur, ac de injuriis expostulatum legatos ad Dorimachum mitterent, initio rationem eorum nullam habebat: tum quia illos qui sibi militabant ditare, tum quia ipse ditari cupiebat, factus eorum quæ capiebantur participes. Urgentibus deinde frequentioribus legationibus, propter assiduas istum rapinas; ipse, inquit, Messenam veniam, et querentibus de Aitolis jus reddam. Eo ut venit, quum adirent eum qui injuria fuerant affecti, alios

cum jocis irridebat, contra alios ipse insurgebat, alios conviciis terrebat.

IV. Messenæ adhuc morabatur Dorimachus, quando piratæ, nocte quadam propius urbem progressi, Chironis quam vocant villam scalis admotis effregerunt: ubi occisis qui repugnabant, reliquam familiam catenis onerata, et cum his jumenta, abduxerunt. Messeniorum Ephori, dudum tam propter piratarum rapinas, quam propter Dorimachi in ipsorum urbe commorationem, dolore accensi; tum vero etiam nova contumelia affectos se rati; ad magistratum conventum diem illi dicunt. Erat tunc temporis

καιρῷ ῥ Σκίρων, ὃς ἦν μὲν ἑφορος τότε τῶν Μεσσηνίων, A. U. 533.  
 εὐδοκίμει δὲ καὶ κατὰ τὸν ἄλλον βίον παρὰ τοῖς Sciron,  
 πολίταις, συνεβούλευε μὴ προῖσθαι τὸν Δορίμαχον ἐκ ephorus.  
 τῆς πόλεως, εἰ μὴ τὰ μὲν ἀπολωλότα πάντα τοῖς Messenior.  
 Μεσσηνίοις ἀποκαταστήσῃ, περὶ δὲ τῶν τεθνεώτων ἠδω-  
 4 σιδίκους παράσχη τοὺς ἡδικηκότας. Πάντων δ' ἐπι-  
 σημηναμένων, ὡς δίκαια λέγοντος τοῦ Σκίρωνος· διοργι-  
 σθεὶς ὁ Δορίμαχος, εὐήθεις αὐτοὺς ἔφη τελείως ὑπάρ-  
 χειν, εἰ Δορίμαχον οἶονται νῦν προπηλακίζειν, ἀλλ' οὐ  
 τὸ κοινὸν τῶν Αἰτωλῶν· καὶ καθόλου δεινὸν ἡγήετο τὸ  
 γιγνόμενον, καὶ κοινῆς αὐτοὺς ἐπιστροφῆς ἔφη τεύξε-  
 5 σθαι· καὶ τοῦτο πείσσειν δικάως. Ἦν δέ τις κατ'  
 ἐκείνους τοὺς καιροὺς ἄνθρωπος, ἄσυρῆς ἐν τῇ Μεσσήνῃ,  
 τῶν ἱεζερμένων τὸν ἄνδρα κατὰ πάντα τρόπον, ὄνομα  
 Βαθύρτας, ὃς τις εἰ περιέθηκε τὴν καυσίαν καὶ χλαμύδα Babyrtas.  
 6 τοῦ Δορίμαχου, μῆ ὅϊόν τ' εἴη διαγινώσκειν· ἐπὶ  
 τοσοῦτον ἐξαμοίωτο κατὰ τε τὴν φωνὴν καὶ τᾶλλα μέρη  
 τοῦ σώματος τῷ προειρημένῳ. καὶ τοῦτ' οὐκ ἐλάνθανε  
 7 τὸν Δορίμαχον. Ὀμιλοῦντος οὖν αὐτοῦ ἀνατατικῶς  
 τότε καὶ μάλα ὑπερηφάνως τοῖς Μεσσηνίοις, περιοργι-  
 σθεὶς ὁ Σκίρων, Νομίζεις γὰρ ἡμῖν, ἔφη, σοῦ μέλειν  
 8 ἢ τῆς σῆς ἀνατάσεως, Βαθύρτα; ῥηθέντος δὲ τούτου,

ῥ Σκίρων Vat. Flor. Aug. Reg. A. et sic deinde constanter.

Casaub. auctore Suida edidit. MSti omnes εὐδοκίμους.

B. C.

Vulgo αἰετ' ἵπαι. αἰετ' dedere Vat. et Flor. αἰετ' pro ἵπαι ex conject. posui.

ἠδωσιδίκους

ἱεζερμένους Reg.

Messeniorum Ephorus Sciron, ob reli-  
 quas etiam vitæ probitatem in magna  
 apud cives suos opinione: qui consi-  
 lium dedit, ne Dorimacho exeundi ex  
 urbe prius succrent potestatem, quam  
 omnia damna, quæ accepissent Messenii,  
 aurisset, perpetratarumque cædium au-  
 ctores ad pœnas pendendas stitisset.  
 Secuta omnium approbatione, tam-  
 quam æqua euadente Scirone; ex-  
 candescens Dorimachus; plane stultus  
 esse illos, pronuntiat, si Dorimachum  
 se nunc contumeliis afficere, non autem  
 commune Aitoliorum arbitrentur: atque  
 omnino factum illorum indignum sibi,  
 ait, videri: addit denique, publica

animadoersione, quæ nunc agerent, esse  
 luituros; idque jure merito ipsis con-  
 turum. Fuit autem quidam Messenæ  
 tempestate illa, homo impurus, qui  
 virilitatem prorsus omnibus modis ex-  
 uerat, cui nomen Babyrtæ: huic cau-  
 siam et chlamydem imponeres Dori-  
 machi, ab illo neutiquam dignosceres;  
 tanta hominem similitudine referebat  
 et voce et aliis corporis partibus: neque  
 hoc Dorimachus nesciebat. Eo igitur  
 superbe tum Messenios compellente,  
 et minas etiam intentante; ira effe-  
 vescebat Sciron: Tunc, inquit, scis,  
 Babyrtæ! aut te aut minas tuas nos  
 curare? Post hanc vocem Dorimachus,

Ol. 139. 3.  
Bellum me-  
ditatur Do-  
rimachus.

παφραυτίκα μὲν εἶξας ὁ Δορίμαχος τῇ περιστάσει, συνεχώρησε πάντων ἐπιστροφὴν ποιήσασθαι τῶν γεγονότων ἀδικημάτων τοῖς Μισσηνίοις. Ἐπειελθὼν δ' εἰς τὴν Αἰτωλίαν, οὕτω πικρῶς ἤνεγκε καὶ βαρύνει τὸ ῥῆθιν, ὥς, οὐδεμίαν ἄλλην ἔχων εὐλογοὶ πρόφασιν, δι' αὐτὸ τοῦτο τοῖς Μισσηνίοις ἐξέκαυσε τὸν πόλεμον.

Ariston,  
praetor Æ-  
tol. Infr-  
mus.

Res admi-  
nistrat Sco-  
pas.

V. Στρατηγὸς μὲν οὖν ὑπῆρχε τῶν Αἰτωλῶν Ἀρίστων. οὗτος δὲ διὰ τινὰς σωματικὰς ἀσθενείας ἀδύνατος ᾖν πρὸς πολιμικὴν χρεῖαν, ἅμα δὲ καὶ συγγενὴς ὑπάρχων Δοριμάχου καὶ Σκόπα, τρόπον τινὰ παρακωλύει τούτῳ τῆς ὅλης ἀρχῆς. ὁ δὲ Δορίμαχος κατὰ κοινὸν μὲν οὐκ ἐτόλμα παρακαλεῖν τοὺς Αἰτωλοὺς εἰς τὸν κατὰ τῶν Μισσηνίων πόλεμον, διὰ τὸ μηδεμίαν ἔχειν ἀξίαν λόγου πρόφασιν· ἀλλ' ὁμολογουμένως ἐκ παρανομίας καὶ σκώμματος γεγρονίαι τὴν ὁρμήν. Ἀφείμενος δὲ τῆς ἐπινοίας ταύτης, ἰδίᾳ προστρέψατο τὸν Σκόπαν, κοινωῆσαι τῆς ἐπισβολῆς αὐτῷ τῆς κατὰ τῶν Μισσηνίων ὑποδεικνύων μὲν τὴν ἀπὸ Μακεδόνων ἀσφάλειαν διὰ τὴν ἡλικίαν τοῦ προστάτου (οὐ γὰρ εἶχε πλεῖον ἐτῶν τότε Φίλιππος ἑπτακαίδεκα)· παρατιθείς δὲ τὴν Λακιδαιμόνιον ἀλλοτριότητα πρὸς τοὺς Μισσηνίους, ἀναμιμνήσκων δὲ τῆς Ἠλείων πρὸς σφᾶς ἐννοίας καὶ συμμαχίας· ἐξ ᾗν ἀσφαλῆ τὴν εἰσβολὴν τὴν εἰς τὴν Μισσηνίαν

Scopam ad  
bellum adv.  
Messenios  
incitat Do-  
rimachus.

<sup>1</sup> Sic corrigendum putavi vulgatum διὰ τοῦτο. ex Vat. et Flor. Ceteri vulgo εἰς τὴν Μισσηνίαν.

<sup>2</sup> εἰς τὴν Μισσηνίαν adscivi

impraesentiarum quidem necessitati concedens, permisit Messeniis, ut factarum sibi injuriarum omnium poenas exigere. Idem vero, in Ætoliam reversus, adeo acerbè ac graviter dictum illud tulit, ut propter id unum, (neque enim quidquam aliud habebat, quod cum aliquo saltem colore præteteret,) bellum Messeniis conflaverit.

V. Praetor Ætolorum tunc erat Ariston: qui ob corporis infirmitates aliquas ad belli munia inhabilis, ad hoc Dorimachum et Scopum cognitione contingens, universo magistratu huic quodammodo cessit. Dorimachus igitur in publicis quidem conventibus bellum contra Messenios Ætolis sua-

dere non audebat: quippe cujus nullam satis dignam causam posset afferre; quum apud omnes constaret, ob commissas scelera et jactum in se dicterium ad hoc bellum ipsum stimulari. Hac igitur omissa cogitatione, privatim Scopum cepit hortari, ut eorum quæ adversus Messenios moliebatur, particeps fieri vellet; ostenditque illi, nihil quidquam a Macedonibus periculi imminere, ob ætatem illius qui rebus tum praeerat: nondum enim Philippus annum ætatis decimum septimum excesserat. Addit et de Lacedaemoniorum animis, qui a Messeniis essent alienati: revocat insuper illi in memoriam Eleorum erga

- OL. 139. 3. γαγόντες αὐτανδρον, τοὺς τε ναυκλήρους καὶ τοὺς ἐπιβάτας, σὺν τούτοις δὲ καὶ τὴν ναῦν, ἀπέδοντο. τῆς 2 δ' Ἡπείρου τὴν παραλίαν ἐπόρθουν, συγχράμεινοι πρὸς τὴν ἀδικίαν ταῖς τῶν Κεφαλλήνων ναυσὶν ἐπέβάλλοντο δὲ καὶ τῆς Ἀκαρνανίας ὅθρουν καταλαβείσθαι. ἅμα δὲ 3 τούτοις λάβρα διὰ Πελοποννήσου τινὰς πέμψαντες, ἐν μέσῃ τῇ τῶν Μεγαλοπολιτῶν χώρα κατέσχον τὸ καλούμενον ὀχύρωμα Κλάριον· ᾧ λαφυροπωλείῳ χρησάμενοι, διῆγον ἐν τούτῳ πρὸς τὰς ἀρπαγὰς. Οὐ μὴν, 4 ἀλλὰ τοῦτο μὲν Τιμόξινος, ὁ τῶν Ἀχαιῶν στρατηγός, παραλαβὼν Ταυρίωνα τὸν ἐπὶ τῶν ἐν Πελοποννήσῳ βασιλικῶν πραγμάτων ὑπ' Ἀντιγόνου καταλειμμένον, ἐξεπολιόρκησε τελείως ἐν ὀλίγαις ἡμέραις. Ὁ γὰρ 5 βασιλεὺς Ἀντίγονος Κόρινθον μὲν εἶχε, κατὰ τὸ τῶν Ἀχαιῶν συγχώρημα, ἡ διὰ τοὺς Κλεομενικοὺς καιροῦς Ὀρχομενὸν δὲ κατὰ κράτος ἐλὼν, οὐκ ἀποκατέστησε τοῖς Ἀχαιοῖς, ἀλλὰ σφετερισάμενος κατέειχε βουλόμενος, ὥς γ' ἰμοὶ δοκεῖ, μὴ μόνον τῆς εἰσόδου κυριεύειν τῆς εἰς Πελοπόννησον, ἀλλὰ καὶ τὴν μεσόγαίαν αὐτῆς παραφυλάττειν, διὰ τῆς ἐν Ὀρχομενῷ φρουρᾶς καὶ παρασκευῆς. Οἱ δὲ περὶ τὸν Δορίμαχον καὶ Σκόπαν, 7 παρατηρήσαντες τὸν καιρὸν, ἐν ᾧ λοιπὸς ἦν Τιμοξίνῳ μὲν ὀλίγος ἐστὶ χρόνος τῆς ἀρχῆς, Ἀργατος δὲ καθίστατο
- Ætoli clam  
tentant Pe-  
loponne-  
sum.
- Timoxe-  
nus prætor.  
Achæor.
- Taurion  
Peloponne-  
so præfec-  
tus ab  
Antigono.
- Aratus  
prætor. de-  
sign. Achæ-  
orum.
- OL. 139. 4.  
A. U. 534.

\* Ὀθρίων h. l. Flor. Aug. Reg. A. Alibi apud Nostrum Ὀθρίων, et Ὀθρίων.  
\* κατὰ edd. ex Bav.

runt; et naucieros, vectores, navem denique ipsam, venum dederunt. Simul Epiri oram maritimam populari incipiunt, Cephalleniorum navibus ad id scelus utentes. Tentarunt et *Thyreum* Acarnaniæ oppidum occupare. Ad hæc, clam submissa per Peloponnesum manu militum, in media Megalopolitanorum ditione castellum, quod *Clarium* vocant, ceperunt: ubi manubiarum auctione instituta, sedem ad rapinas faciendas eum locum sibi statuere. Verum id quidem castellum paucis admodum diebus penitus expugnavit *Timoxenus*, Achæorum prætor; assumpto expeditionis comite *Taurione*, quem Antigonus reliquerat rebus Pe-

loponnesi ad reges Macedonum pertinentibus præfectum. Rex enim Antigonus Corinthum quidem permissu Achæorum, Cleomenici belli causa, obtinuerat; *Orchomenum* vero, vi a se captum, Achæis non restituerat, verum ipse sibi vindicaverat detinueratque; nempe eo consilio, ut mihi quidem videtur, quo non aditum dumtaxat liberum in Peloponnesum haberet, sed et mediterranea custodiret præsidii illius ope, quod cum necessario apparatu Orchomeni esset futurum. *Dorimachus* et *Scopas*, tempore observato, quo pauci Timoxeno dies ad abundum magistratu superabant, *Aratus* vero, in annum sequentem prætor designatus,

OL 139. 4. χάραν αὐτῶν ἀδικήματα κατὰ τὴν τῶν Αἰτωλῶν δίοδον τῶν τε Μισσηνίων παρόντων κατὰ πρῆσβειαν, καὶ δεομένων σφίσι βοηθεῖν ἀδικουμένοις καὶ παρασπονδουμένοις διακούσαντες τῶν λεγομένων, καὶ συναγανακτοῦν- 3 τες μὲν τοῖς Πατραεῦσι καὶ Φαραεῦσι, συμπάσχοντες δὲ ταῖς τῶν Μισσηνίων αὐτυχίας· μάλιστα δὲ νομίζοντες 4 εἶναι δεινόν, εἰ μήτε συγχωρήσαντος τοῖς Αἰτωλοῖς μηδενὸς τὴν δίοδον, μηδὲ καθάπαξ ἐπιβαλλόμενοι παραιτεῖσθαι, κατετόλμησαν ἐπιβῆναι στρατοπέδῳ τῆς Ἀχαΐας παρὰ τὰς συνθήκας· ἐπὶ πᾶσι τούτοις παρο- 5 ξυνήντες, ἐψηφίσαντο βοηθεῖν τοῖς Μισσηνίοις, καὶ συνάγειν τὸν στρατηγὸν τοὺς Ἀχαιοὺς ἐν τοῖς ὅπλοις· ὃ δ' αὖν τοῖς συνελθοῦσι βουλευομένοις δόξη, τοῦτ' εἶναι κύριον. Ὁ μὲν οὖν Τιμόξενος, ὁ τότε ἔτι ὑπάρχων 6 στρατηγός, ὅσον οὐκ ᾔσχετο ληγούσης τῆς ἀρχῆς, ἅμα δὲ τοῖς Ἀχαιοῖς ἀπιστῶν, διὰ τὸ ραθύμως αὐτοὺς ἐσχηκῆναι κατὰ τὸ παρὸν περὶ τὴν ἐν τοῖς ὅπλοις γυμνασίαν, ἀνεδύετο τὴν ἕξοδον, καὶ καθόλου τὴν συναγωγὴν τῶν ὄχλων. μετὰ γὰρ τὴν Κλειομένους τοῦ Σπαρτιατῶν 7 βασιλείως ἔκπτωσιν, κάμνοντες μὲν τοῖς προγεγονόσι πολέμοις, πιστεύοντες δὲ τῇ παρουσίᾳ καταστάσει, πάντες ὠλιγώρησαν Πελοποννήσιοι τῆς περὶ τὰ πολεμικὰ παρασκευῆς. Ὁ δ' Ἄρατος, σχετιλιάζων καὶ παροξυ- 8 νόμενος ἐπὶ τῇ τόλμῃ τῶν Αἰτωλῶν, θυμικώτερον ἐχεῖτο

Achæorum  
armis diffi-  
dit Timo-  
xenus.

Aratus ante  
tempus init  
præturam.

\* Vocab. *ἄρατος*, quo carent vulgo omnes, ex conject. Reiskii adjiciendum putavi.

in transitu Ætolorum illata exponunt, et Messenii per legatos suos opem sibi ferri poscunt, de injuriis ac perfidia Ætolorum in se conquærentes. His auditis, Achæi, Patræensium ac Phæræensium indignationi consentientes, Messeniorumque miseris ad misericordiam moti; maxime vero indignum ratî, ausos esse Ætolos præter formulam pactionis cum exercitu Achæiam ingredi, quum neque quisquam transitum illis concessisset, et ipsi ne de rogando quidem transitu cogitassent: hæc omnes ob causas irritati, decreverunt Messeniis auxiliari; et, postquam prætor Achæos in armis cogisset, quidquid congregatis super ea re deli-

berantibus visum esset faciendum, id ut ratum esset. At Timoxenus quidem, qui prætor adhuc tunc erat; quoniam et instabat tempus, quo magistratu erat abiturus, et parum ipse Achæis fidebat, propterea quod illa tempestate admodum negligenter in armis erant exercitati, expeditionem atque omnino congregationem multitudinis refugiebat. Omnes namque Peloponnesii, a quo tempore regno Lacedæmoniorum Cleomenes excidit, partim superioribus bellis fessi, partim duraturum præsentem statum confesi, rei bellicæ curam contemptui habuerant. Aratus vero, indigne ferens, graviterque commotus audacia ista

τοῖς πράγμασιν, ἅτε καὶ προὔπαρχούσης αὐτοῖς ἄλλο- A. U. 534.  
 9 τριότητος ἐκ τῶν ἐπάνω χρόνων. διὸ καὶ συνάγειν  
 ἔσπειρε τοὺς Ἀχαιοὺς ἐν τοῖς ὅπλοις, καὶ συμβαλεῖν  
 10 πρόθυμος ἦν τοῖς Αἰτωλοῖς. τέλος δὲ, πένθ' ἡμέραις  
 πρότερον τοῦ καθήκοντος αὐτῷ χρόνου παραλαβὼν παρὰ  
 τοῦ Τιμοξένου τὴν δημοσίαν σφραγίδα, πρὸς τε τὰς  
 πόλεις ἔγραφε, καὶ συνήγε τοὺς ἐν ταῖς ἡλικίαις μετὰ  
 11 τῶν ὅπλων εἰς τὴν Μεγάλην πόλιν. ὑπὲρ οὗ δοκεῖ μοι  
 κρεῖσσον εἶναι βραχία προειπεῖν, διὰ τὴν ιδιότητα τῆς  
 φύσεως.

VIII. Ἄρατος γὰρ ἦν τὰ μὲν ἄλλα τέλειος ἀνὴρ εἰς Arati ingenium et  
 2 τὸν πραγματικὸν τρόπον. καὶ γὰρ εἰπεῖν καὶ διανοη-  
 θῆναι καὶ στήξαι τὸ κριθεῖν δυνατός· καὶ μὴν ἐνεργεῖν  
 τὰς πολιτικὰς διαφορὰς πράως, καὶ φίλους ἐνδύσασθαι,  
 3 καὶ συμμάχους προσλαβεῖν, οὐδενὸς δεύτερος· ἔτι δὲ  
 πράξεις, ἀπάτας, ἐπιβουλὰς συστήσασθαι κατὰ τῶν  
 πολεμίων, καὶ ταύτας ἐπὶ τέλος ἀγαγεῖν διὰ τῆς αὐτοῦ  
 4 κακοπαθείας καὶ τόλμης, δεινότητος. ἰναργῇ δὲ τῶν  
 τοιούτων μαρτύρια καὶ πλείω μὲν, ἐκφανέστατα δὲ τοῖς  
 ἱστορηκόσι κατὰ μέρος, περὶ τε τῆς Σικυῶνος καὶ  
 Μαντινείας καταλήψεις, καὶ περὶ τῆς Αἰτωλῶν ἐκ τῆς  
 Πελληνίων πόλεως ἐκβολῆς· τὸ δὲ μέγιστον, περὶ τῆς  
 5 εἰς Ἀκροκόρινθον πράξεως. Ὁ δ' αὐτὸς οὗτος, ὅτε  
 τῶν ὑπαίθρων ἀντιποιήσασθαι βουλευθείη, ναυρὸς μὲν ἐν

† καὶ τὰ τοῦτοι Aug. Reg. A. καὶ τὰ τοῦτοι edd. ex Bav.    § ἴσμεν τῶν Suid.

*Ætolorum, ardentiore animo rem tractabat; utpote non tum primum, sed jam olim Ætoliis infensus. Quamobrem Achæos in armis cogere festinabat, manum conserere cum Ætolis paratus. Tandem, diebus quinque prius quam tempus advenisset, quo illi ineundus erat magistratus, suscepto publico sigillo a Timoxeno, literas ad civitates scripsit, et universæ publi armis gerendis aptæ diem, qua Megalopolim convenirent, edixit. Ceterum de hoc viro, propter singularem ejus indolem, consentaneum videtur pauca hic prius commemorare.*

VIII. Erat nempe ARATUS vir cetera numeris omnibus absolutus ad res

gerendas. Nam et eloquendi facultate, et mente ingenioque, et arte consilia sua tegendi præstabat: in dissensionibus civilibus leniter ferendis, jungendis amicitiiis, sociis alliciendis, nemini secundus: adhæc, in molitionibus occultis, doliis, et insidiis hosti struendis, hæcque laboris improbi tolerantia audacter ad effectum perducendis, sollertissimus. Cujus rei manifesta sunt testimonia cum alia multa, tum illustrissima, si quis res ab eo gestas sigillatim cognitas habeat, quando urbes Sicyonem et Mantinæam occupavit, item cum Ætolos Pellenensium oppido ejecit: omnium vero maximum, *Acrocorinthum* dolo intercepta. Hic idem

OL 139. 4. ταῖς ἐπινοίαις, ἄτολμος δὲ ἐν ταῖς ἐπιβολαῖς· ἐν ᾧ ψει-  
 δ' οὐ μένων τὸ δεινόν. διὸ καὶ τροπαίων ἐπ' αὐτὸν 6  
 βλεπόντων ἐπλήρωσε τὴν Πελοπόννησον· καὶ τῇδ' ἐπὶ τῇ  
 τοῖς πολεμίοις αἰεί ποτ' ἦν εὐχείρωτος. Οὕτως αἱ τῶν 7  
 ἀνθρώπων φύσεις οὐ μόνον τοῖς σώμασιν ἔχουσί τι  
 πολυεῖδες, ἐτι δὲ μᾶλλον ταῖς ψυχαῖς· ὥστε τὸν αὐτὸν  
 ἄνδρα μὴ μόνον ἐν τοῖς διαφέρουσι τῶν ἐνεργημάτων,  
 πρὸς ᾧ μὲν εὐφυῶς ἔχειν, πρὸς ᾧ δὲ ἐναντίας, ἀλλὰ  
 καὶ περὶ τινὰ τῶν ὁμοειδῶν πολλάκις τὸν αὐτὸν καὶ  
 συνετώτατον εἶναι καὶ βραδύτατον, ὁμοίως δὲ καὶ  
 τολμηρότατον καὶ δειλότατον. οὐ παραδόξα ταῦτά γε, 8  
 συνήθη δὲ καὶ γνώριμα τοῖς βουλομένοις συνεφιστάνειν.  
 τινὲς μὲν γὰρ ἐν ταῖς ἰκνηγίαις εἰσὶ τολμηροὶ πρὸς τὰς 9  
 τῶν θηρίων συγκαταστάσεις, οἱ δ' αὐτοὶ πρὸς ὄπλα καὶ  
 πολεμίους ἀγενεῖς· καὶ τῆς τε πολεμικῆς χρείας, τῆς  
 κατ' ἄνδρα μὲν καὶ κατ' ἰδίαν, εὐχερεῖς καὶ πρακτικοί,  
 κοινῇ δὲ καὶ μετὰ πολεμικῆς ἰνίῳν συντάξεως ἄπρα-  
 κτοι. Θετταλῶν γοῦν ἰκπεῖς, κατ' Ἴλην μὲν καὶ 10  
 φαλαγγηδὸν, ἀνυπόστατοι· χωρὶς δὲ παρατάξεως πρὸς  
 καιροὶ καὶ τόπον κατ' ἄνδρα κινδυνεῦσαι, δύσχερστοι  
 καὶ βραδεῖς. Αἰτωλοὶ δὲ τούτων τὰναντία. Κρηῖτες 11  
 δὲ, καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, πρὸς μὲν

Indoles ani-  
mi dissi-  
dens ipsa  
secum.

Ejus rei  
exempla.

<sup>h</sup> Deest vulgo καί, quam adscivi ex Vat. et Flor.  
<sup>k</sup> καὶ τῆς δὲ legend. putavit Reisk.

<sup>i</sup> κνηγίαις Suid.

<sup>l</sup> An ἰκνηγίαις?

tamen *Aratus*, quoties in aperto du-  
 ctare exercitum instituit, tardus in  
 consiliis excogitandis, in rebus aggre-  
 diendis parum audax fuit; et qui  
 eorum, quæ terribilia censebantur, con-  
 spectum ferre non valeret. Itaque  
 etiam tropæis ad se spectantibus Pe-  
 loponnesum implevit: semperque ab  
 hac parte non magno conatu ab adver-  
 sarie fuit superatus. Adeo *natura*  
*hominum*, non corporibus tantum, sed  
 multo magis etiam animis, *e variis vel-*  
*ut mixta sunt formis*; ut idem homo,  
 partim aptus, partim ineptus invenia-  
 tur, non dicam ad diversas actiones,  
 verum etiam ad nonnullas quæ generis  
 sunt ejusdem: estque idem sæpe in-  
 geniosissimus et tardissimus; ac simi-

liter audentissimus idem ac timidissi-  
 mus. Neque rem novam aut abhor-  
 rentem a communi hominum opinione  
 dicimus; sed quam usu sint experti,  
 probeque norint, quicumque voluerint  
 attendere. Est enim invenire nonnul-  
 los, qui in venationibus ad congressus  
 cum feris sint animosi, quum adversus  
 arma atque hostes iidem sint ignavi:  
 alii ad belli usus, quoties viritum et  
 privatim res geritur, expediti sunt  
 atque sollertes; in communi bello, et  
 cum aliis in acie stantes, sunt inutiles.  
 Sic certe *Thessalorum equitum* impe-  
 tus, quando turmatim aut justa acie  
 pugnant, sustineri non potest; ad pu-  
 gnandum extra aciem pro loco et tem-  
 pore viritum, inhabiles sunt ac lenti:

ΟΙ. 139. 4. τοῖς ἔφασαν, ἰὰν ὄμμερα θῶσιν οἱ παραγεγονότες τοὺς ἑαυ-  
 τῶν υἱοὺς εἰς τὴν τῶν Λακεδαιμονίων πόλιν, χάριν τοῦ μὴ  
 διαλυθῆσθαι πρὸς Αἰτωλοῦς χωρὶς τῆς τῶν Ἀχαιῶν  
 βουλῆσεως. Ἐστρατοπίδειον δὲ καὶ Λακεδαιμόνιοι, 6  
 κατὰ τὴν συμμαχίαν ἐξηληλυθότες, ἐπὶ τοῖς τῶν Με-  
 γαλοπολιτῶν ὄρεσι, ἐφίδρων καὶ θεωρῶν μᾶλλον, ἢ συμ-  
 μάχων ἔχοντες τάξιν. Ἀρατος δὲ, τὸν τρόπον τοῦτον 7  
 τὰ πρὸς Μισσηνίους διαπράξας, ἔπειπε πρὸς τοὺς  
 Αἰτωλοὺς, διασαφῶν τὰ δεδογμένα, καὶ παρακελεύόμε-  
 νος ἱπανάγειν ἐκ τῆς τῶν Μισσηνίων χώρας, καὶ τῆς  
 Ἀχαΐας μὴ ψαύειν· εἰ δὲ μὴ, διότι χρήσεται τοῖς  
 ἐπιβαίνουσιν ὡς πολεμίοις. Σκόπας δὲ καὶ Δορίμαχος, 8  
 ἀκούσαντες τὰ λεγόμενα, καὶ γινόντες ἡθροισμένους τοὺς  
 Ἀχαιοὺς, ἡγοῦντο συμφέρειν σφίσι· τότε πείθεσθαι τοῖς  
 παραγγελλομένοις. Παραυτίκα μὲν οὖν ἐξατίστανον 9  
 γραμματοφόρους εἰς τε Κυλλήνην, καὶ πρὸς Ἀρίσταννα  
 τὸν τῶν Αἰτωλῶν στρατηγὸν, ἀξιοῦντες κατὰ σπουδὴν  
 αὐτοῖς ἀποστέλλειν τὰ πορθμεῖα <sup>9</sup> τῆς Ἠλείας εἰς τὴν  
 Φειάδα καλουμένην νῆσον. αὐτοὶ δὲ μετὰ δύο ἡμέρας 10  
 ἀνέζευζαν· ἔμποντες τὰς λείας, καὶ προῆγον ὡς ἐπὶ  
 τὴν Ἠλείαν. αἰεὶ γάρ ποτε τῆς τῶν Ἠλείων ἀντί-  
 χοντο φιλίας Αἰτωλοὶ, χάριν τοῦ διὰ τούτων ἐπιπλοκάς

Ætolos Pe-  
 loponneso  
 excedere  
 jubent.

Parant ab-  
 ire A.toli.

Pheias ina.  
 Elidis.

Ætoli  
 Eleorum  
 amici.

P τότε πείθεσθαι dant scripti omnes: quod in τὸ πείθεσθαι mutavit Casaub. Nulla  
 mutatione opus fuisse censuit Reisk. <sup>9</sup> τῆς Ἠλείας ex certa Reiskii conject.  
 recepi, pro mend. τῆς Ἠλίας. <sup>1</sup> Corrupte vulgo omnes Φειάδα. <sup>2</sup> προτίμ-  
 ποντες maluerat Gronov. Sic Perott. *præmissa præda*. Pro τὰς λείας autem, est  
 τῆς λείας in Vat. et Flor. <sup>3</sup> Ἠλίαν Vat. Flor. Ἠλείων edd. cum ceteris MSS.

otos, Acarnanes ac Thessalos. Copias  
 tamen educturos se, et opem eis laturos,  
 promiserunt: si modo qui adveniant non  
 recusarent, alios suos obsidum loco La-  
 cedæmonie collocare; quo ne absque Achæ-  
 orum voluntate pacem cum Ætoliis essent  
 facturi. Egressi etiam erant ex fœ-  
 deris legibus Lacedæmonii, et ad fines  
 Megalopolitanorum castra habebant;  
 magis ut sedentes spectantesque even-  
 tum observarent, quam ut sociorum  
 officio fungerentur. Ita administrato  
 Messeniorum negotio, Aratus ad Æto-  
 los mittit, qui significarent quod de-  
 cretum fuerat: monetque illos, ut ex

agro Messeniorum excedant, neque in  
 Achæiam pedem inferant; alioquin pro  
 hostibus se habiturum, si qui ingrede-  
 rentur. Quæ ut audiverunt Scopas et  
 Dorimachus, cernentes convenisse jam  
 in unum Achæos, e re sua duxerunt,  
 ut in præsentia postulata facerent.  
 Sine mora igitur tabellarios Cyllenen  
 et ad Aristonem prætorem Ætolorum  
 expediunt; postulantes, mitti sibi fe-  
 sinato vectorias naves in Elidem, ad  
 Pheladem insulam quæ vocatur. Ipsi  
 biduo post, prædam comitantes, versus  
 Eleorum fines castra movent. Ætoli  
 namque cum Eleis semper amicitiam

ΟΙ. 139. 4. ποιήσασθαι καὶ συμπλοκῆς· ἔκριναν συμφέρειν τοῖς 7  
σφετέρους πράγμασιν, ὡς τάχιστα συμμίζαι τοῖς περὶ  
τὸν Ἄρατον, ἀκμὴν ὀλίγοις οὔσι, καὶ τοῦ μέλλοντος  
ἀνυπονοήτοις· <sup>2</sup> ὑπολαβόντες, αἱ μὲν τρέψονται τούτους, 8  
προκατασύραντες τὴν χώραν, ἀσφαλῆ ποιήσασθαι τὴν  
ἀπὸ τοῦ Ῥίου διάβασιν, ἐν ᾗ μέλλει καὶ βουλεύεται  
συναβροῖζεσθαι πάλιν τὸ τῶν Ἀχαιῶν πλῆθος· αἱ δὲ 9  
καταπλαγέντες φυγομαχῶσι, καὶ μὴ βούλονται συμ-  
βάλλειν οἱ περὶ τὸν Ἄρατον, ἀνευ κινδύνου ποιήσασθαι  
τὴν ἀπόλυσιν, ὅποταν αὐτοῖς δοκῇ συμφέρειν. Οὗτοι 10  
μὲν οὖν, τοιούτοις χρησάμενοι λογισμοῖς, προῆγον, καὶ  
κατιστρατοπέδευσαν περὶ Μεθύδριον τῆς Μεγαλοκολί-  
τιδος.

Aratus  
male con-  
sulit rebus  
suis.

XI. Οἱ δὲ τῶν Ἀχαιῶν ἡγεμόνες, συνέντες τὴν παρ-  
ουσίαν τῶν Αἰτωλῶν, οὕτω κακῶς ἐχρέσαντο τοῖς πρά-  
γμασιν, ὥστ' ὑπερβολὴν ἀνοίας μὴ καταλιπεῖν. ἀνα- 2  
στρέψαντες γὰρ ἐκ τῆς Κλειτορίας, κατιστρατοπέ-  
δευσαν περὶ Καφύας. τῶν δ' Αἰτωλῶν ποιουμένων τὴν 3  
πορείαν ἀπὸ Μεθυδρίου παρὰ τὴν τῶν Ὀρχομενίων  
πόλιν, ἐξάγοντες τοὺς Ἀχαιοὺς, ἐν τῇ τῶν Καφυαίων  
πεδιάᾳ παρενέβαλον, πρόβλημα ποιούμενοι τὸν δι' αὐτοῦ  
ρέοντα ποταμόν. Οἱ δ' Αἰτωλοὶ, καὶ διὰ τὰς μεταξὺ 4  
δυσχωρίας, (ἦσαν γὰρ ἔτι πρὸ τοῦ ποταμοῦ <sup>b</sup> τάφροι

<sup>a</sup> ὑπολαβόντες Flor.

<sup>b</sup> τάφροι αἱ πλείους edd. ex Bav.

periculo et dimicatione; optimum esse constituerunt, quam primum cum hostibus concurrere, dum adhuc pauci numero essent, et nihil dum tale suspicarentur. Ita enim apud se cogitabant: si hos fugare possent, omni elade belli regione pervastata, tuto se, dum cunctaretur Aratus, et de convocanda Achæorum multitudine deliberaret, a Rhio fore trajecturos: quod si, inopinato casu perterriti, pugnam adversarii detrectarent, et dimicare nollent; tum se absque ullo periculo, quando ita conducere suis rationibus arbitrarentur, discessuros. Hæc isti secum reputantes, pergunt ducere,

donec circa *Methydrium* in agro Megalopolitanorum castra metantur.

xi. *Achæorum* duces, ut resciverunt appropinquasse hostes, adeo male rebus suis consuluerunt, ut ad stultitiam nihil sibi reliqui fecerint. Reversi enim e Clitoriorum finibus, prope *Caphyas* consederunt: et quum *Ætoli*, *Methydrio* profecti, præter urbem *Orchomenum* agmen ducerent; ipsi *Achæos* educunt, atque in *Caphyensium* campis in aciem dirigunt, habentes muniti loco amnem qui per illam regionem labitur. *Ætoli*, tum propter medii intervalli difficultates; (nam præter fluvium, ante ipsum fossæ com-

Ol. 139. 4. πολεμίων προτερήματα συγκατίβησαν. τοιγαροῦν ἀπό-  
λουθον τὸ τέλος ἐξέβη τοῦ κινδύνου ταῖς ἐπιβολαῖς.

Pugna  
Achæorum  
cum Ætolis  
ad Caphyas.

XII. Ἐξαπτομένων γὰρ τῶν εὐζώνων, τηροῦντες οἱ  
τῶν Αἰτωλῶν ἱππεῖς τὴν τάξιν, ἀπεχώρουν εἰς τὴν  
παρώρειαν, σπεύδοντες συνάψαι τοῖς παρ' αὐτῶν πεζοῖς.  
Οἱ δὲ περὶ τὸν Ἄρατον, οὔτε κατιδόντες καλῶς τὸ 2  
γιγνόμενον, οὐδ' ἐκλογισάμενοι δεόντως τὸ μετὰ ταῦτα  
συμβησόμενον, ἅμα τῷ τοὺς ἱππεῖς ἰδεῖν ὑποχωροῦντας,  
ἐλπίσαντες αὐτοὺς φεύγειν· τοὺς μὲν ἀπὸ τῶν κερμάτων 3  
θωρακίτας ἐξαπίστειλαν, παραγγεῖλαντες βοηθεῖν καὶ  
συνάπτειν τοῖς παρ' αὐτῶν εὐζώνοις· αὐτοὶ δ' ἐπὶ κέρας  
κλίναντες τὴν δύναμιν, ἤγον μετὰ δρόμου καὶ σπουδῆς.  
Οἱ δὲ τῶν Αἰτωλῶν ἱππεῖς, διανύσαντες τὸ πεδῖον, ἅμα 4  
τῷ συνάψαι τοῖς πεζοῖς, αὐτοὶ μὲν ὑπὸ τὴν παρώρειαν  
ὑποστείλαντες ἔμεινον· τοὺς δὲ πεζοὺς ἤθροιζον πρὸς τὰ 5  
πλάγια, καὶ παρεκάλουν, ἐτοίμως πρὸς τὴν κραυγὴν ἀνα-  
πρεχόντων καὶ παραβοηθούντων αἰεὶ τῶν ἐκ τῆς πορείας.  
Ἐπεὶ δ' αἰχιομάχους ὑπέλαβον εἶναι σφᾶς αὐτοὺς κατὰ 6  
τὸ πλῆθος, συστραφέντες ἐνέβαλον τοῖς ἑκρομάχοις τῶν  
Ἀχαιῶν ἱππέων καὶ ψιλῶν· ὄντες δὲ πλείους, καὶ  
ποιούμενοι τὴν ἔφοδον ἐξ ὑπερδεξίου, πολὺν μὲν χρόνον  
ἐκινδύνευσαν, τέλος δ' ἐτρέψαντο τοὺς συγκαθεστῶτας.  
Ἐν δὲ τῷ τούτους ἐγκλίναντας φεύγειν, οἱ ἑξαπα- 7

Pugantur  
Achæi ab  
Ætoliis.

\* Perperam vulgo omnes dñt τῶν. † παραχωρίους Urb. Vat. Flor.  
Reg. B. C. ‡ προσβοῦντες Urb. Ursin. Vat. Flor. Hinc προσβ. Reg. B.

scenderunt. Itaque consiliis eventus  
prælii respondit.

xii. Namque, ut pugnam levis ar-  
matura inchoavit, Ætolii equites serva-  
tis ordinibus sub montem succedunt,  
et consequi pedites suos festinant.  
Arati vero, nec quid ageretur satis  
cognito, nec provisio quanta par fuerat  
prudentialia quid postmodum esset futu-  
rum; simulatque videt equites sensim  
recedere, ratus fugere illos, progredi e  
cornibus suis aciei loricatorum, et conjun-  
gere se cum leviter armatis, eisque  
auxilium ire jubet. Ipse detortum  
in alterum cornu agmen curripulo du-  
cere, et festinanter omnia agere.

Equites Ætolorum, planitiem emensi,  
statim ut peditem sunt adepti, ipsi  
quidem monti sese applicant, ibique  
gradum figunt: pedites vero ad latera  
congregant, eosque hortantur: cunctis  
ad ipsorum clamorem propere accu-  
rentibus, et opis ferendæ causâ ex  
itinere se convertentibus. Qui ubi  
numero suo confidere cœperunt, cuneo  
facto, Achaicorum equitum velitumque  
primos ordines invadunt: quumque  
et numero vincerent, et hostem e loco  
superiore peterent; post longam qui-  
dem dimicationem eos, quibuscum  
erant congressi, in fugam tandem  
avertunt. Qui dum tergis versis pro-

Ol. 139. 4. τούτου συμβάντος, ἅπαντες αὖ ἐκινδύνευσαν διαφθαρεῖναι  
Exitus pugnae ad Caphyas. παραλόγως. Ὁ μὲν οὖν περὶ Καφύας γενόμενης κίνδυν- 14  
ος, τοῦτον ἀπέβη τὸν τρόπον.

XIII. Οἱ δὲ Μεγαλοπολιταί, συνέντες τοὺς Αἰτω-  
λοὺς περὶ τὸ Μεθύδριον ἰσχυροτάτους, ἦγον ἀπὸ  
σάλπιγγος παρῆμει βοηθοῦντες τῇ κατὰ πόδας ἡμέρᾳ  
τῆς μάχης· καὶ μεθ' ὧν ζώντων ἤλπισαν κινδυνεύσειν 2  
πρὸς τοὺς ὑπεναντίους, τοὺτους ἠναγκάζοντο θάπτειν  
ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν τετελευτηκότας. ὀρύξαντες δὲ τάφρον 3  
ἐν τῇ τῶν Καφυῶν πεδίῳ, καὶ συναθροίσαντες τοὺς  
νεκροὺς, ἐκένεισαν μετὰ πάσης φιλοτιμίας τοὺς ἡτυχη-  
κότας. Οἱ δ' Αἰτωλοὶ, παραδόξως δι' αὐτῶν τῶν 4  
ἰππῶν καὶ τῶν ψιλῶν ποιήσαντες τὸ προτέρημα, λοιπὸν  
ἤδη μετ' ἀσφαλείας διὰ μέσης Πελοποννήσου διήσαν.  
Ἐν ᾧ καιρῷ καταπειράσαντες μὲν τῆς Πελληνέως πό- 5  
λιν, κατασύραντες δὲ τὴν Σικυννίαν χώραν, τέλος  
κατὰ τὸν ἰσθμὸν ἐποίησαντο τὴν ἀπόλυσιν. Τὴν μὲν οὖν 6  
αἰτίαν καὶ τὴν ἀφορμὴν ὁ Συμμαχικὸς πόλεμος ἔσχεν  
ἐκ τούτων· τὴν δ' ἀρχὴν ἐκ τοῦ <sup>m</sup>μετὰ ταῦτα γενο-  
μένου δόγματος ἀπάνται τῶν συμμαχῶν· <sup>n</sup>οἱ συνελθόν- 7  
τες εἰς τὴν τῶν Κορινθίων πόλιν ἐπεκύρωσαν, διακροσά-  
τευσαντος τὰ διαβούλιον Φιλίππου τοῦ βασιλέως.

XIV. Τὰ δὲ τῶν Ἀχαιῶν πλῆθος, μετὰ τινος ἡμέρας

<sup>m</sup> Verba μετὰ ταῦτα post ἀπάνται ponit Bav.

<sup>n</sup> Malim utique δ συνελθ.

que Orchomenus et Caphyæ, quæ op-  
pida non longe aberant, salutis fuerunt.  
Nam absque hoc foret, inopinata hæc  
clades universos fortasse delevisset.  
Hic igitur pugna ad Caphyas pugnatæ  
exitus fuit.

XIII. Megalopolitani, cognito Ætolos  
circa Methydrium castra posuisse, post-  
ridie ejus diei qua pugnatum est,  
omnibus suis copiis tubæ classico con-  
vocatis, suppetias veniunt: et, quibus-  
cum pugnatos se adversus hostem  
putabant, eos ab hoste occisos sepelire  
sunt coacti. Igitur fovea in agro  
Caphyenium effossa, defunctorum ca-  
davera colligunt, et miseris omni ho-  
norum genere parentant. *Ἐπὶ*, parta

præter spem per equites tantummodo  
et velites victoria, de cetero, sine ullo  
jam periculo, per mediam Peloponne-  
sum ire pergunt. Quo tempore in op-  
pidum Pellenensium impetum facere  
conati, Sicyoniorum etiam agrum po-  
pulati, ad extremum per Isthmum dis-  
cessionem fecerunt. Hæc sunt quæ  
*Bello Sociali causam et occasionem*  
præbuerunt: principium vero illius  
fuit decretum cunctorum sociorum,  
quod postea secutum: id enim in con-  
cilio Corinthi congregato, cui Philippus  
intererat decreti suator et auctor, san-  
ctum est.

XIV. At multitudo *Acheorum*, post  
paucos dies ad statum conventum

ἀθροισθῆναι εἰς τὴν καθήκουσαν σύνοδον, πικρῶς δέειπτο Ἀ. ὁμολογουμένως αἴτιον γεγονότα τοῦ προειρημένου συμ-  
 2 πτώματος. διὸ καὶ τῶν ἀντιπολιτευομένων κατηγορούν-  
 των αὐτοῦ, καὶ φερόντων ἀπολογισμούς ἐναργεῖς, ἔτι  
 3 μᾶλλον ἠγανάκτει καὶ παρωζύνετο τὸ πλῆθος. Ἐδόκει  
 γὰρ πρῶτον ἀμάρτημα προφανὲς εἶναι, τὸ, μηδέπω τῆς  
 ἀρχῆς αὐτῷ καθηκούσης, προλαβόντα τὸν ἀλλότριον  
 καιρὸν, ἀναδέχσθαι ὅτ' αὐτὰς τοιαύτας πράξεις, ἐν αἷς  
 4 συνηδὲι πολλάκις αὐτῷ ῥυθισθαι. Δεύτερον δέ,  
 καὶ μείζον τούτου, τὸ διαφεῖναι τοὺς Ἀχαιοὺς, ἀκμῇ  
 ἐν μέσῳ Πελοποννήσου τῶν Αἰτωλῶν ὑπαρχόντων ἄλλως  
 τε, καὶ προδιδραχόντων, διότι σπεύδουσιν οἱ περὶ τὸν  
 Σπόταν καὶ Δορίμαχον κινεῖν τὰ καθιστά, καὶ  
 5 συνταράξαι τὸν πόλεμον. Τρίτον δέ, τὸ συμβαλεῖν τοῖς  
 ὑπερταῖοις οὕτω μετ' ὀλίγων, μηδεμιᾶς κατεπειγούσης  
 ἀνάγκης· δυνάμενοι ἀσφαλῶς εἰς τὰς παρακειμένας  
 πόλεις ἀποχωρῆσαι, καὶ συναγαγεῖν τοὺς Ἀχαιοὺς,  
 καὶ τότε συμβαλεῖν τοῖς πολεμίοις, εἰ τοῦτο πάντως  
 6 ἡγήτο συμφέρειν. Τελευταῖον, καὶ μέγιστον, τὸ, ἡ  
 βίβριον καὶ συμβαλεῖν, οὕτως εἰκῇ καὶ ἀσκόπως χρε-  
 σασθαι τοῖς πράγμασιν, ὥστε, παρέντα τὰ πεδία καὶ  
 τὴν τῶν ὀπλιτῶν χρεῖαν, δι' αὐτῶν τῶν ἐχθρῶν ἐν ταῖς

Accusatur  
Aratus in  
conventu  
Achæorum.

Accusatur  
Aratus.

\* τὰ caret Vat. Flor. Ursin. et delevit Casaub. P δισφαλμῖν correxi cum  
 Beisk. Vulgo δισφαλμῖν. † Sic edd. l. 2 et codd. omnes. Temere Casaub.  
 edidit τριήμερον γι. ‡ Ignorant in libri veteres.

coire; ibique et publice et privatim Ara-  
 to graviter omnes succedere: ut qui,  
 confessione omnium, solus acceptæ  
 cladis culpam sustineret. Et quum  
 factionis contrariæ homines ipsum  
 accusarent, ac, quid quantumque ab  
 eo peccatum esset, manifestis rationi-  
 bus docerent; crescere etiam magis  
 magisque indignatio atque ira multitu-  
 dinis. In hoc quippe primo peccasse  
 Aratum nemo dubitabat; quod, prius-  
 quam magistratus incundi dies adve-  
 nisset, tempore non suo eum occupasset;  
 neque ejusmodi suscepisset, quas parum  
 feliciter sibi succedere frequenti experi-  
 entia didicerat. Deinde etiam in hoc  
 errasse, et quidem gravius, arguebatur;

quod, Ætolis in media Peloponneso cum  
 maxime constitutis, Achaos dimisisset;  
 qui præsertim jam ante cognovisset,  
 Scopam et Dorimachum in eo esse, ut  
 præsentem statum turbarent, et bellum  
 concilarent. Tertium peccatum fuit,  
 quod, milites adeo paucos habens, cum  
 hostibus conflixisset; qui poterit sine  
 ullo discrimine ad proximas urbes sese  
 recipere, et copias Achæorum cogere, at-  
 que ita, si id omnino duceret expedire,  
 manum cum hostibus conserere. Post-  
 remum, et maximum omnium, illud  
 erat; quod, quandoquidem pugnare de-  
 crevit, ita temere ac nullo consilio omnia  
 egisset, ut, campis omissis et gravi ar-  
 matura, ejus præcipua futura erat uti-

OL 139. 4. παρρησίαις πρὸς Αἰτωλοὺς ποιήσασθαι τὸν κίνδυνον· οἷς  
 Excusant se  
 Aratus.  
 οὐδὲν ἦν τούτου προϋργαίτερον, οὐδὲ οἰκειότερον. Οὐ γὰρ  
 μὴν, ἀλλ' ἅμα τῷ προσελθόντα τὸν Ἄρατον ἀναμνησά-  
 μιν τῶν προπικολιτευμένων καὶ πεπραγμένων πρότερον  
 αὐτῷ, φέρειν ὃ ἀπολογισμούς περὶ τῶν ἐγκαλουμένων,  
 ὥς οὐ γέγονεν αἴτιος τῶν συμβεβηκότων, αἰτεῖσθαι δὲ  
 συγγνώμην, εἰ καὶ τι παρῴρακε κατὰ τὸν γεγόμενον  
 κίνδυνον, οἰεσθαι δὲ δεῖν καὶ καθόλου σκοπεῖσθαι τὰ  
 πρᾶγματα μὴ πικρῶς, ἀλλ' ἀνθρωπίνως· οὕτω ταχέως 8  
 καὶ μεγαλοψύχως μετεμελήθη τὸ πλῆθος, ὥστε καὶ  
 τοῖς συνεπιτιθεμένοις αὐτῷ τῶν ἀντιπολιτευομένων ἐπι-  
 πολὺ δυσαριστῆσαι, καὶ περὶ τῶν ἐξῆς πάντα βουλευ-  
 εσθαι κατὰ τὴν Ἀράτου γνώμην. Ταῦτα μὲν οὖν εἰς 9  
 τὴν προτίραν ἔπισεν Ὀλυμπιάδα· τὰ δ' ἐξῆς, εἰς τὴν  
 τετταρακοστὴν ἐπὶ ταῖς ἑκατόν.

Et liberali-  
 ter absolvi-  
 tur.

Decreta  
 Achaeorum  
 adv. Aeto-  
 los.

xv. Ἦν δὲ τὰ δοξάντα τοῖς Ἀχαιοῖς ταῦτα· πρὸς  
 Γεύειν πρὸς Ἠπειρώτας, Βοιωτοὺς, Φωκίαν, Ἀκαρ-  
 νᾶνας, Φίλιππον καὶ διασαφεῖν, τίνα τρόπον Αἰτωλοὶ 2  
 παρὰ τὰς συνθήκας μὲθ' ὅπλων ἤδη δις εἰσβέβηκότες  
 εἴησαν εἰς τὴν Ἀχαΐαν· καὶ παρακαλεῖν, αὐτοῖς  
 βοηθεῖν κατὰ τὰς ὁμολογίας, προσδέξασθαι δὲ καὶ τοὺς  
 Μεσσηνίους εἰς τὴν συμμαχίαν. τὸν δὲ στρατηγὸν 3  
 ἐπιλιᾶσαι τῶν Ἀχαιῶν πεζοὺς μὲν πεντακισχιλίους,

\* προσελθόντα voluerat Ursinus.  
 Bonif. Et sic in Val. fuisse videtur a pr. manu.

\* Rectius puto Flor. παρακαλεῖν αὐτοὺς

illas, per velites dimittant in radicibus  
 montium pugnam cum Aetolis conscrui-  
 set; quibus nihil utilius neque commo-  
 dius potuerat evenire. At enimvero,  
 simulatque progressus in mediam con-  
 clionem Aratus de suis prioribus in  
 Republ. meritis et rebus gestis disse-  
 ruit, et, ad ea quae sibi fuerant objecta  
 respondens, probare annisus est, non  
 esse damnum sua culpa acceptum; ve-  
 niam autem petit, si qua etiam ex  
 parte in eo praelio imprudens peccavisset;  
 denique postulavit, ut omnino res gestas  
 non malevolo animo, sed humaniter spe-  
 ctarent: ibi tum ita repente et libera-  
 liter mutata in melius est populi vo-  
 luntas, ut et Arati inimicie, qui illum

premebant, admodum irasceretur, et,  
 super iis quae deinceps erant agenda,  
 unius Arati consiliis staret. Haec supe-  
 riore Olympiade sunt gesta: quae deinceps  
 sequuntur, in centesimam quada-  
 ragesimam incidunt.

xv. Decreta autem sunt ab Achaëis  
 haec: ut ad Epirotas, Baeotas, Phocae-  
 ses, Acarnanas, et Philippum, legati  
 mitterentur; qui et significarent eis,  
 quomodo bis jam Aetoli violato fœdere  
 Achaïam cum armis essent ingressi;  
 et auxilia ab eisdem ex fœdere postula-  
 rent, rogarentque ut Messenios etiam  
 in societatem recipi vellent. Ad haec,  
 ut Praetor exercitum conscriberet Achaë-  
 orum, quinque millium praefecit, equi-

ἰππῆς δὲ πεντακοσίους· καὶ βοηθεῖν τοῖς Μισσηνίοις, A. U. 334.  
Decretum  
Achaeorum  
adv. Aetol.  
los.  
 4 ἂν ἐπιβαίνωσι Αἰτωλοὶ τῆς χώρας αὐτῶν συντάξασθαι  
 δὲ καὶ πρὸς Λακεδαιμονίους, καὶ πρὸς Μισσηνίους,  
 ὅσους δεήσει παρ' ἀμφοῖν ὑπάρχειν ἰππῆς καὶ πεζοὺς  
 5 πρὸς τὰς κοινὰς χρείας. Δοξάντων δὲ τούτων, οἱ μὲν  
 Ἀχαιοὶ, φέροντες γενναίως τὸ γεγονός, οὔτε τοὺς  
 Μισσηνίους ἐγκατέλιπον, οὔτε τὴν αὐτῶν πρόθεσιν· οἱ δὲ  
 πρὸς τοὺς συμμάχους καθισταμένοι, τὰς πρεσβείας  
 6 ἐπέτελουν. Ὁ δὲ στρατηγὸς τοὺς μὲν ἐκ τῆς Ἀχαιᾶς  
 ἄνδρας ἐπέλεγε κατὰ τὸ δόγμα· πρὸς δὲ τοὺς Λακε-  
 δαιμονίους καὶ Μισσηνίους συνετάττετο, πεζοὺς μὲν παρ'  
 ἑκατέρω ὑπάρχειν δισχιλίους καὶ πεντακοσίους, ἰππῆς  
 7 δὲ πεντήκοιτα καὶ διακοσίους· ὥστ' εἶναι τὸ πᾶν  
 σύστημα πρὸς τὰς ἐπιγενομένας χρείας, πεζοὺς μὲν  
 8 μυρίους, ἰππῆς δὲ χιλίους. Οἱ δ' Αἰτωλοὶ, παραγενο- Aetolorum  
absurdum  
decretum.  
 μένης αὐτοῖς τῆς καθηκούσης ἐκκλησίας, συνελθόντες  
 ἐβουλεύσαντο, πρὸς τε Λακεδαιμονίους καὶ Μισσηνίους  
 καὶ τοὺς ἄλλους πάντας εἰρήνην ἄγειν· κακοπραγμο-  
 νοῦντες, καὶ βουλόμενοι φθείρειν καὶ λυμαίνεσθαι τοὺς  
 9 τῶν Ἀχαιῶν συμμάχους· πρὸς αὐτοὺς δὲ τοὺς Ἀχαι-  
 οὺς, ἂν μὲν ἀφιστῶνται τῆς τῶν Μισσηνίων συμμα-  
 χίας, ἄγειν ἐψηφίσαντο τὴν εἰρήνην· εἰ δὲ μὴ, πολεμεῖν·  
 10 πρᾶγμα πάντων ἀλογώτατον. Ὅντις γὰρ αὐτοὶ σύμ-  
 μαχοι καὶ τῶν Ἀχαιῶν, καὶ τῶν Μισσηνίων· εἰ μὲν

<sup>1</sup> καθιστάμενοι Aug.

tum quingentorum; quibus suppeditas  
 iret Messeniis, si eorum agrum inva-  
 dunt Aetoli: denique, ut cum La-  
 cedæmoniis ac Messeniis constitueret  
 Praetor, quantum equitum peditumque  
 numerum ad commune bellum submini-  
 strare illos oporteret. His ita decretis,  
 Achaei, nuperum detrimentum fortiter  
 ferentes, neque Messenios, neque pro-  
 positum suum destituerunt. Legati  
 mandatam sibi legationem obeunt.  
 Praetor, ut communi concilio placuerat,  
 et in Achaia copias legit, et cum Lace-  
 dæmoniis ac Messeniis constituit mit-  
 tendos ab utroque populo, pedites bis  
 milles quingenos, equites vero du-

cenos quingenos. Ita ut esset uni-  
 versus exercitus, quem ad omnia pa-  
 ratum habituri erant, peditum decies  
 mille, equitum mille. Conveniunt et  
 Aetoli appetente legitimi concilii die;  
 ibi doloso consilio, et ut socios Achæ-  
 orum corrumperent atque ab illis  
 averterent, decernunt, cum Lacedæ-  
 moniis, Messeniis, et aliis omnibus  
 pacem sancire: cum ipsis vero Achaïs  
 ita demum pacem colere constituunt, si  
 a Messeniorum societate recessissent;  
 sin minus, bellum cum iis gerere pla-  
 cuit. Qua re nulla fingi potest ab-  
 surdior. Nam quum esset ipsis et  
 cum Achæis, et cum Messeniis amici-

OL. 139. 4  
Ariston  
prætor. Ætolo-  
r. stollide  
dissimulat.

Cynætha  
opp. Arca-  
dis.

Cynæthen-  
ses exules

XVII. Ἀρίστων δ', ὁ τῶν Αἰτωλῶν στρατηγός, \* οὐ  
προσποιούμενος οὐδὲν τῶν γιγνομένων, ἤγε τὴν ἡσυχίαν  
ἐπὶ τῆς οἰκίας· φάσκων οὐ πολεμεῖν τοῖς Ἀχαιοῖς,  
ἀλλὰ διατηρεῖν τὴν εἰρήνην· εὐήθεις καὶ παιδικὸν πρᾶ-  
γμα ποιῶν. δῆλον γὰρ, ὥς εὐήθη καὶ μάταιοι ἐπὶ 2  
φαίνεσθαι τὸν τοιοῦτον, ὅταν ὑπολαμβάνῃ τοῖς λόγοις  
ἐπιπρύψασθαι τὰς τῶν πραγμάτων εἰσαργσίας. Οἱ δὲ 3  
περὶ τὸν Δορίμαχον, διὰ τῆς Ἀχαιιάτιδος ποιησάμενοι  
τὴν πορείαν, ἤκον ἄφνω πρὸς τὴν Κύναιθαν. Συνέβαινε 4  
δὲ τοὺς Κυναυβεῖς, ὄντας Ἀρκάδας, ἐκ πολλῶν χρόνων  
ἢ ἐν ἀκαταπαύστοις καὶ μεγάλαις συνισχῆσθαι στάσεσι,  
καὶ πολλὰς μὲν κατ' ἀλλήλων πεποιῆσθαι σφαγὰς καὶ  
φυγὰς· πρὸς δὲ τούτοις, ἀρπαγὰς ὑπαρχόντων, ἐπὶ δὲ  
γῆς ἀναδασμούς· τέλος δ' ἐπιπρατῆσαι τοὺς τὰ τῶν 5  
Ἀχαιῶν αἰρουμένους, καὶ κατασχεῖν τὴν πόλιν, φυ-  
λακὴν ἔχοντας τῶν τειχῶν, καὶ στρατηγὸν τῆς πόλεως  
ἐξ Ἀχαιῆας. Τούτων δ' οὕτως ἔχονταν, ὀλίγοις ἔμ- 6  
προσθεν χρόνοις τῆς τῶν Αἰτωλῶν παρουσίας, διαπεμπο-  
μένων τῶν φυγάντων πρὸς τοὺς ἐν τῇ πόλει, καὶ δεομένων  
διαλυθῆναι πρὸς αὐτοὺς, καὶ κατὰγειν σφᾶς εἰς τὴν  
οἰκίαν· πεισθέντες οἱ κατέχοντες τὴν πόλιν, ἐπρέσβευον 7  
πρὸς τὸ τῶν Ἀχαιῶν ἔθνος, βουλόμενοι μετὰ τῆς  
ἐκείνων γνώμης ποιῆσθαι τὰς διαλύσεις. Ἐπιχωρησάν- 8

\* Carent s. Aug. Reg. A. f. g. utique videtur scribendum. s. εισργίας  
Vat. Flor. Ursin. h. Delenda utique videtur præpos. in. i. Verba sic ordi-  
navit Casaub. cum in libris esset τῶν Ἀχαιῶν ἐπιχωρησάντων δ' ἐπὶ τοῖς.

XVII. *Aristo* interim, *Ætolorum* prætor, tamquam nihil prorsus ad se pertinerent quæ gerebantur, domi quietus manebat, et, nullum esse cum *Achaïs bellum*, dicebat, sed pacem durare: sane quam stulte ac pueriliter in eo se gerens. Nam qui verbis tegere posse sperat, quæ evidentibus rerum argumentis patent; hunc pro stulto et vano homine esse habendum, nemo negaverit. *Dorimachus*, perditionem *Achæorum* itinere facto, *Cynætham* subito venit. *Cynæthenses*, genere *Arcades*, a longo tempore continuis magnisque seditionibus agitati; qua cædibus, qua ejectionibus in ex-

ilium, persæpe invicem sævlerant; ad hæc, facultates alii aliis diripere; divisionem denique agri patrii denuo instaurare. Tandem, vincente illorum factione qui *Achæis* favebant, erat in ipsorum potestate civitas; cujus moenia tuebantur, accito duce ex *Achaia* ad præfecturam urbis. Hic erat rerum status, cum, paullo ante *Ætolorum* adventum, exules, missis *Cynætham* nunciis, cives rogarunt, ut redire in gratiam secum, et ab exilio in patriam ipsos revocare vellent. Cui petitioni annuere parati cives, quo gererentur omnia ex *Achæorum* voluntate, legationem ea de re ad eorum

Ol. 139. 4. ἀρχὴν κλείειν τὰς πύλας, καὶ τὸν μεταξὺ χρόνον  
 κυριεύειν τῶν κλειδῶν· ποιῆσθαι δὲ καὶ τὸ καθ' ἡμέραν  
 τὴν δίαιταν ἐπὶ τῶν πυλῶνων. Οἱ μὲν οὖν Αἰτωλοὶ<sup>3</sup>  
 διεσκευασμένοι, καὶ τὰς κλίμακας ἐτοίμους ἔχοντες,  
 ἐπιτήρουν τὸν καιρὸν. οἱ δὲ πολεμαρχοῦντες τῶν Φυγά-  
 δων, κατασφάζαντες τοὺς συνάρχοντας ἐπὶ τοῦ πυλῶνος,  
 ἀνέωξαν τὴν πύλην. οὗ συμβᾶντος, τινὲς μὲν τῶν Αἰτω-  
 λῶν διὰ ταύτης εἰσέπιπτον· τινὲς δὲ τὰς κλίμακας  
 προσκρίσαντες ἐξιάσαντο διὰ τούτων, καὶ κατελάμ-  
 βανον τὸ τεῖχος. οἱ δ' ἐν τῇ πόλει πάντες, ἐκπλαγεῖς<sup>6</sup>  
 ὄντες ἐπὶ τοῖς συντελουμένοις, ἀπόρως καὶ δυσχρήστως  
 εἶχον πρὸς τὸ συμβαῖνον. οὔτε γὰρ πρὸς τοὺς διὰ τῆς  
 πύλης εἰσέπιπτοντας οἳοί τ' ἦσαν βοηθεῖν ἀπερισπάστως,  
 διὰ τοὺς πρὸς τὰ τεῖχη προσβάλλοντας, οὐδὲ μὴν τοῖς  
 τείχεσιν ἐπαμύνειν, διὰ τοὺς τῇ πύλῃ βιαζομένους. Οἱ<sup>7</sup>  
 δ' Αἰτωλοὶ, διὰ ταύτας τὰς αἰτίας ταχέως ἐγκρατεῖς  
 γινόμενοι τῆς πόλεως, τῶν ἀδίκων ἔργων ἐν τοῦτ' ἔπραξαν  
 δικαιοτάτων· πρώτους γὰρ τοὺς ἐισαγαγόντας καὶ προ-  
 δόντας αὐτοῖς τὴν πόλιν κατασφάζαντες, διήρπασαν  
 τοὺς τούτων βίους. ὁμοίως δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ἐχρή-  
 σαντο πᾶσι τὸ δὲ τελευταῖον ἐπισκηνώσαντες ἐπὶ τὰς<sup>8</sup>  
 οἰκίας, ἐξεισιχωρύχυσαν μὲν τοὺς βίους, ἐστρέβλωσαν  
 δὲ πολλοὺς τῶν Κυναιθίων, <sup>k</sup>οἷς ἠπίστησαν ἔχειν

Cynætham  
 capiunt Æ-  
 toli.

Occisis ipsius  
 proditori-  
 bus, dire-  
 pta urbe,

<sup>k</sup> Revocavi, dubitans licet, lectionem codicum MSorum; quam primus Editor in *οἷς ἠλπισαν*, Casaubonus vero cum Ursino et Reg. B. in *οὗς ἠλπισαν* mutavit. *οὗς ἠπίσταντο*, aut *οἷς ἠπίστησαν* μὴ, suspicatus est Kusterus.

dit, et, quamdiu illæ clausæ manent, claves in sua potestate habet; idemque per totum etiam diem in statione ad portam moratur. Aderant igitur *Ætoli*, parati, et in promptu habentes scalas, rei perficiendæ tempus expectantes. Polemarchi qui exules fuerant, collegis in statione pro porta jugulatis, portam aperiunt. Quo facto, *Ætoli*, partim qua patefacta erat via irruere, partim per admotas scalas irrumperere ac mœnia occupare. At cives, inopinato casu omnes percussî, quo se verterent, aut quid consilii caperent, nescire. Neque enim aut iis, qui per portam irruebant, se opponere poterant, quin statim revocarentur ab his qui ad mœnia scalas

applicabant; neque rursus mœnia defendere il sinebant, qui per portam magna vi se inferebant. Has ob causas quum urbis cito potitî essent *Ætoli*, inter multa scelera, quæ ibi tum patrarunt, unum hoc facinus justissimum ediderunt: quod eos, a quibus introducti in proditam sibi urbem fuerant, primos occiderunt, eorumque bona diripuerunt. Simili vero modo et erga alios omnes se gesserunt: ac tandem in civium domicilia immigrantes, fortunas omnes eorum, velut parietibus effossis, exhausserunt: multos etiam Cynæthensium tormentis affecerunt, quos vel pecuniam, vel exquisitam suppellectilem, vel aliquid aliud

Ol. 139. 4. εἰζάντες τοῖς πράγμασιν, ἀνίστρατοπίδευσαν· καὶ  
 Sacrum προαγαγόντες αὐθις ὡς ἐπὶ τὴν Κύναιθαν, "ὅμως τὰ  
 deæ pecus θρέμματα τῆς θεοῦ περισύραντες ἀπήγαγον. καὶ τὸ 5  
 abigunt, μὲν πρῶτον παρεδίδοσαν τοῖς Ἑλλείοις τὴν Κύναιθαν· οὐ  
 Cynætham comburunt, βουλομένων δὲ προσδέξασθαι τῶν Ἑλλείων, ἐπεβάλλοντο  
 μὲν δὲ αὐτῶν κατέχειν τὴν πόλιν, στρατηγὸν ἐπιστή-  
 σαντες Εὐριπίδην. μετὰ δὲ ταῦτα, πάλιν δεισάντες ἐκ 6  
 τῶν προσαγγελλομένων τὴν ἐκ Μακεδονίας βοήθειαν,  
 ἐμπρήσαντες τὴν πόλιν ἀπηλλάγησαν· καὶ προῆγον  
 αὐθις ὡς ἐπὶ τὸ Ῥίον, ταύτῃ κρίνοντες ποιῆσθαι τὴν  
 Demetrius διάβασιν. Ὁ δὲ Ταυρίων, πυνθανόμενος τὴν τῶν Αἰτω- 7  
 Pharius λῶν εἰσβολὴν, καὶ τὰ περὶ τὴν Κύναιθαν πεπραγμένα·  
 frustra in- θεωρῶν δὲ τὸν Δημήτριον τὸν Φάριον ἀπὸ τῶν νήσων εἰς  
 sectatur redeuntες τὰς Κεγχρεὰς καταπεπλευκότα· παρικόλει τοῦτον  
 Ætolos, βοηθῆσαι τοῖς Ἀχαιοῖς· καὶ ὀδυσθήμεναι τοὺς λέμ-  
 βους, ἐπιτίθεσθαι τῇ τῶν Αἰτωλῶν διαβάσει. Ὁ δὲ 8  
 Δημήτριος, λυσιτελῆ μὲν, οὐκ ἐυσχήμενα δὲ πεποιμέ-  
 νος τὴν ἀπὸ τῶν νήσων ἐπάνοδον, διὰ τὸν τῶν Ῥοδίων ἐπ'  
 αὐτὸν ἀνάπλου, ἄσμενος ὑπήκουσε τῷ Ταυρίωνι, προσ-  
 δεξαμένου ἐπείνου τὴν εἰς τὴν Ῥυπέρεσιν τῶν λέμβων  
 δαπάνην. οὗτος μὲν οὖν ὕπερισθμήσας, καὶ δυσὶ 9  
 καθυστηρήσας ἡμέραις τῆς τῶν Αἰτωλῶν διαβάσεως,  
 προκατασύρας τιὰς τόπους τῆς παραλίας τῆς τῶν

<sup>a</sup> ἑλλείας edd. ex Bav.    <sup>o</sup> διυσθήμεναι voluit Küster.    P Fors. ὑπερέβασεν  
 Reisk.    <sup>1</sup> ὑπερισθήμεναι Vat. Flor.

rum oppidanis forti constantique animo  
 mœnia defensantibus, fortunæ conce-  
 dentes, castra movent; inde rursus  
*Cynætham* versus populabundi ducunt,  
 et sacrum deæ pecus nihilo minus abi-  
 gunt. Ipsum oppidum principio Eleis  
 tradere voluerunt: his vero repudian-  
 tibus, custodie illud ipsi per se, Euri-  
 pidem custodiæ præficientes, institu-  
 erunt. At mox, subeunte iterum ani-  
 mos metu, ob acceptum nuncium de  
 auxiliariis Macedonum copiis; crema-  
 ta urbe, discedunt. Rhium inde  
 repetunt, et trajicere ex eo loco in  
 Ætoliam constituunt. *Taurion*, incur-  
 sione Ætolorum cognita, et omnibus

quæ Cynæthæ admiserant sceleribus,  
*Demetrium Pharium*, quem ex insulis  
 Cycladibus Cenchreæ appulisse intel-  
 lexerat, hortari cœpit ad ferendum  
 Achæis auxilium, et ut lembis suis  
 per Isthmum traductis, Ætolos dum  
 trajiciunt aggrediretur. *Demetrius*,  
 qui, persequentes Rhodios fugiens, e  
 Cycladibus insulis non minus dedecoris  
 quam prædæ retulerat, Taurioni nec  
 invitæ assentitur: quum præsertim  
 sumtum, in trajectionem lemborum  
 faciendum, Taurion in se susciperet.  
 Verum, superato Isthmo, quum Ætoli  
 biduo prius trajicere occupassent, in-  
 cursionibus factis in quædam loca agri

Q. 139. 4. καλῶς ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἐπιειρημέναι, καὶ φυσικῶς  
 συντεθερημένα περὶ πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν  
 Ἀρκαδίαν, ταῦτα δὴ πρῶτοι καὶ μόνοι τῶν Ἀρκάδων  
 ἐγκατέλιπον. Μουσικὴν γὰρ, τὴν γε ἀληθῶς μουσικὴν, 4  
 πᾶσι μὲν ἀνθρώποις ἄφελος ἀσκιῶν, Ἀρκάσι δὲ καὶ  
 ἀναγκαῖον. οὐ γὰρ ἡγητίον, μουσικὴν, ὡς Ἐφορός φησιν ἐν 5  
 τῇ προοιμίᾳ τῆς ὅλης πραγματείας, οὐδαμῶς ἀρμόζοντα  
 λόγον. αὐτῇ ῥίψας, ἐπ' ἀπάτῃ καὶ γοητείᾳ παραιο-  
 ῆχθαι τοῖς ἀνθρώποις· οὐδὲ τοὺς παλαιούς Κρητῶν καὶ 6  
 Δακεδαιμονίων αὐλὸν καὶ ῥυθμὸν εἰς τὸν πόλεμον ἀντὶ  
 σάλτιγγος εἰκὴ νομιστίον εἰσαγαγεῖν· οὐδὲ τοὺς πρῶ- 7  
 τους Ἀρκάδων εἰς τὴν ὅλην πολιτείαν τὴν μουσικὴν  
 παραλαβεῖν ἐπὶ τοσοῦτον, ὅσπερ μὴ μόνον παισὶν οὖσιν,  
 ἀλλὰ καὶ ναυίσχοις γενομένοις ἕως τριάκοντ' ἐτῶν, κατ'  
 ἀνάγκην σύντροφον ποιεῖν αὐτῇ, τᾶλλα τοῖς βίοις ὄντας  
 αὐστηροτάτους. Ταῦτα γὰρ πᾶσιν ἴσθι γνώριμα, καὶ 8  
 συνήθη, διότι σχεδὸν παρὰ μόνοις Ἀρκάσι, πρῶτον μὲν  
 οἱ παῖδες ἐκ νηπίων ᾄδειν ἐθίζονται κατὰ νόμους τοὺς  
 ἤμνους καὶ παιᾶνας, οἷς ἕκαστοι κατὰ τὰ πάτρια τοὺς  
 ἐπιχωρίους ἥρωας καὶ θεοὺς ὑμνοῦσι· μετὰ δὲ ταῦτα 9  
 τοὺς Φιλοξίνου καὶ Τιμοθίου νόμους μανθάνοντες,  
 πολλῇ φιλοτιμίᾳ χορεύουσι κατ' ἐν αὐτὸν τοῖς Διο-

Musicae  
 studium  
 Arcadibus  
 necessa-  
 rium.

Philoxeni  
 et Timo-  
 thei nomi.

ἢ τὰ τὴν μουσικὴν παραλαβὴν ex Athenæo adscivl. Forsan ex eod. etiam  
 recipiendum fuit in παισὶν et in ναυίσχοις.

majorum inventa, quæque convenien-  
 ter naturæ omnium, qui Arcadiam  
 colunt, observata fuerant, primi et soli  
 ex universis Arcadibus deseruissent.  
 Studium enim Musicæ (veram intel-  
 ligo *Musicam*,) amplecti, quum om-  
 nibus mortalibus sit utile, tum Arcadi-  
 bus etiam est necessarium. Neque  
 enim arbitrari debemus, quod *Epho-  
 rus* in Præfatione universi sui operis  
 scripsit, vocem effutiens minime ipso  
 dignam: *Musicam autem fraudem et de-  
 ceptionem fuisse inter homines introdu-  
 ctam*. Neque item existimandum, ve-  
 teres *Lacedæmonios* et *Cretenses* loco  
 tubæ *tibiam* et *rhythmum* ad bella sine  
 causa usurpare cepisse: aut priuscos

*Arcades* sine ratione, in Republica sua  
 formanda, *Musica* tantum tribuisse,  
 ut, quum ceteris vitæ institutis uteren-  
 tur severissimis, in Musica tamen  
 erudiri non solum pueros juberent,  
 verum etiam adolescentes ac juvenes ad  
 annum usque trigesimum. Nam, ut  
 notum est usuque compertum omnibus,  
 soli ferme sunt *Arcades*, apud quos  
 pueri primo ab ipsa infantia docentur  
 canere ex artis (musicæ) legibus hym-  
 nos et pæanes, quibus more patrio sin-  
 guli suos heroes et deos concelebrant:  
 deinde *Philoxeni* ac *Timothei* nomos  
 addiscentes, quotannis per *Liberalis*  
 ipsi in theatris cum saltatione et tibiis,  
 summo studio pueritia quæ vocant

ΟΙ. 139. 4. ὁλοσχερῆς διαστάσεις πλείστον ἀλλήλων διαφέρουσι  
 ἤθεσι τε καὶ μορφαῖς καὶ χρώμασιν, ἔτι δὲ τῶν ἐπιτη-  
 δευμάτων τοῖς πλείστοις. Βουλόμενοι δὲ μαλαττεῖν<sup>3</sup>  
 καὶ κινᾶν τὸ τῆς φύσεως αὐθαδὲς καὶ σκληρὸν, τὰ τε  
 προειρημῆνα πάντα παρσιήγαγον, καὶ πρὸς τούτοις  
 συνόδους κοινὰς καὶ θυσίας πλείστας ὁμοίως ἀνδράσι καὶ  
 γυναῖξι κατεΐθισαν, ἔτι δὲ χοροὺς παρθένων ὁμοῦ καὶ  
 παίδων καὶ συλλήβδην, πᾶν ἰμνηχάνησαντο, σπεύδοντες<sup>4</sup>  
 τὸ τῆς<sup>b</sup> ψυχῆς ἀτίερα μιν διὰ τῆς τῶν ἱθισμῶν κατα-  
 σπευῆς ἐξημεροῦν καὶ πρᾶνῃν. Ὡς Κυναιθεῖς ὀλίγων<sup>5</sup>  
 ῥῆσαντες εἰς τέλος, καὶ ταῦτα πλείστης δειόμενοι τῆς  
 τοιαύτης ἐπικουρίας, διὰ τὸ σκληρότατον παρὰ πολὺ  
 τῆς Ἀρκαδίας ἔχειν αἶρα καὶ τόπον πρὸς αὐτάς δὲ  
 τὰς ἐν ἀλλήλοις παρατριβὰς καὶ φιλοτιμίας ὀρμήσαν-  
 τες τέλος ἀπὸ θηριώθησαν οὕτως, ὥστε μὴ<sup>6</sup> ἐν<sup>d</sup> ὁποῖα  
 γεγόναι τῶν Ἑλληνίδων πόλεων ἀσεβήματα μείζονα  
 καὶ συνεχέστερα. Σημεῖον δὲ τῆς Κυναιθείων αὐτυχίας<sup>7</sup>  
 περὶ τοῦτο τὸ μέρος, καὶ τῆς τῶν ἄλλων Ἀρκαδῶν τοῖς  
 τοιούτοις τῶν ἐπιτηδευμάτων δυσαριστήσεως καθ' οὓς<sup>8</sup>  
 γὰρ καιροὺς, τὴν μεγάλην σφαιρὴν ποιήσαντες Κυναι-  
 θεῖς, ἐπρέσβευσαν πρὸς Λακεδαιμονίους, εἰς ἃς πόλεις  
 ποτὶ Ἀρκαδικὰς εἰσῆλθον κατὰ τὴν ὁδὸν, οἱ μὲν ἄλλοι

Cynæthen-  
 ses neglectu  
 musicæ  
 efferati.

<sup>b</sup> φύσις, Athen. <sup>c</sup> παρατριβὰς debetur Casaubono. Libri nostri omnes  
 διατριβὰς. <sup>d</sup> ἰσχυροῦν ex Reg. B. edidit Casaub.

simis distant intervallis, ita plurimum  
 invicem, moribus, formis, coloribus,  
 maxima denique parte institutorum,  
 mortales differamus. Ut igitur naturæ  
 rigorem hunc torvitatemque ac duri-  
 tiem aliquo temperamento emollirent;  
 ea, quæ jam commemoravimus, in  
 usum invexerunt: præterea commu-  
 nibus conventibus et sacris quam plu-  
 rimis viros pariter ac mulieres assue-  
 fecerunt: puerorum insuper ac puella-  
 rum una saltantium choros institue-  
 runt: et, ut verbo expediam, quo  
 possent durum illud atque ingratum  
 animi robur cultura morum mansue-  
 facere ac mitigare, quidvis sunt mo-  
 liti. Hæc ergo quum penitus neglex-  
 iment Cynæthenses, qui præsertim,  
 quod ex omnibus Arcadibus celo

soloque utantur longe inclementissimo,  
 hoc subsidio præ ceteris indigebant;  
 quumque contra ad mutuas offensiones,  
 et acres contentiones, animos conver-  
 tissent; ad extremum usque eo sunt  
 efferati, ut neque majora, neque fre-  
 quentiora summæ impietatis scelera  
 in ulla Græcicarum urbium existe-  
 rint. Singularem vero quamdam hæc  
 in parte Cynæthensium exstitisse infel-  
 licitatem, quum interim reliqui Ar-  
 cades instituta eorum hujuscemodi  
 vehementer improbant, indicio hoc  
 fuerit. Scilicet, quo tempore Cynæ-  
 thenses, post perpetratam illam ma-  
 gnæ cædem, legatos Lacedæmonem  
 miserunt; simulatque hi aliquam ex  
 urbibus Arcadiæ intrassent, aliarum  
 quidem omnium cives, extemplo ut

1. 139. 4. *πυνθανόμενος τοὺς Λακεδαιμονίους εἰς σφαγὰς καὶ  
 παραχρᾶς ἔμπεπτακίναί τε πρὸς ἀλλήλους. Οἱ γὰρ Λα- 4  
 κεδαιμόνιοι, συνήθεις ὄντες βασιλεύεσθαι, καὶ πάντα  
 τοῖς προσιτάσι πιθαρχεῖν, τότε προσφάτως μὲν ἡλειθε-  
 ρωμένοι δι' Ἀντιγόνου, βασιλείας δὲ οὐχ ὑπάρχοντος  
 παρ' αὐτοῖς, ἐπασίαζον πρὸς σφᾶς, πάντες ὑπολαμβάνον-  
 τες ἴσον αὐτοῖς μετεῖναι τῆς πολιτείας. τὰς μὲν οὖν 5  
 ἀρχάς, οἱ μὲν δύο τῶν Ἐφόρων ἄδελφον εἶχον τὴν  
 γνώμην, οἱ δὲ τρεῖς ἐποιώνουσι τοῖς Αἰτωλοῖς τῶν πρα-  
 γμάτων, πεπεισμένοι, διὰ τὴν ἡλικίαν τὸν Φίλιππον  
 οὐδέπω δυήσεσθαι τοῖς κατὰ τὴν Πελοπόννησον πρά-  
 γμασιν ἱκανοὶν. Ἐπεὶ δ' οἱ μὲν Αἰτωλοὶ παρὰ τὴν 6  
 προσδοκίαν αὐτῶν ἐκ Πελοποννήσου ταχέϊαν ἐποίησαντο  
 τὴν ἐπάνοδοι, ὁ δὲ Φίλιππος ἐκ Μακεδονίας ἔτι θάττω  
 τὴν παρουσίαν· ἀπιστοῦντες οἱ τρεῖς ἐνὶ τῶν δυοῖν 7  
 Ἀδιδιμάντων, διὰ τὸ συνειδέσθαι μὲν σφίσι πάσας τὰς  
 ἐπιβολὰς, μὴ λίαν δὲ τοῖς γιγνομένοις εὐδοκεῖν ἡγα-  
 νίαν, μὴ συνεγγίσαντος τοῦ βασιλείας πάντα τὰ πρατ-  
 τόμενα πρὸς τὸν Φίλιππον ἐξηγήσεται. δι' αὐτὴν δὲ συλ- 8  
 λαλήσαντές τισι τῶν νέων, ἐκήρυττον εἰς τὸ τῆς Χαλκι-  
 οίκου τίμιος μετὰ τῶν ὅπλων προῖέναι τοὺς ἐν ταῖς  
 ἡλικίαις, ὡς τῶν Μακεδόνων ἐπὶ τὴν πόλιν παραγινο-  
 μένων. ταχὺ δὲ διὰ τὸ παραδόξον ἀθροισθέντων, δυσά- 9  
 ρεστῶν Ἀδιδιμαντος τοῖς γιγνομένοις, ἐπειρᾶτο προπο-*

admantus  
 ivet Mace-  
 donibus.

<sup>1</sup> Alii πάντων.

tellexerat, Lacedæmonios domi tumultuari, et occisionibus mutuis invicem grassari. *Lacedæmonii* enim, regio imperio et dominantium obsequio in rebus omnibus assueti, recentem tunc temporis libertatem ope Antigoni consecuti, regemque nullum jam habentes, dum pari jure esse in civitate omnes æquum putant, seditionem inter se agitant. Principio duobus ex Ephoris, quam in partem inclinarent, palam non facientibus, tres alii ad Ætolos res trahere: tenerioris adhuc ætatis Philippum esse rati, quam ut rebus Peloponnesi opem ferre (vel providere) posset. Ubi vero expectatione ipsorum citius e Peloponneso Ætoli excesserunt,

et multo etiam citius e Macedonia Philippus adventit; tres illos, fidem *Adimanti* (is erat alter e duobus) suspectam habentes, quod omnium inceptorum conscius parum sibi illa placere ostenderat, animi sollicitudo ingens invasit, ne, postquam rex Philippus accessisset propius, omnia illi quæ agerentur aperiret. Itaque consilio cum nonnullis e juventute communicato, præconio edicunt, ut, *quoniam* urbi *Macedones* immincant, *quicumque* per *ætatem apti essent, ad Minervæ Chalcidææ fontem omnes cum armis se conferrent*. Quo quum propter rei novitatem cito armati convenissent; *Adimantus*, cui ea res displicebat, in

OL. 139. 4. αὐτὸς μὲν ἐν Τεγείᾳ ποιήσεται τὴν στρατοπέδειαν·  
ἐκείνους δ' οἶσται δεῖν τὴν ταχίστην ἐκπέμπειν ἄνδρας  
ἀξιοχρεῖους, τοὺς κοινολογησομένους πρὸς αὐτὸν ὑπὲρ τῶν  
ἐπιστάτων. Ποιησάντων δὲ τὸ προσταχθέν τῶν ἀπατη- 4  
σάντων, διακούσαντες τὰ παρὰ τοῦ βασιλέως οἱ προ-  
στῆτες τῶν Λακεδαιμονίων, ἐξέπεμψαν ἄνδρας δίκαια  
πρὸς τὸν Φίλιππον. Οἱ καὶ πορευθέντες εἰς τὴν Τίγραν, 5  
καὶ παρελθόντες εἰς τὸ τοῦ βασιλέως συνεδρίον, Ὀμίριον  
προσέτατος αὐτῶν, κατηγορήσαν μὲν τῶν περὶ τὸν  
Ἀδείμαντον, ὡς αἰτίαν γεγονότων τῆς κινήσεως· πάντα 6  
δ' ὑπισχυοῦνται ποιήσειν αὐτῶν ἢ δὴ τῷ Φιλίππῳ τὰ  
κατὰ τὴν συμμαχίαν, καὶ μηδενὸς ἐν μηδενὶ φανήσεσθαι  
δεύτεροι, κατὰ τὴν πρὸς αὐτὸν εὐνοίαν, τῶν δοκούντων  
ἀληθινῶν αὐτῶν φίλων ὑπάρχειν. Οἱ μὲν οὖν Λακεδαι- 7  
μόνιοι, ταῦτα καὶ τούτοις παραπλήσια διαλεχθέντες,  
μετίστησαν. Οἱ δὲ μετέχοντες τοῦ συνεδρίου διεφί-  
λοστο πρὸς ἀλλήλους ταῖς γνώμας. καὶ τινες μὲν, 8  
εἰδότες τὴν κακοπραγμοσύνην τῶν ἐν τῇ Σπάρτῃ, καὶ  
πεισιμῆνοι, τοὺς περὶ τὸν Ἀδείμαντον ἀπολαλέειν διὰ  
τὴν πρὸς αὐτοὺς εὐνοίαν, τοὺς τε Λακεδαιμονίους ἐπιβε-  
βλῆσθαι κοινοπραγεῖν τοῖς Αἰτωλοῖς, συνεβούλευον τῷ  
Φιλίππῳ, παράδειγμα ποιῆσαι τοὺς Λακεδαιμονίους,  
χρησάμενοι αὐτοῖς τὸν αὐτὸν τρόπον, ὃν περὶ Ἀλῆξαν.

Altera le-  
gatio Lace-  
dæmonio-  
rum.

Severiora  
in Sparta-  
nos suadent  
alii.

ἢ Tria verba δὲ τῷ Φιλίππῳ delenda suspicari licet cum Reiskio. Pro αὐτῶν  
δὲ dant αὐτῶν ei Vat. Flor. Aug. Reg. A. Debuerant forsitan indicare diversam  
lectionem, αὐτῶν pro αὐτῶν. ἢ καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια. Aug.

ipsos extemplo reversos Ephoris signi-  
ficare jubet, se quidem continuato ite-  
nere castra Tegeæ posturum, illos vero  
hortari, ut quamprimum idoneos viros  
ad se mittant, qui de instantibus nego-  
tiis secum possint consultare. Quum  
regis mandato legati paruissem, prin-  
cipes Lacedæmoniorum viros decem  
ad Philippum miserunt. Hi, Tegeam  
peracti, et in concilium regis admissi,  
(Omissa caput legationis erat:) Adimantum,  
tamquam tumultus aucto-  
rem accusare instituerunt: ipsi vero  
Philippo omnia se officia sociorum præ-  
stituros recipiant; neque commissuros,

ut de benevolentia erga ipsum ulli po-  
pulo, ex iis quos sibi vere amicos esse  
confidat, videri possint concedere. Hæc  
similiaque his locuti Lacedæmonii, ex-  
cesserunt. Qui concilio intererant,  
dissidere sententiis. Nonnulli, ma-  
lam Spartanorum mentem notam ha-  
bentes, gnari præterea Adimantum  
cum ceteris propter suarum partium  
amorem fuisse occisos; ad hæc, La-  
cedæmonios consiliorum societatem  
cum Aetolis inire voluisse; Philippo  
auctores erant, ut auctoritatis exem-  
plum in Lacedæmonios statueret; neque  
aliter eos tractaret, quam olim Theba-

δρος ἐχρήσατο Θηβαίοις εὐθὺς παραλαβὰν τὴν ἀρχήν. A. U. 334.  
 9 ἑτέροι δὲ τῶν πρεσβυτέρων τὴν μὲν τοιαύτην ὀργὴν  
 βαρυτέραν ἀπίφαινοι εἶναι τῶν γεγνηότων, ἐπιτιμῆσαι  
 δὲ διὴν τοῖς αἰτίοις, καὶ μεταστησάμενοι τούτους, ἐγ-  
 χειρίσαι τὸ πολίτευμα καὶ τὰς ἀρχὰς τοῖς αὐτοῦ  
 φίλοις.

XXIV. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπὶ πᾶσιν· εἰ χρὴ τοῦ βασι- Clementius  
pronunciat  
rex, auctore  
(ut videtur)  
Arato.  
 λῆως λέγειν τὰς τότε γνώμας· οὐ γὰρ εἰκὸς ἐπακα-  
 δεκαστῇ καὶ ἰδῆα περὶ τηλικούτων δύνασθαι πραγμάτων  
 2 διευκρινεῖν· ἀλλ' ἡμῖν μὲν καθήκει τοῖς γράφουσι, τὰς  
 κυρούσας τὰ διαβούλια γνώμας ἀνατιθεῖναι τοῖς προ-  
 στώσι τῶν ὄλων· τοὺς μὲν τοί γε ἀκούοντας αὐτοὺς χρὴ  
 συνυπονοεῖν, διότι τῶν συνόντων, καὶ μάλιστα τῶν παρα-  
 κειμένων, εἰκὸς ἐστὶν εἶναι τὰς τοιαύτας ὑποθέσεις καὶ  
 3 διαλήψεις· ὧν Ἀράτῳ τις ἐπιεικίστατ' ἂν προσάπτοι  
 4 τὴν τότε ῥηθεῖσαι ὑπὸ τοῦ βασιλῆως γνώμην. Ὁ γὰρ Sententia  
regis de  
Lacedaemo-  
nia.  
 Φίλιππος, τὰ μὲν κατ' ἰδίαν τῶν συμμαχῶν εἰς αὐτοὺς  
 ἀδικήματα, καθήκειν, ἔφησιν, αὐτῷ μέχρι λόγου καὶ  
 5 γραμμάτων διορθοῦν καὶ συνεπισημαίνεσθαι· τὰ δὲ πρὸς  
 τὴν κοινὴν ἀνήκοτα συμμαχίαν, ταῦτ', ἔφη, μόνᾳ διὴν  
 κοινῇ ἐπιστροφῇ καὶ διορθώσεως τυγχάνειν ὑπὸ πάντων.  
 6 Λακεδαιμονίῳ δὲ μηθεὶν εἰς τὴν κοινὴν συμμαχίαν  
 ἐμφανὲς ἡμαρτηκότων, ἐπαγγελλομένων δὲ πάντα καὶ

nos Alexander statim post acceptum regnum. Alii e senioribus dicere, gravius id supplicium fore, quam pro communiis nocere: in auctores tamen seditionis animadvertendum, haec de statione depulsi, Rempubl. et omnes magistratus amicis regis esse tradendos.

XXIV. Post omnes Rex inquit: si modo regi tribui debent quae per ea tempora pronuntiata ab eo sunt sententiae: neque enim simile est veri, id aetatis potest, annorum vix septemdecim, statuere de tantis rebus posse. Verum, quemadmodum nos, qui res gestas perscribimus, sententias illas, quae in deliberationibus et consiliis sumendis ratæ fuerunt, adscribere illis par est, qui rerum summæ præsumunt: sic, qui hæc legunt, simul illud taciti

cogitare debent, per esse verisimile, huiusmodi sententias a familiaribus principum, et illis maxime, qui deliberantibus assident, proficiisci. Ex omnibus autem Arato potissimum sententiam, quæ tunc a rege dicta, æquissimus quisque adscripserit. Dixit igitur Rex: inique facta, quæ a sociorum quibusque intra ipsorum civitatem admittantur, ad sese hactenus solum pertinere, ut verbis literis eos moneat et reprehendat: at, quæ communem societatem attingant, ea vero sola esse, dixit, quæ ad totius concilii curam pertineant; ut illis prospiciant, atque remedium afferant. Quum igitur Lacedæmonii, nihil, quod quidem appareat, adversus communem societatem deliquerint; sed contra etiam pollicentur, omnia se nobis,

ΟΚ 139. 4. ποιεῖν τὰ δίκαια πρὸς ἡμᾶς· οὐ καλῶς ἔχον εἶναι, τὸ βουλευέσθαι τι περὶ αὐτῶν ἀπαραίτητον. καὶ γὰρ ἅπονον, τὸν μὲν πατέρα, πολεμίων ὄντων κρατήσαντα, μηδὲν ποιῆσαι δεινόν· αὐτὸν δ' ἐφ' οὗτω ὀμικρῶς αἰτίας ἀνήκεστον τι βουλευέσθαι περὶ αὐτῶν. Ἐπικυρωθείσης δὲ ταύτης τῆς γνώμης, ὅτι δει παριδεῖν τὸ γεγονός· εὐθὺς ὁ βασιλεὺς Πίτραϊον, ἡτῶν αὐτοῦ φίλον, ἅμα τοῖς περὶ τὸν Ὀμίαν ἱερατίστειλε, παρακαλίσοντα τοὺς πολλοὺς, ἀντίχεσθαι τῆς πρὸς αὐτοὺς καὶ Μακεδόνας εὐνοίας, ἅμα δὲ δάσονται καὶ ληψόμενοι τοὺς ὄρκους περὶ συμμαχίας. αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς δυνάμεως ἀνα-9 ζεύξας προῆγε πάλιν ὡς ἐπὶ Κόρινθον· καλὸν δειγμα- τῆς αὐτοῦ προαιρέσεως τοῖς συμμαχοῖς ἐκτιθέμενος ἐν τῇ πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους ἀποφάσει.

Societas  
jungitur  
cum Lacedaemoniis.

Corinthi  
conveniunt  
Socii cum  
Philippo.

Querelas  
sociorum de  
Ætolia.

XXV. Καταλαβὼν δὲ τοὺς ἀπὸ τῶν συμμαχίδων παραγεγονότας εἰς τὴν Κόρινθον, συνήδρευε καὶ διελάμβανε μετὰ τούτων, τί δεῖ ποιεῖν, καὶ πῶς χρῆσασθαι τοῖς Αἰτωλοῖς. Ἐγκαλοῦντων δὲ Βοιωτῶν μὲν, ὅτι 2 συλῆσαι τὰ τῆς Ἀθηᾶς τῆς Ἰωνίας ἱερὰ, εἰρήνης ὑπαρχούσης· Φωκίων δὲ, διότι στρατεύσαντες ἐπ' Ἀμφερυσον καὶ Δαύλιον, ἐπιβάλοιντο καταλαεῖσθαι τὰς πόλεις· Ἠπειρωτῶν δὲ, καθότι πορθέσαι αὐτῶν 3 τὴν χώραν· Ἀκαρνανῶν δὲ παραδεικνύντων, τίνα τρόπον

ὀ μικρῶς αἰτίας edd. ex Bav.

τῶ δεινὸν mutavit.

ἡ Recepti αὐτὸν αὐτοῦ φίλον ex Vat. Flor. Vulgo τὸν αὐτοῦ φίλον.

ἡ ἱερατίστειλλε Vat. ἱερατίστειλλε Flor.

ἡ ἐπὶ Κόρινθον Vat. Flor.

quæ justa et æqua fuerint, præstitutos; non convenire, ut gravius quidquam adversus eos statuat. Absurdum enim futurum, si, quos pater hostes a se victos nulla re lævisset; in eisdem propter levem adeo causam, durius aliquid ipse consuleret. Postquam ea sententia obtinuisset, quæ negligi quod acciderat volebat; exemplo rex Petraum, e cohorte amicorum, cum Omia misit, qui et populum hortaretur, ut in sua et Macedonum amicitia manerent, et simul societatem præstito exactoque jurejurando firmaret: ipse cum exercitu Corinthum revertitur, postea

quam egregium animi sui propositum luculenter sociis per ea probasset, quæ de Lacedæmonia statuerat.

xxv. Corinthi eos nactus, qui a sociis civitatibus illuc missi fuerant, communiter cum illis de rebus præsentibus, et quonam modo erga Ætolos se gererent, consultabat. Quum autem a Boeotis accusarentur Ætoli, quod Minerva Ionia sanum populum tempore spollassent: a Phocensibus, quod, expeditione adversus Amphyrum et Dau- lium suscepta, oppugnare eas urbes essent conati: ab Epirotis, quod agrum eorum vastassent: quum etiam de-

Ol. 139. 4.  
Decretum  
Sociorum  
adversus  
Ætolos.

αὐτῶν, ἀφρουρήτους, ἀφορολογήτους, ἐλευθέρους ὄντας, πολιτείαις καὶ νόμοις χρωμένους ταῖς πατρίοις· συν-8 ἀνακομιεῖσθαι δὲ καὶ τοῖς Ἀμφικτυόσιν ἔγραψαν τοὺς νόμους, καὶ τὴν περὶ τὸ ἱερὸν ἔξουσίαν, ἣν Αἰτωλοὶ παρήρηνται νῦν, βουλόμενοι τῶν κατὰ τὸ ἱερὸν ἐπιπρα-  
τεῖν αὐτοί.

Initium  
BELLII So-  
CIALIS.  
Ol. 140. 1.  
A. U. 835.

XXVI. Τούτου δὲ τοῦ δόγματος κυρωθέντος, κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς ἑκατοστῆς καὶ τετταρακοστῆς Ὀλυμπιάδος ὁ μὲν Συμμαχικὸς προσαγορευόμενος πόλεμος ἀρχὴν εἰλήφει δικαίαν, καὶ πρέπουσαν τοῖς γεγενοσιν ἀδικήμασιν. οἱ δὲ σύνεδροι παραχρῆμα 2 πρεσβυτάς ἑξαπείστοιλον πρὸς τοὺς συμμαχούς, ἵνα, παρ' ἑκάστοις διὰ τῶν πολλῶν ἐπικυρωθέντος τοῦ δόγματος, ἐκφέρουσι πάντες τοῖς Αἰτωλοῖς τὸν ἀπὸ τῆς χώρας πόλεμον. Ἐπειψε δὲ καὶ τοῖς Αἰτωλοῖς ἐπι-3 στολὴν ὁ Φίλιππος, διασαφῶν, ἵ', εἴ τι λέγειν δίκαιον ἔχουσιν ὑπὲρ τῶν ἐγκαλουμένων, ἔτι καὶ νῦν συνελ-  
θόντες διὰ λόγου ποιῶνται τὴν διαζαγωγίην. εἰ δ' ὑπει-4 λήψασι, διότι χωρὶς κοινοῦ δόγματος λεηλατοῦσι καὶ πορβοῦσι πάντας, οὐκ ἔαμυνεῖσθαι τοὺς ἀδικουμένους· ἵαν δ' ἀμύνανται, νομισθῆσθαι τούτους κατὰρχειν τοῦ πολέμου· πάντων αὐτοὺς εὐθεστάτους εἶναι. Κομισά-5 μνοι δ' οἱ τῶν Αἰτωλῶν ἄρχοντες τὴν ἐπιστολὴν ταύτην,

Ætolos  
etiam nunc  
monet Phil-  
lippus  
Ol. 139. 4.  
A. U. 834.

<sup>c</sup> Ignorant s<sup>ad</sup> Vat. Bav. Aug. Reg. A. <sup>d</sup> ἔχουσιν scripsi cum Vat. et Flor. Perperam vulgo ἔχουσιν. <sup>e</sup> ἀμυνεῖσθαι ex conject. posui; habet tamen et Reg. B. in marg. Ceterum ἀμυνεῖσθαι scripti omnes: et ἀμυνεῖσθαι edd. nescio, casu, an consilio primo Editoris.

silatione viverent, legibus atque institutis patris civitatem administrarent. Amphictyones etiam se adiutores in legum instauratione, et in subijciendo potestati ipsorum templo, quam eis Ætoli ademerant, cum omnium ad illud spectantium soli domini esse voluissent.

XXVI. Facto igitur hoc decreto, circa annum primum Olympiadis centesima quadragesimæ BELLUM SOCIALE principium habuit, justum et ex Ætolorum injuriis confutum. Et protinus concilium publicum legatos ad urbes socias misit, ut, firmato ubique populi etiam suffragiis decreto, omnes con-

scriptis ex tota regione copis bellum Ætolis inferrent. Ætolos vero etiam per literas Philippus monuit, ut, si quæ justa haberent, quibus illi objecta crimina poscent, vel nunc in publico illa convocatis exponerent, et controversiam colloquio dirimerent. Quod si autem existimarent, quia adeoque publico decreto deprædantur depopulanturque omnium agros, injuriam non esse ultimos quos læsserent, aut, si vindictam læsi paterent, primos belli auctores eos iri habitum; omnium stultissimos ipsos esse. Hac epistola accepta Ætolorum principes, rati primo non venturum Philip-

τὸ μὲν πρῶτον ἱλπίσαντες, οὐχ ᾗξειν τὸν Φίλιππον, A. U. 534.  
 συνέθετο ρητὴν ἡμέραν, ἐν ᾗ πρὸς τὸ Ῥίοι ἀπαντήσουσι.  
 6 γνόντες δὲ παραγιγνώμενοι, ἀπέστειλαν γραμματοφόρον  
 διασαφοῦντες, ὥς οὐ δύναται πρὸ τῆς τῶν Αἰτωλῶν  
 7 συνόδου δι' αὐτῶν οὐδὲν ὑπὲρ τῶν ὅλων οἰκονομεῖν. Οἱ Amicitia  
 δ' Ἀχαιοὶ, συνελθόντες εἰς τὴν καθήκουσαν σύνοδον, τό Achæorum  
 τε δόγμα πάντες ἐπικύρωσαν, καὶ τὸ λάφυρον ἐπικη- et Philippi.  
 8 ρυζαὶν κατὰ τῶν Αἰτωλῶν. Ἐπροσελθόντος δὲ καὶ τοῦ  
 βασιλέως πρὸς τὴν βουλὴν ἐν Αἰγίῳ, καὶ διαλεχθέντος  
 διὰ πλείονων, τὰ ρηθέντα μετ' εὐνοίας ἀπεδίξαντο, καὶ  
 τὰ προϋπάρχοντα φιλόφροντα τοῖς προγόνοις ἀνενέω-  
 σαντο πρὸς αὐτοὺς τὸν Φίλιππον.

XXVII. Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς Αἰτωλοὶ, Scopas præ-  
 συναψαντος τοῦ τῶν ἁρχαιρεσιῶν χρόνου, στρατηγὸν tor Ætolo-  
 αὐτῶν ἐλόγιστο Σκόπαν, ὃς ἐγγόνει πάντων τῶν προει- rum.  
 2 ρημίων ἀδικημάτων αἴτιος. ὑπὲρ ᾧ οὐκ οἶδα, πῶς χρὴ  
 λέγειν. τὸ γὰρ κοινῷ μὲν δογματι ἢ μὴ πολεμεῖν, Malitia B-  
 πανδημὶ δὲ στρατεύοντας ἄγειν καὶ φέρειν τὰ τῶν tolorum.  
 πέλας, καὶ κολάζειν μὲν μηδὲνα τῶν αἰτίων, στρατηγούς  
 δ' αἰρεῖσθαι καὶ τιμᾶν τοὺς προεστῶτας τῶν τοιούτων  
 ἔργων ἡμοὶ μὲν δοκεῖ τῆς πάσης γέμειν κακοπραγμο-  
 3 σύνης. τί γὰρ ἂν ἄλλο τις τὰς τοιαύτας κακίας  
 ὀνομάσει; ὁ δὲ ἴσται τὸ λεγόμενον ἐκ τούτων. Similia La-  
 4 Λακεδαιμόνιοι, τὴν Καδμείαν Φοιβίδου παρασπονδή- cedæmoni-  
 orum facta.

<sup>f</sup> Vulgo παραγιγνώμ.

penacutæ Urb. Reg. A.

Particulam negantem, qua carent MSti, adjecit Casaub.

<sup>g</sup> προσελθόντες Bav. Aug. et Regii.

<sup>h</sup> αὐτῶν Urb. Aug. Reg. A. B.

<sup>i</sup> μὴ πολεμεῖν.

<sup>k</sup> μὴ πολεμεῖν.

<sup>l</sup> μὴ πολεμεῖν.

pum, diem certam constituerunt, qua  
*Achiæm* congregarentur. Deinde, Phi-  
 lippi adventu cognito, misso nuncio  
 significarunt, ante legitimum *Ætolorum*  
*certum de publicis rebus statuendi quid-*  
*quam non habere se potestatem.* *Achai*,  
 postquam statum tempus conventus  
 ipsorum appetiit, in unum coacti, et  
 decretum universi confirmarunt, et,  
*ius esse spolia capiendi ab Ætoliis*, voce  
 præconis edixerunt. Et quum Rex  
 quoque *Ægium* ad concilium venisset,  
 multosque ibi sermones habuisset,  
 benevole ejus oratio est excepta, et  
*amicitiæ jura*, quæ fuerant genti *Acha-*  
*orum* cum ejus majoribus, omnia cum  
*Philippo* sunt renovata.

xxvii. Circa idem tempus *Ætoli*,  
 ad solennia sua coacti comitia, Præto-  
 rem creant *Scopam*, qui auctor fuerat  
 omnium ante expositarum injuriarum.  
 Qua de re quid dicam, equidem nescio.  
 Nam decreto quidem publico non ge-  
 rere bellum, quum interea copioso  
 exercitu feras cuncta passim aliorum  
 agasque, et, nocentium neminem pu-  
 niens, hos, qui ad scelera id genus  
 patranda duces se præbuerunt, imperi-  
 rils etiam et dignitatibus augeas; id  
 meo quidem judicio, facinus est perdi-  
 tissimæ malitiæ plenum. Quo enim  
 alio nomine hoc genus pravitatis no-  
 mines? Quod sentio, manifestius ex  
 his poterit intelligi. *Lacedæmoni*

ΟΙ. 139. 4. *σαντες, τὸν μὲν αἴτιον ἐζημίωσαν, τὴν δὲ φρουρὰν οὐκ ἐξήγαγον· ὥσπερ λυομένης τῆς ἀδικίας διὰ τῆς τοῦ πράξαντος βλάβης· παρὸν τὰναντία ποιῶν· τοῦτο γὰρ δίδωκε τοῖς Θηβαίοις. πάλιν ἐκέρυττον ἀφίεναι τὰς πόλεις ἰλευθέρους καὶ αὐτονόμους, κατὰ τὴν ἐπὶ Ἀνταλκίδου γενομένην ἐρήνην· τοὺς δ' ἀρροστὰς οὐκ ἐξήγον ἐκ τῶν πόλεων. Μαντινῆς, Φίλους ὄντας καὶ συμμάχους, ἀναστάτους ποιήσαντες, οὐκ ἔφασαν ἀδικεῖν, ἐκ μιᾶς πόλεως εἰς πλείους αὐτοὺς διοικίσαντες.*  
*Ἄροια μετὰ κακίας, τὸ δοκεῖν, ἰάν τις αὐτὸς ἐπιμύη, μὴδὲ τοὺς πέλας ὁρᾶν. Ἀμφοτέροις τοίνυν ὁ ζῆλος οὗτος τῆς πολιτείας, αἴτιος κατέστη τῶν μεγίστων συμπτωμάτων. ὃν οὐδαμῶς οὐδαμῇ ζήλωσιον, οὔτε κατ' ἰδίαν, οὔτε κοινῇ, τοὺς ὁρθῶς βουλευομένους. Ὁ δὲ βασιλεὺς Φίλιππος, χρηματίσας τοῖς Ἀχαιοῖς, ἀνέβη μετὰ τῆς δυνάμεως ἐπὶ Μακεδονίας, σπεύδων ἐπὶ τὴν παρασκευὴν τῶν πρὸς τὸν πόλεμον· οὐ μόνον τοῖς συμμάχοις, ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς Ἑλλησι διὰ τοῦ προειρημένου ψηφίσματος καλὰς ἐλπίδας ὑποδεικνύων πρᾶότητος καὶ μεγαλοψυχίας βασιλικῆς.*  
 XXVIII. Ταῦτα δ' ἐπράττετο κατὰ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς, καθ' οὓς Ἀνίβας, γεγωνὸς ἤδη κύριος τῶν ἰντὸς Ἰσθμοῦ ποταμοῦ πάντων, ἐποίεῖτο τὴν ὁρμὴν ἐπὶ

Stultitia  
cum malitia  
conjuncta.

Synchro-  
nismus.

<sup>1</sup> τῆς δυνάμεως. Abest vulgo articulus. <sup>2</sup> Ignorant καὶ Val. et Flor.

quum Cadmeam *Phœbidas* fraude et perfidia occupasset, a noxio quidem pœnas exegerunt, ceterum *Cadmea* præsidium non eduxerunt; tamquam expiatum esset admissum scelus damno auctoris: quum contrarium fuerit faciendum; id enim Thebanorum intererat. Rursus illdem, tempore pacis ab *Antalcida* factæ, preconio significaverunt, dimittere se liberas civitates ut suis legibus utantur: *harmostas* vero ex urbibus non revocarunt. Quum *Mantinenisium*, sociorum atque amicorum suorum, statum atque urbem funditus evertissent; nihil se injuriæ commisisse dicebant, qui ex uno oppido in plura eos distribuissent. Enimvero amentia est cum malitia conjuncta, patere, si tu oculos claudas, ne alios

quidem cernere. His igitur institutis uterque ille populus, maximas sibi calamitates accipit. Quæ quidem instituta, nemo, neque privatim, neque publice, ullo modo umquam æmulari debet, qui quidem recte sibi consulere cupiat. *Philippus*, postquam operam *Achæis* dedit, cum exercitu in *Macedoniam* est reversus; ad præparandum bellum ingenti studio contendens: magna non sociis dumtaxat, verum omnibus in universum Græciæ, clementiæ et regiæ magnanimitatis spe per decretum illud, de quo diximus, ostensa.

xxviii. Hæc iisdem temporibus gesta sunt, quibus *Hannibal*, devictis trans Iberum omnibus, adversus Sa-

2 τὴν Ζακυνθίαν πόλιν. εἰ μὲν οὖν τὰς πρώτας ἐπι- A. U. 634.  
 βολὰς τὰς Ἀνίβου ταῖς Ἑλληνικαῖς πράξεσιν ἀπ' Synchroni-  
 ἀρχῆς εὐθὺς ἐπιτεπλίχθαι συνέβαινε, δῆλον ὡς ἐν τῇ mus.  
 προτέρᾳ βίβλῳ περὶ τούτων αἰ ἡμᾶς ἵναλλαξ' ἴδει, καὶ  
 κατὰ "παράβειν τοῖς Ἰβηρικοῖς, πεποιῆσθαι τὴν ἐξή-  
 3 γησιν, ἀκολουθοῦντας τοῖς καιροῖς. Ἐπεὶ δὲ τὰ τε  
 κατὰ τὴν Ἰταλίαν καὶ κατὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ κατὰ  
 τὴν Ἀσίαν τὰς μὲν ἀρχὰς τῶν πολέμων τούτων ἰδίας  
 εἰλήφει, τὰς δὲ συντελείας κοινάς· καὶ τὴν ἐξηγήσιν  
 περὶ αὐτῶν ἐκρίναμεν ποιήσασθαι κατ' ἰδίαν, ὥς αἰ ἐπὶ  
 τὸν καιρὸν ἔλθωμεν τοῦτον, ἐν ᾧ συνεπλάκησαν αἱ προ-  
 4 ιερημέναι πράξεις ἀλλήλαις, καὶ πρὸς ἐν τέλος ἤρξαντο  
 καὶ τὴν ἀναφοράν ἔχειν (οὕτω γὰρ ἢ τε περὶ τὰς  
 ἀρχὰς ἐκάστων ἴσται διήγησις σαφής, ἢ τε συμπλοκὴ  
 καταφανής, περὶ ἧς ἐν ἀρχαῖς ἐνδειξάμεθα, παρα-  
 5 δείξαντες, πότε καὶ πῶς καὶ δι' αἷς αἰτίας γέγονε)  
 λοιπὸν ἤδη κοινὴν ποιήσασθαι περὶ πάντων τὴν ἱστορίαν.  
 Ἐγένετο δὲ ἡ συμπλοκὴ τῶν πράξεων περὶ τὴν τοῦ  
 πολέμου συντέλειαν, κατὰ τὸ τρίτον ἔτος τῆς ἐκατοστῆς  
 καὶ τετταρακοστῆς Ὀλυμπιάδος. διὸ καὶ τὰ μετὰ  
 ταῦτα κοινῇ, τοῖς καιροῖς ἀκολουθοῦντες, ἐξηγησόμεθα.  
 6 τὰ δὲ πρὸ τοῦ κατ' ἰδίαν, ὅς εἴπον· προσαναμινή-  
 σποντες ῥμόνον τῶν κατὰ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς ἐν τῇ

<sup>a</sup> παρίστην Vat. Flor. Urb. Ursin. παρίστην ora Reg. B. <sup>o</sup> ὡς δὲ Vat.  
 Flor. <sup>p</sup> μόνον τῶν Bav. Aug. Reg. A. C.

guntinorum urbem se comparabat. Quod si igitur Hannibalis prima in-  
 cepta rebus gestis Græcorum statim a  
 principio fuissent immista; nobis  
 utique superiori libro de his verba per  
 vices fuissent faciendæ; ut, temporis  
 ratione habita, rebus Hispanicis Græ-  
 canicas velut e regione apponeremus.  
 Sed quoniam res Italiæ, Græciæ, et  
 Asiæ, causas quidem bellorum sepa-  
 ratas habuerunt, exitus vero com-  
 munes; nos quoque separatim de iis  
 agendum duximus, donec ad illud per-  
 venerimus tempus, quo res jam dictæ  
 inter se mutuo implicatæ, et ad unum  
 eundemque finem referri omnes sunt

coeptæ. Hoc enim modo, et principia  
 singularum rerum clarius explicabun-  
 tur, et illa commistio erit illustrior, de  
 quo initio jam monui, docuique, quan-  
 do, quomodo, quasve ob causas, ea  
 contigerit. Deinde vero communem  
 rerum omnium Historiam contexamus.  
 Contigit autem ea commistio circa  
 belli huius finem, anno tertio Olym-  
 piadis cxi. Idcirco sequentia qui-  
 dem, convenienter temporibus, con-  
 junctim narrabimus; antecedentia  
 vero, separatim, ut jam dixi; obiter  
 tantum in memoriam revocatis, quæ  
 circa eadem tempora gesta superiore  
 libro ostendimus: ut non perperam

1. 130. & προτέρα βίβλω δεδοσμένην, ἵνα μὴ μόνον εὐπαρακολούθητος, ἀλλὰ καὶ καταπληκτικὴ γίγνηται τοῖς προσέχουσιν ἢ διήγησις.

Philippi  
pparatus  
alli.

Scodusa cum  
cerdilaída.

XXIX. Φίλιππος δὲ, παραχειμάζων ἐν Μακεδονίᾳ, κατέγραφε τὰς δυνάμεις πρὸς τὴν μέλλουσαν χρεῖαν ἐπιμελῶς. ἅμα δὲ τούτοις ἠσφαλίζετο τὰ πρὸς τοὺς ὑπερεκτεταμένους τῆς Μακεδονίας βαρβάρους. Μετὰ δὲ ταῦτα συνελθὼν πρὸς Σπερδιλαΐδαν, καὶ τολμηρῶς δοὺς αὐτὸν εἰς τὰς χεῖρας, διελίγετο περὶ Φιλίας καὶ συμμαχίας· καὶ, τὰ μὲν ὑπισχνούμενος αὐτῷ συγκατασκευάσειν τῶν κατὰ τὴν Ἰλλυρίδα πραγμάτων, τὰ δὲ κατηγορῶν τῶν Αἰτωλῶν, ὄντων εὐκατηγορήτων, ῥαδίως ἔπεισε συγχωρεῖν τοῖς παρακαλουμένοις. Μήποτε γὰρ οὐδὲν διαφέρει τὰ κατ' ἰδίαν ἀδικήματα τῶν κοιτῶν, ἀλλὰ πλήθει μόνον καὶ μεγέθει τῶν συμβαινόντων. καὶ γὰρ κατ' ἰδίαν τὸ τῶν ῥαδιουργῶν καὶ κλεπτῶν φῦλον, τούτῳ μάλιστα τῷ τρόπῳ σφάλλεται, τῷ μὴ ποιεῖν ἀλλήλοις τὰ δίκαια, καὶ συλλήβδην ταῖς εἰς αὐτοὺς ἀβυσσίσαις. Ὅ καὶ τότε συνέβη γενέσθαι περὶ τοὺς Αἰτωλοὺς. συνθίμενοι γὰρ τῷ Σπερδιλαΐδᾳ, δάσειν μέρος τι τῆς λείας, ἵαν συνεισβάλλῃ μετ' αὐτῶν εἰς τὴν Ἀχαΐαν· πεισθέντος, καὶ ποιήσαντος τούτου, διαρπάσαντες τὴν

<sup>1</sup> καταπληκτικὴν suspicatus est Gronov. quod malim utique, (ni potius καταληκτικὴν) ad complectendum animo tenendumque facilius. <sup>2</sup> ἠσφαλίζετο τὰ. Articulum omittunt alii. <sup>3</sup> Casaubonus ex Reg. B. edidit καὶ τὰς εἰς αὐτ. ἀβυσσίσαις. Sed quoniam præpositionem ignorant vet. libri omnes et Suidæ codices, commodius visum est, quartum casum, qui est in libris, cum tertio commutare. <sup>4</sup> Ἀχαΐας Vat.

tantum sit narratio, sed etiam admirationem apud attentos lectores inveniat.

XXIX. *Philippus*, dum hiberna ageret in Macedonia, ad futurum bellum exercitus summo studio conscribebat: simul Macedoniam adversus barbaros, illi superne imminentes, muniebat. Deinde cum *Scerdilaída* congressus, temere atque audacter fidei illius se permittens, de amicitia et pace cum illo egit: ac, partim auxilium illi pollicitans ad perficienda nonnulla quæ in Illyrico agitat; Ætolis incusans, quæ sane facilia materia erat; haud

difficulus hominem perpulit, ut postulatis suis annueret. Nihil enim admodum privatorum injuriæ a publicis differunt, nisi multitudine et magnitudine delictorum. Nam et qui privatim ad scelus et latrociniorum societatem coierunt, hoc potissimum modo perire solent, cum fidem inter se non servant, et, ut summum dicam, pacta mutua violant. Quod ipsum etiam Ætolis tunc usu venit. Pacti enim Ætolis cum *Scerdilaída*, partem aliquam prædæ se ei daturos, si ad expeditionem Achaicam una secum vellet proficisci; quum is conditionem

Ol. 139. 4. Ἀκαρνανεῖς ἐν τοῖς πλείστοις καιροῖς, οὐδενὸς τῶν Ἑλλήνων ἤττον, εὐρίσκονται διατετηρηκότες, καί τε ἀπὸ μικρᾶς ὁρμώμενοι δυνάμει. οἷς οὐκ ὀκνητοὶ 5 κατὰ τὰς περιστάσεις κοινωνεῖν πραγμάτων, σπυρστίον δὲ μᾶλλον, εἰ καὶ τισιν ἑτέροις τῶν Ἑλλήνων· καὶ γὰρ ἰδία καὶ κοινῇ στάσιμον ἔχουσί τι καὶ φιλελεύθερον.

Epirotarum incedens ratio. Ἡπειρώται δὲ, ἐκ παραθείσεως, διακούσαντες τῶν 6 πρέσβων, τὸ μὲν δόγμα παραπλησίως ἐπικύρωσαν· τὸν δὲ πόλεμον ἐκφέρειν ἐψηφίσαντο ταῖς Αἰτωλοῖς, ἐπειδὴν καὶ Φίλιππος ὁ βασιλεὺς ἐξενέγκη. τοῖς δὲ παρὰ τῶν Αἰτωλῶν πρεσβευταῖς ἀπεκρίθησαν, ὅτι δέδοκται τοῖς Ἡπειρώταις, διατρεῖν πρὸς αὐτοὺς τὴν εἰρήνην· ἀγνῶς καὶ ποικίλως χρώμενοι τοῖς πράγμασιν. Ἀπιστάλησαν 8 δὲ καὶ πρὸς βασιλείᾳ Πτολεμαῖον πρέσβεις, οἱ παρακαλίσοντες αὐτὸν, μῆτε χρήματα πέμπειν τοῖς Αἰτωλοῖς, μὴτ' ἄλλο μὴδὲν χορηγεῖν κατὰ Φιλίππου καὶ τῶν συμμάχων.

Legati ad Ptolemaeum.

Messeniorum responsum.

XXXI. Μεσσηνιοὶ δὲ, δι' οὓς ὁ πόλεμος τὴν ἀρχὴν ἔλαβε, τοῖς παραγενομένοις πρὸς αὐτοὺς ἀπεκρίθησαν· ὅτι, τῆς Ὑφγιαλίας κειμένης ἐπὶ τοῖς ὄροις αὐτῶν, καὶ ταττομένης ὑπ' Αἰτωλοῦς, οὐκ ἂν ἐπιδέξαιτο τὸν πόλεμον, πρὶν ἢ ταύτην ἀπ' Αἰτωλῶν ἀποσπασθῆναι τὴν πόλιν. περὶ δὲ τῆς ἀποφάσεως ταύτης κατίσχυσαν, 2 οὐδαμῶς εὐδοκούντων τῶν πολλῶν, αἱ ἐφορεύοντες, Οἶνις

<sup>1</sup> ἐπεκρίναντες edd. ex Bav.

<sup>2</sup> Φρυγίας Casaub. invitis MStis.

<sup>3</sup> Vulgo

Αἰτωλῶν εἰ ἴφορ. vel Αἰτωλῶν ἴφορ. Delevi ex virorum doctorum consensu importunum nomen gentile. An εἰ τῆς πόλεως ἴφορεύοντες? Sic Perott. urbis praetides.

culis rationem habuisse Acarnanes, (etsi virum non magna ipsis fiducia aderat) non minus quam ullos alios e Graecis, invenias. Ut in adversis dubitare nemo debeat, societatem cum his inire, si quacum ulla alia Graecorum gente: nam et privatim et publice constantes et amantes libertatis reperiuntur. Epirotæ, e contrario, legatione audita, decretum illi quidem pariter confirmarunt: at bellum Aetolis tunc demum inferre decreverunt, quando et Philippus intulisset. Aetolorum vero legatis responderunt, statuisse se pacem cum ipsis agere: neque generose

neque constanter in eo se gerentes. Missi vero sunt etiam ad Ptolemaum regem legati, qui peterent ab ipso, ne Aetolos aut pecunia aut ulla alia ope contra Philippum et socios adjuvaret.

xxx. Messenii, propter quos initium cepit bellum, legatis, qui ad se venerant, responderunt: quum finibus suis Phigalea immincat, urbs ditioris Aetolorum, non ante suscepturos se bellum, quam oppidum illud ab Aetolorum concilio fuisset divulgatum. Hoc autem decretum ab invita multitudine: expresserunt Oenis et Nicippus, Ephori, et alii nonnulli qui paucorum po-

καὶ Νίκιππος, καὶ τινες ἑτέροι τῶν ὀλιγαρχικῶν ἀγνο- A. U. 534.  
οὔντες, καὶ πολὺ παρακαίοντες τοῦ δέοντος, κατὰ γέ  
3 τὴν ἐμὴν γνώμην. Ἐγὼ γὰρ, φοβερὸν μὲν εἶναι, <sup>b</sup>Φημί, Turpis pax,  
τὸ πολεμεῖν, οὐ μὴν οὕτω γέ φοβερὸν, ὥστε πᾶν ὑπομί- ignavia vel  
4 νειν χάριν τοῦ μὴ προσδέξασθαι πόλεμον. ἐπεὶ τί καὶ servitute  
θρασυνομεν τὴν ἰσηγορίαν καὶ παρρησίαν καὶ τὸ τῆς  
ἐλευθερίας ὄνομα πάντες, εἰ μὴδὲν ἴσται προεργαίετον  
5 τῆς εἰρήνης; Οὐδὲ γὰρ Θεβαίους ἐπαινοῦμεν κατὰ τὰ  
Μηδικὰ, διότι, τῶν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἀποστάτες  
κινδύνων, τὰ Περσῶν εἴλοντο διὰ τὸν φόβον· οὐδὲ  
Πίνδαρον, τὸν συναποφηνάμενον αὐτοῖς ἄγειν τὴν ἡσυ-  
χίαν, διὰ τῶνδε τῶν ποιημάτων·

6 Τὸ κοινὸν τις ἀστῶν ἐν εὐδίᾳ τῖθεις  
ἐρευνασάτω μεγαλάνορος ἡσυχίας  
τὸ φαιδρὸν φάος.

7 δόξας γὰρ παραυτίκα πιθανῶς εἰρηκίαι, μετ' οὐ πολὺ  
πάντων αἰσχίστην εὐρέθη καὶ βλαβερωτάτην τεποιή-  
8 μένος ἀπόφασιν. Εἰρήνη γὰρ μετὰ μὲν τοῦ δικαίου,  
καὶ κρίποντος, κάλλιστόν ἐστι κτῆμα καὶ λυσitteλέ-  
στατον· μετὰ δὲ κακίας ἢ δουλείας ἱπποειδίστου,  
πάντων αἰσχίστον καὶ βλαβερώτατον.

XXXII. Οἱ δὲ τῶν Μεσσηνίων προεστῶτες, ὀλιγαρχικοί, Optimates  
καὶ στοχαζόμενοι τοῦ παραυτίκα κατ' ἰδίαν λυσitteλοῦς, Messenio-  
rum male  
consulunt  
civitati.

<sup>b</sup> φημί ἐν πόλεμῳ Vat. Flor. Urb. Perott. <sup>c</sup> καταβίβη Stobæus. <sup>d</sup> ἡρεῖ  
Idem, absque artic. <sup>e</sup> θυλίαι Vat. Flor. Urb. <sup>f</sup> παραυτὰ Vat. Flor.

tentis favebant: perperam illi qui-  
dem, ut iudicium meum est, a recta  
via consiliorum procul aberrantes.  
Nam metuendum esse bellum, equi-  
dem non abnuo: sed non usque adeo  
metuendum, ut ejus vitandi gratia  
omnia velis suscipere. Quid enim ju-  
ris æquabilitatem jactamus omnes, et  
facultatem ex æquo dicendi quæ sen-  
tias, ipsum denique libertatis nomen;  
si nihil est omnium, quod potius du-  
camus pace? Neque enim Thebanos  
laudamus, quod, belli Medici tempore,  
pericula refugientes pro communi  
Græciæ salute obeunda, præ formidine  
Persis se adjunxerunt; neque item

PINDARUM, qui sententis illorum et  
ipse assentiens ~~et~~ conservanda quiete,  
in suis poematis sic ait: *Pro se quis-  
que citium publicæ tranquillitati consu-  
lens, quietis magnanimæ latum juber  
requirit.* Pindarus enimvero, quum  
visus statim esset dixisse aliquid quod  
merito omnes probarent, non multo  
post et turpissimæ et damnoissimæ  
sententis auctor fuisse est compertus.  
*Ut enim pace justa et honesta nihil pul-  
crius, nihil utilius: sic ea, quam vel  
ignavia vel servitus infumant, nihil  
neque turpius est, neque magis noxium.*

XXXI. Verum qui rebus præerant  
ex optimatum factione apud Messenios,

ΟΙ. 139. 4. φιλοτιμότερον τοῦ δέοντος αἰεὶ δίκειντο πρὸς τὴν εἰρήνην· διὸ πολλὰς μὲν περιστάσεις καὶ καιροὺς ἔχοντες, ἵνιοι 2 δὲ καὶ φόβους καὶ κινδύνους, διωλίσθανον· ἡθροίζετο δὲ κατὰ τὴν πρόθεσιν ταύτην αἰεὶ τὸ κεφάλαιον αὐτοῖς, καὶ μεγίσταις ἐπείου καλαίειν τὴν πατρίδα συμφοραῖς. 3 Δοκῶ δ' ἔγωγε, τὴν αἰτίαν εἶναι ταύτην· ὅτι δυσὶ γειτῖωνι τοῖς μεγίστοις τῶν κατὰ Πελοπόννησον, μᾶλλον δὲ σχεδὸν καὶ τῶν Ἑλληνικῶν, λίγω δὲ τῷ τε τῶν Ἀρκάδων καὶ τῷ τῶν Λακωνίων· καὶ τοῦ μὲν 4 ἔχθρῳ καὶ ἀκαταλλάκτῳ αἰεὶ ποτε πρὸς αὐτοὺς ἔχοντος, ἐξ οὗ καὶ κατέσχον τὴν χώραν, τοῦ δὲ φιλικῶς καὶ κηδεμονικῶς· οὔτε τὴν πρὸς Λακεδαιμονίους ἔχθραν εὐγενῶς ἀνελάμβανον, οὔτε τὴν πρὸς Ἀρκάδας φιλίαν. λοιπὸν, ὅταν μὲν οὗτοι πρὸς ἀλλήλους ἢ πρὸς ἑτέρους 5 πολεμοῦντες, ἐν περισπασμοῖς ᾗσαν, ἐγίνετο τὸ δέον αὐταῖς· ἦγον γὰρ τὴν εἰρήνην αἰεὶ παρευδιαζόμενοι, διὰ τὴν τοῦ τόπου παράπτωσιν. ὅταν δ' εὐσυχολοὶ καὶ 6 ἀπερίσπαστοι Λακεδαιμόνιοι γενηθέντες, ἐτράπησαν πρὸς τὸ βλάπτειν αὐτούς· οὐτ' αὐτοὶ δὲ αὐτῶν αἰτ-7 οφθαλμῶν ἠδύναντο πρὸς τὸ βάρος τὸ Λακεδαιμονίων, οὔτε προκατεσκευασμένοι φίλους τοὺς ἀληθινῶς αὐτοῖς πάντα συνυποσθησόμενους, ἢ δουλεύειν ἠναγκάζοντο

Messenii  
semper  
odio Lacedaemonio-  
rum obno-  
xii.

dum praesentis suae privatim utilitatis rationem habent, majore semper studio, quam par erat, pacem amplectebantur. Itaque multas temporum difficultates experti, imminentes nonnumquam metus et pericula declinanda evaserunt; sed semper, dum istud institutum secuti sunt, cum malis summa est, et cum maximis calamitatibus luctari patriam coegerunt. Cujus rei causam arbitror istam esse: quod, vicini quum essent duobus maximis totius Peloponnesi, imo vero omnium Graeciae, populis, Arcadibus nempe et Lacedaemoniis; quorum alteri jam inde a principio, quo eum agrum occuparunt, inimici eorum sic erant, ut concillari invicem potuerint nunquam; alteri vero eos amabant, et salutem ipsorum curae habebant: neque inimicitias cum Lacedaemoniis

generoso animo exercuerunt; neque cum Arcadibus amicitiam recte coluerunt. Proinde, si quando hi populi vel inter se vel cum aliis bellum gerendo occuparentur, bene cum Messeniis agebatur: pace enim et tranquillitate fruebantur semper, quod extra viam illorum erant siti. Quoties vero Lacedaemoniis, postquam ab omni alia occupatione se expediissent, otium fuit convertendi animos ad perniciem Messeniorum; quum neque ipsi per se oculos contra posset attollere, ob gravem potentiam nominis Laconici, neque amicos ante sibi comparassent, qui fortunae cujuscumque aleam ex animo subire cum ipsis vellet; aut servire Spartanis, bajulorum munia obeuntes, cogebantur, aut, si jugum servitutis pati recusarent, extorres in exilium, patria relicta, cum liberis

ταύτοις ἀχθοφεροῦντες, ἢ, ἐφύγοντες τὴν δουλείαν, A. U. 534.  
 ἀνάστατοι γίνεσθαι, ~~Μεσσηνίους~~ τὴν χώραν μετὰ  
 8 τέκνων καὶ γυναικῶν. ὅπερ ἤδη πλειονάκις αὐτοῖς  
 9 συνέβη παθεῖν, οὐ πάνυ πολλοῖς ἡ χρόνοις. Εἴη μὲν Monitum  
 οὐν αἰοῖσι συμφύει τὴν νῦν ὑπάρχουσαν κατάστασιν Polybii ad  
 Πελοποννησίοις, ἵνα μηδενὸς δέη τῶν λήγεσθαι μελλόν- Messenios  
 10 των. ἰὰν δέ ποτε κίνησιν καὶ μεταστῶσιν σχῇ ταῦτα, et Megalo-  
 μίαν ὅρῳ Μεσσηνίοις καὶ Μεγαλοπολίταις ἐλπίδα τοῦ  
 δύνασθαι ἰμέσθαι τὴν αὐτῶν χώραν τὸν πλείω χρόνον  
 ἰὰν, συμφρονησάντες, κατὰ τὴν Ἐπαμινώνδου γνάμην,  
 παντὸς καιροῦ καὶ πράγματος ἔλονται κοινοῦν αἰσθί-  
 λους ἀληθινῶς.

XXXIII. Ὁ δὲ λόγος οὗτος ἔχει μὲν ἴσως καὶ διὰ Arcadia,  
 2 τῶν πάλαι γεγενομένων πίστιν. Οἱ γὰρ Μεσσηνιοί, πρὸς olim velut  
 ἄλλοις πολλοῖς, καὶ παρὰ τὸν τοῦ Διὸς τοῦ Ἰουκίου altera patria  
 βωμὸν ἀνέθεσαν στήλην ἐν τοῖς κατ' Ἀριστομένην και- Messenio-  
 ρεῖς, καθάπερ καὶ Καλλισθένης φησὶ, γράψαντες ἑ τὸ rum.  
 γράμμα τοῦτο

3 Πάντας ὁ χρόνος εἶρε δίκην ἀδίκῃ βασιλῇ,  
 Εἶρε δὲ Ἰ Μεσσήνῃ σὺν Διὶ τὸν προδότην  
 Ῥηϊδίας. χαλεπὸν δὲ λαθεῖν θεὸν ἀνδρ' ἐπίορκον.  
 Χαιρε Ζεῦ βασιλεῦ, καὶ ὦ σάα Ἀρκαδίαν.

Ἐ φεύγοντας Flor. et sic Vat. a sec. manu. Tum *ἀποσπέντας* et *λείποντας* vete-  
 res libri omnes; ut excidisse videri possit verbum *ἰα*. <sup>a</sup> Delevi vocabulum  
 πρίντερον quod ignorant Vat. et Flor. Vulgo πολλοῖς πρίντερον χρόνους. <sup>i</sup> *Ἀρκαδίου*  
 Aug. Reg. A. *Ἀρκαδίου* legendum videtur cum Strab. et Pausan. <sup>k</sup> τὸ ἱερίγραμμα  
 edd. invitis vett. libris. <sup>i</sup> *Μεσσήνους* Pausan. <sup>m</sup> *οἰδὺν* Pausan.

etque uxoribus abire. Quam quidem  
 fortunam sæpius jam illis experiri con-  
 tigit, idque intra non admodum multos  
 annos. Jam opto equidem, ut, qui  
 nunc est rerum status in Pelopon-  
 neso, ita coalescat, ut his quæ di-  
 cam nihil sit opus. Sed si quis ali-  
 quando motus aut mutatio status con-  
 tingerit, unicam spem superesse video  
*Μεσσηνίας* et *Μεγαλοπολιτίας*, in agri  
 sui possessione posthac manendi; si  
 concordēs inter sese, ex Epaminondæ  
 consilio, omnium temporum omnium-  
 que rerum sinceram colant societatem.

XXXIII. Ac facit quidem fortasse et

vetus Historia his, quæ diximus, fidem.  
*Μεσσηνί* enim, ut alia omittam, etiam  
 ad *Jovis Lycei* aram, temporibus *Ari-*  
*stomenis*, columnnam dedicarunt, in qua,  
 teste *Callisthenes*, hujusmodi epigramma  
 fuit insculptum:

*Injustum regem tempus non sinit in-*  
*ultum:*

*Messenia inventus cum Jove pri-*  
*ditor est*

*Perfacile: haud poterat perjurus fal-*  
*lere numen.*

*Jupiter, o sature: protege et Arca-*  
*diam.*

Ol. 139. 4. Ἐπεὶ γὰρ τῆς αὐτῶν ἰσπερήθησαν, οἰοῖσι περὶ δευτέρας 4  
πατρίδος, ὥς γ' ἑμοὶ δοκεῖ, τοῖς θεοῖς εὐχόμενοι σῶζειν  
τὴν Ἀρκαδίαν, τοῦτ' αἰέθισαν τὸ γράμμα· καὶ τοῦτ'  
εἰκότως ἐποίουν. οὐ γὰρ μόνοι αὐτοὺς Ἀρκαδὲς ὑπο- 5  
δixάμενοι κατὰ τὴν ἔκπτωσιν τὴν ἐκ τῆς ἰδίας ὑπὸ τὸν  
Bellum  
Aristome-  
nium.  
Ἀριστομένειον πόλεμον, ὁμιστίους ἐποίησαντο καὶ πολί-  
τας, ἀλλὰ καὶ τὰς θυγατέρας ἐψηφίσαντο τοῖς ἐν  
ἡλικίᾳ δίδοναι τῶν Μισσηνίων. πρὸς δὲ τούτοις, ἀναζη- 6  
τήσαντες τὴν Ἀριστοκράτους τοῦ βασιλείως προδοσίαν  
Pugna ad  
Fossam.  
ἐν τῇ μάχῃ τῇ καλουμένῃ περὶ Τάφρον, αὐτὸν τ'  
ἀντίλον, καὶ τὸ γένος αὐτοῦ πᾶν ἠφάνισαν. Οὐ μὲν, 7  
ἀλλὰ καὶ χωρὶς τῶν πάλαι τὰ τελευταῖα γεγονότα  
μετὰ τὸν Μεγάλῃς πόλεως καὶ Μισσηνίας συνοικισμὸν,  
ἱκανὴν αἰν<sup>n</sup> παράσχοι πίστιν τοῖς ὑφ' ἡμῶν εἰρημῖνοις.  
Καθ' οὗς γὰρ καιροὺς, τῆς περὶ Μαντίνειαν μάχης τῶν 8  
Ἑλλήνων ἀμφιδήριτον ἐχούσης τὴν νίκην διὰ τὸν Ἐπα-  
Arcadum  
fides in  
Messenios  
post pu-  
gnam Man-  
tinensem.  
μινάνδου θάνατον, ἐκώλυον Λακεδαιμόνιοι μετέχειν τῶν  
σκοπῶν Μισσηνίους, ἀκμὴν σφετεριζόμενοι ταῖς ἐλπίσι  
τὴν Μισσηνίαν· ἐπὶ τοσοῦτον δίσπειυσαν Μεγαλοπο- 9  
λίται, καὶ πάντες οἱ κοινωνοῦντες Ἀρκαδῶν τῆς αὐτῶν  
συμμαχίας, ὥστε Μισσηνίους μὲν ὑπὸ τῶν συμμάχων  
προσδεχθῆναι, καὶ μετασχεῖν τῶν ὄρκων καὶ διαλύσεων,  
Λακεδαιμονίους δὲ μόνους ἐσπόνδους γενέσθαι τῶν  
Ἑλλήνων. Ἄ τίς οὐκ αἶν τῶν ἐπιγιγνομένων ἐν νῶ 10

<sup>n</sup> Vulgo παράσχη.

Amissa enim propria patria, deos oran-  
tes, credo, ~~et~~ Arcadiam, velut alteram  
suam patriam, servarent, hanc inscrip-  
tionem Messenii posuerunt. Et me-  
rito illi quidem: nam belli Aristome-  
nici tempore, Arcades non solum patria  
sua extorres eos in suam ditionem  
acceperunt ac civitate donarunt, sed  
etiam filias suas puberibus ipsorum  
elocandas decreverunt. Ad hæc, facta  
inquisitione super Aristocratis regis  
proditione in pugna, quæ dicitur ad  
Fossam, et ipsum necaverunt, et genus  
universum illius exstinxerunt. Sed,  
ut taceamus hæc antiqua: quæ post-

remo contigerunt post Megalopolitan et  
Messeniam instaurationem, satis id, quod  
dicebamus, confirmant. Etenim post-  
quam ad Mantineam pugnatum est a  
Græcis victoria ancipite ob mortem  
Epaminondæ; Lacedæmonii Messe-  
nios fœderi adscribi vetantibus, quod  
Messeniam certa spe sibi jam vindica-  
rent; Megalopolitani contra, et qui-  
cumque societate juncti cum Arcadibus  
erant, usque pertenderunt, donec,  
Messeniis in societatem receptis, et  
pacis atque jurisjurandi formula com-  
prehensis, soli Lacedæmonii legibus  
fœderis excluderentur. Quæ si dili-

τιθέμενος, νομίσσει καλῶς εἰρῆσθαι τὰ μικρῶ πρότερόν A. U. 534.  
 11 ὕφ' ἡμῶν δεδλωμένα; Ταῦτα μὲν οὖν εἰρῆσθω μοι Messenios  
 χάριν Ἀρκάδων καὶ Μισσηνίων ἵνα, μνημονεύοντες τῶν et Arcades  
 συμβεβηκότων αὐτοῖς περὶ τὰς πατρίδας ἀτυχημάτων ad concor-  
 ὑπὸ Λακεδαιμονίων, ἀληθινῶς ἀντέχωνται. τῆς πρὸς tatur Poly-  
 12 αὐτοὺς εὐνοίας καὶ πίστεως· καὶ μήτε φόβοι ὕφορώ- bius.  
 μνοι, μήτ' εἰρήνης ἐπιθυμοῦντες, ἐγκαταλίπωσιν ἀλλή-  
 λους ἐν ταῖς ὁλοσχερεσὶ περιστάσεσι.

XXXIV. Λακεδαιμόνιοι δὲ τῶν ἐθισμένων ἐποίησάν Lacedæmo-  
 τι· (τοῦτο γὰρ συνεχὲς ἦν τοῖς προειρημένοις)· ὁ τέλος nii dubitant  
 γὰρ τοὺς παρὰ τῶν συμμάχων πρίσθεις ἀναποκρίτους de societate.  
 ἀπίστευλαν· οὕτως ἐξηπόρῃσαν, ὑπὸ τῆς ἀλογίας καὶ  
 2 κακίας τῆς αὐτῶν. καὶ μοι δοκεῖ τοῦτ' ἀληθὲς εἶναι,  
 διότι Πολλάκις Ῥτὸ τολμᾶν περιττὸν εἰς ἀνοιαν ἔκαι  
 3 εἰς τὸ μηδὲν καταπταῖν εἶδεν. Οὐ μὲν, ἀλλὰ μετὰ  
 ταῦτα, κατασταθῆναι Ἐφόρων ἄλλων, οἱ κινήσαντες ἐξ  
 ἀρχῆς τὰ πράγματα, καὶ γεινόμενοι τῆς προειρημένης  
 σφαγῆς αἴτιοι, διεπέμποντο πρὸς τοὺς Αἰτωλοὺς, ἐπι- Accessunt  
 4 σπόμενοι πρεσβεύτην. τῶν δὲ καὶ μάλα ἀσμένως ὕπα- legatum ab  
 5 πουςάντων, ἦκε ἔμετ' ὀλίγον πρεσβεύων εἰς τὴν Λακε- Aetolia.  
 δαίμονα Μαχατᾶς. καὶ παραυτίκα προσήσαν τοῖς  
 Ἐφόροις, οἴμενοι δεῖν τῷ τε Μαχατᾷ δίδοσθαι τὴν

° εἰς τέλος malim. P τὸ τολμᾶν. Articulum non agnoscunt Vat. et Flor.  
 1 καὶ τὸ Vat. Flor. Urb. ἔμετ' ὀλίγον edd. ex Bav. ἔπροσῃσαν ex con-  
 ject. posui pro vulg. προσῃσι. Pariter Perott. civitatis præsidēs petunt. Sic  
 non opus est cum Casaub. post Ἐφόροις lacunam statuere.

genter consideraverit insequens ætas, non dubitabit profecto, rectum esse consilium, quod paullo ante exponebamus. Atque hæc in gratiam Arcadum et Messeniorum dicta mihi sunt: ut calamitatum memores, quas ditionibus ipsorum Lacedæmonii intulerunt, mutue fidei atque benevolentie constanter dent operam; neve aut terrores belli timentes aut cupiditate pacis, quando agitur de salute patrie alterutrum, se mutuo deserant.

XXXIV. Lacedæmonii vero etiam hic pro more fecerunt; (ad ordinem enim institutæ narrationis regredior;) et legatos a sociis missos prorsus sine re-

sponso dimiserunt: adeo sua stultitia et improbitas omnem illis consilii copiam adimebat. Ut recte mihi videatur dictum, *πορραπε νιμίαν ἀυδάκιαν ἐν ἀμεντίαν ἐν νηδύλιον ἀβρε*. At postea, Ephoris aliis creatis, iidem qui a principio Rempublicam turbaverant, et cædis, quam supra commemoravimus, auctores fuerant, ad Aetolos miserunt, quo legationem eorum accirent. Quibus petitioni illorum promtissime adniventibus, venit paullo post publico Aetolorum nomine *Machatas*. Tum vero protinus iidem illi Ephoros ad-eunt, petuntque, ut Machatas potestas fiat populum pro concione appellandi;

OL. 130. 4. ἔφοδοι ἐπὶ τοὺς πολλοὺς, καὶ βασιλεὺς καθίσταται  
κατὰ τὰ πάτρια, καὶ μὴ περιστρεφῆναι τὸν πλεῖον χρόνον  
παρὰ τοὺς νόμους καταλειμμένῃ τῇ τῷ Ἡρακλείδῳ  
ἀρχῇ. Οἱ δ' Ἐφοροί, δυσχεραιοῦνται μὲν τοῖς ὅλοις 6  
πράγμασιν, οὐ δυνάμενοι δὲ πρὸς τὴν ἐξμὴν ἀποφθαλ-  
μῶν, ἀλλὰ διδιδότες τὴν τῷ νόμῳ συστροφὴν, περὶ μὲν  
τῶν βασιλείων ἔφασαν μετὰ ταῦτα βουλευέσθαι, τῇ  
δὲ Μαχατᾷ συνιχρῆσαι δώσειν τὴν ἐκκλησίαν. Σὺν 7  
αχθίντος δὲ τοῦ πλήθους, παρελθὼν ὁ Μαχατᾶς, παρ-  
εκάλει διὰ πλείονων αὐτοὺς, αἰρεῖσθαι τὴν πρὸς Αἰτω-  
λοὺς συμμαχίαν, εἰκὴ μὲν καὶ θρασείας κατηγορεῖν  
Μακεδόνας, ἀλόγως δὲ καὶ ψευδῶς ἰγκωμιάζειν τοὺς  
Αἰτωλοὺς. Μισασταίντος δὲ τούτου, πολλῆς ἀμφισβήτη- 8  
σέως ἐτύγχανε τὸ πρᾶγμα. τινὲς μὲν γὰρ συνηγά-  
ρουσι τοῖς Αἰτωλοῖς, καὶ συνθέσθαι πρὸς αὐτοὺς παρή-  
κουν τὴν συμμαχίαν· ἵνοι δὲ τούτοις ἀντίλεγον. οὐ 9  
μὲν, ἀλλὰ τῶν πρεσβυτέρων τινὲς, ἐπιστήσαντες τὸ  
πλήθος ἐπὶ τι τὰς Ἀντιγόου καὶ Μακεδόνας εὐε-  
χεῖσθαι, ἐπὶ τι τὰς διὰ Χαριζίου καὶ Τιμαίου βλάβας,  
ὅτι στρατεύσαντες Αἰτωλοὶ πανδημί, κατέφθειραν μὲν  
αὐτῶν τὴν χώραν, ἐξηνδραποδίσαντο δὲ τοὺς Περιείκους,  
ἐπεβούλυσαν δὲ τῇ Σπάρτῃ, μετὰ δόλου καὶ βίας  
τοὺς Φογάδας ἐκανάγοντες· ἐκ' ἄλλης ἐγένοντο γινώ- 10  
μης, καὶ τέλος ἐπίσθησαν τηρεῖν τὴν πρὸς Φίλιππον

Machatas  
legatus Ae-  
tolorum.

Infesta re  
discedit.

<sup>1</sup> βασιλεὺς cum Ursino edidit Cassaub. inuitis MStis.  
ex conject. dedi. Libri omnes ἐκκαλεῖσθαι.

<sup>2</sup> τοὺς Φογ. ἐκανάγοντες

utque more patrio rex creetur, neque  
sinatur *Heraclidarum* principatus, con-  
tra quam per leges liceat, diutius ja-  
cere dissolutus. Displicebant omnia,  
quae gerebantur, *Ephoris*: sed, qui  
impetum istorum reprimere non pos-  
sunt, et juniorum colitionem metuerent,  
regibus quidem potestas et deliberaturus  
dixerunt; *Machatas* vero concionem da-  
turus. Cogitur concio: prodit *Ma-  
chatas* in medium, hortaturque multis  
*Lacedaemonios*, ut cum *Aetolis* consilia  
consociare velint: Macedones temere  
et audacter incusat: *Aetolos* inepte et  
falso dilaudat. Qui postquam concione  
excessit, de proposita re altercatio

magna est coorta: aliis partem *Aeo-  
lorum* tuentibus, et populum hortan-  
tibus ad societatem cum illis ineun-  
dam; aliis horum sententiae contradi-  
centibus. Verumtamen e senioribus  
nonnulli, revocatis populo in memo-  
riam hinc *Antigoni* et *Macedonum*  
beneficis, inde *Charitonis* et *Timari*  
maleficis, quo tempore *Aetoli*, omnibus  
viribus expeditione suscepta, agrum ip-  
sorum erant populati, finitimos ditioni  
*Spartanorum* subiectos in servitutem  
adduxissent, ipsique etiam *Spartae* laci-  
dus struxissent, dolo ac vi arules in  
eam redecentes: ut multitudo senten-  
tiam mutaret, obtinuerunt: persuas-

11 καὶ Μακεδόνας σύμμαχίαν. Γενομένην δὲ τούτων, ὁ Α. Υ. 334.  
 Ἰππὸν Μιχατᾶς ἀπράκτος ἱκανῆς πάλιν εἰς τὴν οἰκίαν.

XXXV. Οἱ δ' ἐξ ἀρχῆς αἵτιοι γεγονότες τῆς κινή- Novi motus  
 σιας, οὐδαμῶς εἶξαι δυνάμενοι τοῖς παροῦσιν, αὐθις Spartæ.  
 ἔπεισάλοτο πρᾶγμα ποιεῖν πάντων ἀσιβίστατον, φθεί-  
 2 ραντὶς τινὰς τῶν νῆων. Κατὰ γάρ τινα θυσίαν πατρίων

ἰδεῖν τοὺς μὲν ἐν ταῖς ἡλικίαις μετὰ τῶν ὅπλων πομπ-  
 3 πύειν ἐπὶ τὸν τῆς Ἀθηναῶς τῆς Χαλκιόικου νῆον, τοὺς δ' Pompa Mi-  
nervæ  
Chalciceæ.

3 τέρμενος διατρέχοντας. ἐν τούτῳ τῇ καιρῷ τῶν πομπυ-  
 4 ὄντων ἐν τοῖς ὅπλοις τινὲς τῶν νεανίσκων ἄφην προσπι-  
 5 σόντες θύουσι τοῖς Ἐφόροις, ἀπέσφαξαν αὐτούς· καὶ τοὶ Trucidan-  
tur Ephori  
Philippo  
faventes.  
 πᾶσι τοῖς καταφυγούσι τὴν ἀσφάλειαν παρεσκευάσθη τὸ

4 ἱερὸν, καὶ θανάτου τις ἢ κατακεκριμένος. τότε δὲ διὰ  
 τὴν ἀμότητα τῶν πολέμων εἰς ταῦτ' ἦλθε καταφρονή-  
 5 σιας, ὥστε περὶ τὸν βαμὸν καὶ τὴν τράπεζαν τῆς θεοῦ  
 6 κατασφαγῆναι τοὺς Ἐφόρους ἅπαντας. ἔξῃς δὲ τούτου,  
 τὰκόλουθοι τῇ προθείσει ποιοῦντες, ἀνείλον μὲν τοὺς περὶ  
 Γυρίδαν τῶν γερόντων ἰφυγάδισαν δὲ τοὺς ἀντιπόντας  
 τοῖς Αἰτωλοῖς· εἴλοντο δ' ἐξ αὐτῶν Ἐφόρους· συν- Fœdus jun-  
gitur cum  
Ætolis.  
 6 ἔθεντο δὲ πρὸς τοὺς Αἰτωλοὺς τὴν συμμαχίαν. Ἐποίουν  
 δὲ ταῦτα, ἵκαὶ τῇ τε πρὸς Ἀχαιοὺς ἀπύχθειαν, καὶ  
 τὴν πρὸς Μακεδόνας ἀχαριστίαν, καὶ καθόλου τὴν πρὸς

\* ἔπεισάλοτο Bav.

† διὰ τὴν τῇ edd. ex Bav.

sumque illi ad extremum est, ut in  
 Philippi et Macedonum societate ma-  
 neretur. Atque ita Machatas infecta  
 re ad suos est reversus.

XXXV. Tum vero seditionis nuperæ  
 auctores, quum præsentī statui acqui-  
 escere nullo possent modo, nonnulli  
 e juventute surrepti, rursus facinus  
 ausi sunt sceleratissimum. Erat moris,  
 per solennē quoddam a majoribus tra-  
 dictum, ut universa pæbes cum armis  
 ad *Mīnervæ Chalciceæ* sanum *pompam*  
 duceret, Ephoris ad peragenda sacra  
 circa delubrum manentibus. Eo igitur  
 tempore adolescentes quidam, ex  
 illis qui pompam armati comitabantur,  
 Ephores rei divinæ operantes repente  
 invadunt, et contrucidant; idque eo

ipso in templo, quod omnibus ad illud  
 confugientibus securitatem præstabat,  
 etiam si mortis damnatus aliquis esset:  
 tum vero, præ immanitate illorum,  
 qui tantum scelus patrare sustinue-  
 runt, ita contemtui habita loci religio  
 est, ut circa aram ipsam et mensam  
 deæ omnes Ephori jugularentur. Idem,  
 reliqua deinceps consilii sui, peragen-  
 tes, *Gyridam* et alios e senioribus sus-  
 tulerunt: eos, qui *Ætolis* fuerant con-  
 terti, exilio multarunt: Ephores ex  
 suo numero crearunt: postremo, so-  
 cietatem cum *Ætolorum* gente jun-  
 xerunt. Fecerunt autem ista, et tan-  
 tum adversus Achæos odium, tantam  
 adversus Macedones ingratitudinem  
 exercuerunt, tamque adversus omnes

Ol. 139. 4.  
Desiderium  
Cleomenis  
regia.

πάντας ἀλογίαν ὑπέμενον, <sup>2</sup> οὐχ ἥμιστα διὰ <sup>2</sup> Κλειο-  
μένην, καὶ τὴν πρὸς ἐκείνον εὐνοίαν· ἐλπίζοντες αἰεὶ, καὶ  
προσδοκίαν ἔχοντες τῆς ἐκείνου παρουσίας ἅμα καὶ σωτη-  
ρίας. Οὕτως οἱ δυνάμενοι τῶν ἀνθρώπων ἐπιδειξίως <sup>7</sup>  
ὁμιλεῖν τοῖς συμπεριφερομένοις, οὐ μόνον παρόντες,  
ἀλλὰ καὶ μακρὰν ἀφιστῶντες, ἐγκαταλείπουσί τινα  
καὶ λίαν ἰσχυρὰ τῆς πρὸς αὐτοὺς εὐνοίας αἰθύγματα.  
οἱ γὰρ, χωρὶς τῶν ἄλλων, καὶ τότε, πολιτεύόμενοι κατὰ <sup>8</sup>  
τὰ πάτρια σχεδὸν ἤδη τρεῖς ἑνιαυτοὺς μετὰ τὴν Κλειο-  
μένους ἔκπτωσιν, οὐδ' ἐπενόησαν οὐδέποτε βασιλεῖς  
καταστῆσαι τῆς Σπάρτης· ἅμα δὲ τῷ τὴν φῆμην <sup>9</sup>  
ἀφικέσθαι περὶ τῆς Κλειομένης τελευτῆς, <sup>b</sup> εὐθὺς ἄρ-  
μησαν ἐπὶ τὸ βασιλεῖς καθιστάναι τὰ τε πλήθη καὶ τὸ  
τῶν Ἐφόρων ἀρχεῖον. Καὶ κατέστησαν οἱ κοινωνοῦντες <sup>10</sup>  
Ἐφοροὶ τῆς αἰρέσεως τοῖς στασιώταις, οἱ καὶ τὴν πρὸς  
Αἰτωλοὺς συνθέμενοι συμμαχίαν, ὑπὲρ ᾧ τὸν ἄρτι  
λόγον ἐποιησάμεν, τὸν μὲν ἕνα νομίμως καὶ καθηκόντως,  
Ἀγισίπολιν, ὄντα μὲν παῖδα τὴν ἡλικίαν, υἱὸν δὲ  
Ἀγισιπόλιδος τοῦ Κλειομβρότου. τὸν δὲ συνέβαινε <sup>11</sup>  
βεβασιλευκίαι, καθ' οὓς καιροὺς ἐξέτισε Λεωνίδης ἐκ  
τῆς ἀρχῆς, διὰ τὸ κατὰ γένος ὑπάρχειν ἑγγίστα τῆς  
οἰκίας ταύτης. ἐπίτροποι δὲ τοῦ παιδὸς εἴλοντο Κλειο- <sup>12</sup>  
μένην, Κλειομβρότου μὲν υἱὸν, Ἀγισιπόλιδος δ' ἀδελ-  
φόν. Ἀπὸ δὲ τῆς ἐτέρας οἰκίας, ὄντων ἐκ τῆς Ἰππομέ- <sup>13</sup>

Novi reges  
Spartam.

Agessipolis.

<sup>2</sup> Vulgo omnes οὐχ ἥμιστα διὰ διὰ. Delevi conjunct. quæ tamen ex διὰ cor-  
rupta videri potest. <sup>a</sup> Κλειομένη. <sup>b</sup> εὐθὺς edd. ex Bav.

in universum temerarios atque vesanos  
se præbuerunt, potissimum propter  
Cleomenem et singularem in eum bene-  
volentiam; quum sperarent semper  
expectarentque, salvum eum et inco-  
lumem Spartam reditum. Usque  
adeo, qui dextre sollicitæque erga eos,  
quorum consuetudine utuntur, gerere se  
norunt; non solum præsentem, sed etiam  
longe locati, suæ benevolentia fomitum  
quemdam vehementem atque validum  
relinquunt. Hi sane, ut alia taceam,  
quum ipsorum Respublica tertium  
jam fere annum a Cleomenis fuga  
patriis legibus administraretur, de eli-  
gendis Spartæ regibus, ne cogitant  
quidem umquam: qui tamen, simu-

latque audita est Cleomenis mors, ad  
reges creandos statim se accinxerunt,  
tam populus, quam Ephorum Curia.  
Et constituerunt quidem illi ex Epho-  
ris, qui factionis ejusdem erant cum  
auctoribus seditionis, (qui etiam soci-  
etatem cum Ætolis summi pacti, de qua  
modo diximus;) alterum regem rite  
et legitime, Agessipolim, ætate quidem  
puerum, sed filium Agessipolidis, cui  
pater fuerat Cleombrotus ille, qui olim,  
postquam Leonidas regno excidisset,  
regnauerat, quod hanc regiam domum  
cognitione proxime contingebat. Tu-  
tor puero datus Cleomenes, Cleombroti  
filius, Agessipolidis frater. Quod ad  
regem ex altera familia attinet: quum

δοτος θυγατρὸς Ἀρχιδάμου δυοῖν παῖδων, ὃς ἦν υἱὸς Ἀ. Ὑ. 534.  
Εὐδαμίδου ζῶντος δὲ καὶ Ἰππομέδοντος ἀκμῇ, ὃς ἦν  
υἱὸς Ἀγησιλάου τοῦ Εὐδαμίδου, καὶ ἑτέρων δὲ πλει-  
όνων ἀπὸ τῆς οἰκίας ὑπαρχόντων, ἀπατήρων μὲν τῶν

14 προσηρμένων, προσηκόντων δὲ κατὰ γένος· τούτους μὲν Lycurgus regiam dignitatem emit.  
ἀπαντας ὑπερῖδον, Λυκοῦργοι δὲ βασιλεία κατέστησαν,  
οὗ τῶν προγόνων οὐδεὶς ἐπιτεύχει τῆς προσηγορίας· ὃς  
δὸς ἐκάστω τῶν Ἐφόρων τάλαντον, Ἡρακλίους ἀπό-  
15 γονος καὶ βασιλεὺς ἐγεγόνει τῆς Σπάρτης. Οὕτως  
εὖνα πανταχῇ ἑ τὰ κακὰ γέγονε. Τοιγαροῦν οὐ  
παῖδες παῖδων, ἀλλ' αὐτοὶ πρῶτοι τῆς ἀνοίας ἀπίτισαν  
τοὺς μισθοὺς οἱ καταστήσαντες.

XXXVI. Ὁ δὲ Μαχατᾶς, πυθόμενος τὰ γεγυότα Lacedæmoni Argivis et Achæis bellum inferunt.  
περὶ τοὺς Λακεδαιμονίους, ἤκε πάλιν ὑποστρέψας εἰς  
τὴν Σπάρτην, καὶ παρεκάλει τοὺς Ἐφόρους καὶ τοὺς  
2 βασιλείας, ἐξευγεῖν τοῖς Ἀχαιοῖς τὸν πόλεμον. Μόνως  
γὰρ οὕτως, ἔφη, λῆξαι τὴν τῶν Λακεδαιμονίων φιλονει-  
κίαν τῶν ἐκ παντὸς τρόπου διακοπτόντων τὴν πρὸς  
Αἰτωλοὺς συμμαχίαν, ἃ τὴν τι τῶν ἐν Αἰτωλίᾳ τὰ  
3 παραπλήσια τούτοις πραττόντων. Πεισθέντων δὲ τῶν  
Ἐφόρων καὶ τῶν βασιλέων, ὁ μὲν Μαχατᾶς ἐπανῆλθε,  
συντετελεσμένος τὴν πρόβεισιν διὰ τὴν ἄγνοιαν τῶν  
4 συμπραττόντων· ὁ δὲ Λυκοῦργος, ἀναλαβὼν τοὺς στρα-  
τιώτας καὶ τινὰς τῶν πολιτικῶν, ἐνέβαλεν εἰς τὴν

<sup>c</sup> τὰ κακὰ ex conject. edidit Casaub. quam lectionem habet et Vat. a pr.  
manu et ex eo Flor. <sup>d</sup> τῶν τι ἐν Bav. Aug. Reg. A. <sup>e</sup> εὖνα edd. ex Bav.

essent Archidami, qui Eudamidae filius erat, duo filii ex Hippomedontis filia; et Hippomedon etiam ipse adhuc in vivis esset, Agesilai filius, Eudamides nepos; essentque præterea alii plures ex eadem stirpe, qui longius quidem quam priores, sed tamen contingebant genere eam familiam regum; aspernati hosce omnes, Lycurgo regnum detulerunt, e cuius maioribus nemo eo honore fuerat usus. Verum hic talentum cuique Ephorum largitus, Herculis propago et rex Sparte est factus. Adeo ubique venalis sunt maleficia. Itaque etiam non nati natorum, sed illi ipsi ante omnes, qui regem hunc

creaverant, stultitiæ suæ poenas luerunt.

xxxvi. Machatas, auditis quæ Lacedæmone facta erant, Spartam denuo pergit ire, hortaturque Ephoros et reges, ut Achæis bellum inferant. Numquam enim aliter finem, ait, habiturus eorum contentiones, vel qui Lacedæmone societatem cum Ætoliis divellere omnibus modis conarentur, vel qui in Ætoliis idem istis facerent. Perductis in suam sententiam ephoris ac regibus, reddit Machatas, confectis ex animi sententia quæ destinaverat, per stultitiam eorum qui ab illius partibus erant, Lycurgus, assumpto milite, et parte etiam copia-

OL. 132. 4. Ἀργίαι, ἀφυλάκτως διακειμένων εἰς τέλος τῶν Ἀρ-  
 Plura oppi- γίων διὰ τὴν προὔπάρχουσαν κατάστασιν. καὶ Πο- 5  
 da capiunt. λήξαν μὲν καὶ Πρασίας καὶ Λεύκας καὶ Κύφαντα,  
 προσπισὼν ἄφω, κατίσχε· Ἐλύμπισι δὲ καὶ Ζάρακι  
 προσπισὼν, ἑαπίσσει. Τούτου δὲ ταῦτα πράξαντος, 6  
 ἐπεκέρυξαν τὸ λάφυρον οἱ Λακεδαιμόνιοι κατὰ τῶν  
 Ἀχαιῶν ἔπεισαν δὲ καὶ τοὺς Ἡλείους οἱ περὶ τὸν  
 Elei etiam Μαχατᾶν, παραπλήσια λέγοντες ἅπερ καὶ πρὸς τοὺς  
 bellum inferunt Achæis. Λακεδαιμονίους, ἐξενεγκῶν τοῖς Ἀχαιοῖς τὸν πόλεμον.  
 Παραδόξως δὲ καὶ κατὰ τοῦν τοῖς Αἰτωλοῖς τῶν πρᾶ- 7  
 γμάτων προκίχνηκόντων, οὗτοι μὲν εὐθαρσῶς ἐνέβαιναν  
 εἰς τὸν πόλεμον· οἱ δ' Ἀχαιοὶ τάναντία. Φίλιππος 8  
 μὲν γὰρ, ἐφ' ᾧ τὰς ἐλπίδας εἶχον, ἀκμὴν ἐγίνετο περὶ  
 παρασκευὴν· Ἡπειρῶται δ' ἔμελλον πολεμῶν, Μισση-  
 νοὶ δ' ἡσυχίαν εἶχον. Αἰτωλοὶ δὲ, προστεληφόροι τὴν 9  
 Ἡλείων καὶ Λακεδαιμονίων ἄνοιαν, πανταχόθεν περι-  
 εῖχον αὐτοὺς τῷ πολέμῳ.

Aratus,  
 Arati fil.  
 prætor  
 Achæorum.  
 OL. 140. 1.  
 A. U. 535.  
 Scopas  
 prætor Æto-  
 lorum.

XXXVII. Ἀράτῳ μὲν οὖν συνέβαινε κατὰ τὸν καιρὸν  
 τοῦτον ἤδη λήγειν τὴν ἀρχὴν, Ἀρατοὶ δὲ τὸν υἱὸν αὐτοῦ,  
 καθισταμένον ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν, παραλαμβάνειν τὴν  
 στρατηγίαν. Αἰτωλῶν δ' ἐστρατήγει Σκόπας· ὁ δὲ 2  
 χρόνος αὐτῷ τῆς ἀρχῆς μάλιστα τότε πως διήρητο. τὰς

<sup>1</sup> Ἐλύμπισι restitui ex vestigiis scripturæ librorum. Ἐλυμπισί Bav. Aug. Regii. Ἐλυμπισίον (absque accentu) adfertur ex Vat. Ἐλύμπισιον Flor. Ἐλυμπισίον Casaub. <sup>2</sup> ἑαπίσσει ex Gronovii conject. recepi. Mendose vulgo omnes ἀπίσσει. <sup>3</sup> Mendose MSti ἑλείους.

rum urbanarum, Argivorum fines in-  
 cursat, quos Argivi nullo prorsus modo  
 custodiabant, præsentii rerum statu  
 freti. Polichnam igitur, Prasias, Leu-  
 cas et Cyphantem repentino impetu  
 capit. Glympes quoque et Zaracem  
 invadit; sed hoc quidem conatu exci-  
 dit. Quæ postquam fecit Lyeurgus,  
 Lacedæmonii spolia capiendi de Achæis  
 jus fasque esse præconis voce signifi-  
 cant. Elei item persuasit Machatas,  
 hædem verbis usus, quibus Lacedæmo-  
 nios impulerat, ut bellum Achæis in-  
 ferrent. Hoc modo rebus Ætolis ex  
 animi sententia mirabiliter succeden-  
 tibus, ipsi quidem ingenti cum spe

bellum capessebant: apud Achæos  
 vero contrario modo res se habebant.  
 Nam Philippus in quo spes suas re-  
 posuerant, in apparatu belli adhuc  
 erat occupatus; Epirotæ vero susci-  
 pere bellum cunctabantur: Messenii  
 manebant quieti. Ætoli autem, adju-  
 vante ipso Eleorum et Lacedæmo-  
 niorum stultitia, omnibus ex partibus  
 bello eos cingebant.

xxxvii. Circa id tempus magistratu  
 exierat Aratus; in cuius locum suffra-  
 gis Achæorum succedens Aratus,  
 Arati filius, præturam inierat. Æto-  
 lorum prætor Scopas erat: qui eo ma-  
 xime tempore dimidium legitimi spatii

γὰρ ἀρχαιρείας Αἰτωλοὶ μὲν ποιοῦν μετὰ τὴν φθινο- A. U. 386.  
 πωρινὴν ἰσημερίαν εὐθὺς. Ἀχαιοὶ δὲ τότε περὶ τὴν τῆς  
 3 Πυλίας ἐπιτολὴν. Ἦδη δὲ τῆς θερίας ἰνισταμένης,  
 καὶ μετεληφότος Ἀράτου τοῦ νεωτέρου τὴν στρατηγίαν,  
 ἅμα πάντα τὰ πράγματα τὰς ἐπιβολὰς ἐλάμβαναι καὶ  
 4 τὰς ἀρχάς. Ἀνίστας μὲν γὰρ ἑνὶ χεὶρὶ κατὰ τοὺς <sup>Synchro-</sup>  
 καιροὺς τούτους ἑ Ζάπανθαν πολιορκεῖν. Ῥωμαῖοι δὲ <sup>nismus.</sup>  
 Λεύκιον Αἰμίλιον εἰς τὴν Ἰλλυρίδα ἑμετὰ δυνάμει  
 ἐξαπίστειλλον ἐπὶ Δημήτριον τὸν Φάριον. ὑπὲρ ὧν ἐν τῇ  
 5 προτέρᾳ βίβλῳ διηλώκαμεν. Ἀντίοχος δὲ, Πτολε-  
 μαῖδα καὶ Τύρον παραδόντος αὐτῷ Θεοδότου, ταῖς  
 κατὰ Κοίλῃ Συρίαν ἑγχεῖται ἐπιβάλλειτο. Πτολεμαῖος  
 δὲ περὶ παρασκευὴν ἐγίγνετο τοῦ πρὸς Ἀντίοχον πο-  
 6 λέμου. Λυκούργος δ', ἀπὸ τῶν ὁμοίων βουλόμενος  
 ἀρχεῖσθαι Κλεομένην, τὸ τῶν Μεγαλοπολιτῶν Ἀθηναίων  
 ἐπολιόρκει, προσιστρατοπεδευκώς. Ἀχαιοὶ δὲ μισθοφό-  
 ρους ἱππεῖς καὶ πεζοὺς ἤθροζον εἰς τὸν περιστάτα  
 7 πόλεμον. Φίλιππος δ' ἐκ Μακεδονίας ἐκίνει μετὰ τῆς  
 δυνάμει, ἔχων <sup>m</sup> Μακεδόνων φαλαγγίτας μὲν μυρίου,  
 πελταστὰς δὲ πεντακισχιλίους. ἅμα δὲ τούτοις ἱππεῖς  
 8 ὀκτακοσίους. Ταῦτα μὲν οὖν ἄπαντ' ἦν ἐν τοιαύταις  
 ἐπιβολαῖς καὶ παρασκευαῖς. Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς  
 καιροὺς ἐξήστειλαν Ῥώδιοι Βυζαντίοις πόλεμον, διὰ  
 τινὰς τοιαύτας αἰτίας.

<sup>1</sup> ἑνὶ χεὶρὶ edJ. ex Bav.

<sup>2</sup> Ζάπανθαν h. l. Aug. Reg. A.

<sup>3</sup> Alii vulgo

μετὰ τῇ ἰσημερίᾳ. <sup>m</sup> Alii Macedoniae.

in magistratu consecrat. Et tunc nam-  
 que statim ab æquinoctio autumnali  
 comitia praetorum suorum celebra-  
 bant: Acheri vero, illis quidem tem-  
 poribus, circa Pleiadum ortum. In-  
 cunte itaque jam aestate, quum junior  
 Aratus imperium suscepisset, simul  
 omnium ubique bellorum principia  
 inchoabantur. Quippe eo tempore  
 Hannibal Sagunti obsidionem mole-  
 batur. Romani L. Aemiliam cum le-  
 gionibus in Illyricum adversus Deme-  
 trium Pharium mittebant: de quibus  
 rebus superiore libro est actum. An-  
 tiochus, tradente sibi Theodoto Ptole-  
 maeida et Tyrum, occupare Syriam  
 Calem aggrediebatur. Ptolemaeus ad-

versus Antiochum se comparabat. E-  
 cyrgus autem, initio statim regni sui  
 vestiglis Cleomenis studens insistere,  
 positus ante Athenæum Megalopolita-  
 norum castris, obsidione illud preme-  
 bat. Acheri ad bellum, quod undique  
 cooriebatur, equites peditesque mer-  
 cede conducebant. Philippus e Mac-  
 donia movebat, habens in exercitu  
 gravis armaturæ millia decem, extra-  
 torum quinque millia, et cum his  
 equites octingentos. Hæc igitur omnia  
 illo tempore ita destinabantur para-  
 banturque. Eodem vero tempore Rho-  
 dii etiam adversus Byzantios bellum  
 susceperunt, ob causas hujusmodi

Ol. 139. 4.  
Bellum  
RHODIO-  
RUM cum  
BYZANTIIIS.  
Ol. 139. 4.  
A. U. 534.  
Situs By-  
zantii, op-  
portunus  
ad mare.

Situs By-  
zantii.

XXXVIII. Βυζάντιοι, κατὰ μὲν θάλατταν, εὐκαιρό-  
τατον οἰκοῦσι τόπον, καὶ πρὸς ἀσφάλειαν, καὶ πρὸς  
εὐδαιμονίαν, πάντων τῶν ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς οἰκουμένῃ.  
κατὰ δὲ γῆν πρὸς ἀμφοτέρω πάντων ἀφυέστατον. κατὰ 2  
μὲν γὰρ θάλατταν οὕτως ἐπικείνεται τῷ στόματι τοῦ  
Πόντου κυρίως, ὥστε μὴτ' εἰσπλεῦσαι μὴτ' ἐκπλεῦσαι  
δυνατὸν εἶναι τῶν ἐμπόρων τινὰ, χωρὶς τῆς ἐκείνων  
βουλῆσεως. Ἐχοντας δὲ τοῦ Πόντου πολλὰ τῶν πρὸς 3  
τὸν βίον εὐχρήστων τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις, πάντων εἰς  
τούτων κύριοι Βυζάντιοι. πρὸς μὲν γὰρ τὰς ἀναγκαίας 4  
τοῦ βίου χρεῖας, τὰ τε ἄβρῆμματα καὶ τὰ τῶν εἰς τὰς  
δουλείας ἀγομένων σωμαμάτων πλῆθος οἱ κατὰ τὸν  
Πόντον ἡμῖν τόποι παρασκευάζουσι θαψιλίστατον καὶ  
χρησιμώτατον ὁμολογουμένως· πρὸς δὲ περιουσίαν,  
μέλι, κηρὸν, τάριχος, ἀφθόνως ἡμῖν χορηγοῦσι. δέ- 5  
χονταί γε μὴν τῶν ἐν τοῖς παρ' ἡμῖν τοποῖς περιττε-  
ύοντων, ἔλαιον καὶ πᾶν οἴνου γένος· σίτω δ' ἀμείβονται,  
ποτὶ μὲν εὐκαιρῶς διδόντες, ποτὶ δὲ λαμβάνοντες.  
Πάντων δὲ τούτων ἢ κωλύεσθαι δέον ἢ ὀλοσχερῶς 6  
τοὺς Ἕλληνας, ἢ τελείως ἀλυσιτελῇ γίγνεσθαι σφίσι  
τὴν ἀλλαγὴν αὐτῶν, Βυζαντίων ἥτοι βουλομένων ἰελο-  
κακεῖν, καὶ συνδυάζειν, ποτὶ μὲν Γαλάταις, ὅποτε δὲ  
πλείονα Θραξίν, ἢ τὸ παράπαν μὴ κατοικοῦντων τοὺς  
τόπους. διὰ τε γὰρ τὴν στεινότητα τοῦ πόρου, καὶ τὸ 7

<sup>a</sup> Vitioee vulgo διέματα.  
et Reg. A.

<sup>o</sup> τίτι Vat. Flor. Urb. Ursin. τῶτι habent Bav.

XXXVIII. BYZANTII locum tenent,  
omnium in nostro orbe, mari quidem,  
commodissimum aptissimumque ad  
vitam cum secure, tum beate, degen-  
dam: terra vero, ad utrumque horum  
minime omnium accommodatum. Nam  
quod ad mare, ita prorsus ori Ponti  
imminet, ut, absque eorum voluntate,  
nulla cujusquam mercatoris navis  
neque intrare neque exire queat.  
Quum igitur multa Pontus ferat cete-  
ris mortalibus ad vitam expetita, om-  
nia illa Byzantii in sua potestate ha-  
bent. Ad necessarios quippe vitæ  
usus, pecorum ingentem copiam, et  
servillum corporum maximum nume-  
rum, et quidem optimorum sine con-

troversia, Ponticæ regiones nobis sub-  
ministrant: ad lautitiam vero, mel,  
ceram, salsamenta, abunde præbent.  
Recipiunt vero e nostrorum locorum  
copiis, oleum, et quæcumque sunt vini  
genera: in frumento mutuum faciunt,  
aliàs opportune dando, aliàs accipi-  
endo. Harum igitur omnium rerum  
commercio aut carendum omnino fue-  
rat Græcis, aut nulla penitus cum uti-  
litate id fuerat exercendum; si By-  
zantii deteriora consilia sequi, et olim  
cum Galatis, tunc vero cum Thracibus  
magis, societate jungi voluissent, aut  
si illa loca penitus non inhabitarent.  
Nam partim ob freti angustias, partim  
ob adjacentium barbarorum multitudi-

παρακαίμενοι πλῆθος τῶν βαρβάρων, ἅπλους ἂν ἡμῖν ᾦν A. U. 834.  
 8 ὁμολογουμένως ὁ Πόντος. Μίγιστα μὲν οὖν ἴσως αὐ-  
 τοῖς ἐκείνοις περιγίγνεται λυσιτελῇ πρὸς τοὺς βίους δια-  
 9 τὰς τῶν τόπων ιδιότητας. ἅπαν γὰρ τὸ μὲν περιττεῦον  
 παρ' αὐτοῖς, ἐξαγωγῆς· τὸ δὲ λείπον, εἰσαγωγῆς ἐποί-  
 μου τυγχάνει καὶ λυσιτελοῦς, ἄνευ πάσης κακοπαθείας  
 10 καὶ κινδύνου. πολλά γε μὴν καὶ τοῖς ἄλλοις εὐχρηστα  
 δι' ἐκείνους, ὥς εἰρήκαμεν, ἅπαντ᾽. διὸ καὶ κοινοὶ <sup>Byzantini</sup> <sup>velut com-</sup>  
 ὡς εὐεργέται πάντων ὑπάρχοντες, εἰκότως ἂν οὐ μόνον <sup>munes Græ-</sup>  
 χάριτος, ἀλλὰ καὶ ἐπικουρίας κοινῆς τυγχάνουσιν ὑπὸ <sup>corum be-</sup>  
 τῶν Ἑλλήνων <sup>benefactores.</sup> πρὸς τὰς ὑπὸ τῶν βαρβάρων περιστάσεις.  
 11 Ἐπεὶ δὲ παρὰ τοῖς πλείστοις ἀγνοεῖσθαι συνέβαινε τὴν  
 ιδιότητα καὶ τὴν εὐφυΐαν τοῦ τόπου, διὰ τὸ μικρὸν ἔξω  
 12 κεῖσθαι τῶν ἐπισκοπουμένων μερῶν τῆς οἰκουμένης· βου-  
 λόμεθα δὲ πάντας εἰδέναι τὰ τοιαῦτα, καὶ μάλιστα  
 μὲν αὐτόπτας γίγνεσθαι τῶν ἐχόντων παρηλλαγμένον τι  
 καὶ διαφέρειν τόπων· εἰ δὲ μὴ τοῦτο δυνατὸν, Πεινοίας  
 γε καὶ τύπους ἔχειν ἐν αὐτοῖς ὡς ἔγγιστα τῆς ἀλη-  
 13 θείας· ῥητίον ἂν εἴη, τί τὸ συμβαῖνον ἐστί, καὶ τί τὸ <sup>Ratio situs</sup>  
 ποιοῦν τὴν τηλικαύτην καὶ τοιαύτην εὐπορίαν τῆς προει- <sup>tam oppor-</sup>  
 ρημένης τόλειος. <sup>tuni.</sup>

XXXIX. Ὁ δὲ καλούμενος Πόντος ἔχει τὴν μὲν <sup>Ponti Eu-</sup>  
 περίμετρον, ἔγγιστα τῶν δισμυρίων καὶ δισχιλίων στα- <sup>xini descri-</sup>  
 ρίων. <sup>ptio.</sup>

P *inoias* γε ex Reg. B. recepit Casaub. Libri vett. dant *inoias* τε, quod bene haberet, si paulo ante esset *si δὲ μή γε τοῦτο*.

nem, haud dubie erepta nobis esset in Pontum navigandi facultas. Puto igitur, ad ipsos quidem primo Byzantios ex natura locorum maxima redire vitæ commoda; quum et ea, quibus superfluum, exportari, et, quibus deficiunt, importari facile et cum lucro et sine ulla molestia aut periculo possint. Sed et ad alios multa commoda propter ipsos, ut diximus, perveniunt. Quare, velut communes omnium benefactores, non gratiam dumtaxat jure merito a Græcis referant; sed etiam commune Græcorum omnium auxilium, quando a barbaris periculum eis imminet. Quoniam autem proprietatem et naturam hujus loci pluri-

que hominum idcirco ignorant, quia aliquanto longius abest ab iis orbis nostri partibus, ad quas visendas iri solet: nos, qui res hujusmodi notas esse omnibus cupimus, et maxime quidem, si fieri possit, ex inspectione omnia cognosci loca, in quibus peculiare aliquid aut excellens inest, aut, si hoc non potest, unumquemque in animo habere notiones saltem eorum et expressas formas, ad veritatem quam proxime accedentes; dicendum existimamus, quid id rei sit, et quæ causa dictæ urbi talem tantamque felicitatem conciliet.

xxxix. *Pontus* igitur, quem vocant, ambitum habet stadiorum circiter xxii

ΟΙ: 139. 4. δίων στήματα διττά, κατὰ διάμετρον ἀλλήλοις  
 κείμενα· τὸ μὲν ἐκ τῆς Προποντίδος, τὸ δ' ἐκ τῆς  
 Μαιώτιδος λίμνης· ἣ τις αὐτὴ κατ' αὐτὴν ὀκτακισχι-  
 λίων ἔχει σταδίων τὴν περιγραφὴν. εἰς δὲ τὰ προειρη- 2  
 μένα κοιλάσματα πολλῶν μὲν καὶ μεγάλων ποταμῶν ἐκ  
 τῆς Ἀσίας ἐβαλλόντων, ἔτι δὲ μειζόνων καὶ πλείονων.  
 ἐκ τῆς Εὐρώπης· συμβαίνει, τὴν μὲν Μαιώτιν, ἀναπλη-  
 ρουμένην ὑπὸ τούτων, ῥεῖν εἰς τὸν Πόντον διὰ τοῦ στό-  
 ματος, τὸν δὲ Πόντον εἰς τὴν Προποντίδα. Καλεῖται δὲ 3  
 τὸ μὲν τῆς Μαιώτιδος στόμα, Κιμμερικὸς Βόσπορος, ὃ  
 τὸ μὲν πλάτος ἔχει περὶ τριάκοντα στάδια, τὸ δὲ  
 μῆκος ἐξήκοντα στάδια· πᾶν δ' ἐστὶν ἁλιτινὴς. τὸ δὲ 4  
 τοῦ Πόντου, παραπλησίως ὀνομάζεται μὲν Βόσπορος  
 Θρακίος· ἐστὶ δὲ τὸ μὲν μῆκος ἑκατὸν καὶ εἰκοσι  
 στάδια, τὸ δὲ πλάτος οὐ πᾶντα ταυτόν. Ἡ Ἀρχὴ δὲ 5  
 τοῦ στόματος, ἀπὸ μὲν τῆς Προποντίδος, τὸ κατὰ  
 Ἡ Καλχηδόνα διάστημα καὶ Βυζάντιον, ὃ διακατεστῆκεν  
 ἐστὶ σταδίων· ἀπὸ δὲ τοῦ Πόντου, τὸ καλούμενον Ἱερόν, 6  
 (ἐφ' οὗ τόπου φασὶ κατὰ τὴν ἐκ Κόλχων ἀναπομιδὴν,  
 Ἰάσονα θῦσαι πρῶτον τοῖς δώδεκα θεοῖς·) ὃ κεῖται μὲν  
 ἐπὶ τῆς Ἀσίας, ἀπέχει δὲ τῆς Εὐρώπης ἐπὶ δώδεκα  
 στάδια πρὸς τὸ καταντικρὺ κείμενον Σαραπιῖον τῆς  
 Θρακίας. Τοῦ δὲ ῥεῖν ἔξω κατὰ τὸ συνεχὲς τὴν τε 7

Duo  
 Bospori.  
 Cur Pontus  
 jugiter ef-  
 fluat.

ἢ ἐνὶ σταδ. edd. ex Bav. Ἡ Ἀβὲς h. l. vocab. σταδία a Vat. et Flor.  
 \* Vulgo πάντα ταύτη ταυτή. Delevi ταύτη cum Flor. et Vat. Forsan πάντα  
 πάντως ταυτή. Ἡ ἐχλὶ ex uno Reg. B. recepit Casaub. Ἡ Καλχηδ. edd.  
 cum aliis, et sic constanter.

millium; ora duo, sibi ex adverso op-  
 posita; alterum e Propontide, alterum  
 e lacu Mæotio; qui et ipse per se in  
 circuitum patet stadia octies mille.  
 Quum autem in descriptos alveos  
 multi magnique amnes ex Asia in-  
 fluant, majores vero etiam ex plures  
 ex Europa; evenit, ut Mæotis qui-  
 dem lacus, ubi ab illis fluminibus est  
 repletus, in Pontum per os suum ef-  
 fundatur; Pontus vero, in Propon-  
 tidem. Nominatur autem os Mæoti-  
 dia, Cimmerius Bosporus; cujus lati-  
 tudo est stadiorum plus minus tri-  
 ginta; longitudo, sexaginta; est autem  
 totum illud ostium humile et vado-

sum. Ipsius Ponti os similiter voca-  
 tur Bosporus, et quidem Thracius;  
 porrectum in longitudinem ad centum  
 viginta stadia: latitudo non ubique  
 semper eadem. Oris principium est,  
 e Propontide venienti, illud inter-  
 vallum, quod est inter Calchedonem et  
 Byzantium, stadiorum quatuordecim;  
 exeunti vero e Ponto, locus ille quem  
 Hieron vocant; ubi fama est Jasonem,  
 quando e Colchis revertebatur, duo-  
 decim diebus primum sacrificasse. Est  
 autem ille locus in Asia situs; abest  
 que ab Europa et fano Sarapidis, quod  
 in opposita est Thracia, duodecim fere  
 stadia. Quod autem Mæotis et Pontus

Μαιῶτιν καὶ τὸν Πόντον, εἰσὶν αἰτίαι διτταί. μία μὲν A. U. 534. αὐτόθεν καὶ πᾶσι προφανής· καθ' ἣν, πολλῶν εἰσπιπτόντων ῥευμάτων εἰς περιγραφὴν ἀγγείων ὠρισμένων, πλείον Fluvii semper infundunt aquam. 8 αἰὶ καὶ πλείον γίνονται τὸ ὕγρὸν. ὃ, μηδεμιᾶς μὲν ὑπαρχούσης ἐκρύσεως, δέον ἂν ἦν, προσαναβαῖνον, αἰὶ μείζω καὶ πλείω τοῦ κοιλάματος περιλαμβάνειν τόπον· ὑπαρχουσῶν δ' ἐκρύσεων, ἀνάγκη, τὸ προσγιγνόμενον καὶ πλεονάζον, ὑπερέπτον ἀπορρέειν καὶ φέρεσθαι συν- 9 εχῶς διὰ τῶν ὑπαρχόντων στομάτων. Δευτέρα δέ· Et aggesta humo fundum aquae attollunt, καθ' ἣν, πολὺν καὶ παντοδαπὸν χοῦν εἰσφερόντων εἰς τὰ προειρημένα κοιλάματα, τῶν ποταμῶν κατὰ τὰς τῶν ὁμῶρων ἐπιτάσεις, ἐκπιεζόμενον τὸ ὕγρὸν ὑπὸ τῶν συνισταμένων ἰγχαμάτων, αἰὶ προσαναβαίνει, καὶ φέρεται κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον διὰ τῶν ὑπαρχουσῶν ἐκρύσεων. 10 τῆς δ' ἰγχύσεως καὶ τῆς ἐκίρρύσεως ἀδιαπαύστου καὶ συνεχοῦς γιγνομένης ἐκ τῶν ποταμῶν, καὶ τὴν ἀπόρρυσιν ἀδιάπαυστον καὶ συνεχῇ γίνεσθαι διὰ τῶν στο- 11 μάτων ἀναγκαῖον. Αἱ μὲν οὖν ἀληθεῖς αἰτίαι τοῦ ῥεῖν ἔξω τὸν Πόντον, αἷθ' εἰσὶν· οὐκ ἐξ ἐμπορικῶν ἔχουσαι διηγημάτων τὴν πίστιν, ἀλλ' ἐκ τῆς κατὰ φύσιν θεωρίας, ἧς ἀκριβεστέραν εὐρεῖν οὐ ῥάδιον.

XL. Ἐπεὶ δ' ἐπὶ τὸν τόπον ἐπίστημιν, οὐδὲν ἀφίετος Rerum naturalium expositio Historico non neglīgenda. ἀργόν, οὐδ' ἐν αὐτῇ τῇ φύσει κείμενον, ὅπερ οἱ πλείστοι ποιεῖν εἰώθασιν τῶν συγγραφέων· ἀποδεικτικῇ δὲ μᾶλλον

continenter effluunt, ejus rei causas duplex est: una in promptu, et nemini non manifesta: quatenus enim multi amnes vasa ingrediuntur, quorum est circumscripta definitaque mensura, accedit major in dies aquarum copia; quae, si nullus pateret exitus, assurgere magis magisque in altum deberet, et majorem amplioremque alvei locum semper occupare. Nunc quum pateant exitus, necesse est, ut, quod nova accessione redundat, id excedens eam effluat, ac per ea quae adsunt ora continenter labatur. Altera causa est hujusmodi. Quum per magnos et vehementes imbres flumina multum atque omnis generis limum in praedictos alveos inferant; elias aqua ab

aggesta terra, altius semper attollitur, et ratione ea, quam diximus, per alveorum exitus manat. Et quoniam indesinenter atque continuo ab amnibus et humus aggeritur, et aquae infunduntur; etiam emanantes per ora aquas numquam desinere, sed semper fluere est necesse. Ac verae quidem causae, cur extra alveum feratur Pontus, istae sunt: quarum fides non ex mercatorum narrationibus pendet, verum e rerum naturalium contemplatione, quam maxime fieri potest, accurata.

XL. Quoniam autem ad locum istum devenimus, nihil nobis, ne eorum quidem quae in rerum natura sunt posita, inexplicatum praetermittendum

Ol. 130. 4. τῇ διηγήσει χρηστίον, ἵνα μηδὲν ἄπορον ἂπολείπωμεν τῶν ζητουμένων τοῖς φιληκόοις. τοῦτο γὰρ ἰδίον ἐστὶ τῶν νῦν καιρῶν, ἐν οἷς, πάντων πλατῶν καὶ πορευτῶν γεγυότων, οὐκ ἂν ἔτι πρέπον εἴη, ποιηταῖς καὶ μυθογράφοις χρῆσθαι μάρτυσι περὶ τῶν ἀγνοουμένων· ὅπερ οἱ πρὸ ἡμῶν πεποιήκασι περὶ τῶν πλείστων, ἀπίστους ἀμφισβητουμένων παρεχόμενοι βεβαιωτάς, κατὰ τὸν Ἡράκλειτον. πειρατίον δὲ, δι' αὐτῆς τῆς ἱστορίας ἱκανὴν παριστάναι πίστιν τοῖς ἀκούουσι. Φαμὲν δὲ, 4 χώνυσθαι μὲν καὶ πάλαι καὶ νῦν τὸν Πόντον, χρόνῳ γε μὴν ὀλοσχερῶς ἐγchwσθήσεσθαι τῇ τε Μαιῶτιν καὶ τοῦτον· μειούσης γε δὲ τῆς αὐτῆς τάξεως περὶ τοὺς τόπους, καὶ τῶν αἰτίων τῆς ἐγchwσεως ἐνεργούντων κατὰ τὸ συνεχές. Ὅταν γὰρ ὁ μὲν χρόνος ἄπειρος ᾗ, τὰ δὲ 5 κοιλώματα πάντα πάντως ὠρισμένα· ὅλον, ὥς, καὶ τὸ τυχόν εἰσφέρειται, πληρωθήσονται τῷ χρόνῳ. Κατὰ 6 φυν γὰρ, τὸ πιπερασμένον, ἐν ἀπείρῳ χρόνῳ συνεχῶς γιγνόμενον, ἢ φθειρόμενον, καὶ κατ' ἐλαχιστον γίγνηται, (τοῦτο γὰρ νοῖσθαι νῦν) ἀνάγκη τελειωθῆναι κατὰ τὴν πρόβεισιν. Ὅταν δὲ μὴ τὸ τυχόν, ἀλλὰ καὶ λίαν 7 πολὺς τις εἰσφέρεται χρόνος, φανερόν, ὥς οὐ ποτὶ, ταχίως δὲ, συμβῆσεται γινέσθαι τὸ νῦν δὲ λεγόμενον ὑφ' ἡμῶν.

Pontus  
Euxinus  
aliquando  
opplebitur.

<sup>2</sup> ἀπολείπωμεν Flor. <sup>3</sup> ἢ καὶ φθιρῆμ. Cassaub. ex Reg. B.

est; quod plerique Historiarum scriptores facere solent: imo vero eo genere narrationis utendum est, quo rerum commemoratarum rationes etiam exponuntur; ne dubium ullum de eis rebus, de quibus quaeritur, studiosis relinquamus. Eam siquidem diligentiam hodierna tempora requirunt. Nam quia hodie terra marique sunt omnia pervia; turpe jam sit, de iis, quae vulgo ignorantur, poetas et fabularum scriptores testes afferre: quod in plerisque superiores scriptores fecerunt, infidos rerum de quibus dicebantur fideiuses, ut ait Heracitus, afferentes. Quin potius conandum est nobis, ut ipsa per se nostra narratio fidem audientibus faciat. Dicimus igitur, et olim et nunc Pontum humo obrui atque adimpleri: tandem vero

etiam penitus et Maotidem et ipsam Pontum iri oppletum, si modo eadem maneat conditio illorum locorum, et causa aggestus illius continenter operentur. Quando enim tempus quidem infinitum est, alvei vero certis plane finibus circumscripti; perspicuum est, etsi vel minimum sit quod invehitur, futurum tamen aliquando tandem, ut impleantur. Ita enim natura comparatum est: si finitum aliquid tempore infinito nascatur, aut denascatur, etsi minimum est quod sit quotidie, (ponamus enim id nunc quidem;) necesse est, ut illud ad destinatum finem perveniat. Jam vero, si non parum nescio quid, sed longe plurimum limi aggeratur; perspicuum est, non dico aliquando, sed brevi eventurum id quod modo dicebamus.

- 8 ὃ δὲ καὶ φαίνεται γιγνόμενον. τὴν μὲν οὖν Ἑλαιῶτιν ἤδη A. U. 534. Palus Mæ-  
otia jam  
nunc op-  
pleta est.  
πεπλησθαι συμβαίνει· τὸ γὰρ τοι πλείστον αὐτῆς μέρος,  
ἐν ἑπτά καὶ πέντε ὀργυαῖς ἴστί. διὸ καὶ πλεῖν αὐτὴν  
οὐκ ἔτι δύναται ναυσὶ μεγάλαις, χωρὶς καθηγεμόνος.  
9 οὐσα γὰρ ἐξ ἀρχῆς θάλαττα σύρρους τῷ Πόντῳ, καθὰ οἱ  
παλαιοὶ συμφωνοῦσι, νῦν ἴστί λίμνη γλυκεῖα· τῆς μὲν Et ejus  
aqua, dul-  
cis.  
βαλάττης ἐκπεπισμένης ὑπὸ τῶν ἐγχωμάτων, τῆς δὲ  
10 τῶν ποταμῶν εἰσβολῆς ἐκκρατούσης. ἴσται δὲ καὶ περὶ Idem fiet  
Ponto.  
τὸν Πόντον παραπλήσιον, καὶ γίγνεται νῦν· ἀλλ' οὐ  
λίαν τοῖς πολλοῖς ἴστί καταφανὲς, διὰ τὸ μέγεθος τοῦ  
κοιλώματος. τοῖς μὲν τοι βραχέα συνεπιστήσασι, καὶ  
νῦν ἴστί δῆλον τὸ γιγνόμενον.

- XLI. Τοῦ γὰρ Ἰστροῦ πλείοσι στόμασιν ἀπὸ τῆς Ejus rei  
ratio et in-  
dicium.  
Εὐρώπης εἰς τὸν Πόντον εἰσβάλλοντος, συμβαίνει πρὸς  
τούτους σχεδὸν ἐπὶ χίλια στάδια συνίσταται ταινίαν,  
ἡμέρας ὀρόμον ἀπέχουσαν τῆς γῆς· ἥ τις νῦν συνίστηται  
2 εἰς τῆς τοῖς στόμασιν εἰσφερομένης ἰλῦος· ἐφ' ἣν, ἔτι  
πιλάγιοι, τρέχοντες οἱ πλείοντες τὸν Πόντον, λαμβάνουσι  
3 ἀποκίλλοντες νυκτὸς ἐπὶ τοὺς τόπους. κάλουσι δ'  
αὐτοὺς οἱ ναυτικοὶ Στήθη. Τοῦ δὲ μὴ παρ' αὐτὴν Stethæ, sive  
dorsæ, ante  
ostia Istri.  
συνίστασθαι τὴν γῆν, ἀλλ' ἐπὶ τὸ πολὺ προωθῆσθαι τὸν  
4 χεῶν, ταύτην νεμιστίον εἶναι τὴν αἰτίαν. ἐφ' ὅσον μὲν  
γὰρ αἱ ῥύσεις τῶν ποταμῶν διὰ τὴν βίαν τῆς φεραῖς

\* Putabam τὴν παραπλήσιον.

\* ἐκκίλλοντες edd. cum Bav. Aug. et Regis.

Quia, fieri jam id ipsum, apparet. *Mæoticus* siquidem *locus* jam nunc est oppletus: nam in plerisque illius partibus non ultra septem aut quinque ulnarum est ejus altitudo; ut sine itineris duce navigari magnis navibus non amplius possit. Et quum olim *mare* illud fuerit, Ponto conjunctum, ut consentiunt veteres; nunc *locus* est aque dulcis, postquam maris aqua olim est ab aggesta terra, et ingredientiam amnium influxus pervicit. Idem vero fiet etiam *Potio*; et jam nunc fit: sed præ alvei magnitudine parum id vulgus observat; verum qui vel mediocriter attendunt, jam nunc super eo nihil dubitant.

XLI. Nam quum pluribus ostiis ex Europa in Pontum *Ister* præcipitet, efficitur in Ponto et nunc obtinet *tanis* quedam, sive moles, per mille circiter stadia in longum porrecta, diel unius cursu distans a terra, ex limo concreta quem ostia fluviorum deferunt. In quam si hi, qui Pontum navigant, dum adhuc in alto esse putant, incur-runt; accidit illis noctu, ut impruden-tes navem in hæc loca impingant. *Stethæ*, id est, *dorsæ* nautæ vocant. Quod autem agger ille non propius terram crescit, sed procul inde submo-vetur, causam existimare hanc oportet. Scilicet in quantum influentia flumina impetum præ se, qua ferun-

ΟΙ. 139. 4. ἐπικρατοῦσιν καὶ διωθοῦνται τὴν θάλατταν, ἐπὶ τοσοῦτο  
 Dorsa in  
 Ponto, ante  
 ostia Istri.  
 ἀνάγκη προωθῆσθαι, καὶ μὴ λαμβάνειν μονὴν μηδὲ  
 στάσιν ἀπλῶς. ὅταν δὲ διὰ τὸ βάθος ἤδη καὶ πλῆθος  
 τῆς θαλάττης ἐκλύηται τὰ ρεύματα· τότε εἰκὸς ἤδη,  
 κατὰ φύσιν φερόμενον κάτω, μονὴν καὶ στάσιν λαμβά-  
 νειν τὸν χοῦν. δι' αὐτὴν δὲ τῶν μὲν λάβρων καὶ μεγάλων  
 ποταμῶν, τὰ μὲν χώματα μακρὰν συνίσταται, τὰ δὲ  
 παρὰ τὴν χέρσον ἐστὶν ἀγχισθῆ· τῶν δ' ἐλαττοῦν καὶ  
 πρᾶως ριόντων, παρ' αὐτάς τας εἰσβολὰς οἱ θῖνες συνίσταν-  
 ται. Μάλιστα δ' ἐκδηλον γίγνεται τοῦτο κατὰ τὰς  
 τῶν ὄμβρων ἐπιφορὰς. καὶ γὰρ τὰ τυχόντα τότε τῶν  
 ρείθρων, ἐπειδὰν ἐπικρατήσωσι τοῦ κύματος κατὰ τὴν  
 εἰσβολὴν, προωθοῦσι τὸν χοῦν εἰς θάλατταν ἐπὶ τοσοῦτον,  
 ὥστε πρὸς λόγον ἐκαστοῦ γίγνεσθαι τὴν ἀπόστασιν τῇ  
 βίᾳ τῶν ἐμπιπτόντων ρευμάτων. Τῷ δὲ μεγέθει τῆς  
 προειρημένης ταινίας, καὶ καθόλου τῷ πλήθει τῶν εἰσφε-  
 ρομένων λίθων καὶ ξύλων καὶ γῆς ὑπὸ τῶν ποταμῶν,  
 οὐδαμῶς ἀπιστητέον· (εὐθὴς γάρ) θεωροῦντας ὑπὸ τὴν  
 ὄψιν τὸν τυχόντα χειμάρρουν, ἐν βραχεὶ χρόνῳ παλ-  
 λάκις ἐγχαραδρῶντα μὲν καὶ διακόπτοντα τόπους  
 ἡλιεάτους, φέροντα δὲ πᾶν γένος ὕλης καὶ γῆς καὶ  
 λίθων, ἐπιχώσεις δὲ ποιοῦμενοι τηλεκαύτας, ὥστ' ἄλλοι-

tur, violentia servant, et mare protru-  
 dunt; in tantum et limum, et quæ-  
 cunque cursu aquarum devehuntur,  
 protrudi necesse est, neque moram  
 ullam accipere ad subsistendum potest.  
 Ubi vero, propter profunditatem et  
 immensitatem maris, fluentorum vis  
 minuit; ibi demum rationi naturæque  
 consentaneum est, ut materia illa quæ  
 aggeritur subsidat, et quæta firmaque  
 maneat. Propterea rapidorum mag-  
 norumque amnium moles procul ex-  
 citantur, et prope terram mare altum  
 est: minorum vero fluminum et levi-  
 ter fluentium, prope ipsa ostia aggeres  
 consistunt. Maxime autem manife-  
 stum hoc fit, ubi magni imbres ca-  
 dunt: nam tunc vel minimi amnes,  
 superata vi fluctuum circa ostium,

limum adeo longe protrudunt in altum,  
 ut, pro violentia cujusque amnis in  
 mare se exonerantis, brevior aut lon-  
 gior distantia intercedat. De magni-  
 tudine autem illius tæniæ, quam dixi-  
 mus Istro prætendi, aut omnino de  
 copia saxorum, lignorum, et terræ,  
 quam invehunt amnes, non est quod  
 fidem superare cuiquam ea res videretur:  
 stultum enim hoc fuerit: quum  
 cernere sæpe sit oculis, quamvis par-  
 vum torrentem brevi tempore per loca  
 præcelsa præruptaque meatus sibi con-  
 fragosos aperire, et vi perrumpere, ma-  
 teriam omne genus, terramque, et  
 saxa devehentem; loca vero, per quæ  
 transit, usque adeo aggere complere,  
 faciemque locorum interdum penitus  
 adeo immutare, ut modico temporis

οὖν εἴοιτε, καὶ ὁ μὴδὲ γινώσκειν ἐν βραχεὶ χρόνῳ τοὺς Α. Ὑ. ἀνα-  
αὐτοὺς τόπους.

XLII. Ἐξ ὧν οὐκ εἰκὸς θαυμάζειν, πῶς οἱ τηλικούτοι  
καὶ τοιοῦτοι ποταμοὶ, συνεχῶς ῥέοντες, ἀπεργάζονται τι  
2 τῶν προειρημένων, καὶ τέλος ἐκπληροῦσι τὸν Πόντον. οὐ  
γὰρ εἰκὸς, ἀλλ' ἀναγκαῖον γενέσθαι τοῦτο γε, προφαί-  
3 νεται κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον. σημεῖον δὲ τοῦ μέλλοντος·  
ὅσῳ γὰρ ἐστὶ νῦν ἡ Μαιώτις γλυκυτέρα τῆς Ποντικῆς Pontica aqua  
θαλάττης, ὁ τοσούτῳ θεωρεῖται διαφέρειν προφανῶς ἢ quam reli-  
4 Ποντικῇ τῆς καθ' ἡμᾶς. ἐξ ὧν δῆλον, ὡς, ὅταν ὁ qui maria.  
χρόνος, ἐν ᾧ πεπληρωθῇ συμβαίνει τὴν Μαιώτιν,  
τοῦτον λάβῃ τὸν λόγον πρὸς τὸν χρόνον, ὃν ἔχει τὸ  
μέγεθος τοῦ κοιλώματος πρὸς τὸ κοίλωμα, τότε συμβῆ-  
σεται καὶ τὸν Πόντον τεταγῶδη καὶ γλυκύν καὶ λιμνῶδη  
5 γενέσθαι, παραπλησίως τῇ Μαιώτιδι λίμνῃ. καὶ θάττον  
δὲ τοῦτον ὑποληπτίον, ὅσῳ μείζους καὶ πλείους εἰσὶν αἱ Narrationes  
6 ῥύσεις τῶν εἰς τοῦτον ἐκπιπτόντων ποταμῶν. Ταῦτα mirae ra-  
μὲν οὖν ἡμῖν εἰρήσθω πρὸς τοὺς ἀπίστας διακειμένους, εἰ tione diju-  
δὴ ὁ χώννυται καὶ νῦν, καὶ χωσθήσεσθαι ποτε συμβῆ- dicandae  
σεται τὸν Πόντον, καὶ λίμνη καὶ τεταγὸς ἔσται τὸ sunt.  
7 τηλικούτον τέταγος. ἔτι δὲ μᾶλλον εἰρήσθω καὶ τῆς  
τῶν πλοῖζομένων ψευδολογίας καὶ τερατείας χάριν ἵνα  
μὴ παντὶ τῷ λεγομένῳ προσεχηγῇ παιδικῶς ἀναγ-

<sup>b</sup> μὴδὲ γινώσκειν ἐν βρ. χρ. suspicatus est Reisk. <sup>c</sup> ἴσον Aug. <sup>d</sup> τοσούτῳ  
cum Uratno dedit Casaub. Libri nostri omnes ὅττω. <sup>e</sup> χόμωται ex Reg. B.  
et conject. Uratni edidit Casaub. χόμωται Vat. Urb. Aug. Reg. A. Bav.

intervallo eadem loca non agnoscan-  
tur.

XLII. Quare mirari nemo debet, si  
tanti amnes, tamque rapidi, continuo  
influxu, eorum quæ diximus aliquid  
efficiunt, ac tandem Pontum sunt im-  
pleturi. Nam recta ratione rem pu-  
tantibus, non simile veri, sed neces-  
sarium videbitur, ut id ita fiat. Futuri  
porro argumentum est: quod, in  
quantum dulcior Mæotis Pontico mari,  
in tantum differre palam est Ponticum  
a nostro. Ex quo apparet, ubi tempus,  
quo compleri Mæotim contigit, eadem  
proportione fuerit auctum, quam propor-  
tionem inter se habent magnitudines

alveorum; futurum tunc, ut Pontus  
dulcescat, statque ad instar paludis et  
lacus, haud secus ac Mæotis palus.  
Imo vero tanto citius hoc eventum  
existimare debemus, quo maiora et  
plura sumina sunt, quæ in hunc præ-  
cipitant. Hæc igitur dicta sint adver-  
sus eos, quibus incredibile videtur,  
Pontum et adimpleri jam nunc, et  
oppletum iri quandoque, et tantum  
pelagus lacum paludemque aliquando  
futurum. Atque magis etiam adversus  
navigantium mendacia miraculosaque  
figmenta sunt hæc dicta: ne, propter  
imperitiam, more puerorum cogamur  
quidquid dictum fuerit ore hians ex-

ΟΙ. 139. 4. καζόμεθα διὰ τὴν ἀπειρίαν· ἔχοντες δ' ἔχνη τῆς ἀλη-  
θείας ἐπὶ ποσὸν, ἐξ αὐτῶν ἐπικρίνειν δυνάμεθα τὸ λεγό-  
μενον ὑπὸ τινος ἀληθῶς ἢ τούναντίον. Ἐπὶ δὲ τὸ 8  
συναχὲς τῆς εὐκαιρίας τῶν Βυζαντιῶν ἐπάνειμι.

Descriptio  
Bospori  
Thracii.

XLIII. Τοῦ δὲ στόματος, τοῦ τὸν Πόντον καὶ τὴν  
Προποντίδα συνάπτοντος, ὅντος ἱκανοὶ εἴκοσι σταδίων τὸ  
μῆκος, καθάπερ ἀρτίως εἴπομεν, καὶ τοῦ μὲν Ἰερού τὸ  
πρὸς τὸν Πόντον πέρας ὀρίζοντος, τοῦ δὲ κατὰ Βυ-  
ζάντιον διαστήματος, τὸ πρὸς τὴν Προποντίδα· μεταξὺ 2  
τούτων ἴσθιν Ἑρμαῖον, τῆς Εὐρώπης ἐπὶ προοχῆς τινος  
ἑκφυαζούσης· ἢ τῷ στόματι καίμενον, ὃ τῆς μὲν  
Ἀσίας ἀπὶ χεὶρ περὶ πάντε σταδία, κατὰ τὸν ἑσπέρια-  
τον δὲ τόπον ὑπάρχει τοῦ παντὸς στόματος· ἢ καὶ  
Δαρειὸν ζυῖζαί φασι τὸν πόρον, καθ' ὃν χρόνον ἰσοεῖτο  
τὴν ἐπὶ Σκύθας διάβασιν. Κατὰ μὲν δὲ τὸν ἄλλον 3  
τόπον ἀπὸ τοῦ Πόντου, παρακλήσιός ἐστιν ἡ φορὰ τοῦ  
ρίεύματος, διὰ τὴν ὁμοιότητα τῆς παρ' ἑκάτερον τοῦ μέρους  
τῷ στόματι παρηκόντων τόπων. Ἐπὶ δὲ εἰς τὸ τῆς 4  
Εὐρώπης Ἑρμαῖον, ἢ στενέτατον ἴφασιν εἶναι, φερόμε-  
νος ἐκ τοῦ Πόντου καὶ συγκλειόμενος ὁ ῥοῦς βία προ-  
πίση· τότε δὲ τραπίς, ὥσπερ ἀπὸ πληγῆς, ἐμπέσσει  
ταῖς ἀντικρὺ τῆς Ἀσίας τόποις. ἐκείθεν δὲ πάλιν, οἷον 5  
ἐξ ὑποστροφῆς, τὴν ἀνταπόδοσιν ποιεῖται πρὸς τὰ περὶ

Fluxus  
aquæ in  
fretum varie  
repercus-  
sus.

<sup>f</sup> Ἰσθμὸς Vat. Flor. Aug. Reg. A. Urb. Ursin.

<sup>g</sup> Alii vulgo ἑκφυαζούσης.

<sup>h</sup> Alii στενέτατον, et sic v. 4. iterum.

<sup>i</sup> Ἀντικρὺ Urb. ἀντικρὺς Vat. ἀντικρὺς

cipere; sed ut, vestigia atque indicia  
quædam veritatis habentes, per nos  
ipsos, verum sit, nec ne, quod quisque  
dixerit, dijudicare valeamus. Nunc  
redeamus ad reliquam opportunitatem  
sitæ Byzantium.

XLIII. Quum igitur fretum illud,  
quod Pontum et Propontidem jungit,  
longitudinem habeat stadiorum, ut  
paullo ante dicebamus, centum et vi-  
ginti: quumque ejus extremum, Ponto  
proximum, terminetur Hiero, (sive  
Fano;) alterum vero, Propontidem  
versus, eo intervallo quod est inter  
Byzantium et oram oppositam: est in  
medio spatio isto ab Europæ lateře  
Hermæum, id est, Mercurii fanum, rupi-  
cudam, instar promontorii in fretum

prominenti, superstructum; stadiis  
quinque distans ab Asia, qua parte  
angustissimum est fretum. Ubi etiam  
dicitur Darius, quando infesto exercitu  
Scythas petiit, ponte fretum junxisse.  
In cetero igitur tractu inde a Ponto,  
quia similis est utraque ora hinc inde  
juxta fretum porrecta, etiam cursus  
aquæ ubique æquabilis est. Postquam  
vero delapsæ e Ponto aquæ fluxus, in  
angustias jam coarctatus, magna cum  
violentia in oram Europæam, ad Her-  
mæum, qua angustissimum esse traje-  
ctum diximus, impulsus est; tunc,  
quasi accepto ictu, conversus, oppo-  
situm in Asia locis vehemens ingruit.  
Tum inde rursus, velut nova conver-  
sione facta, ad illa Europæ loca rediit,

6 τὰς Ἑστίας ἄκρα καλούμενα τῆς Εὐρώπης. ὅθιν αὐθις Δ. U. 534  
 ὁρμήσας, προσπίπτει πρὸς τὴν Βοῦν καλουμένην ὅς ἐστι  
 τῆς Ἀσίας τόπος, ἐφ' ὃν ἐπιστῆναί φασι πρῶτον αἱ  
 7 μῦθοι τὴν Ἰὼ περαιωθῆσαι. πλὴν ὃ γε ροῦς, τὸ τελευ-  
 ταῖον ὁρμήσας ἀπὸ τῆς Βοῆς, ἐπ' αὐτὸ φέρεται τὸ  
 Βυζάντιον· περισχισθεὶς δὲ περὶ τὴν πόλιν, βραχὺ μὲν  
 εἰς τὸν κόλπον αὐτοῦ διορίζει, τὸ καλούμενον Κέρας, τὸ  
 8 δὲ πλεῖον πάλιν ἀπορεύει. διευτονεῖν μὲν οὖν οὐκ ἔτι <sup>Languidior</sup>  
 δύναται πρὸς τὴν ἀντιπέρας χώραν, ἐφ' ἧς ἐστι <sup>sit versus</sup> <sup>Calchedo-</sup>  
 9 χηδών. πλεονάκεις γὰρ τὴν ἀνταπόδοσιν <sup>nem.</sup> <sup>Calchedo-</sup>  
 καὶ τοῦ πόρου πλάτος ἔχοντος, ἥδη περὶ τοῦτον τὸν  
 τόπον ἐκλυόμενος ὁ ροῦς, οὐκ ἔτι βραχυτάτης πρὸς ὀξείαν  
 γωνίαν ποιεῖται τὰς ἀνακλάσεις ἐπὶ τὴν περαιάν, ἀλλὰ  
 10 μᾶλλον πρὸς ἀμβλείαν. διόπερ ἀπολιπὼν τὴν τῶν  
 Καλχηδονίων πόλιν, φέρεται <sup>Calchedo-</sup> διὰ πόρου.

XLIV. Καὶ τὸ ποιοῦν τὴν μὲν τῶν Βυζαντίων πόλιν <sup>Quanto</sup>  
 εὐκαιροτάτην, τὴν δὲ τῶν Καλχηδονίων, τάναντία, τοῦτ' <sup>commodior</sup>  
 ἐστὶ τὸ νῦν ὑφ' ἡμῶν εἰρημένον· καίπερ ἀπὸ τῆς ὀψιως <sup>situs By-</sup>  
 ὁμοίας ἀμφοτέραις δοκούσης εἶναι τῆς θέσεως πρὸς τὴν <sup>zantii,</sup>  
 2 εὐκαιρίαν. ἀλλ' ὅμως εἰς τὴν μὲν βουλευθέντα κατα-  
 πλεῦσαι οὐ ράδιον· <sup>Calchedo-</sup> πρὸς τὴν δὲ, καὶ μὴ βούλῃ, φέρεται  
 3 πατ' ἀνάγκη ὁ ροῦς, καθάπερ ἀετίως εἴπομεν. Σημείον  
 δὲ τούτου· ἐκ Καλχηδόνης γὰρ οἱ βουλόμενοι διαίρειν

\* Καλχιδών Cassaub. invitis MSis, et sic deinde constanter in hoc vocab.  
 1 πλεονάκεις Bav. Aug. Regil.    = Veteres libri omnes πρὸς ἡ. 2.

quæ dicuntur ad *Hestias* promontoria. Hinc iterum magno impetu *Asiam* locum petit, quem *Boeum* vocant; in quo, ut narrant fabulæ, trajecto freta, *Io* pedem primo posuit. Quo ex loco percussus fluxus, ad *Byzantium* ipsum postremo fertur. Ubi, circa urbem divisus, parvam sui partem sinui immittit, quem *Cornu* vocant; pars vero major aquæ cursum inde avertit. Sed jam quidem languidior factus fluxus, ad *Calchedonem* e regione sitam pervenire porro non potest. Sæpius enim ultro citroque percussus, nunc jam hoc loco, quia latius ibi fretum est, resolutio impetu cursus aquæ nequaquam amplius breves reciproca-

tiones ad rectos angulos versus oppositam continentem facit, sed potius ad obtusos. Itaque, omissa urbe *Calchedoniorum*, per medium fretum fertur.

XLIV. Quamobrem, cur *Byzantium* urbis situs tantas commoditates habeat, *Calchedoniorum* tantas incommoditates, causæ ea est, quam jam ostendimus; quamquam loca intuentibus parum utriusque urbis situs commoditatem habere videtur. Verum enimvero ad alteram cupienti appellere, multum erit negotii: ad alteram, velis nolis, cursus aquæ te feret, sicuti modo dicebamus. Quod hoc etiam documento constat. Qui *Calchedone* *Byzantium* trajicere volunt, propter aquæ

OL. 139. 4  
Quanto  
commodior  
situs By-  
zantii,

εἰς Βυζάντιον, οὐ δύναται πλεῖν κατ' εὐθείαν διὰ τὸν  
μεταξὺ ροῦν· ἀλλὰ παράγουσιν ἐπὶ τε τὴν Βοῦν, καὶ  
τὴν καλουμένην Χρυσόπολιν (ἣν Ἀθηναῖοι ποτε κατα- 4  
σχόντες, Ἀλκιβιάδου γνώμῃ παραγωγιάζουσιν ἐπέβαλον το  
πρῶτον τοὺς εἰς Πόντον πλέοντας)· ὁ καὶ τῷ ἔμπροσθεν  
ἀφ' ἑαυτοῦ κατὰ ροῦν, ὃ φέρονται κατ' ἀνάγκην πρὸς τὸ  
Βυζάντιον. Ὅμοια δὲ τούτοις καὶ τὰ κατὰ τὸν ἐπὶ 5  
θάλασσαν πλοῦν ἴσθι τῆς Βυζαντίων πόλεως. ἂν τε γὰρ 6  
ἀφ' Ἑλλησπόντου τρέχῃ τις τοῖς νότοις, ἂν τ' ἐπὶ τὸν  
Ἑλλησπόντον ἐκ τοῦ Πόντου τοῖς ἐπὶ τῇσι, παρὰ μὲν τὴν  
Εὐρώπην ἐκ τῆς Βυζαντίων πόλεως ὀρθὸς, ἀμὰ δ' εὐπα-  
ρακόμιστος, ἴσθιν ὡς πλοῦς, ἐπὶ τὰ τῆς Προποντίδος  
στενὰ κατ' Ἀβυδὸν καὶ Σηστὸν, καὶ κείθεν ὡσαύτως  
πάλιν ἐπὶ τὸ Βυζάντιον. Ἀπὸ δὲ Καλχηδόνης παρὰ 7  
τὴν αἰεὶ τάναντίαν τούτοις, διὰ τὸ κολπωδὴ τὸν παρά-  
πλου ὑπάρχειν, καὶ προτείνειν πολὺ τὴν τῶν Κυζικηνῶν  
χώραν. ἀφ' Ἑλλησπόντου γὰρ φερόμενοι εἰς Καλχη- 8  
δόνα, χρήσασθαι τῷ παρὰ τὴν Εὐρώπην πλάγῳ, καὶ πειτα  
συνεγγίζοντα τοῖς κατὰ Βυζάντιον τόποις, κάμπτειν καὶ  
προστρέχειν πρὸς τὴν Καλχηδόνα, διὰ τὸν ροῦν καὶ τὰ

Tanto in-  
commodior  
situs Cal-  
chedonis.

<sup>a</sup> ποτε κατασχ. ex Reg. B. edidit Casaub. Veteres libri omnes τὸν κατασχ.  
quod teneri fortasse debuerat. <sup>o</sup> Perperam Vat. Flor. et Urb. τῶν Ἑλλήνων,  
omissa conjunctione. Debuerunt fortasse τῷ δ' ἔμπροσθεν. <sup>p</sup> Vulgo κατέβα.  
<sup>q</sup> καὶ τὰ, ante κατὰ, abest a Bav. Aug. Reg. A. C. <sup>r</sup> τὰ κατ' Ἀβυδὸν voluit  
Reisk. <sup>s</sup> παρὰ γὰρ Bav. Aug. Reg. A. παρὰ γὰρ δι' αἰετάναντίαν τούτοις suspi-  
catus est Reiskius. Nobis suspicari liceat, verba γὰρ αἰετάναντ' ex τῇ Ἀσίᾳ  
esse depravata. <sup>t</sup> Pro γὰρ post Ἑλλησπόντον, videtur δὲ legendum, quod in  
versione expressi.

cursum qui in medio spatio est, rectam  
conficere navigationem non possunt:  
sed naves deflectunt Boream versus, et  
Chrysopolim quam vocant: (quam ur-  
bem quum olim occupassent Atheni-  
enses, ex Alcibiadis consilio portorium  
exigere primi instituerunt ab eis, qui  
in Pontum navigabant:) deinde paullu-  
lum ulterius provecti, descendentes  
aquæ cursui se permittunt, atque ita  
necessario Byzantium devehuntur.  
Similis vero ratio est navigationis ab  
altera parte urbis Byzantiæ. Sive enim  
flantibus Austris ab Hellesponto, sive ad  
Hellespontum eteas spirantibus e Pon-

to tendat aliquis; recta facilisque navi-  
gatio est secundum oram Europæ ab  
oppido Byzantiorum ad Propontidis  
fauces, ubi Sestus et Abydus; et inde  
rursus pariter versus Byzantium. A  
Calchedone vero, secundum Asiaticam  
oram, contraria ratio est; quoniam et  
flexuosa inter sinus navigatio est, et  
admodum prominet in mare ager Cy-  
zicenorum. Petentibus autem Calche-  
donem ab Hellesponto, Europæ littus  
legere, et deinde, ubi ad loca ventum  
fuerit Byzantio vicina, cursum flectere  
et accedere ad Calchedonem, propter  
aquæ cursum et ea quæ diximus, diffi-

9 προσηγμένα, δυσχερές. ὁμοίως δὲ πάλιν ἐκπλέοντα A. U. 834.  
 προστρέχειν εὐθὺς τῇ Θράκῃ, τελείως ἀδύνατον, διὰ τε  
 τὸν μεταξὺ ῥοῦν, καὶ διὰ τὸ τοὺς ἀνέμους ἐκατέρους  
 10 αἰτιπύπτειν πρὸς ἀμφοτέρως τὰς ἐπιβολάς. ἔπειδ' ἂν περ  
 εἰσάγει μὲν εἰς τὸν Πόντον Νότος, ἐξάγει δὲ Βορρῆας·  
 καὶ τούτοις ἀνάγκη χρῆσθαι πρὸς ἐκείνους τὸν δρόμον  
 11 τοῖς ἀνέμοις. Τὰ μὲν οὖν τὴν κατὰ θάλατταν εὐκαι-  
 ρίαν ποιοῦντα Βυζαντίοις, ταῦτα ἴστί· τὰ δὲ τὴν κατὰ  
 γῆν ἀκαιρίαν, τὰ μέλλοντα ῥηθῆσθαι.

XLV. Τῆς γὰρ Θράκης κύκλῳ περιεχούσης αὐτῶν A Thraci-  
 τὴν χώραν οὕτως, ὥστ' ἐκ θαλάττης εἰς θάλατταν bus conti-  
 καθήκειν, αἰῶδες ἔχουσι πόλεμον καὶ δυσχερῆ πρὸς nuis bellis  
 2 τούτους. οὔτε γὰρ, παρασκευασάμενοι, καὶ κρατή- premuntur  
 σαντες αὐτῶν εἰσάπαξ, ἀποτρέψασθαι τὸν πόλεμον Byzantii.  
 οἱοῖ τε εἰσι, διὰ τὸ πλῆθος τῶν ὄχλων καὶ τῶν δυνα-  
 3 στῶν. ἰάν τε γὰρ ἐνὸς περιγίνονται, τρεῖς ἐπιβαίνουσιν  
 4 ἐπὶ τὴν τούτων χώραν ἄλλοι βαρύτεροι δυνάσται. καὶ  
 μὴν οὐδ', εἴξαντες, καὶ συγκαταβάντες εἰς φόρους καὶ  
 συνθήκας, οὐδὲν ποιοῦσι πλέον. ἂν γὰρ ἐνὶ πρόωπαί τι,  
 πενταπλασίους δὲ αὐτὸ τοῦτο ὁ πολέμιος ἐρείσκει.  
 5 διόπερ' αἰδῶν συνέχονται καὶ δυσχερῆ πολέμῳ. τί γὰρ  
 ἐπισφαλείστεροι ἀστυγείτονος ὁ φαύλου; καὶ βαρβαροῦ

ἡ ἀποτρέψασθαι ex doctorum virorum  
 MSti. ὁ πολέμιος edd. ex Bav.  
 habent editiones priores cum MStis.  
 Reg. A. Urb.

conject. correxi. ἀποτρέψασθαι edd. et  
 ὁ αἰδῶν retinui ex edit. Lipsiens. MSti  
 ὁ φαύλος ignorant Vat. Flor. Aug.

cile est. Similiterque rursus, si Cal-  
 chedone exieris, Thraciam statim ap-  
 pellere, nulla prorsus ratione queas;  
 cum propter aquas cursum, qui medius  
 intervenit; tum quod uterque ventus  
 utrique navigationi contrarius est.  
 Nam in Pontum deducit Anster, edu-  
 cit vero Boreas: quibus ventis ad  
 utrumque cursum utaris necesse est.  
 Quæ igitur Byzantio tantam mari  
 commoditatem præbent, hæc sunt: in-  
 commodorum vero quæ terra accipiunt,  
 causam aperient quæ jam dicimus.

xlv. Qui enim Thraciæ fines eorum  
 cingit undique, a mari ad mare per-  
 tinent; perpetuum ac difficile cum  
 Thracibus bellum gerunt. Ut enim,

magnis belli apparatusibus usi, eos semel  
 debellant; tamen in posterum gerendi  
 cum his belli molestia se liberare non  
 possunt, propter barbarorum et dyna-  
 starum multitudinem. Nam si unum  
 populum superaverint, tres alii dynastæ  
 potentiores in priorum locum succe-  
 dunt. Sed nec, si hostibus concesser-  
 rint, et ad pensationem tributorum  
 et pacta ineunda descenderint, quid-  
 quam tamen proficiunt. Ubi enim  
 aliquid uni indulserint, quinque mox  
 pro uno hostes, eo ipso illectos, nan-  
 ciscuntur. Propterea perpetuo diffi-  
 cillique bello premuntur. Nam quid  
 mala gente vicina periculosius? aut  
 quid bello terribilius cum hoste bar-

Ol. 139. 4.  
Tantaleum  
supplicium  
patiuntur  
Byzantii.

πολέμου τί δεινότερον; Οὐ μὴν, <sup>a</sup>ἀλλὰ <sup>b</sup>τούτοις τὸ <sup>6</sup>  
παράπαν κακοῖς παλαίοντες <sup>c</sup>κατὰ γῆν, χωρὶς τῶν  
ἄλλων τῶν καριπομένων τῷ πολέμῳ πακῶν, ὑπομένουσίν  
τινα καὶ τιμωρίαν Ταντάλειον κατὰ τὸν ποιητὴν. ἔχον- <sup>7</sup>  
τες γὰρ χώραν γενναιοτάτην, ὅταν διαπονήσωσι ταύτην,  
καὶ γένηται τὸ τῶν καρπῶν πλῆθος τῷ κάλλει διαφέρειν,  
κᾶπειτα <sup>d</sup>παραγενθίντες οἱ βάρβαροι τοὺς μὲν <sup>e</sup>κατα-  
φθείρωσι, τοὺς δὲ συναθροίσαντες ἀποφέρωσι· τότε δὲ, <sup>8</sup>  
χωρὶς τῶν ἔργων καὶ τῆς δαπάνης, καὶ τὴν καταφθορὰν  
θεώμενοι, διὰ τὸ κάλλος τῶν καρπῶν σχετλιάζουσι, καὶ  
βαρέως φέρουσι τὸ συμβαῖνον. Ἄλλ' ὅμως τὸν μὲν ἀπὸ <sup>9</sup>  
τῶν Θρακῶν πόλεμον κατὰ τὴν συνήθειαν <sup>f</sup>ἀναφέροντες,  
ἔμενον ἐπὶ τῶν ἐξ ἀρχῆς δικαίων πρὸς τοὺς Ἕλληνας.  
προστιγινομένοι δὲ Γαλατῶν αὐτοῖς τῶν περὶ <sup>g</sup>Κομον- <sup>10</sup>  
τόριον, εἰς πᾶν ἦλθον περιστάσεως.

Comontor-  
ius rex  
Gallorum.  
Galli, de-  
victis Thra-  
cibus, pre-  
munt By-  
zantios.

XLVI. Οὗτοι δ' ἐκίνησαν μὲν ἅμα τοῖς περὶ Βρένιον  
ἐκ τῆς οἰκίας· διαφυγόντες δὲ τὸν περὶ Δελφούς κίνδυ-  
νον, καὶ παραγενόμενοι πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον, εἰς μὲν  
τὴν Ἀσίαν οὐκ ἵπεραιώθησαν· αὐτοῦ δὲ κατέμειναν, διὰ  
τὸ φιλοχωρῆσαι τοῖς περὶ τὸ Βυζάντιον τόποις. οἱ καὶ <sup>2</sup>  
κρατήσαντες τῶν Θρακῶν, καὶ κατασκευασάμενοι βα-  
σίλειον τὴν <sup>h</sup>Τύλην, εἰς ὀλοσχερῆ κίνδυνον ἤγον τοὺς

Tule, regia  
Gallorum.

<sup>a</sup> ἀλλὰ ex conject. Ursini recepit Casaub. pro ἅμα, quod est in MStis.  
<sup>b</sup> Γε'. ταύτας ora Bav. <sup>c</sup> Vulgo κατὰ γῆν. <sup>d</sup> παραγενόμενοι Flor.  
<sup>e</sup> Alii rectius fortasse καταφθείρωσι et ἀποφέρουσι. <sup>f</sup> Vulgo alii φέρουσι.  
<sup>g</sup> Κομοντόριον h. l. Bav. sed super: superscr. est e ab ead. manu. <sup>h</sup> Τύλην  
legendum auctore Steph. Byz.

baro? At hi, cum hiæce malis assidue in terra luctantes, præter reliquas belli calamitates, *supplicium* etiam quoddam *Tantaleum*, ut vocat poeta, sustinent. Quum enim agrum habeant uberrimum, postquam magno labore eum excoluerunt, et fructuum optimorum ingens copia provenit; ecce dein barbaros, qui partim illos perdunt, partim collectos auferunt. Tum vero *Byzantii*, cum præter operam impensam, et sumtus in eam rem factos, oculis suis perdi fruges vident, præstantiam fructuum deplorant, et fortunam suam ferunt indignissime. Sed

hoc tamen cum *Thracibus* bellum longa mali assuetudine tolerantes, antiqua jura cum Græcis populis servaverunt. Postea vero quam ad priora mala accessere *Galli*, duce *Comontorio*, afflicta modis omnibus conditio eorum fuit.

XLVI. Hi *Galli* pars eorum erant, qui cum *Brenno* patria excesserunt: verum isti, quum periculum ad *Delphos* effugissent, ubi ad *Hellespontum* venerunt, nequaquam in *Asiam* trajecerunt: sed bonitate agrorum circa *Byzantium* capti, sedes ibidem posuerunt. Deinde *Thracibus* devictis, ac regni sui sede *Tule* instituta, ultimum *Byzan-*

- 3 **Βυζαντίους.** Κατὰ μὲν οὖν τὰς ἀρχαὶς ἐν ταῖς ἐφόδοις Δ. U. 534 αὐτῶν, ταῖς κατὰ Κομοπόριον, τὸν πρῶτον βασιλεύσαντα, δῶρα διετίλουν οἱ Βυζάντιοι δίδόντες, ἀνὰ τρισχιλίους, καὶ πεντακισχιλίους, ποτὶ δὲ καὶ μυρίους χρυσῶς, ἐφ' ᾗ μὴ καταφθείρειν τὴν χώραν αὐτῶν.
- 4 **τέλος δ' ἠναγκάσθησαν ὀγδοήκοντα τάλαντα συγγα-**  
**ρῆσαι** φόροι τελεῖν κατ' ἐνιαυτὸν, ἕως εἰς ἸΚαύαρον· ἐφ' Cavarus, rex Gallorum.  
οὗ καταλύθη μὲν ἡ βασιλεία, τὸ δὲ γένος αὐτῶν ἐξ-  
φθάρη πᾶν, ὑπὸ Θρακῶν ἐκ μεταβολῆς ἐπικρατηθέν.
- 5 **ἐν οἷς καιροῖς ὑπὸ τῶν φόρων** <sup>κ</sup> **πιεζόμενοι,** τὸ μὲν πρῶτον ἐπρέσβευον πρὸς τοὺς Ἑλληνας, δεόμενοι σφίσι βοηθεῖν
- 6 **καὶ συγχωρηγεῖν εἰς τοὺς περιστῶτας καιρούς.** τῶν δὲ Byzantii vectigal exigunt a navigantibus in Pontum.  
**πλείστοι** παρολιγοῦντων, ἐνεχείρησαν ἐπαναγκασθέντες **παραγωγιάζειν** τοὺς εἰς τὸν Πόντον πλείοντας.
- XLVII.** Μεγάλῃς δὲ γενομένης τῆς ἀλυσιτελείας καὶ δυσχερησίας πᾶσιν ἐκ τοῦ τέλους πράττειν τοὺς Βυζαντίους τῶν ἐξαγομένων ἐκ τοῦ Πόντου, δεινὸν ἡγούντο· καὶ πάντες ἐνικάλουν οἱ πλοιζόμενοι τοῖς Rhodii frustra legatos mittunt Byzantium.  
Ῥοδίοις, διὰ τὸ δοκεῖν τούτους προεστάναι τῶν κατὰ
- 2 **θάλατταν.** ἐξ οὗ συνέβη φῦναι τὸν πόλεμον, ὑπὲρ οὗ
- 3 **νῦν ἡμεῖς ἰστορεῖν μέλλομεν.** Οἱ γὰρ Ῥόδιοι, συ-  
ἐξεγερθέντες ἅμα μὲν διὰ τὴν σφετέρην βλάβην, ἅμα δὲ καὶ διὰ τὴν τῶν πύλαις ἐλάττωσιν τὸ μὲν πρῶτον **παρалаβόντες** τοὺς **συμμάχους,** ἐπρέσβευον πρὸς τοὺς

<sup>1</sup> Mendoes h. L. libri omnes *Ελλάδα*. <sup>κ</sup> *πιεζόμενοι* Vat.

tis periculum creaverunt. Et initio quidem, quoties primus illorum rex *Comontorius* incurravit fines eorum, muneris specie pendere solebant Byzantii terna aut quina aureorum millia; interdum et decum millium enumeratione vastationem agrorum suorum redimebant. Tandem vero LXXX annua talenta stipendii nomine pendere coacti sunt, usque ad tempora *Cesari*; quo impetrante regnum est evasum, et universa gens, a Thracibus vix vix debellata, funditus interit. Ille igitur temporibus *Byzantiis*, tributorum magnitudine oppressi, principio legationes ad Græcos mittere, opem atque auxilium petentes, et in adversis subsidium ali-

quod. Eam petitionem cum plerique omnes Græci insuper habuissent, *por-torium* ab iis, qui in *Pontum* navigabant, exigere instituerunt, necessitate eo adacti.

XLVII. Ubi vero *Byzantiis* Ponticæ merces *vectigal* pendere cœperunt, mox omnes ex ea re damnum ingens atque incommodum sentire, facinusque indignum dicere: *Rhodium* denique, qui maris imperium tenere videbantur, incusare cuncti qui maria exercebant. Atque ex istis causis bellum illud constatum est, de quo nunc dicturi sumus. *Rhodium* enim, tum propriis detrimentis excitati, tum aliorum quoque damnis moti, principio lega-

OL. 139. 4. Βυζαντίους, αἰτιοῦντες ἡ καταλύσειν αὐτοὺς τὸ παραγά-  
γιον. Οὐκ ἐντροπομένων δὲ τοῖς ὅλοις, ἀλλὰ πεπεισμέ- 4  
νων δίκαια λέγειν ἐκ τῆς ἀντικαταστάσεως τῆς γενο-  
μένης παρ' αὐτοῖς τῶν περὶ τὸν ἑκατοντόδωρον καὶ  
Ὀλυμπιόδωρον πρὸς τοὺς τῶν Ῥοδίων πρεσβευτὰς  
(οὗτοι γὰρ τότε προέστησαν τοῦ τῶν Βυζαντίων πολι- 5  
τεύματος) τότε μὲν ἀπηλλάγησαν οἱ Ῥόδιοι, περ-  
άναντες οὐδὲν. ἐπανελθόντες δὲ, τὸν πόλεμον ἐψηφίσαντο 6  
τοῖς Βυζαντίοις, διὰ τὰς προειρημέναις αἰτίας. καὶ 7  
παραυτίκα πρεσβευτὰς ἐξαπίστελλον πρὸς Προυσίαν,  
παρακαλοῦντες καὶ τοῦτον εἰς τὸν πόλεμον ἤδισαν γὰρ  
τὸν Προυσίαν παρατρεβόμενον ἐκ τινων πρὸς τοὺς Βυ-  
ζαντίους.

Bellum  
Byzantiis  
decernunt  
Rhodii.  
Prusias  
socius Rho-  
diorum.

Socii By-  
zantium,

Attalus,

Et Achæus,  
rex Asiæ cis  
Taurum.

XLVIII. Τὸ δὲ παραπλήσιον ἐποίουν καὶ Βυζάντιοι.  
πρὸς τε γὰρ Ἀτταλον καὶ πρὸς Ἀχαιοὺς ἔπεμπον  
πρεσβεῖς, δειόμενοι σφίσι βοηθεῖν. Ὁ μὲν οὖν Ἀτταλος 2  
ἦν πρόθυμος· εἶχε δὲ βραχεῖαν τότε ῥοπήν, ὥς αἱ ὑπ'  
Ἀχαιοῦ συνεληλαμένος εἰς τὴν πατρίαν ἀρχήν. Ὁ δὲ 3  
Ἀχαιὸς, κρατῶν μὲν τῆς ἐπὶ τὰδε τοῦ Ταύρου, βα-  
σιλεία δὲ προσφάτως αὐτὸν ἀναδεδειχώς, ἐπηγγέλλετο  
βοηθήσειν. ὑπάρχων δ' ἐπὶ ταύτης τῆς προαιρέσεως, 4  
τοῖς μὲν Βυζαντίοις μεγάλην ἐλπίδα παρεσκευάζει, τοῖς  
δὲ Ῥοδίοις καὶ Προυσίᾳ τὰναντία κατάπληξιν. Ἀχαιὸς 5  
γὰρ ἦν μὲν Ἀντιόχου συγγενὴς, τοῦ παρελθόντος τὴν

<sup>1</sup> καταλύειν auctore Ursino edidit Casaub. <sup>2</sup> For. ἑκατόδωρον, ut Reiskio placuit. Hecatondorum vocat Perottus. <sup>3</sup> βαρεῖαν Bav. Aug. Reg. A.

tionem, sociis etiam assumtis, ad Byzantios mittunt; postulantes, ut impositum portorium tollerent. Cui postulationi quum morem nullo modo gererent Byzantii; quippe quibus, re ab Hecatondoro et Olympiodoro, qui summum tunc magistratum apud eos obtinebant, publice cum legatis disceptata, persuasum esset justam suam esse causam; infecta re discesserunt Rhodii. Domumque reversi, bellum adversus Byzantios, propter prædictas causas, decreverunt. Itaque missis illico ad Prusiam legatis, ad societatem belli ipsum hortantur: norant enim, Prusiam certis de causis esse Byzantiis infensum.

XLVIII. Rhodiorum exemplum secuti sunt et Byzantii; qui et ab Attalo et ab Achæo per legatos auxilium petierunt. Et erat quidem Attalus voluntas prompta: sed, qui ab Achæo intra paterni regni fines erant compulsi, momentum ad victoriam afferre poterat non sane magnum. Achæus vero, qui in regionibus Asiæ cis Taurum late dominabatur, et Regis nomen paullo ante assumebat, auxilia Byzantiis promisit. Atque is, has partes amplexus, Byzantiis spem magnam; Rhodiis contra, et Prusiæ, ingentem terrorem iniecit. Hic siquidem Achæus cognatione Antiochum illum contin-gebat, qui in regnum Syriæ successerat.

ἐν Συρίᾳ βασιλείαν ἐγκρατὴς δ' ἐγένετο τῆς προση- A. U. 534.  
 6 μείνης δυναστείας, διὰ τινος τοιαύτης αἰτίας. Σελεύκου Achæus, Seleuci comes in expedit. adv. Attalum,  
 μεταλλάξαντος τὸν βίον, ὃς ἦν Ἀντιόχου τοῦ προση-  
 μένου πατρὸς, διαδιξαμένου δὲ τὴν βασιλείαν Σελεύκου,  
 πρεσβυτάτου τῶν υἱῶν ἅμα τούτῳ διὰ τὴν οἰκειότητα  
 συνεπρέβαλε τὸν Ταῦρον, δυσὶ μάλιστά πως ἔτσι  
 7 πρότερον τῶν νῦν λεγομένων καιρῶν. Σέλευκος γὰρ ὁ Et cædis Seleuci vindex,  
 νῆος, ὡς θάττον παρέλαβε τὴν βασιλείαν, πυνθανόμενος  
 Ἄτταλον πᾶσαι ἤδη τὴν ἐπὶ τάδε τοῦ Ταύρου δυνα-  
 8 στείαν ὑφ' αὐτὸν πεποιῆσθαι, παρωρμήθη βοηθεῖν τοῖς  
 σφετέροις πράγμασιν. ὕπερβαλὼν δὲ μεγάλη δυνάμει  
 τὸν Ταῦρον, καὶ δολοφονηθεὶς ὑπὸ τε Ἀπατουρίου τοῦ  
 9 Γαλάτου καὶ Νικάνορος, μετήλλαξε τὸν βίον. Ἀχαιοὺς  
 δὲ κατὰ τὴν ἀναγκαιότητα τὸν φόνον αὐτοῦ μετήλθε  
 παραχρῆμα, τοὺς περὶ τὸν Νικάνορα καὶ τὸν Ἀπατού-  
 10 ριον ἀποκτείνας· τῶν δὲ δυνάμεων καὶ τῶν ὅλων πρα-  
 γμάτων φρονίμως καὶ μεγαλοψύχως προέστη. τῶν γὰρ  
 καιρῶν παρόντων αὐτῷ, καὶ τῆς τῶν ὅχλων ὁρμῆς συν-  
 τρεχούσης εἰς τὸ διάδημα περιθέσθαι· τοῦτο μὲν οὐ  
 προέβλετο ποιῆσαι· τηρῶν δὲ τὴν βασιλείαν Ἀντιόχῳ τῷ  
 νεωτέρῳ τῶν υἱῶν, ἐνεργῶς ἐπιτορευόμενους, ἀνεκτᾶτο τὴν  
 11 ἐπὶ τάδε τοῦ Ταύρου πᾶσαι. Τῶν δὲ πραγμάτων αὐτῷ Spreto Anti-  
tiocho, dia-  
dema sum-  
mit.  
 παραδόξως ἐρροούντων, ἐπεὶ τὸν μὲν Ἄτταλον εἰς αὐτὸ

\* ἐπεὶ καλὸν ex emend. Casauboni est. Libri omnes ἐπερβάλλον. P συνε-  
 γόνων Vat. Flor. Aug. Reg. A.

rat: dominatum vero, quem diximus, ob huiusmodi causas erat consecutus. Postquam *Seleucus*, pater Antiochi modo nominati, fatis concessisset, regnumque illius *Seleucus filius* natus maximus accepisset; cum hoc *Achæus*, propter familiaritatem cognationemque, Taurum superavit, duobus circiter annis, priusquam ea gererentur, de quibus hic agimus. Junior enim *Seleucus*, statim a suscepto regno certior factus, *Attalum* omnem jam cis Taurum Asiam suo imperio subiecisse, rebus suis consulendi impetum cepit. Sed ubi Taurum magno cum exercitu esset transgressus, dolo appetitus ab *Apaturio* Gello et *Nicanore*, vitam

cum morte commutavit. Hujus cædem *Achæus* e vestigio ulciscens, tamquam occisi cognatus, *Apaturium* et *Nicanorem* trucidavit: copias vero et res universas, cum prudentia, tum magnitudine animi singulari, administravit. Nam quum diadematis capiti imponendi occasionem esset nactus, accederetque etiam populorum voluntas, regnum illi certatim deferentium, ipse inclinare animum in eam partem noluit: sed *Antiocho*, juniore ex filiis, imperium conservans, per omnes regiones bellum circumferens, quidquid cis Taurum fuerat amissum recepit. Verum idem, postquam *Attalum* in ipsam urbem *Pergami* conclusisset,

10. 4. τὸ Πέργαμον συνέκλεισε, τῶν δὲ λοιπῶν πάντων ἦν ἰγκρατὴς, ἱκαρθεὶς τοῖς εὐτυχήμασι, παρὰ πόδας ἐξώκειλε. καὶ, διάδημα περιθίμενος, καὶ βασιλεία προσ-12 αγορεύσας αὐτὸν, βαρύτερος ἦν τότε καὶ φοβερώτατος τῶν ἐπὶ τὰδε τοῦ Ταύρου βασιλείων καὶ δυναστῶν. Ὡ, καὶ μάλιστα τότε Βυζάντιοι πιστεύσαντες, ἀνε-13 δέξαντο τὸν πρὸς τοὺς Ῥοδίους καὶ Προυσίαν πόλεμον.

30 ira- XLIX. Ὁ δὲ Προυσίας ἐνεκάλει μὲν πρότερον ταῖς  
rusiae  
zan- Βυζαντίοις, ὅτι ψηφισαμένων τινὰς εἰκόνας αὐτοῦ, ταύτας οὐκ ἀντίθεσαν, ἀλλ' εἰς ἐπισυρμόν καὶ λήθην ἄγοιεν. δυσηρίσσει δ' αὐτοῖς καὶ ἐπὶ τῇ πᾶσαν προσ-2 ἐνέγκασθαι φιλονεικίαν, εἰς τὸ διαλῦσαι τὴν Ἀχαιοῦ πρὸς Ἀτταλον ἔχθραν καὶ τὸν πόλεμον νομίζων, κατὰ πολλοὺς τρόπους ἀλυσιτελῇ τοῖς αὐτοῦ πράγμασιν ὑπάρχειν τὴν ἐκείνων φιλίαν. ἡρίθιζε δ' αὐτοὶ καὶ τὸ 3 δοκεῖν, Βυζαντίους πρὸς μὲν Ἀτταλον εἰς τοὺς τῆς Ἀθηναῶν ἀγῶνας τοὺς συνθύσσοντας ἔξαπισταλέειν πρὸς αὐτὸν δ' εἰς τὰ Σατήρια, μηδὲνα πεπομφέναι. 4 Διόπερ, ἐκ πάντων τούτων ὑποικουρουμένης κατ' αὐτῷ 4 τῆς ὀργῆς, ἄσμενος ἐπελάβετο τῆς τῶν Ῥοδίων προφάσεως καὶ, συγκαταθίμενος τοῖς πρεσβυταῖς, ἐκείνους μὲν ᾤετο δεῖν κατὰ θάλατταν πολεμεῖν, αὐτὸς δὲ κατὰ γῆν οὐκ ἐλάττω βλάψειν ἔδοξε τοὺς ὑπεναντίους. Ὁ 5

11cittis  
Rho-

9 An αὐτῷ?

omniaque alia in potestatem suam regisset, inopinato rerum successu elatus, e vestigio ab honestis consiliis deflexit: et quum diadema summisset, nomenque Regium adiecit, omnium cis Taurum regum ac dynastarum potentissimus erat, maximeque formidabilis. Quo et Byzantii potissimum tunc freti, bellare cum Rhodiis et Prusia sunt ausi.

XLIX. Jampridem Prusias eo nomine Byzantiis succensebat, quod imagines, quas sibi decreverant, non dedicassent; sed in moram atque oblivionem rem istam traherent. Idem praeterea infensus eisdem erat, quod ad dirimendas inimicitias inter Achaenum

et Attalum tantum studii adhibuerant, ut nihil supra: multis enim modis damnosam rebus suis esse illorum mutuam amicitiam existimabat. Accedebat etiam hoc irae incentivum, quod Byzantii ad Attalum quidem, *Misernae ludicrum* celebrantem, legatos, qui solennibus interessent, misissent; quum ad ipsum, *Soteriorum* sollemne agitantem, nemo ab eisdem fuisset missus. Qui igitur ex omnibus haece causis latentem in praecordiorum penetralibus iram foveret, oblatam a Rhodiis occasionem avidè arripuit; et cum legatis ita constituit, ut rem mari gerere illis suaderet; ipse, non minora hostibus detrimenta se terra illaturum,

μὲν οὖν Ῥοδίαν πρὸς Βυζαντίους πόλεμος, διὰ ταῦτα  
καὶ τοιαύτην ἔλαβε τὴν ἀρχήν.

A. U. 534.  
Initium  
Belli Rhodior. cum  
Byzant.

L. Οἱ δὲ Βυζάντιοι τὸ μὲν πρῶτον ἐρρωμένως ἐπολέ-  
μου· πεπεισμένοι, τὸν μὲν Ἀχαιοὺν σφίσι βοηθεῖν,  
αὐτοὶ δὲ, τὸν Τιβοίτην ἐκ τῆς Μακεδονίας ἐπαγα-  
γόντες, ἀντιπεριστήσιν τῷ Προυσία φόβους καὶ κιν-  
2 δύνους· ὅς, κατὰ τὴν προεξημένην ὁρμὴν πολεμῶν, Prusias  
παρείλετο μὲν αὐτῶν τὸ καλούμενον ἐπὶ τοῦ στόματος Byzantii  
3 Ἱερὸν· (ὃ Βυζάντιοι μικροῖς ἀνώτερον χρόνις μεγάλῳ Hieron  
ἀνησάμενοι χρημάτων ἰσφετερίσαντο, διὰ τὴν εὐκαιρίαν adimit.  
τοῦ τόπου· βουλόμενοι μηδεμίαν ἀφορμὴν μηδεὶ κατα-  
λιπεῖν, μήτε κατὰ τῶν εἰς τὸν Πόντον πλείοντων ἐμ-  
πόρῳ, μήτε περὶ τοὺς δούλους, καὶ τὰς ἐξ αὐτῆς τῆς  
4 θαλάττης ἐργασίας.) παρείλετο δὲ καὶ τὴν ἐπὶ τῆς  
Ἀσίας χώραν, ἣν κατεῖχον Βυζάντιοι τῆς Μυσίας  
5 πολλοὺς ἤδη χρόνους. Οἱ δὲ Ῥόδιοι, πληρώσαντες ναῦς Rhodiorum  
ἐξ, ἅμα δὲ ταύταις παρὰ τῶν συμμάχων προσλαβόντες classis.  
τίτταρας, καὶ ναύαρχοι προχειρισάμενοι Εἰσόφαντον,  
6 ἔπλειον ἐφ' Ἑλλησπόντου δέκα ναυσί. καὶ ταῖς μὲν  
λοιπαῖς ὁρμῶντες περὶ Σηστόν, ἐκώλυον τοὺς πλείοντας  
εἰς τὸν Πόντον· μῖα δ' ἐκπλεύσας ὁ ναύαρχος, καταπι-  
ραζε τῶν Βυζαντίων, εἴ πως ἤδη μεταμέλουντο, καταπι-  
7 πληγμένοι τοῦ πόλεμον. τῶν δ' οὐ προσεχόντων, ἀπ-

<sup>1</sup> καὶ ταύτην Flor. <sup>2</sup> Τιβοίτην edd. ex Bav. Rectius forsan fuerit Ζελοῖτην  
<sup>3</sup> Ἱερῶντι correxi. Perperam vulgo omnes Ἱερῶντι.

polliceretur. Hæ sunt causæ, hæ  
principia belli, quod Rhodii cum  
Byzantiis gesserunt.

L. Jam Byzantii per initia quidem  
strenue bellum faciebant; dum et a  
partibus suis Achæum stare confidunt,  
et, accito e Macedonia Tiboite, Prusiam,  
quem metuebant, belli metum ac peri-  
culum vicissim se allaturos sperant.  
Nam Prusias, animi sui impetum  
illum secutus de quo diximus, By-  
zantium bello aggressus, Hieron ad  
introitum freti situm illis ademit:  
quod quidem ipsi paucis ante annis,  
magna pecuniæ vi emptum, propter  
opportunitatem loci, acquisiverant;  
nemini subsidium ullum aut refugium

relicturi, nec eis qui mercandi causæ  
in Pontum navigarent, nec qui man-  
cipia inde peterent, denique ne eis qui  
piscatoriam in illo mari exer-  
cerent. Ademit præterea iisdem Pru-  
sias eam Mysiam partem, quam in Asia  
a longo jam tempore Byzantii tenuer-  
ant. Rhodii, sex navibus instructis,  
quatuor item aliis sociorum acceden-  
tibus, decem navium classe, cui Xeno-  
phantum præfecerunt, Hellespontum  
petunt. Ibi reliquæ, in ancoris stantes  
circa Sestum, navigationem Pontum  
versus impediebant: unam navarchus  
abducit ad tentandos Byzantium ani-  
mos, ecquid, tanto belli apparatu ter-  
ræti, consilium mutarent. Qui quum

Ol. 139. 4. *ἔπλευσε· καὶ, παραλαβὼν τὰς λοιπὰς ναῦς, ἀπῆρε πάσαις εἰς τὴν Ῥόδον. Οἱ δὲ Βυζάντιοι πρὸς τὴν Ἀχαιοὶν ἔπεμπον, ἀξιοῦντες βοηθεῖν· ἐπὶ τε τὸν Τι-βοίτην ἔξαπέστελλον τοὺς ἄξοντας αὐτὸν ἐκ τῆς Μακεδονίας. ἰδόμεν γὰρ οὐχ ἥττον ἢ Βιθυνῶν ἀρχὴ Τι-βοίτη καθήκειν ἢ Προυσία, διὰ τὸ πατρὸς ἀδελφὸν αὐτὸν ὑπάρχειν τῇ Προυσίᾳ. Οἱ δὲ Ῥόδιοι, θεωροῦντες τὴν τῶν Βυζαντίων ὑπόστασιν, πραγματικῶς διανοήθησαν πρὸς τὸ καθικίσθαι τῆς προθίσεως.*

Tibœtas  
patruus  
Prusiae.

Androma-  
chum,  
patrem  
Achæi,  
captivum  
Alexan-  
driæ.

A Ptole-  
mæo de-  
precantur  
Rhodii.

LI. Ὁρῶντες γὰρ, τὸ συνέχον τοῖς Βυζαντίοις τῆς ὑπομονῆς τοῦ πολέμου, κείμενοι ἐν ταῖς κατὰ τὸν Ἀχαιοὶν ἐλπίσι· θεωροῦντες δὲ, τὸν πατέρα τοῦ Ἀχαιοῦ κατεχόμενοι ἐν Ἀλεξανδρίᾳ, τὸν δ' Ἀχαιοὶ περὶ πλεί-στου ποιοῦμενοι τὴν τοῦ πατρὸς σωτηρίαν· ἐπέβαλοντο πρὸς τοὺς Πτολεμαίους, καὶ ταρατεῖσθαι τὸν Ἀνδρόμαχον· καὶ πρότερον μὲν ἐκ παρίεργου τοῦτο πεποιηκότες, τότε δὲ ἀληθινῶς σπεύδοντες ὑπὲρ τοῦ πράγματος, ἵνα προσενηγάμενοι πρὸς τὸν Ἀχαιοὶν τὴν χάριν ταύτην, ὑπόχρεον αὐτὸν ποιήσονται πρὸς πᾶν τὸ παρακαλούμενον. Ὁ δὲ Πτολεμαῖος, παραγνομήνων τῶν πρίσβων, ἐβουλεύετο μὲν παρακατέχειν τὸν Ἀνδρόμαχον, ἐλπίζων αὐτῷ χρῆσασθαι πρὸς καιρὸν, διὰ τὸ τὰ τε πρὸς τὸν Ἀντίοχον ἀκριτα μένειν αὐτῷ, καὶ τὸ

<sup>1</sup> ἐν Ἀχαιοῦ Flor.  
Bav.

<sup>2</sup> ἐβούλετο Aug. Reg. A.

<sup>3</sup> καὶ τῇ ἐν edd. ex

rationem ejus nullam haberent, abiit Xenophantus; ceterisque assumtis navibus, Rhodum cum universa classe est reversus. Byzantii interea et ad Achæum miserunt, qui auxilia poscerent; et ad Tibœten, qui ipsum e Macedonia adducerent. Existimabatur enim, Bithynorum regnum pari jure ad Tibœten pertinere, atque ad Prusiæ, cujus ipse patruus erat. At Rhodii, ubi constantem hanc fiduciam Byzantium cernunt, sollertem rationem excogitarunt perficiendi quod optabant.

LI. Animadvertentes enim, Byzantium constantiam circa belli negotium eo præcipue niti, quod in Achæo spes locatas habebant: quum non ig-

norarent, Achæi patrem captivum Alexandriæ detineri, cujus libertatem atque salutem maximi ipse aestimaret; consilium inierunt legationis ad Ptolemæum mittendæ, qua Andromachum condonari sibi peterent. Atque id ipsum quidem jam et antea, nec tamen tam professo studio, fecerant; nunc vero in eam curam incubuerunt: ut hoc beneficio Achæum demeriti, obnoxium sibi illum redderent ad omnia quæ postularent. Ptolemæus, ubi venerunt legati, deliberavit quidem secum, annon retinendus esset Andromachus; sperans, magno illum sibi tempore suo fore usui; quoniam nec dum ei controversiæ, quam habuerat cum Antiocho, finis erat impositus;

τὸν Ἀχαιοὺν ἀναδειχόμενον προσφάτως αὐτὸν βασιλείᾳ, Α. Π. 834.  
 4 πρᾶγματ' εἶναι κυρίον ἰκανῶν τινῶν. ἦν γὰρ Ἀν-  
 δρόμαχος, Ἀχαιοῦ μὲν πατὴρ, ἀδελφὸς δὲ Λαοδίκης,  
 5 τῆς Σελεύκου γυναικὸς. οὐ μὲν, ἀλλὰ προσκλίνων τοῖς  
 Ῥοδίοις ὁ Πτολεμαῖος κατὰ τὴν ὅλην αἵρεσιν, καὶ  
 πάντα σπύδων χαρίζεσθαι, συνεχώρησε καὶ παρέδωκε  
 6 τὸν Ἀνδρόμαχον αὐτοῖς ἀποκομίζεῖν ὡς τὸν υἱόν. Οἱ  
 δ', ἐπιτελεσάμενοι τοῦτο, καὶ προσεπιμετρήσαντες τοῖς  
 περὶ τὸν Ἀχαιὸν τιμὰς τινὰς, παρέλκοντο τὴν ὁλοσχ-  
 7 ρεστάτην ἱλπίδα τῶν Βυζαντίων. Συνεκύρησε δέ τι καὶ  
 ἕτερον τοῖς Βυζαντίοις ἄτοπον. ὁ γὰρ Τιβοΐτης, κατα-  
 γόμενος ἐκ τῆς Μακεδονίας, ἔσφηλε τὰς ἐπιβολὰς  
 8 αὐτῶν, μεταλλάξας τὸν βίον. οὐ συμβάнтος, οἱ μὲν  
 Βυζάντιοι ταῖς ὁρμαῖς ἀνέπεσον· ὁ δὲ Προυσίας, ἐπὶ-  
 ρωσθεὶς ταῖς πρὸς τὸν πόλεμον ἱλπίσιν, ἅμα μὲν αὐτὸς  
 ἀπὸ τῶν κατ' Ἀσίαν μερῶν ἐπολέμει, καὶ προσέειπετο  
 τοῖς πράγμασιν ἐνεργῶς· ἅμα δὲ τοὺς Θρακὰς μισθω-  
 σάμενος, οὐκ εἶα τὰς πύλας ἐξίναί τοὺς Βυζαντίους  
 9 ἀπὸ τῶν κατὰ τὴν Εὐρώπην μερῶν. Οἱ δὲ Βυζάντιοι,  
 τῶν σφίτερον ἱλπίδων ἐψευσμένοι, τῷ πολέμῳ ποιοῦντες  
 πανταχόθεν, ἐξαγωγὴν περιέβλεπον εὐσχήμονα τῶν  
 πραγμάτων.

Tibetas in  
 reditu mor-  
 ritur.

LII. Καυάρου δὲ, τοῦ τῶν Γαλατῶν βασιλέως, Canarus  
 παραγινόμενου πρὸς τὸ Βυζάντιον, καὶ σπουδάζοντος rex Gallo-  
 διαλῦσαι τὸν πόλεμον, καὶ διέχοντος τὰς χεῖρας φιλο- concillat.

et Achæus, qui nuper regem se decla-  
 raverat, magnum in utramque partem  
 momentum afferre poterat. Erat enim  
 Andromachus Achæi quidem pater,  
 Laodice vero frater, conjugis Seleuci.  
 Verumtamen, tota voluntate in Rho-  
 dios inclinans Ptolemæus, atque om-  
 nibus rebus gratum facere illis cupiens,  
 petitioni Rhodiorum adnuvit, Andro-  
 machumque ipsis tradidit, ut illum  
 filio restituerent. Quæ re impetrata,  
 nonnullis insuper honoribus Achæo  
 decretis, Rhodii spem Byzantiis, quæ  
 plurimum illi nisi erant, ademerunt.  
 Sed et alia quoque res tunc incidit,  
 parum opportuna Byzantiis. Thaces  
 enim, dum in patriam ex Macedonia

reducitur, fato functus, morte sua con-  
 silia ipsorum vehementer conturbavit.  
 Quo casu icti Byzantii, animos de-  
 sponderunt: Prusias vero, nova spe  
 ad bellum accensus, simul ipse ab  
 Asiæ partibus bellum intendere, et  
 rem acriter gerere: simul per Thaces,  
 mercede conductos, Byzantios impe-  
 dire, quo minus ab Europæ partibus  
 prædem porta possent efferre. Quare  
 Byzantii, quos omnes suæ spes defi-  
 cerant, undique vexati bello, hone-  
 stum aliquem rerum exitum circum-  
 spiciebant.

LII. Eo tempore quum rex Canarus  
 Byzantium venisset, cuperetque bel-  
 lum dirimere, et ingenti studio operam



8 θείαν, καὶ τὸν πέραμον τὸν ἐκ τοῦ Ἱεροῦ χαρίου. Ὁ Α. U. 534.  
 γὰρ Προυσίας, ἀγωνιῶν τῇ τοῦ Τιβεοίτου κάθοδον,  
 πάντα παθεῖν τὰ δοκούντα τῶν Φρουρίων ἐπαίρων πρὸς  
 9 τι κῆσθαι. ἐπαγαγκάσαι δὲ Προυσίαν καὶ, ὅσα τινὲς  
 τῶν Βιβυνῶν εἶχον ἐκ τῆς Μυσίας χάρας, τῆς ὑπὸ  
 10 Βυζαντίους ταττομένης, ἀποδοῦναι τοῖς γεωργοῖς. Ὁ  
 μὲν οὖν Ῥοδίοις καὶ Προυσία πρὸς Βυζαντίους συστάς  
 πόλεμος τοιαύτας ἔλαβε τὰς ἀρχὰς καὶ τὸ τέλος.

LIII. Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τούτου Ἕκκασιοι, πρὸς- RES CRE-  
 Γεύσαντες πρὸς Ῥοδίους, ἔπεισαν, τὰς τε μετὰ Πολε- TENSES.  
 μοκλίου ναῦς, καὶ τρία τῶν ἀφράπτων προσκατασπά- Rhodii  
 2 σαντας, αὐτοῖς ἀποστεῖλαι. γινόμενου δὲ τούτου, καὶ Cnossiorum  
 τῶν πλοίων ἀφικομένων εἰς τὴν Κρήτην, καὶ ἔχοντων socii.  
 ὑποψίαν τῶν Ἐλευθεριαίων, ὅτι τὸν πολίτην αὐτῶν  
 Τίμαρχον οἱ περὶ τὸν Πολεμοκλῆν χαρίζονται τοῖς  
 Κνωσίοις ἀνηρέκασιν· τὸ μὲν πρῶτον ῥύσια κατήγγειλαν  
 τοῖς Ῥοδίοις, μετὰ δὲ ταῦτα πόλεμον ἐξήνεγκαν.  
 3 Περὶ τῆς δὲ καὶ Λύττιοι βραχὺ πρὸ τούτων τῶν  
 καιρῶν ἀνηκίστη συμφορᾷ. καθόλου γὰρ τὰ κατὰ τὴν  
 σύμψασιν Κρήτην ὑπῆρχεν ἐν τοιαύτῃ τινὶ τότε κατα-  
 4 στάσει. Κνωσιοι, συμφοροῦσαντες Γορτυνίοις, πᾶσαν  
 ἔποιήσαντο τὴν Κρήτην ὑφ' αὐτοὺς, πλὴν τῆς Λυττίας Cnossii et  
 πόλεως. μόνης δὲ ταύτης ἀπειθούσης, ἐπεβάλλοντο πολε- Gortynii  
 μεῖν, σπεύδοντες αὐτὴν εἰς τέλος ἀνάστατον ποιῆσαι, Cretæ, ex-  
 cepta Lytto.

<sup>4</sup> Plerique ex libris nostris constanter dant Κνωσία.  
 Flor. <sup>†</sup> Alii vulgo ἐκείνην.

<sup>c</sup> Πολεμοκλῆ Val.

*oppido oblatus.* Rex enim Prusias, Tibæ adventum metuens, omnia castella, in quibus aliqua videbatur esse ad res bello gerendas opportunitas, demolitus erat. Sed et, quæcumque Bithynorum nonnulli de Byzantiis agro in Mysia ad se revocassent, ea ut agrotum c. Moribus reddantur, Prusias Bithynos cogit. Hoc igitur modo et susceptum et confectum est bellum Rhodiorum et Prusias cum Byzantiis.

LIII. Eodem fere tempore Cnossii, missi ad Rhodios legatione, ab his impetrarunt, ut et classem eam præerat Polemocus, et tres insuper naves non te-

mitterent. Quo facto, ubi naves in Cretam venerunt, Eleuthernæi, suspicati oc- cisum civem suum Timarchum a Polemole in gratiam Cnossiorum, primo prædam capiendi a Rhodiis jus suis esse edixerunt: deinde bellum etiam intulerunt. Lyttiis quoque, non multo prius quam hæc contingerent, immedicabilis calamitas accidit. Erat enim, ut summatim dicam, universa CRETÆ huiusmodi fere tunc status. Cnossii et Gortynii, conspiratione inter se facta, totam Cretam, unica Lyttiorum urbe excepta, sibi subjecerant. Quum igitur sola hæc eorum imperia negligeret, bello eam aggredi constituerunt; fun-

Ol. 139. 4. καὶ παραδείγματος καὶ φόβου χάριν τῶν ἄλλων Κρη-  
 ταιῶν. Τὸ μὲν οὖν πρῶτον ἐπολέμουν πάντες οἱ Κρη-5  
 ταιῖς τοῖς Λυττίοις· ἐγγενομένης δὲ φιλοτιμίας ἐκ τῶν  
 τυχόντων, ὅπερ ἔθος ἐστὶ Κρησὶν, ἐστασίασαν ἑπρὸς τοὺς  
 ἄλλους. καὶ Πολυρρήνιοι μὲν καὶ ἡ Κερέται καὶ ἡ Λαμ-6  
 παῖοι, πρὸς δὲ τούτοις ἡ Ὀρειοὶ μετ' Ἀρκάδων, ὁμοθυ-  
 μαδὸν ἀποστάντες τῆς τῶν Κνωσσίων φιλίας, ἐγνωσαν  
 τοῖς Λυττίοις συμμαχεῖν. τῶν δὲ Γορτυνίων οἱ μὲν 7  
 πρεσβύτατοι τὰ τῶν Κνωσίων, οἱ δὲ νεώτεροι τὰ τῶν  
 Λυττίων αἰρούμενοι, διεστασίασαν πρὸς ἀλλήλους. Οἱ 8  
 δὲ Κνωσσιοὶ, παραδόξου γεγενημένου αὐτοῖς τοῦ περὶ τοὺς  
 συμμαχούς κινήματος, ἐπισπῶνται χιλίους ἐκ Αἰτωλίας  
 ἄνδρας κατὰ συμμαχίαν. οὗ γεγενημένου, παραντίκα 9  
 τῶν Γορτυνίων οἱ πρεσβύτεροι, καταλαμβαρόμενοι τὴν  
 ἄκρην, εἰσάγονται τοὺς τε Κνωσσίους καὶ τοὺς Αἰτα-  
 λούς· καὶ τοὺς μὲν ἐξέβαλον, τοὺς δὲ ἀπέκτειναν τῶν  
 νίων, τὴν δὲ πόλιν ἐνεχείρισαν τοῖς Κνωσσίοις.

Polyrrhenii  
 et alii defi-  
 ciunt a  
 Cnossia.

Seditio  
 Gortyna.

Lyttus a  
 Cnossia  
 diruitur.

LIV. Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς Λυττίων ἐξωδευ-  
 κότων εἰς τὴν πολεμίαν πανδημεῖ, συνοήσαντες οἱ Κνωσσιοὶ  
 τὸ γεγονός, καταλαμβάνονται τὴν Λύττον, ἔρημον  
 οὔσαν τῶν βοηθησόντων· καὶ τὰ μὲν τέκνα καὶ τὰς 2  
 γυναῖκας εἰς Κνωσσὸν ἀπέπεμψαν, τὴν δὲ πόλιν ἐμπρή-  
 σαντες καὶ κατασκάψαντες καὶ λωβησάμενοι κατὰ

Ἐ Ἀν πρὸς αὐτοὺς vel πρὸς ἀλλήλους? ἡ Ἀν Κερέται? Ἀν Κερέται? ἰ In  
 Λαμπαῖω h. l. consentiunt libri. Sed deinde fere omnes Λαμπαῖω. ἡ Ὀρειοὶ  
 Aug. Reg. A. Perott. In cod. Bav. uterque spiritus adpictus est. Ἐλέρω for-  
 tasse aut Ὀλίρω legendum suspicatus est Reisk.

ditus Lyttios delere vehementer cu-  
 pientes, ut eorum exemplo alii Creten-  
 ses terrentur. Principio igitur Cre-  
 tenses universi contra Lyttios bellum  
 gerebant: sed mox levi de causa con-  
 tentione inter eos orta, sicuti mos est  
 Cretenaium, seditionem invicem agi-  
 tant. Polyrrhenii, Cereta, Lampai,  
 item Orit cum Arcadibus, communi  
 consilio a Cnossiorum amicitia ad Lyt-  
 tiorum societatem deficiunt. Gortyna  
 quum seniores Cnossii faverent, ju-  
 niores Lyttiis, in gravi seditione res  
 erat. Cnossii, hoc sociorum inopinato

motu perculsi, mille ex Ætolia milites  
 ad belli societatem arcessunt. Quod  
 ubi factum, illico seniores Gortyniorum,  
 arce occupata, Cnossisque et Ætoliis  
 in urbem introductis, e juventute alios  
 urbe ejiciunt, alios occidunt, suamque  
 Cnossii urbem tradunt.

LIV. Per idem vero tempus quum in  
 hostilem agrum copias omnes suas Lyt-  
 tii eduxissent; Cnossii, hac expeditione  
 cognita, Lyttum oppidum omni vacuum  
 praesidio occupant: et liberis conjugi-  
 busque Lyttiorum Cnossium missis,  
 urbem incendunt, diruunt, omnique

3 πάντα τρέπον, ἐπανῆλθον. οἱ δὲ Λύττιοι παραγενόμενοι A. U. 834.  
 πρὸς τὴν πόλιν ἀπὸ τῆς ἐξοδίας, καὶ συνθιασάμενοι, τὸ  
 συμβεβηκός, οὕτω περιπαθεῖς ἐγένοντο ταῖς ψυχαῖς,  
 ὥστε μὴδ' εἰσελθεῖν μηδένα τολμῆσαι τῶν παρόντων εἰς  
 4 τὴν πατρίδα· πάντες δὲ περιπορευθέντες αὐτὴν κύκλῳ,  
 καὶ πολλάκις ἀνοιμώξαντες, καὶ κατολοφυράμενοι τὴν  
 τε τῆς πατρίδος καὶ τὴν αὐτῶν τύχην, αὐθις ἐξ ἀνα-  
 5 στροφῆς ἐπανῆλθον εἰς τὴν τῶν Λαμπαίων πόλιν. Φι- Lampæi  
 λαινθράπας δὲ αὐτοὺς καὶ μετὰ πάσης προθυμίας τῶν excipiunt  
 Λαμπαίων ὑποδεξάμενων, οὗτοι μὲν, ἀντὶ πολιτῶν ἀπό- Lyttios.  
 λιδες ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ καὶ ξίνοι γαστρονότοις, ἐπολέμουν πρὸς  
 6 τοὺς Κνωσσίους ἅμα τοῖς συμμάχοις. Λύττος δ', ἡ  
 Λακεδαιμονίων μὲν ἄποιος οὐσᾶ, καὶ συγγενῆς Ἰ' Αθη-  
 ναίων, ἀρχαιοτάτῃ δὲ τῶν κατὰ Κρήτην πόλεων, ἀνδρας  
 δ' ὁμολογουμένως ἀρίστους αἰεὶ τρίφουσα Κρηταίων,  
 οὕτως ἄρδην καὶ παραλόγως ἀνηρπάσθη.

LV. Πολυρρήνιοι δὲ καὶ Λαμπαῖοι, καὶ πάντες οἱ Cnosio-  
 τούτων σύμμαχοι, θεωροῦντες τοὺς Κνωσσίους ἀντιχομ- rum socii  
 νους τῆς τῶν Αἰτωλῶν συμμαχίας, τοὺς δ' Αἰτωλοὺς Etoli.  
 ὀρῶντες πολεμίους ὄντας τῇ τε βασιλεῖ Φιλίππῳ καὶ  
 τοῖς Ἀχαιοῖς, τίμπτουσι πρίσθεις πρὸς τε τὸν βασιλέα  
 2 καὶ τοὺς Ἀχαιοὺς, περὶ βοήθειας καὶ συμμαχίας. Οἱ Polyrrhenii  
 δ' Ἀχαιοὶ καὶ Φίλιππος εἰς τε τὴν κοινὴν συμμαχίαν et Lampæi  
 αὐτοὺς προσεδίξαντο, καὶ βοήθειαν ἐξαπίστειλαν, Ἰλ- ineunt cum  
 λιοῖς. Philippo et Achæis.

1 Vocab. Ἀθηναίων, quod ignorant vulgo omnes, adjecti ex conject. Gronovii.

maleficio in eam sæviunt; atque ita ad suos redeunt. *Lyttis* ab expeditione ad suam urbem reversis, ubi casum illius vident, tanta commiseratio luctusque animos subiit, ut ne pedem quidem inferre in suam patriam quicquam illorum sustinuerit; sed omnes, lustrato illius ambitu, multis ejulatibus et planctibus suam patriæque fortunam prosecuti, in *Lampæorum* urbem retro itinere converso, sese conferrent. Ab his humaniter et singulari benignitate suscepti *Lyttis*, unius illi spatii et extorres urbe sua amissa, et hospites atque inquilini in aliena facti, cum sociis adversus *Cnosios* bellum gerebant. *Lyttis* vero, quæ colonia

*Lacedæmoniorum* erat, et cognatione cum Atheniensibus conjuncta, omnium *Cræte* urbium antiquissima, civium educatrix qui sine controversia ceteris *Cretensibus* semper præstabant, ita inopinato deleta et oculis hominum est erepta.

LV. *Polyrrhenii* vero et *Lampæi*, omnesque horum socii, animadvertentes *Cnosios* uti auxiliis *Ætoliarum*, quos hostes esse intelligebant cum regis *Philippi* tum *Achæorum*; et ad hos et ad illum de ferenda ope, et amicitia invicem jungenda, legatos mittunt. *Achæi* et *Philippus* acceptis in communem societatem suppetias mittunt, *Illyrios* quadringentos, duce

Ol. 139. 4. λυριοὺς μὲν τετρακοσίους, ἃν ἡγεῖτο <sup>m</sup> Πλάτων, Ἀχαιοὺς δὲ διακοσίους, Φωκίας ἑκατόν. οἱ καὶ, παραγινόμενοι, μεγάλην ἐποιήσαντο ἐπίδοσιν τοῖς Πολυρρήνιοις καὶ τοῖς τούτων συμμάχοις. πάνυ γὰρ ἐν βραχεῖ χρόνῳ τειχῆρεις καταστήσαντες τοὺς τ' Ἐλευθερναίους καὶ Κυδωνιάτας, ἔτι δὲ τοὺς Ἀπτεραίους, ἠνάγκασαν ἀποστῆναι τῆς τῶν Κνωσίων συμμαχίας κοινωνῆσαι σφίσι τῶν αὐτῶν ἐλπίδων. Τούτων δὲ γενομένων, ἑκατέρωθεν Πολυρρήνιοι μὲν, καὶ μετὰ τούτων οἱ σύμμαχοι, Φιλίππῳ καὶ τοῖς Ἀχαιοῖς πεντακοσίους Κρήτας· Κνωσσιοὶ δὲ ~~παρῶ~~ πρότερον ἑκατὶστάλκεισαν χιλιούς τοῖς Αἰτωλοῖς. οἱ καὶ συνεπολέμον ἀμφοτέρους τὸν ἐνιστάμενον πόλεμον. Κατελάβοντο δὲ καὶ τὸν 6 λιμένα τῶν <sup>n</sup> Φαιστίων οἱ τῶν Γορτυνίων φυγάδες· ὁμοίως δὲ καὶ τὸν αὐτῶν τῶν Γορτυνίων λιμένα παραβόλως διακατεῖχον· καὶ προσεπολέμουν, ἐκ τούτων ὁρμώμενοι τῶν τόπων, τοῖς ἐν τῇ πόλει. Τὰ μὲν οὖν κατὰ τὴν Κρήτην ἐν τούτοις ἦν.

Gortynii  
exules.

Bellum Mi-  
thridatis  
cum Sino-  
pensibus.

LVI. Περὶ δὲ τοὺς καιροὺς τούτους καὶ Μιθριδάτης ἐξηνεγκε Σινωπεῦσι πόλεμον· καὶ τις οἶον ἀρχὴ τότε καὶ πρόφασις· ἐγένετο τῆς ἐπὶ τὸ τέλος ἀχθείσης ἀτυχίας Σινωπεῦσιν. εἰς δὲ τὸν πόλεμον τοῦτον πρὸς αὐτῶν πρὸς Ῥοδίους, καὶ παρακαλούντων βοηθείᾳ, ἔδοξε τοῖς Ῥοδίοις προχειρίσασθαι τρεῖς ἄνδρας, καὶ δοῦναι τούτοις δραχμῶν δεκατίσσερας μυριάδας· τοὺς

<sup>m</sup> Πλάτων Aug.

<sup>n</sup> Φαιστίων dant libri nostri pene omnes.

Platore; Achæos ducentos; Phœnenses centum. Quorum adventu magnum res Polyrrheniorum et sociorum incrementum ceperunt. Brevi enim tempore conclusos intra mœnia sua Eleuthernæos, Cydoniatis, et Apteros, renunciare Cnossiorum societate, et eandem secum fortunæ aleam subire, coegerunt. Quo facto Polyrrhenii eorumque socii Philippo et Achæis Cretas quingentos subsidio miserunt: jam enim aliquanto prius Cnossii mille e suis ad Etolos miserant. Ita Cretensium opera ad instans bellum et hi et illi sunt usi. Inter hæc Phœstiorum portum occupant Gortyniorum exules;

qui etiam urbis suæ Gortynæ portum mira audacia in sua retinebant potestate; iisque locis belli arcibus usi, cum his qui erant in urbe bellum gerebant. Et in Creta quidem status rerum hic fuit.

LVI. Circa eadem vero tempora etiam Mithridates bellum Sinopensibus intulit: ceperuntque ejus calamitatis, quam ad extremum experti sunt Sinopenses, quasi fundamenta tunc jaci et occasiones nasci. Quum autem de auxilio ad hoc bellum legatos ad Rhodiæorum populum misissent, tres viri constiit uti sunt a hodiis, quibus centum quadraginta drachmarum milia

δι, λαβόντας, παρασκευάσαι τὰ πρὸς τὴν χρεῖαν ἐπιτή- A. U. 834.  
 3 δεια τοῖς Σινωπεῦσι. οἱ δὲ κατασταθέντες, ἠτοίμασαν <sup>Varia sub-</sup>  
 οἴνου περάμια μύρια, τριχὸς ἐργασμένης τάλαντα <sup>sidia Sino-</sup>  
 τριακόσια, νύμφων ἐργασμένων ἑκατὸν τάλαντα, πανο- <sup>pensibus</sup>  
 πλίας χιλίας, χρυσοῦς ἐπισήμους τρισχιλίους, ἔτι δὲ <sup>mittunt</sup>  
 λιθοφόρους τέτταρας, καὶ ὁ πρὸς, τοὺς ἀφίτας τούτοις. <sup>Rhodii.</sup>  
 4 αὐ καὶ λαβόντες οἱ τῶν Σινωπέων πρέσβεις, ἐπανῆλθον.  
 ἦσαν γὰρ οἱ Σινωπεῖς ἐν Ῥαγῶνι, μὴ πολιορκεῖν σφᾶς, ὁ  
 Μιθριδάτης ἰγχυρήσῃ, καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατ-  
 ταν· διὸ καὶ τὰς παρασκευὰς πρὸς τοῦτο τὸ μέρος  
 5 ἐποιούντο πάσας. Ἡ δὲ Σινώπη κῦται μὲν ἐν τοῖς <sup>Situs Sino-</sup>  
 δεξιῶς μέρεσι τοῦ Πόντου παρὰ τὸν εἰς Φάσιν πλοῦν <sup>pes.</sup>  
 οἰκῆται δὲ ἐπὶ τινος χερρόνησου προτεινούσης εἰς τὸ  
 πέλαγος· ἥς τὸν μὲν αὐχένα τὸν συνάπτοντα πρὸς τὴν  
 Ἀσίαν, (ὃς ἐστὶν οὐ ἧλπιον δυοῖν σταδίων,) ἡ πόλις  
 6 ἐπιχειμένη διακλείει κυρίως. τὸ δὲ λοιπὸν τῆς χερ-  
 ρονήσου πρόκειται μὲν εἰς τὸ πέλαγος· ἔστι δ' ἐπίπεδον  
 καὶ πανευφροδὸν ἐπὶ τὴν πόλιν, κύκλῳ δ' ἐκ θαλάττης  
 ἀπότομοι, καὶ δυσπροσέρμιστα, καὶ παντελῶς ὀλίγας  
 7 ἔχει προσβάσεις. Διόπερ ἀγωνιῶντες οἱ Σινωπεῖς, μὴ  
 ποτε κατὰ τὴν ἀπὸ τῆς Ἀσίας πλευρὰν ὁ Μιθριδάτης  
 συστήσάμενος ἔργα, καὶ κατὰ τὴν ἀπέναντι ταύτης  
 ὁμοίως ποιησάμενος ἀπόβασιν κατὰ θάλατταν εἰς τοὺς  
 ὁμαλοὺς καὶ τοὺς ὑπερχειμένους τῆς πόλεως τόπους,

\* Caret ἔνθ' Vat. et cum hoc Flor. et Reg. B. C. Ῥ ἔγνωνίμ' malim cum Er-  
 nest. Ῥ ἔλπιον recepi ex Flor. Aug. Reg. A. ἔλπιον minus recte edd. cum Bav.

attribuerunt, ut ex ea summa Sino-  
 pensibus necessaria pararent. Igitur  
 tres viri doliorum vini decem millia  
 compararunt; capilli præparati talenta  
 trecenta; nervorum præparatorum ta-  
 lenta centum; armaturas mille; au-  
 reorum signatorum tria millia: ad hæc  
 quatuor balistas saxa emittentes, et  
 vires simul qui his recte uti scirent.  
 Quibus rebus acceptis, legati Sinopen-  
 sium domum redierunt. Erant enim  
 id temporis Sinopenes in metu, ne  
 terra marique obsideri ipse Mithrida-  
 tes aggrediretur: propterea apparatus  
 etiam omnes suos ad illam metum  
 referebant. Est autem Sinope ad  
 illud Ponti latus sita, quod a dextra

habent qui ad Phasim navigant; in  
 peninsula quadam sita, quæ longe in  
 mare prominet. Illius peninsulæ fau-  
 ces, (eæ duo, non amplius, patent sta-  
 dia;) quibus Asiæ conjungitur, urbs  
 ista, posita in medio, plane intersepi-  
 lit. Reliqua peninsulæ pars in altum pro-  
 currit, ubique plana, et ex qua facili-  
 lime in urbem fieri impetus queat:  
 sed extrema loca ad mare circumcirca  
 prærupta sunt, ad quæ difficillime  
 navis possit appellere, aditusque om-  
 nino pauci sunt. Itaque metuentes  
 Sinopenes, ne Mithridates, dispositis  
 ab ea parte quæ Asiæ spectat tor-  
 mentis, similiterque ab altera parte e  
 regione hujus, exposito e navibus mi-

Ol. 139. 4.  
Sinopenes  
peninsulam  
muniunt.

ἐγχειρήσῃ πολιορκεῖν αὐτούς· ἐπεβάλλοντο τῆς χειρρόνῃ· 8  
σου κύπλῳ τὸ νησίον ὄχυρον, ἀποσταυροῦντες καὶ  
περιχαρὰ κοῦντες τὰς ἐκ θαλάττης προσβάσεις· ἅμα δὲ  
καὶ βίλῃ καὶ στρατιώτας τιθέντες ἐπὶ τοὺς εὐκαίρους  
τῶν τόπων. ἔστι γὰρ τὸ πᾶν μέγεθος αὐτῆς οὐ πολὺ·  
τελείως δ' εὐκατακράτητοι καὶ μέτριοι. καὶ τὰ μὲν 9  
περὶ Σινώπης ἐν τούτοις ἦν.

BELLUM  
SOCIALE.  
Ol. 140. 1.  
A. U. 535.  
Philippus  
Ætoliam  
petit.

LVII. Ὁ δὲ βασιλεὺς Φίλιππος, ἀναζεύξας ἐκ  
Μακεδονίας μετὰ τῆς δυνάμεως (ἐν γὰρ ταύταις ταῖς  
ἐπιβολαῖς ἠπερίτομον ἔσθ' ἔτι τὸν Συμμαχικὸν πόλεμον)  
ἄρμῃσιν ἐπὶ Θετταλίας καὶ τῆς Ἠπείρου· σπύδων  
ταύτῃ ποιήσασθαι τὴν ἐισβολὴν τὴν εἰς Αἰτωλίαν.  
Ἀλέξανδρος δὲ καὶ Δορίμαχος κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον  
ἔχοντες πρᾶξιν κατὰ τῆς τῶν Αἰγαιρῶν πόλεως, ἀθροί- 2  
σαντες τῶν Αἰτωλῶν περὶ χιλίους καὶ διακοσίους εἰς  
Οἰάνθειαν τῆς Αἰτωλίας, ἥ κεῖται καταντικρὺ τῆς  
προιερημένης πόλεως, καὶ πορθμεῖα τούτοις ἑτοιμάσαν-  
τες, πλοῦν ἐτήρουν πρὸς τὴν ἐπιβολήν. τῶν γὰρ ἤντο· 3  
μοληκότων τις ἐξ Αἰτωλίας, καὶ πλείω χρόνον δια-  
τετριφὼς παρὰ τοῖς Αἰγαιράταις, καὶ συντεθειωρηκὼς  
τοὺς φυλάττοντας τὸν ἀπ' Αἰγίου πυλῶνα μεθυσκο-  
μένους καὶ ραθύμως διεξάγοντας τὰ κατὰ τὴν φυ-  
λακὴν· πλεονάκεις ὑποβαλλόμενοι καὶ διαβαίνων πρὸς 4

Ætoli insi-  
diantur  
Ægira.

ἢ ἑπὶ Σινώπῃ Aug. Reg. A.  
Οἰάνθειαν ex Bav.

ἢ Vulgo πρὸς Αἰτωλ.

ἢ Mendose vulgo

sic dant Suidas et cod. Flor. Puto et Vat.

lite in loca plana et ea quæ urbi im-  
minent, oppugnationem illius tentaret;  
ambitum peninsulae, qua mari cingitur,  
munire instituerunt, omnesque aditus  
ab ea parte sudibus ac vallibus præclu-  
dere: simulque tela etiam et præsidia  
in locis omnibus opportunis colloca-  
runt. Est enim peninsula hujus uni-  
versæ spatium hæud adeo magnum:  
et modico præsidio facile defendi ipsa  
potest.

LVII. Dum hæc Sinopæ aguntur,  
Philippus rex, cum exercitu e Mace-  
donia profectus, (in his enim erāmus,  
cum a Soriali bello orationem deflexi-  
mus) in Thessaliam et Epirum duxit:  
hæbens in animo, per hæc regiones in

Ætoliam facere impressionem. Eodem  
vero tempore Alexander et Dorimachus,  
proditores nacti qui Ægitarum urbem  
ipsis tradere constituerant, coactis  
Ætolorum ad mille ducentos Eanthiæ,  
quod est Ætolia oppidum, ex adverso  
situm ejus quam nominavimus urbis,  
vectoris etiam navigiis ad horum tra-  
jectionem provis, opportunitatem na-  
vigandi ad rem exsequendam opperie-  
bantur. Quidam enim eorum qui ex  
Ætolia profugerant, longo tempore in  
Ægitarum oppido moratus, animad-  
verso custodes ejus portæ, quæ ab  
Ægio venientibus patet, vino crapu-  
læque indulgentes, negligenter admo-  
dum custodias agere: re sæpius pro-

τοὺς περὶ Δορίμαχον, ἐξεκίπλητο πρὸς τὴν πρᾶξιν A. U. 534.  
αὐτοὺς, ἅτε λίαν οἰκίους ὄντας τῶν τοιούτων ἰγχειρη-  
5 μάτων. Ἡ δὲ τῶν Αἰγυριατῶν πόλις ἔκτισται μὲν τῆς <sup>Situs Ægi-</sup>  
Πελοποννήσου κατὰ τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, μεταξὺ τῆς <sup>7<sup>ae</sup>.</sup>  
Αἰγίων καὶ Σικυνίων πόλεως· κεῖται δ' ἐπὶ λόφῳ  
ἱερυνῶν καὶ δυσβάτων· νύει δὲ τῇ θέσει πρὸς τὸν Παρ-  
νασσόν, καὶ ταῦτα τὰ μέρη τῆς ἀντίπερα χώρας·  
6 ἀπείχει δὲ τῆς θαλάττης ὡς ἑπτὰ στάδια. Παρα-  
πισσόντος δὲ πλοῦ τοῖς περὶ τὸν Δορίμαχον, ἀνήχθησαν,  
καὶ καθορμίζονται νυκτὸς ἔτι πρὸς τὸν παρὰ τὴν πόλιν  
7 καταρρίοντα ποταμόν. Οἱ μὲν οὖν περὶ τὸν Ἀλέξαν- <sup>Ætoli pro-</sup>  
δρον καὶ Δορίμαχον, ἅμα δὲ τούτοις Ἀρχίδαμον τὸν <sup>ditione ca-</sup>  
Πανταλείου υἱόν, ἔχοντες περὶ αὐτοὺς τὸ πλῆθος <sup>piunt Ægi-</sup>  
τῶν Αἰτωλῶν, προσέβαινον πρὸς τὴν πόλιν κατὰ τὴν <sup>ram.</sup>  
8 ἀπ' Αἰγίου φέρουσαν ὁδόν. ὃ δ' αὐτόμολος, ἔχων εἰ-  
κοσι τοὺς ἐπιτηδαιοτάτους, διανύσας ταῖς ἀνοδίαις  
τοὺς κρημνίδυς βᾶττον τῶν ἄλλων διὰ τὴν ἱμπειρίαν,  
καὶ διαδύς διὰ τινος ὑδρορροίας, ἔτι κοιμωμένους  
9 πατέλας τοὺς ἐπὶ τοῦ πυλῶνος. κατασφάζας δ'  
αὐτοὺς, ἀκμὴν ἐν ταῖς κοίταις ὄντας, καὶ διακόψας  
τοῖς πελίκαις τοὺς μοχλοὺς, ἀνέβη τοῖς Αἰτωλοῖς τὰς  
10 πύλας. οἱ δὲ, παρεισπεσόντες ἀπερινοήτως, λαμπρῶς  
ἔχρησαντο τοῖς πράγμασιν. ὃ καὶ παραίτιον ἐγένετο  
τοῖς μὲν Αἰγυριαταῖς τῆς σωτηρίας, τοῖς δ' Αἰτωλοῖς  
11 τῆς ἀπωλείας. ὑπολαμβάνοντες γὰρ τοῦτο τέλος εἶναι

posita Dorimacho, quum ad illum ven-  
titaret, gnarus virum esse hujusmodi  
inceptis inprimis assuetum; ad rem  
perficiendam illum vocaverat. Oppi-  
dum autem Ægis situm est in ea  
Peloponnesi parte, quam Corinthiacus  
sinus alluit, inter Ægium et Sicyonem;  
collibus quibusdam imposita egregie  
munitis et inaccessibleibus. Spectat ejus  
situs Parnassum et vicina loca in op-  
posita continenti; distatque a mari  
stadia septem. Igitur Dorimachus,  
navigationi opportunum tempus na-  
ctus, oram solvit; et, dum adhuc nox  
erat, naves in statione locat prope  
amnem, qui oppidum præterlabitur.  
Mox Alexander et Dorimachus, et una

cum his Archidamus, Pantaleontib  
filius, manum Ætolorum secum ha-  
bentes, versus urbem ab ea parte qua  
Ægio iter est, ascendunt. Transfuga  
vero cum expeditissimis viginti militi-  
bus, deviis callibus propter locorum pe-  
ritiam ceteris citius præcipitia emensus,  
et per quemdam aquæductum clam ur-  
bem ingressus, custodes portæ adhuc  
dormientes invenit. Quibus occisis dum  
adhuc in lectis jacent, diffractis vecti-  
bus securium ictibus, portas Ætoliis  
patefecit. Illi, postquam inopinato  
irrupissent in urbem, insolentius  
esse gerere: quæ res, ut Ægratis  
saluti, ita illis exitio vertit. Ex-  
istimantes enim, hostilis urbis occu-

OL 140. 1. τοῦ κατασχῆν ἁλλατρίαν πόλιν, τὸ γενίσθαι τῶν πυλῶνων ἱνῶς, τοῦτον τὰν τρόπον ἰχρῶντο τοῖς πρᾶγμασι.

Prædæ in-  
hiantes Æ-  
toli,

LVIII. Διὸ καὶ βραχὺν παντελῶς χρόνον ἀβρόοι συμμαίναντες περὶ τὴν ἀγορὰν, λοιπὸν, ἱκπαθεῖς ὄντες πρὸς τὰς ὑφελείας, διέρριον, καὶ παρυσπίπτοντες εἰς τὰς οἰκίας διήρπαζον τοὺς βίους, ἥδη φανὸς ὄντος. Οἱ<sup>2</sup> δ' Αἰγυριᾶται, τοῦ πρᾶγματος αὐταῖς ἀνελπίστου καὶ παραδόξου τελείας συμβεβηκότες, οἷς μὲν ἐπίστηται αἱ πολέμιοι κατὰ τὰς οἰκίας, ἡππλαγείς καὶ περιφοβῶν γενόμενοι, πάντες ἐτρέπαντο πρὸς φυγὴν ἔξω τῆς πόλεως, ὥς ἥδη βεβαίως αὐτῆς κικρατημένης ὑπὸ τῶν παλαιμίων. ὅσοι δὲ τῆς κραυγῆς ἀκουόντες ἐξ ἀπεραιῶν<sup>3</sup> τῶν οἰκιῶν ἐξεβόθουν, ὅ πάντες εἰς τὴν ἄκραν συνέτρεχαν. οὗτοι μὲν οὖν αἰὲ πλείους ἐγίγνοντο, καὶ<sup>4</sup> θρασυ-  
λεώτεροι· τὸ δὲ τῶν Αἰτωλῶν σύστρεμμα, τοῦναντίον ἔλαττον καὶ ταραχνοδίστερον, διὰ τὰς πραιορημίας αἰτίας. Οὐ μὲν, ἀλλὰ συνορῶντες οἱ περὶ τὸν Δωριμα-  
χοι ἥδη τὸν περιστῶντα κίνδυνον αὐτοὺς, συστραφέντες ἤρμησαν ἐπὶ τοὺς κατέχοντας τὴν ἄκραν ὑπολαμβάνοντες τῇ θρασύτητι καὶ τόλμῃ καταπληξάμενοι τρέψασθαι τοὺς ἡβροισμένους ἐπὶ τὴν βοήθειαν. Οἱ δ' 6

Repellun-  
tur ab Ægi-  
ratīs

<sup>2</sup> ἡππλαγείς ἴσαν, καὶ περιφ. γιν. edd. ex Bav. Delevi ἴσαν cum alijs. <sup>3</sup> Abest vulgo ὡς ab edd. et MStis. <sup>4</sup> Vulgo ex Bav. editur καὶ πάντες ὡς τῶν Delevi καὶ cum Vat. Flor. Aug. Reg. A. <sup>5</sup> ἡππελιώτ. dedi ex edd. ex vulgo ἡππαλ.

patioem tunc jam esse consummatam, cum intra portas aliquis penetravit, eo quem diximus modo res administra-  
runt.

LVIII. Itaque postquam breve admodum tempus conferti in foro constitissent; de cetero, prædæ avidè inhiantes, dilabi cœperunt: et primam quamquam domum obviam introcuntes, clara jam luce, fortunas civium diripiebant. Eo casu inopinato et novitate ipsa terribili ita perculsi sunt Ægiraæ, ut, quotquot illorum ab hoste in suis ædibus sunt deprehensi, attoniti trepidantesque omnes fuga se extra urbem proriperent; quam non dubia jam victoria ab hostibus teneri

putabant. Quicumque vero ex intactis adhuc ædibus suis, clamore aliorum audito, ad ferendam opem prosiluerant, omnes in arcem concurrunt. Et hi quidem sicut numero semper crescebant, ita etiam fiducia animorum: quum contra corpus Ætoliorum, propter expositas causas, et numero minueretur, et tumultu magis magisque repletur. Dorimachus, ubi circumstantis periculi magnitudinem sensit, collectis suis in cuneum, arcem et qui illam tenebant invadit: ratus, ne perversi hac audacia territorum et in fugam versurum collectam hanc pro defensione loci multitudinem Ægiraæ vero, sese invicem cohortant,

Αἰγυριᾶται, παρακαλίσαντες σφᾶς αὐτοὺς, ἡμύνοντο A. U. 133a  
 7 καὶ συνεπλίκοντο τοῖς Αἰτωλοῖς γενναίως. οὐσης δὲ τῆς  
 ἄκρας ἀτειχίστου, καὶ τῆς συμπλοκῆς ἐκ χειρὸς καὶ  
 κατ' ἀνδρα γιγνομένης, τὸ μὲν πρῶτον ἦν ἀγὼν οἰοί  
 εἰπός· ἄτε τῶν μὲν ὑπὲρ πατρίδος καὶ τέκνων, τῶν δ'  
 ὑπὲρ σωτηρίας ἀγωνιζομένων· τέλος γε μὴν ἐτράπησαν  
 8 οἱ παρειαπικτωκότες τῶν Αἰτωλῶν. οἱ δ' Αἰγυριᾶται,  
 λαβόντες ἀφορμὴν ἐγκλίματος, ἐνεργῶς ἐπέκειντο καὶ  
 καταπληκτικῶς τοῖς πολεμίοις. ἐξ οὗ συνίστη Et pereunt  
plerique.  
 πλείστους τῶν Αἰτωλῶν διὰ τὴν πταίαν, αὐτοὺς ὑφ'  
 9 αὐτῶν, φεύγοντας, ἐν ταῖς πύλαις συμπατηθῆναι. Ὁ  
 μὲν οὖν Ἀλῆξαιδρος ἐν χειρῶν νόμῳ κατ' αὐτὸν ἔτισσε  
 τὸν κίνδυνον· ὁ δὲ Ἀρχίδαμος ἐν τῇ περὶ τὰς πύλας  
 10 ὀθίσμῳ καὶ πνιγμῷ δισφάρη. τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος τῶν  
 Αἰτωλῶν, τὸ μὲν συνεπατήθη, τὸ δὲ κατὰ τῶν κρημνῶν,  
 11 φεύγονταῖς ἀνοδίαις, ἐξετραχηλίσθη. τὸ δὲ καὶ <sup>δ</sup> διασω-  
 θέν αὐτῶν μέρος πρὸς τὰς ναῦς, ἐρρίφες τὰ ὄπλα,  
 ἑκάστῳ αἰσχυρῶς, ἅμα δ' ἀνελπίστως <sup>δ</sup> ἐποιήσαντο τὸν  
 12 ἀπόπλου. Αἰγυριᾶται μὲν οὖν, διὰ τὴν ὀλιγωρίαν  
 ἀποβαλόντες τὴν πατρίδα, διὰ τὴν εὐψυχίαν καὶ  
 γενναϊότητα πάλιν ἴσως παραδόξως.

LIX. Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς Εὐριπίδας, ὃς Euripidas  
Ætoliæ  
sines Achæ-  
 ἦν ἀπεσταλμένος ὑπὸ τῶν Αἰτωλῶν στρατηγὸς τοῖς

<sup>a</sup> Ἀρχίδαμος ex Casaub. conject. in contextum recepi. *Dorimachus* h. l. in latur.  
 libris omnibus ponitur. <sup>b</sup> *οὐδὲν αὐτῷ* Aug. Reg. A. <sup>c</sup> *πᾶσι* dedi monente  
 Reisk. Vulgo *πᾶσι* αἰσχυρῶς ex Bav. cum Aug. et Reg. A. *πᾶσι* αἰσχυρῶς Vat. et  
 Flor. ut suspicari possis *πανταχρῶς*. <sup>d</sup> *ἐπιήσαντο* Aug.

vim defendere, et cum Ætolis fortiter  
 manum conserere. Erat arx sine mu-  
 ris: pugnabaturque comminus, et vir  
 cum viro manum conserabat. Itaque  
 prima commissio talis fuit, qualem  
 per erat pugnam eorum existere, qui  
 hinc pro patria et liberis, illinc pro  
 salute dimicabant. Tandem is fuit  
 exitus, ut, qui irruerant Ætolæ, terga  
 darent. *Ægirata*, inclinati hostis oc-  
 casione utentes, acriter instare, et cum  
 terrificis minis terga fugientium eandem.  
 Ex quo factum, ut præ consternatione  
 Ætolæ plerique, fugientes, in portis suis  
 alius alium conculcarent. *Alexander*  
 in ipso certamine inter duplicem

cæsus est. *Archidamus* in turba eorum  
 qui ad portas, dum invicem trudunt  
 ac trudentur, sese enecabant, perlit.  
 Reliqua multitudo Ætolorum, partim  
 conculcata fuit, partim per abrupta  
 fugiens, inter invia rupium aspreta  
 cervices frugerunt. Qui ad naves  
 etiam evaserant, projectis armis, tur-  
 piter omnino et præter spem domum  
 redierunt. Ita *Ægirata*, qui per ne-  
 gligentiam patriam amiserant, per  
 virtutem et generosam fortitudinem,  
 eandem receperunt.

LIX. Per idem etiam tempus *Euri-  
 pidas*, quem Ætoli ducem exercitus  
 Ætolæ miserant, Dymæorum, Pharsen-

L 140. 1. Ἡλείοις, καταδραμὼν τὴν Δυμαίων καὶ Φαραίων, ἔτι δὲ τὴν Τριταίων χώραν, καὶ περιλασάμενος λείας πλῆθος ἱκανὸν, ἵκοιτο τὴν ἀποχάρεσιν ὡς ἐπὶ τὴν Ἡλείαν. ὁ δὲ Μίκκος ὁ Δυμαῖος, ὅσπερ ἐτύγχανε κατ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς ὑποστράτηγος ὢν τῶν Ἀχαιῶν, ἐκδοθήσας παιδημεῖ, τοὺς τε Δυμαίους καὶ Φαραίεις, ἅμα δὲ καὶ Τριταίεις ἔχων, προσέκειτο τοῖς πολεμίοις ἀπαλλαττομένοις ἐνεργότερον. ἔμπιστὼν δ' εἰς ἰνίδραν, ἰσφάλη, καὶ πολλοὺς ἀπέβαλε τῶν ἀνδρῶν πετταράκοντα μὲν γὰρ ἔπεισον, ἰάλωσαν δὲ περὶ διακοσίους τῶν πεζῶν. Ὁ μὲν οὖν Εὐριπίδας, ποιήσας τοῦτο τὸ πρότερον, καὶ μετρωσθεὶς ἐπὶ τῷ γεγονότι, μετ' ὀλίγας ἡμέρας αὖθις ἐξελθὼν, κατέλαβε παρὰ τὸν Ἐραξὸν φρούριον τῶν Δυμαίων ὑπαιρον, τὸ καλούμενον Τεῖχος· ὃ φασιν οἱ μῦθοι, τὸ παλαιὸν Ἡρακλία, 5 πολεμοῦντα τοῖς Ἡλείοις, ἐποικοδομῆσαι, βουλόμενον ὁρμητηρίῳ χρῆσθαι τούτῳ κατ' αὐτῶν.

ichos ca-  
ellum

ratus seg-  
s ad opem  
rendam  
ctia.

LX. Οἱ δὲ Δυμαῖοι καὶ Φαραίεις καὶ Τριταίεις, ἡλατταμένοι μὲν περὶ τὴν βοήθειαν, διδιότες δὲ τὸ μέλλον ἐκ τῆς τοῦ φρουρίου καταλήψεως, τὸ μὲν πρῶτον ἔπεικον ἀγγέλους πρὸς τὸν στρατηγὸν τῶν Ἀχαιῶν, δηλοῦντες τὰ γεγονότα, καὶ δεόμενοι σφίσι βοηθεῖν· μετὰ δὲ ταῦτα πρὸς βεβρυχάς ἐξαπίστελλον τοὺς

<sup>e</sup> Μίκκος, edd. ex Bav. <sup>f</sup> ἔμπιστὼν δ' εἰς ἰνίδραν. Sic ex Gronovii conject. posui. Vulgo interpungitur post ἀπαλλαττομένους, tum sequitur ἐνεργότερον δ' ἔμπιστὼν. Ἐ' Ἀραξὸν emendavit Gronov. Ante eum editi et scripti omnes Ἀραξοι.

sium, nec non Tritænsium fines populatus, nec medicri inde ablata præda, in Elidem se recepit. Miccus vero Dymæus, qui ea tempestate prætoris Achæorum legatus erat, eductis copiis omnibus Dymæorum, Pharæensium, nec non Tritænsium, recedentes hostes persecutus est. In quos dum fertur acrius, in insidias illatus, detrimentum accepit, et multos suorum amisit; occisis quadraginta, captis e numero peditum ad ducentos. Quare Euripidas, prospero pugne successu elatus, post dies paucos iterum exercitu educto, castellum Dymæorum

prope Araxum, Tichos dictum, loco situm opportuno, occupat. Id castellum fabulæ narrant ab Hercule fuisse olim exstructum, bellum gerente cum Eleis; qua veluti arce belli adversus eos uteretur.

LX. Dymæi, Pharæenses, Tritæenses, et quod hostem insequentes male pugnaverant, et quia post captum castellum metuebant in posterum, nuncios initio ad prætorem Achæorum miserunt, ut illum de eo quod acciderat facerent certiore, et simul subveniri sibi rogarent: deinde legatos etiam miserunt, idem rogaturos. Aratus

- 2 περὶ τῶν αὐτῶν ἀξιώσοντας. Ὁ δὲ Ἄρατος, οὔτε τὸ Α. U. 535.  
 ξενικὸν ἰδύνατο συστήσασθαι, διὰ τὸ κατὰ τὸν Κλεομε-  
 νικὸν πόλεμον ἰλλελοιπέναι τινὰ τῶν ὀψωνίων τοὺς  
 Ἀχαιοὺς τοῖς μισθοφόροις. <sup>h</sup>καθόλου τε ταῖς ἐπι-  
 3 βολαῖς, καὶ συλλήβδην πᾶσι τοῖς τοῦ πολέμου πρά-  
 γμασιν, ἀτόλμως ἐχρῆτο καὶ νωθεῖς. Διόπερ ὁ τε  
 Λυκαῦργος εἶλε τὸ τῶν Μεγαλοπολιτῶν Ἀθηναίων. ὁ  
 4 τ' Εὐριπίδας, ἐξῆς τοῖς εἰρημένοις, <sup>k</sup>Γόργον τὸν τῆς  
 Τελφουσίας. οἱ τε Δυμαῖοι καὶ Φαραεῖς καὶ Τριται- <sup>Dymæi,  
Pharæenses  
et Tritæen-</sup>  
 εῖς, δυσελπιστήσαντες ἐπὶ ταῖς τοῦ στρατηγοῦ βοη- <sup>ses privatim  
sibi consu-</sup>  
 5 εῖσφορὰς τοῖς Ἀχαιοῖς μὴ ἰσυντελεῖν ἰδίᾳ δὲ συστή-  
 σάσθαι μισθοφόρους, πεζοὺς μὲν τριακοσίους, ἵππεῖς δὲ  
 πεντήκοντα, καὶ διὰ τούτων <sup>m</sup>ἀσφαλίσασθαι τὴν χώραν.  
 6 Τοῦτο δὲ πράξαντες, ὑπὲρ μὲν τῶν καθ' αὐτοὺς πρα-  
 γμάτων ἐνδεχομένως ἰδοῦσαν βεβουλεύσθαι. περὶ δὲ τῶν  
 κοιῶν τὰναντία. ποιηρᾶς γὰρ ἐφόδου καὶ προφάσεως,  
 τοῖς βουλομένοις διαλύειν τὸ ἔθνος, ἰδόκου ἀρχηγοὶ καὶ  
 7 παθηγεμόνες γεγόναι. ταύτης δὲ τῆς πράξεως τὸ μὲν  
 πλείστον τῆς αἰτίας ἐπὶ τὸν στρατηγὸν ἂν τις ἀναφέρει  
 δικαίως, τὸν ὀλιγωροῦντα καὶ καταμύλλοντα καὶ προϊί-  
 8 μνοι αἰ τοὺς δεομένους. Πᾶς γὰρ ὁ κινδυνεύων, ἕως  
 μὲν ἂν τιος ἰλπίδος ἀντίχεται παρὰ τῶν οἰκείων καὶ

<sup>h</sup> καθόλου ἢ add. ex Bav. <sup>i</sup> Ἀθηναίων Aug. <sup>k</sup> Optime conjecit Reiskius  
 Γεργίους τὸν τῆς Τελφ. Forsan Γεργίους τῆς Τελφ. Mendosum omnino est voc.  
 Γεργον. <sup>l</sup> τιλῶν Vat. Flor. Aug. Reg. A. Ursin. <sup>m</sup> ἀσφαλίσασθαι Vat. Flor.

vero neque mercenarium militem con-  
 scribere poterat; quod belli Cleomenici  
 tempore partem aliquam stipendiiorum  
 Achæi conductio militi non persolve-  
 rant: et omnino in universis incertis,  
 atque uno verbo, in omnibus iis quæ  
 ad bellum pertinebant, cunctationem et  
 segnem se præbebat. Idcirco et *Ly-*  
*cæus Athenæus* Megalopolitanorum  
 cepit: et *Euripidas*, post illa quæ di-  
 ximus, *Gorgum* in *Telphusiæ* anti-  
 bus. *Dymæi* vero, *Pharæenses* et *Tri-*  
*tæenses*, ubi de auxilio a prætore mil-  
 tendo desperare coperunt, communi  
 consilio decreverunt, nihil amplius in  
 commune Achæis contribuere; sed pri-  
 vatim sibi militem mercede conducere;  
 pedites nempe trecentos, equites vero

quinquaginta, quorum præsidio fines  
 suos tutarentur. Qui cum hoc fece-  
 runt, suis illi quidem privatis com-  
 modis non male existimati sunt consu-  
 luisse: publicæ vero utilitati omnium  
 Achæorum pessime. Cupientibus enim  
 gentis corpus dissipare duces atque  
 auctores pravi conatus, cum aliqua  
 juxta specie suscipiendi, se præbuisse  
 sunt crediti. Hujus autem admitti  
 culpam maximam jure aliquis in Præ-  
 torem conjiciat, per negligentiam et  
 cunctationem spes semper eorum, qui-  
 bus opus erat auxilio, frustrari solit-  
 um. Nempe ita fieri semper amat:  
 qui in periculo versatur, quamdiu  
 spes superest opis impetrandæ ab ami-  
 cis et sociis, in ea acquiescit: ubi

Ot. 140. 1. συμμάχων, προσανέχειν <sup>ἢ</sup> φιλεῖ ταύταις· ὅταν δὲ  
 δυσχερεστῶν ἀπογοῇ, τότε ἤδη βοηθεῖν ἀναγκάζεται  
 αὐτῷ κατὰ δύναμιν. Διὸ καὶ Τριταεῦσι καὶ Φα- 9  
 ραιεῦσι καὶ Δυμαιεῦσιν, ὅτι μὲν ἰδίᾳ συνεστήσαντο  
 μισθοφόρους, καταμέλλοντος τοῦ τῶν Ἀχαιῶν ἡγεμόνος,  
 οὐκ ἐγκλητέον· ὅτι δὲ τὰς εἰς τὸ κοινὸν εἰσφοράς ἀπει-  
 πον, μεμψιμοιρητέον. ἐχρῆν γὰρ τὴν μὲν ἰδίαν χρεῖαν 10  
 μὴ παραλιπεῖν· <sup>ἢ</sup> εὐκαιροῦντας δὲ δὴ καὶ δυναμένους,  
 τὰ γε πρὸς τὴν κοινὴν πολιτείαν δίκαια συντηρεῖν·  
 ἄλλως τε δὴ, καὶ κομιδῆς ὑπαρχούσης ἀδιαπτάττου  
 κατὰ τοὺς κοινούς νόμους· τὸ δὲ μέγιστον, γεγυότας  
 ἀρχηγούς τοῦ τῶν Ἀχαιῶν συστήματος.

**Philippus  
cum exer-  
citu in Epi-  
rum venit.**

LXI. Τὰ μὲν οὖν κατὰ Πελοπόννησον ἐν τούτοις ἦν. ὁ δὲ βασιλεὺς Φίλιππος διελθὼν τὴν Θετταλίαν, παρῆν ὁ εἰς Ἑπειρον. ἀναλαβὼν δὲ τοὺς Ἑπειρώτας ἅμα τοῖς Μακεδόσι πανθημῇ, καὶ τοὺς ἐξ Ἀχαΐας αὐτῷ συνητηκότας σφειδονήτας τριακοσίους, ἔτι δὲ τοὺς παρὰ Πολυῤῥήϊον ἀπεισταλμένους Κρητας πεντακοσίους, προῆγε καὶ διελθὼν τὴν Ἑπειρον, παρῆν εἰς τὴν τῶν Ἀμφερικιωτῶν χώραν. Εἰ μὲν οὖν ἐξ ἐφόδου κατὰ τὸ συνεχὲς ἐνέβαλεν εἰς τὴν μεσόγαλιαν τὴν Αἰτωλίας, ἄφω καὶ παραδόξως ἐπιπτεσὼν δυνάμει βαρεῖα, τοῖς

<sup>a</sup> An *ἐνός*? An paulo ante legendum *τῶν* λαῶν? Unus Reg. B. dat *οὗ* τοῦ λαοῦ τῶν τούτων. <sup>b</sup> Sic Aug. a pr. manu. Ceterum vulgo omnes *ἐκασ* τοῦ λαοῦ καὶ τούτων. Quae verba cum superioribus connectere et deinde *ἐὰν* *ἀπὸς* τοῦ λαοῦ legere jussit Reiskius. <sup>c</sup> *ἐκ* τῶν *ἑταρῶν* Aug. <sup>d</sup> *Παλαμῖν* correxit Casaub. cum vitiose omnes darent *Μισσην*. <sup>e</sup> *πιστοκατοῖς* correxi. Vulgo omnes *ερισκατοῖς*. <sup>f</sup> *ἐν* *καλῶς* malim. <sup>g</sup> *ἐν* *Αἰγῶ*. est ex Vat. et Flor. Editi cum ceteris *ἐν* *Αἰγῶ*.

vero, adversis conflictatus, spem illam amiserit, tunc ipsemet sibi pro viribus subvenire cogitur. Quamobrem Tri-taenisibus, Pharaenisibus, et Dyme-nisibus, quod privatum militem con-duxerint, moras trahente Achaëorum prætores; eo nomine succensendum non est: at, quod erogare in com-mune quidquam recusarunt, id vero reprehendendum. Operteat enim pro-pria quidem non prætermittere com-moda; sed et, quum opibus abunda-nter atque possent, communia quoque Reipublicæ jura servare: quum præ-terea per communes leges citra con-troversiam recepturi omnino essent.

quod contulissent; et, quod maximum est, quum auctores ipsi corporis ac concilii Achaëorum instituti, existissent.

¶ XXI. Dum in Peloponneso hæc geritur; rex *Philippus*, Thessaliam emensus, in *Epirum* venerat: ibique assumptis *Epirotis*, qui omnes suas vires Macedonibus conjunxerant, et funditoribus trecentis qui ex *Achaia* missi fuerant, *Cretensibus* item quingentis, quos *Polyrrheni* miserant, pergebat ire: transgressusque *Epirum*, ad *Ambraciorum* fines accessit. Quod si igitur absque ulla mora primo statim impetu in mediterranea *Etolie* duxisset, eamque repente et inopinato cum

ἄλλοις πράγμασιν ἔπιτεθείκει ἂν τέλος. νῦν δὲ, πεισθεὶς A. U. 535.  
 τοῖς Ἠπειρώταις πρῶτον ἐκπολιορκῆσαι τὸν Ἀμβρακον,  
 ἔδωκε τοῖς Αἰτωλοῖς ἀναστροφὴν εἰς τὸ καὶ στήναι καὶ  
 ἡ προνοηθῆναι τε καὶ παρσκευασθαι πρὸς τὸ μῆλλον.  
 5 Οἱ γὰρ Ἠπειρῶται, τὸ σφίτερον ἀναγκαιότερον τιθί- Epirotis  
 μοι τοῦ κοινοῦ τῶν συμμάχων, καὶ μεγάλας σπουδά- rogantibus,  
 ζοντες ὑφ' αὐτοὺς ἵτοιήσασθαι τὸν Ἀμβρακον, ἰδίοντο τοῦ  
 Φιλίππου τοιήσασθαι πολιορκίαν περὶ τὸ χωρίον, καὶ  
 6 τοῦτο πρότερον ἐξελεῖν· περὶ πλείστου ποιουμένοι, τὸ  
 κομίσασθαι τὴν Ἀμβρακίαν παρὰ τῶν Αἰτωλῶν τοῦτο δὲ  
 γινέσθαι μόνως ἂν ἐλπίζοντες, εἰ τοῦ προειρημένου τόπου  
 7 πυριεόσαντες, ἐπικαθίσαιεν τῇ πόλει. Ὁ γὰρ Ἀμ- Ambracum  
 βρακος ἔστι μὲν χωρίον εὖ κατεσκευασμένον καὶ προτει- obsidet.  
 χίσμασι καὶ τείχεσι κῦται ὃ ἐν λίμναις, μίαν ἀπὸ  
 τῆς χώρας στεγνὴν καὶ χερσὴν ἔχων πρόσδοον· ἐπίκειται  
 8 εὐκαίρως τῇ τε χώρᾳ τῶν Ἀμβρακιωτῶν καὶ τῇ  
 πόλει. Φίλιππος μὲν οὖν, πεισθεὶς Ἠπειρώταις, καὶ  
 καταστρατοπεδεύσας περὶ τὸν Ἀμβρακον, ἐγίγινετο περὶ  
 τὴν παρασκευὴν τῶν πρὸς τὴν πολιορκίαν.

LXII. Σκόπας δὲ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον, ἀναλα- Scopas in-  
 βῶν τοὺς Αἰτωλοὺς πανδημῆι, καὶ ποιησάμενος τὴν vadit Ma-  
 πολορκίαν διὰ Θετταλίας, ἐνέβαλεν εἰς Μακεδονίαν, καὶ cedoniam.

<sup>1</sup> Carent & Vat. Flor. Aug. Reg. A. Vulgo edebatur *ἐπιτεθείκει* & ex Bav.  
<sup>2</sup> *ποτισθῆναι* legendum censuit Reiskius. <sup>3</sup> *προνοηθῆναι* τε bene habet, præ-  
 sertim si *παρσκευασθαι* sequitur quod habent ed. cum Bav. Aug. Reg. A. (nisi  
 quod *παρσκευασθαι* Cassaub. et seqq.) sed quoniam ex Flor. citatur *προνοηθῆναι*  
 τι καὶ *παρσκευασθαι* facile patiar, si quis hoc receptum maluerit. <sup>4</sup> Sic  
 Vat. et Flor. Mendosee vulgo *ποτισθαι*. <sup>5</sup> *ἔχον* Flor.

valido exercitu invasisset; universo bello finem impositurus fuerat. Nunc, ab Epirotis peroratus, ut *Ambracum* prius expugnaret, otium Ætolis dedit obstruendi se ad resistendum, et providendi prospiciendique necessaria in posterum. *Epirotæ* enim, potiore sua privatz utilitatis rationem ducentes, quam communis sociorum, magnoque desiderio flagrantis potiundi Ambraco, petierant a *Philippo*, ut locum illum obsideret, atque ante omnia caperet. Quippe maximi aestimabant, si recipere ab Ætolis Ambracum posset: quod quidem nulla ratione fieri posse sperabatur, nisi, loco hoc, quem diximus, prius potius, urbi

illi infesti imminerent. Est enim *Ambracum* locus probe munitus cum castellis pro mœnibus, tum muris ipsis. Situs est in mediis paludibus, aditumque a circumjacente regione unum habet, eumque angustum et ex aggesta terra manu factum: imminet autem opportune ad nocendum qua regioni Ambraciotarum, qua urbi. Igitur *Philippus*, Epirotarum suasu, positus ante *Ambracum* castris, necessaria ad obidionem parabat.

LXII. At *Scopas* per idem tempus, Ætolorum copias universas secum trahens, instituto per Thessaliam itinere, in Macedoniam fecit impressionem: ubi per planitiem, quæ in *Pieris* est,



- φιλονεικίας τὰ πείριχα πεκομισμένος, ἐπολιόρκει τὸν Ἀ. Ὑ. <sup>2</sup> Ἀμβρακοί. χρησάμενος δὲ τοῖς τε χώμασιν ἐνεργῶς, καὶ τῇ λοιπῇ παρασκευῇ, ταχίως κατεπλήξατο τοὺς ἐόντας, καὶ παρέλαβε τὸ χωρίον ἐν ἡμέραις τετταρά-  
 3 κонта ταῖς πάσαις. ἀφίεις δὲ τοὺς φυλάττοντας ὑπο-  
 σπόνδους, ὄντας εἰς πεντακοσίους Αἰτωλῶν τὴν μὲν τῶν  
 Ἑπαιρωτῶν ἐπιθυμίαν ἐπλήρωσε, παραδούς τὸν Ἀμ-  
 4 βρακὸν αὐτὸς δ', ἀναλαβὼν τὴν δύναμιν, προῆγε παρὰ  
 Χαράδραν, σπεύδων διαβῆναι τὸν Ἀμβρακικὸν καλού-  
 5 ναιον ἱερὸν, καλούμενοι Ἀκτιον. Ὁ γὰρ προειρημένος Sinus Am-  
 κόλπος, ἐκπίπτει μὲν ἐκ τοῦ Σικελικοῦ πελάγους μεταξὺ  
 τῆς Ἑπείρου καὶ τῆς Ἀκαρνανίας, στενῷ κατεστρω-  
 6 στόματι· λίπει γὰρ τῶν πέντε σταδίων. προβαίνειν δ'  
 εἰς τὴν μεσόγαλιαν, κατὰ μὲν τὸ πλάτος ἐφ' ἑκατὸν  
 στάδια κεῖται, κατὰ δὲ τὸ μῆκος ἀπὸ τοῦ πελάγους  
 προσπίπτει περὶ τριακόσια στάδια· διορίζει δὲ τὴν  
 Ἑπείρον καὶ τὴν Ἀκαρνανίαν, ἔχων τὴν μὲν Ἑπείρον  
 ἀπὸ τῶν ἄρκτων, τὴν δ' Ἀκαρνανίαν ἀπὸ μεσημβρίας.  
 7 Περαιώσας δὲ κατὰ τὸ προειρημένον στόμα τὴν δύναμιν, <sup>Ἐτολίαν</sup>  
 καὶ διελθὼν τὴν Ἀκαρνανίαν, ἦκε τῆς Αἰτωλίας πρὸς <sup>invadit</sup>  
 τὴν καλουμένην πόλιν Φοιτίας· συμπαρεσληφὸς Ἀκαρ- <sup>Philippus.</sup>  
 ναιων μὲν πύλους δισχιλίους, ἵππεῖς δὲ διακοσίους.  
 8 περιστρατοπεδεύσας δὲ τὴν προειρημένην πόλιν, καὶ <sup>Phœtias</sup>  
 capit.

<sup>4</sup> εναντίον. Aug. Reg. A.  
 necessitatem et invitis libris.  
 Flor.

<sup>6</sup> προείποντο maluerunt Gronov. et Reisk. citra  
 Φοιτίας Vat. sicut Steph. Byz. Φοιτίας

tas pœnas statim ipse luisset, *Ambracum* obsidebat: et partim aggeribus excitandis, partim reliquo apparatu naviter utendo, territis mox qui intus erant, intra dies quadraginta locum deditione cepit. Praesidio, quod erat *Ætolorum* quingentorum, post datam fidem dimisso, *Ambracum* *Epictis* tradidit, atque ita cupiditatem eorum explevit. Ipse propter *Chersœrum* cum exercitu ire pergit, ad trajiciendum *Sinum* *Ambracicum* properans; qui juxta sanum *Acarnanum* quod *Actium* dicitur, est arctissimus. *Sinus* enim *Ambracicus* e mari *Siculo* terras in-

rumpit inter *Epirum* et *Acarnaniam*, ore admodum angusto: quinque enim stadiorum non est. Provectus vero in *Mediterranea*, latitudinem obtinet stadiorum centum; in longum porrigitur a mari *Siculo* stadia trecenta. *Epirum* ab *Acarnania* separat, hanc quidem a *Septemtrione*, illam vero habens a meridie. Igitur per os illud, quod diximus, exercitu transmissio, tum per *Acarnaniam* tracto, ad *Ætolie* urbem *Phœtias* venit: assumtis in transitu *Acarnanum* peditum duobus milibus, equitibus ducentis. Positis autem circa dictam urbem castris, post-

ὁ 140. 1. προσελαῖς ἐνεργούς καὶ καταπληκτικὰς ἐπὶ δύο ἡμέρας  
 ποιησάμενος, παρέλαβε καθ' ὁμολογίαν, ἀφαις ὑπο-  
 σπόνδους ἑτοὺς ὄντας τῶν Αἰτωλῶν. τῆς δ' ἐπιούσης 9  
 νυκτός, ὥς ἔτι μειούσης ἀναλώτου τῆς πόλεως, ἤκου  
 βοηθοῦντες πεντακόσιοι τῶν Αἰτωλῶν. ὦν τὴν παρουσίαν  
 ἡ προαισθανόμενος ὁ βασιλεὺς, καθίς ἐπὶ τινὰς τόπους  
 εὐκαίρους ἐνέδρας, τοὺς μὲν πλείους αὐτῶν ἀπέκτεινε,  
 τοὺς δὲ λοιποὺς ὑποχυρίους ἔλαβε, πλὴν τελείας ὀλίγων.  
 Μετὰ δὲ ταῦτα σιτομετρήσας εἰς τριάκονθ' ἡμέρας τὴν 10  
 δύναμιν ἐκ τοῦ ἱερικαταληφθέντος σίτου (πολὺ γὰρ  
 πλῆθος ἐν ταῖς ἑφορταῖς ἐυρέθη συνηθροισμένοι) προῆγε  
 τὴν δύναμιν, ποιούμενος τὴν πορείαν εἰς τὴν Ἑστρατικὴν.  
 ἀποσχὼν δὲ τῆς πόλεως περὶ δίκαια στάδια, κατεστρατο- 11  
 πίδευσεν περὶ τὸν Ἀχιλῶν ποταμὸν. ὁρμώμενος δ'  
 ἐντεῦθεν, ἀδιδῶς ἐπύρθετο τὴν χάραν, οὐδεὶς ἐπαξίαναι  
 τολμῶντος τῶν ὑπεινακτῶν.

Castra ad  
 Acheloum,  
 prope Stra-  
 tum.

Legati  
 Achæorum  
 ad Philip-  
 pum in  
 Acarna-  
 niam.

LXIV. Οἱ δ' Ἀχαιοὶ κατὰ τοὺς καιροὺς ταύτους,  
 πιεζόμενοι τῷ πολέμῳ, τὸν δὲ βασιλεῖα πυνθανόμενοι  
 σύγγαυς εἶναι, ἐμπόουσι πρόσβεις, ἀξιοῦντες βοηθεῖν.  
 οἳ καὶ συμμιζάντες ἔτι περὶ Στράτον ὄντι Φιλίππῳ, 2  
 τὰ τε λοιπὰ διελέγοντο κατὰ τὰς ἐντολάς· καὶ πὰς  
 ὀφελείας ὑποδεικνύντες τῷ στρατοπύδῳ τὰς ἐκ τῆς  
 πολέμιας, ἔπειθον αὐτὸν διαβάντα τὸ Ῥίον, ἰμβαλῆναι

ε For. τοὺς ἰόντας vel ἰδοὺ ὄντας.

h προαισθάνομαι Flor.

i περικαταλήφ.

ex conject. adscivi. Vulgo omnes περικαταλήφ.

k Φορταῖς h. l. Vat.

l Mendose h. l. scripti omnes στρατηγικῇ.

m ὄντι τῷ Φιλίππῳ Vat. Flor.

Aug. Reg. A.

quam per biduum illam variis assul-  
 tibus acriter et terribiliter tentasset;  
 deditione mox sibi traditam accepit;  
 et, data fide, eos qui intus erant Ἄστο-  
 los dimisit. Insecuta nocte, quasi  
 nondum capta urbe esset, suppetias  
 venerunt Ἄστολι quingenti. Quorum  
 adventum quum rex præsensisset,  
 opportunis quibusdam locis insessis,  
 plerosque eorum occidit: reliquos, ex-  
 ceptis oppido paucis, vivos cepit.  
 Deinde triginta dierum annonam exer-  
 citui demensus, ex eo frumento quod  
 ingenti copia *Phætiæ* deprehensum  
 in horreis fuerat, perrexit ire, versus  
*Straticam* agmen ducens. Ubi ad sta-

dia decem urbi appropinquasset, circa  
 amnem *Acheloum* castra fecit: unde  
 proficiens assidue, agros impune po-  
 pulabatur, nemine hostium contra pro-  
 gredi audente.

LXIV. Eo tempore *Achai*, belli in-  
 commodis oppressi, audito non procul  
 regem, *Philippum* abesse, missis le-  
 gatis, auxilium ab eo petunt. Hære-  
 bat adhuc *Philippus* ad *Stratum*,  
 quando illum legati convenerunt: qui  
 cum alia, quæ in mandatis acceperant,  
 cum eo sunt locuti; tum etiam ex-  
 posita ubertate prædæ quæ in hostium  
 dititione parata esset exercitui, susce-  
 runt illi, ut *in Phætiæ Rhium* corpore de

εἰς τὴν Ἥλειαν. Ὡς ὁ βασιλεὺς διακούσας, τοὺς μὲν A. U. 535.  
 πρεσβυτάς παρακατίσχει, φήσας ὅτι βουλεύσασθαι ὅπερ  
 τῶν παρακαλουμένων· αὐτὸς δ' ἀναζεύξας προῆγε,  
 ποιούμενος τὴν πορείαν ὡς ἐπὶ Μητροπόλειος καὶ Κοινώ-  
 4 πης. Οἱ δ' Αἰτωλοὶ τὴν μὲν ἄκραν τῆς Μητροπόλειος Metropolis  
 κατειῶχον, τὴν δὲ πόλιν ἐξέλιπον. ὁ δὲ Φίλιππος,  
 ἰμπερήσας τὴν Μητρόπολιν, προῆι κατὰ τὸ συνεχὲς ἐπὶ  
 5 τὴν Κοινώπην. τῶν δ' Αἰτωλῶν ἱππίων ἀβροισθίντων, Conope.  
 καὶ τολμησάντων ἀπαντᾶν πρὸς τὴν τοῦ ποταμοῦ  
 διάβασιν, ἣ κίῳται πρὸ τῆς πόλειος, εἰκοσι στάδια  
 δίχουσα· καὶ πεπισμένων, ἣ ῥαυλοῖν τελεῖας, ἣ  
 κακοποιήσιν πολλὰ τοὺς Μακεδόνας περὶ τὴν ἔκβασιν  
 6 συνησάσας αὐτῶν τὴν ἐπιβολὴν ὁ βασιλεὺς, παρήγγειλε  
 τοῖς πελτασταῖς, πρώτοις ἰμβαλεῖν εἰς τὸν ποταμὸν,  
 καὶ ποιῆσθαι τὴν ἔκβασιν ἀβρόους κατὰ τάγμα συ-  
 7 ηκτικότητας. τῶν δὲ πιθαρχούντων, ἅμα τῷ τὴν πρώτην  
 διαβῆναι σημαίαν, βραχίαια ταύτης κατακτινάζαντες οἱ  
 τῶν Αἰτωλῶν ἱππῖς, ἐν τῷ ταύτῃ τε μῦναι συνασπί-  
 σασιν, καὶ τὴν δευτέραν καὶ τρίτην διαβαινούσας συμ-  
 φράττειν τοῖς ὅπλοις πρὸς τὴν ὑφιστάσασιν· ἀπραγούντες  
 καὶ δυσχρήτους ἀπαλλάττοντες, ἀπεχώρου πρὸς τὴν  
 8 πόλιν. Ἡ καὶ λοιπὸν ἦδη τὸ μὲν Αἰτωλῶν φρόνημα,

ὁ βασιλεὺς δὲ δάντ libri omnes, quod Casaub. cum Ursino in βουλεύσασθαι  
 πρεσβυτάς. ὁ Vulgo βασιλεὺς καὶ τριπλ. Delevi conjunct. cum Bav. ῥαυλοῖν  
 Casaub. cum Ursino. et Reg. B. C. Ἡ καὶ τὸ λοιπὸν Valt. Flor. Urs. τὸ  
 μὲν τῶν Αἰτωλῶν Flor. Aug. Reg. A.

Eleam faceret impressionem. Rex, his  
 auditis, legatos quidem secum destinavit,  
 deque postulatis ipsorum se deliberatu-  
 rum dixit: ceterum nocte castris ad  
 Metropolis et Conope ductis. Arcem  
 Metropolis tenebant Aetoli, urbem de-  
 seruerant. Philippus, Metropolis cre-  
 mata, ad Conope iter continuavit.  
 Quam autem equites Aetoli in ambu-  
 sione essent, et ad fluminis transi-  
 tum (qui locus stadia viginti ab urbe  
 distat,) occurrere illi ausi essent; spe-  
 rantes, se vel transitu hostem omnino  
 prohibuituros, vel certe transeuntibus  
 quatenus male prius habuituros: rex,

cognito eorum consilio, cetratos in am-  
 nem primos jubet ingredi, et ut per  
 manipulos in testudines conglobati  
 fluvio exirent. Quod quum hi fecis-  
 sent, simul ac prima trajecit manus,  
 equites Aetolorum, levi praelio cum his  
 habito; ubi et hanc densatis acutis  
 subelstere, et secundam tertiamque  
 transire, et ad eam quae jam firma sta-  
 bat se adjungere, pariterque nexa acu-  
 totum compage se protegere, vident;  
 quia adeo nihil efficere poterant, ut  
 admodum ipsi laborarent, in urbem se  
 recipiant. Ac jam de cetero, Aetoli  
 ille animus Aetoliam intra metis:

Ol. 140. 1. συμπεφευγὸς εἰς τὰς πόλεις, ἤγε τὴν ἡσυχίαν. Ὁ δὲ 9  
 Φίλιππος ἐπιδιαβὰς τῷ στρατεύματι, καὶ πορθήσας  
 ἰθὺς \* καὶ ταύτην \* \* Ἰθωρίαν. τοῦτο δ' ἐστὶ χωρίον,  
 ὃ κεῖται μὲν ἐπὶ τῆς παρόδου κυρίως, ὁχυρότητι δὲ  
 φυσικῇ καὶ χειροποιήτῳ διαφέρει. συνεγγίζοντος δ' 10  
 αὐτοῦ, καταπλαγέντες οἱ φυλάττοντες ἐξέλιπον τὸν  
 τόπον· ὃ δὲ βασιλεὺς, κυριεύσας τοῦ τόπου, εἰς ἔδαφος  
 καθεῖλε. παρακλησίῳ δὲ καὶ τοὺς λοιποὺς πύργους 11  
 τοὺς κατὰ τὴν χώραν ἐπέταξε τοῖς προνομούουσι κατα-  
 φέρειν.

LXV. Διελθὼν δὲ τὰ στενὰ, τὸ λοιπὸν ἤδη βάδην  
 καὶ πραΐαν ἐποιεῖτο τὴν πορείαν, ἀναστροφὴν διδὼς τῇ  
 δυνάμει πρὸς τὰς ἀπὸ τῆς χώρας ὠφελείας. ὧν 2  
 δὲ τοῦ στρατοπέδου πάντων τῶν ἐπιτηδείων, ἦκε πρὸς  
 τὸν Οἰνιάδαν. καταστρατοπεδεύσας δὲ πρὸς τὸ 3  
 Παιάνιον, τοῦτο πρῶτον ἐξελεῖν ἔκρινε· ποιησάμενος  
 δὲ προσβολὰς συνεχεῖς, εἶλεν αὐτὸ κατὰ κράτος, πόλιν  
 κατὰ μὲν τὸν περίβολον, οὐ μεγάλην· ἐλάττων γὰρ ἦν  
 ἑπτὰ σταδίων· κατὰ δὲ τὴν σύμπασαν κατασκευὴν  
 οἰκιῶν καὶ τειχῶν καὶ πύργων, οὐδ' ὅποιας ἦσαν.  
 ταύτης δὲ τὸ μὲν τεῖχος κατέσκαψε πᾶν εἰς ἔδαφος· 4  
 τὰς δ' οἰκήσεις διαλύνων, τὰ ξύλα καὶ τὸν κέραμον εἰς

Pæanium.

\* καὶ ταύτην Ἰθωρίαν Vat. Flor. Aug. Reg. A. καὶ τὴν Ἰθωρίαν Bav. Lacuna  
 his fere verbis, auctore Casaubono, supplenda: καὶ ταύτην τὴν χώραν, ἣν καὶ  
 τὴν Ἰθωρίαν. Sic ex conject. correxi, cum in Vat. Flor. Aug. Reg. A. esset  
 γινώσκων δὲ τοῦ στρατοπέδου, pro quo vulgo ex Bav. editum erat γινώσκων δὲ τῇ  
 στρατοπέδῳ. τὸν Οἰνιάδαν Ἀχαιοὺς edd. ex Bav. τοὺς Ἀχαιοὺς Οἰνιάδαν Vat.  
 Flor. Aug. Reg. A. Delevi importunum vocab. quod ex verbis in Ἀχαιῶν  
 corruptum suspicari possis cum Reiskio. \* Παιάνιον Vat. Flor. nempe  
 Παιάνιον debuerant.

compulsus, se continuit. *Philippus*  
 deinde, reliquo exercitu trajecto, agrum  
 impune depopulatus, *Ithoriam* usque  
 accedit: qui locus cum natura tum  
 arte munitissimus, in ipsa est via, per  
 quam necessario transitur. Appropin-  
 quante rege, praesidiarii milites metu  
 perculsi stationem deserunt. Rex loco  
 potitus, solo æquavit: simulque popu-  
 latoribus imperavit, ut ceteras omnes  
 arces, quæ in ea regione essent, pariter  
 dejicerent.

LXV. Superatis autem angustiis,  
 lento deinde gradu, ac leniter procede-

bat, otiumque militi dabat prædas ex  
 illa regione convectandi. Deinde,  
 quum jam rebus omnibus abundaret  
 exercitus, ad *Eniadas* oppidum duxit:  
 castrisque ad *Pæanium* communitis,  
 id primum statuit expugnare; ac mox,  
 continuis usus invasionibus, per vim  
 cepit: urbem ambitu non magnam;  
 minor enim est stadiorum septem; ce-  
 terum, quæ apparatu omni ædium,  
 mœnium, turrium, nulli prorsus ce-  
 deret. Hujus mœnia undique solo  
 æquavit: domos vero demoliens, mate-  
 riam et tegulas cum cura impositas

σχιδίας <sup>1</sup> καθήρμοζε τῷ ποταμῷ μετὰ πολλῆς φιλοτι- A. U. 535.  
 5 μίας εἰς τοὺς Οἰνιάδας. Οἱ δ' Αἰτωλοὶ τὸ μὲν πρῶτον et Cnidas  
capit Phi-  
lippus,  
<sup>2</sup> ἐπιβάλλοντο διατηρεῖν τὴν ἄκραν τὴν ἐν τοῖς Οἰνιάδαῖς,  
 ἀσφαλισάμενοι τείχεσι καὶ τῇ λοιπῇ κατασκευῇ· συν-  
 6 ρησαν. Ὁ δὲ βασιλεὺς, παραλαβὼν καὶ ταύτην τὴν  
 πόλιν, ἐξαυτῆς προσλθὼν, κατεστρατοπέδευσε τῆς Καλυ-  
 δονίας πρὸς τι χωρίον ὄχυρον, ὃ καλεῖται μὲν Ἐλαιος, et Elæum  
Calydoniæ.  
 ἡσφάλισται δὲ τείχεσι καὶ ταῖς λοιπαῖς παρασκευαῖς  
 διαφερόντως· Ἀττάλου τὴν περὶ αὐτὸ <sup>3</sup> κατασκευὴν  
 7 ἀναδεξαμένου τοῖς Αἰτωλοῖς. γενόμενοι δὲ καὶ τούτου  
 κύριοι κατὰ κράτος οἱ Μακεδόνες, καὶ πᾶσαν κατασύ-  
 8 ραντες τὴν Καλυδονίαν, ἦγον πάλιν εἰς τοὺς Οἰνιάδας.  
 Ὁ δὲ Φίλιππος συνθεασάμενος τὴν εὐκαιρίαν τοῦ τόπου,  
 πρὸς τι τᾶλλα, καὶ <sup>4</sup> μάλιστα πρὸς τὰς εἰς Πελοπόν-  
 9 νησον διαβάσεις, ἐπέβαλετο τειχίζειν τὴν πόλιν. τοὺς Cnidas  
opp. munit  
Philippus.  
 γὰρ Οἰνιάδας κῆσθαι συμβαίνει παρὰ θάλατταν, ἐπὶ  
 τῷ πέρατι τῆς Ἀκαρνανίας, τῷ πρὸς Αἰτωλοὺς συν-  
 10 ἄπτοντι περὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου. τῆς δὲ  
 Πελοποννήσου τίτακται μὲν ἡ πόλις καταντικρὺ τῆς  
 παραλίας τῆς τῶν Δυμαίων· ἔγγιστα δ' αὐτῆς ὑπάρχει  
 τοῖς κατὰ τὸν Ἀραξὸν τόποις· ἀπέχει γὰρ οὐ πλεῖον  
 11 ἑκατὸν σταδίων. Εἰς αὐτὴν βλέψας, τὴν τε ἄκραν καθ'  
 αὐτὴν ἡσφάλισατο, καὶ τῷ λιμένι καὶ τοῖς νεωρίοις

<sup>1</sup> Post καθήρμοζε: excidit puto καὶ κατήργη vel aliquid simile. <sup>2</sup> ἐπιβάλλοντο  
 ex scriptis libris restitui, quibus in vitis ἐπιβάλλοντο erat editum. <sup>3</sup> κατασκευὴν  
 ex scriptis libris restitui. Temere ed. παρασκευὴν. <sup>4</sup> μάλιστα πρὸς τὰς. Sic  
 Flor. Aug. Reg. A. Omittunt h. l. præpositionem editi cum Bav.

ratibus Cnidas per omnem devexit.  
 Ætoli principio arcem, quæ Cnidas  
 erat, tueri constituerant, muris cete-  
 roque apparatu firmatam: sed, ubi  
 Philippus propius accessit, præ formi-  
 dine locum deseruerunt. Rex, hac  
 quoque potitus urbe, castra continuo  
 promouet ad locum agri Calydoniæ, qui  
 Elæus dicitur, et mœnibus egregie mu-  
 nitum, et ceteris rebus omnibus neces-  
 sariis; quippe Attalus exstruendum  
 illud castellum et rebus omnibus ne-  
 cessariis instruendum receperat Æto-  
 lia. Hac quoque per vim in potest-

atem redacta, Macedones Calydoni-  
 orum fines agunt feruntque, deinde  
 retro Cnidas repetunt. Philippus,  
 animaduersa opportunitate loci, tum  
 ad alia, tum ad trajiciendum in Pelo-  
 ponnesum, muris urbem cingere con-  
 stituit. Cnidarum enim oppidum  
 ad mare situm est, in ultima parte  
 Acarnaniæ, qua Ætolos contingit,  
 circa principium sinus Corinthiaci.  
 Habet oppositam sibi in Peloponneso  
 oram Dymæorum; proximeque abest  
 a vicinis Araxo locis: sunt enim in-  
 terjecta stadia non amplius centum.

ΟΙ. 140. 1. ὁμοῦ τείχος περιβαλὼν, ἐνεχίρει συνάψαι πρὸς τὴν ἄκρην, χροάμενος εἰς τὴν οἰκονομίαν ταύτῃ ἐκ τοῦ Παιανίου παρασκευαῖς.

In Macedo-  
niam redit  
Philippus.

LXVI. Ἐστὶ δὲ περὶ ταῦτα γιγνομένην τοῦ βασι-  
λέως, παρῇ ἐκ Μακεδονίας ἄγγελος, διασαφῶν ὅτι  
συμβαίνει, τοὺς Δαρδανεῖς, ὑποταγησάτας τὴν εἰς Πε-  
λοπόννησον αὐτοῦ στρατίαν, ἀθροίζουσιν δυνάμεις, καὶ  
παρασκευὴν ποιῆσθαι μεγάλην, περικύβτας ἰμβραλὼν  
εἰς τὴν Μακεδονίαν. ἀκούσας δὲ ταῦτα, καὶ νομήσας  
ἀναγκαῖον εἶναι βοηθεῖν κατὰ τάχος τῇ Μακεδονίᾳ·  
τοὺς μὲν παρὰ τῶν Ἀχαιῶν πρέσβεις ἀπίστευσι, δοὺς  
ἀπόκρισιν, ὅτι, τοῖς ὑποσηγγελημένοις ἱσχυρίσας, οὐδὲν  
προεργαίετον ποιήσεται μετὰ ταῦτα, τοῦ βοηθεῖν  
σφίσι κατὰ δύναμιν. αὐτὸς δ' ἀναζεύξας, μετὰ  
σπουδῆς ἰκαιοῖτο τὴν ἰκάνοδον, ἥπερ καὶ τὴν παρουσίαν  
ἐπιτοίητε. Μείλλοντος δὲ αὐτοῦ διαβαίνειν τὴν Ἀμ-  
βρακικὸν κόλπον ἐξ Ἀκαρνανίας εἰς Ἑπτερον, παρῇ ἐφ'  
ἰνὸς λίμβου Δημήτριος ὁ Φάριος, ἐπισπνύμενος ὑπὸ  
Ῥωμαίων ἐκ τῆς Ἰλλυρίας ὑπὲρ ὧν ἐν τοῖς πρὸ πάντων  
ἡμῶν ἀδελφάται. τοῦτον μὲν οὖν ὁ Φίλιππος ἀπεδοξά-  
μενος Ὑλιανθρόσας, ἐκέλευσε πλεῖν ὡς ἐπὶ Κόρινθον,  
καμπέβει ἥκειν διὰ Θερταλίας εἰς Μακεδονίαν· αὐτὸς  
δὲ διαβὰς εἰς τὴν Ἑπτερον, προῆγε κατὰ τὸ συνεχὲς εἰς

Ad eum  
venit De-  
metrius  
Pharius.

<sup>a</sup> πρὸς τὴν Vat. Flor. Aug. Reg. A. εἰσπορεύειν pro εἰσπορεύειν maluit Reisk.  
<sup>b</sup> Alii vulgo προσηγγελμ. <sup>c</sup> κατὰ τὴν δύναμιν ed. 2. et sqq. cum Aug. Reg. A.  
<sup>d</sup> Abest artic. a Vat. Flor. Aug. Reg. A.

Propter *Philippum* et arcem per se valide munivit; et portui ac navibus muro circumdato, arci illa conjungere cogitabat: unus in eam rem illis copiis, quas *Pasani* avexerat.

LXVI. Dum in his rex erat, ecce a *Macedonia* nuntium, qui diceret, *Dardanio*, intelligentes regem parare expeditionem in *Peloponnesum*, decrevisse *Macedoniam* invadere; in eamque rem exercitum conscribere, et magnos apparatus facere. Quo nuncio accepto, *Philippus*, quum oportere omnino judicaret *Macedoniam* quam primum auxiliatum ire, legatos *Achaeorum* cum hoc responso domum remisit: simul illi gravi-

disset, quae modo nuntiata fuerant, nihil postmodo antiquius sibi futurum, quam ut pro virili opem ipsis ferat. Deinde, motis castris, eadem qua venerat magnis itineribus retrogreditur. Cum inibi esset, ut trajecto sinu *Ambracico* ex *Acarmania* in *Epirum* ingrederetur, adfuit illi *Demetrius Pharius*, qui ex *Illyrico* a Romanis ejectus (sicut ante narravimus) cum unico lembo advenerat. Hunc rex benigne acceptum, petere *Corinthum* jubet, atque inde per *Thessaliam* in *Macedoniam* ad se venire. Ipse, *Epirum* emensus, continuis itineribus pergebat. Qui ut ad *Pellam*, *Macedoniae* urbem, pervenit:

6<sup>το</sup> πρόσθεν. Παραγισιομένου δ' αὐτοῦ τῆς Μακεδονίας A. U. 532  
 εἰς Πέλλα, ἀκούσαντες οἱ Δαρδάνιοι παρὰ Θρακῶν  
<sup>d</sup> τινα αὐτομόλων τὴν παρουσίαν τοῦ Φιλίππου, κατα-  
 πλαγίντες, παραχρῆμα δίελυσαν τὴν στρατιάν, καί περ  
 7 ἤδη σύνεγγυς ὄντες τῆς Μακεδονίας. Φίλιππος δὲ  
 πυθόμενος τὴν τῶν Δαρδανίων μετάνοιαν, τοὺς μὲν  
 Μακεδόνας διαφῆκε πάντας ἐπὶ τὴν τῆς ὁπώρας συγκό-  
 μιδην· αὐτὸς δέ, πορευθεὶς εἰς Θετταλίαν, τὸ λοιπὸν  
 8 μέρος τοῦ θύρου ἐν Λαρίσση διῆγε. Κατὰ δὲ τὸν Synchronismus.  
 καιρὸν τοῦτον, Αἰμίλιος ἐκ τῆς Ἰλλυρίδος εἰσῆγε λαμ-  
 πρῶς εἰς τὴν Ῥώμην τὸν θρίαμβον· Ἀνίβας δέ, Ῥώ-  
 κωναι ἡρηνικῶς κατὰ κράτος, δίελυσεν τὰς δυνάμεις εἰς  
 9 παραχιμασίαν· Ῥωμαῖοι δέ, προσπτεσούσης αὐτοῖς τῆς  
 Ζακανθαίῳ ἀλώσεως, πρὸς πτεσούσας ἔπειμπον <sup>h</sup> ἐξαιτήσαν-  
 τας Ἀνίβαν παρὰ Καρχηδονίαν, ἅμα δὲ πρὸς τὸν  
 πόλεμον περισπειάζοντο, καταστήσαντες ὑπ' αὐτοῦ Πό-  
 10 πλιον Κορήλιον, καὶ Τιβέριον Σεμπρόνιον. ὑπὲρ δὲ  
 ἡμῶς τὰ μὲν κατὰ μέρος ἐν τῇ προτέρᾳ βίβλῳ διη-  
 λώκαμιν· νῦν δ' ἀναμνήσεως χάριν αὐτὰ προηνεγκα-  
 μεθα, κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς ἐπαγγελίαν, ἵνα γινώσκηται  
 11 πᾶ κατέλληλα τῶν πραγμάτων. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον  
 εἶτος ἔλπευε τῆς ὑποκειμένης Ὀλυμπιάδος.

LXVII. Παρὰ δὲ ταῖς Αἰτωλοῖς ἦδη τῶν ἀρχαιε- Dorima-  
 σίων καθηκόντων, στρατηγὸς ἡρέθη Δοσίμαχος· ὃς παρ- chus, præ-  
 ᾧ <sup>a</sup> τινα quod aberat vulgo adjecti cum Flor. Aug. Heg. A. et Perotto. Ætolorum,  
<sup>b</sup> Δαρδανίων Casaub. invitis libris. <sup>c</sup> Ζάκων h. l. edd. cum Bav. et Regia. Epīrum  
<sup>d</sup> παραχιμασίαν ex MStis restitui. Temere παραχιμασίας edd. <sup>e</sup> Vulgo alli populatur.  
 αἰχμήντας.

*Dardanii*, cognito per Thraces quos-  
 dam transfugas ejus reditu, re inopi-  
 nata perterriti, etsi non longe a Mace-  
 donis finibus aberant, exercitum tamen  
 protinus dimiserunt. *Philippus*, post-  
 quam Dardaniis consilium sensit mu-  
 tasse, omnibus Macedonibus ad fruges  
 fructusque ex agris comportandos mis-  
 sionem dedit: ipse in *Thessaliam* se  
 contulit, reliquum ætatis *Lariis* actu-  
 rus. Eodem tempore *Paulus Æmilius*  
 triumphum ex *Illyrico* magnificum  
 exportavit: et *Hannibal*, post expug-  
 natam magna vi *Saguntum*, in hiber-  
 nis exercitum collocavit: Romani  
 vero, de capta urbe *Sagunto* facti car-

tiores, legatos ad Carthaginenses mi-  
 serunt, qui dedi sibi Hannibalem de-  
 poscerent; ipsique interim nihilo se-  
 gnus ad bellum se parabant, creatis con-  
 sulibus *Pub. Cornelio Scipione*, et *Tib. Sempronio*. De quibus rebus quum  
 sigillatim libro superiore dixerimus;  
 nunc refricandæ dumtaxat memoriæ  
 gratia, sicut antea promisimus, eorum  
 meminimus: ut eo melius, quæ res  
 gestæ in idem tempus incidant, cognos-  
 catur. Tum autem *Olympiadis cen-  
 tesimæ quadragesimæ primus annus*  
 in exitu erat.

LXVII. Jam *Ætoli*, appetente comiti-  
 orum tempore, prætorem *Dorimachum*

OL. 140. 1. αὐτίκα, τὴν ἀρχὴν παραλαβὼν, καὶ τοὺς Αἰτωλοὺς  
 αἰχρούσας μετὰ τῶν ὅπλων, ἐπέβαλεν εἰς τοὺς ἄνω  
 τόπους τῆς Ἠπείρου, καὶ τὴν χώραν ἰδίου, θυμικώτερον  
 χρεόμενος τῇ καταφθορᾷ. τὸ γὰρ πλεῖον οὐ τῆς σφετέ- 2  
 ρας ὀφειλίας, ἀλλὰ τῆς τῶν Ἠπειρωτῶν βλάβης χάριν  
 ἑκαστα συντέλει. Παραγινόμενος δὲ πρὸς τὸ <sup>h</sup> περὶ 3  
 Δωδώνην ἱερὸν, τάς τε στοᾶς ἐνέπρησε, καὶ πολλὰ τῶν  
 ἀναθημάτων δῖφθειρε, κατίσκαψε δὲ καὶ τὴν ἱερὰν  
 οἰκίαν· ὥστε μὴτ' εἰρήνης ὄρον, μῆτε πολέμου, πρὸς 4  
 Αἰτωλοὺς ὑπάρχειν, ἀλλ' ἐν ἀμφοτέραις ταῖς περιστά-  
 σισι παρὰ τὰ κοινὰ τῶν ἀνθρώπων ἔθη καὶ νόμιμα  
 χρῆσθαι ταῖς ἐπιβολαῖς. οὗτος μὲν οὖν, ταῦτα <sup>i</sup> καὶ 5  
 ταυῦτα διαπραξάμενος, ἐκινήγει αὐθις εἰς τὴν οἰκίαν.  
 Τοῦ δὲ χειμῶνος ἐτι προβαίνοντος, καὶ πάντων ἀπληπ- 6  
 κότων τὴν παρουσίαν τοῦ Φιλίππου διὰ τὸν καιρὸν,  
 ἀναλαβὼν ὁ βασιλεὺς χαλκᾶσπιδας μὲν τρισχιλίους,  
 πελταστὰς δὲ δισχιλίους, καὶ Κρητας τριακοσίους,  
 πρὸς δὲ τούτοις ἰππεῖς τοὺς περὶ τὴν αὐλὴν εἰς τετρακο-  
 σίους, προῆγεν ἀπὸ Δαρίσσης· καὶ διαβιβάσας τούτους 7  
 ἐκ Θετταλίας εἰς Εὐβοίαν, ἀπ' αὐτῆς εἰς Κῦνον, ἦκε διὰ  
 τῆς Βοιωτίας καὶ <sup>k</sup> Μεγαρίδος εἰς Κόρινθον περὶ τροπᾶς  
 χειμερινάς· ἐνεργὸν καὶ λαθραῖαν πεποιημένος τὴν παρ-  
 ουσίαν οὕτως, ὥστε μηδένα Πελοποννησίων ὑπονοῆσαι τὸ

Philippus  
Corinthum  
venit.

<sup>h</sup> Sic Vat. Flor. Aug. Reg. A. περὶ Δωδώνη editiones vett. ex Bav. quod Casaubonus cum Reg. B. in παρὰ Δωδώνη mutavit. <sup>i</sup> καὶ τὰ ταῦτα Aug.  
<sup>k</sup> Μεγαρίδος Aug.

creaverunt: qui, simul ac magistratum iniiit, jussos convenire in armis Ætolos, in superiorem Epiri partem duxit, eamque regionem omni clade belli affectit, agrorum vastationi animosius indulgens: ut qui non tam compendii sui studio id faceret, quam ut Epirotis noceret. Ad Dodonæum fœnum ut venit, et porticus cremavit, et donaria multa corrupit: ipsam denique sacram ædem funditus evertit. Quippe Ætoli neque pacis neque belli leges norunt: sed utroque tempore, contra jus gentium et omnium hominum instituta, quidvis facere audent.

Ac Dorimachus quidem, talibus tantisque facinoribus admissis, domum ad suos revertit. Philippus vero, adulta jam hieme, cum nemo amplius propter anni tempus de ejus reditu spem ullam haberet, tribus millibus eorum militum assumptis, qui ab æneis clypeis quos gestant chalcaspides dicuntur, cetratis bis mille, Cretensibus trecentis, cum aulico suo equitatu quadringentorum fere equitum, Larissæ proficiiscitur: et trajec'is copiis e Thessalia in Eubœam, inde Cynum, per Bœotiam et Megaridiam fines Corinthum circa brumam venit: ita contento et occulto itinere usus, ut

8 γιγονός. Κλείσας δὲ τὰς πύλας τοῦ ἹΚορίνθου, καὶ Δ. U. 435.  
 διαλαβὼν τὰς ὁδοὺς φυλακαῖς, τῇ κατὰ πόδας Ἀρατον  
 μὲν τὸν πρεσβύτερον ὡς αὐτὸν ἐκ τοῦ Σικυῶνος μετα-  
 πέμπτο, γράμματα τε πρὸς τὸν στρατηγὸν τῶν  
 Ἀχαιῶν καὶ πρὸς τὰς πόλεις ἐξαπίστελλει· ἐν οἷς Achæos  
 δισσάφει, τότε καὶ τοῦ ὁδήσει συναντᾷ πάντας ἐν convocat.  
 9 τοῖς ὄπλοις. ταῦτα δὲ οἰκονομήσας, ἀνέζευξε· καὶ προ-  
 ελθὼν, κατιστρατοπέδισε τῆς Φλιασίας περὶ τὸ Διοσ-  
 κούριον.

LXVIII. Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς Εὐριπίδας, Euripidas  
 ἔχων Ἡλείων δύο λόχους, μετὰ τῶν πειρατῶν καὶ μισθο- Sicyoniam  
 φόρων, ὥστ' εἶναι τοὺς πάντας εἰς δισχιλίους καὶ διακο- populatu-  
 σίους, ἅμα δὲ τούτοις ἱππεῖς ἑκατὸν, ὀρμήσας ἐκ rus  
 Ψωφίδος ἰποιεῖτο τὴν πορείαν διὰ τῆς Ὀφεινικῆς καὶ  
 Στυμφαλίας· οὐδὲν μὲν εἰδὼς τῶν κατὰ τὸν Φίλιππον,  
 2 βουλόμενος δὲ κατασῦραι τὴν τῶν Σικυωνίων χώραν. τῆς  
 δὲ νυκτὸς τῆς αὐτῆς, ἐν ᾗ συνέβαινε στρατοπεδεύειν τὸν  
 Φίλιππον περὶ τὸ Διοσκούριον, παρηλλαχῶς τὴν στρατο-  
 πεδείαν τοῦ βασιλέως, περὶ τὴν ἰσθμὴν ἐμβάλλειν οἷος  
 3 τ' ἦν εἰς τὴν Σικυωνίαν. τῶν δὲ παρὰ τοῦ Φιλίππου Incidit in  
 Κρητῶν τινες ἀπολαλοῦντες τὰς τάξεις, καὶ διΐχνης Caphyas  
 οντες περὶ τὰς Προνομᾶς, ἐμπέπτουσιν εἰς τοὺς περὶ τὸν tendentem.  
 4 Εὐριπίδαν· οὗς ἀνακρίνας, καὶ συνεῖς τὴν παρουσίαν  
 τῶν Μακεδόνων ὁ προσηρημένος, οὐδενὶ ποιήσας φανερόν

<sup>1</sup> Vulgo τῶν Κορ. <sup>2</sup> Verba ὡς αὐτὸν ignorant Bav. <sup>3</sup> διὰ τὴν Vat. Flor.  
 Ceteri mendose διὰ, quod Casaub. cum Reg. B. in διὰ mutavit. <sup>4</sup> Perperam  
 Φωνίας Casaub. ex Reg. B. <sup>5</sup> προνομίας Aug. et προνομίας Vat. Flor. Reg. A.  
 quæ non spernenda.

ne quidem nisi Peloponnesii eam rem  
 intelligerent. Corinthi portis clausis,  
 et dispositis per vias custodibus, post-  
 ridie ejus diei Aratum seniore  
 Sicyone arcessit: datisque literis ad  
 prætorem Achæorum et urbes Achæ-  
 cas, quando et quo illos sibi in armis  
 vellet occurrere, significat. Quibus  
 rebus curatis, vernus Dioscuri Phi-  
 lippæ castra movet, ibique consedit.

LXVIII. Eodem illo tempore Euri-  
 pidæ, duabus Eleorum cohortibus co-  
 natus, cum piratis et mercede con-  
 ductis, (ut simul omnes numerum  
 explerent duum millium et ducento-

rum :) ad hæc equitibus centum, pro-  
 fectus Psophide, per Pheneensium et  
 Stymphaliorum fines agmen ducebat:  
 quum de Philippi expeditione nihil  
 inaudisset, verum ex agro Sicyonio  
 prædas vellet agere. Is igitur, illa  
 ipsa nocte qua Philippus circa Dio-  
 scurium consederat, castra regia præ-  
 tergressus, in fines Sicyoniorum mane  
 erat ingressurus. Sed quum e Cre-  
 tensibus Philippi quidam, signis suis  
 relictis, dum inter pabulandum omnia  
 vestigant, in hostes incidissent; Euri-  
 pidæ, ubi expresso a Cretensibus indi-  
 cio cognovit de adventu Macedonum,

OL. 140. 1. αὐτίκα, τὴν ἀρχὴν παραλαβὼν, καὶ τοὺς Αἰτωλοὺς  
 ἀβροῖσας μετὰ τῶν ὅπλων, ἐνέβαλεν εἰς τοὺς ἄνω  
 τόπους τῆς Ἠπειροῦ, καὶ τὴν χώραν ἰδίου, θυμικώτερον  
 χράμενος τῇ καταφθορᾷ. τὸ γὰρ πλεῖον οὐ τῆς σφετέ- 2  
 ρας ὀφελείας, ἀλλὰ τῆς τῶν Ἠπειρωτῶν βλάβης χάριν  
 ἑκαστα συντίλει. Παραγινόμενος δὲ πρὸς τὸ <sup>h</sup> περὶ 3  
 Δωδώνην ἱερὸν, τὰς τε στοᾶς ἐνίτηρσι, καὶ πολλὰ τῶν  
 ἀναθημάτων διέφθειρε, κατίσκαψε δὲ καὶ τὴν ἱερὰν  
 οἰκίαν· ὥστε μὴτ' εἰρήνης ὄροι, μῆτε πολέμου, πρὸς 4  
 Αἰτωλοὺς ὑπάρχειν, ἀλλ' ἐν ἀμφοτέραις ταῖς περιστά-  
 σισι παρὰ τὰ κοινὰ τῶν ἀνθρώπων ἔβη καὶ νόμιμα  
 χρῆσθαι ταῖς ἐπιβολαῖς. οὗτος μὲν οὖν, ταῦτα <sup>i</sup> καὶ 5  
 ταυῦτα διαπραξάμενος, ἐπαῖηγεν αὐθις εἰς τὴν οἰκίαν.  
 Τοῦ δὲ χειμῶνος ἐτι προβαίνοντος, καὶ πάντων ἀπληπ- 6  
 κότων τὴν παρουσίαν τοῦ Φιλίππου διὰ τὸν καιρὸν,  
 ἀναλαβὼν ὁ βασιλεὺς χαλκᾶσπιδας μὲν τρισχιλίους,  
 πελταστὰς δὲ δισχιλίους, καὶ Κρητας τριακοσίους,  
 πρὸς δὲ τούτοις ἵππεις τοὺς περὶ τὴν αὐλὴν εἰς τετρακο-  
 σίους, προῆγεν ἀπὸ Δαρίσσης· καὶ διαβιβάσας τούτους 7  
 ἐκ Θετταλίας εἰς Εὐβοίαν, ἀπ' αὐτῆς εἰς Κῦνον, ἦκε διὰ  
 τῆς Βοιωτίας καὶ <sup>k</sup> Μεγαρίδος εἰς Κόρινθον περὶ τροπὰς  
 χειμερινάς· ἐνεργὸν καὶ λαθραῖαν πεποιημένος τὴν παρ-  
 ουσίαν οὕτως, ὥστε μηδένα Πελοποννησίων ὑπονοῆσαι τὸ

Philippus  
Corinthum  
venit.

<sup>h</sup> Sic Vat. Flor. Aug. Reg. A. περὶ Δωδώνη editiones vett. ex Bav. quod Casaubonus cum Reg. B. in παρὰ Δωδώνη mutavit. <sup>i</sup> καὶ τὰ ταῦτα Aug.  
<sup>k</sup> Μεγαρίδος Aug.

creaverunt: qui, simul ac magistratum inilit, jussos convenire in armis Ætolos, in superiorem Epiri partem duxit, eamque regionem omni clade belli affectit, agrorum vastationi animosius indulgens: ut qui non tam compendii sui studio id faceret, quam ut Epirotis noceret. Ad Dodonæum fœnum ut venit, et porticus cremavit, et donaria multa corruptit: ipsam denique sacram ædem funditus evertit. Quippe Ætoli neque pacis neque belli leges norunt: sed utroque tempore, contra jus gentium et omnium hominum instituta, quidvis facere audent.

Ac Dorimachus quidem, talibus tantisque facinoribus admissis, domum ad suos revertit. Philippus vero, adulta jam hieme, cum nemo amplius propter anni tempus de ejus reditu spem ullam haberet, tribus millibus eorum militum assumtis, qui ab æneis clypeis quos gestant chalcaspides dicuntur, cetratis bis mille, Cretensibus trecentis, cum aulico suo equitatu quadringentorum fere equitum, Larissa proficiiscitur: et trajecit copias e Thessalia in Eubœam, inde Cynum, per Bœotiam et Megaridiam fines Corinthum circa brumam venit: ita contento et occulto itinere usus, ut

8 γιγοῖς. Κλείσας δὲ τὰς πύλας τοῦ Ἱ Κορίνθου, καὶ Δ. U. 334.  
 διαλαβὼν τὰς ὁδοὺς φυλακαῖς, τῇ κατὰ πόδας Ἄρατον  
 μὲν τὸν πρεσβύτερον ὡς αὐτὸν ἐκ τοῦ Σικυνῶνος μετε-  
 πέμπτο, γράμματα τε πρὸς τὸν στρατηγὸν τῶν  
 Ἀχαιῶν καὶ πρὸς τὰς πόλεις ἐξαπέστειλεν· ἐν οἷς Achæos  
 δισσάφει, τότε καὶ τοῦ ὀδηῖσαι συναγτῶν πάντας ἐν armatos  
 9 τοῖς ὅπλοις. ταῦτα δὲ οἰκονομήσας, ἀνέζευξε· καὶ προ-  
 ελθὼν, κατιστρατοπέδευσε τῆς Φλιασίας περὶ τὸ Διοσ-  
 κούριον.

LXVIII. Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς Εὐριπίδας, Euripidas  
 ἔχων Ἡλείῳ δύο λόχους, μετὰ τῶν πειρατῶν καὶ μισθο- Sicyoniam  
 φόρων, ὥστ' εἶναι τοὺς πάντας εἰς δισχιλίους καὶ διακο- populatu-  
 σίους, ἅμα δὲ τούτοις ἰππεῖς ἱκανοὶ, ὁρμήσας ἐκ rus  
 Ψαφίδος ἰποιῖτο τὴν πορείαν διὰ τῆς Ὀφεικῆς καὶ  
 Στυμφαλίας· οὐδὲν μὲν εἰδὼς τῶν κατὰ τὸν Φίλιππον,  
 2 βουλόμενος δὲ κατασῦραι τὴν τῶν Σικυνῶν χώραν. τῆς  
 δὲ περὶ τῆς αὐτῆς, ἐν ᾗ συνέβαινε στρατοπεδεύειν τὸν  
 Φίλιππον περὶ τὸ Διοσκούριον, παρελλαχῶς τὴν στρατο-  
 πεδείαν τοῦ βασιλέως, περὶ τὴν ἰσθμὴν ἐμβάλλειν οἷός  
 3 τ' ἦν εἰς τὴν Σικυνῶναι. τῶν δὲ παρὰ τοῦ Φιλίππου Incidit in  
 Κρητῶν τινες ἀπολειποῦντες τὰς τάξεις, καὶ διΐχινύ- Philippum,  
 οντες περὶ τὰς Προομίας, ἐμπέπτουσιν εἰς τοὺς περὶ τὸν Caphyas  
 4 Εὐριπίδαν· οὗς ἀνακρίνας, καὶ συνεῖς τὴν παρεούσαν tendentem.  
 τῶν Μακεδόνων ὁ προσηγμένος, οὐδενὶ ποιήσας φανερόν

<sup>1</sup> Vulgo τῆς Κεφ. <sup>2</sup> Verba ὡς ἀπὸ τοῦ ignorant Bav. <sup>3</sup> διὰ τοῦ Vat. Flor.  
 Ceteri mendose διὰ, quod Casaub. cum Reg. B. in διὰ mutavit. <sup>4</sup> Perperam  
 Φοινίκης Casaub. ex Reg. B. <sup>5</sup> Προομίας Aug. et προομίας Vat. Flor. Reg. A.  
 quæ non spernenda.

ne quidem ulli Peloponnesii eam rem  
 intelligerent. Corinthi portis clausis,  
 et dispositis per vias custodibus, post-  
 ridie ejus diei Aratum seniore[m]  
 Sicyone arcessit: datisque literis ad  
 prætorem Achæorum et urbes Achæi-  
 cas, quando et quo illos sibi in armis  
 vellet occurrere, significat. Quibus  
 rebus curatis, versus Dioscuriæ Phil-  
 assæ castra movet, ibique conestit.

LXVIII. Eodem illo tempore Euri-  
 pides, duabus Eleorum cohortibus co-  
 mmissus, cum piratis et mercede con-  
 ductis, (ut simul omnes numerum  
 explerent duum millium et ducento-

rum :) ad hæc equitibus centum, pro-  
 fectus Psophide, per Pheneensium et  
 Stymphaliorum fines agmen ducebat:  
 quum de Philippi expeditione nihil  
 inludisset, verum ex agro Sicyonio  
 prædas vellet agere. Is igitur, illa  
 ipsa nocte qua Philippus circa Dios-  
 curium conederat, castra regia præ-  
 tergressus, in fines Sicyoniorum mane  
 erat ingressurus. Sed quum e Cre-  
 tensibus Philippi quidam, signis suis  
 relictis, dum inter pabulandum omnia  
 vestigant, in hostes incidissent; Euri-  
 pides, ubi expresso a Cretensibus indi-  
 cio cognovit de adventu Macedonum,



6 ποιῶν, καὶ ἑαυτὸν τρέψασθαι. τὸ μὲν γὰρ πρῶτον αὐτῶν Α. Υ. 434.  
οἱ προσεστώτες ὑπελάμβανον τῶν Ἀχαιῶν αὐτῶν τινὰς  
συμβιβασθῆναι· καὶ μάλιστα ἡπάτων αὐτοὺς οἱ χαλ- Chalcaspi-  
5 καίσιδες· Μεγαλοπολίτας γὰρ εἶναι τούτους ἰδοῦντες, des Mega-  
lopolitani.  
διὰ τὸ ταιούτοις ὅπλοις περὶσθαι τοὺς προειρημένους ἐν  
τῇ περὶ Σιλασίαν πρὸς Κλεομένην κινδύνῳ, καθοπλί-  
σαντες Ἀντιγόνου τοῦ βασιλέως πρὸς τὴν παρούσαν  
6 χρεῖαν. Διότι οἱ ἀπιχώρουν τηροῦντες τὰς τάξεις πρὸς  
τινας ὑπερδεξίους τόπους, οὐκ ἀπειλίζοντες τὴν σωτη-  
ρίαν· ἅμα δὲ τῇ προαίοντι αὐτοῖς τοὺς Μακεδόνας  
σύνεγγυς γινέσθαι, λαβόντες ἔνοια τοῦ κατ' ἀλήθειαν  
ἄντος, πάντες ἄρμησαν πρὸς φυγὴν, ῥίψαντες τὰ ὅπλα.  
7 Ζωγυρία μὲν οὖν ἰάλωσαν αὐτῶν περὶ χιλίους καὶ διακο- Philippi  
victoria.  
σίους· τὸ δὲ λοιπὸν διεφθάρη πλῆθος, τὸ μὲν ὑπὸ τῶν  
Μακεδόνων, τὸ δὲ ὑπὸ τῶν κρημῶν· διέφυγον δ' οὐ  
8 πλείους τῶν ἑκατόν. ὁ δὲ Φίλιππος τὰ τε σὺλα καὶ  
ταὺς αἰχμαλώτους εἰς Κόρινθον ἀποπέμψας, εἶχετο τῶν  
9 προκειμένων. Ταῖς δὲ Πελοποννησίοις πᾶσι παράδοξον  
ἴφανα τὸ γεγονός· ἅμα γὰρ ἤκουον τὴν παρουσίαν, καὶ  
τὴν ἱκάν τοῦ βασιλέως.

LXX. Ποιεσάμενος δὲ τὴν πορείαν διὰ τῆς Ἀρκα- Caphtas  
δίας, καὶ πολλὰς ἀναδεξάμενος χιόνας καὶ θαλασ- pervenit  
Philippus.  
πνεύμας ἐν ταῖς περὶ τὸν Ὀλίγυρτον ὑπερβολαῖς, τῇ

ἢ τῇ Val. Flor. Aug. Reg. A. ἢ ἐν τῇ BAV. αὐτῇ ἐν τῇ Aug. Reg. A.  
τῇ Διόγῳ h. l. edd. ex BAV. ἐν Διόγῳ Vat. ut notavit Spallertus. ἐν Διό-  
γῳ Flor. ἐν Διόγῳ Aug. Reg. A. qui superius dederant Ὀλίγυρτον.  
Ὀλίγυρτον Plutarch. An Ὀλίγυρτον?

se verteret, hærens. Nam initio arbi-  
trabantur qui eis præfecti erant, Acha-  
eorum solummodo nonnullos pro fe-  
renda ope congregatos in unum accu-  
risse: et in primis in errorem eos in-  
ducebant illi qui amicos clypeos gesta-  
bant. *Megalopolitani* enim, hæc esse  
arbitrabantur: quoniam in præteritis  
Cleomene ad Selasiam pugna, eo  
genere armorum uti fuerant *Mega-*  
*lopolitani*; quum ita eos *Antigonus* in  
unum illius prælii armarset. Itaque  
servatis ordinibus ad proximam castris  
succedebant, nondum spe cæcis  
animis. Ubi vero *Macedones* præliis

pergentes propius ad illos accesserunt;  
cognito quod res erat, abicere omnes  
arma, et in pedes se conicere. Capti  
igitur sunt ad mille et ducentes: reli-  
qua turba partim a *Macedonibus* caesa  
est, partim inter abrupta montium  
periiit: evaserunt non amplius centum.  
*Philippus*, spoliis et captivis Corinthum  
amandatis, pergit destinata exsequi.  
Omnibus autem *Peloponnesiis* mira-  
ras ea visa est: simul enim, et *venies*,  
et *venies* regem, audiebant.

LXX. Itinere dein facto per Arca-  
diam, postquam nives molitas atque  
arduas in superando *Olympe* monte

ΟΙ. 140. 1. τρίτῃ τῶν ἡμερῶν κατῆγε νύκτωρ εἰς Καφύας. <sup>2</sup>θεραπεύ-  
 σας δὲ τὴν δύναμιν ἐπὶ δύο ἡμέρας ἐνταῦθα, καὶ προσ-  
 αλαβὼν Ἄρατοι τὸν νεώτερον, καὶ τοὺς ἅμα τούτῳ  
 συνηθροισμένους τῶν Ἀχαιῶν, ὥστ' εἶναι τὴν ὅλην  
 δύναμιν εἰς τοὺς μυρίους, προῆγε διὰ τῆς Κλειτορίας ὡς  
 ἐπὶ Ψωφίδος, συναθροίζων ἐκ τῶν πόλεων, ὧν διεπο-  
 ρεύετο, βέλη καὶ κλίμακας. Ἡ δὲ Ψωφίς, ἔστι μὲν <sup>3</sup>  
 ὁμολογούμενον καὶ παλαιὸν Ἀρκάδων κτίσμα τῆς  
 Ἀζανίδος· κῆται δὲ τῆς μὲν συμπάσης Πελοποννήσου  
 κατὰ τὴν μεσόγαίαν, αὐτῆς δὲ τῆς Ἀρκადίας ἐπὶ τοῖς  
 πρὸς δυσμὰς πέρασι, συνάπτουσα τοῖς περὶ τὰς ἰσχα-  
 πᾶς κατοικοῦσι τῶν προσεσπερίων Ἀχαιῶν. ἐκίπτεται <sup>4</sup>  
 ὃ ἐφ' ὧς τῇ τῶν Ἠλείων χώρα, μεθ' ὧν συνέβαινε τότε  
 πολιτεύεσθαι αὐτήν. Πρὸς ἣν Φίλιππος τρίτατος ἐκ <sup>5</sup>  
 τῶν Καφωῶν διανύσας, κατεστρατοπέδευε περὶ τοὺς  
 ἀπέναντι τῆς πόλεως ὑπερκείμενους βουνούς, ἀφ' ὧν ἦν  
 κατορτεύειν τὴν τε πόλιν ὅλην ἀσφαλῶς, καὶ τοὺς πᾶσι  
 αὐτῆς τόπους. συνιθρῶν δὲ τὴν ὀχυρότητα τῆς Ψω- <sup>6</sup>  
 φίδος· ὁ βασιλεὺς, ἤπορεῖτο, τί χρὴ ποιεῖν. "τὴν γὰρ ἀφ' <sup>7</sup>  
 ἰσπείρας πλευρᾶν αὐτῆς καταφέρεται ἡ λάβρος χειμάρ-  
 ρους ποταμὸς, ὃς κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ χειμῶνος  
 ἄβατός ἐστι, ποιεῖ δὲ καὶ τὸ παράπαν ἰχυρὰν καὶ  
 δυσπρόσδοκον τὴν πόλιν διὰ τὸ μέγεθος τοῦ κοιλώματος,

Psophis,  
oppidum  
munitissi-  
mum.

<sup>1</sup> συνάπτουσα Vat. Flor. <sup>2</sup> For. παρὰ τὴν γὰρ. Aut κατὰ τὴν γὰρ, et dein  
 φέρεται pro καταφέρεται. Ceterum γὰρ abest a Bav. Aug. Reg. A. <sup>3</sup> λάβρος  
 edd. cum Bav. et Regiis.

pertulisset, tertio demum die Caphyas  
 pervenit. Ibi post refectum bidui  
 spatio exercitum, assumpto *juniore*  
*Arato*, cum iis copiis Achaeorum, quas  
 ille tum paratas habuit, ita ut fierent  
 omnes ad decem millia, per Clitoriam  
 Psophidem duxit: ex omnibus urbibus  
 per quas transibat, tela et scalas con-  
 gegerunt. *Psophis* oppidum est, quod  
 omnes fatentur, antiquum, ab illis Ar-  
 cadibus conditum, qui *Azanidem* ha-  
 bent. Situm est, universam Pello-  
 ponnesum si spectos, in mediterraneis;  
 sed in Arcadiae partibus occiduia, ulti-  
 morum occidentem versus Achaeorum  
 fines attingens. *Qitioni* vero *Eleorum*,

quibuscum erant tunc Psophidiis omnia  
 iura consociata, opportune imminet.  
 Ad hanc quum e Caphyis *Philippus*  
 tertiis castris pervenisset, in collibus  
 quibusdam consedit, urbi e regione  
 imminetibus; unde cum urbs ipsa,  
 tum circumjacentia loca commode et  
 sine periculo poterant conspici. Hic  
 rex, loci firmitatem animadvertens,  
 quid opus esset facto anxius hærebat.  
 Ab occasu enim *Psophidis* vehemens  
 torris præterlabitur, qui per maximam  
 hiemis partem vado transiri non pot-  
 est: quique propter alvei magnitudi-  
 nem, quem progressu temporis paulatim  
 excavavit, de superiore loco ruens,

ὁ κατὰ βραχὺ τῇ χρόνῳ κατείργασται, φερόμενος ἐξ Α. U. 535.  
 8 ὑπερδείξιν τόπων. παρὰ δὲ τὴν αἶψ' ἡοὺς πλευρὰν ἔχει  
 τὸν Ἐρύμανθον, μέγαν καὶ λάβρον ποταμόν· ὑπὲρ οὗ <sup>Eryman-</sup>  
 9 πολὺς καὶ ὑπὸ πολλῶν τεβρύλληται λόγος. τοῦ δὲ <sup>thus fluv.</sup>  
 χειμάρρου προσπίπτοντος πρὸς τὸν Ἐρύμανθον ὑπὸ τὸ  
 πρὸς μισημβρίαν μέρος τῆς πόλεως, συμβαίνει τὰς μὲν  
 τρεῖς ἐπιφανείας αὐτῆς, ὑπὸ τῶν ποταμῶν περιλαμβανο-  
 10 μένας, ἀσφαλίζεσθαι τὸν προειρημένοι τρόπον. τῇ δὲ  
 λοιπῇ, τῇ πρὸς ἄρκτον, βουνὸς ἐρυμνὸς ἐπίκειται, τετει-  
 χισμένος, ἄκρας εὐφυοῦς καὶ πραγματικῆς λαμβάνων  
 τάξιν. ἔχει δὲ καὶ τέιχῃ διαφέροντα τῷ μεγέθει καὶ  
 11 ταῖς κατασκευαῖς. πρὸς δὲ τούτοις, βοήθειαν συνέβαινε  
 παρὰ τῶν Ἠλείων ἰσπεπτωκέναι· καὶ τὸν Εὐριπίδαν  
 ἐκ τῆς φυγῆς διασισωσμένοι ὑπάρχειν ἐν αὐτῇ.

LXXI. Ταῦτ' οὖν πάντα συνορῶν καὶ συλλογιζόμενος <sup>Psophidi</sup>  
 ὁ Φίλιππος, τὰ μὲν ἀφίστατο τοῖς λογισμοῖς τοῦ βιάζε- <sup>inhiat</sup>  
 σθαι καὶ πολιορκεῖν τὴν πόλιν, τὰ δὲ προθύμως εἶχε, <sup>Philippus.</sup>  
 2 τὴν εὐκαιρίαν ὁρῶν τοῦ τόπου. καθ' ὅσοι γὰρ ἐπίκειται  
 τοῖς Ἀχαιοῖς τότε καὶ τοῖς Ἀρκάσι, καὶ πολεμητήριον  
 ὑπῆρχε τοῖς Ἠλείοις ἀσφαλές· κατὰ τοσοῦτον πάλιν,  
 κρατηθεὶς, ἔμελλε τῶν μὲν Ἀρκάδων προκῆσθαι, κατὰ  
 δὲ τῶν Ἠλείων ὀρμητήριον ὑπάρξειν τοῖς συμμάχοις  
 3 εὐκαιρον. Διόπερ ἐπὶ τοῦτο τὸ μέρος ὀρμήσας τῇ  
 γνώμῃ, παρήγγειλε τοῖς Μακεδόσιν ἅμα τῷ φῶτι

<sup>1</sup> Abest vulgo ὁπὶ. Ὑ συλλογιζόμενος ex Vat. et Flor. recepi. Vulgo λογίζ-  
 μενος.

<sup>2</sup> τῇ Ἠλείῳ edd. ex Hav.

urbem egregie munitam et aditu diffi-  
 cilem præstat. Qua orienti est ob-  
 versa, fluvium magnum et præcipientem  
 habet *Erymanthum*; de quo multi mul-  
 ta dixerunt, quæ sunt in ore vulgi.  
 Quum autem in amnem *Erymanthum*  
 torrens ille se exoneret ab ea parte,  
 quæ ad meridiem vergit; accidit, ut  
 tria oppidi latera, a fluvio circumdata,  
 eam, quam diximus, firmitudinem inde  
 nanciscantur. Reliquo lateri quo septem-  
 triones respicit, collis montis im-  
 minet, arcis opportune validæque lo-  
 cum obtinens. Habet præterea muros  
 et magnitudine et opere eximios. Ac-  
 cedebat eo præsidium ab *Eleis* indu-

ctum; et *Euripidæ* præsentia, qui a  
 clade evaserat.

LXXI. Quæ omnia *Philippus* consi-  
 derans ac secum reputans, modo ab-  
 stinendum a vi et obsidione apud se  
 statuebat; modo in contrariam sen-  
 tentiam propendebat, opportunitatem  
 loci cogitans: qui, ut infestus eo tem-  
 pore *Achæis* et *Arcadibus* imminet,  
 eratque *Eleis* pro firmo propugnaculo  
 et arce belli; sic, ubi foret captus,  
 munimentum *Arcadibus* erat futurus  
 hosti objectum; et sociis adversus  
*Eleos* bellantibus receptaculum oppor-  
 tunum. Igitur postquam eo senten-  
 tia inclinasset, imperat rex *Macedoni-*

Οκ 140. 1. πᾶσιν ἀριστοποιεῖσθαι, καὶ δισπειρασμένους ἰοίμευς  
 Subito eam  
 invadit. ὑπάρχειν. μετὰ δὲ ταῦτα διαβὰς τὴν κατὰ τὸν 4  
 Ἐρυμάνθον γέφυραν, οὐδενὸς ἰμποδῶν σπάντος διὰ τὸ  
 παραδόξον τῆς ἐπιβολῆς, ἦκε πρὸς αὐτὴν τὴν πόλιν  
 Paophidem  
 invadit  
 Philippus. ἰνεργῶς καὶ καταπληκτικῶς. Οἱ δὲ κατὰ τὸν Εὐρική- 5  
 θαν, καὶ πάντες οἱ κατὰ τὴν πόλιν, διηπόρου ἐπὶ τοῖς  
 συμβαίνουσιν, τῇ πεποισθαι, μήτ' ἂν ἐξ ἰφόδου τολμῆσαι  
 τοὺς πολεμίους προσβαλεῖν καὶ βιάζεσθαι πρὸς οὕτως  
 ὀχυρὰν πόλιν, μήτε χρόνιον ἂν συστήσασθαι πολιορκίαν  
 διὰ τὴν τοῦ καιροῦ περίστασιν. ἅμα δὲ ταῦτα λογιζό- 6  
 μνοι, "διηπίστουν ἀλλήλοις" δεδιώτες, μὴ πρᾶξιν ὁ  
 Φίλιππος εἴη διὰ τῶν ἔκδοι συνισταμένος κατὰ τῆς  
 πόλεως. ἐπεὶ δ' οὐδὲν ἴσμεν τοιοῦτον ἐξ αὐτῶν γινόμε- 7  
 νον, ὤρμησαν οἱ μὲν πλείους ἐπὶ τὰ τείχη, βοηθήσαντες  
 οἱ δὲ μισθοφόροι τῶν Ἠλείων κατὰ τινα πύλην ὑπερ-  
 δέξιν ἐξῆλθον, ὥς ἐπιθησόμενοι τοῖς πολεμίοις. Ὁ δὲ 8  
 βασιλεὺς, διατάξας κατὰ τρεῖς τόπους τοὺς προσεί-  
 σοντες τῇ τείχει τὰς κλίμακας, καὶ τοῦτοις ὁμοίως  
 μαρίσας τοὺς ἄλλους Μακεδόνας· μετὰ ταῦτα διὰ τῶν  
 σκαλιγνητῶν ἀποδοὺς ἐκίστοις τὸ σύνθημα, πανταχόθεν  
 ἅμα τὴν προσβολὴν ἐποιεῖτο τοῖς τείχεσι. Τὸ μὲν οὖν 9  
 πρῶτον ἠρώοντο γυναῖκες οἱ κατέχοντες τὴν πόλιν, καὶ  
 πολλοὺς ἀπὸ τῶν κλιμάκων ἀπέρριπτον. ἐπεὶ δ' ἦ τε 10

\* διηπίστουν scripsi ex mente Casauboni. Vulgo omnes διηπίστουν ἀλλήλους.  
 Minus placet διηπίστουν ἢ ἀλλήλους, de quo pariter cogitaverat Casaub.

bus, ut prima luce pransi, et ceteris rebus parati, adsint. Deinde, trajecto ponte qui erat impositus *Erymantho*, nemine impediēte, quia nihil ejusmodi posse fieri in mentem cuiquam venerat; ad ipsam urbem magna molitione et cum terribili specie accessit. Tum enim vero stupere mirabundus *Euripides*, et quicumque in urbe erant; ut quibus esset persuasum, non ausuros hostes, neque ex tempore vim adversus urbem adeo munitam experiri; neque disturbiorem obelisionem, propter anni tempus et asperitatem hiemis, instituisse. Simul vero cum hisce cogitationibus diffidere sibi invicem incipiebant; metuentes, ne forte per aliquos,

qui forent intra muros, prodicionem loci Philippus esset molitus. Deinde, quum nihil ejusmodi animadverterent a quoquam tentari, ad defensionem urbis conversi, muros plerique ascendunt; mercenarii vero Eleorum, per quamdam portam quae in superiore oppidi parte erat, ut ex insidiis hostem adoriantur, egrediuntur. Rex certos homines ordinaverat, qui a tribus partibus *scalas* muris admovebant; partemque ceteros Macedones trifariam erat paratus: deinde, per tubicines dato omnibus signo, simul undique urbem invadit. Principio igitur fortiter repugnare oppidani; multosque de *scalis* dejicere. Verum ubi sciret

χορηγία τῶν βελῶν καὶ τῶν ἄλλων τῶν πρὸς τὴν χρεῖαν A. U. 323.  
ἱππηδείαν ἐνέλιπεν, ὥς ἂν ἐκ τοῦ καιροῦ τῆς παρα-  
σκευῆς γεγενημένης, οἳ τε Μακεδόνες οὐ κατεπλήττοντο  
τὸ γιγνόμενον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν τοῦ ριφέντος ἀπὸ τῶν

- 11 κλιμάκων χῶραι ὁ κατόπιν ἀμειλλήτως ἐπέβαινε· τέλος Vi capit urbem.  
οἱ μὲν ἐκ τῆς πόλεως, τραπέντες, ἔφευγον πάντες πρὸς  
τὴν ἀπρόπολιν· τῶν δὲ παρὰ τοῦ βασιλείως, οἱ μὲν  
Μακεδόνες ἐπέβησαν τοῦ τείχους, οἱ δὲ Κρητες, πρὸς  
τοὺς κατὰ τὴν ὑπερδῆξιον πύλην ἐξελθόντας τῶν μισθο-  
φόρων συμμίζαντες, ἠνάγκασαν αὐτοὺς οὐδενὶ κόσμῳ  
12 ρίψαντας τὰ ὄπλα φεύγειν. οἷς ἐπικείμενοι καὶ προσ-  
φύροντες τὰς χῦρας, συνεισέτισον διὰ τῆς πύλης· ἐξ οὗ  
13 συνέβη ταυταχόθεν ἅμα καταληφθῆναι τὴν πόλιν. Οἱ  
μὲν οὖν Ψαφίδιοι μετὰ τέκνων καὶ γυναικῶν ἀπεχώ-  
ρησαν εἰς τὴν ἄκραν ἅμα δὲ τούτοις οἱ περὶ τὸν  
Εὐριπίδην ὁμοίως δὲ καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος τῶν διασω-  
ζομένων.

- LXXII. Οἱ δὲ Μακεδόνες εἰσπεσόντες, τὴν μὲν Arcem de- ditione capit.  
ἰδυρμῖαν ἄσπασαι ἐκ τῶν οἰκῶν παραχρῆμα διήρ-  
πασαν· μετὰ δὲ ταῦτα ταῖς οἰκίαις ἐπισκηνώσαντες,  
2 κατεῖχον τὴν πόλιν. οἱ δὲ συμπεφυγότες εἰς τὴν  
ἀπρόπολιν, οὐδεμιᾶς σφίσι παρασκευῆς ὑπαρχούσης,  
προσφύμενοι τὸ μέλλεν, ἔγνωσαν ἐγχειρίζειν σφᾶς  
3 αὐτοὺς τῷ Φιλίππῳ. τίμψαντες οὖν κήρυκα πρὸς

<sup>b</sup> ἰδυρμῖαν vulgatum est ex Bav. in quo tamen h. l. inter Arcem interseritur  
\*, ut sit ἰδυρμῖαν, et sic Reg. B. C. ut apud Suidam ἰδυρμῖαν Aug. ἰδυρμῖαν  
(sic) Reg. A. ἰδυρμῖαν adfertur ex Flor. quod unice verum judicarent Viri  
docti.

cetera defensionis necessaria desicere co-  
perunt, (quippe ex tempore apparatus  
erat factus;) et Macedonas virtus ob-  
sessorum nihil tenuit; sed, ut quis-  
que erat dejectus e scalis, proximus  
sine cunctatione in destrui locum suc-  
cedebat: tandem obsessi, relicta urbe,  
in arcem omnes confugiunt: simulque,  
e regis militibus, Macedonas superos  
consecundunt, Cretenses vero cum ἰδυρ-  
μῖαν illis congressi, qui per superio-  
rum portam exierant, effusam fugam,  
projectis armis, capessere illos cogunt.  
Atque hoc isti dum persequuntur, et  
tota fugientibus cadunt, per portam

una cum ipsis irrumpunt. Ita factum,  
ut ex omnibus partibus in potestatem  
hostium urbe veniret. Itaque *Psaphidæ*  
cum liberis et conjugibus in arcem sese  
recipiunt: facit idem et *Euripidas*,  
ceteraque omnis turba quæ evaserat.

LXXII. Macedones simul irruperant,  
omnem ex ædibus supellectilem diripi-  
pere: deinde in civium domicilia im-  
migrantes, urbem tenere. Qui in arcem  
confugerant, quid immineret sibi mali  
prospicientes, quia nulla intus suppe-  
tebat annonæ copia, *Philippo* sese de-  
dere constituerunt. Itaque impetrata  
a rege per caduceatorem legationis

ΟΙ. 140. 1. τὸν βασιλεία, καὶ λαβόντες συγχώρημα περὶ πρεσβείας, ἱξαπέστειλαν τοὺς ἄρχοντας, καὶ μετὰ τούτων Εὐριπίδαν· οἱ καὶ ποιησάμενοι σπονδὰς, ἔλαβον τὴν ἀσφάλειαν τοῖς συμπεφευγόσιν ὁμοῦ ξένοις καὶ πολίταις. οὗτοι μὲν οὖν αὐθις ἐπανῆλθον, ὅθεν ἄρμησαν, ἔχοντες <sup>4</sup> παρ' ἀγγέλμα, μένειν κατὰ χώραν, ἕως ἂν ἡ δύναμις ἀναζεύξῃ· μή τινες ἀπειθήσαντες τῶν στρατιωτῶν διαρπάσωσιν αὐτούς. Ὁ δὲ βασιλεὺς, ἐπιγενομένης χιόνος, <sup>5</sup> ἠναγκάσθη μένειν ἐπὶ τόπου τινος ἡμέρας. ἐν αἷς συναγαγὼν τοὺς παρόντας τῶν Ἀχαιῶν, πρῶτον μὲν τὴν ὀχυρότητα καὶ τὴν εὐκαιρίαν ἐπεδείκνυε τῆς πόλεως πρὸς τὸν ἐνισταῖτα πόλεμον· ἀπειλογίσατο δὲ καὶ τὴν <sup>6</sup> αἵρεσιν καὶ τὴν εὐνοίαν, <sup>d</sup> ἣν ἔχει πρὸς τὸ ἔθνος· ἐπὶ δὲ πᾶσιν ἔφη, καὶ νῦν παραχωρεῖν καὶ διδόναι τοῖς Ἀχαιαῖς τὴν πόλιν· προκτεῖσθαι γὰρ αὐτῇ, τὰ δυνατὰ χαρίζεσθαι, καὶ μηδὲν ἑλλεῖπειν προθυμίας. Ἐφ' οἷς <sup>7</sup> εὐχαριστούντων αὐτῇ τῶν τε περὶ τὸν Ἄρατον, καὶ τῶν πολλῶν, διαλύσας τὴν ἐκκλησίαν, ὁ μὲν Φίλιππος μετὰ τῆς δυνάμεως ἀναζεύξας, ἐπὶ Λασιῶνος ἵκτοιτο τὴν πορείαν· οἱ δὲ Ψωφίδιοι, καταβάντες ἐκ τῆς ἄκρας, <sup>8</sup> ἐκομίσαντο τὴν πόλιν καὶ τὰς οἰκήσεις ἕκαστοι τὰς αὐτῶν· οἱ δὲ περὶ τὸν Εὐριπίδαν, ἀπῆλθον εἰς τὸν Κόρινθον, καὶ κτεῖθεν εἰς Αἰτωλίαν. τῶν δ' Ἀχαιῶν

Psophidem  
Achæis red-  
dit Philip-  
pus.

<sup>c</sup> Alii vulgo κατὰ χώρας.  
<sup>f</sup> τῇ Κέ. edd. ex Bav.

<sup>d</sup> ἢ, ἔχει Aug. Reg. A.

<sup>e</sup> μολοῖ Flor.

venia, mittunt ad eum principes civitatis, et una cum his Euripidam: qui, pactione facta, omnibus qui in arcem evaserant, cum peregrinis, tum civibus, impunitatem impetrarunt. Verum hi legati unde venerant redierunt; accepto mandato, ne loco prius excederent, quam exercitus esset abductus: ne forte invenirentur milites, dicto regis parum obtemperantes, qui ipsos spoliarent. Rex, superveniente nive, dies aliquot eo loci coactus est morari. Quo quidem tempore convocatis, qui aderant, Achæis primo firmitatem opportunitatemque loci ad præsens bellum demonstravit; tum de suo affectu et

benevolentia erga ipsorum gentem verba fecit. Postremo adjecit, nunc quoque cedere se ultro Acharis hac urbe, cumque illis donare: propositum enim sibi esse, quibus posset cumque modis illis gratificari, et ad declarandum suum studium nihil reliqui facere. His dictis, quum et Aratus et cetera multitudo pro hisce beneficiis gratias egissent, Philippius, concione dimissa, Lasionem cum exercitu iter instituit. Psophidii, postquam ex arce descendissent, et urbem, et domos quisque suas receperunt. Euripidas Corinthum, atque inde in Etoliam, se contulit. Arci præfectus est a magistratibus Achæorum qui

ἀρχόντων οἱ παρόντες ἐπὶ μὲν τὴν ἄκραν ἐπίστησαν Λ. U. 136.  
 10 μετὰ φυλακῆς ἱκανῆς Πρόσλαον Σικυώνιον· ἐπὶ δὲ τὴν  
 πόλιν Πυθίαν Πελληνέα. Καὶ τὰ μὲν περὶ Ψωφίδα  
 ἔταιούτων <sup>h</sup> ἐπιτελείσθην τὸν τρόπον.

LXXIII. Οἱ δὲ παραφυλάσσοντες τὸν Λασιῶνα Lasio et  
 τῶν Ἠλείων, συνέντες τὴν παρουσίαν τῶν Μακεδόνων, Stratus  
 πεπυσμένοι δὲ καὶ τὰ γεγονότα περὶ τὴν Ψωφίδα, Achæis  
 2 παραχρῆμα τὴν πόλιν ἐξέλιπον. ὁ δὲ βασιλεὺς ὡς restitutum.  
 θᾶττον ἦκε, ταύτην μὲν ἐξ ἐφόδου παρέλαβε· συναύξαν  
 δὲ τὴν πρόθεσιν, ἣν εἶχε πρὸς τὸ ἔθνος, παρέδωκε καὶ τὸν  
 Λασιῶνα τοῖς Ἀχαιοῖς. ὁμοίως δὲ καὶ τὴν Στράτον,  
<sup>k</sup> ἐκλιπόντων τῶν Ἠλείων, ἀποκατίσθησε τοῖς Τελφου-  
 3 σίοις. Ταῦτα δὲ διαπραξάμενος, ἦκε πεμπταῖος εἰς  
 Ὀλυμπίαν. θύσας δὲ τῷ θεῷ, καὶ τοὺς ἡγεμόνας Olympia.  
 ἱστιάσας, ἅμα δὲ καὶ τὴν λοιπὴν προσαναπαύσας  
 δύναμιν ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας, μετὰ ταῦτα πάλιν ἀνέζευξε.  
 4 καὶ προσελθὼν εἰς τὴν Ἠλείαν, τὰς μὲν προνομὰς Elidem po-  
 ἱπαφῆκε κατὰ τῆς χώρας· αὐτὸς δὲ κατεστρατοπύ- pulatur  
 5 δευσε περὶ τὸ καλούμενον Ἀρτεμίσιον. προσδεξάμενος Philippus.  
 δ' ἐνταῦθα τὴν λείαν, μετίβη πάλιν ἐπὶ τὸ Διοσκούρειον.  
 δηουμένης δὲ τῆς χώρας, πολὺ μὲν ἦν τὸ τῶν αἰλισκομέ-  
 νων πλῆθος, ἔτι δὲ πλέον τὸ συμφεῦγον εἰς τὰς παρακει-  
 6 μένας κώμας καὶ τοὺς ἱρυμνοὺς τῶν τόπων. Συμβαίνει Opulentia  
 agri Elei.

<sup>f</sup> τούτων Flor. <sup>b</sup> ἀπειλ. edd. ex Bav. <sup>1</sup> Ἀν τὴν Στράτον? Ἀν τὴν  
 Στράτον? Hoc quidem adfertur ex Flor. <sup>k</sup> ἐκλιπόντων Reg. A. <sup>l</sup> προσελθὼν  
 aut προσελθὼν utique legendum videtur cum Reiskio.

forte aderant, *Proslans* Sicyonius cum idoneo presidio; urbi vero *Pythias* Pellenensis. Et ad *Psophidem* quidem quod attinet, ita transacta sunt omnia.

LXXIII. Præsidium Eleorum quod *Lasione* erat, cognito Macedonum adventu, iisque auditis quæ *Psophide* contigerant, urbem sine mora deserit. Quam, simul venit, primo impetu rex occupat: et, quo testatiorem animam suam erga gentem Achæorum faceret, hanc etiam urbem illis tradidit. Similiter et *Stratum*, ab *Eleis* derelictam, *Telphæis* restituit. Quibus rebus ge-

stis, quintis castris *Olympiam* pervenit. Ubi quum sacra deo fecisset, et duces exercitus convivio exceperet, ceteramque turbam militarem tridui quiete refecisset; vasis conclamatis, in *Eleorum* regionem est profectus. Ad quorum agrum devastandum milite immisso, ipse circa *Artemisium*, quod vocant, castra communivit: et accepta ibi præda, rursus motis castris *Dioscourum* se contulit. Dum autem passim uruntur agri, etsi captus est magnus hominum numerus, major tamen pars in proximos vicos et loca munita evaserunt. *Eleorum* namque ager præ-

140. 1. γὰρ τὴν τῶν Ἑλλείων χώραν διαφερόντως οἰκεῖσθαι, καὶ γέμειν σωμαμάτων καὶ κατασκευῆς παρὰ τὴν ἄλλην Πελοπόννησον. ἔνιοι γὰρ αὐτῶν οὕτω στέργουσι τὸν ἐπὶ τῶν ἀγρῶν βίον, ὥστε τινὰς ἐπὶ δύο καὶ τρεῖς γενεάς, ἔχοντας ἱκανὰς οὐσίας, μὴ παραβιβηκέναι τὸ παράπαν εἰς Ἑλλείαν. τοῦτο δὲ γίγνεται, διὰ τὸ μεγάλην ποιεῖσθαι σπουδὴν καὶ πρόνοιαν τοὺς πολιτευομένους τῶν ἐπὶ τῆς χώρας κατοικούντων· ἵνα τό τε δίκαιον αὐτοῖς ἐπὶ τόπου διεξάγῃται, καὶ τῶν πρὸς βιωτικὰς χρείας μηδὲν ἑλλείπῃ. δοκοῦσι δέ μοι πάντα ταῦτα καὶ διὰ τὸ πλῆθος μὲν τῆς χώρας τὸ παλαιὸν ἐπινοῆσαι καὶ νομοθετῆσαι· τὸ δὲ πλείστον, διὰ τὸν ὑπάρχοντά ποτε παρ' αὐτοῖς ἰσθὺν βίον· ὅτε, λαβόντες παρὰ τῶν Ἑλλήνων συγχώρημα διὰ τὸν ἀγῶνα τῶν Ὀλυμπίων, ἰσθῶν καὶ ἀπορῆτον ἄκουσιν τὴν Ἑλλείαν, ἄπειροι παντὸς ὄντες δεινοῦ, καὶ πάσης πολεμικῆς περιστάσεως.

Vita sacro-  
sancta  
Eleorum.

Vetus pri-  
vilegium  
neglexerunt  
Elei.

LXXIV. Μετὰ δὲ ταῦτα, διὰ τὴν Ἀρκάδων ἀμφισβήτησιν περὶ Λασιῶνος καὶ τῆς Πισατίδος ἡγῆς ἀναγκασθέντες ἐπαμύνειν τῇ χώρα, καὶ μεταλαβῆναι τὰς ἀγωγὰς τῶν βίων οὐκ ἔτι περὶ τοῦ πάλιν ἀνακτῆσθαι παρὰ τῶν Ἑλλήνων τὴν παλαιὰν καὶ πάτριον ἀσυλίαν οὐδὲ τὴν τυχοῦσαν ἐπιμέλειαν ἔσχον, ἀλλ'

<sup>a</sup> Immo εἰς Ἑλλεῖ. <sup>a</sup> γαίης Vat. Flor. Aug. Reg. A. <sup>o</sup> μεταλαβῆναι revo-  
cavi ex MStis, quibus invitis in μεταλλάμιν fuerat a Casaub. mutatum.

ceteris omnibus Peloponnesi frequens habitatoribus, et mancipiorum numero et rerum omnium copia est refertissimus. Adeo enim nonnulli eorum rusticam vitam adamant, ut reperiantur opulenti satis homines, qui per alteram aut tertiam generationem urbem Eleam omnino non adierint. Fit autem hoc ideo, quia principes civitatis magna cura et studio agricolas complectuntur; ut et jus ipsis ruri dicatur, et necessariorum ad vitam nihil quidquam desit. Ejusmodi autem legibus atque institutis usi mihi jam olim videntur, primo quidem, propter amplitudinem agri; deinde autem, et multo quidem

istud magis, propter vitam sacrosanctam, qua antiquitus fruebantur: quando, universa consentiente et concedente Graecia, ob ludicrum Olympiorum, omni periculo exempti, omnisque belli expertes, Eleam incolae sacram et nulli populationi obnoxiam habitabant.

LXXIV. Postea vero, Arcadibus Lezionem et Pisatidem sibi vindicantibus, quum pugnare pro finibus fuissent coacti, et genus vitae ac priora instituta mutare; ut veteris atque avitae immunitatis jus a Graecis reciperent, ne minime quidem amplius curae illis fuit, sed in eodem deinceps statu

ἔμειναι ἐπὶ τῶν αὐτῶν οὐκ ὀρθῶς κατὰ γε τὴν περὶ A. U. 536.  
 3 τοῦ μέλλοντος ποιούμενοι πρόνοιαν. Εἰ γὰρ, ἥς πάντες  
 εὐχόμεθα τοῖς θεοῖς τυχεῖν, καὶ πᾶν ὑπομένομεν ἡμέ-  
 ροις αὐτῆς μετασχεῖν, καὶ μόνον τοῦτο τῶν νομιζο-  
 μένων ἀγαθῶν ἀναμφισβήτητόν ἐστι παρ' ἀνθρώποις,  
 (λέγω δὴ τὴν εἰρήνην) ταύτην δυνάμεοί τινες μετὰ τοῦ Pax sum-  
 δικαίου καὶ καθήκοντος παρὰ τῶν Ἑλλήνων εἰς πάντα mum bo-  
 τὸν χρόνον ἀδήριτον πταῖσθαι, παρὸλιγνέουσιν, ἢ προυρ-  
 γιστοιότερόν τι ποιοῦνται τούτου· πῶς οὐκ αἰ ὁμολογοῦ-  
 4 μένων ἀγνοοῖν δόξαιεν; Νῆ Δί', ἀλλ' ἴσως εὐεπίθετοι  
 τοῖς πολέμοις καὶ παρασπόνδεῖν προθεμένους, ἐκ τῆς  
 5 τοιαύτης ἀγωγῆς, γίνονται τῶν βίων. Ἄλλ', ἐκείνο  
 μὲν σπάνιον· καὶ ποτε γένηται, δυνάμενοι κοινῆς ὑπὸ  
 6 τῶν Ἑλλήνων τυγχάνειν ἐπικουρίας. πρὸς δὲ τὰς  
 κατὰ μέρος ἀδικίας, ὑπογενομένης τοῖς βίοις χρηστίας,  
 ὅπερ εἶκος ὑπάρξειν πάντα χρόνον ἐν εἰρήνῃ διαγούσι,  
 7 δῆλοι ὥς οὐκ αἰ ἠπόρησαν ξένων καὶ μισθοφόρων, τῶν  
 κατὰ τόπους ἢ καιρῶν παρεφειδρεύοντων. Νῦν δὲ, τὸ  
 σπάνιον καὶ παράδοξον διδίοτες, ἐν συνεχίσιν πολέμοις  
 καὶ καταφθοραῖς τὴν τε χώραν ἔχουσι καὶ τοὺς βίους.  
 Ταῦτα μὲν οὖν ἡμῖν τῆς Ἠλείων ὑπομνήσεως εἰρησθῆναι Eleos ad-  
 χάριν· ἐπειδὴ τὰ τῶν καιρῶν οὕτε ποτὲ πρότερον εὖφυσ- monet  
 Polybia.

¶ Sic Vat. Flor. Urr. Puto et cod. Perotti. κατὰ γένος τὴν Bav. Aug. et Regii: ex quo Casaubonus κατὰ γε τὴν μὴν finxit: quod mihi etiam in contextum recipiendum videtur. Verba ista κατὰ γένος τὴν ex κατάγλωσσῃ corrupta suspicatus est Reisk.

manserunt: non recte sane suae et suorum securitati in posterum consulentes. Quum enim res sit, quam a diis concedi nobis omnes petimus; cujus desiderio nihil non perferimus; quamque ex omnibus, quae bona existimantur, solam nemo ambigat vere esse bonam; pacem dico: hanc si qui bonis honestisque rationibus a Graecis impetrare certam firmamque in omne tempus possint, deinde beneficium tantum negligant, et aliud quidpiam potius ducant, quis dubitet in magno loco errore versari? At enimvero, dicet aliquis, per genus istud vitae expositi sunt eorum injuriis, qui bello impet-

Sed hoc et raro accidit; et, si quando contingat, subveniri malo communibus Graecorum auxiliis potest. Ad defendendas autem minores injurias, postquam suppetiissent opes, quod in perpetua pace degentibus consentaneum est futurum fuisse, non defuisse sane milites peregrini et mercede conducti, qui certis locis aut temporibus praesidio ipsis essent. Nunc, dum id metuunt, quod vix aliquando, si forte, praeter omnium opinionem accidit; perpetuis bellis et populationibus et agrum et fortunas suas habent obnoxias. Quae dicta nobis sunt; ut suae Eleos utilitatis admoneremus: quum praesertim ad recuperandum

ΟΙ. 140. 1. στήραι διάθισιν ἔσχηκε τῆς νῦν ἡ πρὸς τὸ παρὰ πάντων ὁμολογουμένην κτήσασθαι τὴν ἀστυλίαν· τὴν δὲ χάραν, καθάπερ ἑπάνω προεῖπον, ἔτι τῆς παλαιᾶς συνηθείας οἶον αἰθυγμάτων ἑμμενόντων, οἰκοῦσι διαφερόντως Ἑλλεῖοι.

Thalarnas  
castellum  
capit Phil-  
lippus.

LXXV. Διὸ καὶ κατὰ τὴν Φιλίππου παρουσίαν, ἄπλειτον μὲν ἦν τὸ τῶν ἀλίσκομένων πλῆθος, ἔτι δὲ πλείον τὸ τῶν συμπεφευγόντων. πλείστη δ' ἀποσκευὴ καὶ πλείστος ὄχλος ἡθροίσθη σωμάτων καὶ θρεμμάτων εἰς τὸ χωρίον, ὃ καλοῦσι Θαλάμας· διὰ τὸ τὴν τε χάραν τὴν περὶ αὐτοῦ στενὴν εἶναι καὶ δυσέμβολον, τό τε χωρίον ἀπραγμάτευτον καὶ δυσπρόσδοκον. ἀκούων δ' ὁ βασιλεὺς τὸ πλῆθος τῶν συμπεφευγόντων εἰς τὸν προε-  
ρημένον τόπον, καὶ κρίνας μηδὲν ἀβασάνιστον μηδ' ἀπέραντον ἀπολιπεῖν, τοῖς μὲν μισθοφόροις προκατε-  
λάβετο τοὺς ἐπὶ τῆς εἰσβολῆς εὐφυῶς κειμένους τόπους· αὐτὸς δὲ τὴν ἀποσκευὴν καταλιπὼν ἐν τῷ χάρακι, καὶ τὸ πλείον μέρος τῆς δυνάμεως, ἀναλαβὼν τοὺς πελ-  
ταστάς καὶ εὐζώνους, προῆγε διὰ τῶν στενῶν οὐδεὶς δὲ κωλύοντος, ἦκε πρὸς τὸ χωρίον. Καταπλαγέντων δὲ τῶν συμπεφευγόντων τὴν ἔφοδον, ἅτε λίαν πρὸς πᾶσαν πολεμικὴν χρεῖαν ἀπείρους καὶ ἀπαρασκευα-  
ς

ἡ Verba περὶ τὸ perperam vulgo absunt ab omnibus libris, tum pro ὁμολογου-  
μένη est ὁμολογουμένης, porro pro ἔτι τῆς est ἐπὶ τῆς, denique pro Ἑλλεῖοι vulgo  
legitur οἱ ἑλλεῖοι. Quæ correxi omnia ex mente Cassuboni. Ἐ Abest καὶ a Yat.  
Flor. Aug. Reg. A. C. ἡ στήραι. Bav. Aug. Reg. A.

omnium consensu jus illud *immunitatis a bello* nullum umquam tempus fuerit illis opportunus præsentis rerum statu; et quum ad hunc usque diem, velut aciotilla aliqua pristinae consuetudinis superante, longe frequentius, quam fiat alibi, vitam in agris Elei, quemadmodum supra diximus, degant.

LXXV. Idcirco cum *Philippus* advenit; et eorum qui passim capiebantur ingens fuit numerus; et eorum, qui intra muros confugiebant, adhuc major. Plurima autem cum supellex, tum corporum pecorumque copia, in castello, cui *Thalarnas* nomen est, fuit coacta: tum quod in angusta regione, et quum hostis non facile adire posset, nitum est id castellum; tum quod

ipsum quoque per se a commercio hominum est remotum atque inaccessum. Rex, ut rescivit de ingenti illorum numero qui eo confugerant; nihil intentatum aut imperfectum sibi iudicans esse relinquendum, omnia primum loca juxta introitum opportune sita per conductitium militem occupat: deinde, impedimentis cum majore copiarum parte in castris relictis, cetratos et expeditos dumtaxat secum trahens, ipse per fauces illas agmen ducit: et, nemine impediante, venit ad castellum. Qua re perterriti qui eo confugerant, cum omnis rei militaris prorsus essent rudes, et ab omnibus bello necessariis imparati, quumque multi etiam e plebis facie eodem con-

διακειμήϊον, ἅμα δὲ καὶ συνδεδραμηκότες ὄχλου συρ- A. U. 535.  
 6 φετῶδους ταχίως παρέδωσαν αὐτούς. ἐν οἷς ἦσαν καὶ  
 μισθοφόροι διακόσιοι μιγάδες, οὓς ἤπει ἔχον Ἐμ-  
 7 φίδαμος, ὁ στρατηγὸς τῶν Ἡλείων. Ὁ δὲ Φίλιππος, Immensa  
 κυριεύσας ἀποσκευῆς τε πολλῆς καὶ σμμάτων πλείονων præda poti-  
 ἢ πεντακισχιλίων, πρὸς δὲ τούτοις ἑτεράποδος λείας tur.  
 ἀναρίθμητοι ἐξελασάμενος πλῆθος, τότε μὲν ἐπανῆλθε  
 8 πρὸς χάρακα· μετὰ δὲ ταῦτα, τῆς δυνάμειος ὑπεργε-  
 μούσης αὐτῇ παντοδαπῆς ὠφελείας, βαρὺς ὢν, καὶ  
 δύσσχρηστος, ἀνεχώρει διὰ ταῦτα, καὶ κατέβηκε πάλιν  
 εἰς τὴν Ὀλυμπίαν.

LXXVI. Ἀπελλῆς δὲ, ὃς ἦν μὲν εἷς τῶν ὑπ' Ἀντι- Apelles,  
 γόνου καταλειφθέντων ἐπιτρόπων τοῦ παιδός, πλείστον δ' unus ex  
 ἐτύγχανε τότε δυνάμενος παρὰ τῇ βασιλεῖ, βουλευθεὶς tutoribus  
 τὸ τῶν Ἀχαιῶν ἔθνος ἀγαγεῖν εἰς παραπλησίαν διά- Philippi.  
 θησιν τῇ Θετταλῶν, ἐπεβάλετο πρᾶγμα ποιεῖν μοχθη-  
 2 ρόν. Θετταλοὶ γὰρ ἰδόκουν μὲν κατὰ νόμους πολι-  
 τύειν, καὶ πολὺ διαφέρειν Μακεδόνων· διέφερον δ'  
 οὐδὲν, ἀλλὰ πᾶν ὁμοίως ἔπασχον Μακεδόσι, καὶ πᾶν  
 3 ἐποίουν τὸ προσταττόμενον τοῖς βασιλικοῖς. διὸ καὶ Achæos in  
 πρὸς ταύτην ἀρμοζόμενος τὴν ὑπόθεσιν ὁ προσηρημένος, servitutem  
 4 ἐπεβάλετο καταπειράζειν τῶν συστρατευομένων. Τὸ redigere  
 conatur.

<sup>1</sup> Ἀμφιδάμος h. l. edd. cum Bav. Aug. et Regiis.

<sup>2</sup> πρὸς χάρακα. ενὶ intra lineas intererit Reg. A.

Bav. Aug. et Regiis.

ἐνὶ Ang. Reg. A.

<sup>3</sup> λαγαγεῖν edd. ex Bav.

<sup>4</sup> Ἄλλοι τῆς ἑτεράποδος.

<sup>5</sup> παντοδαπῆς edd. cum

<sup>6</sup> Θετταλοὶ μὲν γὰρ ἰδοῦναι

currissent, deditionem cito fecerunt. Erant inter hos et mercenarii ducenti, turba promiscua, quos *Amphidamius*, dux Eleorum, secum adduxerat. *Philippus*, suppellectile plurima potitus, mancipiorum quinque millibus et amplius; ad hæc præda pecorum abacta, quas omnem numerum superabat; tunc quidem ad castra se recepit: postea vero, quod haberet exercituum præda omnis generis onustum et ad res gerendas parum habilem, referre pedem coactus, *Olympiam* iterum castra movit.

LXXVI. Inter alios ab Antigono tutores, puero Philippo relictos, *Apelles*

erat, qui ea tempestate apud regem gratia plurimum pollebat. Hic quum in animum induisset, Achæorum gentem ad eandem redigere conditionem, qua Thessali tunc erant, rem ausus est nefariam. *Thessali* namque, etsi legibus suis videbantur uti, longaque alio jure esse quam Macedones: nihil tamen ab illis differebant, erantque iisdem obnoxii quibus et Macedones, et, quidquid aulæ procures imperarent, faciebant. Huic igitur proposito sua omnia consilia accommodans hic *Apelles*, experiri patientiam eorum, qui erant in castris, instituit. Et primum quidem Macedonibus potmisit,

OL 140. 1. μέλουσιν πρῶτον ἐπίτρεψαι τοῖς Μακεδόσιν, <sup>b</sup> ἐκβαλεῖν ἐκ τῶν σταθμῶν αἰεὶ τοὺς προκατέχοντας τῶν Ἀχαιῶν καταλύσεις· ὁμοίως δὲ καὶ τὴν λείαν ἀφαιρεῖσθαι. μετὰ δὲ ταῦτα τὰς χεῖρας προσέφερε διὰ τῶν ὑπηρετῶν, <sup>5</sup> ἐπὶ ταῖς τυχούσαις αἰτίαις· τοὺς δὲ συναγανακταῖντας ἢ προσβοθούντας ταῖς μαστιγουμέναις, παρὰν αὐτοὺς, εἰς τὴν ἄλυσιν ἀπῆγε· <sup>c</sup> πειπισμένοις, διὰ τοῦ τοιούτου <sup>6</sup> τρόπου, <sup>d</sup> τῷ κατὰ βραχὺ λήσειν εἰς συνήθειαν ἀγαγὰν τοῦ μηδὲνα μηδὲν ἡγεῖσθαι δεινόν, ὃ ποτ' αἶν πάσχη τις ὑπὸ τοῦ βασιλείας. καὶ ταῦτα, μικροῖς χρόνοις πρό- <sup>7</sup> τερον μετ' Ἀντιγόνου συνεστρατευμένος, καὶ τεθραμμένος τοὺς Ἀχαιούς, ὅτι παντὸς δεινοῦ λαβεῖν πῖρην ὑπέμει- <sup>8</sup> ναν, ἐφ' ᾧ μὴ τοιεῖν Κλεομένει τὸ προσταττόμενον. Οὐδ' <sup>8</sup> μὲν, ἀλλὰ συστραφέντων τιῶν Ἀχαιῶν νεανίσκων, καὶ προσελθόντων τοῖς περὶ τὸν Ἄρατον, καὶ διασα- φούντων τὴν Ἀπελλοῦ βούλησιν· ἦκοι ἐπὶ τὸν Φίλιππον οἱ περὶ τὸν Ἄρατον, <sup>e</sup> κρίναντες ἐν ἀρχαῖς περὶ τῶν τοιούτων ἰνίστασθαι, καὶ μὴ καταμείλλειν. ἐντυχόντων <sup>9</sup> δ' αὐτῶν τῷ βασιλεῖ περὶ τούτων, διακούσας ὁ Φίλιππος τὰ γιγνομένα· τοὺς μὲν νεανίσκους παρικάλει θαρ- ρεῖν, ὡς οὐδεὶς αὐτοῖς ἐτι συμβεησομένῳ τοιούτου· τῷ δ' Ἀπελλεῖ παρήγγειλε, μηδὲν ἐπιτάττειν τοῖς Ἀχαι- οῖς, χωρὶς τῆς τοῦ στρατηγοῦ γνώμης.

Vetat Phi-  
lippus, mo-  
nente Ara-  
to.

<sup>b</sup> ἐκβάλλων edd. ex Bav.

<sup>c</sup> Mendose scripti libri πειπνίσαντες.

<sup>d</sup> τῷ

<sup>e</sup> κατὰ βραχὺ ex conject. posuit Casaubonus. Libri veti. omnes τὸ κατὰ βραχὺ. Sed articulum omittit Reg. B. <sup>e</sup> κρίναντες Aug. <sup>f</sup> διίστασθαι Vat. Flor. Aug. Reg. A.

ut Achæos, qui diversoria occupassent, ejicerent hospitibus: similiter et, partam prædam ut iis eriperent. Post hæc, per ministros quamlibet levi ex causa eos cædebat: si quis vero aut querenti de injuria patrocinaretur, aut, cum flagris cæderentur, opem ferret; ipsemet in vincula eos ducebat: persuasus, se, hoc pacto paullatim progrediendo, nemine animadvertente in eam consuetudinem Achæos adducturum, ut nihil penitus grave cuiquam videretur, quod rex in aliquem statuisset. Et hoc sperare ausus est ille, qui non multis ante annis in Antigoni castris versans, viderat Achæos quidvis

mali paratos perpeti, modo ne ea facere, quas imperaret Cleomenes, cogenerentur. Sed quum juvenes quidam Achæici, manu facta, Aratum convenissent, eique Apellis consilium aperuissent; ad Philippum adit Aratus, nascenti malo resistere fixum animo habens, neque cunctari. Ex hujus igitur colloquio ubi Philippus quæ acciderant cognovit; juvenes quidem, bono ut essent animo, jubet; nihil enim simile deinceps fore illis patien- dum: Apelli vero præcipit, ne quid posthac Achæis, præter ipsorum incon- sulto imperaret.

LXXVII. Φίλιππος μὲν οὖν κατὰ τὴν ὀμίλιαν τὴν <sup>Δ. U. 838.</sup>  
 πρὸς τοὺς <sup>Egregia</sup> ἐν ὑπαίθροις συνδιατρίβοντας, καὶ κατὰ τὴν <sup>Philippi</sup>  
 ἐν τοῖς πολεμικοῖς πρᾶξιν καὶ τόλμαν, οὐ μόνον παρὰ <sup>juvenis</sup>  
 2 τοῖς στρατευομένοις, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς λοιποῖς πᾶσι  
 Πελοποννησίοις εὐδοκίμει. Βασιλεία γὰρ πλείοσιν  
 ἀφορμαῖς ἐκ φύσεως πεχορηγούμενον πρὸς πραγμάτων  
 3 πατάκτῃσιν, οὐκ ἑμαρὲς εὐρεῖν. καὶ γὰρ ἀγχίνοια,  
 καὶ μνήμη, καὶ χάρις ἐπὶ αὐτῇ διαφέρουσα· πρὸς δὲ  
 τούτοις, ἐπίφασις βασιλικῇ καὶ δύναμις· τὸ δὲ μί-  
 4 γιστον, πρᾶξις καὶ τόλμα πολεμική. Καὶ τί δὴ ποτ'  
 ἦν τὸ ταῦτα πάντα καταγωνισάμενον, καὶ ποιῆσαν ἐκ  
 βασιλείας εὐφυοῦς τύραννον ἄγχιον, οὐκ εὐχερὲς διὰ  
 βραχίαν δηλῶσαι. διὸ καὶ περὶ μὲν τούτων σκέπτεσθαι  
 καὶ διαπορεῖν ἄλλος ἀρμόσει καιρὸς μᾶλλον τοῦ νῦν  
 5 ἐνεστώτος. Ὁ δὲ Φίλιππος, ἐκ τῆς <sup>b</sup> Ὀλυμπίας ἀνα-  
 ζεύξας <sup>Triphylam</sup> τὴν ἐπὶ Φαραίαν, παρῆν εἰς Τέλφουσαν, ἀρκεῖ-  
 θεν εἰς Ἡραίαν. καὶ τὴν μὲν λείας ἐλαφυροπόων· τὴν <sup>petit Phil-</sup>  
 δὲ γέφυραν ἐπισκεύαζε τὴν κατὰ τὸν Ἀλφειὸν· βουλό-  
 6 μενος ταύτῃ ποιήσασθαι <sup>h</sup> τὴν εἰς τὴν Τριφυλίαν εἰς  
 Ἑλλήνην. Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς Δορίμαχος, ὁ <sup>Ætoli Eleis</sup>  
 τῶν Αἰτωλῶν στρατηγός, δεομένων τῶν Ἡλείων σφίσι <sup>auxilia mit-</sup>  
 βοηθεῖν πορθουμένοις, ἔξακούςους Αἰτωλοὺς καὶ στρα- <sup>Philida.</sup>

§ is ignorant Vat. Flor. Ang. Reg. A. <sup>b</sup> Ὀλυμπίας ex Casaub. emendatione  
 est. Libri omnes Ὀλομπίδας. <sup>h</sup> τὴν ἐπὶ Ἡραίας conieceram, sed tenenda est  
 codicum scripturas dum certius quid proferetur. Vulgo omnes τὴν ἐπὶ Φαραίαν.  
<sup>k</sup> Mendose in editis est τὴν εἰς Τριφυλίαν, et sic constanter deinde Τριφυλ. pro  
 Τριφυλ.

LXXVII. *Philippus* itaque, cum pro-  
 pter instituta quibus erga expeditionis  
 socios in castris utebatur, tum propter  
 singularem in re bellica solertiam  
 atque audaciam, non solum apud ca-  
 strensem multitudinem, verum etiam  
 apud reliquos omnes Peloponnesios  
 bene audiebat. Enimvero non est  
 facile regem invenire, maioribus a na-  
 tura dotibus ad parandum imperium  
 necessariis ornatum. Nam et solertia  
 mentis, et memoria, et suavitatis ex-  
 imia præstabat: accedebat eo vultus  
 speciosus regia et regium ingenium:  
 supra omnia erat prudentia et audacia  
 bellica. Quid autem illud fuerit, quod

omnia hæc expugnavit, et præstantis  
 ingenii regem in ferum tyrannum mu-  
 tavit, non est facile paucis exsequi.  
 Itaque ista considerandi, et de illa  
 quæstione disceptandi, erit alius con-  
 venientior, quam hic nunc sit, locus.  
 Jam *Philippus* castra movit ab Olym-  
 pia Heræam versus; et mox Tel-  
 phusam venit, indeque *Heræam*; ubi  
 præda divendita, pontem Alphei instau-  
 ravit; facturus per illum in *Triphyla-*  
*iam* impressionem. Eodem vero tem-  
 pore *Dorimachus*, *Ætolorum* prætor,  
 petentibus Eleis auxilia, adversus eos  
 qui ipsorum agros urebant, *Ætolos*  
 sexcentos duce *Philida* misit. Qui ubi

OL. 140. 1. τήγον·<sup>k</sup> Φιλίδαί αὐτοῖς ἐξίτιμψεν. ὃς παραγενόμενος  
 εἰς τὴν Ἡλείαν, καὶ παραλαβὼν τοὺς μισθοφόρους τῶν  
 Ἡλείων, ὅτας εἰς πεντακοσίους, καὶ πολιτικούς χιλί-  
 ους, αἶμα δὲ τούτοις τοὺς Ταραντίνους, ἤκει βοηθῶν εἰς  
 τὴν Τριφυλίαν. ἥ τῆς μὲν προσηγορίας τίττυχε ταύτης 8  
 ἀπὸ Τριφύλου τοῦ τῶν Ἀρκάδος παίδων ἑνός· κεῖται  
 δὲ τῆς Πελοποννήσου παρὰ θάλατταν, μεταξὺ τῆς  
 Ἡλείων καὶ Μεσσηνίων χώρας· τίτραπται δ' εἰς τὸ  
 Διευκὸν πέλαγος, <sup>m</sup>ἰσχατιύουσα τῆς Ἀρκαδίας ὡς πρὸς  
 χειμερινὰς δύοσις. ἔχει δ' ἐν αὐτῇ πόλεις ταύτας, 9  
 Σαμικόν, Λέπρειον, <sup>n</sup>Τπαναν, <sup>o</sup>Τυπανίας, Πύργον,  
<sup>p</sup>Αἰτίον, Βαλακα, <sup>q</sup>Στυλάγγιον, Φρίζαν. ὧν ὀλίγοις 10  
 χρόνοις πρότερον ἐπικρατήσαντες Ἡλείοι, προσελάβοντο  
 καὶ τὴν τῶν Ἀλιφειραίων πόλιν, <sup>r</sup>συντελοῦσαν ἐξ ἀρχῆς  
 εἰς Ἀρκαδίαν καὶ Μεγαλόπολιν· <sup>s</sup>Λυδιάδου τοῦ Με-  
 γαλοπολίτου κατὰ τὴν τυραννίδα πρὸς τινὰς ἰδίας  
 πράξεις ἀλλαγὴν δόντος τοῖς Ἡλείοις.

Triphylia  
 situs et op-  
 pida.

Aliphera  
 oppidum.

LXXVIII. Πλὴν ὃ γὰρ Φιλίδας, τοὺς μὲν Ἡλείους  
 εἰς Λέπρειον, τοὺς δὲ μισθοφόρους εἰς Ἀλιφειραν ἀπο-

<sup>k</sup> Φιλίδα edd. et sic constanter deinde, partim ex Bav. partim invitis omnibus MSis. <sup>l</sup> Corrupta et mutilata oratione, post Hervagium, edidit Casaubonus Τριφύλου τοῦ τῶν Ἀρκάδος παίδος. <sup>m</sup> Sic, monente Palmerio, correxi. Vulgo omnes perperam τῆς Ἀχαΐας. <sup>n</sup> Sic infra ad cap. 79, 4. ed. 1. 2. cum codd. omnibus. Corrupte h. l. Τῦαναν ed. 1. 2. cum Bav. Τῦαναν Vat. Flor. Aug. Reg. A. et Perottus. Τῦαναν Casaub. et seqq. minus adcurate. <sup>o</sup> Τυπανίας editiones vet. ex Bav. quod in Τυπανίας mutavit Casaub. <sup>p</sup> Αἰτίον h. l. edd. ex Bav. Et inferius iidem Έπιόν. <sup>q</sup> Στυλάγγιον Casaub. cum Steph. Byz. invitis libris Polybianis. <sup>r</sup> συντελοῦσαν (aut, si mavis, τελοῦσαν) ἔξ ἀρχῆς εἰς Ἀρκαδίαν καὶ Μεγαλόν. Sic omnino corrigendum duxi locum, quem mutilatum tali modo exhibent veteres libri omnes: ὅσων ἐξ ἀρχῆς Ἀρκαδίαν καὶ Μεγαλ. Casaubonus cum Reg. B. Ἀρκαδίαν in Ἀρκαδίας mutavit, et levī interposita distinctione verbum hoc a seqq. separavit. Possis etiam cum Jos. Mercero suspicari ὅσων ἐξ ἀρχῆς Ἀρκαδίας καὶ Μεγαλοπολιν. <sup>s</sup> Et hoc nomen vulgo depravatum erat. Ἀλιάδου Aug. Ceteri omnes Ἀλλιάδου.

in Eleam venit, assumtis Eleorum mercenariis ad quingentos, e civilibus copiis mille militibus, et simul Tarentinis, suppetias venit Triphyliam. Ea regio nomen invenit a Triphylia, uno ex Arcadiis filius. Sita est in maritima Peloponnesi parte, inter Eleorum et Messeniorum fines; spectatque mare Libycum, contermina Arcadiæ, qua illa ad hibernum occasum vergit, Urbes regionis hujus sunt: Samicum, Lepreum, Hypana, Typanea, Pyrgus,

Epium, Bolax, Styllangium, Phrisa. Has quum non multo ante Elei ditio- nis suæ fecissent, urbem quoque Alipheraeorum, quæ ab initio Arcadiæ et Megalopoli attributa fuerat, adjece- runt: Lydiada Megalopolitano, tem- pore tyrannidis suæ, tradente in per- mutatione propter privatas quasdam causas cum Eleis instituta.

LXXVIII. Philidas, missis Lepreum Eleis, mercenariis Alipheram; ipse Typaneis cum suis Etolis, quid rex

στείλας, αὐτὸς δὲ τοὺς Αἰτωλοὺς ἔχων ἐν Ἑτυπαίαις, A. U. 836.  
 2 ἱκαράδῳκε τὸ συμβεσθόμενον. Ὁ δὲ βασιλεὺς, ἀπο-  
 θίμενος τὴν ἀποσκευὴν, καὶ διαβὰς τῇ γεφύρᾳ τὸν  
 Ἀλφειὸν ποταμὸν, ὃς ῥεῖ παρ' αὐτὴν τὴν τῶν Ἑρᾶϊων  
 3 πόλιν, ἦκε πρὸς τὴν Ἀλίφειραν ἢ κεῖται μὲν ἐπὶ λόφου  
 κρημνώδους πανταχόθεν, ἔχοντος πλείον ἢ δέκα σταδίων  
 πρόστασιν· ἔχει δ' ἄκραν ἐν αὐτῇ τῇ κορυφῇ τοῦ  
 σύμπαντος λόφου, καὶ χαλκοῦν Ἀθηναῖς ἀνδριάντα, Magnifica  
 4 κάλλιαι καὶ μεγέθει διαφέροντα. οὗ τὴν μὲν αἰτίαν, statua Mi-  
 ἀπὸ ποίας προθέσεως ἢ χορηγίας ἔλαβε τὴν ἀρχὴν τῆς  
 κατασκευῆς, ἀμφισθετῆσθαι συμβαίνει καὶ παρὰ τοῖς  
 ἰγχωρίοις· οὔτε γὰρ πόθεν, οὔτε τίς ἀνέθηκεν, εὐρίσκεται  
 5 τραίως. τὸ μόνον γὰρ τῆς τέχνης ἀποτέλεσμα συμφω-  
 νεῖται παρὰ πᾶσι, διότι τῶν "μεγαλομερεστῶν" καὶ  
 τιχνηκατάων ἔργον ἐστὶν, Ὑ'Εκατοδώρου καὶ Σωστράτου  
 6 κατεσκευακότων. Οὐ μὲν, ἀλλ' ἐπιγενομένης ἡμέρας Alipheram  
 αἰθρίου καὶ λαμπρᾶς, διατάξας ὑπὸ τὴν ἰωβήην, ὃ oppugnat  
 βασιλεὺς κατὰ πλείους τόπους τοὺς τε τὰς κλίμακας  
 φέροντας, καὶ τὰς τῶν μισθοφόρων ἐφιδρείας πρὸ τούτων·  
 7 ἐπὶ δὲ τοῖς προειρημένοις, τοὺς Μακεδόνας διηρημένους  
 κατόπιν ἑκάστοις ἐπιστήσας· ἅμα τῷ τὸν ἥλιον ἐπι-  
 βάλλειν πᾶσι προστάζει προσβαίνειν πρὸς τὸν λόφον.  
 8 ποιοῦντων δὲ τὸ παραγγεῖλθαι ἐκθύμως καὶ καταπλη-  
 κτικῶς τῶν Μακεδόνων, συνέβαινε τοὺς Ἀλιφειρεῖς πρὸς

<sup>1</sup> Vulgo h. l. Τετυπαίαις.

<sup>2</sup> Sic Vat. Flor. Vulgo alii μεγαλομερεστῶν.

<sup>3</sup> Verba καὶ τιχνηκατάων ignorant Bav. Aug. Reg. A. Perotti. Immo  
 Τετυπαίαις, secundum Paus. et Plin.

pararet, sollicitus expectabat. *Philippus* vero, impedimentis depositis, et *Alphēi* ponte trajecto, (is amnis urbem ipsam *Heræorum* altuit) *Alipheram* venit. Imposita est urbs ista colli ab omni parte prærupto, ad quem ascenditur per stadia amplius decem: arcem habet in ipso vertice totius collis, et æneam *Minervæ statuem*, specie atque magnitudine præstantem. Quæ qua de causâ, quo consilio, et ejus sumptibus intus confecta fuerit, ipsi quoque indigenæ parum norunt: neque enim satis explorato constat, unde, aut a quo fuerit dedicata. At de artificibus;

ex quorum officina prodiiit, consentiunt omnes: *Hecatodori* nempe [nisi potius *Hyppatodori*] et *Sostrati* opus esse, inter magnificentissima et exquisitissima artis, quæ sint ab iis facta. Ceterum postridie *Philippus* sub auroram, sereno die et claro, dispositis per varia loca qui scalas gestarent, præmissisque mercenariis qui presidio ipsis forent; ad hæc, Macedonum manu separatim singulos eorum sequi jussa; simul cum exoriente sole omnibus imperat, ut colli succedant. Quod quum Macedones animos et formidabiliter exequerentur; accidit, ut *Alipheræ*

μὴ μόνον ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις καιροῖς ἐγκαταλεί- Δ. U. 535.  
πισθαι προφανῶς, ἀλλὰ καὶ, διαρπαγέντας, ἢ προ-  
δοθέντας, τούτοις περιπίπτειν ὑπὸ τῶν συμμαχῶν, ἃ  
τοῖς κρατηθεῖσιν ὑπὸ τῶν πολεμίων ὀφείλεται πάσχειν.

4 Οἱ δὲ Τυτανεῖται παρέδωσαν τῷ Φιλίππῳ τὴν πόλιν. Τυρανῆ, Tyranæ,  
τούτοις δὲ τὸ παραπλήσιον ἐποίησαν οἱ τὴν ὕψαναν Hypana, et  
5 κατοικοῦντες. Ἄμα δὲ τούτοις Φιαλεῖς, ἀκούοντες τὰ Phialia tra-  
περὶ τὴν Τριφυλίαν, καὶ δυσχεροῦνται τῇ τῶν Αἰτω- duntur Phil-  
λῶν συμμαχίᾳ, κατέλαβον μετὰ τῶν ὅπλων τὸν περὶ τὸ lippo.  
6<sup>c</sup> Πολεμάρχιον τόπον. οἱ δὲ τῶν Αἰτωλῶν πειραταί,  
διατρέφοιτες ἐν <sup>d</sup> ταύτῃ τῇ πόλει, διὰ τὰς ἐκ τῆς  
Μεσσηνίας ὠφελίας, τὸ μὲν πρῶτον οἰοί τ' ἦσαν ἐγχει-  
7 ρεῖν, καὶ κατατολμᾶν τῶν Φιαλείων. ὁρῶντες δὲ τοὺς  
πολίτας ὁμοθυμαδὸν ἀβροζομένους πρὸς τὴν βοήθειαν,  
ἀπέστησαν τῆς ἐπιβολῆς· <sup>e</sup> σπείσάμενοι δὲ, καὶ λαβόντες  
8 τὰς αὐτῶν ἀποσκευὰς, ἀπῆλθον ἐκ τῆς πόλεως. οἱ δὲ  
Φιαλεῖς, διαπρὸςβυσσάμενοι πρὸς τὸν Φίλιππον, ἐνεχέ-  
ρισαν σφᾶς αὐτοὺς καὶ τὴν πόλιν.

LXXX. Ἔτι δὲ τούτων πραττομένων, οἱ Λεπρεᾶ- Lepreatæ,  
ται, καταλαβόμενοι τόπον τινὰ τῆς πόλεως, ἡξίου- invito Eleo-  
ἐκχωρεῖν τῆς ἀκρας καὶ τῆς πόλεως τοὺς Ἡλείους rum et  
καὶ τοὺς Αἰτωλοὺς, ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς παρα Ἐτολорум  
Λακιδαιμονίων· ἤκα γὰρ καὶ παρ' ἐπείνων αὐτοῖς præsidio,  
2 βοήθεια. τὸ μὲν οὖν πρῶτον οἱ περὶ τὸν Φιλίδαν οὐ

<sup>b</sup> Sic ed. l. 2. cum codd. omnibus. Vulgo Ὑπῶνας. <sup>c</sup> Πολεμάρχιον  
superscr. in Bav. Παλιμάρχιον edd. invitis MStis. <sup>d</sup> αὐτῇ τῇ πόλει edd.  
cum aliis. <sup>e</sup> σπείσάμενοι cum præcedd. connectunt et particulam ἢ ignorant  
Vat. Aug. Reg. A.

referre soliti; ut non solum necessarii  
maxime temporibus manifeste ab illis  
derelinquerentur; sed etiam, dītrepti  
aut proditi, ea paterentur a sociis Ἐτο-  
λις, quæ victis ab hoste victore sunt  
expectanda. Τυρανῆτα urbem Φί-  
λιππο tradiderunt: secutique sunt eo-  
rum exemplum Hypanæ cives et ha-  
bitatores. Similiter vero etiam Φια-  
λεῖνες, de iis quæ in Triphylia accide-  
rant facti certiores, societatem Ἐτο-  
lorum aversati animis, arcam ubi Πο-  
λεμάρχιον curia vel statio erat, vi ar-  
mata occupant. Ἐτολι vero pirata,  
qui prædæ causâ ex agro Μεσσηνίᾳ  
fæciendæ morabantur Φιαλεῖς, quum

movendi se et tentandi aliquid adver-  
sus Phialenses animum initio præ se  
tulissent; mox, ubi conspirare omnes  
cives ad vim arcendam senserunt, in-  
cepto destiterunt, et, accepta fide, cum  
omnibus sarcinis suis urbe excesserunt.  
Et mox Phialenses, oratoribus ad Φί-  
λιππον missis, seque et suam illi,  
urbem tradunt.

LXXX. Dum hæc agebantur, Lepre-  
atæ, parte urbis suæ occupata, postu-  
lant, ut arce et oppido exeant Elei  
atque Ἐτολι, itemque illi quos Lace-  
dæmonii, auxilii causâ, ipse submi-  
serant. Nihil principio hic motus  
Φιλίδαν turbavit: neque eo segnius

ΟΙ. 140. 1. προσέιχον, ἀλλ' ἔμεινον, ὡς καταπληξόμενοι τοὺς ἐν τῇ πόλει. Τοῦ δὲ βασιλέως εἰς μὲν τὴν Φιλιππίαν Ταυ-  
ρίωνα μετὰ στρατιωτῶν ἔξαποστείλατος, αὐτοῦ δὲ  
προάγοντος εἰς τὸ Λέπρεον, καὶ συνεγγίζοντος ἤδη τῇ  
πόλει· συνίεντες οἱ περὶ τὸν Φιλίδαν, ἐταπεινώθησαν· οἱ  
δὲ Διπρεᾶται προσεπὶρρώσθησαν ταῖς ὀρεμαῖς. καλὸν  
γὰρ δὴ τοῦτο Διπρεᾶταις ἔργον πίπρακται, τὸ, χιλίων  
μὲν ἵνδοι ὄντων Ἑλείων, χιλίων δὲ σὺν τοῖς πειραταῖς  
Αἰτωλῶν, πιντακοσίων δὲ μισθοφόρων, διακοσίων δὲ  
Λακεδαιμονίων· πρὸς δὲ τούτοις, τῆς ἄκρας κατεχο-  
μένης· ὁμῶς ἀντικοιήσασθαι τῆς ἰαυτῶν πατρίδος, καὶ  
μὴ προΐσθαι τὰς σφετέρας ἐλπίδας. Ὁ δὲ Φιλίδας,<sup>5</sup>  
ὁρῶν τοὺς Διπρεᾶτας ἀνδραδῶς ὑφισταμένους, καὶ τοὺς  
Μακεδόνas ἐγγίζοντας, ἐξέχωρσε τῆς πόλεως, ἅμα  
τοῖς Ἑλείσις, καὶ τοῖς παρὰ τῶν Λακεδαιμονίων. οἱ<sup>6</sup>  
μὲν οὖν παρὰ τῶν Σπαρτιατῶν Κρηῆτες διὰ τῆς Μιση-  
ρίας εἰς τὴν οἰκίαν ἐπανῆλθον· οἱ δὲ περὶ τὸν Φιλίδαν  
ἵποιοῦντο τὴν ἀπόλυσιν ὡς ἐπὶ τὸ Σαμικόν. τὸ δὲ τῶν  
Διπρεατῶν πλῆθος, ἐγκρατὲς γεγονὸς τῆς πατρίδος,  
ἐξαπίστελλε πρὸςβευτὰς, ἐγχειρίζον τῷ Φιλίππῳ τὴν  
πόλιν. Ὁ δὲ βασιλεὺς, ἀκούσας τὰ γεγονότα, τὴν<sup>8</sup>  
μὲν λοιπὴν δύναμιν εἰς τὸ Λέπρεον ἀπέστειλε· τοὺς δὲ  
πελταστὰς καὶ τοὺς εὐζώνους ἀναλαβὼν ἠγεῖτο, συν-  
άψαι σπεύδων τοῖς περὶ τὸν Φιλίδαν. καταλαβὼν δὲ,<sup>9</sup>

Lepreum  
Philippo  
tradunt.

<sup>5</sup> αἰετῷ ἢ correxi cum Reisk. Vulgo omnes αἰετῷ, quod teneri poterat.

in tenenda urbe perstitit, tamquam oppidanis terrorem injecturus. Ubi vero Philippus, Taurione cum praesidio militum Philiam misso, ipse Lepreum versus progressus est et appropinquare urbi jam cepit; Philidas, re cognita, animum despondere: Lepreatae contra, eo nuncio confirmati, animosiores fieri. Praelatum enim vero Lepreatarum hoc facinus exstitit: quod, quum essent in urbe ipsorum Elei mille, tum Aetoli cum piratis mille, mercenarii quingenti, Lacedaemonii ducenti; ad haec in hostium potestate quum arx esset; patriam liberandam dederunt operam, ne-

que propriam salutem ignavia prodiderunt. Philidas, ubi animose et fortiter resistere sibi Lepreatas, appropinquare vero Macedonas videt, urbe cum Eleis, et qui Lacedaemone venerant, excedit. Ac Cretenses quidem, quos Spartiatæ miserant, per Messeniam in patriam redierunt, Philidas vero Samicum se recepit. Tum Lepreatae, recuperata patria, decreta ad Macedonem legatione, urbem suam Philippo in potestatem tradunt. Rex, nuncio ejus rei accepto, reliquas copias Lepreatas proficisci jubet: ipse cum cetratis et expeditis praevit, Philidam persequi properans. Quem consecutus, impe-

- τῆς μὲν ἀποσκευῆς ἰγκρατὴς ἰγέμετο πάσης· οἱ δὲ περὶ <sup>A. U. 535.</sup>  
 τὸν Φιλίδα <sup>Samico</sup> κατατάχσαν εἰς τὸ Σαμικὸν παραπίσυν- <sup>potitur</sup>  
 10 τας. προσστρατοπεδεύσας δὲ τῷ χωρίῳ, καὶ τὴν λοιπὴν <sup>Philippus.</sup>  
 ἰπισπασάμενος ἐκ τοῦ Διπρίου δύναμιν, ἔμφασιν ἰποίει  
 11 τοῖς ἴνδοι, ὡς πολιορκήσων τὸ χωρίον. Οἱ δ' Αἰτωλοὶ  
 μετὰ τῶν Ἑλλείων οὐδὲν ἔχοντες ἑτοιμοὶ πρὸς πολιορκίαν  
 πλὴν χειρῶν, καταπλαγέοντες τὴν περίστασιν, ἐλάλουν  
 12 περὶ ἀσφαλείας πρὸς τὸν Φίλιππον. λαβόντος δὲ συγ-  
 χῶρημα, μετὰ τῶν ὅπλων ποιήσασθαι τὴν ἀπόλυσιν,  
 οὗτοι μὲν ὤρμησαν εἰς τὴν Ἑλείαν· ὁ δὲ βασιλεὺς τοῦ  
 13 μὲν Σαμικοῦ παραυτίκα κύριος ἰγέμετο. Μετὰ δὲ <sup>et omni</sup>  
 ταῦτα, παραγινόμενοι πρὸς αὐτὸν καὶ τῶν ἄλλων μεθ' <sup>Triphylia.</sup>  
 ἰκετηρίας, παρέλαβε Φρίξαν, Στυλάγγιον, <sup>ἡ</sup> Αἰτίον,  
 14 Βώλακα, Πύργον, Ἐπιτάλιον. Ταῦτα δὲ διαπραξάμε-  
 νος, ἐπ' ἀνῆλθε πάλιν εἰς τὸ Δίπριον, πᾶσαν ὑφ' ἑαυτὸν  
 15 ἰποισάμενος τὴν Τριφυλίαν, ἐν ἡμέραις ἑξ. παρακα-  
 λίσας δὲ τοὺς Διπριάτας τὰ πρίποντα τῷ καιρῷ, καὶ  
 φυλακὴν εἰσαγαγὼν εἰς τὴν ἄκραν, ἀνέζευξε μετὰ τῆς  
 δυνάμεως ὑφ' Ἑραίας· ἀπολιπὼν ἰπιμειλητὴν τῆς  
 16 Τριφυλίας Λαδικὸν τὸν Ἀκαρνανά. παραγινόμενος δ'  
 εἰς τὴν προσηρμένην πόλιν, τὴν μὲν λείαν διένειμε  
 ἰπᾶσαν τὴν δ' ἀποσκευὴν ἀναλαβὼν ἐκ τῆς Ἑραίας, <sup>Megalopo-</sup>  
 ἦλθε μέσου χιμῶνος εἰς Μεγάλην πόλιν. <sup>lia venit.</sup>

<sup>ε</sup> Mendose scripti libri κατατάχσαν.

Vat. Flor. Reg. A. <sup>ἡ</sup> κατατάχσαν Flor.

Aug. Reg. A. Tolerabilibus <sup>ἡ</sup> μετὰ τῷ Τριφ. Bav. <sup>ἡ</sup> πᾶσαν dedi cum Vat. et Perotto. <sup>ἡ</sup> omi edd. cum ceteris.

<sup>ἡ</sup> Ἐπὶ h. l. edd. ex Bav. Ἐπὶ

Corrupte <sup>ἡ</sup> μετὰ τῷ Τριφ.

dimentis quidem omnibus et præda potitur; at *Philidas*, summa celeritate usus, *Samicum* prius quam caperetur irrupit. Rex, ante *Samicum* positis castris, et reliquo exercitu, qui *Leprei* erat, accito, speciem oppidanis præbebat, quasi urbem obsidere vellet. Itaque *Ætoli* et *Elei*, quibus ad tolerandam obsidionem præter manus suas nihil provisum usquam erat, inopinato malo perterriti, de impunitate sua mentionem fecerunt apud *Philippum*; quo concedente ut cum armis exirent, in *Eleam* sese receperunt; et rex sine mora *Samico* est potitus. Deinde, aliis quoque civitatibus fidem ejus

implorantibus, *Phrixam*, *Styllangium*, *Æpium*, *Bolacem*, *Pyrgum*, *Epitalium*, in deditionem accepit. Quibus rebus gestis, *Lepreum* repetit, sex dierum spatio universa *Triphylia* in potestatem redacta. Deinde, ubi apud *Lepreas* ea disseruisset quæ res et tempus monebant, inducto in arcem præsidio, vasis conclamatis *Heræam* castra movet; relicto, qui *Triphylia* rebus præesset, *Ladico* *Acarname*. *Heræam* ut ventum est, prædam omnem militibus divisit, et, receptis ibidem impedimentis, media inde hieme *Megalopolin* venit.

ΟΙ. 140. 1. πρόσειχον, ἀλλ' ἔμεινον, ὡς καταπληξόμενοι τοὺς ἐν τῇ πόλει. Τοῦ δὲ βασιλέως εἰς μὲν τὴν Φιλιδίαν Ταυ-<sup>3</sup> ρίατα μετὰ στρατιωτῶν ἔξαποστειλάντος, αὐτοῦ δὲ προάγοντος εἰς τὸ Λέπρειον, καὶ συνεγγίζοντος ἤδη τῇ πόλει· συνίητες οἱ περὶ τὸν Φιλίδα, ἱταπεινώθησαν· οἱ δὲ Λεπρεῖαι προσεπὶ ῥώσθησαν ταῖς ὀρμαῖς. καλὸν <sup>4</sup> γὰρ δὴ τοῦτο Λεπρεῖταις ἔργον πίπρακται, τὸ, χιλίαν μὲν ἵδον ὄντων Ἑλείων, χιλίαν δὲ σὺν τοῖς πειραταῖς Αἰτωλῶν, πιτακοσίῳ δὲ μισθοφόρῳ, διακοσίῳ δὲ Λακεδαιμονίῳ· πρὸς δὲ τούτοις, τῆς ἄκρας κατεχο-  
 μείνης· ὅμως ἀντικοιήσασθαι τῆς ἑαυτῶν πατρίδος, καὶ μὴ προΐσθαι τὰς σφετέρας ἱλπίδας. Ὁ δὲ Φιλίδας, <sup>5</sup> ὄρῳ τοὺς Λεπρεῖτας ἀνδρωδῶς ὑφισταμένους, καὶ τοὺς Μακεδόνας ἐγγίζοντας, ἐξεχώρησε τῆς πόλεως, ἅμα τοῖς Ἑλείοις, καὶ τοῖς παρὰ τῶν Λακεδαιμονίων. οἱ <sup>6</sup> μὲν οὖν παρὰ τῶν Σπαρτιατῶν Κρηῆτες διὰ τῆς Μεσσηνίας εἰς τὴν οἰκίαν ἐπανῆλθον· οἱ δὲ περὶ τὸν Φιλίδα ἰποιοῦντο τὴν ἀπόλυσιν ὡς ἐπὶ τὸ Σαμικόν. τὸ δὲ τῶν <sup>7</sup> Λεπρεῖταιν πλῆθος, ἐγκρατὲς γειγονός τῆς πατρίδος, ἐξαπίστελλε πρὸς βρυτὰς, ἐγχιρίζον τῷ Φιλίππῳ τὴν πόλιν. Ὁ δὲ βασιλεὺς, ἀκούσας τὰ γειγονότα, τὴν <sup>8</sup> μὲν λοιπὴν δύναμιν εἰς τὸ Λέπρειον ἀπίστελλε· τοὺς δὲ πελταστὰς καὶ τοὺς εὐζώνους ἀναλαβὼν ἠγείτο, συν-  
 ἄψαι σπεύδων τοῖς περὶ τὸν Φιλίδα. καταλαβὼν δὲ, <sup>9</sup>

Lepreum  
 Philippo  
 tradunt.

<sup>f</sup> αἰνῶ δὲ correxi cum Relak. Vulgo omnes τῶ δὲ, quod teneri poterat.

in tenenda urbe perstitit, tamquam oppidanis terrorem injecturus. Ubi vero Philippus, *Taurione* cum praesidio militum Phialiam misso, ipse *Lepreum* versus progressus est et appropinquare urbi jam coepit; *Philidas*, re cognita, animum despondere: *Lepreatæ* contra, eo nuncio confirmati, animosiores fieri. Praclarum enim vero *Lepreatarum* hoc facinus exstitit: quod, quum essent in urbe ipsorum Elei mille, tum *Aetoli* cum piratis mille, mercenarii quingenti, *Lacedaemonii* ducenti; ad hæc in hostium potestate quum arx esset; patriæ tamen liberandæ dederunt operam, ne-

que propriam salutem ignavia prodiderunt. *Philidas*, ubi animose et fortiter resistere sibi *Lepreatas*, appropinquare vero *Macedonas* videt, urbe cum Eleis, et qui *Lacedaemone* venerant, excedit. Ac *Cretenses* quidem, quos *Spartiatæ* miserant, per *Messeniam* in patriam redierunt, *Philidas* vero *Samicum* se recepit. Tum *Lepreatæ*, recuperata patria, decreta ad *Macedonem* legatione, urbem suam *Philippo* in potestatem tradunt. Rex, nuncio ejus rei accepto, reliquas copias *Lepreum* proficisci jubet: ipse cum cetratis et expeditis prævit, *Philidam* persequi properans. Quem consecutus, impe-

- τῆς μὲν ἀποσκευῆς ἐγκρατὲς ἐγένετο πάσης· οἱ δὲ περὶ A. U. 535.  
τὸν Φιλίππον ἐκατετάχθησαν εἰς τὸ Σαμικὸν παραπεσόν- Samico  
10 τες. προσστρατοπεδεύσας δὲ τῷ χωρίῳ, καὶ τὴν λοιπὴν potitur  
ἐπισκασάμενος ἐκ τοῦ Λεπρέου δύναμιν, ἔμφασιν ἔποιε Philippus,  
11 τοῖς ἔνδοι, ὡς πολιορκήσων τὸ χωρίον. Οἱ δ' Αἰτωλοὶ  
μετὰ τῶν Ἑλλείων οὐδὲν ἔχοντες ἔτοιμον πρὸς πολιορκίαν  
πλὴν χειρῶν, καταπλαγύντες τὴν περίστασιν, ἐλάλουν  
12 περὶ ἀσφαλείας πρὸς τὸν Φίλιππον. λαβόντος δὲ συγ-  
χώρημα, μετὰ τῶν ὅπλων ποιήσασθαι τὴν ἀπόλυσιν,  
οὔτοι μὲν ἄρμησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα· ὁ δὲ βασιλεὺς τοῦ  
13 μὲν Σαμικοῦ παραυτίκα κύριος ἐγένετο. Μετὰ δὲ et omni  
ταῦτα, παραγινόμενοι πρὸς αὐτὸν καὶ τῶν ἄλλων μεθ' Triphyliā.  
ἰκετηρίας, παρέλαβε Φρίξαν, Στυλάγγιον, <sup>h</sup> Αἰπίον,  
14 Βάλακα, Πύργον, Ἐπιτάλιον. Ταῦτα δὲ διαπραξάμε-  
νος, ἐπ' αὐτῷ πάλιν εἰς τὸ Λέπρεον, πᾶσαν ὑφ' αὐτὸν  
15 ποιησάμενος τὴν Τριφυλίαν, ἐν ἡμέραις ἑξ. παρακα-  
λίσας δὲ τοὺς Λεπρεάτας τὰ πρέποντα τῷ καιρῷ, καὶ  
φυλακὴν εἰσαγαγὼν εἰς τὴν ἄκρην, ἀνίσχυε μετὰ τῆς  
δυνάμεως ὑφ' Ἡραίας· ἀπολιπὼν <sup>k</sup> ἐπιμελητὴν τῆς  
16 Τριφυλίας Λαδικὸν τὸν Ἀκαρῶνα. παραγινόμενος δ'  
εἰς τὴν προειρημένην πόλιν, τὴν μὲν Λεῖαν διένειμε  
<sup>l</sup> πᾶσαν τὴν δ' ἀποσκευὴν ἀναλαβὼν ἐκ τῆς Ἡραίας, Megalopo-  
ἦλθε μέσου χειμῶνος εἰς Μεγάλην πόλιν. lin venit.

<sup>g</sup> Mendose scripti libri *ἀποπεσόντων*.

Vat. Flor. Reg. A.

<sup>i</sup> *ποταμίου* Flor.

<sup>h</sup> Έρωδὲ h. l. edd. ex Bav. Έρωδὲ

Aug. Reg. A. Tolerabilis *ἐπὶ μὲν τῷ Τριφ.* Bav. <sup>k</sup> Corrupte *ἐπὶ μὲν τῷ Τριφ.*

<sup>l</sup> *πᾶσαν* dedi cum Vat. et Perotto. *ἐπὶ* edd. cum ceteris.

dimentis quidem omnibus et præda potitur; at *Philidas*, summa celeritate usus, *Samicum* prius quam caperetur irrupit. Rex, ante *Samicum* positis castris, et reliquo exercitu, qui *Leprei* erat, accito, speciem oppidanis præbebat, quasi urbem obsidere vellet. Itaque *Ætoli* et *Elei*, quibus ad tolerandam obsidionem præter manus suas nihil provisum usquam erat, inopinato malo perterriti, de impunitate sua mentionem fecerunt apud *Philippum*: quo concedente ut cum armis exirent, in *Elean* sese receperunt; et rursus sine mora *Samico* est potitus. Deinde, aliis quoque civitatibus fidem ejus

implorantibus, *Phrixam*, *Styllangium*, *Æpium*, *Bolacem*, *Pyrgum*, *Epitalium*, in deditionem accepit. Quibus rebus gestis, *Lepreum* repetit, sex dierum spatio universa *Triphyliā* in potestatem redacta. Deinde, ubi apud *Lepreatas* ea disceruisset quæ res et tempus monebant, inducto in arcem præsidio, vasis conclamationis *Heræam* castra movet; relicto, qui *Triphyliæ* rebus præesset, *Ladice* *Acarnane*. *Heræam* ut ventum est, prædam omnem militibus divisit, et, receptis ibidem impedimentis, media inde hieme *Megalopolin* venit.

OL. 140. 1.  
Chilo Spar-  
tæ tyranni-  
dem affe-  
ctat.

LXXXI. Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς <sup>m</sup>καιροὺς Φίλιππος  
ἐκρατε τὰ κατὰ τὴν Τριφυλίαν, καὶ <sup>n</sup>Χίλων ὁ Λακε-  
δαιμόνιος, ὑπολαμβάνων αὐτῷ καθέκειν κατὰ γένος τὴν  
βασιλείαν, καὶ βαρέως φέρον τὴν γεγενημένην ὑπερ-  
οψίαν περὶ αὐτὸν ἐκ τῶν Ἐφόρων ἐν τῇ κατὰ τὸν  
Λυκούργου κρίσει περὶ τῆς βασιλείας, κινεῖν ἐπέβαλετο  
τὰ καθιστώτα. νομίσας δὲ, εἰ τὴν ὁδὸν τὴν αὐτὴν ἔλθοι <sup>2</sup>  
Κλεομένης, καὶ τοῖς πολλοῖς ὑποδείξαι τὴν ἐλπίδα τῆς  
κληρουχίας καὶ τῶν ἀναδασμῶν, ταχίως ἐπακολουθήσειν  
αὐτῷ τὸ πλῆθος, ἤρμησε πρὸς τὴν πρᾶξιν. συμφρονήσας <sup>3</sup>  
δὲ περὶ τούτων πρὸς τοὺς φίλους, καὶ λαβὼν κοινωνοὺς  
τῆς τόλμης εἰς διακοσίους τὸ πλῆθος, ἐγίγνετο <sup>4</sup>πρὸς τὸ  
συντελεῖν τὴν ἐκίνουαν. Θισρών δὲ μέγιστον ἐμπόδιον <sup>4</sup>  
ῥυπάρχον αὐτῷ πρὸς τὴν ἐπιβολὴν τὸν Λυκούργου καὶ  
τοὺς Ἐφόρους τοὺς περιθίντας ἐκείνῃ τὴν βασιλείαν,  
ἤρμησε πρῶτον ἐπὶ τούτους. τοὺς μὲν οὖν Ἐφόρους <sup>5</sup>  
δειπνοῦντας καταλαβὼν, <sup>6</sup>πάντας αὐτοῦ κατίσφαξε·  
τῆς τύχης τὴν ἀρμόζουσαν αὐτοῖς ἐπιθείσης δίκην. καὶ  
γὰρ ὅφ' οὐ καὶ ὑπὲρ οὐ ταῦτ' ἔπαθον, δικαίως αὐτοὺς  
ἂν τις φήσει πειποθῆναι. Ὁ δὲ Χίλων, τὰ κατὰ <sup>6</sup>  
τούτους συντελεσάμενος, παρῆν ἐπὶ τὴν οἰκίαν τοῦ  
Λυκούργου· καὶ κατίλαβε μὲν ἔνδον, οὐ μὲν ἡδυνήθη  
γ' ἐγκρατὴς αὐτοῦ γενέσθαι. διὰ γάρ τινων <sup>7</sup>φίλων καὶ

Ephoros  
trucidat.

Agreevadi  
Lycurgus.

<sup>m</sup> Post *καιροὺς* desiderari utique videtur *οἷς*, vel *καὶ οἷς*. <sup>n</sup> Χίλων constan-  
ter Vat. Flor. Aug. Reg. A. <sup>o</sup> *πρ. τῇ συντ.* Flor. <sup>p</sup> *ῥυπάρχου* edd. ex Rav.  
<sup>q</sup> *πάντας αὐτοῦ* ex mente Casaub. et Reiskii correxi. Libri omnes *πάντας αὐτοῦ*.  
<sup>r</sup> *ἡδυνήθη* Flor. Aug. Reg. A. <sup>s</sup> Pro vocab. *φίλων*, in Vat. Flor. et a pr. manu  
in Aug. et Reg. A. est *καὶ πον*, interjecto aliquo spatio.

LXXXI. Dum in Triphylia hæc a Philippo geruntur, Chilo Lacedæmonius, existimans regnum ad se prærogativa generis pertinere, indigneque ferens spreum se ab Ephoris, quando regnum Lycurgo potius quam sibi detulerant, ad res novandas animum appulit. Et qui persuasum haberet, si Cleomenis exemplo spem plebi ostenderet novæ divisionis agrorum et sortitionis instaurandæ, extemplo securam esse multitudinem; ad id consilium exsequendum se accinxit. Igitur, re cum amicis communicata, nactus circiter ducentos qui secum conspirarent, id agebat, ut rem quam

primum ad finem perduceret. Sed quia non ignorabat, præcipuo sibi impedimento in iis quæ parabat Lycurgum ipsum fore, et Ephoros, qui regem illum creaverant, in hos primum fecit impetum. Et Ephoros quidem, quum cœnantes invenisset, in ipsa cœnatione omnes trucidavit: fortuna ab iis pœnas exigente quas erant commeriti. Nam, sive illum spectes a quo occisi sunt, sive illum cuius gratia; dices, hoc illos fuisse dignos exitio. Chilo, patrata horum cæde, recta ad Lycurgum pergit: et invenit quidem illum domi; sed, ut ipso potiretur, efficere non potuit. Amico-

- γειτόνων ἐκπλαγεῖς καὶ διαδράς, ἔλαβεν αὐτόν. οὗτος A. U. 835.  
 μὲν οὖν ἀνεχώρησε ταῖς ἀνοδίαις εἰς τὴν ἐν τῇ Τρι-  
 8 πόλει προσαγορευομένην Ὑπελλήνην. Ὁ δὲ Χίλων, Nil proficit  
 ἀπισφαλμένος τοῦ κυριατάτου πρὸς τὴν ἐπιβολὴν, ἀβύ- Chilo.  
 μως δέεικτο· πρᾶττειν δ' ὅμως ἠναγκάζεται τὸ συνεχές.  
 9 Διόπερ εἰς τὴν ἀγορὰν εἰσβαλὼν, τοῖς μὲν ἰχθροῖς  
 προσέφερε τὰς χεῖρας, τοὺς δ' οἰκείους καὶ φίλους  
 παρεκάλει, τοῖς δὲ λοιποῖς ὑπιδείκνυε τὰς ἄρτι ῥηθείσας  
 10 ἐλπίδας. οὐδεὶς δὲ προσέχοντας αὐτῷ, τάναντία δὲ  
 συστρεφομένων ἐπ' αὐτὸν τῶν ἀνθρώπων, συνιόνσας τὸ  
 γιγνόμενον, ἀπεχώρει λαθραίως· καὶ διελθὼν τὴν χώραν,  
 11 ἦκε μόνος εἰς τὴν Ἀχαιῶν ἐκπεπτακός. Οἱ δὲ Λακε- Varia Lacedaemonio-  
 δαιμόνιοι, δέισαντες τὴν τοῦ Φιλίππου παρουσίαν, τὰ rum fortu-  
 ἀπὸ τῆς χώρας ἀπισκινύζοντο, καὶ τὸ τῶν Μεγαλοπο- na.  
 12 λιτῶν Ἄθηναίον κατασκάψαντες ὑξέλειπον. Λακε-  
 δαιμόνιοι μὲν οὖν, ἀπὸ τῆς Λυκούργου νομοθεσίας καλ-  
 λίστη χρησάμενοι πολιτεία, καὶ μεγίστην ἔχοντες δύνα-  
 μιν, ἕως τῆς ἐν Διεύκτροις μάχης· ἅπ' αὐτῆς ἐπὶ τάναντία  
 τραπέσις αὐτοῖς τῆς τύχης, καὶ τοῦ μπαλιν ἐπὶ τὸ χεῖρόν  
 αἰεὶ καὶ μᾶλλον τῆς πολιτείας αὐτῶν προβαίνουσης·  
 13 τέλος πλείστων μὲν ἄπονοι καὶ στάσεων ἐμφυλίων πύρραι  
 εἶχον, πλείστοις δ' ἐπάλαισαν ἀναδασμοῖς καὶ φυγαῖς,  
 πικροτάτης δὲ δουλείας πύρραι ἔλαβον, ἕως τῆς Νάβιδος

<sup>1</sup> In Τριπόλει Flor. abeque artic. <sup>2</sup> Πιλήνην Bav. Aug. et Regii. <sup>3</sup> Ἀθηναίων  
 Vat. <sup>4</sup> Ἰ ἐξ ἱεροῦ recept. ex Vat. Ceteri vulgo ἐξέλειπον. <sup>5</sup> Praepositionem  
 ἀπ' ignorans libri: adieci cum Reiskio. Quod nō placet, vide an ἄλλῃ magis  
 arrideat. <sup>6</sup> φόνον suspicati sunt Casaub. et Reisk.

rum enim nonnullorum et vicinorum  
 opera furtim abreptus, inscio Chilonem  
 aufugit evasitque: deinde per vias in-  
 vias Pelopon. in Tripoli, quam vocant,  
 se contulit. At Chilo, quod in ea re  
 frustra fuerat quae ad destinata perfi-  
 cienda erat praecipuus, nihil boni ille  
 quidem de exitu ominabatur: pergere  
 tamen de cetero, ut inceperat, cogebat-  
 tur. Itaque in forum magna vi ir-  
 rumpere, inimicis manus adferre; ne-  
 cessarios et amicos hortari; ceteris  
 spes illas, de quibus supra diximus,  
 ostentare. Quum vero nemo rationem  
 illius haberet, sed e contrario adversus  
 illum coitiones a civibus fierent; re  
 animadversa, clam se subducit: La-  
 conicamque emensus universam, ex-

torris a patria in Achaiam solus con-  
 cessit. Lacedaemonii autem, praesentia  
 Philippi conterriti, omnes ruris copias  
 convehunt; et Athenaeum Megalopoli-  
 tanorum evertunt atque deserunt. Ita  
 ergo Lacedaemonii, qui post latas a  
 Lycurgo leges pulcherrima Reip.  
 forma usi fuerant, maximamque po-  
 tentiam ad praelium usque Leuctricum  
 obtinuerant: postquam fortuna ipsis  
 in contrarium vertit, coepitque eorum  
 Resp. magis magisque in dies retro  
 sublabi, ac ferri in pejus: ad extre-  
 mum serumnas plurimas, seditiones-  
 que intestinas sunt experti: repetitis  
 subinde agrorum divisionibus atque  
 exiliis sunt agitati; acerbissimam de-  
 nique servitutem servierunt; ad Nabi-

Ol. 140. 1.  
Varia Lacedæmoniorum fortuna.

τυραννίδος· αἱ τὸ πρὶν οὐδὲ τοῦνομα δυνηθέντες ἀνασχέ-  
σθαι ῥαδίως αὐτῆς. Τὰ μὲν οὖν πάλαι καὶ τὰ πλείω<sup>1</sup>  
περὶ Λακεδαιμονίων εἰς ἑκάτερον μέρος ὑπὸ πολλῶν  
εἴρηται· ἐτὰ δ' ἐναργέστατα ἐστὶν, ἀφ' οὗ Κλεομένης  
ὀλοσχερῶς κατέλυσε τὸ πάτριον πολίτευμα·<sup>d</sup> ἃ νῦν  
δὴ ὑφ' ἡμῶν ρηθῆσεται κατὰ τοὺς ἀρμόζοντας αἰεὶ  
καιρούς.

Philippus  
Arato hie-  
mat.

LXXXII. Ὁ δὲ Φίλιππος, ἀναζεύξας ἐκ τῆς Μεγά-  
λης πόλεως, καὶ πορευθεὶς διὰ τῆς Τεγίας, παρῆν εἰς  
Ἄργος, καὶ κεῖ τὸ λοιπὸν μέρος τοῦ χειμῶνος διέτριβε·  
κατὰ τε τὴν λοιπὴν ἀναστροφὴν καὶ κατὰ τὰς πράξεις  
τεθαυμασμένος ὑπὲρ τὴν ἡλικίαν ἐν ταῖς προειρημέναις  
στρατιαῖς. Ὁ δ' Ἀπελλῆς οὐδ' ὧς ἔλθοι τῆς ἐπι-  
βολῆς, ἀλλ' οἷός τ' ἦν ἄγειν ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῷ κατὰ  
βραχὺ τοὺς Ἀχαιοὺς. ὁρῶν δὲ τῇ τοιαύτῃ προθέσει<sup>3</sup>  
τοὺς περὶ τὸν Ἄρατον ἔμποδὸν ἵσταμένους, καὶ τὸν  
Φίλιππον αὐτοῖς προσέχοντα, καὶ μᾶλλον τῷ πρὸς  
τέρῳ, διὰ τε τὴν πρὸς Ἀντίγονον σύστασιν, καὶ διὰ τὸ  
πλείστον ἐν τοῖς Ἀχαιοῖς ἰσχύειν, καὶ μάλιστα διὰ τὴν  
ἐπιδειξιότητα καὶ ἐννεχίαν τἀνδρός· περὶ τούτους  
ἔπιβάλλετο γίγνεσθαι, καὶ κακοπραγμονεῖν τοιῷδ' ἐτι

Apelles  
Arato ob-  
trectat et  
insidiatur.

<sup>b</sup> περὶ Bav. quod in *παρὰ* cum Reg. B. mutavit Casaub. <sup>c</sup> Sic dedi cum  
Urain. et Reg. C. Veteres libri omnes *ἔλθοντα* ταῖς. Tum *ἰσαγγίσματα* ἔ' *ἰσὺν*  
Bav. *ἰσαγγίσματα* ἔ' *ἰσὺν* Vat. Flor. Aug. Reg. A. B. <sup>d</sup> Libri omnes *οὐ* ἔ'  
*ὅφ' ἡμῶν*. Pronomen *δ* ex conject. adjecti, et ἔ' in *δὴ* mutavi. Tota fortasse  
*ῥῆσις* sic restituenda: *δ* ἔ' *ἰσαγγίσματα* *ἰσὺν* *ἀφ' οὗ* *Κλεομ. ὀλοσχ.* *κατέλυσε* *τὸ*  
*πάτριον πολίτευμα*, *νῦν δὲ* *ὅφ' ἡμῶν* &c. <sup>e</sup> *εννεχίαν* Flor. <sup>f</sup> *ἰσχυρότερον* Aug.

dis usque tyrannidem: qui tamen olim  
ne nomen quidem ipsum tyrannidis  
ferre potuerant. Sed Lacedæmonio-  
rum res antiquitus gestas, atque adeo  
pleraque omnia illorum, in utramque  
partem multi edisseruerunt: verum  
maxime insignia omnium illa sunt,  
quæ post eversam a Cleomene fun-  
ditus antiquam Rempublicam sunt  
consecuta, de quibus, prout cujusque  
rei tempus venerit, sumus dicturi.

LXXXII. Philippus, Megalopoli pro-  
fectus, per Tegeam ducto agmine,  
Argos venit, ibique reliquam hiemis  
partem egit: cum propter ceteram  
vitam, tum ob rerum gestarum ma-  
gnitudinem, majorem quam pro ætate

admirationem hominum ex narratis  
factenus expeditionibus consecutus.  
Apelles vero ille, de quo diximus, ne  
sic quidem a proposito discedebat;  
quin id agere ipsum apparebat, ut  
paullatim progrediendo Achæos jugo  
subderet. Ac quoniam inceptum suum  
ab Arato utroque videbat impediri:  
(magni enim Philippus eos faciebat,  
majorem natu præsertim Aratum;  
cum propter notitiam quæ illi cum  
Antigono intercesserat, tum quod au-  
toritate in Achæorum gente pluri-  
mum valebat; maxime vero propter  
singularem hominis dexteritatem et  
prudentiam:) hos sibi adoriendos esse  
statuit, et astu quodam tali circumve-

4 τρόπῳ. Ἐξετάζων τοὺς ἀντιπολιτευομένους τοῖς περὶ τὸν Α. U. 535.  
 "Ἀρατον, τίνες εἰσὶν, ἐκάστους ἐκ τῶν πόλεων ἐπισπά-  
 σατο, καὶ λαμβάνων εἰς τὰς χεῖρας ἱψυχαγῶναι, καὶ  
 5 παρεκάλει πρὸς τὴν ἑαυτοῦ φιλίαν. συνίστανει δὲ καὶ  
 τῷ Φιλίππῳ, προσεπιδεικνύων αὐτῷ παρ' ἑκάστου ὥς,  
 εἰ μὲν Ἀράτῳ προσέχη, χρήσεται τοῖς Ἀχαιοῖς κατὰ  
 τὴν ἑγγραπτον συμμαχίαν· εἰ δ' αὐτῷ πείθεται, καὶ  
 τοιοῦτους προσλαμβάνη φίλους, χρήσεται πᾶσι Πιλο-  
 6 πονησίοις κατὰ τὴν αὐτοῦ βούλησιν. περὶ τε τῶν  
 ἀρχαιρεσίων εὐθύς ἐσπούδαζε, βουλόμενος τούτων τινὶ  
 περιποιῆσαι τὴν στρατηγίαν, τοὺς δὲ περὶ τὸν Ἀρατον  
 7 ἐκβαλεῖν ἐκ τῆς ὑποθέσεως. δι' αὐτὸν δὲ καὶ πείθει Φίλιπ-  
 πον, παραγγεῖσθαι πρὸς τὰς τῶν Ἀχαιῶν ἀρχαιρεσίας  
 εἰς Αἰγίον, ὥς εἰς τὴν Ἡλείαν ἅμα ποιούμενον τὴν  
 8 πορείαν. πεισθέντος δ' αὐτῷ τοῦ βασιλέως, παρὼν  
 αὐτὸς ἐπὶ τοῦ καιροῦ, καὶ τοὺς μὲν παρακαλῶν, τοῖς δ'  
 ἀνατεινόμενος, μόλις μὲν ἤνυσε, κατεκράτησε δ' οὖν  
 ὅμως τοῦ γενέσθαι στρατηγὸν Ἐπήρατον Φαραίᾳ· τὸν  
 δὲ Τιμόξινον ἐκπείθει, τὸν ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Ἀρατον  
 εἰσαγόμενον.

Eperatus,  
 Apellis ope-  
 ra, prætor  
 Achæorum  
 creatur.

LXXXIII. Μετὰ δὲ ταῦτα ἀναζεύξας ὁ βασιλεὺς, Philippus  
 καὶ ποιησάμενος τὴν πορείαν διὰ Πατρῶν καὶ Δύμης, Tichos ca-  
 ἤκε πρὸς τὸ Φρούριον, ὃ καλεῖται μὲν Τεῖχος, πρόκειται stellum Dy-  
 δὲ τῆς Δυμαίων χώρας· κατέσχον δ' αὐτὸ μικροῖς mæis recu-  
 perat.

Ἔ παρὶ τῆς Πιλοπον. Casaub. ex uno Reg. B. ἢ τοὺς δ' Flor. Debut puto  
 τῶν δ'.

niendos. Cura adhibita, ut, quinam  
 essent qui ab Arato in Rep. disside-  
 rent, nosset; singulos, ex suis urbibus  
 ad se vocatos, admissosque in familia-  
 ritatem, blanditiis demulcebat, et, ut  
 jungere secum amicitiam vellent, hor-  
 tabatur. Eodem dein et Philippo  
 commendans, subinde ei conabatur de-  
 monstrare; si Arato adhaereret, ex for-  
 mula societatis agendum ipse fore cum  
 Achæis: sin autem sibi movem gereret,  
 atque hosce potius atque tales amicos sibi  
 adjungeret, cum universis Peloponnesiis  
 pro lubitu ipsum acturum. Mox et  
 ad comitia curam Apelles convertit;  
 id studens, ut aliquis istorum, opera  
 sua, præturam consequeretur, et ut  
 VOL. II.

Aratos de statu deiceret. Propterea  
 auctor est Philippo, ut, per speciem  
 itineris in Eleam, ad comitalem con-  
 ventum Achæorum Ægium ipse ve-  
 niat. Paret consilio rex: et in tem-  
 poris articulo ipse quoque adest Apelles;  
 aliosque rogando, alios minis terrendo,  
 egre ille quidem, sed tamen obtinet  
 tandem, ut prætor crearetur Eperatus,  
 Pharaensis; et ut repulsam Timo-  
 xenus pateretur, quem Aratus com-  
 mendaverat.

LXXXIII. Post hæc castra rex movet,  
 ac per Patras et Dymam transiens,  
 ad castellum accedit, Tichos dictum;  
 quod in aditu situm est terræ Dyma-  
 orum, non multo ante, sicut supra

OL 140. 1. ἔμπροσθεν χρόνοις, καθάπερ ἀνώτερον εἶπον, οἱ περὶ τὸν Εὐριπίδαν. σπεύδων δὲ τοῦτο κατὰ πάντα τρόπον ἀνα-2 κομίσασθαι τοῖς Δυμαίοις, προσεστρατοπέδευσε μετὰ πάσης δυνάμεως. καταπλαγέντες δ' οἱ φυλάττοντες 3 τῶν Ἠλείων, παρέδοσαν τὸ Φρούριον τῷ Φιλίππῳ· χωρίον οὐ μέγα μὲν, ἡσφαλισμένον δὲ διαφερόντως. τὴν 4 μὲν γὰρ περίμετρον ἔχει οὐ πλείω τριῶν ἡμισταδίων· τὸ δ' ὕψος τοῦ τείχους, οὐδαμῇ τριάκοντα πήχειν ἔλαττον. παραδούς δὲ τοῦτο τοῖς Δυμαίοις, ἐπήει πορθῶν τὴν τῶν 5 Ἠλείων χώραν· φθείρας δὲ ταύτην, καὶ πολλὴν περιβα- λόμενος λείαν, ἐκαιήλθε μετὰ τῆς δυνάμεως εἰς τὴν Δύμην.

Elidem de-  
populatur.

Amphida-  
mus Eleus  
sine pretio  
dimissus a  
Philippo.

LXXXIV. Ὁ δ' Ἀπελλῆς, δοκῶν ἡνυκίαι τι τῆς προθέσεως, τῷ δὲ αὐτοῦ καθισταῖσθαι τὸν τῶν Ἀχαιῶν στρατηγὸν, αὐθις ἐνεχίρει τοῖς περὶ τὸν Ἄρατον, βου- λόμενος εἰς τέλος ἀποσπάσαι τὸν Φίλιππον ἀπὸ τῆς πρὸς αὐτοὺς φιλίας. ἐπεβάλετο δὲ τὴν διαβολὴν πλάτ- τειν διὰ τοιαύτης τινὸς ἐκινόας. Ἀμφίδαμος, ὁ τῶν 2 Ἠλείων στρατηγός, ἐν ταῖς Θαλάμαις αἰλούς ἄμα τοῖς συμπεφευγόσι, καθάπερ ἀνώτερον ἡμῖν ἔρρήθη περὶ τούτων, ὡς ἦκε μετὰ τῶν ἄλλων αἰχμαλώτων ἀγόμενος εἰς Ὀλυμπίαν, ἔσπευσε διὰ τιναν εἰς λόγους ἰλθεῖν τῷ βασιλεῖ. τυχὸν δὲ τούτου, διελέγετο, φάσκων εἶναι 3

<sup>1</sup> τῷ δὲ αὐτοῦ debetur Casaubono. Libri omnes τὸ δὲ αὐτοῦ. Reg. A.

<sup>2</sup> ἡμίση Aug.

diximus, ab Euripida occupatum. Id castellum *Philippus* quum vehementissime optaret Dymæis recuperare, ante ipsum cum universo exercitu consedit. Ac statim præsidium Eleorum, quod intus erat, præ metu castellum regi tradidit; locum non magnum illum quidem, sed excellenter munitum: cuius ambitus, major non est stadio uno cum dimidio; altitudo vero muri, nusquam minor cubitis triginta. Rex Dymæis *Tychos* tradit; deinde per omnem *Eleorum* agrum populabundus infestum agmen ducit: tum, ea vastata, onustum præda ingenti exercitum *Dymam* feducit.

LXXXIV. *Apelles* autem, qui se existimabat promovisse nonnihil in suo incepto, quod ex animi sui sententia prætor Achæorum fuerat creatus, *Ara-los* iterum est aggressus; quo penitus ab eorum amicitia *Philippum* abduceret. Igitur calumniam fingere hoc fere modo instituit. *Amphidamus*, Eleorum dux, qui Thalamis, una cum ceteris qui eo confugerant, sicut antea exposuimus, fuerat captus; postquam inter reliquos ductus captivus Olympiam venerat, per certos homines operam dederat, ut cum rege colloqueretur. Qua re impetrata, ejusmodi sermonem apud eum habuit, ut in sua

δυνατὸς ἵπαγαγίσθαι τοὺς Ἡλείους εἰς τὴν πρὸς αὐτὸν Δ. U. 835.  
 φιλίαν καὶ συμμαχίαν. Ὁ δὲ Φίλιππος, πεισθεὶς,  
 4 ἐξαπίστευε τὸν Ἀμφίδαμον χωρὶς λύτρων· χειλεύσας  
 ἵπαγγέλλεσθαι τοῖς Ἡλείοις, εἰάν ἔλυνται τὴν πρὸς  
 αὐτὸν φιλίαν, ὅτι τὰ μὲν αἰχμάλωτα πάντα χωρὶς  
 λύτρων ἀποδώσει, τῇ δὲ χώρα τὴν ἀσφάλειαν αὐτὸς ἀπὸ  
 5 πάντων τῶν ἐκτὸς παρασκευάσει· πρὸς δὲ τούτοις,  
 αὐτοὺς ἐλευθέρους, ἀφρουρήτους, ἀφορολογήτους, χρωμέ-  
 6 ρους τοῖς ἰδίοις ἰπράγμασι, διατηρήσει. Οἱ μὲν οὖν  
 Ἡεῖοι, διακούσαντες τούτων, οὐδὲν προσέσχον, καίτερ  
 ἱπισπαστικῶν καὶ μεγάλων εἶναι δοκούντων τῶν προτει-  
 7 νομένων. Ὁ δὲ Ἀπελλῆς, ἐκ τούτου τοῦ πρᾶγματος Calumniae  
 ἠπλάσας τὴν διαβολὴν, προσήνεγκε τῷ Φιλίππῳ Apellis in  
 φάσκων, τοὺς περὶ τὸν Ἀρατον οὐκ εἰλικρινῇ τὴν φιλίαν  
 ἄγειν ἠπρὸς Μακεδόνας, οὐδ' ἀληθῶς εὐνοεῖν αὐτῷ.  
 καὶ γὰρ νῦν, τῆς Ἡλείων ἀλλοτριότητος τούτους αἰτίους  
 8 γυνοῖναι. καθ' ὃν γὰρ καιρὸν Ἀμφίδαμον ἐξ Ὀλυμ-  
 πίας εἰς Ἥλιν ἀπίστευε, τούτους, ἔφη, κατ' ἰδίαν  
 λαβόντας, ὁπιτρίψαι τὸν ἄνθρωπον, καὶ λέγειν, ὅτι  
 κατ' οὐδένα τρόπον συμφέρει τοῖς Πελοποννήσιοις τὸ  
 9 γενέσθαι Φιλίππον Ἡλείων κύριον· καὶ διὰ ταύτην τὴν

<sup>1</sup> Pro πρᾶγμασι dant πλάσμα Vat. Flor. Aug. Reg. A. Perott. et ora cod. Bav. In Reg. A. superscriptum vocab. πλυντήματα, quod suspicatus erat Casaubonus, et verum videtur. <sup>2</sup> πλάσματος cod. Peiresc. <sup>3</sup> Vulgo πρὸς τοὺς Μακεδ. Delevi articulum quem ignorant veteres codices, temere insertum ab editoribus. <sup>4</sup> ἱππυρίψαι ex conject. correxi. Vulgo omnes ἱππυρίψαι, quod defendit Reiskius, sed cum ἱππυρίψαι commutatum maluerunt Casaub. et Ernesti. ἱππυρίψαι etiam suspicatus erat Casaub. In cod. Peiresc. est λαμβάνοντας ἱππυρίψαι εἰς ἑδραν αὐτοῦ λίαν, quod placuit Valesio.

potestate esse diceret, Eleos regi amicos et socios reddere. Cui fidem habens Philippus, sine pretio ipsum dimisit: jussum promittere Eleis, si amicitiam serum velint jungere, omnes se captivos gratis restitutum; agro securitatem ab omni externo hoste praestitutum; ad hanc libertatem ipsi suam conservaturum, ita ut sine ullo praesidio, sine ullius stipendii pensatione, legibus suis uterentur. Quae conditiones oblatæ, quamvis amplæ essent et ad pelliciendum efficaces, Eleos tamen, cum illas audissent, nihil quidquam moverant.

Hinc data occasio Apelli fingendæ calumniæ, quam ad Philippum detulit, Aratos accusans, quasi parum sincere amicitiam cum Macedonibus colerent, parumque sincero affectu regis studerent commodis. Nam et nunc, quod alieno ab rege animo sint Elei, in causâ hos esse. Quo enim tempore Amphidamum Elidem ab Olympia est dimissus, Aratos seduxisse hominem instigasseque, dicentes, nullo modo expedire Peloponnesiis, ut Eleos Philippus in potestate habeat: atque hanc esse causam, cur Elei, spretis omnibus quæ a Philippo

OL 140. 1. ἔμπροσθεν χρόνοις, καθάπερ ἀνώτερον εἶπον, οἱ περὶ τὸν Εὐριπίδαν. σπεύδων δὲ τοῦτο κατὰ πάντα τρόπον ἀνα- 2 κομίσασθαι τοῖς Δυμαίοις, προσεστρατοπέδευσε μετὰ πάσης δυνάμεως. καταπλαγύντες δ' οἱ φυλάττοντες 3 τῶν Ἡλείων, παρέδοσαν τὸ φρούριον τῷ Φιλίππῳ· χωρίον οὐ μέγα μὲν, ἡσφαλισμένον δὲ διαφερόντως. τὴν 4 μὲν γὰρ περίμετρον ἔχει οὐ πλείω τριῶν ἡμισταδίων· τὸ δ' ὕψος τοῦ τείχους, οὐδαμῇ τριάκοντα πήχων ἔλαττον. παραδούς δὲ τοῦτο τοῖς Δυμαίοις, ἐπ' αὐτῇ πορθῶν τὴν τῶν 5 Ἡλείων χώραν· φθείρας δὲ ταύτην, καὶ πολλὴν περιβα- λόμενος λείαν, ἐπανήλθε μετὰ τῆς δυνάμεως εἰς τὴν Δύμην.

Elidem de-  
populatur.

Amphida-  
mus Eleus  
sine pretio  
dimissus a  
Philippo.

LXXXIV. Ὁ δ' Ἀπελλῆς, δοκῶν ἡνυκίαι τι τῆς προθέσεως, τῷ δὲ αὐτοῦ καθιστάσθαι τὸν τῶν Ἀχαιῶν στρατηγόν, αὐθις ἐνεχείρει τοῖς περὶ τὸν Ἄρατον, βου- λόμενος εἰς τέλος ἀποσπάσαι τὸν Φίλιππον ἀπὸ τῆς πρὸς αὐτοὺς φιλίας. ἐπιβάλετο δὲ τὴν διαβολὴν πλάτ- τειν διὰ τοιαύτης τινὸς ἐπινοίας. Ἀμφίδαμος, ὁ τῶν 2 Ἡλείων στρατηγός, ἐν ταῖς Θαλάμαις ἀλούς ἄμα τοῖς συμπεφειυγόσι, καθάπερ ἀνώτερον ἡμῖν ἱρρήθη περὶ τούτων, ὥς ἦκε μετὰ τῶν ἄλλων αἰχμαλώτων ἀγόμενος εἰς Ὀλυμπίαν, ἔσπευσε διὰ τιναν εἰς λόγους ἐλθεῖν τῷ βασιλεῖ. τυχὼν δὲ τούτου, διελέγετο, φάσκων εἶναι 3

<sup>1</sup> τῷ δὲ αὐτοῦ debetur Casaubono. Libri omnes τὸ δὲ αὐτοῦ. Reg. A.

<sup>2</sup> ἡμίση Aug.

diximus, ab *Euripida* occupatum. Id castellum *Philippus* quum vehementissime optaret *Dymæis* recuperare, ante ipsum cum universo exercitu con- sedit. Ac statim præsidium *Eleorum*, quod intus erat, præ metu castellum regi tradidit; locum non magnum illum quidem, sed excellenter muni- tum: cujus ambitus, major non est stadio uno cum dimidio; altitudo vero muri, nusquam minor cubitis triginta. Rex *Dymæis* *Tíchos* tradit; deinde per omnem *Eleorum* agrum popula- bundus infestum agmen ducit: tum, ea vastata, onustum præda ingenti ex- ercitus *Dymam* reducit.

LXXXIV. *Apelles* autem, qui se ex- istimabat promovisse nonnihil in suo incepto, quod ex animi sui sententia prætor *Achæorum* fuerat creatus, *Ara- los* iterum est aggressus; quo penitus ab eorum amicitia *Philippum* abduce- ret. Igitur calumniam fingere hoc fere modo instituit. *Amphidamus*, *Eleo- rum* dux, qui *Thalamis*, una cum ce- teris qui eo confugerant, sicut antea exposuimus, fuerat captus; postquam inter reliquos ductus captivos *Olym- piam* venerat, per certos homines ope- ram dederat, ut cum rege colloqueretur. Qua re impetrata, ejusmodi ser- monem apud eum habuit, ut *is* *sus*

δυνατὸς ἵπαγαγέσθαι τοὺς Ἡλείους εἰς τὴν πρὸς αὐτὸν Α. U. 535.  
 φιλίαν καὶ συμμαχίαν. Ὁ δὲ Φίλιππος, πεισθεὶς,  
 ἔξαπίστειλε τὸν Ἀμφίδαμον χωρὶς λύτρων<sup>1</sup> κελεύσας  
 ἵπαγγέλλεσθαι τοῖς Ἡλείοις, ἵαν ἔλυνται τὴν πρὸς  
 αὐτὸν φιλίαν, ὅτι τὰ μὲν αἰχμάλωτα πάντα χωρὶς  
 λύτρων ἀποδώσει, τῇ δὲ χάρα τὴν ἀσφάλειαν αὐτὸς ἀπὸ  
 5 πάντων τῶν ἐκτὸς παρασκευάσει· πρὸς δὲ τούτοις,  
 αὐτοὺς ἐλευθέρους, ἀφρουρήτους, ἀφορολογήτους, χρωμέ-  
 6 δους τοῖς ἰδίοις ἰπράγμασι, διατηρήσει. Οἱ μὲν οὖν  
 Ἡεῖοι, διακούσαντες τούτων, οὐδὲν προσίσχον, καίπερ  
 ἱπισκαστικῶν καὶ μεγάλων εἶναι δοκούντων τῶν προτει-  
 7 νομένων. Ὁ δὲ Ἀπελλῆς, ἐκ τούτου τοῦ πράγματος  
<sup>Calumniae</sup>  
<sup>Apellis in</sup>  
<sup>Aratum.</sup>  
 ἠπλάσας τὴν διαβολὴν, προσήνεγκε τῷ Φιλίππῳ<sup>2</sup>  
 φάσκων, τοὺς περὶ τὸν Ἀρατον οὐκ εἰλικρινῆ τὴν φιλίαν  
 ἄγειν<sup>3</sup> πρὸς Μακεδόνας, οὐδ' ἀληθῶς εὐνοεῖν αὐτῷ.  
 καὶ γὰρ νῦν, τῆς Ἡλείων ἀλλοτριότητος τούτους αἰτίους  
 8 γεγονόται. καθ' ὃν γὰρ καιρὸν Ἀμφίδαμον ἐξ Ὀλυμ-  
 πίας εἰς Ἥλιν ἀπίστειλε, τούτους, ἔφη, κατ' ἰδίαν  
 λαβόντας, ὁπιτρέψαι τὸν ἄνθρωπον, καὶ λέγειν, ὅτι  
 κατ' οὐδὲνα τρόπον συμφέρει τοῖς Πελοποννησίοις τὸ  
 9 γείεσθαι Φίλιππον Ἡλείων κύριον· καὶ διὰ ταύτην τὴν

<sup>1</sup> Pro ἀπράγμασι dant σπλάγμους Vat. Flor. Aug. Reg. A. Perott. et ora cod. Bav. In Reg. A. superscriptum vocab. σπλάγμους, quod suspicatus erat Casaubonus, et verum videtur. <sup>2</sup> πλάσμενος cod. Peiresc. <sup>3</sup> Vulgo πρὸς τοὺς Μακεδ. Delevi articulum quem ignorant veteres codices, temere insertum ab editoribus. <sup>4</sup> ἱππρέψαι ex conject. correxi. Vulgo omnes ἱππρέψαι, quod defendit Reiskius, sed cum ἱππνρέψαι commutatum maluerunt Casaub. et Ernesti. λαπρέψαι etiam suspicatus erat Casaub. In cod. Peiresc. est λαμψά-  
 ντας ἱππνρέψαι ἐν ἑδρωπον λέγειν, quod placuit Valesio.

potestate esse diceret, Eleos regi amicos et socios reddere. Cui fidem habens Philippus, sine pretio ipsum dimisit: jussum promittere Eleis, si amicitiam seram velint jungere, omnes se captivos gratis restitutum; agro securitatem ab omni externo hoste praestiturum; ad hanc libertatem ipsis suam conservaturum, illa ut sine ullo praesidio, sine ullius stipendii pensatione, legibus suis uterentur. Quae conditiones oblatæ, quamvis amplæ essent et ad pelliciendum efficaces, Eleos tamen, cum illas audissent, nihil quidquam moverant.

Hinc data occasio Apelli fingendæ calumniae, quam ad Philippum detulit, Aratos accusans, quasi parum sincere amicitiam cum Macedonibus colerent, parumque sincero affectu regis studerent commodis. Nam et nunc, quod alieno ad regem animo sint Elei, in causam hos esse. Quo enim tempore Amphidamum Elidem ab Olympia est dimissus, Aratos seduxisse hominem instigasseque, dicentes, nullo modo expedire Peloponnesiis, ut Eleos Philippus in potestate habeat: atque hanc esse causam, cur Elei, spreto omnibus quæ a Philippo

OL. 140. 1. αἰτίαν, πάνθ' ὑπεριδόντας τὰ προτεινόμενα τοὺς Ἡλείους, διατηρεῖν μὲν τὴν πρὸς Αἰτωλοὺς φιλίαν, ὑπομένειν δὲ τὸν πρὸς Μακεδόνας πόλεμον.

Apelli respondet Aratus.

LXXXV. Τὸ μὲν οὖν πρῶτον Φίλιππος δεξάμενος τοὺς λόγους, καλεῖν ἐκέλευε τοὺς περὶ τὸν Ἄρατον, καὶ λέγειν ἐναντίον ἐκείνων ταῦτα τὸν Ἀπελλῆν. τῶν δὲ παραγενομένων, ἔλεγε τὰ προειρημένα τολμηρῶς καὶ καταπληκτικῶς ὁ Ἀπελλῆς· καὶ τι προσεπείπε τοιοῦτον, ἔτι σιωπῶντος τοῦ βασιλέως· Ἐπείπερ οὕτως ἀχαρίστους ὑμᾶς ὁ βασιλεὺς, Ἄρατε, καὶ λίαν ἀγνώμονας εὐρίσκει· κρίνει, συναγαγὼν τοὺς Ἀχαιοὺς, καὶ περὶ τούτων ἀπολογισμοὺς ποιησάμενος, ἀπαλλάττεισθαι πάλιν εἰς Μακεδονίαν. Ὁ δὲ πρεσβύτερος Ἄρατος, ὑπολαβὼν, καθόλου μὲν ἡξίου τὸν Φίλιππον, μηδενὶ τῶν λεγομένων ὀξείως μηδ' ἀκρίτως μηδέποτε πιστεύειν· ὅταν δὲ κατὰ τινος τῶν φίλων καὶ συμμάχων προσπίσῃ τις αὐτῷ λόγος, τὸν ἀκριβέστερον ἔλεγχον ποιεῖσθαι, πρὶν ἢ δεῖξασθαι τὴν διαβολήν. καὶ γὰρ βασιλικὸν εἶναι τὸ τοιοῦτο, καὶ πρὸς πᾶν συμφέρον. Διὸ καὶ νῦν, ἡξίου, περὶ τῶν ὑπ' Ἀπελλοῦ λεγομένων καλεῖν τοὺς ἀκηκοότας, ἄγειν εἰς τὸ μέσον τὸν εἰρηκότα πρὸς αὐτὸν, μηδὲν παραλιπεῖν τῶν δυνατῶν εἰς τὸ γινῶναι τὴν ἀλήθειαν, πρὶν ἢ πρὸς τοὺς Ἀχαιοὺς ἀνακαλύπτειν τι τούτων.

ο τὸ τοιοῦτον Aug. Reg. B.

oblata sint, in Aetolorum amicitia manentes, bellum adversus Macedones tolerant.

LXXXV. Primum igitur Philippus non negligendum putans illum sermonem, vocari Aratos jubet, ut coram ipsis eadem Apelles diceret. Qui ubi veniunt; Apelles, quæ dixerat, repetit audacter et minaci vultu; regeque adhuc silente, nonnihil etiam adjicit in hanc sententiam: Quandoquidem, inquit, usque adeo ingratos rex vos expetit, Arate, et beneficiis suis tam insigniter indignos; sedet illi animo, Achaeorum concilium convocare, et, ubi de his rebus verba apud illos fecerit, in Macedoniam reverti. Excipit sermo-

nem Aratus pater, et cum in universum monet Philippum, ne temere quidquam aut inconsiderate eorum quæ audierit credat: tum vero quoties aut amici aut socii accusatio aliqua ad ipsum oblata fuerit, diligentissime ut omnia prius inquirat, quam accusationi fidem habeat. Nam et regium hoc esse, et ad omnia conducibile. Itaque et nunc arguit eum, ut ad illa dijudicanda, quæ dixerat Apelles, vocaret rex eos qui audivissent: produceret illum in medium, qui hæc Apelli dixisset; nihil denique pratermitteret eorum, per quæ ad veri cognitionem posset perveniri, priusquam Achaia quidquam horum aperiret.

LXXXVI. Τοῦ δὲ βασιλείως εὐαρεστήσαντος τοῖς A. U. 835.  
 λειγομένοις, καὶ φήσαντος, οὐκ ὀλιγορήσειν, ἀλλ' ἐξετά- Innocentia  
 2 σειν, τότε μὲν διελύθησαν. ἐν δὲ ταῖς ἐξῆς ἡμέραις ὁ Arati, et  
 μὲν Ἀπελλῆς οὐδεμίαν ἀποδείξιν προσῆγε τοῖς εἰρη- malitia  
 μένοις· τοῖς δὲ περὶ τὸν Ἄρατον ἐγένετό τι συγκύρημα Apellia.  
 3 ταιούτων. Οἱ γὰρ Ἡλεῖοι, καθ' ὃν καιρὸν ὁ Φίλιππος  
 αὐτῶν ἐπόρθει τὴν χώραν, ὑποκτεύσαντες τὸν Ἀμφί-  
 4 δαμον, ἐπιβάλλοντο συλλαβεῖν, καὶ δῆσαντες εἰς τὴν  
 Αἰτωλίαν ἐκπέμπειν. ὁ δὲ, προαισθόμενος αὐτῶν τὴν  
 ἐπίνοιαν, ἀπεχώρησε τὰς μὲν ἀρχὰς εἰς Ὀλυμπίαν·  
 μετὰ δὲ ταῦτα, πυνθανόμενος τὸν Φίλιππον ἐν τῇ Δύμῃ  
 5 περὶ τὴν τῶν λαφύρων οἰκονομίαν διατρέξειν, ἔσπευσε  
 πρὸς τοῦτον διαπεσεῖν. Ὅθεν οἱ περὶ τὸν Ἄρατον,  
 ἀκούσαντες τὸν Ἀμφίδαμον ἐκ τῆς Ἥλιδος ἐκπεπτα-  
 6 κότε παρῆναι, γειόμενοι περιχαρεῖς, διὰ τὸ μηδὲν  
 αὐτοῖς συνιδέσθαι, προσελθόντες ὥντο δεῖν τὸν βασιλέα  
 7 καλεῖν τὸν Ἀμφίδαμον· καὶ γὰρ εἰδέναι περὶ τῶν  
 κατηγορουμένων ἐκείνων βέλτιστα πρὸς ὃν Ῥέρρήθη, καὶ  
 δηλώσειν τὴν ἀλήθειαν· πεφευγότε μὲν ἐξ οἴκου διὰ τὸν  
 Φίλιππον, τὰς δ' ἐλπίδας ἔχοντα τῆς σωτηρίας κατὰ  
 8 τὸ παρὸν ἐν ἐκείνῳ. Πεισθεὶς δὲ τοῖς λειγομένοις ὁ  
 βασιλεὺς, καὶ μεταπεμφάμενος τὸν Ἀμφίδαμον, εὔρε  
 τὴν διαβολὴν οὔσαν ψευδῇ. Διὸ καὶ τὸν μὲν Ἄρατον

P. H. Aug. Reg. A.

LXXXVI. Approbante Rege Arati sententiam, dicenteque, non neglecturum se eam rem, sed diligenter inquiriturum: tunc quidem ita discessum est. Proximis vero ab hoc colloquio diebus. Apelle dictorum a se nullam probationem afferente, causam Aratorum huiusmodi fortuitus casus adjuvit. Elei, quo tempore ipsorum agrum Philippus devastabat, suspectam Amphidami fidem habentes, manus in illum injiciendi et vinetum in Ætoliam mittendi consilium inierant. Ille, præsentiens aliquid de eorum voluntate, Olympiam primo concessit: cognito deinde, Philippum in curandis illis quæ ad prædam pertinebant occu-

patum Dymæ hære, festinato ad illum se proripuit. Aratus, ut accepit Amphidamum fuga elapsam ex Elide advenisse, alacer gaudioque exsultans; ut qui nullius rei sibi esset conscius, ad regem adire, orare, ut Amphidamum ad se vocet: nam et scire hunc optime delati criminis veritatem, quicum res fuerit communicata; eundemque utique, quod res est, declaraturum, qui in Philippi gratiam extorris ab solo patrio exsulet, omnesque suas spes in præsentia ritas in ipso habeat. Æqua Arati postulatio Regi est visa: qui mox accito Amphidamo, criminationem falsam fuisse comperit. Quapropter ab illo die magis magisque Aratum est

ΟΙ. 140. 1. ἀπὸ ταύτης τῆς ἡμέρας, αἰὶ καὶ μᾶλλον ἀπεδέχτο καὶ κατηξίου· πρὸς δὲ τὸν Ἀπελλῆν, λοξότερον εἶχε· τῇ γε μὴν ὀλοσχερεῖ προκατεχόμενος ἀποδοχῇ, πολλὰ παρορᾶν ἠναγκάζετο τῶν ὑπ' αὐτοῦ γιγνομένων.

Aliis pariter  
insidiatur  
Apelles.

LXXXVII. Ὁ δ' Ἀπελλῆς οὐδαμῶς ἀφίστατο τῆς προθέσεως· ἀλλ' ἅμα μὲν τὸν Ταυρίωνα, τὸν ἐπὶ τῶν ἐν Πελοποννήσῳ τεταγμένων, διέβαλλεν· οὐ ψέγων, ἀλλ' ἐπαινῶν· καὶ φάσκων, ἐπιτήδαιοι αὐτὸν εἶναι μετὰ τοῦ βασιλείως ἐν τοῖς ὑπαίθροις συνδιατρίβειν· βουλόμενος ἕτερον ἐπισταθῆναι δι' αὐτοῦ τοῖς ἐν Πελοποννήσῳ πράγμασι. Καινὸς γὰρ δὴ τις οὗτος εὖρηται τρόπος διαβολῆς, τὸ, μὴ ψέγοντας, ἀλλ' ἐπαινούντας λυμαίνεσθαι τοὺς πείλας. εὖρηται δὲ μάλιστα καὶ πρῶτον τοιαύτη κακεντρέχια καὶ βασκανία καὶ δόλος ἐκ τῶν περὶ τὰς αὐλὰς διατριβόντων, καὶ τῆς τούτων πρὸς ἀλλήλους ζηλοτυπίας καὶ πλεονεξίας. Ὀμοίως δὲ καὶ τὸν ἐπὶ τῆς θεραπείας τεταγμένον Ἀλέξανδρον, ὅτε λάβοι καιρὸν, δίδασκε, βουλόμενος καὶ τὴν περὶ τὸ σῶμα φυλακὴν τοῦ βασιλείως δι' αὐτοῦ γενέσθαι, καὶ καθόλου κινῆσαι τὴν ὑπ' Ἀντιγόνου καταλειφθεῖσαν διάταξιν. Ἀντίγονος γὰρ καλῶς μὲν, ζῶν, προέστη τῆς τε βασιλείας καὶ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ· καλῶς δὲ, τὸν βίον μεταλλάττων, προεινόηθη πρὸς τὸ μέλλον περὶ πάντων

Prudens  
Antigoni  
testamen-  
tum.

ἡ κακεντρέχια Urb. κακιστρέχια ceteri codd.

complexus, et in pretio habuit; *Apelles* vero suspectum habere cœpit: quamquam, præoccupato animo auctoritate illa qua in universum pollebat *Apelles*, connivere in multis, quæ ab eo fiebant, cogebatur.

LXXXVII. Sed *Apelles* interim nihilo segnius propositum urgere; qui etiam *Taurionem*, Peloponnesi præfectum, tradebat: non vituperans ille quidem, sed laudans potius; et dignum esse dictitans, qui regem in expeditionibus sub dño versantem comitetur: id studens, ut opera sua Peloponnesi rebus alius præficeretur. *Novus* enimvero calumniandi modus hic est inventus;

cum non obstrictando, sed laudando, alteri nocetur. Quæ malignitas, et invidia atque fraus ab illis primo fuit excogitata, qui in aulis principum vitam degunt: ea est illorum hominum invidentia inter ipsos, ea cupiditas. Similiter vero etiam *Alexandrum*, satellitum præfectum, quoties dabatur occasio, maligno dente appetebat: in animo habens etiam satellitium regis ex sua sententia constituere, et, ut summam dicam, universam ordinationem quæ ab *Antigono* fuerat relicta, immutare. *Antigonus* namque, et dum viveret, qua regnum, qua puerum ipsum præclare rexerat: et, cum mo-

7 τῶν πραγμάτων. Ἀπολιπὼν γὰρ διαθήκην, ἔγραφε A. U. 535.  
 Μακεδόσιν ὑπὲρ τῶν διοικημένων ὁμοίως δὲ καὶ περὶ  
 τοῦ μέλλοντος δέταξε, πῶς καὶ διὰ τίνων ἕκαστα  
 δεήσει χειρίζεσθαι· βουλόμενος μηδεμίαν ἀφορμὴν  
 καταλιπεῖν τοῖς περὶ τὴν αὐλὴν πρὸς ἀλλήλους φιλοτι-  
 8 μίας καὶ στάσεως. Ἐν οἷς, τῶν τότε συστρατευομένων,  
 αὐτὸς μὲν Ἀπελλῆς ἐν τοῖς ἐπιτρόποις ἀπελέλειπτο,  
 Λεόντιος δ' ἐπὶ τῶν πελταστῶν, Μεγαλέας δ' ἐπὶ τοῦ  
 γραμματείου, Ταυρίων δ' ἐπὶ τῶν κατὰ Πελοπόννησον,  
 9 Ἀλέξανδρος δ' ἐπὶ τῆς θεραπείας. Τὸν μὲν οὖν Λεόν- Omnia ad  
 τιον καὶ Μεγαλείαν ὕφ' αὐτὸν εἶχεν ὀλοσχερῶς· τὸν δ' se rapere  
 Ἀλέξανδροι καὶ Ταυρίωνα μεταστησάμενος ἀπὸ τῆς studet  
 10 χρείας, ἔσπειρε καὶ ταῦτα καὶ ἄλλα πάντα δι' αὐτοῦ Apelles.  
 καὶ διὰ τῶν ἰδίων φίλων χειρίζειν. ὃ δὲ καὶ ῥαδίως ἂν  
 ἐπετέλεσε, μὴ παρασκευάσας ἀνταγωνιστὴν Ἀρατον  
 αὐτῷ· νῦν δὲ ταχέως πείραν ἔλαβε τῆς σφετέρως  
 11 ἀφροσύνης καὶ πλεονεξίας. ὃ γὰρ αὐτὸς ἐπεβάλετο  
 πρᾶξαι κατὰ τῶν πέλας, τοῦτ' ἔπαθε, καὶ λίαν ἐν πάνυ  
 12 βραχυῖ χρόνῳ. Πῶς δὲ καὶ τίνι τρόπῳ τοῦτο συνέβη  
 γινέσθαι, κατὰ μὲν τὸ παρὸν ὑπερβησόμεθα, καὶ κατα-  
 στρέψομεν τὴν βίβλον ταύτην· ἐν δὲ τοῖς ἐξῆς, πειρασό-  
 13 μεθα σαφῶς ὑπὲρ ἑκάστων ἐξαγγέλλειν. Φίλιππος δὲ,

† Particulam δὲ ex conject. adjecti.  
 MStis.

‡ τῆς πρὸς ἀλλήλ. Casaub. invitis

reretur, rebus omnibus in posterum sapienter providerat. *Testamentum* enim reliquit, quo et administrationis, qua usus erat, rationes Macedonibus exposuit, et in futurum tempus pari cura ordinavit, *quomodo et per quas singula essent administranda*: eo maxime spectans, ut omnem ministris aulicis mutuae discordiae et seditionis occasionem eriperet. Atque inter ceteros, qui tempore illo in regio comitatu erant, *Apelles* ipse unus e tutoribus fuerat relictus: *Leontius* cetratis praefectus; *Megaleas* regionum scribarum collegio; *Taurion*, rebus Peloponnesi; *Alexander*, satellitio fuerat praepositus. Sed *Apelles*, cum *Leontium*

et *Megaleam* in sua penitus potestate haberet, id jam conabatur efficere, ut, submotis *Alexandro* et *Taurione* a cura rerum, et haec et alia omnia aut per se aut per amicos suos ipse administraret. Quod quidem facillimum illi futurum erat, nisi *Aratum* adversarium sibi parasset: nunc stultitiae suae periculum brevi ipse fecit, et avaritiae fructum cepit. Quod enim mali in alios cogitaverat, id ipse est expertus, et quidem brevi admodum interjecto tempore. Id vero quomodo et qua ratione contigerit, in praesentia dicere omittemus, et huic libro finem imponemus: in sequentibus vero perspicue singula et diligenter edisseremus.

Ol. 140. 1.  
A. U. 535.  
Philippus  
Argos in  
hiberna  
redit.

τὰ προειρημμένα διαταξάμενος, ἐπανῆλθεν εἰς Ἄργος·  
καὶ ταῦτα τὴν παραχειμασίαν ἐποίει μετὰ τῶν φίλων,  
ἵνα τὰς δὲ δυνάμεις ἀπέλυσεν εἰς Μακεδονίαν.

ἵ τὰς τι δυν. Aug. Reg. A.

*Philippus* igitur post illas res gestas, exercitu in Macedoniam dimisso, hi-  
quas hactenus sunt expositae, *Argos* bernavit.  
est reversus, atque ibi una cum amicis,

# ΠΟΛΤΒΙΟΥ

ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΙΤΟΥ

## ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΠΕΜΠΤΗ.

ΤΟ μὲν οὖν κατὰ τὴν Ἀράτου τοῦ νεωτέρου στρατη- OL 140. 2.  
γίαν ἔτος ἐτύγχανε διεληλυθὸς περὶ τὴν τῆς Πλειάδος A. U. 836.  
ἐπιτολὴν· οὕτω γὰρ ἦγε τοὺς χρόνους· τότε τὸ τῶν Eperatus  
2 Ἀχαιῶν ἔθνος. Διόπερ οὗτος μὲν ἀπετίθετο τὴν ἐρχήν, inquit apud  
Ἐπῆρατος δὲ παρελάμβανε τὴν τῶν Ἀχαιῶν ἡγεμο- Achæos.  
3 νίαν· Αἰτωλῶν δὲ Δορίμαχος ἱστρατήγει. Κατὰ δὲ  
τοὺς αὐτοὺς καιροὺς, ἀρχομένης τῆς θερείας, Ἀντίδας  
μὲν, ἐκφανῶς ἤδη τὸν πρὸς Ῥωμαίους πόλεμον ἀνι-  
ληφώς, ὀρμήσας ἐκ Καινῆς πόλεως, καὶ διαβὰς τὸν  
Ἰβηρα ποταμὸν, ἐνήρχετο τῆς ἐπιβολῆς καὶ πορείας τῆς  
4 εἰς Ἰταλίαν. Ῥωμαῖοι δὲ Τιβέριον μὲν Σεμπρώνιον  
εἰς Διεύην μετὰ δυνάμειος, Πόπλιον δὲ Κορνήλιον εἰς  
5 Ἰβηρίαν, ἐξαπέστελλον. Ἀντίοχος δὲ καὶ Πτολεμαῖος,  
ἀπεγνωκότες τὰς πρεσβείας, καὶ τὸ λόγῳ διεξάγειν τὴν

<sup>a</sup> Carent *et* edd. cum Bav. Aug. et Regiis. Contra abest *et* a Vat. et Flor.  
Utrumque junxi cum Ursino. <sup>b</sup> ἡγεμονίαν Aug.

JAM ille annus, quo *junior Aratus* prætura est functus, in *Vergiliarum* exortu circumagebatur: ita enim tunc gens Achæorum tempora putabat. Arato igitur exeunte magistratu, *Eperatus* summum apud Achæos imperium suscepit: eratque tum prætior Etolorum *Dorimachus*. Quo tem-

adversus Romanos bello, ineunte æstate Carthagine nova profectus, Iberumque annum transgressus, consilium simul suum et protectionem in Italiam exsequi cepit. Romani *Tiberium Sempronium* cum exercitu in Africam, *Publ. Cornelium* in Hispaniam miserunt. *Antiochus* quoque et *Ptolemaus*, postquam sperare desiderant exortam

Ol. 140. 2. ὑπὲρ κοίλης Συρίας ἀμφισβήτησιν, ἐνέρχοντο πολεμῶν  
 Philippus αἰσθητοί. Ὁ δὲ βασιλεὺς Φίλιππος, ἐνδεὲς ὢν σίτου 6  
 ad Aratum καὶ χρημάτων εἰς τὰς δυνάμεις, συνῆγε τοὺς Ἀχαιοὺς  
 rursus se applicat. διὰ τῶν ἀρχόντων εἰς ἐκκλησίαν. Ἀθροισθέντος δὲ τοῦ  
 πλῆθους εἰς Αἴγιον κατὰ τοὺς νόμους, ὅρῳ ἑτοὺς μὲν περὶ  
 Ἄρατον ἐβελokaποῦντας, διὰ τὴν περὶ τὰς ἀρχαιρεσίας  
 γεγενημένην εἰς αὐτοὺς τῶν περὶ τὸν Ἀπελλῆν κακο-  
 πραγμοσύνην τὸν δ' Ἐπῆρατον ἀπρακτον ὄντα τῇ  
 φύσει, καὶ καταγινωσκόμενοι ὑπὸ πάντων συλλογισά- 8  
 μινος ἐκ τῶν προειρημένων τὴν ἄγνοιαν τῶν περὶ τὸν  
 Ἀπελλῆν καὶ Λεόντιον, ἔκρινεν αὐτοὺς ἀντίχεσθαι τῶν  
 περὶ τὸν Ἄρατον. Πείσας οὖν τοὺς ἀρχοντας μεταγα- 9  
 γῆν τὴν ἐκκλησίαν εἰς Σικυῶνα, λαβὼν τὸν τε πρεσβύ-  
 τερον καὶ τὸν νεώτερον Ἄρατον εἰς τὰς χεῖρας, καὶ  
 πάντων τῶν γεγενημένων ἀναθεὶς τὴν αἰτίαν ἑπὶ τὸν  
 Ἀπελλῆν, παρεκάλει μένειν αὐτοὺς ἐπὶ τῆς ἐξ ἀρχῆς  
 αἰρέσεως. τῶν δὲ συγκαταθεμένων ἐτοίμως, εἰσελθὼν εἰς 1  
 Decretum concilii Achæorum. τοὺς Ἀχαιοὺς, καὶ χρησάμενος συνεργοῖς τοῖς προειρη-  
 μένοις, πάντα κατέπραξε τὰ πρὸς τὴν ἐπιβολήν. Πεν- 1  
 τήκοντα μὲν ἑὰρ ἔδοξε τάλαντα τοῖς Ἀχαιοῖς εἰς τὴν  
 πρώτην ἀναζυγὴν αὐτῷ δοῦσι παραχρῆμα, ἑτρίμηνου  
 μισθοδοτῆσαι τὴν δύναμιν, καὶ σίτου προσθεῖναι ἑμυ-

<sup>c</sup> τοὺς περὶ τὸν Ἄρατον edd. invitis MStis.

<sup>d</sup> Ἀπελλῆ h. l. Bav. Reg. A.

Flor. ut passim alibi.

<sup>e</sup> Abest vulgo γὰρ, quod adjeci cum Vat. Flor. Ura.

<sup>f</sup> Alii vulgo τριμηνίαν.

<sup>g</sup> μυριάδας Vat. Flor. Ura.

inter ipsos de Coele-Syria controversiam legationibus ac colloquiis componi posse, bellare invicem aggrediebantur. At rex *Philippus*, et frumento et pecunia ad alendum militem destitutus, per magistratus concilium *Achæorum* convocat. Coacta autem *Ægii*, ut leges jubebant, multitudo; animadvertens rex, *Aratos* quidem propter fraudem et malas artes *Apellis*, quibus adversus ipsum usus in comitis erat, auctoritatem qua pollebat apud suam gentem ultro remittere; *Eperatum* vero natura inhabilem ad res agendas esse, eundemque ab omnibus prorsus contemni: cognito per hæc *Apellis* et *Leontii* errore, præcipuam deinde *Aratorum* rursus habere rationem statuit.

Itaque magistratibus persuasit, ut concilium *Sycionem* transferrent: ibique assumtis et seniore et juniore *Arato* ad familiare colloquium, præteritorum omnium culpa in *Apellem* translata, petiit ab illis, ut, quo prius erga se fuissent animo, eodem etiam in posterum esse vellent. Quod quum ab ipsis prompta voluntate esset ei promissum, rex in *Achæorum* concilium ingressus est: atque ibi, dictorum virorum ope nixus, omnia facile impetravit ad ea quæ moliebatur necessaria. *Decretum* est ab *Achæis*, *ex templo Olympia* quinquaginta regi pro prima expeditione numerare; trimestreque stipendium militi dividere, et decem millia modium frumenti adjicere: in posterum

12 ριάδα· τὸ δὲ λοιπὸν, ἕως ἂν παρὼν ἐν Πελοποννήσῳ Δ. U. 136. συμπολεμῇ, τάλαντα λαμβάνειν ἐκάστου μηνὸς παρὰ τῶν Ἀχαιῶν ἵπτακαίδεκα.

II. Δοξάντων δὲ τούτων, οἱ μὲν Ἀχαιοὶ διελύθησαν <sup>Mari bel-</sup> ἐπὶ τὰς πόλεις· τῷ δὲ βασιλεῖ, βουλευομένῳ μετὰ τῶν <sup>lum genere</sup> φίλων, ἐπειδὴ συνῆλθον αἱ δυνάμεις ἐκ τῆς παραχειμα- <sup>statuit Phi-</sup> <sup>lippus.</sup> <sup>2</sup>σίας, ἴδοξε χρῆσθαι κατὰ θάλατταν τῷ πολέμῳ. οὕτω γὰρ ἐπίπειστο μόνως, αὐτὸς μὲν δυνήσεσθαι ταχέως πανταχόθεν ἐπιφαίνεσθαι τοῖς πολεμίοις· τοὺς δ' ὑπε- <sup>3</sup>σαντίους ἥπιστ' ἂν δύνασθαι παραβουθεῖν ἀλλήλοις· ἅτε δισπασμένους μὲν ταῖς χώραις, δεδιότας δ' ἐκάστους περὶ σφῶν διὰ τὴν ἀδηλότητα καὶ τὸ τάχος τῆς κατὰ θάλατταν παρουσίας τῶν πολεμίων. πρὸς γὰρ Αἰτω- <sup>4</sup>λοὺς καὶ Λακεδαιμονίους, ἔτι δ' Ἑλλείους <sup>5</sup>ὁ πόλεμος ἦν αὐτῷ. Κριθέντων δὲ τούτων, ἤθροιζε τὰς τε τῶν Ἀχαιῶν νῆας καὶ τὰς σφετέρας εἰς τὸ Λέχαιοι· καὶ συνεχεῖς ποιούμενος ἀναπεύρας, ἐγύμναζε τοὺς φαλαγ- <sup>6</sup>γίτας, καὶ συνείθιζε ταῖς εἰρεσίαις, προθύμως αὐτῷ <sup>7</sup>πρὸς τὸ παραγγελλόμενοι συνυπακούοντων τῶν Μακε- <sup>8</sup>δόνων. Πρὸς τε γὰρ τοὺς ἐν γῇ κινδύνους ἐκ παρα- <sup>9</sup>τάξιος <sup>10</sup>δοκιμώτατοι τε καὶ γενναϊότατοι, πρὸς τε τὰς κατὰ θάλατταν ἐκ τοῦ καιροῦ χρείας ἱτοιμώτατοι, λειτουργοὶ γέ μὴν περὶ τὰς ταφρείας καὶ χαραιοποιίας

<sup>1</sup> ἢ ἢ ἢ πόλεμος αὐτῷ Bav.

<sup>2</sup> Tria verba δοκιμώτατοι γέ καὶ absunt a Vat. Flor. Aug. Reg. A. γέ vero, quod habent Bav. ed. l. et Reg. B. temere in γέ mutavit Hervagius.

vero, quomodo in Peloponneso praesens ipse bellum gesturus esset, ut mensurus talenta ab Achaëis septena dona acciperet.

11. Hoc decreto facto, solutum est Achæorum concilium, et ad suas quique urbes sunt reversi. Consultanti autem regi cum amicis, ubi jam ex hibernis in castra copias redierant, visum est faciendum, ut bellum mari gereretur. Quippe persuasus erat, hanc rationem esse unicam, opprimendi undique hostes imperatos: qui subvenire sibi invicem nequaquam sint valituri; utpote et regionibus divisi, et sibi quisque motuentes, quod mari

hostis, quocunque vellet, subito adesse, et imprudentes invadere posset: cum Ætolis enim, et Lacedæmonis, et Eleis, res illi erat. Quæ ubi statuit rex, et suas et Achæorum naves Lechaum convenire jubet. Ibi continuis experimentis milites Macedonicæ phalangis exercens, remis tractandis eos assuefaciebat: Macedonibus, quidquid esset imperatum, prompto alacrique animo exsequentibus. Etenim Macedones et in acie probatissimi sortissimique milites sunt; et, si forte ita postulet usus atque occasio, ad maritimæ rei ministeria promptissimi; ad hæc, in fossis ducendis, castris muniendis, et

Fromtitudo  
millitum  
Macedo-  
num.

Ol. 140. 2.  
Promittitudo  
militum  
Macedo-  
num.

καὶ πᾶσαν τὴν τοιαύτην ταλαιπωρίαν φιλοπονῶνταί  
τινες οἷους Ἡσίοδος παρεισάγει τοὺς

6

Αἰακίδας, πολέμῳ κεχαρηότας, ἥτε δαιτί.

Apelles  
conjurat  
cum Leon-  
tio et Me-  
galea.

Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς καὶ τὸ τῶν Μακεδόνων πλῆθος ἐν 7  
κτῇ Κορίνθῳ δίστριβε, περὶ τὴν κατὰ θάλατταν ἄσκησιν  
καὶ παρασκευὴν γιγνόμενος. Ὁ δ' Ἀπελλῆς, οὗτ' 8  
ἐπικρατεῖν τοῦ Φιλίππου δυνάμενος, οὔτε φέρειν τὴν  
ἐλάττωσιν, παρορώμενος, ποιεῖται συνωμοσίαν πρὸς τοὺς  
περὶ Λεόντιον καὶ Μεγαλίαν ὄστ' ἐκείνους μὲν, συμ-  
παρόντας ἐπ' αὐτῶν τῶν καιρῶν, ἐβелоπακῆιν καὶ λυμαί-  
νισθαι τὰς τοῦ βασιλείως χρείας· αὐτὸς δὲ, χωρισθεὶς  
εἰς Χαλκίδα, φροντίζειν, ἵνα μηδαμῶθεν αὐτῷ χρηργία·  
παραγίγνηται πρὸς τὰς ἐπιβολάς. Οὗτος μὲν οὖν, 9  
τοιαῦτα συνθίμενος καὶ κακοτροπευσάμενος πρὸς τοὺς  
προειρημένους, ἀπῆρεν εἰς τὴν Χαλκίδα, σκήψεις τινὰς  
ἁλόγους πρὸς τὸν βασιλέα πορισάμενος. καὶ περὶ δια- 10  
τρίβων, οὕτω βεβαίως ἐτήρει τὰ κατὰ τοὺς ὄρκους,  
πάντων αὐτῷ πειθαρχούντων κατὰ τὴν προγεγενημένην  
πίστιν ὥστε τὸ τελευταῖον ἀναγκασθῆναι τὸν βασιλέα,  
δὲ ἀπορίαν ἐνέχυρα τίθεντα τῶν πρὸς αὐτὴν τὴν χρείαν  
ἀργυρωμάτων, ἀπὸ τούτων ποιεῖσθαι τὴν διαγωγὴν.

Cum classe  
Corintho  
proficiscitur  
Philippus.

Ἡθροισμένων δὲ τῶν πλοίων, καὶ τῶν Μακεδόνων ἤδη 11  
ταῖς εἰσεσίαις κατηρτισμένων, σιτομετρήσας καὶ μισθο-

κ τῇ Κορίνθῳ. Sic Vat. Flor. Aug. Reg. A. τῇ Κερ. edd. ex Bav. <sup>1</sup> An ἐλλά-  
γους? <sup>2</sup> Abest αὐτῶν a Vat. Flor. Bav. <sup>3</sup> κατηρτισμένων exposuit Casaub.

toto illo durorum operum genere, la-  
boris patientissimi; quales *Heriodus*  
facit *Æacidas*, bello gaudentes *veluti*  
*epulis*. Dum Philippus et Macedones  
Corinthi in exercitatione et apparatu  
rei navalis occupantur: *Apelles*, qui  
neque expugnare regis propositum pot-  
erat; neque honoris sui imminutionem  
ex regis contemtu tolerare; cum *Le-  
ontio* et *Megalea* conjurationem facit;  
ut illi quidem, omnibus quæ gererentur  
intervenientes, de industria rem male  
gerendo conatus regis impedirent:  
ipse vero, profectus *Chalcidem* ex aula,  
id operam daret, quo ne commeatus  
necessarii ad ea quæ parabat ulla ex

parte ad regem subveherentur. Quæ  
ubi cum prædictis viris constituit im-  
probis hic veterator, absurda quædam  
commentus apud Philippum præ-  
texenda, Chalcidem se confert: ibique  
moram trahens, ita exacte jusjuran-  
dum servavit, omnibus illi obtempe-  
rantibus pro ea auctoritate quam ha-  
ctenus obtinuerat, ut ad extremum  
rei nummarie inopia cogeretur rex,  
vasa argentea ad quotidianum usum  
comparata, sustentandi sui causa, pl-  
gnori opponere. Ubi classis convenit,  
et Macedones satis magnum jam usum  
remigandi visi sunt habere; rex, fru-  
mentum exercitui mensus, et stipendio

δοτήσας ὁ βασιλεὺς τὴν δύναμιν, ἀνήχθη, καὶ κατῆρε A. U. 536.  
 δευτεραῖος εἰς Πάτρας, ἔχων Μακεδόνας μὲν ἑξακισχι-  
 λίους, μισθοφόρους δὲ χιλίους καὶ διαποσίους.

III. Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς, Δορίμαχος, ὁ <sup>Elei Cylle-</sup>  
 τῶν Αἰτωλῶν στρατηγός, Ἀγέλαοι καὶ Σκόπαν ἑξαπί- <sup>nen mu-</sup>  
 στειλε τοῖς Ἡλείοις μετὰ Νεοκρήτων πεντακοσίῳ· οἱ δ' <sup>niant.</sup>  
 Ἡλείοι δεδιότες, μὴ τὴν Ὀκυλλήνην ὁ Φίλιππος ἐπιβά-  
 ληται πολιορκεῖν, στρατιώτας τε μισθοφόρους συνήθροι-  
 ζον, καὶ τοὺς πολιτικούς ἡτοίμαζον· ὠχυροῦντο δὲ καὶ  
 2 τὴν Κυλλήνην ἐπιμελῶς. Εἰς αὖ βλέπων ὁ Φίλιππος,  
 τοὺς τε τῶν Ἀχαιῶν μισθοφόρους, καὶ τῶν παρ' αὐτῷ  
 Κρητῶν καὶ τῶν Γαλατικῶν ἰππέων τινὰς, σὺν δὲ τούτοις  
 τῶν ἐξ Ἀχαιῶν ἐπιλέκτων εἰς δισχιλίους πεζοὺς ἀθροί-  
 σας, ἐν τῇ τῶν Δυμαίων πόλει κατέλειπεν· ἅμα μὲν  
 ἐφιδρείας ἔχοντας, ἅμα δὲ προφυλακῆς τάξιν πρὸς τὸν  
 3 ἀπὸ τῆς Ἡλείας φόβον. αὐτὸς δ', ἔτι πρότερον γεγρα-  
 φὼς τοῖς Μισσηνίοις καὶ τοῖς Ἠπειρώταις, ἔτι δὲ τοῖς  
 Ἀκαρναῖσι, καὶ Σκερδिलाῖδα, πληροῦν ἐκάστοις τὰ  
 παρ' αὐτοῖς πλοῖα, καὶ συναντᾷ εἰς Κεφαλληνίαν, <sup>Cephal-</sup>  
 ἀναχθεὶς ἐκ τῶν Πατρῶν κατὰ τὴν σύνταξιν ἔπλει, καὶ <sup>niam petit</sup>  
 4 προσέσχε τῆς Κεφαλληνίας κατὰ Ἰπρόνους. ὁρῶν δὲ <sup>Philippus.</sup>  
 τὸ τε πολισμάτιον τοὺς Πρόνους δυσπολιόρεκτον ὄν,  
 καὶ τὴν χώραν στενὴν, παρέπλει τῷ στόλῳ, καὶ καθωρ-

Ὁ Κολώνης Bav. et sic mox iterum.  
 Reg. A. ἐπὶ Κεφαλληνίᾳ edd. ex Bav.  
 et Perotti. Ἰπρόνους edd. ex Bav.

Ἰπὶ Κεφαλληνίᾳ prætulit ex Flor. Aug.  
 Ἰ Κεφαλλ. per λ. simpl. constanter Bav.

quoque numerato, habens secum Ma-  
 cedonum sex millia, mercenarios mille  
 ducentos, portu solvit, et postridie  
 Patras appulit.

III. Per idem tempus Ætolorum  
 prætor, Dorimachus, Agelaum et Sco-  
 pam cum Neocretibus quingentis sup-  
 petias Eleis misit: qui, veriti ne Cyl-  
 lenen obsidere in animo Philippus ha-  
 beret, et mercede peregrinum militem  
 conducebant, et civiles cepias ex Elea  
 conscribebant; ipsam quoque Cyllenam  
 summo studio munientes. Propterea  
 Philippus, coactos in unum Achæorum  
 mercenarios, nonnullosque ex Cretensi-  
 bus, quos habebat sub signis, et ex Galli-

cis equitibus, tum bis mille pedites qui  
 ex Achaia erant conscripti, in Dymæo-  
 rum urbe collocavit, simul in subsidium  
 sibi, simul ut, si quis ab Eleis metus in-  
 grueret, præsidio essent. Ipse, literis  
 prius datis ad Messenios, Epirotas,  
 Acarnanes, atque Scerdilaïdam, ut suas  
 quique naves instruerent, et ad Ce-  
 phalleniam sibi occurrerent, Patris ad  
 diem constitutam classe profectus, ad  
 Pronnos, qui locus est in Cephallenia,  
 portum tenuit. Animadvertens autem,  
 neque oppidulum Pronnos sine  
 magna difficultate obsideri posse, et  
 regionem illam esse angustam, pro-  
 vectus ulterius, ad Palæncium urbem

Ol. 140. 2. <sup>1</sup> μίσθη πρὸς τὴν τῶν <sup>2</sup> Παλαιῶν πόλιν. Συνιδὼν δὲ 5  
 Pale vel  
 Palus, opp.  
 Cephallo-  
 nia.  
 τούτῃ τὴν χώραν γέμουσαν σίτου, καὶ δυναμένην  
 τρέφειν στρατόπεδον, τὴν μὲν δύναμιν ἐκβιάσας προσ-  
 στρατοπέδουσε τῇ πόλει· τὰς δὲ ναῦς συνορμίσας,  
 τάφρῳ καὶ χάρακι περιέβαλε, τοὺς δὲ Μακεδόνας  
 ἔφηκε σιτολογεῖν. αὐτὸς δὲ περιήει τὴν πόλιν, ἐπισκο- 6  
 πῶν, πῶς δυνατόν εἴη προσάγειν ἔργα τῷ τείχει καὶ  
 μηχανάς· βουλόμενος ἅμα μὲν προσδέξασθαι τοὺς  
 συμμαχούς, ἅμα δὲ τὴν πόλιν ἐξελεῖν· ἵνα, πρῶτον 7  
 μὲν, Αἰτωλῶν παρέλθῃ τὴν ἀναγκαιοτάτην ὑπηρεσίαν·  
 ταῖς γὰρ τῶν <sup>3</sup> Κεφαλληνῶν ναυσὶ χρώμενοι, τὰς τ' εἰς  
 Πελοπόννησον ἵκιοῦντο διαβάσεις, καὶ τὰς Ἑπειρωτῶν,  
 ἔτι δ' Ἀκαρνανῶν ἰπόρθου παραλίᾳς· δεύτερον δ', ἵνα 8  
 παρασκευάσῃ μὲν αὐτῷ, παρασκευάσῃ δὲ καὶ τοῖς  
 συμμαχοῖς, ὀρμητήριον εὐφυὲς κατὰ τῆς τῶν πολεμίων  
 χώρας. Ἡ γὰρ Κεφαλληνία κεῖται μὲν κατὰ τὸν 9  
 Κορινθιακὸν κόλπον, ὥς εἰς τὸ Σικελικὸν ἀνατείνουσα  
 πέλαγος· ἐπικείται δὲ τῆς μὲν Πελοποννήσου τοῖς πρὸς 10  
 ἄρκτον καὶ πρὸς ἰστίραν μέρεσι περικλιμένοις, καὶ  
 μάλιστα τῇ τῶν Ἠλείων χώρα· τῆς δ' Ἑπείρου καὶ  
 τῆς Αἰτωλίας, ἔτι δὲ τῆς Ἀκαρνανίας, τοῖς πρὸς  
 μεσημβρίαν καὶ πρὸς τὰς δύοσις μέρεσιν ἰστραμμέ-  
 νοις.

Cephallo-  
 nia situs.

<sup>1</sup> Παλαιῶν Vat. Flor. Rectius fuisset Παλίων.  
<sup>2</sup> Κεφαλληνίων Aug. Reg. A.

<sup>3</sup> In Bav. superscr. ἑφῆας.

naves appulit. Ubi copiam segetum uberrimam in agris nactus, quibus ali commode exercitus poterat, expositis in terram copiis, ad ipsum oppidum castra communit. Et quum in sic- cum naves subduxisset, fossa valloque eas sepsit, ac Macedonas frumentatum misit. Ipse urbem circumcirca lu- strare et circumspicere, qui possent opera tormentaue mœnibus admoveri: habens in animo et socios eo loci ex- cipere, et simul urbem illam expu- gnare. In quo illud primum specta- bat, ut Ætolis necessarium adprime subsidium adimeret: quippe illi, quo-

ties aut in Peloponnesum vellent tra- jicere, aut Epirotarum Acarnanumve oram depredari, Cephalleniorum navi- bus uti consueverant. Deinde, ut et sibi et sociis receptaculum pararet op- portunum ad impressiones in hostilem agrum faciendas. *Cephallenia* enim ad sinum Corinthiacum sita, Siculum- que spectans mare, Peloponnesi par- tibus quæ ad septentrionem et occa- sum vergant, præcipue autem regioni Eleorum, imminet; Epiri vero et Ætolie atque Acarnanice partibus illis quæ meridiei et occidenti soli sunt ob- versæ.

IV. Διὸ καὶ πρὸς τε τὴν συναγωγὴν τῶν συμμάχων <sup>A. U. 536.</sup>  
 εὐφυνῶς ἐχούσης, καὶ κατὰ τῆς τῶν πολεμίων καὶ πρὸ <sup>Philippus</sup>  
 τῆς τῶν φίλων χάρας εὐκαίρας κειμένης, ἱσπευθεὶ χειρῶ- <sup>ad Palun-</sup>  
<sup>2</sup> σάμενος ὑφ' αὐτοῖς ποιήσασθαι τὴν ἡσων. συνθεωρῶν δὲ <sup>tem.</sup>  
 τὰ μὲν ἄλλα πάντα μέρη τῆς πόλεως, τὰ μὲν θαλάττη,  
 τὰ δὲ κρημνοῖς περιεχόμενα, βραχὺν δὲ τινα τόπον  
 ἐπίπεδον αὐτῆς ὑπάρχοντα, τὸν πρὸς τὴν Ζάκυνθον  
 ἱστραμμένον, τῇδε διανοεῖτο προσάγειν ἔργα, καὶ τῇδε  
<sup>3</sup> τὴν ὅλην συνίστασθαι πολιορκίαν. Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς  
 περὶ ταῦτα καὶ πρὸς τούτοις ἦν. Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν  
 τούτον, πεντεκαίδεκα μὲν ἦγον λίμβοι παρὰ Σπειρδι-  
 λαΐδου· τοὺς γὰρ <sup>2</sup> πλείστους ἐκωλύθη πέμψαι, διὰ  
 τὰς γενομένας ἱπιβολὰς καὶ ταραχὰς <sup>2</sup> περὶ τοὺς  
<sup>4</sup> κατὰ τὴν Ἰλλυρίδα δυνάστας. ἦγον δὲ καὶ παρ'  
 Ἡπειρωτῶν, καὶ παρ' Ἀκαρνάνων, ἔτι δὲ Μισσηνίων, οἱ  
<sup>5</sup> διαταχθέντες σύμμαχοι. Τῆς γὰρ τῶν Φιαλίων  
 πόλεως ἐξαιρεθείσης, ἀπροφασίστως τὸ λοιπὸν ἦδη  
<sup>6</sup> μετεῖχον <sup>a</sup> οἱ Μισσηνιοὶ τοῦ πολέμου. Τῶν δὲ πρὸς τὴν <sup>Suspensum</sup>  
 πολιορκίαν ἡτοιμασμένων, διαθείς τὰ βίβλη καὶ τοὺς <sup>murum de-</sup>  
 πετρεβόλους κατὰ τοὺς ἀρμόζοντας τόπους πρὸς τὸ <sup>jicit.</sup>  
 κωλύειν τοὺς ἀμυνομένους, παρακαλίσας τοὺς Μακε-  
 δόνας ὁ βασιλεὺς, προσῆγε τὰς μηχανὰς τοῖς τείχεσι,

<sup>2</sup> Imo πλείους, aut πάντας. <sup>3</sup> ἱπιβολὰς, adscivi ex Aug. Reg. A. Vulgo alii ἱσπευθεὶς. <sup>4</sup> περὶ τοῦ κατὰ τὴν Ἰλλυρίδα πύλον δυνάστας, Vat. Flor. Aug. Reg. A. περὶ τοῦ κατὰ τὴν Ἰλλυρίδα τόπους δυνάστας, Bav. Ejeci vocabulum controversum. Possis vero etiam suspicari τῶν περὶ τοῦ (vel τῆς) κατὰ τὴν Ἰλλυρίδα τόπου (vel πύλου) δυνάστων. <sup>a</sup> οἱ Μισσηνιοὶ. Articulum, quem ignorant alii, recepi ex Aug.

IV. Quoniam igitur et ad congregandas sociorum copias locus erat peropportunus, et ad laedendum hostes, protegendumque amicos pares commoditates habebat; occupare insulam suique juris facere vehementer cupiebat. Considerans autem, ceteras urbis partes aut mari aut praeruptis cotibus cingi, brevem vero quendam locum, qui Zacynthum spectabat, per plenum adiri posse; ab hac parte machinas admovere, et eo molem totam obseidionis conferre statuit. Dum haec curat, inque his occupatur *Philippus*, lembi quindecim a *Scerdilaide* missi

veniunt: plures enim ne posset mittere, impediverunt molitiones atque turbæ a variis per Illyriam dynastis excitatæ. Venerunt autem et a sociis milites, qui fuerant imperati, Epirotis, Acarnanibus et Messeniis. Post captam namque Phialensium urbem, de cetero nihil jam recusabant *Messeniis*, quo minus participes belli essent. Ubi fuerunt omnia ad obseidionem parata, et locis opportunis adversus munium propugnatores catapultæ balistæque dispositæ; rex, hortatus Macedonas, muris machinas admovet, earumque praesidio tutus, cuniculos inci-

OL. 140. 2. καὶ διὰ τούτων τοῖς ὀρύγμασιν ἐνεχίρει. ταχὺ δὲ τοῦ τείχους ἐπὶ δύο ἀλίσθρα πρεμασθέντος, διὰ τὴν ἐν τοῖς ἔργοις προθυμίαν τῶν Μακεδόνων, ἰγγίσας τοῖς τείχεσιν ὁ βασιλεὺς, παρήνει τοῖς ἐν τῇ πόλει, τίθεσθαι πρὸς αὐτὸν τὴν εἰρήνην. τῶν δὲ παρακούοντων, ἐμβαλὼν πῦρ 8 τοῖς ἐρείσμασιν, ὁμοῦ πᾶν τὸ διστυλωμένον κατέβαλε τείχος. Οὗ γενομένου, πρώτους ἐφῆκε τοὺς πελταστὰς, 9 τοὺς ὑπὸ Λεόντιον ταττομένους, σκυριηδὸν τάξας, καὶ παραγγείλας βιάζεσθαι διὰ τοῦ πτώματος. οἱ δὲ περὶ 10 τὸν Λεόντιον, τηροῦντες τὰ πρὸς τὸν Ἀπελλῆν συγκείμενα, ἄρτις ἐξῆς τοὺς νεανίσκους, ὑπερβάοντας τὸ πᾶμα, διέτρεψαν τοῦ μὴ τελειοεργῆσαι τὴν κατάληψιν τῆς πόλεως· προδιεθαρκότες μὲν τοὺς ἐπιφανέ- 11 στάτους τῶν κατὰ μέρος ἡγεμόνων, ἐθελοκακοῦντες δὲ, καὶ παρ' ἑκάστου ἀποδειλιῶντες αὐτοί. <sup>d</sup> τέλος ἐξέπεισον 12 ἐκ τῆς πόλεως, πολλὰς πληγὰς λαβόντες, καίπερ εὐχερῶς δυνάμενοι κρατῆσαι τῶν πολεμίων. Ὁ δὲ 13 βασιλεὺς, ὄρων ἀποδειλιῶντας μὲν τοὺς ἡγεμόνας, τραυματίας δὲ καὶ πλείους γεγονότας τῶν Μακεδόνων, τῆς μὲν πολιορκίας ἀπέστη, περὶ δὲ τῶν ἐξῆς ἐβουλεύετο μετὰ τῶν φίλων.

Per Leontii  
perfidiam  
urbe non  
potitur.

Acarmanes  
Philippum  
invitant ad  
invaden-  
dam Ato-  
liam.

V. Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς, Λυκούργος μὲν εἰς τὴν Μιισσηνίαν ἐξεστρατεύκει· Δορίμαχος δὲ, τοὺς

<sup>b</sup> Mendose scripti libri *εἰς ἐξῆς τοὺς νεανίσκους*. Hinc, abjecto articulo, editur vulgo *εἰς ἐξῆς νεανίσκους*. Mihi alia medela potior certiorque visa est. <sup>c</sup> τῶ πτώματι. Bav. Aug. Reg. A. <sup>d</sup> For. καὶ τέλος, vel τέλος δι.

pit agere. Quumque brevi tempore, propter singularem Macedonum alacritatem in opere faciendo, ad duo jugera suffossi suspensique muri essent; succedit rex ad muros, et oppidanos ad pacem secum ineundam invitat. Quibus negligenter audientibus, immisso igne fulturas corrumpit; ac simul, quantum erat muri spatium publicis suspensum, dejicit. Quod ubi factum est, cetratos cum duce suo *Leontio* per cohortes divisos, omnium primos immittit, jussos per ruinam irrumpere. At *Leontius*, memor conjurationis cum *Apele* factæ, ter deinceps juvenes, postquam ruinam jam superaverant,

terrore injecto avertit, quo minus institutum perficerent urbemque caperent; quum et potissimos quosque ductores ordinum antea corrumpisset, et ipse, de industria ignaviam affectans, metuere subinde se ostenderet. Itaque urbe tandem, magno detrimento accepto, ejecti sunt; quum facile superare hostem potuissent. Rex, ubi duces ignave se gerere, Macedonum autem plurimos videt esse sauciatos, soluta obsidione, quid deinceps facto sit opus, concilio amicorum habito, deliberat.

V. Eodem vero tempore et *Lycurgus* in Meseniam expeditionem fecerat: et *Dorimachus* cum dimidia parte

ἡμίσεις ἔχον· Αἰτωλῶν, εἰς Θετταλίαν ἔπιποίητο τὴν Α. U. 536.  
 ὄρμην· ἀμφοτέρω πεπεισμένοι, τὸν Φίλιππον ἀποσπά-  
 2 σαι τῆς τῶν Παλαιῶν πολιορκίας. ὑπὲρ ὧν ἦκον πρέσ-  
 βεις πρὸς τὸν βασιλέα, παρὰ τε Ἀκαρνάνων καὶ παρὰ  
 Μεσσηνίων· οἱ μὲν παρὰ τῶν Ἀκαρνάνων, παρακα-  
 λοῦντες αὐτὸν ἐμβαλεῖν εἰς τὴν τῶν Αἰτωλῶν χώραν,  
 καὶ τὸν τε Ἐδορίμαχον ἀποστήσαι τῆς εἰς τὴν Μα-  
 κεδονίαν ὁρμῆς, καὶ τὴν χώραν τῶν Αἰτωλῶν ἐπιελθεῖν  
 3 καὶ πορθῆσαι πᾶσαν ἀδεῶς· οἱ δὲ παρὰ τῶν Μεσσηνίων, Messenii  
 δέομενοι σφίσι βοηθεῖν, καὶ διδάσκοντες, ὅτι, τῶν opem ejus  
 ἔτησίαν ἤδη στάσιν ἐχόντων, δυνατὸν ἔστι τὴν παρα- implorant  
 κομιδὴν ἐκ τῆς Κεφαλληνίας εἰς τὴν Μεσσηνίαν ἐν adv. Lycur-  
 4 ἡμέρᾳ ποιήσασθαι μιᾷ. ἡ δὲ οἱ περὶ Γόργον τὸν Μεσ- gum.  
 σήνιον, αἰφνίδιον καὶ πραγματικὴν ἰσομεινὴν συνίστασαν  
 5 τῇ ἐπὶ τὸν Λυκούργον ἐπίθεσιν. Οἱ δὲ περὶ τὸν Λεόν-  
 τιον, τηροῦντες τὴν αὐτῶν ὑπόθεσιν, συνήργουν τοῖς περὶ  
 τὸν Γόργον ἐκτενῶς, θεωροῦντες, ὅτι συμβῆσεται τὴν  
 θέρειαν εἰς τέλος ἄπρακτον γενέσθαι τῷ Φιλίππῳ.  
 6 πλεῦσαι μὲν γὰρ εἰς τὴν Μεσσηνίαν, ῥάδιον ἦν ἀνα-  
 πλεῦσαι δ' ἐκείθεν, τῶν ἐτησίων ἐπεχόντων, ἀδύνατον.  
 7 ἔξ οὗ δὴλοι ἦν, ὡς ὁ μὲν Φίλιππος, ἐν τῇ Μεσσηνίᾳ  
 μετὰ τῆς δυνάμεως συγκλεισθεὶς, ἀναγκασθήσεται τὸ  
 λοιπὸν μέρος τοῦ θέρους ἄπρακτος μένειν, οἱ δ' Αἰτωλοὶ,

ε τῶν Αἰτωλῶν malim. f ἰσχυρότερον edd. ex Bav. g ἀποσπᾶται edd. ex Bav.  
 h δ' edd. ex Bav. h δ' Aug. Reg. A. i μελίσσις Vat. Flor.

Ætolorum in Thessaliam irruerat:  
 persuasi ambo, se hoc pacto Philip-  
 pum ab obsidione Palæusium esse  
 revocaturus. Nec defuerunt eo no-  
 mine missæ ad regem legationes cum  
 ab Acarnanibus, tum a Messeniis.  
 Qui ex Acarnania veniebant, hortaban-  
 tur, ut, in Ætolorum agrum impres-  
 sione facta, et Dorimachum ab inno-  
 cenda Macedonia retraheret, et univer-  
 sam Ætolorum regionem sine ullo peri-  
 culo depopularetur. Messeniorum vero  
 legati, opem sibi ferri orantes, addo-  
 bant, nunc, cum Eteiarum status vige-  
 rent, posse uno die a Cephallenia in

Messeniam trajici. Ex quo efficiebat  
 Gorgus Messenius, inopinato invadē  
 Lycurgum posse et bene rem geri. Et  
 Leontius, propositum sibi consilium  
 spectans, Gorgum studio summo ad-  
 juvat; ut qui futurum provideret,  
 totam ut æstatem plane inutiliter eo  
 pacto Philippus consumeret. Etenim  
 navigare quidem in Messeniam, per-  
 facile erat; rediri vero inde Eteiarum  
 diebus nullo poterat modo. Ex quo  
 apparebat, Philippum, cum exercitu in  
 Messenia inclusum, reliquam æstatem  
 necessario per otium traducturum;  
 Ætolis vero Thessaliam et Epirum

ΟΙ. 140. 2. τὴν Θετταλίαν καὶ τὴν Ἑπειρον ἐπιπορευόμενοι, <sup>k</sup>κα-  
 τασυροῦσι καὶ πορθήσουσι πᾶσαι ἀδείας. Οὗτοι μὲν 8  
 οὖν, <sup>l</sup>λυμαινόμενοι, ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα συνεβού-  
 λειον. Οἱ δὲ περὶ τὸν Ἀράτον, συμπαρόντες, τῆς  
 ἰναντίας προίστασαν γνώμης. δεῖν γὰρ ἔφασαν εἰς τὴν 9  
 Αἰτωλίαν ποιεῖσθαι τὸν πλοῦν, καὶ τούτων ἔχισθαι τῶν  
 πραγμάτων ἐξστρατευκότων γὰρ τῶν Αἰτωλῶν μετὰ  
 Δοριμάχου, κάλλιστον εἶναι καιρὸν ἐπελθεῖν καὶ πορ-  
 θῆσαι τὴν Αἰτωλίαν. Ὁ δὲ βασιλεὺς, τὰ μὲν ἀπιστῶν 10  
 ἤδη τοῖς περὶ τὸν Λεόντιον ἐκ τῆς περὶ τὴν πολιορκίαν  
 ἰθιλοπακῆσεως, συναισθανόμενος δὲ καὶ ἐκ τοῦ περὶ τὸν  
 Ήκαλοῦντα διαβουλίου αὐτῶν τὴν κακοπραγμοσύνην,  
 ἔκρινε χρῆσθαι τοῖς πράγμασι κατὰ τὴν Ἀράτου  
 γνώμην. Διόπερ Ἐπεράτω μὲν ἔγραψε, τῇ τῶν 11  
 Ἀχαιῶν στρατηγῷ, βοηθεῖν τοῖς Μεσσηνίοις, ἀναλα-  
 βόντι τοὺς Ἀχαιοὺς· αὐτὸς δ' ἀναχθεὶς ἐκ τῆς Κεφαλ-  
 λησίας, <sup>m</sup>παρῇ δευτεραῖος εἰς Λευκάδα μετὰ τοῦ  
 στόλου νυκτός. εὐτρεπισάμενος δὲ τὰ περὶ τὸν Διόρυ- 12  
 πτον, καὶ ταύτῃ διακομίσας τὰς ναῦς, ἔποιετο τὸν  
 ἀπόπλου κατὰ τὸν Ἀμβρακικὸν καλούμενον κόλπον.  
 ὁ δὲ προειρημένος κόλπος, ἐπὶ πολὺ προτείνων ἐκ τοῦ 13  
 Σικελικοῦ πελάγους, εἰς τοὺς μεσογαίους ἀνήκει τόπος  
 τῆς Αἰτωλίας, καθάπερ καὶ πρότερον ἡμῖν εἴρηται.

Arati consi-  
 lium sequi-  
 tur Philip-  
 pus.

<sup>k</sup> κατασυροῦσι καὶ πορθήσουσι correxit Casaub. Ante eum omnes κατασείρουσι καὶ πορθήσουσι <sup>l</sup>λυμαινόμενοι Vat. Flor. Aug. Reg. A. quod potest Polybium videri. <sup>m</sup> In Aug. et inde in edit. Hervag. et seqq. abest verbum παρῇ, sed post νυκτός additur ἡμέ. Forsan olim fuerat ἡ καὶ ἰντροπικῶν. et aberat ibi particula δι.

omnem impune incurrandi, vastandi, urendi, potestatem fore. Ita ergo isti hæc et similia his perniciose consilia regi suggerebant. Aratus vero, qui concilio intererat, plane contrarium suadere; et, *Ætoliam classem petendam esse, dicere, eoque bellum esse transferendum: quippe nunc, Ætolis cum Dorimachio in expeditionem profectis, opportunissimum esse tempus illius regionis incurrandæ atque diripiendæ.* Rex, Leontio partim jam diffidens, ex quo affectatam ejus ignaviam in oppugnatione viderat, partim ex consultatione circa *Pakentem* instituta intel-

ligens prava hominis consilia, Arati sententiam sibi sequendam esse duxit. Itaque literis ad *Eperatum* prætorem Achæorum datis, imperat ei, ut collecto ex Achæis exercitu Messeniis opem ferret: ipse *Leucadem* ex Cephalenia cum classe altero post die noctis silentio appellit. Ubi rebus omnibus præparatis in freto manu effuso, quem *Dioryctium* vocant, translatisque illæc navibus, *Ambractium sinum* est inactus: qui, ut jam ante diximus, e Siculo mari longe procurrens, ad mediterranea Ætolis pertinet. Confecto autem cursu prius aliquanto quam il-

- 14 διανύσας δὲ, καὶ καθορμισθεὶς βραχὺ πρὸ ἡμέρας πρὸς τῇ A. U. 536.  
 καλουμένῃ Λιμναίᾳ, τοῖς μὲν στρατιώταις ἀριστοποι- <sup>Limnæam</sup>  
 εἶσθαι παρήγγειλε, καὶ τὸ πολὺ τῆς ἀποσκευῆς ὁ ἀποθε- <sup>appellit.</sup>  
 μείναις, εὐζήτους σφᾶς παρασκευάζειν πρὸς ἀναζυγὴν.  
 15 αὐτὸς δὲ, τοὺς ὁδηγοὺς ἀθροίσας, τὰ τε περὶ τοὺς  
 τόπους καὶ τὰς παρακειμένας πόλεις ἐκυνθάνετο καὶ  
 διερεῖνα.

VI. Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον, ἦκεν ἔχων Ἀριστό- <sup>Acarmanes</sup>  
 φατος ὁ στρατηγὸς παιδημεῖ τοὺς Ἀκαρνανᾶς· πολλὰ <sup>se ei jun-</sup>  
 γὰρ καὶ θεινὰ πιτονότες ἐν τοῖς ἀνώτερον χρόνοις ὑπὸ  
 τῷ Αἰτωλῷ, ἐκθύμως εἶχον πρὸς τὸ κατὰ πάντα  
 2 τρόπον ἀρῶσθαι καὶ βλάψαι τοὺς Αἰτωλοὺς. Διόπερ  
 ἀσμένως ἐπιλαβόμενοι τότε τῆς Μακεδόνων ῥεπαρκείας,  
 ἦκον ἐν τοῖς ὅπλοις, οὐ μόνον ὅσοις ὁ νόμος ἐπίταττε  
 3 στρατεύειν, ἀλλὰ καὶ τῶν πρεσβυτέρων τινές. οὐκ  
 ἰλάττω δὲ τούτων ὄρμην εἶχον Ἠπειρώται, διὰ τὰς  
 παραπλησίους αἰτίας· διὰ δὲ τὸ μέγεθος τῆς χώρας,  
 καὶ διὰ τὸ τῆς παρουσίας αἰφνίδιον τῆς τοῦ Φιλίππου.  
 4 καθυστέρου τῇ συναγωγῇ τῶν καιρῶν. τῶν δ' Αἰτωλῶν τοὺς  
 μὲν ἡμίσεις ἔχων [ἀπὴν] Δορίμαχος, καθάπερ εἶπον,  
 τοὺς δ' ἡμίσεις ἀπολειποίαι· νομίζων ἀξιοχρεῖν πρὸς τὰ  
 παραδόξα ταύτην τὴν ἰφιδρείαν ὑπάρχειν τῶν τε πό-  
 5 λειν, καὶ τῆς χώρας. Ὁ δὲ βασιλεὺς, ἀπολιπὼν <sup>Thermum</sup>  
<sup>Ætolie</sup>

petit.

• ἀπολείπων Vat. Flor. Aug. Reg. A. P ἰφιδρείας ex emend. virorum do-  
 ctorum recepi. ἰσαρχίας vulgo edd. cum MStis. ἧ ἔχων Δορίμαχος dant MSti  
 omnes, et carent verbo. ἦ, interseruit Casaubonus. Pætuli ἀπὴν, et uncia in-  
 clusi. Possis et ἑξαλλένου vel aliud simile suspicari.

lucesceret, ad *Limnæam* (oppidi id no-  
 men est) portum cepit. Moxque pran-  
 dere milites, et, posita impedimento-  
 rum majori parte, concinnare se ad  
 iter expeditos, jubet. Ipse, duobus  
 viis pluribus coactis, de natura loco-  
 rum, et de adjacentium urbium situ  
 percontari et omnia diligenter inqui-  
 rere.

VI. Eo tempore *Aristophantes*, præ-  
 tor *Acarmanum*, omnes ejus gentis co-  
 pias secum trahens ad regem venit.  
 Multas enim easque graves injurias ab  
*Ætoliis* superiortibus temporibus per-  
 pessi, vindicandi se et damnum *Ætoliis*  
 inferendi cupiditate mirum in modum

flagrabant. Laeti igitur occasione *Ma-  
 cedonici* auxilii amplectentes, non il so-  
 lum qui per leges militiæ dare nomen  
 tenebantur, sed etiam e grandioribus  
 ætate militari nonnulli, cum armis  
 præsto aderant. Nec minore impetu,  
 similes ob causas, etiam *Epitote* fere-  
 bantur; sed propter provinciæ ampli-  
 tudinem, et subitum *Philippi* adven-  
 tum, haud satis tempestive cogere  
 copias suas potuerant. Totius *Æto-  
 lorum* exercitus dimidiam partem, ut  
 antea diximus, *Dorimachus* secum ab-  
 duxerat; alteram reliquerat; satis  
 idoneum præsidium adversus incertū  
 casuum, et urbibus et agris tutandis,

Ol. 140. 2. φυλακὴν ἱκανὴν τῆς ἀποσκευῆς, τότε μὲν ἀναζεύξας ἐκ τῆς Λιμναίας δειλῆς, καὶ προελθὼν ὡς ἐξήκοντα στάδια κατεστρατοπέδευσε. δειπνοποιησάμενος δὲ, καὶ βραχὺς διαναπαύσας τὴν δύναμιν, αὐθις ὥρμα· καὶ συνεχῶς νυκτοπορήσας ἦκε πρὸς τὸν Ἀχελῶν ποταμὸν, ἄρτι τῆς ἡμέρας ἐπιφαινούσης, μεταξὺ Κωνώτης καὶ Στράτου· σπεύδων ἄφνω καὶ παραδόξως ἐπὶ τὸν ἐν τοῖς Ἱέρμοις τόπον ἐπιβαλεῖν.

Consilium  
regis fru-  
stra impe-  
dire conatur  
Leontius.

VII. Οἱ δὲ περὶ τὸν Λεόντιον, κατὰ δύο τρόπους ὄρῳντες τὸν μὲν Φίλιππον καθιζόμενον τῆς προβίσεως, τοὺς δὲ Αἰτωλοὺς ἀδυνατήσοντας τοῖς παροῦσι· καθ' ἓνα μὲν, ἣ ταχῆα καὶ παράδοξος ἡ τῶν Μακεδόνων ἐγγέγονει παρουσία· καθ' ἕτερον δὲ, ἣ πρὸς γε τὸν ἐν τοῖς Ἱέρμοις τόπον, οὐδέποτε ἂν ὑπολαβόντες Αἰτωλοὶ τολμήσαι τὸν Φίλιππον οὕτω προχείρως αὐτὸν δοῦναι, διὰ τὰς ὀχυρότητας τῶν τόπων, ἐμὲλλον ἀπρονόητοι καὶ παντελῶς ἀπαράσκευοι ληφθῆσθαι πρὸς τὸ συμβαῖνον· εἰς ἃ βλέποντες, καὶ τηροῦντες τὴν ἑαυτῶν πρόθεσιν,<sup>3</sup> ὥροντο δεῖν τὸν Φίλιππον, περὶ τὸν Ἀχελῶν στρατοπέδουσιντα, προσαναπαῦσαι τὴν δύναμιν ἐκ τῆς νυκτοπορίας, σπουδάζοντες βραχυῖαν γε τοῖς Αἰτωλοῖς ἀναστροφὴν δοῦναι πρὸς τὴν βοήθειαν. Οἱ δὲ περὶ τὸν Ἀρατον,<sup>4</sup>

<sup>3</sup> Ἱέρμοις edd. cum aliis. Et sic mox iterum.

<sup>4</sup> Post ἀδυνατήσοντας excidisse verbum *ἱσχυροῦν*, *ἱσχυρῆσαι*, aut aliud simile, suspicati sunt Casaub. et Reisk. <sup>5</sup> αὐτῶν Bav.

id futurum existimans. Rex, ad tuitionem impedimentorum manu militum idonea relicta, circa vesperam profectus e *Limnaea*, stadiis circiter sexaginta confectis, metatur castra. Cœnatus deinde, et modico spatio ad quiescendum militi concesso, mox iterum pergit ire; ac per noctem continuato itinere, ad amnem *Acheloum* inter *Conopen* et *Stratum*, illucescente jam die, pervenit: habens in animo, irruptione subita et inopinata *Thermum* occupare.

VII. Intellexerat *Leontius*, duplicem ob causam Philippi consilium habiturum exitum, neque fieri posse ut *Ætoli* conatus illius impedirent; tum quia

celeriter et præter hominum opinionem Macedonum exercitus advenerat; tum quia, quod ad *Thermum* quidem attinet, nihil prorsus tale cogitantes planeque imparatos erat *Ætoli* oppressurus: qui quidem persuasum haberent, numquam ita salutis suæ prodigum fore *Philippum*, ut in loca usque adeo munita et difficilia se immitteret. Hæc igitur cogitans *Leontius*, et in suscepta proditione perstans, auctor regi erat, ut ad *Acheloum* amnem communis castris militem ex itinere nocturno resciceret: id nempe agens sedulo, ut breve saltem aliquod tempus ad subveniendum sibi ipsis daret *Ætoliis*. Sed *Aratus*, qui non igno-

θεωροῦντες τὸν μὲν καιρὸν ὅζυν ὄντα τῆς ἐπιβολῆς, τοὺς A. U. 85  
 δὲ περὶ τὸν Λεόντιον προδήλως ἐμποδίζοντας, διημαρτύ-  
 ροντο τὸν Φίλιππον, μὴ παρίεναι τὸν καιρὸν, μηδὲ  
 5 καταμέλλειν. οἷς καὶ πεισθεὶς ὁ βασιλεὺς, καὶ προ-  
 κόπτων ἤδη τοῖς περὶ τὸν Λεόντιον, ἐποιεῖτο τὴν πορείαν  
 6 κατὰ τὸ συνεχές. Διαβὰς δὲ τὸν Ἀχελῷον ποταμὸν, Achelou  
 προῆγε συντόνως ὡς ἐπὶ τὸ Θέρμον· ἅμα δὲ προάγων, superat  
 7 ἰδῆου καὶ κατέφθειρε τὴν χώραν. παρῆει δὲ, ἐκ μὲν  
 εὐανύμων ἀπολιτῶν Στράτον, Ἀγρίνιον, <sup>Philippu</sup> "Θεστιεῖς· ἐκ  
 δὲ δεξιῶν Κωνάτην, Λυσιμαχίαν, Τριχώνιον, <sup>Metapoa</sup> \*Φοίτεον.  
 8 ἀφικόμενος δὲ πρὸς πόλιν τὴν καλουμένην Μέταπαν, <sup>ad Trichi-</sup>  
 κεῖται μὲν ἐκ αὐτῆς τῆς Τριχανίδος λίμνης καὶ τῶν <sup>nium la-</sup>  
 9 παρὰ ταύτῃ στενῶν, ἀπέχει δὲ σχεδὸν ἐξήκοντα στάδια <sup>cum.</sup>  
 10 τοῦ Ἰπροσαγορευομένου Θέρμου· ταύτην μὲν, ἐκλιπόντων  
 τῶν Αἰτωλῶν, εἰσαγαγὼν πεντακοσίους στρατιώτας  
 κατεῖχε· βουλόμενος ἐφεδρεία χρῆσασθαι πρὸς τε τὴν  
 11 εἰσόδον καὶ τὴν ἐξοδὸν τὴν ἐκ τῶν στενῶν. ἔστι γὰρ πᾶς  
 ὁ παρὰ τὴν λίμνην τόπος ὄρεινός καὶ τραχύς, συν-  
 ηγμένος ταῖς ὕλαις· διὸ καὶ παντελῶς στενὴ καὶ  
 12 δυσδίωδον ἔχει τὴν ἀρόδον. Μετὰ δὲ ταῦτα, τοὺς μὲν  
 μισθοφόρους προθέμενος πάσης τῆς πορείας, ἐπὶ δὲ  
 ταύτοις τοὺς Ἰλλυριοὺς, ἐξῆς δὲ τοὺς πελταστὰς καὶ  
 φαλαγγίτας ἔχων, προῆγε διὰ τῶν στενῶν· ἀκουρα-  
 γούντων μὲν αὐτῶ τῶν Κρητῶν, δεξιῶν δὲ παρὰ πλάγια

\* <sup>Θεστιεῖς</sup> Aug. Reg. A.    \* <sup>Φοίτεον</sup> Vat. Flor. Aug. Reg. A. Perott.    † <sup>Μεταπα</sup> Men-  
 dose <sup>πρωγορευμ.</sup> editio Hervag. et seqq.

rabat rei gerendæ occasionem esse præ-  
 cipitem, cernens Leontium salutaria  
 consilia manifeste impediens, Phil-  
 ippum obtestatur, ne cessando et pro-  
 latando agendi tempora consumeret.  
 Cujus approbata sententia, rex, quem  
 Leontii facta jam ostendebant, in-  
 ceptum iter pergit exsequi. Itaque *Ache-  
 loum* transgressus, *Thermum* versus  
 festinato agmen ducit: simul, qua-  
 cumque iter faceret, omnia urere ac  
 vastare. In transitu reliquit ad sinis-  
 tram *Stratum*, *Agrium*, *Thesioneas*;  
 ad dexteram vero *Conopen*, *Lytime-  
 sium*, *Trichonium*, *Phateum*. De-  
 inde ad urbem pervenit, quam *Meta-  
 pan* vocant, ad *Trichonium lacum* et

ipseas illius fauces sitam, et ab eo loco  
 quem *Thermum* appellant, statia sexa-  
 ginta distantem. Hanc, ab *Ætolis*  
 desertam, quingentorum militum præ-  
 sidio inducto rex tenuit: ut per fauces  
 ingredienti atque exeunti, munimento  
 esset. Est enim tota ripa illius lacus  
 montosa et aspera, ac propter sylvas  
 viæ imminentes angusta: itaque arcto  
 admodum et difficili tramite transitur.  
 Deinde mercenariis agmen universum  
 præire jussit, quos sequebantur *Illyrii*  
 ipse, proximos his ducens cetratos cum  
 Macedonicæ phalangis legionariis, per  
 fauces pergere institit. Agmen clau-  
 debant *Cretenses*; cum interim ad  
 latus dextrum *Thracas* et levis arma-

Ol. 140. 2. τῶν Θρακῶν καὶ ψιλῶν ἀντιπαρορριζομένων ταῖς χάραις. τὴν μὲν γὰρ ἐκ τῶν ἐνανύμων ἐπιφάνειαν τῆς πορείας ἡσφαλίσθη λίμνη σχεδὸν ἐπὶ τριάκοντα στάδια.

Thermum  
pervenit  
Philippus.

VIII. Ἀνύσας δὲ τοὺς προειρημένους τόπους, καὶ παραγενόμενος πρὸς τὴν καλουμένην <sup>b</sup>κώμην <sup>c</sup>Παμφίαν, ὁμοίως καὶ ταύτην ἡσφαλίσάμενος φρουρᾷ, προΐβαινε <sup>d</sup>πρὸς τὸ Θέρμον, ὁδὸν οὐ μόνον <sup>e</sup>προσαντη καὶ τραχιᾶν διαφερόντως, ἀλλὰ καὶ κρημνοὺς ἐξ ἑκατέρου τοῦ μέρους ἔχουσαν βαθεῖς· ὥστε καὶ λίαν ἐπισφαλῇ καὶ <sup>2</sup>στενῇ τὴν παράδοον εἶναι κατ' ἐπίους τόπους· τῆς πάσης ἀναβάσεως οὐσης σχεδὸν ἐπὶ τριάκοντα στάδια. διανύ- <sup>3</sup>σας δὲ καὶ ταύτην ἐν βραχεῖ χρόνῳ, διὰ τὸ τοὺς Μακεδόνας ἐνεργὸν ποιῆσθαι τὴν πορείαν, ἥκα ἵ πολλῆς ὥρας ἐπὶ τὸ Θέρμον· καὶ καταστρατοπεδεύσας, <sup>4</sup>ἀφῆκε τὴν δύναμιν τὰς τε περιοικίδας κώμας κορθεῖν, καὶ τὸ τῶν <sup>b</sup>Θερμίων πεδίοι ἐπιτρέχειν, ὁμοίως δὲ καὶ τὰς οἰκίας <sup>i</sup>τὰς ἐν αὐτῇ τῇ Θέρμῳ διασπάζειν, αὐσας πλήρεις οὐ μόνον σίτου καὶ τῆς τοιαύτης χορηγίας, ἀλλὰ καὶ κατασκευῆς διαφερούσης <sup>k</sup>τῆς παρ' Αἰτωλῶν. καθ' ἕκαστον γὰρ ἔτος ἀγοράς τε καὶ πανηγύρεις <sup>5</sup>ἐπιφανιστάτας, ἔτι δὲ καὶ τὰς τῶν ἀρχαίρεσιων καταστάσεις ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ <sup>l</sup>συντελούντων, ἕκαστοι πρὸς

Insignis  
opulentia  
Thermi.

<sup>a</sup> ἀντιπαρορριζομένων Bav. <sup>a</sup> An ταῖς παρορρίαις? <sup>b</sup> In Bav. superscr. πόλις ead. manu. <sup>c</sup> Inferius τὸ Παμφίον vocatur. <sup>d</sup> πρὸς τὸν Θέρμον h. l. Val. Flor. Aug. Reg. A. <sup>e</sup> ἀνάντη Bav. <sup>f</sup> πολλῆς ἱερᾶς malim, multo ἰδίως dic. <sup>g</sup> ἱερᾶς Flor. Aug. Reg. A. <sup>h</sup> Θερμίων dant eadem libri. <sup>i</sup> τῶν ἐν αὐτῇ Bav. <sup>k</sup> τῶν παρ' Αἰτωλῶν libri omnes ante Ursin. et Casaub. <sup>l</sup> Post συντελούντων Casaub. ex conject. adiecit αὐτῶν.

tura aequis passibus extra viam progredierentur: nam sinistrum agminis latus tegebatur ipso lacu, per triginta porrecto stadia.

VIII. Confecto per huiusmodi loca itinere, ad vicum nomine *Pamphiam* venit: unde, locato hic quoque praesidio, *Thermum* rex progreditur: via non solum ardua et cum primis aspera, sed quae etiam ab utraque parte praeruptas et altas habet rupes; ut nonnullis in locis per arctam transeunti semitam, magnum sit adeundum periculum. Est autem adiacens universus stadiorum circiter triginta. Quod

spatium pariter brevi tempore emensus, (etenim strenue admodum Macedones iter carpebant:) multo die ad *Thermum* pervenit. Ibi positis castris, exercitum dimisit, ut populabundus per omnes vicos circumcirca vagaretur, et Thermiorum campos incursaret, et domos pariter, quae in ipso *Thermo* erant, diriperet, non frumento dumtaxat et omnis generis commestui refertas, sed etiam pretiosissima suppellectile quam *Aeoli* haberent. Quoniam enim mercatus quotannis et ludos celeberrimos ibi agitant, eratque is locus legitimus comitiorum; unusquis-

ταὺς ὑποδοχὰς καὶ τὰς εἰς ταῦτα παρασκευὰς τὰ Δ. U. 536.  
 πολυτελέστατα τῶν ἐν τοῖς βίαις ὑπαρχόντων εἰς τοῦτον  
 6 ἀπετίθειτο τὸν τόπον. χωρὶς δὲ τῆς χρείας, καὶ τὴν  
 ἀσφάλειαν ἡλπίζον ἐνταυθοῖ βεβαιωτάτην αὐτοῖς ὑπάρ-  
 χειν, διὰ τὸ μῆτι πολέμιοι τετολμηκῆναι μηδεὶα πά-  
 ποτε εἰς τοὺς τόπους τούτους ἐμβαλεῖν· εἶναι τε τῇ  
 φάσει τοιούτους, ὥστε τῆς συμπάσης Αἰτωλίας οἶον  
 7 ἀπροπόλεως ἔχειν τάξιν. διότι περ, εἰρηνευομένης ἐκ  
 παλαιοῦ τῆς χώρας, πλήρεις ἦσαν ἀγαθῶν πολλῶν αἰ-  
 τε περὶ τὸ ἱερὸν οἰκίαι, καὶ πάντες οἱ περίεξ τόποι.  
 8 Ἐκείνην μὲν οὖν τὴν νύκτα παντοδαπῆς γέμοντες ὥφ-  
 λίας, αὐτοῦ κατηυλίσθησαν. τῇ δ' ἐπαύριον, τῆς μὲν  
 κατασκευῆς τὰ πολυτελέστατα καὶ τὰ δυνατὰ κομί-  
 ζεσθαι διέλεγον· τὰ δὲ λοιπὰ σωρεύοντες πρὸ τῶν .  
 9 σκητῶν, ἐνέπιμπρασαν. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ὅπλων, τῶν  
 ἐν ταῖς στοαῖς ἀνακειμένων, τὰ μὲν πολυτελεῖ καθαι-  
 ροῦντες ἀπεκόμιζον, τινὰ δ' ὑπῆλλαττον· τὰ δὲ λοιπὰ  
 συναθροίσαντες, πῦρ ἰσέβαλλον. ἦν δὲ ταῦτα, πλείω  
 τῶν μυρίων καὶ πεντακισχιλίων.

IX. Καὶ ἕως μὲν τούτου πάντα κατὰ τοὺς τοῦ Templum  
 πολέμου νόμους καλῶς καὶ δικαίως ἐπράττετο· τὰ δὲ  
 2 μετὰ ταῦτα πῶς χρὴ λέγειν, οὐκ οἶδα. Λαβόντες γὰρ  
 ἔννοιαν τῶν ἐν Δίῳ καὶ Δωδάνῃ πεπραγμένων τοῖς  
 Αἰτωλοῖς, τὰς τε στοὰς ἐνέπιμπρασαν, καὶ τὰ λοιπὰ

ἰσέβαλλον recepi ex Aug. Vulgo ἰσέβαλον.

que Aetolorum ad instruenda hospitia, et ad apparatus solemnium, pretiosissima quæque rerum suarum eo conferebat. Atque id quidem faciebant non solum, ut ibi eis rebus uterentur, verum etiam securitatis gratia; quam eo loci certissimam esse confidebant, cum quia nemo umquam hostis illuc penetraverat, tum quod ex locorum natura esset, ut universæ Aetolæ arx quædam esse hic locus crederetur. Quare, quum longa diuturnaque pace essent usi, et proximæ templo domus, et quæ undique circumjacebant, hominibus multis abundabant. Nocte igitur illa, cumque quædam præda onusti, ibi tenebantur. Postridie vero ex universa se-

pellectile præstantissima quæque selegerunt, quæ quidem auferri poterant: reliqua, pro tabernaculis acervatim congesta, cremant. Similiter etiam ex armis quæ in porticibus visebantur suspensa, quæcumque majoris pretii erant, auferunt: quædam permutant: cetera in unum congerunt, ignemque illis immittunt. Cremataque sunt armorum quina densa millia et amplius.

IX. Et hactenus quidem recte ac juste e belli legibus omnia: de his vero, quæ postea sunt secuta, quid dicam, non satis scio. Nam ubi venit illis in mentem eorum, quæ Dii ac Dodonæ fecerant Aetoli; et porticus consumserunt incendio, et, quidquid restabat

Ol. 140. 2; τῶν ἀναθημάτων ἀπέφθειρον, ὄντα πολυτελῆ ταῖς κατασκευαῖς, καὶ πολλῆς ἐπιμελείας ἵνια τετευχότα καὶ δαπάνης. οὐ μόνον δὲ τῷ πυρὶ κατελυμήναντο τὰς 3 ὀροφὰς, ἀλλὰ καὶ κατέσκαψαν εἰς ἔδαφος. ἂν ἀνέτρεψαν δὲ καὶ τοὺς ἀνδριάντας, ὄντας οὐκ ἐλάττους δισχιλίων πολλοὺς· δὲ καὶ διέφθειραν, πλὴν ὅσοι θεῶν ἐπιγραφὰς ἢ τύπους εἶχον· τῶν δὲ τοιούτων ἀπέσχοντο. κατέγραψον 4 δ' εἰς τοὺς τοίχους, καὶ τὸν περιφερόμενον στίχον ἥδη τότε τῆς ἐπιδειξιοτήτος ὅτῃς Σάμου φεομένης, ὃς ἦν υἱὸς μὲν Χρυσογόνου, σύντροφος δὲ τοῦ βασιλέως. ὁ δὲ 5 στίχος ἦν·

Samī poētæ  
epigramma.

Ὅρῃς τὸ δῖον οὐ βέλος διέπτατο;

Vindictæ  
nimis in-  
dulget Phi-  
lippus.

Moderatior  
olivi Anti-  
gonus in  
Spartanos.

• Καὶ μεγίστη δὴ καὶ παράστασις ἐπὶ τούτοις εἶχε τὸν 6 τε βασιλεῖα καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν φίλους, ὡς δικαίως ταῦτα πράττοντας καὶ παθηκόντας, ἀμυνομένους τοῖς ὁμοίοις τὴν τῶν Αἰτωλῶν περὶ τὸ Δῖον ἀσέβειαν. Ἐμοὶ δὲ τάναντία δοκεῖ τούτων. εἰ δ' ὀρθὸς ὁ λόγος, σκοπεῖν 7 ἐν μέσῳ πάρεστι, χρωμένους οὐχ ἑτέροις τισὶν, ἀλλὰ τοῖς ἐξ αὐτῆς τῆς οἰκίας ταύτης παραδείγμασιν. Ἀντί-8 γονος, ἐκ παρατάξεως νικήσας μάχῃ Κλεομένην, τὸν βασιλεῖα τῶν Λακεδαιμονίων, ἐγκρατὴς ἐγένετο καὶ τῆς

ἂ ἀνέτρεψαν edd.

ὅ τῆς τοῦ Σάμου edd. ex Bav. In nomine Poetæ, qui apud Meleagrum et Plutarchum Σάμου vulgo vocatur, nil variant libri nostri.

• καὶ μεγίστη δὲ edd. ex Bav.

donariorum, corruperunt; quorum nonnulla pretiosa admodum, et studio magno et impensa ingenti erant elaborata. Nec contenti tecta flammis absumsisse, ipsum quoque ædificium solo æquarunt. Statuas quin etiam omnes everterunt, quæ pauciores bis mille non erant: multasque etiam diffregerunt, quæ quidem inscriptæ diis non essent, aut formas deorum non haberent; nam ab ejusmodi tamen manus abstinuerunt. Parietibus autem versiculum illum, omnium postea sermonibus jactatum, inscripserunt; jam tum elegantis sui ingenii specimen adere incipiente Sæmo, Chrysogoni

filio, qui una cum rege fuerat educatus. Versus fuit talis:

Vides dium telum quo pervolaverit?

Quæ dum patrabantur a Macedonibus, ipsum quidem Regem etiam ejusque amicos summa persuasio tenobat, juste hæc atque honeste fieri, quod jus talionis ab Ætolis exigeretur pro impiis facinoribus, quæ in urbe Dio illi admisissent. Mihi vero contrarium potius videtur: qui an recte sentiam, nec ne, promptum est unicuique dijudicare; non aliunde, quam ex illa ipsa regia familia, petitis exemplis. Antigonus post devictum acie Cleomenem, Lace-

9 Σπάρτης. αὐτός τε ὢν κύριος, ὃ βούλοιτο, χρῆσθαι καὶ Α. Ὑ. 536.  
τῇ πόλει καὶ τοῖς ἐμπολιτευομένοις, τοσοῦτον ἀπείχε  
τοῦ κακῶς ποιεῖν τοὺς γεγονότας ὑποχείριους, ῥᾶσ' ἐκ  
τῶν ἱκανίων, ἀποδοὺς τὸ πάτριον πολίτευμα καὶ τὴν  
ἐλευθερίαν, καὶ τῶν μεγίστων ἀγαθῶν αἴτιος γενόμενος  
καὶ ποιῆ καὶ κατ' ἰδίαν Λακεδαιμονίοις, οὕτως εἰς τὴν  
10 οἰκίαν ἀπηλλάγη. τοιγαροῦν οὐ μόνον ἐκρίθη παρ'  
αὐτὸν τὸν καιρὸν εὐεργέτης, ἀλλὰ καὶ, μεταλλάξας,  
σωτὴρ· οὐδὲ παρὰ μόνοις Λακεδαιμονίοις, ἀλλὰ παρὰ  
πᾶσι τοῖς Ἑλλήσιν, ἀθανάτου τέτυχε τιμῆς καὶ δόξης  
ἐπὶ τοῖς προσηρμένοις.

Χ. Καὶ μὴν ὁ πρῶτος αὐτῶν αὐξήσας τὴν βασιλείαν, Et Philip-  
καὶ γενόμενος ἀρχηγὸς τοῦ προσχήματος τῆς οἰκίας, pus Amyn-  
Φίλιππος, νικήσας Ἀθηναίους τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ μάχην, tæ fil. in  
οὐ τοσοῦτον ἦνυσε διὰ τῶν ὅπλων, ὅσον διὰ τῆς ἐπι- Athenien-  
σειπείας καὶ φιλανθρωπίας τῶν τρόπων. τῷ μὲν γὰρ sea.  
πολέμῳ καὶ τοῖς ὅπλοις, αὐτῶν μόνων περιεγένετο καὶ  
κύριος κατίστη τῶν ἀντιταξαμένων· τῇ δ' εὐγνωμοσύνῃ  
καὶ μετριότητι, πάντας Ἀθηναίους ἅμα καὶ τὴν πόλιν  
3 αὐτῶν ἔσχει ὑποχείριον· οὐκ ἐπιμετρῶν ἧτον θυμὸν τοῖς  
πραττομένοις, ἀλλὰ μέχρι τούτου πολέμῳ καὶ φιλο-

¶ Tenui hoc sic editum inde a Casaub. ex solo Reg. B. Debuerat tamen fortasse a nobis restitui consentiens veterum codicum (Urb. Vat. Flor. Aug. Reg. A. cod. Peiresc. et Suid. in Antigono,) scriptura ὡς ἐκ τῶν ἱκανίων. quam et repræsentarunt ed. 1. et 2. δὲν εὐνοεῖαν voluerat Ursinus. ἢ Perperam vulgo τῷ θυμῷ.

demoniorum regem, ipsius quoque Spartæ potitus est. Erat tunc in ejus manu, quidquid vellet, tam de urbe, quam de omnibus civibus, statuere: ille vero tantum abfuit, ut maleficio ullo victos afficeret, ut e contrario patrias ipse leges et libertatem restituerit, maximeque in Lacedæmonios beneficia, qua publice, qua privatim, contulerit: quod ubi factum, in suum regnum est reversus. Itaque, non illo dumtaxat tempore cum res agebatur, ut bene meritus; verum etiam post obitum, ut servator, judicio omnium est laudatus: neque apud Lacedæmonios tantum, sed apud omnes Græcos,

laudem et gloriam immortalem his rebus gestis sibi peperit.

Χ. Sed et ille, qui primus regni hujus opes auxit, quique domum hanc in istud fastigium princeps evehit, *Philippus*, devictis ad Chæroneam *Atheniensibus*, non tantum armis, quantum æquitate atque humanitate morum, est consecutus. Bello namque et armis eos solum superavit et in potestatem redegit, qui in acie contra ipsum steterant: benignitate vero atque moderatione, simul populum universum Atheniensium et urbem ipsam eorum sui juris fecit. Neque enim supra modum iræ in bellis indulgebat:

OL. 140. 2. νικῶν, ἕως τοῦ λαβεῖν ἄφερμας πρὸς ἀπόδειξιν τῆς αὐτῶν προδοτικῆς καὶ καλοκαγαθίας. τοιγαροῦν, χωρὶς 4  
 λύτρων ἀποστείλας τοὺς αἰχμαλώτους, καὶ κηδεύσας  
 Ἀθηναίων τοὺς τετελευτηκότας, ἔτι δὲ συνθεῖς Ἀντι-  
 πάτρῳ τὰ τούτῳ ὅσα, καὶ τῶν ἀπαλλαττομένων τοὺς  
 πλείστους ἀμφίδους· μικρᾷ δαπάνῃ, διὰ τὴν ἐγγήνοισιν  
 τὴν μεγίστην πρᾶξιν κατειργάσατο. τὸ γὰρ Ἀθηναίων 5  
 φρόνημα καταπληξάμενος τῇ μεγαλοψυχίᾳ, πρὸς πᾶν  
 εἰσέτι αὐτοὺς ἰσχυρὰ συναγωνιστὰς ἀντὶ πολέμου. Τί 6  
 δ' Ἀλέξανδρος; ἐκείνος γὰρ ἐπὶ τοσούτῳ ἐξοργισθεὶς  
 Ὀθηαίοις, ὥστε καὶ τοὺς μὲν οἰκήτορας ἐξανδραπο-  
 δίσασθαι, τὴν δὲ πόλιν εἰς ἑδάφος κατασκέψαι, τῆς γὰρ  
 πρὸς τοὺς θεοὺς εὐσεβείας οὐκ ὀλιγόρησε· περὶ τὴν  
 κατάληψιν τῆς πόλεως· ἀλλὰ πλείστην ἐπαύσατο 7  
 πρόποιον ὑπὲρ τοῦ μηδ' ἀκούσιον αἰμαρτημα γενέσθαι  
 et in Persas. περὶ τὰ ἱερὰ καὶ καθόλου τὰ τιμῆα. Καὶ μὴν, ὅτε, 8  
 διαβὰς εἰς τὴν Ἀσίαν, μεταπορεύετο τὴν Περσῶν ἀσεί-  
 βειαν εἰς τοὺς Ἕλληνας, παρὰ μὲν τῶν ἀποθνήσκοντων  
 ἐπειράθη λαβεῖν δίκην Ἀσίαν τῶν σφίσι πετραγμένων·  
 τῶν δ' αὖτε θεοῖς κατεπιπεφημισμένων πάντων ἀπεί-  
 ῃσχαντο· καίπερ τῶν Περσῶν μάλιστα περὶ τοῦτο τὸ  
 μέρος ἐξαμαρτύνοντων ἐν τοῖς κατὰ τὴν Ἑλλάδα τόποις.  
 Ταῦτ' οὖν ἐχρῆν καὶ τότε Φίλιππον ἐν νῶ λαμβάνοντα 9

Et Alexan-  
 der in The-  
 banos,

et in Persas.

† Ignorant vel Vat. Flor. Aug. Reg. A. Urb. † περὶ malim. † κατεπι-  
 πεφημισμ. correxi auctore Ernest. Vulgo omnes κατεπιπεφημισμ.

sed hactenus inimicos armis magna  
 contentione persequeretur, donec ele-  
 mentis et probitatis sue declarandæ  
 facultatem nanciperetur. Igitur quum  
 captivos gratis restituisset, et occisis  
 Atheniensibus justa funebria fecisset,  
 eorumque ossa per Antipatrum Athe-  
 nas deferenda curasset, et plerosque  
 etiam redeuntium amictibus donasset;  
 prudenti consilio cum modico sumtu  
 rem longe maximam confecit. Hac  
 enim tanta animi magnitudine, Athe-  
 nensium feroces illos spiritus ita per-  
 culit dejecitque, ut, pro infestis hosti-  
 bus, paratos ad omnia adiutores dein-  
 ceptos illos haberet. Quid Alexander?  
 Nam et hic, postquam eo crevit ipsius

adversus Thebanos ira, ut, habitatori-  
 bus sub corona venditis, urbem ipsam  
 funditus everteret; pietatis tamen  
 erga deos, cum illa caperetur, non est  
 oblitus: sed summo studio cavuit, ne  
 vel imprudentia ædes doctum aut om-  
 nino sacra ulla loca violarentur. Idem,  
 postquam in Asiam transit, ut im-  
 mania Persarum facta adversus Græcos  
 ulcisceretur, ab hominibus quidem  
 pares sceleribus ipsorum penas com-  
 tus est exigere; ceterum a locis om-  
 nibus quæ diis dedicata erant, vim ab-  
 stinuit: quantumvis Persæ hoc patie-  
 simum injuriæ genus per Græcos  
 se visceret. Hæc assidue tunc cogitare  
 Philippi etiam oportebat, ne in im-

συνεχῶς, μὴ οὕτω τῆς ἀρχῆς, ὡς τῆς προαιρέσεως, καὶ Δ. U. 136.  
 τῆς μεγαλοψυχίας διάδοχον αὐτὸν ἀναδεικνύναι καὶ  
 10 πληροῦμαι τῶν προειρημένων ἀνδρῶν. ὁ δὲ, ἵνα μὲν καὶ  
 συγγενὲς Ἀλεξάνδρου καὶ Φιλίππου φαίνεται, με-  
 γάλῃ ἐποιεῖτο παρ' ὅλον τὸν βίον σπουδὴν ἵνα δὲ Procedente  
 11 ἡλωτῆς, οὐδὲ τὸν ἐλάχιστον ἔσχιε λόγον. Ταιγαροῦν, etate pejor  
 πάναντία τοῖς προειρημένοις ἀνδράσιν ἐπιτηδεύων, τῆς st Philip-  
 ἱκαντίας ἔτυχε παρὰ πᾶσι δόξης, προβαίνειν κατὰ τὴν pus.  
 ἡλικίαν.

XI. Ὡς ἦ ἐν καὶ τὸ τότε πραχθέν. τοῖς γὰρ Thermi iræ  
 Αἰτωλῶν ἀσπερήμασι συνεξαμαρτάναν διὰ τὸν θυμὸν, nimis in-  
 2 καὶ κακῇ κακὸν ἰάμενος, οὐδὲν ᾔετο ποιεῖν ἄτοπον. καὶ dulget Phi-  
 Σκόπα μὲν καὶ Δοριμάχῳ παρ' ἕκαστον εἰς ἀσέλγειαν lippus.  
 καὶ παραινομίαν ἐνειδίξε, τὴν ἐν Δαδάνῃ καὶ Δίῳ  
 προφερόμενος ἀσέβειαν εἰς τὸ θεῖον· αὐτὸς δὲ παρα-  
 πλῆσια παιῶν, οὐκ ᾔετο τῆς ὁμοίας ἐκείναις τεύξεσθαι  
 3 ῥάξης παρὰ τοῖς ἀκούουσι. τὸ μὲν γὰρ παραιρεῖσθαι Jus belli.  
 τῶν πολέμιων καὶ καταφθεῖρειν φρούρια, λιμένας, πό-  
 λεις, ἄνδρας, ναῦς, καρπούς, ἅλλα τὰ τούτοις παρα-  
 πλῆσια, δι' ὧν τοὺς μὲν ὑπεναντίους ἀσθενεστέρους ἄν-  
 τας ποιῆσαι, τὰ δὲ σφέτερα πράγματα καὶ τὰς ἐπιβο-  
 4 λὰς δυναμικωτέρας· ταῦτα μὲν ἀναγκάζουσιν οἱ τοῦ Justa mo-  
 πολέμου νόμοι καὶ τὰ τούτου δίκαια δρᾶν. ὃ τὸ δὲ, deratio vi-  
 ctoria.

<sup>1</sup> καὶ τὸ τότε πραχθέν ex Reg. B. edidit Cassaub. καὶ τότε τὸ πραχθέν dant vet. libri omnes. <sup>2</sup> τοῖς ἀκούουσι Vat. Flor. Reg. A. <sup>3</sup> Perperam vulgo τὰ δὲ μέντι.

perio magis, quam in vitæ institutis, et magnitudine animi, successorem se illorum virorum atque heredem probaret. At ille contra, ut de Alexandri quidem et Philippi genere videretur prognatus, plurimum per omnem vitam laboravit; virtutes vero illorum ut æmularetur, ne minimum quidem curavit. Itaque, quum prædictorum institutis virorum factis contrariis repugnaret, contrariam etiam apud homines famam, procedente ætate, invenit.

XI. Ejusmodi unum fuit, quod tempore accidit. Immanibus namque Ætoliarum sceleribus paria delinquere præ-

ira, et malum malo, quod aiunt, sanans, nihil peccari a se existimabat. Et qui, propter admissa Dodonæ ac Diî facinora in deorum contumeliam, Scopæ ac Dorimacho contaminatam omni scelere vitam subinde objiciebat; quum eadem ipse faceret, non cogitavit, similem se quoque ignominiam apud eos manere, qui rem fando acciperent. Nam munitiones quidem hostium, portus, urbes, viros, naves, fructus, et hoc genus alia, occupare aut perdere, ut eo pacto res inimicorum atterantur, propriæ adaugeantur, et ad exitum consilia facilius perducantur; ad hæc, inquam, facienda leges et jura belli nos

OL. 140. 2. μήτε τοῖς ἰδίοις πράγμασιν ἐπικουρίαν μέλλοντα μηδ' ἦντι' οὖν παρασκειάζειν, μήτε τοῖς ἐχθροῖς ἐλάττωσιν πρὸς γε τὸν ἐνιστῶτα πόλεμον, ἐκ περιττοῦ καὶ ναοὺς, ἅμα δὲ τούτοις ἀνδριάντας, καὶ πᾶσαν δὴ τὴν τοιαύτην κατασκευὴν, λυμαίνεσθαι· πῶς οὐκ ἂν εἴποι τις εἶναι τρόπου καὶ θυμοῦ λυττῶντος ἔργον; Οὐ γὰρ ἐπ' ἀπα- 5 λεία δεῖ καὶ ἀφαισισμῷ τοῖς ἀγνοήσασι πολέμειν τοὺς ἀγαθοὺς ἀνδρας, ἀλλ' ἐπὶ διορθώσει καὶ μεταθέσει τῶν ἡμαρτημένων· οὐδὲ συναναιρεῖν τὰ μηδὲν ἀδικοῦντα τοῖς ἡδικηκόσι, ἀλλὰ συσσωρῆναι μᾶλλον καὶ συνεξαίρεσθαι τοῖς ἀναιτίοις τοὺς δοκοῦντας ἀδικεῖν. Τυράννου μὲν 6 γὰρ ἔργον ἔστι, τὸ, κακῶς ποιοῦντα, τῷ φόβῳ δισπύζοντα ἀκουσίῳ, μισοῦμενον, καὶ μισοῦντα τοὺς ὑποταττο- μένους· βασιλέως δὲ, τὸ, πάντας εὖ ποιοῦντα, διὰ τὴν εὐεργεσίαν καὶ φιλανθρωπίαν ἀγαπάμενον, ἐκόντων ἡγεῖσθαι καὶ προστατεῖν. Μάλιστα δ' ἂν τις καταμάθοι 7 τὴν ἀμαρτίαν τὴν τότε Φιλίππου, λαβὼν πρὸ ὀφθαλμῶν, τίνα διάληψιν εἰκὸς ἦν Αἰτωλοὺς ἔχειν, εἰ τάναντία τοῖς εἰρημένοις ἔπραξε, καὶ μήτε τὰς στοὰς, μήτε τοὺς ἀνδριάντας δειφθεῖρι, μήτ' ἄλλο μηδὲν ἡκίστατο τῶν ἀναθημάτων. Ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι, τὴν βελτίστην 8 ἂν καὶ φιλανθρωποτάτην·<sup>c</sup> συνιδόντας μὲν αὐτοῖς τὰ

Discrimen  
tyranni et  
regis.

<sup>a</sup> ἡγήματα edd. ex Bav.

<sup>a</sup> Vulgo ἰσχυρίαις.

<sup>b</sup> Mendose vulgo omnes

ἐκοντίαις. Sed verior illa lectio in cod. Bav. inter lineas indicata videtur.

<sup>c</sup> συνιδόντας; malim cum Gronov.

cogunt. At, ubi nulla spes est vel tua commoda promovendi, vel hostibus ulla in re, ad præsens certe bellum quod attinet, incommodandi, solius animi causa templa et statuas et quemcunque ejusdem generis apparatus perdere atque delere; quis neget, opus id esse hominis et moribus et ira furentis? Bonorum siquidem virorum est, cum nec bonis eo animo bellum gerere, non ut illos perdant atque extinguant; sed ut, quæ illi deliquerint, curent emendanda atque sarcienda: neque ut innoxios eadem cum noxiis poena involvant; verum ut potius ipsos etiam, qui sotes esse videntur, cum insontibus salute impertiantur,

atque a peste vindicent. Tyranni enim proprium est, ut, male faciendo, invitis per vim ac metum dominetur, subjectis pariter exosus, et odio illos habens: regis vero proprium, ut, bene de omnibus merendo, dilectus cunctis propter beneficia et humanitatem, volentes imperio suo et consilio regat. Philippus sane quantum eo pacto tum peccaverit, ita facile quis intelligat, si apud se reputet, quid par sit cogitatu- ros fuisse Aetolos, si, contrario modo se gerens, nec porticus nec statuas corrumpisset, neque ullum aliud e donariis temerasset. Ego certe existimo, Aetolos ipsum pro viro optimo atque humanissimo fuisse habituros: qui

περὶ Δῖον καὶ Δωδώνην πεπραγμένα, σαφῶς δὲ γινώσκοντας, ὅτι ὁ Φίλιππος τότε καὶ πρᾶξαι κύριος ἦν ὁ βουλευθείη, καὶ, πράξας τὰ δεινότεστα, δικαίως ἂν ἰδόκει τοῦτο πεποιηκέναι, τό γε κατ' ἐκείνους μέρος·  
 9 διὰ δὲ τὴν αὐτοῦ πρᾶότητα καὶ μεγαλοψυχίαν, οὐδὲν εἴλετο τῶν ὁμοίων ἐκείνοις ἐπιτηδεύειν.

XII. Δῆλον γὰρ ἐκ τούτων, ὡς εἰκὸς ἦν ἃ αὐτῶν μὲν <sup>Justitia</sup> καταγινώσκειν, τὸν δὲ Φίλιππον ἀποδέχισθαι καὶ θαν- <sup>vincere hostem, præ-</sup> <sup>clarissima</sup> <sup>victoria est.</sup> μάζειν· ὡς βασιλικῶς καὶ μεγαλοψύχως αὐτοῦ χρω-  
 μένου τῇ τε πρὸς τὸ θεῖον εὐσεβείᾳ, καὶ τῇ πρὸς αὐτοῦς  
 2 ὀργῇ. Καὶ μὴν τό γε νικῆσαι τοὺς πολεμίους καλοκα-  
 γαβία καὶ τοῖς δικαίοις, οὐκ ἐλάττω, μεῖζω δὲ παρέχε-  
 3 ται χρεῖαν τῶν ἐν τοῖς ὅπλοις κατορθωμάτων. οἷς μὲν  
 γὰρ δι' ἀνάγκην, οἷς δὲ κατὰ προαίρεσιν, εἰκουσιν οἱ  
 4 λειψόντες. καὶ τὰ μὲν μετὰ μεγάλων ἑλαττωμάτων  
 ποιεῖται τὴν διόρθωσιν· τὰ δὲ χωρὶς βλάβης πρὸς τὸ  
 5 βέλτιον μετατίθησι τοὺς ἁμαρτάνοντας. τὸ δὲ μέγι-  
 στον, ἐν οἷς μὲν τὸ πλεῖστόν ἐστι τῆς πράξεως τῶν  
 ὑποταττομένων· ἐν οἷς δ' αὐτοτελὴς ἡ νίκη γίγνεται τῶν  
 5 ἡγουμένων. Ἰσως μὲν οὖν οὐκ ἂν τις αὐτῷ τῷ Φιλίππῳ <sup>Demetrius</sup>  
 τῶν τότε γενομένων πᾶσαν ἐπιφέρει τὴν αἰτίαν, διὰ τὴν <sup>Pharius</sup>  
<sup>malus Philippi</sup> <sup>consultor.</sup>

<sup>d</sup> Tenui ut editum inde a Casaub. inveni. Sic vero habet Aug. a pr. manu et Reg. A. et Flor. nescio an et Vat. αὐτῶν ed. 1. 2. cum Bav. <sup>e</sup> λειψόντες contexti cum Reisk. et Weseling. Vulgo omnes λειψόντες. <sup>f</sup> αὐτῷ τῷ Φιλίππῳ. Omittunt alii articulum.

quidem et conscientia stimulantur eorum quæ Dii et Dodonæ ipsi patrav-  
 verant, et intelligerent, *Philippum* qui-  
 dem et facultatem tunc habuisse faci-  
 endi quicquid vellet, et, si vel du-  
 rissime in eos consulisset, non sine  
 juris specie (ipseorum carte causa)  
 fuisse illud facturum: sed eundem, pro  
 sua clementia et animi magnitudine,  
 nihil ipsis simile voluisse facere.

XII. Ex quo apparet, *Ætolois* neces-  
 sario se ipsos fuisse incensuros, et  
*Philippum* laudaturos atque admiratu-  
 ros: ut qui regio animo et magno  
 suam adversus numen pietatem et con-  
 tra ipsos iram simul ostendisset. Enim-  
 vero factis honestis atque justitia via-  
 cere hostes, res non minor est, imo

vero etiam conducibilior, armis parta  
 victoria. Hic enim, necessitate com-  
 pulsus; illic, sponte cedunt victi. Et  
 hæc quidem victoria, magnis cum  
 damnis, ad officium male sanos revo-  
 cat: illa vero, sine detrimento, delin-  
 quentes in viam rectam sistit. Ma-  
 ximum autem illud; quod, ubi res ar-  
 mis geritur, pars potissima victoriæ  
 opus est militis; quum illud alterum  
 decus eorum totum sit in solidum, qui  
 gerendis negotiis præsumt. Sed me-  
 rito fortasse aliquis contendat, non  
 omnem culpam eorum, quæ tum gere-  
 bantur, in *Philippum*, ea tempestate  
 adhuc juvenem, esse conserendam:  
 verum illius partem longe maximam  
 amicis, qui cum ipso versabantur, et

ΟΙ. 140. 2. ἡλιπίαν· ἐτὸ πλείον δὲ τοῖς συνόντι καὶ συμπράττουσι  
 τῶν φίλων, ὧν ἦν Ἀρατος καὶ Δημήτριος ὁ Φάριος.  
 ὑπὲρ ὧν οὐ δύσχερὲς ἀποφήνασθαι καὶ μὴ παρόντα 6  
 τότε, ποτέρου τὴν τοιαύτην εἰκὸς εἶναι συμβουλίαν.  
 Χωρὶς γὰρ τῆς κατὰ τὸν ὅλον βίον προαιρέσεως, ἐν ᾗ 7  
 περὶ μὲν Ἀρατον οὐδὲν ἂν εὐρεθείη προσιτὲς οὐδ' ἄκρι-  
 τον, περὶ δὲ Δημήτριον τάναντία· καὶ δεῖγμα τῆς  
 προαιρέσεως ἑκατέρω ἐν τοῖς παραπλησίοις ὁμολογού-  
 μενοι ἔχουσι· ὑπὲρ οὗ, λαβόντες τὸν οἰκεῖον καιρὸν, 8  
 ποιησόμεθα τὴν ἀρμόζουσαν μνήμην.

Thermo re-  
 greditur  
 Philippus. XIII. Ὁ δὲ Φίλιππος (ἀπὸ γὰρ τούτων παριζέειν)  
 ὅσα δυνατὸν ἦν ἄγειν καὶ φέρειν, ἀναλαβὼν, ἐκ τοῦ  
 Θέρμου προῆγε, ποιούμενος τὴν αὐτὴν ἐπάνοδον, ᾗ καὶ  
 παρῆγιντο· προκαλούμενος μὲν τὴν λείαν εἰς τοῦμ-  
 προσθεν, καὶ τὰ βαρὶά τῶν ὅπλων· ἐπὶ δὲ τῆς οὐραγίας  
 ἀπολιπὼν τοὺς Ἀκαρναῖνας καὶ τοὺς μισθοφόρους· σπέν- 2  
 δον ὡς τάχιστα διανῦσαι τὰς δυσχωρίας, διὰ τὸ προσ-  
 δοκᾶν τοὺς Αἰτωλοὺς ἐξάψασθαι τῆς οὐραγίας, πιστεύ-  
 οντας ταῖς ὀχυρότησι τῶν τόπων. ὃ καὶ συνέβη γινέσθαι  
 παρὰ πόδας. Οἱ γὰρ Αἰτωλοὶ προσεβεσηθηκότες, καὶ 3  
 συνηθροισμένοι σχεδὸν εἰς τρισχιλίους, ἕως μὲν ὁ  
 Φίλιππος ἦν ἐπὶ τῶν μετεώρων, οὐκ ἤγγιζον, ἀλλ'

Ætoli ex-  
 tremum  
 agmen car-  
 pentes re-  
 pelluntur.

ἔτι δὲ πλείον Aug. h. τότε ποτέρου ex marg. Reg. B. adscivit Casaub. τότε  
 πατέρου Vat. Flor. Bav. τότε πατέρου Aug. Reg. A. <sup>1</sup> Et hoc ex conject. orae  
 cod. Reg. B. inscripta recepit Casaub. Ceterum libri omnes ἐν εἰς παραπλησίως.

eorum quæ gerebantur adjutores erant, debere adscribi: quorum e numero erant *Aratus et Demetrius Pharius*. Utrius vero illorum existisse hoc consilium existimari debeat, etsi negotiis præsens non interfueris, haud tamen difficile sit affirmare. Nam, præter totius vitæ institutum, in qua nihil umquam fecisse temere aut sine exquisito iudicio *Aratum* invenias, *Demetrium* vero omnia e contrario; quo fuerit uterque animo in rebus huiusmodi, certum atque apud omnes indubitatum documentum habemus: de quo mentionem, prout res poscet, suo loco sumus facturi.

XIII. *Philippus* igitur, quæcumque agi ferrique poterant avehens (inde enim sumus digressi;) *Thermo*, itinere eodem quo venerat, regressus est. Agmen præcedebat præda, cum gravi armatura; in extrema acie *Acarneans* et mercenarii relictæ erant. Id autem magno studio rex agebat, ut, viarum angustiis quam primum superatis, *Ætolos* anteverteret; quos, difficultatibus locorum fretos, ultimum agmen carpturos suspicabatur: quod et statim factum. *Ætoli* namque, ferendæ opis gratia congregati, ad tria ferme millia, ductore *Alexandro Trichoniensi*; dum quidem in altis montibus erat

ἔμμενον ἐν τισι τόποις ἀδήλοισι, Ἀλεξάνδρου τοῦ ἑΤρι-Α. U. 336.  
 χωνείας προσεστῶτος αὐτῶν ἅμα δὲ τῷ κινήσῃ τὴν οὐ-  
 ραγίαν, ἐπέβαλον εὐθείας εἰς τὸ Θέρμον, καὶ προσέπειντο  
 4 τοῖς ἰσχυάτοις. γιγνομένης δὲ ταραχῆς περὶ τὴν οὐρα-  
 γίαν, ἐτι μᾶλλον ἐκθύμως οἱ παρὰ τῶν Αἰτωλῶν  
 ἐπείκειντο, καὶ προσέφερον τὰς χεῖρας, πιστεύοντες τοῖς  
 5 τόποις. Ὁ δὲ Φίλιππος, προειδὼς τὸ μέλλον, ὑπὸ  
 τινα λόφον ὑπεστάλκει τοὺς Ἰλλυριοὺς ἐν τῇ κατα-  
 βάσει, καὶ τῶν πελταστῶν τοὺς ἐπιτηδευστάτους. ὃν  
 θιναιαστάντων ἐπὶ τοὺς ἐπικειμένους καὶ προπεπταπό-  
 τας τῶν ὑπειαντιῶν, τοὺς μὲν λοιποὺς τῶν Αἰτωλῶν  
 ἀνοδία καὶ προτροπάδην συνέβη φυγεῖν, ἑκάτον δὲ καὶ  
 τριάκοντα πεισῖν, αἰλῶναι δὲ οὐ πολὺ τούτων ἐλάττους.  
 7 Γενομένου δὲ τοῦ προτερήματος τούτου, ταχέως οἱ περὶ  
 τὴν οὐραγίαν, ἐμπρήσαντες τὸ Πάμφιον, καὶ μετ' Pamphium.  
 ἀσφαλείας διελθόντες τὰ στενὰ, συνέμιζαν τοῖς Μακε-  
 8 δόσι. Ὁ δὲ Φίλιππος ἰστρατοπεδευκῶς περὶ τὴν  
 Μίτακαν, ἵνταυθοὶ προσανιδέχεται τοὺς ἀπὸ τῆς οὐρα-Μεταρ,  
 γίας. εἰς δὲ τὴν ὑστεραίαν, κατασκάψας τὴν Μίτα-Αcræ,  
 καν, προῆγε, καὶ παρενέβαλε περὶ τὴν καλουμένην πόλιν,Conopa.  
 ὁ Ἀκρας. τῇ δ' ἔξης, ἅμα προάγων, ἐπάρθει τὴν χώραν  
 9 καὶ καταστρατοπεδεύσας περὶ Κωνώπην ἐπέμεινε τὴν  
 10 ἰσχομένην ἡμέραν. τῇ δ' ἐπιούσῃ πάλιν ἀναζεύξας, Stratus.

<sup>1</sup> Τερχωνίως edidit Casaub. ex Steph. Byz.

<sup>2</sup> habet, littera, ab ead. manu intra lineas adscripta.

<sup>3</sup> ἰ γὰρ Φιλ. Vat. Flor. Aug. Reg. A.

Stephanum Byz.

<sup>4</sup> Etiam Bav. h. l. cum aliis

<sup>5</sup> Παμφίαν vocaverat

<sup>6</sup> Ἀκρας, secundum

Macedo, non accesserunt, sed in oc-  
 cultis quibusdam locis se tenuerunt :  
 ubi vero postrema acies moveri cepit ;  
 extemplo illi *Thermum* invadere, et  
 novissimos infestare. Quum in ulti-  
 mis ordinibus tumultus esset ortus, eo  
 acrius *Ætoli*, ingenio locorum *Ætoli*, in-  
 stare, urgere, cedere. Sed *Philippus*,  
 futuri providus, *Illyriorum* et *ælecto-*  
 rum e cetratis manu sub collem quon-  
 dam subducta, descendunt prætexerunt.  
 Quibus repente coortis in eos ex ho-  
 stibus, qui instabant ac longius erant  
 progressi ; occisis *Ætolorum* centum  
 et triginta, captis non multo pauciori-

bus, reliqui per cotes invias effusa fuga  
 salutis suæ consuluerunt. Qua victoria  
 de hoste parva, mox, qui agmen clau-  
 debant, *Pamphium* cremant, et sine  
 discrimine superatis faucibus, sese cum  
 Macedonibus conjungunt. *Philippus*,  
 positus circa *Metapam* castris, novissi-  
 mum agmen suorum eo loci præstola-  
 batur. Postero die, ubi *Metapam* solo  
 æquasset, ire pergit, et circa oppidum,  
 quod *Acra* nominant, castra metatur.  
 Inde postridie profectus, agros in trans-  
 itu devastat : donec ventum est *Co-*  
*nopon*, ubi proximum quievit diem.  
 Burtusque eo ex loco die insecta va-

OL. 140. 2. ἰκοιῖτο τὴν πορείαν παρὰ τὸν Ἀχελῶν, ἕως ἐπὶ τὸν Στράτον. διαβὰς δὲ τὸν ποταμὸν, ἐπέστησε τὴν δύναμιν ἐκτὸς βείλους, ἀποπειράμενος τῶν ἔνδον.

Limnaem  
ad naves  
ex Ætolia  
redit Phil-  
ippus.

Ex Ætolia  
redit Phil-  
ippus.

XIV. Ἐπυθάνετο γὰρ, εἰς τὸν Στράτον συνδεδραμη-  
κίαι τῶν Αἰτωλῶν πεζοὺς μὲν εἰς τρισχιλίους, ἵππεῖς  
δὲ ἑπὶ τετρακοσίους, Κρητὰς δ' εἰς πεντακοσίους.  
οὐδεὶς δ' ἐπέξιναι τολμῶντος, αὐθις ἀρξάμενος, ἐκίνει  
τούς πρώτους, ποιούμενος τὴν πορείαν ὡς ἐπὶ τὴν  
Λιμναίαν καὶ τὰς ναῦς. Ἀμα δὲ τῷ τὴν οὐραγίαν  
παραλλάξαι τὴν πόλιν, τὸ μὲν πρῶτον ὀλίγοι τῶν  
Αἰτωλικῶν ἵππεων, ἐξελθόντες, κατεπείραζον τῶν ἰσχυ-  
των. ἐπεὶ δὲ τό τε τῶν Κρητῶν πλῆθος ἐκ τῆς πόλεως  
καὶ τινες τῶν Αἰτωλικῶν συνῆψαν τοῖς αὐτῶν ἵππευσι,  
γιγνομένης ὁλοσχερεστέρας συμπλοκῆς, ἠναγκάσθησαν  
ἐκ μεταβολῆς οἱ περὶ τὴν οὐραγίαν κινδυνεύειν. τὸ μὲν  
οὖν πρῶτον, ἀμφοτέρων ἐφάμιλλος ἦν ὁ κίνδυνος· προσ-  
βοηθησάντων δὲ τοῖς παρὰ τοῦ Φιλίππου μισθοφόροις  
τῶν Ἰλλυριῶν, ἐνέκλιναν καὶ σποράδην ἔφευγοι οἱ τῶν  
Αἰτωλῶν ἵππεῖς καὶ μισθοφόροι. καὶ τὸ μὲν πολὺ  
μῖρος αὐτῶν ἕως εἰς τὰς πύλας καὶ πρὸς τὰ τείχη  
συνεδίωξαν οἱ παρὰ τοῦ βασιλέως, κατέβαλον δ' εἰς  
ἑκατόν. Ἀπὸ δὲ ταύτης τῆς χρείας, λοιποὶ οἱ μὲν ἐκ  
τῆς πόλεως τὴν ἡσυχίαν ἤγον· οἱ δ' ἀπὸ τῆς οὐραγίας

Ἡ In Reg. A. superscriptum h. l. τὸν. Ἡ περὶ quod deerat vulgo, recepi ex Flor. Aug. Reg. A. Sic et Perottus fere.

ais conclamatis, *Stratum* versus secundum Acheloum amnem iter instituit. Ubi locato milite extra teli iactum in tumulto qui urbi imminebat, oppidanos inde lacescebat.

xiv. Audierat enim *Philippus*, concurrisset *Stratum* ex Ætolis tria millia peditum, equites quadringentos, Creten-  
senses ad quingentos. Quum autem obviam contra venire nemo auderet; iter institutum repetens, primam aciem progredi jubet, *Limnaem* ad naves contendens. Ut primum vero, qui agmen claudebant, urbem sunt prætergressi; pauci initio equites Ætolii, oppido egressi, ultimos carpere: mox,

progressis pariter extra muros Cretensibus, nonnullis etiam Ætolis equitatu suo se adjungentibus, orto majore certamine, coacti sunt qui in ultimo erant agmine, fronte versa dimicare. Et principio quidem æquo utrimque Marte pugnabatur: ubi vero mercenarii, qui a Philippo stabant, auxilium ferri cœpit ab Illyriis; inclinata acies Ætolorum est, equitibus ac mercenariis passim fugam arripientibus. Plurima pars versus urbem profugit: quos regii usque ad portas et mœnia ipsa persecuti, ad centum occiderunt. Ab hoc prælio, quum de cetero jam oppidani quiescerent, novissimum regis agmen

- ἀσφαλῶς συνῆψαν πρὸς τὸ στρατόπεδον καὶ τὰς ναῦς. A. U. 536.  
 8 Ὁ δὲ Φίλιππος, καταστатоπεδεύσας ἐν ἄρᾳ, τοῖς  
 θεοῖς ἔθυσεν εὐχαριστήρια τῆς γεγενημένης αὐτῷ περὶ τὴν  
 ἐπιβολὴν εὐροίας· ἅμα δὲ καὶ τοὺς ἡγεμόνας ἐκάλει, Convivio  
 9 βουλόμενος ἐστιᾶσαι πάντας. ἐδόκει γὰρ εἰς τόπους excipit du-  
 αὐτὸν δεδωκέναι παραβόλους, καὶ τοιούτους, εἰς οὓς ces suos.  
 10 οὐδεὶς ἐτόλμησε πρότερον στρατοπέδῳ παρεμβάλειν. ὁ  
 δὲ οὐ μόνον ἐπέβαλε μετὰ τῆς δυνάμεως, ἀλλὰ καὶ  
 πᾶν, ὃ προέβητο, συντελεσάμενος, ἀσφαλῶς ἐποίησατο  
 τὴν ἐκάνοδον. δι' ἃ περιχαρὲς ὦν οὗτος μὲν ἐγίγνετο  
 11 περὶ τὴν τῶν ἡγεμόνων ὑποδοχὴν. οἱ δὲ περὶ τὸν <sup>Με-</sup> Tristes in-  
 γαλίαν καὶ Λεόντιον δυσχερῶς ἔφερον τὴν γεγενημένην tursunt Me-  
 ἐπιτυχίαν τοῦ βασιλέως, ὡς ἂν διατεταγμένοι μὲν galeas et  
 ἔπρὸς τοῦ Ἀπελλοῦ πάσαις <sup>μὲν</sup> ἐμποδιεῖν ταῖς ἐπιβο- Leontius.  
 12 καῖς αὐτοῦ, μὴ δυνάμενοι δὲ τοῦτο ποιεῖν. ἀλλὰ τῶν  
 πραγμάτων αὐτοῖς κατὰ τὸναντίον <sup>προχωροῦντων</sup>,  
 ἀθυμοῦντες μὲν, ἀλλ' ἤκόν γε πρὸς τὸ δεῖπνον.

XV. Ἦσαν μὲν οὖν εὐθὺς ἐν ὑπονοίᾳ τῷ τε βασιλεῖ  
 καὶ τοῖς ἄλλοις, οὐχ ὁμοίως τοῖς λοιποῖς χαίροντες ἐπὶ  
 2 τοῖς γιγνοῖσι. προβαίνοντος δὲ τοῦ πότου, κᾶπειτα  
 γεινομένης ἀπαιρίας καὶ πολυποσίας, ἀναγκασθέντες  
 3 συμπεριφέρεισθαι, ταχέως ἐξεβέατρισαν αὐτούς. <sup>Δυ-</sup>

<sup>1</sup> οὗτος in αἰνῇ, refragantibus MStis, mutavit Casaub. <sup>2</sup> Μεγαλίαν Bav.  
<sup>1</sup> Sic correxi, cum veteres MSti omnes darent πρὸς τοῦ Ἀπελλῆ, quod editores  
 (inde ab Hervag.) in πρὸς τὸν Ἀπελλῆ mutarunt, et sic etiam Reg. B. <sup>4</sup> μὲν  
 post πάσαις deletum voluit Reisk. <sup>2</sup> Post προχωροῦντων, in Vat. lacuna est  
 unius integræ lineæ, quam recentior manus verbis ἀθυμοῦντες μὲν supplēvit.  
<sup>3</sup> ἀφρίσας Bav. quod in ἀφρίσας mutavit Casaub. Et sic Aug. Pronum esset  
 cum Reisk. ἀφρίσας reponere; ni scriptura libri Vaticani, in quo est ΑΤΘΕΙ-  
 ΣΗΣ, suaderet id quod dedi.

tuto ad castra et ad naves pervenit.  
 Ibi tempestive metatus castra rex, diis  
 rem divinam fecit, et pro felici expe-  
 ditionis suæ exitu laudes gratesque  
 illis egit: simul duces vocat, et con-  
 vivio omnes excipit. Fuerat enim om-  
 nium opinio, *Philippum* in desperata  
 quædam loca temere se præcipitasse,  
 quo ante ipsum nemo ausus esset mor-  
 talium cum exercitu accedere: at ille  
 non solum copias suas eo adduxerat;  
 verum etiam, omnibus quæ destinave-  
 rat confectis, tuto inde se receperat:  
 Propterea gaudio exsultans, ducibus

suis epulas apparabat. *Megaleas* vero  
 et *Leontius* lætis Philippi rebus dole-  
 bant, ut qui erant quidem ab Apelle  
 constituti, ut conatus illius modis om-  
 nibus impedirent, sed efficere id non  
 potuerant. Itaque, rebus in contra-  
 rium vertentibus, moerentes illi qui-  
 dem, sed tamen venerunt.

xv. Ibi tum confestim regi ceteris-  
 que oborta suspicio est, rerum successu  
 non pariter cum reliquis ipsos gaudere.  
 Deinde vero computatione protracta,  
 quum supra modum ferverent pocula,  
 coacti *Megaleas* et *Leontius* idem cum

Ol. 140. 2.  
Leontius  
cum suis  
Aratum  
invadunt.

θείσης γὰρ τῆς συνουσίας, ὑπό τε τῆς μέθης καὶ τῆς  
ἄλογιστίας ἐλαυνόμενοι, περιήσαν ζητοῦντες τὸν Ἄρα-  
τον. συμμίζαντες δὲ κατὰ τὴν ἐπάνοδον αὐτῷ, τὸ μὲν 4  
πρῶτον ἐλοιδόρουν· μετὰ δὲ, βάλλειν ἐνεχείρησαν τοῖς  
λίθοις. προσβοηθούντων δὲ πλειόνων ἀμφοτέροις, θόρυβος 5  
ἦν καὶ κίνημα κατὰ τὴν παρεμβολήν. ὁ δὲ βασιλεὺς  
ἀκούων τῆς κραυγῆς, ἐξαπέστειλε τοὺς ἐπιγνωσμένους  
καὶ διαλύσοντας τὴν ταραχήν. Ὁ μὲν οὖν Ἄρατος, 6  
παραγενομένων τούτων, εἰπὼν τὰ γεγονότα, καὶ μάρ-  
τυρας παρασχόμενος τοὺς συμπαρόντας, ἀπηλλάττετο  
τῆς κακουχίας ἐπὶ τὴν αὐτοῦ σκηνήν. Ὁ δὲ Λεόντιος 7  
ἄλόγως πως κατὰ τὸν θόρυβον ἀπέρρευσε. τὸν δὲ

Megaleas et  
Crino in  
carcerem  
ducuntur.

Μεγαλίαν καὶ Κρίωνα μεταπεμψάμενος ὁ βασιλεὺς,  
ἐπεὶ συνῆκε τὸ γεγονός, ἐπέτιμα πικρῶς. Ὅι δ' οὐχ 8  
οἷον συνεστάλησαν, ἀλλ' ἐπεμέτρησαν φάσκοντες, οὐδὲ  
λήξειν τῆς προθέσεως, ἕως ἂν τὸν μισθὸν ἐπιθῶσι τοῖς  
περὶ τὸν Ἄρατον. Ὁ δὲ βασιλεὺς, ὀργισθεὶς ἐπὶ τῇ 9  
ρήθῃ, παραχρῆμα, πρὸς εἴκοσι τάλαντα κατεγγυ-  
ήσας, ἐπέλευσε αὐτοὺς εἰς φυλακὴν ἀπαγαγεῖν.

Aratum tu-  
tatur rex.

XVI. Τῇ δ' ἐπαύριον ἀνακαλεσάμενος τὸν Ἄρατον,  
παρεκάλει θαρρύνειν, ὅτι ποιήσεται τὴν ἐνδεχομένην ἐπι-  
στροφὴν τοῦ πράγματος. Ὁ δὲ Λεόντιος, συνείς τὰ 2

<sup>2</sup> Rursus Μεγαλίας Bav. Sed idem mox deinde constanter cum aliis Μεγα-  
λίας, vocat. <sup>3</sup> ὁ οὐχ Bav. absque conjunct.

ceteris facere, illicet interiora animo-  
rum suorum ipsi publicarunt. Et  
enim soluto convivio, mente ex ebri-  
tate alienata, Aratum quærentes huc  
illuc circumcursant. Et quum in re-  
ditu a cœna in eum forte incidissent,  
dicteria primo in illum jacere, deinde  
etiam lapidibus incessere. Mox ab  
utraque parte multis ad clamorem pro-  
ferenda ope accurrentibus, tumultus  
quidam et motus in castris est excita-  
tus. Rex ut clamantes audit, mittit  
foras, qui, quid rei esset, viderent,  
tumultumque sedarent. Quibus post-  
quam rem omnem, uti gesta fuerat,  
Aratus exposuit, et cunctorum qui ad-  
erant testimoniis confirmavit; e turba  
et vexatione in suum tabernaculum se

recepit. Leontius vero, nescio quo  
modo, inter tumultuantium strepitum  
dilabitur. Rex, accitis Megalea et  
Crinone, et quæ acciderant cognitis,  
acerbe illos increpat. Qui adeo non  
submiserunt se in humilitate reorum,  
ut contumeliam insuper adjicerent, di-  
cerentque, non prius se ab incepto de-  
stitutos, quam meritis ab Arato pœnas  
exegissent. Qua voce rex irritatus, e  
vestigio exacta ab iis satisfactione, ta-  
lenta viginti multæ nomine solutum  
iri, in carcerem duci eos jubet.

xvi. Die insequenti Aratum ad  
se arcessitum bono animo Rex esse  
jubet: sibi enim, quantæ par sit,  
curæ negotium hoc futurum. Sed  
Leontius de Megaleæ casu factus cer-

περὶ τὸν Μεγαλέαν, ἦκε πρὸς τὴν σκηνὴν μετὰ τινων A. U. 536.  
 πελταστῶν· πεπεισμένος, καταπλήξασθαι διὰ τὴν ἡλι-  
 κίαν καὶ ταχύως εἰς μετάνοιαν ἄξειν τὸν βασιλέα.  
 3 Στυτυχῶν δ' αὐτῷ, προσεπυνθάνετο, τίς ἐτόλμησεν  
 ἐπιβαλεῖν τὰς χεῖρας τῇ Μεγαλέᾳ; καὶ τίς εἰς τὴν  
 4 φυλακὴν ἀπαγαγεῖν; τοῦ δὲ βασιλέως ὑποστατικῶς,  
 αὐτὸν, φήσαντος, συντεταχέναι· καταπλαγείς ὁ Λεόν-  
 5 τιος, καὶ τι προσανοιμῶζας, ἀπῆει τεθυμωμένος. Ὁ δὲ Leucadem  
 βασιλεὺς, ἀναχθεὶς παντὶ τῷ στόλῳ, καὶ διάρας τὸν lippus.  
 πόλπον· ὡς θᾶπτον εἰς τὴν Λευκάδα καθωρμίσθη, τοῖς  
 μὲν ἐπὶ τῆς τῶν λαφύρων οἰκονομίας τεταγμένοις, περὶ  
 ταῦτα, συντάξει, ὁ γιγνομένοις μὴ καθυστερεῖν· αὐτὸς  
 δὲ, συναγαγὼν τοὺς φίλους, ἀπέδωκε κρίσιν τοῖς περὶ  
 6 τὸν Μεγαλέαν. Τοῦ δ' Ἀράτου κατηγορήσαντος ἀνέ- Judicio  
 καθεν τὰ πεπραγμένα τοῖς περὶ τὸν Λεόντιον, καὶ conde-  
 διελθόντος τὴν γενομένην ὑπ' αὐτῶν ὁ ἐν Ἀργεὶ σφαγὴν, mnantur  
 ἦν ἐποιήσαντο μετὰ τὸν Ἀντιγόνου χωρισμὸν, καὶ τὰς inimici  
 πρὸς Ἀπελλῆν συνθήκας, ἔτι δὲ τὸν περὶ τοὺς Παλαιεῖς Arati.  
 7 ἐμποδισμόν· καὶ πάντα ταῦτα μετ' ἀποδείξεως ἐνδεικ-  
 νυμένου καὶ μαρτύρων· οὐ δυνάμενοι πρὸς οὐδὲν ἀντιλέγειν  
 οἱ περὶ τὸν Μεγαλέαν, κατεκρίθησαν ὁμοθυμαδὸν ὑπὸ  
 8 τῶν φίλων. Καὶ Κρίων μὲν ἔμεινεν ἐν τῇ φυλακῇ· τὸν

<sup>b</sup> Perperam scripti omnes αὐτῷ. <sup>c</sup> γιγνόμενος Aug. Reg. A. Mendose γι-  
 ὁμένους Vat. Flor. <sup>d</sup> Reiskii amplexus sum emendationem. Vulgo omnes  
 ἰσαργυῖ σφαγῇ.

tior, cum cetratorum manu ad regem  
 venit: ratus, facile se propter ætatem  
 terrorem illi incussurum, et ad mutan-  
 dam sententiam compulsurum. Is re-  
 gem alloquens, ultro quærere ab illo  
 sustinuit, quisnam Megaleæ manus in-  
 jicere, atque in carcerem compingere  
 esset ausus? Rege vero constanter ac  
 fidenter respondente, suo id factum esse  
 jussu: territus Leontius, ac nonnihil  
 etiam suspirans, plenus iræ discessit.  
 Mox cum universa classe profectus  
 Macedo, sinu trajecto, brevi ad Leu-  
 cadem appulit: ubi quum prædæ admi-  
 nistrandæ præfectos negotium accele-  
 rare jussisset; ipse, coactis ad concilium

amicis, de causa Megaleæ cognitionem  
 instituit. In eo consessu, omnium cri-  
 minum, quæ inde a principio patra-  
 verant Leontius et qui cum eo sentie-  
 bant, Aratus illos accusavit: qui etiam  
 eadem post discessum Antigoni Argis  
 ab his factam exposuit, tum conjura-  
 tionem cum Apelle initam, postremo  
 regis conatibus oblata in Palænsium  
 obsidione impedimenta. Quorum om-  
 nium quia certa argumenta et testi-  
 monia idonea Aratus afferebat; Me-  
 galeas et socii, quid adversus objecta  
 responderent, nihil habentes, omnium  
 qui aderant consentientibus suffragiis  
 sunt damnati. Crimon in carcere est

OL. 140. 2. δὲ Μεγαλίαν Λιόντιος ἀνεδίξατο τῶν χρημάτων. Ἡ 9  
μὲν οὖν Ἐπιλλοῦ καὶ τῶν περὶ τὸν Λιόντιον πρᾶξις ἐν  
τούτοις ἦν, καλίντροποι λαμβάνουσα τὴν προκοπὴν ταῖς  
ἐξ ἀρχῆς αὐτῶν ἐλπίσιν. ἴδοξαν μὲν γὰρ, κατα- 10  
πληξάμενοι τὸν Ἄρατον, καὶ μοιῶσαντες τὸν Φίλιππον,  
ποιήσιν ὅ τι αὐτοῖς δοκῇ συμφέρειν. ἀπίσθη δὲ  
τούτων τᾶναντία.

Lycurgi  
conatus  
adversus  
Messenios  
et Tegyatas.

XVII. Κατὰ δὲ τοὺς προσηρημένους καιροὺς, Λυ-  
κούργος ἐκ μὲν τῆς Μισσηνίας, οὐδὲν ἄξιον λόγου  
πράξας, ἐπανῆλθε· μετὰ δὲ ταῦτα πάλιν ὁρμήσας ἐκ  
Λακεδαιμόνος, κατελάβετο τὴν τῶν Τεγεατῶν πόλιν.  
τῶν δὲ σωμάτων ἀποχωρησάντων εἰς τὴν ἄκρην, ἐπεβά- 2  
λετο πολιορκεῖν ταύτην. οὐδαμῶς δὲ δυνάμενος ἀνύειν  
οὐδὲν, αὐθις ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Σπάρτην. Οἱ δ' ἐκ τῆς 3  
Ἡλίδος, καταδραμόντες τὴν Δυμαίαν, καὶ τοὺς ἔβοη-  
θήσαντας τῶν ἱππίων εἰς ἐνέδραν ἐπαγαγόμενοι, ῥαδίως  
ἐτρέψαντο. καὶ τῶν μὲν Γαλατικῶν οὐκ ὀλίγους κατέ- 4  
βαλον, τῶν δὲ πολιτικῶν αἰχμαλώτους ἔλαβον Πολυμή-  
δην τε τὸν Αἰγία, καὶ Δυμαίους, Ἀγισίπολιν καὶ  
Ἡ Διοκλία. Δορίμαχος δὲ τὴν μὲν πρώτην ἔξοδον 5  
ἐποίησατο μετὰ τῶν Αἰτωλῶν, πεπεισμένος, καθάπερ  
ἐπάνω προεῖπον, καὶ αὐτὸν μὲν ἀσφαλῶς κατασύρειν τὴν

Eleorum  
adv. Dymaeos.

Dorimachi  
irrita expedi-  
tio in Ma-  
cedoniam.

<sup>e</sup> Pro Ἐπιλλοῦ dant Ἐπιλλῇ Aug. Reg. A. Vulgo autem ex Bav. editur ἡ  
μὲν οὖν περὶ τὸν Ἐπιλλῇ καὶ τὸν Λιόντιον. <sup>f</sup> τῶν Τεγεατῶν ex Casauboni conject.  
recepti. Mendose omnes Ἐλιστῶν. <sup>g</sup> Vulgo βοηθήσαντας. <sup>h</sup> Διοκλία scripsi  
cum Vat. Flor. Aug. Reg. A. et Perotto. Μεγαλία edd. ex Bav. <sup>i</sup> An εἰ  
μὲν πρῶτον τὴν ἔξοδον? <sup>k</sup> αὐτὸς μὲν malim, aut αὐτὸν μὲν.

detentus: pro *Megalica* dicta multa  
*Leontius* sponsorem se obtulit. Hic  
fuit successus illius proditiōis quam  
*Apelles* et *Leontius* instituerant: spei,  
per initia ab eis conceptæ, plane in  
exitu contrarius. Speraverant enim,  
territō fugatoque *Arato*, rege in soli-  
tudine amicorum derelicto, pro sua  
libidine omnia se recturos. Quod consi-  
lium in alia omnia ipsa vertit.

XVII. Per idem tempus *Lycurgus*,  
nullo operæ pretio facto, e *Messenia*  
domum rediit: deinde vero iterum  
*Lacedæmone* profectus, *Tegyatarum*  
urbem occupat. Et, quoniam quid-

quid erat hominum, in arcem confu-  
gerat, obsidionem hujus aggreditur:  
sed quum nihil promoveret, atque  
omnia ejus incepta caderent irrita,  
Spartam redire est coactus. *Elei* vero,  
in *Dymæorum* fines incursione facta,  
equites qui ad obsistendum occurre-  
rant, in locum insidiarum adductos,  
non magno conatu fugant. Desiderati  
sunt e *Gallorum* turmis non pauci: ex  
oppidanis capti nonnulli; in his *Poly-  
medes* *Ægiensis*, et *Agisipolis* ac *Diocles*  
*Dymæi*. *Dorimachus* initio, cum ad  
bellum gerendum copias *Ætolorum*  
educeret, pro certo habebat, sicut ante

Θετταλίαν, τὸν δὲ Φίλιππον ἀναστήσειν ἀπὸ τῆς περὶ A. U. 536.  
 6 τοὺς Παλαιεῖς πολιορκίας. εὐρὼν δὲ τοὺς περὶ τὸν  
 Χρυσόγονον καὶ ἸΠετραῖον ἐτοίμους ἐν Θετταλίᾳ πρὸς  
 τὸ διακινδυνεύειν, εἰς μὲν τὸ πεδῖον οὐκ ἰθάρρρει κατα-  
 βαίνειν, ἐν δὲ ταῖς παρωρείαις προσανέχων, διῆγε.  
 7 προσπτεσούσης δ' αὐτῷ τῆς τῶν Μακεδόνων εἰς τὴν  
 Αἰτωλίαν εἰσβολῆς, ἀφήμενος τῶν κατὰ Θετταλίαν,  
 ἑβόηθει τούτοις κατὰ σπουδὴν. καταλαβὼν δ' ἀπηλλαγ-  
 μένους ἐκ τῆς Αἰτωλίας τοὺς Μακεδόνας, οὗτος μὲν  
 8 ὑπελείπειτο καὶ καθυστέρει πάντων. Ὁ δὲ βασιλεὺς, Corinthum  
 ἀναχθεὶς ἐκ τῆς Λευκάδος, καὶ πορθήσας ἐν παράπλῳ redit Phi-  
 τὴν τῶν <sup>m</sup>Οἰανθίαν χώραν, κατῆρε μετὰ τοῦ στόλου lippus.  
 9 παντὸς <sup>n</sup>εἰς Κόρινθον. ὁρμίσας δὲ τὰς νῆας ἐν τῇ  
 Λεχαιῷ, τὴν τε δύναμιν ἐξεβίβαζε, καὶ τοὺς γραμμα-  
 τοφόρους διαπίστελλε πρὸς τὰς ἐν Πελοποννήσῳ συμμα-  
 χίδας πόλεις, δηλῶν τὴν ἡμέραν, ἐν ἣ δεήσει πάντας  
 μετὰ τῶν ὀπλῶν κοιταίους ἐν τῇ τῶν Τεγεατῶν γίγνε-  
 σθαι πόλει.

XVIII. Ταῦτα δὲ ὁ διαταξάμενος, καὶ μείνας οὐδένα  
 χρόνον <sup>p</sup>ἐν τῇ Κορίνθῳ, παρήγγειλε τοῖς Μακεδόσιν  
 αἰαζυγὴν. ποιησάμενος δὲ τὴν πορείαν δι' Ἀργούς, ἦκε  
 2 δευτεραῖος εἰς Τέγσαν. προσαναλαβὼν δὲ τοὺς ἥβροισ- Spartam  
 μένους τῶν Ἀχαιῶν, προῆγε διὰ τῆς ὀρεινῆς, σπουδάζων properat.  
 λαθεῖν τοὺς Λακεδαιμονίους, ἐμβαλὼν εἰς τὴν χώραν.

<sup>1</sup> Πιεραιῶν h. l. edd. cum aliis.  
 Κόρινθον Flor. <sup>o</sup> διατραχέειν. Flor.

<sup>m</sup> Mendose omnes Ὀϊανθίαν <sup>n</sup> εἰς τὴν  
 p ἐν τῇ Κορίνθῳ. Sic h. l. et passim de-

inde MSti omnes et edd.

diximus, se Thessaliam impune deva-  
 stantem, ab obsidione Philaenensium regem  
 esse revocaturum. Sed, quum  
 in Thessalia Chrysoگونος et Πετραῖος  
 ad dimicandum paratos offendisset;  
 non ausus in campos descendere, ad  
 montium radices succedens, ibi se conti-  
 nebat. Postea, certior factus de im-  
 pressionē Macedonum in Ætoliam,  
 omisso Thessalia, ad ferendum patrie  
 auxilium accurrit: sed, prius quam  
 veniret, Macedones Ætolia jam occupa-  
 verant: ita iste, tardius semper oc-  
 currens, frustra ubique erat. At rex,  
 Leucade conscensis navibus, populatus

in transitu *Æanthensium* agrum, cum  
 universas classe Corinthum appulit:  
 subductisque navibus in Lechaëum  
 portum, et milite in terram exposito,  
 ad socias Peloponnesi urbes tabellarios  
 in omnem partem cum literis mittit,  
 diem edicens, qua die in *Tegeatarum*  
 urbe cum armis manere ipso volebat.

XVIII. His ita ordinatis nulla am-  
 plius mora Corinthi facta, vasis con-  
 clamatis, per Argos iter faciens, alteris  
 castris *Tegeam* cum Macedonibus suis  
 pervenit. Assumptaque ibi Achæorum  
 manu, quæ parata erat, cupiens *Le-*  
*cedæmoniorum* agrum nec cogitantibus

Ol. 140. 2.  
Philippus  
Spartam  
properat.

Mira cele-  
ritate omnia  
gerit Phi-  
lippus.

περιελθὼν δὲ ταῖς ἱερμίαις, τεταρταῖος ἐπέβαλε τοῖς 3  
καταντικρὺ τῆς πόλεως λόφοις· καὶ παρήει, δεξιὸν ἔχων  
τὸ Μενελαῖον, ἐπ' αὐτὰς τὰς Ἀμύκλας. Οἱ δὲ 4  
Λακεδαιμόνιοι, θεωροῦντες ἐκ τῆς πόλεως ἡ παράγουσαν  
τὴν δύναμιν, ἐκπλαγεῖς ἐγένοντο καὶ περίφοβοι, θαυμά-  
ζοντες τὸ συμβαῖνον. ἀκμὴν γὰρ ταῖς διανοαῖς ἦσαν 5  
μετίωροι ἐκ τῶν προσπιπτόντων ὑπὲρ τοῦ Φιλίππου  
περὶ τὴν καταφθορὰν τοῦ Θέρμου, καὶ καθόλου ταῖς ἐν  
Αἰτωλίας πράξεσι. καὶ τις ἐνπεπτώκει θροῦς παρ'  
αὐτοῖς ὑπὲρ τοῦ τὸν Λυκούργον ἐκπέμπειν, βοηθήσοντα  
τοῖς Αἰτωλοῖς. ὑπὲρ δὲ τοῦ τὸ δεινὸν ἦξει ἐπὶ σφᾶς 6  
οὕτως ὀξείως ἐκ τηλικούτου διαστήματος, οὐδὲ διανοεῖτο  
τὸ παράπαν αὐτῶν οὐδεὶς· ἅτε καὶ τῆς ἡλικίας ἐχούσης  
ἀκμὴν ἐγκαταφρόνητόν τι τῆς τοῦ βασιλείως. \*διὸ καὶ  
παρὰ δόξαν αὐτοῖς τῶν πραγμάτων συγκυρούντων, εἰκό-  
τως ἦσαν ἐκπλαγεῖς. Ὁ γὰρ Φίλιππος, τολμηρότερον 7  
καὶ πρακτικώτερον ἢ κατὰ τὴν ἡλικίαν χρώμενος ταῖς  
ἐπιβολαῖς, εἰς ἀπορίαν καὶ δυσχερησίαν ἄπαντας ἤγε  
τοὺς πολεμίους. Ἀναχθεῖς γὰρ ἐκ μίσθης Αἰτωλίας, 8  
καθάπερ ἐπάνω προεῖπον, καὶ διανύσας ἐν νυκτὶ τὸν  
Ἀμβρακικὸν κόλπον, εἰς Λευκάδα κατῆγε. δύο δὲ 9  
μείνας ἡμέρας ἐνταῦθα, τῇ τρίτῃ ποιησάμενος ὑπὸ τὴν  
ἰωβινὴν τὸν ἀνάπλουον, δευτεραῖος πορθήσας ἅμα τὴν τῶν

\* ἢ τὴν παρὰ γ. δύναμιν Bav.  
λίππου. ἢ ὁπίς καὶ Flor.

† ὑπὲρ ex conject. posui. Vulgo ὑπὲρ τοῦ Φι-  
λίππου.

ipsis invadere, per montana agmen duxit. Quarto die, circumducto per deserta loca exercitu, aditos e regione urbis colles est assecutus: habensque ad dextram *Menelaion*, ad *Amyclas* ipsas pervenit. Lacedæmonii, cum ex urbe prætereuntes copias cernerent, stupore ac metu defixi, mirari factum. Adhuc enim, propter nuncium de clade Thermiorum, et ceteris rebus in Ætolia a Philippo gestis, suspensos cum maxime animos futuri expectatione habebant; atque etiam mentio quædam apud illos fuerat injecta de mittendo Lycurgo, qui Ætolis auxilium ferret. Quod autem ad ipsos tam cito, e spatio tam longinquo, transiturum

esset periculum, ne venerat quidem in mentem cuiquam omnino Spartanorum: quum præsertim ea rex ætate esset, quæ acprime contemptui est obnoxia. Quamobrem adeo præter ipsorum spem rebus evenientibus, non sine caussa commoti perturbatique erant. *Philippus* namque, et *audacia* et *solertia* majore, quam pro ætate, consilia sua regens, ingentem animis hostium omnium suorum sollicitudinem atque fluctuationem injiciebat. Etenim e media Ætolia, sicut paullo ante dicebam, profectus, et sinu *Ambra*ciu per noctem trajecto, *Leucadem* pervenerat: ubi mora bidui facta, tertio die sub lucem primam profectus,

- 10 Αἰτωλῶν παραλίαν, ἐν Λεχαίῳ καθωρμίσθη. μετὰ δὲ Α. U. 536.  
ταῦτα, κατὰ τὸ συνεχὲς ποιούμενος τὰς πορείας, ἔδο-  
μαῖος ἐπέβαλε τοῖς ὑπὲρ τὴν πόλιν κειμένοις παρὰ τὸ  
Μεισιλάϊον λόφοις. ὥστε τοὺς πλείστους, ὀρῶντας τὸ  
11 γεγονός, μὴ πιστεύειν τοῖς συμβαίνουσιν. οἱ μὲν οὖν  
Λακεδαιμόνιοι, περιδιεῖς γεγονότες διὰ τὸ παραδόξον,  
ἠτόρουν, καὶ δυσχερῆστως διέπειντο πρὸς τὸ παρόν.

XIX. Ὁ δὲ Φίλιππος, τῇ μὲν πρώτῃ κατεστρατο- Amyclæ  
 2 πίδευσε περὶ τὰς Ἀμύκλας. Αἱ δ' Ἀμύκλαι καλού- prope La-  
 μιναι, τόπος ἐστὶ τῆς Λακωνικῆς χώρας καλλιδενδρ- cedæmo-  
 3 τατος, καὶ καλλικαρπώτατος· ἀπέχει δὲ τῆς Λακί- nem.  
 4 αἰμόνος ὡς ἑκοσι στάδια. ὑπάρχει δὲ καὶ τέμενος  
 Ἀπόλλωνος ἐν αὐτῷ σχεδὸν ἐπιφανέστατον τῶν κατὰ  
 τὴν Λακωνικὴν ἰερῶν. κείμεται δὲ τῆς πόλεως ἐν τοῖς πρὸς  
 5 θάλατταν πεπλημένοις μέρεσι. Τῇ δ' ἐπιούσῃ, παρθῶν  
 ἅμα τὴν χώραν, εἰς τὸν Πύρρου καλούμενον κατέβη  
 χάρακα. δύο δὲ τὰς ἐξῆς ἡμέρας ἐπιδραμὼν καὶ Laconicam  
 6 δηώσας τοὺς σύνεγγυς τόπους, κατεστρατοπίδευσε περὶ usque ad  
 τὸ Κάριον. ὅθεν ὀρμήσας, ἦγε πρὸς Ἄσινην· καὶ Tenearum  
 ποιησάμενος προσβολάς, οὐδὲν γὰρ τῶν προύργου περαί- populatur  
 7 ναι, ἀνέζευξε· καὶ τὸ λοιπὸν ἐπιπορευόμενος ἔφθειρε τὴν Philippus.  
 8 χώραν πᾶσαν, τὴν ἐπὶ τὸ Κρητικὸν πέλαγος τετραμ-  
 9 μένῃ, ἕως Ταινάρου. Μεταβαλλόμενος δ' αὖθις, ἐποίητο  
 τὴν πορείαν παρὰ τὸ ναύσταθμον τῶν Λακεδαιμονίων, ὃ

<sup>1</sup> *Arrivus* MSti et edd. ante Casaub.

\* Alii vulgo τὸν μέντ.

<sup>u</sup> *oûdî, γι in oûdî, δι mutavit Casaub.*

populatus obiter *Ætoliæ* quam prætervehatur oram, postridie ejus diæ *Lechaum* appulerat. Deinde, continuo itinere, colles qui ad *Mencelalum* *Spartæ* imminet, septimis castris attingit. Ut plerique, quum cernerent qua celeritate res gereret, vix factum crederent. *Lacedæmonii* igitur, inopinata rei novitate perterriti, quo se verterent in præsentia, quidve consilii caperent, nesciebant.

XIX. *Philippus* ad *Amyclas* primo die consedit. Quas vocant *Amyclas*, locus est, stadia circiter viginti distans ab urbe *Sparta*; qua praestantium arborum numero, quo fructuum optimorum copia, ante omnes alios ex-

cellens. Habet et *Apollinis fanum*, cuncta fere totius *Laconicae* templi celebritate vincens. Sitæ autem sunt *Amycke* ad eam partem urbis quæ vergit ad mare. Postero die, agrum populatus, ad *Pyrrii castra*, quæ vocant, descendit. Quumque per continuum biduum loca vicina devastasset, ad *Carnium* castris locum cepit. Inde *Asinam* duxit: conatusque illud oppidum oppugnare, quum nihil magis optinere profecisset, motis signis, per omnem agrum qui Creticum mare spectat, *Tenarum* usque, infesto agmine populabundus ivit. Converso deinde itinere ad *Lacedæmoniorum* navale flexit, quod *Gythium* vocant,

Ol. 140. 2. καλεῖται μὲν Γύθιον, ἔχει δ' ἀσφαλῆ λιμένα, τῆς δὲ πόλεως ἀπέχει περὶ ἑτριάκοντα στάδια. τοῦτο δ' ἑ ἀπολιπὼν κατὰ πορείαν δεξιὸν, κατεστρατοπέδευσε περὶ τὴν ἑ' Εἰλίαν ἥτις ἐστίν, ὡς πρὸς μέρος θεωρουμένη, πλείστη καὶ καλλίστη χώρα τῆς Λακωνικῆς. ὅθεν ἑ ἀφίεις τὰς προνομάς, αὐτόν τε τὸν τόπον τοῦτον πάντα κατεπευρόλει, καὶ διέφθειρε τοὺς ἐν αὐτῷ καρπούς· ἀφικνεῖτο δὲ ταῖς προνομαῖς καὶ πρὸς Ἀκρίας καὶ Λεύκας, ἔτι δὲ καὶ τὴν τῶν ἑ Βοιωτῶν χώραν.

Messenii  
serius Te-  
geam con-  
veniunt.

XX. Οἱ δὲ Μισσηνιοὶ, κομισάμενοι τὰ γράμματα τὰ παρὰ τοῦ Φιλίππου, τὰ περὶ τῆς στρατείας, τῇ μὲν ὁρμῇ τῶν ἄλλων οὐκ εἰσέποντο συμμάχων, ἀλλὰ τὴν ἑξοδὸν ἐποίησαντο μετὰ σπουδῆς, καὶ τοὺς ἀκμαϊστάτους ἄνδρας ἐξέπεμψαν, πεζοὺς μὲν δισχιλίους, ἵππεῖς δὲ διακοσίους. τῇ δὲ μήκει τῆς ὁδοῦ καθυστερήσαντες τῆς ἑ εἰς Τέγειαν παρουσίας τοῦ Φιλίππου, τὸ μὲν πρῶτον ἠγόρουσι, τί δέον εἴη ποιεῖν. ἀγωνιῶντες δὲ, μὴ δόξαιεν ἑ ἐβηλοκακεῖν, διὰ τὰς προγεγενημένας περὶ αὐτοὺς ὑποψίας· ἔρμησαν διὰ τῆς Ἀργείας εἰς τὴν Λακωνικὴν, βουλόμενοι συνάψαι τοῖς περὶ τὸν Φίλιππον. Παραγε- ἑ νόμιοι δὲ πρὸς ἑ Γλυμπεῖς χωρίον, ὃ κεῖται περὶ τοὺς ὄρους τῆς Ἀργείας καὶ Λακωνικῆς, πρὸς τοῦτο κατε-

Messenii ad  
Glympes  
castra po-  
nunt.

<sup>γ</sup> περὶ, quod abest vulgo, dedit Flor. et Perott. Pro *τριὰς*. autem videri potest *διακίον* καὶ *τριάκοντα* ponendum. <sup>z</sup> Mutavi spiritum, quum in libris esset *Εἰλίαν*.

<sup>a</sup> Sic Casaub. Ante eum edd. cum MStis *Βοίαν*. Rectius fortasse *Βασιτῶν*. <sup>b</sup> *Γλύμπεις* videtur scribendum.

ubi portus est tutus, distans ab urbe triginta fere stadia. Mox relicto ad dextram Gythio circa *Heliam* consedit; quæ agri Laconici portio quædam est, omnium ejus partium et maxima et pulcherrima. Inde pabulatum dimisso milite, totum hunc locum omni clade belli affecit, et fruges fructusque universos, qui in eo erant, corruptit. Quin et *Acrias* usque, et *Leucas*, atque etiam ad *Bæarum* agrum, populati-  
onibus est perventum.

xx. *Messenii*, literis a Philippo acceptis de educendo milite, voluntate quidem propensa nemini sociorum ces-  
scrunt: quin summo studio expeditio-

nem susceperunt, conscripto exercitu lectissimorum peditum ad bis mille, equitum ducentorum. Verum quia propter viæ longitudinem *Tegam* occurrere ad eam diem, qua illuc Phil-  
lippus venit, non poterant; serius ad-  
venientes, quid jam facto esset opus, ancipites animi primum dubitarunt. Veriti autem, ne, ob præteritas suspi-  
ciones, quibus laboraverant, de indu-  
stria viderentur cessasse, per Argivo-  
rum fines *Laconicam* petere constitue-  
runt; conjungi cum Philippo quam  
primum cupientes. Ad *Glympes* au-  
tem ut ventum, (castellum est, in con-  
finio ditionis Argivorum et Laconum,)

- 5 στρατοπίδευσαν ἀπείρως ἅμα καὶ ῥαθύμως. οὔτε γὰρ A. U. 336.  
 τάφρον, οὔτε χάρακα τῇ παρεμβολῇ περιέβαλον, οὔτε  
 τόποι ἐνφυῇ περιέβλεψαν· ἀλλὰ, τῇ τῶν κατοικοούντων  
 τὸ χωρίον εὐνοίᾳ πιστεύοντες, ἀπάκως πρὸ τοῦ τείχους  
 6 αὐτοῦ παρενέβαλον. Ὁ δὲ Λυκοῦργος, προσαγγέλ- Castris  
exuuntur à  
Lycurgo.  
 θείσης αὐτῷ τῆς τῶν Μισσηνίων παρουσίας, ἀναλαβὼν  
 τοὺς μισθοφόρους, καὶ τινὰς τῶν Λακεδαιμονίων, προ-  
 ῆγε· καὶ συνάψας τοῖς τόποις ὑπὸ τὴν ἰωβινην, ἐπέθετο  
 7 τῇ στρατοπεδείᾳ τολμηρῶς. οἱ δὲ Μισσηνιοὶ, τὰλλα  
 πάντα κακῶς βουλευσάμενοι, καὶ μάλιστα τὸ προελ-  
 θεῖν ἐκ τῆς Τεγίας, μὴ κατὰ τὸ πλῆθος ἀξιοῦσθαι  
 ὑπάρχοντες, μήτε πιστεύοντες ἑμπείροις, παρ' αὐτόν  
 γε τοὺν κίνδυνον κατὰ τὴν ἐπίθεσιν ὅμως τὸ δυνατόν ἐκ  
 8 τῶν πραγμάτων ἔλαβον πρὸς τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν. ἅμα  
 γὰρ τῷ συνιδεῖν ἐπιφαινομένους τοὺς πολεμίους, ἀφ' ἑμι-  
 9 νοῖο πάντων, σπουδῇ πρὸς τὸ χωρίον προσέφυγον. διόπερ  
 Λυκοῦργος τῶν μὲν ἵππων ἐγκρατὴς ἐγένετο τῶν πλεί-  
 στων, καὶ τῆς ἀποσκευῆς· τῶν δ' ἀνδρῶν ζωγρεία μὲν  
 οὐδενὸς ἐκυρίευσεν, τῶν δ' ἵππων ὅκτω μόνον ἀπέκτεινε.  
 10 Μισσηνιοὶ μὲν οὖν τοιαύτῃ περιπετεῖᾳ χρησάμενοι,  
 11 πάλιν δὲ Ἄργους εἰς τὴν οἰκίαν ἀπεκομίσθησαν. Ὁ Lycurgus  
ad Spartam  
Philippum  
expectat.  
 δὲ Λυκοῦργος, μεταωρισθεὶς ἐπὶ τῷ γεγονότι, παραγενό-  
 μενος εἰς τὴν Λακεδαίμονα περὶ παρασκευὴν ἐγίγνετο·  
 καὶ συνήδρευε μετὰ τῶν φίλων, ὥς οὐκ ἔασαν τὸν

<sup>c</sup> ἢ ignorant MSti; ab Ursino adscivit Casaub. Forte γὰρ fuerat scribendum.  
<sup>d</sup> Ad ἡμῶν, forsitan vocab. ἡμῶν, cum Reisk. est adiciendum.

castra metati sunt eo loci, et inscite, et negligenter. Nam neque fossa neque vallo se muniverunt; ac ne locum quidem stativis idoneum delegerant: sed benevolentiae incolarum confisi, nihil quidquam mali suspectantes, pro moenibus castelli consederunt. *Lycurgus*, de adventu Messeniorum factus certior, cum mercenario milite et paucis Lacedaemoniis eo ducit: et quum prima luce appropinquasset, magno impetu castra *Messeniorum* invadit. Illi, qui ceteroquin nihil pro sanis fecerant, maximeque in eo peccaverant, quod pedem Tegea efferte ausi erant, neque idoneum armatorum numerum habentes, neque peritorum

consilio utentes; in ipsa tamen pugna adversus invadentem hostem, salutis suae, quod quidem in ipsis fuit, non defuerunt. Nam ut primum apparere hostes viderunt, omnibus relictis impedimentis, ad ipsum castellum curriculo sese receperunt. Itaque supellectile quidem et equis plerisque *Lycurgus* est potitus: sed militum vivum quidem cepit neminem, octo tantum ex equitibus occidit. *Messenii*, hac clade affecti, per Argos patriam repetunt. *Lycurgus*, re bene gesta ferox, ubi Lacedaemonem est reversus, instruendo bello intentus, concilia cum amicis agitabat: et *Philippo* exeundi e Laconica potestatem, priusquam prae-

Ol. 140. 2. Φίλιππον ἐπανελθεῖν ἐκ τῆς χώρας ἄνευ κινδύνου καὶ συμπλοκῆς. Ὁ δὲ βασιλεὺς, ἐκ τῆς Ἑλίας ἀνα- 12  
 ζεύσας, προῆγε, πορθῶν ἅμα τὴν χώραν καὶ τεταρ-  
 ταῖος αὐθις εἰς τὰς Ἀμύκλας κατῆρε παντὶ τῷ στρα-  
 τεύματι περὶ μέσον ἡμέρας.

XXI. Λυκούργος δὲ, διαταξάμενος περὶ τοῦ μέλλον-  
 τος κινδύνου τοῖς ἡγεμόσι καὶ τοῖς φίλοις, αὐτὸς μὲν  
 ἐξελθὼν ἐκ τῆς πόλεως, κατελάβετο τοὺς περὶ τὸ Μενε-  
 λαῖον τόπους, ἔχων τοὺς πάντας οὐκ ἐλάττους δισχι-  
 λίαν. τοῖς δ' ἐν τῇ πόλει συνέθετο, προσέχειν τὸν νοῦν, 2  
 ἵν', ὅταν αὐτοῖς αἰρῇ τὸ σύνθημα, σπουδῇ κατὰ πλείους  
 τόπους ἐξαγαγόντες πρὸ τῆς πόλεως τὴν δύναμιν ἐκτάτ-  
 τωσι, ἵβλέπουσαν ἐπὶ τὸν Εὐρώταν, καθ' ὃν ἐλάχιστον  
 τόπον ἀπέχει τῆς πόλεως ὁ ποταμός. Τὰ μὲν οὖν περὶ 3  
 τὸν Λυκούργον καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους ἐν τούτοις ἦν.  
 Ἴνα δὲ μὴ, τῶν τόπων ἀγνοουμένων, ἑανυπότακτα καὶ 4  
 κωφὰ γίγνηται τὰ λεγόμενα, συνυποδεικτίον ἂν εἴη τὴν  
 φύσιν καὶ τάξιν αὐτῶν· ὃ δὴ καὶ παρ' ὅλην τὴν 5  
 πραγματείαν πειρώμεθα ποιεῖν, συνάπτοτες καὶ συνοι-  
 κειοῦντες ἀεὶ τοὺς ἀγνοουμένους τῶν τόπων τοῖς γνωριζο-  
 μένοις καὶ παραδιδόμενοις. Ἐπεὶ γὰρ τῶν κατὰ πό- 6  
 λεμον κινδύνων τοὺς πλείους καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ  
 θάλατταν σφάλλουσιν αἱ τῶν τόπων διαφοραὶ· βουλό-

Mene-  
 laium,  
 prope Lace-  
 daemonem.

Locorum  
 situs in  
 Historia  
 accurate  
 designan-  
 dus.

<sup>c</sup> is abest a vett. libris; ex Reg. B. recepit Casaub. <sup>f</sup> βλίτ. κατὰ edd. ex  
 Bav. <sup>g</sup> Alii ἀνυπότακτα.

lil discrimen subiisset, videbatur non facturum. Rex, castris ex *Hellæ* motis, populabundus agmen ducens, quartis castris *Amyclas* cum universo exercitu circa meridiem est reversus.

xxi. *Lycurgus*, postquam ducibus amicisque suis necessaria ad futurum certamen præcepisset, cum his mille omnino armatorum manu urbem ipse egressus, proxima *Menelaio* loca insidet: cum remanentibus in urbe constituit, ut signum, quod daturus ipsis erat, diligenter observarent; eoque sublato, militem propere multis simul locis oppido educerent, et, qua minimum a *Sparta* abest *Eurotas*, ibi ante

ipsam urbem copias in aciem ita dirigerent, ut fluvium spectaret acies. Et *Lycurgus* quidem ac *Lacedaemonil* in his tum erant. Sed ne propter memorandorum locorum ignoracionem sequens narratio confusa et vaga, atque ut ita dicam, surda existat; faciendum nobis, ut in rebus gestis commemorandis naturam simul ac situm locorum tradamus. Quod quidem ubique in hoc opere facere conamur, ut notis jam locis et in historiis priorum memoratis ignota connectamus componamusque. Quoniam enim et terra et mari res gerentibus plerisque ignorata locorum discrimina et proprietates

μεθα δὲ, πάντας, οὐχ οὕτω τὸ γεγονός, ὥς τὸ πῶς A. U. 536.  
 ἰγένητο, γινώσκειν· οὐ παρολιγωρητέον τῆς τῶν τόπων  
 ὑπογραφῆς, ἐν οὐδ' ὁποία μὲν τῶν πράξεων, ἥμιστα δ'  
 ἐν ταῖς πολεμικαῖς· οὐδ' ὀκνητέον, ποτὲ μὲν λιμίσι καὶ  
 πελάγεσι καὶ νήσοις συγχρῆσθαι σημείοις, ποτὲ δὲ  
 8 πάλιν, ἱεροῖς, ὄρεσι, <sup>h</sup> χῶραις, ἐκωνύμοις· τὸ δὲ τελευ-  
 ταῖον, ταῖς ἐκ τοῦ περιέχοντος διαφοραῖς, ἐπειδὴ κοινό-  
 9 γαται πᾶσιν ἀνθρώποις εἰσὶν αὗται. Μόλις γὰρ οὕτω  
 δυνατὸν, εἰς ἔννοιαν ἀγαγεῖν τῶν ἀγνοουμένων τούς  
 10 ἀκούοντας, καθάπερ καὶ πρότερον εἰρήκαμεν. Ἔστι δ'  
 ἡ τῶν τόπων φύσις τοιαύτη, ὑπὲρ ἧν νῦν δὴ ὁ λόγος.

XXII. Τῆς γὰρ Σπάρτης, τῇ μὲν καθόλου σχήματι, <sup>Spartæ  
situs.</sup>  
 περιφεροῦς ὑπαρχούσης, καὶ κειμένης ἐν τόποις ἐπι-  
 πέδοις, κατὰ μέρος δὲ περιεχούσης ἐν αὐτῇ <sup>i</sup> διαφόρους  
 2 ἀνωμάλους καὶ βουνῶδεις τόπους· τοῦ δὲ ποταμοῦ  
 παραρρίοντος ἐκ τῶν πρὸς ἀνατολὰς αὐτῆς μερῶν, ὃς  
 καλεῖται μὲν Εὐρώτας, γίγνεται δὲ τὸν πλείων χρόνον  
 3 ἄβατος διὰ τὸ μέγεθος· <sup>i</sup> συμβαίνει τοὺς βουνούς, ἐφ' ᾧ  
 τὸ Μενελαϊόν ἐστι, πέραν μὲν εἶναι τοῦ ποταμοῦ,  
 κῆσθαι δὲ τῆς πόλεως κατὰ χειμερινὰς ἀνατολὰς,  
 ὄντας τραχιῆς καὶ δυσβάτους καὶ διαφερόντως ὑψηλοῦς,  
 ἐπικεῖσθαι δὲ τῇ πρὸς τὴν πόλιν τοῦ ποταμοῦ διαστή-

<sup>h</sup> Hæc, cum vulgo conjuncta essent, interposita distinctione separavi. <sup>i</sup> ἐξαι-  
 χῶραις ἐκωνύμοις suspicatus est Ernesti. <sup>i</sup> διαφόρους caret Bav.

sunt fraudi; nos autem optamus, ut omnes, qui nostra legent, non tantum quid actum fuerit, sed potissimum quo modo quæque res gesta sit, cognoscant: nulla quidem in parte omittenda nobis est locorum descriptio; nusquam vero minus, quam ubi bellicæ actiones explicantur: neque refugere debemus, quo minus modo portu aliquo, aut mari, aut insula, modo aliquo templo, monte, agro, aut aliquo cognomine; postremo cæli differentiis (quoniam harum notitiâ universalis mortalibus maxime communis est) ad designanda loca, quibus quæque res gesta est, utamur. Hac quippe ratione sola, ut ante diximus, ad eorum locorum cognitionem, quæ adhuc ignorantur, per-

duci lectores queant. Est autem locorum, quibus de nunc agimus, natura hujusmodi.

XXII. Sparta urbs, si universam illius figuram spectes, formam habet rotundam; estque in planitie quidem sita, ita tamen, ut ex parte loca etiam aspera nonnulla atque tumulos in se contineat. Hanc ab Ortu præterlabitur amnis Eurotas; qui per majorem anni partem, propter aquarum copiam, vado transiri non potest. Illi autem tumuli, quibus impositum est *Μενελαϊον*, ab altera fluminis sunt ripa, qua vergit urbs ad hibernum solis ortum: qui quum asperi sint difficilesque superatu, et insigni altitudine, prorsus imminet illi spatio, quod inter urbem

ΟΙ. 140. 2. **ματι κυρίως· δι' οὗ φέρεται μὲν ὁ προσηρημένος ποταμὸς 4**  
**παρ' αὐτὴν τὴν τοῦ λόφου ρίζαν· ἐστὶ δ' οὐ πλεῖον τὸ**  
 Lycurgus et Lacedæmonii expectant Philippum.  
**ἔδει ποιῆσθαι κατ' ἀνάγκην τὸν Φίλιππον, ἐκ μὲν**  
**εὐωνύμων ἔχοντα τὴν πόλιν καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους**  
**ἑτοίμους καὶ παρατεταγμένους, ἐκ δεξιῶν δὲ τὸν τε**  
**ποταμὸν καὶ τοὺς περὶ τὸν Λυκοῦργον, ἐπὶ τῶν λόφων**  
**ἑφισταῖτας. Ἐμμεληχάνηντο δὲ τι πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι 6**  
**καὶ τοιοῦτον οἱ Λακεδαιμόνιοι. φράξαντες γὰρ τὸν**  
**ποταμὸν αἰῶθει, ἐπὶ τὸν μεταξὺ τόπον τῆς πόλεως καὶ**  
**τῶν βουνῶν ἐφῆκαν· οὗ διαβρόχου γενηθέντος, οὐχ οἶον**  
**τοὺς ἵππους, ἀλλ' οὐδ' αἶν τοὺς πεζοὺς δυνατὸν ἦν**  
**ἑμβαίνειν. διόπερ ἀπειλείετο, παρ' αὐτὴν τὴν παρῳρίαν 7**  
**ὑπὸ τοὺς λόφους τὴν δύναμιν ἄγοντας, δυσπαραβο-**  
**θήτους καὶ μακροὺς αὐτοὺς ἐν πορείᾳ παραδιδόναι τοῖς**  
 Philippus Lycurgum de Meneleio deturbare parat.  
**πολεμίοις. Εἰς ἃ βλέπων ὁ Φίλιππος, καὶ βουλευσά- 8**  
**μενος μετὰ κτῶν φίλων, ἀναγκαιότατον ἔκρινε τῶν**  
**παρόντων, τὸ τρέψασθαι πρῶτον τοὺς περὶ τὸν Λυκοῦρ-**  
**γον ἀπὸ τῶν κατὰ Μενελαῖον τόπων. ἀναλαβὼν οὖν 9**  
**τοὺς τε μισθοφόρους καὶ τοὺς πελταστὰς, ἐπὶ δὲ τούτοις**  
**καὶ τοὺς Ἰλλυριοὺς, προῆγε, διαβάς τὸν ποταμὸν, ὡς**  
**ἐπὶ τοὺς λόφους. Ὁ δὲ Λυκοῦργος, συνθεωρῶν τὴν 10**  
**ἐπίνοιαν τοῦ Φιλίππου, τοὺς μὲν μεθ' ἑαυτοῦ στρα-**

κ τῶν ἄλλων ἡγεμίων edd. ex Bav.

atque Eurotam est interjectum. Atque hoc intervallum universum, cum ipso amne, qui per illud juxta collium radices labitur, ultra stadium unum cum dimidio nequaquam patet. Hac necessario transeundum Philippo fuit in reditu: ita ut urbem, et Lacedæmonios paratos instructosque in acie, ad lævam haberet; ad dextram vero, tum amnem ipsum, tum Lycurgi copias, quæ colles insederant. Hoc amplius autem Lacedæmonii artificium istiusmodi erant commenti: obstructo namque flumine in superiore parte, restagnare aquam in illud quod diximus spatium, inter urbem et colles interceptum, fecerant: ut per locum irri-

gium ne pedites quidem tuto vestigium figere possent, nedum equites. Itaque illud unum supererat, ut præter radices montium et sub ipsos colles longo et minime ad subsidiandum sibi invicem apto agmine ductans exercitum, sese ac suos rex hostium telis exponeret. Hæc Philippus animadvertens, collato cum amicis consilio nihil magis necessarium ex præsentibus judicavit, quam ut Lycurgum primo de locis circa Meneleium deturbaret. Itaque mercenariis secum assumptis, cetratisque, et præter hos Illyriis, trajecto amne ad colles ducit. Lycurgus, Philippi consilio cognito, suos parare, et ad certamen accendere:

τιώτας ἡτοίμαζε καὶ παρεκάλει πρὸς τὸν κίνδυνον τοῖς Δ. U. 536.  
 12 δὲ ἐν τῇ πόλει τὸ σημεῖον ἀνέφηνεν. οὗ γινομένου,  
 παραυτίκα τοὺς πολιτικούς, οἷς ἐπιμελὲς ἦν, ἐξῆγον  
 κατὰ τὸ συντεταγμένον πρὸ τοῦ τείχους, ποιῶντες ἐπὶ  
 τοῦ δεξιοῦ κέρατος τοὺς ἰππεῖς.

ΣΧΙΙΙ. Ὁ δὲ Φίλιππος, ἰγγίσας τοῖς περὶ τὸν Depellitur  
 Λυκούργον, τὸ μὲν πρῶτον αὐτοὺς ἐφῆκε τοὺς μισθο- Lycurgus  
 2 φόρους. ἐξ οὗ καὶ συνέβη τὰς ἀρχὰς ἐπικυδιστέρας a Menelaio.  
 ἀγωνίζεσθαι τοὺς παρὰ τῶν Λακεδαιμονίων ἄτε καὶ  
 τοῦ καθοπλισμοῦ καὶ τῶν τόπων αὐτοῖς οὐ μικρὰ  
 3 συμβαλλομένῃν. ἐπεὶ δὲ τοὺς μὲν πελταστὰς ὁ Φίλιπ-  
 πος ὑπέβαλε τοῖς ἀγωνιζομένοις, ἐφεδρείας ἔχοντας  
 τάξιν, τοῖς δ' Ἰλλυριοῖς ὑπεράρας ἐκ πλαγίῳ ἐποιεῖτο  
 4 τὴν ἔφοδον. τότε δὲ συνέβη, τοὺς μὲν παρὰ τοῦ Φι-  
 λίππου μισθοφόρους, ἐπαρθέντας τῇ τῶν Ἰλλυριῶν καὶ  
 πελταστῶν ἐφεδρείᾳ, πολλαπλασίως ἐπὶ ῥῶσθῆναι πρὸς  
 τὸν κίνδυνον τοὺς δὲ παρὰ τοῦ Λυκούργου, καταπλα-  
 γέντας τὴν τῶν βαρείων ὅπλων ἔφοδον, ἐκκλίαντας  
 5 φυγεῖν. Ἔπεισον μὲν οὖν αὐτῶν εἰς ἐκατὸν, ἀάλωσαν δὲ  
 μικρῶ πλείους. οἱ δὲ λοιποὶ διέφυγον εἰς τὴν πόλιν. ὁ  
 δὲ Λυκούργος αὐτὸς, ταῖς ἀνοδίαις ὁρμήσας, νύκτωρ  
 μετ' ὀλίγων ἐποίησατο τὴν εἰς τὴν πόλιν πάροδον.  
 6 Φίλιππος δὲ τοὺς μὲν λόφους τοῖς Ἰλλυριοῖς κατελά-

<sup>1</sup> αὐτοὺς ἰππεῖς ex conject. scripsi cum Reiskio. Vulgo omnes αὐτοὺς. <sup>2</sup> δὲ  
 carent Vat. Flor. Aug. Reg. A. Urb. <sup>3</sup> ἐκκλίαντας Flor. Urb.

simul iis qui in urbe erant, signum dare. Quod ubi sublatum est in altum, extemplo urbanarum copiarum duces, sicut mandatum ipsis fuerat, urbe illas educunt, et pro mœnibus aciem instruunt; in cuius dextro cornu equites sunt locati.

XXIII. Macedo, ut propius Lycurgum est ventum, mercenarios ire in hostem, et pugnae initium facere jubet. Unde etiam accidit, ut principio certaminis Lacedæmonii, quos et armatura et loci ingenium adjuvabat, secundiore fortuna pugnarent. Verum postquam cetratos Philippus subsequi illos iussit, et in usum subsidii a tergo

pugnantium stare, atque ipse, circumductis Illyriis, a lateribus hostes coepit invadere: tum enimvero mercenarii quidem regis, præsidio cetratorum et Illyriorum feroces, multis partibus acrius ac fortius in pugnam incumbere; Lycurgeus vero miles, ingruentis sibi gravis armaturæ metu percussus, acie inclinata fugæ sese mandare. Desiderati sunt ex horum numero fere centum: capti aliquanto plures: reliqui in urbem fuga se receperunt. Lycurgus ipse, avia pervagatus, noctis silentio cum paucis Spartam rediit. Philippus Illyriorum opera colles occupat: ipse cum expedito milite et

OL 140. 2. Ἔστο· τοὺς δ' εὐζώνους ἔχων καὶ πελταστὰς, ἱκανῆς  
πρὸς τὴν δύναμιν. Ἄρατος δὲ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον, 7  
ἀγωνίᾳ τῶν Ἀμυκλῶν τὴν φάλαγγα, σύνεγγυς ἦν ἤδη  
τῆς πόλεως. ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς, διαβὰς τὸν ποταμὸν, 8  
ἐφ' ἡδρεὺς τοῖς εὐζώνοις καὶ πελτασταῖς, ὅτι δὲ τοῖς  
ἰκπεύσιν, ῥῆως τὰ βαρέα τῶν ὅπλων ὑπ' αὐτοὺς τοὺς  
βουνούς ἀσφαλῶς διήει τὰς δυσχωρίας. Τῶν δ' ἐκ τῆς 9  
πόλεως ἐπιβαλλομένων ἐγχειρεῖν τοῖς ἐφειδρεύουσι τῶν  
ἰκπεύων, καὶ γενομένης συμπλοκῆς ὀλοσχερεστέρας, καὶ  
τῶν πελταστῶν εὐψύχως ἀγωνισαμένων· καὶ περὶ τοῦτον 10  
τὸν καιρὸν Φίλιππος ὁμολογούμενος προτέρημα ποιήσας,  
καὶ συνδιώξας τοὺς τῶν Λακεδαιμονίων ἰκπεῖς εἰς τὰς  
πύλας, μετὰ ταῦτα διαβὰς ἀσφαλῶς τὸν Εὐρώταν,  
ἀκουράγει τοῖς αὐτοῦ φυλαγγίταις.

Erumpen-  
tes Sparta-  
nos in ur-  
bem com-  
pellit Phi-  
lippus.

Castra Phi-  
lippi prope  
Spartam.

XXIV. Ἡδὴ δὲ τῆς ὥρας συναγωγῆς ἅπαντας,  
ἀναγκαζόμενος αὐτοῦ στρατοπεδεύειν, περὶ τὴν ἐκ τῶν  
στενῶν ἔξοδον ἐχρήσατο στρατοπεδείᾳ· κατὰ σύμπτωμα 2  
τῶν ἡγουμένων περιβαλλομένων τοιοῦτον τόπον, οἷον οὐκ  
ἂν ἄλλον τις εὔροι, βουλόμενος εἰς τὴν χώραν τῆς  
Λακωνικῆς παρ' αὐτὴν τὴν πόλιν ποιεῖσθαι τὴν εἰσβολήν.  
Ἔστι γὰρ ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῶν προειρημένων στενῶν, ὅταν 3  
ἀπὸ τῆς Τηγίας ἢ καθόλου τῆς μεσογαίου παραγιγνό-

° ἴτι δὲ ex conject. oræ Reg. B. inscripta recepit Casaub. Ante hunc edd.  
cum MStis mendose ἴτι δὲ. P ἴτι ex ead. ora Reg. B. adscitum est, cum  
abesset a libris omnibus. ¶ Mendose ἴτι Vat. Flor. Aug. Reg. A.  
† περιβαλλομένων Flor. περιλαβόμενων, Casaub. invitis MStis.

cetratis ad exercitum revertitur. Per  
idem tempus Aratus phalangem Amy-  
clis ducebat: quo ad urbem jam ap-  
propinquante, rex transit flumen, et  
cum levi armatura cetratisque et equi-  
tibus in subsidiis mansit, donec gra-  
viter armati juxta colles ipsos angus-  
tias viarum sine periculo sunt emensi.  
Conantibus interim oppidanis subsi-  
diarios equites adoriri, magno excitato  
certamine, ita fortiter pugnarunt ce-  
trati, ut etiam hac in parte non ancipitem rex victoriam consequeretur:  
qui, fugatis Lacedæmoniorum equi-  
tibus ad portas usque, mox amnem

Eurotam sine discrimine transgressus,  
phalangis suæ agmen extremum co-  
gebat.

xxiv. Quum vero hora diei omnes  
jam de recipiendo se admoneret; co-  
actus eo loci considerare Philippus, in  
ipso exitu angustiarum castra est me-  
tatus. Eveneratque forte fortuna, ut  
viarum ductores ejusmodi locum ad  
castrametationem caperent, cui simi-  
lem alium nemo inveniatur, habens in  
animo præter urbem ipsam facere in  
Laconicam impressionem. Venienti-  
bus namque Tegeæ, sive omnino ex  
mediterranea parte Peloponnesi, in

μεινος ἰγγίζη τις τῇ Λακεδαιμόνι, τόπος ἀπέχων μὲν A. U. 536.  
τῆς πόλεως δύο μάλιστα σταδίους, ἐπ' αὐτοῦ δὲ κείμε- Castra Phi-  
lippi prope  
Spartam.  
4 νος τοῦ ποταμοῦ. τούτου δὲ συμβαίνει τὴν μὲν ἐπὶ τὴν  
πόλιν καὶ τὸν ποταμὸν βλέπουσαν πλευρὰν περιέχισθαι  
πᾶσαι ἁπόδω μεγάλη καὶ παντελῶς ἀπροσίτῳ· τὸ δ'  
ἐπὶ τοῖς κρημνοῖς τούτοις χωρίον, ἐπίπεδόν ἐστι καὶ  
ἰγεῶδες καὶ κάθυδρον, ἅμα δὲ καὶ πρὸς τὰς εἰσαγωγὰς  
5 καὶ τὰς ἐξαγωγὰς τῶν δυνάμεων εὐφυῶς κείμενον· ὥστε  
τὸν στρατοπέδευσαντα ἐν αὐτῷ, καὶ κατασχόντα τὸν  
ὑπερκείμενον λόφον, δοκεῖν μὲν ἐν ἀσφαλεῖ στρατοπε-  
δεύειν διὰ τὴν παράθεσιν τῆς πόλεως· στρατοπεδεύειν  
δὲ ἐν καλλίστῳ, κρατοῦντα τῆς εἰσόδου καὶ τῆς διόδου  
6 τῶν στενῶν. Πλὴν ὅγε Φίλιππος, καταστρατοπε-  
δεύσας ἐν τούτῳ μετ' ἀσφαλείας, τῇ κατὰ πόδας  
ἡμέρᾳ τὴν μὲν ἀποσπευὴν προαπέστειλε, τὴν δὲ δύναμιν  
ἐξέταξεν ἐν τοῖς ἐπιπέδοις, εὐσύνοπτοι τοῖς ἐκ τῆς  
7 πόλεως. χρόνον μὲν οὖν τινα βραχὺν ἔμεινε· μετὰ δὲ  
ταῦτα κλίνας ἐπὶ κέρας, ἤγε ποιούμενος τὴν πορείαν ὡς  
8 ἐπὶ Τίγειαν. Συνάψας δὲ τοῖς τόποις, ἐν οἷς Ἀντίγονος Ex Laconi-  
ca Corin-  
thum redit  
Philippus.  
καὶ Κλειομένης συνεστήσαντο τὸν κίνδυνον, αὐτοῦ κατε-  
9 στρατοπέδευσε. τῇ δ' ἐξῆς θεασάμενος τοὺς τόπους,  
καὶ θύσας τοῖς θεαῖς ἐφ' ἑκατέρου τῶν λόφων, ὧν ὁ μὲν  
Ὀλυμπος, ὁ δ' Εὐᾶς καλεῖται, μετὰ ταῦτα προῆγε,

<sup>1</sup> ἀπόδω vel ἀποδῶ Vat. Aug. Reg. A. quod in ἀφῶδω mutavit Flor. <sup>2</sup> γαιῶδες  
Vat. Reg. A. Urain. <sup>3</sup> τῶν στενῶν. Sic correxi. Articulo plane carent Vat.  
Flor. Aug. Reg. A. Alieno loco cum Bav. ponunt editi, τῶν τῆς εἰσόδου καὶ τῆς  
διόδου στενῶν.

aditu ipso illarum faucium, cum  
*Spartæ* jam appropinquas, ad duo ab  
urbe stadia in fluminis ripa locus ille  
occurrit: cujus lateri ei, quod urbem  
fluviumque respicit, longum ac difficile  
jugum prorsusque inaccessum præ-  
texitur; at super istis præruptis cau-  
tibus campus est planus, terrenus, et  
aquarum copia abundans, ad introdu-  
cendum pariter educendumque mil-  
item opportune situs: ut, qui ibi castra  
posuerit, et imminensem collem semel  
occupaverit, consediase in tuto dici  
possit, quod ad propinquam quidem  
urbem attinet; simulque commodis-  
simo loco, quandoquidem et aditum

faucium et transitum in sua habet  
potestate. Ceterum *Philippus*, post-  
quam ibi extra periculum quieverisset,  
postero die, præmissis impedimentis,  
in locis planis aciem in oculis oppida-  
norum instruit: et, quum pugnandi  
potestatem ad breve tempus fecisset  
hostibus, mox detorquens aciem in  
alterum cornu, *Tegam* agmen ducit.  
Ut ad id locorum est ventum, ubi An-  
tigonus et Cleomenes olim pugnave-  
rant: rex stativa ibi habet: dieque  
insequenti loca illa contemplatus, post  
rem divinam factam in utriusque col-  
lis vertice, quorum alteri Olympo, al-  
teri Evæ nomen; postrema acie valide

OL 140. 2. στέρροποιήσάμενος τὴν οὐραγίαν. ἀφικόμενος δ' εἰς 10  
 Τίγριαν, καὶ λαφυροπωλήσας πᾶσαν τὴν λείαν, καὶ  
 μετὰ ταῦτα ποιησάμενος δι' Ἀργούς τὴν πορείαν, ἦκε  
 μετὰ τῆς δυνάμειος εἰς Κόρινθον. Παρόντων δὲ καὶ 11  
 πρεσβευτῶν παρὰ τε Ῥοδίων καὶ Χίων, περὶ διαλύσεως  
 τοῦ πολέμου, χρηματίσας τούτοις, καὶ συνποκριθεὶς,  
 καὶ φήσας, ἔτοιμος εἶναι διαλύσθαι καὶ νῦν καὶ πάλαι  
 πρὸς Αἰτωλοῦς· τούτους μὲν ἐξέπεμπε, διαλέγεσθαι  
 κελεύσας καὶ τοῖς Αἰτωλοῖς περὶ τῆς διαλύσεως.  
 Αὐτὸς δὲ καταβὰς εἰς τὸ \* Λέχαιον, ἐγίγνετο περὶ 12  
 πλοῦν, ἔχων τινὰς πράξεις ὁλοσχερεστέρας ἐν τοῖς περὶ  
 Φωκίδα τόποις.

Leontius  
 seditionem  
 excitat mi-  
 litum.

XXV. Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον, οἱ περὶ τὸν  
 Λεόντιον καὶ Μεγαλίαν καὶ Πτολεμαῖον, ἔτι πεπεισ-  
 μένοι καταπλήξεσθαι τὸν Φίλιππον, καὶ λῦειν τῷ τοι-  
 οῦτῳ τρόπῳ τὰς προγεγενημένας ἀμαρτίας, ἐνέβαλον  
 λόγους εἰς τε τοὺς πελταστὰς καὶ τοὺς ἐκ τοῦ λε-  
 γομένου παρὰ τοῖς Μακεδόσιν ἀγῆματος· ὅτι κιν- 2  
 δυνεύουσι μὲν ὑπὲρ πάντων, γίγνεται δ' αὐτοῖς οὐδὲν τῶν  
 δικαίων, οὐδὲ κομίζονται τὰς λείας τὰς γιγνομένας  
 αὐτοῖς ἐκ τῶν ἱθισμῶν. Δι' ὧν παράξυναν τοὺς νεανί- 3  
 σκους, συστραφέντας ἐγχειρῆσαι διαρπάζειν μὲν τὰς  
 τῶν ἐπιφανιστάτων φίλων καταλύσεις, ἐκβάλλειν δὲ  
 τὰς θύρας καὶ κατακόπτειν τὸν κέραμον τῆς τοῦ βασι-  
 λείας αὐλῆς. Τούτων δὲ συμβαινόντων, καὶ τῆς πόλεως 4

\* Λέχαιον h. l. dant libri nostri: et sic mox rursus, et passim alibi.

firmata, *Tegeam* contendit. *Tegeæ* quum prius omnem curasset di-  
 vendi, itinere dein per *Argos* habito,  
 cum universo exercitu *Corinthum* per-  
 venit. Ibi quum adessent *Rhodiorum*  
 et *Chiorum* legati, de componendo  
 bello missi; his legationibus operam  
 rex dedit: et, simulatione usus, quum  
 paratum se diceret et nunc esse, et jam  
 pridem fuisse, ad transigendum cum  
*Ætolis*, eos dimisit; jussos, cum eis-  
 dem *Ætolis* pariter de pace agere. Ipse  
 ad *Lechæum* descendit, et ad trajici-  
 endum se parat; spem habens rerum  
 quarumdam majoris momenti in *Pho-*  
*cide* conficiendarum.

xxv. Circa idem tempus, *Leontius*,  
*Megalas*, et *Ptolemæus*; sperantes ad-  
 huc terreri *Philippum* posse, atque  
 hoc pacto delicta sua priora fore tecta;  
 apud cetratos, et eos qui more *Mace-*  
*donum* *Agema* dicuntur, hujusmodi  
 sermones jaciunt: *pericula quidem pro*  
*omnibus ipsis adire; ceterum nihil*  
*juris prorsus ipsis jam esse relictum; ac*  
*ne prædam quidem concedi quæ ex more*  
*ipsis deberetur.* His verbis animos ju-  
 venum ita incenderunt, ut divisi in  
 cuneos præcipuorum ex amicis regis  
 diversoria aggredirentur, et fores quo-  
 que regii prætorii revellerent, tegulas-  
 que effringerent. Quo facto, quum

ὅλης ἐν θορύβῳ καὶ ταραχῇ καθιστώσης, ἀκούσας ὁ <sup>A. U. 536.</sup>  
 Φίλιππος, ἦκε μετὰ σπουδῆς ἐν τοῦ Λεγκαίου, θίγων εἰς <sup>Leontius</sup>  
 5 τὴν πόλιν. καὶ συναγαγὼν εἰς τὸ θέατρον τοὺς Μακε- <sup>seditionem</sup>  
 δόνας, τὰ μὲν παρεκάλει, τὰ δ' ἐπέπληττε πᾶσιν ἐπὶ <sup>excitat mil-</sup>  
 6 τοῖς πεπραγμένοις. θορύβου δ' ὄντος καὶ πολλῆς ἁκρι-  
 σίας, καὶ τῶν μὲν οἰομένων δεῖν ἄγειν καὶ βάλλειν τοὺς  
 αἰτίους, τῶν δὲ διαλύεσθαι καὶ μηδενὶ μνησικακεῖν·  
 7 τότε μὲν ὑποκριθεὶς ὡς πεπεισμένος, καὶ παραπαλίσας  
 πάντας, ἐπαῆλθε· σαφῶς μὲν εἰδὼς τοὺς ἀρχηγοὺς  
 τῆς κινήσεως γεγονότας, οὐ προσποιηθεὶς δὲ, διὰ τὸν  
 καιρὸν.

XXVI. Μιτὰ δὲ τὴν ταραχὴν ταύτην αἱ μὲν ἐν  
 τῇ Φωκίδι <sup>2</sup>προφανῆσαι πράξεις, ἐμποδισμούς τινας  
 αὐτοῖς ἐλπιδας, διὰ τὸ μηδὲν σφίσι προχωρεῖν τῶν <sup>Apellem</sup>  
 ἐπιπορευμένων, κατέφυγον ἐπὶ τὸν Ἀπελλῆν· καὶ δια- <sup>Chalcide</sup>  
 3 πεμπόμενοι συνεχῶς ἐκάλουν αὐτὸν ἐκ τῆς Χαλκίδος,  
 ἀπολογιζόμενοι τὴν περὶ σφῶς ἀπορίαν καὶ δυσχρηστίαν  
 εἰς τῆς πρὸς τὸν βασιλεία διαφορᾶς. συνέβαινε δὲ τὸν <sup>arcessit</sup>  
 Ἀπελλῆν πεποιθῆσθαι τὴν ἐν Χαλκίδι διατριβὴν ἔξου- <sup>Leontius.</sup>  
 4 σιαστικώτερον τοῦ καθήκοντος αὐτῷ. τὸν μὲν γὰρ  
 βασιλεία, νῦν ἔτι καὶ τὸ πλεῖον ὑπ' αὐτὸν ὄντα, καὶ

<sup>1</sup> *ἀκρισίας* recte Casaubonus cum Ursino et Reg. B. Libri vett. mendose  
*ἀρεσίας*. <sup>2</sup> Vulgo editum est *προφανῆς*, nullo plane sensu. Terminatio *ω*,  
 quæ extremo verbo *προφανῆς* olim erat superscripta, temere deinde neglecta est  
 a librariis.

trepidationis ac tumultus plena jam  
 omnia essent in urbe, *Philippus*, re  
 cognita, e *Lecheo* in urbem ingenti co-  
 lleritate occurrit; Deinde convocatos  
 in theatro Macedones, partim monere,  
 partim, propter illa quæ facta erant,  
 universos increpare. Orto autem tu-  
 multu magnaue perturbatione, quoniam  
 alii diccerent, ducendos in vincula ce-  
 dendosque seditionis auctores; alii,  
 dimittendos, ac veniam dandam; tum  
 quidem dissimulata mente sua rex,  
 tamquam effecisset quod voluerat, co-  
 hortatus omnes, concione discessit:  
 parvus probe, quinam primi seditionis  
 incitatores exstiterent; verum in pre-  
 sentia dissimulandum id sibi esse ratus.

xxvi. Composito isto tumultu, oc-  
 casio aliquid in Phocide molendi quæ  
*Philippo* fuerat ostensa, certis de causis  
 est impedita. *Leontius* vero, post-  
 quam vidit omnia sua consilia frustra  
 esse, de salute jam sua desperans,  
*Apellis* opem imploravit: mittendisque  
 subinde nunciis, quibus significabat  
 ipsi, quantis difficultatibus atque in-  
 commodis ob susceptam cum rege si-  
 mulatam circumveniretur, e *Chalcide*  
 eum arcessabat. *Apelles* autem, dum  
*Chalcide* morabatur, licenter omnia et  
 pro libidine agebat. Regem enim, ut-  
 pote juvenem admodum, auctoritate sua  
 plurimum regi, neque habere ullius  
 rei potestatem, persuaserat hominibus:

OL 140. 2. μηδενὸς κύριον, ἀπειδείκνυε· τὸν δὲ τῶν πραγμάτων χειρισμὸν, καὶ τὴν τῶν ὅλων ἐξουσίαν, εἰς ἑαυτὸν ἱκανῆγε. Διόπερ οἱ τε ἀπὸ Μακεδονίας καὶ Θεσσαλίας 5 ἐπιστάται καὶ χειρίζονται τὴν ἀναφορὰν ἐποιοῦντο πρὸς ἐκείνους, αἱ τε κατὰ τὴν Ἑλλάδα πόλεις ἐν τοῖς ψηφίσμασι καὶ τιμαῖς καὶ θωρααῖς ἐπὶ βραχὺ μὲν ἐμνημόνευον τοῦ βασιλείως· τὸ δ' ὅλον αὐτοῖς ἦν καὶ τὸ πᾶν Ἀπελλῆς. Ἐφ' οἷς ὁ Φίλιππος, πυνθανόμενος, 6 πάλαι μὲν ἐσχετλίαζε, καὶ δυσχερῶς ἔφερε τὸ γιγνόμενον· ἄτε καὶ παρὰ πλευρὰν ὄντος Ἀράτου, καὶ πραγματικῶς ἐξεργαζομένου τὴν ὑπόθεσιν· ἀλλ' ἱκανῆς, καὶ πᾶσιν ἄδηλος ἦν, ἐπὶ τί φέρεται, καὶ ἐπὶ ποίας ὑπάρχει γνώμης. Ὁ δ' Ἀπελλῆς, ἀγνοῶν τὰ 7 κατ' αὐτὸν, πεπεισμένος δέ, ἂν εἰς ὅψιν ἔλθῃ τῷ Φιλίππῳ, πάντα κατὰ τὴν ἑαυτοῦ γνώμην διοικήσειν, ὥρμησε, τοῖς περὶ τὸν Λεόντιον ἐπικουρήσαν, ἐκ τῆς Χαλκίδος. Παραγενομένου δὲ εἰς Κόρινθον αὐτοῦ, 8 μεγάλην σπουδὴν ἐποιοῦντο καὶ <sup>a</sup>παράζυναι τοὺς ἰεῖους εἰς τὴν ἀπάντησιν οἱ περὶ τὸν Λεόντιον καὶ Πτολεμαῖον καὶ Μεγαλίαν, ὄντες ἡγεμόνες τῶν τε πελταστῶν καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐπιφανεστάτων συστημάτων. γενομένης 9 δὲ τῆς εἰσόδου <sup>b</sup>τραγικῆς, διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀπαντησάντων ἡγεμόνων καὶ στρατιωτῶν, ἦκε πρὸς τὴν αὐλὴν ὁ

Magna cum  
pompa Co-  
rinthum  
intrat  
Apelles.

<sup>a</sup> παραζύναι Flor. Idem paulo ante εἰς τὴν Κόρινθον.  
Herv. et seqq. cum Aug. et Reg. A.

<sup>b</sup> στρατηγικῆς editio

itaque administrationem omnem rerum et summum imperium ad se traherebat. Quamobrem et, qui per Macedoniam ac Thessaliam in magistratibus aut negotiorum procuracionibus erant constituti, ad ipsum de omnibus referebant; et Græciæ urbes, in suis decretis, et in honoribus donisque deferendis, levem admodum regis mentionem facientes, *Apellis* nomine primam pariter et imam ceram complebant. Quæ *Philippus* quum intelligeret, etsi rem indignam neque ferendam sibi dudum existimaverat; (præsertim quum *Aratus* etiam fodicaret illi latus, et exsequendo proposito suo mollioriter intenderet:) sustinebat se

tamen; adeo ut, quid moliretur, aut quid in animo haberet, nemo omnium sciret. *Apelles* igitur, *Philippi* mentem prorsus ignorans; haud dubitans vero, quin, ubi semel in conspectum regis venisset, omnia ex animi sui sententia esset confecturus; ad ferendum *Leontio* auxilium *Chalcide* proficiiscitur. Quo *Corinthus* adventante, *Leontius*, *Ptolemaus* et *Megaleus*, qui cetratorum et aliorum corporum nobilissimorum præfecturas obtinebant, summo studio et assiduo juvenum hortatu effecerunt, ut obviam illi prodiretur. Quod quum multi et duces et milites fecissent, fuissetque ejus introitus in urbem affectata quadam

- 10 *προσιρημένος εὐθείως ἐκ πορείας. Βουλομένου δ' αὐτοῦ* A. U. 336.  
*κατὰ τὴν προγεγενημένην συνθήβειαν εἰσείναι, παρα-* Ad regem  
*κατέσχε τις τῶν ῥαβδούχων κατὰ τὸ συντεταγμένον,* non admit-  
 titur.
- 11 *φῆσας, οὐκ εὐκαίρως ἔχειν τὸν βασιλεία. Ξενοσθεὺς δὲ,*  
*καὶ διαφορήσας ἐπὶ πολὺν χρόνον διὰ τὸ παράδοξον,*  
*ὁ μὲν Ἀπελλῆς ἐπανῆγε διατετραμμένος· οἱ δὲ λοιποὶ*  
*παραχρῆμα πάντες ἀπέρριον ἀπ' αὐτοῦ προφανῶς,*  
*ᾧστε τὸ τελευταῖον μόνον μετὰ τῶν ἰδίων παιδῶν εἰσελ-*
- 12 *θεῖν εἰς τὴν αὐτοῦ καταλύσιν. Βραχεῖς γὰρ δὴ πάντῃ* Aulici cal-  
*καιροὶ πάντας μὲν ἀνθρώπους ὡς ἐπίπαν ὑψοῦσι καὶ* culis com-  
*πάλιν ταπεινοῦσι· μάλιστα δὲ τοὺς ἐν τοῖς βασιλείοις.* putatorum  
 sunt simi-  
 les.
- 13 *Ὅντως γάρ εἰσιν οὗτοι παραπλήσιοι ταῖς ἐπὶ τῶν*  
*ἄβακίων ψήφοις. Ἐκεῖναί τε γὰρ κατὰ τὴν τοῦ ψη-*  
*φίζοντος βούλησιν, ἄρτι χαλκοῦν, καὶ παραυτίκα τά-*  
*λαστον ἴσχουσιν· οἱ τε περὶ τὰς αὐλὰς κατὰ τὸ τοῦ*  
*βασιλέως νεῦμα μακάριοι, καὶ παρὰ πόδας ἐλπεινοὶ*
- 14 *γίγνονται. Ὁ δὲ Μεγαλέας, ὁρῶν παρὰ δόξαν ἐκβαί-* Megaleas  
*νουςαν αὐτοῖς τὴν ἐπικουρίαν τὴν κατὰ τὸν Ἀπελλῆν,* aufugit.
- 15 *φόβου πλήρης ἦν, καὶ περὶ δρασμὸν ἐγένετο. ὁ δ'*  
*Ἀπελλῆς ἐπὶ μὲν τὰς συνουσίας καὶ τοιαῦτα τῶν*  
*τιμῶν παρελαμβάνετο· τῶν δὲ διαβουλίῶν καὶ τῆς*
- 16 *μεθ' ἡμέραν συμπεριφορᾶς, οὐ μετεῖχε. Ταῖς δ' ἐξῆς* In Phoci-  
*ἡμέραις ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὰς κατὰ τὴν Φωκίδα πράξεις* dem frustra  
 abit Phi-  
 lippus.

<sup>c</sup> ταῖς βασιλείαις Vat. Flor. Aug. Reg. A. <sup>d</sup> ἐκεῖναί τε correxi cum Reiskio.  
 Vulgo omnes ἐκεῖναί τε. <sup>e</sup> Aut τὰ ταῦτα legendum cum Reiskio, aut ταῦτα  
 τῶν τιμῶν.

pompa celebratus; ipse ex itinere con-  
 festim ad aulam perrexit. At ubi ad  
 regem, pro veteri sua consuetudine,  
 recta vult introire; unus e lictoribus,  
 cui id negotii fuerat mandatum, reti-  
 nuit; non vacare, dicens, nunc regi.  
 Novitate rei insolite conturbatus *Apel-*  
*les*, et diu quid faceret dubitans, pe-  
 dem tandem anxius et confusus re-  
 ferre: ceteri palam ab ejus comitatu  
 dilabi: ut ad extremum *pauca* dum-  
 taxat suis stipatus hospitium ingrede-  
 retur. Enimvero, quum in universum  
 omnes mortales *pauca momentis et sub-*  
*limis exultant, et rursus deficiunt;*  
 tum in iis qui *regum aulos colunt*, id  
 præcipue locum habet. Plane enim

*similes isti sunt calculis*, quos in tabu-  
 lis calculatoriis est videre: nam ut hi,  
 pro lobitu calculantis, modo chalcum  
 (sive oboli octavam partem) valent,  
 modo talentum; ita etiam *aulici*, ad  
 regis nutum, beati aut miseri repente  
 existunt. *Megaleas*, postquam adeo  
 præter opinionem ea spe auxilii, quam  
 in Apelle posuerat, destitutum se vi-  
 det, metu plenus fugam occupare co-  
 gitat. *Apelles* vero ad cenam quidem  
 et id genus honores admittebatur: at  
 in deliberationibus habendis, et in  
 diurna regis conversatione, nullus erat  
 ei locus. Proximis diebus, in *Phoci-*  
*dem* ad ea exsequenda, quæ dudum  
 moliebatur, trajecturus e *Lechæo Phi-*

ΟΙ. 140. 2. πάλιν ἐκ τοῦ Λιχαίου ποιούμενος τὸν πλοῦν, ἐπισπά-  
σατο τὸν Ἀπὲλλῃν. διαπισούσης δ' αὐτῇ τῆς ἐπιβολῆς,  
οὗτος μὲν αὐθις ἐξ Ἑλατείας ἀνίστρεφει.

XXVII. Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τούτων ὁ Μεγαλίας εἰς τὰς Ἀθήνας ἀπεχώρησε, καταλιπὼν τὸν Λεόντιον ἐγγυον τῶν εἰσοσι ταλάντων. τῶν δ' ἐν ταῖς Ἀθήναις στρατηγῶν οὐ προσδιξαμένων αὐτὸν, μετῆλθε πάλιν εἰς τὰς Θήβας. Ὁ δὲ βασιλεὺς, ἀναχθεὶς ἐκ τῶν κατὰ Κίρραν τόπων, κατέπλευσε μετὰ τῶν ὑπασπιστῶν εἰς τὸν τῶν Σικυωνίαν λιμένα· καὶ πῆβεν ἀναβὰς εἰς τὴν πόλιν, τοὺς μὲν ἀρχοντας παρετήσατο, ἡ πρὸς δὲ τὸν Ἄρατον καταλύσας, μετὰ τούτου τὴν πᾶσαν ἐποιεῖτο διαγωγὴν, τῇ δ' Ἀπελλῇ συντάξει πλεῖν εἰς Κόρινθον. προσπεσόντων δὲ τῶν κατὰ τὸν Μεγαλίαν αὐτῷ, τοὺς μὲν πελταστὰς, ὧν ἡγεῖτο Λεόντιος, εἰς τὴν Τριφυλίαν ἐξαπέστειλε μετὰ Ταυρίανος, ὃς τινας χρείας καταπειγούσης· τούτων δὲ ἀφορμησάντων, ἀπαγαγεῖν ἐκέλευσε τὸν Λεόντιον πρὸς τὴν ἀναδοχὴν. Συνέντες δ' οἱ πελτασταὶ τὸ γεγονός, διαπειμφαμένου τινὰ πρὸς αὐτοὺς τοῦ Λεοντίου, πρὸςευτὰς ἐξαπέστειλαν πρὸς τὸν βασιλέα· παρακαλοῦντες, εἰ μὲν πρὸς ἄλλο τι πεποιήται τὴν ἀπαγωγὴν τοῦ Λεοντίου, μὴ χωρὶς αὐτῶν ποιή-

**Philippus  
Sicyone ad  
Aratum di-  
vertit.**

**Leontius  
in vincula  
ducitur.**

<sup>f</sup> ἀνέχοντες edd. <sup>g</sup> Ἰγγον ex vestigiis corruptæ scripturæ librorum vett. restitui; a quibus longius recedit Ἰγγοντες, quod ex conject. Ursini et Reg. B. recepit Casaubonus. <sup>h</sup> ἀπὸς δὲ τοῖς Ἀφροῖς. Sic correxit Casaub. Libri omnes τοῖς δὲ Ἀφροῖς, absque præpositione. An debuerunt ἰδ' Ἀφροῖς? <sup>i</sup> ἀπαγορεύει scripsi cum Reg. B. Ceteri omnes ἰαπαρεύει.

**lippus, Apellem sibi comitem adjunxit. Postquam vero ad irritum spes illa ei cecidit, ab Elatea rursus est retrogressus.**

xxvii. Quo quidem tempore *Megacles*, derelictio Leontio, pro per viginti talentorum summa fidem suam eius nomine obstrinxerat, Athenas concessit: deinde, quoniam a magistratibus Atheniensium non admittabatur, Thebas se contulit. Rex, cum satellitibus suis *Cirrho* profectus, ad *Sigonium* portum navis applicat: mox ut in urbem advenisset, quum principes civitatis hospicio illum invitarent, contat-

illorum non usus, ad *Arotum* divertit, et cum eo omne tempus transiebat; Apellem vero Corinthum jussit navigare. Mox cognita *Megalea* fuga, cetratos, quorum dux erat Leontius, in Triphyliam cum Taurione, tamquam opera illorum in aliqua necessaria re usus, mittit; statimque post horum discessum *Leontium* ad luendam pecuniam, pro qua sponponderat, in vincula duci jubet. Qua de re certiores facti cetrati per quemdam *Leontio* missum, regem per legatos orant, si propter aliam causam aliquem *Leontium* duci iussisset, ne ipsis abscedenti

6 σασθαι τὴν ὑπὲρ τῶν ἐγκαλουμένων κρίσιν· εἰ δὲ μὴ, A. U. 336.  
 ὅτι νομοῦσι μεγαλείως παρολιγορεῖσθαι καὶ καταγινώ-  
 σκισθαι πάντες· εἶχον γὰρ αἱ τὴν τοιαύτην ἰσηγορίαν  
 7 Μακεδόνες πρὸς τοὺς βασιλεῖς· εἰ δὲ πρὸς τὴν ἐγγύην  
 τοῦ Μεγαλέως, διότι τὰ χρήματα κατὰ κοινὸν εἰς-  
 8 ἐνέγκαντες, ἐπτίσουσιν αὐτοί. Τὸν μὲν οὖν Λεόντιον ὁ Occiditur a  
 βασιλεὺς, παροξυνθεὶς, θᾶττον ἢ προέθετο, διὰ τὴν τῶν Philippo.  
 πελταστῶν φιλοτιμίαν, ἐπανείλετο.

ΚΧVIII. Οἱ δὲ παρὰ τῶν Ῥοδίων καὶ Χίων πρὸς- Inducim  
 1 βεις ἐπανῆκον ἐκ τῆς Αἰτωλίας· ἀνοχὰς τε πεποιημένοι Philipp  
 2 τριακονθημέρους, καὶ πρὸς τὰς διαλύσεις ἐτοίμους φά- cum Aetolis.  
 3 σκοντες εἶναι τοὺς Αἰτωλοὺς· καὶ τεταγμένοι ῥῆτὴν  
 ἡμέραν, εἰς ἣν ἤξιον τὸν Φίλιππον ἀπαντῆσαι πρὸς τὸ  
 Ῥίον, ὑπισχνούμενοι πάντα ποιήσειν τοὺς Αἰτωλοὺς,  
 3 ἐφ' ᾧ συνθῆσθαι τὴν εἰρήνην. Ὁ δὲ Φίλιππος, δεξιόμενος  
 τὰς ἀνοχὰς, τοῖς μὲν συμμάχοις ἔγραψε, διασαφῶν,  
 πέμπειν εἰς Πάτρας τοὺς συνεδρεύουσιν καὶ βουλευσο-  
 μένους ὑπὲρ τῆς πρὸς Αἰτωλοὺς διαλύσεως· αὐτὸς δ' ἐκ  
 τοῦ Λεχαιῶν κατέπλευσε δευτεραῖος εἰς τὰς Πάτρας.  
 4 Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐπιστολαί τινες ἀνεπέμ- Megaleas  
 5 φθησαν πρὸς αὐτὸν ἐκ τῶν κατὰ τὴν Φωκίδα τόπων, incitat Aeto-  
 6 παρὰ τοῦ Μεγαλῆα διαπεμπόμεναι πρὸς τοὺς Αἰτω- loa.  
 7 λους, ἐν αἷς ἦν παρὰ κλησίς τε τῶν Αἰτωλῶν, θαρρύνειν  
 καὶ μένειν ἐν τῇ πολέμῳ, διότι τὰ κατὰ τὸν Φίλιππον

κ πάντως edd. ex Bav.

bus de accusatione illius vellet cognoscere: alioquin in suam maximam contumeliam et contemptum ipsorum omnium id fieri putaturos. (Sic enim Macedones cum suis regibus libere loquendi potestatem semper habuerunt.) Sine autem ex causa transiit pro Megale ductus foret; paratos se esse, collatis pecunia id nomen exungere. Offendit gravissime regem tantus hic ostracismus erga Leontium favor ac studium: proptereaque citius, quam habuerat in animo, e vivis eum sustulit.

XXVIII. Inter hæc Rhodiorum et Chiorum legati ex Aetolia revertuntur, pacti inducias ad dies triginta: et, in-

clinationis ad pacem faciendam amicis Aetolis esse, nunciant. Quin etiam dicam certum illud constituerant, ad quem ut Rhium Philippus veniret postulabant: omnia facturos esse Aetolis, quo pax conveniat, promittentes. Rex, induciis affirmatis, per literas cum sociis egit, ut legatos suos, de pace cum Aetolis facienda tractaturos, mitterent Patras: quo etiam ipse e Lecheo post bidui navigationem pervenit. Eodem vero tempore epistola quædam Megaleæ ad eum missæ sunt e Phocide; quas ille ad Aetolos scripserat, hortans, ut in suscepto bello fortiter pergerent: Philippi enim res, deficiente communitate,

OL. 140. 2. ἔξω τελείως ἐστὶ διὰ τὴν ἀχορηγίαν· πρὸς δὲ τούτοις, κατηγορίαι τινὲς τοῦ βασιλείως καὶ λοιδορίαι φιλαπυχθεῖς ἦσαν. Ἀναγνοὺς δὲ ταύτας, καὶ νομίσας 5 πάντων τῶν κακῶν ἀρχηγὸν εἶναι τὸν Ἰ' Ἀπελλῆν· τοῦτον μὲν εὐθείας, φυλακὴν περιστήσας, ἐξαπέστειλε μετὰ σπουδῆς εἰς <sup>m</sup>τὴν Κόρινθον, ἅμα δὲ καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ, καὶ τὸν ἐρώμενον. ἐπὶ δὲ τὸν Μεγαλίαν εἰς τὰς Θήβας 6 Ἀλεξάνδρον ἔπειμψε, προστάξας ἄγειν αὐτὸν ἐπὶ τὰς ἀρχὰς πρὸς τὴν ἐγγύην. τοῦ δ' Ἀλεξάνδρου τὸ προσ- 7 ταχθεῖν ποιήσαντος, οὐχ ὑπέμεινε τὴν πρᾶξιν ὁ Μεγαλίης, ἀλλ' αὐτῷ προσήνεγκε τὰς χεῖρας. περὶ δὲ τὰς 8 αὐτὰς ἡμέρας συνέβη καὶ τὸν <sup>n</sup> Ἀπελλῆ μεταλλάξαι τὸν βίον, ἅμα δὲ καὶ τὸν υἱὸν καὶ τὸν ἐρώμενον. Οὗτοι 9 μὲν οὖν, τῆς ἀρμοζούσης τυχόντες καταστροφῆς, ἐξέλιπον τὸν βίον, καὶ μάλιστα διὰ τὴν εἰς Ἄρατον γενομένην ἐξ αὐτῶν ἀσίλγειαν.

Minus sibi infert Megaleas.

Apelles in vinculis moritur.

Non convenit pax cum Etolis.

XXIX. Οἱ δ' Αἰτωλοὶ τὰ μὲν ἴσπευδοι ποιήσασθαι τὴν εἰρήνην, πειζόμενοι τῷ πολέμῳ, καὶ παρὰ δόξαν αὐτοῖς προχωρούντων τῶν πραγμάτων. ὀιλιπίσαντες γὰρ 2 ὡς παιδίῳ νηπίῳ χρῆσασθαι τῷ Φιλίππῳ, διὰ τε τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν ἀπειρίαν· τὸν μὲν Φίλιππον εὖρον τέλειον ἄνδρα, καὶ κατὰ τὰς ἐπιβολὰς καὶ κατὰ τὰς πράξεις· αὐτοὶ δὲ ἐφάνησαν ὑκαταφρόνητοι, καὶ παιδαριώδεις, ἐν

<sup>l</sup> Ἀπελλῆ Flor. et sic idem plerumque superius. <sup>m</sup> τὴν Κόρινθον Aug. Reg. A. <sup>n</sup> Ἀπελλῆ. Sic nunc omnes, et mox rursus itidem. <sup>o</sup> ἰλ-ί-ε. B edd.

*plano esse profligatas deploratasque*: ad hæc criminationes quædam in regem et probra erant subjecta, quæ odium Megalæ in ipsum palam facerent. His literis lectis, *Philippus*, omnium malorum caput *Apellem* esse nihil dubitans, extemplo custodibus circumdatum, cum filio, et cum puero quem in deliciis habebat, Corinthum misit. Alexandro etiam imperat, ut ad *Megaleam* persequendum Thebas iret, et de ea pecunia, cuius nomine sponsio facta fuerat, diem illi ad magistratus diceret. Et Alexander quidem, quod jussus fuerat, exsequitur: sed *Megalæ*, non expectato rei exitu, manus sibi intulit. Eisdemque diebus *Apel-*

*les* quoque una cum filio ac puero delicato mortem obiit. Hic fuit istorum hominum finis; anteactæ vitæ, maxime autem insolentiæ, qua in *Atræum* usi fuerant, conveniens.

XXIX. *Ætoli*, ducebantur illi quidem studio pacis, ut quibus esset jam bellum grave, quum nihil quidquam ipsis ex voto succederet. Nam qui speraverant, cum Philippo sibi tamquam cum puero infante rem futuram, et propter ætatem, et propter rerum imperitiam; Philippum quidem, et in suscipiendis, et in exsequendis consiliis, perfectæ ætatis virum erant experti; ipsi vero tam in singulorum administratione, quam in bello univer-

τε τοῖς κατὰ μέρος καὶ τοῖς καθόλου πράγμασιν. Α. U. 536.  
 3 Ἄμα δὲ προσπιπτούσης αὐτοῖς τῆς τε περὶ τοὺς πελ-  
 ταστὰς γενομένης ταραχῆς, καὶ τῆς τῶν περὶ τὸν  
 Ἀπελλῆ καὶ Λιόντιον ἀπαλείας, ἐλπίσαντες μέγα τι  
 καὶ δυσχερεῖς κίνημα περὶ τὴν αὐλὴν εἶναι, παρεῖλον  
 4 ὑπερτιθέμενοι τὴν ἐπὶ τὸ Ῥίον ταχθεῖσαν ἡμέραν. Ὁ  
 δὲ Φίλιππος, ἀσμένως ἐπιλαβόμενος τῆς προφάσεως  
 ταύτης, διὰ τὸ θαρρύν ἐπὶ τῷ πολέμῳ, καὶ προδιει-  
 ληφὼς ἀποτρίβεισθαι τὰς Ῥδιαλύσεις, τότε παρακα-  
 λίσας τοὺς ἀπνητηκότας τῶν συμμάχων, οὐ τὰ πρὸς  
 διαλύσεις πρᾶσσειν, ἀλλὰ τὰ πρὸς τὸν πόλεμον, ἀνα-  
 5 χθεὶς αὐθις ἀπέπλευσεν εἰς τὴν Κόρινθον. καὶ τοὺς μὲν  
 Μακεδόνας διὰ Θισσαλίας ἀπέλυσεν πάντας εἰς τὴν  
 οἰκίαν, παραχειμάσοντας· αὐτὸς δ' ἀναχθεὶς ἐκ Κεγ- Ptolemæus  
 ρεῶν, καὶ παρὰ τὴν Ἀττικὴν κομισθεὶς δι' Εὐρίπου, na afficitur.  
 6 κατέπλευσεν εἰς Δημητριάδα· καὶ πῶς Πτολεμαῖον, ὃς  
 ἦν ἔτι λοιπὸς τῆς τῶν περὶ τὸν Λιόντιον ἱταρείας, κρίνας  
 7 ἐν τοῖς Μακεδόσιν, ἀπέκτεινε. Κατὰ δὲ τοὺς καιροὺς Synchroni-  
 τούτους, Ἀννίδας μὲν, εἰς Ἰταλίαν ἰμβριβληκῶς, mus.  
 ἀντιστρατοπέδους ταῖς τῶν Ῥωμαίων δυνάμεσι, περὶ  
 8 τὸν Πάδον καλούμενον ποταμόν· Ἀντίοχος δὲ, τὰ  
 πλεῖστα μέρη Κοίλης Συρίας κατιστραμμένος, αὐθις  
 εἰς παραχειμασίαν ἀνέλυσεν· Λυκούργος δὲ ὁ βασιλεὺς Lycurgus  
 τῶν Λακεδαιμονίων εἰς Αἰτωλίαν ἔφυγε, καταπλαγεὶς ad Ætolos  
 profugit.

Ῥ διαλύσει πρὸς τὸν. Sic correxi. Vulgo omnes ἰσπερὶόντων. 9 τὴν Κίε.  
 h. l. Flor.

so, nullius momenti homines atque pue-  
 rilis ingenii apparuerant. Simul vero  
 ac renunciatum ipse est de motu ce-  
 tratorum, et de Apellis ac Leontii in-  
 teritu; magnam aliquam ac difficilem  
 seditionem in aula regis excitatum iri  
 sperantes, constitutum diem conve-  
 niendi ad Rhium dilationibus produ-  
 cebant. Eam occasionem lætus arri-  
 piens *Philippus*, ut qui belli exitum  
 sibi sponderet faustum, quique jam  
 ante constituisset impedire quo minus  
 fœdus feriretur; hortatus socios qui  
 aderant, ne pacis, sed belli curam su-  
 sciperent, sublatiis anocoris demuo Co-  
 rinthum petit. Deinde, venia Mace-  
 donibus data, ut per Thessaliam hiber-

natum in patriam concederent; ipse  
 Cenchræis profectus, Atticæque oram  
 prætervectus, *Demetriadem* per Euri-  
 pum navigans appulit: ubi *Ptole-*  
*mæum*, solum jam relictum ex omni-  
 bus qui ejusdem cum Leontio societa-  
 tis fuerant, Macedonibus de causâ  
 ejus cognoscentibus, capitis poena af-  
 fecit. Hoc est tempus, quo *Hannibal*,  
 Italiam ingressus, circa Padum flu-  
 vium castra castris Romanorum op-  
 posita habebat: et *Antiochus*, redacta  
 in potestatem majori parte Cœle-  
 Syriæ, in hiberna se recepit: *Lycur-*  
*gus* vero, rex Lacedæmoniorum, me-  
 tuens sibi ab Ephoris, in Ætoliam con-  
 fugit. Falso namque crimine delatus

OL. 140. 2. τοὺς Ἐφόρους. Οἱ γὰρ Ἐφόροι, προσπασσάσης αὐταῖς 9  
 ψευδοῦς διαβολῆς, ὥς μέλλοντες αὐτοῦ νεατέριζεν,  
 ἀβροίσαντες τοὺς νέους νεκτοῦς, ἤλθον ἐπὶ τὴν οἰκίαν· ὁ  
 δὲ προαισθόμενος, ἐξεχώρησε μετὰ τῶν ἰδίων οἰκετῶν.

Philippus  
 hibernat in  
 Macedonia

XXX. Τοῦ δὲ χυμῶνος ἐπιγενομένου, καὶ Φιλίππου  
 μὲν τοῦ βασιλέως εἰς Μακεδονίαν ἀπηλλαγμένου, τοῦ  
 δ' Ἐπεράτου τοῦ στρατηγοῦ τῶν Ἀχαιῶν καταπεφρονη-  
 μένου μὲν ὑπὸ τῶν πολιτικῶν νεαρίσκειν, κατεγνωσμένου  
 δὲ τελείως ὑπὸ τῶν μισθοφόρων· οὗτ' ἐπιθάραρχι τοῖς  
 παραγωγέλλομένοις οὐδεὶς, οὗτ' ἦν ἔτοιμον οὐδὲν πρὸς τὴν 2  
 τῆς χώρας βοήθειαν. εἰς αὐτὴν βλέψας Πυρρίας, ὁ παρὰ  
 τῶν Αἰτωλῶν ἀπεσταλμένος στρατηγὸς τοῖς Ἠλείοις,  
 ἔχων Αἰτωλῶν εἰς χιλίους καὶ τριακοσίους, καὶ τοὺς  
 τῶν Ἠλείων μισθοφόρους, ἅμα δὲ τούτοις πολιτικούς  
 πεζοὺς μὲν εἰς χιλίους, ἵππεῖς δὲ διακοσίους, ἄστ' αὖται  
 τοὺς πάντας εἰς τρισχίλιους· οὐ μόνον τὴν τῶν Δυρρακίων 3  
 καὶ Φαραίων συνεχῶς ἐπάρχει χώραν, ἀλλὰ καὶ τὴν  
 τῶν Πατραίων. τὸ δὲ τελευταῖον ἐπὶ τὸ Παναχαῖκειον 4  
 ὄρος καλούμενον ἐπιστρατοπεδεύσας, τὸ κείμενον ὑπὲρ  
 τῆς τῶν Πατραίων πόλεως, ἰδὼν πᾶσαν τὴν ἐπὶ τὸ  
 Ῥίον καὶ τὴν ἐπὶ Αἴγιον περικλιμένην χώραν. Λογὸν αἰδῶ 5  
 μὲν πόλεις κακοπαθεῖν, καὶ μὴ τυγχάνουσαι βοή-  
 θείας, δυσχερῶς προσῆγον τὰς εἰσφοράς· οἱ δὲ στρα-

Iners præ-  
 tor Achæo-  
 rum Epera-  
 tus.

<sup>1</sup> τριακοσίους restitui ex veteribus MSis, qui in hoc consentiunt omnes. Et Perotius trecentos, Τρισσε τριακοσίους edd. et Reg. B. errore ex ed. L. perpa-  
 gato. <sup>2</sup> στρατῶν πρὸς τὰς εἰσφοράς Vat. Flor. ut suspicatus erat Reiskius.

ad Ephorus Lycurgus fuerat, quasi res novas moliretur: qui propterea noctu congregatis juvenibus ad domum illius adierant: verum is, re prius intellecta, cum familia sua periculum prævertit.

xxx. Quum autem ineunte hieme in Macedoniam rex esset reversus, et Achæorum prætorem Eperatum miles quidam Achaicus contemneret, mercenarius vero prorsus pro nihilo haberet: nemine imperio illius obediens, nullum erat ad defensionem suam presidium paratum. Idcirco Pyrrhæus, quem Etoli ducem Eleis miserant, habens secum Etolos ad milia

trecentos, et mercenarios Eleorum, præterea e civilibus Eleorum copiis pedites circiter mille, equites ducentos; ut in summa constaret illius exercitus e tribus fere militum millibus; non solum Dymæorum et Pharsænsium agros assidue populabatur, sed etiam Patrænsium: ac tandem Patrænsium montem, qui vocatur, qui Patrænsium urbi immisces, suo milite insidens, omnem circa regionem, et qua Rhium, et qua Egium spectat, vastare, urereque. Itaque civitates Achææ, ab hoste vexatæ, nec defensione a suis, tributum jam æge admodum conferebant: milites autem, quia provoca-

τιῶνται, τῶν ὀφθαλμῶν παρελκομένων καὶ καθυστερούντων, Α. Π. 636.  
 6 τὸ παραπλήσιον ἵκονται περὶ τὰς βοηθείας. ἔξ ἀμφοῖν  
 δὲ τῆς τοιαύτης ἀνταποδόσεως γιγνομένης, ἐπὶ τὸ χεῖρον  
 προὔβαινε τὰ πρᾶγματα, καὶ τέλος διελύθη τὸ ξεικόν.  
 πάντα δὲ ταῦτα συνίδαινε γίγνεσθαι διὰ τὴν τοῦ  
 7 προσιπτότος ἀδυναμίαν. Ἐν τοιαύτῃ δ' ὄντων διαθήσει  
 τῶν κατὰ τοὺς Ἀχαιοὺς, καὶ τῶν χρόνων ἥδη καθη-  
 κόντων, Ἐπὶ φράτος μὲν ἀπετίθετο τὴν ἀρχὴν, οἱ δ'  
 Ἀχαιοὶ τῆς βερείας ἐναρξομένης, στρατηγὸν αὐτῶν Aratus se-  
 " Ἀρατον ἑκτίστησαν τὸν πρεσβύτερον. Καὶ τὰ μὲν nior, prætor  
 8 κατὰ τὴν Εὐρώπῃ ἐν τούτοις ἦν. Ἡμῶς δὲ ἐπειδὴ, Ol. 140. 3.  
 κατὰ τε τὴν τῶν χρόνων διαίρεσιν, καὶ κατὰ τὴν τῶν  
 πράξεων περιγραφὴν, ἀρμόζοντα τόποι ἐλήφθαμεν, με-  
 ταβάλλαντες ἐπὶ τὰς κατὰ τὴν Ἀσίαν πράξεις, τὰς κατὰ Res Asiæ.  
 τὴν αὐτὴν Ὀλυμπιάδα τοῖς προειρημένοις ἐπιτελεσθί- Ol. cxi.  
 σας, αὐθις ὑπὲρ ἐκείνων ποιησόμεθα τὴν ἐξήγησιν.

XXXI. Καὶ πρῶτον ἐπιχωρήσομεν δηλοῦν, κατὰ τὴν Bellum  
 ἐξ ἀρχῆς πρόθεσιν, τὸν ὑπὲρ Κοίλης Συρίας Ἀντιόχου Antiochi et  
 2 καὶ Πτολεμαίου συστάντα πόλεμον· σαφῶς μὲν γινώ- Ptolemæi  
 σκοντες, ὅτι κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον, εἰς ὃν ἐλήξαμεν de Cæle-  
 τῶν Ἑλληνικῶν, ὅσον οὕτω κρίνεσθαι συνίδαινε καὶ Syria.  
 πέρας λαμβάνειν αὐτόν· αἰρούμενοι δὲ τὴν τοιαύτην  
 3 ἐπίστασιν καὶ διαίρεσιν τῆς ἐπιστάσεως διηγῆσεως. \* Ταῦ

<sup>1</sup> ἐπιπτόμενος περὶ Flor.  
 edd. cum Bar. Aug. et Regia.

<sup>2</sup> Abest vulgo *sem* ab edd.

<sup>\*</sup> Τὸ μὲν γὰρ

bantur ipsis stipendia, neque sua die  
 prestabantur, quoties pro ferenda ope  
 aliquo vocabantur, idem faciebant. Et  
 quum utrique suam vicem hoc pacto  
 adiscerentur, quotidie rursus omnia in  
 pejus: ac tandem, quod erat militis  
 stipendiarii, dilabi. Omnia autem hæc  
 mala Achæis afferebat socers et im-  
 becillum prætoris Eperati ingenium.  
 Hic erat Achæia status, quando Epe-  
 ratas anno circumacto magistratu abiit.  
 Achæorum gens initio ætatis *Aratus*  
 maiorem creavit prætorum. Ac de re-  
 bus quidem *Europæ* hactenus. Nunc,  
 quousiam et per temporum distinctio-  
 nem, et per rerum gestarum optam

circumscriptionem, commodum necti  
 sumus locum; ad Res Asiæ, quæ  
 eadem (*Olympiade* cum rebus ante ex-  
 positis contigerunt, oratione versa, de  
 illis deinceps agemus.

XXXI. Primum autem, sicut *initio*  
 proposuimus, illud *Bellum* exponemus,  
 quod pro *Cæle-Syria* *Antiochus* et *Pto-  
 lemeus* inter se gesserunt. Etsi enim  
 non fugit nos, bellum istud tempore  
 illud, ad quod substitutus in *enarrationis*  
*Græciæ* rebus, finis suo atque exitui  
 fuisse proximum; consulto tamen in-  
 stantius narrationis fecimus. Nam  
 ut lectores in exacta notitia temporis,

OL. 140.

βελημένον τὰ καθόλου γράφειν, τὸ μὲν πλείον λέγειν ἢ  
μνημονεύειν τινὸς τῶν ἄλλων ἐπ' ὀνόματος παρήσαν.  
μῆχρ' δὲ τοῦτο μνησθήσομαι, διότι τῶν καθ' ἡμᾶς 3  
τινες γραφόντων ἱστορία, ἐν τρισὶν ἢ τέτταρσιν ἐξηγη-  
σάμενοι σιλήσιν ἡμῖν τὸν Ῥωμαίων καὶ Καρχηδονίων  
πόλεμον, φασὶ τὰ καθόλου γράφειν. Καὶ τοι, διότι 4  
πλείσται μὲν καὶ μέγιστα τότε περὶ τὴν Ἰβηρίαν  
καὶ Λιβύην, ἐτι δὲ τὴν Σικελίαν καὶ Ἰταλίαν ἐπιτε-  
λίσθησαν πράξεις, ἐπιφανίστατος δὲ καὶ πολυχρονιά-  
τατος ὁ κατ' Ἀννίβαν πόλεμος γέγονε πλὴν τοῦ περὶ  
Σικελίας, πάντες δὲ ἠναγκάσθημεν πρὸς αὐτὸν ἀποβλέ-  
πειν διὰ τὸ μέγεθος, δεδοίτες τὴν συντέλειαν τῶν ἀπο-  
βησομένων, τίς οὐτως ἐστὶν ἀδαής, ὃς οὐκ οἶδεν; Ἀλλ' 5  
ἔτι οἱ τῶν πραγματευομένων, οὐδὲ ἐφ' ὅσον οἱ τὰ κατὰ  
καιροὺς ἐν ταῖς ἑχρονογραφίαις ὑπομνηματιζόμενοι πο-  
λιτικῶς εἰς τοὺς τοίχους, οὐδ' ἐπὶ τοσοῦτον μνησθέντες,  
πάσας φασὶ τὰς κατὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ Βάρβαρον  
περιληφέναι πράξεις. Ἡ Τούτου δ' ἐστὶν αἴτιον, ὅτι τὸ 6  
μὲν τῷ λόγῳ τῶν μεγίστων ἔργων ἀντιποιήσασθαι,  
τελείως ἐστὶ ράδιον· τὸ δὲ τοῖς πράγμασιν ἐφικέσθαι  
τινὸς τῶν καλῶν, οὐκ εὐμαρές. διὸ καὶ τὸ μὲν ἐν μέσῳ 7

Annales  
temporum,  
in parieti-  
bus descri-  
pti.

<sup>d</sup> μνησόμενα Bav. Aug. Reg. A. μνησίμενα Urb. <sup>e</sup> ἐν τρισὶν ἢ τέτταρσιν σιλή-  
λαις ἢ μὲν ἐξηγησάμενοι edd. cum uno Bav. σιλήσιν cum circumfl. pro σιλήσιν dant  
Vat. et Urb. <sup>f</sup> πάντες δὲ εἰς αὐτὸν ἠναγκάσθημεν προσαναβλέπειν Aug. <sup>g</sup> χρο-  
νογραφίαις Vat. Flor. Urb. χρονογραφίαις edd. cum ceteris codd. <sup>h</sup> Τούτου  
δ' ἔστι, Vat. Flor. Urb.

emero, qui primus et solus ad scrip-  
tionem universalis historiae animum ap-  
pulsit, plura hic dicere, aut quemquam  
illorum nominatim perstringere, su-  
persedebo. Tantum dicam, exstitisse  
memoria nostra nonnullos, ex iis qui  
res gestas posteris tradere sunt ag-  
gressi, qui tribus quatuorve pagellis  
Romanorum et Carthaginiensium bel-  
lum complexi, orbis terrarum res pera-  
gere se jactarent. Atqui temporibus  
illis plurima maximaque facinora per  
Hispaniam, Africam, item Siciliam  
atque Italiam fuisse edita, bellumque  
Hannibalicum et famae celebritate, et  
temporis longinquitate, alia omnia su-  
perasse, primo Punico excepto, quae  
de Sicilia certatum est; tanti demique

momenti bellum hoc fuisse, ut, me-  
tuentibus cunctis quorum tandem il-  
lud evaderet, mentes omnium nostrum  
in se converteret; haec, inquam, om-  
nia, quis adeo rudis atque imperitus  
est, quin sciat? Non desunt tamen ex  
istarum rerum Scriptoribus, qui, quum  
ista ne in tantum quidem persecuti  
sint, quantum ab his fieri solet, qui  
rerum subinde gestarum annales in  
domorum parietibus populari ratione  
describunt, tamen omnia se profitentur  
esse complexos, quae aut apud Graecos,  
aut apud Barbaros acciderint. Est  
autem hujus rei causa, quod, maxima  
quaeque operum verbis quidem ag-  
gredi, sane quam facillimum est; at  
factis et re ipsa praeclearum aliquod

καίται, καὶ πᾶσι κοινὸν, ὡς ἔπος εἰπεῖν, τοῖς μόνον Ol. 140.  
 τολμαῖν δυναμένοις ὑπάρχει· τὸ δὲ καὶ λίαν ἐστὶ  
 σπάνιον, καὶ σπανίοις συνεξίδραμι κατὰ τὸν βίον.  
 8 Ταῦτα μὲν οὖν προήχθη ἐῖπειν, χάριν τῆς ἀλαζονείας  
 τῷ ὑπερηφανούντων ἑαυτοὺς καὶ τὰς ἰδίας πραγμα-  
 τείας. Ἐπὶ δὲ τὴν ἀρχὴν ἐπάνειμι τῆς ἑμαυτοῦ προθέ-  
 σεως.

XXKIV. Ὡς γὰρ θᾶττον Πτολεμαῖος ὁ κληθεὶς Ptolemaeus  
 Φιλοπάτωρ, μεταλλάξαντος τοῦ πατρὸς, ἐπανελόμενος Philopator,  
 τὸν ἀδελφὸν Μάγαν, καὶ τοὺς τούτων συνεργοὺντας, rex Ægypti.  
 2 παρέλαβε τὴν τῆς Αἰγύπτου δυναστείαν· νομίσας, τῶν Ol. 139. 2.  
 μὲν εἰπίων φόβων ἀπολελυῖσθαι δι' αὐτοῦ, καὶ διὰ A. U. 832.  
 τῆς προσηρμῆτης πρῶτης· τῶν δ' ἐκτὸς κινδύνων ἀπηλ-  
 λάχθαι διὰ τὴν τύχην, Ἀντιόχου μὲν καὶ Σελεύκου  
 μετῆλλαχόντων, Ἀντιόχου δὲ καὶ Φιλίππου, τῶν διαδε-  
 δογμένοι τὰς ἀρχάς, παντάπασι τέων καὶ μοινοῦθ  
 3 παίδων ὑπαρχόντων· καταπιστεύσας διὰ ταῦτα τοῖς  
 παροῦσι καιροῖς, πανηγυρικώτερον διᾶγει τὰ κατὰ τῆς  
 4 ἀρχῆν. ἀνέπισταται μὲν καὶ δυσέτευκτον αὐτὸν παρα-  
 σκευάζων τοῖς περὶ τὴν αὐλήν, καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς τὰ  
 κατὰ τὴν Αἴγυπτον χειρίζουσιν· ὀλίγων δὲ καὶ ῥά-  
 θυμον ὑποδεικνύων τοῖς ἐπὶ τῶν ἔξω πραγμάτων δια-  
 5 τεταγμένοις· ὑπὲρ ὧν οἱ πρότεροι οὐκ ἐλάττω, μείζω δ'

<sup>1</sup> ἑαυτοὺς κατὰ τὰς editio Hervag. et seqq. cum uno cod. Aug. eis ἀντὶς ma-  
 lim cum Reiskio pro ἑαυτοῖς.

inceptum exsequi, difficile. Quam-  
 obrem, illud quidem, ut in medio po-  
 situm, prope dixerim commune esse  
 omnibus, qui modo audere voluerint:  
 hoc vero adprime arduum ac rarum  
 est, et paucissimis in omni hominum  
 vita contigit. Ad hæc igitur dicenda  
 me impulit illorum jactantia, qui de  
 se suisque operibus nimis magnificè  
 prædicant. Nunc illa de quibus di-  
 cere institui, pergam ordiri.

XXKIV. PTOLEMAIUS, cognomento  
 Philopator, post obitum patris, occiso  
 fratre Mago, et qui ejus sectam seques-  
 abantur, Ægypti dominatum suscepit.  
 Qui quidem ita existimabat; a do-  
 mesticorum quidem metu ipsum minores  
 opera sua, et eorum quos diximus

cæde, liberasse; ab exteris vero ne  
 periculum ullum haberet metuendum,  
 a fortuna esse provisum: quippe *Anti-  
 gono et Seleuco* extinctis, regnare  
 nunc in eorum locum *Antiochum et  
 Philippum*, ambos juvenes admodum,  
 et tantum non pueros. Igitur fortunæ  
 suæ præsentī propter illas, quas dixi-  
 mus, causas confusus, sic regnum  
 suum administrabat, quasi continuos  
 ludos agitare. Et cum aulicis suis,  
 tum ceteris qui rebus in Ægypto præ-  
 erant, incuriosum se omnium, et diffi-  
 cilom aditu, præbebat: negligentem  
 vero et socordem illis se ostendebat,  
 qui extra Ægyptum præfecturas cura-  
 bant; quum priores reges non minori  
 curæ, quin imo majori, quam Ægy-



μένος αἰεὶ, δι' ἐκείνου τεύξεσθαι τῆς καθηκούσης ἐπικου- Λ. U. 432  
 ρίας, εἰς τὸ τὴν πατρίαν ἀνακτήσασθαι βασιλείαν.  
 2<sup>α</sup> ἔπειθ' ἐκείνος μὲν μετήλλαξε, προήει δ' ὁ χρόνος, οἱ δὲ  
 κατὰ τὴν Ἑλλάδα καιροὶ <sup>α</sup>μονοῦν ἐπ' ὀνόματος  
 ἐκάλουν τὸν Κλεομένην, μετῆλλαχότος μὲν Ἀντιγόνου,  
 πολεμουμένων δὲ τῶν Ἀχαιῶν, κοινωνοῦντων δὲ τῶν  
 Λακεδαιμονίων Αἰτωλοῖς τῆς πρὸς Ἀχαιοὺς καὶ Μα-  
 κεδόνας ἀπεχθείας κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς ἐπιβολὴν καὶ  
 3<sup>α</sup> πρόθεσιν τὴν Κλεομένους· τότε δὴ καὶ μᾶλλον ἠναγ-  
 κάζιτο σπεύδειν καὶ φιλοτιμεῖσθαι περὶ τῆς ἐξ Ἀλῆξαν-  
 4<sup>α</sup> δρείας ἀπαλλαγῆς. Διόπερ τὸ μὲν πρῶτον ἐντεύξεις Cleomenem  
negligit  
Ptolemaeus.  
 ἵποιϋτο, παρακαλῶν, μετὰ χορηγίας τῆς καθηκούσης  
 5 καὶ δυνάμει αὐτὸν ἐκπέμψαι· μετὰ δὲ ταῦτα, παρα-  
 κούμενος, ἤξιον μετὰ δεήσεως, μόνον αὐτὸν ἀπολῦσαι  
 μετὰ τῶν ἰδίων οἰκετῶν· τοὺς γὰρ καιροὺς ἱκανὰς ὑπο-  
 δεικνύειν ἀφορμὰς αὐτῷ πρὸς τὸ καθικέσθαι τῆς πα-  
 6 τρίας ἀρχῆς. Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς οὗτ' ὀφιστάνων  
 οὐδεὶ τῶν τοιούτων, οὔτε προνοούμενος τοῦ μέλλοντος  
 διὰ τὰς προειρημένας αἰτίας, εὐήθως καὶ ἀλόγως αἰεὶ  
 7 παρέκουε τοῦ Κλεομένου. Οἱ δὲ περὶ τὸν Σωσίβιον, Sositibius,  
princeps  
minister  
Ptolemaei.  
 (οὗτος γὰρ μάλιστα τότε προιστάται τῶν πραγμάτων)  
 συνιδρεύσαντες, τοιαύτας τινὰς ἐποιήσαντο περὶ αὐτοῦ  
 8 διαλήψεις· μετὰ μὲν γὰρ στόλου καὶ χορηγίας ἐκπέμ-  
 πειν αὐτὸν οὐκ ἔκρινον, καταφρονοῦντες τῶν ἔξω πρα-

<sup>α</sup> *μονοῦν καὶ ἐπ' ὀνόματι*. edd. cum alijs.

<sup>α</sup> *πρώ. τοῦ Κλ.* edd. ex Bav.

• Veteres libri omnes *ἐφ' ὅτι* in *ἐὼν*, quod placuit Reiskio.

xilia impetraturum ad regnum pater-  
 num recuperandum. Sed postquam  
 ille quidem obierat, tempora autem  
 currebant, et rerum in Græcia status  
 tantum non ipso nomine *Cleomenem*  
 vocabat: mortuus namque erat Anti-  
 gonus, et Achæi bello distinebantur:  
 quodque inde a principio propositum  
 habuerat et perficere studuerat Cleo-  
 menes, Ætoli Lacedæmonijs juncti  
 communi jam odio Achæos et Mace-  
 dones persequebantur: tum vero ma-  
 gis etiam cogebatur *Cleomenes* omni  
 studio atque animi contentione suam  
 ab *Alexandria* discessum urgere. Re-  
 gem igitur adire primo, hortarique, ut  
 rebus necessarijs ac milite instructum

se dimittat: deinde, quum negligenter  
 audiretur, precibus etiam atque  
 etiam contendere, quo abundè sibi cum  
 sua dumtaxat familia veniam daret:  
 ipsa namque tempora satis luculentas  
 sibi regni patrii recipiendi occasiones  
 suppeditare. Et rex quidem nulli serio  
 negotio attendens, futuriq; parum  
 providus ob jam expositas causas, pro  
 cetera fatuitate atque stultitia sua ver-  
 borum Cleomenis rationem nullam  
 habebat. *Sositibius* vero, cujus erat  
 tum in eo regno summa auctoritas,  
 coacto amicorum concilio, de *Cleomene*  
 ita statuit: cum classe et pecunia ac  
 comitatu nequaquam esse illum emil-  
 lendum. Nam quia fato functus erat

Olymp.  
139. 2 sq.

Suspectum  
habet Cleo-  
menem.

Cleomenes  
suspectus  
Alexan-  
driae.

γμάτῃ, διὰ τὸ μετελλαχῆναι τὸν Ἀντίγονον, καὶ  
νομίζων μάταιον αὐτοῖς εἶσθαι τὴν εἰς ταῦτα θα-  
πάειν. πρὸς δὲ τούτοις ἡγάγαν, μὴ ποτε, μετελλα- 9  
χόμενος μὲν Ἀντιγόνου, τῶν δὲ λοιπῶν μηδεὶς ὑπάρ-  
χοντος ἀντιπάλου, ταχέως ἀκονιστὶ τὰ κατὰ τὴν Ἑλ-  
λάδα ποιησάμενος ὕπ' αὐτὸν, βαρὺς καὶ φοβερὸς  
αὐτὸς ὁ Κλεομένης ἀνταγωνιστὴς σφίσι γίνηται·  
τιθεαμένος μὲν ὑπ' αὐγὰς αὐτῶν τὰ πρᾶγματα, 10  
κατεγνωκὼς δὲ τοῦ βασιλείως, θεωρῶν δὲ πολλὰ τὰ  
παρακρημάμενα μέρη καὶ μακρὰν ἀπασπασμένα τῆς  
βασιλείας, καὶ πολλὰς ἀφορμὰς ἔχοντα πρὸς πρᾶ-  
γματῶν λόγον. Καὶ γὰρ ἦν ἐν τοῖς κατὰ Σάμῳ 11  
ἦσαν τόποις οὐκ ὀλίγοι καὶ στρατιωτῶν πλῆθος ἐν τοῖς  
κατ' Ἐφεσον. Δι' αὖ ταύτην μὲν οὖν τὴν ἐπιβολὴν, ἥστ' 12  
ἐκπίμπει αὐτὸν μετὰ χρηγίας, ἀπειδοκίμασαν, διὰ  
τὰς προειρημένας αἰτίας· τό γε μὴν, ὀλιγορήσαντας  
ἄνδρα τοιοῦτον, ἐξαποστῆλαι, πρόδηλον ἐχθρὸν καὶ  
πολέμιον, οὐδαμῶς ἡγοῦντο σφίσι συμφέρειν. λοιπὸν  
ἦν, ἅπαντα κατέχουν. τοῦτο δ' αὐτοῖς καὶ χωρὶς 13  
λόγου πάντες μὲν ἀπειδοκίμαζον, οὐκ ἀσφαλὲς νομί-  
ζοντες εἶναι λείοντι καὶ προβάτοις ὁμοῦ ποιεῖσθαι τὴν  
ἐπαυλιν· μάλιστα δὲ τοῦτο τὸ μέρος ὁ Σωσίβιος ὕψι-  
ρᾶτο, διὰ τινὰ τοιαύτην αἰτίαν.

ἢ ὅτ' αὐτοῖς Vat. Flor.

ἢ αὐτοῖς δὲ Κλεμ. ex Reiskii conject. posuit αὐτοῖς  
editio Hervag. et seqq. cum Aug. et aliis codd. Pronomen plane abest a Bav.  
ἢ αὐτοῖς Vat. Flor. Aug. Reg. A. ἢ Δι' αὖ scripsi cum Reiskio, pro διὰ quod  
erat in libris.

Antigonus, res externas negligebant: et, omnem ejusmodi sumtum frustra factum iri, autumabant. Præterea sollicitudo hæc eos angebat, ne forte, quum sublatο Antigono nemo jam superesset adversarius, Cleomenes ipse, universa Græcia celeriter ac nullo prope certamine in potestatem redacta, gravis et metuendus ipsis inoiperet esse adversarius: qui præsertim Egyptiaci regni statum in clara luce, quod atunt, spectasset, regemque contemneret ad hæc, qui sciret, nullas esse ejus regni, et ita dicat, lacinias, longe summotas, quæ rerum gerendarum occasiones præclaras dare possent. Nam et naves in Samo erant non paucæ: et militum ingens

Ephesi numerus. Igitur, propter hæc modo expositas causas, consilium dimittendi Cleomenem cum necessario apparatu, improbarunt: et rursus, virum tantum adeo contemptum habitum dimittere, inimicum certum atque hostem, nequaquam e re sua esse judicabant. Quamobrem illud supererat, ut invitum retinerent. Id vero statim ac sine longiore deliberatione cum ceteri omnes improbant; qui periculosum rebantur esse, leonem et pecudes in eodem stabulo continere: tum vero Sosibius præ ceteris eam rem suspectam habebat; idque ob hujusmodi causam.

XXXVI. Καθ' ὃν γὰρ καιρὸν ἐγίγνοντο περὶ τὴν <sup>A. U. 332</sup> ἀναίρεσιν τοῦ Μάγα καὶ τῆς Βερενίκης, ἀγωνιῶντες μὴ <sup>Cleomenes</sup> διασφαλῶσι τῆς ἐπιβολῆς, καὶ μάλιστα διὰ τὴν Βερε- <sup>suspectus</sup> νίκης τόλμαν, ἠναγκάζοντο πάντας αἰκάλλειν τοὺς <sup>Alexan-</sup> περὶ τὴν αὐλὴν, καὶ πᾶσιν ὑπογράφειν ἐλπίδας, εἰάν <sup>drie.</sup> κατὰ λόγον αὐτοῖς χωρήσῃ τὰ πράγματα. τότε δὲ κατανοῶν ὁ Σωσίβιος τὸν Κλεομένην, δέομενον μὲν τῆς ἐκ τῶν βασιλείων ἐπικουρίας, ἔχοντα δὲ γνώμην καὶ πραγματῶν ἀληθινῶν ἔννοιαν ὑπογράφων αὐτῷ με- γάλας ἐλπίδας, ἅμα συμμιτέδωκε τῆς ἐπιβολῆς. θεωρῶν δὲ αὐτὸν ὁ Κλεομένης ἐξεπτοημένος, καὶ μάλιστα διδύοτα τοὺς ξένους καὶ μισθοφόρους, θαρρύνει παρκαλεῖ τοὺς γὰρ μισθοφόρους βλάψειν μὲν αὐτὸν οὐδεὶν, ἀφελήσιν δ' ὑπισχνεῖτο. Μᾶλλον δ' αὐτοῦ θαυμάσαντος τὴν ἐπαγγελίαν οὐχ ὀρᾷς, ἔφη, διότι σχεδὸν εἰς τρισχιλίους εἰσὶν ἀπὸ Πελοποννήσου ξένοι, καὶ Κρητὲς εἰς χιλίους; οἷς εἰάν νύσωμεν ἡμεῖς μόνον, εἰστούμεας ὑπουργήσουσι πάντες. τούτων δὲ συστραφέντων, τίνας ἀγωνιάς; ἢ δῆλον, ἔφη, τοὺς ἀπὸ Συρίας καὶ Καρίας στρατιώτας; Τότε μὲν οὖν ἡδέως ὁ Σωσίβιος ἀκούσας ταῦτα, διπλασίως ἐπερρώσθη πρὸς τὴν κατὰ τῆς Βερενίκης πράξιν. Μετὰ δὲ ταῦτα, θεωρῶν τὴν τοῦ βασιλείως ραθυμίαν, αἰεὶ τὸν λόγον ἀνενοῦτο, καὶ πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν τε τοῦ Κλεομένουσ τοῖον ἐλάμ-

<sup>1</sup> Vulgo λααλῶν.

XXXVI. Quo tempore super eade *Maga ac Berenice* deliberabatur; anxii ac solliciti, ne forte, propter Berenice potissimum audaciam, id inceptum frustra esset, coacti sunt auctores ejus consilii, ministros aulicos blanditiis delinire, magnorum specum commodorum omnibus ostendentes, si ex voto res ipsis succederet. Eo igitur tempore animadvertens *Sosibius*, Cleomenem, qui regum auxilio indigebat, singulari prudentia et vero usu rerum pollere, magna pollicitans, participem consilii eum facit. *Cleomenes*, cernens hominem præ timore attonitum, et a peregrino potissimum conductitioque milite male metuentem, bono animo esse illum jubet: ac, mer-

cenarios nihil quidquam ipsi nocituros, imo potius auxilio futuros, spondet. Mirante adhuc impensius dictum istud *Sosibio*; non videt, subjicit *Cleomenes*, inter mercenarios tria propemodum milia merere *Peloponnesiorum*, *Cretenses* ad mille? quibus ego si vel nutu signum dedero, ad omnia quæ voluero consequenda præsto erunt. Hi si manu facta a te steterint, equos metuis? *Syriaci*, credo, aut e *Caria* te terrent milites. Et tum quidem lubenter hæc audiverant *Sosibius*: eumque ista verba duplo animosiores ad eadem *Berenice* reddiderunt. At postea, quoties regis socordiam considerabat, semper illi in memoriam ille sermo redibat; jugiterque ob oculos ei versabatur *Cle-*

Olymp.  
139. 2 sq.

βαι, καὶ τὴν τῶν ξένων πρὸς αὐτὸν εὐνοίαν. Διὸ καὶ 8  
τότε μάλιστα παρίστησι τῷ τε βασιλεῖ καὶ τοῖς φίλοις  
ὀρμὴν οὗτος εἰς τὸ προκαταλαβῆσθαι καὶ συγκλεῖσαι  
τὸν Κλεομένην. πρὸς δὲ τὴν ἐπίνοιαν ταύτην, ἐχρήσατο 9  
συνεργήματι τοιοῦτον τι.

Nicagoras,  
Messenius,  
hospes  
Archidami,  
regis Spart.  
Ol. 139. 4.  
A. U. 534.

XXXVII. Νικαγόρας τις ἦν Μισσηνίος. οὗτος  
ὑπῆρχε πατρικὸς ξένος Ἀρχιδάμου τοῦ Λακεδαιμονίων  
βασιλέως. τὸν μὲν οὖν πρὸ τοῦ χρόνου βραχυεῖα τις 2  
ἦν τοῖς προειρημένοις ἐπιτοκῇ πρὸς ἀλλήλους· καθ' ὃν  
δὲ καιρὸν Ἀρχίδαμος ἐκ τῆς Σπάρτης ἔφυγε, δέισας  
τὸν Κλεομένην, καὶ παρεγένετ' εἰς Μισσηνίαν, οὐ μόνον  
οἰκίᾳ καὶ τοῖς ἄλλοις ἀναγκαίοις ὁ Νικαγόρας αὐτὸν  
ὑπεδέξατο προθύμως· ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ἐξῆς συμ-  
περιφορὰν ἐγένετό τις αὐτοῖς ὀλοσχερὴς εὐνοία καὶ  
συνήθεια πρὸς ἀλλήλους. διὸ καὶ μετὰ ταῦτα, τοῦ 3  
Κλεομένηους ὑποδείξαντος ἐλπίδα καθόδου καὶ διαλύσεως  
πρὸς τὸν Ἀρχίδαμον, ἔδωκεν αὐτὸν ὁ Νικαγόρας εἰς  
τὰς \*διαποστολάς, καὶ τὰς ὑπὲρ τῶν πίστειν συνθήκας.  
ὣν κυραθέντων, ὁ μὲν Ἀρχίδαμος εἰς τὴν Σπάρτην 4  
κατήει, πιστεύσας ταῖς διὰ τοῦ Νικαγόρου γεγενη-  
μέναις συνθήκαις. ὁ δὲ Κλεομένης, ἀπαντήσας, τὸν 5  
μὲν Ἀρχίδαμον ἐπανεῖλετο, τοῦ δὲ Νικαγόρου καὶ τῶν  
ἄλλων τῶν συνόντων ἐφείσατο. πρὸς μὲν οὖν τοὺς ἐκτός 6

Archida-  
mam per-  
fide occide-  
rat Cleome-  
nes.

\* ὑδέξατο Vat. Flor. Aug. Reg. A. \* διαποστολάς restitui ex ed. 1. et MStis.  
Perperam διαπολλὰς ed. 2. et sqq. cum uno Aug.

omenis audacia, et stipendiariorum  
erga ipsum benevolentia. Hic igitur  
potissimum tempore illo et regi et ami-  
cis ejus stimulos admovebat, ut Cleome-  
nem, prius quam evaderet, comprehen-  
derent, et includerent. Atque hoc mo-  
liens Sosibius, occasione usus est hujus-  
modi.

xxxvii. Nicagoras quidam Messe-  
nius fuit, Archidamo, Spartæ tum re-  
gnanti, paterni hospitii jure conjun-  
ctus. Hi prioribus quidem tempori-  
bus raro commeari alter ad alterum  
soliti: postea vero quam Archidamus,  
metu Cleomenis, Sparta exulare co-  
actus in Messeniam venit; Nicagoras  
non solum hospitio et necessariis om-

nibus rebus illum magna comitate exce-  
pit: sed etiam, ex consuetudine ab illo  
tempore cum eo contracta, amicissi-  
mus eidem et familiarissimus factus  
est. Idcirco, ubi postea Cleomenes re-  
ditus spem fecit Archidamo et reconci-  
liandæ invicem gratiæ, Nicagoras  
operam suam interposuit, legationes  
eam ob causam suscipiendo, et de  
conditionibus atque fide danda inter  
eos agendo. Quum essent transacta  
omnia; Archidamus, pactis confisus  
quæ Nicagoras pepigerat, Spartam ab  
exilio repetere instituit. At Cleomenes,  
obviam ei progressus, ipsum quidem  
Archidamum obruncat, Nicagoræ vero  
et ceteris qui aderant parcat. Pro-

ὁ Νικαγόρας ὑπεκρίνετο χάριν ὀφείλειν τῷ Κλειμένει A. U. 334.  
 διὰ τὴν αὐτοῦ σωτηρίαν· ὅτι αὐτῷ γε μὴν βαρέως  
 ἔφερε τὸ συμβεβηκός, δοκῶν αἴτιος γεγονέναι τῷ βα-  
 7 σιλῷ τῆς ἀπαλείας. Οὗτος ὁ Νικαγόρας, ἵππους Nicagoras  
 ἄγων, κατέπλευσε βραχεὶ χρόνῳ πρότερον εἰς τὴν Ἀλε-  
 8 ξάνδρειαν. ἀποβαίνων δ' ἐκ τῆς νεῆς, καταλαμβάνει  
 τὸν τε Κλειμήνην, καὶ τὸν Παντία, καὶ μετ' αὐτῶν  
 9 Ἰππίταν, ἐν τῷ λιμένι παρὰ τὴν κρηπίδα περιπα-  
 10 τοῦντας. ἰδὼν δὲ ὁ Κλειμένης αὐτὸν, καὶ συμμίζας,  
 ἡσπάζετο φιλοφρόνως, καὶ προσεπύθετο, τί <sup>α</sup>παρεῖη.  
 10 τοῦ δ' εἰπόντος, ὅτι παραγίγονεν ἵππους ἄγων· Ἐβου-  
 λόμην αἶν σε, ἔφη, καὶ λῖαν, ἀντὶ τῶν ἵππων κι-  
 ναίδους ἄγειν καὶ <sup>β</sup>σάμβυκας· τούτων γὰρ ὁ νῦν  
 11 βασιλεὺς κατεπίγεται. τότε γοῦν ἐπιγελάσας ὁ Νι-  
 καγόρας, ἐσιόπησε. μετὰ δὲ τινὰς ἡμέρας ἐπὶ πλεῖον  
 ἰλθὼν εἰς τὰς χεῖρας τῷ Σωσίβιῳ διὰ τοὺς ἵππους,  
 εἶπε κατὰ τοῦ Κλειμένου τὸν ἄρτι ρηθέντα λόγον.  
 12 θεωρῶν δὲ τὸν Σωσίβιον ἡδέως ἀκούοντα, πᾶσαν ἐξέβητο  
 τὴν προὔπαρχουσαν αὐτῷ πρὸς τὸν Κλειμήνην δια-  
 φοράν.

XXXVIII. Ὁν ὁ Σωσίβιος ἐπιγνοὺς ἀλλοτρίως πρὸς Cleomeni  
 τὸν Κλειμήνην διακείμενον, τὰ μὲν παραχεῖμα δους, <sup>α</sup> per Nica-  
 goram in-  
 sidiatur  
 Sosibius.

<sup>γ</sup> ἢ αὐτῷ ex conject. scripsi. <sup>δ</sup> αὐτῷ vett. libri omnes absque præpos. quod Casaubonus cum Reg. B. in ἐφ' αὐτῷ mutavit. <sup>ε</sup> ἰσχυρίαν vel ἰσχυρίαν suspicatus est Reisk. <sup>ζ</sup> Sic ex conjectura primum correxeram; conjecturam dein confirmatam vidi codicis Flor. auctoritate. Vulgo <sup>η</sup> παρὰ. <sup>θ</sup> σάμβυκας pen-  
 nacute editio Lipsiens. invitis MSis.

pterea Nicagoras, apud alios quidem magno beneficio se obstrictum Cleomeni, qui vitam sibi non eripuisset, simulabat: ipse vero apud se clam iniquissimo animo casum Archidami ferebat; eo magis, quod pernitiei causa illi exstitisse videbatur. Iste Nicagoras non multo ante cum equis venalibus Alexandriam appulerat. Qui navi egressus, Cleomenem, Panteumque, et una cum his Hippitā, ambulantes in portus crepidine invenit. Cleomenes, ut primum Nicagoram videt, adire hominem, comiter salutare, et mox, quorum adesse, sciscitari. Cui quum ille, equos se adducisse, re-

spondisset: *Quam vellem, Cleomenes sit, equorum loco cinados et sambucitias potius advenisses: in his enim is, qui nunc regnum tenet, studium omne suum ponit.* Ridere tum Nicagoras, et hanc vocem silentio premere. Interjectis vero diebus aliquot, per occasionem equorum factus Sosibio familiarior, ad invidiam Cleomeni conflandam sermonem quem modo retulimus illi recitat. Et quum rem gratam facere se Sosibio animadverteret, omne vetus illud suum in Cleomenem odium ipsi aperit.

XXXVIII. Sosibius, inimicum hunc esse Cleomenis sentiens, partim col-

οἱ 139. 4 δὲ εἰς τὸ μέλλον ἐπαγγεῖλάμενος, συνέπεισι, γρά-  
ψαντα κατὰ τοῦ Κλεομένου ἐπιστολὴν ἀπολιπεῖν  
ἐσφραγισμένην· ἢ, ἐπειδὴν ὁ Νικαγόρας ἐκπλεύσῃ  
μετ' ὀλίγας ἡμέρας, ὁ παῖς ἀνείγκῃ τὴν ἐπιστολὴν  
πρὸς αὐτὸν, ὥς ὑπὸ τοῦ Νικαγόρου πεμφθεῖσαν. συνερ- 3  
γῆσαντος δὲ τοῦ Νικαγόρου τὰ προειρημένα, καὶ τῆς  
ἐπιστολῆς ἀνενεχθείσης ὑπὸ τοῦ παιδὸς πρὸς τὸν Σωσί-  
βιον μετὰ τὸν ἔκπλου τοῦ Νικαγόρου· παρὰ πόδας 4  
ἅμα τὸν οἰκίτην καὶ τὴν ἐπιστολὴν ἦκεν ἔχων πρὸς τὸν  
βασιλέα· <sup>a</sup> τοῦ μὲν παιδὸς φάσκοντος, Νικαγόραν ἀπο-  
λιπεῖν τὴν ἐπιστολὴν, ἐντειλάμενον ἀποδοῦναι Σωσίβιῳ.  
τῆς δ' ἐπιστολῆς διασαφούς, ὅτι μέλλει Κλεομένης, 5  
εἰ μὴ ποιῶνται τὴν ἐξαποστολὴν αὐτοῦ μετὰ τῆς  
ἀρμοζούσης παρασκευῆς καὶ χορηγίας, ἐκάνιστασθαι  
τοῖς τοῦ βασιλέως πράγμασιν· εὐθὺς ὁ Σωσίβιος 6  
λαβόμενος τῆς ἀφορμῆς ταύτης, παρώξυνε τὸν βασιλέα  
καὶ τοὺς ἄλλους φίλους, πρὸς τὸ μὴ μέλλειν, ἀλλὰ  
φυλάξασθαι καὶ συγκλεῖσαι τὸν Κλεομένην. Γενομένου 7  
δὲ τούτου, καὶ τινος ἀποδοθείσης οἰκίας αὐτῷ παμμέ-  
γθους, ἐποίητο τὴν διατριβὴν ἐν ταύτῃ παραφυλαττό-  
μενος· τούτῳ διαφέρων <sup>e</sup> τῶν ἄλλων τῶν ἀπηγμένων εἰς  
τὰς φυλακὰς, τῷ ποιῆσθαι τὴν δίαιταν ἐν μίσει  
δεσμωτηρίῳ. Εἰς ἃ βλέπων ὁ Κλεομένης, καὶ μοχθηρὰς 8  
ἐλπίδας ἔχων ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος, παντὸς πρᾶγματος

In custo-  
diam datur  
Cleomenes.

<sup>c</sup> Aut καὶ τοῦ μὲν, aut deinde v. 6. *εὐθὺς δὲ ὁ Σωσίβιος* scribendum videri monuit Reisk. <sup>d</sup> τῶν ἄλλων. Restitui hæc duo verba temere et invitis MStis omisa in ed. Casaub. et seqq.

latis in præsentia muneribus, partim alia se daturum pollicitus, ab eo impetrat, ut epistolam scriberet *criminationem Cleomenis* continentem, eamque discedens obsignatam relinqueret; ut paucis mox diebus ab ipsius profectione eam epistolam puer ad se perferret, tamquam a *Nicagora* missam. Ut hic nonuerat, ita ille fecit: qui postquam oram solvisset, allata est a puero epistola ad Sosibium. Ille igitur famulum simul et literas secum habens, extemplo venit ad regem. Dicebat puer, *ab eunte Nicagoram hanc epistolam reliquisse, cum mandatis, ut Sosibio traderetur*. Literis autem signi-

ficabatur: *Cleomenem, nisi cum idoneo apparatu et omnibus suo incepto necessariis rebus dimitteretur, res novas in imperio regis esse moliturum*. Tam bonam occasionem arripit statim *Sosibius*, et tam regem quam amicos regis cohortatur, ut nulla *interposita mora caverent, et Cleomenem concluderent*. Ac mox de hujus sententia domus quædam amplissima illi decreta est, in qua circummunitus custodiis degebat: hoc uno a ceteris qui sunt in carcerem conjecti differens, quod amplior carcer illum habebat. Propterea *Cleomenes*, exiguum de cetero spem salutis sibi relictam intelligens, omnia sibi

9 ἔκρινε πῖραν λαμβάνειν· οὐχ, οὕτω πεπεισμένος κατα- A. U. 324.  
 κρατήσῃν τῆς προθέσεως, (οὐδὲν γὰρ εἶχε τῶν εὐλόγων  
 πρὸς τὴν ἐπιβολήν·) τὸ δὲ πλεῖον, εὐθανατῆσαι σπουδά-  
 ζῃν, καὶ μηδὲν ἀνάξιον ὑπομῆναι τῆς περὶ αὐτὸν προγε-  
 10 γεινημένης τόλμης· ἅμα δὲ καὶ λαμβάνων ἐν νῶ τὸ  
 τοιοῦτον, ὃς γέ μοι δοκεῖ, καὶ προτιθέμενος, ὅπερ εἴθε  
 συμβαίνει πρὸς τοὺς μεγαλόφρονας τῶν ἀνδρῶν·

Μὴ μὲν ἀσπουδεῖ γε καὶ ἀκλειῶς ἀπολολίμην,  
 Ἄλλὰ μέγα βέβηκα, καὶ ἐσσομένοισι πυθίσθαι.

XXXIX. Παρατηρήσας οὖν ἔξοδον τοῦ βασιλείως εἰς E custodia  
 Κάινωρον, δίδωκε τοῖς φυλάττουσιν αὐτὸν φήμην, ὥς elabatur  
 ἀφίσθαι μέλλων ὑπὸ τοῦ βασιλείως· καὶ διὰ ταύτην Cleomenes.  
 τὴν αἰτίαν, αὐτὸς τε τοὺς αὐτοῦ θεράποντας εἰστία, καὶ  
 τοῖς φυλάττουσιν ἱερεῖα καὶ στεφάνους, ἅμα δὲ τούτοις  
 3 οἶνον, ἔξαπέστειλε. τῶν δὲ χρωμένων τούτοις ἀνυπο-  
 νοήτως, καὶ καταμεθυσθέντων· παραλαβὼν τοὺς συνόν-  
 τας φίλους, καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν παῖδας, περὶ μέσον  
 ἡμέρας λαθὼν τοὺς φύλακας ἐξῆλθε μετ' ἐγχειριδίων.  
 3 προάγοντες δὲ, καὶ συντυχόντες κατὰ τὴν πλατείαν  
 Πτολεμαίῳ, τῷ τότε ἐπὶ τῆς πόλεως ἀπολελειμμένῳ·  
 καταπληξάμενοι τῷ παραβόλῳ τοὺς συνόντας αὐτῷ,  
 τοῦτον μὲν κατασπάσαντες ἀπὸ τοῦ τεθρίππου, ἐπαρέ-  
 κλυσαν· τὰ δὲ πλήθη καρικάλουν ἐπὶ τὴν ἐλευθερίαν.

<sup>1</sup> μεθυσθέντων edd. cum aliis. <sup>2</sup> παραλαβὼν Bav. sed superscripta altera  
 lectio. ἰσχυρὰ ἐκείνην ora codicis Reg. B. et interfectore Perott. παρακλίνουσι su-  
 spicatus est Ernesti.

statuit experiunda: non adeo quod  
 voti compotem posse fieri se crederet;  
 (quippe omnibus præsidiis in eam rem  
 necessariis destitutus;) sed potius, ut  
 honesta defungeretur morte, neve quid-  
 quam pateretur virtute illa, qua hacten-  
 us claruerat, indignum. Simul, ut  
 equidem reor, succurrebat illi, atque  
 proponebat ipse sibi hoc ante oculos,  
 uti fieri amat a viris magnis:

*At non ignavus certe, obcurvatus per-  
 ilo:*

*Verum aliquid faciam, atque quod ven-  
 tura loquetur.*

xxxix. Igitur observata protectione  
 Ptolemai Canorum, rumorem inter

custodias differt Cleomenes, inibi se esse,  
 ut a rege liberetur: atque adeo hanc  
 prætexens causam, tum ipse suis opu-  
 las struit, tum custodibus in eam rem  
 carnes, coronas, et insuper vinum  
 mittit. Illi, nihil quidquam de dolo  
 suspicati, dum acceptis vescuntur, vi-  
 noque se ingurgitant; interim Cleome-  
 nes, amicis qui una erant et famulis  
 comitatus, circa meridiem, clam cu-  
 stodibus, strictis pugionibus foras eru-  
 pit. Progredientibus occurrit in pla-  
 tea Ptolemaeus, ad urbis custodiam tum  
 relictus: cujus comitibus ad tantam  
 audaciam pavore torpentibus, ipse de  
 quadriga dejectus includitur: simul  
 ad libertatem populus vocatur. Quam

Ol. 139. 4. οὐδενὸς δὲ προσέχοντος αὐτοῖς, οὐδὲ <sup>h</sup> συνεξανισταμένου, <sup>4</sup>  
 διὰ τὸ παραδοξὸν τῆς ἐπιβολῆς, ἐπιστρέψαντες ὥρμησαν  
 πρὸς τὴν ἄκραν, ὡς ἀνασπάσσοντες ταύτης τὰς πυλίδας,  
 καὶ συγχρησόμενοι τοῖς <sup>1</sup>εἰς φυλακὴν ἀπηγμένοις τῶν  
 ἀνδρῶν. ἀποσφαλέντες δὲ καὶ ταύτης τῆς ἐπιβολῆς, 5  
 διὰ τὸ τοὺς ἐφιστῶτας προαισθημένους τὸ μέλλον ἀσφα-  
 λίσασθαι τὴν πύλην, προσήνεγκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας,  
 εὐψύχως πάνυ καὶ Λακωνικῶς. Κλειομένης μὲν οὖν 6  
 οὕτω μετέλλαξε τὸν βίον· ἀνὴρ γενόμενος καὶ πρὸς  
 τὰς ὁμιλίαις ἐπιδέξιος, καὶ πρὸς πραγμάτων οἰκονομίαν  
 εὐφυής, καὶ συλλήβδην ἡγεμονικὸς καὶ βασιλικὸς τῇ  
 φύσει.

Manus  
sibi infert  
Cleomenes.

Res Syriæ. XL. Μετὰ δὲ τοῦτον οὐ πολὺ κατόπιν, Θεόδωτος, ὁ  
 Theodotus, Syria præfectus, a Ptolemæo desciscit ad Antiochum, Ol. 140. A. U. 535.  
 τεταγμένος ἐπὶ Κοίλῃς Συρίας, ὃν τὸ γένος Αἰτωλὸς,  
 τὰ μὲν καταφρονήσας τοῦ βασιλείως διὰ τὴν ἀσέλγειαν  
 τοῦ βίου καὶ τῆς ὅλης αἰρέσεως· τὰ δὲ διαπιστήσας 2  
 τοῖς περὶ τὴν αὐλὴν, διὰ τὸ μικροῖς ἔμπροσθεν χρόνοις  
 ἀξιολόγους παρασχόμενος χρεῖας τῷ βασιλεῖ περὶ τε  
 τᾶλλα, καὶ περὶ τὴν πρώτην ἐπιβολὴν Ἀντιόχου τοῖς  
 κατὰ Κοίλην Συρίαν πράγμασι, μὴ οἶον ἐπὶ τούτοις  
 τυχεῖν τινος χάριτος, ἀλλὰ τούναντίον ἀνακληθεὶς εἰς  
 τὴν Ἀλεξάνδρειαν, παρ' ὀλίγον κινδυνεῦσαι τῷ βίῳ·  
 διὰ ταύτας τὰς αἰτίας <sup>k</sup> ἐπεβάλετο τότε λαλεῖν Ἀν- 3

<sup>h</sup> συνεξανίσταμένου Vat. Flor. Aug. Reg. A. <sup>1</sup> εἰς τὴν φυλακὴν Vat. Flor. Aug. Reg. A. quod recipi in contextum poterat. <sup>k</sup> ἐπεβάλετο τότε recepi ex Vat. et Flor. ἐπεβάλετο τι ed. Casaub. et seqq. cum Bav. ex prima scriptura et Aug. et Reg. A. Sed in Bav. eadem manu statim altera littera λ superscripta, unde ἐπεβάλλετο τι ed. 1. 2. et Reg. B.

vero nemo sequeretur, neque rebellii socium se adderet; (quippe omnes incepti novitas terrebat;) converso agmine arcem petunt conjurati, portulas effracturi, et ad destinata victorum opera usuri. Quod eorum consilium ut præsenferunt præfecti arcis, valido præsidio portam muniunt: itaque hac quoque spe lapsi, generoso animo et Laconico, manus sibi intulerunt. Atque hunc habuit vitæ exitum Cleomenes: vir, cum in vitæ consuetudine et colloquiis familiaribus, dexteritatis cujusedam singularis; tum etiam ad seria negotia tractanda optime ab ingenio comparatus; et, ut verbo dicam,

ad ducis vel regis munia obeunda factus a natura.

XL. Non multo post hoc Cleomenis fatum defecit a rege Theodotus, Cæsar Syria præfectus, genere Aetolus. Hic partim contemptu Ptolemæi, ob luxum atque impuram ipsius vitam, et genus universum institutorum; partim quia procerum ejus aulæ voluntatem erga se suspectam habebat; ut qui paucis ante annis, post egregie navatam regi operam, cum aliis in rebus, tum illo bello, quod cum Antiocho, Coslen Syriam tunc primum invadente, gestum fuerat, adeo nullam parem meritis gratiam reportaverat, ut contra Alexan-

- τιόχῳ, καὶ τὰς κατὰ Κοίλῃν Συρίαν πόλεις ἐγχειρίζειν. A. U. 335.  
 τοῦ δ' αἰσμένως δεξαμένου τὴν ἐλπίδα, ταχέϊαν ἐλάμ-  
 4 θανε τὸ πρᾶγμα τὴν οἰκονομίαν. "Ἰνα δὲ καὶ περὶ Antiochus  
 ταύτης τῆς οἰκίας τὸ παραπλήσιον ποιήσωμεν, ἀναδρα- Magnus,  
 μόντες ἐπὶ τὴν παράληψιν τῆς Ἀντιόχου δυναστείας, Seleuci  
 ἀπὸ τούτων τῶν καιρῶν ποιησόμεθα κεφαλαιώδη τὴν Callinici  
 ἔφοδον ἐπὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ μέλλοντος λέγεσθαι πολέμου. filius.  
 5 Ἀντίοχος γὰρ ἦν μὲν υἱὸς νεώτερος Σελεύκου, τοῦ  
 Καλλινίκου προσαγορευθέντος. μεταλλάξαντος δὲ τοῦ Succedit  
 πατρὸς, καὶ διαδεξαμένου τᾷδελεφῶ Σελεύκου τὴν fratri Se-  
 βασιλείαν διὰ τὴν ἡλικίαν, τὸ μὲν πρῶτον ἐν τοῖς αἰῶνι leuco in  
 6 τόποις μισιστάμενος ἐποιεῖτο τὴν διατριβήν. Ἐπεὶ δὲ regno Sy-  
 Σέλευκος, μετὰ δυνάμειος ὑπερβαλὼν τὸν Ταῦρον, riam.  
 ἰδολοφονήθη, καθάπερ καὶ πρότερον εἰρήκαμεν, μετα- Ol. 139. 1.  
 7 λαβὰν τὴν ἀρχὴν αὐτὸς ἐβασίλευσε· διαπιστεύων τὴν Præfecti  
 μὲν ἐπὶ ταῖς τοῦ Ταύρου δυναστείαν Ἀχαιῶν, τὰ δ' αἰῶνι Achæus,  
 μέρη τῆς βασιλείας ἐγχειρικῶς Μόλωνι, καὶ τᾷδελεφῶ Molon et  
 τοῦ Μόλωνος Ἀλεξάνδρῳ· Μόλωνος μὲν ἸΜηδίας ὑπάρ- Alexander.  
 χοντος σατραπίου, τᾷδελεφῶ δὲ τῆς Περσίδος.

XLI. Οἱ καταφρονήσαντες μὲν αὐτοῦ διὰ τὴν ἡλι- Molo, Me-  
 κίαν, ἐλπίσαντες δὲ τὸν Ἀχαιοὶν ἴσισθαι κοινωνὸν σφίσι diæ præfe-  
 τῆς ἐπιβολῆς, μάλιστα δὲ φοβούμενοι τὴν ὁμότητα καὶ ctus, deficit  
 κακοπραγμοσύνην τὴν Ἑρμείου, τοῦ τότε προεστῶτος ab Antio-  
 A. U. 332.

! Vulgo h. l. omnes Μηδίας, et sic in tota hac historia.

driam accitus, etiam de vita periculum subiret: is igitur hisce de causis, Antiochum statuit convenire, et Cœlæ Syriæ urbes illi tradere. Oblatam spem latus rex accipit: et brevi tempore ad exitum res est perducta. Ut autem in hac etiam regia familia prætexemus idem, quod in superiore facimus; narrationem, paullo altius repetitam ab eo tempore quo Antiochus imperium suscepit, pertexemus dehinc ad principium usque ejus belli, de quo dicere instituimus. ANTIOCHUS igitur filius erat natu minor Seleuci illius, cui fuit cognomen Callinici. Postquam defuncto patri successit in regno Seleucus frater major Antiochi; ipse in supe-

riora Asiæ migravit, ibique vitam degit. Deinde vero, ubi Seleucus, Taurum transgressus, per dolum fuit occisus, quod et antea dicebamus; Antiochus imperium defuncti adeptus, regnavit: et totius cis Taurum Asia dominatione Achæo concedita; superiores autem regni provincias Moloni et ejus fratri Alexandro regendas dedit: eratque Molo Mediæ præfectus (satrapam vocant.) Alexander Persidis.

XLI. Molo igitur et Alexander, regis pueritiam aspernati, sperantesque Achæum consilia cum ipsis esse consociaturum; præcipue autem veriti crudelitatem malasque artes Hermeæ, qui

OL. 139. 2.

Hermias,  
princeps  
ministrum  
Antiochi,  
invidus et  
crudelis.

Epigenes  
dux copi-  
arum,

suadet An-  
tiocho, ut  
ipse contra  
Molonem  
prodisca-  
tur.

τῶν ὅλων πραγμάτων, ἀφίστασθαι καὶ διαστρέφειν ἐν-  
χείρησαν τὰς ἀνω σατραπείας. Ὁ δὲ Ἑρμείας ἦν μὲν 2  
ἀπὸ Καρίας, ἐπίστη δὲ ἐπὶ τὰ πράγματα, Σελεύκου  
ταδεῖλφου ταύτην αὐτῷ τὴν πίστιν ἐγχειρίσαντος, καθ'  
οὗς καιροὺς ἵκωιτο τὴν ἐπὶ τὸν Ταῦρον στρατείαν.  
τυχὼν δὲ ταύτης τῆς ἐξουσίας, πᾶσι μὲν ἐφθόνηι τοῖς ἐν 3  
ὑπεροχαῖς οὗσι τῶν περὶ τὴν αὐλήν· φύσει δὲ ἄμλος ὢν,  
τῶν μὲν τὰς ἀγνοίας ἐπὶ τὸ χεῖρον ἐνδεχόμενος ἐκόλαζε·  
τοῖς δὲ χειροποιήτους καὶ ψευδεῖς ἐπιφύρων <sup>α</sup> αἰτίας,  
ἀπαραίτητος ἦν καὶ πικρὸς δικαστής. μάλιστα δ' 4  
ἴσπευδε καὶ περὶ παντὸς ἵκωιτο, βουλόμενος ἐπανε-  
λίσθαι τὸν ἀποκομίσαντα τὰς δυνάμεις τὰς Σελεύκου  
<sup>α</sup> συνελθούσας Ἑπιγένην διὰ τὸ θεωρεῖν τὸν ἄνδρα καὶ  
λίγειν καὶ πρᾶττειν δυνάμενον, καὶ μεγάλης ἀποδοχῆς  
ἀξιούμενον παρὰ ταῖς δυνάμεσιν. Ὡν δὲ ταύτης τῆς 5  
προβίσεως, ἐπιῖχε, βουλόμενος αἰεὶ τινος ὀρέμης ἐπι-  
λαβίσθαι καὶ προφάσεως κατὰ τοῦ προσηρμένου.  
ἀθροισθέντος δὲ τοῦ συνιδρίου περὶ τῆς τοῦ Μολωνος ἀπο- 6  
στάσεως, καὶ κελύσαντος τοῦ βασιλέως λίγειν ἕκαστον  
τὸ φαινόμενον, περὶ τοῦ πῶς δεῖ χρῆσθαι τοῖς κατὰ τοὺς  
ἀποστάτας πράγμασι· καὶ πρώτου συμβουλευόντος 7  
Ἑπιγένους, διότι δεῖ μὴ μέλλειν, ἀλλ' ἐκ χειρὸς

<sup>α</sup> Vocabulum αἰτίας ex ingenio adjecit Casaubonus. Mox pro ἀπαραίτητος dant ἀέκωντες editi cum aliis codicibus, pro quo in aliis αἴρωντες fuerat. <sup>α</sup> Fors. συνελθούσας. <sup>ο</sup> ὀρέμης expectabam.

summæ rerum in aula præerat; defi-  
ciendi, et avertendi a rege superiores  
satrapias consilium inierunt. *Hermias*  
iste, genere Car, admotus ad rerum cu-  
ram fuerat a Seleuco, Antiochi fratre,  
qui, expeditionem versus Taurum sus-  
cipiens, ejus fidei regnum commenda-  
verat. Tantam autem hanc adeptus  
dignitatem, omnibus, qui auctoritate  
et gratia apud regem valebant, invi-  
dere cœpit: itaque, homo natura sæ-  
vus, in alios propter levia delicta, quæ  
interpretatione sua graviora faciebat,  
graviter animadvertebat; aliis per ca-  
lumniam falsa crimina impingens, in-  
exorabilem se et immitem judicem  
præbebat. Omnium vero maxime id

studebat, plurimique æstimabat, ut  
*Epigenem* perderet, qui eas copias re-  
duxerat, quæ cum Seleuco erant pro-  
fectæ: hunc enim virum esse intelli-  
gebat, dicendi simul agendique peri-  
tum, et apud legiones præcipuæ au-  
ctoritatis. Atque hoc animo versans,  
omnia observabat, causam et occa-  
sionem semper aliquam aucupans ca-  
lumniam Epigenis. Quum autem de  
rebellione *Molonis* concilium esset co-  
actum; jubente rege, ut, quomodo re-  
bellantium audaciæ occurrendum ex-  
istimarent, ex animi sui sententia quis-  
que diceret; omnium primus *Epige-  
nes* ita censuit: *Non esse cunctan-  
dum; sed e vestigio incumbendum præ-*

ἔχισθαι τῶν προκειμένων, καὶ πρῶτον καὶ μάλιστα τὸν Δ. U. 232. βασιλεία συνάπτειν τοῖς τόποις, καὶ παρ' αὐτοὺς εἶναι 8 τοὺς καιροὺς. οὕτω γὰρ ἢ τὸ παράπαν οὐδὲ τολμήσειν ἄλλοτριωπραγεῖν τοὺς περὶ τὸν Μόλωνα, τοῦ βασιλείως παρόντος, καὶ τοῖς πολλοῖς ἐν ᾧφει γενομένου μετὰ 9 συμμέτρου δυνάμειος· ἢ, καὶ ὅπως τολμήσωσι καὶ μείνωσιν ἐπὶ τῆς προθέσειος, ταχίως αὐτοὺς συναρπασθίνας ὑπὸ τῶν ὄχλων ὑποχειρίους παραδοθήσεσθαι τῷ βασιλεῖ.

XLII. Ταῦτα λέγοντος ἔτι τοῦ προειρημένου, διοργ- Epigenem calumniatur Hermeas.  
σθαῖς Ἑρμείας, πολὺν ἔφησεν αὐτὸν χρόνον ἐπίβουλο 2 ὄντα καὶ προδότην τῆς βασιλείας διαλεληθέναι· νῦν δὲ καλῶς ποιῶντα φανερόν ἐκ τῆς συμβουλῆς γιγνομένη, σπουδάζοντα μετ' ὀλίγων ἐγχειρίσαι τὸ τοῦ βασιλείως 3 σῶμα τοῖς ἀποστάταις. Τότε μὲν οὖν, οἷον ῥυπόθυφας τὴν διαβολὴν, παρῆκε τὸν Ἐπιγίνην, πικρίαν ἀκαιρον 4 μαῖλλον ἢ δυσμένειαν ἐπιφύνας. αὐτὸς δὲ, κατὰ τὴν αὐτοῦ γνώμην, τὴν μὲν ἐπὶ τὸν Μόλωνα στρατείαν, κατὰφοβος ᾧ τὸν κίνδυνον, ἐξέκλινε διὰ τὴν ἀπειρίαν τῶν πολεμικῶν· ἐπὶ δὲ τὸν Πτολεμαῖον ἐσπούδαζε 5 στρατεύειν, ἀσφαλῆ τοῦτον εἶναι πιστισμένος τὸν πόλεμον, διὰ τὴν τοῦ προειρημένου βασιλείως ῥαθυμίαν. 6 Τότε μὲν οὖν, καταπληξάμενος τοὺς ἐν τῷ συνεδρίῳ πάντας, ἐπὶ μὲν τὸν Μόλωνα στρατηγούς ἐξέτεμψε Xeno et Theodotus Hemolius mittuntur adv. Molonem.

ῥυπόθυφας correxi. Vulgo mendose omnes ὀνοτόφας.

acuti negotio: ante omnia vero illud vel maxime requiri, ut ad ea loca res ipse accedat, et rerum gerendarum momenta præsens ipse capiat. Hoc enim pacto, vel omnino moliri res novas non ausurum Molonem quisque cum eo sentiant, rege præsentis, et cum idoneis copiis in oculis populorum versantis: aut, si omnino ausuri sint et in proposito mansuri, futurum brevi, ut ad ipsam multitudinem correpti, in potestatem regis tradantur.

XLII. Nondum dicendi finem fecerat Epigenes, cum ira percussus Hermias dixit: a longo tempore ipsum regno insidiantem, calumniasque ejus proferentem, omnes infellicios: nunc autem

dene fecisse, cum id consilii dederit, unde palam sit factum, velle ipsum rebellibus regis personam tradere, paucis comitatum. His dictis, quasi calumnie fomitem leviter accendisse tum quidem contentus, Epigenem missum fecit; intempestivæ magis cujusdam amartitudinis, quam odii significatione data. Ipse, in dicenda sententia, expeditionem adversus Molonem declinans, ut qui præ imperitia rei bellicæ periculum horreret; contra Ptolemæum ducere exercitum studebat: persuasus, propter ejus regis ignaviam, sine periculo bellum illud fore. Ita, universo consensu terrore injecto, bellum tunc adversus Molonem ducebatur Xenoni et

Ol. 130. 2. μετὰ δυνάμειος Εἰνота καὶ Θεόδοτον τὸν Ἡμιόλιον  
 Antiochum ad bellum  
 adv. Pto-  
 lemaeum  
 stimulat  
 Hermias.  
 τὸν δ' Ἀντίοχον παρῶντι συνεχῶς, οἰόμενος δεῖν ἐπι-  
 βάλλειν τὰς χεῖρας τοῖς κατὰ Κοίλην Συρίαν πράγ-  
 μασι· μόνως οὕτως ὑπολαμβάνων, εἰ πανταχόθεν τῷ 6  
 νικάνειω περισταίῃ πόλεμος, οὔτε τῶν πρότερον ἡμαρτη-  
 μένων ὑφίξειν δίκας, οὔτε τῆς παρούσης ἐξουσίας ἡκω-  
 λυθήσεσθαι, διὰ τὰς χρείας καὶ τοὺς αἰεὶ περιισταμένους  
 ἀγῶνας τῷ βασιλεῖ καὶ κινδύνους. διὸ καὶ τὸ τελευ-  
 ταῖον ἐπιστολὴν πλάσας ὡς παρ' Ἀχαιοῦ διαπισταλ-  
 μένην, προσήνεγκι τῷ βασιλεῖ, διασαφούςαν, ὅτι Πτο-  
 λεμαῖος αὐτὸν παρακαλεῖ πραγμάτων ἀντιποιήσασθαι,  
 καὶ φησὶ καὶ ναυσὶ καὶ χρήμασι χορηγήσειν πρὸς  
 πάσας τὰς ἐπιβολὰς, ἵαν ἀναλάβῃ διάδημα, καὶ  
 φανερὸς γένηται πᾶσιν ἀντιποιούμενος τῆς ἀρχῆς· ἥν 8  
 τοῖς πράγμασιν ἔχειν αὐτὸν καὶ νῦν, τῆς δὲ ἐπιγραφῆς  
 αὐτῷ φθοροῦντα, τὸν ὑπὸ τῆς τύχης διδόμενοι ἀποτρέ-  
 βισθαι στίφαινοι. Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς, πιστεύσας τοῖς 9  
 γραφομένοις, ἔτοιμος ἦν καὶ μετέωρος στρατεύειν ἐπὶ  
 Κοίλῃν Συρίαν.

Antiochi  
 nuptiae cum  
 Laodice.

XLIII. Ὅστις δὲ αὐτοῦ κατὰ τοὺς καιροὺς τούτους  
 περὶ Σελεύκειαν τὴν ἐπὶ τοῦ Ζεύγματος, παρῇν Διό-  
 γνητος, ὁ ναύαρχος, ἐκ Καππαδοκίας τῆς περὶ τὸν  
 Εὐξείνου, ἄγων Λαοδίκην τὴν Μιθριδάτου τοῦ βασιλέως

9 Aut ἀπολεσθήσεσθαι aut κολουθήσεσθαι legendum monuit Reiskius.

*Theodoto Hemolio gerendum manda-  
 vit: Antiochum vero assidue stimula-  
 vit hortatusque est, ut ad repetendam  
 Coelen Syriam animum converteret.  
 Nimirum id Hermias agebat, ut rex  
 adolescentulus ab omni parte belli  
 curis premeretur: qua sola ratione  
 fieri posse arbitrabatur, ut, novis sub-  
 inde certaminibus ac periculis regem  
 circumstantibus, quum opera sua in-  
 digereret res, neque praeteritorum ma-  
 leficiorum poenas lueret, neque ea di-  
 gnitate quam obtinebat, exueretur.  
 Itaque ad extremum etiam fingit epi-  
 stolam, quasi ab Achæo missam, eam-  
 que regi offert: qua significabat  
 Achæus, sollicitari se ab Ptolemaeo, ut*

*imperium sibi vindicaret: polliceri Pto-  
 lemaeum naves, pecuniam, omnia in-  
 cepto necessaria, si modo diadema assu-  
 meret, et palam regnum sibi arrogaret:  
 quod quidem regnum re ipas jam obti-  
 neat; quantumvis ipse, titulum sibi  
 invidens, oblatam a fortuna coronam  
 respuat. Itis literis rex fidem ha-  
 bens, prompto pronoque animo erat ad  
 suscipiendam in Coelen Syriam expe-  
 ditionem.*

XLIII. Inter hæc, dum Seleuciae ad  
 Zeugma agebat Antiochus, advenit  
 Diognetus navarchus e Cappadocia  
 Euxinum attingente, Laodiceν Mithri-  
 datis regis filiam adducens, virginem  
 matrimonio regis destinatam, Mithri-

θυγατέρα, παρθένον οὔσαν, γυναῖκα τῇ βασιλεῖ πατρ- A. U. 532.  
 2 ιομασμίην. Ὁ δὲ Μιθριδάτης ἑὺχετο μὲν ἀπόγονος Mithridates  
 εἶναι τῶν ἐπὶ τὰ Περσῶν ἱνός, τῶν ἑκταλομένων τὸν rex Pontil.  
 μάγον· διατηρήκει δὲ τὴν δυναστείαν ἀπὸ προγόνων,  
 τὴν ἐξ ἀρχῆς αὐτοῖς διαδοθεῖσαν ὑπὸ Δαρείου παρὰ τὸν  
 3 Εὐξείνιον πόντον. Ἀντίοχος δὲ, προσδιζάμενος τὴν παρ-  
 θένον μετὰ τῆς ἀρματοζούσης ἀπαντήσεως καὶ προστασίας,  
 εὐθὺς ἐπιτίλει τοὺς γάμους, μεγαλοπρεπῶς καὶ βασι-  
 4 λικῶς χράμενος καὶ παρασκευαῖς. μετὰ δὲ τὴν συντί-  
 λειαν τῶν γάμων καταβὰς εἰς τὴν Ἀντιόχειαν, βασι-  
 λισσαν ἀποδείξας τὴν Λαοδίκην, λοιπὸν ἐγίγνετο περὶ τὴν  
 5 τοῦ πολέμου παρασκευήν. Κατὰ δὲ τοὺς καιροὺς τοῦ- Molo terrar  
 τους Μόλων, ἱστίονους παρισπυακῶς πρὸς πᾶν τοὺς ἐκ An-  
 τιοchi.  
 τῆς ἰδίας σατραπείας ὄχλους, διὰ τε τὰς ἐλπίδας τὰς  
 ἐκ τῶν ἀφελειῶν καὶ τοὺς φόβους, οὓς ἐνιργάσατο τοῖς  
 ἡγεμόσιν, ἀνατακτικῶς καὶ ψευδῆς ἐπισφίρων ἐπιστολὰς  
 6 παρὰ τοῦ βασιλέως· ἱστοίον δὲ συναγωνιστὴν ἔχων τὸν  
 ἀδελφὸν Ἀλέξανδρον, ἡσφαλισμένος δὲ καὶ τὰ κατὰ  
 τὰς παρακειμένας σατραπείας διὰ τῆς τῶν προιστάτων  
 εὐνοίας καὶ δωροδοκίας· ἐξιστράτευσε μετὰ μεγάλης  
 7 δυνάμεως ἐπὶ τοὺς τοῦ βασιλέως στρατηγούς. Οἱ δὲ  
 περὶ τὸν Πάριον καὶ Θεόδοτον, καταπλαγῆντες τὴν  
 8 ἑφοδον, ἀνεχώρησαν εἰς τὰς πόλεις. ὁ δὲ Μόλων, κύριος Potitur  
 γινόμενος τῆς Ἀπολλωνιάτιδος χώρας, εὐπορεῖτο ταῖς Apollonia-  
 tide.

ἑχον Flor.  
 Aug. Reg. A.

ἑκταλμένων Bav.

ἐπισφίρων παρὰ τοῦ βασιλέως ἐπιστολὰς.

dates hic, genus suum referebat ad unum e septem illis Persis, qui magnum occiderunt: tributumque jam olim majoribus suis a Dario dominatum ad Euxinum Pontum, perpetuo exinde conservaverat. Antiochus, quanto par erat comitatu obvium progrediente, virginem splendide accipit; nuptiasque statim magnificas, regioque apparatu omnium rerum, celebrat. Peractis nuptiarum sollemniis rex Antiochiam venit e superiorem regi-  
 onibus, ibique Laodiceam salutari regi-  
 onis jubet: totusque se deinde ad bal-  
 lum comparat. Eodem vero tempore Molo, preparatis ad omnia animis po-

pulorum praefecturae suae, qua com-  
 modorum spe injecta, qua metu pro-  
 ceribus incusso, productis ad id ipsum  
 falsis epistolis regis minarum plenis:  
 habens etiam promptum ad omnia co-  
 adiutorem fratrem Alexandrum: pro-  
 viso denique, ne quid e proximis pro-  
 vinciiis metuendum haberet, largitioni-  
 bus conciliata sibi eorum, qui inter  
 ceteros ibi eminebant, benevolentia:  
 adversus regios duces cum magno ex-  
 ercitu est profectus. Xenon et Theo-  
 dotus, ejus adventu perturbati, intra  
 urbes se recipiunt. Molo, Apollonia-  
 tide potitus, comitatibus omnis ge-  
 neris supra modum abundabat: etiam

OL. 139. 2. *χρηγίαις* ὑπερβαλλόντας. ἦν δὲ φοβερός μὲν καὶ πρὸ τοῦ διὰ τὸ μέγεθος τῆς δυναστείας.

Medii  
descriptio.

XLIV. Τὰ τε γὰρ ἱσποφόρβια πάντα τὰ βασιλικὰ Μήδοις ἐγκειχέρισται· σίτου τε καὶ θρεμμάτων πλῆθος ἀναρίθμητοι παρ' αὐτοῖς ἐστί. περί γε μὴν τῆς ὀχυρό-2 τητος καὶ τοῦ μεγέθους τῆς χώρας, οὐδ' ἂν εἰπεῖν δύναται ἄξιός οὐδεὶς. Ἡ γὰρ ἙΜηδία κείται μὲν περὶ 3 μίσην τὴν Ἀσίαν· διαφέρει δὲ καὶ κατὰ τὸ μέγεθος καὶ κατὰ τὴν εἰς ὕψος ἀνάτασιν πάντων τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν τόπων, ὥς πρὸς μέρος θεωρουμένη. καὶ μὴν 4 ἐπίκειται τοῖς ἀλκιμωτάτοις καὶ μεγίστοις ἔθνεσι. πρόκειται γὰρ αὐτῆς, παρὰ μὲν τὴν ἰω καὶ τὰ πρὸς ἀνατολὰς μέρη, τὰ κατὰ τὴν ἔρημον Ἑπεδία, τὴν μεταξὺ κειμένην τῆς Περσίδος καὶ τῆς ἙΠαρρασίας· ἐπίκειται δὲ καὶ πρὸς τῶν καλουμένων Κασπίων 5 πυλῶν· συνάπτει δὲ τοῖς Ταπύρων ὄρεσιν, ἃ δὲ τῆς ἙΤρκακίας θαλάττης οὐ πολὺ δίστηκε. τοῖς δὲ πρὸς 6 μεσημβρίαν κλίμασι καθέκει πρὸς τε τὴν Μισοποταμίαν καὶ τὴν Ἀπολλωνιάτιν χώραν· παρακαίεται δὲ τῇ Περσίδι, προεβλημένη τὸ Ζάγγρον ὄρος· ὃ τὴν μὲν 7 ἀνάτασιν ἔχει πρὸς ἑκατὸν στάδια, διαφορὰς δὲ καὶ συγκλείσεις πλείους ἔχον ἐν αὐτῷ, δίσζευεται κοιλάσι,

Fines Me-  
dian.

<sup>1</sup> ἱσποφόρβια Vat. Flor. ἱσποφόριος Aug. Reg. A. <sup>2</sup> Vulgo omnes Μέδωι, et sic deinceps. <sup>3</sup> Ἑπεδία τὴν Vat. Urb. πεδία διὰ τὴν Flor. <sup>4</sup> Παρρασίας Bav. παρρυσίας Vat. Flor. Urb. Aug. Reg. A. Et in marg. Reg. A. scribitur ἱσος Παρρηνῆς.

ante terribilia, propter dominatus quem obtinebat magnitudinem.

XLIV. Etenim equorum armenta omnia regia in manu sunt Medorum. Præterea frumenti et pecoris infinita quedam apud illos est copia. De munitione vero naturali et magnitudine regionis, quidquid dixerit aliquis, minus erit. Sita est enim Media in Asiæ medietullo: et, cum aliis Asiæ provinciis collata, ceteras omnes et amplitudine spatii superat, et soli altitudine. Imminet autem fortissimis maximisque populis. Præjacet namque illi, ab auroa et orientis partibus,

planities ejus deserti, quod Persidi et Parrhasiæ est interjectum: imminet etiam Caspiis, quas vocant, Pylis, easque in potestate habet: Tapyrorum quoque montes, qui non longe abeunt ab Hyrcano mari, contingit. Qua vergit in meridiem, ad Mesopotamiam et regionem Apolloniattidem pertinet: adsidet etiam Persidi, tegiturque ab ea parte monte Zagro; qui mons adscensum habet stadiorum ferme centum, ceterum, in multa diversa juga passim distinctus, rursusque alibi continuo jugo excurrens, partim cavis valibus dirimitur, partim paullo apertio-

κατὰ δὲ τινὰς τόπους αὐλῶσιν, οὓς κατοικοῦσι Κοσ- A. U. 832.  
 σαῖοι καὶ <sup>a</sup>Κορβεῖναι, καὶ Κάρχοι, καὶ πλεία γῆνη Fines Me-  
diae.  
 βαρβάρων ἔτινα, διαφίρειν δοκοῦντα πρὸς τὰς πολι-  
 μικάς χρεῖας. τοῖς δὲ πρὸς τὰς δύοσις μέρεσι κυμένοις,  
 8 συναπτὴν <sup>b</sup>τοῖς Σατραπείοις καλουμένοις· τούτοις δὲ  
 συμβαίνει μὴ πολὺ διστάναι τῶν ἔθνων, τῶν ἐπὶ τὸν  
 9 Εὐξείνιον καθηκόντων πότον. Τὰ δ' ἐπὶ τὰς ἄρκτους  
 αὐτῆς τετραμμένα μέρη, περιέχεται μὲν Ἐλυμαίοις,  
 καὶ τοῖς Ἀνιαράκαις, <sup>c</sup>ἐπὶ δὲ Καδουσίοις καὶ Ματιανοῖς·  
 10 ὑπέρκειται δὲ τῶν συναπτόντων πρὸς τὴν Μαιῶτιν τοῦ  
 11 Πόντου μερῶν. αὐτὴ δὲ ἡ Μηδία διέζευκται πλείοσιν  
 ὄρεσιν ἀπὸ <sup>d</sup>τῆς ἡοῦς ἕως πρὸς τὰς δύοσις, ὧν μεταξὺ  
 κεῖται πιδία <sup>e</sup>πληθύνοντα πόλεις καὶ κάμεις.

XLV. Κυριεύων δὲ ταύτης τῆς χώρας, βασιλικὴν Molonis  
 ἰχούσης περιστάσει, καὶ πάλαι μὲν φοβερὸς ἦν, ὥς potentia  
formidabi-  
lia.  
 2 πρότερον εἶτα, διὰ τὴν ὑπεροχὴν τῆς δυναστείας· τότε  
 δὲ καὶ τῶν τοῦ βασιλείως στρατηγῶν δοκούτων παρακι-  
 χηρῆναι τῶν ὑπαίθρων αὐτῶν, καὶ τῶν ἰδίων θυμῶν  
 ἐπηρεμίων ταῖς ὁρμαῖς, διὰ τὸ κατὰ λόγον σφίσι προ-  
 3 χωρεῖν τὰς πρώτας ἐλπίδας, τελείως ἰδοῦσι φοβερὸς  
 εἶναι, καὶ ἀνυπόστατος πᾶσι τοῖς τὴν Ἀσίαν κατοι-  
 3 κοῦσι. Διὸ τὸ μὲν πρῶτον ἐπεβάλετο, διαβὰς τὸν

<sup>a</sup> An Κορβῆναι? <sup>b</sup> τοῖς Ἀγροπατίοις vel Ἀγροπατηνοῖς expressit Casaub. in  
 vers. Latina. τοῖς Σατραπείοις maluit Gronov. τοῖς Σατραπείοις suspicatus est  
 Reisk.

<sup>c</sup> αὐτῶν δὲ scribendum duxi, pro αὐτῶν δὲ, quod vulgo habent omnes.  
<sup>d</sup> Corrupte libri omnes τῆς ἡοῦς, quod in τῆς τοῦ mutavit Casaub. <sup>e</sup> πλε-  
 θύνοντα Aug. Reg. A. <sup>f</sup> τοῖς κατὰ τὴν Ἀσίαν Bav.

res includit campos, quos *Cossae* co-  
 lunt, et *Corbena*, et *Carchi*, plura-  
 que alia barbarorum genera, ad bello-  
 rum usus praecipue commendata. Qua  
 occasum respicit, populos tangit quos  
*Satrapio* [*Atropatis*? an *Saspiro*?]  
 vocant; qui non longe distant ab illis  
 populis qui ad Pontum Euxinum per-  
 tingunt. Latus *Mediae* ad septentri-  
 ones conversum praetexunt *Elymari*,  
*Aniarae*, *Cadusii* et *Matiani*; habet  
 autem subjectam illam Ponti partem,  
 quae *Meoti* coharet. Ipsa autem  
*Mediae* montibus multis, ab ortu ad  
 occasum correctis, dividitur; inter

quos jacent campi urbibus ac vicis  
 referti.

XLV. Hac igitur regione, ad re-  
 gnum in ea stabillendum adeo accom-  
 modata, quum potiretur *Molo*, jam  
 antea formidabilis, uti dicebamus,  
 propter potentiae eminentiam; tunc,  
 ubi regii duces etiam in tecta compulsi  
 cadere ipsi locis in aperto positos vide-  
 bantur; quum e contrario copias ejus  
 vehementer animi crevisset, propter  
 ea quod primae illis spes ex animi  
 sententia successerant; plane sic ter-  
 ribilis vulgo erat, ut passim omnes  
 Asiae populi vim ejus sustineri a ne-

Ol. 139. 2. Τίγγριν, πολιορκεῖν τὴν Σελώνπειαν· καλυψέσης δὲ τῆς 4  
 διαβάσει· ὑπὸ Ζεύξιδος, διὰ τὸ καταλαβέσθαι τὰ  
 ποτάμια πλοῖα, τοῦτον τὸν τρόπον ἀναχρήσας εἰς τὴν  
 ἐν τῇ Ἐκτησιφῶντι λιγομίτῃ στρατοπεδεῖαν, παρε-  
 σκεύαζε ταῖς δυνάμεισι τὰ πρὸς τὴν παραχειμασίαν.  
 Ὁ δὲ βασιλεὺς, ἀκούσας τὴν τε τοῦ Μόλωνος ἑφοδον, 5  
 καὶ τὴν τῶν ἰδίων στρατηγῶν ἀναχώρησιν· αὐτὸς μὲν ἦν  
 ἑτοιμος πάλιν ἐπὶ τὸν Μόλωνα στρατεύειν, ἀποστάς τῆς  
 ἐπὶ τὸν Πτολεμαῖον ὁρμῆς, καὶ μὴ προῖσθαι τοὺς  
 παῖρους. Ἑρμίας δὲ, τηρῶν τὴν ἐξ ἀρχῆς πρόθεσιν, 6  
 ἐπὶ μὲν τὸν Μόλωνα ἑνωτάειν τὸν Ἀχαιοὶν ἐξίπτιμψι  
 στρατηγὸν αὐτοκράτορα μετὰ δυνάμει· φήσας, δεῖν  
 πρὸς μὲν τοὺς ἀποστάτας στρατηγοὺς πολιεῖν, πρὸς δὲ  
 τοὺς βασιλεῖς αὐτοὶ ποιῆσθαι τὸν βασιλεῖα καὶ τὰς ἐπι-  
 βολὰς, καὶ τοὺς ὑπὲρ τῶν ἔλων ἀγῶνας. αὐτὸς δὲ, διὰ 7  
 τὴν ἡλικίαν ὑποχείριον ἔχων τὸν νεανίσκον, προῆγε, καὶ  
 συνήθροζε τὰς δυνάμεις εἰς Ἀπάμειαν· ἐνταῦθεν δ'  
 ἀναβλύξας, ἦκε πρὸς τὴν Λαοδίκειαν. ἀφ' ἧς ποιησά- 8  
 μενος τὴν ὁρμὴν ὁ βασιλεὺς μετὰ πάσης τῆς στρατιᾶς,  
 καὶ διελθὼν τὴν ἔρημον, ἐνέβαλεν εἰς τὸν αὐλῶνα τὸν  
 προσαγορευόμενον ἡ Μαρσύαν· ὃς κεῖται μὲν μεταξὺ 9  
 τῆς κατὰ τὸν Λίβανος καὶ τὸν Ἀντιλίβανον περὶ ὁρίων,  
 συνάγεται δ' εἰς στενὸν ὑπὸ τῶν προιεργμένων ὄρων.

Castra ad  
Ctesiphon-  
tem.

Xenotus  
mittitur  
adv. Molo-  
nem.  
Ol. 139. 3.  
A. U. 533.

Antiochus  
Coele-Sy-  
riam inva-  
dit.

Marsyas  
campus.

Ἐκταφ. λιγομίτῃ. Sic correxi. Vulgo omnes λιγομίτην.

<sup>h</sup> Μαρσίαν Aug.

mine posse crederent. Itaque princi-  
 pio Seleuciam obsidere, Tigri trajecto,  
 est conatus. Deinde, quo minus co-  
 pias transmitteret, impeditus a Zeu-  
 xide, qui fluvitiles omnes naves oc-  
 cupaverat, in castra ad Ctesiphontem,  
 quae vocatur, concessit; ibique neces-  
 saria exercitui ad hibernandum com-  
 paravit. Rex, ut Molonem progredi  
 in expeditione suscepta, suos vero pe-  
 dem referre, cognovit; rursus in eo  
 erat, ut, omissa expeditione contra  
 Ptolemaeum, ipse adversus eum du-  
 ceret, ne rei bene gerendae tempora  
 amitteret. At Hermias, propositi sui  
 tenax, misso adversus Molonem Xe-

nata, genere Achaeo, cui et exercitum  
 et summum liberumque imperium at-  
 tribuerat, dixit: adversus rebelles qui-  
 dem Antiocho per duces gerendum esse  
 bellum: adversus reges vero, ipsi per  
 se regi et consilia esse suscipienda, et  
 certamina inenda, in quibus de summa  
 rerum agitur. Juvenem igitur in po-  
 estate habens propter aetatem, pergit  
 ire, et Apamea copias cogit: indeque  
 Laodiceam castra movet. Unde pro-  
 fectus cum universo exercitu suo rex,  
 desertum emensus, ad Marsyam no-  
 mine campum vel convallem venit;  
 quae inter Libani et Antilibani radices  
 sita in angustum spatium ab iisdem

10 συμβαίνει δὲ καὶ τοῦτον αὐτὸν τὸν τόπον, ἥ ἵστανάτατος A. U. 533.  
Calamus  
odoratus.  
ἴστανι, διέρχονται τινάγισι καὶ λίμναις, ἐξ ὧν ὁ μυρε-  
ψικὸς κίρεται κάλαμος.

XLVI. Ἐπίκειται δὲ τοῖς στενοῖς, ἐκ μὲν θατέρου Gerra et  
Brochos  
castella  
defendit  
Theodotus.  
μέρους, Βρόχοι προσαγορευόμενοι τι χωρίον· ἐκ δὲ  
2 θατέρου, Γέρρα· στενὴν ἀπολείποντα πάροδον. ποιησά-  
μενος δὲ διὰ τοῦ προειρημένου τὴν πορείαν αὐλῶνος ἐπὶ  
πλείους ἡμέρας, καὶ προσαγαγόμενος τὰς παρακει-  
3 μένας πόλεις, παρῆν πρὸς τὰ Γέρρα. καταλαβὼν δὲ  
τὸν Θεόδοτον τὸν Αἰτωλὸν προκατειληφότα τὰ Γέρρα  
καὶ τοὺς Βρόχους, τὰ δὲ παρὰ τὴν λίμνην στενά  
4 διωχυρμένον τάφροις καὶ χάραξι, καὶ διειληφότα  
φυλακαῖς εὐκαίροις, τὸ μὲν πρῶτον ἐπεβάλετο βιά-  
5 ζεσθαι· πλείον δὲ πᾶσιν ἢ ποιῶν κακὰ, διὰ τὴν  
ὀχυρότητα τῶν τόπων, καὶ διὰ τὸ μῖναι ἐτι τὸν Θεόδο-  
6 τον ἀπέραιον, ἀπίστη τῆς ἐπιβολῆς. Διὸ καὶ, τοιαύτης Recedit An-  
tiochus.  
οὔσης τῆς περὶ τοὺς τόπους δυσχεροῦς, προσπεισόντος  
αὐτῷ, Ξινοίται ἐπαικίναί τοῖς ὅλοις, καὶ τὸν Μόλωνα  
πάντων τῶν ἄνθρωπων ἐπικρατεῖν, ἀφίμενος τοῦτον,  
ἔρμησε τοῖς οἰκείοις πράγμασι βοηθήσων. Ὁ γὰρ Xenates  
expeditio  
adv. Molo-  
nem.  
Ξινοίταις, ὁ στρατηγὸς ἀποσταλὴς αὐτοκράτωρ, καθ-  
άπερ ἐπάνω προῖπα, καὶ μείζονος ἐξουσίας ἢ κατὰ  
τὴν προσδοκίαν τυχάν, ὑπεροπτικώτερον μὲν ἐχρῆτο τοῖς  
αὐτοῦ φίλοις, θρασύτερον δὲ ταῖς πρὸς τοὺς ἐχθροὺς

<sup>1</sup> ἵστανάτατος Vat. Flor. Ceteri ἵστανάτατοι.  
Reink. Vulgo omnes διωχυρμένοι.

<sup>2</sup> διωχυρμένον correxī cum

montibus cogitur: qua parte autem  
maximè sunt angustiae, paludes in-  
terjacent ac lacus, in quibus calamus  
odoratus colligitur.

XLVI. Faucibus illis hinc castellum  
imminet Brochi dictum, inde Gerra;  
angusto ad iter relicto tramite. Per  
hanc convallem plures dies ducto ag-  
mine, et adjacentibus oppidis in pot-  
estatem redactis, Gerra demum per-  
venit. Ubi quum Gerra et Brochos a  
Theodoto Astolo occupata invenisset,  
fauces vero, quæ sunt ad lacum, fossis  
vallisque septas, disposita itam preme-  
dia opportunis quibusque locis, vim  
facere principio instituit: sed, quia

propter locorum munitissimam natu-  
ram, et propter integram adhuc tunc  
Theodoti fidem, plus ipse detrimenti  
accipiebat, quam hosti inferebat, in-  
cepto destitit. Quocirca tanta hac lo-  
corum difficultate oblata, ubi nuncius  
fuit allatus de internecina Xenates  
clade, et Molonis victoria, qui superi-  
ores omnes præfecturas sui jam plane  
juris fecerat; relicta expeditione quam  
inchoaverat, ad subveniendum rebus  
suis accurrit. Xenates enim, quem  
superius dicebamus ad bellum geren-  
dum cum summo imperio fuisse mis-  
sum, majorem dignitatem quam spe-  
rasset umquam adeptus, amicos arro-

ΟΙ 139. 3. ἐπιβόλαις. Οὐ μὲν, ἀλλὰ κατὰζεύξας εἰς τὴν Σιλεύ-7  
 κειαν, καὶ μεταπειψάμενος Διογένην τὸν τῆς Σου-  
 σιανῆς ἑπαρχον, καὶ Πυθιάδην τὸν τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάτ-  
 τῃς, ἐξῆγε τὰς δυνάμεις· καὶ, λαβὼν πρόβλημα τὸν  
 Τίγριν ποταμὸν, ἀντιστρατοπέδευσε τοῖς πολεμίοις.  
 Πλειόωνι δὲ διακολυμβάντων πρὸς αὐτὸν ἀπὸ τῆς τοῦ 8  
 Μόλωνος στρατοπεδείας, καὶ δηλούντων, ὥς, εἰὰν διαβῇ  
 τὸν ποταμὸν, ἄπαν ἀπονεύσει πρὸς αὐτὸν τὸ τοῦ Μόλω-  
 νος στρατόπεδον· τῷ μὲν γὰρ Μόλωνι φθονεῖν, τῷ δὲ  
 βασιλεῖ τὸ πλῆθος εὖνουν ὑπάρχειν διαφερόντως· ἑπαρ-  
 θείς τούτοις ὁ Ξενοίτας, ἐπεβάλετο διαβαίνειν τὸν  
 Τίγριν. ὑποδείξας δὲ, διότι μέλλει ζευγύναι τὸν ποτα- 9  
 μὸν κατὰ τινα ἡσίζοντα τόπον, τῶν μὲν πρὸς τοῦτο τὸ  
 μέρος ἐπιτηδεῖων οὐδὲν ἡτοίμαζε· διὸ καὶ συνέβη κατα-  
 φρονῆσαι τοὺς περὶ τὸν Μόλωνα τῆς ὑποδεικνυμένης  
 ἐπιβολῆς. τὰ δὲ πλοῖα συνήθροιζε καὶ κατήρτιζε, καὶ 10  
 πολλὴν ἐπιμίλειαν ἵκοιτο περὶ τούτων. ἐπιλίσξας δ' ἐκ 11  
 παντὸς τοῦ στρατεύματος τοὺς εὐρωστοτάτους ἰππεῖς  
 καὶ πεζοὺς, ἐπὶ τῆς παρεμβολῆς ἀπολιπὼν Ζεῦξιν καὶ  
 Πυθιάδην, παρῆλθε νυκτὸς ὡς ὀγδοήκοντα ἑστιάδια  
 ὑποκάτω τῆς τοῦ Μόλωνος στρατοπεδείας· καὶ διακο- 12  
 μίσας τοῖς πλοίοις τὴν δύναμιν ἀσφαλῶς, <sup>m</sup> νυκτὸς ἔτι  
 κατεστρατοπέδευσε, λαβὼν εὐφυῆ τόπον, ᾧ συνέβαινε

Tigrim  
 trajicit  
 Xenotas.

<sup>l</sup> *evallens* Vat. Flor.

<sup>m</sup> *Perperam vulgo omnes νυκτὶ ἱστῶσιν*.

ganter fastidire, hostes temere atque audacter aggredi cepit. Is quum *Se-leuciam* castra movisset; *Diogenes* ac-cito, qui *Susianæ* præerat, et *Pythiada*, qui *Rubro* mari erat præfectus; co-pias eduxit: ac, *Tigrim* amnem pro munimento habens, in conspectu ho-stium consedit. Erant multi qui flu-men transnantes e castris *Molonis* ad *Xenotas* veniebant, affirmantes, si copias amnem trajiceret, universum *Mo-lonis* exercitum ad partes ipsius esse in-clinaturum: nam et *Moloni* plerosque invidere, et multitudinem egregia cum-primis erga regem esse voluntate. Hac persuasione inflatus *Xenotas*, transire amnem statuit. Igitur quum speciem præ se tulisset, quasi loco quodam,

ubi insulam format *Tigris*, jungere flumen vellet; nihil quidem eorum, quæ in eam rem desiderantur, præpa-rabat: (ex quo factum, ut quod osten-debatur inceptum, *Molonem* nihil mo-raretur:) verum navigia undique co-gebat, instruebatque, et in eo pluri-mum studii ponebat. Deinde ex uni-verso exercitu fortissimos quosque equites peditesque legit, ac relictis ad tultionem castrorum *Zeuxide* et *Pythi-ada*, decem fere millia passuum infra *Molonis* castra silentio noctis progres-sus; postquam sine periculo navibus impositas copias trajecisset, nocte ead-  
 dem, opportunum castris locum cepit, qui hostibus imminabat, ibique conse-dit; cinctus maximam partem a flu-

κατὰ μὲν τὸ πλεῖστον ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ περιέχεσθαι, A. U. 533.  
τὸ δὲ λοιπὸν ἔλαιν ἡσφαλίσθαι καὶ τέλμασιν.

XLVII. Ὁ δὲ Μόλων συνεῖς τὸ γεγονὸς, ἐξαπέστειλε <sup>Transitum</sup>  
τοὺς ἱππεῖς, ὡς καλύσων τοὺς <sup>impedire</sup> ἐπιδιαβαίνοντας ῥαδίως, <sup>frustra ten-</sup>  
2 καὶ συντρίψων τοὺς ἤδη διαβιζήκοτας. οἱ καὶ συνεγγί- <sup>tat Molo.</sup>  
σαντες τοῖς περὶ τὸν Ξεινοῖταν, διὰ τὴν ἄγνοιαν τῶν  
τόπων οὐ προσεδέοντο τῶν πολεμίων· αὐτοὶ δ' ὅπ' αὐτῶν  
βαπτίζομενοι, καὶ καταδύνοντες <sup>1</sup> ἐν τοῖς τέλμασιν,  
ἄχρηστοι μὲν ἦσαν ἅπαντες, πολλοὶ δὲ καὶ διεφθάρησαν  
3 αὐτῶν. Ὁ δὲ Ξεινοῖτας, πεπεισμένος, ἰὰν πλησιάζῃ,  
μεταβαλίσσθαι τὰς τοῦ Μόλωνος πρὸς αὐτὸν δυνάμεις,  
4 προελθὼν παρὰ τὸν ποταμὸν, καὶ συνεγγίσας, παρε-  
στρατοπέδουσε τοῖς ὑπεναντίοις. Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν <sup>E castris</sup>  
τοῦτον ὁ Μόλων, εἴ τε καὶ στρατηγήματος χάριν, εἴ τε <sup>profugit</sup>  
καὶ διαπιστήσας ταῖς δυνάμεισι, μὴ τι συμβῇ τῶν ὑπὸ <sup>Molo.</sup>  
τοῦ Ξεινοῖτου προσδοκωμένων, ἀπολιπὼν ἐν τῷ χάρακι  
τὴν ἀποσκευὴν, ἀνέζυξε νυκτὸς, καὶ προῆγε, σύντονον  
5 ποιοῦμένος τὴν πορείαν ὡς ἐπὶ Μηδίᾳς. Ὁ δὲ Ξεινοῖτας, <sup>Castra Mo-</sup>  
ὑπολαβὼν πεφηνγῆναι τὸν Μόλωνα καταπεπληγμένον <sup>lonis occu-</sup>  
τὴν ἴφθοδον αὐτοῦ, καὶ διαπιστοῦντα ταῖς ἰδίαις αὐτοῦ <sup>pat Xenoc-</sup>  
δυνάμεισι, τὸ μὲν πρῶτον ἐπιστρατοπειδύσας κατελά-  
βειτο τὴν τῶν πολεμίων παρεμβολὴν, καὶ διεπεραίου  
πρὸς αὐτὸν τοὺς ἰδίους ἱππεῖς καὶ τὰς τούτων ἀπο-

<sup>1</sup> ἐπιδιαβαίνοντας. For. ἱπὶ διαβαίνοντας.

<sup>2</sup> ὅπ' αὐτῶν Flor.

<sup>3</sup> Abest ἱπὶ n

Bay. <sup>4</sup> Correxī vulgatum στρατὸν.

<sup>5</sup> Ξεινοῖτου Vat. Flor. Ceteri Ξει-

νοῖται. <sup>6</sup> πρὸς αὐτὸν Aug. Reg. A. πρὸς αὐτὸν Casaub. cum Reg. B.

vio, in reliquo vero circuitu paludes et lacunas canoas pro munimento habens.

XLVII. Molo, re intellecta, equitum in hostem mittit, qui partim transitu impediret eos qui priores sequerentur, partim jam transgressos concideret. Sed ad conficiendos ipsos hos equites, ubi Xenetas appropinquaverunt, nihil hostium manibus erat opus: quippe, propter locorum ignorantiam ipsi sese mergentes, et in palustres voragines precipitantes, cum ad pugnam facti sunt omnes inutiles, tum etiam multi interierunt. Jam vero Xenetas, pro certo habens, si propius

accederet, defecturas ad se Molonis copias, propter oram fluminis instituto itinere, hosti proximis metatur castra. Ibi tum Molo, sive ut imperatoria arte hostem falleret; sive militis sui fidem suspectans, illudque ipsum metuens, quod sperabat Xenetas; impedimenta omnia relinquens in castris, per noctis tenebras profectus, Mediam versus ire contendit. Xenetas, fugere Molonem ratus, cum sui adventus metu, tum propter suspicionem de proprii exercitus fide, castra primo hostium aggreditur occupatque; tum equites cum suis impedimentis e-

Ol. 139. 3. σκευαὲς ἐκ τῆς Ζεύξιδος παρεμβολῆς. μετὰ δὲ ταῦτα 6 συναθροίσας παρεκάλει τοὺς πολλοὺς, θαρρῆναι, καὶ καλὰς ἐλπίδας ἔχειν ὑπὲρ τῶν ὅλων, ὥς πεφευγότες τοῦ Μόλωνος. ταῦτα δ' εἰπὼν, ἱππιμελεῖσθαι παρήγγειλε 7 καὶ θεραπεύειν αὐτοὺς ἅπασιν, ὥς ἐκ ποδὸς ἀκολουθήσων πρῶτ' τοῖς ὑπεναντίοις.

XLVIII. Οἱ δὲ πολλοὶ, κατατεθαρρῆκότες, καὶ παντοδαπῆς ἐπιλημμένοι χορηγίας, ὥρμησαν πρὸς ἀπόλαυσιν καὶ μέθην, καὶ τὴν ταῖς τοιαύταις ὀρμαῖς παρεπομένῃν ῥαθυμίαν. Ὁ δὲ Μόλων διανύσας ἱκανόν 2 εἶναι τόπον, καὶ δειπνοποιησάμενος, παρῆν ἐξ ὑποστρωφῆς καὶ καταλαβὼν ἑρρίμμένους καὶ μεθύοντας πάντας, προσέβαλε τῷ χάρακι τῶν πολεμίων ὑπὸ τὴν ἰσθμὴν. οἱ δὲ περὶ τὸν Ξεινοῖταν, ἐκπλαγέντες ἐπὶ ταῖς 3 συμβαίνουσι διὰ τὸ παραδόξον, ἀδυνατοῦντες δὲ τοὺς πολλοὺς ἰγείρειν διὰ τὴν κατέχουσιν αὐτοὺς μέθην, αὐτοὶ μὲν ἀλόγως ὀρμήσαντες εἰς τοὺς πολεμίους διεφθάρησαν. τῶν δὲ κοιμωμένων οἱ μὲν πλείους ἐν 4 αὐταῖς ταῖς στιβάσι κατεκόπησαν, οἱ δὲ λοιποὶ ῥίπτοῦντες ἑαυτοὺς εἰς τὸν ποταμὸν, ἐπειρῶντο διαβαίνειν πρὸς τὴν ἂντίπερα στρατοπεδείαν· οὐ μὴν, ἀλλ' οἱ πλείους καὶ τούτων ἀπώλλυντο. καθόλου δὲ 5 ποικίλη τις ἦν ἀκρισία περὶ τὰ στρατόπεδα καὶ κυδοιμός· πάντες γὰρ ἐκπλαγεῖς καὶ περιδεεῖς ἦσαν. ἅμα 6

Subito rediens Molo Xenotam opprimit.

ejusque exercitum misera clade afficit.

Molo exercitum Xenotæ misera clade afficit.

<sup>1</sup> ἱππιμελεῖσθαι Vat. Flor.

<sup>2</sup> Sic Casaub. et seqq. ἀντίπεραν ed. 1. 2. cum MStis, sed mox vers. 6 et 8. in ἀντίπερα conueniunt omnes.

castris Zeuxidis transmitti ad se imperat. Deinde, concione advocata, considerare jubet multitudinem, et de summa re optime sperare: jam enim aufugisse Molonem. His dictis, monet omnes, ut corpora sedulo curent: e vestigio namque se summo mane hostes insecuturum.

XLVIII. Xenotæ milites, fiducia pleni et commestibus omne genus abundantes, epulis vinoque indulgent, et illi socordiae, quæ talem animorum habitum solet comitari. At Molo, satis magnum viæ spatium emensus, cœnatusque, rursus itinere converso

advolat: hostesque palatos atque ebrios nactus, castra illorum prima luce invadit. Xenotæ, inopinati casus novitate defixus, quum milites crapulam edormientes somno excitare non posset, temere in hostem irruens, perit. Cubantium vero pars major in ipsis stramentis obruncatur: reliqui, in flumen desilientes, trajicere ad posita ex adverso castra contendebant; at horum quoque pauci periculis effugerunt. Varium enimvero multiplicemque cerne res per universum exercitum errorem, trepidationem ac tumultum: omnes enim miraculo attoniti perterritique

- δὲ καὶ τῆς ἀντίπερα παρεμβολῆς ὑπὸ τὴν ὄψιν οὐσῆς ἐν A. U. 533.  
 πάνυ βραχὺ διαστήματι, τῆς μὲν τοῦ ποταμοῦ βίας  
 καὶ δυσχερεσίας ἐξελαυνθάνοντο διὰ τὴν ἐπιθυμίαν τὴν  
 7 πρὸς τὸ σῶζεσθαι. κατὰ δὲ τὴν παράστασιν καὶ τὴν  
 ὁρμὴν τὴν ἑκπρὸς σωτηρίαν, ἐρρίπτουν ἑαυτοὺς εἰς τὸν  
 ποταμὸν, ἐνέισαν δὲ καὶ τὰ ὑποζύγια σὺν ταῖς ἀπο-  
 8 σκευαῖς· ὥς τοῦ ποταμοῦ κατὰ τινα πρόνοιαν αὐτοῖς  
 συνεργήσαντος, καὶ διακομιοῦντος ἀσφαλῶς πρὸς τὴν  
 9 ἀντίπερα κειμένην στρατοπεδίαν. Ἐξ ἃν συνέβαινε,  
 τραγικὴν καὶ παρηλλαγμένην φαίνεσθαι τοῦ ρεύματος  
 τὴν φαντασίαν· ὥς ἂν ὁμοῦ τοῖς νηχομένοις φερομένων  
 ἱππων, ὑποζυγίων, ὄπλων, νεκρῶν, ἀποσκευῆς παντο-  
 10 δακτῆς. Μόλον δὲ, καὶ κυριεύσας τῆς τοῦ Ξεινοῖτου Seleuciam  
 παρεμβολῆς, καὶ μετὰ ταῦτα διαβὰς τὸν ποταμὸν ad Tigrim  
 ἀσφαλῶς, ἄτε μηδενὸς κωλύοντος, διὰ τὸ φυγεῖν τὴν capit Molo.  
 ἱφοδὸν αὐτοῦ καὶ τοὺς περὶ τὸν Ζεῦξιν, ἐγκρατῆς  
 11 γίγνεται καὶ τῆς τούτων στρατοπεδείας. Συντελεσά-  
 μενος δὲ τὰ προειρημένα, καρῆν μετὰ τοῦ στρατοπέδου  
 12 πρὸς τὴν Σελεύκειαν. παραλαβὼν δὲ καὶ ταύτην ἐξ  
 ἱφοδου διὰ τὸ πεφευγῆναι τοὺς περὶ τὸν Ζεῦξιν, ἅμα δὲ  
 τούτοις τὸν Διομέδοτα τὸν ἐπιστάτην τῆς Σελευκείας·  
 λαίπῳ ἤδη προάγων ἀποιεῖ κατεστρέφεται τὰς αἰώ-  
 13 σατραπείας. Γινόμενος δὲ κύριος τῆς τε Βαβυλωνίας, Susa.  
 καὶ τῆς περὶ τὴν Ἐρυθρὰν θάλατταν, ἥκει πρὸς Ὑζούσα.

ἑκπρὸς τὴν σωτηρίαν Flor. Aug. Reg. A.

Ἑξούσαν Flor. Reg. B.

erant. Simul, quia ob oculos alterius ripæ castra habebant, modico admodum intervallo distantia, amnis violentiam et difficultatem ac periculum obliuisciebantur: tanta erat evadendi cupiditas. Ea porro alienatio mentis et is impetus erat ad quamdam salutem, ut et se ipsos in amnem præcipites darent, et jumenta etiam cum sarcinis eodem immitterent: non secus ac si providentia quadam fluvius ipso foret adiuturus, et sine periculo ad castra ulteriora transportaturus. Itaque miserabilis omnino et insolens facies tunc amnis erat: cum una inter-

cadavera, et omnis generis supellex. Molo, Xenotæ castris potitus, ac deinde fluvio impune tracto: (quippe erat nemo qui vetaret; nam Zeuxis, ut ingruenti hosti anteverteret, in fugam sese conjecerat:) etiam altera castra occupat. Quibus rebus confectis, Seleuciam cum exercitu celeriter advenit. Hac quoque impetu primo capta, quoniam Zeuxis aufugerat, et una cum illo Diomedon Seleuciae ipsius præfectus; de cetero jam progrediens, nullo sive labore sive periculo superiores provincias in potestatem redegit. Subacta autem Babylonie præfectura, et item ea quæ est ad mare

OL. 139. 3. *στάσεις ἐγγεγενημένης. Ὁ δὲ βασιλεὺς δυσχερῶς μὲν 4*  
*ἤκουσε, καὶ περὶ παντὸς ἐποιεῖτο σπουδάζων, διὰ τὴν*  
*ἐμπειρίαν τῶν πολέμικων, συστρατεύειν αὐτῷ τὸν Ἐπι-*  
*γίνην· περιεχόμενος δὲ καὶ προκατειλημμένος οἰκονο- 5*  
*μίαις καὶ φυλακαῖς καὶ ὁβριδείαις ὑπὸ τῆς Ἑρμείου*  
*κακοῦθειας, οὐκ ἦν αὐτοῦ κύριος. διὸ καὶ τοῖς παροῦσιν*  
*εἶπων, συνεχώρησε τοῖς ἀξιουμένοις. Τοῦ δ' Ἐπιγίνους 6*  
*κατὰ τὸ προσταχθέν ἀναχωρήσαντος εἰς Ἀπάμειαν,*  
*οἱ μὲν ἐν τῷ συνεδρίῳ κατεπλάγησαν ἡ τὸν φόβον· αἱ 7*  
*δὲ δυνάμεις, τυχοῦσαι τῶν ἀξιουμένων, ἐκ μεταβολῆς*  
*ἐννοικῶς δίσπειντο πρὸς τὸν αἴτιον τῆς τῶν ὀψωνίων*  
*διορθώσεως, πλὴν τῶν ἑωρῆστῶν. οὗτοι δ' ἐστασίασαν, 8*  
*καὶ, σχεδὸν εἰς ἑξακισχιλίους ὄντες τὸν ἀριθμὸν, ἀπέ-*  
*στησαν, καὶ πολλὰς δὴ τινὰς ἀηδίας ἐπὶ χρόνον ἰκανὸν*  
*παρέσχον· τέλος δὲ μάχῃ κρατηθέντες ὑπὸ τινος τῶν*  
*τοῦ βασιλέως στρατηγῶν, οἱ μὲν πλείστοι διεφθάρησαν,*  
*οἱ δὲ περιλιπθέντες παρέδωκαν ἑαυτοὺς εἰς τὴν τοῦ*  
*βασιλέως πίστιν. Ὁ δ' Ἑρμείας τοὺς μὲν ἰφίλους τοῦ 9*  
*βασιλέως διὰ τὸν φόβον, τὰς δὲ δυνάμεις διὰ τὴν*  
*ἑὺχρηστίαν ὑφ' ἑαυτὸν ἵπτοιημένους, ἀναζεύξας προῆγε*  
*μετὰ τοῦ βασιλέως. Περὶ δὲ τὸν Ἐπιγίνην πρᾶξιν 10*

Cyrrhesta-  
rum seditio.

\* Pro *θεραπείαις* dat *χορηγίας* Vat. et *χορηγίας* Flor. † εἰς Ἀπάμειαν ex Reg. B. recepit Casaub. Veteres libri omnes εἰς ἱμάτιον, quod ex εἰς *χυμῶδον* videtur detortum. ‡ οἱ μὲν οὖν ἐν τῷ Flor. ἃ διὰ τὸν φόβον temere edidit ex conject. Casaubonus. Præpositionem ignorant MSti omnes: recte, iudice Reiskio, hoc sententia: tum maxime tumultum (militum) metuebant. ἱ φίλους τοῦ βασιλέως. Duo posteriora verba absunt a Vat. Flor. et ab Aug. ex pr. scriptura. κ *ἑὺχρηστίαν* Reg. B. ι *ἵπτοιημένους* Vat. Flor. *παροῦσιν* edd. cum ceteris.

*discordia incessisset.* Rex invitatus ille quidem hæc audivit, qui magni aestimabat comitem se habere in hac expeditione Epigenem, virum propter rei bellicæ peritiam sibi carum: verum ille, malis artibus circumventus *Hermææ*, qui suppeditando pecunias, circumsedendo, officiis prosequendo, prorsus obstrictum sibi eum habebat, sui juris non erat. Itaque præsentem concedens necessitati, huius petitioni adnuit. Et *Epigenes* quidem, ut iussus est, *Apameam* [hiematum] abiit. At qui regis concilium participabant, stupere omnes et pavere. Exercitus e contrario, postulata sua consecutus,

mutatis animis, studium ac favorem in persoluti stipendii auctorem inclinavit. Soli *Cyrrhestæ* idem ceteris non fecerunt: sed, facta seditione, numero ad sex millia, defecerunt, et multas per satis longum tempus molestias regi exhibuerunt: donec victi tandem ab aliquo e regis ducibus, plerique perierunt; qui superfuerunt cladi, in fidem regis sese permiserunt. *Hermææ*, postquam amicos quidem regis, terrendo, milites vero, commoda eorum procurando, fecisset sibi obnoxios; signis motis, una cum Antiocho pergit ire. Adversus Epigenem vero porro dolum huiusmodi est commen-

συνεστήσατο τοιαύτην, λαβὼν συνεργὸν τὸν ἀκροφύλακα A. U. 533.  
 11 τῆς Ἀπαμείας Ἀλεξίν. <sup>m</sup>Γράψας γὰρ ὡς παρὰ Novo dolo  
 Μόλωνος ἀπισταλμένην ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Ἐπιγένην, Hermæ  
 πείθει τινὰ τῶν ἐκείνου παίδων, ἐλπίσιν μεγάλας ψυχα- occiditur  
 γωγήσας, εἰσενέγκαντα πρὸς τὸν Ἐπιγένην, καταμίξαι Epigenæ.  
 12 τὴν ἐπιστολὴν τοῖς ἐκείνου γράμμασιν. οὗ γενομένου,  
 παρῇν εὐθέως Ἀλεξίς, καὶ διηρώτα τὸν Ἐπιγένην, μή  
 13 τινὰς ἐπιστολὰς κεικόμισται παρὰ τοῦ Μόλωνος. τοῦ  
 δὲ ἄπειπαμένου <sup>o</sup>πικρῶς, ἐρευνᾷ ἥτει. ταχὺ δὲ παρ-  
 εισελθὼν εὗρε τὴν ἐπιστολὴν. ἣ χρησάμενος ἀφορμῇ,  
 14 παραχρῆμα τὸν Ἐπιγένην ἀπέκτεινεν. οὗ συμβάντος, ὁ  
 μὲν βασιλεὺς ἐπίσθη δικαίως ἀπολαλεῖναι τὸν Ἐπι-  
 γένην· οἱ δὲ περὶ τὴν αὐλὴν ὑπώπτευον μὲν τὸ γεγονὸς,  
 ἦγον δὲ τὴν ἡσυχίαν διὰ τὸν φόβον.

LI. Ἀντίοχος δὲ, παραγενόμενος ἐπὶ τὸν Εὐφράτην, Antiochiam  
 καὶ προσαναλαβὼν τὴν δύναμιν, αὐθις ἐξώρμα· καὶ Mygdoniam  
 διανύσας εἰς Ἀντιόχειαν τὴν ἐν Μυγδονίᾳ περὶ τροπὰς hiemat An-  
 χειμερινὰς, <sup>p</sup>επίμεινε, θέλων ἀποδέξασθαι τὴν ἐπιφορὰν tiochus.  
 2 καὶ τὴν ἀκμὴν τοῦ χειμῶνος. μείνας δὲ περὶ τετταρά-  
 3 κοντα ἡμέρας, προῆγεν εἰς <sup>q</sup>Λίβαν. Ἀποδοθέντος δ' Libam  
 ἐκῆς διαβουλίου, ποία δὲ προάγειν ὁδῷ ἐπὶ τὸν venit.  
 Μόλωνα, καὶ πῶς καὶ πόθεν πεχεῖσθαι ταῖς εἰς τὰς Ol. 139. 4.  
 πορείας χορηγίαις· (εἰτύχανε γὰρ ὁ Μόλων ἐν τοῖς A. U. 534.

<sup>m</sup> Carent γὰρ Vat. et Flor.  
 tibus jungi maluit Reiskius.  
 suspicatus est Reisk.

<sup>o</sup> ἀπειπαμένου Vat.  
<sup>p</sup> ἐπίμεινε Flor.

<sup>q</sup> παρὰ cum sequen-  
 Λίβαν, Vat. Flor. λίβαν,

tus, opera usus *Alexidis*, qui Apameæ custos erat arcis. Hic quum epistolam scripsisset, tamquam a Molone ad Epigenem missam, corrupto quodam illius puero, ingentium bonorum pollicitatione, persuadet ei, ut acceptam epistolam in domum Epigenis inferret, ac ceteris illius chartis immisceret. Quod ut factum, adest ex templo *Alexis*: qui Epigenem interogat, num literarum aliquid a Molone acceperit? Quod quum ille acerbè ferens negaret; *Alexis*, ut inquirendi copia sibi detur, postulat: ingressusque, mox invenit epistolam. Eo igitur prætextu usus, Epigenem sine mora occidit. Quo scelere admisso,

regi quidem persuadetur, ex justa causa fuisse interemtum Epigenem: at procures ejus aulae, etsi metu se continuerunt ne quid moverent, rem tamen suspectam habebant.

LI. Antiochus ut ad Euphratem ventum, assumtis viribus quæ ibi erant, ulterius statim progreditur. Quumque *Antiochiam* in *Mygdonia* circa brumam pervenisset; donèc desaviret quæ tum ingruerat hiems, ibi substitit: indeque profectus quadragesimo post die, *Libam* venit. Eo loci rege suos consulente, quæ via adversus Molonem esset peragenda, et quomodo, et unde agmini possent necessaria subministrari: erat enim Molo

OL 139. 4.  
Hermeas  
juxta Ti-  
grim censet  
pergendum.

Tigrim tra-  
jicere sua-  
det Zeuxis.

περὶ Βαβυλῶνα τόποις ὑπάρχων) Ἑρμεία μὲν ἰδὼκει, 4  
παρὰ τὸν Τίγριν ποιεῖσθαι τὴν πορείαν, προβαλλομένους  
τοῦτον τε καὶ τὸν Λύκον ποταμὸν καὶ τὸν Κάπρον.  
Ζεῦξις δὲ, λαμβάνων πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν ἀπώλειαν τὴν 5  
ταῦ Ἐπιγένους, τὰ μὲν ἡγωνία λέγειν τὸ φαινόμενον,  
τὰ δὲ, προδήλου τῆς ἀγνοίας οὐσης τῆς κατὰ τὸν  
Ἑρμείαν, μόλις ἐθάρρῃσι συμβουλευεῖν, ὅτι διαβατέον 6  
εἴη τὸν Τίγριν· ἀπολογιζόμενος τὴν τε λοιπὴν δυσχέ-  
ρειαν τῆς παρὰ τὸν ποταμὸν πορείας, καὶ διότι δέοι,  
διανύσαντας ἱκανοὺς τόπους, μετὰ ταῦτα διελθόντας  
ὁδὸν ἔρημον ἡμερῶν ἕξ, παραγενέσθαι πρὸς τὴν Βασι-  
λικὴν Διάρυχα καλουμένην· ἥς προκαταληφθείσης ὑπὸ 7  
τῶν πολεμίων, ἀδύνατον μὲν ἔγενέσθαι τὴν διαβασιν  
αὐτῆς, ἐπισφαλῇ δὲ προφανῶς τὴν διὰ τῆς ἐρήμου πάλιν  
ἀποχώρησιν, καὶ μάλιστα διὰ τὴν ἰσομένην ἔνδειαν τῶν  
ἐπιτηδείων. ἐκ δὲ τοῦ διαβῆναι τὸν Τίγριν, πρόδηλον 8  
μὲν ἀπεδείκνυε τὴν μετάνοιαν καὶ ἑπρόσκεισιν τῷ βα-  
σιλεῖ, τῶν κατὰ τὴν Ἀπολλωνιάτιν χώραν ὄχλων, διὰ  
τὸ καὶ νῦν αὐτοὺς μὴ κατὰ προαίρεσιν, ἀνάγκη δὲ καὶ  
φόβῳ ποιεῖν Μόλωνι τὸ προσταττόμενον· πρόδηλον δὲ 9  
τὴν δαψίλειαν τῶν ἐπιτηδείων τοῖς στρατοπέδοις, διὰ  
τὴν ἀρετὴν τῆς χώρας. τὸ δὲ μέγιστον, ἀπέφαινε 10

<sup>1</sup> γινώσκειν malim.  
absunt a Bav.

<sup>2</sup> πρίσκειν edd. ex Bav.

<sup>3</sup> Verba τοῖς στρατοπέδοις

in tractibus Babylonis vicinis; cense-  
bat Hermeas, secundum Tigrim esse  
progrediendum, ita ut pro munimento  
exercitui essent tum hic, tum alii duo  
amnes, Lycus et Capros. At Zeuxis,  
etsi, quo minus libere suam proferret  
sententiam, tristissimo Epigenis exitu,  
quam ob oculos sibi ponebat, terreba-  
tur; tamen, quoniam cum manifesto  
errore erat conjunctum quod dabatur  
ab Hermea consilium, egre tandem  
pro sententia dicere est ausus, Tigrim  
omnino esse trajiciendum. Simul tum  
difficultates alias exponit, quas expe-  
turi essent, si propter flumen iter insti-  
tuerent; tum hanc in primis com-  
memorat, quod oporteret eos, post con-  
flictum via spatium satis magnum, post

habitu deinceps iter dierum sex per  
terram desertam, ad Regiam Fossam,  
quæ dicitur, pervenire: quum, si ho-  
stes preoccupassent, nulla ratione tra-  
jicere essent valituri: atque ita retro-  
grediendum tunc fore per deserti loca,  
quod sine manifesto periculo fieri non  
posset, quum præsertim penuria rerum  
omnium forent laboraturi. Contra, si  
Tigrim trajicerent, nequaquam dubi-  
tandum esse assererat, quin Apollonia-  
tidis regionis incolæ, penitentia ducti,  
ad Regem sint inclinaturi; qui nunc  
quoque non voluntate, sed necessitate ac  
metu, Moloni sint dicto audientes: ne-  
que porro ambigendum esse, quin omni  
genere commatuum exercitus esset  
abundaturus, propter soli ubertatem.

διακλεισθήσονται τὸν Μόλωνα τῆς εἰς τὴν Μηδίαν A. U. 534.  
 11 ἱκανόδου, καὶ τῆς ἐξ ἐκείνων τῶν τόπων ἱπαρχίας· ἐξ ὧν  
 ἀναγκασθήσονται διακινδυνεύειν αὐτὸν, ἢ, μὴ θέλοντος  
 τοῦτο ποιεῖν ἐκείνου, \* μεταβαλίσθαι τὰ δυνάμεις τα-  
 χίως πρὸς τὰς τοῦ βασιλέως ἐλπίδας.

LII. Κριθείσης δὲ τῆς τοῦ Ζεύξιδος γνώμης, παρα- Trajecto  
 τίκα διελόντες \* τὰς δυνάμεις εἰς τρία μέρη, κατὰ τρι- Tigri,  
 τοὺς τόπους τοῦ ποταμοῦ διεπεραίουσι τὸ πλῆθος καὶ τὰς Apollonium  
 2 ἀποσκευάς. μετὰ δὲ ταῦτα ποιησάμενοι τὴν πορείαν ὡς venit An-  
 ἐπὶ Δούρων, ταύτης μὲν τῆς πόλεως ἔλυσαν ἐξ ἐφόδου tiochus.  
 τὴν πολιορκίαν· ἐτύγχανε γὰρ ὑπὸ τινα τῶν τοῦ Μό-  
 3 λωντος ἡγεμόνι πολιορκουμένη. χρησάμενοι δὲ κατὰ  
 τὸ συνεχὲς ἐντεύθην ταῖς ἀναζυγαῖς, ὀγδοαῖοι τὸ καλού-  
 μνοι \* Ὀρεικὸν ὑπερέβαλον, καὶ κατῆραν εἰς Ἀπολλω-  
 4 ρίαν. Μολων δὲ κατὰ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς, πυθόμενος Molo pari-  
 τὴν τοῦ βασιλέως παρουσίαν, καὶ διαπιστῶν τοῖς περὶ ter Apollo-  
 τὴν Σουσιανὴν καὶ Βαβυλωνίαν ὄχλοις, διὰ τὸ προσ- niatidem  
 φάτως καὶ παραδόξως αὐτῶν ἰγκρατὴς γεγοίναι, φο- repetit.  
 βεύμενος δὲ καὶ τῆς εἰς Μηδίαν ἱκανόδου μὴ δια-  
 κλεισθῆ, διέγνω ζυγυῖν τὸν Τίγριν, καὶ διαβιβάζειν  
 5 τὰς δυνάμεις· σπεύδει, εἰ δύναίτο, προκαταλαβίσθαι  
 τὴν τραχηίαν τῆς Ἀπολλωνιάτιδος, διὰ τὸ πιστεύειν τῇ  
 6 πλῆθει τῶν σφειδοητῶν τῶν προσαγορευομένων \* Κυρτίων.  
 πρᾶξας δὲ τὸ κριθῆναι, ταχισταί \* ἔποιετο καὶ σύντονον τὴν

\* μεταβαλίσθαι Aug. Reg. A. Rectius fuerit μεταβαλίσθαι. \* τὴν δύναμιν  
 Vat. Flor. Aug. Reg. A. / Ὀρεικὸν Reg. B. \* Κυρτίων Reg. B.

*Postremo, (id quod ipse omnium esse maximum contendebat) Molonem ex ratione rediit in Mediam, et compositibus ex illis regionibus, tria imperia; atque ita ad decernendum praelio coactum tri; aut, si pugnam delectaret, sine mora copias ejus antecessas, multis animis, ad opem regis esse respecturas.*

LII. Zeuxidis comprobata sententia, confestim exercitu trisariam diviso, tribus locis copias cum impedimentis flumen trajecerunt. Deinde Dara vasus profecti, eam urbem, quae a duce quodam Molonis tenebatur obsessa, primo impetu obsidione liberarunt. Postea quum diebus singulis castra

moverent, octavo die, Oricum, quem vocant, montem superarunt, et Apolloniam pervenerunt. Eodem tempore Molo, regis adventu cognito, quia Susianae et Babylonis populis, recens a se et inopinata victoria subactis parum fidebat; adhuc metuebat, ne reditu in Mediam prohiberetur; Tigrim ponte statuit jungere, et copias transmittere: studens, si qua fieri posset, montans regionis Apolloniatis prior Antiocho occupare; quod in funditorum, qui Cyrtii nominantur, multitudine fiduciam magnam poneret. Ac mox, quod statuerat aggressus, celeri contentoque itinere utebatur.

11. 139. 4. πορείαν. Ἄμα δὲ τοῦ τε Μόλωνος συνάπτοντος τοῖς 7  
 occurrunt  
 ibi uterque  
 exercitus.  
 λανίας ἐρμήσαντος μετὰ πάσης δυνάμεως, συνέβη τοὺς  
 ὑπ' ἀμφοτέρων προαποσταλέντας εὐζώνους ἅμα συμ-  
 πεισῖν ἐπὶ τινὰς ὑπερβολάς. οἱ τὸ μὲν πρῶτον συνεπλή- 8  
 κοντο, καὶ κατεπιείραζον ἀλλήλων. ἂν δὲ τῷ συνάψαι  
 τὰς παρ' ἀμφοῖν δυνάμεις, ἂπίστησαν· καὶ τότε μὲν  
 ἀναχωρήσαντες εἰς τὰς ἰδίας παρεμβολάς, ἑστρατοπέ-  
 δευσαι τετταράκοντα στάδιους ἀπ' ἀλλήλων διστῶτες.  
 Τῆς δὲ νυκτὸς ἐπιγενομένης, συλλογισάμενος ὁ Μόλων, 9  
 ὥς ἐπισφαλὴς γίγνεται καὶ δύσχρηστος τοῖς ἀποστα-  
 ταις πρὸς τοὺς βασιλεῖς ὁ μεθ' ἡμέραν καὶ κατὰ  
 πρόσσωπον κίνδυνος, ἐπεβάλετο νυκτὸς ἐγχειρῖν τοῖς περὶ  
 τὸν Ἀντίοχον. ἐπιλιέξας δὲ τοὺς ἐπιτηδαιοτάτους καὶ 10  
 τοὺς ἀκμαιοτάτους ἐκ παντὸς τοῦ στρατοπέδου, περιήει  
 κατὰ τινὰς τόπους, θέλων ἐξ ὑπερδεξίου ποιήσασθαι  
 τὴν ἐπίθεσιν. γνοὺς δὲ, κατὰ τὴν πορείαν δέκα νεα- 11  
 νίσκους ἀβρόους ἀποκίχνηκότες πρὸς τὸν Ἀντίοχον,  
 ταύτης μὲν τῆς ἐπινοίας ἀπίστη. ταχὺ δ' ἐκ μετα- 12  
 βολῆς ποιησάμενος τὴν ἀποχώρησιν, καὶ παραγινόμενος  
 εἰς τὸν ἑαυτοῦ χάρακα περὶ τὴν ἰωβινὴν, πᾶν τὸ στρατό-  
 πεδον ἐπέπλησε θορύβου καὶ ταραχῆς. δέισαντες γὰρ ἐκ 13  
 τῶν ὕπνων οἱ κατὰ τὸν χάρακα διὰ τὴν τῶν προσιόντων  
 ἑφοδον, μικροῦ δεῖν ἐξέπεσον ἐκ τῆς παρεμβολῆς. Μόλων 14

itratagema  
 itolonis  
 itritum.

<sup>a</sup> ἐν τῇ ἐξῆς Casaub. Scripti libri omnes ἐν τῇ ἐξῆς.  
<sup>c</sup> Ἀν λείποντες?

<sup>b</sup> ἐπίστησαν Aug.

Quum autem tempore eodem et *Molo*  
 dictis locis appropinquaret, et Rex  
 Apollonia cum omnibus viribus esset  
 profectus; accidit, ut, quæ utrimque  
 fuerant præmissæ delectorum manus,  
 in quibusdam jugis sibi invicem oc-  
 currerent. Hi primo lacessere sese  
 mutuo, ac pugnam conserere: sed de-  
 inde, ubi utrorumque exercitus pro-  
 prius accesserunt, e conflictu diacedunt:  
 ac tum quidem ad suos utrique reversi,  
 quinque millium intervallo metantur  
 castra. Per noctis silentium reputans  
*Molo*, quam periculosa et ancipitis  
 res sit alex, ut rebelles cum regibus  
 suis interdiu et recta fronte congre-

diantur, concubia nocte adoriendum  
 sibi Antiochum esse censuit. Dele-  
 ctos igitur ex omni suorum numero  
 fortissimos ac valentissimos occultis  
 quibusdam callibus circumducit, ut de  
 superiore loco impetum in hostem fa-  
 ceret. Verum ubi cognovit, decem  
 simul juvenes ex illo itinere ad Regem  
 transiisse, desistens ab hoc incepto,  
 eodem, unde erat profectus, repente  
 iter intendit. Sub lucem primam in  
 castra reversus, tumultu ac trepida-  
 tione universum exercitum complevit.  
 Nam qui fuerant intra vallum relictī,  
 redeuntium adventu inter evigilandum  
 perterrefacti, tantum non e castris se

μὲν οὖν, καθόσον ἰδύνατο, κατεπράϋνε τὴν γεγενημένην A. U. 334.  
ἐν αὐτοῖς ταραχῇν.

LIII. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἔτοιμος ὢν πρὸς τὸν κίνδυνον, <sup>Pugna Antiochi cum</sup>  
ἅμα τῷ Φωτὶ τὴν δύναμιν ἐκίνει πᾶσαν ἐκ τοῦ χάρακος. <sup>Molone.</sup>  
2 ἐπὶ μὲν οὖν τοῦ δεξιοῦ κέρας ἔταξε πρῶτους τοὺς  
ζυστοφόρους ἱππεῖς, ἐπιστήσας Ἀρδυν, κεκριμένον ἄνδρα  
3 περὶ τὰς πολεμικὰς πράξεις. τούτοις δὲ παρέθηκε τοὺς  
συμμαχικοὺς Κρητάς· ὧν εἶχοντο Γαλάται· <sup>4</sup> Τεκτό-  
σαγες. παρὰ δὲ τούτους ἔθηκε τοὺς ἀπὸ τῆς Ἑλλά-  
δος ξένους καὶ μισθοφόρους, οἷς ἐχόμενον παρενέβαλε τὸ  
4 τῆς Φάλαγγος σύστημα. τὸ δ' εὐάνυμον κέρας ἀπένεικε  
τοῖς Ἑταίροις προσαγορευομένοις, οἷσιν ἱππεῦσι. τὰ δὲ  
θηρία πρὸ τῆς δυνάμεως ἐν διαστήμασι κατέστησε, δέκα  
5 τὸν ἀριθμὸν ὄντα. τὰ δ' ἐπιτάγματα τῶν πεζῶν καὶ  
τῶν ἱππέων ἐπὶ τὰ κέρατα μερίσας, κυκλοῦν παρήγ-  
6 γειλε τοὺς πολεμίους, ἐπειδὴν συμβάλλωσι. Μετὰ δὲ  
ταῦτα παρεκάλει τὰς δυνάμεις, ἐπιπορευόμενος, διὰ  
βραχείων τὰ πρέποντα τοῖς καιροῖς. καὶ τὸ μὲν εὐάνυμον  
κέρας Ἑρμεία καὶ Ζεύξιδι παρέδωκε, τὸ δὲ δεξιόν,  
7 αὐτὸς εἶχε. Μόλων δὲ δύσχρηστον μὲν ἐποίησατο τὴν  
ἐξαγωγήν, ταραχώδῃ δὲ καὶ τὴν ἑκταξιν, διὰ τὴν ἐν τῇ  
8 νυκτὶ προγεγενημένην ἀλογίαν. οὐ μὲν, ἀλλὰ τοὺς μὲν  
ἱππεῖς ἐφ' ἑκάτερον ἐμερίσατο κέρας, στοχαζόμενος τῆς

<sup>4</sup> Casauboni emendationem in contextum recepi. Ὑγιάνης dant h. l. vulgo omnes. Forsan Αἰγύπτῳ in quod consentiunt omnes ab LXXVII. 2. h. libri.

præpuerunt. Et *Molo* quidem perturbationem hanc, quantum ejus fieri poterat, sedare conabatur.

LIII. At *Antiochus*, ad dimicandum paratus, luce prima copias omnes castris educit. Igitur in dextro cornu equites primo *xystophorus* locat, duce imposito *Ardaye*, viro in bellicis rebus egregia virtute cognito. His proximos admovet Cretenses socios: tum *Tectosages* Galatas. Deinde ad horum latus applicuit peregrinos ex Græcia et mercenarios Græcos: juxta quos denique phalangitarum disposuit corpus. Levum cornu equitibus dedit, quos *Hermeas*, sive *regis Socios* appellant. *Ξε-*

phantos (si erant numero decem:) ante aciem per intervalla collocavit. Subsidiarias vero manus, qua peditum, qua equitum, in cornua distribuit: et, ut hostem, ubi semel inchoata pugna fuerit, circumirent præcepit. Ordines deinde interequitans, paucis pro tempore militem est cohortatus. Levum cornu *Hermeas* et *Zeuxidi* tradidit: ipse in dextro curabat. At *Molo*, propter consternationem animorum, quæ præcedente nocte in castris erat versata, parum ex usu militem educere, confuse ac perturbate aciem struere. Verumtamen, ad formam aciei hostilis suas rationes accommodans, equites

Or. 139. 4.  
Pugna Antiochi cum Molonia.

τῶν ὑπεναντίων παρατάξεως· τοὺς δὲ θυροφόρους καὶ Γαλάτας καὶ καθόλου τὰ βαρέα τῶν ὅπλων, εἰς τὸν μεταξὺ τόπον ἔθηκε τῶν ἱππίων. ἔτι δὲ καὶ τοὺς 9 τοξότας καὶ σφειδοήτας, καὶ συλλήβδην τὸ τοιοῦτον γένος, ἐκτὸς τῶν ἱππίων παρ' ἐκότερα παρεμβάλλει. τὰ δὲ δρεπανηφόρα τῶν ἀρμάτων, προεβάλετο τῆς 10 δυνάμεως ἐν διαστάσει. καὶ τὸ μὲν εὐάνυμον κίρας 11 Νεωλάω παρίδωκε τὰδεῖλφῳ, τὸ δὲ δεξιὸν αὐτὸς εἶχε.

Victoria Antiochi.

LIV. Μιστὰ δὲ ταῦτα ποιησαμένων τῶν δυνάμεων τὴν ἱπαγωγὴν, τὸ μὲν δεξιὸν κίρας τοῦ Μόλωνος, διστήρησε τὴν πίστιν, καὶ συνέβαλε τοῖς περὶ τὸν Ζεῦξιν ἐρρωμένους· τὸ δ' εὐάνυμον ἅμα τῷ συνιὸν εἰς ὄψιν ἔλθειν τῷ βασιλεῖ, μετεβάλετο πρὸς τοὺς πολεμίους. οὗ γενομένου, συνέβη τοὺς μὲν περὶ τὸν Μόλωνα διατραπῆναι, τοὺς δὲ τοῦ βασιλείως ἐπιρρωσθῆναι διπλασίας. Ὁ δὲ Μόλων, συντόσας τὸ γεγονός, καὶ πανταχοθεν ἤδη κυκλούμενος, λαβὼν πρὸ ὀφθαλμῶν τὰς ἰσομένας περὶ αὐτὸν αἰκίας, ἐὰν ὑποχείριος γίνηται καὶ ζωγρεῖα ληφθῇ, προσήνεγκε τὰς χεῖρας ἑαυτῷ. παραπλησίως δὲ καὶ πάντες οἱ κοινωνήσαντες τῆς ἐπιβολῆς, φυγόντες εἰς τοὺς οἰκείους ἕκαστοι τόπους, τὴν αὐτὴν ἐποίησαντο τοῦ βίου καταστροφὴν. ὁ δὲ Νεώλαος, ἀποφυγὼν ἐκ τῆς μάχης, καὶ παραγινόμενος εἰς τὴν Περσίδα πρὸς Ἀλέξανδρον τὸν τοῦ Μόλωνος ἀδελφόν,

Molo ejusque fratres sibi manus inferunt.

Correxī vulgatum *θυροφόρους*. in quod consentiunt omnes, nisi quod *θυροφόροις* dant Aug. et Reg. A. <sup>f</sup> καὶ *Χαλάτας* Aug. <sup>g</sup> *Νεωλάω* Bav. sed supersacr. α. Et sic rursus deinde. <sup>h</sup> ἅμα τῷ συνιὸν εἰς ὄψιν τῷ βασι. Flor. Reg. B.

in cornu utrumque dividit; acutatos, et Galatas, et quod erat gravis armaturæ, medio inter equites loco statuit. Præterea sagittarios, funditores, et id omne genus leviter armatorum, ultra equites ad dextram et sinistram circumfudit. Falcatos currus ante aciem ex modico intervallo collocavit. Sinistrum cornu *Necolao* fratri commisit, dextrum ipse tenuit.

LIV. Secundum hæc, cepta est pugna committi: ac dextrum quidem *Molonis* cornu, fidem constanter servavit, et cum *Zeuxide* acerrime conflixit. Lævum vero, simulac in conspectum

regis inter concurrendum venit, transitionem ad hostes fecit. Quæ res, ut trepidationem ingentem exercitui Molonis attulit, sic regis copis animorum robur duplicavit. *Molo*, suorum transugia animadvertens, quom prope jam undique cingeretur, animo reputans cruciatus ac tormenta sibi parata si vivus in hostium potestatem veniret, manus sibi ipse intulit: pariterque omnes, qui conjurationis participes fuerant, domum suam quisque concedunt, ibique similem exitum faciunt. *Necolao* quoque, ubi pugna evasit, et in Perfidem ad Alexandrum Molonis fra-

- τὴν μὲν μητέρα καὶ τὰ τοῦ Μόλωνος τέκνα κατέσφαξεν<sup>1</sup> Δ. U. 834.  
 μετὰ δὲ τὸν τούτων θάνατον, ἐπικατέσφαξεν αὐτὸν,  
 πείσας τὸ παραπλήσιον ποιῆσαι καὶ τὸν Ἀλέξανδρον.  
 6 Ὁ δὲ βασιλεὺς, διαρκάσας τὴν περιβολὴν τῶν πολυ- Cadaver  
 μίων, τὸ μὲν σῶμα τοῦ Μόλωνος ἀνασταυρῶσαι προσ- Molonis  
 7 ἔταξε, κατὰ τὸν ἐπιφανέστατον τόπον τῆς Μηδίας. ὁ cruci affigi-  
 καὶ παραχρῆμα συντέλεισαν οἱ πρὸς τούτοις τεταγμένοι. tur.  
 διαρκίσαντες γὰρ εἰς τὴν Ἰκαλλωνίτιν, πρὸς αὐταῖς  
 8 ἀνασταυρῶσαι ταῖς εἰς τὸν Ζάγγρον ἀναβολαῖς. Μετὰ  
 ταῦτα δὲ ταῖς δυνάμεισιν ἐπιτιμήσας διὰ πλείονων, καὶ  
 αὐτοὺς διξίαν, συνέστησε τοὺς ἀποκομιοῦντας αὐτοὺς εἰς  
 Μηδίαν, καὶ καταστησομένους τὰ κατὰ τὴν χώραν.  
 9 αὐτὸς δὲ καταβὰς εἰς Σελεύκειαν, καθίστατο τὰ κατὰ  
 τὰς πέριξ σατραπείας, ἡμέρας χράμενος πᾶσι καὶ  
 10 ἰουσιχῶς. Ἑρμείας δὲ, τηρῶν τὴν αὐτοῦ προαίρεσιν, Hermas  
 ἐπίφειρε μὲν αἰτίας τοῖς ἐν τῇ Σελευκείᾳ, καὶ χιλίοις sœvit in Se-  
 ἰζημίου ταλάντοις τὴν πόλιν<sup>2</sup> ἐφυγάδευε δὲ τοὺς κα- leucienses.  
 λουμένους Ἀδειγάνας, ἀκρωτηριάζων δὲ καὶ φονεῦν Adiganes.  
 11 καὶ στρεβλῶν πολλοὺς δειφθεῖρε τῶν Σελευκίων. ἃ  
 μόλις βασιλεὺς, τὰ μὲν πείθων τὸν Ἑρμείαν, ἃ δὲ καὶ  
 κατὰ τὴν αὐτοῦ γνώμην χειρίζων, τέλος ἐπράυνε<sup>3</sup> καὶ  
 κατέστησε τὴν πόλιν, ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα τάλαντα  
 μόνοι<sup>4</sup> ἐπιτίμιοι αὐτοὺς πραξάμενος τῆς ἀγνοίας.

<sup>1</sup> Χαλωνίτιν legendum monuerunt viri docti. Χαλωνίτιν maluit Wesseling.

<sup>2</sup> Vocab. ἰουσιμῶν abest a Bav.

trem pervenit, matrem et Molonis liberos obtruncat: dein super mortuorum cadaveribus ipse se jugulat, postquam *Alexandro* persuasisset, ut ipse quoque idem faceret. Rex, direptis hostium castris, Molonis corpus loco totius Mediæ maxime conspicuo jussit in crucem tolli. Et sine mora, quibus id negotium datum, rem sunt exsecuti: delatum namque cadaver in *Chalontidem* regionem, eo loci in adscensu *Zagri montis*, cruci affixerunt. Secundum hæc rebellem exercitum rex, multis verbis increpitum, in eadem data dextra recipit; et certos viros decernit, qui istos in Mediā reducerent, et res ejus provincię ordinarant. Ipse interim *Seleuciam* e superiore tra-

ctu regni regressus, circumjacentium præfecturarum statum componit, pari mansuetudine ac prudentia in omnibus utens. *Hermas* vero, suum servans institutum, *Seleucenses* varie criminari, ac tandem multis nomine mille talenta a civitate exigere; *Adiganes* etiam (id magistratus apud illos est nomen,) in exilium pellere; in multos ad hæc *Seleucensium*, mutilatione membrorum, cædibus ac tormentis sævire. Quæ mala Rex ægre tandem, modo iram *Hermæ* verbis leniens, modo pro arbitrio suo quædam disponens, mitigavit: contentusque civium errorem centum quinquaginta talentorum multa castigasse, in pristinum statum eam restituit. His rebus peractis, *Dioge-*

. 139. 4. ταῦτα δὲ διοικήσας, Διογένην μὲν στρατηγὸν ἀπέλιπε 12  
Μηδίας, Ἀπολλόδαρον δὲ τῆς Σουσιανῆς. Τύχωνα δὲ,  
τὸν ἀρχιγραμματεῖα, τῆς δυνάμειος στρατηγὸν ἐπὶ τοὺς  
κατὰ τὴν Ἐρυθρὰν θάλατταν τόπους ἐξαπίστευσε. Τὰ 13  
μὲν οὖν κατὰ τὴν Μόλωνος ἀπόστασιν, καὶ τὸ διὰ  
ταῦτα γινόμενον κίνημα περὶ τὰς ἄνω σατραπείας,  
τοιαύτης ἔτυχε διορθώσεως καὶ καταστάσεως.

ntiochi  
peditio  
v. Arta-  
zanem.

LV. Ὁ δὲ βασιλεὺς, ἱπαρθεὶς τῷ γεγοῑότι προτερή-  
ματι, καὶ βουλόμενος ἀναταθῆναι καὶ καταπλήξασθαι  
τοὺς ὑπερκείμενους ταῖς ἑαυτοῦ σατραπείαις καὶ συνο-  
ροῦντας δυνάστας τῶν βαρβάρων, ἵνα μήτε συγχωρηγῇ  
μήτε ἑσμπολεμῇ τολμῶσι τοῖς ἀποστάταις αὐτοῦ  
γινόμενοις, ἐπιβάλετο στρατεύειν ἐπ' αὐτούς καὶ 2  
πρῶτον ἐπὶ τὸν Ἀρταβαζάνην, ὃς ἰδοὺς βαρύντατος  
εἶναι καὶ πρακτικώτατος τῶν δυναστῶν, δισπόζειν δὲ  
καὶ τῶν Σατραπειῶν καλουμένων, καὶ τῶν τούτοις  
συντερμονούντων ἰθῶν. Ἑρμείας δὲ, κατὰ τοὺς καιροὺς 3  
τούτους, ἰδεδίει μὲν τὴν εἰς τοὺς ἄνω τόπους στρατείαν  
διὰ τὸν κίνδυνον, ὥρῃετο δὲ κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς πρόθεσιν  
τῆς ἐπὶ τὸν Πτολεμαῖον στρατείας. οὐ μὲν, ἀλλὰ,  
προσπεσόντος υἱὸν γεγονέναι τῷ βασιλεῖ, νομίσας καὶ  
παθεῖν ἂν τι τὸν Ἀντίοχον ἐν τοῖς ἄνω τόποις ὑπὸ τῶν

ntiocho  
iscitur  
ius.

<sup>1</sup> ἑσμπολεμῇ ex ora cod. Bav. adscivi. Vulgo omnes simpliciter καλεμῇ.  
Forsan autem paulo ante, pro συγχωρηγῇ, simplex χωρηγῇ fuerit reponendum.  
<sup>2</sup> Σατραπειῶν defendit Reiskius. An Σάτραπειων, ut supra? An Σασσιρίων?  
Rursus h. l. Ἀρταπατίων vel Ἀρταπατιῶν interpretatus est Casaub.

nam Mediae praetorem, Apollodorum  
Susianae reliquit. Tychonem vero,  
scribarum principem, qui praefectus  
erat exercitui, in proxima Rubro mari  
loca misit. Ac Molonis quidem re-  
bellis, quique illam est insecutus su-  
periorum Asiae praefectarum motus,  
hac animadversione sopita est omnia-  
que in hunc modum sunt composita.

LV. Antiochus, successu laeto rerum  
suarum ferocis, minis terrere ac metum  
injicere volens barbarorum populorum  
dynastis, qui provincis suis imminen-  
tes, earum fines attingebant, ne post-  
hac aut commensibus adjuvare suos  
rebelles auderent, aut belli societatem

cum iisdem inire; expeditionem ad-  
versus illos suscipiendam sibi duxit.  
Omnium autem primum Artabazanem  
statuit aggredi: qui ceteros et potentia  
et usu rerum ac solertia credebatur  
antecellere; idemque Satrapios, [Atro-  
patios? an Saspiros?] quos vocant, et  
vicinas alias gentes dominio obtinebat.  
Eo tempore Hermias, etsi, propter  
periculum ei expeditioni conjunctum,  
adversus superiores illos populos bel-  
lum transferre metuebat; utque arma  
in Ptolemaeum verterentur, quod a  
principio ipsi fuerat propositum, op-  
tabat: quoniam tamen regem filio esse  
auctum nuntii attulerant; ratus fieri

βαρβάρων, καὶ παραδοῦναι καιροὺς αὐτῷ πρὸς ἱκαναί- A. U. 834.  
 5 ρεσιν, συγκατέθετα τῇ στρατείᾳ· πεπισμύμενος, ἵαν  
 "ἱκανέληται τὸν Ἀντίοχον, ἐπιτροπεύων τοῦ παιδίου,  
 6 κύριος ἕσσεσθαι τῆς ἀρχῆς αὐτός. Κριθέντων δὲ τούτων,  
 ὑπερβαλόντες τὸν Ζάγγρον, ἐπέβαλον εἰς τὴν Ἀρταβα- Regnum  
Artabaz-  
nia.  
 7 ζάνου χώραν. ἣ παράκειται μὲν τῇ Μηδίᾳ, διεργούσης  
 αὐτὴν τῆς ἀνὰ μίσον κειμένης ὀρεινῆς· ὑπέρεκειται δ'  
 αὐτῆς τινα μέρη τοῦ Πόντου, κατὰ τοὺς ὑπὲρ τὸν  
 Φάσιν τόπους, συνάπτει δὲ πρὸς τὴν Ἑρκαϊάν θά-  
 8 λατταν. ἔχει δὲ πλῆθος ἀνδρῶν ἀλκίμων, καὶ μάλλον  
 ἱππίων· αὐτάρκης δὲ καὶ ταῖς λοιπαῖς ἔστι ταῖς πρὸς τὸν  
 9 πόλεμον παρασκευαῖς. ταύτην δὲ συμβαίνει τὴν ἀρχὴν  
 ὁ ἀπὸ Περσῶν ἔτι διατηρεῖσθαι, παροραθείσης αὐτῆς ἐν  
 10 τοῖς καθ' Ἀλῆξανδρον καιροῖς. Ὁ δ' Ἀρταβαζάνης, Pax cum  
Artabaz-  
facta.  
 καταπλαγείς τὴν ἑφοδὸν τοῦ βασιλείως, καὶ μάλιστα  
 διὰ τὴν ἡλικίαν, (τελείως γὰρ ἤδη Ῥηγαῖος ἦν) εἴζας  
 τοῖς παροῦσιν, ἐποιήσατο συνθήκας εὐδοκουμένας Ἀν-  
 τίοχῳ.

LVI. Τούτων δὲ κυρωθέντων, Ἀπολλοφάνης ὁ ἰατρός, Apollophane-  
nes medi-  
cus  
 ἀγαπώμενος ὑπὸ τοῦ βασιλείως διαφερόντως, θεωρῶν τὸν  
 Ἑρμείαν οὐκ ἔτι φέροντα κατὰ σχῆμα τὴν ἐξουσίαν,  
 ἡγωνία μὲν καὶ περὶ τοῦ βασιλείως, τὸ δὲ πλεῖον  
 2 ὑπώπτει καὶ κατάφοβος ἦν ὑπὲρ τῶν καθ' αὐτόν. διὸ,

<sup>a</sup> ἱκανέλη Aug.

<sup>o</sup> ἐπὶ Περσῶν Ura.

<sup>p</sup> Sic correxi ex ed. 1. et MStis.

Perperam vulgo γιγασίς, errore inde ab ed. 2. propagato.

posse, ut in superioribus illis tractibus cum barbaris bellum gerenti vel aliquid humanitus Regi contingeret, vel ut ejus tollendi opportunitas ex rebus ipsis sibi nasceretur; ad suscipiendam eam expeditionem consensit: persuasus, si semel Antiochum e vivis sustulisset, tutorem se infantis futurum, et omne imperium in suam potestatem habiturum. His ita constitutis, Zagrani montem superant, et in ditionem Artabazanis impressionem faciunt. Hæc regio Mediæ adjacet, montibus circumtaxat interjacentibus ab ea separata: pars illius Ponto imminet, qua parte Phæcia in eum decendit: pertinet vero ad Hyrcanum mare. Magnus hic virorum

fortium numerus, equitum maxime: abundeque omnia suppetunt belli paratibus conducibilia. Atque hoc regnum inde a Persarum temporibus durabat, tempestate Alexandri neglectum. Artabazanes vero, regis adventu perterritus, maxime propter ætatem jam plane decrepitam, vi majori cedendum ratus, pacem fœdusque cum Antiocho, quibus ipse voluit legibus, fecit.

Lvi. Hac pace firmata, Apollophanes medicus, eximie regi dilectus; animadvertens, Hermeam non amplius tolerabiliter fortunam, ad quam erat evectus, ferre; et de regis ille quidem salute, sed multo magis de sua, cepit esse sollicitus. Itaque ut primum

OL. 139. 4  
monet An-  
tiochum de  
tollendo  
Hermæ.

Consentit  
Rex.

λαβὼν καιρὸν, προσφέρει τῷ βασιλεῖ λόγον· παρα-  
καλῶν, μὴ ῥαθυμεῖν, μηδ' ἀνυπονόητον εἶναι τῆς Ἐρ-  
μείου τόλμης, μηδ' ἕως τούτου περιμεῖναι, μέχρις ἂν  
οὐ τοῖς ὁμοίοις τὰδεῖλφῃ παλαιῇ συμπτώμασιν. ἀπ- 3  
έχειν δ' οὐ μακρὰν αὐτὸν, ἔφη, τοῦ κινδύνου. διὸ προσ-  
έχειν ἡξίου καὶ βοηθεῖν κατὰ σπουδὴν αὐτῷ τε καὶ  
τοῖς φίλοις. Τοῦ δ' Ἀντιόχου πρὸς αὐτὸν ἀνθομολογη- 4  
σαμίνου, διότι καὶ δυσαρσестὶ καὶ φοβεῖται τὸν Ἐρ-  
μείαν, ἐκείνῳ δὲ μεγάλην χάριν ἔχειν φήσαντος ἐπὶ τῷ  
κηδεμονικῶς τετολμηκέναι περὶ τούτων εἰπεῖν πρὸς αὐτόν·  
ὁ μὲν Ἀπολλοφάνης εὐθαρσῆς ἐγένετο, τῷ δοκεῖν μὴ 5  
διειψεῖσθαι τῆς αἰρέσεως καὶ διαλήψεως τῆς τοῦ βασι-  
λέως. Ὁ δ' Ἀντιόχος ἡξίου τὸν Ἀπολλοφάνην, συν- 6  
επιλαβείσθαι μὴ μόνον τοῖς λόγοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς  
ἔργοις, τῆς αὐτοῦ τε καὶ τῶν φίλων σωτηρίας. Τοῦ δὲ 7  
πρὸς πᾶν ἑτοίμως ἔχειν φήσαντος, συμφρονησάντες μετὰ  
ταῦτα, καὶ ἡ προβαλόμενοι σκῆψιν, ὡς σκοτωμάτων  
τινῶν ἐπιπεπτωκότων τῷ βασιλεῖ, τὴν μὲν θεραπείαν  
ἀπέλυσαν ἐπὶ τινὰς ἡμέρας, καὶ τοὺς εἰθισμένους παρ-  
ευνάκτεῖν. πρὸς δὲ τοὺς φίλους ἔλαβον ἑξουσίαν, οἷς 8  
βούλοιντο, κατ' ἰδίαν χρηματίζειν, διὰ τὴν τῆς ἐπισκέ-  
ψεως πρόφασιν. Ἐν ᾧ καιρῷ κατασπευσάμενοι τοὺς 9  
ἐπιτηδεῖους πρὸς τὴν πρᾶξιν, πάντων ἑτοίμως αὐτοῖς

ἡ προβαλλόμενοι Flor.

nactus est tempus opportunum, de ea re agit cum Antiocho, hortaturque illum, ne socordem in hac parte se præbeat, neve cum esse Hermæam ducat, de cuius audacia nihil debeat suspicari: caveret denique, ne tamdiu differret remedium, donec idem ipsum, qui prius fratrem, carus opprimeret. Neque vero longius jam periculum abesse: quo maiorem curam ei esse adhibendam, ne et suam et amicorum salutem proderet. Quæ ubi ille dixit, vicissim Antiochus non diffidet, et sibi odio Hermæam esse, jamque ab eo metuere ipsum sibi: magnas porro illi gratias agit, quod, sollicitus de sua salute, ausus esset de his rebus verba ad ipsum facere. Ea oratio gaudio et spe læta Apollonem implevit; animadvertentem, non fe-

fellisse ipsum opinionem suam, quam de animo atque sententia regis concepiasset. Itaque rogatus mox ab Antiocho, ut non verbis tantum, verum etiam opere, suam et amicorum salutem una secum vellet adjuvare; paratum se ad omnia respondet. Moxque collato consilio, prætextu usi, quasi vertigine quadam rex laboraret, ad dies aliquot intermittendum edicunt officium diurnum eorum, qui salutandi causa publice convenire regem, eique præsto esse, consueverant: sed amicos quos attinet, potestatem sibi sumserunt privatim conferendi cum quibuscumque vellent, qui specie invisendi regis venirent. Præparatis igitur eis, qui ad hoc inceptum idonei videbantur esse, (quum propter Hermææ odium,

- συνυπακούοντων διὰ τὸ πρὸς τὸν Ἑρμεῖαν μῖσος, ἐγί- A. U. 534.
- 10 γοντο πρὸς τὸ συντελεῖν τὴν ἐπιβολήν. Ἐφασκόντων δὲ  
δεῖν τῶν ἰατρῶν ἅμα τῷ φῶτι ποιῆσθαι τοὺς περιπάτους  
ὑπὸ τὸ ψύχος τὸν Ἀντίοχον· ὁ μὲν Ἑρμεῖας ἦκε πρὸς  
τὸν ταχθέντα καιρὸν, ἅμα δὲ τούτῳ καὶ τῶν φίλων οἱ
- 11 συνειδότες τὴν πράξιν. οἱ δὲ λοιποὶ καθυστέρουν, διὰ τὸ  
πολὺ παρηλλάχθαι τὴν ἔξοδον τοῦ βασιλέως πρὸς τὸν
- 12 εἰθισμένον καιρὸν. διόπερ ἀποσπάσαντες αὐτὸν ἀπὸ τῆς Occiditur  
στρατοπεδείας εἰς τινὰ τόπον ἔρημον, κᾄπειτα, μικρὸν Hermeas.
- 13 ἔξικέντησαν. Ἑρμεῖας μὲν οὖν τούτῳ τῷ τρόπῳ μετήλ-  
λαξε τὸν βίον, οὐδεμίαν ὑποσχὸν τιμασίαν ἀξίαν τῶν
- 14 αὐτῷ πεπραγμένων. Ὁ δὲ βασιλεὺς, ἀπολυθεὶς φόβου Domum  
καὶ δυσχρηστίας πολλῆς, ἐπανῆγε ποιούμενος τὴν πο- rediit An-  
ρείαν ὡς ἐπ' οἴκου, πάντων τῶν κατὰ τὴν χώραν ἀποδε- tiochus.
- 15 μιτάστασιν. Ἐν ᾧ καιρῷ καὶ κατὰ τὴν Ἀπάμειαν  
αἱ μὲν γυναῖκες τὴν γυναῖκα τοῦ Ἑρμεῖου κατέλευσαν,  
οἱ δὲ παῖδες τοὺς υἱεῖς.

LVII. Ἀντίοχος δὲ, παραγενόμενος εἰς τὴν οἰκίαν, Achæus ex-  
καὶ διαφείς τὰς δυνάμεις εἰς παραχειμασίαν, διεπέμ- peditionem  
2 πειτο πρὸς τὸν Ἀχαιοὺν ἐγκαλῶν καὶ διαμαρτυρούμενος, in Syriam  
πρῶτον μὲν ἐπὶ τῷ τετολμηκέναι διάδημα περιβέσθαι, molitur.  
Ol. 140. 1.  
A. U. 535.

Ἐφασκόντων δὲ τῶν ἰατρῶν δι' Aug. Reg.

haud difficulter omnes consentirent,) destinata pergunt exsequi. Antiocho imperant. medici, ut luce prima, dum adhuc frigidior est aër, prodeat ambulatum. Ad constitutam horam præsto est Hermeas, et una cum eo quotquot ex amicis consilii facti erant participes. Reliqui in tempore non aderant; quia multo maturius rex, quam pro solito more, exierat. Hoc pacto Hermeas abducitur e castris in desertum quemdam locum: deinde ubi paullulum ex itinere, velut necessitatis cujusdam causa, rex deflexisset, a circumstantibus confoditur. Hoc modo vitam perit Hermeas, supplicium perferens scelerebus suis nulla ex parte compa-

randum. Rex, metu et impedimento hoc tanto suorum inceptorum liberatus, domum reducere exercitum instituit: quo in reditu provinciales omnes, per quorum fines agmen ducebat, quum facta consultaque illius omnia laudarent; tum imprimis, quod submotus esset ab administratione rerum Hermeas, laudibus prætereuntem ferebant in cælum. Quo etiam tempore, Apamensium uxores uxorem Hermeas, liberi liberos, lapidibus obruerunt.

LVII. Antiochus, domum reversus, dimissis ad hibernandum copiis, nuncios ad Achæum missitat; fidem illius primo accusans, ac testans, quod dia-

οι 140. 1. καὶ βασιλεία χρηματίζειν· δεύτερον δὲ προλέγων, ὡς οὐ  
 λανθάνει κοινοπραγῶν Πτολεμαίῳ, καὶ καθόλου πλείω  
 τοῦ δέοντος κινούμενος. Ὁ γὰρ Ἀχαιοὶς, καθ' οὗς  
 καιροὺς ἐπὶ τὸν Ἀρταβαζάνην ὁ βασιλεὺς ἰστέ-  
 τευε, πεισθεὶς καὶ παθεῖν αἶν τι τὸν Ἀντίοχον, καί,  
 μὴ παθόντος, ἐλπίσας διὰ τὸ μῆκος τῆς ἀποστά-  
 σιως φθάσειν ἐμβαλὼν εἰς Συρίαν, καὶ συνεργοῖς χρη-  
 σάμενος Κυρρήσταῖς τοῖς ἀποστάταις γεγονόσι τοῦ  
 βασιλέως, ταχέως αἶν κρατῆσαι τῶν κατὰ τὴν βασι-  
 λείαν πραγμάτων, ὥρμησε μετὰ πάσης δυνάμεως ἐκ  
 Λυδίας. παραγινόμενος δ' εἰς Λαοδικεῖαν τὴν ἐν Φρυ-  
 γίᾳ, διαδήμα' τε περιέθετο, καὶ βασιλεὺς τότε πρῶτον  
 ἐτόλμησε χρηματίζειν, καὶ γράφειν πρὸς τὰς πόλεις,  
 ὅτι Συνίριδος αὐτὸν τοῦ φυγάδος εἰς τοῦτο τὸ μέρος  
 μάλιστα προεψαμείου. προάγοντος δὲ κατὰ τὸ  
 συνεχὲς αὐτοῦ, καὶ σχεδὸν ἤδη περὶ Λυκαονίαν ὄντος,  
 αἱ δυνάμεις ἰστασίασαν, δυσαρεστούμεναι τῇ δοκεῖν  
 γίνεσθαι τὴν στρατείαν ἐπὶ τὸν κατὰ φύσιν αὐτῶν ἐξ  
 ἀρχῆς ὑπάρχοντα βασιλείᾳ. Διότι τῳ Ἀχαιοὶς συνείς,  
 ὁ δὲ τὴν ἐν αὐτοῖς διατροπὴν τῆς μὲν προκειμένης ἐπι-  
 βολῆς ἀπέστη. βουλόμενος δὲ πεισθῆναι τὰς δυνάμεις,  
 ὡς οὐδ' ἐξ ἀρχῆς ἐπέβάλετο στρατεύειν εἰς Συρίαν,

Regium  
 titulum  
 assumit.

Ob seditionem exercitus omittit expeditionem.

<sup>a</sup> Συνίριδος. Vat. Flor. <sup>b</sup> Deletam praepos. voluerunt Ursinus et Casaub. ut esset *synis* ἐν ἡ αὐτοῖς. Quare, cum videam abesse eam a codice Florentino, deletum et ego malim. Agnoecit tamen Vat. qui mox deinde male ἐν ἡ τοῖς λανθ. habet. Scaliger *λὰ* in *λὲ* mutandum censuerat.

*salutari*: deinde denunciāns illi, *notam se habere initam ab eo cum Ptolemaeo consiliorum societatem, et reliqua quae praeter jus et fas moveret*. Etenim *Achaeus*, quo tempore expeditionem adversus Artabazanem rex suscipiebat, cogitans fieri posse, ut in ea expeditione aliquid humanitas Antiocho eveniret; aut etiam, ut id non esset, sperans facile sibi esse propter ingens locorum intervallum, in qua profectus rex esset, in Syriam prius irrumpere, quam ille reverteretur; et *Cyrrhestis*, qui a rege defecerant, adjuvantibus regnum illud celeriter obtinere: e Lydia cum universo exercitu fuerat pro-

fectus. *Laodicram Phrygia* ut ventum, diademate capiti imposito, *nomen regium* tunc primum assumpsit, eoque in literis ad civitates datis usus est; *Syniride* exule praeter ceteris, ut id faceret, ipsum impellente. Mox itinere aliquamdiu continuato, ubi jam Lycaoniae appropinquabat, *seditio in exercitu* est orta; aegre ferente milite, duci se ad bellum cum eo gerendum, quem sibi regem natura dedisset. Quare intellecta, *Achaeus*, propter istam perturbationem suorum, inceptis abstinuit: et, persuadere militi conatus, de invadenda Syria nihil umquam a se fuisse cogitatum, mutato itinere

8 ἐπιστρέψας, πορθεῖ τὴν Πισιδικὴν. καὶ πολλὰς ἄφει- A. U. 535.  
 λείας παρασκευάσας τῷ στρατοπέδῳ, πάντας εὐνοῦς  
 αὐτῷ καὶ πεπιστευκότας ἔχων, ἐπανήλθε πάλιν εἰς τὴν  
 οἰκίαν.

LVIII. Ὁ δὲ βασιλεὺς σαφῶς ἕκαστα τούτων Bellum An-  
 ἰσχυγνῶσ, πρὸς μὲν τὸν Ἀχαιοὶν διεπέμπετο συνεχῶς, TIOCHI  
 ἀνατεινόμενος, καθάπερ ἑπάνω προεῖπον· πρὸς δὲ ταῖς cum Pto-  
 ἐπὶ τὸν Πτολεμαῖον παρασκευαῖς ὅλος καὶ πᾶς ἦν. LEMXO, de  
 Ol. 1 : 4.  
 2 Διὸ καὶ συναθροίσας εἰς Ἀπάμειαν τὰς δυνάμεις ὑπὸ A. U. 534.  
 τὴν ἱερὴν ἄραν, ἀνέδωκε τοῖς φίλοις διαβούλιον, πῶς  
 3 χρῆσθαι ἵστί ταῖς εἰς Κοίλην Συρίαν εἰσβολαῖς. πολ-  
 λῶν δ' εἰς τοῦτο τὸ μέρος ῥηθέντων, καὶ περὶ τῶν τόπων,  
 καὶ περὶ παρασκευῆς, καὶ περὶ τῆς κατὰ τὴν ναυτικὴν  
 δύναμιν συνεργίας· Ἀπολλοφάνης, ὑπὲρ οὗ καὶ πρό-  
 τερον εἶπομεν, τὸ γένος ὦν Σελευκεὺς, ἐπέτεμε πᾶσας  
 4 τὰς προειρημένας γνώμας. Ἐφη γὰρ, εὐθὺς εἶναι τὸ Seleucia,  
 Κοίλης μὲν Συρίας ἐπιθυμεῖν, καὶ στρατεύειν ἐπὶ ταύ- princeps  
 τη, Σελεύκειαν δὲ περιορᾶν, ὑπὸ Πτολεμαίου κρατω- urbs Syria.  
 μένην, ἀρχηγέτι οὖσαν, καὶ σχεδὸν, ὥς εἰπεῖν, ἰστίαν  
 5 ὑπάρχουσαν τῆς αὐτῶν δυναστείας· ἥν, χωρὶς τῆς  
 αἰσχύνης, ἣν περιποιεῖ νῦν τῇ βασιλείᾳ Φρουρουμένη  
 διὰ τῶν ἐν Αἰγύπτῳ βασιλείων, καὶ πρὸς πραγμάτων  
 6 λόγον ἡμεγίστας ἔχιν καὶ καλλίστας ἀφορμάς. κρα-  
 τουμένην ὡς μὲν γὰρ ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν, μέγιστον ἐμπόδιον

<sup>1</sup> in illius edd.

<sup>2</sup> καὶ μεγίστας Aug.

<sup>3</sup> Abest μὲν ab Aug. et Vat.

Pisidiam populatur. Hac ratione di-  
 tato exercitu, conciliata sibi benevo-  
 lentia ac fide militum, domum est  
 reversus.

LVIII. Antiochus, nihil horum ig-  
 norans, subinde, quod antea diceba-  
 mus, nuncios cum mandatis minarum  
 plenis mittebat: ceterum omni studio  
 suo, omni impetu ad bellum contra  
 Ptolemaeum se comparabat. Idecirco,  
 convocato sub initium veris Apameam  
 exercitu, consultandum amicis propo-  
 suit, ecquae potissimum via impressio  
 in Syriam sit tentanda. Et quum in  
 omni rem essent dicta de natura  
 locorum, de paratibus necessariis, de  
 que opera egregia quam ad id ince-

ptum copiae navales possent praestare:  
 Apollophanes, genere Seleucensis, quem  
 ante commemoravimus, omnes ante  
 ipsum dictas sententias praecidit: stultum  
 esse, inquiens, Carlen Syriam con-  
 cupiscere, atque adeo expeditionem in  
 eam suscipere, cum interim possidere  
 Seleuciam Ptolemaeus sineretur; urbem  
 principem, et universi ferme imperii  
 communem penatium eadem: quae prae-  
 sertim, (ut de ignominia silentur, quam  
 nunc, praesidio regum Aegypti occupata,  
 regno offert) ad res gerendas habeat ma-  
 ximas easque pulcerrimas opportunitates.  
 Hanc siquidem, quamdiu ab hostibus  
 tenebitur, plurimum semper Antiocho  
 ad omnia incepta sua incommodaturam:

ΟΙ. 139. 4. εἶναι πρὸς πάσας αὐτοῖς τὰς ἐπιβολὰς· οὐ γὰρ ἂν 7  
ἐπινοήσωσιν ἀεὶ προβαίνειν, οὐκ ἐλάττονος δεῖσθαι προ-  
νοίας καὶ φυλακῆς αὐτοῖς τοὺς οἰκίους τόπους, διὰ τὸν  
ἀπὸ ταύτης φόβον, τῆς ἐπὶ τοὺς πολεμίους παρασκευῆς.  
πρατθεῖσάν γε μὴν, οὐ μόνον, ἔφη, δύνασθαι βεβαίως 8  
τηρεῖν τὴν οἰκίαν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰς ἄλλας ἐπινοίας  
καὶ προβίσεις, καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν,  
μεγάλα δύνασθαι συνεργεῖν διὰ τὴν εὐκαιρίαν τοῦ  
τόπου. Πεισθέντων δὲ πάντων τοῖς λεγομένοις, ἔδοξε 9  
ταύτην πρῶτον ἐξαιρεῖν τὴν πόλιν. συνέβαινε γὰρ, 10  
Σελεύκειαν ἔτι τότε κατέχουσιν Φρουραῖς ὑπὸ τῶν ἐξ  
Αἰγύπτου βασιλείων, ἐκ τῶν κατὰ τὸν Εὐεργέτην ἐπι-  
κληθέντα Πτολεμαῖον καιρῶν· ἐν οἷς ἐκείνος διὰ τὰ 11  
Βερενίκης συμπτώματα, καὶ τὴν ὑπὲρ ἐκείνης ὀργὴν,  
στρατεύσας εἰς τοὺς κατὰ Συρίαν τόπους, ἐγκρατὴς  
ἐγένετο ταύτης τῆς πόλεως.

in manibus  
adhuc erat  
Ægyptio-  
rum.

Seleuciam  
castra mari-  
que obsidet  
Antiochus.  
ΟΙ. 140. 1.  
A. U. 535.

LIX. Οὐ μὴν, ἀλλ' Ἀντίοχος, κριθέντων τούτων,  
Διογνήτῳ μὲν τῷ ναυάρχῳ παρήγγειλε πλεῖν ὥς ἐπὶ  
τῆς Σελευκίας· αὐτὸς δ' ἐκ τῆς Ἀπαμείας ὀρμήσας  
μετὰ τῆς στρατιᾶς, καὶ περὶ πέντε σταδίου ἀποσχὼν  
τῆς πόλεως, προσεστρατοπέδευσε κατὰ τὸν Ἰππόδρομον.  
Θεόδοτον δὲ τὸν Ἡμιόλιον ἐξαπέστειλε μετὰ τῆς ἀρμο- 2  
ζούσης δυνάμεως ἐπὶ τοὺς κατὰ Κοίλην Συρίαν τόπους,  
καταληψόμενον τὰ στενὰ, καὶ προκαθσόμενον ἅμα  
τῶν αὐτοῦ πραγμάτων. Τὴν δὲ τῆς Σελευκίας θέσιν, 3

Situs Seleu-  
ciæ.

<sup>2</sup> πρώτῃ Vat. Flor.

quocumque enim bellum inferre cogita-  
ret, non minore cura esse illi providen-  
dum, ut sua loca idoneis præidiis mu-  
niret, ob id; cunctis illis a Seleucia peri-  
culum; quam ut susceptæ expeditioni  
necessaria omnia prospiciat. Eandem,  
si ab Antiocho caperetur, non solum  
ceteris regni urbibus præsidio futuram;  
verum etiam alia cogitanti molientique  
magnam utilitatem terra marique, pro-  
pter opportunum loci situm, esse allatu-  
ram. Probata suffragiis omnium Apol-  
lophanis sententia, Seleuciam ante om-  
nia visum est aggredi. Adhuc enim  
illa tempestate regum Ægypti præsi-

diis tenebatur Seleucia, jam inde ab  
illis temporibus, cum Ptolemæus co-  
gnomento Evergetæ, propter casum  
Berenicæ Seleuco regi iratus, bello  
Syriæ illato, ea urbe est potitus.

LIX. Enimvero posteaquam hæc se-  
dit sententia, Antiochus Diogneto na-  
varcho mandat, ut ad Seleuciam classe  
navigaret: ipse, Apamea cum exercitu  
profectus, stadiorum ferme quinque  
intervallo ab urbe, juxta Hippodro-  
mum consedit. Theodotum vero He-  
miolium cum idonea manu in Cælen  
Syriam misit, jussu fauces occupare,  
et illi regioni præsidere. Est autem

καὶ τὴν τῶν πέριξ τόπων ιδιότητα, τοιαύτην ἔχειν τὴν A. U. 835.  
Situs Seleu-  
ciae.  
 4 φύσιν συμβαίνει. Κειμένης γὰρ αὐτῆς ἐπὶ θαλάττῃ  
 μεταξὺ Κιλικίας καὶ Φοινίκης, ὄρος <sup>α</sup>ὑπόκειται παμ-  
 5 μέγεθες, ὃ καλοῦσι Κορυφαῖον· ὃ πρὸς μὲν τὴν ἀφ'  
 ἰστέρας πλευρὰν προσκλύζει τὸ καταλήγον τοῦ πελά-  
 γους, τοῦ μεταξὺ κειμένου Κύπρου καὶ Φοινίκης· τοῖς  
 6 δ' ἀπὸ τῆς ἡοῦς μέρεσιν ὑπέρεται τῆς Ἀντιοχείαν καὶ  
 6 Σελευκίαν χώρας. ἐν δὲ τοῖς πρὸς μεσημβρίαν αὐτοῦ  
 κλίμασι τὴν Σελεύκειαν συμβαίνει κῆσθαι, διεξυ-  
 γμένην φάραγγι κοίλῃ καὶ δυσβάτῳ καθήκουσαν μὲν  
 καὶ περικλωμένην ὡς ἐπὶ θάλατταν, κατὰ δὲ τὰ  
 πλεῖστα μέρη κρημνοῖς καὶ πέτραις ἀπορρόωξιν περι-  
 7 χομένην. ὑπὸ δὲ τὴν ἐπὶ θάλατταν αὐτῆς νέουσιν  
 πλευρὰν ἐν τοῖς ἐπιπέδοις, τὰ τ' ἐμπορεῖα καὶ τὸ  
 8 προάστειον κῆται, διαφερόντως τετειχισμένον. παρα-  
 πλησίως δὲ καὶ τὸ σύμπαν τῆς πόλεως κύτος τείχεσι  
 πολυτελέσιν ἡσφάλισται, κεκόσμηται δὲ καὶ ναοῖς καὶ  
 9 ταῖς τῶν οἰκοδομημάτων κατασκευαῖς ἐκπρεπῶς. πρόσ-  
 βασιν δὲ μίαν ἔχει κατὰ τὴν ἀπὸ θαλάττης πλευρὰν  
 κλιμακωτὴν καὶ χειροποίητον, <sup>β</sup>ἐγκλίμασι καὶ <sup>γ</sup>σκαλά-  
 10 μασι πυκνοῖς καὶ συνεχέσι διειλημμένην. Ὁ δὲ κα- Orontes  
fluvius.  
 λούμενος Ὀρόντης ποταμὸς οὐ μακρὰν αὐτῆς ποιεῖται  
 τὰς ἐκβολάς· ὃς τὴν ἀρχὴν τοῦ ρεύματος λαμβάνων  
 ἀπὸ τῶν κατὰ τὸν Λίβανος καὶ τὸν Ἀντιλίβανος τόπων,

<sup>α</sup> An ὑπερεῖται?

<sup>β</sup> In κλίμασι dant libri omnes, quod in κλίμαξ ex ingenio mutavit Casaub.

<sup>γ</sup> σκαλίμασι Vat. Flor. An σκαλίμασι?

*Seleucia* urbis situs, et circumjacentium locorum natura hujusmodi. Sita est *Seleucia* ad mare, inter Ciliciam et Phœnicen: in proximo autem montem habet celsitudinis immensæ, quem *Coryphaeum* vocant. Huic monti ab occasu fluctus novissimi illiduntur pelagi illius, quod Cyprium separat a Phœnice: ab ortu Antiochenisium Seleuciensiumque agris imminet: ad meridiem vero ejusdem montis *Seleucia* jacet, profunda admodum valle et salebrosa ab illo disjuncta. Urbs ipsa variis anfractibus pertinet illa quidem ad mare; ceterum ab omni ferme parte

prærupta præcipitia eam cingunt. Qua parte ad mare vergit, subjacet planities, in qua emporia sunt et suburbium mœnibus egregie munitum. Pariter vero et ipsa urbs muris clauditur magna impensa exstructis: et magnificis cum templis, tum aliis ædificiis, eximie ornata est. Aditum habet ab eo latere, quod mari est obversum, dumtaxat unicum, ad instar scalarum manufactum; crebris continuisque flexibus et obliquis anfractibus distinctum. Non longe ab hoc loco fluvius sunt ostia, qui *Orontes* dicitur. Is amnis, in Libani et Antilibani confinibus

ΟΙ. 140. 1. καὶ διανύσας τὸ καλούμενον Ἀμύκης πιδίον, ἐπ' αὐτὴν  
 ἰκνῆται τὴν Ἀντιόχειαν· δι' ἧς φερόμενος, καὶ πάσας <sup>11</sup>  
<sup>d</sup> ὑποδεχόμενος τὰς ἀνδραπείας λύμας διὰ τὸ πλῆθος  
 τοῦ ρεύματος, τέλος οὐ μακρὰν τῆς Σελευκείας ποιεῖται  
 τὴν ἐκβολὴν εἰς τὸ προσηγμένον πύλαγος.

Antiochus  
 oppugnat  
 Seleuciam.

LX. Ἀντίοχος δὲ τὸ μὲν πρῶτον διεπύμπετο πρὸς  
 τοὺς ἐπιστάτας· τῆς πόλεως, προτείων χρήματα καὶ  
 πλῆθος ἐλπίδων, ἐφ' ᾧ παραλαβεῖν ἄνευ κινδύνου τὴν  
 Σελευκίαν. ἀδυνατῶν δὲ πείθει τοὺς ἐπὶ τῶν ὅλων <sup>2</sup>  
 ἐπιστάτας, ἑφθείρε τινὰς τῶν κατὰ μέρος ἡγεμόνων· οἷς  
 πιστεύσας, ἡτοίμαζε τὴν δύναμιν, ὡς κατὰ μὲν τὸν ἀπὸ  
 θαλάττης τόπον τοῖς ἀπὸ τοῦ ναυτικοῦ ποιησόμενος τὰς  
 προσβολὰς, κατὰ δὲ τὸν ἀπὸ τῆς ἡπείρου τοῖς ἐκ τοῦ  
 στρατοπέδου. διελὼν οὖν εἰς τρία μέρη τὴν δύναμιν, <sup>3</sup>  
 καὶ παρακαλίσας τὰ πρίποτα τῷ καιρῷ, καὶ θαρσείας  
 μεγάλας καὶ στεφάνους ἐπ' ἀνδραγαθία καὶ τοῖς  
 ἰδιώταις καὶ τοῖς ἡγεμόσι προκηρύξας· Ζευξίδι μὲν <sup>4</sup>  
 καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ παρίδωκε τοὺς κατὰ τὴν ἐπ'  
 Ἀντιόχειαν φέρουσαν πύλην τόπους, Ἑρμογένει δὲ τοὺς  
 κατὰ τὸ Διοσπούριον· Ἀρδυῖ δὲ καὶ Διογνήτη τὰς  
 κατὰ τὸ νεώριον καὶ τὸ προάστειον ἐπέτρεψε προσβολὰς·  
 διὰ τὸ πρὸς τοὺς ἔνδοθεν αὐτῷ τοιαύτας τινὰς γενομέναις <sup>5</sup>  
 συνθήκας, ὡς, εἰαν πρατήσῃ τοῦ προαστείου μετὰ βίας,  
 οὕτως ἐγχειρισθσομένης αὐτῷ καὶ τῆς πόλεως. Ἀπο- 6

<sup>d</sup> διεχόμενος Aug.

<sup>e</sup> ἀνδραπείας Flor.

ortus, per eam quam *Amyca* planitiem nominant, labens, Antiochiam petit: eamque dividens, ac purgamenta omnia hominum prae ingenti aquarum copia secum avehens, ad extremum non procul a Seleucia in praedictam mare se exonerat.

LX. *Antiochus*, prius quam quidquam moliretur, in urbem misit, qui principibus viris pecuniam offerrent, maximaque in posterum beneficia pollicerentur, si urbem absque certamine traderent. Et quum flectere praeposteros summæ rerum non posset; eorum enim hoc fere modo inter Regem et proditores: ut, si per vim caperetur suburbium, urbs illi max esset irrendenda. Ubi datum signum fuit, omnes simul

invasurus; a continente, per eos qui erant in castris. Igitur exercitu trifariam diviso, suos cohortatus prout occasio praesens postulabat; propositis etiam praekonis voce ingentibus praemiis coronisque, tam militibus, quam ducibus qui fortiter dimicarent; *Zeusidi* cum ipsis committentibus portam, qua itur Antiochiam, attribuit; *Hermogeni*, loca sane Castorum proxima. *Ardyem* et *Diognetum* ab ea parte, ubi navale erat et suburbium, impetum facere praecipit. Convenerat enim hoc fere modo inter Regem et proditores: ut, si per vim caperetur suburbium, urbs illi max esset irrendenda. Ubi datum signum fuit, omnes simul

δοθέντος δὲ τοῦ συνθήματος, πάντες ἅμα καὶ παντα- A. U. 836.  
 χόθει ἐνεργὸν ἐποιοῦντο καὶ βίασι τὴν προσβολήν. Antiochus  
 τολμηρότατα μὲν τοὶ προσέβαλον οἱ περὶ τὸν Ἄρδυν oppugnat  
 7 καὶ Διόγιοι· διὰ τὸ τοὺς μὲν ἄλλους τόπους, εἰ μὴ Seleuciam.  
 τετραποδῆτι τρόπον τινὰ προσπλεκόμενοι βιάζοντο, τὴν  
 γε διὰ τῶν κλιμάκων προσβολὴν μὴ προσίσθαι ἑαρά-  
 πων· τὰ δὲ ναῦρια καὶ τὸ προάστειον ἐπιδέχισθαι τὴν  
 8 προσφορὰν καὶ στάσιν καὶ πρόσθεσιν τῶν κλιμάκων  
 ἀσφαλῶς. Διὸ τῶν μὲν ἀπὸ τοῦ ναυτικοῦ τοῖς ναυρίοις,  
 τῶν δὲ περὶ τὸν Ἄρδυν τοῖς προαστείοις προσηρικότων  
 τὰς κλίμακας, καὶ βιαζομένων ἐνρώστας, τῶν δ' ἐκ τῆς  
 πόλεως οὐ δυναμένων τούτοις βοηθεῖν, διὰ τὸ κατὰ  
 ἑκάστα τόπον περιεστᾶναι τὸ δεινόν· ταχίως συνέβη τὸ  
 9 προάστειον ὑποχείριον γενέσθαι τοῖς περὶ τὸν Ἄρδυν. οὗ  
 κρατηθέντος, εὐθὺς οἱ διεφθαρμένοι τῶν κατὰ μέρος  
 ἡγεμόνων, προστρέχοντες πρὸς τὸν Λεόντιον τὸν ἐπὶ τῶν  
 ὅλων, ἐκτίνακτον ᾄοντο δεῖν, καὶ τίθεσθαι τὰ πρὸς  
 10 Ἀντίοχον, πρὶν ἢ κατὰ κράτος ἀλῶναι τὴν πόλιν. ὁ δὲ Seleuciam  
 Λεόντιος, ἀγνοῶν μὲν τὴν διαφθορὰν τῶν ἡγεμόνων, in deditio-  
 καταπεπληγμένος δὲ τὴν διατροπὴν αὐτῶν, ἐξέπεμψε nem accipit  
 τοὺς θησομένους τὰς πίστεις ὑπὲρ τῆς τῶν ἐν τῇ πόλει  
 ἡ πάντων ἀσφαλείας πρὸς τὸν Ἀντίοχον. Antiochus.

LXI. Ὁ δὲ βασιλεὺς, δεξάμενος τὴν ἔντευξιν, συνε-  
 χώρησε δώσειν τοῖς ἐλευθέροις τὴν ἀσφάλειαν. οὗτοι δ'

<sup>f</sup> τὴν παράστασιν malim. <sup>g</sup> πάντα τίναν monente Reiskio dedi. Vulgo omnes  
 πάντα τρέπον. Sed recte Perottus, undique. <sup>h</sup> πάντων abest ab Aug. Reg. A.

undique acriter magnaue vi intrare:  
 eximia tamen præ ceteris audacia ir-  
 ruptionem contra Ardyis et Diognetus.  
 Nam ceteræ quidam partes, nisi quis  
 more quadrupedum incedens, atque  
 interim cum hoste conficiens, vi locum  
 aliquem occupaverit, scalarum certe  
 ope omnino haud queunt invadî: na-  
 valibus contra ac suburbio, et admo-  
 veri propius scalæ et ad muros firmiter  
 erigi, tutoque applicari possunt. Itaque  
 quoniam milites e classe navalis, Ardyis  
 suburbium, scalis applicitis, acerrime  
 invaderent; nec possent oppidani ferre  
 opem, quia ab omni parte hostes ur-

gebant; brevi in Ardyis potestatem  
 suburbium devenit. Quo occupato,  
 confestim duces illi minores, qui a  
 rege erant corrupti, ad Leontium, pe-  
 nes quem summum erat imperium,  
 accurrunt; et, ut ad Antiochum legati  
 de pace militantur, priusquam per vim  
 urbs expugnetur, postulant. Leontius,  
 qui fraudem suorum ducum ignorabat,  
 consternatione illorum perterritus, mi-  
 sit ad Antiochum, qui pro securitate  
 omnium, qui in urbe erant, paciscen-  
 tur.

LXI. Rex, acceptis conditionibus  
 quæ offerebantur, liberis capitibus nihil

ΟΙ. 140. 1. ἦσαν εἰς ἑξακισχιλίους. Παραλαβὼν δὲ τὴν πόλιν, οὐ μόνον ἐφείσατο τῶν ἐλευθέρων, ἀλλὰ καὶ τοὺς πεφειγότας τῶν Σελευκείων καταγαγὼν, τὴν τε πολιτείαν αὐτοῖς ἀπέδωκε καὶ τὰς οὐσίας· ἠσφαλίσατο δὲ φυλακαῖς τὸν τε λιμένα καὶ τὴν ἄκρην. Ἔτι δὲ περὶ ταῦτα διατρέξοντος αὐτοῦ, προσπεσόντων παρὰ Θεοδότου γραμμάτων, ἐν οἷς αὐτὸν ἐκάλει κατὰ σπουδὴν, ἐγγερίζων τὰ κατὰ Κοίλην Συρίαν, πολλῆς ἀπορίας ἦν καὶ δυσχρηστίας πλήρης, ὑπὲρ τοῦ τί πρακτέον, καὶ πῶς χρηστέον ἐστὶ τοῖς προσαγγελλομένοις. Ὁ δὲ Θεόδοτος, ὃν τὸ γένος Αἰτωλὸς, καὶ μεγάλας παρεσχημένος τῇ Πτολεμαίου βασιλείᾳ χρείας, καθάπερ ἐπάνω προείπον· ἐπὶ δὲ τούτοις, οὐχ οἷον χάριτος ἡξιωμένος, ἀλλὰ καὶ τῷ βίῳ πεκινδυνευκῶς καθ' οὓς καιροὺς Ἀντίοχος ἐποιεῖτο τὴν ἐπὶ Μόλωνα στρατείαν· τότε, κατεγνωκῶς τοῦ βασιλέως, καὶ διηπιστηκῶς τοῖς περὶ τὴν αὐλήν, καταλαβόμενος διὰ μὲν αὐτοῦ Πτολεμαῖδα, διὰ δὲ Παναιτώλου Τύρον, ἐκάλει τὸν Ἀντίοχον μετὰ σπουδῆς. Ὁ δὲ βασιλεὺς, καὶ τὰς ἐπὶ τὸν Ἀχαιοὺς ἐπιβολὰς ὑπερτίθεμενος, καὶ τᾶλλα πάντα πάρεργα ποιησάμενος, ἀνέζευξε μετὰ τῆς δυνάμεως, ποιούμενος τὴν πορείαν ἣ καὶ πρόσθεν. διελθὼν δὲ τὸν ἐπικαλούμενον Ἀὐλῶνα Μαρσύαν, κατεστρατοπέδευσε περὶ τὰ στενὰ

Theodotus  
Antiochum  
in Cœle-  
Syriam in-  
vitat.

Cœle-Sy-  
riam petit  
Antiochus.

<sup>1</sup> ἀπέδωκε ex ingenio corrigere jussit Ursinus. Sic autem et scripsit Reg. B. ἀπέδωκε vett. MSti omnes.

se nociturum pollicetur: erant autem hi ad sex millia. Tradita vero urbe, non liberis solum pepercit; sed etiam, restitutis in patriam civibus qui in exilium pulsati fuerant, et leges suas civitati, et suas cuique privatorum facultates reddidit: portum vero et arcem præsidii firmavit. Erat adhuc in his occupatus Antiochus, cum literæ a Theodoro illi afferuntur, quibus rogabatur, ut quam primum in Cœle Syriam contenderet; quam se totum ipsi traditurum literis significabat. Eo nuncio accepto hære ac fluctuari dubius animi rex; ut qui plane statuere haud posset, nec quid ageret, nec quid consilii super eo, quod afferebatur, caperet. Erat Theodotus ille,

ut supra diximus, genere Ætolus; qui maximo usui quum fuisset Ægypti regibus, adeo condignum meritis præmum nullum retulerat, ut etiam de vita periculum ipsi esset creatum per id tempus, quo Antiochus adversus Molonem bellum gerebat. Tunc igitur Theodotus, Ptolemæum plane insuper habens, et illius aulæ proceribus diffusus, occupata per se Ptolemaide, per Panatolum Tyro, Antiochum magno studio vocabat. Jam rex, et expeditione adversus Achæum in aliud tempus dilata, et aliis inceptis omnibus posthabitis, cum exercitu profectus, eandem, quam etiam ante institerat, viam ingreditur. Et a *arsyom campum*, qui vocatur, emensus, circa

8 τὰ κατὰ Γέριρα, πρὸς τῇ μεταξὺ κειμένη λίμνη. Πυν- λ. u. 333.  
 θανόμενος δὲ, Νικόλαον, τὸν παρὰ Πτολεμαίου στρα-  
 τηγόν, προσκαῆσθαι τῇ Πτολεμαίδι, πολιορκῶντα τὸν  
 Θεόδοτον· τὰ μὲν βαρέα τῶν ὅπλων ἀπέλιπε, προσ-  
 τάξας τοῖς ἡγουμένοις πολιορκεῖν τοὺς Βρόχους, τὸ  
 κείμενον ἐπὶ τῆς λίμνης καὶ τῆς παρόδου χωρίον· αὐτὸς  
 δὲ, τοὺς εὐζάνους ἀναλαβὼν, προῆγε, βουλόμενος λῦσαι  
 9 τὴν πολιορκίαν. ὁ δὲ Νικόλαος πρότερον ἤδη, πετυσ-  
 μένος τὴν τοῦ βασιλέως παρουσίαν, αὐτὸς μὲν ἀνεχώ-  
 ρησε· τοὺς δὲ περὶ Λαγόραν τὸν Κρήτα καὶ Δορυμένην  
 τὸν Αἰτωλὸν ἐξαπίστευε, προκαταληφμένους τὰ στενὰ  
 10 τὰ περὶ Βηρυτόν. οἷς προσβαλὼν ὁ βασιλεὺς ἐξ ἐφόδου,  
 καὶ τρεψάμενος, ἐπιστρατοπέδευσε τοῖς στενοῖς.

LXII. Προσδιξάμενος δὲ καὶ τὴν λοιπὴν δύναμιν Tyrum et  
 ἐνταῦθα, καὶ παρκαλέσας τὰ πρέποντα, ταῖς προκει- Ptolemai-  
 μέναις ἐπιβολαῖς, μετὰ ταῦτα <sup>k</sup> προήγαγε μετὰ πάσης dem a  
 τῆς δυνάμεως, εὐθαρσῆς καὶ μετέωρος ὢν πρὸς τὰς Theodoto  
 2 ὑπογραφομένας ἐλπίδας. Ἀπαντησάντων δὲ τῶν περὶ τὸν  
 Θεόδοτον καὶ Παναίτωλον αὐτῷ, καὶ τῶν ἄμα τούτοις  
 φίλων, ἀποδιξάμενος τούτους φιλανθρώπως, παρέλαβε  
 τὴν τι Τύρον καὶ Πτολεμαίδα, καὶ τὰς ἐν ταύταις  
 3 παρασκευάς· ἐν αἷς ἦν καὶ πλοῖα τετταράκοντα·  
 τούτων κατάφρακτα μὲν εἴκοσι διαφέροντα ταῖς κα-

<sup>k</sup> προῆγε Flor.

fauces ubi sunt *Gerra*, ad lacum qui montes interjacet, castra locat. Ibi cognito, *Nicolaum* Ptolemæi ducem, oppidum *Ptolemaidem* obsidere in qua *Theodotus* esset inclusus; relicta gravi armatura, datque ducibus mandato, ut *Brochos* castellum, in ipso propter lacum transitu situm, obsiderent; ipse cum expeditis militibus ad eximendam obsessione *Ptolemaidem* iter intendit. Sed priusquam eo veniret, multo ante *Nicolaus*, cognito regis adventu, *Ptolemaide* discesserat, misso *Lagora* Cretensi cum *Dorymene* *Etolo*, qui fauces prope *Berytum* occuparent. Hos igitur adortus rex, quum primo im-

petu in fugam compulisset, in ipseis faucibus castra metatur.

LXII. Eo loci copiis deinde ceteris acceptis, postquam suos quæ res et tempus monebant esset cohortatus, de cetero bonæ spei plenus, et exspectatione elatus magnarum rerum quarum spes ei ostendebatur, cum universo exercitu ire pergebat. Processerunt illi obviam *Theodotus* et *Panatolus*, amicis suis comitati: quos omnes quum benigne *Antiochus* appellasset *Tyrum* et *Ptolemaidem* traditas ab his, cum omnibus apparatibus qui in oppidis illis erant, accepit. Inter cetera repertæ ibi sunt naves quadraginta:

OL 140. 1. τασκευαῖς, ἐν οἷς οὐδὲν ἔλαττοι ἦν τετρήρους· τὰ δὲ λοιπὰ, τρηήρεις καὶ δίκερτα καὶ κίληγες. ταῦτα μὲν οὖν Διογνήτης παρίδωκε τῇ ἰαυάρχῃ. Προσπιστόντος δ' αὐτῇ τὸν μὲν Πτολεμαῖον εἰς Μίμφιν ἐξεληλυθέναι, τὰς δὲ δυνάμεις ἡθροῖσθαι πάσας εἰς Πηλούσιον, καὶ τὰς τε διαφυγὰς ἀναστομοῦν, καὶ τὰ πότιμα τῶν ὑδάτων ἐμφράττειν· τῆς μὲν ἐπὶ τὸ Πηλούσιον ἐπιβολῆς 5 ἀπίστη, τὰς δὲ πόλεις ἐπιπορευόμενος ἐπειρᾶτο, τὰς μὲν βία, τὰς δὲ πειθοῖ, πρὸς αὐτὸν ἐπάγεισθαι. τῶν δὲ πόλεων αἱ μὲν ἔλαφραι, καταπεπληγμέναι τὴν ἔφοδον αὐτοῦ, προστίθεντο· αἱ δὲ πιστεύουσαι ταῖς παρασκευαῖς, καὶ ταῖς ὀχυρότησι τῶν τόπων, ὑπέμεινον 6 ὥς ἡναγκάζετο προσκαθεζόμενος πολιορκεῖν, καὶ κατατρίβειν τοὺς χρόνους. Οἱ δὲ περὶ τὸν Πτολεμαῖον τοῦ 7 μὲν ἐκ χειρὸς βοηθεῖν τοῖς σφετέρους πράγμασιν, ὅπερ ἦν καθήκον, οὕτω περισπονημένοι προφανῶς, οὐδ' ἐπιβολὴν εἶχον, διὰ τὴν ἀδυναμίαν. ἐπὶ τοσούτοις γὰρ 8 αὐτοῖς ἀλιγώρητο πάντα τὰ κατὰ τὰς πολεμικὰς παρασκευάς.

Alia oppi-  
dis potitur.

Ministri  
Ptolemaei  
legationi-  
bus disti-  
nent Antio-  
chum.

LXIII. Λογτὸν δὲ συνιδρεύσαντες οἱ περὶ τὸν Ἀγα-  
θοκλία καὶ Σωσίβιον, οἱ τότε προσετῶτες τῆς βασι-  
λείας ἐκ τῶν ἐνδεχομένων τὸ δυνατόν ἔλαβον πρὸς τὸ 9 παρόν. ἐβουλεύσαντο γὰρ, γίγνεσθαι μὲν περὶ τὴν τοῦ 2 πολέμου παρασκευήν· ἐν δὲ τῇ μεταξὺ διαπρεσβυό-

quarum erant viginti tectæ, omnibus armamentis egregie instructæ; earumdemque nulla minor quadriremi: ceteræ, triremes, dicæta et celoces. Et hæc quidem naves Diogneto navarcho sunt traditæ. At Rex factus certior, Ptolemaum Memphim concessisse, copias Pelusii castris congregatas, Nilique canales aperire, et pascuos omnes aquam dulcem continentes obstruere; mutata sententia de ducendo versus Pelusium, oppidatim circumducens exercitum, urbium alias vi, alias æquitate conditionum sibi adungere conabatur. Igitur quæ leviter munitæ erant, hæc adventu illius perterritæ, ad ejus amicitiam fidemque se applicabant; quæ

rerum necessariorum paratibus et firmitate locorum fidebant, eas manebant in fide: et his obsidendis plurimum temporis insumere rex cogebatur. At Ptolemaus e vestigio subveniendi rebus ovis, sicut par erat ipsum facere, manifesta adeo perfidia appetitum, ne consilium quidem aut rationem ullam, præ socordia, inibat: usque adeo rei militaris cura atque exercitatio omnis ab eo fuerat insuper habita.

LXIII. Ceterum Agathocles et Sosibius, penes quos illa tempestate summa in eo regno fuit auctoritas, deliberantes cum suis, ex his quæ fieri poterant, id quod possibile erat in præsentia elegerunt. Decernunt enim: in præparatione belli

μεινοὶ κατεκλύειν τὸν Ἀντίοχον, συνεργοῦντες κατὰ Α. Υ. 334  
τὴν ἔμφασιν τῇ προὔπαρχούσῃ περὶ αὐτὸν ὑπὲρ τοῦ  
3 Πτολεμαίου διαλήψει. αὕτη δ' ἦν, ὡς πολιερεῖν μὲν  
οὐκ ἂν ἐλαρήσονται· διὰ λόγου δὲ καὶ τῶν φίλων  
διδάξοντος, καὶ πείνοντος αὐτὸν ἀποστῆναι τῶν κατὰ  
4 Κοίλῃ Συρίᾳ τόπων. Κρινέντων δὲ τούτων, οἱ περὶ τὸν  
Ἀγαθοκλῆα καὶ Σωσίβιον, ἐπὶ τοῦτο τὸ μέρος ταχθέν-  
τες, ἐξέπεμπον ἱππελεῶς τὰς πρεσβείας ἑπὶ τὸν Ἀντί-  
5 οχον. ἅμα δὲ διαπεμφάμενοι πρὸς τοὺς Ῥοδίους καὶ  
Βυζαντίους, καὶ Κυζικηνούς, σὺν δὲ τούτοις Αἰτωλοῦς,  
6 ἐπεστάσαντο πρεσβείας ἐπὶ τὰς διαλύσεις. αἱ καὶ Interim  
bellum  
parant.  
παραγινόμεναι, μεγάλας αὐτοῖς ἴδωσαν ἀφορμάς, δια-  
πρεσβεύομεναι πρὸς ἀμφοτέρους τοὺς βασιλεῖς, εἰς τὸ  
λαβεῖν ἀναστροφὴν καὶ χρόνον <sup>m</sup> εἰς τὰς τοῦ πολέμου  
7 παρασκευάς. <sup>n</sup> Ταύταις τε δὴ κατὰ τὸ συνεχὲς ἔχρη-  
μάτιζον ἐν τῇ Μίμφει προκαθήμενοι· παραπλησίως δὲ  
καὶ τὰς παρὰ τῶν περὶ τὸν Ἀντίοχον ἀπιδέχοντα,  
8 φιλικῶς ποιούμενοι τὰς ἀπαντήσεις. ἀπεκαλοῦντο  
δὲ καὶ συνήθριζον εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν τοὺς μισθο-  
φόρους τοὺς ἐν ταῖς ἑξὼ πόλεσιν ὑπ' αὐτῶν μισθοδοτου-  
9 μένους. ἔξαπὸςτελλον δὲ καὶ ξισολόγους, καὶ παρε-  
σκέυαζον τοῖς προὔπαρχοσι καὶ τοῖς παραγινομένοις  
10 τὰς στραρχίας. ὡσαύτως δὲ καὶ περὶ τὴν λοιπὴν

<sup>l</sup> περὶ τὸν Ἀντίοχον Flor.<sup>m</sup> περὶ τὰς τοῦ πολ. Vat. Flor. Aug. Reg. A.<sup>n</sup> ταύταις δὲ δὲ editio Hervag. et sqq. invitis MStis.

operum ubi auxilium esse possident; in-  
terim vero legatos ad Antiochum mis-  
sendos, qui imperium illius relaxent: ita  
denique omnia in speciem esse compa-  
randa, ut Antiochus in ea, quam ante  
conceperat de Ptolemæo, opinionem con-  
firmetur: nunquam videlicet auxilium  
ipsum bellare secum; verum per ami-  
cos et colloquia acturum, et, ut Cile-  
Syria excedat, rogaturum. Hæc ubi  
placuit sententia, Agathocles et Soti-  
bius, quibus negotii totius cura fuerat  
demandata, ad Antiochum tamquam stu-  
dio legationes miserunt. Simul ab  
Rhodiis, Byzantiis, Cyzicenis, itaque  
Ætolis legatos ad tractandum de pace  
accurrunt: qui ut venerunt, dum ultro  
citroque ad reges ambos commovent,

præclaram ipsius occasionem dederunt,  
et tempus et otium nanciscendi ad  
bellum præparandum. Cum hæc le-  
gatis Agathocles et Sotibius de negotiis,  
prout quæque res inciderat, Memphis  
sedentes agebant: ibidemque eos ex-  
cipiebant qui ab Antiocho venissent,  
postulatisque illorum perhumane re-  
spondebant. Simul vero mercenarios  
omnes, quos in urbibus ditionis suæ  
extra Egyptum Ptolemæus alebat,  
convocat et Alexandriam contrahunt.  
Ad conducendum etiam militem pere-  
grinum conquisitores dimitunt: et,  
ne vel iis quos jam habebant, vel iis  
qui deinceps essent venturi, annonæ  
deesse, providebant. Nec minus de  
ceteris quoque omnibus rebus bello

OL 140. 1. ἐγίγνοντο παρασκευὴν, ἀνὰ μέρος καὶ συνεχῶς διατρέ-  
 χοντες εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ἵνα μηδὲν ἐλλίπη τῶν  
 χορηγιῶν πρὸς τὰς προκειμένας ἐπιβολάς. Τὴν δὲ περὶ 11  
 τὰ ὄπλα κατασκευὴν, καὶ τὴν τῶν ἀνδρῶν ἐκλογὴν καὶ  
 διαίρεσιν, Ἐχεκράτει τῷ Θετταλῷ καὶ Φοξίδα τῷ 12  
 Μελιταιεῖ παρέδωσαν. ἅμα δὲ τούτοις Εὐρυλόχῳ τῷ 13  
 Μάγνητι, καὶ Σωκράτει τῷ Βοιωτῷ<sup>1</sup> σὺν οἷς ἦν καὶ  
 Κνωπίας Ἀλωρίτης. Εὐκαιρότατα γὰρ δὴ τούτων 13  
 ἐπιλάβοντο τῶν ἀνδρῶν, οἳ τινες ἔτι Δημητρίῳ καὶ  
 Ἀντιγόνῳ συστρατευόμενοι κατὰ ποσὸν ἔννοιαν εἶχον τῆς  
 ἀληθείας, καὶ καθόλου τῆς ἐν τοῖς ὑπαίθεροις χρείας.  
 οὗτοι δὲ, παραλαβόντες τὸ πλῆθος, ἐνδεχομένως ἐχέ- 14  
 ριζον καὶ στρατιωτικῶς.

Magna cura  
 in Ægypto  
 instauratur  
 militia.

LXIV. Πρῶτον μὲν γὰρ κατὰ γένη καὶ καθ' ἡλικίαν  
 διελόντες, ἀνέδωσαν ἐκάστοις τοὺς ἐπιτηδεῖους καθοπλισ-  
 μούς, ὀλιγαρῆσαντες τῶν πρότερον αὐτοῖς ὑπαρχόντων.  
 μετὰ δὲ ταῦτα συντάξαν οἰκείως πρὸς τὴν παρούσαν 2  
 χρείαν, λύσαντες τὰ συστήματα καὶ τὰς ἐκ τῶν πρό-  
 τερον ὀφωνιασμῶν καταγραφάς. Ἐξῆς δὲ τούτοις 3  
 ἐγύμναζον, συνήβεις ἐκάστους ποιοῦντες οὐ μόνον τοῖς  
 παραγγέλμασιν, ἀλλὰ καὶ ταῖς οἰκείαις τῶν καθο-  
 πλισμῶν κινήσειςιν. ἐποιοῦντο δὲ καὶ συναγωγὰς ἐπὶ 4  
 τῶν ὀπλῶν καὶ παρακλήσεις, ἐν αἷς μεγίστην παρ-

necessariis solliciti erant: eaque fine Alexandriam alternis vicibus subinde excurrabant; ut ne quid omnino deficeret eorum, quæ ad proposita exsequenda poterant desiderari. Armorum vero fabricam, virorumque deductum atque centuriationem *Echecrati* Thessalo et *Phoxida* Melitæensi permiserunt. Adhibiti etiam sunt ad curationem ejusdem muneris *Eurylochus* Magnes, et *Socrates* Bæotius, et cum his *Cnopias* Alorita. Accidit enim sane quam opportunissima res Ægyptiis, ut viros istos nanciscerentur; qui sub Demetrio et Antigono adhuc stipendia fecerant, et verorum certaminum, atque adeo omnium quæ ad expeditionales usus spectant, medicorem saltem peritiam habebant.

Hi igitur multitudinem sibi traditam, quantum fieri poterat, militari disciplina informabant.

LXIV. Jam primum per genera perque ætates distributis, convenientia cuique arma, spretis iis quibus ante uti solebant, dividerunt. Deinde, dissolutis legionibus, et antiquata tota illa descriptione, quæ in recensendis stipendiorum caussa militibus antea servabatur, ex usu præsentē eos centuriarunt. Secundum hæc, assiduis exercitationibus non solum imperia militiæ familiaria illis reddebant, sed etiam proprios cuique armorum generi motus. Postremo armatos in concionem quoque subinde convocabant, et cohortabantur: qua in re egregiam cumprimis operam illis navaverunt

# RES SYRIACÆ.

εἶχοντο χρεῖαν Ἀνδρόμαχος Ἀσπένδιος κι  
 5 κράτης Ἀργεῖος· προσφάτως μὲν ἐκ τῆς  
 διαβεβηκότες, συνήθεις δὲ ἀκμῇ ὄντες ταῖς Ἐι  
 ὄρμαϊς, καὶ ταῖς ἐκάσταν ἐπινοίαις· πρὸς δὲ  
 6 Πολυκράτης δὲ καὶ μᾶλλον, διὰ τε τοῖ  
 ἀρχαιοσητα, καὶ διὰ τὴν Μνασιάδου τοῦ πατρὸς  
 7 ἐκ τῆς ἀθλήσεως. οἱ, καὶ κατ' ἰδίαν καὶ κοινῇ  
 καλοῦντες, ὄρμην καὶ προθυμίαν ἐνεργάσαντο τοῖ  
 βράβοις πρὸς τὸν μέλλοντα κίνδυνον.

LXV. Εἶχον δὲ καὶ τὰς ἡγεμονίας ἕκαστοι  
 προσηρμένων ἀνδρῶν, οἰκείας ταῖς ἰδίαις ἐμπειρί.  
 2 Εὐρύλοχος μὲν γάρ, ὁ Μάγνης, ἡγεῖτο σχεδὸν ἀνδ  
 τρισχιλίων, τοῦ καλουμένου παρὰ τοῖς βασιλεῦ  
 Ἀγῆματος. Σακράτης δὲ, ὁ Βοιωτίας, πέλταστ  
 3 ὕφ' ἑαυτὸν εἶχε δισχιλίου. ὁ δ' Ἀχαιοὺς Φοξίδα  
 καὶ Πτολεμαῖος ὁ Θρασίου, σὺν δὲ τούτοις Ἀνδρό  
 4 μαχος, ὁ Ἀσπένδιος, συνεγύμναζον μὲν ἐπὶ τὸ αὐτῶ  
 τὴν φάλαγγα καὶ τοὺς μισθοφόρους Ἑλλήνας· ἡγοῦντο  
 5 δὲ, τῆς μὲν φάλαγγος, Ἀνδρόμαχος καὶ Πτολεμαῖος,  
 τῶν δὲ μισθοφόρων Φοξίδας· οὗσης τῆς μὲν φάλαγγος  
 εἰς δισμυρίους καὶ πεντακισχιλίου, τῶν δὲ μισθοφόρων  
 6 εἰς ὀκτακισχιλίου. Τοὺς δ' ἱππεῖς, τοὺς μὲν περὶ  
 τὴν αὐλὴν, ὄντας εἰς ἑπτακοσίους, Πολυκράτης παρ-  
 σκεύαζε καὶ τοὺς ἀπὸ Λιβύης, ἔτι δὲ καὶ τοὺς ἐγγω-

*Andromachus Aspendius et Polycrates*  
*Argivus; qui et recens e Græcia illuc*  
*trajecerant, et quibus Græcicus ad-*  
*huc ardor animi inerat, omnifumque*  
*Græcarum artium usus; prætereaque*  
*virii illustres erant, tum splendore pa-*  
*triae suæ uterque, tum et privatis opi-*  
*buis: Polycrates præsertim, qui anti-*  
*quissima prognatus stirpem, patrem ha-*  
*palmarum atletam. Hi modo olim*  
*vatim, modo publice, hortando mo-*  
*nendoque audaciam et alacritatem ad*  
*futurum certamen animis militum in-*  
*servierunt.*  
 LXV. Porro singuli eorum, quos  
 modo nominavimus, virorum pro ea  
 peritia, qua quisque præcipue pollebat,  
 ducatus in exercitu gerebant. Eury-  
 lochus Magnes trium ferme millium  
 dux erat, eorum qui apud reges Aegæ-  
 ma vocantur. Socrates Boeotius co-  
 tratis bis mille præerat. Phoxidas  
 Achæus, et Ptolemæus Thrasæ filius,  
 prætereaque Andromachus Aspendius,  
 ad eundem modum phalangem et Græ-  
 cos mercenarios exercebant: ceterum  
 et Ptolemæus; conductitii militis,  
 Phoxidas. Constat autem phalanx  
 viginti quinque fere hominum milli-  
 bus: mercede conducti ad octies mille  
 erant. Equites, ad regium comitatum  
 pertinentes, erant ad septingentos;  
 quos Polycrates instituebat, et una  
 cum his alios, partim e Libya accitos,

ως διατ-  
 ἰλλίπτη τῶ  
 ἦν δὲ περ-  
 λογήν κα-  
 ὀξίδα τῶ  
 υλοχῶ τῶ  
 οἷς ἦν κα-  
 δὴ τούτῳ  
 μητρίῳ κα-  
 οἶαν εἶχον τῶ  
 ἰβροῖς χρεῖαι  
 νομένως ἐχ-  
 καθ' ἑλπί-  
 ς καὶ τῶ  
 ἰππεύοντων  
 ἐκαστοῦ  
 τῶν περὶ  
 τούτων  
 οἷον  
 καὶ  
 ἐκ  
 τῶ

καθ' ἑλπί-  
 ς καὶ τῶ  
 ἰππεύοντων  
 ἐκαστοῦ  
 τῶν περὶ  
 τούτων  
 οἷον  
 καὶ  
 ἐκ  
 τῶ

11

Ol. 140. l.  
Ptolemaei  
copie et  
dulces.

ρίους· καὶ τούτων αὐτὸς ἡγεῖτο πάντων, περὶ τριαχι-  
λίου ὄντων τὸν ἀριθμὸν. τοὺς γὰρ μὴν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος 6  
καὶ πᾶν τὸ τῶν μισθοφόρων ἰσπίων πλῆθος Ἐχεκράτης,  
ὁ Θιτταλὸς, διαφερόντως ἀσκήσας, οἷτας εἰς δισχι-  
λίους, μεγίστην ἐπ' αὐτοῦ τοῦ πινδύου παρίσχυτο  
χρεῖαν. Οὐδεις δ' ἤττοι ἴσχυει περὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν 7  
τατταμένους, Κνωπίας ἢ Ἀλαρείτης, ἔχον τοὺς μὲν πάν-  
τας Κρητας εἰς τριαχιλίους, αὐτῶν δὲ τούτων χιλίους  
Νεοκρητας, ἐφ' ὧν ἐτετάχει Φίλων, τὸν Κνώσσιον.  
Καθολίσαν δὲ καὶ Δίβυας τριαχιλίους εἰς τὸν Μα- 8  
καδονικὸν τρόπον· ἐφ' ὧν ἦν Ἀμμώνιος, ὁ Βαρκαῖος.  
Τὰ δὲ τῶν Αἰγυπτίων πλῆθος ἦν μὲν εἰς δισφυρίους 9  
φαλαγγίτας, ὑπετάττετο δὲ Σωσιζίῳ. συνήχθη δὲ καὶ 10  
Θρακῶν καὶ Γαλατῶν πλῆθος, ἐκ μὲν τῶν κατοίκων καὶ  
τῶν ἐπιγόνων εἰς τετρακισχιλίους· οἱ δὲ προσφάτως  
ἐπισυναχθέντες, ἦσαν εἰς δισχιλίους· ὧν ἡγεῖτο Διο-  
νύσιος, ὁ Θραξ. Ἡ μὲν οὖν Πτολεμαίῳ παρασκευα- 11  
ζομένη δύναμις, τῇ τε πλήθει, καὶ ταῖς διαφοραῖς,  
τοσαύτη καὶ τοιαύτη τις ἦν.

Dura opp.  
frustra op-  
pugnat An-  
tiochus.

LXVI. Ἀντίοχος δὲ, συνισταμένος πολιορκεῖν περὶ  
τὴν καλουμένην πόλιν Δοῦρα, καὶ περιβαίνειν οὐδὲν δυνά-  
μιτος, διὰ τε τὴν ὀχυρότητα τοῦ τόπου καὶ τὰς τῶν

° Mendose vulgo ex Rav. edebatur καὶ πάντων μισθοφόρων ἰσπίων Ἐχεκράτης,  
et deinde ὄντας τὸ πλῆθος εἰς δισχιλίους. P ἢ αὐτὸν Flor. Urb. ἢ Ἀλαρε-  
της h. l. Rav. et Ἀλλαμῶντος Val. Flor. Urb. Ursia. Aug. Reg. A.

partim ex Ægyptio conscriptos: præ-  
eratque idem hisce omnibus, qui ad  
tria millia complebant. Græcis vero  
et mercenariis cunctis equitibus (ad  
duo omnino millia erant) *Echecrates*  
Thessalus erat præfectus: qui, quum  
eximia cura eos exercuisset; in ipso  
dein discrimine plurimum operæ præ-  
stitum fecit. *Cnopias* quoque Alorita  
in commisso sibi milite instruendo  
præparandoque nemini omnium con-  
cedebat: ii autem erant omnino Cre-  
tenses ad ter mille; e quorum numero  
fuere Neocretes mille, quibus *Philo-  
nom* Cnosium præposuerat. Arma-  
verunt et Asiorum tria millia more  
Macedonico, præfecto *Ammonio* Bar-

caso. Ægyptiorum multitudo ad vi-  
ginti millia phalangitarum accede-  
bat; qui ducem *Soribium* habebant.  
Contracta est et Thracum Gallorum-  
que manus; cum ex inquilinis et  
horum liberis, ad millia quatuor; tum  
ex iis qui insuper recens fuerant con-  
scripti, ad duo ferme hominum mil-  
lia: duxque illis impositus *Dionu-  
sius* Thrax. Igitur *Ptolemao* quidem  
qui præparabatur exercitus, hoc nu-  
mero constabat, et hac gentium cete-  
rarumque rerum diversitata.

LXVI. *Antiochus* interim urbem Du-  
ra premebat obsidione: cujus incepti  
quum exitum nullum videret; (nam  
et locus erat natura munitus, et ob-

2 περὶ τὸν Νικόλαον παραβοηθείας· συνάπτοντας ἤδη τοῦ Α. U. 835.  
 χειμῶνος, συνεχώρησε ταῖς παρὰ τοῦ Πτολεμαίου πρὸς- Inducias  
 βείαις, ἀνοχάς τε ποιήσασθαι τετραμήνους, καὶ περὶ Ptolemæo.  
 τῶν ὅλων εἰς πάντα συγκαταθήσεσθαι τὰ φιλάνθρωπα.  
 3 ταῦτα δ' ἔπραττε, πλείστον μὲν ἀπέχων τῆς ἀληθείας·  
 ἀπύδων δέ, μὴ πολὺν χρόνον ἀποσπᾶσθαι τῶν οἰκείων  
 τόπων, ἀλλ' ἐν τῇ Σελεύκειᾳ ποιήσασθαι τὴν τῶν δανά-  
 μων παραχειμασίαν, διὰ τὸ προφανῶς τὸν Ἀχαιοὺν  
 ἐπιβουλεύειν μὲν τοῖς σφετέροις πράγμασι, συνεργεῖν δέ  
 4 τοῖς περὶ τὸν Πτολεμαῖον ὁμολογουμένως. Τούτων δέ  
 συγχωρηθέντων, Ἀντίοχος τοὺς μὲν ἑρέσβεις ἐξέπειμψε,  
 παραγγείλας διασαφεῖν αὐτῷ τὴν ταχίστην τὰ δοξάντα  
 ταῖς περὶ τὸν Πτολεμαῖον, καὶ συνάπτειν εἰς Σελεύκειαν.  
 5 ἀπολιπὼν δὲ φυλακὰς τὰς ἀρμοζούσας ἐν ταῖς τόποις,  
 καὶ παραδούς Θεοδότῃ τὴν τῶν ὅλων ἐπιμέλειαν, ἵκαν-  
 ῆλθε· καὶ, παραγενόμενος εἰς τὴν Σελεύκειαν, διαφῆκε  
 6 τὰς δυνάμεις εἰς παραχειμασίαν. \* Καὶ τὸ λοιπὸν ἤδη Sperat An-  
 τοῖς μὲν γυμνάζει τοὺς ὄχλους ὀλιγώρει· πεισιμάνους, retinere se  
 οὐ ἔπροσδιθήσεσθαι τὰ πράγματα μάχης, διὰ τὸ posse Co-  
 τινῶν μὲν μερῶν τῆς Κοίλης Συρίας καὶ Φοινίκης ἤδη lesyriam.  
 κυριεύειν, τοὺς δὲ λοιποὺς ἐλπίζειν ἐξ ἰκόντων καὶ διὰ  
 7 λόγου παραλήψεσθαι· μὴ ὀλμώντων τὸ παράπαν  
 τῶν περὶ τὸν Πτολεμαῖον εἰς τὸν περὶ τῶν ὅλων συγκα-  
 8 ταβαίνειν κίνδυνον. Ταύτην δὲ συνέβαινε τὴν διάληψιν

\* προσεπύκνους Flor. Aug. Reg. A.      \* καὶ λοιπὸν ἤδη Bav. abaque vñ  
 ἑπροσδιθήσεσθαι Vat. Flor.      ὀλμώντων Aug. Possis ὀλμωόντων suspicari.

sessis subinde auxilia submittebat Ni-  
 colaus:) adpetente jam hieme, missis  
 a Ptolemæo legationibus demum an-  
 nuit, ut et induciæ ad menses quatuor  
 fierent, et de summa re ad conditiones  
 acquisitas se descensurum diceret. Hoc  
 autem ille faciebat, quum longo ab  
 eo abesset, ut veram animi mentem  
 proderet: sed, qui diutius a ditione  
 sua abesse nōlet, Seleuciam exercitum  
 reducere ad hibernandum properabat;  
 quum manifeste imperio ipsius in-  
 diaretur Achæis, et aperte jam eum  
 Ptolemæo faceret. Pactus igitur in-  
 ducias Antiochus, legatos remisit, jus-  
 sos quæ primùm sibi voluntatem Pto-

lemaei renunciare, et Seleuciam ad se  
 venire. Deinde, ubi præsidia locis  
 opportunis imposuisset, rerum om-  
 nium cura Theodoto mandata, ad re-  
 ditum se accinxit. Seleuciam ut ven-  
 tum, in hiberna exercitum dimisit;  
 pullam de cetero exercendi militie  
 curam gerens. Persuaserat enim sibi,  
 ad conficiendam rem nihil dimicatione  
 futurum opus: et, partes nonnullas  
 Cœlæ Syriæ et Phœniciæ jam in po-  
 testate habens, cetera loca a volentibus  
 se accepturum, et omnia colloquiis  
 transacturum sperabat; Ptolemæum  
 quidem certe, periculum summæ re-  
 rum facere nequaquam ausurum. In

OL. 140. 1. καὶ τοὺς πρεσβευτὰς ἔχειν· διὰ τὸ τὰς ἐντεύξεις αὐτοῖς τὸν Σωσίβιον, ἐν τῇ Μίμφει προκαθήμενον, φιλανθρώπους ποιεῖσθαι· τῶν δὲ κατὰ τὴν Ἀλεξανδρείαν παρασκευῶν 9 μὴδὲ ποτε τοὺς διαπεμπομένους <sup>x</sup> πρὸς τὸν Ἀντίοχον ἔαν αὐτόπτας γενέσθαι.

Irritas legationes inter Antiochum et Ptolemaum.

LXVII. Πλὴν καὶ τότε τῶν πρέσβων ἀφικομένων, οἱ μὲν περὶ τὸν Σωσίβιον ἔτοιμοι πρὸς πᾶν. Ὁ δ' Ἀν- 2 τίοχος μεγίστην ἐποιεῖτο σπουδὴν εἰς τὸ, <sup>y</sup> καθάπερ καὶ τοῖς ὅπλοις, καὶ τοῖς δικαίοις ἐπὶ τῶν ἐντεύξεων, κατα- περιεῖναι τῶν ἐκ τῆς Ἀλεξανδρείας. καὶ δὴ, παραγενο- 3 μένων τῶν πρεσβευτῶν εἰς τὴν Σελεύκειαν, καὶ συγκα- ταβαινόντων εἰς τοὺς κατὰ μέρος ὑπὲρ τῆς διαλύσεως λόγους, κατὰ τὰς ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Σωσίβιον ἐντολάς· ὁ μὲν βασιλεὺς τὸ μὲν ἄρτι γεγονὸς ἀτύχημα καὶ 4 προφανὲς ἀδίκημα, περὶ τῆς ἐνστάσεως καταλήψεως τῶν περὶ Κοίλην Συρίαν τόπων, οὐ δεινὸν ἐνόμιζε κατὰ τὰς δικαιολογίας· <sup>z</sup> τὸ δὲ πλεῖστον, οὐδ' ἐν ἀδικήματι κατ- 5 ηριθμεῖτο τὴν πρᾶξιν, ὡς καθηκόντων αὐτῷ τινῶν ἀντι- πεποιημένος. Τὴν δὲ πρώτην Ἀντιγόνου τοῦ Μονο- 6 φθάλμου κατάληψιν καὶ τὴν Σελεύκου δυναστείαν τῶν τόπων τούτων, ἐκείνας, ἔφη, κυριωτάτας εἶναι καὶ δι- καιοτάτας κτήσεις· καθ' ἃς αὐτοῖς, οὐ Πτολεμαῖον, καθήκειν τὰ κατὰ Κοίλιν Συρίαν. καὶ γὰρ Πτολε- 7 μαῖον διαπολεμῆσαι πρὸς Ἀντίγονον, οὐκ αὐτῷ, Σε-

<sup>x</sup> περὶ τὸν Πτολεμαῖον suspicatus et interpretatus est Casaub. <sup>y</sup> καθάπερ ex κατὰ πρᾶξιν corruptum iudicavit Reiskius. Casaubonus cum Ursino ante καὶ τοῖς διπλοῖς inseruerunt αὐτῶν, invitis MStis. <sup>z</sup> τὸ δὲ πλεῖστον malim.

eadem autem persuasione cum Antiocho legati etiam erant: quoniam perquam humaniter cum eis Sosibius, Memphi praesidens, erat collocutus; et nemo eorum, qui ad Antiochum missitabantur, apparatus belli, qui Alexandriae fiebant, oculis suis umquam viderat.

LXVII. Igitur tunc quoque, ubi ad Sosibium advenerunt legati; ille, ad omnia paratum se, dicere. Antiochus autem, quoties cum legatis conveniebat, summo studio id agebat, ut non minus causae iustitia, quam vi armorum, Alexandrinos superare videretur. Et postquam Seleuciam legati venere,

et ad disceptandas sigillatim pacis conditiones descenderunt, prout mandatum illis a Sosibio fuerat; Antiochus, in commemorandis causae suae iustis, illatum puullo ante damnum Ptolemaeo, et manifestam injuriam, quod loca nonnulla Calesyriae occupasset, non ita gravem esse, aiebat; quin potius, ne injuriae quidem loca habendam: quippe res ad se pertinentes ipsam vindicare sibi. Antigonum Coclitem, qui primus haec loca tenuerit, ac deinde Seleucum, verissimos iustissimosque fuisse Calesyriae possessores; ad illos, non ad Ptolemaum, pertinuisse istam provinciam. Num quod Ptolemaeus cum Antigono bellum

λείκῃ δὲ συγκατασκευάζοντα τὴν ἀρχὴν τῶν τότε A. U. 335.  
 8 τούτων. Μάλιστα δὲ τὸ κοινὸν ἐπέκει πάντων τῶν Irritæ le-  
 βασιλείων συγχώρημα, καθ' οὓς καιροὺς, Ἀντίγονον gationes  
 νικήσαντες, καὶ βουλευόμενοι κατὰ προαίρεσιν ὁμόσε inter An-  
 πάντες, Κάσσανδρος, Λυσίμαχος, Σέλευκος, ἔκριναν tiochum  
 9 Σελεύκου τὴν ὅλην Συρίαν ὑπάρχειν. Οἱ δὲ παρὰ et Ptole-  
 Πτολεμαίου, ταῖαντία τούτων ἐπειρῶντο συνιστάνειν. mæum.  
 τό τε γὰρ παρὸν ἡῤῥον ἀδίκημα, καὶ δεινὸν ἐποιοῦν τὸ  
 γέγονός, εἰς παρασπίνδημα τὴν Θεοδότου προδοσίαν καὶ  
 10 τὴν ἔφοδον ἀνάγοντες τὴν Ἀντιόχου. ἄπροσφίροτο δὲ  
 καὶ τὰς ἐπὶ Πτολεμαίου τοῦ Λάγου κτήσεις· φάσκον-  
 τες, ἐπὶ τούτῳ συμπολεμῆσαι Σελεύκῳ Πτολεμαῖον, ἐφ'  
 ᾧ τὴν μὲν ὅλην τῆς Ἀσίας ἀρχὴν Σελεύκῳ περιβῆναι·  
 τὰ δὲ κατὰ Κοίλῃν Συρίαν αὐτῷ κατακτήσασθαι καὶ  
 11 Φαινίκην. Ἐλέγιστο μὲν οὖν ταῦτα καὶ παραπλήσια  
 τούτοις πλειονάσις ὑπ' ἀμφοτέρων, κατὰ τὰς διαπρεσ-  
 βείας καὶ τὰς ἐντεύξεις· ἐπιτελιῖτο δὲ τὸ παράται-  
 οὔδιν' ἅτε τῆς δικαιολογίας γιγνομένης διὰ τῶν κοινῶν  
 φίλων, μετὰ δὲ μηδενὸς ὑπάρχοντος τοῦ δυνησομένου  
 παρακατασχεῖν καὶ κωλύσαι τὴν τοῦ δοκοῦντος ἀδικεῖν  
 12 ὁρμήν. Μάλιστα δὲ παρεῖχε δυσχερεστίαν ἀμφοτέροις  
 τὰ περὶ τὸν Ἀχαιόν. Πτολεμαῖος μὲν γὰρ ἐσπουδάζε  
 13 περιλαβεῖν ταῖς συνθήκαις αὐτόν· Ἀντίοχος δὲ καθ-

<sup>a</sup> ἀπροσφίροτο edd. cum Bav. Aug. et Regia.

gressisset; id cum fecisset, non ut sibi, sed  
 ut Seleuco eorum locorum imperium pa-  
 raret. Maxime vero communem cuncto-  
 rum regum concessionem urgebat, qua,  
 Antigono devicto, Cassander, Lysima-  
 chus, et Seleucus, ad consultantium con-  
 gregati, de communi sententia Seleuco  
 Syriam universam decreto suo attri-  
 buerunt. Contraria hia, qui a Ptole-  
 mæo erant missi, probare nitebantur.  
 Nam et præsentem injuriam exaggera-  
 bant: et, proditiōis Theodoti, atque  
 expeditiōis ista Antiochi, indigno modo  
 violatam fidem esse, contendebant. Ob-  
 jiciebant et illud: Ptolemæum, Legi  
 sllam, provinciam istam quævisisset  
 sibi: quippe ea lege arma ipsum conso-

VOL. II.

ciasse cum Seleuco, ut Asia quidam uni-  
 versæ dominatus Seleuco pararetur,  
 Cælen vero Syriam et Phænices pro-  
 priam ut sibi faceret. Hæc et his si-  
 millia quum in colloquiis cum legatis,  
 ultro citroque commeanibus, sæpius  
 utrimque essent jactata; effici tamen  
 nihil omnino poterat: quoniam per  
 communes amicos controversia disce-  
 ptabatur, et intererat conventibus ne-  
 mo, a quo reprimi et inhiberi posset  
 impetus illius, qui lædere alterum vi-  
 deretur. Maximam vero utrisque diffi-  
 cultatem afferebat causa Achæi: nam,  
 quum Ptolemæus id summo studio  
 ageret, ut fœderibus ille comprehen-  
 deretur; Antiochus contra, ne fieri

R

Ol. 140. 1. ἀπαξ οὐδὲ λόγον ἠνείχετο περὶ τούτων, δεινὸν ἡγούμενος τὸ καὶ τολμᾶν τὸν Πτολεμαῖον περιστέλλειν τοὺς ἀποστάτας, καὶ μὴ μὴ ποιῆσθαι περὶ τίνος τῶν τοιούτων.

Terra marique inchoatur bellum.  
Ol. 140. 2.  
A. U. 536.

LXVIII. Διόπερ, ἐπεὶ πρὸςβύοντες μὲν ἂλλῃς εἶχον ἀμφοτέρω, πύρας δ' οὐδὲν ἐγίγιγτο περὶ τὰς συνθήκας, συνῆπτε δὲ τὰ τῆς ἱερνῆς ὥρας. Ἀντίοχος μὲν συνῆγε τὰς δυνάμεις, ὡς εἰσβαλὼν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, καὶ καταστρεψόμενος τὰ καταλειπόμενα μέρη τῶν ἐν Κοίλῃ Συρίᾳ πραγμάτων. οἱ δὲ περὶ τοῦ Πτολεμαῖον ὀλοσχερίστεροι ἐπιτρέψαντες τῷ Νικολᾷ, χρηγίας τε παρεῖχον εἰς τοὺς κατὰ Γάζαν τόπους θαψιλιῖς, καὶ δυνάμεις ἐξέπεμπον πεζικὰς καὶ ναυτικάς. ὃν προσγενομένων, εὐθαρσῶς ὁ Νικόλαος εἰς τοὺς πόλεμον ἐνέβαινε, πρὸς πᾶν τὸ παραγγελλόμενον ἐτόιμως αὐτῷ συνεργοῦντος Περιγένους τοῦ ναυάρχου. τοῦτοι γὰρ ἐπὶ τῶν ναυτικῶν δυνάμειν ἐξαπίστευαν οἱ περὶ τὸν Πτολεμαῖον ἔχοντα καταφράκτους μὲν ναῦς τριάκοντα, φορτηγούς δὲ πλείους τῶν τετρακοσίων. Νικόλαος δὲ τὸ μὲν γένος ὑπῆρχεν Αἰτωλός· τριβὴν δὲ καὶ τὸλμαν ἐν τοῖς πολεμικοῖς οὐδενὸς εἶχεν ἐλάττω τῶν παρὰ Πτολεμαίῳ στρατευομένων. προκαταλαβόμενος δὲ μέρει μὲν τινι τὰ κατὰ Πλάτανον σινὰ, τῇ δὲ λοιπῇ δυνάμει, μεθ' ἧς ἦν αὐτὸς, τὰ περὶ Πορφυριῶνα

Nicolaus, dux copiarum Ptolemæi.

Perigenes navarchus.

Angustias ad Platanum et Porphyreonem occupat Nicolaus.

<sup>b</sup> ἄλλῃ ex Ursini conject. recepi, pro mendoso ἄλλῃ quod occupaverat libros omnes. <sup>c</sup> ἐπὶ τῇς ἱερνῆς edd. ex Bav. <sup>d</sup> ἐνέβαινε edd. ex Bav. <sup>e</sup> αὐτῷ δὲ Flor. Aug. Reg. A.

quidem mentionem ullam omnino ejus rei ferre poterat; rem esse indignam clamitans, audere Ptolemaum rebelles protegere, aut hujusmodi ejusmodi conditionis meminisse.

LXVIII. Ita tempore legationibus extracto, quum pax tamen nullo modo conveniret; ineunte jam vere, copias contrahit suas Antiochus, habens in animo terra marique hostem aggredi, et reliquas *Cœle Syriæ* partes nondum subactas in potestatem redigere. Ptolemaus summam rerum tuendam Nicolaus tradit: commensus omnium rerum *Gasem* adfatim convehit: copias, cum pedestres, tum maritimas, emit-

tit. Quæ ubi advenerunt, audacter jam bello se accingit Nicolaus: ad omnia quæ imperaret promptum adjutorem habens Perigenem, qui navibus præerat. Hunc enim Ptolemaus classi, quam submittebat, præposuerat; tectas quidem naves triginta habentem, onerarias vero amplius quadringentas. Nicolaus genere *Ætolus* erat; usui vero bellicarum rerum et fortitudine, nemini eorum ducum qui Ptolemaeo tunc militabant, concèdebat. Hic, parte exercitus præoccupatis angustias ad Platanum, altera parte, cum qua erat ipse, proxima Porphyreoni urbi loca tenens, ne hac faceret Antiochus im-

- πόλιν· ταύτη παρεφύλαττε τὴν εἰσβολὴν τοῦ βασιλείως, A. U. 336.  
 ὁμοῦ συνορμούσης αὐτῶ καὶ τῆς ναυτικῆς δυνάμεις.
- 7 Ἀντίοχος δὲ, παρελθὼν εἰς Μάραθον, καὶ παραγεν- Antiochus  
Aradus in  
societatem  
accipit.  
 μίνων πρὸς αὐτὸν Ἀραδίῳ ὑπὲρ συμμαχίας, οὐ μόνον  
 προσεδίεξατο τὴν συμμαχίαν, ἀλλὰ καὶ τὴν διαφορὰν  
 τὴν προὔπαρχουσιν αὐτοῖς πρὸς ἀλλήλους κατίπαυσε,  
 διαλυσας τοὺς ἐν τῇ νήσῳ πρὸς τοὺς τὴν ἡπειρον κατοί-  
 8 ποῦντας τῶν Ἀραδίῳ. Μετὰ δὲ ταῦτα ποιησάμενος Phœniciam  
intrat juxta  
Theoprosopon.  
 τὴν εἰσβολὴν κατὰ τὸ καλούμενον Θεοῦ πρόσωπον, ἦκε  
 πρὸς Βηρυτόν· Βότερυν μὲν ἐν τῇ παρῶν καταλαβό-  
 9 μενος, Τριήρη δὲ καὶ Κάλαμον ἐμπρήσας. Ἐντεῦθεν δὲ Nicarchus  
et Theodo-  
tus, duces  
Antiochi.  
 Νίκαρχον μὲν καὶ Θεόδοτον προαπίστειλε, συντάξας  
 προκαταλαβίσθαι τὰς δυσχωρίας περὶ τὸν Λύκον κα-  
 λούμενοι ποταμόν· αὐτὸς δὲ τὴν δύναμιν ἀναλαβὼν,  
 προῆλθε καὶ κατιστρατοπέδευσε περὶ τὸν Δαμούραν  
 ποταμόν, συμπαραπλείοντος ἅμα καὶ Διογνήτου τοῦ  
 10 ναυάρχου. παραλαβὼν δὲ πάλιν ἐντεῦθεν τοὺς τε περὶ Diognetus  
navarchus.  
 τὸν Θεόδοτον καὶ Νίκαρχον τοὺς ἐκ τῆς δυνάμεις  
 εὐζώνους, ὤρμησε κατασπεφόμενος τὰς προκατεχομένας  
 11 ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Νικόλαον δυσχωρίας. συνθεωρήσας δὲ  
 τὰς τῶν τόπων ιδιότητας, τότε μὲν ἀνεχώρησε πρὸς τὴν  
 παρεμβολήν· κατὰ δὲ τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν, καταλιπὼν  
 αὐτοῦ ἑτά τε βαρὶα τῶν ὅπλων, καὶ Νίκαρχον ἐπὶ  
 τούτων, προῆγε μετὰ τῆς λοιπῆς δυνάμεις ἐπὶ τὴν  
 προκειμένην χρεῖαν.

† *castrum* Bav. Aug. Reg. A.

‡ τὰ βαρία Bav. Flor.

pressionem, impediēbat; classe inte-  
 ritum cum navalibus copiis haud procul  
 in ancoris stante. *Antiochus, Mara-*  
*thum* progressus, quum ad eum *Aradii*  
*venissent* de societate acturi, non so-  
 lum accepit illos in societatem; sed  
 etiam controversiam, quam insulanos  
*Aradii* et eos qui continentem habent  
 invicem antea alienaverat, sedavit, at-  
 que ut in gratiam inter se coirent ef-  
 fecit. Deinde juxta *Theoprosopon*,  
 quod vocatur, hostium fines ingressus,  
*Berytum* venit, *Botry* in transitu capta,  
*Triere* et *Calamo* crematis. Inde *Ni-*  
*carchum* et *Theodotum* præmisit, jus-  
 sos in angustiis viæ ad *Lycum* fluvium

occupandis hostem antevertere. Ipse  
 cum exercitu pergit ire; moxque ad  
*Damuram* armen castra communit;  
*Diogneto* navarcho cum classe illum  
 semper comitante. Hic rursus as-  
 sumtis secum *Theodoto* et *Nicarcho*  
 cum ea expeditorum manu quam ha-  
 bebant, angustias, quas *Nicolaus* præ-  
 occupaverat, speculatum est profectus:  
 naturaque locorum probe perspecta, in  
 castra se recepit. Postero die, relicto  
 ibidem milite graviter armato, et *Ni-*  
*carcho* illi præfecto, ad proposita exse-  
 quenda cum reliquis copiis sese rex ac-  
 cinxit.

Ol. 140. 2.  
Nicolauum  
statione  
depellit  
Antiochus.

LXIX. Τῆς δὲ κατὰ τὸν Λίβανον παρωρείας <sup>h</sup>κατὰ τοὺς τόπους τούτους συγκλειούσης τὴν παραλίαν εἰς στενὸν καὶ βραχὺν τόπον, συμβαίνει καὶ τοῦτον αὐτὸν ῥάχει δυσβάτῃ καὶ τραχεῖ διεξῶσθαι, στενὴν δὲ καὶ δυσχερῇ παρ' αὐτὴν τὴν θάλατταν ἀπολειπούσῃ πέρ-  
οδον. ἰφ' ἣ τότε Νικόλαος παρεμβέβληκός, καὶ τοὺς <sup>2</sup> μὲν τῷ τῶν ἀνδρῶν πλήθει προκατειληφὸς τόπους, τοὺς δὲ ταῖς χειροποιήτοις κατασκευαῖς διησφαλισμένος, ῥαδίως ἐπέκτιστο κωλύσειν τῆς εἰσόδου τὸν Ἀντίοχον. ὁ δὲ βασιλεὺς, διελὼν εἰς τρία μέρη τὴν δύναμιν, τὸ <sup>3</sup> μὲν ἐν Θεοδότῃ παρίδωκε, προστάξας, συμπλέεσθαι καὶ βιάζεσθαι παρ' αὐτὴν τὴν παρωρείαν τοῦ Λιβάνου. τὸ δὲ <sup>4</sup> ἕτερον μέρος Μενεδήμῳ διὰ πλείονων ἐντειλά-  
μενος κατὰ μέσσην πεiráζειν τὴν ῥάχιν. τὸ δὲ τρίτον <sup>5</sup> πρὸς θάλατταν ἀπένειμι, Διοκλείᾳ τὸν στρατηγὸν τῆς Παραποταμίας ἡγεμόνα συστήσας. Αὐτὸς δὲ, μετὰ <sup>6</sup> τῆς θεραπείας, εἶχε τὸν μέσον τόπον, πάντα βουλόμενος ἱσποτεύειν καὶ παντὶ τῷ θεομένῳ παραβοηθεῖν. ἅμα δὲ <sup>7</sup> τούτοις ἐξηρπυμένοι παρενέβαλον εἰς ναυμαχίαν, οἱ περὶ τὸν Διόγνητον καὶ Περιγένην, συνάπτοντες κατὰ τὸ <sup>8</sup> δυνατὸν τῇ γῇ, καὶ πειρώμενοι ποιεῖν ὥσαντι μίαν ἐπιφάνειαν τῆς πεζομαχίας καὶ ναυμαχίας. Πάντων δὲ <sup>8</sup> ποιησαμένων ἀφ' ἐνὸς σημείου καὶ παραγγέλματος ἐνὸς τὰς προσβολὰς, ἡ μὲν ναυμαχία πάρισον εἶχε τὸν

<sup>h</sup> κατὰ τὸν τόπον τοῦτον edd. ex Bav.

<sup>i</sup> Abest μέρος a Bav. Flor. et Regis.

LXIX. Quum autem Libani montis tractus oram maritimam in angustum ac breve spatium eo loci cogat; accedit insuper, ut illud ipsum spatium arduo atque aspero dorso transversim intercipiatur, quod arctum et difficilem propter mare tramitem relinquit. Ibi tunc Nicolaus condecorat, et, locis aliis idoneo militum praesidio occupatis, aliis structura castellorum munitis, facile se aditu prohibitorium esse Antiochum credebatur. Rex, diviso in tres acies exercitu, unam Theodoto tradit, addito praeepto, ut ad ipsum Libani latus adgrederetur hostem, et vi perumpere conaretur: alteram aciem Menedemo attribuit, cui etiam atque

etiam imperavit, ut per medium illud dorsum tentaret transitum: tertiam aciem litus maris legere jussit, praeposito Diocle, qui Parapotamiam ad Euphratem praefecturam obtinebat. Ipse, cum praetoria cohorte, medium cepit locum; testis spectatorque omnium quae gererentur futurus, et, ut quisque suorum laboraret, opem eo laturus. Simul vero et Diogenes ac Perigenes navales copias ad pugnam direxerunt, terrae quam maxime fieri poterat appropinquantes; et, ut terrestris navalisque praelii una dumtaxat facies appareret, connitentes. Mox quum uno omnes dato signo, et uno imperio, hostem simul invaderent; mari qui-

κίνδυνον, διὰ τὸ καὶ τῷ πλήθει καὶ ταῖς παρασκευαῖς A. U. 536.  
 9 παραπλήσιον εἶναι τὸ παρ' ἀμφοῖν ναυτικών. τῶν δὲ Nicolaum  
statione  
depellit  
Antiochus.  
 πεζῶν, τὸ μὲν πρῶτον ἐπεκράτουν οἱ τοῦ Νικολάου,  
 συγχρόμεινοι ταῖς τῶν τόπων ὀχυρότησι· ταχὺ δὲ τῶν  
 περὶ τὸν Θεόδοτον ἐκβιασασμένων τοὺς ἐν τῇ παρωρείᾳ,  
 καίπετα ποιουμένων ἐξ ὑπερδεξίου τὴν ἑφοδον, τρα-  
 πύττες οἱ περὶ τὸν Νικόλαον, ἔφευγον προτροπαδὴν  
 10 ἅπαντες. Κατὰ δὲ τὴν φυγὴν, ἔπισον μὲν αὐτῶν εἰς  
 δισχιλίους, ζωγρεῖα δ' ἰάλωσαν οὐκ ἐλάττους τούτων.  
 11 οἱ δὲ λοιποὶ πάντες ἀπεχωρήσαν ἐπὶ Σιδῶνος. Ὁ δὲ  
 Περιγίνης, ἱπικυδέστερος ὢν ταῖς ἐλπίσι κατὰ τὴν  
 ναυμαχίαν, συνθιωρήσας τὸ κατὰ τοὺς πεζοὺς ἐλάτ-  
 τωμα, καὶ διατραπείς, ἀσφαλῶς ἐποιήσατο τὴν ἀποχώ-  
 ρησιν εἰς τοὺς αὐτοὺς τόπους.

LXX. Ἀντιόχος δὲ, τὴν δύναμιν ἀναλαβὼν, <sup>m</sup> ἤκα-  
 2 καὶ κατεστρατοπέδευσε πρὸς τῇ Σιδῶνι. τὸ μὲν οὖν  
 καταπιεράζειν τῆς πόλεως ἀπέγνω, διὰ τὴν προὔπαρ-  
 χουσαν αὐτόθι δαψίλειαν τῆς χορηγίας, καὶ τὸ πλῆθος  
 3 τῶν ἰνοικούντων καὶ <sup>n</sup> συμπεφυγόντων ἀνδρῶν. ἀναλαβὼν  
 δὲ τὴν δύναμιν, αὐτὸς μὲν ἐποιεῖτο τὴν πορείαν ὡς ἐπὶ  
 Φιλοτερίᾳ· Διογῆτην δὲ συνέταξε, τῷ ναυάρχῳ, <sup>Philoteria  
et Scytho-  
polis tra-  
duntur  
Antiocho.</sup>  
 4 ἔχοντι τὰς ναῦς ἀπεκλῖν εἰς Τύρον. Ἡ δὲ Φιλοτερίᾳ  
 πεῖται παρ' αὐτὴν τὴν λίμνην, εἰς ἣν ὁ καλούμενος  
 Ἰορδάνης ποταμὸς εἰσβάλλων, ἐξίησι πάλιν εἰς τὰ

<sup>1</sup> Is) τῇ παρωρείᾳ Vat. Flor.  
 ceteris codicibus Is) Σιδῶνι.  
 Flor.

<sup>1</sup> Is) Σιδῶνι Vat. Flor. Mendose edd. cum  
<sup>m</sup> πρὸς τῇ malim cum Reisk. <sup>n</sup> ἀπεκλῖν.

dem discrimen pugne aequabatur:  
 nam et numero et ceteris rebus aequa-  
 les erant utrimque navalis praelii ap-  
 paratus. Terra vero, licet principio  
 superior esset Nicolaus, locorum præ-  
 sertim natura munitissima eum adju-  
 vante; mox tamen, postquam Theo-  
 dotus stationem in monte locatam vi  
 dejecit pervasitque, ac deinde e supe-  
 riori loco hostes est aggressus, superam  
 effusam capessit Nicolaus. Caeli sunt  
 inter fugiendum, ad duo milia; nec  
 pauciores vivi sunt capti: qui super-  
 erant, cuncti Sidonem se recipiunt.  
 Perigenes, qui de praelio maritimo spe  
 lictiore jam erat, ut cladem parare esse

acceptam videt, consternatus animo,  
 in eadem loca sine discrimine se rece-  
 pit.

LXX. Antiochus, cum exercitu pro-  
 fectus, ad Sidonem signa constituit.  
 Urbis tamen oppugnationem non cen-  
 suit sibi tentandam: quod et rerum  
 necessariorum copia abundaret, et ho-  
 minibus, cum habitatoribus, tum re-  
 centibus profugis, esset refertissima.  
 Igitur, motis castris, Philoteriam du-  
 cit: Diognetum vero navarchum fur-  
 as abire cum classe et Tyrum pro-  
 ciaci jubet. Philoteria ad lacum ipsum  
 est sita, quem Jordanes amnis influit;  
 qui, inde egressus, per planitiem Sey-

ΟΙ. 140. 2. **πιδία** τὰ περὶ τὴν Σκυθῶν πόλιν προσαγορευομένην. Γενόμενος δὲ καθ' ὁμολογίαν ἡγερατῆς ἀμφοτέρων τῶν 5 προειρημένων πόλεων, εὐθαρσῶς ὅσχις πρὸς τὰς μελλούσας ἐπιβολάς· διὰ τὸ τὴν ὑποτιταγμένην χώραν ταῖς πόλεσι ταύταις, ῥαδίως δύνασθαι παντὶ τῷ στρατοπέδῳ χορηγεῖν, καὶ δαψιλῇ παρασκευάζειν τὰ κατεπιέγοντα πρὸς τὴν χρείαν. ἀσφαλισάμενος δὲ φρουραῖς ταύτας, 6 ὑπερίβαλε τὴν ὄρειν, καὶ παρῆν ἐπὶ Ἀταβύριον· ὃ κεῖται μὲν ἐπὶ λόφου μαστοιδοῦς, τὴν δὲ πρόσθασιν ἔχει πλεῖον ἢ πεντεκαίδεκα σταδίων. Χρησάμενος δὲ 7 κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτο, ἐνέδρα καὶ στρατηγήματι, κατίσχε τὴν πόλιν. προκαλυσάμενος γὰρ εἰς ἀπρο- 8 βολισμόν τοὺς ἀπὸ τῆς πόλεως, καὶ συγκαταβιβάσας ἐπὶ πολὺ τοὺς προκινδυνεύοντας, ἅπτετα πάλιν ἐκ μεταβολῆς τῶν φευγόντων καὶ ῥδιαναστάσεως τῶν ἡγκαθη- 9 μίνων συμβαλὼν, πολλοὺς μὲν αὐτῶν ἀπέκτεινε· τέλος 10 δ' ἐπακολουθήσας, καὶ ῥπροκαταπληξάμενος, ἐξ ἰφόδου παρέλαβε καὶ ταύτην τὴν πόλιν. Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν 11 τούτον, ῥΚεραίας, εἰς τῶν ὑπὸ Πτολεμαίων ταττομένων ὑπάρχων, αἰτίστη πρὸς αὐτόν. ὃ χρησάμενος μεγαλο- 12 πρεπῶς, πολλοὺς ἐμεινέρισε τῶν παρὰ τοῖς ἰναντίοις ἡγεμόνων. Ἰππόλοχος γοῦν, ὁ Θεσσαλὸς, οὐ μετὰ 13 πολὺν τετρακοσίους ἱππεῖς ἤκειν ἔχων πρὸς αὐτὸν τῶν ὑπὸ

Atabyrium  
capitur.

Keras et  
Hippolo-  
chus a Ptol.  
transcunt  
ad Antio-  
chum.

• ὅχι Aug. Reg. A. P Vulgo δὲ ἀναστάσις.  
scribendum. F Forc. Χαρίας.

ῥπροκαταπληξ. puto

*thopolcos* dictae urbis labitur. Hisce duobus oppidis in deditionem acceptis, rex ad reliqua incepta, bonae spei jam plenus, sese comparabat: quia sub-  
jecti illis agri alendo exercitui abunde suppetebant, et quaecumque usui es-  
sent ad res gerendas largiter submini-  
strabant. Praesidio deinde in has in-  
ducto, et montibus superatis, proxime  
*Atabyrium* accessit. Id oppidum in  
rotundo colle situm est, ad cuius sum-  
mitatem stadia numerantur amplius  
quingentim. Ibi tunc *Antiochus* dolo  
atque insidiis hostes aggressus, urbem  
cepit. Etiam quum ad leve certamen  
provocasset oppidanos, mox retrogredi

iussis eis qui praelium inceperant, ho-  
stes simul longius abstraxit: tum vero  
repente conversis qui fugiebant, et iis  
coortis qui erant in insidiis locati, acre  
praelium fecit, et multos eorum occi-  
dit: ac tandem insecutus ipse, euni  
cunctis terrorem injectit, ut primo im-  
petu hac quoque urbe potiretur. Eo  
tempore *Keras*, [*Chereas*?] e nume-  
ro praefectorum Ptolemaei, ad Antio-  
chum defecit: qui munifice illum su-  
scipiendo effecit, ut multorum animi  
e ducibus regis Aegyptii fluctuarent.  
Itaque non multo post *Hippolochus*  
Thessalus, abductis de Ptolemaico ex-  
ercitu equitibus quadringentis, ad ip-

12 Πτολεμαῖον ταττομίνων. Ἀσφαλισάμενος δὲ καὶ τὸ Ἀ. Ὑ. 336. Ἀταβύριον, ἀνέζευξε· καὶ προάγων, παρέλαβε Πίλλαν, καὶ Καμουῦν, καὶ Γεφροῦν.

LXXI. Τοιαύτης δὲ γενομένης τῆς εὐροίας, οἱ τὴν <sup>Arabes ei se jungunt.</sup> παρακειμένην Ἀραβίαν κατοικοῦντες, παρακαλίσαντες σφᾶς αὐτοὺς, ὁμοθυμαδὸν αὐτῇ προσέβητο πάντες. 2 προσλαβὼν δὲ καὶ τὴν παρὰ τούτων ἐλπίδα καὶ χορηγίαν, προῆγε· καὶ κατασχὼν εἰς τὴν Ἰαλατίν, <sup>Antiochus capit Abila in Galaditide.</sup> κύριος γίγνεται Ἀβίλων, καὶ τῶν <sup>2</sup> εἰς αὐτὰ παραβέβροθη- <sup>3</sup> κόντων ὧν ἡγήτο Νικίας, ἀναγκαῖος ὧν καὶ συγγενῆς 3 Μεννίου. καταλειπομένων δ' ἐτι τῶν Γαδάρων, <sup>Gadara.</sup> αἱ δοκεῖ τῶν κατ' ἐκείνους τοὺς τόπους ὀχυρότητι διαφίρειν, προσστρατοπεδύσας αὐτοῖς, καὶ συστησάμενος ἔργα, 4 ταχίως κατεπλήξατο, καὶ παρέλαβε τὴν πόλιν. Μετὰ δὲ ταῦτα, πυνθανόμενος, εἰς <sup>2</sup> τὰ Ῥαββατάματα τῆς <sup>Rabbatamana.</sup> Ἀραβίας <sup>2</sup> καὶ πλείους ἡθροισμένους τῶν πολεμίων, πορθεῖν καὶ κατατρέχειν τὴν τῶν προσκεχωρηκότων Ἀράβων αὐτῇ χώραν· πάντ' ἐν ἐλάττοις θέμιος, ἄρ- <sup>5</sup> μησι καὶ προσεστρατοπέδευσε τοῖς βουνοῖς, ἐφ' ὧν 5 κῆσθαι συμβαίνει τὴν πόλιν. περιελθὼν δὲ, καὶ συν- <sup>5</sup> θασάμενος τὸν λόφον, κατὰ δύο τόπους μόνον ἔχοντα πρόσδοον, ταύτῃ προσέβαινε, καὶ κατὰ τούτους συν-

<sup>2</sup> Πίλλας Vat. Flor. <sup>3</sup> Rectius foret Γαλαδίην vel Γαλαδίην. <sup>4</sup> Vocab. <sup>5</sup> λέγει abest a veteribus libris: ex conject. Ursini et ora Reg. B. inseruit Casaubonus. <sup>6</sup> εἰς ἀνὰ ex Reg. B. recepti. Vulgo ceteri omnes εἰς ἀνὰ 7 Μενίου edd. ex Bav. For. Mssis. <sup>8</sup> παραβέβροθη h. l. Vat. Flor. Bav. et παραβέβροθη Aug. Reg. A. <sup>9</sup> Abest vulgo καὶ.

sum transfugit. Antiochus, postquam presidio Alabyrium firmasset, castra movit. Inter eundem oppida Pellam, Camum, Ophrum dedita sibi accipit.

LXXI. Hic adeo felix rerum successus, adjacentis Arabie populos movit, ut cohortationibus mutuis incitati, communibus suffragiis se illi omnes adjungerent. Qua nova spe auctus rex, opibusque Arabum subnixus, in Galatidem [vel Galaditidem] devenit, ibique Abila in potestatem redigit, et simul omnes qui pro ferenda ope eo occurrerant; quibus Niclus praeerat, familiaris et cognatus Mennei [Mennae]. Restabant adhuc Gadara, locus

opinionem omnium prae ceteris illius tractus eximie munitus. Ad hunc rex admovit exercitum, molitusque opera, oppidanos ita terruit, ut in deditionem extemplo venerint. Post haec factus certior, magnum hostium numerum in urbem Arabie Rabbatamana [Rabbath-Ammon] convenisse, et agros eorum Arabum, qui se illi conjunxerant, populari, atque incursionibus infestare; posthabitis rebus omnibus, eo castra movet, ac prope illos tumulos considet, quibus urbs est imposita. Deinde quum circumisset collem, eoque omni ex parte perspecto, deprehendisset, duos tantum aditus eum habere; illic

Ol. 140. 2.  
Rabbatama-  
mana ex-  
pugnat  
Antiochus.

ἴστατο τοὺς τόπους τὰς τῶν μηχανημάτων κατασκευάς.  
ἀποδοὺς δὲ τὴν ἐπιμέλειαν τῶν ἔργων, τῶν μὲν Νί-6  
κάρχου, τῶν δὲ Θεοδότου· τὸ λοιπὸν αὐτὸς ἤδη κοινὸν  
αὐτὸν παρῆσεν ἑκατέρῳ κατὰ τὴν ἐπιμέλειαν καὶ τὴν ἐπί-  
σκεψιν τῆς ἑκατέρου περὶ ταῦτα φιλοτιμίας. πολλὴν 7  
δὲ ποιουμένων σπουδὴν τῶν περὶ τὸν Θεόδοτον καὶ Νί-  
κάρχου, καὶ συνεχῶς ἀμιλλωμένων πρὸς ἀλλήλους, περὶ  
τοῦ πότιρος αὐτῶν φθάσει καταβαλὼν τὸ προκείμενον  
τῶν ἔργων τεῖχος· ταχέως συνέβη, καὶ παρὰ τὴν προσ-  
δοκίαν, ἑκάτερον πεσεῖν τὸ μέρος. οὐ συμβάντος, ἵποι-8  
οῦντο καὶ ὑκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν προσβολὰς, καὶ  
πᾶσαν προσέφερον βίαν, οὐδένα <sup>b</sup> παραλιπόντες καιρὸν.  
συνεχῶς δὲ καταπειράζοντες τῆς πόλεως, οὐ μὴν ἦνυσεν 9  
τῆς ἐπιβολῆς οὐδὲν, διὰ τὸ πλῆθος τῶν εἰς τὴν πόλιν  
συνιδεδραμηκότων ἀνδρῶν· ὥς οὐ, τῶν αἰχμαλώτων τινος  
ὑποδείξαντος τὸν ὑπόνομον, δι' οὗ κατέβαινον ἐπὶ τὴν  
ὑδρείαν οἱ πολιορκούμενοι, τοῦτον ἀναρρήξαντες ἐνέ-  
φραξαν ὕλη καὶ λίθοις καὶ παντὶ τῷ τοιούτῳ γένει.  
τότε δὲ συνείξαντες οἱ κατὰ τὴν πόλιν διὰ τὴν ἀνυδρίαν, 10  
παρέδοσαν αὐτούς. Οὐ γεινομένου, κυριεύσας τῶν Ῥαβ- 11  
βαταμάνων, ἐπὶ μὲν τούτων ἀπέλιπε Νίκαρχον μετὰ  
φυλακῆς τῆς ἀρμοζούσης· Ἰπτόλοχον δὲ καὶ Κεραίαν,  
τοὺς ἀποστάντας, μετὰ πεζῶν πεντακισχιλίων ἑξαπο-  
στείλας ἐπὶ τοὺς κατὰ Σαμάρειαν τόπους, καὶ συν-

<sup>b</sup> παραλιπόντες Casaub. et seqq. invitis MStis.

<sup>c</sup> διέξαντες Bav.

copias admovet, machinarumque fabri-  
cam utroque loco instituit. Operum  
curam partim *Nicarcho*, partim *Theo-  
doto* separatim mandat: ipse interim,  
quæ utrobique fiebant, pari diligentia  
curat, et utriusque horum studium  
atque contentionem animorum peræ-  
que observat. Utroque autem egre-  
giam operam navante, et assidua æmu-  
latione certantibus ambobus, uter prior  
objectam suis tormentis murorum par-  
tem esset dejecturus; evenit, ut cele-  
riter et opinione hominum citius pars  
utraque mœnium rueret. Quod ut  
factum, dies pariter ac noctes sine ulla  
intermissione impetus dabant, sum-  
maque vi irruptionem tentabant. Qui

tamen assidui conatus et tentamenta,  
propter hominum multitudinem, qui  
in urbem se receperant, in irritum  
tantisper ceciderunt, donec captivorum  
aliquis obsidentibus meatum subterra-  
neum ostendit, per quem obsessi aqua-  
tum descendebant. Hoc igitur refracto,  
et materia, saxi, ceterisque id genus  
rebus obstructo; aquæ inopia oppida-  
nos adegit, ut victos demum sese fate-  
rentur, et deditionem facerent. Hoc  
modo rex urbe *Rabbatamania* potitus,  
*Nicarchum* ibi cum idoneo præsidio  
reliquit: jussisse *Hypolocho* et *Keras*  
[*Cherea*] qui a *Ptolemæo* defecerant,  
cum quinque peditum millibus in *Se-  
mariam* proficisci, ut provincie illi præ-

τάξας προκαθῆσθαι, καὶ πᾶσι τὴν ἀσφάλειαν προκατε- A. U. 136.  
 12 σκευάζειν τοῖς ὑπ' αὐτὸν ταττομένοις: ἀνέζευξε μετὰ Ptolemai-  
 τῆς δυνάμειος ὡς ἐπὶ Πτολεμαῖδος, ἐκεῖ ποιεῖσθαι δι- dem hiber-  
 γνωκὸς τὴν παραχειμασίαν. natum con-  
 cedit.

LXXII. Κατὰ δὲ τὴν αὐτὴν θέρειαν Πεδνηλισσιῖς, Res Asiæ  
 παλιορκοῦμενοι καὶ κινδυνεύοντες ὑπὸ Σελγιῶν, διεπύμ- Minoris.  
 2 ψαντο περὶ βοηθείας πρὸς Ἀχαιοὺς. τοῦ δ' ἀσμένως Pednelissus  
 ὑπακούσαντος, οὗτοι μὲν εὐθαρσῶς ὑπέμενον τὴν πο- opp. Pisidias  
 3 λιορκίαν, προσανέχοντες ταῖς ἐλπίσι τῆς βοηθείας. Ὁ Selgensal-  
 δ' Ἀχαιοὺς, προχειρισάμενος Γαρσύρην μετὰ πεζῶν sensibus  
 ἑξακισχιλίων, ἰππίων δὲ πεντακοσίων, ἑξαπύστειλε auxilia mit-  
 4 σπουδῇ παραβλήσονται τοῖς Πεδνηλισσιῦσιν. Οἱ δὲ Aditus om-  
 Σελγιῖς, συνέντες τὴν παρουσίαν τῆς βοηθείας, προ- nes occu-  
 κατελάβοντο τὰ στενὰ τὰ περὶ τὴν καλουμένην Κλί- pant Sel-  
 μακα τῷ πλείονι μέρει τῆς ἑαυτῶν δυνάμειος: καὶ τὴν genses.  
 μὲν εἰσβολὴν τὴν ἐπὶ ὁ Σάπορδα κατέχον, τὰς δὲ διόδους  
 5 καὶ προσβάσεις πάσας ἔφθειρον. Ὁ δὲ Γαρσύρης,  
 ἑμβάλων εἰς τὴν Μιλυάδα, καὶ καταστρατοπεδεύσας  
 περὶ τὴν καλουμένην Κρητῶν πόλιν, ἐπὶ συνήσθετο,  
 προκατεχομένῳ τῶν τόπων, ἀδύνατον οὔσαι τὴν εἰς  
 6 τοῦμπροσθεν πορείαν, ἐπινοεῖ τινα δόλον τοιοῦτον. ἀνα-  
 ζεύξας, ἤγει πάλιν εἰς τοῦτόσω τὴν πορείαν, ὡς ἀπεγνω-  
 κὸς τὴν βοήθειαν, διὰ τὸ προκατίχεσθαι τοὺς τόπους.  
 7 Οἱ δὲ Σελγιῖς, προχείρως πιστεύσαντες, ὡς ἀπεγνω-  
 κότες βοηθεῖν Γαρσύρηδος, οἱ μὲν εἰς τὸ στρατόπεδον

<sup>d</sup> Σάπορδα Aug. Reg. A.

siderent, et omnes, qui eorum imperium agnoscerent, ab hostium vi atque injuriis tutarentur; ipse Ptolemaidem versus castra movet, eo loci hibernaturus.

LXXII. Eademestate Pednelissenses a Selgensibus obsessi, jamque de salute periclitantes, per legatos opem ab Achæis petierunt. Quorum petitioni quum libenter ille annuisset; oppidanum promissi auxilii spe acquiescentes, obsidionem forti animo sustinebant. Achæus peditum sex millia, equites quingentos, duce Garsyeri, opitulatum Pednelissensibus misit. Selgenses, ut adventare auxilia senserunt, majore

copiarum suarum parte angustias ad Climacem, quam vocant, occupant: et aditum quidem ad Saporida presidio tenent; transitus vero omnes ac transmissos corrumpunt. Garsyeris in Milyadem impressione facta, castrisque admotis urbi quam Cretopolis dicunt, ut animadvertit, obsessis ab infesto hoste illis locis, nulla ratione pergit posse ulterius; dolum hujusmodi comminiscitur. Motis castris, retro agmen ducit; quasi, propter præoccupatas fauces, ferendæ opis consilio cogeretur abstinere. Selgenses, facile persuasi, ex desperatione sententiam Garsyeris mutasse, pars in castra, pars in urbem

Ol. 140. 2.  
His de-  
ptis, pene-  
trat Gar-  
syeris, dux  
Achmi.

ἄπειχόμεσαν, οἱ δ' εἰς τὴν πόλιν, διὰ τὸ κατεπείγειν  
τῇ τοῦ φίτου κομιδῇ. ὁ δὲ Γαρσύρης, ἐξ ἐπιστροφῆς 8  
ἐνεργὸν ποιησάμενος τὴν πορείαν, ἦκε πρὸς τὰς ὑπερ-  
βολάς. καταλαβὼν δὲ ἐρήμους, ταύτας μὲν ἡσφα-  
λίσατο φυλακαῖς, Φαῦλλον ἐπὶ πάντων καταστήσας.  
αὐτὸς δὲ, μετὰ τῆς στρατιᾶς εἰς Πέργην κατάρχας, 9  
ἐντεῦθεν ἰποιεῖτο τὰς διαπρεσβείας, ἑπρὸς τε τοὺς ἄλλους  
τοὺς τὴν Πισιδικὴν κατοικοῦντας, καὶ πρὸς τὴν Παμ-  
φυλίαν ὑποδεικνύων μὲν τὸ τῶν Σελγίαν βάρος, πα- 10  
ρακαλῶν δὲ πάντας πρὸς τὴν Ἀχαιοῦ συμμαχίαν, καὶ  
πρὸς τὴν βοήθειαν τοῖς Πεδνηλισσέουσιν.

Etennenses  
et Aspendii  
jungunt se  
Garsyeridi.

LXXIII. Οἱ δὲ Σελγεῖς κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον,  
στρατηγὸν ἐξαποστείλαντες μετὰ δυνάμεως, ἤλπισαν,  
καταπληξάμενοι ταῖς τῶν τόπων ἡμικρείαις, ἐκβαλεῖν  
τὸν Φαῦλλον ἐκ τῶν ὀχυρωμάτων. οὐ καθιζόμενοι δὲ 2  
τῆς προθέσεως, ἀλλὰ πολλοὺς ἀποβαλόντες τῶν στρα-  
τιωτῶν ἐν ταῖς προσβολαῖς, ταύτης μὲν τῆς ἐλπίδος  
ἀπίστησαν τῇ δὲ πολιορκίᾳ καὶ τοῖς ἐργοῖς οὐχ ἤττον,  
ἀλλὰ μᾶλλον ἢ πρὸ τοῦ, προσεκαρτέρουν. Τοῖς δὲ περὶ 3  
Γαρσύριν, ἡ Ἐτεννεῖς μὲν, οἱ τῆς Πισιδικῆς τὴν ὑπὲρ  
Σίδης ὄρεινὴν κατοικοῦντες, ὀκτακισχιλίους ὀπλίτας  
ἔπεμψαν Ἀσπένδιοι δὲ τοὺς ἡμίσεις. Σιδῆται δὲ, τὰ 4  
μὲν στοχαζόμενοι τῆς πρὸς Ἀντίοχον εὐνοίας, τὸ δὲ

\* ἀνιχώρ. edd. ex Bav.    f ἰσιστίνας Vat. Flor.    § πρὸς τι cum Reg. B.  
dedit Casaub.    Veteres libri omnes πρὸς γι.    h Ἐτεννεῖς Flor.

redeunt: etenim messis jam tempus instabat. Interim *Garsyeris*, itinere converso, ductoque raptim agmine, ad transitum montis pervenit: quem natus praesidio nudatum, ipse praesidiis firmat, et summæ rei *Phayllum* praeficit. Deinde cum exercitu *Pergum* profectus, dimissis circa nunciis, tum alios *Pisidia* populos sollicitat, tum etiam *Pamphyliam*: ponensque illis ob oculos, quam gravis immineret omnibus *Selgensium* civitas; ad societatem cum *Achæo* ineundam, et auxilia *Pednelis*-sensibus mittenda, cunctos hortabatur.

LXXIII. Per id tempus *Selgenses*,

misso duce cum exercitu, sperabant, propter eximiam locorum peritiam, terrorem incutere se *Phayllo* posse, et munitionibus eum dejicere. Qui conatus quum fuisset irritus, quumque multos etiam suorum, dum invasionem sæpius tentant, amisissent; huic quidem spei renunciant: at in obsequio et operum faciendorum curam acrius etiam, quam antea, incumbunt. *Etennenses* vero, qui montana *Pisidia* supra *Sidam* colunt, octo millia hominum gravis armaturæ *Garsyeri* submittunt: *Aspendii* quatuor millia. *Sidæta*, quod amicitiam *Antiochi* respecerent, ac multo magis, quod *Aspen-*

πλείον διὰ τὸ πρὸς Ἀσπενδίους μῖσος, οὐ μετίσχον τῆς A. U. 836.  
 5 βοηθείας. Ὁ δὲ Γαρσύνης, ἀναλαβὼν τὰς τε τῶν  
 βεβοηθηκότων καὶ τὰς ἰδίας δυνάμεις, ἦκε πρὸς τὴν  
 Πεδνηλισσὸν, πεπεισμένος, ἐξ ἐφόδου λύσειν τὴν πο-  
 λιορκίαν· οὐ καταπληττομέναν δὲ τῶν Σελγέων, λαβὼν  
 6 σύμμετρον ἀπόστημα, κατεστρατοπέδευσε. τῶν δὲ Ad Pedne-  
 Πεδνηλισσέων πιεζομένων ὑπὸ τῆς ἐνδείας, ὁ Γαρσύνης lissum pa-  
 σκεύδων ποιεῖν τὰ δυνατὰ, δισχιλίους ἰτοιμάσας ἀν- rum proficit  
 7 δρας, καὶ δοὺς ἐκάστῳ μέδιμνον πυρᾶν, νυκτὸς εἰς τὴν Garsyeris.  
 Πεδνηλισσὸν εἰσέπειπε. τῶν δὲ Σελγέων συνέναν τὸ  
 γιγνόμενον, καὶ παραβοηθσάντων, συνέβη, τῶν μὲν ἀν-  
 8 θρῶν τῶν εἰσφερόντων κατακοπῆναι τοὺς πλείστους, τοῦ  
 8 δὲ σίτου παντὸς κυριεῦσαι τοὺς Σελγεῖς. Οἷς ἐπαρ- Obsidetur  
 θέντες, ἐνχειρέσαν οὐ μόνον τὴν πόλιν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ipse a Sel-  
 9 περὶ τὸν Γαρσύνην πολιορκεῖν. ἔχουσι γὰρ δὴ τι τολ- gensibus.  
 μῆρὸν αἰεὶ καὶ παράβολον ἐν τοῖς πολεμίοις οἱ Σελγεῖς.  
 9 δὲ αὖ καὶ τότε, καταλιπόντες φυλακὴν τὴν αἰαγκαίαν  
 τοῦ χάρακος, τοῖς λοιποῖς περιστάντες κατὰ πλείους  
 τόπους, ἅμα προσέβαλλον εὐθαρσῶς τῇ τῶν ὑπειναντίων  
 10 παρεμβολῇ. Πανταχόθεν δὲ τοῦ κινδύνου παραδόξως  
 περισσῶτος, κατὰ δὲ τινὰς τόπους καὶ τοῦ χάρακος  
 ἤδη διασπωμένου, θεωρῶν ὁ Γαρσύνης τὸ συμβαῖνον,  
 καὶ μοχθηρὰς ἐλπίδας ἔχων ὑπὲρ τῶν ὄλων, ἐξέπειμψε  
 11 τοὺς ἱππεῖς κατὰ τινὰ τόπον ἀφυλακτούμενον. οὓς νομί-

<sup>1</sup> πολέμους Casaub. ex conject.

diorum odio flagrant, ad ferendam  
 obsidis opem non consenserunt. *Garsyeris*,  
 et sociorum auxilia et suas  
 copias assumens, ad *Pednelissum* ac-  
 cedit; persuasus, primo impetu obsi-  
 dionem se soluturum: sed, quum ejus  
 adventu nihil terrentur *Selgenses*;  
 modico ab his intervallo castra ipse  
 communit. Premebantur interim re-  
 rum omnium inopia *Pednelissenses*:  
 quibus laborantibus, ut qua posset  
 cumque fieri ratione subveniret *Garsyeris*,  
 duo millia armatorum parat;  
 traditoque illorum unicuique modio  
 frumenti, silentio noctis urbem jubet  
 ingredi. *Selgenses*, re cognita, hosti-  
 bus ad obsidendum occurrunt: accidit-  
 que, ut frumento omni *Selgenses* po-

tirentur, maxima eorum parte qui im-  
 portabant occisa. Quo successu elati,  
 non solum urbem, sed etiam *Garsy-  
 erim* in suis castris oppugnare inci-  
 piunt. Amant enim *Selgenses* in rebus  
 bellicis consilia audacia et inopinata.  
 Itaque ergo tunc quoque, idoneo intra  
 vallum relicto praesidio, reliquum ex-  
 ercitus varis locis circa hostium ca-  
 stra disponunt; magnaue audacia  
 impetum simul undique faciunt. *Garsy-  
 eris*, inopinato malo omni ex parte  
 circumventus, vallo etiam nonnullis  
 jam locis proruto, ubi ad ultimum pe-  
 riculi rem videt perductam, de rebus  
 summis prope jam desperans, equites  
 via quadam, quae ab hostibus non cu-  
 stodiebatur, emittit. *Selgenses*, rati,

OL. 140. 2.  
In fugam  
vertantur  
Selgenses.

Podnelisus  
obsidione  
liberatur.

Goryeris  
Selgas obli-  
det.

σαντες οἱ Σελγῆς καταπεπληγμένους, καὶ διδιότας τὸ μέλλον ἀποχωρήσειν, οὐ προσίσχοι, ἀλλ' ἀπλῶς ὀλιγώρησαι. οἱ δὲ, περιῖπνύσαντες, καὶ γενόμενοι κατὰ 12 νότου τοῖς πολεμίοις, ἐνέβαλον, καὶ προσέφερον τὰς χεῖρας ἱρρώμεναι. οὗ συμβαίνοντες, ἀναθάρρῃσαντες οἱ 13 τοῦ Γαρσύριδος πεζοὶ, καίπερ ἤδη τετραμμένοι, πάλιν ἐκ μεταβολῆς ἡμύνοντο τοὺς ἐσπίπτοντας. ἐξ οὗ περιε- 14 χόμενοι πανταχόθεν οἱ Σελγῆς, τέλος εἰς φυγὴν ὤρμησαν. Ἄμα δὲ τούτοις οἱ Πεδνηλισσιῖς ἐπιθήμενοι, τοὺς 15 ἐν τῷ χάρακι <sup>k</sup> περιλειφθέντας ἐξέβαλον. γενομένης δὲ 16 τῆς φυγῆς ἐπὶ πολὺν τόπον, ἔπεισον μὲν οὐκ ἐλάττους μυρίων τῶν δὲ λοιπῶν, οἱ μὲν σύμμαχοι πάντες εἰς τὴν οἰκίαν, οἱ δὲ Σελγῆς διὰ τῆς ὁρείνης εἰς τὴν αὐτῶν πατρίδα κατ' ἐφυγον.

LXXIV. Ὁ δὲ Γαρσύρις ἀναζεύξας, ἐκ ποδὸς εἶπτο τοῖς φεύγουσι· σπεύδων διελθεῖν τὰς δυσχωρίας, καὶ συνειγγίσει τῇ πόλει, πρὶν ἢ στήναι καὶ βουλεύσασθαι τι τοὺς πεφευγότες ὑπὲρ τῆς αὐτοῦ παρουσίας. οὗτος μὲν οὖν ἦκε μετὰ τῆς δυνάμεως πρὸς τὴν πόλιν. 2 Οἱ δὲ Σελγῆς, δυσελθιστοῦντες μὲν ἐπὶ τοῖς συμμά- 3 χοις, διὰ τὴν κοινὴν περιπέτειαν, ἐκπεπληγμένοι δὲ ταῖς ψυχαῖς διὰ τὸ γεγονός ἀτύχημα, περιφοβοὶ τελείως ἦσαν, καὶ περὶ σφῶν αὐτῶν καὶ περὶ τῆς πατρίδος. Διὸ 4

<sup>k</sup> καταλειφθέντας Vat. Flor.

hos terrore parculos imminentis periculi metum fuga prævertere, nulla eorum ratione habita, contemptui simpliciter rem habent. At illi hostium aciem circumequitare; deinde, ut a tergo horum constiterunt, irruere, acerrimumque prælium ciere. Quo facto, peditibus *Goryeridis*, licet jam inclinatis in fugam, redit virtus in animos, iterumque in hostem conversi, irruentibus fortiter obstant. Itaque *Selgenses*, undique pressi, ad extremum in pedes sese conjiciunt. Eodem vero tempore *Podnelisenses* aggressi eos, qui relictis in castris fuerant, vallo expellunt. Ita, quum longe lateque fugerent hostes, non pauciores illorum

decem millibus ceciderunt: quod ad reliquos, socii domum quisque suam repetunt, et *Selgenses* quoque per aspreta montium in patriam fuga evadunt.

LXXIV. *Goryeris*, e vestigio motis castris, fugientibus instat: festinans saltuum difficultates superare, et prius urbi castra admovere, quam satis constaret hostibus mens e fuga ad consultandum super ipsius adventu. Et ille quidem cum exercitu ad *Selgam* accessit. *Selgenses* vero, qui exiguam de cetero spem in sociis propter communem casum ponebant, ipsi in tanta clade pavore torpentes, de sua et patriæ salute anxii, male me-

συνελθόντες εἰς ἐκκλησίαν, ἐβουλεύσαντο πρὸς βουτὴν ἐκ- A. U. 836.  
 πίμπειν ἕνα τῶν πολιτῶν, Λόγβασιν, ὃς ἰγεγόνει μὲν ἐπὶ <sup>Logbasis,</sup>  
 πολὺ συνήθης καὶ ξένος Ἀντιόχου, τοῦ μεταλλάξαντος <sup>legatus Sel-</sup>  
 5 τὸν βίον ἐπὶ Θράκης· δοθείσης δ' ἐν παρακαταθήκῃ καὶ  
 Λαοδίκης αὐτῇ, τῆς Ἀχαιοῦ γενομένης γυναικὸς, ἐτε-  
 6 τρέφει ταύτην ὡς θυγατέρα, καὶ διαφερόντως ἐπιφιλο-  
 7 τοιχεύει τὴν παρθένον. δι' αὐτὸν ἰομίζοντες οἱ Σελγῆς  
 εὐφύιστατοι ἔχου πρὸς βουτὴν πρὸς τὰ περιστάματα,  
 7 τοῦτον ἐξαπέστειλαν. Ὅς, ποιησάμενος ἰδίᾳ τὴν ἐν- <sup>Achaem pa-</sup>  
 τεύξιν πρὸς Γαρσύριν, τοσοῦτον κατὰ τὴν προαίρεσιν <sup>triam pro-</sup>  
 ἀπίσχε τοῦ βοηθεῖν τῇ πατρίδι κατὰ τὸ δέον, ὥστε  
 τάναντία παρεκάλει τὸν Γαρσύριν, σπουδῇ πίμπειν ἐπὶ  
 τὸν Ἀχαιὸν, ἀναδεχόμενος ἐγκυβερτῆσαι αὐτοῦ τὴν πόλιν.  
 8 Ὁ μὲν οὖν Γαρσύρις, δεξάμενος ἰοίμως τὴν ἐλπίδα,  
 πρὸς μὲν τὸν Ἀχαιὸν ἐξέπεμψε τοὺς ἐπισπασομένους,  
 9 καὶ διασαφῆσοντας περὶ τῶν ἐπιστάτων. πρὸς δὲ τοὺς  
 Σελγῆς ἀνοχὰς ποιησάμενος, εἴλετο τὸν χρόνον τῶν  
 συνθηκῶν αἰεὶ, ὑπὲρ τῶν κατὰ μέρος ἀντιλογίας καὶ  
 σκήψεως ἐσφειρόμενος, χάριν τοῦ προσδέξασθαι μὲν τὸν  
 Ἀχαιὸν, δοῦναι δὲ ἀναστροφὴν τῇ Λογβάσει πρὸς τὰς  
 ἐκτετακτοὺς καὶ παρασκευὰς τῆς ἐπιβολῆς.

LXXV. Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον πλεονάκις συμπο- <sup>Facillime</sup>  
 ρεομένων πρὸς ἀλλήλους εἰς σύλλογον, ἐγγίγντο <sup>decipiuntur</sup>  
 10 συνήθεια τῶν ἐκ τοῦ στρατοπέδου, παρεσιόντων πρὸς <sup>mortales.</sup>

<sup>1</sup> ἰομίζοντες Flor.

tuebant. Igitur, concione advocata, visum illis, legatum mittere Logbasim civem suum, longo amicitiae usu jureque hospitii Antiocho illi, qui in Thracia obiit, quondam junctum: quique Laodicea, quam postea Achaem nupsit, fidei suae commendatam, ut filiam educaverat, singulari caritate puellam complexus. Propterea Selgenses, apertissimum ad praesentem necessitatem legatum habere se rati, illum miserunt. Logbasis, re arcana dum Garsyris communicata, adeo fuit alieno animo a procuranda pro eo ac debuit patriae salute; ut contra Garsyrim monuerit, propere advocaret Achaem,

recepitque se civitatem eis traditam. Garsyris, oblatam spem prompto animo accipiens, ad Achaem misit, qui alioque hujus rei nuncio illum arcescerent. Cum Selgensis vero interim pactus inducias, ferendi foederis tempus ex alio in aliud proferebat, super aliqua conditione illius subinde controversiam movens, aut aliquam commiscens causam; donec adveniret Achaem, et daretur Logbasi tempus ad colloquia et ad prodicionem molendam.

LXXV. Dum haec aguntur et ultro citroque ad colloquendum committitur, conspiciuntur milites familiariter e castris

OL 140. 2. τὰς σιταρχίας εἰς τὴν πόλιν. Ὁ δὲ καὶ πολλὰς<sup>2</sup>  
 καὶ πολλάκις ἤδη παρὰίτιοι γέγονε τῆς ἀπωλείας.  
 Καὶ μοι δοκεῖ πάντων τῶν ζώων ἐπαρρηγοιστότατον  
 ὑπάρχειν ἄνθρωπος, δοκοῦν εἶναι καινουργότατον. πόσαι<sup>3</sup>  
 μὲν γὰρ παρεμβολαὶ καὶ φρούρια, πόσαι δὲ καὶ πηλί-  
 και πόλεις, τούτῳ τῷ τρόπῳ παρεσπώνθηται; Καὶ,<sup>4</sup>  
 τούτων οὕτω συνεχῶς καὶ προφανῶς πολλοῖς ἤδη συμ-  
 βεβηκότων, οὐκ οἶδ' ὅπως καινοὶ τινες αἰεὶ καὶ νέοι πρὸς  
 τὰς τοιαύτας ἀπάτας πεφύκαμεν. Τούτου δ' αἰτίον<sup>5</sup>  
 ἐστίν, ὅτι τὰς τῶν πρότερον ἱπταϊκότων ἐν ἐκάστοις  
 περιπετειῖαις οὐ ποιοῦμεθα προχείρους· ἀλλὰ σίτου μὲν  
 καὶ χρημάτων πλῆθος, εἴ τι δὲ τειχῶν καὶ βελῶν κατα-  
 σκευὰς, μετὰ πολλῆς ταλαιπωρίας καὶ δαπάνης ἐτοι-  
 μαζόμεθα πρὸς τὰ παράδοξα τῶν συμβαινόντων· ὃ δ'<sup>6</sup>  
 ἐστὶ ῥᾶστον μὲν τῶν ὄντων, μεγίστας δὲ παρέχεται  
 ἡ χρεῖαις ἐν τοῖς ἐπισφαλέσι καιροῖς, τούτου πάντες  
 κατολιγαροῦμεν· καὶ ταῦτα, δυνάμενοι μετ' εὐσχέ-  
 μονος ἀναπαύσεως ἅμα καὶ διαγωγῆς ἐκ τῆς ἱστορίας  
 καὶ πολυέτραγμοσύνης περιποιεῖσθαι τὴν τοιαύτην ἡμπε-  
 ρίαν. Πλὴν ὁ μὲν Ἀχαιὸς ἦκε πρὸς τὸν καιρόν. οἱ δὲ<sup>7</sup>  
 Σελγίαις, συμμίζαντες αὐτῷ, μεγάλας ἰσχον ἐλπιδας,  
 ὡς ὁλοσχεροῦς τινος τευξόμενοι φιλανθρωπίας. Ὁ δὲ<sup>8</sup>  
 Δόγβασις ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ κατὰ βραχὺ συνηθροικῶς

Et errori  
 modetur  
 studium  
 Historiam.

Achæus  
 ipse Belgam  
 venit.

Logbasis  
 dolum mo-  
 litur adv.  
 patriam.

<sup>2</sup> Abest h. l. aet ab edd. et Bav.

<sup>3</sup> τὰς χρεῖαις edd. ex Bav.

annonæ parandæ gratia in oppidum  
 ventitare. Quæ res multis sæpe jam  
 exitio fuit. Ut mihi videatur homo,  
 quum omnium animalium versutissimum  
 habeatur, omnium esse decipi facilli-  
 mum. Quot enim castra, quot castella,  
 quot denique quantæque urbes, hoc  
 genere perfidiæ sunt proditæ? Atque  
 hæc calamitas quum adeo frequenter,  
 adeoque evidenter multis jam incide-  
 rit; sit tamen, nescio quomodo, ut ad  
 huiusmodi fraudes semper rudes ac  
 novi inveniamur. Causa autem hu-  
 jus rei est, quod non curamus, ut eo-  
 rum calamitates, qui ante nos hac  
 illave parte peccaverunt, in numerato  
 nobis et in prompta sint. Sed fru-

menti quidem et pecuniæ copiam, item-  
 que murorum telorumque fabricas, ad-  
 versus incerta et inopinata casuum,  
 multo labore sumtuque nobis compa-  
 ramus: rem vero omnium facillimam,  
 omniumque, ubi aliquid adversi incre-  
 puit, utilissimam, hanc omnes suasque  
 deque habemus; quamvis facile quea-  
 mus, honesto fruentes otio atque oble-  
 ctatione animi, ex Historia et curiosæ  
 diligentique rerum ante actatum notitia,  
 hanc nobis peritiam atque prudentiam  
 parare. Enimvero Achæus ad consti-  
 tutum tempus præsto fuit. Selgæus  
 autem, cum eo collocuti, magna in spe  
 erant, eximiam se illius humanitatem  
 esse experturos. Logbasis vero, con-

εἰς τὴν ἰδίαν οἰκίαν, τῶν ἐκ τοῦ στρατοπέδου παρεισιόν- A. U. 336.  
 των στρατιωτῶν, συνεβούλευε τοῖς πολίταις μὴ παρεῖναι  
 9 τὸν καιρόν· ἀλλὰ πρᾶσσειν, βλέποντας εἰς τὴν ὑπο-  
 δεικνυμένην φιλανθρωπίαν ὑπ' Ἀχαιοῦ, καὶ τέλος ἐπι-  
 θεῖναι ταῖς συνθήκαις, πανδημὶ βουλευσαμένους ὑπὲρ  
 10 τῶν ἐνεστώτων. ταχὺ δὲ συναθροισθείας τῆς ἐκκλησίας,  
 οὗτοι μὲν ἐβουλεύοντο, καλέσαντες καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν  
 φυλακείων ἅπαντας, ὡς τέλος ἐπιθήσοντας τοῖς προ-  
 κειμένοις.

LXXVI. Ὁ δὲ Λόγβασις, ἀποδοὺς τὸ σύνθημα τοῦ  
 καιροῦ τοῖς ὑπεναντίοις, ἡτοίμαζε τοὺς ῥήθροισμένους  
 κατὰ τὴν οἰκίαν· ἠδισκευάζετο δὲ καὶ καθωπλίζετο  
 μετὰ τῶν υἱῶν αὐτὸς ἅμα πρὸς τὸν κίνδυνον. τῶν δὲ  
 2 πολεμίων, ὁ μὲν Ἀχαιὸς τοὺς μὲν ἡμίσεις ἔχων,  
 προέβαινε πρὸς αὐτὴν τὴν πόλιν· ὁ δὲ Γαρσύρης, τοὺς  
 ὑπολειπομένους ἀναλαβὼν, προῆγεν ὡς ἐπὶ τὸ Κεσβίδιον  
 καλούμενον. τοῦτο δ' ἐστὶ μὲν Διὸς ἱερόν· κείται δ'  
 εὐφυῶς κατὰ τῆς πόλεως· ἅπρας γὰρ λαμβάνει διὰ-  
 3 θησιν. Συνθεασαμένου δὲ τινος κατὰ τύχην αἰπόλου τὸ Proditur  
 συμβαῖνον, καὶ προσαγγείλαντος πρὸς τὴν ἐκκλησίαν, dolus.  
 οἱ μὲν ἐπὶ τὸ Κεσβίδιον ἄρμων μετὰ σπουδῆς, οἱ δ' ἐπὶ  
 τὰ φυλακεία, τὸ δὲ πλῆθος ὑπὸ τὸν θυμὸν ἐπὶ τὴν  
 4 οἰκίαν τοῦ Λογβάσιος. καταφανοῦς δὲ τῆς πράξεως Logbasis  
 occiditur.

\* ἐκείθεντις malim. ῥήθροισμ. ed. Hervag. et seqq. ex uno Aug.  
 ἠδισκευάζετο correxi cum Reisk. Vulgo omnes ἠδισκευάζετο. ῥ μὲν h. l. eiecit  
 Casaub. invitis MStis. ἠ Κεσβίδιον. In Vat. λ intra lineas scribitur super  
 litera λ. Sic et in cod. Flor. qui mox deinde et Κεσβίδιον habet pro Κεσβίδιον.  
 ἠ δὲ τὸν θυμὸν Vat. Flor. δὲ τὸν θυμὸν edd. cum aliis.

tractis interea paullatim domi suæ mi-  
 litibus, qui subinde e castris urbem  
 ingrediebantur, quibus suadere insti-  
 tit, ne occasionem elabi sicerent: sed,  
 humanitatem respicientes quam prae-  
 se ferat Achæus, agerent si quid age-  
 rent, ac, populo universo ad deliberan-  
 dum de re præsentī convocato, fœdus  
 inchoatum perducerent ad exitum.  
 Et illi quidem, congregata mox con-  
 cione, iis etiam, qui in stationibus  
 custodias agebant, evocatis ut consi-  
 ciendo negotio interessent, in com-  
 mune consultabant.

LXXVI. Interim Logbasis, cui de illo  
 tempore cum hostibus convenerat;

congregatam domi manum præpa-  
 rabat; et se quoque ipsum et fi-  
 lios suos ad certamen comparabat,  
 armisque instruebat. Quod ad ho-  
 stes, Achæus quidem cum altera co-  
 piarum parte ad urbem ipsam gradum  
 faciebat; Garsyeris vero cum parte  
 altera Cesbedium quod vocant petebat.  
 Jovis id templum est, urbi opportune  
 imminens: arcis enim instar habet.  
 Forte autem, quæ agebantur, ubi ca-  
 prarius quidam animadvertit, ejusque  
 rei nuncium ad concionem attulit; ex-  
 templo pars Cesbedium accurrunt;  
 alii stationes suas repetunt: multitudo,  
 primo furore, Logbasis domum petit.

σε 140. 2. γινομένης, αἱ μὲν αὐτῶν ἐπὶ τὸ <sup>α</sup>τίγος ἀναβάντες, οἱ δὲ ταῖς <sup>α</sup>αὐλίοις βιασάμενοι, τὸν τε Λόγβασιν καὶ τοὺς υἱούς, ἅμα δὲ καὶ τοὺς ἄλλους πάντας αὐτοῦ κατεφόνευσαν. μετὰ δὲ ταῦτα κηρύξαντες τοῖς δούλοις ἐλευθερίαν, καὶ διελόντες σφᾶς αὐτοὺς, ἐβόηθουν ἐπὶ τοὺς ὑπαίρους τῶν τάπων. Ὁ μὲν οὖν Γαρσύηρις, ἰδὼν 6 προκατεχόμενον τὸ Κισβίδιον, ἀπίστη τῆς προβίσεως. τοῦ δ' Ἀχαιοῦ βιαζομένου πρὸς αὐτὰς τὰς πύλας, 7 ἐξελθόντες οἱ Σιελγῆς, ἑκτακοσίους μὲν κατέβαλον τῶν Μυσῶν, τοὺς δὲ λοιποὺς ἀπίστησαν τῆς ὀρμῆς. Μετὰ 8 δὲ ταύτην τὴν πρᾶξιν, ὁ μὲν Ἀχαιὸς καὶ Γαρσύηρις ἀνεχώρησαν εἰς τὴν αὐτῶν παρεμβολήν. Οἱ δὲ Σιελγῆς, 9 δεδιότες μὲν τὰς ἐν αὐτοῖς στάσεις, δεδιότες δὲ καὶ τὴν τῶν πολεμίων ἰπιστρατοπεδείαν, ἐξέπεμψαν μεθ' ἑκτηριῶν τοὺς πρὶςβυτέρους, καὶ σκοπὰς ποιησάμενοι, διελύσαντο τὸν πόλεμον ἐπὶ τούτοις. Ἐφ' ᾧ παραχρῆμα μὲν 10 δοῦναι τετρακόσια τάλαντα, καὶ τοὺς τῶν Πεδνηλισσίων αἰχμαλάτους· μετὰ δὲ τινα χρόνον, ἕτερα προσβῆναι τριακόσια. Σιελγῆς μὲν <sup>α</sup>δὴ οὖν, διὰ τὴν Λογβάσιος 11 ἀσέβειαν τῇ πατρίδι κινδυνεύσαντες, διὰ τὴν σφετέρην ὑποτολίμειαν τὴν τε πατρίδα διετήρησαν, καὶ τὴν ἐλευθερίαν οὐ κατήσχυναν, καὶ τὴν ὑπάρχουσαν αὐτοῖς πρὸς Λακεδαιμονίου <sup>α</sup>συγγίνειαν.

Facem cum  
Achæo faciunt Sel-  
genses.

Selgenses  
cognati  
Lacedæmoniorum.

<sup>α</sup> τίγος Vat. Flor. στίγος edd. cum ceteris.  
Reg. A. In Aug. vero a pr. manu fuerat αὐλίας.  
<sup>α</sup> δὴ rectius carent Vat. Flor. Reg. B.

<sup>α</sup> αὐλίας Vat. Flor. Aug.  
γ τῆς αὐλίας Aug. Reg. A.  
<sup>α</sup> Mendose veteres libri ἰσγίνειαν.

Ibi proditione omni palam facta, alii tecta conscendere, alii per vestibulos irrumperet, et Logbasim filiosque et ceteros omnes una cum his ibidem trucidare. Post hæc servis per præconem ad pileum vocatis, partitis viribus suis, ad propugnationem locorum opportunorum discedunt. Garryeris, ut præoccupatum videt Cesbedium, incepto abstulit. Achæo vero ad ipsas usque portas penetrante, Selgenses, urbe egressi, septingentos ex hostibus (ii erant Mysii) cæde prostraverunt: ceterorum impetum repulerunt. His ita peractis, Achæus et Garryeris in castra sunt reversi. At Selgenses, me-

tuentés sibi ab intestina seditione; metuentes etiam ab imminente ipsorum cervicibus hoste, seniores cum velamentis ad Achæum mittunt, et pace facta his conditionibus bellum finiunt: *Ut quadringenta talenta statimendant: et Pednelissenium captivos reddant: deinde post certum tempus, trecenta alia talenta adjiciant.* Hoc igitur modo Selgenses, quum scelere impio Logbasim in periculum patriæ amittendæ venissent; virtute sua patriam servarunt; neque aut libertatem aut eam, quæ ipsis intercedit cum Lacedæmonii cognitionem, dehonestarunt.

LXXVII. Ἀχαιοὶ δὲ, τοιησάμενος ὑφ' ἑαυτὸν τὴν Ἀ. U. 536.  
 Μιλυάδα, καὶ τὰ πλείστα μέρη τῆς Παμφυλίας,  
 ἀνέζευξε· καὶ παρ' αὐγνώμονος εἰς Σάρδεϊς, ἐπολέμει μὲν  
 Ἀττάλῳ συνεχῶς, ἀντιστάντο δὲ Προυσία, πᾶσι δ' ἦν  
 φοβερὸς καὶ βαρὺς τοῖς ἐπὶ ταῦτε τοῦ Ταύρου κατοι-  
 2 κοῦσι. Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν, καθ' ὃν Ἀχαιὸς ἔποιετο Attalus  
 τὴν ἐπὶ τοὺς Σιλυεῖς στρατείαν, Ἀττάλος, ἔχων τοὺς Achæo  
 Ἀχαιοὺς, ἐπεπορεύετο τὰς κατὰ τὴν Ἄλιδος ἐρίπ.  
 Ἀφλίδος πόλεις, καὶ τὰς συνεχεῖς ταύταις, ὅσαι πρό-  
 3 τερον Ἀχαιοῖς προσεπικωρῆκεισαν διὰ τὸν φόβον. ὅν αἱ  
 μὲν πλείους ἐβέλοντο αὐτῷ προσέβητο καὶ μετὰ χάρι-  
 4 τος· ὀλίγαι δὲ τινες τῆς βίας προσεδέθησαν. Ἦσαν  
 ὅς δὲ δὴ τότε μεταθίμηναι πρὸς αὐτὸν, πρῶτον μὲν Κύμη  
 καὶ Σμύρνα, καὶ Φώκαια· μετὰ δὲ ταύτας, Αἰγαιεῖς  
 καὶ Τημνίται προσεχώρησαν, καταπλαγέντες τὴν ἔφο-  
 5 δον. ἦγον δὲ καὶ παρὰ Τητῶν καὶ Κολοφωνίων πρέσβεις,  
 δι' ἡγεμῶντες σφᾶς αὐτοὺς καὶ τὰς πόλεις. προσ-  
 δεξάμενος δὲ καὶ τούτους ἐπὶ ταῖς συνθήκαις, αἷς καὶ  
 τὸ πρότερον, καὶ λαβὼν ὁμήρους, ἐχρημάτισε τοῖς παρὰ  
 τῶν Σμυρναίων πρεσβευταῖς φιλανθρωπῶς, διὰ τὸ μά-  
 7 λιστα τούτους τειρηκέναι τὴν πρὸς αὐτὸν πίστιν. Προ- Et Mysiam.  
 ελθὼν δὲ κατὰ τὸ συνεχές, καὶ διαβὰς τὸν Ἐλύκειον  
 ποταμὸν, προῆγεν ἐπὶ τὰς τῶν Μυσῶν κατοικίας. ἀπὸ  
 8 δὲ τούτων γενόμενος, ἦκε πρὸς Καρσίαν. καταπλη-

<sup>b</sup> Τισιφάγας Casaub. coniecit. Sed in Αἰγισιάγας consentiunt omnes codd.  
 et sicut rursus cap. seq. <sup>c</sup> Μιλοτῶν Vat. <sup>d</sup> ἢ αἱ τότε voluit Reisk. <sup>e</sup> An  
 Κόρινθον?

LXXVII. Achæus postquam Milya-  
 dem et partem Pamphyliae maximam  
 sui juris fecisset, vasis conclamationis  
 Sardes proficiscitur: ubi continuum  
 cum Attalo bellum gerebat, et Prusia  
 etiam minabatur; eratque omnibus,  
 qui cis Taurum Asiam cohunt, formi-  
 dabilis ac gravis. Quo tempore autem  
 Achæus in expeditione contra Selgon-  
 es erat occupatus, Attalus, Egeæus  
 Gallos secum habens, per Eolides urbes  
 agmen ductabat, et per finitimas iasle,  
 quæ prius metu se Achæo dederant.  
 Harum plerasque voluntate colentium  
 recepit: ut etiam beneficii loco rem  
 dacerent. Paucae quædam ut vis ad-

moveretur expectarunt. Inter eas  
 quæ ultro se ei adjunxerunt, fuere,  
 primo Cuma, Smyrna, Phocæ: post  
 has, Egææus, et Temnita, adventu  
 illius perterriti, deditionem fecerunt.  
 Adiere Attalum et a Teile Colophonias-  
 que legati, se urbemque suas illius fidei  
 permittentes. Quos ubi in eandem  
 fœderis leges recepiisset atque ante,  
 obsidibus etiam acceptis, Smyræorum  
 legatis cum singulari benignitate ope-  
 ram dedit: constantissime enim hic  
 populus in ejus fide præ ceteris man-  
 serat. Continuatō deinde itinere, tra-  
 jectoque Lyco amne, in Mysorum fines  
 progressus est. Inde ad Carsenies per-

α. 140. 2. ξάμενος δὲ τούτους, ὁμοίως τε καὶ τοὺς τὰ Δίδυμα  
τείχη φυλάττοντας, παρέλαβε καὶ ταῦτα τὰ χωρία,  
Θιμιστοκλείους αὐτὰ παραδόντος· ὃς ἐτύγχανε στρα-  
τηγὸς ὑπ' Ἀχαιοῦ καταλειμμένος τῶν τόπων τούτων.  
ὀρμήσας δὲ ἐντεῦθεν, καὶ κατασύρας τὸ Ἀπίας πεδίον, 9  
ὀπρὲς βάλε τὸ καλούμενον ὄρος Πιλικάντα, καὶ κατέ-  
ζευξε περὶ τὸν Μίγιστον ποταμόν.

Lunae de-  
fectus terret  
Gallos in  
exerc. At-  
tali.

LXXVIII. Οὐ γενομένης ἐκλείψεως σελήνης, πάσαι  
δυσχερεῶς φέροντες οἱ Γαλάται τὰς ἐν ταῖς πορείαις  
κακοπαθείας, ἅτε ποιούμενοι τὴν στρατείαν μετὰ γυ-  
ραικῶν καὶ τέκνων, ἐπομένων αὐτοῖς τούτων ἐν ταῖς ἀμέ-  
ξαις· τότε σημειωσάμενοι τὸ γεγονός, οὐκ ἂν ἔφασαν 2  
ἔτι προσελθεῖν εἰς τὸ πρόσθεν. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἄττα- 3  
λος, χρεῖαν μὲν ἐξ αὐτῶν οὐδεμίαν ὀλοσχερῇ κομιζόμε-  
νος· θεωρῶν δ' ἀποσπασμένους ἐν ταῖς πορείαις, καὶ καθ' ἑ-  
αυτοὺς στρατοπεδεύοντας, καὶ τὸ ὅλον ἀπειθοῦντας καὶ  
πεφρονηματισμένους, εἰς ἀμηχανίαν ἐνέπιπτεν οὐ τὴν  
τοχοῦσαν. ἅμα μὲν γὰρ ἠγωνία, μὴ πρὸς τὸν Ἀχαιοὺν 4  
ἀποκινύσαντες συνεπίθωνται τοῖς αὐτοῦ πράγμασι· ἅμα  
δ' ὑπερωρᾶτο τὴν ἑξακολουθοῦσαν αὐτῷ φήμην, ἵαν  
περιστήσας τοὺς στρατιώτας διαφθείρῃ πάντας, τοὺς  
δοκοῦντας διὰ τῆς ἰδίας πίστεως πεποιῆσθαι τὴν εἰς  
τὴν Ἀσίαν διάβασιν. Διὸ τῆς προειρημένης ἀφορμῆς 5  
ἐλαβόμενος, ἐπηγγείλατο, κατὰ μὲν τὸ παρὸν ἀποκα-

Invitante  
Attalo Te-  
ctonages  
Galli in  
Asiam tra-  
jicerant.

<sup>f</sup> Ἐκαλειπόμενοι malim eum Casaub.  
videtur.

<sup>g</sup> ἑταλόμενος Flor. quod verum

venit: et cum hos, tum praesidium  
quod *Didyma-Tiche* custodiebat, ita  
terrui, ut castellum utrumque *The-  
mistocles*, quem ille locis Achæus di-  
stcedens praefecerat, ipsi traderet. Pro-  
fectus inde, *Apia campum* populatus,  
*Pelecantem* quem vocant *montem* supe-  
ravit, et super *Megistum amnem* posuit  
castra.

LXXVIII. Eo loci quum *luna defecis-  
set*, Galli molestias itineris egre jam  
pridem ferentes, (ut quos in expedi-  
tione uxores liberique plaustris vecti  
sequebantur,) tunc ostenti loco quod  
acciderat de luna ducentes, ulterius  
se progressuros negarunt. Enimvero

rex *Attalus*, cui exiguo admodum usui  
hi erant; quos viderat tota illa expe-  
ditione ab agmine separatos, castra  
seorsum metari, parere prorsus velle  
nemini, superbi denique et elati spiri-  
tus homines esse; quod consilium ca-  
peret, non mediocriter anxius sollici-  
tusque erat. Simul enim angebat  
eum hic metus, ne forte inclinatis ad  
Achæum animis, res suas invaderent:  
simul ne malam inde famam nanci-  
sceretur metuebat, si velut indagine  
cinctos a milite suo omnes contrucidare-  
ret; quum satis constaret, eos fidem  
ipsius secutos in Asiam trajecisse. Pro-  
pter hæc *Attalus* presente occasione

ταστήσειν αὐτοὺς πρὸς τὴν διάβασιν, καὶ τόπον δώσειν A. U. 536.  
 εὐφυῇ πρὸς πατοικίαν· μετὰ δὲ ταῦτα συμπράξειν εἰς  
 ὅποσα ἂν αὐτὸν παρακαλῶσι τῶν δυνατῶν καὶ καλῶς  
 6 ἔχόντων. Ἀτταλος μὲν οὖν, ἀποκαταστήσας τοὺς Αἰ- Pergamum  
 γοςάγας εἰς τὸν Ἑλλήσποτον, καὶ χρηματίσας φιλαν- redit Atta-  
 θράκως Λαμψακηνοῖς, Ἀλεξανδρεῦσιν, Ἰλιεῦσι, διὰ τὸ  
 τετηρηκῆναι τούτους τὴν πρὸς αὐτὸν πίστιν, ἀνεχώρησε  
 μετὰ τῆς δυνάμεως εἰς Πέργαμον.

LXXIX. Ἀντίοχος δὲ καὶ Πτολεμαῖος, τῆς ἱερῆς Continuatio  
 ἔρας ἰνσταμένης, ἑτοιμούς ἔχοντες τὰς παρασκευὰς, BELLI Cœ-  
 2 ἐγίνοντο πρὸς τῷ διὰ μάχης κρίνειν τὴν ἴφθοδον. Οἱ LE-SYRIA-  
 μὲν οὖν περὶ τὸν Πτολεμαῖον ἔρμησαν ἐκ τῆς Ἀλεξαν- CI.  
 δρείας, ἔχοντες πεζῶν μὲν εἰς ἑπτά μυριάδας, ἵππεις δὲ OL 140. 3.  
 3 πεντακισχιλίας, ἐλίφαντας ἐβδομήκοντα τρεῖς. Ἀν- Ptolemæus  
 τίοχος δὲ, γυνὴς τὴν ἴφθοδον αὐτῶν, συῆγε τὰς δυνά- et Antio-  
 μεις. ἦσαν ὅ αὐται, Δᾶαι μὲν καὶ Καρμαῖνοι καὶ chus ad  
 Κίλιες, εἰς τὸν τῶν εὐδίων τρόπον καθωπλισμένοι περὶ pugnam  
 4 πεντακισχιλίους· τούτων δ' ἅμα τὴν ἐπιμίλειαν εἶχε se parant.  
 καὶ τὴν ἡγεμονίαν Βύττακος ὁ Μακεδὼν. ὑπὸ δὲ Copie An-  
 Θεόδωτῳ τὸν Αἰτωλὸν, τὸν ποιησάμενον τὴν προδοσίαν, tiachi.  
 ἦσαν ἐκ πάσης ἐκλειεγμένοι τῆς βασιλείας, καθω-  
 πλισμένοι δ' εἰς τὸν Μακεδονικὸν τρόπον, ἄνδρες μύ-  
 5 ριοι. τούτων οἱ πλείονες Ἀργυράσπιδες. τὸ δὲ τῆς

<sup>b</sup> Ἰνίμης Bav. Aug. Reg. A.  
 Reg. A. hinc editio Hervag. et seqq.

<sup>i</sup> περὶ τὸ edd.

<sup>k</sup> ἀνδρῶν δυνάμεως Aug.

ratus sibi esse utendum pollicitus est, in presentia se ad eum locum per quem trajecerant, tuto ut deducerentur curaturum, et agros ad colendum idoneos assignaturum; de cetero, quoties aliquid deinceps equum a se postularent, pro sua virili se ipsos adjuturum. Atque ita rex, deductis ad Helespontum *Agonagis* istis, ac deinde benigne compellatis *Lampontis*, *Alexandriensis* atque *Ilionis*, quod in ipse fide mansissent, *Pergamum* eum exercitu est reversus.

LXXIX. Inouante vere *Antiochus* et *Ptolemæus*, preparatis rebus omnibus, in eo jam erant, ut expeditionem su-

ceptam prælio terminarent. *Ptolemæus* igitur, peditem septuaginta milia, equitum quinque, bestias tres et septuaginta, secum trahens, *Alexandria* movet. *Antiochus*, cognita hostium protectione, et ipse copias suas in unum cogit. Erant autem in ejus exercitu hi: *Dææ*, *Carmani*, *Cilicos*, ad instar expeditorum ornati, ad quinque milia: quos universos curabat ducebatque *Byttacus* Macedo. *Theodotus* *Ætolus*, qui *Ptolemæum* prodiderat, decem hominum milibus præerat, ex universo delectis regno, *Macedonico* more armatis: et erant plerique eorum argenteis clypeis insignes.

CH. 140. 3.  
Antiochi  
copiæ.

Φάλαγγος πλῆθος ἦν εἰς δισμυρίους· ἥς ἡγήτο Νί-  
καρχος καὶ Θεόδωτος ὁ καλούμενος Ἡμιόλιος. πρὸς 6  
δὲ τούτοις, Ἀγριαῖνες καὶ Πέρσαι, τοξόται καὶ σφεν-  
δονῆται, δισχίλιοι. μετὰ δὲ τούτων, χίλιοι Θραῖκες·  
ὧν ἡγήτο Μενέδημος ὁ Ἀλαβανδεύς. ὑπῆρχον δὲ καὶ 7  
Μήδων καὶ <sup>1</sup>Κισσίων καὶ <sup>m</sup>Καδουσίων καὶ <sup>n</sup>Καρμανῶν,  
οἱ πάντες εἰς πεντακισχιλίους· οἷς ἀκούειν Ἀσπασιανοῦ  
προσετίτακτο τοῦ Μήδου. Ἀραβες δὲ, καὶ τινες τῶν 8  
τούτοις προσχάρεν, ἦσαν μὲν εἰς μυρίους· ὑπετάττοντο  
δὲ Ζαβδιθήλῳ. τῶν δ' ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος μισθοφόρων 9  
ἡγήτο μὲν Ἰαπόλοχος Θετταλός· ὑπῆρχον δὲ τὸν  
ἀριθμὸν εἰς πεντακισχιλίους. Κρητὰς δὲ χιλίους μὲν 10  
καὶ πεντακοσίους εἶχε, τοὺς μετ' Εὐρυλόχου· χιλίους  
δὲ Νιοκρητὰς, τοὺς ὑπὸ Ὀζέλῳ τὸν Γορτύνιον ταττο-  
μένους. οἷς ἅμα συνῆσαν ἀκοντισταὶ Λυδοὶ πεντακό- 11  
σιοι, καὶ Κάρδακες οἱ μετὰ Λυσιμάχου τοῦ Γαλάτου  
χίλιοι. Τῶν δ' ἰπτίων ἦν τὸ πᾶν πλῆθος εἰς ἑξακισχι- 12  
λίους. εἶχε δὲ τῶν μὲν τετρακισχιλίων τὴν ἡγεμονίαν  
Ἀντίπατρος, ὁ παῦ βασιλείᾳς ἀδελφιδοῦς· ἐπὶ δὲ τῶν  
λοιπῶν ἐτίτακτο <sup>p</sup>Θεμισῶν. <sup>q</sup>Καὶ τῆς μὲν Ἀντιόχου 13  
δυνάμειος τὸ πλῆθος ἦν, πεζοὶ μὲν ἑξακισμύριοι καὶ  
δισχίλιοι, σὺν δὲ τούτοις ἰπτεῖς ἑξακισχίλιοι, θηρία δὲ  
δυσὶ πλείω τῶν ἑκατὸν.

<sup>1</sup> Κισσίαν h. l. edd. ex Bav.

<sup>m</sup> Καδουσίαν edd. ex Bav. Καδουσίαν Vat. Flor. Urb. Aug. Reg. A. <sup>n</sup> Sic h. l. MSti omnes, quod in Καρμανῶν mutavit Casaub. Ἀρμανῶν suspicatus est Gron. <sup>o</sup> Ζίλων edd. <sup>p</sup> Θεμισῶν Vat. Flor. Aug. Reg. A.

<sup>q</sup> Forsan ad finem hujus cap. rejicienda erant verba illa παραγινόμενος et seqq. quæ, cum iniquo loco vulgo posita essent, in versum 4. cap. seq. conjecti.

Phalanx ad viginti millium numerum explebat; erantque hujus duces Νίκαρχος et Θεόδωτος cognomento Ημιόλιος. Aderant præterea Agrianiæ et Persæ, sagittarii et funditores, bis mille, et una cum his mille Thraces, duce Μενέδημο Alabandensi. Aderant et Medorum, Cissiorum, Cadusiorum, et Carmanorum ad quinque millia: qui parere Ἀσπασίῳ Medo jussi. Arabes, et e finitimis populis alii, decem fere millium summam efficiebant, et duce Ζαβδιθέλῳ sequebantur. Meroede conductos e Græcia, ad millia quinque, ducebat Ἰαπόλο-

χος Thessalus. Habebat et Cretenses mille quingentes, qui Εὐρυλόχος; et Neocretas mille, quibus Ζεῆς Gortynius imperabat. Una cum his et Lydi jaculatores erant quingenti; et Cardaces sub Λυσίμαχῳ Gallo mille. Equitatus vero universi numerus ad sex millia accedebat: quorum millia quatuor duce agnoscebant Ἀντίπατρον, regis fratre natum; ceteris præerat Θεμισῶν. Summa copiarum erat Ἀντιόχου: peditum duo et sexaginta millia; equitum sex; elephantum duo supra centum.

LXXX. Πτολεμαῖος δὲ, ποιησάμενος τὴν πορείαν ἐπὶ Ἀ. U. 337.  
 Πηλουσίου, τὸ μὲν πρῶτον ἐν ταύτῃ τῇ πόλει κατέζευξε. Ptolemæus  
 προσαναλαβὼν δὲ τοὺς ἐφελκομένους, καὶ σιτομετρήσας cum exer-  
 τὴν δύναμιν, ἐκίνει, καὶ προῆγε, ποιούμενος τὴν πορείαν citu prope  
 παρὰ τὸ ῥάσιον καὶ τὰ ῥάραβρα καλούμενα διὰ τῆς Raphiam  
 3 ἀνύδρου. ἡ διανύσας δ' ἐπὶ τὸ προκείμενον πεμπταῖος, considet.  
 κατιστρατοπίδευσεν πενήκοντα σταδίους ἀποσχὼν ῥα-  
 φίας· ἢ καὶ μετὰ ῥινοκόλουρα, πρώτη τῶν κατὰ  
 4 Κοίλῃν Συρίαν πόλεων ὡς πρὸς τὴν Αἴγυπτον. Κατὰ Illius ca-  
 δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς Ἀντίοχος ἦκε, τὴν δύναμιν stris castra  
 ἔχων. ῥα παραγινόμενος δ' εἰς Γάζαν, καὶ προσανα- opponit An-  
 λαβὼν ἑνταῦθα τὴν δύναμιν, αὐθις προῆκε βάδην. tiochus.  
 καὶ, παραλλάξας τὴν προειρημένην πόλιν, κατιστρα-  
 τοπίδευσεν νυκτὸς, ἀποσχὼν τῶν ὑπεναντίων ὡς δέκα  
 5 σταδίους. τὸ μὲν οὖν πρῶτον ἐν ταύτῃ τῇ διαστήματι  
 ὁγεγονότις, ἀντιστρατοπίδευσεν ἀλλήλοις. Μετὰ δὲ  
 τινὰς ἡμέρας Ἀντίοχος, ἅμα τόπον βουλόμενος ὑ-  
 φυίστερον μεταλαβεῖν, καὶ ταῖς δυνάμεισιν ἐμποιῆσαι  
 θάρσος, προσιστρατοπίδευσεν τοῖς περὶ τὸν Πτολεμαῖον,  
 ὥστε μὴ πλείον τῶν πέντε σταδίων τοὺς χάρακας ἀ-  
 7 γείνειν ἀλλήλων. ἐν ᾧ καιρῷ περὶ τε τὰς ὑδρείας καὶ  
 προνομὰς ἐγίνοντο συμπλοκαὶ ῥα πλείους· ὁμοίως δὲ καὶ

<sup>1</sup> Editio Vat. Flor. Urb. Aug. Reg. A. <sup>2</sup> Βάραβρα correxit Casaub. Mendose MSti Βάραβρα.

<sup>3</sup> Ante verba διανύσας δ' ἐπὶ τὸ προκείμενον, inserta erant alieno loco illa παραγινόμενος δ' εἰς Γάζαν &c. usque πρὸς βάδην, quæ verba in commodiorem locum vers. 4. post δύναμιν ἔχων conjeci. <sup>4</sup> ῥινοκόλουρα edd. ex Bav.

<sup>5</sup> παραγινόμενος &c. Vide modo dicta ad v. 3. <sup>6</sup> Sic vet. MSti, αὐτῷ τὴν δύναμιν edd. ex eodem Bav.

<sup>7</sup> Fors. καὶ πλείους.

LXXX. Ptolemæus, Pelusium profectus, in ea primum urbe paulisper substitit. Et, recepto ibi toto agmine quod secum trahebat, frumentum exercitui dimensus, movet castra, pergiteque ire; per terram carentem aqua, propter Carium montem, et Borathra quæ vocantur, iter habens. Quintis castris, quo destinaverat, pervenit; et stadia quinquaginta Raphia signa constituit: quæ ex urbibus Calesyrie, post Rhinocoluram, prima occurrit ex Ægypto venientibus. Per eadem vero tempora Antiochus cum exercitu adventabat: qui, postquam Gazam pervenit, re-

fectis ibi copiis, rursus inde profectus, lente processit; et, Raphiam prætergressus, decem ferme stadia ab hoste, locum castris noctu cepit. Ac primo quidem castra castris collata hoc intervallo habebant. Post paucos vero dies Antiochus, partim ut locum minus commodum commodiorem mutaret, partim ut animis suorum audaciam adderet, propius Ptolemæum consedit; non longiore stadiorum quinque intervallo inter utraque castra relicto. Quo tempore sæpe factum, ut et, qui aequatum et pabulatum exhibant, manus inter se consererent; et medio inter castra

OL 140. 3. **μίταξὺ τῶν στρατοπέδων ἀπροβολισμοὶ συνίσταντο, ποτὲ μὲν ἰσπύων, ποτὲ δὲ καὶ πιζῶν.**

Ætolica  
Theodoti  
audacia.

**LXXXI.** Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον Θεόδοτος Αἰτωλικῇ μὲν, οὐκ ἀνάνδρῳ δ' ἐπέβάλετο τόλμῃ καὶ τράξει. Συνειδὼς γὰρ ἐκ τῆς προγεγενημένης συμβουλίας τὴν τοῦ βασιλέως αἴρεσιν καὶ δίαίταν ὅποια τις ἦν, εἰσπορεύεται, τρίτος γινόμενος, ὑπὸ τὴν ἐσθινὴν εἰς τὸν τῶν πολεμίων χάρακα. κατὰ μὲν οὖν τὴν ὄψιν, ἄγνωστος ἦν διὰ τὸ σκότος· κατὰ δὲ τὴν ἐσθῆτα καὶ τὴν ἄλλην<sup>3</sup> περικοτὴν, ἀνεπίσημτος, διὰ τὸ ποικίλῃ εἶναι καὶ ἐκείνῃ τὴν ἰδυμένηαν. Ἐστοχασμένος δ' ἐν ταῖς<sup>4</sup> πρότερον ἡμέραις τῆς τοῦ βασιλέως σκηνῆς, διὰ τὸ παντελῶς σύνεγγυς γίγνεσθαι τοὺς ἀπροβολισμοὺς, ἄρμησε θρασύς ἐκ αὐτῇ. καὶ τοὺς μὲν πρώτους πάντας διελθὼν ἔλαβε. παραπεσὼν δ' εἰς τὴν σκηνήν,<sup>5</sup> ἐν ᾗ χρηματίζων εἰώθει καὶ δειπνῆν ὁ βασιλεὺς, πάντα τόπον ἐρευνήσας, τοῦ μὲν βασιλέως ἀπέτυχε, διὰ τὸ τὸν μὲν Πτολεμαῖον ἐκτὸς τῆς ἐπιφανοῦς καὶ χρηματιστικῆς σκηνῆς ποιεῖσθαι τὴν ἀνάπαυσιν. δύο δὲ τινες<sup>6</sup> τῶν αὐτοῦ κοιμωμένων τραυματίσας, καὶ τὸν ἰατρὸν τοῦ βασιλέως Ἀνδρίαν ἀποκτείνας, ἀνεχώρησε μετ' ἀσφαλείας εἰς τὴν ἑαυτοῦ παρεμβολήν, βραχέα θορυβηθεὶς ἤδη περὶ τὴν τοῦ χάρακος ἔκπτωσιν·<sup>d</sup> τῇ μὲν τόλμῃ<sup>7</sup>

Ptole-  
mæum oc-  
cisurus, me-  
dicum ob-  
truncat.

<sup>a</sup> περικοτὴν edd. cum Bav. Aug. et Regiis.

<sup>b</sup> ἰδυμένηαν Aug. Reg. A.

κακίαν τὴν δύναμιν Vat. Flor. Urb.

<sup>c</sup> Abest h. l. μὲν a Bav.

<sup>d</sup> τῇ μέρει

τόλμῃ edd. cum Bav. Aug. et Regiis.

spatio, modo equitum, modo peditum velitationes committerentur.

LXXXI. Per idem tempus Theodotus facinus est ausus Ætolicæ quidem, sed tamen virilis prorsus audaciæ. Quia enim in Ptolemæi aula ante versatus fuerat, ac propterea mores illius et vitæ quotidianæ consuetudinem notam habebat; duobus tantum comitatus, ante lucem hostile vallum intrat. Et a vultu ille quidem dignosci non poterat propter tenebras; a veste autem et cetero cultu notabilis non erat, quum etiam in illis castris varius ornatus reperiretur. Observato autem superioribus diebus loco tabernaculi

regii; (admodum enim exiguo a castris intervallo velitationes erant editæ:) magna audacia eo fecit impetum. Ac primo quidem obvios omnes fefellit: verum ubi in tentorium illud irrupit, in quo responsa dare adeuntibus et cœnare solitus Rex erat, omnes scrutatus angulos, a rege aberravit; quippe qui extra insigne illud tabernaculum et prætorium suum solebat quiescere. Ceterum ex iis qui ibi cubabant duobus vulneratis, Andream etiam medico obtruncato, sine discrimine in castra sua se recepit; tum demum, cum vallo erumperet, leviter interpellatus. Atque adeo, quod ad audaciam quidem

συντεταλακὲς τὴν πρόθεσιν, τῇ δὲ προοίᾳ δισφαλμένος, A. U. 537. διὰ τὸ μὴ καλῶς ἐξητακίναί, τοῦ τὴν ἀνάπαυσιν ὁ Πτολεμαῖος εἰῶθαι ποιῆσθαι.

LXXII. Οἱ δὲ βασιλεῖς, πένθ' ἡμέρας ἀντιστρατο- PUGNA AD  
RAPHIAM.  
πιδεύσαντες ἀλλήλοις, ἔγνωσαν ἀμφοτέροι, διὰ μάχης  
2 κρίνειν τὰ πράγματα. Καταρχομένῳ δὲ τῶν περὶ τὸν  
Πτολεμαῖον κινεῖν τὴν δύναμιν ἐκ τοῦ χάρακος, εὐθὺς  
οἱ περὶ τὸν Ἀντίοχον ἀντιεξῆγον. καὶ τὰς μὲν φάλαγ-  
γας ἀμφοτέροι, καὶ τοὺς ἐπιλέκτους τοὺς εἰς τὸν Μα-  
κεδονικὸν τρόπον καθοπλισμένους, κατὰ πρόσωπον ἀλλή-  
3 λων ἔταξαν. Τὰ δὲ κέρατα, Πτολεμαῖον μὲν, ἐκότερα Ptolemæi  
acies.  
4 τοῦτοκ' ἐσύστατο τὸν τρόπον. Πολυκράτης μὲν εἶχε  
μετὰ τῶν ὑφ' ἑαυτὸν ἱππῶν τὸ λαῖον κέρας. τούτου δὲ  
καὶ τῆς φάλαγγος μεταξὺ, Κρητὲς ἦσαν παρ' αὐτοὺς  
τοὺς ἱππεῖς. ἐξῆς δὲ τούτοις, τὸ βασιλικὸν ἄγλημα.  
μετὰ δὲ τούτους, οἱ μετὰ Σικεράτους πελτασταί, συν-  
άπτοντες ταῖς Λίβυσι ταῖς εἰς τὸν Μακεδονικὸν τρόπον  
5 καθοπλισμένοις. Ἐπὶ δὲ τοῦ δεξιοῦ κέρας, Ἐχεκράτης  
ἦν ὁ Θετταλὸς, ἔχων τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἱππεῖς. παρὰ δὲ  
τούτοις ἐκ τῶν εὐνύμων ἴσταντο Γαλάται καὶ Θραῖες.  
6 ἐξῆς δὲ τούτοις, Φοξίδας εἶχε τοὺς ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος  
μισθοφόρους, συνάπτοντας τοῖς τῶν Αἰγυπτίων φάλαγ-  
7 γίταις. τῶν δὲ θηρίων, τὰ μὲν τετταράκοντα κατὰ τὸ  
λαῖον ἦν, ἐφ' οὗ Πτολεμαῖος αὐτὸς ἐμελλε ποιῆσθαι

• Vulgo *σύσταται*.

† *ἐφ' αὐτῇ* Vat. Flor.

attinet, propositum suum est execu-  
tari, imprudentia tantum lapsus, quia  
parum diligenter locum inquiseverat,  
ubi quietem capere moris haberet *Pto-*  
*lemaus*.

LXXII. Postquam per dies quinque  
opposita invicem castra reges habuis-  
sent, visum utrique est, *prælio jam*  
*docendum*. Quum igitur prior *Pto-*  
*lemaus* suos vallo eduxisset, extemplo  
*Antiochus* quoque educere e castris et  
aciem contra dirigere. Phalanges suas  
ambo et delectorum aciem armatu  
Macedonico instructorum adversis in-  
vicem frontibus collocarunt. Cornua  
*Ptolemæus* utrimque hoc ordinaverat

modo. *Lævum* curabat *Polycrates*  
cum his equitibus qui ducatum ejus  
sequebantur. Inter hos et phalangem,  
primi erant Cretenses ad latus ipsum  
equitum. Juxta hos regium *Agema*  
stabat. Deinde cetrati, duce *Socrate*; hi  
Libyas contingebant, qui Macedonum  
armis erant armati. Dextrum cornu  
tenebat *Echecrates* Thessalus, equites  
habens quibus præerat. Ad lævam  
*Echecratis* stabant Galli ac Thracæ.  
Deinde *Phoxidas* cum mercenariis  
Græcis, qui *Ægyptiacæ* phalangi ad-  
hærebant. Ex elephantis quadraginta  
in lævo cornu erant locati, ubi *Ptole-*  
*mæus* ipse pugnam erat facturus: tres

OL. 140. 3. τὸν κίνδυνον· τὰ δὲ τριάκοντα καὶ τρία πρὸ τοῦ δεξιῷ  
 κέρατος ἐτίτακτο, <sup>ε</sup>κατ' αὐτοὺς τοὺς μισθοφόρους ἰπ-  
 πείς. Ἀντίοχος δὲ τοὺς μὲν ἐξήκοντα τῶν ἰλεφάντων, <sup>8</sup>  
 ἰφ' ᾧ ἦν Φίλιππος ὁ σύντροφος αὐτοῦ, πρὸ τοῦ δεξιῷ  
 κέρατος προίστησε, <sup>κ</sup>καθ' ὃ ποιῆσθαι τὸν κίνδυνον αὐτὸς  
 ἔμελλε πρὸς τοὺς περὶ τὸν Πτολεμαῖον. τούτων δὲ <sup>9</sup>  
 κατόπιν δισχιλίους μὲν ἰππεῖς τοὺς ὑπ' Ἀντίπατρον  
 ταττομένους ἐπίστησε, δισχιλίους δὲ ἐν ἱπικαμπίῳ  
 παρενέβαλε. παρὰ δὲ τοὺς ἰππεῖς ἐν μετὰ πρὸς τοὺς <sup>10</sup>  
 Κρήτας ἔστησε. τούτοις δ' ἐξῆς ἔταξε τοὺς ἀπὸ τῆς  
 Ἑλλάδος μισθοφόρους· <sup>κ</sup>μετὰ δὲ τούτων, <sup>ι</sup>καὶ τῶν εἰς  
 τὸν Μακεδονικὸν τρόπον καθωπλισμένοι τοὺς μετὰ Βυτ-  
 τάκου τοῦ Μακεδόνης ὄντας πεντακισχιλίους παρενέ-  
 βαλε. Τῆς δ' εὐανύμου γάξεως, ἰπ' αὐτὸ μὲν τὸ <sup>11</sup>  
 κέρας ἔθηκε δισχιλίους ἰππεῖς, ᾧ ἡγεῖτο <sup>μ</sup>Θεμισών.  
 παρὰ δὲ τούτους Κάρδακας καὶ Λυδοὺς ἀκοντιστάς·  
 ἐξῆς δὲ τούτοις, τοὺς ὑπὸ <sup>ν</sup>Μενέδημον εὐζώνους, ὄντας  
 εἰς τρισχιλίους. μετὰ δὲ τούτους, <sup>ο</sup>Κισσίους καὶ Μή- <sup>12</sup>  
 δους καὶ Καρμανίους· παρὰ δὲ τούτους, <sup>ρ</sup>Ἀραβαῖς ἅμα  
 τοῖς προσχωροῖς, συνάπτοντας τῇ φάλαγγι. <sup>ρ</sup>τὰ δὲ <sup>13</sup>  
 κατάλοιπα τῶν θηρίων τοῦ λαιοῦ κέρατος προβάλετο,  
 τῶν βασιλικῶν τινὰ γεγονότα παίδων ἐπιστήσας, Μυ-  
 σκον <sup>ι</sup>τοῦνομα.

<sup>ε</sup> κατὰ τοὺς μισθ. Aug. <sup>κ</sup> καθ' ὃ, Vat. Flor. Urb. Aug. Reg. A. <sup>ι</sup> ἰπ-  
 πείων Vat. Flor. Aug. Reg. A. <sup>κ</sup> μετὰ δὲ τούτων Casaub. invitis MStis.  
<sup>ι</sup> καὶ τοὺς Aug. Et deinde καθωπλισμένους idem. <sup>μ</sup> Θεμισών Vat. Flor. Aug.  
 Reg. A. <sup>ν</sup> Μενέδημον cdd. <sup>ο</sup> Κισσίους h. l. Aug. Reg. A. Κισσίους Urb.  
 P Vulgo ex Bav. edebatur τὰ δὲ κατάλοιπα τῶν θηρίων τοῦ βασιλικῷ κέρατος προ-  
 βάλετο τοῦ λαοῦ, τῶν βασιλ. &c. <sup>ι</sup> τοῦνομα abest ab omnibus vett. libris  
 excepto Bav.

et triginta dextrum cornu et mercena-  
 rios equites protegebant. *Antiochus*  
 vero bestias sexaginta, quibus erat  
 praepositus *Philippus*, regis collecta-  
 neus, ante cornu dextrum, ubi dimi-  
 caturus ipse erat cum *Ptolemaeo*, locat.  
 Horum a tergo equites his mille, duce  
*Antipatro*, stare iussit: quibus toti-  
 dem alios falcata figura dispositos ad-  
 junxit. Juxta equites, eadem fronte,  
 Cretenses statuit: deinde eos, qui mer-  
 cede fuerant e Graecia acciti; hisque  
 intermiscuit quinque illa millia, Mace-  
 donico more armata, quibus *Bytacus*

praerat Macedo. Laevam quod atti-  
 net aciem, in ipso quidem cornu equi-  
 tes his mille posuit, quorum dux  
*Themison*. His Cardaces applicuit et  
 Lydos jaculatores: deinde expedito-  
 rum tria millia sub *Menedemi* du-  
 catu. His adhaerebant Cissii, Medi,  
 et Carmani: his Arabes, et finitimi  
 populi, qui jam phalangem ipsam con-  
 tingebant. Reliquos elephantos cor-  
 nui sinistro praeposuit, praefecto illis  
*Myiscu*, inter pueros regios in aula  
 quondam educato.

LXXXIII. Τούτοι δὲ τὸν τρόπον τῶν δυνάμεων ἔκτε-<sup>A. U. 337.</sup>  
 ταγμένων, ἵππαρῆσαν οἱ βασιλεῖς ἀμφότεροι κατὰ<sup>Reges hortantur suos.</sup>  
 πρόσωπον, τὰς αὐτῶν τάξεις παρακαλοῦντες ἅμα τοῖς  
 2 ἡγεμόσι καὶ φίλοις. μεγίστας δ' ἐν τοῖς φαλαγγίταις  
 ἑλπίδας ἔχοντες ἀβρότεροι, πλείστην καὶ σπουδὴν καὶ  
 3 παρακλῆσιν ἐποιοῦντο περὶ ταύτας τὰς τάξεις. Πτολε-  
 μαίῳ μὲν Ἀνδρομάχου καὶ Σωσιβίου καὶ τῆς ἀδελφῆς  
 Ἀρσιόης, τῷ δὲ Ἀντιόχῳ, Θεοδότῳ καὶ Νικάρχῳ  
 συμπααρακαλοῦντων, διὰ τὸ παρ' ἑκατέρων τούτους  
 4 ἔχειν τὰς τῶν φαλαγγιτῶν ἡγεμονίας. Ἦν δὲ παρα-  
 πλήσιος ὁ νοῦς τῶν ὑπὸ ἑκατέρου παρακαλουμένων. ἴδιον  
 μὲν γὰρ ἔργον ἐπιφανές καὶ κατηξιωμένον προφέρεισθαι  
 τοῖς παρακαλουμένοις, οὐδέτερος αὐτῶν εἶχε, διὰ τὸ  
 5 προσφάτως παρεληφθῆναι τὰς ἀρχάς. τῆς δὲ τῶν προ-  
 γόνων δόξης, καὶ τῶν ἐκείνοις πεπραγμένων ἀναμιμνή-  
 σκοντες, φρόνημα καὶ θάρσος τοῖς φαλαγγίταις ἐπι-  
 6 ρῶντο παριστάνει. μάλιστα δὲ τὰς ἐξ αὐτῶν εἰς τὸ  
 μέλλον ἑλπίδας ἐπιδεικνύντες, καὶ κατ' ἰδίαν τοὺς  
 ἡγουμένους καὶ κοιῆ πάντας τοὺς ἀγωνίζεσθαι μέλ-  
 λοντας ἡξίου καὶ παρεκάλουν, ἀνδρωδᾶς καὶ γενναίως  
 7 χρῆσασθαι τῷ παρόντι κινδύνῳ. Ταῦτα δὲ καὶ τούτοις  
 παραπλησία λέγοντες, τὰ μὲν δι' αὐτῶν, τὰ δὲ καὶ διὰ  
 τῶν ἐρμηνέων, παρίπτευον:

<sup>1</sup> Libri omnes *ἰππάρῆσαν*. Correx. Casaub.  
 Reisk.

<sup>2</sup> παρ' ἑκατέρων malim cum

LXXXIII. Ad hunc modum instru-  
 ctis utrimque copiis, uterque Rex,  
 amicis ac ducibus comitatus, aciei  
 frontem obequitans, suos alloqui cepit.  
 Et quum in suis ambo phalangitis  
 spem maximam reponeret; ad horum  
 cohortes incitandas adhortandasque  
 plurimum studii posuerunt. Ac *Pto-*  
*lemaeo* quidem *Andromachus*, et *Soti-*  
*bis*, cum *Arasio*, regis sorore; *Anti-*  
*ochus* vero *Theodotus* et *Nicarchus* suos  
 hortando secundas agebant: hi enim  
 erant in utroque exercitu phalangita-  
 rum duces. Quæ autem irritandi mi-  
 litis causa utraque ex parte diceban-  
 tur a regibus, simili fere erant argu-

mento. Neuter namque illorum fa-  
 cinus ullum suum insigne ac memo-  
 rabile habebat in medium proferre:  
 utpote qui non multo ante regna illa  
 suscepissent. Itaque gloria et rebus  
 gestis majorum commemorandis eri-  
 gere phalangitarum animos et ad præ-  
 lium accendere conabantur. Ante  
 omnia vero maximis propositis præ-  
 miis, qua privatim duces, qua omnes  
 in commune qui dimicaturi erant,  
 orare, hortari, ut generoso fortique  
 animo præsentem pugnam capesserent.  
 Hæc illi, obequitantes, et his similia,  
 partim per se, partim per interpretes,  
 dicere.

Ol. 140. 2.  
Commissio  
pugnae ad  
Raphiam.

Elephantorum  
pugna.

Libyci ele-  
phantes  
timent In-  
dicos.

ΛXXIV. Ἐπεὶ δὲ παριὼν ἦκε μετὰ τῆς ἀδελφῆς  
Πτολεμαῖος μὲν ἐπὶ τὸ πάσης τῆς σφιδέρας παρα-  
τάξις εὐθύνοιοι, Ἀντίοχος δὲ μετὰ τῆς βασιλικῆς  
ἰλῆς ἐπὶ τὸ δεξιὸν, σημεινάντες τὸ πολεμικόν, "συνέ-  
βαλον πρῶτοι ταῖς θηρίοις. ὀλίγα μὲν οὖν τινα τῶν  
παρα Πτολεμαίου συνήρσις ταῖς ἐναντίοις· ἐφ' ὧν ἐποί-  
ων ἀγῶνα καλὸν οἱ πυργομαχοῦντες, ἐκ χειρὸς ταῖς  
σφιδέσαις διαδορατιζόμενοι καὶ τύπτοντες ἀλλήλους· ἔτι  
δὲ καλλίω τὰ θηρία, βριαυμαχοῦντα καὶ συμπίπτοντα  
κατὰ πρόσωποι αὐτοῖς. Ἔστι γὰρ ἡ τῶν ζώων μάχη  
τοιαύτη τις· συμπλέξαντα καὶ παρεμβολόντα τὰς  
ὀδόντας· εἰς ἀλλήλους, ὡθεῖ τῇ βίᾳ, διερεϊδόμενα περὶ  
τῆς χάρας, ὥς ἂν κατακρατῇσιν τῇ δυνάμει θάτερον,  
παρώσῃ τὴν θατέρου προνομῆν. ὅταν δ' ἅπαξ ἐγκλίνας  
πλάγιον λάβῃ, τινρώσκει ταῖς ὁδοῦσι, καθάπερ οἱ ταῦροι  
τῶς κίρασι. τὰ δὲ πλεῖστα τῶν τοῦ Πτολεμαίου θη-  
ρίων ἀπεδειλία τὴν μάχην· ὅπερ ἔθος ἐστὶ ποιεῖν ταῖς  
Λιβυκαῖς ἐλέφασιν. τὴν γὰρ ὁσμὴν καὶ φωνὴν οὐ μένου-  
σιν, ἀλλὰ καὶ, καταπεπληγμένοι τὸ μέγεθος καὶ τὴν  
δύναμιν, ὥς γε μοι δοκεῖ, φεύγουσιν εὐθὺς ἐξ ἀπα-  
στήματος τοὺς Ἰνδικούς ἐλέφαντας· ὃ καὶ τότε συνέβη  
γενέσθαι. Τούτων δὲ διαταραχθέντων, καὶ πρὸς ταῖς

Alia verborum serie vulgo editur: Ἐπεὶ δὲ παριὼν ἦκε Πτολεμαῖος μὲν μετὰ  
τῆς ἀδελφῆς ἐπὶ τὸ πάσης τῆς παρατάξεως εὐθύνοιοι τῆς σφιδέρας. "προσέβαλον  
edd. ex Bav. \* ἀλλήλους Bav. in contextu. † Sic ex conj. emendavi. καὶ  
τὰς πρὸς αὐτῶν τάξεις edd. cum Bav. Aug. Reg. A. καὶ τὰς πρὸς αὐτῶν τάξεις Urb.  
Val.

ΛXXIV. Deinde ut pervenire Pto-  
lemaeus quidem et soror ipsius ad aciei  
suae laevum cornu, Antiochus vero cum  
regia equitum turma in dextrum;  
classicum incinere jussis tubicinibus,  
prælium elephantis commiserunt. Ac  
fuerunt e Ptolemaicis bestiae nonnullae  
quidem, quæ in adversas irruerunt.  
Ac tunc quidem, qui super his e tur-  
ribus pugnabant, præclarum prælium  
ciere; sarissis, quas manibus tenebant,  
e proximo rem gerentes, seque invicem  
cadentes; pulcrius tamen adhuc spec-  
taculum erant belluæ ipsæ, totis vi-  
ribus inter se decertantes, et cum im-  
petu aliam in alias irruentes. Est enim  
elephantorum pugna hujusmodi. Com-

plexi invicem, dentibus commissis,  
quanta maxima vi pollent, adversus  
se invicem connituntur, de statione  
dimicantes, donec victor tandem alter  
evadat, et alterius proboscidem im-  
pulsu suo dimoveat. Ubi vero semel  
inclinatæ bestiae latus patet, sic denti-  
bus, ut taurus cornibus, victor infert  
vulnera. Ceterum belluarum Ptole-  
mæi pleræque certamen detrectabant.  
Quod enim Libycis elephantis accidere  
solet; ut neque odorem neque barri-  
tum ferant Indicarum, sed, cum ma-  
gnitudine, tum robore illarum, ut  
equidem arbitror, perterritæ, fugiant  
statim ante quam appropinquent; id  
tunc quoque usu venit. Consternatis

αὐτῶν τάξεις συναθρομένων, τὸ μὲν ἄγημα τὸ τοῦ Α. Υ. 837.  
 8 Πτολεμαίου πιεζόμενοι ὑπὸ τῶν θηρίων, ἐνέκλινε. τοῖς <sup>Lævum</sup> Πτολεμαί <sup>cornu vin-</sup>  
 δὲ περὶ τὸν Πολυκράτην, καὶ τοῖς ὑπὸ τοῦτον ἰππεῦσι <sup>citur.</sup>  
 διατεταγμένοις, οἱ περὶ τὸν Ἀντίοχον ὑπὲρ τὰ θηρία  
 9 περιπερῶντες <sup>2</sup> καὶ προσπίπτοντες, ἐνέβαλον. ἅμα δὲ  
 τούτοις, τῶν ἐλεφάντων ἑνὸς, οἱ περὶ τὴν φάλαγγα  
 τῶν Ἑλλήνων μισθοφόροι <sup>2</sup> προσπιδόντες, τοὺς τοῦ Πτο-  
 λεμαίου πελταστὰς ἐξέωσαν, προσυγκεχυκότων ἤδη καὶ  
 10 τὰς τούτων τάξεις τῶν θηρίων. Τὸ μὲν οὖν ἐκόνυμον  
 τοῦ Πτολεμαίου, τοῦτον τὸν τρόπον πιεζόμενον, ἐνέκλινε  
 πάν.

LXXXV. Ἐχρατάης δ', ὁ τὸ δεξιὸν ἔχων κέρας, τὸ <sup>Dextrum</sup>  
 μὲν πρῶτον ἱεραδόκει τὴν τῶν προειρημένων κεράτων <sup>cornu vin-</sup>  
 σύμπτωσιν ἑπεί δὲ τὸν μὲν κοινοστὸν ἰάρα κατὰ τῶν  
 ἰδίων φερόμενον, τὰ δὲ παρ' αὐτοῖς θηρία τὸ παράπαν  
 2 οὐδὲ προσεῖναι τολμῶντα τοῖς ὑπεναντίοις· τῷ μὲν  
 Φοξίδα παρήγγειλε, τοὺς ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος ἔχοντι  
 μισθοφόρους, συμβαλεῖν τοῖς κατὰ πρόσωπον ἀντιτε-  
 3 ταγμένοις. αὐτὸς δ' ἐξαγαγὼν κατὰ κέρας τοὺς ἰππεῖς  
 καὶ τοὺς ὑπὸ τὰ θηρία τεταγμένους, τῆς μὲν ἰφάδου τῶν  
 θηρίων ἐκτὸς ἵγειναι· τοὺς δὲ τῶν πολεμίων ἰππεῖς, οὓς  
 μὲν ὑπεραίρων, αἷς δὲ κατὰ κέρας ἐμβάλλων ταχίως  
 4 ἐπρέψατο. τὸ δὲ παραπλήσιον ὅ τι Φοξίδας καὶ πάν-  
 τες οἱ περὶ αὐτὸν ἐποίησαν· προσπιδόντες γὰρ τοῖς

<sup>2</sup> καὶ προσπίπτουσι voluit Reisk.

προσπίπτουσι Vat. Flor. Urb. Reg. A. B.  
 προσπίπτουσι Aug. προσπίπτουσι edd. ex Bav.

igitur belluis, et ad suorum ordines  
 retro compulsis; agema *Ptolemæi*, ab  
 his pressum, inclinari cepit. *Antio-*  
*chus* vero, circumducto supra bestias  
 agmine, in *Polycratem* et equitatum,  
 cui ille præerat, dedit impetum: si-  
 mulque, præter interius elephantorum  
 latus, Græcorum mercenarii, qui circa  
 phalangem erant constituti, *Ptolemæi*  
 cetratos impellunt, quorum jam ante  
 ordines bestie turbaverant. Itaque  
 lævum quidem *Ptolemæi* cornu, hoc  
 pacto pressum, omni ex parte in fugam  
 inclinavit.

LXXXV. *Echecrates* vero, qui dextro  
 curabat, principio quidem illorum de

quibus diximus eorumque concursum  
 observabat; postea vero quæ a suis pul-  
 verem ingentem ferri in suos vidit,  
 bestias autem, quæ a suis partibus  
 stabant, ne accedere quidem ullo modo  
 ad hostem velle; *Phoridas* Græcorum  
 mercenariorum ductori mandat, ut  
 oppositos sibi hostes invadat: ipse  
 vero, equitibus et sis, qui pone ele-  
 phantos stabant, a latere eductis, et  
 extra periculum ab impulsu bestiarum  
 positis, hostilem equitatum, aliorum  
 targa petens, alios a latere adoriens, in  
 fugam cito avertit. Idem et *Phoridas*  
 et omnes qui circa illum erant fece-  
 runt; in Arabes namque et Medos

OL. 140. 3. Ἄρραψι καὶ τοῖς Μήδοις, ἠνάγκασαν ἀποστραφέντας  
 Φεύγειν προτροπάδην. Τὸ μὲν οὖν δεξιὸν τῶν περὶ τὸν 5  
 Phalangum Ἀντίοχον ἰνίκα, τὸ δ' εὐάνυμοι ἦντᾶτο. Τὸν δὲ προει- 6  
 pugna. ρημένον τρόπον αἱ φάλαγγες, ἀμφοτέρων τῶν κεράτων  
 αὐταῖς ἐψιλωμένων, ἔμεινον ἀκέραιοι κατὰ μέσον τὸ  
 πεδίου, ἀμφοτέρους ἔχουσai τὰς ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος  
 ἐλπίδας. Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον Ἀντίοχος μὲν 7  
 ἠγωνίζετο τῷ κατὰ τὸ δεξιὸν κέρας προτερήματι. Πτο- 8  
 λεμαῖος δὲ, τὴν ἀποχώρησιν ὑπὸ τὴν φάλαγγα ἔπειση-  
 μένος, τότε προελθὼν εἰς μέσον, καὶ φανείς ταῖς δυνά-  
 μισι, τοὺς μὲν ὑπεναντίους κατεπλήξατο, τοῖς δὲ παρ'  
 αὐτοῦ μεγάλην ὀρμὴν ἐνιεργάσατο, καὶ προθυμίαν. διὸ 9  
 καὶ καταβαλόντες παραχρῆμα τὰς ὁσείσας αἱ περὶ  
 Fugatur τὸν Ἀνδρόμαχον καὶ Σωσίβιον ἱπῆγον. οἱ μὲν οὖν 10  
 phalanx ἐπίλειπτοι τῶν Συριακῶν βραχύν τινα χρόνοι ἀντίστη-  
 Antiochi. σαν, ὅς τε μετὰ τοῦ Νικάρχου ταχίως ἐγκλίναντες  
 ὑπεχώρου. Ὁ δ' Ἀντίοχος, ὡς ἂν ἄπειρος καὶ πῖος, 11  
 ὑπολαμβάνων ἐκ τοῦ καθ' ἑαυτὸν μέρους, καὶ τὰ λοιπὰ  
 παραπλησίως αὐτῷ πάντα νικᾶν, ἐπέκειτο τοῖς Φεύ-  
 γουσιν. ὅψι δὲ πότε τῶν πρὸς αὐτὸν τινὸς ἐπιστή- 12  
 σαντος αὐτὸν, καὶ δείξαντος φερόμενον τὸν κοινορτὸν ἀπὸ  
 τῆς φάλαγγος ἐπὶ τὴν ἑαυτῶν παρεμβολήν, τότε συν-  
 νοήσας τὸ γιννόμενον, ἀνατρέχειν ἐπειρᾶτο μετὰ τῆς

<sup>b</sup> *saerius* MSti omnes, et sic aliās passim.  
 MStis.

<sup>c</sup> αἱ δὲ μετὰ Casaub. invitā

facta impressione, terga dare et fugam  
 effusam capessere omnes coegerunt.  
 Igitur dextrum quidem Antiochi cornu  
 vincere, at sinistrum vinci. Et quum  
 hoc pacto phalanges amborum nudatæ  
 suis cornibus essent, ipse interim me-  
 dio campo integræ manebant, inter  
 spem metumque de futuro pariter  
 fluctuantes. Quæ cum agebantur,  
 Antiochus in dextro cornu cum ma-  
 xime prosperam pugnam faciebat.  
 Ptolemæus vero, qui ad phalangem se  
 receperat, in mediam progressus aciem,  
 ubi in utriusque exercitus conspectum  
 venit, pavorem hostibus at suis alacri-  
 tatem ingentem et pugnae ardorem

ingeneravit. Igitur *Andromachus* et  
*Sosibius*, inclinatis prope prætentis-  
 que sarissis, in hostem ducere. Quo  
 facto, delecti ex Syriacis vix aliquan-  
 tiisper restiterunt in acie; et qui cum  
*Nicarcho* erant, protinus inclinati ces-  
 serunt. *Antiochus* vero, ut rerum im-  
 peritus ac juvenis, quia ipse ex adverso  
 stantes hostes vicerat, ceteras quoque  
 sui exercitus partes vincere omnes ra-  
 tus, fugientibus incumberebat. Tandem  
 vero ab aliquo e senioribus, quid age-  
 retur, monitus attendere, quum ille  
 pulverem ei indicaret, qui a phalange  
 ad castra ipsius ferebatur; tum de-  
 mum, re cognita, in eum locum, ubi

βασιλικῆς ἐπὶ τὸν τῆς παρατάξεως τόπον <sup>d</sup>σημαίας. A. U. 537.

13 καταλαβὼν δὲ τοὺς παρ' αὐτοῦ πάντα πεφευγότας, οὕτως ἐποίητο τὴν ἀποχώρησιν εἰς τὴν 'Ραφίαν' τὸ μὲν καθ' ἑαυτὸν μέρος πεπισμύμενος νικᾶν, διὰ δὲ τὴν τῶν ἄλλων ἁγηνίαν καὶ δειλίαν ἐσφάλθαι νομίζων τοῖς ὅλοις.

LXXXVI. Πτολεμαῖος δὲ, διὰ μὲν τῆς φάλαγγος <sup>Ptolemæus victor ad Raphiam.</sup> τὰ ὅλα διακρίνας, διὰ δὲ τῶν ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρατος ἱππέων καὶ μισθοφόρων, πολλοὺς ἀποκτείνας κατὰ τὸ δῖωγμα τῶν ὑπεναντίων· τότε μὲν ἀναχωρήσας, ἐπὶ τῆς ὑπαρχούσης ἡλίσθη παρεμβολῆς. τῇ δ' ἐπαύριον, τοὺς μὲν ἰδίους νεκροὺς ἀνελόμενος καὶ θάψας, τοὺς δὲ τῶν ἐναντίων σκυλεύσας, ἀνέζηυξε, καὶ προῆγε πρὸς τὴν 3 'Ραφίαν. Ὁ δ' Ἀντίοχος ἐκ τῆς φυγῆς ἐβούλετο μὲν εὐθὺς ἔξω στρατοπεδεύειν, συναθροίσας τοὺς ἐν τοῖς συστήμασι πεφευγότας· τῶν δὲ πλείστων εἰς τὴν πόλιν πεποιημένων τὴν ἀποχώρησιν, ἠναγκάσθη καὶ 4 αὐτὸς εἰσελθεῖν. οὗτος μὲν οὖν ὑπὸ τὴν ἰσθμὴν ἔξαγαγὼν τὸ σωζόμενον μέρος τῆς δυνάμεως, δίειπνε πρὸς Γάζαν· καὶ κατὰ καταστρατοπεδεύσας, καὶ διαπεμφάμενος περὶ τῆς τῶν νεκρῶν ἀναιρέσεως, ἐκήδευσεν τοὺς 5 τεθνεῶτας ἑυποσπόνδους. Ἦσαν δ' οἱ τετελευτηκότες <sup>Numerus desideratum.</sup> τῶν παρ' Ἀντιόχου, πεζοὶ μὲν οὐ πολὺ λείποντες μυ-

<sup>d</sup> Vocab. σημαίας abest ab Vat. Flor. Urb. Aug. In Reg. A. intra lineas a recentiori manu scriptum. A librario codicis Bav. ex conject. adjectum videtur; quem, paulo ante, τῆς βασιλικῆς σημαίας fuisset scribendum. <sup>e</sup> Sic Flor. Aug. Reg. A. ἀγηνίαν ed. Ernestus. ἀγηνίαν ed. 1. 2. 3. 4. et Reg. B. cum Bav. ἀγηνίαν Urb. <sup>f</sup> ἱσχυρίαν Flor. <sup>g</sup> ὑποσπόνδους omnino scribendum. Sed nil variant libri.

steterat acies, accurrere cum prætorianis conatus est. Sed ubi omnes suos fugæ se mandasse vidit, etiam ipse Raphiam concessit: persuasus, quod in se fuisset, vincere se; sed propter aliorum degeneres animos et ignaviam universa dimicatione victum se ratus.

LXXXVI. Ptolemæus, prosperum summæ rerum eventum per phalangem consecutus; per equites vero et mercenarios dextri sui cornu multis fugientium hostium occisis; e pugna se recipiens, in castris, unde militem eduxerat, nocte illa mansit. Postridie

vero ejus diei, sublati suorum corporibus humanisque, hostium autem spoliatis, movet signa et Raphiam ducit. Antiochus statim a fuga, iis suorum in unum collectis, qui catervatim conglobati fugerant, extra urbem munire castra voluerat: sed quia plerique illorum intra moenia se receperant, ipse quoque ingredi fuit coactus. Inde vero ante lucem reliquis exercitus eductis, Gazam contendit: ubi positis castris, ad Ptolemæum de tollendis cadaveribus mittit; impetrataque ab eo venia, mortuis justa facit. Ceciderant autem ex Antiochi copiis non

ΟΙ. 140. 3. *ρίαν, ἰππῆς δὲ πλείους τριακοσίαν· ἔζωγρεῖα δ' ἰάλα-  
σαι ὑπὲρ τοὺς τετραπισχιλίους. ἐλέφαντες δὲ τρεῖς 6  
μὲν παραχρῆμα, δύο δ' ἐκ τῶν τραυμάτων ἀπέθανον.  
Τῶν δὲ παρὰ Πτολεμαίου, πεζοὶ μὲν εἰς χιλίους καὶ  
πεντακοσίους ἐτελεύτησαν, ἰππῆς δὲ εἰς ἑκτακοσίους·  
τῶν δὲ ἐλεφάντων ἑκαίδεκα μὲν ἀπέθανον, ἤρεθσαν  
δ' αὐτῶν οἱ πλείους. <sup>h</sup>Ἡ μὲν οὖν πρὸς Ῥαφίαν μάχη 7  
γενομένη τοῖς βασιλεῦσι περὶ Κοίλης Συρίας, τοῦτον  
ἀπτελείσθη τὸν τρόπον. Μετὰ δὲ τὴν τῶν νεκρῶν 8  
ἀναίρεσιν, Ἀντίοχος μὲν ἐποιεῖτο τὴν ἀποχώρησιν εἰς  
τὴν οἰκίαν μετὰ τῆς δυνάμειος· Πτολεμαῖος δὲ τὴν  
εἰς Ῥαφίαν καὶ τὰς ἄλλας πόλεις ἐξ ἰφθόου παρε-  
λάμβαν· πάντων τῶν πολιτευμάτων ἀμειλιωμένων ὑπὲρ  
τοῦ φθάσαι τοὺς πέλας περὶ τὴν ἀποκατάστασιν καὶ  
μετάθεσιν τὴν πρὸς αὐτόν. Ἴσως μὲν οὖν εἰώθασι πάν- 9  
τες περὶ τοὺς τοιούτους καιροὺς ἀρμόζισθαί πως αἰεὶ  
πρὸς τὸ παρόν· μάλιστα δὲ τὸ κατ' ἐκείνους τοὺς  
τόπους γίνεσθαι τῶν ἀνθρώπων εὐφυῆς καὶ πρόχρητον πρὸς  
ταῖς ἐκ τοῦ καιροῦ χάριτας. Τότε δὲ καὶ τῆς εὐνοίας 10  
προκαθηγουμένης πρὸς τοὺς ἀπὸ τῆς Ἀλεξανδρείας  
βασιλεῖς, εὐκότως τοῦτο συνέβαινε γίνεσθαι. τῇ γὰρ  
αἰκία ταύτῃ μᾶλλον αἰεὶ πως οἱ κατὰ Κοίλην Συρίαν  
ὄχλοι προσκυνοῦσι. ὅσπερ <sup>k</sup>οὐκ ἀπέλιπον ὑπερβολὴν 11*

Coelosyria  
civitates  
certatim  
Ptolemæo  
se tradunt.

<sup>f</sup> Ἐζωγρεῖα Urb. Reg. B. <sup>h</sup> Abest οὖν a vett. MStia. <sup>i</sup> Imo προσκύνουσι.  
προσκυνῶσι est in Reg. A. et sic a pr. manu fuerat in Aug. <sup>k</sup> οὐ κατέλιπον  
Aug. Reg. A.

multo pauciores decem millibus pedi-  
tum; equites amplius trecenti. Capti  
sunt vivi supra quatuor millia. Ele-  
phanti in conflictu perire tres, e vul-  
neribus postea duo. De *Ptolemæi* ex-  
ercitu occisi sunt pedites ad mille quin-  
genti; equites fere septingenti. Ex  
elephantis sedecim sunt trucidati;  
reliquorum pars major capta. Hic  
fuit ejus *pugna æritus*, quam de *Cæle*  
*Syriæ imperio ad Raphiam* reges pu-  
gnarunt. Sepultis suorum cadaveri-  
bus, *Antiochus* cum reliquis copiis do-  
mum est reversus. *Ptolemæus* et *Ra-  
phiam* et reliquas urbes e vestigio a  
civibus sibi traditas recepit: quum  
omnes civitates, in dominatu ipsius

instaurando et ad illum deficiendo, de  
celeritate inter se certarent. Et est  
sane quidem mos hic cunctis mortali-  
bus in ejusmodi temporibus, ut præ-  
senti fortunæ semper se accommo-  
dent: eximie tamen ejus regionis po-  
puli præ ceteris accommodato ingenio  
sunt promptoque ad id genus obsequia,  
si qua forte occasio ea postulaverit.  
Tunc vero, quum jam ante quoque  
animos hominum benevolentia erga  
*Ægypti* reges occupasset, non mirum  
est id accidisse. Fit enim nescio quo-  
modo, ut *Cæle* *Syriæ* populi ad vene-  
rationem hujus regis familiæ magis  
inclinent. Itaque ad demerendam  
ejus gratiam, nullum blandimentū ge-

ἀρεσκείας, στεφάνους καὶ θυσίας καὶ βωμοῖς καὶ Α. Π. 637.

ἵπαντι τοιοῦτον τρόπον τιμῶντες τὸν Πτολεμαῖον.

LXXVII. Ἀντίοχος δὲ, παραγενόμενος εἰς τὴν ἐκὼν <sup>Antiochus</sup> <sup>pacem pe-</sup>  
 νυμοι αὐτοῦ πόλιν, εὐθείας ἐξέπεμψε τοὺς περὶ τὸν Ἀν-  
 τίπατρον τὸν ἀδελφιδοῦν, καὶ Θεόδοτον τὸν Ἡμιόλιον,  
 πρεσβευτὰς πρὸς τὸν Πτολεμαῖον, ὑπὲρ εἰρήνης καὶ  
 2 διαλύσεως, ἀγωνῶν τῆς τῶν ὑπεραστίων ἰφοδοῦ. ἤπισται  
 μὲν γὰρ τοῖς ὄχλοις, διὰ τὸ γεγενῆσθαι ἐλάττωμα περὶ  
 αὐτόν· ἰφοδοῖτα δὲ πὺν Ἀχαιοὶ, μὴ συνεπιβῆναι τοῖς  
 3 καιροῖς. Πτολεμαῖος δὲ, τοῦτον οὐδὲν συλλογιζόμενος, <sup>Ptolemæus,</sup>  
 ἀλλ' ἀσμενίζων ἐπὶ τῷ γεγονότι προτερήματι διὰ τὸ  
 παραδόξον, καὶ συλλήβδην ἐπὶ τῷ Κοίλῃ Συρίαν <sup>quieti nimis</sup>  
 4 κτησθαι παραδόξως, οὐκ ἀλλότριος ἦν τῆς ἡσυχίας,  
 ἀλλ' ὑπὲρ τὸ δῖον οἰκίῳ, ἐλκόμενος ὕπὸ τῆς συν-  
 5 ἡθους ἐν τῇ βίᾳ βαθυμίας καὶ καχιζίας. πλὴν, πα-  
 ραγενομένων τῶν περὶ τὸν Ἀντίπατρον, βραχίον <sup>P</sup>προσ-  
 αταταβίς καὶ καταμεμψάμενος ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις  
 6 τὸν Ἀντίοχον, συνεχώρησε σπονδὰς ἱκανούτους. <sup>Pacem cum</sup>  
 ἅμα τούτοις μὲν ἱκανυρώσοντα τὰς διαλύσεις ἐξαπέ-  
 7 στείλει Σωσίβιον. Αὐτὸς δὲ, διατρίψας ἐπὶ τρεῖς μῆνας  
 ἐν τοῖς κατὰ Συρίαν καὶ Φοινίκην τόποις, καὶ κατα-

<sup>1</sup> ἰσχυρὰς τῇ τούτῃ Flor. Vat. παντοῦ τούτῃ Aug. Reg. A. <sup>2</sup> ἰσχυρὰς  
 Vat. Flor. <sup>3</sup> αἰκίῳ correxit Casaub. MSti omnes αἰκίῳ, et jungunt hanc  
 vocem cum seq. <sup>4</sup> ὁ δὲ τῇ, Vat. Flor. <sup>5</sup> προσαναταβίς correxit Casaub.

Mendose libri omnes προσαναταβίς. <sup>6</sup> Veteres libri omnes καὶ τούτοις. Prae-  
 pos. ἅμα ex conject. inserui. τούτοις μὲν, edidit Casaub. ex Reg. B. In quo tamen  
 est καὶ τούτοις μὲν. <sup>7</sup> ἰσχυρώσοντα correxi ex Flor. Vulgo ἰσχυρώσαντα.

Mox pro ἰσχυρώσαντα forsan συνελά. fuerat scribendum.

nus præsternitentes, coronis, sacrificiis, altaribus, ceteroque ejus generis cultu, *Ptolemæum* honorarunt.

LXXVII. *Antiochus* simulac cognominem sibi urbem est ingressus, *Antipatrum* fratris filium, et *Theodotum Hemilitium* legatos de pace ad *Ptolemæum* mittit; metu anxius, ne ab hostibus bello peteretur. Nam et copis suis diffidebat, propter acceptam cladem; et ab Achæo, ne hac occasione adversus se uteretur, sibi metusabat. Quorum omnium nihil reputans animo *Ptolemæus*, victoria tam inopiate contentus, et omnino Cæle Syriæ im-

perium recuperasse præter spem satie habens, adeo non erat alienus a quiete, ut plus etiam, quam par esset, ejus desiderio tangeretur: impellente ignavia et ceteris animi morbis, qui per universam vitam fuerunt illi familiares. Itaque, ubi *Antipater* cum reliquis legatis ad eum venit, minaciter paululum eos allocutus, et de *Antiochæ* questus injuriis, inducias in annum eis concessit. Simulque cum illis *Solimum*, firmando foederi, ad *Antiochum* dimisit. Ipse vero, tres in Syria ac Phœnicia menses moratus, composito civitatum statu, prætorem deinde om-

ΟΙ. 140. 3. *στησάμενος τὰς πόλεις· μετὰ ταῦτα, καταλιπὼν τὸν Ἀνδρομαχὸν τὸν Ἀσπίνδιον στρατηγὸν ἐπὶ πάντων τῶν προειρημένων τόπων, ἀνέβη μετὰ τῆς ἀδελφῆς καὶ τῶν φίλων ἐπ' Ἀλεξανδρείας· παραδοξὸν τοῖς ἐν τῇ βασι-  
λείᾳ πρὸς τὴν τοῦ λοιποῦ βίου προαίρεσιν τέλος ἐπι-  
τυθεικὸς τῷ πολέμῳ. Ἀντίοχος δὲ, τὰ περὶ τὰς 9  
σπονδὰς ἀσφαλισάμενος πρὸς τὸν Σωσίβιον, ἐγγίγντο  
κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς πρόθεσιν περὶ τὴν ἐπὶ τὸν Ἀχαιοὺν  
παρασκευήν. Τὰ μὲν οὖν κατὰ τὴν Ἀσίαν ἐν τού-9  
τοις ἦν.*

RHODIO-  
RUM felix  
calamitas.

LXXXVIII. Ῥόδιοι δὲ, κατὰ τοὺς προειρημένους  
καιροὺς, ἐπειλημμένοι τῆς ἀφορμῆς τῆς κατὰ τὸν σις-  
μὸν τὸν γινόμενον παρ' αὐτοῖς βραχὺ χρόνῳ πρότερον,  
ἐν ᾧ συνίβη τὸν τε Κολοσσὸν τὸν μέγαν πεσεῖν καὶ τὰ  
πλεῖστα τῶν τευχῶν καὶ τῶν ναυίων· οὕτως ἐχειρίζον-2  
νουνεχῶς καὶ πραγματικῶς τὸ γεγονός, ὥς μὴ βλάβης,  
διορθώσεως δὲ μᾶλλον, αὐτοῖς αἴτιον γενέσθαι τὸ σύμ-  
πτωμα. Τοσοῦτον ἄγνοια καὶ ῥαθυμία διαφέρει παρ' 3  
ἀνθρώποις ἐπιμελείας καὶ φρονήσεως, περὶ τε τοὺς κατ'  
ιδίαν βίους καὶ τὰς κοινὰς πολιτείας· ὥστε τοῖς μὲν  
καὶ τὰς ἐπιτυχίας βλάβην ἐπιφέρειν, τοῖς δὲ καὶ τὰς  
περιπετείας ἐπανορθώσεως γίνεσθαι παραίτιας. Οἱ 4  
γοῦν Ῥόδιοι τότε, παρὰ τὸν χειρισμὸν, τὸ μὲν σύμ-  
πτωμα ποιοῦντες μέγα καὶ δεινόν, αὐτοὶ δὲ σεμνῶς καὶ  
προστατικῶς κατὰ τὰς πρεσβείας χρώμενοι ταῖς ἐν-

nibus prædictis locis relinquens *Andromachum* Aspendium, cum sorore et amicis Alexandriam repetiit; imposito eo fine huic bello, quem subditi, reliquæ ejus vitæ atque institutorum gnari, satis mirari non poterant. *Antiochus*, firmato cum *Sosibio* fœdere, ad bellum contra Achæum, sicut antea proposuerat, se comparabat. Et *Asiæ* quidem *Rex* in hoc statu erant.

LXXXVIII. Per ea tempora, quæ hactenus persecuti sumus, *Rhodium*, occasione terræ motus usi, quo paullo ante fuerant conquassati; quo et magnus *Colossus* corruerat, et murorum ac navalium magna pars fuerat dejecta; in

ea calamitate tam prudenter ac sollerter se gesserunt, ut emolumento potius, quam damno, is casus illis cederet. Adeo enim cum in privata tum in publica re multum inter homines differunt imprudentia ignaviaque ab diligentia et prudentia; ut, qui illas sequitur, ei etiam res bene gesta male vertat; has qui adhibet, etiam gravissimi casus utilitatem ipsi concilient. *Rhodium* igitur, ea tempestate, hoc modo res suas administrantes, dum cladem acceptam mirifice exaggerant; dumque in legationibus, quas propterea obibant, cum in publicis congressibus, tum in privatis colloquiis, gravitate

τεύξεσι καὶ ταῖς κατὰ μέρος ὁμιλίαις, εἰς τοῦτ' ἤγαγον  
 τὰς πόλεις, καὶ μάλιστα τοὺς βασιλεῖς, ὥστε μὴ  
 μόνον λαμβάνειν θωρεὰς ὑπερβαλλούσας, ἀλλὰ καὶ  
 5 χάριν προσοφείλιν αὐτοῖς τοὺς δίδοντας. Ἰέρων γὰρ Hieronis et  
 καὶ Γέλων, οὐ μόνον ἔδωκαν ἑβδομήκοντα καὶ πέντε Gelonis do-  
 ἀργυρίου τάλαντα, πρὸς τὴν εἰς τὸ ἔλαιον τοῖς ἐν τῷ collata.  
 γυμνασίῳ χορηγίαν, τὰ μὲν παραχρῆμα, τὰ δὲ ἐν  
 χρόνῳ βραχυῖ παντελῶς· ἀλλὰ καὶ λίβητας ἀργυροῦς,  
 καὶ βάσεις τούτων, καὶ τινὰς ὑδρίας ἀνέθεσαν. πρὸς δὲ  
 τούτοις, εἰς τὰς θυσίας δέκα τάλαντα, καὶ εἰς τὴν  
 ἑκαύτην τῶν πολιτῶν ἄλλα δέκα· χάριν τοῦ τὴν  
 7 παῖσαν εἰς ἑκατὸν τάλαντα γενέσθαι θωρεάν. καὶ μὴν  
 ἀτίλειαν τοῖς πρὸς αὐτοὺς πλοῖζομένοις ἔδωσαν, καὶ  
 8 πεντήκοντα καταπέλτας τριπλήχεις. καὶ τελευταῖον,  
 τοσαῦτα δόντες, ὡς προσοφείλοντες χάριν, ἔστησαν  
 ἀνδριάντας ἐν τῇ τῶν Ῥοδίων Δείγματι, στεφανού-  
 μνοι τὸν Δῆμον τῶν Ῥοδίων ὑπὸ τοῦ Δήμου τῶν  
 Συρακουσίων.

LXXXIX. Ἐπηγγείλατο δὲ καὶ Πτολεμαῖος αὐτοῖς Ptolemæi  
 ἀργυρίου τάλαντα τριακόσια, καὶ σίτου μυριάδας ἑρ- dona.  
 ταῶν ἑκατὸν· ξύλα δὲ ναυπηγήσιμα ἕξ πεντήκων, καὶ

\* Post ἑβδομήκοντα intercidisse nonnihil, suspicari licet cum Reiskio; scil.  
 hæc fere verba τάλαντα πρὸς ἀποκομὴν τῶν τευχῶν καὶ τῶν ναυίων, καὶ πέντε ἀργ.  
 τάλ. &c. id est, septuaginta talenta ad restituendos muros et navalia, et quinque  
 talenta ad præbendum oleum &c. † Præpositionem adiecit Casaubonus, cum  
 abesset h. l. a MStis. ‡ ἑκαύτην suspicatus est Ernestus. § τῷ Συρακου-  
 σίων Vat. Flor. ¶ ἕξ πεντήκων cum Perotto dedi. Veteres nostri libri omnes  
 καὶ πεντήκων, quod Casaub. cum Reg. B. in δέκα πεντήκων mutavit.

quadam et dignitate uterentur; eo  
 adduxerunt civitates, et reges maxime,  
 ut non solum dona ingentia ab his ac-  
 cipere, verum ut illi etiam ipsi, qui  
 ea dabant, gratiam accipientibus habe-  
 rent. Nam Hiero quidem et Gelo non  
 solum argenti talenta septuaginta [\*] quinquæ  
 ad præbendum his oleum, qui in  
 gymnasio exercebantur, largiti sunt;  
 eamque summam partim in præsentem  
 pecuniam, partim minimo spatio inter-  
 jecto, numerarunt: sed etiam lebetes  
 argenteos suis cum basibus, et hydrias  
 aliquot in ipsorum urbe dedicarunt.  
 Adhæc ad sacra facienda decem ta-

lenta iis dederunt: ad augendos cives,  
 alia decem; ut efficeret datæ pecuniæ  
 summa in unum collecta, talenta cen-  
 tum. Præterea navigantibus Syracusas  
 in unitatem a vectigalibus concesserunt.  
 Catapultas etiam trium cubito-  
 rum eis dederunt quinquaginta. Ac post-  
 remo, quum tam multa essent largiti,  
 quasi beneficium ab illis accepissent,  
 statuas in Digmate Rhodiorum geminas  
 posuerunt; populum videlicet Rhodio-  
 rum a populo Syracusano coronatum.

LXXXIX. Promisit et Ptolemæus iis-  
 dem argenti trecenta talenta: fru-  
 menti artabarium decies centena mil-

δέκα τριήρων· πευκίνων τετραγώνων πήχεις ἐμμέτρους  
 τετρακισμυρίους· καὶ χαλκοῦ νομίσματος τάλαντα<sup>2</sup>  
 χίλια· στυππίου τρισχίλια· ὀθονίων ἰστούς τρισχι-  
 λίους· εἰς τὴν τοῦ Κολοσσοῦ κατασκευὴν, τάλαντα<sup>3</sup>  
 τρισχίλια· οἰκοδόμους ἑκατὸν, ὑπουργούς τριακοσίους  
 καὶ πεντήκοντα, καὶ τούτοις καθ' ἕκαστον ἔτος εἰς  
 ὀψώνιον τάλαντα δεκατέτταρα. πρὸς δὲ τούτοις, εἰς<sup>4</sup>  
 τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰς θυσίας, ἀρτάβας σίτου<sup>5</sup> μυρίας  
 δισχιλίας· καὶ μὴν εἰς σιτομετρίαν δέκα τριήρων, ἀρ-  
 τάβας δισμυρίας. Καὶ τούτων ἔδωκε τὰ μὲν πλεῖστα<sup>6</sup>  
 παραχρῆμα, τοῦ δ' ἀργυρίου παντὸς τὸ τρίτον μέρος.  
 Παράπλησίως Ἀντίγονος, ξύλα ἀπὸ ἑκακιδεκαπήχους<sup>6</sup>  
 ἕως ὀκταπήχους, εἰς σφηκίσκων λόγον, μύρια· στρε-  
 τήρας ἑκταπήχεις πεντακισχιλίους, σιδήρου τάλαντα  
 τρισχίλια, πίττης τάλαντα χίλια, ἄλλης ὡμῆς με-  
 τρητᾶς χιλίους· ἀργυρίου, πρὸς τούτοις, ἑκατὸν ἑπταγγί-  
 λατο τάλαντα. Χρυσῆς δ', ἡ γυνὴ, δέκα μὲν σίτου<sup>7</sup>  
 μυριάδας, τρισχίλια δὲ μολίσβδου τάλαντα. Σέλευκος δ',<sup>8</sup>  
 ὁ πατὴρ Ἀντιόχου, χωρὶς μὲν, ἀτέλειαν τοῖς εἰς τὴν  
 αὐτοῦ βασιλείαν πλοῦξομένοις, χωρὶς δὲ, πεντήρεις μὲν  
 δέκα κατηρτισμέναις σίτου δ' εἴκοσι<sup>9</sup> μυριάδας. καὶ<sup>9</sup>

Antigoni  
 dona, Rho-  
 diis collata.

Seleuci  
 dona.

<sup>2</sup> στυππίου Vat. Flor. Aug. a pr. manu et Reg. A. <sup>3</sup> χαλκοῦ τάλαντα  
 τρισχ. malim. <sup>4</sup> μυριάδας δισχιλίας Bav. Aug. Reg. A. quod probavit Reisk.  
<sup>5</sup> μύρια edidit Casaubonus. μύριας mendose dant MSti. <sup>6</sup> Aut μυριάδα utique  
 legendum, aut ad μυριάδας minor aliquis excidit numerus: nisi post ξύλων aliud  
 intercidit nomen substantivum.

lia: materiam ad fabricandas sex quin-  
 queremes, triremes decem: trabium  
 pinearum justæ mensuræ ulnas qua-  
 draginta millia: senæ pecuniæ mille  
 talenta: stuppæ tria millia: linteorum  
 telas ter mille. Ad *Colossum* reficien-  
 dum, tria millia talentum; architecto-  
 ctos centum; operas ministrantes, tre-  
 centos quinquaginta; et ad horum sti-  
 pendium, talenta quatuordecim per  
 annos singulos. Ad hæc, in sumtus  
 ludorum et sacrorum, frumenti arta-  
 barum millia duodecim: item ad an-  
 nonam decem triremium, vicies mille  
 artabas. Quorum omnium pleraque  
 statim dedit: pecuniæ vero totius par-  
 tem tertiam. Similiter *Antigonus*, tra-

bes cubitorum senorum denorum et  
 deinceps, ad octonos usque cubitos,  
 quæ palorum vel publicarum usum  
 præstarent, decies mille: asseser  
 ptenorum cubitorum, quinquies mille:  
 ferri, tria millia talenta: picis, mille  
 talenta: crudæ picis, metretas mille:  
 argenti insuper pollicitus est talenta  
 centum. *Chryseis*, uxor ejus, mensu-  
 ras frumenti centies mille: plumbi  
 tria millia pondo. *Seleucus*, pater *An-  
 tiochi*, præter immunitatem *Rhodiis*  
 omnibus concessam, qui in ditionem  
 ipsius navibus appellerent; præter  
 quinquereemes instructas decem, et  
 mensurarum frumenti ducenta millia;  
 hoc amplius, materiæ, resinæ, et cri-

μὴν ξύλων, καὶ ῥητίνης, καὶ τριχὸς, μυριάδας πηχῶν,  
καὶ ταλάντων χιλιάδας.

- XC. Παραπλήσια δὲ τούτοις Προυσίας καὶ Μιθρι- Aliorum principum ac civitatum dona.  
δάτης· ἔτι δ' οἱ κατὰ τὴν Ἀσίαν ὄντες δυνάσται τότε,  
2 λέγω δὲ Λυσαίαν, Ὀλύμπιχον, Λιμναῖον. τὰς γε μὴν  
πόλεις τὰς συνεπιλαμβανομένας αὐτοῖς κατὰ δύναμιν,  
3 οὐδ' ἂν ἐξαριθμῆσαιτο ῥαδίως οὐδεὶς. ἄσθ', ὅταν μὲν  
τις εἰς τὸν χρόνον ἐμβλέψῃ καὶ τὴν ἀρχὴν, ἀφ' οὗ  
συμβαίνει τὴν πόλιν αὐτῶν συναρτίσθαι, καὶ λίαν θαυ-  
μάζειν, ὡς βραχεῖ χρόνῳ μεγάλην ἐπίδοσιν εἴληφε,  
περὶ τε τοὺς κατ' ἰδίαν βίους καὶ τὰ κοινὰ τῆς πόλεως·  
4 ὅταν δ' εἰς τὴν εὐκαιρίαν τοῦ τόπου καὶ τὴν ἔξωθεν  
ἐπιφορὰν καὶ συμπλήρωσιν τῆς εὐδαιμονίας, μηκέτι  
θαυμάζειν, μικροῦ δ' ἐλλείπειν δοκεῖν τοῦ καθήκοντος.  
5 Ταῦτα μὲν οὖν εἰρήσθω μοι, χάριν πρῶτον μὲν τῆς Admonitio ad Græcos, largitiones regum sectantes.  
Ῥοδίων περὶ τὰ κοινὰ προστασίας· ἐπαίνου γάρ εἰσιν  
ἄξιοι, καὶ ζήλου· δεύτερον δὲ, τῆς τῶν νῦν βασιλείων  
μικροδοσίας, καὶ τῆς τῶν ἐθνῶν καὶ πόλεων μικρολη-  
6 ψίας· ἵνα μήθ' οἱ βασιλεῖς, τέτταρα καὶ πέντε προῖε-  
μενοι τάλαντα δοκῶσιν τι ποιεῖν μέγα, καὶ ζητῶσι τὴν  
αὐτὴν ὑπάρχειν αὐτοῖς εὖνοιαν καὶ τιμὴν παρὰ τῶν  
7 Ἑλλήνων, ἣν οἱ πρὸ τοῦ βασιλεῖς εἶχον· αἱ τε πόλεις,  
λαμβάνουσαι πρὸ ὀφθαλμῶν τὸ μέγεθος τῶν πρότερον  
δωρεῶν, μὴ λανθάνωσιν ἐπὶ μικροῖς καὶ τοῖς τυχοῦσι

nis, dena millia cubitorum, et talenta millena.

XC. Similia his *Prusias* et *Mithridates*, et qui tempestate illa per *Asiam* rerum potiebantur dynastæ; *Lyseaniam* dico, *Olympichum*, *Limnaeum*. Civitatum vero, quæ Rhodiorum casum pro suis quæque viribus sublevarunt, vix numerum facile aliquis ineat. Ut si tempus spectes, a quo cæpit urbs illorum instaurari, ingens subeat admiratio, qui tam brevi spatio sive privatæ sive publicæ illorum opes eo creverint: sin autem loci opportunitatem cogites, et rerum copiam ab exteris collatarum, ne quid ei deesset quo minus beata foret civitas, desinas mirari: ac propemodum censeas, minus, quam

par erat, res ipsorum florere. Atque hæc dicta nobis sunt, cum ut *Rhodium* in publicis institutis *magnificentiæ* declarem: digni enim sunt, quos laudent atque æmulentur omnes: tum etiam ut reges intelligant, quam sint hodie tenues ipsorum largitiones; et populi ac civitates, quam exigua sint, quæ ab illis accipiunt. Quo neque reges, ubi quatuor aut quinque talenta profuderint, magnum aliquid se præstitisse putent; paremque sibi benevolentiam atque honorem a Græciis haberi postulent, atque antiquis regibus haberi solitus est: et civitates, veterum largitionum magnitudinem ob oculos sibi ponentes, pro parvis et vilibus beneficiis maximos honores per

ῶν τὰς μεγίστας καὶ καλλίστας προΐεσθαι τιμὰς· ἀλλὰ πειρῶνται τὸ κατ' ἀξίαν ἐκαστοῖς τηρεῖν, ὃ πλεῖστον διαφέρουσιν Ἕλληνες τῶν ἄλλων ἀνθρώπων.

Bellum  
Sociale.  
Ol. 140. 3.  
A. U. 537.

Lycurgus  
Spartam ab  
exilio revo-  
catur.

Aratus,  
præt.  
Achæorum,  
militiam  
instaurat.

XCΙ. Ἄρτι δὲ τῆς θεινῆς ἄρας ἐνισταμένης, καὶ στρατηγοῦντος Ἀγῆτα μὲν τῶν Αἰτωλῶν, Ἀράτου δὲ παρειληφότος τὴν τῶν Ἀχαιῶν στρατηγίαν (ἀπὸ γὰρ τούτων ἐποισάμεθα τοῦ Συμμαχικοῦ πολέμου τὴν ἐκτροπὴν) Λυκοῦργος μὲν ὁ Σπαρτιάτης ἐπανῆκε πάλιν ἐξ Αἰτωλίας. οἱ γὰρ Ἐφοροί, ψευδῇ τὴν διαβολῇ ἐυρόντες, δι' ἣν ἔφυγε, μετεπέμποντο καὶ μετεκάλου αὐτοῦ τὸν Λυκοῦργον. Οὗτος μὲν οὖν ἐτάττετο πρὸς 3 Πυρρίαν τὸν Αἰτωλὸν, ὃς ἐτύγγανε τότε παρὰ τοῖς Ἡλείοις στρατηγὸς ὢν, περὶ τῆς εἰς τὴν Μισσηνίαν εἰσβολῆς. Ἀράτος δὲ παρειλήφει τό τε ξενικὸν τὸ τῶν 4 Ἀχαιῶν κατεφθαρμένον, τὰς τε πόλεις ὀλιγάρας διακειμένας πρὸς τὰς εἰς τοῦτο τὸ μέρος εἰσφοράς· διὰ τὸ τὸν πρὸ αὐτοῦ στρατηγὸν Ἐπήρατον, ὡς ἐπάνω προείπον, κακῶς καὶ ῥαθύμως πεχερῆσθαι τοῖς κοινοῖς πράγμασιν. Οὐ μὲν, ἀλλὰ παρακαλέσας τοὺς Ἀχαι- 5 οὺς, καὶ λαβὼν δόγμα περὶ τούτων, ἐνεργὸς ἐγίγνετο περὶ τὴν τοῦ πολέμου παρασκευήν. ἦν δὲ τὰ δόξαντα 6 τοῖς Ἀχαιοῖς ταῦτα· Πιζοὺς μὲν τρέφειν μισθοφόρους ὀκτακισχιλίους, ἰππεῖς δὲ πεντακοσίους· τῶν δ' Ἀχαι-

<sup>c</sup> Vulgo προΐεσθαι. <sup>f</sup> ὃ πλεῖστον ex Reiskii conject. posui. Vulgo omnes ὡς πλεῖστον, ante quæ verba excidisse verbum μεμημένους suspicatus est Reisk. <sup>g</sup> πεντακοσίους ex Perotto adscivit primus Editor. πεντήκοντα dant veteres Græci libri nostri omnes.

imprudentiam ne rependant; sed pro meritis suis unumquemque honorare studeant, quo decoro servando præstant Græci ceteris hominibus.

XCΙ. Ineunte jam æstate, prætoræ Ætolorum *Agela*, quum *Aratus senior* Achæorum præturam inisset; (in eo enim eramus, cum a SOCIALI BELLO deflexit oratio:) *Lycurgus* Spartanus ex Ætolia patriam repetiit. Ephori enim, comperto falsam esse criminationem, cujus causa exilio fuerat affectus, miserant qui illum accirent ac revocarent. Hic igitur cum *Pyrria* Ætolo, qui apud Eleos prætor tunc

erat, diffacienda in fines Messeniorum impressione, tractabat. *Aratus* vero et peregrinum militem licentia corruptum acceperat, et urbes invenerat conferendæ in eam rem pecuniæ parum studiosas; quoniam qui ante eum præturam gesserat *Ephoratus*, de quo supra dictum, rempublicam male atque ignave gesserat. Verum tamen, ubi *Achæos* fuisset cohortatus, et super ea re decretum ab iis abstulisset, in curam apparandi belli strenue cepit incumbere. Erant autem *Achæis* decreta hæc: *Peditum* mercede conductorum octo millia esse alenda; equites

κῶν ἐπιλέκτους, πεζοὺς μὲν τρισχιλίους, ἵππεῖς δὲ τρια- A. U. 537.  
7 κοσίους. εἶναι δὲ τούτων Μεγαλοπολίτας μὲν χαλκά-  
σπιδας, πεζοὺς μὲν πεντακοσίους, ἵππεῖς δὲ πέντηκοντα·  
8 καὶ τοὺς ἴσους Ἀργείων. ἔδοξε δὲ καὶ ναῦς πλεῖν,  
τρεις μὲν περὶ τὴν Ἀκτὴν καὶ τὸν Ἀργολικὸν κόλπον,  
τρεις δὲ κατὰ Πάτρας καὶ Δύμην καὶ τὴν ταύτη  
θάλατταν.

XCII. Ἄρατος μὲν οὖν ταῦτ' ἐπραττε, καὶ ταύτας I. lycurgus  
2 ἐξήρτυε τὰς παρασκευάς. ὁ δὲ Λυκοῦργος καὶ Πυρ- Messeniam  
ρίας, διαπεμφάμενοι πρὸς ἀλλήλους, ἵνα ταῖς αὐταῖς invadit.  
3 ἡμέραις ποιήσωνται τὴν ἔξοδον, προῆγον εἰς τὴν Μεσση-  
3 νίαν. ὁ δὲ στρατηγὸς τῶν Ἀχαιῶν, συνεῖς τὴν ἐπισβολὴν  
αὐτῶν, ἦκεν ἔχων τοὺς μισθοφόρους καὶ τινὰς τῶν ἐπιλέ-  
πτων, εἰς τὴν Μεγάλῃν πόλιν, παραβοηθήσων τοῖς Μεσση-  
4 νίοις. Λυκοῦργος δ', ἐξορμήσας, τὰς μὲν <sup>b</sup>Καλάμας,  
χαρίον τι τῶν Μεσσηνίων, προδοσίᾳ κατέσχε· μετὰ δὲ  
5 ταῦτα προῆγε, σπεύδων συμμίζει τοῖς Αἰτωλοῖς. Ὁ Pyrrhias  
δὲ Πυρρίας, παντελῶς ἑλαφρὸς ἐξελθὼν ἐκ τῆς Ἥλιδος, Ætolus  
καὶ κατὰ τὴν ἐπισβολὴν τὴν εἰς Μεσσηνίαν εὐθέως κωλυ- cum eo se  
6 θείς ὑπὸ τῶν Κυπαρισσίων, ἀνέστρεψε. Διόπερ ὁ Λυ- conjungere  
κοῦργος, οὔτε συμμίζει δυνάμενος τοῖς περὶ τὸν Πυρ- non potest.  
ρίαν, οὐτ' αὐτὸς ἀξιοχρεῶς ὑπάρχων, ἐπὶ βραχὺ προσ- Infecta re  
βολὰς ποιησάμενος πρὸς τὴν ἑνδεῖαν, ἄπρακτος αὖθις Lycurgus.

<sup>b</sup> Καλάμας suspicati sunt Xyland. et Gron.  
oppidi nomen latere, ac fortasse Ἀνδανίαν.

<sup>1</sup> In hoc vocabulo videtur

quingentos: ex Achaïca pube delectum esse habendum, peditum ter mille, equitum trecentorum. Ad quem numerum conficiendum Megalopolitanos chalcaspidas, (hi a clypeo æneo quem gestabant sic dicti,) pedites quidem quingentos, equites vero quinquaginta, conscribere jubebant: Argivos totidem. Decretum etiam est, ut naves in mare mitterentur: tres, quæ circa Actam et Argolicum sinum versarentur; tres aliæ, circa Patras, Dymen, et ejus tractus mare.

XCII. Dum in his erat Aratus, et hæc ad bellum præsidia comparabat; Lycurgus et Pyrrhias, per internuncios tempore, quo simul uterque ex-

iret, constituto, in Messeniam ducunt. Quo de consilio factus certior Achæorum prætor, cum mercenariis et delectorum manu, ad ferendam Messeniis opem ad Megalopolim occurrit. Jam Lycurgus quidem, Sparta profectus cum copiis, Calamas castellum Messeniorum proditione cepit: deinde jungi cum Ætolis cupiens, iter continuat. At Pyrrhias, quum numerum oppido exiguum ex Elide eduxisset, aditu primo in Messeniorum fines a Cyparissensibus prohibitus, domum rediit. Idcirco Lycurgus, qui conjungere se Pyrrhiæ nequibat, neque porro solus par erat incepto, [Andaniam] aliquantisper oppugnare conatus, re infecta

OL 140. 3 εἰς τὴν Σπάρτην ἀπὸ ἀλλήλας. Ἄρατος δὲ, διαπιστούσης τ  
τοῖς πολεμίοις τῆς ἐπιβολῆς, τὸ κατὰ λόγον ποιῶν, καὶ  
προπορεύμενος τοῦ μέλλοντος, συνετάξατο πρὸς τι Ταυ-  
ρίωνα, παρασκευάζειν ἱππεῖς πεντήκοντα καὶ πεζοὺς  
πεντακισίους, καὶ πρὸς Μισσηνίους, ἵνα τοὺς ἴσους  
τούτοις ἱππεῖς ἐξαποστείλωσι καὶ πεζοὺς· βουλόμενος 8  
τούτοις μὲν τοῖς ἀνδράσι παραφυλάττεσθαι τὴν τι τῶν  
Μισσηνίων χώραν, καὶ Μεγαλοπολιτῶν, καὶ Τεγαιτῶν,  
ἔτι δὲ τῶν Ἀργείων· (αὗται γὰρ αἱ χῶραι, συντερμο- 9  
νοῦσαι τῇ Λακωνικῇ, πρόκεινται τῶν ἄλλων Πελοπον-  
νησίων πρὸς τὸν ἀπὸ Ἀκαδαίμωνιαν πόλεμον·) τοῖς δ' 10  
Ἀχαικοῖς ἐπιλέκτοις καὶ μισθοφόροις, τὰ πρὸς τὴν  
Ἠλείαν καὶ τὴν Αἰτωλίαν ἰστραμμένα μέρη τῆς  
Ἀχαιῆας τηρεῖν.

· Dissidia  
Megalopo-  
litanorum

XCIII. Ταῦτα δὲ ἀρμοσάμενος, διέλυε τοὺς Μεγα-  
λοπολίτας πρὸς αὐτοὺς, κατὰ τὸ τῶν Ἀχαιῶν δόγμα.  
συνέβαινε γὰρ τούτους, προσφάτως ὑπὸ Κλειομένους 2  
ἐπτακίτους τῇ πατρίδι, καὶ τὸ δὴ λεγόμενοι ἐκ θειμε-  
λίαν ἐσφαλμένους, πολλῶν μὲν ἐπιδεῖσθαι, πάντων δὲ  
σπανίζειν. τοῖς μὲν γὰρ φρονήμασιν ἔμινον, ταῖς δὲ 3  
χορηγίαις καὶ κοινῇ καὶ κατ' ἰδίαν πρὸς πᾶν ἀδυνάτως  
εἶχον. διόπερ ἦν ἀμφισβητήσεως, φιλοτιμίας, ὀργῆς 4  
τῆς ἐν ἀλλήλοις, πάντα πλήρη. τοῦτο γὰρ δὴ φιλεῖ  
γίγνεσθαι, καὶ <sup>k</sup>περὶ τὰ κοινὰ πράγματα, καὶ περὶ

<sup>k</sup> περὶ κοινὰ MSi omnes. Articulum adjecit Casaub.

Spartam est reversus. Postea vero  
quam depulsi a conatis suis hostes fu-  
issent, *Aratus* de futuro uti par erat solli-  
citus, cum *Taurione* egit, ut equites  
quinquaginta, pedites quingentos para-  
ret; et cum Messeniis, ut totidem et  
equites et pedites submitterent; habens  
in animo, istis quidem copiis fines Mes-  
seniorum, Megalopolitanorum, Tega-  
tarum et Argivorum propugnare. Ho-  
rum enim populorum agri, quum sint  
Laconicæ finitimi, quoties reliquis Pe-  
loponnesiis bellum infertur a Lacedæ-  
moniis, primi omnium impetum illo-  
rum excipiunt. Delectis vero Achæ-  
orum, et mercenariis, partes illas

Achaïæ, quæ in Eleam et Ætoliam  
vergunt, protegere constituit.

XCIII. Quibus ita dispositis, ex  
Achæorum decreto Megalopolitanorum  
mutuas inter se dissensiones compo-  
suit. *Megalopolitani* enim, recens a  
Cleomene patria privati, et, quod  
aiunt, funditus eversi, multis rebus  
carebant, omnium rerum penuria la-  
borabant. Et animis quidem ac spiri-  
tibus iidem manebant; ad faciendos  
vero sumtus, et publice, et privatim,  
facultatibus omnibus erant nudati.  
Propterea jurgio, contentione, ira inter  
ipsos plena erant omnia: sicut fieri  
fere solet cum in republica, tum in

- τοὺς κατ' ἰδίαν βίους, ὅταν ἐλλίπασιν οἱ χορηγαί τὰς A. U. 537.  
 5 ἐκάστων ἐπιβολάς. Πρῶτον μὲν οὖν ἡμφισβήτησαν ὑπὲρ de instau-  
 τοῦ τειχισμοῦ τῆς πόλεως, φάσκοντες, οἱ μὲν, συνάγειν randa urbe.  
 αὐτὴν δεῖν, καὶ ποιεῖν τηλικαύτην, ἥλικην καὶ τειχίζειν  
 ἐπιβαλλόμενοι καθίζονται, καὶ φυλάττειν καιροῦ περι-  
 στάντος δυνήσονται· καὶ γὰρ νῦν παρὰ τὸ μέγεθος  
 6 αὐτῆς καὶ τὴν ἐρημίαν ἐσφάλλαι. πρὸς δὲ τούτοις,  
 εἰσφέρειν ὄντο δεῖν τοὺς κτηματικούς τὸ τρίτον μέρος  
 τῆς γῆς εἰς τὴν τῶν προσλαμβανομένων οἰκητόρων ἄνα-  
 7 πλήρωσιν. οἱ δ', οὕτε τῇ πόλιν ἐλάττω ποιεῖν ὑπέμενον,  
 οὕτε τὸ τρίτον τῶν κτήσεων εὐδόκουν εἰσφέρειν μέρος.  
 8<sup>m</sup> Μάλιστα δὲ περὶ τῶν νόμων ὑπὸ Πρυτάνδος γεγραμ- Prytanis  
 μένων πρὸς ἀλλήλους ἐφιλονείκουν, ὃν ἔδωκε μὲν αὐτοῖς Peripateti-  
 νομοθέτην Ἀντίγονος, ἣν δὲ τῶν ἐπιφανῶν ἀνδρῶν ἐκ τοῦ cus.  
 9 Περιπάτου καὶ ταύτης τῆς αἵρέσεως. Τοιαύτης δ' Dissidia  
 οὔσης τῆς ἡμφισβήτησεως, ποιησάμενος Ἀρατος τὴν Megalopoli-  
 ἐνδεχομένην ἐπιστροφὴν, κατέπαυσε τὴν φιλονεικίαν αὐ- tanorum  
 10 τῶν. ἐφ' οἷς δ' ἔληξαν τῆς πρὸς ἀλλήλους διαφορᾶς, composit  
 γράψαντες εἰς στήλην, παρὰ τὸν τῆς Ἑστίας ἀνέθεσαν Aratus.  
 βωμὸν ἔν τ' Ὀμαρίῳ.

XCIV. Μετὰ δὲ τὰς διαλύσεις ταύτας ἀναζεύξας, Lycus, pro-  
 αὐτοὺς μὲν ἦκε πρὸς τὴν τῶν Ἀχαιῶν σύνοδον, τοὺς tionis Pha-  
 δὲ μισθοφόρους συνέστησε Δύκῳ τῷ Φαρασιῇ, διὰ τὸ rænsis,

<sup>1</sup> ἀνακλήσειν malim cum Reisk. <sup>m</sup> Μάλιστα δὲ περὶ. Duo verba δὲ περὶ  
 absunt a MStis: cum Ursino adjecit Casaub. <sup>n</sup> τὸ Ὀμαγυρίον suspicari licet  
 cum Reisk.

privatorum vita, quoties desunt opes  
 atque subsidia ad destinata perficienda.  
 Jam primum de manium structura  
 inter se dissidebant: dicentibus aliis,  
 contrahendam urbem esse, ejusque ma-  
 gnitudinis efficiendam, ut, si manibus  
 eam cingere aggredierentur, perficere  
 quod instituisse valerent, et, si quis  
 incidisset casus, tueri illam possent:  
 nam et, quod urbe nunc careant, ab hoste  
 diruta, ejus rei causam existisse ma-  
 nium vatum ambitum, et colentium in-  
 frequentiam. Ad hæc postulabant, ut  
 divites, qui fundos possiderent, tertiam  
 fundorum suorum partem conferrent in  
 supplementum novorum civium. Alii  
 contra neque pomæria urbis minui  
 sustinebant; neque de collatione ter-

tiae partis possessionum suarum con-  
 sentiebant. Maxime vero inter se de  
 legibus contendebant a Prytanide scrip-  
 ptis, quem legislatorem eis dederat  
 Antigonus; virum illustrem inter Pe-  
 ripateticos, quorum disciplinæ deditus  
 erat. Quum igitur ita inter se Mega-  
 lopolitani dissiderent; Aratus, sanatis  
 quanta maxima cura potuit civium  
 animis, omnem ex civitate discordiam  
 sustulit. Conditiones autem, quibus  
 pax convenit, columnæ inscriptas, ad  
 Vestæ aram Omarij [in Jovis Homa-  
 gyrii templo?] posuerunt.

xciv. Hac conciliata concordia, ca-  
 stra movet Aratus; et ipse quidem ad  
 conventum Achæorum se confert:  
 mercenarios vero Lyco Pharænsi tra-

συναχθείσης ἀπὸ τούτων προσόδου καὶ χορηγίας ἱκανῆς. A. U. 837.  
ἐγένετο τοῖς τε στραπυρταῖς θάρσος ὑπὲρ τῆς τῶν ὀψωνίων κομιδῆς, ταῖς τε πόλεσιν ἐλπίς ὑπὲρ τοῦ μὴ βαρυνθῆσθαι ταῖς εἰσφοραῖς.

xcv. Ἄμα δὲ τοῖς προειρημένοις, Σκερδιλαΐδας, Scerdilaïdas  
a Philippo  
alienatus. νομίζων ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἀδικεῖσθαι, διὰ τὸ τινὰ τῶν χρημάτων ἑλλείπειν αὐτῷ τῶν κατὰ τὰς συντάξεις ὁμολογηθέντων, ἃς ἐποίησατο πρὸς Φίλιππον· ἐξαπέστειλε λέμβους πεντεκαίδεκα, μετὰ δόλου ποιούμενος τὴν ἐπιβολὴν τῆς κομιδῆς τῶν χρημάτων. οἱ καὶ κατέπλευσαν εἰς Λευκάδα, πάντων αὐτοὺς ὥς φίλους προσδεχομένῳ, διὰ τὴν γεγενημένην κοινοπραγίαν. ἄλλο μὲν οὖν οὐκ ἔφθασαν οὐδὲν ἐργάσασθαι κακὸν, οὐδ' ἰδυῖν ἤθησαν· Ἀγαθύνη δὲ καὶ Κασσάνδρῃ, τοῖς Κορινθίοις, ἐπιπλέουσι ταῖς Ταυρίωνος ναυσὶ, καὶ συγκαθορμισθεῖσιν ὥς φίλοις μετὰ τεττάρῳ πλοίων, παρασπονθήσαντες ἐπίβητο, καὶ συλλαβόντες αὐτοὺς τε καὶ τὰ πλοῖα, πρὸς Σκερδιλαΐδαν ἀπέπεμψαν. Μετὰ δὲ ταῦτα ποιήσαντες τὴν αἰαγωγὴν ἐκ τῆς Λευκάδος, καὶ πλεύσαντες ὥς ἐπὶ Μαλίας, ἐληΐζοντο καὶ κατῆγον τοὺς ἐμπόρους. Ἦδη δὲ τοῦ θειρισμοῦ συνάπτοντος, Taurio neg-  
ligens ad-  
versus E-  
tolos. περὶ τὸν Ταυρίωνα κατολιγυρώμενων τῆς τῶν ἄρτι ῥηθεισῶν πόλεων προφυλακῆς, Ἄρατος μὲν ἔχων τοὺς ἐπιλέπτους, ἐφῆδρευσεν τῇ τοῦ σίτου κομιδῇ περὶ τὴν Ἀργεῖαν.

ῥ ὡς φίλους Flor. Reg. A. ἐπὶ Μαλίας Bav.

inceptum milites de præstando sibi stipendio jam considerare, et civitates quoque in spem sunt adductæ, non amplius gravatum se iri conferendum pecuniarum onere.

xcv. Dum ista agebantur, Scerdilaïdas, injuriam sibi a Philippo factam ratus, quod reliqua nonnulla pecuniæ, quæ ex pacto cum rege inito sibi debebatur, non accepisset; lembos quindécim emisit, debitum sibi stipendium dolo recipere moliens. II lembi Leucadem primum appulsi, quum propter prioris temporis societatem tamquam amici ab omnibus essent admissi; nihil illi quidem mali aliud cuiquam fecerunt; (neque enim per tempus potu-

erunt;) tantum Agathyne et Cassandro Corinthiis, qui Taurionis navibus eodem venerant, jamque navigia sua quatuor haud procul ab Illyricis, tamquam amicis, in portu collocaverant, violato fœdere insidias struunt; captosque ipsos cum navigiis ad Scerdilaïdam mittunt. Deinde, relicta Leucade, versus Maleam navigant, prædas undique agentes, et mercatores captivos abducentes. Appetente autem messis tempore, quum civitatibus illis, de quibus ante dictum est, nihil quidquam præsidii afferre curaret Taurio; Aratus quidem cum Achæorum delectis securitatem inentibus Argivis præstabat. Euripidas vero suos Etolos

οὐ 140. 3. Εὐριπίδας δὲ, τοὺς Αἰτωλοὺς ἔχων, ἐξώδευσεν, βουλό-6  
 Achæi beans <sup>μεινός</sup> κατασύρει τὴν τῶν Τριταίων χώραν. Οἱ δὲ 7  
 rem gerunt <sup>περὶ τὸν Λύκον, καὶ Δημοδόκον, τὸν τῶν Ἀχαιῶν</sup>  
 in Elide, <sup>ἱπάρχη, συνέντες τὴν ἐκ τῆς Ἡλίδος τῶν Αἰτωλῶν</sup>  
 ἐξοδόν, ἐπισυναγαγόντες τοὺς Δυμαίους καὶ τοὺς Πα-  
 τρασιῖς καὶ Φαρασιῖς, σὺν δὲ τούτοις ἔχοντες τοὺς  
 μισθοφόρους, ἐνέβαλον εἰς τὴν Ἡλείαν. παραγενόμενοι 8  
 δ' ἐπὶ τὸ Φύζιον καλούμενοι, τοὺς μὲν εὐζώνους καὶ  
 τοὺς ἱππεῖς ἄφῃκαν εἰς τὴν καταδρομήν· τὰ δὲ βαρέα  
 τῶν ὄπλων ἔκρυψαν περὶ τὸν προειρημένον τόπον. Ἐκ-9  
 βοηθησάντων δὲ πανδημῶν τῶν Ἡλείων ἐπὶ τοὺς κατα-  
 τρέχοντας, καὶ προσκειμένων τοῖς ἀποχωροῦσιν, ἐξανα-  
 στάντες οἱ περὶ τὸν Λύκον, ἐπέθεντο τοῖς προσιπτακόσι.  
 τῶν δ' Ἡλείων οὐ δεξαμένων τὴν ὀρμὴν, ἀλλ' ἐξ ἐπι-10  
 φανείας τραπίντων, ἀπέκτειναν μὲν αὐτῶν εἰς διακο-  
 σίους, Ἰωγγεῖα δ' ἔλαβον ὀγδοήκοντα· συνεκόμισαν δὲ  
 et in oris <sup>καὶ τὴν περιελαθεῖσαν λείαν ἀσφαλῶς.</sup> <sup>Ἄμα δὲ τού-</sup>  
 Ætolim. <sup>τοῖς, ὁ ναύαρχος τῶν Ἀχαιῶν, ποιησάμενος ἀποβάσεις</sup>  
<sup>πλοναῖας εἰς τε τὴν Καλυδονίαν καὶ Ναυπακτίαν, τὴν</sup>  
<sup>τε χώραν κατίσχυε, καὶ τὴν βοήθειαν αὐτῶν συνέτριψε</sup>  
<sup>δίς. ἔλαβε δὲ καὶ Κλεόνικον, τὸν Ἐκλεοναῖον· ὃς, 12</sup>  
<sup>διὰ τὸ πρόξενος ὑπάρχειν τῶν Ἀχαιῶν, παραντὰ</sup>  
<sup>μὲν οὐκ ἐγράθη, μετὰ δὲ τινα χρόνον ἀφείθη χωρὶς</sup>  
<sup>λύτρων.</sup>

<sup>1</sup> ἱπῶν Flor. Reg. B.

<sup>2</sup> προσιπτακόντι edd. cum Bav. Aug. et Regis.

<sup>3</sup> Ἰωγγεῖα Reg. B. ut sæpius alias.

<sup>4</sup> Ναυπακτικὸν h. l. omnes ante Casaub.

<sup>5</sup> παρὰ αὐτὰ Casaub. cum Ursin. et Reg. B.

ad vastandos Tritænsium agros edu-  
 cit. At Lycus, et Demodocus equitum  
 Achaicorum præfectus, cognito Ætol-  
 ios ex Elide in expeditionem esse edu-  
 ctos, coactis præter mercenarios, quos  
 habebant, Dymæis, Patræensibus, et  
 Pharæensibus, in Eleam impressionem  
 fecerunt. Ut ad Phyzium est ventum,  
 (id loci nomen;) expeditis et equitibus  
 ad incursandam regionem dimissis;  
 gravis armaturæ militem eo quem di-  
 ximus loco occulunt. Deinde quum  
 universus Eleorum populus in eos exi-  
 sisset qui fines depopulabantur, et ipso  
 pedem referentes insequerentur; Ly-  
 cus, ex insidiis coorients, Eleos longius

progressos invadit. Quibus illorum  
 impetum non sustinentibus, sed ad pri-  
 mum conspectum fugientibus, Achæi  
 ducentos admodum eorum occiderunt;  
 vivos ceperunt octoginta; prædamque  
 ex omni agro abactam tuto conver-  
 runt. Simul qui navibus Achæorum  
 præerat, exarsione sæpius facta in  
 oras Calydoniorum et Naupactiorum,  
 quum serret cuncta passim atque age-  
 ret, auxilia ipsorum bis fudit. Cepit  
 et Cleonicum Naupactium: qui, quod  
 publicus Achæorum hospes erat, neque  
 statim captus fuit venundatus, et ali-  
 quanto post sine pretio est dimissus.

xcvi. Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους, Ἀγῆτας, ὁ A. U. 537.  
 τῶν Αἰτωλῶν στρατηγός, συναγαγὼν πανδημί τοὺς Ætolorum  
et Acarna-  
 Αἰτωλοὺς, ἐλεηλάτησε μὲν τὴν τῶν Ἀκαρνανίων χώραν, num mu-  
tus incur-  
 2 ἐπιπορευθεὶς δὲ πορθῶν πᾶσαν ἀδιῶς τὴν Ἥπειρον. οὗτος siones.  
 μὲν οὖν, ταῦτα πράξας, ἐπανελθὼν διαφῆκε τοὺς Αἰτω-  
 3 λούς ἐπὶ ταῖς πόλεις. Οἱ δ' Ἀκαρνανεῖς, ἀντιμπα-  
 λόντες εἰς τὴν Στρατικὴν, καὶ πανικῶ περιπεσόντες,  
 αἰσχυρῶς μὲν, ἀβλαβῶς γέ μὴν ἐπαῆλθον· οὐ τολμη-  
 4 σάντων αὐτοὺς ἐπιδιώξαι τῶν ἐκ τοῦ Στράτου, διὰ τὸ  
 5 νομίζειν ἐνέδρας ἔνεκα ποιεῖσθαι τὴν ἀποχώρησιν. Ἐγί- Simulata  
proditio  
urbis Pha-  
notensium.  
 νητο δὲ καὶ περὶ Φανοτεῖς καλιμπροδοσία, τοιόνδε τινὰ  
 τρόπον. Ἀλέξανδρος, ὁ τεταγμένος ἐπὶ τῆς Φωκίδος  
 ὑπὸ Φιλίππου, συνεστήσατο πρᾶξιν ἐπὶ τοὺς Αἰτωλοὺς  
 διὰ τινος Ἰάσονος, ὃς ἐτύγχανεν ὑπ' αὐτοῦ τεταγμένος  
 6 ἐπὶ τῆς τῶν Φανοτείων πόλεως. ὃς, διαπυμψάμενος  
 πρὸς Ἀγῆταν, τὸν τῶν Αἰτωλῶν στρατηγόν, ὁμολόγησε  
 τὴν ἄκραν αὐτοῖς παραδώσειν τὴν ἐν ταῖς Φανοτεῦσι·  
 7 καὶ περὶ τούτων ὅρκους ἐποίησατο καὶ συνθήκας. παρα-  
 γινομένης δὲ τῆς ταχθείσης ἡμέρας, ὁ μὲν Ἀγῆτας  
 ἦεν ἔχων τοὺς Αἰτωλοὺς νυκτὸς πρὸς τοὺς Φανοτεῖς.  
 καὶ τοὺς μὲν λοιποὺς ἐν ἀποστήματι κρύψας, ἔβαινε  
 τοὺς δ' ἐπιτηδειοτάτους ἑκατὸν ἐπιλίξας, ἀπίστευτε  
 8 πρὸς τὴν ἄκραν. Ὁ δ' Ἰάσων τὸν μὲν Ἀλέξανδρον Agetas Æ-  
tolus suis  
artibus lu-  
ditur.  
 ἑτοιμον εἶχε μετὰ στρατιωτῶν ἐν τῇ πόλει· τοὺς δὲ  
 νεανίσκους παραλαβὼν κατὰ τοὺς ὅρκους, εἰσήγαγε

xcvi. Per idem tempus *Agetas*,  
 prætor *Ætolorum*, ex universo populo  
 exercitum conscripsit, et, ubi ex *Acarna-*  
*nia* prædas egisset, *Epirum* totam  
 populabundus incurravit. Quo facto,  
 domum reversus, *Ætolos* in suam  
 quemque urbem dimisit. *Acarnanes*,  
 vice versa, in *Strati* fines irrumpere:  
 ubi *Panico* terrore correpti, turpiter  
 quidem, sed sine damno redierunt:  
 non audentibus oppidanis eos persequi,  
 quum insidiandi animo fugere illos su-  
 spicarentur. Fuit etiam in *Phanoten-*  
*sium* urbe falsa quædam et simulata  
 proditio instituta, hoc fere modo.  
*Alexander*, quem *Philippus* *Phocidi*

præfecerat, dolum molitus est in *Æto-*  
*los*, opera *Jasonis* cujusdam utens, qui  
 jussu ipsius *Phanotensium* oppido præ-  
 erat. Hic, missis ad *Agetam* *Ætolo-*  
*rum* prætorem internunciis, arcem  
*Phanotensium* se ei traditurum pollice-  
 tur: eamque pactionem jurejurando  
 firmat. Ubi constitutus dies advenit,  
 adest noctu *Agetas* cum *Ætolis* ad ur-  
 bem *Phanotensium*: deinde ex omni  
 numero centum deligit incepto maxi-  
 me idoneos, et ad arcem mittit: ipse  
 reliquos modico spatio interjecto oc-  
 cultat, ibique manet. *Jasone*, cui præ-  
 sto erat in urbe *Alexander* cum militi-  
 bus, ex pacto *Ætolos* juvenes in arcem

OL. 140. 3. πάντας εἰς τὴν ἀκρόπολιν. τῶν δὲ περὶ τὸν Ἀλέξανδρον 8  
εὐθείας ἐπισπεύοντων, οἱ μὲν ἐπίλειπτοι τῶν Αἰτωλῶν  
ἰάλωσαν· ὁ δ' Ἀγῆτας, ἐπιγενομένης τῆς ἡμέρας,  
συνεῖς τὸ γεγονός, αὐθις ἐπανῆγε τὴν δύναμιν, οὐκ  
ἀνοικίῳ πράγματι περιπιπτακὸς τοῖς πολλάκις ὑφ'  
ἑαυτοῦ πραττομένοις.

Philippus  
Bylazora  
capit in  
Paeonia.

XCVII. Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς, Φίλιππος ὁ  
βασιλεὺς ὕκατελάβετο Βυλάζωρα, μεγίστην οὖσαν  
πόλιν τῆς Παιονίας, καὶ λίαν ευκαίρως κειμένην πρὸς  
τὰς εἰσβολὰς τὰς ἀπὸ τῆς Δαρδανικῆς εἰς Μακε-  
δονίαν· ὥστε διὰ τῆς πράξεως ταύτης σχεδὸν ἀπολε-  
λῦσθαι τοῦ φόβου τοῦ κατὰ Δαρδανίους. οὐ γὰρ ἔτι 2  
ῥάδιον ἦν αὐτοῖς ἐμβαλεῖν εἰς Μακεδονίαν, κρατοῦντος  
Φιλίππου τῶν εἰσόδων διὰ τῆς προειρημένης πόλεως.  
ἀσφαλισάμενος δὲ ταύτην, Χρυσόγονον μὲν ἐξαπίστειλε 3  
κατὰ σπουδὴν, ἐπισυνάξοντα τοὺς αἰὼν Μακεδόνιας.  
αὐτὸς δὲ, παραλαβὼν τοὺς ἐκ τῆς Ὕβριος καὶ τῆς 4  
Ἀμφαξίτιδος, ἦκεν ἔχων εἰς Ἐδεσσαν προσδιέαμνος  
δ' ἐνταῦθα τοὺς μετὰ Χρυσόγονου Μακεδόνιας, ἐξώρ-  
μησε μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως, καὶ παρῆν ἐκταῖος εἰς  
Λάρισσαν. κατὰ δὲ τὸ συνεχὲς ἐνεργῶν ὁ νυκτοπορία 5  
χρησάμενος, ὑπὸ τὴν ἰωβινὴν ἦκε πρὸς Ὀρεσίταιαν καὶ  
προσθεῖς τὰς ὁ κλιμακίδας τοῖς τείχεσι, κατεπείραζε  
τῆς πόλεως. τῷ μὲν οὖν αἰφνιδίῳ καὶ παραδόξῳ κατε- 6

Bottia.  
Amphaxi-  
tia.  
Edessa.

Melitææ  
scalas justo  
breuiore  
applicat  
Philippus.

Ἰ παρὶ λαβὴς Bav. ὦ Forssan Bottiales. ὦ Ἐδεσσαν ex Vat. et Flor. recepi.  
Ceteri vulgo Ἐδεσσαν. ὦ νυκτοπορία Aug. Reg. A. νυκτοπορία Flor. ὦ Με-  
λιταίαν Aug. Reg. A. Μελιταίαν scripsisse videtur Polybius. ὦ κλιμακίδας  
Aug. Reg. A.

introducitur. Eodem vero irrumpente  
mox Alexandro cum suis, delecti Aeto-  
lorum capti sunt. Agetas, die orto,  
ut rem cognovit, domum reducit ex-  
ercitum: casu ictus non dissimili iis  
dolus, quibus ipse persæpe utebatur.

XCVII. Atque hæc dum in Græcia  
aguntur, Philippus rex Byzazora, to-  
tius Pæoniæ urbem maximam, occu-  
pat: quæ ita opportune imminet illis  
locis per quos e Dardania aditur Ma-  
cedonia, ut ea capta, omni propemo-  
dum metu de Dardaniis liberaretur.  
Non enim facile jam illis erat Macedo-  
niam invadere, postquam Philippus,

id oppidum tendens, cunctos aditus in  
potestate habebat. In hanc urbem  
præsidio inducto, Chrysogonus rex  
celeriter misit ad novas copias e supe-  
riore Macedonia adducendas. Ipse  
cum ea manu quam e Bottia [Bot-  
tia?] et Amphaxitide coegerat, Edessa  
venit: ubi assumtis Macedonibus  
quos Chrysogonus adduxerat, cum  
universo profectus exercitu, sextis ca-  
stris venit Larissam. Continuato inde  
itinere, ac ne noctibus quidem inter-  
misso, sub lucem Melitæam pervenit:  
admotisque ad mœnia scalulis urbem  
tentavit Melitæenses repentinum et

πλήξατο τοὺς Μελιταιεῖς, ὅσπερ ῥαδίως αὖ κρατῆσαι Α. U. 537. τῆς πόλεως· τῷ δὲ παρὰ πολὺ γενέσθαι τὰς κλιμάκας ἐλάττους τῆς χρείας, διεψεύσθη τῆς πράξεως.

XCVIII. Ἐν ᾧ δὴ γίνεαι μάλιστ' αἱ τις ἐπιτιμήσεις Cautio in molitionibus adhibenda est. 2 τοῖς ἡγουμένοις. Εἴ τε γάρ τινες, μηδεμίαν πρόνοιαν ποιησάμενοι, μὴδ' ἐκμετρησάμενοι τείχη, κρημνοὺς, ἕτερα τῶν τοιούτων, δι' αὖ ἐπιβάλλονται τοιεῖσθαι τὴν εἴσοδον, αὐτόθεν ἀσπίπτως παραγίγνονται, πόλιν κατα- 3 ληφόμενοι· τίς οὐκ αἶν τοῖς τοιούτοις ἐπιτιμήσεις; εἴ τ' ἐκμετρησάμενοι τὸ καθ' ἑαυτοῦς, κἄπειτα τὴν κατα- σκευὴν τῶν κλιμάκων καὶ καθόλου τῶν τοιούτων ὀργά- νων, ἃ, μικρὰν ἔχοντα τὴν ἀσχολίαν, ἐν μεγάλῃ δίδωσι τὴν αὐτῶν πῆραν, εἰκὴ καὶ τοῖς τυχοῦσιν ἀνθρώποις 4 ἐγχειρίζουσι πῶς οὐκ ἄξιον ἐγκαλεῖν; Οὐ γάρ ἐστιν Quæ numquam sine damno negli- gendi potest. ἐπὶ τῶν τοιούτων πράξεις, ἢ μὴ ποιῆσαι τι τῶν δεόντων, 5 ἢ μὴδὲν παθεῖν δεινόν. ἀλλ' αἶμα ταῖς ἀποτυχίαις ἔπεται βλάβη, κατὰ πολλοὺς τρόπους· κατ' αὐτὸν μὲν τὸν τοῦ πράττειν καιρὸν, κίνδυνος περὶ τοὺς ἀρί- στους τῶν ἀνδρῶν· ἔτι δὲ μᾶλλον κατὰ τὰς ἀπολύσεις, 6 ὅταν ἅπαξ καταφρονηθῶσι. Πολλὰ δὲ καὶ λίαν τῶν τοιούτων ἐστὶ παραδείγματα. πλείους γὰρ αἱ εὗροι τις τῶν ἀποτυχηάντων ἐν ταῖς τοιαύταις ἐπιβολαῖς, τοὺς μὲν ἀπολωλότας, τοὺς δ' εἰς τὸν ἔσχατον παραγεγο- 7 νότας κίνδυνον, τῶν ἀβλαβῶς ἀπολειυμένων. πρὸς γε

<sup>c</sup> Abest μὴ a Vat. Flor. Reg. B.

inopinatum malum adeo percussit, ut facile capi urbs potuerit: sed quia breviores multo, quam oportebat, scalæ sunt repertæ, conatus frustra fuit.

xcviii. Quo in genere, si ulla in re, culpandum est ducum peccatum. Qui sive, parum provisus rebus, neque muros et prærupta loca, et id genus alia, per quæ irruptionem parant facere, dimensi, temere atque inconsiderate ad capiendam urbem accesserint: quis hanc socordiam illorum non damnet? sive mensuram quidem ipsi ceperunt, sed confectionem scalarum, et simi- lium machinamentorum, quæ brevi negotio confiant, in magna vero re experimento cognoscuntur, incuriose

obviis quibusque mandaverint: quis neget criminationi justæ locum eos dare? Non enim licet in ejusmodi inceptis sine detrimento aliquid eorum prætermittere, quæ fieri debebant. Sed simul peccaveris, statim præsto est noxa: idque multis modis. In ipso quidem agendi tempore, fortissimi viri periculo objectantur: tum autem in referendo pedem, majus adhuc periculum, postquam semel contemni ab hoste ceperis. Id quod exemplis quam plurimis est probatum. Nam eorum, qui ab ejusmodi conatis sunt depulsi, plures invenias, qui aut perierint, aut ad ultimum periculi vene- rint: quam qui sine damno discesse-

ΟΙ. 140. 3 μὴν τὸ μέλλον ὁμολογουμένως ἀπιστίας καὶ μῦθος  
 ἐξεργάζονται 'καθ' αὐτῶν. ἔτι δὲ φυλακὴν παραγγέλ-  
 λουσι πᾶσιν. οὐ γὰρ μόνοι τοῖς ἑκατοῦσιν, ἀλλὰ καὶ 8  
 τοῖς <sup>h</sup> συνεῖσι τὸ γεγονὸς, τρέπον τινὰ παράγγελλμα  
 δίδονται, προσίχουν αὐτοῖς καὶ φυλάττεσθαι. Διότι 9  
 οὐδέποτε ταῖς τοιαύταις ἐπινοίας ἐκῇ χρηστέον τοὺς ἐπὶ  
 Methodus metlendi scales.  
 πραγμάτων ταυτομένους. Ὁ δὲ τρόπος τῆς ἐκμετρή- 10  
 σιας καὶ κατασκευῆς τῶν τοιούτων, ὡς χερὲς καὶ ἀδιά-  
 πτατος, εἰς λαμβάνηται μεθοδικῶς. νῦν μὲν οὖν τὸ 11  
 συνεχὲς τῆς διηγήσεως ἀποδοτέον· περὶ δὲ τοῦ τοιούτου  
 γένους, πάλιν μεταλαβόντες ἀρμόζοντα καιρὸν καὶ  
 τόπον κατὰ τὴν πραγματείαν, πειρασόμεθα συνο-  
 δεικνύειν, πῶς ἂν τις ἥκιστα περὶ τὰς τοιαύτας ἐπιβολὰς  
 ἀμαρτάνοι.

XCIX. Ὁ δὲ Φίλιππος, διαψευθεὶς τῆς πράξεως,  
 καὶ καταστρατοπεδεύσας περὶ τὸν Ἐριπίαν ποταμὸν,  
 συνῆγε τὰς παρασκευὰς ἐκ τε τῆς Λαρίσσης καὶ τῶν  
 ἄλλων πόλεων, αἷς ἐπιποιήτο κατὰ χειμῶνα πρὸς τὴν  
 Thebas Phthiotidas tenent E. toll.  
 πολιορκίαν. Ἡ γὰρ ὅλη πρόθεσις ἦν αὐτῷ τῆς στρα- 2  
 τείας, ἐξελεῖν τὰς Φθιώτιδας καλουμένας Θῆβας. ἡ 3  
 δὲ πόλις αὕτη κεῖται μὲν οὐ μακρὰν ἀπὸ τῆς θαλάτ-  
 τος, ἀπέχουσα Λαρίσσης ὡς τριακοσίου σταδίου· ἐπί-  
 κειται δὲ εὐκαίρως τῇ τε Μαγνησίᾳ καὶ τῇ Θετταλίᾳ·  
 καὶ μάλιστα τῆς μὲν Μαγνησίας, τῇ τῶν Δημητρίων

<sup>f</sup> κατ' αὐτῶν Bav. Aug. Reg. A.  
<sup>h</sup> συνεῖσι Aug. Reg. A.

<sup>ε</sup> καθ' αὐτῶν Vat. Flor. Aug. Reg. A.

rint. Illud porro omnes fateantur, hac molitione hoc eos consequi, ut nemo in posterum fidem ipsis habeat, omnes oderint. Præterea iidem omnibus dant signum, ut ab ipsis caveant: neque enim præsentibus dumtaxat, sed omnibus qui rem intellexerint, datur præceptum, ut custodias intendant caveantque. Idcirco iis qui rebus præsumt, in suscipiendis ejusmodi consiliis, numquam licet esse negligentibus. Modus autem capiendæ mensuræ, et fabricandi quæ eo pertinent, si ars adhibeatur, facilis est ac certus. Verum nunc quidem ad reliqua narrationis nobis redeundum est: in alia vero parte hujus operis,

occasionem commodam nacti, rationem docere conabimur, qua omnis error in his inceptis possit vitari.

XCIX. *Philippus*, spe rei perficiendæ frustratus, positus super *Ἐριπεο* amne castris, omnia ad obsidionem necessaria, quæ per hiemem paraverat, et ex Larissa et ex aliis urbibus convehit. Summa enim votorum, cum hanc expeditionem susciperet, fuit, ut *Thebas* quas vocant *Phthiotidas* caperet. Non procul a mari hæc urbs sita est, trecenta circiter stadiis a Larissa distans. Est autem locus opportune imminens et Magnesiæ et Thessaliæ: Magnesiæ quidem illi potissimum parti, ubi est Demetriensium regio; Thessaliæ vero

χώρᾳ, τῆς δὲ Θιτταλίας, τῇ τῶν Φαρσαλίων καὶ A. U. 537.  
 4 Φεραίων. ἐξ ἧς καὶ τότε, κατεχόντων αὐτὴν τῶν Αἰτα-  
 λῶν, καὶ συνεχεῖς ποιούμεναι τὰς ἐπιδρομὰς, μεγάλα  
 συνέβαινε βλάπτεσθαι τοὺς τε Δημητρεῖς καὶ τοὺς  
 5 Φαρσαλίους, ἔτι δὲ Λαρισσαίους. πολλάκις γὰρ ἐποι-  
 οῦντο τὰς καταδρομὰς, ὥς ἐπὶ τὸ καλούμενον Ἀμυρι-  
 6 κὸν πεδίον. Διόπερ ὁ Φίλιππος, οὐκ ἐν μικρῷ τιθίμε- Thebes a  
 νος, μεγάλην ἐποιεῖτο σπουδὴν ὑπὲρ τοῦ κατὰ κράτος Phthiot.  
 7 ἐξιελὶν αὐτὴν. Συνᾶχθέντων δὲ καταπελτῶν μὲν ἑκατὸν oppugnat a  
 πεντήκοντα, πετροβολικῶν δὲ ὀργάνων πέντε καὶ εἴκοσι, Philippus.  
 προσῆλθε ταῖς Θήβαις, καὶ διελὼν τὸ στρατόπεδον εἰς  
 8 τρία μέρη, διέλαβε τοὺς περὶ τὸ πόλεως καὶ  
 τῷ μὲν ἐνὶ περὶ τὸ Σκόπιον ἵστρατοπέδουσε, τῷ δ'  
 ἄλλῳ περὶ τὸ καλούμενον Ἡλιοτρόπιον τὸ δὲ τρίτον  
 9 εἵχε κατὰ τὸ τῆς πόλεως ὑπερκείμενον ὄρος. τὰ δὲ  
 μεταξὺ τῶν στρατοπέδων τάφρῳ καὶ διπλῷ χάρακι  
 διαλαβὼν, ἀχυρώσατο πρὸς δὲ, καὶ πύργοις ξυλίνοις  
 ἡσφαλίσατο, κατὰ πλίθρον στήσας αὐτοὺς μετὰ φυ-  
 10 λακῆς τῆς ἀρκούσης. ἐξῆς δὲ τούτοις τὰς παρασκευὰς  
 ἀθροίσας ὁμοῦ πάσας, ἤρξατο προσάγειν τὰ μηχανή-  
 ματα πρὸς τὴν ἄκρην.

C. Ἐπὶ μὲν οὖν ἡμέρας τρεῖς τὰς πρώτας, οὐδὲν  
 ἠδύνατο προβιάζειν τῶν ἔργων, διὰ τὸ γενναίως καὶ  
 2 παραβόλως ἀμύνεσθαι τοὺς ἐκ τῆς πόλεως. ἐπειδὴ δὲ  
 διὰ τὴν συνέχειαν τῶν ἀκροβολισμῶν, καὶ τὸ πλῆθος τῶν

<sup>1</sup> κατιστρατοπέδ. Flor.

illi, quæ a Pharsaliis et Phææis colitur. Quæ ex urbe per illa tempora, quum ab Ætolis teneretur, qui continuas inde excursionem faciebant, ætrimenta ingentia iisdem Demetriensibus, Pharsaliis, atque etiam Larissæis importabantur. Sæpe enim populabundi usque ad Amyricum nomine campum perveniebant. Propterea Philippus, rem haud negligendam ratus, magnam curam ac diligentiam adhibebat, quo posset urbem illam vi expugnare. Coactis igitur catapultis quidem centum et quinquaginta, balistis vero saxa emittentibus viginti quinque, castra Thebis admo-

cumjacentia urbi loca occupat. Pars una, circa Scopium consedit; altera circa Heliotropium: tertiam in monte collocat, qui urbi immineat. Intervals ipsa castrorum, fossa duplici vallo munit: turribus insuper ligneis firmat, quas per singula plethra (sive pedes centenos) exstruit, idoneum simul præsidium imponens. Secundum hæc, collatis in unum locum omnibus machinis, opera arci admoveat instituit.

c. Primis tribus diebus, oppidanis foriter magnaue audacia resistentibus, promotio operum nulla plane potuit fieri. Verum ubi, propter velitationes continuas et ingentem vim telo-

Ol. 140. 3. βελῶν οἱ προκινδυνεύοντες τῶν ἐκ τῆς πόλεως, οἱ μὲν  
 ἔπισσι, οἱ δὲ κατετραυματίσθησαν· τότε βραχείας  
 ἐνδόσεως γινομένης, ἤρξαντο τῶν ὀρυγμάτων οἱ Μακε-  
 δόνες. τῇ δὲ συνεχείᾳ, καίπερ ἀντιβαίνοντος τοῦ χα-  
 3 ρίου, μόλις ἵνα ταῖσι πρὸς τὸ τείχος ἐξίκοντο, μετὰ δὲ 4  
 ταῦτα ποιοῦμενοι τὴν ἐργασίαν ἐκ διαδοχῆς, ὥστε μὴθ'  
 ἡμέρας, μήτε νυκτὸς διαλείπειν, ἐν τρισὶν ἡμέραις δύο  
 πλέθρα τοῦ τείχους ὑπάρξαι καὶ διεστύλωσαν. τῶν δ' 5  
 ἐρεισμάτων οὐ δυναμένων ὑποφέρειν τὸ βάρος, ἀλλ'  
 ὁδόντων, πεισὶν συνέβη τὸ τείχος, πρὸ τοῦ πυρὸς ἑμ-  
 6 βαλεῖν τοὺς Μακεδόνες. ἐνεργὸν δὲ ποιησαμένων τὴν 6  
 ἀνακάθαρσιν τοῦ πτόματος, καὶ παρασκευασαμένην  
 πρὸς τὴν εἴσοδον, καὶ μελλόντων ἤδη βιάζεσθαι, κατα-  
 πλαγίντες παρίδωσαν οἱ Θεβαῖοι τὴν πόλιν. Ὁ δὲ 7  
 Φίλιππος, διὰ τῆς πράξεως ταύτης ἀσφαλισάμενος τὰ  
 κατὰ τὴν Μαγνησίαν καὶ Θειταλίαν, ἀφίλειτο τὰς  
 μεγάλας ἀφελείας τῶν Αἰτωλῶν· ἀπιδείξατο δὲ καὶ  
 ταῖς αὐτοῦ δυνάμεσιν, ὅτι δικαίως ἐπαινείτο τοὺς περὶ  
 τὸν Λεόντιον, ἐβλοκακῆσαντας πρότερον ἐν τῇ περὶ τοῦς  
 Παλαιῖς πολιορκίᾳ. Γενόμενος δὲ κύριος τῶν Θεβῶν, 8  
 τοὺς μὲν ὑπάρχοντας οἰκήτορας ἐξηνδραποδίσατο· Μα-  
 9 κεδόνες δ' εἰσοικίσας, Φιλίππου τὴν πόλιν ἀντὶ Θεβῶν  
 κατανόμασιν. Ἦδη δ' αὐτοῦ συντετελεισμένου τὰ κατὰ 9  
 τὰς Θήβας, πάλιν ἤκου ὑπὲρ τῶν διαλύσεων παρὰ τὴν  
 Χίαν καὶ Ῥοδίαν καὶ Βυζαντίων πρέσβεις, καὶ παρὰ

• Thebes  
 Phthiotides  
 propugnator  
 Philippus.

Mutato  
 nomine  
 Philippopolin  
 appellat.

k Vulgo βαλεῖν.

rum, propugnatores urbis partim occisi, partim affecti vulneribus fuerunt; tunc, remittentibus aliquantum obsessis, cuniculos agere Macedones ceperunt: verum, etsi in opere assidui erant, impediēte natura loci, vix die nono muris appropinquarunt. Deinde vero per vices operi succedentes, et dies noctesque opus continuantes, tribus diebus ducentorum circiter pedum spatium subter mœnibus foderunt, atque publicis fulserunt. Sed quum ferendo oneri pares futuræ non essent, antequam immitteretur ignis a Macedonibus, ruina mœnium est secuta. Strenua dein diligentia loco purgato,

et ad ingrediendum præparato, quum inibi essent Macedones, ut per vim irrumperent, icti metu Thebani dedicationem faciunt. *Philippus*, Magnesiæ ac Thessaliæ rebus in tuto collocatis hac victoria, simul Ætolis prædas maximas ademittit, et exercitui persuasit, juste Leontium a se fuisse interemptum, quem in obsidione Palæensium consulto ignave se gessisse jam constaret. Potitus Thebis, priores incolas hastæ subiecit: deductaque eo Macedonum colonia, mutato nomine, *Philippopolin* pro Thebis appellavit. Commodum erant omnia eo loci peracta, cum a Chlis, Rhodiis et By-

10 Πτολεμαίου τοῦ βασιλέως. οἷς παραπλησίους ἀπο- A. U. 537.

κρίσεις δὸς ταῖς πρότερον, καὶ φήσας οὐκ ἄλλότριος  
εἶναι διαλύσεως, ἔπειμψε, κειεύσας αὐτοὺς πείραν λαμ-

11 βάνειν καὶ τῶν Αἰτωλῶν. αὐτὸς δὲ τῆς μὲν διαλύσεως  
ὠλιγώρει, τοῦ δὲ <sup>m</sup>πράττειν τι τῶν ἐξῆς ἀντείχετο.

CI. Διόπερ, ἀκούων, τοὺς Σπερδιλαΐδου λέμβους Adversus  
Scerdilaidam  
con-  
tendit Phil-  
lippus.  
περὶ Μαλίαν ληΐζεσθαι, καὶ πᾶσι τοῖς ἐμπόροις ὡς  
πολεμίοις χρῆσθαι, παρεσπονθηκίναί δὲ καὶ τῶν ἰδίων

2 τινὰ πλοίων ἐν Λευκάδι <sup>n</sup>συνορμήσαντα· καταρτίσας  
δωδεκα μὲν καταφράκτους ναῦς, ὅπῃ δ' ἀφράκτους,  
τριάκοντα δ' ἡμιολίους, ἔπλει δι' Εὐρίπου, σπύδων μὲν  
καταλαβῆναι καὶ τοὺς Ἰλλυριοὺς, καθόλου δὲ μετώρος  
ὧν ταῖς ἐπιβολαῖς ἐπὶ τὸν κατὰ τῶν Αἰτωλῶν πόλεμον,  
διὰ τὸ μηδὲν πῶ <sup>o</sup>συνεικίναί τῶν ἐν Ἰταλίᾳ γεγυότων.

3 Συνέβαινε δὲ, καθ' οὗς καιροὺς ἐπολιόρκει τὰς Θήβας  
Φίλιππος, ῥηττήσθαι Ῥωμαίους ὑπ' Ἀννίου τῇ περὶ  
Τυρρήνιαν μάχῃ, τὴν δὲ φήμην ὑπὲρ τῶν γεγυότων

4 μηδέπω προσεπτακίναί τοῖς Ἑλλησιν. Ὁ δὲ Φίλιπ-  
πος, τῶν λέμβων ὑστέρησας, καὶ καθορμισθεὶς πρὸς  
Κεγχρεαῖς, τὰς μὲν καταφράκτους ναῦς ἐξάπιστειλε,  
συντάξας, περὶ Μαλίαν ποιεῖσθαι τὸν πλοῦν ὡς ἐπ'  
Αἰγίου καὶ Πατρῶν· τὰ δὲ λοιπὰ τῶν πλοίων ὑπὲρ-  
5 ισθμίσας, ἐν Δεχαίᾳ <sup>q</sup>παρήγγειλε πᾶσιν ὀρμεῖν. Αὐ-

<sup>1</sup> Ἀλλήτριος ex Gron. et Reisk. emendatione. Vulgo Ἀλλήτριος. <sup>m</sup> Abest  
vulgo n. <sup>n</sup> συνορμήσαντα edd. ex Bav. <sup>o</sup> συνεικίναί correxi. συνεικίναί Vat.  
Flor. Aug. Reg. A. συνεικίναί edd. ex Bav. <sup>p</sup> ῥηττήσθαι edd. ex Bav. <sup>q</sup> παρ-  
ήγγειλε Vat.

santiis, itemque Ptolemæo rege, legati  
de pace iterum venerunt. *Philippus*,  
simili atque antea responso his dato;  
quum diceret, *αὐθενεὶ σε α concordia*  
*non esse*; ad *Ætolos*, ut ipsorum etiam  
explorarent voluntatem, jussit profi-  
ciaci. Ipse interim, de fœderibus se-  
curus, destinata persequi pergebat.

CI. Itaque, ut audivit, *Scerdilida*  
lembos circa *Μαλέαν* exercere pirati-  
cam, et mercatores omnes loco ho-  
stium habere; nonnulla etiam e suis  
navigia, quæ Leucade in portu erant,  
violato fœdere cepisse: instructis na-  
vibus tectis duodecim, non tectis octo,  
hemibilibus triginta, per Euripum cum

classe est profectus, *Illyrios* quidem  
consequi festinans, omnino vero consi-  
liis omnibus bello adversus *Ætolos* in-  
tentus; ut qui eorum, quæ in Italia  
acciderant, nihil dum rescisset. In-  
cidit nempe *clades*, quam in *Etruria*  
*Romani* acceperunt, in illud tempus,  
quo obsidebantur a Philippo Thebæ;  
itaque fama rei gestæ nondum ad Græ-  
cos tunc erat perlata. *Philippus* quum  
tardius adveniens lembos non esset as-  
secutus, *Cenchreas* appulit: quo ex  
loco tectas quidem *Μαλέαν* flectere,  
et *Ægium* ac *Patras* petere jussit; ce-  
teras per ipsum Peloponnesi Isthmum  
transduxit *Λεχαιῶν*; dato præcepto,

OL 140. 3.  
Argis acci-  
pit nun-  
cium de  
clade Ro-  
manorum.

Demetrius  
Pharius  
suadet Phi-  
lippo, ut  
in Italiam  
trajiciat.

Pacem cum  
Ætolis fa-  
cere cupit  
Philippus.

τὸς δὲ κατὰ σπουδὴν ἤκει μετὰ φίλων ἐπὶ τῇ τῶν  
Νεμέων πανήγυρι εἰς Ἄργος. Ἄρτι δ' αὐτοῦ θεωμένου 6  
τὸν ἀγῶνα τὸν γυμνικὸν, παρῆν ἐκ Μακεδονίας γραμμα-  
τοφόρος, διασαφῶν, ὅτι λείπονται Ῥωμαῖοι μάχῃ με-  
γάλῃ, καὶ κρατεῖ τῶν ὑπαίθρων Ἀνίβας. παραυτίκα 7  
μὲν οὖν Δημητρίῳ τῷ Φαρίῳ μόνῳ τὴν ἐπιστολὴν ἐτί-  
δειξε, σιωπᾶν παρακελευσάμενος. ὃς καὶ, λαβόμενος 8  
τῆς ἀφορμῆς ταύτης, τὸν μὲν πρὸς τοὺς Αἰτωλοὺς ᾔστο  
δεῖν τὴν ταχίστην ἀπορρίψαι πόλεμον, ἀντίχεσθαι δὲ  
τῶν κατὰ τὴν Ἰλλυρίδα πραγμάτων ἡξίου, καὶ τῆς εἰς 9  
Ἰταλίαν διαβάσεως. Τὰ μὲν γὰρ κατὰ τὴν Ἑλλάδα 9  
πάντα καὶ νῦν ἤδη ποιεῖν αὐτῷ τὸ προσταττόμενον, ἔφη,  
καὶ μετὰ ταῦτα ποιήσιν Ἀχαιῶν μὲν ἵβειλοντι  
εὐνοοῦντων, Αἰτωλῶν δὲ καταπεπληγμένων ἐκ τῶν συμ-  
βεβηκότων αὐτοῖς κατὰ τὸν ἐνεστώτα πόλεμον. τὴν δ' 10  
Ἰταλίαν, ἔφη, καὶ τὴν ἐκεί διαβάσιν, ἀρχὴν εἶναι τῆς  
ὑπὲρ τῶν ὅλων ἐπιβολῆς· ἣν οὐδενὶ καθήκειν μᾶλλον, ἢ  
ἐκείνῳ· τὸν δὲ καιρὸν εἶναι νῦν, ἐπτακίοντων Ῥωμαίων.

CII. Τοιούτοις δὲ χρησάμενος λόγοις, ταχίως παρ-  
άφημι τὸν Φίλιππον, ὡς αἶν, οἶμαι, καὶ ἰόν βασιλεῖα,  
καὶ κατὰ τὰς πράξεις ἐπιτυχῇ, καὶ καθόλου τολμηρὸν  
εἶναι δοκῶντα, πρὸς δὲ τούτοις, ἐξ οἰκίας ὁρμώμενον  
τοιαύτης, ἢ μάλιστα πῶς αἰεὶ τῆς τῶν ὅλων ἐλπίδος

Ἰβειλοντὶ Vat. ut solet.

ut in ancoris omnes ibi starent. Ipse cum amicis Argos ad Nemeorum ludorum conventum citatim contendit. Spectabat ibi cum maxime certamen gymnicum, quando advenit e Macedonia tabellarius, victor Romanos ingenti prælio nuncians; et Hannibalem quæcumque extra munitiones essent, omnia obtinere. Eam rex epistolam confestim uni Demetrio Phario ostendit, monuitque, ut rem sileret. Qui, oblata occasione utens, auctor Philippo esse cepit, ut bellum contra Ætolos quam primum abiceret: res quippe Illyricas aggrediendas ei esse, et de traiectione in Italiam cogitandum censebat. Nam Græciæ quidem populos, et facere jam imperata cunctos, et posthac quo-

que facturos; Achaos quidem sua sponte, ut qui erga ipsum benevole sint affecti; Ætolos vero metu, propter ea mala quæ præsentis bello sint experti. Italiam vero et in eam transitum, principium esse imperii summa rerum copiensendi: quod cui potius, quam ipsi, conveniat? Et porro consilio nunc opportunum esse tempus, cum tanta clade affecti sint Romani.

CII. Hujusmodi sermonibus facile incendit animum Philippi; utpote (puto) et juvenis regis, et cujus coæptis fortuna aspiraverat, et qui omnino præditus esset audacia singulari; adhæc qui ex ea domo esset ortus, quæ, nescio quomodo, præ ceteris semper summi terrarum imperii spe cupidita-

- 2<sup>a</sup> εἰσίσταται. πλὴν ὅγε Φίλιππος, ὡς εἶπον, τότε μὲν αὐτῷ A. U. 537.  
 τῷ Δημητρίῳ τὰ προσπειπακότα διὰ τῆς ἐπιστολῆς  
 ἐδήλωσε· μετὰ δὲ ταῦτα συνῆγε τοὺς φίλους, καὶ  
 διαβούλιον ἀνιδίδου περὶ τῆς πρὸς Αἰτωλοὺς διαλύσεως.  
 3<sup>a</sup> Οἷται δὲ καὶ τῶν περὶ τὸν Ἄρατον οὐκ ἄλλοτρίων  
 διεξαγωγῆς, τῷ δοκεῖν ὑπερδεξιούς ὄντας τῷ πολέμῳ  
 4 ποιεῖσθαι τὴν διάλυσιν· οὕτως ὁ βασιλεὺς, οὐδὲ τοὺς  
 πρεσβευτὰς ἔτι προσδεξάμενος τοὺς κοινῇ πρᾶττοντας  
 τὰ περὶ τὰς διαλύσεις, παραχρῆμα Κλεονίκον μὲν τὸν Cleonico  
 5 Ναυτάκτιον πρὸς τοὺς Αἰτωλοὺς διπέμψατο· κατέ- utitur in-  
 λαβε γὰρ ἔτι τοῦτον ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας ἐπιμένοντα τὴν ternuncto.  
 τῶν Ἀχαιῶν σύνοδον· αὐτὸς δὲ, παραλαβὼν ἐκ Κορίνθου  
 τὰς ναῦς καὶ τὴν πεζὴν δύναμιν, ἤπει ἔχων εἰς Αἴγιον.  
 6 Καὶ προσελθὼν ἐπὶ Λασιῶνα καὶ τὸν ἐν τοῖς Ἑριππίοις Pyrgus in  
 Πύργον παραλαβὼν, καὶ συνυποκριθεὶς, ὡς ἑμβολῶν Perippiis ?  
 εἰς τὴν Ἠλείαν, τοῦ μὴ δοκεῖν λίαν ἑτοιμος εἶναι πρὸς  
 7 τὴν τοῦ πολέμου κατάλυσιν· μετὰ ταῦτα δις ἢ τρίς  
 ἀπακαμψάστος τοῦ Κλεονίκου, δεομένων τῶν Αἰτωλῶν  
 8 εἰς λόγους σφίσι συνελθεῖν, ἐπήκουσε. καὶ πάντα  
 ἀφίς τὰ τοῦ πολέμου, πρὸς μὲν τὰς συμμαχίδας  
 πόλεις γραμματοφόρους ἐξαπίστειλε, παρακαλῶν πίμ-  
 πειν τοὺς συνιδρεύοντας καὶ μεθίζοντας τῆς ὑπὲρ τῶν  
 9 διαλύσεων κοινολογίας. Αὐτὸς δὲ, διαβὰς μετὰ τῆς Panormus,  
 portus Pe-  
 lonnesi.

\* εἰρήνη malim cum Reisk.

† Sic MSti omnes, nisi quod Περιπίους det Bav.

An Περιπίους, vel ἡ τοῖς περὶ Περύνη sc. πύλιν? Casaubonus ex ingenio τὴν ἡ τοῖς ἑρπύων πύργον edidit, exposuitque turrim, quæ in ruderibus ejus urbis (Lasionis) sita est. ἑμβολῶν correxit Casaub. ἑμβολῶν MSti omnes.

teque ducitur. *Philippus* igitur, ut dicebamus, tunc quidem soli *Demostrio* nuncium, quem afferebat epistola, communicavit: postea vero, convocatis amicis, concilium habuit, de pace cum *Ætolis* facienda. Quumque ne *Aratus* quidem alienus esset a regum componendarum consilio, quia superi-ores bello pacem erant facturi; propterea rex, ne expectatis quidem la-  
 gatis, qui communibus suffragiis con-  
 ventionis negotium curarent, extemplo  
*Cleonicum* Naupactium ad *Ætolos* mi-  
 sit. Hunc enim *Philippus* invenit, ex  
 quo captus fuerat, Achæorum conven-  
 tum adhuc opperientem. Ipse, navi-

bus quæ Corinthi erant acceptis, et co-  
 piis pedestribus, *Ægium* castra movet.  
 Ac, ne finiendi belli cupidus supra mo-  
 dum videretur, *Lasionem* progressus,  
 occupato *Pyrgo* in *Perippiis* [ad *Pe-  
 neus* fluvium?] sito, invadendi *Eleam*  
 propositum se habere simulabat. De-  
 inde, quum bis terve *Cleonicus* isset  
 redissetque, petentibus *Ætolis* collo-  
 quium annuit: omnique posita belli  
 cura, missis ad socias urbes tabellariis,  
 per literas cunctos hortatus est, ut sin-  
 guli suos mitterent, qui concilio inter-  
 essent, et de componendo bello una  
 cum ceteris in commune consultarent.  
 Ipse cum exercitu *Panormum* se trans-

ΟΙ. 140. 3. **δυνάμεις, καὶ καταστρατοπεδεύσας περὶ Πάνορμον· ὅς**  
**ἔστι μὲν τῆς Πελοποννήσου λιμὴν, κεῖται δὲ καταντικρὺ**  
**τῆς τῶν Ναυπακτίων πόλεως· ἀνέμεινε τοὺς τῶν συμ-**  
**μάχων συνόδους. Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον, καθ' 10**  
**ὃν ἔδει συναθροίζεσθαι τοὺς προειρημένους, πλεύσας εἰς**  
**Ζάκυνθον, ἡ δὲ αὐτοῦ κατιστήσατο τὰ κατὰ τὴν νῆσον,**  
**καὶ παρῇν αὐθις ἀναπλίων.**

Ætoli cum  
Philippo et  
Achæis  
agunt de  
pace.

CIII. Ἦδη δὲ καὶ τῶν συνόδων ἡθροισμένοι, ἐξέ-  
 πεμψε πρὸς τοὺς Αἰτωλοὺς Ἄρατον καὶ Ταυρίωνα, καὶ  
 τινὰς τῶν ἡπόντων ἅμα τούτοις. οἱ καὶ συμμίζαντες τοῖς 2  
 Αἰτωλοῖς, πανδημεὶ συναθροισμένοις ἐν Ναυπάκτῳ, βρα-  
 χία διαλεχθέντες, καὶ θεωροῦντες αὐτῶν τὴν ὁρμὴν τὴν  
 πρὸς τὰς διαλύσεις, ἔπλειον ἐξ ὑποστροφῆς πρὸς τὸν  
 Φίλιππον, χάριν τοῦ διασαφῆσαι περὶ τούτων. Οἱ δ' 3  
 Αἰτωλοὶ, σπεύδοντες διαλύσασθαι τὸν πόλεμον, ἐξαπé-  
 στελλον ἅμα τούτοις πρέσβεις πρὸς τὸν Φίλιππον,  
 ἀξιούντες παραγινέσθαι μετὰ τῆς δυνάμεως πρὸς σφᾶς,  
 ἵνα, τῆς κοινολογίας ἐκ χειρὸς γιγνομένης, τύχη τὰ  
 πρᾶγματα τῆς ἀρμοζούσης διεξαγωγῆς. Ὁ δὲ βασι- 4  
 λεὺς ὁρμηθεὶς τοῖς παρακαλουμένοις, διέπλευσε μετὰ  
 τῆς δυνάμεως πρὸς τὰ λεγόμενα Κοῖλα τῆς Ναυπα-  
 κτίας, ἃ τῆς πόλεως εἴκοσι μάλιστα σταδίους ἀφί-  
 στηκε. στρατοπεδεύσας δὲ, καὶ περιλαβὼν χάρακι τὰς 5  
 νῆας καὶ τὴν παρεμβολὴν, ἔμεινε, προσανέχων τὸν καιρὸν

2 δι' αὐτῶν Bav. Reg. A.

fert: is portus est Peloponnesi, qui urbem Naupactiorum habet in adversa ripa oppositam: ibi rex vallum jacere, et legatos sociorum præstolari, qui in conventu indicto erant consessuri. Interea autem dum hi conveniunt, Zacynthum navibus petens, rex ejus insulæ ex sua auctoritate constituit. Tum inde reversus, Panormum repetit.

CIII. Ubi omnes ad deliberandum vocati convenerunt, Philippus Aratum et Taurionem nonnullosque alios, qui cum istis venerant, ad Ætolos mittit. Quos quum adissent legati, communi gentis concilio Naupacti congregatos;

brevi oratione eos allocuti, ut omnium voluntates ad pacem inclinatæ animadverterent, mox, nunciaturi quod invenerant, ad regem revertuntur. Ætoli, finem bello imponere gestientes, suos cum his legatos ad Philippum jubent proficisci: orantes, ut cum suis copiis in Ætoliam veniat; quo facilius, dum ex proximo inter se utrique communicarent, commodus finis imponi rebus possit. Rex, postulatis eorum incitatus, ad Cala quæ vocantur Naupactia, stadia ab urbe admodum viginti, cum exercitu trajecit: ubi constitutis signis, ac navibus pariter castrisque vallo circumdatis, tempus colloquii expecta-

6 τῆς ἐντεύξεως. οἱ δ' Αἰτωλοὶ χωρὶς τῶν ὅπλων ἦγον A. U. 537.  
 πανδημεὶ, καὶ, διασχόντες ὡς δύο στάδια τῆς Φιλίππου Ætoli cum Philippo et  
 παρεμβολῆς, διεπύμποντο καὶ διελέγοντο περὶ τῶν ἐν sociis agunt de pace.  
 7 ἱστώτων. Τὸ μὲν οὖν πρῶτον ὁ βασιλεὺς πάντας ἐξέ-  
 πεμψε τοὺς ἦγοντας παρὰ τῶν συμμάχων, κελεύσας  
 ἐπὶ τούτοις προτείνειν τὴν εἰρήνην τοῖς Αἰτωλοῖς, ὥστε  
 8 ἔχειν ἀμφοτέρους, ἃ νῦν ἔχουσι. δεξαμένων δὲ τῶν  
 Αἰτωλῶν ἐτοιμῶς, τὸ λοιπὸν ἤδη περὶ τῶν κατὰ μέρος  
 συνεχεῖς ἐγγίγοντο διαποστολαὶ πρὸς ἀλλήλους· ὣν τὰς  
 μὲν πλείους παρήσομεν, διὰ τὸ μηδὲν ἔχειν ἄξιον μνή-  
 9 μης· τῆς δ' Ἀγελάου, τοῦ Ναυπακτίου, παραινέσεως Agelai Nau-  
 pactii oratio ad Philip-  
 pum et Achæos.  
 ποιησόμεθα μνήμην, ἥ κατὰ τὴν πρώτην ἐντεύξιν ἐχρή-  
 σατο πρὸς τε τὸν βασιλέα καὶ τοὺς παρόντας συμμά-  
 χους.

CIV. Ὅς ἔφη· Δεῖν μάλιστα μὲν μηδέποτε πολε- Agelai Nau-  
 pactii oratio de pace.  
 μεῖν τοὺς Ἕλληνας ἀλλήλοις, ἀλλὰ μεγάλην χάριν  
 ἔχειν τοῖς θεοῖς, εἰ, λέγοντες ἐν καὶ ταυτὸ πάντες, καὶ  
 συμπλέκοντες τὰς χεῖρας, καθάπερ οἱ τοὺς ποταμοὺς  
 διαβαίοντες, δύναιτο, τὰς τῶν βαρβάρων ἐφόδους ἀπο-  
 2 τριβόμενοι, συσσάζειν σφᾶς αὐτοὺς καὶ τὰς πόλεις. οὐ  
 μὴν, ἀλλ', εἰ τὸ παράπαν τοῦτο μὴ δυνατὸν, κατὰ γε  
 τὸ παρὸν ἡξίου συμφρονεῖν καὶ φυλάττεσθαι, προῖδο-  
 μένους τὸ βάρος τῶν στρατοπέδων, καὶ τὸ μέγεθος τοῦ  
 3 συνηστῶτος πρὸς ἑταῖς δύσεσι πολέμου. Δῆλον γάρ

Ἡ ταῖς δύναιτο correxi monente Reiskio. Mendose vulgo omnes ταῖς δυνάμει.

bat. Eodem mox gens Ætolorum sine armis convenit: et, quum a Philippi castris duo dumtaxat stadia abessent, de rebus singulis inter se communicabant disserebantque. Principio rex omnes sociorum legatos ad eos emisit, jussos his legibus pacem Ætollis offerre, ut, quia jam tenerent utrique, acciperent. Quod quum Ætoli essent libenter amplexi, de cetero super conditionibus particularibus ultro citroque assiduas legationes mittebantur. Quarum plerasque nos silentio prætereuntes, quoniam dignum memoratu nihil continent, Agelai Naspactii adhortationem commemorabimus, quam in primo con-

ventu ad Regem et omnes qui aderant socios habuit.

CIV. Is igitur dixit: Maxime qui dem illud Græcos debere cavere, ne bellum invicem unquam gerant. Quin magnas diis gratias agendas illis fore, si, optime inter se consentientes, et manus mutuo connectentes, sicut solent qui omnes vado una transeunt, ingruentes barbaros repellere possent, sequæ et urbes suas tueri. Ceterum, si absoluta omnibus numeris concordia sanciri nequeat; in præsentia quidem certe conspirandum esse cavendumque, quum robur illud exercituum et molem belli ab occidente coorti prospiciant. Esse enim neminem,

Ol. 146. 3.  
Agelai  
Naupactii  
oratio de  
pace.

εἶναι παντὶ τῇ καὶ μετρίως περὶ τὰ κοινὰ σπουδάζοντι  
καὶ νῦν, ὥς, ἰάν τε Καρχηδόνιοι Ῥωμαίων, ἰάν τε  
Ῥωμαῖοι Καρχηδονίων περιγίνονται τῷ πολέμῳ, διότι  
κατ' οὐδένα τρόπον εἰκός ἐστι, τοὺς κρατήσαντας ἐπὶ ταῖς  
Ἰταλιωτῶν καὶ Σικελιωτῶν μεῖναι δυναστείαις, ἥξει  
δὲ καὶ διατείνειν τὰς ἐπιβολὰς καὶ δυνάμεις αὐτῶν  
πέρα τοῦ δέοντος. Διόπερ ἡξίου, πάντας μὲν φυλά-  
ξασθαι τὸν καιρὸν, μάλιστα δὲ Φίλιππον. εἶναι δὲ  
φυλακὴν, ἰάν, ἀφήμενος τοῦ καταφθίσκειν τοὺς Ἑλ-  
ληνας, καὶ ποιεῖν ἐν χειρώτους τοῖς ἐπιβαλλομένοις,  
κατὰ τὸν αἰτίον ὥς ὑπὲρ ἰδίου σώματος βουλευῆται,  
καὶ καθόλου πάντων τῶν τῆς Ἑλλάδος μερῶν, οἷ-  
οῦσι καὶ προσηκόντων αὐτῷ, ποιῆται πρόνοιαν. τοῦτο  
γὰρ τὸν τρόπον χρωμένου τοῖς πράγμασι, τοὺς μὲν  
Ἑλληνας εὖνους ὑπάρξειν αὐτῷ, καὶ βεβαίους συνα-  
γωνιστὰς πρὸς τὰς ἐπιβολὰς· τοὺς δ' ἔξωθεν ἥττοι  
ἐπιβουλεύσειν αὐτοῦ τῇ δυναστείᾳ, καταπεπληγμένους  
τῇ τῶν Ἑλλήνων πρὸς αὐτὸν πίστιν. Εἰ δὲ πραγμάτων  
ὀρίγεται, πρὸς τὰς δύοσεις βλέπειν αὐτὸν ἡξίου, καὶ  
ταῖς ἐν Ἰταλίᾳ συνεστῶσι πολέμοις προσέχειν τὸν νοῦν  
ἵνα, γινόμενος ἐφειδρὸς ἑμφρων, πειραθῇ σὺν καιρῷ τῆς  
τῶν ὅλων ἀντιποιήσασθαι δυναστείας. εἶναι δὲ τοῖς  
ἰνεστῶτα καιρὸν οὐκ ἀλλότριον τῆς ἐλπίδος ταύτης.

<sup>2</sup> Fors. διατείνειν legendum cum Reisk.  
Casaub. Scripti libri omnes ὑπάρχειν.

<sup>2</sup> ὑπάρξειν ex Ursini conject. edidit

quamvis mediocriter in republica versa-  
tum, quin videat jam nunc, sive Car-  
thaginenses vicerint hoc bello Romanos,  
sive Romani Carthaginienses, non esse  
ullo modo simile veri, Italiae aut Siciliae  
imperio victores fore contentos; sed con-  
silia et vires suas ulterius quam esset  
optandum eosdem esse porrecturos, et ad  
se deinde venturos. Hortari igitur om-  
nes, maxime vero Philippum, ut ab im-  
pendente caveant periculo. Cavendi au-  
tem hanc esse rationem, si, pro eo quod  
Graecos hactenus attriverit, et facile ex-  
pugnabiles reddiderit invadentibus, jam  
e contrario easdem, veluti suo consulere,  
omniumque in universum Graeciae par-

tium parem curam esset habiturus, ac si  
conjuncti essent ipsi omnes, et proprio  
jure ad eum pertinerent. Hoc enim  
modo si res administraret; paratam ipsi  
Graecorum benevolentiam fore, quos in  
omnibus inceptis constantes adiutores sit  
habiturus: ceteros vero populos, firmas  
Graecorum fide erga ipsum territos, ejus  
regno haud ita facile insidiaturos. Quod  
si rerum gerendarum cupiditate ducatur,  
respiceret occidentem; et ad bella, qui-  
bus flagrat Italia, animum intenderet:  
ut, observato prudenter rerum cunctus,  
cum se dederit occasio, summum impe-  
rium sibi vindicare conetur: a qua qui-  
dem spe praesentis temporis statum non

- 9 Τὰς δὲ πρὸς τοὺς Ἕλληνας διαφορὰς καὶ τοὺς πο-  
 λέμους, εἰς τὰς ἀναπαύσεις αὐτὸν ὑπερτίθεσθαι παρεκά-  
 λει· καὶ μάλιστα σπουδάζειν περὶ τούτου τοῦ μέρους,  
 ἵν' ἔχῃ τὴν ἐξουσίαν, ὅταν βούληται, καὶ διαλύεσθαι  
 10 καὶ πολεμεῖν πρὸς αὐτούς. ὥς, εἰὰν ἄπαξ τὰ προφαι-  
 νόμεια νῦν ἀπὸ τῆς Ἑσπέρας νύφῃ προσδέξῃται τοῖς  
 κατὰ τὴν Ἑλλάδα τόποις ἐπιστῆναι, καὶ λίαν ἀγανῶν  
 ἔφῃ, μὴ τὰς ἀνοχὰς καὶ τοὺς πολέμους, καὶ καθόλου  
 τὰς παιδιὰς, αἷς νῦν παίζομεν πρὸς ἀλλήλους, ἐκποτῆναι  
 11 συμβῆ πᾶντων ἡμῶν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε καὶ εὐξασθαι  
 τοῖς θεοῖς ὑπάρχειν ἡμῖν τὴν ἐξουσίαν ταύτην, <sup>h</sup> καὶ  
 πολεμεῖν ὅταν βουλώμεθα, καὶ διαλύεσθαι πρὸς ἀλλή-  
 λους, καὶ καθόλου κυρίους εἶναι τῶν ἐν αὐτοῖς ἀμφισβη-  
 τουμένων.

CV. Ὁ μὲν οὖν Ἀγέλαος, τοιαῦτα διαλεχθεὶς, <sup>Convenit  
pax Achæis  
et Philippo  
cum Ætoliis.</sup>  
 πάντας μὲν παρῴρησε τοὺς συμμάχους πρὸς τὰς  
 διαλύσεις· μάλιστα δὲ τὸν Φίλιππον, οἰκείois  
 χρησάμενος λόγοις πρὸς τὴν ὁρμὴν αὐτοῦ, τὴν ἤδη  
 προκατεσκευασμένην ὑπὸ τῶν τοῦ Δημητρίου παραινί-  
 σων. Διόπερ ἀνθομολογησάμενοι πρὸς σφᾶς ὑπὲρ τῶν  
 2 κατὰ μέρος, καὶ κυρώσαντες τὰς διαλύσεις, ἐχωρή-  
 σθησαν, κατὰγοντες εἰς τὰς οἰκείας ἕκαστοι πατρίδας  
 εἰρήνην ἀντὶ πολέμου. Ταῦτα δὲ πάντα συνέβη γενέ-  
 3 σθαι κατὰ τὸν τρίτον ἐνιαυτὸν τῆς ἑκατοστῆς καὶ τετ- <sup>Synchron-  
ismus.</sup>

<sup>h</sup> Pro καὶ πολεμεῖν, τοῦ πολεμεῖν edidit Casaub. invitis MSSts.

abhorre. Si quas vero cum Græciis habeat controversias, aut bella in eos mouentur; bene facturum, si in majus otium illa distulerit, summaque cura id operam dederit, ut et gerendi et finiendi belli cum Græciis liberam semper habeat potestatem. Nam, si ingruentem ab occidente nubem semel in Græciam palaretur incumbere; valde equidem vereor, inquebat, ne et induciturum, et bello-  
 rum, et omnium istorum quos inter nos nunc ludimus ludorum, adeo omnibus nobis facultas præcidatur, ut pro magno beneficio a diis simus optaturi, sumendi ponendique belli inter nos, quoties vo-

luerimus, potestatem nobis esse, et omnino nobis permitti nostrarum discordiarum arbitrium.

Cv. Hac oratione Agelaus cum ceteros omnes socios cupiditate pacis incendit, tum imprimis Philippum; cujus voluntati, hortatu Demetrii jam ante excitatus, admodum congruentis erat locutus. Itaque, postquam de singulis conditionibus inter ipsos convenisset, firmato fœdere discesserunt; et loco belli pacem in suam quisque patriam reduxerunt. Gesta autem omnia hæc sunt, Romanorum inquam pugna in Etruria pugnata, Antiochi

Ol. 140. 3. *ταρακοστῆς Ὀλυμπιάδος· λέγω δὲ τὴν τῶν Ῥωμαίων περὶ Τυρρηνίαν μάχην, καὶ τὴν Ἀντιόχου περὶ Κοίλην Συρίαν, ἔτι δὲ τὰς Ἀχαιῶν καὶ Φιλίππου πρὸς Αἰτωλοῦς διαλύσεις. Τὰς μὲν οὖν Ἑλληνικὰς καὶ τὰς 4 Ἰταλικὰς, ἔτι δὲ τὰς Λιβυκὰς πράξεις, οὗτος ὁ καιρὸς καὶ τοῦτο τὸ διαβούλιον συνέπλεξε πρῶτον. οὐ γὰρ ἔτι 5 Φίλιππος, οὐδ' οἱ τῶν Ἑλλήνων προιστάτες ἄρχοντες, πρὸς τὰς κατὰ τὴν Ἑλλάδα πράξεις ποιούμενοι τὰς ἀναφορὰς, οὔτε τοὺς πολέμους, οὔτε τὰς διαλύσεις ἐποιοῦντο πρὸς ἀλλήλους· ἀλλ' ἤδη πάντες πρὸς τοὺς ἐν Ἰταλίᾳ σκοποὺς ἀπέβλεπον. ταχίως δὲ καὶ πρὸς τοὺς 6 νησιώτας καὶ πρὸς τοὺς τὴν Ἀσίαν κατοικοῦντας τὸ παραπλήσιον συνέβη γενέσθαι. Καὶ γὰρ οἱ Φιλίππου 7 δυσαρκεστούμενοι, καὶ τινες τῶν τῇ Ἀττάλῃ διαφερομένων, οὐκ ἔτι πρὸς Ἀντιόχον καὶ Πτολεμαῖον, οὐδὲ πρὸς Μεσημβρίαν καὶ τὰς Ἀνατολὰς ἔνευον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν Ἑσπέραν ἀπὸ τούτων τῶν καιρῶν ἔβλεπον· καὶ τινες μὲν πρὸς Καρχηδονίους, οἱ δὲ πρὸς Ῥωμαίους ἐπείσ- 8 βυνον. ὁμοίως δὲ καὶ Ῥωμαῖοι πρὸς τοὺς Ἕλληνας, 8 δεδιότες τὴν τοῦ Φιλίππου τόλμην, καὶ προορώμενοι, μὴ συνεπιβῆναι τοῖς τότε <sup>c</sup>περιστῶσιν αὐτοὺς καιροῖς. <sup>d</sup>Ἡμεῖς δ', ἐπειδὴ κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς ὑπόσχεσιν σαφῶς 9 <sup>d</sup>οἶμαι δεδείχαμεν, τότε, καὶ πῶς, καὶ δι' αἷς αἰτίας αἱ*

Ab hoc  
tempore res  
Orientis  
connecti  
coeperunt  
cum rebus  
Occidentis.

Nexus nar-  
rationis.

<sup>c</sup> αἰνῶς Aug. <sup>d</sup> ὁμῶς διδέχαμεν edd. cum Bav. Aug. et Regiis. διδείχαμεν recepi ex Vat. et Flor. ὁμῶς, quod habent vulgo omnes, in ὁμαι mutandum putavi, praeunte Peretto.

bellum pro Calesyria, et Achaeorum ac Philippi pax cum Aetolis, Olympiadis centesima quadragesima anno tertio. Atque hoc primum tempus, primumque concilium est, quod rebus Graecorum Italicas atque etiam Libycas immiscuit. Nam ex illo tempore non amplius aut Philippus, aut Graecarum civitatum principes, cum vel bella susciperent vel pacem facerent, ad Graeciae statum sua consilia referebant, sed ad Italiam omnes, seu ad communem scopum, oculos convertabant. Nec longa intercessit mora, cum et qui insulas et qui Asiam colunt, idem facere coeperunt. Nam ii quibus gravis erat

Philippus, ac nonnulli etiam qui aliquid controversiae cum Attolo habebant, non jam ad Antiochum aut Ptolemaeum, aut ad meridiem vel orientem se convertebant: sed ad occidentem deinceps omnes spectabant: et erant qui ad Carthaginienses mitterent legationes, erant qui ad Romanos. Similiter et Romani, veriti Philippi audaciam, matureque sibi cavendum rati, ne ad cetera, quibus undique premebantur mala, ipse quoque infestus hostis accederet, in Graeciam legatos mittebant. Nos autem quum clare jam docuerimus, quando, et quomodo, et quibus de causis, rebus Italicis Liby-

κατὰ τὴν Ἑλλάδα πράξεις συνεπλάκησαν ταῖς Ἰτα-  
 13 λικαῖς καὶ Διευκαῖς· λοιπὸν κατὰ τὸ συνεχές ποιη-  
 σάμενοι τὴν διήγησιν ὑπὲρ τῶν Ἑλληνικῶν ἕως εἰς τοὺς  
 καιροὺς ἐν οἷς Ῥωμαῖοι τὴν περὶ Κάνναν μάχην ἤττή-  
 θησαν, ἐφ' ἣν τῶν Ἰταλικῶν πράξεων τὴν καταστροφὴν  
 ἰποισάμεθα, καὶ ταύτην τὴν βίβλον ἀφοριοῦμεν, ἐξιῶ-  
 σαντες τοῖς προειρημένοις καιροῖς.

CVI. Ἀχαιοὶ μὲν οὖν, ὡς θάπτον ἀπέθιντο τὸν Timoxenus  
 πόλεμον, στρατηγὸν αὐτῶν ἐλόμενοι Τιμόξενον, ἀναχω-  
 14 ρήσαντες εἰς τὰ σφίτετρα νόμιμα καὶ τὰς διαγωγὰς·  
 2 ἑομοίως δὲ καὶ αἱ λοιπαὶ πόλεις αἱ κατὰ Πελοπόν-  
 νησον, ἀνεκτῶντο μὲν τοὺς ἰδίους βίους, θεράπευον  
 δὲ τὴν χώραν, ἀνεισοῦντο δὲ τὰς πατρίους θυσίας καὶ  
 πανηγύρεις, καὶ ἄλλα τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς παρ' ἐκά-  
 3 στοις ὑπάρχοντα νόμιμα. σχεδὸν γὰρ ὥσαντι λήθην  
 συνέβαινε γεγόνειναι παρὰ τοῖς πλείστοις περὶ τὰ τοι-  
 αῦτα, διὰ τὴν συνέχειαν τῶν προγεγονότων πολέμων.  
 4 Οὐ γὰρ οἶδ' ὅπως αἰεὶ ποτε Πελοποννήσιοι, τῶν ἄλλων  
 ἀνθρώπων οἰκειότατα πρὸς τὸν ἡμέτερον καὶ τοὺς ἀνθρώπων  
 βίῳ ἔχοντες, ἥιστα πάντων ἀπολαύεσθαι αὐτοῦ,  
 κατὰ γὰρ τοὺς αἰωτέρους χρόνους· μᾶλλον δὲ πως, κατὰ  
 τὸν Εὐριπίδην, ἦσαν αἰεὶ ἡ πρασίμοχθοί τινες, καὶ

\* Pro ἰμείως est ἀμέχως in Vat. Flor.

f Vocab. βίους ignorant scripti libri omnes; ex conject. adject. Casaubonus. An τῶν βίων νόμους, suas leges receperunt? § Verbum ἔχοντες ignorant veteres libri omnes. Ex Reg. B. adject. Casaub. ἀναίμειον suspicatus erat Ursinus. Si paullo ante esset ἀναιώτατα pro ἀναιώτατα, nihil admodum desideraretur. h πρασίμοχθοι adscivi ex Vat. et Flor. πρασίμοχθοι Urb. Aug. Reg. A. quod ex πρασίμοχθοι proxime deflexum videtur. πρᾶσιμοχθοι edd. ex Bav. In isto cod. autem littera π superscripta littera ε, ut sit επρᾶσιμοχθοι, quod commode suspicatus erat Musgravius.

cuius Graecica fuerint immixta; nunc, postquam narrationem rerum Graecicarum ad illa usque tempora continuaverimus, quibus Romani ad Cannas male pugnarunt, in qua clade desierat narratio nostra rerum Italicarum; hunc quoque Librum, ad eandem tempora pariter perductum, finiemus.

CVI. Achaei igitur, ut primum bello sunt defuncti, creato praetore Timoxeno, ad priora sua instituta moresque redire. Similique modo etiam per ceteras Peloponnesi civitates, rei fami-

liaris damna pro se quisque reparare, agros colere, sacra, ludos, et peculiares patriae suae ritus instaurare: quae omnia, propter diuturnitatem superiorum bellorum, apud plerumque in oblivionem prope jam venerant. Accidit enim fere semper, nescio quo modo, ut Peloponnesii, quos ad vitam mansuetam humanioremque natura fixit accommodatissimos supra omnes mortales, fidem tamen omnium minime, ad superiora quidem certe tempora quod attinet, ejus vitae fructum cepe-

11. 140. 4. οὐποτε ἥσυχος δορί. τοῦτο δέ μοι δοκοῦσιν πάσχειν  
εἰκότως. ἅπαντες γὰρ ἡγεμονικοὶ καὶ φιλελευθέροι 5  
ταῖς ἰφύσεσιν ὄντες, μάχονται συνεχῶς πρὸς ἀλλήλους,  
ἀπαρachaρήτως διακείμενοι περὶ τῶν πρωτείων. Ἀθη- 6  
ῖαι δὲ τῶν ἐκ Μακεδονίας φόβων ἀπελείλυτο, καὶ  
τὴν ἑλευθερίαν ἔχουσιν ἡδὴ βεβαίως. χρώμενοι δὲ 7  
προστάταις Εὐρυκλείδα καὶ Μικιάνῳ, τῶν μὲν ἄλλων  
Ἑλληνικῶν πράξεων οὐδ' ὁποίας μετεῖχον ἀκολουθοῦν-  
τες δὲ τῇ τῶν προιστάτων αἰρέσει, καὶ ταῖς τούτων  
ὁρμαῖς, εἰς πάντας τοὺς βασιλεῖς ἐξεκίχοντο, καὶ  
μάλιστα τούτων εἰς Πτολεμαῖον καὶ πᾶν γένος ὑπὲρ 8  
μεινὸν ψηφισμάτων καὶ κηρυγμάτων, βραχύν τινα λό-  
γον ποιούμενοι τοῦ καθήκοντος, διὰ τὴν τῶν προιστάτων  
ἀκρίβειαν.

Athenien-  
ses abjecti  
dulantur  
agibus.

Ptolemæo  
confiatur  
bellum ab  
Egyptiis.

CVII. Πτολεμαῖον γε μὴν εὐθὺς ἀπὸ τούτων τῶν  
καιρῶν συνέβαινε γίνεσθαι τὸν πρὸς τοὺς Αἰγυπτίους  
πόλεμον. Ὁ γὰρ προειρημένος βασιλεὺς καθοπλίσας 2  
τοὺς Αἰγυπτίους ἐπὶ τὸν πρὸς Ἀντίοχον πόλεμον, πρὸς  
μὲν τὸ παρὸν ἐνδεχομένως ἐβουλεύσατο, τοῦ δὲ μελ-  
λοντος ἡστόχησε. Φρονηματισθέντες γὰρ ἐκ τοῦ περὶ 3  
Ῥαφίαν ἡ προτερέματος, οὐκ ἔτι τὸ προσταττόμενον οἰοί-  
τ' ἦσαν ὑπομένειν, ἀλλ' ἐζήτουν ἡγεμόνα καὶ πρόσωπον,

<sup>1</sup> φόνος, Vat. Flor. Aug. Reg. A. et earent ὄντες.

φόνος ἐπιδίδωκε.

<sup>2</sup> Μικίων edd. ex Bav. Μικίων vocatur apud Pausan.

<sup>3</sup> Vocab. προτερέματος ex Reg. B. adscivit Casaub. Abest a vett. MSsis, in solo Reg. A. intra lineas adjectum.

<sup>4</sup> Vulgo τὸ ἐκ Μακ-

rint; sed fuerint potius, quod Euripi-  
des ait, *perpetua bella spirantes, et num-  
quam ab armis quieti*. Quod quidem  
puto non sine causa eis usu venire.  
Nam qui ad imperandum natura sint  
facti, et libertatis studiosi, de princi-  
patu cedere cuiquam nescii, inter se  
continenter praeliantur. *Athenienses*  
vero, metu Macedonum liberati, firma  
jam frui videbantur pace. Quum vero  
*Euryclida* ac *Micionis* consiliis rege-  
rentur, nullius prorsus rei communi-  
onem cum reliquis Græcis habentes,  
studia atque impulsione rectorum  
suorum secuti, in Reges omnes, sed  
*Ptolemæum* maxime, effuso studio fe-

rebantur; nullum non decretorum aut  
præconiorum genus sciscere sustinen-  
tes, omni propemodum (tanta erat  
principum civitatis levitas) honesti cura  
abjecta.

CVII. *Ptolemæo* autem statim post-  
quam hæc gesta sunt, cum *Ægyptiis*  
bellum gerere contigit. Is enim rex,  
cum adversus Antiochum *Ægyptios* ar-  
mavit, consilio usus est, ut in præsens  
non inutili, ita in posterum pernicioso.  
Secunda namque ad *Raphiam* pugna  
inflati, dicto audientes esse regi non  
amplius dignabantur; sed ducem mo-  
do et auctorem requirebant, tamquam  
idonei ipsi ad opem sibi ferendam:

ὡς ἱκανοὶ βοηθεῖν ὄντες αὐτοῖς. ὃ καὶ τέλος ἐποίησαν, A. U. 538.  
 4 οὐ μετὰ πολὺν χρόνον. Ἀντίοχος δὲ, μεγάλη παρα-  
 σκευὴ χρησάμενος ἐν τῷ χειμῶνι· μετὰ ταῦτα, τῆς Antiochus  
 βεβίας ἐπιγενομένης, ὑπερέβαλε τὸν Ταῦρον, καὶ, συν- bellum pa-  
 θέμενος πρὸς Ἀτταλον τὸν βασιλέα κοινοπραγίαν, ἐν- rat adv.  
 βίστατο τὸν πρὸς Ἀχαιοὺς πόλεμον. Αἰτωλοὶ δὲ, παρ- Achæum.  
 αὐτὰ μὲν εὐδοκοῦντες τῇ γενομένῃ διαλύσει πρὸς τοὺς Ætoli pacis  
 Ἀχαιοὺς, ὡς ἂν μὴ κατὰ γνώμην αὐτοῖς τοῦ πολέμου impatien-  
 προκίχνηκότες· (διὸ καὶ στρατηγὸν Ἀγέλαον εἵλοντο Agelaus  
 τὸν Ναυπάκτιον, δοκοῦντα πλείστα συμβεβῆσθαι πρὸς præf. Æto-  
 6 τὰς διαλύσεις·) οὐδένα δὲ χρόνον διαλιπόντες, δυση- lorum.  
 ρίστου· καὶ κατεμύμνοντο τὸν Ἀγέλαον, ὡς ὑποτιμη-  
 μένοι πάσας αὐτῶν τὰς ἔξωθεν ὠφελείας, καὶ τὰς εἰς τὸ  
 μέλλον ἐλπίδας, διὰ τὸ μὴ πρὸς τινὰς, πρὸς πάντας  
 7 δὲ τοὺς Ἕλληνας πεποιθῆσθαι τὴν εἰρήνην. Ὁ δὲ προ-  
 κερμμένος ἀνὴρ, ὑποφείρων τὴν προσηρμένειαν τοιαύτην  
 ἀλογίαν καὶ μέμψιν, παρακατεῖχε τὰς ὀρμὰς αὐτῶν  
 διὸ καὶ καρτερεῖν οὗτοι μὲν ἠναγκάζοντο παρὰ φύσιν.

CVIII. Ὁ δὲ βασιλεὺς Φίλιππος, ἀνακομισθεὶς Scerdilædam  
 κατὰ θάλατταν ἀπὸ τῶν διαλύσεων εἰς Μακεδονίαν, plura op-  
 καὶ καταλαβὼν τὸν Σκερδιλαΐδαν, ἐπὶ τῇ προφάσει τῶν pida Phi-  
 προσοφειλομένων χρημάτων, πρὸς ἃ καὶ τὰ περὶ τὴν lippo eripit.  
 Λευκάδα πλοῖα παρεσπόνθησε, καὶ τότε τῆς μὲν Πε- Ol. 140. 3.  
 λαγονίας πόλισμα διηρπακότα, τὸ προσαγορευόμενον A. U. 537.

• Abest 21 a Vat. Aug. Reg. A.

quod ad extremum etiam, et quidem  
 haud ita multo post, fecerunt. Antio-  
 chus bello per hiemem magna cura  
 adornato, ineunte æstate Taurum su-  
 perat, et facta cum Attalo societate,  
 Achæum bello est aggressus. Ætoli  
 primum quidem, quoniam parum ex  
 animi sententia bellum successerat,  
 pace confecta lætari: eamque adeo ob  
 causam Agelaum Naupactium, cujus  
 maxime opera atque auctoritate res  
 inter ipsos et Achæos videbantur fuisse  
 compositæ, prætorem gentis Ætolorum  
 constituerunt. At iidem, ne minimo  
 quidem spatio temporis interjecto,  
 ægre ferre, et Agelaum incusare: om-  
 nem quippe sibi ab cæteris populis præ-

das agendi occasionem esse præcisam  
 omnesque in posterum spes commodorum  
 ereptas; quoniam non cum his aut  
 illis Græciæ populis, sed cum univer-  
 sis, pax esset conciliata. Sed enim vir  
 ille, tantam hanc istorum amentiam  
 et querelas patienter ferens, impetus  
 eorum cohibebat; ita ut, quantumvis  
 repugnante natura, quieti manere ta-  
 men cogerentur.

CVIII. Philippus rex statim a pace  
 navibus in Macedoniam est revectus:  
 ubi quum invenisset Scerdilædam, præ-  
 textu debitorum adhuc sibi pecuniæ, (cu-  
 jus etiam gratia Leucade naves regias  
 violata fide ceperat) Pelagonia oppi-  
 dum, quod Pissæum nuncupant, re-

Ol. 140. 4. οὐποτε ἥσυχοι δορί.

εἰκότας. ἀπαν-  
ταῖς φύσσεινAthenien-  
ses abjecti  
adulantur  
regibus.ἀπαρὰ χωρήτω  
ναῖοι δὲ τῷτὴν ἐλευθερίαν  
προστάται

Ἑλληνικ

τες δὲ

ὀρμαίν

μάλ

μει

γ

Ptolemæo  
constatur  
bellum r  
Egypti

καὶ περὶ ταύτας εἶναι τὰς πράξεις. Ἐποίησε  
Δημήτριος, οὐ Φίλιππου χάριν, (τούτῳ μὲν  
ἴσως ἐν τούτοις ἔνευε μερίδα) μᾶλλον δὲ  
Ῥωμαίους δυσμενείας· τὸ δὲ πλεῖστον, ἔπει-  
κε καὶ τῶν ἰδίων ἐλπίδων. μόνως γὰρ οὕτως ἐπίπει-  
κε τὴν ἐν τῷ Φάρῳ δυναστείαν κατακτήσασθαι πάλιν.  
ὅγε Φίλιππος, στρατεύσας, ἀνεκτήσατο μὲν τὰς  
πρὸς Ῥωμαίους πόλεις· κατελάβετο δὲ τῆς μὲν Δασσα-  
ρετίδος, Κρεσώνιον καὶ Γεροῦντα· τῶν δὲ περὶ τὴν Λυχνι-  
δίαν λίμνην, Ἐγχελάνας, Κέρακα, Σατίωνα, Βοιούς·  
τῆς δὲ Καλιποίνων χώρας, Βαντίαν· ἔτι δὲ τῶν κα-

° Φιλότηδας Vat. Flor. Aug. Reg. A.

° Χερσωνήσια dant iidem codd.

† Καλαυδίον Vat. Flor. Reg. A. Καλαυδίον Aug.

cens diripuisse; et *Dassaretidis* etiam  
urbes sibi adjunxisse, et pollicitationi-  
bus illexisse *Phrabadis*, puta, *Antipa-  
triam*, *Chrysandionem*, *Gertanta*; ad  
hæc finitimæ Macedoniae multos agros  
incursasse: extemplo quidem ad re-  
cuperandas urbes, quæ defecerant, ag-  
men duxit: sed mox justum bellum  
adversus *Scerdūladam* sibi suscipien-  
dum esse statuit: ante omnia neces-  
sarium judicans, ut res in Illyrico com-  
poneret, cum ad alia quæ moliebatur,  
tum ad trajectionem in Italiam. *De-  
metrius* namque adeo regis animum  
ad hanc spem et molitionem dies no-  
ctesque inflammabat, ut etiam dor-

miens de iis rebus somniaret, totusque  
esset in bello Italico. Hoc autem  
Demetrius faciebat, non adeo quod  
Philippo cuperet; (vix enim tertio  
loco aliquam hujus rationem habebat:)  
sed magis quia Romanos oderat: ma-  
xime vero se et commoda sua specta-  
bat. Persuasus enim erat, hanc uni-  
cam sibi rationem superesse, recupe-  
randæ dominationis quam in *Pharo*  
insula habuerat. Ceterum *Philippus*,  
cum exercitu profectus, urbes quas su-  
pra diximus recepit: occupavitque in  
*Dassaretide* Creonium et Geruntem;  
circa *Lychnidium lacum*, Enchelanas,  
Ceraea, Sationem, Bocros: in ditione

μένων Πισσαντίνων, ὧς Ὀργυσον. ἐπιτελεσάμενος δὲ Α. U. 587.  
 τα, διαφῆκε τὰς δυνάμεις εἰς παραχειμασίαν. Ἦν  
 ὁ χειμὼν οὗτος, καθ' ὃν Ἀννίβας, πεπορηκὼς τοὺς  
 ἐπιφανεστάτους τόπους τῆς Ἰταλίας, ἔμελλε περὶ τὸ  
 Τερούνιον τῆς Δαυνίας ποιεῖσθαι τὴν παραχειμασίαν.  
 Ὁ Ῥωμαῖοι δὲ τότε κατέστησαν ὑποστρατηγοὺς αὐτῶν Γάϊον  
 Τερέντιον καὶ Λεύκιον Αἰμίλιον.

CIX. Φίλιππος δὲ, κατὰ τὴν παραχειμασίαν ἀνα- Classem  
100 lemborum parat  
Philippus.  
Ol. 140. 4.  
A. U. 538.  
 λογιζόμενος, ὅτι πρὸς τὰς ἐπιβολὰς αὐτοῦ χρεία πλοίων  
 ἐστὶ, καὶ τῆς κατὰ θάλατταν ὑπηρεσίας, καὶ ταύτης  
 2 οὐχ ὡς πρὸς ναυμαχίαν τοῦτο μὲν γὰρ οὐδ' αὖ ἥλπισε  
 δυνατὸς εἶναι, Ῥωμαίοις διαναυμαχεῖν ἀλλὰ μᾶλλον  
 ἕως τοῦ παρακομίζειν στρατιώτας, καὶ θᾶττον διαίρειν  
 οὐ πρόθοιτο, καὶ παραδόξως ἐπιφαίνεσθαι τοῖς πολε-  
 3 μίοις· διόπερ, ὑπολαβὼν ἀρίστην εἶναι πρὸς ταῦτα τὴν  
 τῶν Ἰλλυριῶν ναυπηγίαν, ἑκατὸν ἐπέβαλετο λέμβους  
 κατασκευάζειν, σχεδὸν πρῶτος τῶν ἐν Μακεδονίᾳ βασι-  
 4 λῆων. Καταρτίσας δὲ τούτους, συνῆγε τὰς δυνάμεις,  
 ἀρχομένης θερμίας, καὶ βραχεία προσασκήσας τοὺς  
 5 Μακεδόνας ἐν ταῖς εἰρεσίαις, ἀνέχθη. Κατὰ δὲ τὸν Oram Illy-  
ris petit.  
 αὐτὸν καιρὸν, Ἀντίοχος μὲν ὑπερέβαλετο τὸν Ταῦρον.

† Πισσαντίνων Vat. Flor. Aug. Reg. A. ὧς Ὀργυσον lidem libri. *Orgysum*  
 Liviū vocat. Γερύσιον cum Ursino correxit Casaub. Γαλλόνων Vat. Flor.  
 Γαλλόνων Aug. Reg. A. Γαλλόνων Bav. ὑποστρατηγὸς Παύλος Τιμ. Bav. στρα-  
 τηγὸς Ἀδελφ. Τιμ. Vat. Flor. Aug. Reg. A. B. Ἀδελφ. Τιμ. ex αὐτῶν Γ. Τιμ. cor-  
 ruptum videri monuit Gronov. ἐπιφαίνεσθαι ex conject. correxi. Vulgo  
 omnes ἐπιφαίνουσι, quod tenens Casaubonus, imo inseruit ante παραδόξως.

Callicenorum, Bantium: et in finibus  
*Pissanitionum* quos vocant, Orgysum.  
 Quibus rebus confectis, hiematum co-  
 pias dimisit. Hæc est hiems, qua  
 Hannibal, præcipuis quibusque locis  
 Italix devastatis, ad Geryonem in  
 Apulia hibernaturus erat: quo tem-  
 pore Romani crearunt consules *Caium*  
*Terenium* et *Lucium Aemilium*.

CIX. *Philippus* autem, dum in hi-  
 bernis erat, cogitare cepit, ad ea quæ  
 parabat opus sibi esse navibus, et nau-  
 ticiis ministeriis; non quidem ad prælii  
 navalis usum: nam ut copiis navali-  
 bus dimicare cum populo Romano

posset, ne sperabat quidem: sed po-  
 tius quoad satis esset ad transportan-  
 dum militem, et ut citius quo desti-  
 nasset trajiceret, et hostes non eogi-  
 tantes opprimeret. Idcirco, ratus ac-  
 commodatissimas ad suos usus eas  
 naves esse, quas Illyrici fabricant,  
*centum lembos*, primus fere omnium  
 regum Macedoniæ, construi jussit.  
 Quos ubi rebus necessariis instruxis-  
 set, ineunte æstate copias contrahit;  
 et postquam paullisper in remigatione  
 Macedones exercuisset, classe profici-  
 scitur; idque tempore eodem, quo  
 Antiochus Taurum montem supera-

ΟΙ. 140. 4. Φίλιππος δὲ ποιησάμενος τὸν πλοῦν δι' Εὐρίπου ἔπειτα τοῦ περὶ Μαλίαν, ἦκε πρὸς τοὺς περὶ Ἐκεφαλληνίας καὶ Λευκάδα τόπους· ἐν οἷς καθορμισθεὶς, ἐκαραδόκει, πολυπραγμονῶν τὸν τῶν Ῥωμαίων στόλον. πυκνωσάμενος δὲ, περὶ τὸ Διλύβαιον αὐτοὺς ὀρμεῖν, θαρρῆσας ἀνέβη καὶ προῆγε, ποιούμενος τὸν πλοῦν ὡς ἐκ Ἀπολλωνίας.

Paniscus  
tector inva-  
dit classem.

CX. Ἦδη δὲ συνεγγίζοντος αὐτοῦ τοῖς περὶ τὸν Ἀφῶν ποταμὸν τόποις, ὃς ῥεῖ παρὰ τὴν τῶν Ἀπολλωνιατῶν πόλιν, ἐμπίπτει πανικόν, παραπλήσιον ταῖς γιγνομένοις ἐπὶ τῶν πεζικῶν στρατοπέδων. τῶν γὰρ ἐπὶ τῆς οὐραγίας πλείοντων τινὲς λίμβοι, καθορμισθέντες εἰς τὴν ἡῆσον, ἣ καλεῖται μὲν Σάσων, κεῖται δὲ κατὰ τὴν εἰσβολὴν τὴν εἰς τὸν Ἴονιον πόρον, ἦγον ὑπὸ νύκτα πρὸς τὸν Φίλιππον, φάσκοντες, συναρμηκίαναι τινὰς αὐτοῖς πλείοντας ἀπὸ πορθμοῦ· τούτους δ' ἀπαγγέλλειν, ὅτι καταλίποιν ἐν Ῥηγίᾳ πεντήρεις Ῥωμαῖκας, πλεύσας ἐκ Ἀπολλωνίας καὶ πρὸς Σκερδιλαῖδαν. Ὁ δὲ Φίλιππος, ὑπολαβὼν ὅσον οὕτω τὸν στόλον ἐκ αὐτὸν παρεῖναι, περιφόβος γενόμενος, καὶ ταχέως ἀνασπάσας τὰς ἀγκύρας, αὐθις εἰς τοῦτίσω παρήγγειλε πλεῖν.

Præpropere  
domum se  
recipit  
Philippus.

οὐδενὶ δὲ κόσμῳ ποιησάμενος τὴν ἀναζυγὴν καὶ τὸν ἀνάπλου, δευτεραῖος εἰς Κεφαλληνίαν κατήρε, συνεχῶς

γ Conjunctionem καὶ deletam voluit Ursinus, et in cod. Vat. punctis subtilis est notata. καὶ περὶ Μαλίαν interpretatus sum cum Casaub. absque artic. καὶ.  
ε Κεφαλληνίαν per λ simpl. Bav. Reg. A. B. et sic mox iterum. \* Mendose vulgo omnes Λέων.

bat. *Philippus* ubi per *Euripum* copias trajecisset, *Maleam* etiam flexisset, ad *Cephaleniæ* et *Leucadi* vicina loca pervenit: ibique navibus in statione locatis, classem Romanam sollicite observabat, omnia sedulo inquirens. Quum vero esset ei allatum, prope *Lilybæum* in ancoris stare Romanos, auctus animo ceptum iter persequitur, cursu versus *Apolloniæ* directo.

CX. Ubi autem ventum prope amnis *Aoi* ostia, qui *Apolloniatarum* urbem præterlabitur, panicus terror, iis similis qui occupare exercitus terrestres

solent, classem invadit. Nam ex his lembis, qui in extremo classis erant agmine, nonnulli portum ingressi ejus insulæ quæ *Savo* dicitur, in *Ionii* maris introitu sitæ, noctu ad *Philippum* venerunt, dicentes, una æcum eodem appulisse nonnullos e freto ventientes: hos nunciare, relictas a se *Rhegiis* quinqueremes Romanorum, quæ *Apolloniæ* et ad *Scerdilaidem* tenderent. Igitur *Philippus*, jamjam affuturam hostilem classem suspicans, metu percussus, propece sublati ancoris, retro navigandi dat signum. Atque ita nullo ordine se recipiens, con-

6 ἡμέραι καὶ νύκτα τὸν πλοῦν ποιούμενος. βραχὺ δέ τι A. U. 538.  
 θαρρήσας, ἵνταῦθα κατέμεινε, ποιῶν ἔμφρασιν, ὥς ἐπὶ Præpropere  
 7 τινος τῶν ἐν Πελοποννήσῳ πράξειν ἐπιστροφῶς. domum se  
 8 δὲ, ψευδῶς γείεσθαι τὸν ὅλον φόβον <sup>c</sup>περὶ αὐτόν. ὁ γὰρ recipit  
 Σκερδिलाίδας, ἀκούων κατὰ χειμῶνα λέμβους ναυπη- Philippus.  
 γείεσθαι τὸν Φίλιππον πλείους, καὶ προσδοκῶν αὐτοῦ  
 τὴν κατὰ θάλατταν παρουσίαν, <sup>d</sup>διεπέμπετο πρὸς τοὺς  
 Ῥωμαίους, διασαφῶν ταῦτα, καὶ παρακαλῶν βοηθεῖν.  
 9 οἱ δὲ Ῥωμαῖοι <sup>e</sup>δεκαναῖαν ἀπὸ τοῦ περὶ τὸ Διλύβαιον  
 ἑξαπίστειλαν στόλου, ταύτην τὴν περὶ Ῥήγιον ὀφθειῖσαν.  
 10 ἣν Φίλιππος εἰ μὴ πτοηθεὶς ἀλόγως ἔφυγε, τῶν περὶ  
 τὴν Ἰλλυρίδα πράξειν μάλιστ' ἂν τότε καθίκετο, διὰ  
 τὸ τοὺς Ῥωμαίους πάσαις ταῖς ἱπποῖς καὶ παρα-  
 σκευαῖς περὶ τὸν Ἀνίβαν καὶ τὴν περὶ Κάνναν μάχην  
 γίγνεσθαι τῶν τε πλοίων, ἐκ τοῦ κατὰ λόγον, ἐγκρα-  
 11 τῆς ἂν ἰγυγόνει. νῦν δὲ διαταραχθεὶς ὑπὸ τῆς προσαγ-  
 γελίας, ἀβλαβῆ μὲν, οὐκ εὐσχήμονα δ' ἐποίησατο τὴν  
 ἀναχώρησιν εἰς Μακεδονίαν.

CXI. Ἐπράχθη δέ τι κατὰ τούτους τοὺς χρόνους Galli, Ilium  
 2 καὶ Προυσία μνήμης ἄξιον. Τῶν γὰρ Γαλατῶν, οὓς obsidentes,  
 διεβίβασεν ἐκ τῆς Εὐρώπης ὁ βασιλεὺς Ἀτταλος εἰς ejiciuntur  
 τὸν πρὸς Ἀχαιὸν πόλεμον διὰ τὴν ἐπ' ἀνδρείαά οἱ δοξαν, Troade.  
 πούταν χωρισθέντων τοῦ προειρημένου βασιλείως, διὰ

<sup>b</sup> Inter *enclitica* δὲ et *ψευδῶς* signum lacunæ interseruit Casaubonus, et particu-  
 lam negantem excidisse putavit. <sup>c</sup> *περὶ αὐτῶν* suspicatus est Reisk. <sup>d</sup> *δι-*  
~~επέμπετο~~ malim. <sup>e</sup> *δεκαναῖαν* ex Casauboni conject. scripsi, cum vulgo omnes  
~~δεκαναῖαν~~ darent. <sup>f</sup> *ἀποχώρησιν* Aug.

transiit diem noctemque navigatione,  
 postridie Cephalleniam appulit. Ibi,  
 relictis nonnihil animis, consedit: præ  
 se ferens, causam redditui præbuisse  
 nonnulla, quæ in Peloponneso facere  
 destinasset. Falso autem totus ille  
 exercitus Philippum invaserat. Nam  
 Sacerdilaídas, ubi comperisset, Philip-  
 pum plures lembos per hiemem pa-  
 vare, arbitratos classe illum ad se ven-  
 turum, ad Romanos miserat, qui rem  
 significarent, et auxilium eos poe-  
 nent. Et Romani decem naves e classe  
 ad Lilybæum ei submiserant; eas  
 nempe quæ Rhegii erant conspectæ.  
 Quas nisi tanto cum pavore Philippus

reformidasset; illud erat cum maxime  
 tempus, quo destinata perficere in Il-  
 lyrico poterat, Romanis tota mente  
 totisque viribus ad Hannibalem et ad  
 Cannensem prælium conversis: ipsasque  
 adeo naves capturum eum fuisse, ra-  
 tionem est consentaneum. Nunc eo nun-  
 cio perterrefactus, sine damno ille qui-  
 dem, sed non sine ignominia, in Mac-  
 edoniam se recepit.

CXI. Per idem tempus Prusias rem  
 gessit, memoratu non indignam. Galli,  
 quos propter opinionem virtutis Atta-  
 lus ad bellum contra Achæum ex Eu-  
 ropa acciverat; quum a prædicto rege,  
 ob eas, quas antea commemoravimus,

OL. 140. 4. τὰς ἄρτι ῥηθείσας ὑποψίας, καὶ πορβούνται μετα  
 πολλῆς ἀσειλγίας καὶ βίας τὰς ἐφ' Ἑλλησπόντῃ  
 πόλεις, τὸ δὲ τελευταῖον καὶ πολιορκεῖν τοὺς Ἰλίου  
 ἐπιβαλλομένων· ἐγένετο μὲν τις οὐκ ἀγεννὴς περὶ ταῦτα<sup>3</sup>  
 πράξις καὶ ὑπὸ τῶν τὴν Τρωάδα κατοικούντων Ἀλε-  
 ξάνδρειαν. Θεμιστήν γὰρ ἐξαποστείλαντες μετ' ἀνδρῶν<sup>4</sup>  
 τετρακισχιλίων, ἔλυσαν μὲν τὴν Ἰλίου πολιορκίαν, ἐξί-  
 βαλον δ' ἐκ πάσης τῆς ἡ Τρωάδος τοὺς Γαλάτας, ἐμ-  
 ποδίζοντες ταῖς χορηγίαις, καὶ διαλυμαινόμενοι τὰς  
 ἐπιβολὰς αὐτῶν. Οἱ δὲ Γαλάται κατασχόντες τὴν<sup>5</sup>  
 Ἀρίσσαν καλουμένην ἐν τῇ τῶν Ἀβυδηῶν χώρα,  
 λοιπὸν ἐπεβουλεύοντο καὶ προσεπολέμουσι ταῖς περὶ τού-  
 τος τοὺς τόπους ἐκτισμέναις πόλεσιν. ἐφ' οὓς στρα-<sup>6</sup>  
 τεύσας μετὰ δυνάμειος Προυσίας, καὶ παραταξάμενος,  
 τοὺς μὲν ἄνδρας κατ' αὐτὸν τὸν κίνδυνον ἐν χειρῶν νόμῳ  
 δίοφθιρι, τὰ δὲ τέκνα σχεδὸν ἅπαντα καὶ τὰς γυ-  
 ναῖκας κούτων ἐν τῇ παρεμβολῇ κατίσφαξε, τὴν δ'  
 ἀποσκευὴν ἐφῆκε διαρπάσαι τοῖς ἡγανισμένοις. Πράξας<sup>7</sup>  
 δὲ ταῦτα, μεγάλου μὲν ἀπέλυσε φόβου καὶ κινδύνου  
 τὰς ἐφ' Ἑλλησπόντῃ πόλεις· καλὸν δὲ παράδειγμα  
 τοῖς ἐπιγιγνομένοις ἀπέλιπε, τοῦ μὴ ῥαδίαν ποιεῖσθαι  
 τοὺς ἐκ τῆς Εὐρώπης βαρβάρους τὴν εἰς τὴν Ἀσίαν  
 διάβασιν. Τὰ μὲν οὖν περὶ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν<sup>8</sup>  
 Ἀσίαν, ἐν τούτοις ἦν. Τὰ δὲ κατὰ τὴν Ἰταλίαν,

Delentur a  
Prusia.

Transitus  
ad Librum  
sextum.

<sup>3</sup> τῶν περὶ τὴν Τρωάδα· edd. ex Bav. quod ferri posset, si sequeretur Ἀλεξάνδρειαν.  
<sup>4</sup> Τρωάδα; Aug. cum iota subscr. et sic idem paulo superius. <sup>5</sup> ἐφ' Ἑλλησπόν-  
 τος Flor. Aug. Reg. A. <sup>6</sup> ταῖς ἐκ τῆς Εὐρ. βαρβάρους voluit Reisk.

suspiciones diaccessissent; effusa licen-  
 tia ac violentia civitates ad Hellespon-  
 tum depopulabantur; et ad extremum  
*Ilienses* quoque obsidere sunt aggressi.  
 Ibi tum egregium sane facinus etiam  
 ab *Alexandrensibus* Troadem colenti-  
 bus est editum. Misso enim *Themista*  
 cum quatuor militum millibus, non  
 solum *Ilienses* obsidione liberarunt;  
 sed etiam ex universa Troade Gallos  
 eiecerunt, impediendo comineatus, et  
 eorum conatibus se opponendo. Tum  
 vero *Galli*, occupata in Abydena ditio-  
 ne urbe, quam *Asienses* dicunt, cetera  
 ejus tractus oppida ex insidiis cona-

bantur invadere et assiduum cum illis  
 bellum gerebant. Adversus hos igitur  
 expeditionem *Prusias* suscepit, et acie  
 dimicavit: ac viros quidem in ipso  
 praelio, dum manus conferuntur, con-  
 trucidavit; sobolem vero propemodum  
 omnem atque conjuges in ipsis castris  
 jugulavit: impedimenta victori militi  
 diripienda concessit. Qua victoria rex  
 et Hellespontiacas urbes magno metu  
 ac periculo absolvit; et exemplum  
 posteris praeclarum dedit, ne, qui in  
 Europa sunt barbari, temere in Asiam  
 transire velint. *Rerum* igitur *Græco-  
 nicarum et Asiaticarum* hic tum fuit

τῆς περὶ Κάνναν μάχης ἐπιτελεσθείσης, τὰ πλεῖστα Α. U. 538.  
 μετετίθετο πρὸς τοὺς Καρχηδονίους, καθάπερ ἐν τοῖς  
 9 πρὸ τούτων ἡμῖν δεδήλωται. Ἡμεῖς δὲ νῦν μὲν ἐπὶ  
 τούτων τῶν πατρῶν τῆς διηγήσεως λήξαιμεν, ἐπεὶ διε-  
 ληλύθαμεν, ἃς περιέσχε τῶν τε κατὰ τὴν Ἀσίαν,  
 καὶ τῶν Ἑλληνικῶν πράξεων, ἡ τετταρακοστὴ τῶν  
 10 Ὀλυμπιάδων πρὸς ταῖς ἑκατόν. Ἐν δὲ τῇ μετὰ  
 ταῦτα βίβλῳ, βραχέα προσαναμνήσαντες τῆς <sup>m</sup> ἐν  
 ταύτῃ τῇ βίβλῳ προκατασκευῆς, ἐπὶ τὸν περὶ τῆς  
 Ῥωμαίων πολιτείας λόγον <sup>n</sup> ἐπάνιμεν, κατὰ τὴν ἐν  
 ἀρχαῖς ὑπόσχασιν.

<sup>l</sup> H ex conj. posuit Casaub. Libri omnes <sup>l</sup> in <sup>ti</sup> τῇ. <sup>m</sup> in <sup>τῇ</sup> πρώτῃ aut <sup>l</sup> in  
 τῇ τρίτῃ βίβλῳ videtur utique legendum. <sup>n</sup> ἐπ'ἀνιμειν Vat. Aug. Reg. A.

status. In *Italia* vero, sicut supra ostendimus, post *pernam ad Cannas*, pleraque omnia ad Carthaginienses desiciebant. Nos vero expositis rebus gestis, quæ in *quadragessimam supra centesimam Olympiadem* incidunt, narrationem in hoc tempore terminabi-

mus. Libro autem sequente, si quæ in hoc [in tertio libro] sunt præstructa breviter in memoriam revocaverimus, ad sermonem *de Republica Romanæ formæ*, sicut initio proposuimus, nos conferemus.

OL 140. 4. τὰς ἄρτι ῥηθείας ὑποψίας, καὶ πορβούν  
 πολλῆς ἀσελγείας καὶ βίας τὰς ἐφ'  
 πόλεις, τὸ δὲ τελευταῖον καὶ πολιορκίαν  
 ἐπιβαλλομένων· ἰγύνετο μὲν τις οὐκ ἀ-  
 πράξῃς καὶ ὑπὸ ἑτῶν τὴν Τρωάδα  
 ξάνδρειαν. Θεμίστην γὰρ ἔξαπο-  
 τετρακισχιλίῳ, ἔλυσαν μὲν τῇ  
 βαλὼν δ' ἐκ πάσης τῆς ἡΤρ  
 ποδίζοντες ταῖς χορηγίαι  
 ἐπιβολὰς αὐτῶν. Οἱ  
 Ἀρίσταν καλουμένην  
 λοιπὸν ἐπιβουλεύοντο  
 τοὺς τοὺς τόπους  
 τεύσας μετὰ δυ-  
 τοὺς μὲν ἄνδρ'  
 διέφθιρι, τ'  
 ναῖκας αὐ-  
 ἀποσπεν'  
 δὲ τῶν  
 τὰς  
 τὸ  
 k

Delentur a  
 Prusia.

Transitus  
 ad Librum  
 sextum.

[illegible]

## ΑΥΒΙΟΤ ΙΣΤΟΡΙΩΝ

**I.**

1. ΣΤΗΣΑΝΤΕΣ δ' ἐπὶ τούτων τὴν διήγησιν, τὸν Ἀργυμέν-  
 'ΥΠΕΡ ΤΗΣ ῬΩΜΑΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ συστη- tum Libri VI.  
 2 σόμεθα λόγοι. ἥ κατὰ τὸ συνεχὲς ὑποδείξομεν, ὅτι  
 μέγιστα συνεβάλετο αὐτοῖς ἡ τοῦ πολιτεύματος ιδιότης  
 πρὸς τὸ μὴ μόνον ἀνακτήσασθαι τὴν Ἰταλιωτῶν καὶ  
 Σικελιωτῶν δυναστείαν, εἶτι δὲ τὴν Ἰβήρων προσλαβεῖν  
 3 καὶ Κελτῶν ἀρχήν· ἀλλὰ καὶ τὸ τελευταῖον πρὸς τὸ,  
 κρατήσαντας τῇ πολέμῳ τῶν Καρχηδονίων, ἔννοιαν ἔχειν  
 τῆς τῶν ὅλων ἐπιβολῆς.

**I.**

**Argumentum Libri Sexti.**

2. **EO** loci (scil. post res Libro quinto expositas) narrationem sistemus, et ad explicandam **REIPUBLICÆ ROMANÆ** **RATIONEM** nos convertemus. Inde-  
que continuo docebimus, suam Roma-  
nis Reipublicæ formam maximum mo-  
mentum attulisse, non solum ad do-

minatum Italiae Siciliaeque recuperandum, et Hispaniam praeterea et Galliam suae ditioni subjiciendam; sed tandem etiam, post devictos bello Pœnos, ad cogitationem de totius terrarum orbis imperio suscipiendam. (*Polyb.* lib. 2. 6.)



ΤΗΣ ΕΚΤΗΣ  
ΤΩΝ ΠΟΛΥΒΙΟΥ ΙΣΤΟΡΙΩΝ

ΤΑ ΣΩΖΟΜΕΝΑ.

I.

Ὑπόθεσις τῆς 5' Βίβλου.

Ι. ΣΤΗΣΑΝΤΕΣ δ' ἐπὶ τούτων τὴν διήγησιν, τὸν <sup>Argumentum Libri VI.</sup> ὕπερ τῆς Ῥωμαίων πολιτείας συστή-  
σομεθα λόγον. ᾧ κατὰ τὸ συνεχὲς ὑποδείξομεν, ὅτι  
μείγιστα συνέβη αὐτοῖς ἢ τοῦ πολιτεύματος ἰδιότης  
πρὸς τὸ μὴ μόνον ἀνακτασθαι τὴν Ἰταλιωτῶν καὶ  
Σικελιωτῶν δυναστείαν, ἔτι δὲ τὴν Ἰβήρων προσλαβεῖν  
καὶ Κελτῶν ἀρχήν· ἀλλὰ καὶ τὸ τελευταῖον πρὸς τὸ,  
κρατήσαντας τῷ πολέμῳ τῶν Καρχηδονίων, ἔννοιαν ἔχειν  
τῆς τῶν ὅλων ἐπιβολῆς.

I.

<sup>x</sup>  
*Argumentum Libri Sexti.*

1. EO loci (scil. post res Libro quinto  
expositas) narrationem sistemus, et ad  
explicandam REIPUBLICÆ ROMANÆ  
MATIONEM nos convertemus. Inde-  
que continuo docebimus, suam Roma-  
nis Reipublicæ formam maximum mo-  
mentum attulisse, non solum ad do-

minatam Italiæ Siciliæque recuperan-  
dum, et Hispaniam præterea et Gal-  
liam suæ ditioni subjiciendam; sed  
tandem etiam, post devictos bello Poe-  
nos, ad cogitationem de totius terrarum  
orbis imperio suscipiendam. (*Polyb.*  
iii. 2, 6.)

## II.

Ἐκ τῆς Ἀρχαιολογίας Ῥωμαϊκῆς.

\* \* \*

Roma con-  
dita. II. ΚΑΤΑ τὸ δεύτερον ἔτος τῆς ἐξδόμης Ὀλυμπιάδος<sup>1</sup>  
τὴν Ῥώμην ἐκτίσθαι πείθομαι.

\* \* \*

Palatium. Παλάτιον λέγεται ἀπὸ τινος μειρακίου, Πάλαντος,<sup>2</sup>  
αὐτόθι τελευτήσαντος.

\* \* \*

Passum,  
pro vino,  
bibunt mu-  
lires Rom.

Παρὰ Ῥωμαίαις ἀπείρηται γυναῖξί πίνειν οἶνον. τὸν<sup>3</sup>  
δὲ καλούμενον πάσσον πίνουσιν. Ὁὗτος δὲ ποιεῖται μὲν<sup>4</sup>  
ἐκ τῆς ἀσταφίδος, καὶ ἔστι παραπλήσιος πινόμενος τῇ  
Αἰγοσθινείῳ γλυκεῖ καὶ τῷ Κρητικῷ. διὸ πρὸς τὸ  
κατεπιῖγον τοῦ δίψους χρῶνται αὐτῷ. Λαβεῖν δ' ἐστὶν<sup>5</sup>  
ἀδύνατον τὴν γυναῖκα πιούσαν οἶνον. πρῶτον μὲν γὰρ  
οὐδ' ἔχει οἶνου κυρίαν ἢ γυνή. πρὸς δὲ τούτοις φιλεῖν<sup>6</sup>  
δεῖ τοὺς συγγενεῖς τοὺς ἑαυτῆς, καὶ τοὺς τοῦ ἀνδρὸς,  
ἕως ἑξανεψίων· καὶ τοῦτο ποιεῖν καθ' ἡμέραν, ὅποτε  
ἴδῃ πρῶτον. λοιπὸν ἀδήλου τῆς ἐντυχίας οὐσῆς,<sup>7</sup> τίσιν<sup>8</sup>  
ἀπαντήσῃ, φυλάσσεται. τὸ γὰρ πρᾶγμα, καὶ γέυση-  
ται μόνον, οὐ προσδεῖ διαβολῆς.

<sup>1</sup> Οὗτος δὲ ex conject. scripsi. Vulgatus δὲ, quod paulo ante requireret et  
καλούμεν et deinde παραπλήσιον πινόμενον. <sup>2</sup> Forsan scripserat τότε καὶ τότε,  
quando et quibus.

## II.

Ex vetustiori Populi Romani Historia.

II. ROMAM conditam esse persuasum  
habeo anno secundo Olympiadis septi-  
mæ. (Polyb. apud Dionys. Halic. i.  
74.)

Palatium nomen habet ab adole-  
scente quodam, Palante, qui eo loci  
obiit. (Ibid. i. 32.)

Apud Romanos vino interdictum est  
mulieribus. At passum vinum eisdem  
licet bibere. Id ex uva passa sit,  
gustu simile vino dulci Agosthenensi

aut Cretico. Isto igitur sitim, ubi  
urget, leniunt. Vinum autem si qua  
biberit, celare factum non potest. Pri-  
mum quidem, quod cellæ vinaræ po-  
testatem non habet mulier: deinde,  
quod eam oportet osculari et suos et  
mātrī cognatos, ad filios usque conso-  
brinorum; et id quidem quotidie, ubi  
primum eos videt. Itaque, quum ne-  
sciat, quis ipsam allocuturus sit, aut  
quibus obviam sit futura, cavet sibi.  
Nam si vel minimum degustasset,  
nullo alio opus est facti indicio. (Apud  
Athenæum, lib. X. c. xi. p. 440.)

9 Ἐκτισε δὲ καὶ πόλιν Ὀστίαν, ἐπὶ τοῦ Τιβέριδος.

Ostia con-  
dita.

- 10 Λεύκιος, ὁ Δημαράτου τοῦ Κορινθίου υἱὸς, εἰς Ῥώ-  
μην ὤρμησε, πιστεύων αὐτῷ τε καὶ τοῖς χρήμασι.  
πεπεισμένος, οὐδενὸς ἔλαττον ἔξιν ἐν τῇ πολιτείᾳ<sup>c</sup> διὰ  
11 τινὰς ἀφορμὰς ἔχων γυναῖκα χρησίμην τὰ τ' ἄλλα,  
καὶ πρὸς πᾶσαν ἐπιβολὴν<sup>d</sup> εὐφυῆ συνεργόν. Παρα-  
12 γεινόμενος δ' εἰς τὴν Ῥώμην, καὶ τυχὼν τῆς πολιτείας,  
εὐθὺς ἡρμόσατο πρὸς τὴν τοῦ βασιλέως ἀρέσκειαν.  
13 Ταχὺ δὲ, καὶ διὰ τὴν χορηγίαν, καὶ διὰ τὴν τῆς  
φύσεως ἐπιδειξιότητα, καὶ μάλιστα διὰ τὴν ἐκ παίδων  
ἀγῶγην, ἀρμόσας τῷ προεστῶτι, μεγάλης ἀποδοχῆς  
14 ἔτυχε καὶ πίστει<sup>e</sup> παρ' αὐτῷ. Χρόνου δὲ προϊόντος,  
εἰς τοῦτ' ἦλθε παραδοχῆς, ὥστε συνοικεῖν καὶ συγ-  
15 χειρίζειν τῷ Μαρκίῳ τὰ κατὰ τὴν βασιλείαν. ἐν δὲ  
τούτοις ἐπ' ἀγαθῷ πᾶσι γινόμενος, καὶ συνεργῶν καὶ  
συγκατασκευάζων τοῖς δειομένοις αἰεὶ τι τῶν χρησίων,  
ἅμα δὲ καὶ τῇ τοῦ βίου χορηγία μεγαλοψύχως εἰς τὸ  
δεῖν ἐκάστοτε καὶ σὺν καιρῷ χρώμενος, ἐν πολλοῖς μὲν

<sup>c</sup> Fors. διὰ τὰς ἀφορμὰς, propter opor. Reisk. <sup>d</sup> εὐφυῆ Suidas. <sup>e</sup> Parti-  
culam καὶ ex Suida adscivi. <sup>f</sup> παρ' αὐτοῦ Suid. <sup>g</sup> Sic codices Suidæ cum  
cod. Peiresc. Sed ἐνδοκίμῳ ex Porti conject. probante Valesio edidit apud  
Suidam Kusterus. <sup>h</sup> τὴν χάριν Suid.

Condidit vero etiam (*Ancus Mar-  
cius*) Ostiam oppidum, ad Tiberim.  
(*Stephanus Byz. v. Ὀστίαν*.)

*Lucius, Demarati Corinthii filius,*  
Romam profectus est; cum in se ipso,  
tum in opibus magnam spem collo-  
cans; persuasusque non desere sibi  
occasiones, quibus effecturus esset ut  
in Republica nulli foret inferior. Ha-  
bebatque etiam uxorem, cum ad alia  
idoneam, tum ad juvandos conatus,  
ad quos consilio et industria opus est,  
natura eximiam. Romam igitur post-  
quam venit, civitateque donatus est;  
statim ad regis obsequium sese ac-

commodavit. Et partim liberalitate  
sua, partim ingenii dexteritate, ma-  
xime vero iis artibus, quibus fuerat a  
puero institutus, brevi tempore ita se  
insinuavit regi, ut magnam auctorita-  
tem fidemque apud eum invenerit.  
Progressu vero temporis in eum fami-  
liaritatis gradum est admissus, ut et  
habitaret una cum *Marcio*, et regni  
negotia cum eodem administraret. In  
qua ille administratione cum omnium  
utilitati prospiceret, ac singulos, qui  
ab eo quidpiam postulabant, gratia  
atque opera sua adjuvaret, divitiisque  
simul suis pro loco ac tempore magni-  
fice uteretur; multos quidem sibi de-  
vinctos beneficiis tenebat, benevolen-

ἀπειτίθετο ἡ χάριν, ἐν πᾶσι δ' εὖ νοιοι ἐνεργάσατο καὶ φήμην ἐπὶ καλοπαγαθία, καὶ τῆς βασιλείας ἔτυχεν.

## III.

Περὶ διαφορῶν Πολιτειῶν.

\*

\*

\*

Respubl.  
Rom. diffi-  
cilem habet  
cognitio-  
nem.

III. ΤΩΝ μὲν γὰρ Ἑλληνικῶν πολιτευμάτων ὅσα πολλάκις μὲν ἠϋξῆται, πολλάκις δὲ τῆς ἑῆς τἀναντία μεταβολῆς ὁλοσχερῶς πείραν εἴληφει, ῥαδίαν εἶναι συμβαίνει καὶ τὴν ὑπὲρ τῶν προγεγονότων ἐξήγησιν, καὶ τὴν ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος ἀπόφασιν. τό τε γὰρ ἐξαγγεῖλαι τὰ γινωσκόμενα, ῥαδίον· τό τε προειπεῖν ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος, στοχαζόμενοι ἐκ τῶν ἤδη γεγονότων, εὐμενές. Περὶ δὲ τῆς Ῥωμαίων οὐδ' ὅλως εὐχερές, οὔτε 3 περὶ τῶν παρόντων ἐξηγήσασθαι, διὰ τὴν ποιικιλίαν τῆς πολιτείας· οὔτε περὶ τοῦ μέλλοντος προειπεῖν, διὰ τὴν ἄγνοiam τῶν προγεγονότων περὶ αὐτοὺς ἰδιωμάτων καὶ ποιῆ καὶ κατ' ἰδίαν. διόπερ οὐ τῆς τυχεύσεως 4 ἐπιστάσεως προσδίδται καὶ θεωρίας, εἰ μέλλοι τις τὰ διαφέροντα καθαρίως ἐν αὐτῇ συνόψεσθαι. ἸΣυμβαίνει 5

ἡ τὴν χάριν Suid. ἡ εἰς τἀναντίας Reg. E. ἡ ὁλοσχερῶς putem legendum  
ἡ recepi ex Med. Ceteri vulgo δὲ.

tiam vero et virtutis famam apud omnes sibi comparaverat: quibus rebus regnum etiam est adeptus. (Excerpt. Palesian.)

## III.

De variis Reipublicarum Formis.

(Excerpta Antiqua ex Lib. VI. Cap. 1—8.)

III. QUOD si de Græcorum Reipublicis questio habetur, ac de eis quidem, quibus sæpius accidit, ut modo incrementum caperent, modo rursus funditus eversæ contrariam fortunam experirentur; facile est, et præteritos casus commemorare, et de iis, quæ impendent, pronunciare. Nam et narrare, quæ nota sunt, pronum; et futura prædicere, conjectura ex iis, quæ jam acciderunt, ducta, haud sane diffi-

cile est. De Romana vero Republica dicenti, et præsentem statum explicare arduum, propter multiplicem ejus varietatem; et de futuro præagere aliquid, propter ignorationem propriorum institutorum, quibus ad hoc tempus et publice et privatim usus est populus Romanus. Itaque non mediocri attentione et diligenti inquisitione opus, si quis velit, quæ sunt in ea eximia, quibus differt ab aliis, clare penitusque perspicere. Quum autem, qui

δὲ, τοὺς πλείστους τῶν βουλομένων διδασκαλικῶς ἡμῖν Consuetū  
partitio  
trium for-  
marum  
reip.  
ὑποδεικνύειν περὶ τῶν τοιούτων, τρία γίνῃ λέγειν πολι-  
τειῶν· ὧν τὸ μὲν καλοῦσι Βασιλείαν, τὸ δ' Ἀριστο-  
κρατίαν, τὸ δὲ τρίτον Δημοκρατίαν. δοκεῖ δέ μοι πάν-  
τις εἰκότως ἂν ἐπαπορῆσαι πρὸς αὐτοὺς, πότερον ὥς  
μόνας ταύτας, ἢ καὶ νῦν Δί' ὥς ἀρίστας ἡμῖν εἰση-  
7 γοῦνται τῶν πολιτειῶν. κατ' ἀμφοτέρω γὰρ ἀγνοεῖν non satis  
accurata.  
μοι δοκοῦσι. ὅηλον γὰρ, ὥς ἀρίστην μὲν ἡγήτιον πο-  
λιτείαν τὴν ἐκ πάντων τῶν προειρημένων ἰδιωμάτων συν-  
8 εστῶσαν. τούτου γὰρ τοῦ μέρους οὐ λῶγῳ μόνον, ἀλλ'  
ἔργῳ πείραν εἰλήφαμεν, Λυκούργου συστήσαντος πρῶ-  
του κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον τὸ Λακεδαιμονίων πολί-  
9 τευμα. <sup>m</sup> Καὶ τοι οὐδ' ὥς μόνας ταύτας προσδεκτέον·  
καὶ γὰρ μοναρχικὰς καὶ τυραννικὰς ἤδη τινας τεθεία-  
μεθα πολιτείας, αἱ, πλείστον διαφέρουσαι βασιλείας,  
10 παραπλήσιον ἔχειν τι ταύτῃ δοκοῦσιν· ἢ καὶ συμψεύ-  
δονται καὶ συγχρῶνται πάντες οἱ μόναρχοι, καθ' ὅσον  
11 οἰοί τ' εἰσὶ, τῇ τῆς βασιλείας ὀνόματι. Καὶ μὴν  
ὀλιγαρχικὰ πολιτεύματα καὶ πλείω γέγονε, δοκοῦντα  
παρόμοιον ἔχειν τι τοῖς ἀριστοκρατικοῖς, ἃ πλείστον, ὥς  
12 ἔπος εἰπεῖν, διστάσιν. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ περὶ  
δημοκρατίας.

<sup>m</sup> Alii ἀλλ' οὐδ' αἱ.

de hujusmodi rebus via et arte dis-  
serere instituunt, tres *Rerumpublicarum*  
formas enumerant; quarum unam vo-  
cant *Regnum*, alteram *Optimatum*  
*principatum*, tertiam *Populi imperium*;  
videtur mihi merito queri posse ab  
istis, utrum has reipublicæ formas in  
medium afferant ut solas, an ut om-  
nium certe optimas. Nam equidem  
utrovis modo errare eos existimo:  
quum eam *Rempublicam* censeri de-  
bere *optimam* liquido constet, quæ ex  
omnibus illis, quas diximus, formis sit  
composita. Cujus rei probationem non  
ratione solum collectam, sed usu etiam  
et experientia firmatam habemus;  
postquam primus omnium *Lycurgus*

ad hoc instar publicam rem Lacedæ-  
moniorum instituit. Sed neque illud  
admittendum, solas esse has reip. for-  
mas. Vidimus enim etiam *monarchicas*  
nonnullas et *tyrannicas* dominationes;  
quæ, quum longissime a regno discre-  
pent, aliquid tamen illi simile viden-  
tur habere: quam etiam ob causam  
solent omnes qui *dominantur soli*, quan-  
tum fieri ejus potest, *regnum* ementiri  
eoque uti nomine. Multæ præterea  
civitates exstiterunt a paucis gubernæ-  
tæ, non abhorrentes in speciem ab *Op-  
timatum principatu*: a quo tamen, ut  
verbo absolvam, plurimum distant.  
Atque eadem ratio est popularis etiam  
imperii.

Differtinter  
Monar-  
chiam et  
Regnum;

Oligar-  
chiam et  
Aristocra-  
tiam;  
Democra-  
tiam et Och-  
locratiam.

Sex genera  
Rerumpub-  
licar.

Mutua con-  
versio unius  
generis in  
aliud.

IV. Ὅτι δ' αἰληθὺς ἔστι τὸ λεγόμενον, ἐκ τούτων  
συμφανὲς. οὐτε γὰρ πᾶσαν δῆπου μοναρχίαν εὐθείως 2  
βασιλείαν ῥητέον· ἀλλὰ μόνην τὴν ἐξ ἐκόντων συγχα-  
ρουμένην, καὶ τῇ γνώμῃ τὸ πλεῖον ἢ φόβῳ καὶ βίᾳ  
κυβερνωμένην. οὐδὲ μὴν πᾶσαν ὀλιγαρχίαν ἀρίστων 3  
κρατίαν νομιστέον· ἀλλὰ ταύτην, ἣ τις αἶν κατ' ἐκ-  
λογὴν ὑπὸ τῶν δικαιοτάτων καὶ φρονιμωτάτων ἀνδρῶν  
βραβεύεται. παραπλησίως οὐδὲ δημοκρατίαν, ἐν ἣ 4  
πᾶν πλῆθος κύριον ἔστι ποιεῖν ὃ τι ποτ' αἶν αὐτὸ  
βουληθῇ καὶ πράττειν. Ἡ παρὰ δὲ ᾧ πάτριον ἔστι καὶ 5  
σύνθηες, θεοὺς ὀσίεσθαι, γονεῖς θεραπύειν, πρεσβυ-  
τέρους αἰδεῖσθαι, νόμοις πείθεσθαι. Ἡ παρὰ τοῖς τοι-  
ούτοις συστήμασιν ὅταν τὸ τοῖς πλείοσι δόξαν ἔχῃ,  
τοῦτο δεῖ καλεῖν δημοκρατίαν. Διὸ καὶ γίνη μὲν ἐξ 6  
εἶναι ῥητέον πολιτειῶν· τρία μὲν, ἃ πάντες θρυλλοῦσι,  
καὶ νῦν προείρηται· τρία δὲ τούτοις συμφυῇ, λέγω δὲ  
μοναρχίαν, ὀλιγαρχίαν, ὄχλοκρατίαν. Πρώτη μὲν οὖν 7  
ἀκατασκέυως καὶ φυσικῶς συίσταται Μοναρχία·  
ταύτῃ δ' ἔπεται καὶ ἐκ ταύτης γεννᾶται μετὰ κα-  
τασκευῆς καὶ διορθώσεως Βασιλεία. μεταβαλλούσης δὲ 8  
ταύτης εἰς τὰ συμφυῇ κακὰ, ἡ λέγω δ' εἰς Τυραννίδα·

<sup>a</sup> παρὰ δὲ δὴ ᾧ Aug. sed partic. δὴ a recent. manu lineola subducta est. παρὰ  
πάτρ. Urb. et παρ' ᾧ πάτρ. Reg. E. absque conjunctione. παρ' ᾧ ᾧ scribere jussit  
Valesius, quod in context. recepit Gronov. ὀσίειν Reg. D. et E. Oxon. et  
margo Med. Ἡ Perperam vulgo edd. et Reg. E. dant ἀλλὰ παρὰ τοῖς τοιούτοις.  
<sup>q</sup> Sic Aug. Reg. D. E. Ceteri vulgo λέγω δὲ εἰς.

IV. Vere autem dici hæc a nobis, ex  
his clarum. Neque enim *Unius domi-*  
*natio* omnis continuo *Regnum* dicenda  
est: sed ea demum, quæ a volentibus  
conceditur, et quæ consilio potius,  
quam metu ac vi, regitur: Ita nec,  
ubicumque *Paucorum* est *potentia*, par  
est arbitrari, esse *Optimalium principa-*  
*tum*: verum, ubi justissimi pruden-  
tissimique viri per electionem summa  
rerum potiuntur. Similiter nec *Populi*  
*imperium* jure dixeris, ubi penes *quam-*  
*libet turbam* potestas est faciendi  
quidquid voluerit aut proposuerit.  
Sed ubi patrius mos viget deos co-  
jendi, parentes honorandi, seniores re-

verendi, legibus parendi; il sunt cæ-  
tus, apud quos, si vincit illud, quod  
pluribus visum fuerit, populi impe-  
rium esse dici jure potest. Itaque  
*genera Rerumpublicarum* statui sex de-  
bent: tria, quæ omnium ore jactan-  
tur, quæque modo posita sunt a nobis:  
tria, cognatæ cum his naturæ, *domi-*  
*natum* dico *unius, paucorum,* et *turbæ*  
*vulgaris*. Ac prima quidem, sine ulla  
arte, et naturæ impetu, constituitur  
*Unius dominatio*: hanc sequitur atque  
adeo ex ea originem habet, cum ac-  
cessit ars et emendatio, *Regnum*.  
Quod ubi ad congenita mala degene-  
ravit, nempe *Tyrannidem*; regibus

- αὐθις ἐκ τῆς τούτων καταλύσεως Ἀριστοκρατία φύ- Mutua con-  
versio unius  
generis in  
aliud.  
9 ται. καὶ μὴν ταύτης εἰς Ὀλιγαρχίαν ἐκτραπέισης  
κατὰ φύσιν, τοῦ δὲ πλήθους ὀργῇ μετελθόντος τὰς τῶν  
10 προσιστάτων ἀδικίας, γινῶται Δῆμος. ἐκ δὲ τούτου  
πάλιν ὕβρις καὶ παρανομίας ἀποπληροῦται σὺν χρό-  
11 νοις Ὀχλοκρατία. Γνοίη δ' ἂν τις σαφέστατα περὶ  
τούτων, ὥς ἀληθῶς ἐστὶν οἷα δὴ νῦν εἶπον, ἐπὶ τὰς  
ἐκάστων κατὰ φύσιν ἀρχὰς καὶ γενέσεις καὶ μετα-  
12 βολὰς ἐπιστήσας. ὁ γὰρ συνιδὼν ἕκαστον αὐτῶν ὥς  
φύεται, μόνος ἂν οὗτος δύναιτο συνιδεῖν καὶ τὴν αὕξη-  
σιν, καὶ τὴν ἀκμὴν, καὶ τὴν μεταβολὴν ἐκάστων, καὶ  
τὸ τέλος, πότε, καὶ πῶς, καὶ ποῦ καταγίγνηται πάλιν.  
13 Μάλιστα δ' ἐπὶ τῆς Ῥωμαίων πολιτείας τοῦτον ἀρμό-  
σειν τὸν τρόπον ὑπέειλθα τῆς ἐξηγήσεως, διὰ τὸ κατὰ  
φύσιν αὐτὴν ἀπ' ἀρχῆς εἰληφέναι τὴν τε σύστασιν καὶ  
αὕξησιν.

V. Ἀκριβέστερον μὲν οὖν ἴσως ὁ περὶ τῆς κατὰ Plato de  
republ.  
φύσιν μεταβολῆς τῶν πολιτειῶν εἰς ἀλλήλας διευκρι-  
νέεται λόγος παρὰ Πλάτωνι, καὶ τισιν ἑτέροις τῶν  
φιλοσόφων. ποικίλος δὲ ὢν καὶ διὰ πλεόνων λεγόμενος,  
2 ὀλίγοις ἐφικτός ἐστιν. διόπερ ὅσον ἀνήκειν ὑπολαμβά-  
νομεν αὐτοῦ πρὸς τὴν πραγματικὴν ἱστορίαν, καὶ τὴν  
κοινὴν ἐπίνοιαν, τοῦτο πειρασόμεθα κεφαλαιωδῶς διελ-

<sup>1</sup> ἀποπληροῦται adscivi ex marg. Hervag. et marg. Med. Vulgo omnes ἀπο-  
πληροῦται. <sup>2</sup> καὶ ποῦ καὶ πῶς Regii D. E. et Oxon.

sublatis, nascitur *Optimatum princi-*  
*patus*. Hoc quoque in *Paucorum do-*  
*minationem*, ut natura est hominum,  
verso; ubi multitudo, ira incensa,  
principum injurias ulta est, exoritur  
*Populi imperium*. Rursusque ex hu-  
jus insolentia et legum contemptu emer-  
git tandem *turbæ potentatus*. Vera  
autem esse, quæ de his rebus diximus,  
facile quis intelligat, si uniuscujusque  
generis naturalia initia et exortus mu-  
tationesque ad animum revocaverit.  
Etenim qui, quo pacto unumquodque  
istorum generum oriatur, perspexerit,  
is demum incrementum etiam, et flo-  
rentissimum statum, et rursus muta-  
tionem cujusque, et finem poterit co-  
gnoscere, quando quove modo sit even-

turus; et quo tandem quæque forma  
sit redditura. Hanc autem explicatio-  
nis rationem Romanæ cum primis  
reipublicæ aptam fore existimavi;  
quoniam et a principio fundata et  
postea amplificata est convenienter na-  
turæ.

V. Fortasse quidem igitur apud  
*Platonem* et alios nonnullos Philoso-  
phos subtiliori quadam ratione enu-  
cleatur *naturalis Rerumpubl. conversio*  
*in aliud atque aliud genus*. Verum  
istorum disputatio quum a paucis per-  
cipi possit, quod et multiplex est et  
prolixior; nos ex illa quæstione, quan-  
tum pertinere videbitur ad *pragmati-*  
*cum Historiam*, et quantum capit com-  
munis hominum intelligentia, tantum

ἡγουμένους· λίγα δὲ ταύρους, κάπρους, ἀλεκτρυό-  
 9 νας, τὰ τούτοις παραπλήσια. Τὰς μὲν οὖν ἀρχὰς, Primum  
initium So-  
cietatem  
civilium.  
 εἰκὸς τοιούτους εἶναι καὶ τοὺς τῶν ἀνθρώπων βίους,  
 ζωὴν συναθροισζομένων, καὶ τοῖς ἀλκιμώτατοις καὶ  
 δυναμικώτατοις ἱπομένων· οἷς ὅρος μὲν ἐστὶ τῆς ἀρχῆς  
 10 ἰσχύς, ὄνομα δ' ἂν εἴποι τις Μοναρχίαν. Ἐπειδὴν  
 δὲ τοῖς συστήμασι διὰ τὸν χρόνον ὑπογίνεται συν-  
 τροφία καὶ συνήθεια, <sup>d</sup> τοῦτ' ἀρχὴ Βασιλείας φύεται·  
 καὶ τότε πρώτως ἔννοια γίγνεται τοῦ καλοῦ καὶ δι-  
 καίου τοῖς ἀνθρώποις, ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἐναντίων τού-  
 τοις.

VI. Ὁ δὲ τρόπος τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς γενέσεως τῶν Origo notio-  
num Justi  
et Honesti.  
 2 εἰρημίων τοιόσδε. Πάντων γὰρ πρὸς τὰς συνουσίας  
 ὁρμάντων κατὰ φύσιν, ἐκ δὲ τούτων παιδοποιῆας ἀπο-  
 τελουμένης, ὅποτε τις τῶν ἐκτραφέντων εἰς ἡλικίαν  
 ἱκόμενος, μὴ νέμοι χάριν, μηδ' ἀμύνει τούτοις, <sup>e</sup> οἱ  
 ἐκτρέφουσιν, ἀλλὰ πού τ' ἀναντία κακῶς λίγειν ἢ δρᾶν  
 3 τούτους ἐγχειροῖ· δῆλον, ὡς δυσαρρεστῶν καὶ προσκό-  
 πτειν εἰκὸς τοὺς ἑσυνόντας, καὶ συνιδόντας τὴν γεγενη-  
 μένην ἐκ τῶν γεννησάντων ἐπιμέλειαν καὶ κακοπάθειαν  
 περὶ τὰ τέκνα καὶ τὴν τούτων θεραπίαν καὶ τροφήν.  
 4 τοῦ γὰρ γένους τῶν ἀνθρώπων ταύτῃ διαφέροντος τῶν  
 ἄλλων ζώων, ἥ μόνοις αὐτοῖς μέτεστι νοῦ καὶ λογισμοῦ·

<sup>c</sup> εἰσγυμνάζουσιν Aug. Urb.

<sup>d</sup> τίτις ἀρχὴ ed. Casaub. et sqq. invitis MStis.

<sup>e</sup> Variant libri: οἱ ἐκτρέφουσιν, ἐκτρέφου, ἐκτρέφου. <sup>f</sup> ἐπὶόντας correx. Vulgo omnes ἰόντας.

quosque, ταύτας dico, apros, gallos  
 gallinaceos, et id genus alia animalia.  
 Itaque initio quidem hujusmodi esse  
 etiam hominum vitam, consentaneum  
 est; ut communi animantium more in  
 unum gregem coeant, et fortissimos  
 ac valentissimos sequantur. Atque hi  
 quidem robore metiuntur imperium:  
 quod rite appelles *Monarchiam*, sive  
*Unius dominationem*. Postea vero  
 quam procedente tempore inter hos  
 coetus sodalitium quoddam et vitæ  
 consuetudo subnata est; tunc *Regni*  
 seruntur initia: incipitque tum pri-  
 mum *Honesti Justique*, et eorum quæ  
 sunt his contraria, animis hominum  
 oboriri notitia.

VI. Ratio autem atque modus, quo  
 existunt oriunturque hæc quæ dixi-  
 mus, hujusmodi est. Scilicet quum  
 ad conjunctionem maris et feminae  
 naturaliter omnes stimulentur, ex eo-  
 que liberi nascantur: quoties adultus  
 aliquis eorum, qui educati fuerint, gra-  
 tiam non refert, neque iis subvenit, a  
 quibus fuerit alitus; sed e contrario  
 dictis factisque eos aggreditur lædere:  
 perspicuum est, iniquo animo rem  
 ferre, graviterque offendi eos, qui forte  
 intersunt, et, quanta cura atque ærum-  
 na parentes liberos curaverint atque  
 aluerint, notum habent. Quoniam  
 enim homo a ceteris animalibus hoc  
 differt, quod solus mentis et rationis

Notionum  
Justi et Ho-  
nesti origo.

φανερὸν, ὡς οὐκ εἰκὸς παρατρέχειν αὐτοὺς τὴν προειρη-  
μένην διαφορὰν, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων ζώων· ἀλλ' ὅ-  
τι ἐπισημαίνεσθαι τὸ γιγνόμενον, καὶ δυσαρεστῆσθαι τοῖς  
παροῦσι, προοραμένους τὸ μέλλον, καὶ συλλογιζομένους,  
ὅτι τὸ παραπλήσιον ἐκάστοις αὐτῶν συγκυρήσει. Καὶ ὅ-  
ταν τοῦ πάλιν ἕτερος, ὑπὸ θατέρου τυχῶν ἐπι-  
κουρίας ἢ βοηθείας ἐν τοῖς δεινοῖς, μὴ νέμῃ τῷ σώσαντι  
χάριν, ἀλλὰ ποτε καὶ βλάπτειν ἐγχειρῇ τοῦτον· φα-  
νερὸν, ὡς εἰκὸς τῷ τοιούτῳ δυσαρεστῆσθαι καὶ προσκό-  
πτειν τοὺς εἰδότες, συναγανακτοῦντας μὲν τῷ πέλῃ, ἀ-  
ναφύροντας δ' ἐπ' αὐτοὺς τὸ παραπλήσιον. ἐξ ὧν ὅ-  
τι ὑπογίγνεται τις ἔννοια παρ' ἐκάστῳ τῆς τοῦ καθήκοντος  
δυνάμειος <sup>h</sup> καὶ θεωρίας· ὅπερ ἐστὶν ἀρχὴ καὶ τέλος  
δικαιοσύνης. Ὅμοίως πάλιν, ὅταν ἀμύνη μὲν τις πρὸς  
πάντων ἐν τοῖς δεινοῖς, ὑφίστηται· δὲ καὶ μὴν τὰς  
ἐπιφορὰς τῶν ἐλκιμωτάτων ζώων· εἰκὸς μὲν, τὸν τοι-  
οῦτον ὑπὸ τοῦ πλήθους ἐπισημασίας τυγχάνειν εὐνοϊκῆς  
καὶ προστατικῆς· τὸν δὲ τάναντία τούτῳ πράττοντα  
καταγνώσεως καὶ προσκοπῆς. ἐξ οὗ πάλιν εὐλογον, ὅ-  
τι ὑπογίγνεσθαι τινα θεωρίαν παρὰ τοῖς πολλοῖς αἰσχροῦ  
καὶ καλοῦ, καὶ τῆς τούτων πρὸς ἄλληλα διαφορᾶς, καὶ  
τὸ μὲν ζήλου καὶ μιμήσεως τυγχάνειν, διὰ τὸ συμ-

<sup>i</sup> *Justus* Regii et Urb. et margo A.

<sup>h</sup> *Fors. καὶ θεωρία.*

sit particeps; non est profecto simile veri, ipsos hanc voluntatum diversita-  
tem inobservatam prætermisso-  
rum, quod faciunt alie animantes: sed ad-  
missum delictum revocaturus ad ani-  
mum, et præsens factum damnaturus;  
ut qui, futura prospicientes, facile co-  
gitent, unicuique ex suo numero idem  
posse evenire. Rursus autem, si quis,  
ab alio opem ac præsidium in periculis  
nactus, auctori suæ salutis gratiam  
non rependat, aut etiam injuriam ei  
facere conetur; quis dubitat, talem  
hominem apud omnes, qui resciverint,  
in offensa gravi futurum? simul al-  
terius vicem indignantibus cunctis, et,  
ne similis injuriæ exemplum ad se per-  
veniat, metuentibus. Ex quo subori-  
tur in singulorum animis notio quæ-

dam officii, et quæ sit hujus vis atque  
ratio: quod quidem et initium et finis  
est justitiæ. Similiter rursus, quando  
aliquis in periculis acriter pro omnibus  
propugnat, idemque feras valentissi-  
mas subsistit, et earum sustinet im-  
petus; non est dubitandum, quin hunc  
acclamationibus prosequatur faustis  
multitudo, cum benevolentiz et hono-  
ris significatione; eum vero, qui con-  
traria huic faciat, vituperationem ho-  
minum consequi offensionemque. Ex  
quo rursus consentaneum est subnasci  
in animis vulgi turpis atque honesti  
quamdam notitiam, et ejus discriminis  
quo hæc invicem separantur; atque  
ita honestum quidem æmulari homi-  
nes imitarique, propter adjunctum  
commodum; fugere vero quod sit

- 10 φέρον, τὸ δὲ φυγῆς. <sup>1</sup> Όταν οὖν καὶ ὁ προσεστὼς καὶ <sup>Regni ori-</sup>  
τὴν μεγίστην δύναμιν ἔχων αἰεὶ συνεπισχύη τοῖς προσι-  
ρημένοις κατὰ τὰς τῶν πολλῶν <sup>k</sup> διαλήψεις, καὶ δόξη  
τοῖς ὑποταττομένοις διανεμητικὸς εἶναι τοῦ κατ' ἀξίαν  
11 ἐκάστοις· οὐκ ἔτι τὴν βίαν δεδιότες, τῇ δὲ γνώμῃ τὸ  
πλεῖον εὐδοκοῦντες, ὑποτάττονται καὶ συσσωρίζουσι τὴν  
ἀρχὴν αὐτοῦ, καὶ ὅλως ἢ γηραιὸς, ὁμοθυμαδὸν ἐπαμύ-  
νοντες καὶ διαγωνιζόμενοι πρὸς τοὺς ἐπιβουλεύοντας  
12 αὐτοῦ τῇ δυναστείᾳ. καὶ δὴ τῷ τοιούτῳ τρόπῳ βα-  
σιλεὺς ἐκ μονάρχου λανθάνει <sup>1</sup> γενόμενος, ὅταν παρὰ  
τοῦ θυμοῦ καὶ τῆς ἰσχύος μεταλάβῃ τὴν ἡγεμονίαν  
ὁ λογισμὸς.

VII. Αὕτη καλοῦ καὶ δικαίου πρώτη παρ' ἀνθρώποις  
κατὰ φύσιν ἔννοια, καὶ τῶν ἐναντίων τούτοις· αὕτη  
2 βασιλείας ἀληθινῆς ἀρχὴ καὶ γένεσις. οὐ γὰρ <sup>Renevolen-</sup>μόνον  
αὐτοῖς, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐκ τούτων ἐπὶ πολὺ διαφυλάτ-  
τουσι τὰς ἀρχάς· πεπεισμένοι, τοὺς ἐκ τοιούτων γεγο-  
νότας, καὶ τραφέντας <sup>m</sup> ὑπὸ τοιούτοις, <sup>n</sup> παραπλησίως  
3 ἔξιν καὶ τὰς προαιρέσεις. Ἐὰν δὲ ποτε τοῖς <sup>o</sup> ἐκγόνοις  
δυσαρρεστήσωσι, ποιοῦνται μετὰ ταῦτα τὴν αἴρεσιν τῶν  
ἀρχόντων καὶ βασιλείων οὐκ ἔτι κατὰ τὰς σωματικὰς  
καὶ θυμικὰς δυνάμεις, <sup>p</sup> ἀλλὰ κατὰ τὰς τῆς γνώμης

<sup>1</sup> Όταν οὖν καὶ ex conject. correxi. Vulgo omnes Όταν ὁ αὐτὸς ὁ προσεστὼς. Possis  
etiam cogitare Όταν ὁ αὐτὸς ὁ προσεστὼς. <sup>k</sup> διαλήψεις cum Reisk. posui, pro  
vulgato διαλήψεις. <sup>l</sup> γένεσις Reg. E. <sup>m</sup> An ὑπὸ τοιούτοις? <sup>n</sup> παραπλη-  
σίως malim. <sup>o</sup> ἡγεμονίᾳ Aug. Regii et Oxon. <sup>p</sup> Sic Reg. E. Ceteri vulgo  
ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς.

turpe. Quando igitur is, qui ceteris  
præstet et supremam potestatem habet,  
semper etiam illis, quos diximus, viris  
secundum multitudinis opinionem fa-  
vet, suisque viribus eos juvat, atque a  
subditis suis existimatur is esse, qui  
cuique tribuat quod meritis cujusque  
convenit; tum vero non amplius vim  
veriti, sed animis potius ac voluntate  
consentientes, ejus se potestati subji-  
ciunt, et ad conservandum ipsi impe-  
rium cuncti conspirant: ac, licet ad  
ultimam senectutem pervenerit, pari-  
bus omnes animis illum defendunt, et  
adversus eos, qui ejus dominationi in-  
sidias struunt, nullum non certamen  
subeant. Atque hoc pacto, quum a  
ferocia et robore ad rationem principa-

tus fuerit translatus, pro eo, quod erat  
monarchus invidioso nomine, sensim  
nemine animadvertente Rex evadit.

VII. Hæc est prima apud homines  
honesti et justī a natura profecta notio,  
et eorum quæ his sunt contraria: hæc  
veri Regni origo, hinc ortus. Non  
solum enim ipsis, sed et soboli, per  
longum tempus imperium subditi con-  
servant: persuasi, talibus viris pro-  
gnatos, et a talibus educatos, animis  
quoque et voluntatibus pares eis futu-  
ros. Quod si horum posterī tandem  
displicuerint, magistratus deinde ac  
reges sibi eligunt, non utique eos, qui  
corporis robore aut spiritus ferocia  
præstant; sed eos, qui sapientia et  
prudentia excellant: ut qui rebus ipsis

καὶ τοῦ λογιζομένου διαφορὰς, πείραν εἰληφότες ἐπ' αὐτῶν  
 τῶν ἔργων τῆς ἐξ ἀμφοῖν παραλλαγῆς. Τὸ μὲν οὖν 4  
 παλαιοὶ ἐνεγέρασπον ταῖς βασιλείαις οἱ κριθέντες ἅπαξ  
 καὶ τυχόντες τῆς ἐξουσίας ταύτης, τόπους τε διαφί-  
 ροντας ὀχυρούμενοι καὶ τειχίζοντες, καὶ χώραν κατα-  
 πτάμενοι, τὸ μὲν τῆς ἀσφαλείας χάριν, τὸ δὲ τῆς  
 δαψιλείας τῶν ἐπιτηδείων τοῖς ὑποταταγμένοις· ἄμα 5  
 δὲ, περὶ ταῦτα σπουδάζοντες, ἐκτὸς ἦσαν πάσης δια-  
 βολῆς καὶ φθόνου· διὰ τὸ μήτε περὶ τὴν ἐσθῆτα με-  
 γάλας ποιεῖσθαι τὰς παραλλαγὰς, μήτε περὶ τὴν  
 βρωσίν καὶ πόσιν, ἀλλὰ παραπλήσιον ἔχειν τὴν βιο-  
 τείαν τοῖς ἄλλοις, ὁμοῖοι ποιοῦμενοι τοῖς πολλοῖς αἰεὶ  
 τὴν δίαιταν. Ἐπεὶ δ' ἐκ διαδοχῆς καὶ κατὰ γένος 6  
 τὰς ἀρχὰς παραλαμβάνοντες, ἔτοιμα μὲν εἶχον ἤδη τὰ  
 πρὸς τὴν ἀσφάλειαν, ἔτοιμα δὲ καὶ πλείω τῶν ἱκανῶν  
 τὰ πρὸς τὴν τροφήν· τότε δὲ ταῖς ἐπιθυμίαις ἐπόμεινοι 7  
 διὰ τὴν περιουσίαν, ἐξάλλους μὲν ἐσθῆτας ὑπέλαβον  
 δεῖν ἔχειν τοὺς ἡγουμένους τῶν ὑποταττομένων, ἐξάλλους  
 δὲ καὶ ποικίλας τὰς περὶ τὴν τροφήν ἀπολαύσεις καὶ  
 παρασκευὰς, ἀναντιρρήτους δὲ καὶ παρὰ τῶν μὴ προσ-  
 ηκόντων τὰς τῶν ἀφροδισίων χρεῖας καὶ συνουσίας. ἐφ'  
 οἷς μὲν φθόνου γινομένου καὶ προσκοπῆς, ἐφ' οἷς δὲ 8  
 μίσους ἐκκαισμένου καὶ δυσμενικῆς ὀργῆς, ἐγένετο μὲν  
 ἐκ τῆς βασιλείας τυραννίς, ἀρχὴ δὲ καταλύσεως ἐγεν-

Tyrannidis  
origo.

fuerint edocti, quantum inter hos atque illos fit discrimine. Ac primis quidem temporibus, quæ electione populo- rum regiam potestatem semel fuerant adepti, in regnis suis consenscebant; loca opportuna munientes ac mœnibus cingentes, et ditionem quisque suam amplificantes; partim securitatis caussa, partim ut subditis rerum ad victum necessariorum uberem copiam exhiberent. Simul vero, dum his animum intendebant, extra offensam atque invidiam hominum erant: quia neque cultu admodum diverso a ceteris utebantur, neque victu; sed, vitæ genus reliquis simile usurpantes, una cum multitudine assidue versabantur. Ubi vero, qui ex successione generis

regna susceperant, comparata habuerunt quæ ad securitatem desiderabantur, et comparata etiam quæ sunt ad victum necessaria, ac multo quidem plura quam erat necesse; tum enim vero cupiditatibus obsecuti, ob superfluentem rerum omnium copiam arbitrati sunt, debere principes alio, quam subditos, uti cultu, aliis et variis ad luxum frui voluptatibus atque apparatibus, in usu item Veneris quamvis illicitæ contradicendi sibi nemini jus esse. Atque ita, dum ex aliis facinoribus invidiam atque offensionem sibi confiarunt, ex aliis odium hominum atque iram infestam in se accenderunt; de regno facta est Tyrannis, simulque ejus tollendæ fundamenta

9 ἰατο, καὶ σύστασις ἐπιβουλῆς τοῖς ἡγουμένοις· ἦν οὐκ ἐκ τῶν χειρίσταν, ἀλλ' ἐκ τῶν γενναιοτάτων καὶ μεγαλοψυχοτάτων, ἔτι δὲ θαρράλειωτάτων ἀνδρῶν συνέβαινε γενέσθαι, διὰ τὸ τοὺς τοιούτους ἥκιστα δύνασθαι φέρειν τὰς τῶν ἐφιστάτων ὕβρεις.

VIII. Τοῦ δὲ πλήθους, ὅταν λάβῃ προστατάς, Aristocratiæ ortus. συνεπισχύνοντος κατὰ τῶν ἡγουμένων διὰ τὰς προερχόμενας αἰτίας· τὸ μὲν τῆς βασιλείας καὶ μοναρχίας εἶδος ἄρδην ἀνηρεῖτο, τὸ δὲ τῆς Ἀριστοκρατίας αὐθις ἀρχὴν ἐλάμβανε καὶ γίνεσιν. Τοῖς γὰρ καταλύσασιν τοὺς μονάρχους οἰοεὶ χάριν ἐκ χειρὸς ἀποδιδόντες οἱ πολλοί, τούτοις ἐχρῶντο προσταταῖς, καὶ τούτοις ἐπεί-3 τρειπον περὶ σφῶν. Οἱ δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἀσμενίζοντες τὴν ἐπιτροπὴν, οὐδὲν προϋργιαίτερον ἐποιοῦντο τοῦ κοινῇ συμφέροντος, καὶ κηδεμονικῶς καὶ φυλακτικῶς ἕκαστα χειρίζοντες, καὶ τὰ κατ' ἰδίαν, καὶ τὰ κοινὰ τοῦ 4 πλήθους. Ὅτε δὲ διαδίδαιντο πάλιν παῖδες παρὰ Oligarchia. πατέρων τὴν τοιαύτην ἐξουσίαν, ἄπειροι μὲν ὄντες κακῶν, ἄπειροι δὲ καθόλου πολιτικῆς ἰσότητος καὶ παρρησίας, τεθραμμένοι δ' ἐξ ἀρχῆς ἐν ταῖς τῶν πα- 5 τέρων ἐξουσίαις, καὶ προαγωγαῖς ὀρμήσαντες οἱ μὲν ἐπὶ πλεονεξίαν καὶ φιλαργυρίαν ἄδικον, οἱ δ' ἐπὶ μέθας καὶ τὰς ἅμα ταύταις ἀκλήστους ἐνωχίας, οἱ δ' ἐπὶ τὰς τῶν γυναικῶν ὕβρεις καὶ παιδῶν ἀρπαγὰς, μετέ-

ἡ λαβὴ Aug. Urb. edd.

τὴν τοιαύτην Aug. Urb. Regii et Oxon. τὴν αὐτὴν

jacta sunt, et in caput dominantium conspiratio iniri cœpta est: cujus quidem auctores erant non deterrimi civium, sed generosissimi quique et maximi animi atque audacissimi; quoniam hi sunt, qui principum injurias minime omnium ferre possunt.

VIII. Populo autem, ubi duces natus est, consensiente cum illis ad regum perniciem propter dictas causas, et regno et unius dominatione de republica sublati, principium originemque habuit *Optimum principatus*. Nam illi, qui monarchiam sustulerant, hanc e vestigio quasi mercedem populus rependebat, ut rectoribus illis uteretur, neque ipsis permitteret. Illi igitur

primum, contenti honore traditæ sibi reipublicæ, communem utilitatem omnibus rebus anteferebant, et singulari cura ac studio et sollicitudine cuncta tum privatorum tum reipubl. administrare. Verum ubi rursus traditam sibi a patribus filii talem potestatem obtinuissent; homines, qui malorum periculum nullum umquam fecerant, nullum æquabilitatis nec libertatis civilis; sed a pueris innutriti fuerant paternis beneficiis et dignitatibus; quum alii avaritiæ et injustæ opum cupiditati se dedidissent, alii ebrietati et helluationibus, quæ illam comitari solent; quidam ad stupra mulieribus inferenda, aut pueros rapiendos, animum adjecis-

στησαν μὲν τὴν ἀριστοκρατίαν εἰς Ὀλιγαρχίαν. ταχὺ δὲ πᾶσι πεποιθήσαντες ἐν τοῖς πλήθεσι πάλιν τὰ παραπλήσια τοῖς ἄρτι ρήθεϊσι· διὸ καὶ παραπλήσιον συνέβαινε τὸ τέλος αὐτῶν γίγνεσθαι τῆς καταστροφῆς τοῖς περὶ τοὺς τυράννους ἀτυχήμασι.

Democra-  
tism origo.

IX. Ἐπειδὴν γὰρ τις συνθεασάμενος τὸν φθόνον καὶ τὸ μῖσος κατ' αὐτῶν, τὸ παρὰ τοῖς πολίταις ὑπάρχον, πᾶσι ταῦτα θαρρῆρήσῃ λέγειν ἢ πράττειν τι κατὰ τῶν προεστώτων, πᾶν ἴτοιμον καὶ συνεργὸν λαμβάνει τὸ πλῆθος. λοιπὸν, οὗς μὲν φοβούμεναι, οὗς δὲ φυγα-<sup>2</sup>δεύσαντες, οὔτε βασιλεία προΐστασθαι τολμῶσιν, ἔτι δεδιότες τὴν τῶν πρότερον ἀδικίαν, οὔτε πλείοσιν ἐπι-<sup>3</sup>τρέπειν τὰ κοινὰ θαρρόυσι· παρὰ πόδας αὐτοῖς οὔσης τῆς πρότερον ἀγνοίας. μόνῃς δὲ σφίσι καταλειπομένης ἰλπίδος ἀπεραίῳ τῆς ἐν αὐτοῖς, ἐπὶ ταύτην καταφύρου-<sup>4</sup>ται καὶ τὴν μὲν πολιτείαν ἐξ ὀλιγαρχικῆς δημοκρα-<sup>5</sup>τίαν ἐποίησαν, τὴν δὲ τῶν κοινῶν πρόνοιαν καὶ τίσσει εἰς σφᾶς αὐτοὺς ἀνέλαβον. Καὶ μέχρι μὲν αὖ ἔτι σά-<sup>6</sup>ζονται τινες τῶν ὑπεροχῆς καὶ δυναστείας πῦρρον εἰλη-<sup>7</sup>φόντων, ἀσμενίζοντες τῇ παρούσῃ καταστάσει, περὶ πλείστου ποιοῦνται τὴν ἰσηγορίαν καὶ τὴν παρρησίαν.

Ochlocratia  
et manuum  
violentia.

Ὅταν δ' ἐπιγίνονται νέοι, καὶ παισὶ παίδων πάλιν ἡ<sup>5</sup> δημοκρατία παραδοθῇ, τότε οὐκ ἔτι διὰ τὸ σύνθηρος ἐν

\* Verba αὐτῶν δὲ φυγαδεύσαντες, quæ absunt vulgo ab omnibus, inserui ex mente Casauboni. <sup>1</sup> τῶν προτέρων edd. <sup>2</sup> ἀγνοίας Reg. E.

sent: mutarunt illi quidem optima-  
tium principatum in *Paucorum domi-  
nationem*. Ceterum in animis popu-  
lorum brevi tempore eodem affectus  
excitarunt cum iis, de quibus paulo  
ante diximus. Itaque parem et ipsi  
exitum fecerunt illi quem tyranni ha-  
buerunt, cum eos oppressit calamitas.

IX. Postquam enim observavit, ali-  
quis. quanta invidia et odio flagrant  
optimates apud populum; ausus de-  
inde vel dicto vel facto aliquid adver-  
sus eos moliri, illicet multitudinem  
universam præsto habet, conatus ip-  
sius adjuvantem. Quo facto, aliis op-  
timatum occisis, aliis in exilium pul-  
sis, neque regem suis rebus audent  
prædicere, metu illius injustitiæ qua

superiores erant usi; neque vero plu-  
ribus rempublicam tradere sustinent,  
ob oculos adhuc versantibus sceleribus  
nuper admissis. Quum igitur sola  
illis integra spes restet, quam in sese  
ponant; hanc secuti, rempublicam a  
paucorum dominatione ad *Populi im-  
perium* transferunt: et publicarum  
rerum curam ac fidem ipsi in se susci-  
piunt. Ac quoad quidem supersunt  
adhuc eorum nonnulli, qui potentiam  
dominationemque paucorum sunt ex-  
perti; in præsentis statu acquiescentes,  
antiquius æqualitate iuris et libertate  
civium nihil habent. Sed postquam  
nova soboles est exorta, et ad priorum  
nepotes populi imperium pervenit:  
tum enimvero æqualitatis et libertatis

- μεγάλῳ τιθήμενοι τὸ τῆς ἰσηγορίας καὶ παρρησίας, ζητοῦσι πλέον ἔχειν τῶν πολλῶν· μάλιστα δ' εἰς τοῦτ' ὁμιπύπτουσι οἱ ταῖς οὐσίαις ὑπερίχοντες. λοιπὸν, ὅταν ὁρμήσωσι ἐπὶ τὸ φιλαρχεῖν, καὶ μὴ δύνανται δι' αὐτῶν καὶ διὰ τῆς ἰδίας ἀρετῆς \* τυγχάνειν τούτων, διαφθείρουσι τὰς οὐσίας, δειλιάζοντες καὶ λυμαινόμενοι τὰ 7 πλήθη κατὰ πάντα τρόπον. Ἐξ ὧν, ὅταν ἅπαξ δωροδόκους καὶ δωροφάγους κατασκευάσωσι τοὺς πολλοὺς διὰ τὴν ἄφρονα δοξοφαγίαν, τότε ἤδη πάλιν τὸ μὲν τῆς δημοκρατίας καταλύεται, μεθίσταται δ' εἰς βίαν καὶ 8 χειροκρατίαν ἢ δημοκρατία. συνειθισμένοι γὰρ τὸ πλήθος ἰσθίειν τὰ ἀλλότρια, καὶ τὰς ἐλπίδας ἔχειν τοῦ ζῆν ἐπὶ τοῖς τῶν πέλας, ὅταν λάβῃ προστάτην μεγαλόφρονα καὶ τολμηρὸν, ἐκκλειόμενον δὲ διὰ πεινίας τῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ ἱτιμίῳν· τότε δὴ χειροκρατίαν ἀποτελεῖ. 9 καὶ τότε συναθροιζόμενον ποιεῖ σφαγὰς, φυγὰς, γῆς ἀναδασμούς· ἕως ἂν, ἀποτεθριωμένον, πάλιν εὖρη δε- 10 σπότῃ καὶ μόναρχον. Αὕτη πολιτειῶν ἀνακύκλωσις, αὕτη φύσεως οἰκονομία, καθ' ἣν μεταβάλλει καὶ μεθίσταται, καὶ πάλιν εἰς αὐτὰ καταντᾷ τὰ κατὰ τὰς 11 πολιτείας. Ταῦτά τις σαφῶς ἐπεγνωκώς, χρόνοις μὲν ἴσως διαμαρτησεται, λίγων ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος περὶ πολιτείας· τὸ δὲ κοῦ τῆς αὐξήσεως ἕκαστόν ἐστιν ἢ τῆς

Orbis revolutionum æquabilis in rebus publ.

\* Fors. τυγχάνειν τούτων. τιθενται?

† ἱτιμίῳν Herv. Reg. D. Oxon.

\* Ἄν πῶ μι-

bonum parvi facientes, utpote cui assueverunt, plus posse quam ceteri cupiunt: estque hoc vitium iis potissimum familiare, qui divitiis alios antecedunt. Igitur ad ambiendos honores conversi, ubi hos per se et propria virtute consequi non valent, inescando et omni genere largitionis corrumpendo populo rem familiarem suam dilapidant. Qui postquam semel, sua stulta aviditate dignitatum, multitudinem largitiones captare devorareque docuerunt; tum vero rursus incipit populi imperium labefactari, succeditque ejus loco vis ac manus violentia. Assuecta enim plebs de alieno vivere, et in aliorum fortunis spes vite reponere, magni animi audacemque

nacta ducem, cui aditum ad honores in republica paupertas præcludit, populi imperium in manuum violentiam convertit. Ac tunc quidem coitione facta, cædibus, exiliis, divisionibus novis agrorum usque eo sævit, donec tandem, efferata, dominum rursus nanciscatur, qui rerum potiatior solus. Hic orbis est, quo in sese Respublicæ revolvuntur: hic naturæ ordo, per quem rerumpubl. status mutatur, transformatur, et rursus eodem redit. Quæ si quis accurate cognita habuerit, de iis, quæ temp. manent, dicere aggressus, in ratione temporum ille quidem fortasse fallitur: at quo loco sit quæque illarum, incrementone propior an ruinæ, et in quam formam sit immu-

φθορᾶς, ἣ <sup>α</sup> ποῦ μεταστήσεται, σπανίως ἂν <sup>β</sup> διασφά-  
λοιτο χωρὶς <sup>γ</sup> ὀργῆς ἢ φθόνου ποιούμενος τὴν ἀπόφασιν.  
° Καὶ μὴν περὶ γε τῆς Ῥωμαίων πολιτείας κατὰ ταύτην <sup>12</sup>  
τὴν ἐπίστασιν μάλιστα ἂν ἔλθοιμεν εἰς γινῶσιν καὶ τῆς  
συστάσεως, καὶ τῆς αὐξήσεως, καὶ τῆς ἀκμῆς· ὁμοίως  
δὲ καὶ τῆς εἰς τοῦμπικλιν ἰσομένης ἐκ τούτων μετα-  
βολῆς. εἰ γὰρ τινα καὶ ἑτέραν πολιτείαν, ὡς ἀρτίως <sup>13</sup>  
εἶπα, καὶ ταύτην συμβαίνει, κατὰ φύσιν ἀπ' ἀρχῆς  
ἔχουσαν τὴν σύστασιν καὶ τὴν αὐξήσιν, κατὰ φύσιν  
ἔξειν καὶ τὴν εἰς τἀναντία μεταβολήν. σκοπεῖν <sup>δ</sup> <sup>14</sup>  
ἔσται διὰ τῶν μετὰ ταῦτα ῥηθσομένων.

Lycurgi  
legēs de  
republ.

Χ. Νῦν δ' ἐπὶ βραχὺ κοιησόμεθα μὴ μὴν ὑπὲρ τῆς  
Λυκούργου νομοθεσίας· ἔστι γὰρ οὐκ ἀνοίκειος ὁ λόγος  
τῆς προθέσεως. Ἐπειὺς γὰρ, ἕκαστα τῶν προειρημένων <sup>2</sup>  
συννοήσας ἀναγκαίως καὶ φυσικῶς ἐπιτελούμενα, καὶ  
συλλογισάμενος, ὅτι πᾶν εἶδος πολιτείας ἀπλοῦν καὶ  
κατὰ μίαν συνιστηκὸς δύναμιν, ἐπισφαλὲς γίγνεται,  
διὰ τὸ ταχίως εἰς τὴν οἰκίαν καὶ φύσει παρεπομένην  
ἐκτρέπασθαι κακίαν· (καθάπερ γὰρ σιδήρῳ μὲν ἴος, <sup>3</sup>  
ξύλοις δὲ θρίπες καὶ φερηδόνες συμφυεῖς εἰσι λῦμαι,  
δὲ ὧν, καὶ πάσας τὰς ἐξωθεν διαφύγῳσι βλάβας, ὑπ'  
αὐτῶν φθείρονται τῶν συγγενομένων· τὸν αὐτὸν τρόπον <sup>4</sup>

<sup>α</sup> διασφάλλωτο edd.

<sup>β</sup> Perperam edd. et scripti omnes ἰσχυρῶς ἀφάσιν.

<sup>γ</sup> Καὶ μὴν. Ante hæc verba in Reg. D. signum est indicans, novum hinc incipere fragmentum.

<sup>δ</sup> ἔξισται Aug. Urb.

tanda; vix est, ut in hoc fallatur: si modo ira atque invidia vacuus, sententiam super ea re suam pronunciarit. Ad *Romanam* quidem certe quod attinet *Republicam*, hoc potissimum inquisitionis genere intelligemus, quo pacto ab initio constituta, deinde aucta, et ad hunc statum florentissimum, quo nunc viget, perducta fuerit: et similiter, quamnam in contrarium illam maneat conversio. Hæc enim *respublica*, quemadmodum, si qua alia, ut paulo ante dixi, secundum naturam constituta atque aucta est; sic et mutationem in contrarium secundum naturam habebit:

quod quidem ex iis, quæ deinceps dicentur, planius intelligetur.

Χ. Nunc vero de *legibus* a *Lycurgo* *legibus* pauca dicemus: neque enim a proposito alienus est hic sermo. Animadvertenter ille vir, necessaria nature lege omnia ista evenire, statueratque apud se, quamlibet *respubl. formam simplicem et uno genere constantem, periculosam* esse; quia facile ad proprium sibi vitium, quod ipsam naturam comitatur, deflectit. Sicut enim rubigo ferro, cossi et teredines ligno congenitæ pestes insunt; adeo ut, quamvis nihil extrinsecus illa læserit, per ea tamen, quæ intra ipsa nascuntur,

καὶ τῶν πολιτειῶν συγγίγνεται κατὰ φύσιν ἰκάστη Lycurgi  
leges de  
republ.  
καὶ παρέπειται τις κακία· βασιλεία μὲν ὁ μοναρχικὸς  
λεγόμενος τρόπος, ἀριστοκρατία δὲ ὁ τῆς ὀλιγαρχίας,  
5 δημοκρατία δὲ ὁ θηριώδης καὶ χειροκρατικός· εἰς οὓς  
οὐχ οἷόν τε μὴ οὐ πάντα τὰ προειρημένα σὺν χρόνῳ  
6 πρὶςθαι τὰς μεταστάσεις κατὰ τὸν ἄρτι λόγον.) ἃ  
προϊδόμενος Λυκούργος, οὐχ ἀπλῆν, οὐδὲ μονοειδῆ συν-  
εστήσατο τὴν πολιτείαν, ἀλλὰ πάσας ὁμοῦ συνήθροϊζε  
τὰς ἀρετὰς καὶ τὰς ιδιότητας τῶν ἀρίστων πολιτευ-  
7 μάτων· ἵνα μηδὲν αὐξανόμενον ὑπὲρ τὸ θεῖον εἰς τὰς  
συμφυεῖς ἐκτρέπεται κακίας· ἀντισπῳμένης δὲ τῆς  
ἐκάστου δυνάμεως ὑπ' ἀλλήλων, μηδαμῶς νεύη, μηδ'  
ἐπὶ πολὺ καταρρέπη μηδὲν αὐτῶν, ἀλλ' ἰσορροποῦν  
καὶ ζυγοστατούμενον ἐπὶ πολὺ διαμήνῃ κατὰ τὸν τῆς  
8 ἀντιπλοίας λόγον αἰεὶ τὸ πολίτευμα· τῆς μὲν βασι-  
λείας κωλυομένης ὑπερφανεῖν, διὰ τὸν ἀπὸ τοῦ δήμου  
φόβον, δεδομένης καὶ τούτῳ μερίδος ἰκαυῆς ἐν τῇ πολι-  
9 τείᾳ· τοῦ δὲ δήμου πάλιν μὴ θαρρόυντος καταφρονεῖν  
τῶν βασιλείων, διὰ τὸν ἀπὸ τῶν γερόντων φόβον, οἳ κατ'  
ἐκλογὴν ἀριστινὴν περικείμενοι πάντες ἔμελλον αἰεὶ τῷ  
10 δικαίῳ προσνέμειν ἑαυτούς. ὥστε τὴν τῶν ἐλαττωμένων  
μερίδα, διὰ τὸ τοῖς ἔθεσιν ἐμμένειν, σαύτην αἰεὶ γίγνε-  
σθαι μείζω καὶ βαρυτέρα, τῇ τῶν γερόντων προσκλίσει

intererant: sic etiam naturæ legibus  
etiam cum singulis rerumpublicarum  
formis nascitur aliquod vitium, quod  
assidue illas comitatur: puta, regnum,  
monarchicus, qui dicitur, status; op-  
timatum principatum, dominatio pau-  
corum; imperium populi, ferinæ simi-  
lis potentia, quando obtinet manuum  
violencia: in quæ vitia quominus sin-  
gulæ rerumpubl. formæ, quas prius  
diximus, conversæ tandem mutantur,  
vitari non potest. Hæc igitur quum  
prævidisset *Lycurgus*, non simplicem  
sed uniformem temp. constituit:  
sed optimatum quorundam rerumpubl.  
virtutes omnes ac proprietates in omnes  
convertit: ne, si qua illarum supra  
modum augeretur, ad vitia congenita  
desecreret: sed, dum cujusque vis  
mutuo omnium nisu in contrarium

retrahitur, nulla pars illarum vergat  
usquam aut nimium propendat; ve-  
rum æquis ponderibus librata, et æqua  
lance suspensa, quam diutissime res-  
publica duret; quemadmodum in na-  
vigando servatur navis, dum nimius  
ventorum impetus opposita vi remo-  
rum temperatur. Nam reges quidem  
ne superbe atque impotenter agerent,  
metus populi, cui et ipsi suæ partes in  
civitate erant attributæ, impendebat:  
populus vero, ne reges contemneret,  
metu seniorum cohibebantur; qui  
quum essent omnes pro virtutis merito  
in senatorium ordinem lecti, justiori  
utique parti se semper erant adjun-  
cturi. Itaque, senioribus veterem dis-  
ciplinam retinentibus, quoties pars  
aliqua erat facta infirmior, inclinatione  
ac nutu senatus ad illam, major sem-

καὶ ῥοπή. τοιγαροῦν οὕτω συστησάμενος, πλειῖστον, ὥν 11  
ἡμεῖς ἴσμεν, χρόνον διεφύλαξε τοῖς Λακεδαιμονίοις τὴν  
ἐλευθερίαν.

## IV.

Περὶ συστάσεως τῆς τῶν Ῥωμαίων Πολιτείας.

Forma reip.  
Rom. simi-  
lis Laconi-  
ca.

XI. ΕΚΕΙΝΟΣ μὲν οὖν λόγῳ τινὶ <sup>c</sup>προϊδόμενος, πόθεν  
ἕκαστα, καὶ πῶς πέφυκε συμβαίνειν, ἀβλαβῶς συνε-  
στήσατο τὴν προειρημένην πολιτείαν. Ῥωμαῖοι δὲ τὸ 2  
μὲν τέλος ταῦτό πεποιήνται τῆς ἐν τῇ πατρίδι κατα-  
στάσεως· οὐ μὴν διὰ λόγου, διὰ δὲ πολλῶν ἀγώνων 3  
καὶ πραγμάτων, ἐξ αὐτῆς αἰεὶ τῆς ἐν ταῖς περιπετείαις  
ἐπιγνώσεως αἰρούμενοι τὸ βέλτιον, οὕτως ἦλθον ἐπὶ  
ταῦτό μὲν Λυκούργῳ τέλος, κάλλιστον δὲ σύστημα  
τῶν καθ' ἡμᾶς πολιτειῶν.

✱

Δεῖ δὲ τὸν ἀγαθὸν κριτὴν οὐκ ἐκ τῶν παραλειπομέ- 4  
νων δοκιμάζειν τοὺς γράφοντας, ἀλλ' ἐκ τῶν λεγο-  
μένων· καὶ μὲν ἐν τούτοις τι λαμβάνη ψεῦδος, εἰδέναι, 5  
διότι καὶ πῶς παραλείπεται δι' ἄγνοian· ἔαν δὲ πᾶν τὸ  
λεγόμενον ἀληθές ᾗ, συγχωρεῖν, διότι καὶ πῶς παρα-  
σιωπᾶται κατὰ κρίσιν, οὐκ ἄγνοian.

<sup>c</sup> προϊδόμενος Regii et Oxon.

•

per erat evasura ac praegravatura. utius conservavit, quam ulli alli po-  
Lycurgus igitur, hoc pacto constituta pulo, nobis quidem cognito, conti-  
republica, Lacedaemoniis libertatem di-  
git.

## IV.

De Republicae Romanae constitutione.

XI. SIC ille quidem, ratione quadam  
prævidens, unde et quomodo evenire  
quæque soleant, dictam rempublicam  
instituit. Romani vero in ordinando  
patriæ statu eundem quidem adepti  
sunt finem: at non ratiocinatione ulla  
eo sunt ducti, sed per certamina multa  
et rerum discrimina jactati, id quod  
erat melius ex ipsis semper casibus  
edocti elegerunt; eaque demum via  
ad eundem cum Lycurgo finem per-  
venerunt, et reipublicæ corpus consti-

tuerunt omnium, quæ nostra memo-  
ria fuerunt, pulcherrimum.

•

Est autem boni judicis officium,  
scriptores non ex iis, quæ prætermis-  
erint, aestimare, verum ex eis, quæ dis-  
crimant: ac, si falsi aliquid in his depre-  
henderit, etiam, illa ex ignorantia esse  
prætermissa, statuere: sin omnia fu-  
erint vera, quæ dicuntur, concedere,  
judicio, non ignorantia ista quoque st-  
lecti.

\*

- 6 Ἦν μὲν δὴ τρία μέρη τὰ κρατοῦντα τῆς πολιτείας, Respub.  
Rom. ex  
tribus for-  
mis mixta.  
ἅπτερ εἶπα πρότερον, ἅπαντα οὕτω δὲ πάντα κατὰ  
μέρος ἴσως καὶ προκρίτως συνετέτακτο, καὶ διακρίνεται  
διὰ τούτων, ὥστε μηδὲνα ποτ' ἂν εἴπειν δύνασθαι  
βεβαίως, μηδὲ τῶν ἐγχωρίων, πότῃ αἰστοκρατικὸν  
τὸ πολίτευμα σύμπαν, ἢ δημοκρατικὸν, ἢ μοναρχικόν.
- 7 Καὶ τοῦτ' εἰκὸς ἦν πάσχειν. ὅτε μὲν γὰρ εἰς τὴν τῶν  
ὑπάτων ἀπορίσαιμι ἐξουσίαν, τελείως μοναρχικὸν ἐφ-  
αίνετ' εἶναι καὶ βασιλικόν· ὅτε δ' εἰς τὴν τῆς συγκλή-  
του, πάλιν αἰστοκρατικόν. καὶ μὴν εἰς τὴν τῶν πολλῶν  
ἐξουσίαν θεωροῖη τις, ἰδὸκει σαφῶς εἶναι δημοκρατικόν.
- 8 Ὡν δ' ἕκαστον εἶδος μερῶν τῆς πολιτείας ἐπεκράτει, Jura cujus-  
que partis.  
καὶ τότε, καὶ νῦν ἔτι, πλὴν ὀλίγων τινῶν, ταῦτ' ἐστίν.

XII. Οἱ μὲν γὰρ Ὑπατοί, πρὸ τοῦ μὲν ἐξάγειν τὰ Potestas  
Consulium;  
in urbe:  
στρατόπεδα, παρόντες ἐν Ῥώμῃ, πασῶν εἰς κύριοι τῶν  
2 δημοσίων πράξεων. οἳ τε γὰρ ἀρχόντες οἱ λοιποὶ πάντες  
ὑποτάσσονται καὶ πειθαρχοῦσι τούτοις, πλὴν τῶν δη-  
μάρχων· εἰς τε τὴν σύγκλητον οὗτοι τὰς πρεσβείας  
3 ἄγουσι. πρὸς δὲ τοῖς προειρημένοις, οὗτοι τὰ κατ-  
επίγοντα τῶν διαβουλίων ἀναδιδόασιν, ἑαυτοὶ τὸν ὅλον  
4 χειρισμὸν τῶν δογμάτων ἐπιτελοῦσι. καὶ μὴν ὅσα δεῖ  
διὰ τοῦ δήμου συνελεῖσθαι τῶν πρὸς τὰς κοινὰς πράξεις  
ἀνηκόντων, τούτοις καθήκει φροντίζειν, καὶ ἡ συνάγειν

<sup>f</sup> Sic Reg. E. Ceteri vulgo *ultrius*.

<sup>g</sup> *ὅτε τὴν ἑλ. Casaub. invitis MStis.*

<sup>h</sup> Abest *ab* ab Aug. Urb. Regis et Oxon.

Omnes igitur tres partes, quas supra nominavi, potestatem habebant in republica: atque cuncta, distributis cuique parti suis vicibus, ita æquabiliter ac convenienter ordinata erant et ab his administrabantur, ut ne indigenarum quidem quisquam satis certo pronunciare haberet de universa republica, *optimatum-ne, an populi, an utrius esset imperium*. Ac merito id quidem. Nam cum ad *Consulium* potestatem oculos referimus, prorsus *monarchica et regia* videtur ea esse: cum ad auctoritatem *senatus*, regimen *optimatum*: cum ad *populi* imperium, liquido putet aliquis *statum esse popularem*. Pro-

pria autem jura, quæ pars unaquaque et tunc obtinuit, atque etiam nunc, paucis exceptis, obtinet in republica, hæc sunt.

XII. *Consules*, quamdiu in urbe sunt, priusquam legiones educant, omnia, quæ publice sunt, in potestate habent. Omnes enim reliqui magistratus, præter Tribunos, Consulibus obnoxii sunt, eisque parent. Hi legationes in senatum inducunt. Iidem, quoties deliberari aliqua de re usus postulat, referunt ad senatum: ac, quæ a senatu decreta sunt, ipsi faciunt et exsequuntur. Præterea publicæ omnes actiones, quæ per populum fieri debent, ad curam horum

in bello.

Consulium  
veluti regia  
potestas.Potestas  
Senatus.

αἰὶ τὰς ἐκκλησίας, τούτοις εἰσφέρειν τὰ δόγματα, τούτοις βραβεύειν τὰ δοκοῦντα τοῖς πλείοσι. Καὶ μὴν 5 πρὸς πόλεμου κατασκευῆς, καὶ καθόλου τῆς ἐν ὑπαίθεροις οἰκονομίας, σχεδὸν αὐτοκράτορα τὴν ἐξουσίαν ἔχουσι. καὶ γὰρ ἐπιτάττειν τοῖς συμμαχικοῖς τὰ δοκοῦν, καὶ τοὺς χιλιάρχους καθιστάναι, καὶ διαγράφειν τοὺς στρατιώτας, καὶ διαλέγειν τοὺς ἐπιστράτους, τούτοις ἔξεστι. πρὸς δὲ τοῖς εἰρημίοις, ζημιᾶσαι τῶν 7 ὑποταττομένων ἐν τοῖς ὑπαίθεροις ὃν ἂν βουληθῶσι, κύριοι καθιστᾶσιν. ἐξουσίαν δ' ἔχουσι καὶ διατείνειν τῶν 8 δημοσίων ὅσα προθεῖντο, παρεπομένου ταμίου, καὶ πᾶν τὸ προσταχθὲν ἐτοιμῶς ποιῶντας. Ὡστ' εἰκότως εἰπεῖν 9 ἂν, ὅτι τις εἰς ταύτην ἀποβλέψει τὴν μερίδα, διότι μοναρχικὸν ἀπλῶς καὶ βασιλικόν ἐστι τὸ πολίτευμα· εἰ δὲ τινα τούτων ἢ τῶν λέγεσθαι μελλόντων λήψεται 10 μετάβειν, ἢ κατὰ τὸ παρὸν, ἢ μετὰ τινα χρόνον, οὐδὲν ἂν εἴη πρὸς τὴν νῦν ὑφ' ἡμῶν λεγομένη ἀπόφασιν.

XIII. Καὶ μὴν ἡ Σύγκλητος πρῶτον μὲν ἔχει τὴν τοῦ ταμείου κυρίαν. καὶ γὰρ τῆς εἰσόδου πάσης αὐτὴ κρατεῖ, καὶ τῆς ἐξόδου παραπλησίας. οὔτε γὰρ εἰς 2 τὰς κατὰ μέρος χρείας οὐδεμίαν ποιεῖν ἐξοδὸν οἱ ταμίαι δύνανται, χωρὶς τῶν τῆς συγκλήτου δογμάτων, πλην τὴν εἰς τοὺς ὑπάτους. τῆς δὲ παρὰ πολὺ τῶν ἄλλων 3

pertinent: horum est, advocare conciones, rogationes ferre, administrare ea quæ plurium suffragiis fuerint scita. Jam vero belli adornandi, gerendi, et omnia, quæ ad expeditionem pertinent, administrandi potestatem prope modum absolutam *Consules* habent. Nam et sociis auxilia, quantum satis videtur, imperare, et tribunos militum constituere, et conscribere exercitum, et dilectus agere eis licet. Huc accedit, quod jus animadvertendi habent, in quem voluerint cumque ex omnibus, qui in bello sub ipsorum imperio sunt constituti. Possunt etiam idem de publicis pecuniis quantum libuerit insumere, comitante quæstore, qui promte, quidquid Consul jusserit,

exsequitur. Ut merito dicat aliquis, hanc partem intuens, *temp. Rom. plane ab unius imperio pendere, et regiam esse.* Quod si quid vero horum, vel eorum quæ deinceps dicturi sumus, aut hoc ipso tempore, aut posthac fuerit mutatum, nihil ad præsens iudicium hoc nostrum ea res facere poterit.

XIII. Ad *Senatum* quod attinet, ante omnia in potestate illius est *ararium*: nam et reddituum omnium, et item eorum quæ expenduntur, penes hunc est arbitrium. Etenim nec quæstores in quoscumque reipublicæ usus sumtum ullum possunt facere absque senatus-consulto patrum, eo sumtu excepto, qui *Consulium* sit nomine. Et illa quoque omnium summa et maxima

ὀλοσχερεστάτης καὶ μεγίστης δαπάνης, ἣν οἱ τιμηταὶ <sup>Potestas Senatus.</sup> ποιοῦσιν εἰς τὰς ἐπισκευὰς καὶ κατασκευὰς τῶν δημοσίων κατὰ ἑνταετηρίδα, ταύτης ἡ σύγκλητός ἐστι κυρία, καὶ διὰ ταύτης γίγνεται τὸ συγχώρημα τοῖς 4 τιμηταῖς. Ὀμοίως καὶ ὅσα τῶν ἀδικημάτων, τῶν κατ' Ἰταλίαν, προσδεῖται δημοσίας ἐπισκέψεως, λέγω δὲ, αἶον προδοσίας, συνωμοσίας, φαρμακείας, δολοφονίας, 5 τῇ συγκλήτῃ μέλει περὶ τούτων. πρὸς δὲ τούτοις, εἴ τις ιδιώτης ἢ πόλις, τῶν κατὰ τὴν Ἰταλίαν, διαλύσεως, ἢ ἐπιτιμήσεως, ἢ βοηθείας, ἢ φυλακῆς προσδεῖται, 6 τούτων πάντων ἐπιμελὲς ἐστὶ τῇ συγκλήτῃ. καὶ μὴν εἰ τῶν ἐντὸς Ἰταλίας πρὸς τινὰς ἐξαποστέλλειν δεοὶ πρεσβεῖαν τινὰ, ἢ διαλύσουσάν τινὰς, ἢ παρακαλίσουσιν, ἢ καὶ νῆ Δία ἐπιτάξουσιν, ἢ παρακλησόμενῃ, ἢ <sup>κ</sup>πολεμῶν ἐπαγγέλλουσιν, αὕτη ποιεῖται τὴν 7 πρόνοιαν. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν <sup>ι</sup>παραγενομένων εἰς Ῥώμην πρεσβεῖαν ὡς δεῖον ἐστὶν ἐκάστοις χρῆσθαι, καὶ ὡς δεῖον ἀποκριβῆναι, πάντα ταῦτα χειρίζεται διὰ τῆς συγκλήτου. πρὸς δὲ τὸν δῆμον καθάπαξ οὐδὲν ἐστὶ τῶν προει- 8 ρημένων. Ἐξ ὧν πάλιν, ὅποτε τις ἐπιδημήσῃ μὴ <sup>Aristocraticum videtur esse regimen.</sup> παρόντος ὑπάτου, τελείως ἀριστοκρατικὴ φαίνεται ἡ πολιτεία. ὃ δὲ καὶ πολλοὶ τῶν Ἑλλήνων, ὁμοίως δὲ καὶ τῶν βασιλέων, πεπεισμένοι τυγχάνουσι, διὰ τὸ

<sup>1</sup> πενταετηρίαν edd.<sup>κ</sup> Fors. πόλις ἐπαγγ.<sup>ι</sup> παραγενομένων Reg. E.

impensa, quam singulis lustris censorum faciunt in reficienda exstruendaque ædificia publica, auctoritate fit Senatus, a quo ejus rei potestatem censores accipiunt. Similiter et *delicta* in Italia admissa, quæ animadversione publica opus habent, puta, proditio, conjuratio, veneficium, aut cædes dolo malo patrata, ad cognitionem Senatus spectant. Porro, si quis aut privatus aut civitas ex *sociis Italicis* aliquid controversiæ dirimendum habuerit, aut objurgatione dignum facinus commiserit, aut ope vel præsidio indigerit, omnia hæc Senatui sunt curæ. Sed et extra Italiam si mittenda aliquo

fuerit *legatio*, vel conciliandæ pacis inter dissidentes gratia, vel rogandi aut sane etiam imperandi causa, vel ad populum aliquem in deditionem accipiendum, aut ad bellum indicendum, Senatus hæc cura est. Postremo ubi Romam legationes externæ advenerunt, quomodo cum unaquaque illarum sit agendum, quomodo respondendum, omnia hæc per Patres administrantur. Populi vero in his, quæ diximus hactenus, nullæ omnino sunt partes. Itaque si quis Romam veniat, quando neuter in urbe est consul, plane *optimatum principatus* is esse videtur: quæ sane multorum et Græcorum et

τὰ σφῶν πράγματα σχεδὸν πάντα <sup>m</sup> τὴν σύγκλητον κυροῦν.

Populi pot-  
estas in  
repub.

XIV. Ἐκ δὲ τούτων τίς οὐκ ἂν εἰκότως ἐπιζητήσῃ, ποία καὶ τίς ποτέ ἐστιν ἡ τῷ δήμῳ καταλειπομένη μερίς ἐν τῷ πολιτεύματι· τῆς μὲν συγκλήτου τῶν κατὰ μέρος, ὧν εἰρήκαμεν, κυρίας ὑπαρχούσης, τὸ δὲ μέγιστον, ὑπ' αὐτῆς καὶ τῆς εἰσόδου καὶ τῆς ἐξόδου χειρίζομένης ἀπάσης· τῶν δὲ στρατηγῶν ὑπάτων πάλιν αυτοκράτορα ῥᾶν ἔχοντων δύναμιν περὶ τὰς τοῦ πολέμου παρασκευάς, αυτοκράτορα δὲ τὴν ἐν τοῖς ὑπαίθεροις ἐξουσίαν; Οὐ μὴν, ἀλλὰ καταλείπεται μερίς <sup>3</sup> καὶ τῷ δήμῳ, καὶ καταλείπεται γι βαρυτάτη. Τίμη <sup>4</sup> γάρ ἐστι καὶ τιμωρίας ἐν τῇ πολιτείᾳ· μόνος ὁ δῆμος κύριος, οἷς συνέχονται μόνοις καὶ δυναστεῖαι καὶ πολιτεῖαι καὶ συλλήβδην πᾶς ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος. παρ' <sup>5</sup> οἷς γὰρ ἢ μὴ γινώσκεσθαι συμβαίνει τὴν τοιαύτην διαφορὰν, ἢ γινωσκομένην χειρίζεσθαι κακῶς, παρὰ τούτοις οὐδὲν οἷόν τι κατὰ λόγον διοικεῖσθαι τῶν ὑφισταμένων. <sup>n</sup> πῶς γὰρ εἰκός, ἐν ἴσῃ τιμῇ ὄντων τῶν ἀγαθῶν τοῖς κακοῖς; Κρίνει μὲν οὖν ὁ δῆμος καὶ διαφόρου πολλάκις, ὅταν ἀξιοχρεῶν ἢ τὸ τίμημα τῆς ἀδικίας, καὶ μάλιστα τοὺς τὰς ἐπιφανεῖς ἐσχηκότας ἀρχάς. θανάτου δὲ κρίνει μόνος. Καὶ γίγνεται τι περὶ ταύτην <sup>7</sup>

<sup>m</sup> πάντα πρὸς τὴν σύγκλ. edd. cum MStis, excepto Reg. E. qui ignorant verba πρὸς τὴν. Quod si tenenda praepon. πρὸς, fuerit κυροῦν pro κυροῦν reponendum.

<sup>n</sup> Abest uicis a Reg. D. Oxon. et cod. J. Fr. Gron.

regnum constans persuasio est; quoniam a Senatu confirmantur, quaecumque fere illi cum Romanis agunt.

xiv. Hæc quum ita sint, quis non quærat hic merito, quæ et qualis pars reipublicæ curanda Populo sit relicta? senatu quidem de singulis eorum, quæ diximus, auctoritate sua decernente, et, quod maximum est, de redditibus etiam atque impensis omnibus stante; consulibus vero et in urbe cum summo imperio bella apparantibus, et militiæ item cum summo imperio omnia gerentibus. Verumtamen etiam sic pars aliqua populo est relicta; et ea quidem longe gravissima.

Solus enim in civitate Populus *præmiarum et pœnarum* est arbiter: quibus solis et principatus et reipublicæ et universa hominum vita continetur. Nam apud quos nullum tale discrimen agnoscitur; aut agnoscitur quidem, verum ea pars male administratur: apud hos nulla res suscepta potest ratione recta gubernari. Ubi enim boni malique eodem loco sunt, quid recte esse queat? *Judicia* igitur exercet populus, cum pecunia persæpe, quoties *multa* *gravior* malefico est irroganda; præsertim vero, ubi res eorum agitur, qui majores magistratus gesserunt: *capitis* vero *judicia* exercet solus.

τὴν χρεῖαν παρ' αὐτοῖς ἄξιον ἐπαίνου καὶ μνήμης. τοῖς γὰρ θανάτου κρινομένοις, ἐπὰν καταδικάζωνται, δίδωσι τὴν ἐξουσίαν τὸ παρ' αὐτοῖς ἔθος ἀπαλλάττεσθαι φανερῶς, καὶ ἔτι μία λείπεται φυλὴ τῶν ἐπικυρουσῶν τὴν κρίσιν ἀψηφοφόρητος, ἐκούσιοι ἑαυτοῦ καταγόντα 8 φυγαδεύειν. ἔστι δ' ἀσφάλεια τοῖς φεύγουσιν ἐν τε τῇ Νεαπολιτῶν καὶ Πραινεστινῶν, ἔτι δὲ ὈΤιβουρίων πόλει, καὶ ταῖς ἄλλαις, πρὸς αἷς ἔχουσιν ὄρεα. Καὶ μὴν 9 τὰς ἀρχὰς ὁ δῆμος δίδωσι τοῖς ἀξίοις· ὅπερ ἐστὶ κάλ- 10 λιστοι ἄθλοισι ἐν πολιτείᾳ καλοκαγαθίας. Ἐχει δὲ τὴν κυρίαν καὶ περὶ τῆς τῶν νόμων δοκιμασίας· καὶ, τὸ μάλιστα, ὑπὲρ εἰρήνης οὗτος βουλευέται καὶ πολέμου. 11 καὶ μὴν περὶ συμμαχίας, καὶ διαλύσεως, καὶ συν- θηκῶν, οὗτός ἐστιν ὁ βεβαίων ἕκαστα τούτων καὶ κύρια 12 ποιῶν, ἢ τούναντίον. ὥστε πάλιν ἐκ τούτων εἰκότως ἂν τινα εἰπῇ, ὅτι μεγίστην ὁ δῆμος ἔχει μερίδα, καὶ δημοκρατικόν ἐστι τὸ πολίτευμα.

XV. Τίνα μὲν οὖν τρόποι διήρηται τὰ τῆς πολιτείας εἰς ἕκαστον εἶδος, εἴρηται· τίνα δὲ τρόποι ἀντιπράττειν βουλευθέντα, καὶ συνεργεῖν ἀλλήλοις πάλιν ἕκαστα τῶν 2 μερῶν δύναται, νῦν ῥηθήσεται. Ὁ μὲν γὰρ ὕπατος, ἐπειδὴ τυχὼν τῆς προειρημένης ἐξουσίας ὁρμήσῃ μετὰ τῆς δυνάμεως, δοκεῖ μὲν αὐτοκράτωρ εἶναι πρὸς τὴν τῶν

Capitis reus in spontaneum exilium licet abire.

Unus ordo indiget alterius.

Consul indiget opia populi et senatus.

ο Τιβουρίων scripsi, cum vulgo Τιβουρητίων darent omnes.

Quo in genere mos apud eos viget laude et commemoratione cumprimis dignus: qui mos capitis accusatis, dum in eo sunt ut condemnentur, potestatem facit abeundi palam et in *spontaneum* secedendi *exilium*, licet e tribubus, quæ ad peragendum iudicium convenerunt, non nisi una supersit, quæ suffragia necdum tulerit. Exulibus autem impune degere licet Neapoli, Præneste, Tibure, item aliis in urbibus, quibus hoc jure fœdus intercedit cum Romanis. *Honores* præterea Populus largitur, ut quisque illis fuerit dignus; quod pulcherrimum est in republ. virtutis probitatisque præmium. *Legum* quoque sancendarum abdicandarumve jus penes Populum est; et, quod longe maximum, *de pace*

et bello hic deliberat: ac sive de societate agatur, sive de terminando bello, sive de fœdere; *Populus* est, qui singula hæc firmat, et vel rata facit, vel irrita. Ut, hæc rursus intuens aliquis, haud temere sit dicturus, maximam reipub. partem a Populo obtineri, esseque adeo in ea Populi imperium.

xv. Quonam igitur modo sit divisa Romana civitas in illas tres formas, ostensum est. *Qui autem singula harum partium in rebus agendis vel impedimento vel auxilio sibi invicem, quoties voluerint, esse queant*, jam declarabimus. Scilicet *Consul*, postquam imperium nactus, de quo diximus, in expeditionem fuerit profectus, videtur ille quidem absolutam potestatem re-

Consul indiget opis  
populi et  
senatus.

προκειμένων συντίλειαν. προσδεῖται δὲ τοῦ δήμου, καὶ  
τῆς συγκλήτου· καὶ χωρὶς τούτων ἐπὶ τέλος ἄγειν τὰς 3  
πράξεις οὐχ ἱκανός ἐστι. δῆλον γάρ, ὡς δεῖ μὲν 4  
ἐπιπέμπεσθαι τοῖς στρατοπίδοις αἰετὰς χορηγίας·  
αἶεν δὲ τοῦ τῆς συγκλήτου βουλήματος οὔτε σῖτος,  
οὔτε ἱματισμός, οὔτε ὀψώνια δύναται χορηγεῖσθαι τοῖς  
στρατοπίδοις. ὥστ' ἀπράκτους γίνεσθαι τὰς ἐπιβολὰς 5  
τῶν ἡγουμένων, ἰβηλοκαπεῖν καὶ κωλυσιεργεῖν προθεμένης  
τῆς συγκλήτου. Καὶ μὴν τό γ' ἐπιτελεῖς ἢ μὴ γίνε- 6  
σθαι τὰς ἐπινοίας καὶ προθέσεις τῶν στρατηγῶν, ἐν τῇ  
συγκλήτῳ κεῖται. τοῦ γὰρ ἐπαποστεῖλαι στρατηγὸν  
ἴταρον, ἐπεὶ δὲν ἐνιαύσιος διέλθῃ χρόνος, ἢ τὸν ὑπάρ-  
χοντα ποιεῖν ἐπίμονον, ἔχει τὴν κυρίαν αὐτῇ. Καὶ 7  
μὴν τὰς ἐπιτυχίας τῶν ἡγουμένων ἐκτραγαλῆσαι  
καὶ συναυξῆσαι, καὶ πάλιν ἀμαυρῶσαι καὶ τα-  
πειῶσαι, τὸ συνέδριον ἔχει τὴν δύναμιν. τοὺς γὰρ 8  
προσαγορευομένους παρ' αὐτοῖς θειάμβλους, δι' ἃν ὑπὸ  
τῶν ὄψιν ἄγεται τοῖς πολίταις ὑπὸ τῶν στρατηγῶν ἢ  
τῶν κατεργασμένων πραγμάτων ἐνάργεια, τοὺτους οὐ  
ῥῥῶνται χεῖρίζειν, ὡς πρέπει, ποτὲ δὲ τὸ παράπαν  
οὐδὲ συντελεῖν, ἵαν μὴ τὸ συνέδριον συγκαταθῆται, καὶ  
δῶ τὴν εἰς ταῦτα δαπάνην. Τοῦ γε μὴν δήμου 9 εἰς τὸ 9  
διαλύεσθαι καὶ λίσαν αὐτοῖς ἀναγκαῖόν ἐστι, καὶ ὅλως

P δύναται cum Reisk. correxi. Vulgo omnes δύναται. 9 Ignorant vulgo  
omnes præpos. eis, quam supplevi; quamquam fors. plura quædam verba in-  
terciderunt.

rum gerendarum habere: ceterum et  
Populi et Senatus ope illi est opus,  
futuro alioquin perficiendis inceptis  
impari. Nam quum legionibus sub-  
mittendi semper sint commeatus; sine  
sententia autem senatus suppeditari  
neque frumentum, neque vestia, neque  
stipendia queant; si propositum pa-  
tribus fuerit, de industria cessare et  
conatibus obstat, omnino cadent in  
irritum imperatorum consilia. Ad  
hæc, ut incepta sua et destinata con-  
silia perducere ad exitum duces exerci-  
tuum possint, aut non possint, in vo-  
luntate positum est Senatus. Nam  
ubi circumagerit se annus, deman-

dandi provinciam alteri, aut proro-  
gandi imperii potestatem patres habent.  
Quin et partas bello victorias  
aut cum pompa celebrare atque am-  
plificare, aut contra obscurare atque  
elevare, idem ordo potest. Trium-  
phos enim, quos ipsi vocant, quibus  
rerum ab imperatoribus gestarum ima-  
go quædam evidenter expressa ci-  
vium oculis subijcitur, pro dignitate  
agere aut omnino ne agere quidem  
potest imperator, nisi consenserit se-  
natus, et in eam rem pecuniam decre-  
verit. Jam vero quoniam finiendi belli  
potestatem Populus obtinet, hujus quo-  
que consensu, licet domo absint quam

ἀπὸ τῆς οἰκείας τύχῃσι πολὺν τόπον ἀφιστῶντες. ὁ Consul indiget opis populi et senatus.  
 γὰρ τὰς διαλύσεις καὶ συνθήκας ἀκύρους καὶ κυρίας  
 10 ποίων, ὡς ἐπάνω προσῆπον, οὗτός ἐστιν. Τὸ δὲ μέγιστον,  
 ἀποτιθεμένους τὴν ἀρχὴν, ἐν τούτῳ δεῖ τὰς εὐθύναις  
 11 ὑπέχειν τῶν πεπραγμένων. ὥστε κατὰ μηδένα τρόπον  
 ἀσφαλές εἶναι τοῖς στρατηγοῖς, ὀλιγωρεῖν μήτε τῆς  
 συγκλήτου μήτε τῆς τοῦ πλήθους εὐνοίας.

XVI. Ἡ γὰρ μὲν σύγκλητος πάλιν, ἡ τηλικαύτη Senatus obnoxius populo.  
 ἔχουσα δύναμιν, πρῶτον μὲν ἐν ταῖς κοιναῖς πράγμασιν  
 ἀναγκάζεται προσέχειν τοῖς πολλοῖς, καὶ στοχάζεσθαι  
 2 τοῦ δήμου. τὰς δ' ὀλοσχερεστάτας καὶ μεγίστας  
 ζητήσεις καὶ διορθώσεις τῶν ἀμαρτανόμενων κατὰ τῆς  
 πολιτείας, οἷς θάνατος ἀπολουθεῖ τὸ πρόστιμον, εὐ  
 δύναται συντελεῖν, ἂν μὴ συνεπικυρώσῃ τὸ προέβου-  
 3 λυμένον ὁ δῆμος. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τῶν εἰς ταύτης  
 ἀνηκόντων. εἰν γὰρ τις εἰσφέρει νόμον, ἢ τῆς ἐξουσίας  
 ἀφαιρούμενός τι τῆς ὑπαρχούσης τῇ συγκλήτῃ κατὰ  
 τοὺς ἐθισμούς, ἢ τὰς προεδρίας καὶ τιμὰς καταλύσῃ  
 αὐτῶν, ἢ καὶ νῆ Δία ποίων ἐλαττώματα περὶ τοὺς  
 βίους· πάντων ὁ δῆμος γίγνεται τῶν τοιούτων καὶ  
 4 θεῖναι, καὶ μὴ, κύριος. Τὸ δὲ συνέχον, εἰν εἰς ἐνί-  
 στηται τῶν δημάρχων, οὐχ οἷον ἐπὶ τέλος ἄγειν τι  
 δύναται τῶν διαβουλίων ἢ σύγκλητος, ἀλλ' οὐδὲ συν-  
 5 εδρεύειν ἢ συμπορεύεσθαι τὸ παράπαν. ὀφείλουσι δὲ

\* Vulgo οἰκίαι.

\* Forz. εἰς αὐτὴν.

longissime, cum primis tamen est illis opus. Populus enim, ut antea dicebam, pacta et foedera aut infirmat aut firmat. Quod vero longe est maximum: ubi deposuerint imperium, eorum, quæ in provincia gesserint, apud Populum ratio est eis reddenda. Idcirco nec Senatus benevolentiam nec Populi contemnere sine suo periculo *Consulibus* ullo modo licet.

XVI. Rursum vero *Senatus*, qui tantum potest, ante omnia in administratione publicæ rei multitudinem respicere, et Populi rationem habere cogitur. Gravissima vero quæque judicia et maxima peragere non potest, neque publica delicta, quæ capite luntur, punire, nisi ipse auctoritatem popu-

lus comprobaret. Similis Populi potestas etiam in iis, quæ ad ipsum *Senatum* pertinent. Nam si quis legem suadeat, quæ vel potestas Senatus, quam more majorum obtinet, minuat, vel aliqua dignitatis honorisve prærogativa patribus adimatur, aut etiam (nam et hoc interdum usu venit) res familiaris ipsorum accidatur; omnes hujusmodi rogationes vel ratas habendi, vel minus, jus est penes Populum. Illud vero omnium maximum, quod, si vel unus *Tribunorum plebis* interesserit, non dicam perficere *Senatus* quidquam eorum, quæ decreverit, nequit; sed ne in curiam quidem venire, aut ullo modo convenire senatores possunt. *Tribunorum* autem partes sunt, id

αἰὶ ποιεῖν οἱ δήμαρχοι τὸ δοκοῦν τῷ δήμῳ, καὶ μάλιστα στοχάζεσθαι τῆς τούτου βουλήσεως. Διὸ, πάντων τῶν προειρημένων χάριν, δίδει τοὺς πολλοὺς, καὶ προσέχει τὸν νοῦν τῷ δήμῳ ἢ σύγκλητος.

Populus  
obnoxius  
senatui.

XVII. Ὅμοίως γε μὴν πάλιν ὁ δῆμος ὑπόχρεός ἐστι τῇ συγκλήτῳ, καὶ στοχάζεσθαι ταύτης ὀφείλει, καὶ κοιτῇ καὶ κατ' ἰδίαν. Πολλῶν γὰρ ἔργων ὄντων, τῶν<sup>2</sup> ἐκδιδομένων ὑπὸ τῶν τιμητῶν διὰ πάσης Ἰταλίας, εἰς τὰς ἐπισκευὰς καὶ κατασκευὰς τῶν δημοσίων, ἃ τις οὐκ ἂν ἐξαριθμῆσαιτο ῥαδίως, πολλῶν δὲ ποταμῶν, λιμένων, κηπίων, μετάλλων, χωράς· συλλήβδην ὅσα πέπτωκεν ὑπὸ τὴν Ῥωμαίων δυναστείαν· πάντα χειρὶ-<sup>3</sup> ζεσθαι συμβαίνει τὰ προειρημένα διὰ τοῦ πλήθους, καὶ σχεδόν, ὥς ἔπος εἰπεῖν, πάντας ἐνδεέσθαι ταῖς ἀναῖς καὶ ταῖς ἐργασίαις ταῖς ἐκ τούτων. οἱ μὲν γὰρ ἀγο-<sup>4</sup> ράζουσι παρὰ τῶν τιμητῶν αὐτοὶ τὰς ἐκδόσεις, οἱ δὲ κοινωνοῦσι τούτοις, οἱ δ' ἐγγυῶνται τοὺς ἡγορακότας, οἱ δὲ τὰς οὐσίας διδόασιν περὶ τούτων εἰς τὸ δημόσιον. ἔχει δὲ περὶ πάντων τῶν προειρημένων τὴν κυρίαν τὸ<sup>5</sup> συνίδριον· καὶ γὰρ χρόνον δοῦναι, καὶ συμπτόματος γενομένου κουφίσαι, καὶ τὸ παράπαν, ἀδυνάτου τινὸς συμβάντος, ἀπολῦσαι τῆς ἐργωνίας. καὶ πολλὰ δὴ<sup>6</sup> τινά ἐστιν, ἐν οἷς καὶ βλάπτει μεγάλα, καὶ πάλιν

<sup>1</sup> περὶ τῶν forsan cum Reisk. legendum.  
est Reisk.

<sup>2</sup> καὶ τοῦ χρόνον δοῦναι suspicatus

semper exsequi, quod populo placuerit, et voluntatis ejus præcipuam rationem ducere. Itaque, propter hæc omnia quæ dixi, metuit Senatus multitudinem, et ad Populum habet respectum.

XVII. Similiter vero rursus etiam Populus senatui est obnoxius; et tam publice quam privatim illius rationem habeat oportet. Quum enim multa sint, quæ a censoribus locantur, partim sarta tecta operum publicorum per Italiam, quæ difficile sit enumerare; partim vectigalia fluminum, portuum, hortorum, metallorum, agrorum, denique omnia, quæ ditione Romana continentur: cuncta hæc a populo exer-

centur; adeo ut pene ad unum omnes redemptionibus, quæ earum rerum sunt, et quæstu ex illis (redemptionibus) faciundo sint impliciti. Alii enim a censoribus locationes per se emunt, alii cum his societatem habent, alii pro redemptoribus fidem suam interponunt, alii horum nomine bona sua in publicum addicunt. Sunt autem omnia ista in potestate et arbitrio senatus. Nam et diem proferre potest, et, si quæ intervenerit calamitas, mercedum parte publicanos relevare, aut si quis casus impederit, quominus exitum res habere posset, locationem rescindere. Et sunt ejusmodi sane multa, in quibus aut lædi aut adjuvari a senatu

ὠφελει τὸς τὰ δημόσια χειρίζοντας ἢ σύγκλητος. ἡ <sup>Populus</sup> γὰρ ἀναφορά τῶν προειρημένων γίνεται πρὸς ταύτην. <sup>senatui</sup> <sup>obnoxius.</sup> 7 Τὸ δὲ μέγιστον, ἐκ ταύτης ἀποδίδονται κριταὶ τῶν πλείστων καὶ τῶν δημοσίων καὶ τῶν ἰδιωτικῶν συναλ- 8 λαγμαμάτων, ὅσα μέγεθος ἔχει τῶν ἐγκλημάτων. διὸ πάντες εἰς τὴν ταύτης πίστιν ἐνδεδεδιμένοι, καὶ δεδιότες τὸ τῆς χειρίας ἄδηλον, εὐλαβῶς ἔχουσι πρὸς τὰς ἐνστά- 9 σεις καὶ τὰς ἀντιπράξεις τῶν τῆς συγκλήτου βουλη- 9 μμάτων. Ὁμοίως δὲ καὶ πρὸς τὰς τῶν ὑπάτων ἐπιβολὰς δυσχερῶς ἀντιπράττουσιν, διὰ τὸ κατ' ἰδίαν καὶ κοινῇ πάντας ἐν τοῖς ὑπαίθεροις ὑπὸ τὴν ἐκείνων πίπτειν ἐξου- σίαν.

XVIII. Τοιαύτης δ' οὔσης τῆς ἐκάστου τῶν μερῶν <sup>Forma reip.</sup> <sup>Rom. om-</sup> <sup>nium com-</sup> <sup>modissima.</sup> δυνάμεως, εἰς τὸ καὶ βλάπτειν καὶ συνεργεῖν ἀλλήλοις πρὸς πάσας συμβαίνει τὰς περιστάσεις δεόντως ἔχειν τὴν ἀρμογὴν αὐτῶν, ὥστε μὴ οἶόν τ' εἶναι, ταύτης 2 εὐρεῖν ἀμείνων πολιτείας σύστασιν. Ὅταν μὲν γάρ τις ἔξωθεν κοινὸς φόβος ἐπιστὰς ἀναγκάσῃ σφᾶς συμφρονεῖν καὶ συνεργεῖν ἀλλήλοις· τηλικαύτην καὶ τοιαύτην συμ- 3 βᾶναι γίγνεσθαι τὴν δύναμιν τοῦ πολιτεύματος, ὥστε μήτε παραλείπεσθαι τῶν δεόντων μηδὲν, ἅτε περὶ τὸ προσπεσὸν αἰεὶ πάντων ὁμοῦ ταῖς ἐπινοίαις ἀμιλλωμένων, μήτε τὸ κριθεῖν ὑστερεῖν τοῦ καιροῦ, κοινῇ καὶ κατ' ἰδίαν ἐκάστου συνεργοῦντος πρὸς τὴν τοῦ προκειμένου συντί-

\* Libri omnes mendose *δοτι* μὲν, quod Casaub. in *δοτι* μὲν mutavit.

possunt, qui vectigalia vel ultrotributa tractant: de istis enim omnibus ad Patres refertur. Quod autem maximum est: ex senatorio ordine iudices dantur ad plurimas, qua publicas, qua privatas causas, quoties paullo gravior est accusatio. Itaque in fidem Senatus quum sint omnes adstricti; metuentes, ne olim forte ejus auxilio sibi futurum sit opus, voluntati illius obsequere et reluctari non audent. Similique de causa et Consulum inceptis haud temere se opponunt; quoniam et privatim singuli, et omnes in universum, expeditionis tempore, in potestate sunt Consulum.

xviii. Quum igitur singulæ civita-

tis partes et incommodare et commodare sibi invicem hoc modo queant; evenit, ut adversus omnes casus apte convenienterque sint concinnatæ: ex quo fit, ut meliorem hac rempublicam nemo possit instituere. Quamobrem quoties alicujus ab exteris periculi metus ingruens concordare cives ac sibi invicem ferre opem coegerit, ea est ac tanta hujus reip. vis, ut neque in deliberationibus quidquam eorum prætermittatur, quæ facta sunt opus; quum ut quidque accidit, eo certatim cuncti suas cogitationes referant; et eorum, quæ sunt decreta, nihil fiat tardius quam oporteat, publice privatimque omnibus ad consulta perficienda con-

Resp. Rom.  
malis suis  
ipsa ex se  
medetur.

λίσαν. διόπερ ἀνυπόστατον συμβαίνει γίγνεσθαι, καὶ 4  
παντὸς ἱφικνεῖσθαι τοῦ κριθέντος, τὴν ιδιότητα τοῦ  
πολιτεύματος. Ὅταν γὰρ μὴν πάλιν ἀπολυθέντες τῶν 5  
ἐπὶ φόβῳ ἰνδιατρίβωσι ταῖς εὐτυχίαις καὶ περιου-  
σίαις, ταῖς ἐκ τῶν κατορθωμάτων, ἀπολαύοντες τῆς  
εὐδαιμονίας, καὶ ὑποκολακωμένοι καὶ ραθυμοῦντες  
τρέπονται πρὸς ὕβριν, καὶ πρὸς ὑπερφημίαν, ὃ δὲ φιλαί 6  
γίγνεσθαι· τότε καὶ μάλιστα συνιδεῖν ἔστι ἀπὸ παρ' 6  
αὐτοῦ ποριζόμενον τὸ πολίτευμα τὴν βοήθειαν. ἐκιδεῖν 7  
γὰρ ἔξοιδον τι τῶν μερῶν φιλονεικῆ, καὶ πλεον τοῦ  
δύοντος ἐπικρατῆται· δῆλον, ὅς, οὐδενὸς αὐτοτελεῶς  
ὄντος κατὰ τὸν ἄρτι λόγον, ἀντισπᾶσθαι δὲ καὶ παρα-  
ποδίζεσθαι δυναμένης τῆς ἐκείνου προθέσεως ὑπ' ἀλ-  
λήλων, οὐδὲν ἔξοιδεῖ τῶν μερῶν, οὐδ' ὑπερφρονεῖ. πάντα 8  
γὰρ ἐμμένει τοῖς ὑπακειμένοις, τὰ μὲν κωλυόμενα τῆς ἐρ-  
μῆς, τὰ δὲ ἐξ ἀρχῆς δεδιότα τὴν ἐκ τοῦ πύλας ἐπίστασιν.

## V.

Πολεμικὰ Ῥωμαίων ἐπιτηδεύματα.

\*

\*

\*

Ante dilec-  
tum mili-  
tum crean-  
tur Tribuni.

² XIX. ἘΠΕΙΔΑΝ ἀποδείξωσι τοὺς ὑπάτους, μετὰ  
ταῦτα χιλιάρχους καθιστᾶσι, ² τισσαρεσκαίδεα, μὲν

¹ αὐτοτελεῶς. correxi auctoribus Casaub. et Reisk. ἀρτιτελεῶς edd. et MSs.  
² In scriptis libris præfigitur Titulus: Περὶ τῆς τῶν ἱερῶν κατασκευῆς  
³ ἡγεμενῶν καὶ ἡγετῶν. ed. Opor. et Harv.

nitentibus. Quas ob causas invicta  
atque inexterabilis hæc respublica  
est, per ipsam qua constat formam;  
ac quidquid semel decrevit, ad exitum  
perducit. Rursus autem, quoties om-  
ni ab exteris metu liberati, læto rerum  
successu diutius perfruuntur, atque  
illis opibus, quas vincendis hostibus  
sibi pepererunt; ubi præsentī felici-  
tate gaudentes, otio atque adulationi-  
bus corrupti, ad injurias atque super-  
biam, ut fieri amat, sese converterunt:  
tum sane ut cum maxime cernere est,  
respublicam ipsam ex sese malis suis

remedium parare. Ubi enim pars ali-  
qua se efferens jurgium movere, et  
majorem, quam conveniat, potentiam  
sibi cæperit vindicare: quia nullius  
potentia omnibus suis numeris in se  
est perfecta, sed consilia omnium, ut  
jam ostendimus, ab obstantibus  
mutuo impediri queunt; nulla efferre  
se pars supra ceteras valet, neque im-  
potenter superbire. Omnia quippe in  
suo statu manent; quum aliorum re-  
primatur impetus, alii autem jam inde  
ab initio metuant animadversionem  
aliorum.

## V.

Militia Romana.

XIX. POSTQUAM consules desi-

gnarunt, Tribunos militum deinceps  
creant: quatuordecim quidem ex iis,

ἐκ τῶν πέντε ἑκαυστίους ἔχοντων ἤδη στρατείας, δέκα <sup>Numerus</sup>  
 2 ἄλλους σὺν τούτοις, ἐκ τῶν δέκα. <sup>b</sup> τῶν λοιπῶν τοὺς <sup>stipendio-</sup>  
 μὲν ἱππεῖς δέκα, τοὺς δὲ πεζοὺς <sup>c</sup> ἐξ ου \* δεῖ στρατείας <sup>rum milita-</sup>  
 τελεῖν κατ' ἀνάγκην, ἐν τοῖς τετταράκοντα καὶ ἑξ  
 ἔτεσιν ἀπὸ γυνεῶς, πλὴν τῶν ὑπὸ τὰς τετρακοσίας  
 3 δραχμὰς τιμημένων. τούτους δὲ παριᾶσι πάντας εἰς  
 τὴν ναυτικὴν χρεῖαν· ἰὰν δὲ ποτε κατεπίγῃ τὰ τῆς  
 περιστάσεως, <sup>d</sup> ὀφείλουσι καὶ πεζῇ στρατεύειν ἑκασι  
 4 στρατείας ἑκαυστίους. Πολιτικὴν δὲ λαβεῖν ἀρχὴν  
 οὐκ ἔστιν οὐδενὶ πρότερον, ἰὰν μὴ δέκα στρατείας  
 5 ἑκαυστίους ἢ τετελικώς. Ἐὰν δὲ μέλλωσι ποιῆσθαι <sup>Conscriptio</sup>  
 τὴν καταγραφὴν τῶν στρατιωτῶν οἱ τὰς ὑπάτους ἔχον- <sup>tribuno-</sup>  
 τες ἀρχὰς προλέγουσιν ἐν τῷ δήμῳ τὴν ἡμέραν, ἐν ᾗ <sup>rum.</sup>  
 δεήσει παραγενέσθαι τοὺς ἐν ταῖς ἡλικίαις Ῥωμαίους  
 6 ἄπαντας. ποιοῦσι δὲ τοῦτο καθ' ἕκαστον ἑαυτόν. τῆς  
 δὲ ἡμέρας ἐπιλεύσεως, καὶ τῶν στρατευσίμων παραγενο-  
 μένων εἰς τὴν Ῥώμην, καὶ μετὰ ταῦτα <sup>e</sup> συναβροισθῆναι  
 7 εἰς τὸ Ῥεστρωλίον διεῖλον σφᾶς αὐτοὺς οἱ νεώτεροι τῶν <sup>Distributio</sup>  
 χιλιάρχων, καθάπερ αὖ ὑπὸ τοῦ δήμου κατασταθῶσιν, <sup>tribuno-</sup>  
 ἢ τῶν στρατηγῶν, εἰς τέτταρα μέρη· διὰ τὸ τέτταρα <sup>rum.</sup>  
 παρ' αὐτοῖς στρατόπεδα τῇ ὁλοσχερῇ καὶ πρώτῃ

<sup>b</sup> Duo hæc verba perperam codd. omnes cum præcedd. jungunt. Commo-  
 dum esset ad λωπὴν, quod et Lipsio placuit. τῶν γὰρ λοιπῶν ex cōject. edidit  
 Casaubonus. <sup>c</sup> πεζοὺς ἑξ. οὐ δὲ στρατείας ed. Opor. cum Aug. a pr. manu,  
 Urb. Oxon. et Reg. B. (In Reg. E. autem abest totum hoc fragm. V.) πεζοὺς  
 ἑξ. οὐ δὲ στρατ. ed. Herv. cum cod. Med. et Aug. a recent. manu. Sua aucto-  
 ritate Casaubonus edidit πεζοὺς δεκάξ ἑκαυστίους δὲ στρατείας. Præferam equi-  
 dem cum Lipsio πεζοὺς ἑκασι δὲ στρατείας. Sed fuit fortasse πεζοὺς, ἑξ. οὐ εἰς  
 τὴν στρατευσίμων ἡλικίαν (aut εἰς τὸ ἰσταναιδικατόν τῆς ἡλικίας ἵτος) ἢ οὐ, ἑκασι δὲ  
 στρατείας τελεῖν. <sup>d</sup> Sic ex conject. scripsi. Vulgo omnes ὀφείλουσι εἰ πεζῇ  
 στρατεύειν. <sup>e</sup> ἀβροισθῆναι Opor. Aug. Urb. <sup>f</sup> Ρεστρωλίον Herv. Med.

qui annua jam quina stipendia habent:  
 decem vero alios præter superiores ex  
 his, qui dena. Ceterum necessario  
 tenentur stipendia facere intra annum  
 ætatis quadragesimum sextum, equites  
 quidem, dena; pedites vero, [viginti]:  
 his dumtaxat exceptis, qui infra qua-  
 terna millia æris censi fuerint. Hos  
 omnes omittunt, et in usus ædificos  
 reservant: quod si quis tamen casus  
 gravior urgeat, hi quoque pedibus me-  
 rere et vicena stipendia annua facere  
 tenentur. Urbanum vero magistra-  
 tum caplendi jus nemini est, antequam

dena stipendia emerita habeat. Quan-  
 do autem consules sunt conscripturi  
 milites; diem populo edicunt, qua die  
 Romanos omnes militaris ætatis sistere  
 se oporteat. Atque id faciunt quot-  
 annia. Ubi dies advenit, et Romam  
 apti militiæ convenerunt, fidemque  
 mox in Capitolio congregati sunt; ibi  
 tunc juniores e tribunis militum, eo  
 ordine, quo quisque eorum vel a po-  
 pulo vel ab imperatoribus fuerit con-  
 stitutus, in quatuor dividere se partes  
 solent; quia apud eos summa et prima  
 divisio copiarum est in quatuor legi-

διαίρεισιν τῶν δυνάμεων ποιῆσθαι. καὶ τοὺς μὲν πρώτους 8  
κατασταθέντας τέτταρας εἰς τὸ πρῶτον καλούμενον  
στρατόπεδον ἔνειμαν· τοὺς δ' ἐξῆς τρεῖς, εἰς τὸ δευτέρον·  
τοὺς δ' ἰσομένους τούτοις τέτταρας, εἰς τὸ τρίτον· τρεῖς  
δὲ τοὺς τελευταίους, εἰς τὸ τέταρτον. τῶν δὲ πρεσβυ- 9  
τέρων δύο μὲν τοὺς πρώτους, εἰς τὸ πρῶτον· τρεῖς δὲ τοὺς  
δευτέρους, εἰς τὸ δευτέρον τιθέντι στρατόπεδον· δύο δὲ  
τοὺς ἐξῆς, εἰς τὸ τρίτον· τρεῖς δὲ τοὺς τελευταίους, εἰς  
τὸ τέταρτον.

Dilectum  
peragunt  
tribuni.

XX. Γενομένης δὲ τῆς διαιρέσεως καὶ καταστάσεως  
τῶν χιλιάρχων τοιαύτης, ὥστε πάντα τὰ στρατόπεδα  
τοὺς ἴσους ἔχειν ἄρχοντας· μετὰ ταῦτα καθίσαντες 2  
χωρὶς ἀλλήλων κατὰ στρατόπεδον, κληροῦσι τὰς φυλας  
κατὰ μίαν, καὶ προσκαλοῦνται τὴν αἰὶ λαχοῦσαν. ἐκ 3  
δὲ ταύτης ἐκλέγουσι τῶν νεανίσκων τέτταρας ἐκτετακ-  
τοὺς παρακλησίους ταῖς ἡλικίαις καὶ ταῖς ἑξέσιν.  
Ἐπρὸς αὐτοὺς δὲ τούτων, λαμβάνουσι πρῶτοι τὴν 4  
ἐκλογὴν οἱ τοῦ πρώτου στρατοπέδου, δεύτεροι δ' οἱ  
τοῦ δευτέρου, τρίτοι δ' οἱ τοῦ τρίτου, τελευταῖοι δ' οἱ  
τοῦ τετάρτου. πάλιν δ' ἄλλων τεττάρων Ἐπρὸς αὐτοὺς 5  
τῶν, λαμβάνουσι πρῶτοι τὴν αἶρεσιν οἱ τοῦ δευτέρου  
στρατοπέδου, καὶ ἐξῆς οὕτως, τελευταῖοι δ' οἱ τοῦ  
πρώτου. μετὰ δὲ ταῦτα πάλιν ἄλλων τεττάρων Ἐπρὸς 6  
αὐτοὺς, πρῶτοι λαμβάνουσιν οἱ τοῦ τρίτου στρατοπέ-  
δου, τελευταῖοι δ' οἱ τοῦ δευτέρου. καὶ, αἰὶ κατὰ 7

Ἐ πρὸς αὐτοὺς Herv. Med.

ones. Et quatuor quidem illos, qui  
primi creati fuerint, primæ, quam vo-  
cant legioni, attribuunt; tres prox-  
imos, secundæ; quatuor qui hos exci-  
piunt, tertiæ; tres novissimos, quartæ.  
Seniorum autem, duos quidem primo  
creatos in prima locant legione; tres  
secundo loco designatos, in secunda;  
duos proximos, in tertia; tres postre-  
mos, in ultima.

xx. Peracta vero electione et divi-  
sione tribunorum, sic ut singulæ legi-  
ones totidem duces habeant: separa-  
tim postea sedentes cujusque legionis  
tribuni sigillatim tribus sortuntur, et,

ut cuique sors contigit, eam ad se vo-  
cant. Tum ex ea quatuor junctæ eli-  
gunt, *patres*, quoad ejus fieri potest,  
ætate et habitu corporis. His pro-  
pius admotis, primi electionem faciunt  
primæ legionis tribuni: secundi, se-  
cundæ: tertii, tertiæ: novissimi, quar-  
tæ. Rursus vero aliis quatuor admo-  
tis, primi eligunt secundæ legionis tri-  
buni; et sic deinceps: ultimi vero  
primæ. Posthæc aliis denuo quatuor  
adductis, primi dilectum habent ter-  
tiæ legionis tribuni: ultimi, legi-  
onis secundæ. Et ita, dum hac ratione,  
semper idem electionis orbis volvitur,

λόγοι οὕτως ἐκ περιόδου τῆς ἐκλογῆς γιγνομένης, παρακλησίους συμβαίνει λαμβάνεσθαι τοὺς ἄνδρας εἰς ἑκάστον τῶν στρατοπέδων. Ὅταν δ' ἐκλέξωσι τὸ προ- Peditum  
numerus in  
legione.  
κείμενοι πλῆθος· (τοῦτο δ' ἐστὶν ὅτε μὲν εἰς ἑκάστον στρατόπεδον πεζοὶ τετρακισχίλιοι καὶ διακόσιοι, ποτὲ δὲ πεντακισχίλιοι, ἐπειδὰν μείζων τις αὐτοῖς προφαί-  
91ηται κίνδυνος·) μετὰ ταῦτα τοὺς ἵππεῖς τὸ μὲν πα- Equites.  
λαιὸν ὑστέρους εἰσάβησαν δοκιμάζειν ἐπὶ τοῖς τετρακισ-  
χιλίοις ἡ διακοσίοις, νῦν δὲ προτέρους, πλουτίνδην αὐτῶν  
γεγεννημένης ὑπὸ τοῦ τιμητοῦ τῆς ἐκλογῆς· καὶ ποι-  
οῦσι τριακασίους εἰς ἑκάστον στρατόπεδον.

XXI. Ἐπιτελεσθείσης δὲ τῆς καταγραφῆς τὸν προει- Sacramen-  
tum mili-  
tare.  
ρημένον τρόπον, ἀβροίσαντες τοὺς ἐπιλεγμένους οἱ  
προσέηκοντες τῶν χιλιάρχων καθ' ἑκάστον στρατόπεδον,  
καὶ λαβόντες ἐκ πάντων ἓνα τὸν ἐπιτηδεϊότατον, ἐξορκί-  
2 ζουσιν· Ἡ μὴν πιθαρχήσῃ, καὶ ποιήσῃ τὸ προσταττό-  
3 μενον ὑπὸ τῶν ἀρχόντων κατὰ δύναμιν. οἱ δὲ λοιποὶ πάν-  
τες ὁμνύουσι καθ' ἓνα προπορευόμενοι, τοῦτ' αὐτὸ δηλοῦν-  
4 τες, ὅτι ποιήσουσι πάντα, καθάπερ ὁ πρῶτος. Κατὰ δὲ Sociorum  
conscriptio.  
τοὺς αὐτοὺς καιροὺς οἱ τὰς ὑπάτους ἀρχὰς ἔχοντες πα-  
ραγγέλλουσι τοῖς ἀρχουσι τοῖς ἀπὸ τῶν συμμαχίδων πό-  
λειων, τῶν ἐκ τῆς Ἰταλίας, ἐξ ᾧ ἂν βούλωνται συστρα-  
τεύειν τοὺς συμμαχοὺς, διασαφοῦντες τὸ πλῆθος, καὶ  
τὴν ἡμέραν, καὶ τὸν τόπον, εἰς ὃν δεήσει παρεῖναι τοὺς

<sup>h</sup> Sic disertè Herv. Aug. Urb. Med. Puto et Opor. Regius nota numerali utitur. Casaubonus ex conject. *ducentos* edidit, *quater nō peditum millibus adungere* (*equites*) *ducentos*.

evenit illud, ut pares ac similes capi-  
antur in quamque legionem milites.  
Postquam vero legerunt quem propo-  
suerant numerum; (is est quandoque  
in singulas legiones *peditum quaternam  
millium et ducentorum*: aliquando *quad-  
rum millium*, quoties majus aliquod  
ipsis imminet periculum;) mox *equi-  
tes*, olim quidem posteriore loco moris  
erat deligere, post quatuor mille et du-  
centos pedites; nunc priore loco eos  
censuriant, e censu per censorem ele-  
ctos, atque illorum *trecentos* unicuique  
legioni assignant.

XXI. Peracto dilectu eo quem dixi-  
VOL. II.

mus modo, Tribuni militum suæ quis-  
que legionis eos, qui fuerunt lecti,  
congregant, atque unum ex omnibus  
eligentes, maxime idoneum, sacra-  
mento adigunt; *Fore omnino, ut pa-  
reat imperio ducum, et quidquid ab his  
fuerit jussus, pro viribus præstet*. Re-  
liqui autem omnes, procedentes alter  
post alterum, in eadem verba jurant;  
omnia se facturos, sicut ille primus.  
Circa idem vero tempus Consules ma-  
gistratibus sociarum in Italia civita-  
tum, ex quibus auxilia eo bello secum  
militare volunt, nuncium mittunt;  
numerum et diem locumque ad conve-

Quatuor  
genera pe-  
ditum in  
legione.

περιμένους. αἱ δὲ πόλεις παραπλησίαν ποιησάμεναι τῇ 5  
προειρημένη τὴν ἐκλογὴν καὶ τὸν ὄρκον, ἐκτίμουσιν,  
ἄρχοντα συστήσασαι καὶ μισθοδότην. Οἱ δ' ἐν τῇ 6  
Ῥώμῃ χιλιάρχοι μετὰ τὸν ἐξορκισμόν παραγγείλαντες  
ἡμέραν ἐκάστην στρατοπέδῳ, καὶ τόπον, εἰς ὃν δεήσει  
παρεῖναι χωρὶς τῶν ὅπλων, τότε μὲν ἀφῆκαν. Παραγε- 7  
νομένων δ' εἰς τὴν ταχθεῖσαν ἡμέραν, διαλέγουσι τῶν  
ἀνδρῶν τοὺς μὲν νεωτάτους καὶ πενιχροτάτους εἰς τοὺς  
Γροσφομάχους· τοὺς δ' ἐξῆς τούτοις, εἰς τοὺς Ἀστά-  
τους καλουμένους· τοὺς δ' ἀκμαιοτάτους ταῖς ἡλικίαις,  
εἰς τοὺς Πρίγκιπας· τοὺς δὲ πρεσβυτάτους εἰς τοὺς  
Τριαρίους. αὐταὶ γάρ εἰσι καὶ τοσαῦται διαφοραὶ 8  
παρὰ Ῥωμαίοις καὶ τῶν ὀνομασιῶν, καὶ τῶν ἡλικιῶν,  
ἔτι δὲ τῶν καθοπλισμῶν ἐν ἐκάστῳ στρατοπέδῳ. Διαι- 9  
ροῦσι δ' αὐτοὺς τὸν τρόπον τοῦτον, ὥστ' εἶναι τοὺς μὲν  
πρεσβυτάτους, καὶ Τριαρίους προσαγορευομένους, ἑξα-  
κοσίους· τοὺς δὲ Πρίγκιπας, χιλίους καὶ διακοσίους·  
ἴσους δὲ τούτοις τοὺς Ἀστάτους· τοὺς δὲ λοιποὺς καὶ  
νεωτάτους Γροσφοφόρους. ἰὰν δὲ πλείους τῶν τετρα- 10  
κισχιλίων ᾖσιν, κατὰ λόγον ποιοῦνται τὴν διαίρεσιν,  
πλὴν τῶν Τριαρίων· τούτους αἰεὶ τοὺς ἴσους.

Arma Ve-  
litum.

XXII. Καὶ τοῖς μὲν νεωτάτοις παρήγγειλαν μάχαιραν  
φορεῖν, καὶ γρόσφους, καὶ πάρμην. ἡ δὲ πάρμη καὶ 3  
δύναμιν ἔχει τῇ κατασκευῇ, καὶ μέγεθος <sup>k</sup> ἄρκοῦν πρὸς

<sup>i</sup> ἄρχοντα; suspicari licet cum Gron.

<sup>k</sup> ἄρκοῦν καὶ πρὸς ἑσφ. Herv. et Med.

niendum edicentes iis, qui lecti fue-  
rint. Civitates lectos a se simili rati-  
one ei, quam exposuimus, milites,  
eodem sacramento adactos, adjecto  
duce et quæstore mittunt. At Romæ  
tribuni militum, postquam sacramento  
milites adegerunt, denunciato legioni  
cuique die ac loco ad conveniendum  
sine armis, tunc quidem eos dimit-  
tunt. Ceterum ubi ad dictam diem  
illi convenerunt; natu minimos et  
pauperrimos Tribuni seligunt in *Ve-*  
*lites*: proximos his in *Hastatos*, quos  
vocant: ætatem florentissimam in  
*Principes*: maximos natu in *Triarios*.  
Hæ sunt enim, et tot numero, diffe-

rentiæ apud Romanos appellationum  
et ætatum atque etiam armaturæ in  
unaquaque legione. Ita autem hos  
dividunt, ut ætate maxime provecti,  
qui *Triarii* dicuntur, sint numero *ses-*  
*centi*; *Principes mille ducenti*; *to-*  
*dem Hastati*: ceteri ac natu minimi  
*Velites*. Sin pluribus, quam quatuor  
millibus, constet legio; eadem pro-  
portione et ceterorum partitionem in-  
stituunt, nisi quod *Triariorum* nume-  
rus variat numquam.

XXII. Ac minimis quidem natu præ-  
cipiunt, ut gladium gessent, et hastas,  
atque parmam. *Parma* et firmitatem  
habet a structura, et magnitudinem,

ἀσφάλειαν· περιφερὲς γὰρ οὕσα τῷ σχήματι, <sup>1</sup>τρίπεδον Arma Ve-  
 3 ἔχει τὴν διάμετρον. προσεπικοσμεῖται δὲ καὶ <sup>m</sup>λιτῶ litum.  
 περικεφαλαίῳ· ποτὲ δὲ λυκείαν ἢ τι τῶν τοιούτων  
 ἐπιτίθεται, σπέκης ἅμα καὶ σημείου χάριν, ἵνα τοῖς  
 κατα μέρος ἡγεμόσι προκινδυνεύοντες ἐρρῶμένως, καὶ  
 4 μὴ, διάδηλοι γίνωνται. τὸ δὲ τῶν γρόσφων βέλος  
 ἔχει τῷ μὲν μήκει τὸ ξύλον ὡς ἐπίπαν δίπηχυ, τῷ δὲ  
 πᾶχει δακτυλιαῖον, τὸ δὲ κέντρον, σπιθαμιαῖον, κατὰ  
 τοσοῦτον ἐπὶ λεπτόν <sup>n</sup>ἔξεληλαμένοι καὶ συνωξυσμένοι,  
 ὥστε κατ' ἀνάγκην εὐθέως ἀπὸ τῆς πρώτης ἐμβολῆς  
 κάμπτισθαι, καὶ μὴ δύνασθαι τοὺς πολεμίους ἀντι-  
 στάλλειν· εἰ δὲ μὴ, κοινὸν γίγνεται τὸ βέλος.

XXIII. Τοῖς γε μὴν δευτέροις μὲν κατὰ τὴν ἡλι- Gravis ar-  
 κίαν, Ἀστάτοις δὲ προσαγορευομένοις, παρήγγειλαν matura.  
 2 φέρειν πανοπλίαν. Ἔστι δ' ἡ Ῥωμαϊκὴ πανοπλία Scutum.  
 πρῶτον μὲν θυρεὸς, οὗ τὸ μὲν πλάτος ἐστὶ τῆς κυρτῆς  
 ἐπιφανείας πένθ' ἡμιποδίων· τὸ δὲ μῆκος, ποδῶν τεττά-  
 3 ρων· ὁ δὲ μείζων, ἔτι καὶ παλαιστιαῖος. ἐκ διπλοῦ  
 σανιδώματος ταυροκόλλη πεπηγὸς, ὀθονίῳ, μετὰ δὲ  
 ταῦτα μοσχίῳ ἰέρματι περιείληπται τὴν ἐκτὸς ἐπι-  
 4 φάνειαν. ἔχει δὲ περὶ τὴν ἴτυν, ἐκ τῶν ἄνωθεν καὶ  
 κάτωθεν μισῶν, σιδηροῦν σιάλωμα, δι' οὗ τὰς τε κατα-  
 5 φορὰς τῶν μαχαιρῶν ἀσφαλίζεται, καὶ τὰς πρὸς τὴν

<sup>1</sup> Pro τρίπεδον Casaubonus τριμήκιδον vel τριῶν ἡμιποδίων voluit, et vertit *pedis apicis et icmis*. <sup>m</sup> Fors. λιτῆ περικεφαλαίῳ. <sup>n</sup> ἔξεληλαμένοι correxi cum

Ern. Vulgo ἔξεληλαμένοι. Et ἔξεληλαμένοι Oxon. et Reg. D. a pr. manu, qui a sec. manu ἔξεληλαμένοι praefert.

quae ad defensionem sufficiat; quippe cui figura rotunda, diameter tripodalia. Insuper adornantur velites nuda *galea*; cui tamen lupina interdum aut aliquid ejusmodi imponitur; simul tutela causa, et indicii, ut in obeundis fortiter secuae praesiliis dignosci ab ordinum queant ductoribus. *Hasta velitaris* telum est, habens hastile duos ut plurimum cubitos longum, crassum vero digitum unum: spiculum illi *epithamæ* longitudine, eo tenuitatis atque acuminis perductum, ut necessario statim a primo jactu reflectatur, neque remitti possit ab hostibus:

quod nisi ita est, commune sit hoc telum.

XXIII. Ætate proximis, quos vocant *Hastatos*, præcipiunt, ut *iuxta arma* ferant. Ea sunt apud Romanos, primum quidem *scutum*; latum in superficie gibba duos pedes cum dimidio; longum vero pedes quatuor: aut, si sit majus, ad hanc longitudinis mensuram palmus accedit. E duplici tabulato glutine taurino est compactum; extrema superficies linteo, deinde vitulino corio circumtegitur. In ambitu circa superam inferamque partem ferrea prætexitur lamina; qua adver-

γῆν ἐξερείσεις. προσήρμονται δ' αὐτῷ καὶ σιδηρᾶ 5  
 κόγχος, ἥ τὰς ὀλοσχερεῖς ἀποστέγει πληγὰς λίθων,  
 Gladius. καὶ σαρισσῶν, καὶ καθόλου βιαιῶν βελῶν. Ἄμα δὲ 6  
 τῷ θυρεῷ μάχαιρα· ταύτην δὲ περὶ τὸν δεξιὸν φέρει  
 μηρὸν, καλοῦσι δ' αὐτὴν Ἰβηρικὴν. ἔχει δ' αὕτη κί- 7  
 τημα διάφοροι, καὶ καταφορὰν ἐξ ἀμφοῖν τοῖν μισοῖν  
 βίαιοι, διὰ τὸ τὸν ὀβελίσκον αὐτῆς ἰσχυρὸν καὶ μόνιμον 8  
 εἶναι. Πρὸς δὲ τούτοις ὕσσοι δύο, καὶ περικεφαλαία  
 Pila. χαλκῆ, καὶ προκημήϊς. τῶν δ' ὕσσῶν εἰσὶν οἱ μὲν 9  
 παχυῖς, οἱ δ' λεπτοί. τῶν δὲ στειρωτέρων οἱ μὲν στρογ-  
 γυλοὶ παλαιστιαίαν ἔχουσι τὴν διάμετρον· οἱ δὲ τετρά-  
 γωνοι, τὴν πλευράν. οἱ γὰρ μὴν λεπτοὶ σιδυρίοις εἰκόπασι  
 συμμέτροις, οὓς φοροῦσι μετὰ τῶν προιερημίων. ἀπ' αὐ- 10  
 τῶν δὲ τούτων τοῦ ξύλου τὸ μῆκος ἐστὶν ὥς τρεῖς  
 πήχεις. προσήρμονται δ' ἐκάστοις βέλος σιδηροῦν ἀγκι-  
 στρωτὸν, ἴσον ἔχον τὸ μῆκος τοῖς ξύλοις· οὗ τὴν ἑνδεσιν 11  
 ὁ κατὰ τὴν χρεῖαν οὕτως ἀσφαλίζονται βεβαίως, ὥστε  
 μίσου τῶν ξύλων ἐνδεόντες, καὶ πυκναῖς ταῖς λαβίσσι  
 καταπερονῶντες, ὥστε μὴ πρότερον τὸν δεσμὸν ἐν ταῖς  
 χρεαῖαις ἀναχαλασθῆναι, ἢ τὸν σίδηρον θραύεσθαι, καί-  
 περ ὄντα τὸ πάχος ἐν τῷ πυθμῇ καὶ τῇ πρὸς τὸ ξύλον  
 συναφῇ τριῶν ἡμιδακτυλίων. ἐπὶ τοσοῦτον ἡ καὶ τοσαύ-  
 την πρόνοιαν ποιοῦνται τῆς ἐνδέσεως. Ἐπὶ δὲ πᾶσι 12

Galea  
cristata.

ὁ κατὰ τὴν χρεῖαν ex conject. correxi.  
 μέσον dedit Reg. D. Vulgo ἰσὺς μέσον.  
 ὁ περὶ Aug.

Vulgo omnes καὶ τὴν χρεῖαν. P ἰσὺς  
 ἡ καὶ τὴν χρεῖαν malim cum Reisk.

sus cæsim illatos ictus munitur, et ne humo incumbens corrumpatur. Adaptatur etiam illi concha ferrea, (is est umbo;) quæ ictus vehementiores defendit, lapidum, sarissarum, et violentorum omnium telorum. Simul cum scuto est *gladius*, quem ad dextrum femur gestant: *Hispaniensem* ipsi vocant. Est autem hic *gladius* et ad punctum lædendum excellens, et ad cæsim ex utraque parte ferendum vehemens: constat enim lamina valida et firma. Accedunt *pila* duo, et *galea* ærea, et ocrea. Sunt autem e pilis alia crassiora, tenuiora alia. E solidioribus rursus alia rotunda sunt, quæ palmarem habent dimetientem: alia

quadrata, latus habentia palmare. Tenuia mediocribus venabulis sunt similia: atque hæc gestant cum prædictis. Istorum autem omnium hastile tria fere cubita longum est: aptaturque singulis telum ferreum, hamatum, paræ longitudinis cum ipsis lignis: cujus nexum, ubi usus requirit, adeo firmant valide, ad media usque ligos religantes, et crebris fibulis configentes, ut non ante nexus inter utendum laxetur, quam ferrum frangatur, quod quidem in fundo, et qua parte ligno committitur, crassitiem habet digiti unius cum dimidio: usque adeo magna cautione prospiciunt huic adæxioni. Adhæc *galea* insuper crista or-

τούτοις προσεπικοσμοῦνται ἑπτερίνω στιφάνῳ, καὶ πτε-  
ροῖς φοινικίοις ἢ μέλασιν ὀρθοῖς τρισίν, ὡς πηχυαίοις τὸ  
13 μέγεθος. ὃν προστεθέντων κατὰ κορυφὴν ἅμα τοῖς  
ἄλλοις ὅπλοις, ὁ μὲν ἀνὴρ φαίνεται διπλάσιος ἑαυτοῦ  
κατὰ τὸ μέγεθος, ἢ δ' ὅψις καλὴ καὶ καταπληκτικὴ  
14 τοῖς ἐναντίοις. Οἱ μὲν οὖν πολλοὶ προσλαβόντες χάλ- Pectorale.  
κωμα σπιθαμιαῖον πάντη πάντως, ὃ προστίθεται μὲν  
ἔκ τῶν στέρνων, καλοῦσι δὲ καρδιοφύλακα, τελείαν  
15 ἔχουσι τὴν καθοπλίσιν. οἱ δὲ ὑπὲρ τὰς μυρίας τιμώ- Lorica.  
μενοι δραχμας, ἀντὶ τοῦ καρδιοφύλακος σὺν τοῖς ἄλ-  
16 λοις ἄλυσιδωτοὺς περιτίθενται θώρακας. Ὁ δ' αὐτὸς  
τρόπος τῆς καθοπλίσεώς ἐστι καὶ περὶ τοὺς Πρίγκιπας Hastæ tria-  
καὶ Τριαρίους, πλὴν ἀντὶ τῶν ὑσσῶν οἱ Τριαριοὶ δόρατα riorum.  
φοροῦσιν.

XXIV. Ἐξ ἑκάστου δὲ τῶν προειρημένων γενῶν, πλὴν Centurio-  
τῶν νεωτάτων, ἐξέλεξαν ταξιαρχοὺς ἀριστίνδην δέκα. μετὰ nes.  
2 δὲ τούτους ἐτέραν ἐκλογὴν ἄλλων δέκα ποιοῦνται. καὶ  
τούτους μὲν ἅπαντας προσηγόρευσαν ταξιαρχοὺς, ὃν ὁ Uragi, a.  
πρῶτος αἰρεθεὶς καὶ συνεδρίου κοινανεῖ. προσεκλίγονται Optiones.  
3 δ' οὗτοι πάλιν αὐτοὶ τοὺς ἴσους οὐραγούς. Ἐξῆς δὲ Manipuli.  
τούτοις, μετὰ τῶν ταξιαρχῶν, διείλον τὰς ἡλικίας,  
ἑκάστην εἰς δέκα μέρη, πλὴν τῶν γροσφομάχων καὶ  
προσένειμαν ἑκάστῳ μέρει τῶν ἐκλεχθέντων ἀνδρῶν δύο  
4 ἡγεμόνας, καὶ δύο οὐραγούς. τῶν δὲ γροσφομάχων

<sup>1</sup> καὶ omittit Suidas.  
<sup>2</sup> ἀλυσιδῶντος Reg. D.

<sup>3</sup> περὶ τὸ ἐπίκειν Reg. D. Oxon. et margo Herv.

nata est, et pennis tribus paniceis aut nigris, iisque rectis, longitudine fere cubitalibus: quæ ubi ceteris armis adsum-  
mum verticem accesserunt; vir qui-  
dem duplo, quam sit, major apparet;  
species autem existit pulchra, et hosti  
formidabilis. Jam plerique, assumpta  
præterea lamina ærea duodecim un-  
dique digitorum, quam pectori appo-  
nunt, et *pectorale* dicunt, plenam ita  
absolvunt armaturam. Sed qui ultra  
centum millium æris in censu habent,  
loco pectoralis super cetera arma *lori-  
cas* hamis confertas induunt. Eodem  
vero modo armantur et *Principes* et  
*Triarii*; nisi quod *Triarii* pro pilis  
*hastæ* gestant.

xxiv. Ex unoquoque autem præ-  
dictorum generum, exceptis natu mi-  
nimis, ordinum ductores decem, pro  
virtutis merito, eligunt. Et post hos,  
altera electione, iterum alios decem.  
Atque hos quidem omnes appellant  
*ordinum ductores*: quorum is, qui pri-  
mo loco est electus, concilium etiam  
participat. Rursum autem hi ipsi toti-  
dem *coactores agminis* eligunt. Se-  
cundum hæc, una cum ordinum du-  
ctoribus, ætates deinde singulas, ve-  
litibus exceptis, in partes decem tri-  
buunt; et binis cuique parti duces,  
binosque agminis coactores e lectis vi-  
ris assignant. Velites vero, prout ip-  
sorum numerus est, æquabiliter in

Vexillarij.

Centurio-  
num offi-  
cium.Equitum  
Turmæ.

τοὺς ἐπιβάλλοντας κατὰ τὸ πλῆθος, ἴσους ἐπὶ πάντα  
τὰ μέρη διένειμαν. Καὶ τὸ μὲν μέρος ἑκάστον ἐκά- 5  
λυσαν καὶ τάγμα, καὶ σπείραν, καὶ σημαίαν· τοὺς δὲ  
ἡγεμόνας Κεντυρίωνας καὶ ταξίαρχους. οὗτοι δὲ καθ' 6  
ἑκάστην σπείραν ἐκ τῶν καταλειπομένων ἐξέλεξαν αὐτοὶ  
δύο, τοὺς ἀκμαιοτάτους καὶ γενναιοτάτους ἄνδρας,  
σημαιοφόρους. Δύο δὲ καθ' ἑκάστον τάγμα ποιοῦσιν 7  
ἡγεμόνας, ἐικότως· ἀδήλου γὰρ ὄντος καὶ τοῦ ποιῆσαι  
καὶ τοῦ παθεῖν τι τὸν ἡγεμόνα, τῆς πολεμικῆς χρείας  
οὐκ ἐπιδεχομένης πρόφασιν· οὐδέποτε βούλονται τὴν  
σπείραν χωρὶς ἡγεμόνος εἶναι καὶ προσταίου. παρόντων 8  
μὲν οὖν ἀμφοτέρων, ὁ μὲν πρῶτος αἰρεθείς ἡγείται τοῦ  
δεξιοῦ μέρους τῆς σπείρας· ὁ δὲ δεύτερος τῶν ἐναντίων  
ἀνδρῶν τῆς σημαίας ἔχει τὴν ἡγεμονίαν. μὴ παρόντων  
δ', ὁ καταλειπόμενος ἡγείται πάντων. Βούλονται δ' 9  
εἶναι τοὺς ταξίαρχους οὐχ οὕτω θρασεῖς καὶ φιλο-  
κινδύνους, ὡς ἡγεμονικούς, καὶ στασίμους, καὶ βαθεῖς  
μᾶλλον ταῖς ψυχαῖς, οὐκ ἐξ ἀπεραίου προσπίπτειν  
ἢ κατάρχεσθαι τῆς μάχης, ἐπικρατουμένους δὲ καὶ  
πισχομένους ὑπομένειν, καὶ ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τῆς χώρας.

XXV. Παραπλησίως δὲ καὶ τοὺς ἵππεις εἰς ἑλὰς  
δέκα διείλον· ἐξ ἑκάστης δὲ τρεῖς προκρίνουσιν ἱλάρχας,  
οὗτοι δ' αὐτοὶ τρεῖς προσέλαβον οὐραγούς. ὁ μὲν οὖν 2

<sup>2</sup> σημαφόρους Reg. D. Oxon. γ Prætulit hoc cum Aug. in textu. Ceteri  
vulgo, et Aug. etiam in ora libri, οὗδ' ἐξ ἀπεραίον.

omnes partes dividunt. Ac singulas  
quidem has partes appellant *Ordinem*,  
*Manipulum*, *Vexillum*: duces vero  
*Centuriones et ordinum ductores*. Hi  
vero in suis quisque manipulis *Vexil-  
larios* duos ex omni numero eligunt,  
vigore corporis et animi præstantissi-  
mos. Quod autem *duos* cuique *mani-  
pulo ductores* attribuunt, ratione id fa-  
ciunt: quum enim sit incertum, quid  
dux vel facturus sit, vel passurus, ne-  
que excusationem ullam bellica res  
admittat; committere nolunt, ut duce  
ac præfecto umquam ordo careat.  
Igitur præsentibus quidem ambobus,  
uter fuerit prior electus, is dextræ  
manipuli præest parti; alter sinistræ.

Si non adsunt ambo, qui solus restat,  
is omnium ducatum obtinet. Pro-  
bant autem Romani *centuriones*, non  
tam eos, qui sunt audaces et ad peri-  
cula subeunda prompti, quam eos, qui  
*arte imperatoria valent*, suntque firmi  
ac stabiles, et altis magis animis, non  
tam ad invadendum hostem rebus in-  
tegris, atque ad initium pugnae facien-  
dum, quam ad durandum ubi super-  
rior jam hostis est, et ad mortem prius  
oppetendam rebus afflictis, quam ut  
stationem deserant.

xxv. Simili modo etiam *Equites* in  
*Turmas* decem dividere solent; e  
quarum singulis tres turmarum præ-  
fectos creant; qui ipsi totidem coacto-

πρῶτος αἰρεθείς ἰλάρχης ἡγείται τῆς ἴλης· οἱ δὲ δύο, Decuriones. δεκαδάρχων ἔχουσι τάξιν, καλοῦνται δὲ πάντες Δεκου-  
ρίωνες. μὴ παρόντος δὲ τοῦ πρώτου, πάλιν ὁ δεύτερος  
3 ἰλάρχου λαμβάνει τάξιν. Ὁ δὲ καθοπλισμὸς τῶν Arma equi-  
ἵππων νῦν ἐστὶ παραπλήσιος τῷ τῶν Ἑλλήνων· τὸ δὲ tum, olim  
παλαιὸν, πρῶτον μὲν θώρακας οὐχ ἔχον, ἀλλ' ἐν parum com-  
4 περιζώμασιν ἐκινδύνευον. ἐξ οὗ πρὸς μὲν τὸ καταβαίνειν moda:  
καὶ ταχέως ἀνακηδᾶν ἐπὶ τοὺς ἵππους ἐτοίμως διέπειντο  
καὶ πρακτικῶς· πρὸς δὲ τὰς συμπλοκάς ἐπισφαλῶς  
5 εἶχον, διὰ τὸ γυμνοὶ κινδυνεύειν. Τὰ δὲ δόρατα κατὰ  
δύο τρόπους ἄπρακτα ἦν αὐτοῖς· καθ' ἓνα μὲν, ἣ  
λεπτὰ καὶ ἁπλαδαρὰ ποιοῦντες, οὔτε τοῦ προτεθέντος  
ἡδύναντο σκοποῦ στοχάζεσθαι, καὶ πρὸ τοῦ γε τὴν  
ἐπιδορατίδα πρὸς τι προσερεῖσαι, κραιπνὰ δ' αὐτῆς  
6 τῆς τῶν ἵππων κινήσεως, τὰ πλείστα συνετρίβετο· πρὸς  
δὲ τούτοις, ἄνευ σαυρωτήρων κατασκευάζοντες, μιᾷ τῇ  
πρώτῃ διὰ τῆς ἐπιδορατίδος ἐχρῶντο πληγῇ, μετὰ δὲ  
ταῦτα κλασθέντων, λοιπὸν ἦν ἄπρακτα αὐτοῖς καὶ  
7 γμάταια. Τόν γε μὴν θυρεὸν εἶχον ἐκ βοείου δέρματος,  
τοῖς ὀμφαλωτοῖς ποπάνοις παραπλήσιοι, τοῖς ἐπὶ τὰς  
θυρίαις ἐπιτιθεμένοις· οἷς ἂν οὔτε πρὸς τὰς ἐπιβολὰς ἦν  
χρῆσθαι, διὰ τὸ μὴ στάσιν ἔχειν· ὑπὸ τε τῶν ὄμβρων  
ἀποδιεσματούμενοι καὶ μυδῶντες, δύσχρηστοι καὶ πρό-

\* In Reg. D. superscriptum *πλαδαρὰ*.

\* Post verba *οὔτε πρὸς τὰς ἐπιβολὰς* excidisse *οὔτε πρὸς τὰς ἐπιβολὰς* suspicatus est Reisk.

res agminis assumunt. Qui primus turmae ductor est electus, turmae praest; reliqui Decurionum locum obtinent: sed omnes eodem nomine *Decuriones* vocantur. Quoties vero primus abest, secundus pro turmae praefecto se gerit. *Armatura* porro *equorum* nunc quidem Graecanicæ est similis: at non ita olim. Primum enim *loricas* non habebant; sed sola veste succincti pugnabant: ex quo fiebat, ut ad descendendum quidem et celeriter insiliendum in equos prompti essent atque expediti; inter pugnandum vero periculis objicerentur, ut qui nudi dimicabant. *Hastæ* deinde dinabus de caenis erant illis inutiles. Prior ratio

est, quod, quum graciles eas et tremulas facerent, neque ad propositum scopum poterant collimare, et, priusquam etiam cuspis aliquo defigeretur, concussæ pleræque ipsæ equorum agitatione frangebantur. Ad hæc, quum sine cuspidē in ima parte eas facerent, ad unicum et primum illum ictum his utebantur, quando mucrone feriebant; deinde fractæ, nulli amplius usui erant. *Scutum* vero illis erat e bovillo corio, ad instar eorum umbilicorum liborum, quæ sacrificiis moris est imponere: quæ scuta nec adversus impetum hostium valebant, quum firmitatem non haberent; et, ubi imbris corrupta atque madore resoluta sunt, cum jam

deinde, ad  
morem  
Græcorum,  
in melius  
mutata.

τερον ἦσαν, καὶ νῦν ἔτι γίνονται παντελῶς. Διόπερ<sup>8</sup>  
ἀδοκίμου τῆς χρείας οὔσης, ταχέως μετέλαβον τὴν  
Ἑλληνικὴν κατασκευὴν τῶν ὅπλων. ἐν ᾗ τῶν μὲν δο-<sup>9</sup>  
ράτων τὴν πρώτην εὐθείας τῆς ἐπιδορατίδος πληγὴν  
εὐστοχον ἅμα καὶ πρακτικὴν γίνεσθαι συμβαίνει,  
διὰ τὴν κατασκευὴν ἀτρεμοῦς καὶ στασίμου τοῦ δόρα-  
τος ὑπάρχοντος· ὁμοίως δὲ καὶ τὴν ἐκ μεταλήψεως τοῦ  
σαυρωτῆρος χρείαν, μόνιμον καὶ βίαιον. Ὁ δ' αὐτὸς<sup>10</sup>  
λόγος καὶ περὶ τῶν θυρεῶν· καὶ γὰρ πρὸς τὰς ἐπιβολὰς  
καὶ πρὸς τὰς ἐπιθέσεις ἰστηκυῖαν καὶ ὀρεταγμένην  
ἔχουσι τὴν χρείαν. Ἀ συνιδόντες, ἐμμίσαντο ταχέως.<sup>11</sup>  
Ἀγαθοὶ γὰρ, εἰ καὶ τινες ἕτεροι, ἑμεταλαβεῖν ἔβη, καὶ  
ζηλῶσαι τὸ βέλτιον<sup>d</sup> καὶ Ῥωμαῖοι.

Convenient  
in armis,  
loco a Coa.  
edicto.

XXVI. Τοιαύτην δὲ ποιησάμενοι τὴν διαίρεσιν οἱ  
χιλίαρχοι, καὶ ταῦτα παραγγείλαντες περὶ τῶν ὅπλων,  
τότε μὲν ἀπέλυσαν τοὺς ἀνδρας εἰς τὴν οἰκίαν. παρα-<sup>2</sup>  
γενομένης δὲ τῆς ἡμέρας, εἰς ἣν ὤμοσαν ἀθροισθῆναι  
πάντες ὁμοίως εἰς τὸν ἀποδειχθέντα τόπον ὑπὸ τῶν  
ὑπάτων· (τάττει δ' ὡς ἐπίπαν ἑκάτερος χωρὶς τὸν τόπον<sup>3</sup>  
τοῖς αὐτοῦ στρατοπέδοις· ἑκατέρῳ γὰρ δίδοται τὸ μέρος  
τῶν συμμάχων, καὶ δύο τῶν Ῥωμαϊκῶν στρατοπέδων)  
παραγίνονται<sup>e</sup> δὴ πάντες ἀδιαπτῶτως οἱ καταγγρα-<sup>4</sup>  
φέντες, ὡς ἂν μηδεμιᾶς ἄλλης συγχωρουμένης προ-

<sup>b</sup> ὀρεταμένην voluit Reisk. Et sic exposuerunt Lipsius et Cassaub. <sup>c</sup> ῥωμα-  
καλιῶ Aug. <sup>d</sup> Abest vulgo καὶ. <sup>e</sup> δὴ πάντες, ex copj. scripsi. Vulgo δὲ  
πάντες.

ante non magno usui fuerint, tunc  
plane inutilia evadunt. Quare quum  
istorum armorum usum experientia  
reprobaret; mox Græcanicam armo-  
rum structuram suæ loco adoptarunt:  
qua fit, ut, hastam quod attinet, pri-  
mus statim mucronis ictus dirigi recte  
possit, atque efficax sit; eo quod ita  
conficitur hasta, ut stabilis sit, non  
tremula; et similiter, ut, versa hasta,  
cuspidis usus firmus sit ac violentus.  
Eadem ratio et in scutis: nam et adver-  
sus eminus et adversus cominus in-  
gruentia firmum atque certum usum  
præstant. Quod ut animadverterunt,  
cito sunt imitati. Romani enim, si qui

alii, facile aliorum mores adascunt, et,  
quod est melius, amulantur.

XXVI. Tribuni militum postquam  
hujusmodi partitionem instituerunt,  
et hæc super armis dederunt mandata,  
unumquemque domum remittunt. Ubi  
vero dies adest, ad quam se eo, quem  
consul designavit, loco conventuros pa-  
riter omnes jurarunt; (scire autem se-  
paratim uterque consul locum suis  
legionibus ad conveniendum edixit;  
utrique enim eorum sua pars auxilio-  
rum attribuitur, et Romanæ legiones  
duæ:) ibi tum omnes qui sunt con-  
scripti, adveniunt indubitanter et ne-  
cessario; quippe alia nulla prorsus

φάσεις τοῖς ἑξορκισθεῖσι, πλὴν ὀρνιθίας καὶ τῶν ἀδ-  
 5 νάτων. Ἀθροισθέντων δὲ καὶ τῶν συμμάχων ὁμοῦ τοῖς Socii.  
 Ῥωμαίοις, τὴν μὲν οἰκονομίαν καὶ τὸν χειρισμὸν ποι-  
 οῦνται τούτων αὐτῶν οἱ ἑκαβεσταμένοι μὲν ὑπὸ τῶν  
 ὑπάτων ἄρχοντες, προσαγορευόμενοι δὲ Πραιφεκτοι, Praefecti  
 6 δώδεκα τὸν ἀριθμὸν ὄντες. οἱ πρῶτοι μὲν τοῖς ὑπάτοις sociorum.  
 τοὺς ἐπιτηδαιοτάτους πρὸς τὴν ἀληθινὴν χρεῖαν ἐκ πάν-  
 των τῶν παραγεγονότων συμμάχων, ἱππεῖς καὶ πεζοὺς,  
 ἐπλέγουσι, τοὺς καλουμένους Ἐκτραορδιναρίους, ὃ μισθ- Extraordi-  
 7 νημενόμενοι ἐπiléκτους δηλοῖ. Τὸ δὲ πλῆθος γίνε- narii.  
 ται τὸ πᾶν τῶν συμμάχων, τὸ μὲν τῶν πεζῶν, πάρισον  
 τοῖς Ῥωμαῖκοῖς στρατοπέδοις, ὡς τὸ πολὺ· τὸ δὲ τῶν  
 8 ἱππῶν, ἑξήκασιον. ἐκ δὲ τούτων λαμβάνουσιν, τῶν  
 μὲν ἱππῶν, εἰς τοὺς ἐπiléκτους, ἐπικεικῶς τὸ τρίτον μέρ-  
 9 ος· τῶν δὲ πεζῶν, τὸ πέμπτον. τοὺς δὲ λοιποὺς διέδωκεν  
 εἰς δύο μέρη, καὶ καλοῦσι τὸ μὲν δεξιὸν, τὸ δ' εὐάνυμον Alae socio-  
 10 κείρας. Τούτων δ' εὐτερπῶν γινομένων, παραλαβόντες rum.  
 οἱ χιλιάρχοι τοὺς Ῥωμαίους ὁμοῦ καὶ τοὺς συμμάχους,  
 κατιστρατοπέδουσιν· εἰς ὑπάρχοντος παρ' αὐτοῖς θεω- Dispositio  
 11 ρήματος ἀπλοῦ περὶ τὰς παρεμβολὰς, ᾧ χρῶνται πρὸς exercitus.  
 πάντα καιρὸν καὶ τόπον. Διὸ καὶ δοκεῖ μοι πρέπειν τῷ

<sup>1</sup> καθισταμένοι, Reg. D. Oxon. et ora Herv. cum ora codd. Med. et Aug. Sed Suidas περιελαμβάνει legiti. Mox vero pro ὁράτων, in Oxon. est συμμάχων, quod et Lascaris expressit, *constituti a sociis principes*. Unde suspicor, acripisse Polybium οἱ περιελαμβάνει μὲν ὁπὲ τῶν συμμάχων, καθισταμένοι (vel καθισταμένοι) δὲ ὁπὲ τῶν ὁράτων ἄρχοντες, *commendati quidem a sociis, constituti vero a Consulibus duces*. <sup>2</sup> τοῖς καλουμένοις correxit Casaub. Libri omnes τούτοις καλοῦνται. Sed Suidas τοῖς ἱππικαῖς. Idem Suidas pro ἱππικαῖς dat ἑξήκασιον. <sup>3</sup> δι' ἑκάστων Herv. Oporin. et cod. Med. quod et Casaub. in vera. expressit, *equitum vero dupla*. <sup>4</sup> εὐτερπῶν Herv. Med. Aug.

eorum, qui sacramenta dixerint, excusatio admittitur, praeter auspiciū, et ea quae sunt impossibilia. Ubi vero cum Romanis etiam socii sunt congregati, omnia inter hos seorsim administrant atque gubernant viii a consulibus constituti, quos vocant Praefectos, numero duodecim. Hi ante omnia Consulibus ex universo campu sociorum, qui adsunt, aptissimos ad verum belli usum, equites peditesque, selegunt, quos vocant Extraordines, id nomen, si Graece interpreteris, *Ellechos* valet. Sociorum autem multi-

tudo omnis est, peditum quidem, par ut plurimum legionibus Romanis; equitum vero tripla. Ex his sumunt ad Extraordinarios ex equitibus quidem tertiam fere partem; e peditibus quintam. Reliquos in partes duas tribuunt, earumque alteram *dextrum cornu* vel *alam*; alteram *levam alam* nominant. His rite paratis, tribuni militum Romanas legiones una cum sociis accipiunt, et metari castra incipiunt. Est autem apud illos *una et simplex disponendarum copiarum ratio*; qua omni tempore ac loco utuntur.

καιρῷ, τὸ πειραθῆναι, καθόσον οἶόν τι τῷ λόγῳ, τοὺς ἀκούοντας εἰς ἔννοιαν ἀγαγεῖν τοῦ κατὰ τὰς πορείας καὶ στρατοπεδείας καὶ παρατάξεις χειρισμοῦ τῶν δυνάμεων. τίς γὰρ οὕτως ἐστὶν ἀπεικῶς πρὸς τὰ καλὰ καὶ 12 σπουδαῖα τῶν ἔργων, ὅς οὐκ ἂν βουλευθεῖη μικρὸν ἐπιμελίστερον ἐπιστῆσαι περὶ τῶν τοιούτων, ὑπὲρ ὧν ἅπαξ ἀκούσας, ἐπιστήμων ἔσται πράγματος ἰνὸς τῶν ἀξίαν λόγου καὶ γνώσεως;

CASTRAMENTATIO.

XXVII. <sup>k</sup> Ἔστι δὲ τὸ γένος αὐτῶν τῆς στρατοπεδείας τοῖον δε. Τοῦ κριθέντος αἰὲ τόπου πρὸς στρατοπεδείαν, τούτου τὸν ἐπιτηδεϊότατον εἰς σύνοψιν ἄμα καὶ 1 Praetorium. παραγγελίαν ἢ τοῦ στρατηγοῦ σκηπὴ καταλαμβάνει. τθείσης δὲ τῆς σημαίας, οὗ μέλλουσι πηγύναι ταύτην, 2 ἀπομεινῆται πῆριξ τῆς σημαίας τετράγωνος τόπος, ὅστις πάσας τὰς πλευρὰς ἑκατὸν ἀπείχει πόδας τῆς σημαίας, τὸ δ' ἐμβαδὸν γίνεσθαι τετράπλευρον. τού- 3 του δὲ τοῦ σχήματος αἰὲ παρὰ μίαν ἐπιφάνειαν καὶ πλευρὰν, ἣ τις ἂν ἐπιτηδειοτάτη φαῖη πρὸς τι τὰς ὑδρείας καὶ προνομᾶς, παραβάλλεται τὰ Ῥωμαϊκὰ 4 στρατόπεδα τὸν τρόπον τοῦτον. Ἐξ ὑπαρχόντων χιλι- 4 ἀρχων ἐν ἑκάστῳ στρατοπέδῳ κατὰ τὸν ἄρτι λόγον, δυοῖν δὲ στρατοπέδων ὄντων τῶν Ῥωμαϊκῶν αἰὲ μὲθ' ἑκατέρου τῶν ὑπάτων φανερόν, ὅτι δώδεκα χιλιάρχους ἀνάγκη συστρατεύειν ἑκατέρῳ τῶν ὑπάτων. 5 1 τίθισι δὲ 5

Tribunorum tentoria.

<sup>k</sup> Codex Urb. hoc loco Titulum habet: τῶν Ἀσλάτων, id est, de CASTRIS.  
<sup>l</sup> Sic Reg. D. et Oxon. Ceteri vulgo τείνει δὲ.

Propterea visum mihi opportunum jam esse, ut, quantum ejus fieri ver- bis poterit, efficiam, quo audientes modum rationemque illorum cogno- scant disponendi copias in agmine du- cendo, in metandis castris, et in acie instruenda. Nam quis adeo alienus sit ab iis, quæ pulchra et præclara sunt, ut paullo accuratius animum istis nolit intendere? quæ si semel perceperit, rei inter alias memorabilis ac scitu dignæ evadet peritus?

XXVII. Est autem Castramentatio Ro- manorum hujusmodi. Quoties locus castris est captus, partem illius, quæ ad prospiciendum et ad mandata danda

fuerit commodissima, prætorium occu- pat. Vexillo autem eo loci posito, ubi prætorium sunt fixuri; spatium quadratum circa ipsum vexillum sic metiuntur, ut ab hoc latera omnia centum distent pedes, et area fiat du- centorum quoquoersum pedum. Ad unum semper figure hujus latus, quod aquationibus pabulationibusque oppor- tunissimum visum fuerit, Romanæ legiones tali modo collocantur. Quam- sint in quaque legione tribuni sex, ut modo dicebamus, et quum binas uter- que consul legiones secum habent; palam est, duodecim in utriusque ex- ercitu tribunos necessario versari. Sta-

τὰς τούτων σκηναὶς ἐπὶ μίαν εὐθείαν ἀπάσας, ἥ τις ἔστί παρὰλληλος τῇ τοῦ τετραγώνου προκριθεῖση πλειυρᾷ, πειντήκοντα δ' ἀπείχει πόδας ἀπ' αὐτῆς· ἵπποις, ἅμα δ' ὑποζυγίοις, καὶ τῇ λοιπῇ τῶν χιλιάρχων ἀποσκευῇ, ὁτόκος. αἱ δὲ σκηναί, τοῦ προσηρημένου σχήματος εἰς τοῦμπαλιν ἀπιστραμμέναι πῆγνυνται πρὸς τὴν ἐκτὸς ἐπιφάνειαν· <sup>1</sup> ἢ νοεῖσθαι, καὶ καλεῖσθαι δὲ καθάπαξ ἡμῖν 7 αἰ, τοῦ παντὸς σχήματος κατὰ πρόσωπον. ἀπιστᾷσι δ' ἀλλήλων μὲν ἴσοι αἱ τῶν χιλιάρχων σκηναί· τοσοῦτον δὲ τόποι, ὥστε παρ' ὅλον τὸ πλάτος αἰεὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν στρατοπέδων παρέκειν.

XXVIII. Ἀπομειρηθέντων δὲ πάλιν ἑκατὸν ποδῶν εἰς Tentoria <sup>legionum.</sup> τὸ πρόσθεν κατὰ πάσας τὰς σκηναὶς, λοιπὸν ἀπὸ τῆς τοῦτο τὸ πλάτος ὀριζούσης εὐθείας, ἥ τις γίγνεται παρὰλληλος ταῖς τῶν χιλιάρχων σκηναῖς, ἀπὸ ταύτης ἄρχονται ποιῖσθαι τὰς τῶν στρατοπέδων παρεμβολὰς, 2 χιερίζοντες τὸν τρόπον τοῦτον. Διχοτομήσαντες τὴν <sup>Equitum.</sup> προσηρημένην εὐθείαν, ἀπὸ τούτου τοῦ σημείου πρὸς ὀρθὰς τῇ γραμμῇ, τοὺς ἑκπτεῖς <sup>2</sup> ἀντίους ἑαυτοῖς ἑκατέρου τοῦ στρατοπέδου παρεμβάλλουσι, πειντήκοντα διέχοντας πόδας ἀλλήλων, μίσην ποιοῦντες τὴν τομὴν τοῦ 3 διαστήματος. ἔστι δ' ἡ τε τῶν ἑκπτεῶν καὶ τῶν πεζῶν σκηνοποιῖα παραπλήσιος· γίγνεται γὰρ τὸ ὅλον σχῆμα

<sup>1</sup> ἢ νοεῖσθαι correxit Casaub. cum mendose libri partim ἢ ἐν ἑσθαι, partim ἢ εἶσθαι darent. <sup>2</sup> ἀντίους ἀντίαι Aug. Reg. D. Oxon.

tuunt igitur horum omnia tentoria ad lineam unam rectam, quae parallela sit quadrati illius lateri ei, quod praeter ceteris electum fuerit: abest autem ab eo pedes quinquaginta, ut equis, iumentis, et reliquis tribunorum impedimentis sit locus. Locantur autem tentoria ita, ut aversa a figura jam descripta in exteriorem partem spectent: quam partem cogitet lector velut anteriorem, ac frontem totius figurae; atque ita plane semper a nobis illa vocabitur. Distant vero inter se tribunorum tentoria pari intervallo; coque tanto, ut per totam latitudinem Romanarum legionum porrigantur.

XXVIII. Deinde rursus inita men-

sura pedum centum, ab omnibus tribunorum tentoriis antrosum progrediendo; jam a linea, quae spatium hoc secundum totam latitudinem terminat et parallela est tentoriis tribunorum, ab illa, inquam, linea *legiones* locare incipiunt. Atque id quidem hoc modo administrant. Praedicta linea in duas partes secta, lineam a puncto sectionis ad rectos angulos ductas *equites legionis* utriusque applicant, ex adverso sibi oppositos, et pedum quinquaginta intervallo inter se disjunctos, cujus intervalli medium sectio illa obtinet. Est autem tentoriorum in equite et pedite par ac similis ratio. Fit enim universa figura et manipuli

ἰσάζειν αἰεὶ συμβαίνει πάντα τὰ μέρη κατὰ τὸ μῆκος, ὁ δὲ διὰ τὴν τοῦ βάθους διαφορὰν. Αὐτοὶ δὲ πεντήκοντα Principum.

πόδας ἅφ' ἑκατέρων τούτων ἀποστήσαντες, ἀντίους παρεμβάλλουσι τοῖς Τριαρίοις τοὺς Πρίγκιπας. νεύοντων δὲ καὶ τούτων εἰς τὰ προειρημένα διαστήματα, δύο αὐταὶ πάλιν ἀποτελοῦνται ρύμαι, τὰς μὲν ἀρχὰς ἀπὸ τῆς αὐτῆς εὐθείας λαμβάνουσαι καὶ τὰς εἰσβολὰς, ὁμοίως τοῖς ἰκπεῦσιν, ἐκ τοῦ πρὸ τῶν χιλιάρχων ἐκατομπίδου διαστήματος, λήγουσαι δὲ πρὸς τὴν καταπικρὺ τῶν χιλιάρχων πλευρὰν τοῦ χάρακος, ἣν ἐξ ἀρχῆς ὑπεβίμεθα κατὰ πρόσωπον εἶναι τοῦ παντός σχήματος. Μετὰ δὲ τοὺς Πρίγκιπας, ὅπισθεν τούτων ὁμοίως ἔμπαντιν βλίσκοντα, συμπαύοντα δὲ, τὰ σχήματα τιθέντες, τοὺς Ἀσάτους παρεμβάλλουσι. Δέκα δὲ σημαίας ἔχοντων ἀπάντων τῶν μερῶν κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς διαίρεσιν, πάσας ἴσας συμβαίνει γίνεσθαι τὰς ρύμας καὶ κατὰ τὸ μῆκος, καὶ τὰς ἀποτομὰς ἰσάζειν αὐτῶν τὰς πρὸς τῇ κατὰ τὸ πρόσωπον πλευρᾷ τοῦ χάρακος πρὸς ἣν καὶ τὰς τελευταίας σημαίας ἐπιστρέφοντες στρατοπεδεύουσιν.

XXX. Ἀπὸ τῶν Ἀσάτων πεντήκοντα πάλιν διαλείποντες πόδας, τοὺς τῶν συμμάχων ἰκπεῖς ἀντίους παρεμβάλλουσι τούτοις ποιούμενοι τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῆς

Locus sociorum, in castris.

Ἱ Ignorant πάλιν Reg. D. Oxon. Ἱ βλίσκοντα correxi monente Reiskio. Vulgo omnes βλίσκοντας. Ἱ καὶ κατὰ τὸ μῆκος. Conjunctionem tollendam monuerunt Reisk. et Gron. Ἱ τὰς πρὸς τῇ ἀδελφῇ ex Oxon. Ceteri vulgo τὰ πρὸς τῇ.

merus virorum, semper tamen metationum longitudo est æqualis, propter latitudinis variationem. Rursus autem pedum quinquaginta ab his utriusque intervallo, ex adverso Triariorum Principes collocant. Qui quum et ipsi in illa, quæ commemoravimus, intervallo vergant; duæ ecce rursus sunt viæ, principia atque aditus ab eadem recta linea sumentes cum equitibus, ab area nempe illa centum pedum, quæ ante tribunorum est sedem; desinentes vero in latus illud castrorum, quod tribunis ex adverso situm est, quod initio posuimus universæ figuræ frontem esse. Post Principes et ab

eorum tergo locant Hastatos, retrorsum iterum spectantes, figuris autem, quas occupant utrique, se invicem contingentibus. Quum autem in quaque legionis parte, ex divisione initio exposita, sint manipuli decem, viæ omnes pari etiam sunt longitudine, et earum extrema quoque æqualiter pertinent ad latus illud quod est frons castrorum; quo etiam conversi postremi manipuli tendunt.

xxx. Ab Hastatis relicto iterum quinquaginta pedum intervallo, Sociorum equites locant adversos; ab eadem cum superioribus linea incipientes, et in eadem recta desinentes.

αὐτῆς εὐθείας, καὶ λήγοντες ἐπὶ τὴν αὐτήν. ἔστι δὲ τὸ 2  
 πλῆθος τῶν συμμάχων, ὡς ἐπάνω προεῖπα, τὸ μὲν τῶν  
 πεζῶν πέντε τοῖς Ῥωμαϊκοῖς στρατοπέδοις, λιπὼν  
 τοῖς ἐπιλείπτοις· τὸ δὲ τῶν ἱππέων διπλάσιον, ἀφρη-  
 μένου καὶ τούτων τοῦ τρίτου μέρους εἰς τοὺς ἐπιλείπτους.  
 διὸ καὶ τὸ βάθος αὖξοντες τούτοις πρὸς λόγον ἐν ταῖς 3  
 στρατοπεδευτικοῖς σχήμασι, πειρῶνται κατὰ τὸ μῆκος  
 ἱξισοῦν τοῖς τῶν Ῥωμαίων στρατοπέδοις. Ἀποτελε- 4  
 σθαισὼν δὲ τῶν ἀπασῶν πέντε δίοδων, αὖθις εἰς τοῦρ-  
 παλιν ἀπαστραμμένας ὁμοίως τοῖς ἱππεῦσι τιθείας τὰς  
 τῶν συμμαχικῶν πεζῶν σημαίας, αὖξοντες τὸ βάθος  
 πρὸς λόγον, βλεπούσας δὲ πρὸς τὸν χάρακα καὶ πρὸς  
 τὰς ἐκ τῶν πλαγίων ἐπιφανείας ἱκατίρας. Καθ' ἑκά- 5  
 στην δὲ σημαίαν τὰς πρώτας ἀφ' ἱκατίρου τοῦ μέρους  
 σκηναὶς οἱ ταξίαρχοι λαμβάνουσιν. Ἀμα δὲ τὸν προει-  
 ρημένον τρόπον παρεμβάλλοντες, καθ' ἑκάστον μέρος  
 τὸν ἑκτον οὐλαμὸν ἀπὸ τοῦ πέμπτου πινύκοντα πόδας  
 ἀφιστᾶσι, παραπλησίως δὲ καὶ τὰς τῶν πεζῶν τάξεις·  
 ὅσπερ γίγνεσθαι καὶ ταύτην ἄλλην διὰ μέσων τῶν 6  
 στρατοπέδων δίοδων, ἱππάρσιοι μὲν πρὸς τὰς ῥύμας,  
 παράλληλον δὲ ταῖς τῶν χιλιάρχων σκηναῖς, ἣν κα-  
 λουσι πέμπτην, διὰ τὸ παρὰ τὰ πέμπτα τάγματα  
 παρῆκειν.

XXXI. Ὁ δ' ὑπὸ τὰς τῶν χιλιάρχων σκηναὶς ὅπισθεν

<sup>a</sup> *πέμπτη τάγματα* correxit Casaub. cum *πέντε τάγματα* darent libri omnes.

Multitudo sociorum, ut jam supra dixi, peditum quidem par est Romanis legionibus, demtis extraordinariis: equitum vero dupla, postquam et ex illorum numero pars tertia in extraordinarios est detracta. Idcirco in castrametationum pedaturis instituendis, pro rata ad horum latitudinem adjiciendo, efficere conantur, ut longitudine pares sint Romanis legionibus. Ubi vero jam absolutæ sunt quinque intercurrentes viæ, rursus manipulos peditum sociorum similiter equitibus apponunt ab illis aversos, et latitudinem his pro portione augent: spectantque hi manipuli vallum versus ac

duo utrimque latera castrorum. In singulis autem ordinibus, ab utraque parte, prima tentoria centuriones occupant. Dum vero ea quam indicavi ratione castra metantur, simul in quaque parte sextam turrim a quinta spatio pedum quinquaginta separant, idemque pariter in peditum manipulis observant. Ita fit eo loco alius transitus per media castra, qui vias prædictas e transverso secat, tentoriis vero tribunorum parallelus est. Cum transitum Romani, quia secundum quintos ordines pergit, viam *Quintianam* nominant.

xxxI. Qui *tribunorum tentoriis a*

Via quin-  
tana.

τόπος ὑποπεπτακὴς, ἐξ ἑκατέρου δὲ τοῦ μέρους τῆς τοῦ <sup>Forum et</sup>  
<sup>Quæstor-</sup>  
στρατηγίου περιστάσεως παρακείμενος, ὃ μὲν εἰς ἀγο- <sup>rium in</sup>  
ρὰν γίγνεται τόπος, ὃ δ' ἕτερος τῶν τε <sup>castris.</sup> ταμίας, καὶ ταῖς  
2 αἵμα τούτῃ χορηγαίαις. ἀπὸ δὲ τῆς ἐφ' ἑκάτερα τελευ-  
ταίας τῶν χιλιάρχων σκηπῆς κατόπιν, οἳ οἱ ἐπιπάμπιοι  
ἔχοντες τάξιν πρὸς τὰς σκηπῆς, οἱ τῶν ἐπιλέκτων ἱππέων <sup>Selecti ex</sup>  
ἀπόλοιπτοι, καὶ τινες τῶν <sup>extraordi-</sup>  
<sup>nariis.</sup> ἑθελοντηδὸν στρατευομένων τῇ  
τῶν ὑπάτων χάριτι, πάντες οὗτοι στρατοπεδεύουσι παρὰ <sup>Evocati.</sup>  
τὰς ἐκ τῶν πλαγίων τοῦ χάρακος ἐπιφανείας, βλέπον-  
τες οἱ μὲν ἐπὶ τὰς τοῦ <sup>3</sup> ταμισίου παρασκευῆς, οἱ δ' ἐκ  
3 θατέρου μέρους εἰς τὴν ἀγορὰν. ὥς δ' ἐπὶ τὸ πολὺ  
συμβαίνει τούτοις, μὴ μόνον στρατοπεδεύειν σύνεγγυς  
τῶν ὑπᾶτων, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς πορείας, καὶ κατὰ  
τὰς ἄλλας χρείας, περὶ τὸν ὑπατον καὶ τὸν ταμίαν  
4 ποιεῖσθαι τὴν ἐπιμέλειαν, καὶ τὴν ὅλην διατριβὴν. Ἀν-  
τίκεινται δὲ τούτοις, ἐπὶ τὸν χάρακα βλέποντες, οἱ τὴν  
παραπλήσιον χρείαν παρεχόμενοι πεζοὶ τοῖς προειρη-  
5 μένοις ἱππεῦσιν. Ἐξῆς δὲ τούτοις δίοδος ἀπολείπεται,  
πλάτος ποδῶν ἑκατὸν, παραάλληλος μὲν ταῖς τῶν χιλι-  
άρχων σκηπαῖς, ἐπὶ θάτερα δὲ τῆς ἀγορᾶς καὶ τοῦ στρα-  
τηγίου καὶ τοῦ ταμισίου παρατείνουσα παρὰ πάντα τὰ  
6 προειρημένα μέρη τοῦ χάρακος. Παρὰ δὲ τὴν ἀντιῶν <sup>Extraordi-</sup>  
<sup>narium</sup>  
<sup>tentoria.</sup> πλευρὰν ταύτης, οἱ τῶν συμμαχῶν ἱππεῖς ἐπίλειπτοι στρα-

<sup>2</sup> στρατηγίου περιστάσεως correxi, monente Ernestio: vulgo omnes στρατηγῶν παραστάσεως. <sup>3</sup> Fori. ταμίαις scripsit Polybius: et sic dare debuerat Aug. in quo a prima manu fuit ταμίαις. <sup>4</sup> ἑθελοντῶν Aug. Urb. ἑθελοντῶν Reg. D. <sup>5</sup> ταμίαις Herv. Med.

tergo subjacet locus, et circuitum prætorii ab utraque parte attingit; ejus unam partem occupat forum; alteram quæstor, cum rebus exercitus necessariis, quæ illum sequuntur. Ab extremo vero in utraque parte tribunatio tentorio retrorsum, veluti forcipis figuram cum ipsis tribunorum tentoriis efficientes, metantur selecti ex equitibus extraordinariis, et eorum nonnulli, qui alio in gratiam consulis militent: omnes hi secundum latera castrorum locati, spectant partim quæstorii apparatus, partim, qui his sunt oppositi, forum. Ac fere solent isti non metari

tantum prope consulem; verum etiam, quoties agmen ducitur, aut aliud aliud quod negotium suscipitur, consuli et quæstorii præsto esse, et circa eos continenter agere. His a tergo opponuntur, spectantes versus vallum, pedites qui similia modo dictis equitibus ministeria obeunt. Post hos vero via relinquitur pedes centum lata; quæ, tentoriis tribunorum parallela, ab altera parte fori, prætorii ac quæstorii, omnibus castrorum partibus, quæ hactenus expositæ sunt, præstenditur. Ad superius vis hujusce latus extraordinarii sociorum equites castrametantur.

Extranei  
socii.

Castrorum  
species si-  
milis urbi.

Spatium  
inter ten-  
toria ac  
vallum.

τοπιθεύουσι, βλέποντες ἐπὶ τε τὴν ἀγορὰν ἅμα καὶ τὸ  
στρατήγιον, <sup>b</sup> καὶ τὸ ταμιεῖον. κατὰ μίσην δὲ τῇ  
τούτων τῶν ἱππέων παρεμβολήν, καὶ κατ' αὐτὴν τὴν  
τοῦ στρατηγίου περίστασιν, δίοδος ἀπολείπεται περὶ  
κατὰ ποδῶν, φέρουσα μὲν ἐπὶ τὴν ὀπίσθην πλευρὰν τῆς  
στρατοπεδείας, τῇ δὲ τάξει πρὸς ὀρθὰς κειμένη τῇ  
προειρημένῃ πλατείᾳ: τοῖς δ' ἱππεῦσι τούτοις ἀντίτυποι<sup>8</sup>  
τίθενται πάλιν οἱ τῶν συμμάχων ἐπίλεκτοι πεζοὶ, βλέ-  
ποντες πρὸς τὸν χάρακα, καὶ τὴν ὀπίσθην ἐπιφανείαν τῆς  
ἄλλης στρατοπεδείας. Τὸ δ' ἀπολειπόμενον ἐξ ἐκατέρου<sup>9</sup>  
τοῦ μέρους τούτων κένωμα παρὰ τὰς ἐκ τῶν πλαγίων  
πλευρὰς, δίδεται τοῖς ἀλλοφύλοις καὶ τοῖς ἐκ τοῦ  
καίρου<sup>c</sup> προσγιγνομένοις συμμάχοις.  
Τούτων δ' οὕτως ἐχόντων, τὸ μὲν σύμπαν σχῆμα<sup>10</sup>  
γίγνεται τῆς στρατοπεδείας τετράγωνον ἰσόπλευρον· τὰ  
δὲ <sup>d</sup> κατὰ μέρος ἤδη τῆς τε ῥυμοτομίας ἐν αὐτῇ, καὶ  
τῆς ἄλλης οἰκονομίας, πόλει παραπλησίαν ἔχει τὴν  
διάθεσιν. Τὸν δὲ χάρακα τῶν σκηνῶν ἀφιστᾷσι κατὰ<sup>11</sup>  
πάσας τὰς ἐπιφανείας διακοσίους πόδας. τοῦτο δὲ τὸ  
κένωμα πολλὰς καὶ δοκίμους αὐτοῖς παρέχεται χρείας.  
πρὸς τε γὰρ τὰς εἰσαγωγὰς, καὶ τὰς ἐξαγωγὰς τῶν<sup>12</sup>  
στρατοπέδων εὐφωῶς ἔχει καὶ δεόντως· ἕκαστοι γὰρ κατὰ  
τὰς ἑαυτῶν ῥύμας εἰς τοῦτο τὸ κένωμα ποιοῦνται τὴν

<sup>b</sup> Verba καὶ τὸ ταμιεῖον, absunt ab Aug. (a pr. manu) et ab Urb. Reg. D. Oxon. <sup>c</sup> προσγιγνομένοις Reg. D. Oxon. <sup>d</sup> κατὰ μέρος ἤδη Oxon.

tur, versus forum simul et prætorium ac quæstorium prospicientes. Ad media horum equitum tentoria, ex adverso ejus loci quem occupat prætorium, via relinquitur pedum quinquaginta, quæ ad posticum latus castrorum ducit, atque sua directione latæ ei viæ, quam paulo ante diximus, ad angulos rectos incumbit. Jam vero pone equites istos locantur sociorum *pedites extraordinarii*, vallum et universorum castrorum posteriorem partem respicientes. Quod vero ab istis utrimque relinquitur vacui spatii, lateribus castrorum hinc et inde obversat,

illud extraneis et qui forte pro tempore adfuerint sociis attribuitur.

Hæc quum ita se habeant, universam quidem *castrorum forma* est *quadrata æquilatera*: viarum vero in illis directiones et reliqua partium dispositio *speciem urbi similem* præbet. Porro inter vallum ac tentoria spatium quaquaversum pedum ducentorum interjiciunt: et est illis hic vacuus locus ad res multas easque eximias magno usui. Nam et ut induci educique rite ac commodè legiones queant, præstat id spatium: quippe omnes per suas quique vias in hoc spatium egrediuntur;

ἔξοδοι, ἀλλ' οὐκ εἰς μίαν συμπίπτοντες ἀνατρέπουσι  
 13 καὶ συμπατοῦσιν ἀλλήλους. <sup>ε</sup>τάς τε τῶν παρεισα-  
 γομένων θρεμμάτων, καὶ τὰς ἐκ τῶν πολεμίων λείας εἰς  
 14 τοῦτο παράγοντες, ἀσφαλῶς τηροῦσι τὰς νύκτας. τὸ  
 δὲ μέγιστον, ἐν ταῖς ἐπιθέσεσι ταῖς νυκτεριναῖς, οὔτε  
 πῦρ, οὔτε βέλος ἐξικνεῖται πρὸς αὐτοὺς, πλὴν <sup>ε</sup>τελείως  
 ὀλίγων· γίγνεται δὲ καὶ ταῦτα σχεδὸν ἀβλαβῆ, διὰ τε  
 τὸ μέγεθος τῆς ἀποστάσεως, καὶ διὰ τὴν τῶν σκηνῶν  
 περίστασιν.

XXXII. <sup>ε</sup>Δεδομένου δὲ τοῦ πλήθους καὶ τῶν πεζῶν Universum  
spatium ca-  
strorum.  
 καὶ τῶν ἱππίων καθ' ἑκατέραν τὴν πρόθεσιν, ἂν τε  
 τετρακισχιλίους, ἂν τε πεντακισχιλίους εἰς ἕκαστον  
 στρατόπεδον ποιῶσι, παραπλησίως δὲ καὶ <sup>ε</sup>τῶν σημαιῶν  
 τοῦ τε βάθους, καὶ τοῦ μήκους, <sup>ε</sup>καὶ τοῦ πλήθους δεδο-  
 μένου, πρὸς δὲ τούτοις τῶν κατὰ τὰς διόδους καὶ  
 πλατείας διαστήματων, ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἄλλων  
 2 ἀπάντων δεδομένων· συμβαίνει τοῖς βουλομένοις συν-  
 ιφιστάνειν καὶ τοῦ χωρίου τὸ μέγεθος, καὶ τὴν ὅλην  
 3 <sup>ε</sup>περίμετρον τῆς παρεμβολῆς. Ἐὰν δὲ ποτε πλεονάζῃ Quid fiat, si  
major nu-  
merus so-  
ciorum.  
 τὸ τῶν συμμάχων πλήθος, ἢ τῶν ἐξ ἀρχῆς συστρα-  
 4 τευομένων, ἢ τῶν ἐκ τοῦ καιροῦ προσγιγνομένων· τοῖς  
 μὲν ἐκ τοῦ καιροῦ, πρὸς τοῖς προειρημένοις, καὶ τοῖς

<sup>ε</sup> τά τε τῶν σημαιῶν. Aug. <sup>ε</sup> τιλίως Reg. D. Oxon. <sup>ε</sup> δεδομένου Aug. Urb. Oxon. et Reg. D. sed in hoc ab alia manu insertum iota, ut sit δεδομένου. <sup>ε</sup> τῶν σημαιῶν correxi cum Reiskio, cum h. l. vulgo omnes darent σημείων. <sup>ε</sup> καὶ τοῦ πλάτους sua auctoritate edidit Casaubonus. <sup>ε</sup> Post περίμετρον videtur intercidiisse verbum γῶναι aut aliud simile.

neque, in eandem viam concursu facto omnium, sese invicem evertunt ac conculcant. Ad hæc prædam, sive pecudum quæ e vicinis locis subinde abiguntur, sive illam quæ hostibus admittitur, in hunc locum cogunt, et tuto ibi per noctes custodiunt. Maximum vero est, quod in nocturnis invasionibus neque ignis neque telum ad eos pertingit, nisi perquam rarissime, et id quoque fere sine ullo damno; cum propter intervalli latitudinem, tum propter tentoriorum ambitum.

XXXII. Quum igitur data sit qua peditum qua equitum multitudo, pro

VOL. II.

utraq; ratione, sive quatuor sive quinque millium fecerint legiones; dataque sit pariter vexillorum (sive ordinum) profunditas, longitudo, ac numerus; denique quum et intervalla viarum, sive arctiorum sive latiorum, ceteraque omnia data sint; facile est iis, qui attendere voluerint, magnitudinem etiam spatii totius, atque universum castrorum ambitum simul intelligere. Quod si vero major aliquando sociorum adsit copia, qui vel ab initio expeditionis comites fuerint, vel pro tempore postea advenerint: istis quidem, quos occasio adduxit, præter

<sup>1</sup> παρὰ τὸ στρατήγιον ἀνακληροῦσι τόπους, τὴν ἀγορὰν καὶ τὸ ταμιεῖον συναγαγόντες εἰς αὐτὸν τὸν κατεπείγοντα πρὸς τὴν χρεῖαν τόπον· τοῖς δ' ἐξ ἀρχῆς συνεκπορευομένοις, ἂν ἢ πλῆθος ἰκανώτερον, ῥύμην μίαν ἐξ ἑκατέρου τοῦ μέρους τῶν Ῥωμαϊκῶν στρατοπέδων πρὸς ταῖς ὑπαρχούσαις παρὰ τὰς ἐκ τῶν πλαγίων ἐπιφανείας παρατιθείας. Πάντων δὲ τῶν τε τεττάρων στρατοπέδων καὶ τῶν ὑπ' αὐτῶν ἀμφοτέρων εἰς ἓνα χάρακα συναβροισθέντων οὐδὲν ἕτερον δεῖ νοεῖν, πλὴν <sup>m</sup> δύο στρατιάς, κατὰ τὸν ἄρτι λόγον παρεμβεβληκυίας, ἀντεστραμμένας αὐταῖς συνηρμόσθαι, συναπτούσας κατὰ τὰς τῶν ἐπιλείπων ἑκατέρου τοῦ στρατοπέδου παρεμβολὰς, <sup>n</sup> οὐς ἐποιεῦμαι εἰς τὴν ὀπίσω βλέποντας ἐπιφάνειαν τῆς ὅλης παρεμβολῆς· ὅτε δὴ συμβαίνει γίγνεσθαι τὸ μὲν σχῆμα παράμηνες, τὸ δὲ χωρεῖν διπλάσιον <sup>o</sup> τοῦ πρόσθεν, τὴν δὲ περίμετρον ἡμιόλιον. <sup>o</sup> Όταν μὲν οὖν συμβαίῃ τοὺς ἑκατέρους ἀμφοτέρους ὁμοῦ στρατοπεδεύειν, οὕτως αἰεὶ χρῶνται ταῖς στρατοπεδείαις· ὅταν δὲ χωρὶς, <sup>r</sup> ἄλλα μὲν ὡσαύτως, τὴν δ' ἀγορὰν, καὶ τὸ ταμιεῖον, καὶ τὸ στρατήγιον, μίσσον τιθείας τῶν δυοῖν στρατοπέδων.

Juncta castra ambo-  
rum consu-  
lam.

Singula castra consu-  
laria.

Sacramen-  
tum ca-  
strense.

XXXIII. Μετὰ δὲ τὴν στρατοπεδεῖαν συναβροισθέντες οἱ χιλιάρχοι, τοὺς ἐκ τοῦ στρατοπέδου πάντας ἑλευθέρους ὁμοῦ καὶ δούλους ὀρκίζουσι, καθ' ἓνα ποιούμενοι

<sup>1</sup> Forsan παρὰ τὸ στρατ. circa prætorium. <sup>m</sup> δύο στρατιάς Reg. D. Oxon. δύο στρατιάς add. cum aliis. <sup>n</sup> οὐς ἐποιεῦμαι et deinde βλέποντας ex conject. correxit Casaub. cum in libris esset οὐς ἐποιεῦμαι μὲν et βλέποντες. <sup>o</sup> τοῦ πρόσθεν Reg. D. Oxon. et margo Herv.

jam dicta, etiam quæ juxta prætorium sunt loca complent; forum et quæstorium in arctius spatium, quod sufficiat necessario usui, contrahentes: iis vero, qui ab initio comitantur, locandis, si major eorum sit numerus, strigam unam ab utraque parte Romanarum legionum ad superiorem metaturationem in utroque latere apponunt. Jam vero si omnes quatuor legiones et convalescentes ambo intra unum vallum fuerint congregati; aliud nihil fingere animo debes, nisi duos exercitus, exposito jam modo locatos, coherere inter se, invicem sibi obversos; contingentes

sese ea parte, qua utriusque exercitus extraordinarii, quos statuebamus tergum universorum castrorum spectare, metantur. Ac tum quidem fit, ut figura sit oblonga, spatium prioris duplum, circuitus sesquialter. Quoties igitur ambo Consules juncta habent castra, semper hoc modo illa disponuntur: quoties vero separata; cetera quidem, ut dictum est, locant; forum vero, et quæstorium, ac prætorium, in medio locant utriusque legionis.

XXXIII. Peracta metatione castrorum, conveniunt in unum Tribuni, et ab omnibus, qui in exercitu

2 τὸν ὄρκισμόν. ὁ δ' ὄρκος ἐστίν· μηδὲν ἐκ τῆς παρε-  
 μβολῆς κλέψειν· ἀλλὰ καὶ ὁ εὖρη τι, τοῦτ' ἀνοίσειν  
 3 ἐπὶ τοὺς χιλιάρχους. Ἐξῆς δὲ τούτοις, διέταξαν τὰς Ministeria  
castrrensia  
militum. σημαίας ἐξ ἑκάστου στρατοπέδου τῶν Πριγκίπων καὶ  
 τῶν Ἀσάτων, δύο μὲν εἰς τὴν ἐπιμέλειαν τοῦ τόπου  
 4 τοῦ πρὸ τῶν χιλιάρχων· τὴν γὰρ διατρίβην ἐν ταῖς  
 Ρκαθημερείαις οἱ πλεῖστοι τῶν Ῥωμαίων ἐν ταύτῃ ποι-  
 οῦνται τῇ πλατείᾳ· διόπερ αἰεὶ σπουδάζουσι περὶ ταύ-  
 5 τῆς, ὡς ραίνηται καὶ καλλύνηται σφίσιν ἐπιμελῶς.  
 τῶν δὲ λοιπῶν ὀκτωκαίδεκα, τρεῖς ἕκαστος τῶν χιλι-  
 6 ἄρχων διαλαγχάνει· τσαῦται γάρ εἰσι τῶν Ἀσάτων  
 καὶ Πριγκίπων ἐν ἑκάστῳ στρατοπέδῳ σημαῖαι, κατὰ  
 7 τὴν ἄρτι ρηθείσαν διαίρεσιν· χιλιάρχοι δὲ ἕξ. τῶν δὲ  
 τριῶν σημαῖων ἀνὰ μέρος <sup>ἑκάστη</sup> ἑκάστῳ τῶν χιλι-  
 8 ἄρχων λειτουργεῖ λειτουργίαν τοιαύτην. ἐπειδὴν κατα-  
 στρατοπεδεύσωσι, τὴν σκηνὴν ἵστασιν οὗτοι, καὶ τὸν  
 περὶ τὴν σκηνὴν τόπον ἡδάφισαν. καὶ τι περιφράξαι  
 9 δεῖ τῶν σκευῶν ἀσφαλείας χάριν, οὗτοι φροντίζουσιν.  
 10 διδῶσιν δὲ καὶ φυλάκεια δύο. τὸ δὲ φυλάκειόν ἐστι Castodim  
diurna.  
 ἐκ τεττάρων ἀνδρῶν, ὧν οἱ μὲν πρὸ τῆς σκηνῆς, οἱ δὲ  
 κατόπιν· παρὰ τοὺς ἵππους ποιοῦνται τὴν φυλακὴν.  
 11 θούσῳ δὲ σημαῖων ἑκάστῳ χιλιάρχῳ τριῶν, ἐν ἑκάστῃ

\* *εὖρη* τι correxī cum Reisk. Vulgo omnes *εὖρη* τις. P *καθημερίαις* cum  
 eodem Reisk. scripsi, pro vulgato *καθημερίαις*. <sup>ἑκάστη</sup> *ἑκάστη*. Junxit hæc  
 Casaubonus. Prius abest ab ed. Herv. et cod. Med. Posteriori carent Aug. Urb.  
 Reg. D. et Oxon. <sup>ἵστασαν</sup> *ἵστασαν* Reg. D. Oxon. <sup>ἵ</sup> Fors. *διὰ* τῆς τῶν σκευῶν.  
 † Fors. *περὶ* τοὺς ἵππους, aut *παρὰ* τοὺς ἵππους.

sunt liberi aut servi, *jurandum* exi-  
 gunt, viritim singulis jurantibus. Est  
 illud juramentum hujusmodi: *Nihil e*  
*castris ac furaturos: verum et si quid*  
*forte aliquis invenerit, id ad tribunos*  
*relaturum.* Secundum hæc *manipulos*  
*Principum et Hastatorum* cujusque  
 legionis duos ordiantur ad *curam loci*  
*ante tribunorum tentoria.* In hac nam-  
 que lata via plerique Romanorum dies  
 totos versantur: propterea, ut asper-  
 gatur ac scopis mundetur diligenter,  
 curam semper adhibent. E reliquis  
 octodecim manipulis, ternos singuli  
 tribuni sortiantur: tot enim sunt in  
 unaquaque legione, ex superiore no-

stra tributione, Hastatorum ac Princi-  
 pum manipuli: tribuni autem mili-  
 tum sex. Trium autem horum mani-  
 pulorum quisque in suam vicem *tri-*  
*buno* hujusmodi præstant *ministerium.*  
 Ubi castris locus est captus, hi sunt,  
 qui tentorium statuere, et locum circa  
 pavire ac complanare solent: et si  
 quid ex impedimentis fuerit *custodiam*  
 caussa repto claudendum, id quoque  
 istis curæ est. *Præstant* et *binas ca-*  
*nodias*, quarum singulas *quaterni viri*  
 obeunt: earum autem altera ante *ta-*  
*bernacula*, altera a tergo juxta equos  
 stationem habet. Quum autem quie-  
 que *tribunorum* tres habeat manipulos,

Custodie  
diurnæ.

δὲ τούτων ἀνδρῶν ὑπαρχόντων ὑπὲρ τοὺς ἑκατὸν, χωρὶς τῶν Τριαρίων καὶ γροσφομάχων· (οὗτοι γὰρ οὐ λειτουργοῦσι) τὸ μὲν ἔργον γίγνεται κοῦφον, διὰ τὸ παρὰ τετάρτην ἡμέραν ἐκάστη σημαία καθήκειν τὴν λειτουργίαν· τοῖς δὲ χιλιάρχοις ἅμα μὲν τὸ τῆς εὐχρηστίας ἀναγκαῖον, ἅμα δὲ τὸ τῆς τιμῆς διὰ τῶν προειρημένων ἀποτελεῖται σεμνὸν καὶ προστατικόν. Αἱ δὲ τῶν Τριαρίων σημαῖαι τῆς μὲν τῶν χιλιάρχων παραλύονται λειτουργίας· εἰς δὲ τοὺς τῶν ἱππίων οὐλαμοὺς ἐκάστη σημαία καθ' ἡμέραν δίδωσι φυλάκειον αἰεὶ τῷ γειτνιῶντι κατόπιν τῶν οὐλαμῶν· οἵτινες τηροῦσι μὲν καὶ τᾶλλα, 11 μάλιστα δὲ τοὺς ἵππους, ἵνα μὴτ' ἐμπλεκόμενοι τοῖς δέμασι βλάπτονται πρὸς τὴν χρείαν, μήτε λυόμενοι καὶ προσπίπτοντες ἄλλήλοις οἱ ἵπποι ταραχὰς καὶ θορύβους ἐμποιῶσι τῷ στρατοπέδῳ. μία δ' ἐξ ἀπασῶν 12 καθ' ἡμέραν σημαία ἀνὰ μέρος τῷ στρατηγῷ παρακοιτῇ, ἥτις ἅμα μὲν ἀσφαλείαν παρασκευάζει τῷ στρατηγῷ πρὸς τὰς ἐπιβουλάς, ἅμα δὲ κοσμεῖ τὸ πρόσχημα τῆς ἀρχῆς.

Fossa et  
vallum cir-  
ca castra.

XXXIV. Τῆς δὲ ταφρείας καὶ χαρακοποιίας δύο μὲν ἐπιβάλλουσι πλευραὶ τοῖς συμμάχοις, παρ' αἷς καὶ στρατοπεδεύει τὸ κέρας αὐτῶν ἐκάτερον· δύο δὲ τοῖς Ῥωμαίοις, ἐκατέρῃ τῷ στρατοπέδῳ μία. Διαιρεθείσης 2 δὲ τῆς πλευρᾶς ἐκάστης κατὰ σημαίαν, τὴν μὲν κατὰ μέρος ἐπιμέλειαν οἱ ταξίαρχοι ποιοῦνται παρεστῶτες·

ἢ ἄλλοις ἵπποις Casaub. cum Urb. et Aug.

et in quoque eorum milites sint supra centum, præter Triarios et Velites, qui non ministrant; haud grave illis hoc munus est, quarto demum die vice sua ad singulos manipulos redeunte: at tribunorum tum commoditati ad ea, quæ sunt necessaria, hac ratione consulitur; tum etiam honori, ad dignitatem atque auctoritatem eis conciliandam. Triariorum vero manipuli a ministrando tribunis sunt liberi: sed equitum turmis custodias præbent, et quidem quisque manipulus quotidie custodiam unam ei turmæ, quæ a tergo proxime assidet. Hi cum alia custodiunt, tum equos maxime: ne

aut vinculis impliciti lædantur ac fiant inutiles, aut soluti in alios equos incidant, et trepidationem ac tumultum in castris faciant. Unus porro quotidie e cunctis manipulis in suam quisque vicem imperator excubat; qui et tutum ab insidiis eum præstat, et imperii maiestatem simul ornat.

xxxiv. Porro in præducenda fossa et struendo vallo duo sociis latera incumbunt, ad quæ ipsorum utraque ala metatur: duo reliqua Romanis; utriusque legionis unum. Diviso autem per manipulos unoquoque latere; singula inspiciunt centuriones, ipsi instantes operi; universi vero lateris probatio

τὴν δὲ καθόλου δοκιμασίαν τῆς πλευρᾶς δύο τῶν χιλι-  
 3 ἀρχων. ὁμοίως δὲ καὶ τὴν λοιπὴν τὴν κατὰ τὸ στρατό-  
 πεδον ἐπιμέλειαν οὗτοι ποιοῦνται. κατὰ δύο γὰρ σφᾶς  
 αὐτοὺς διελόντες ἀνὰ μέρος τῆς ἐκμήνου τὴν δίμηνον  
 ἀρχουσι, καὶ πάσης οἱ λαχόντες τῆς ἐν τοῖς ὑπαίθροις  
 4 προίστανται χρείας. ὁ δ' αὐτὸς τρόπος τῆς ἀρχῆς ἐστὶ  
 5 καὶ τῶν Πραιφίκτων περὶ τοὺς συμμάχους. Οἱ δ'  
 ἱππεῖς καὶ ταξίαρχοι πάντες ἅμα τῷ φωτὶ παρα-  
 γίγονται πρὸς τὰς τῶν χιλιάρχων σκηναίς, οἱ δὲ χιλί-  
 6 ἀρχοι πρὸς τὸν ὕπατον. καί κεινος μὲν τὸ κατεπεῖγον αἰεὶ  
 παραγγέλλει τοῖς χιλιάρχοις, οἱ δὲ χιλίαρχοι τοῖς  
 ἱππεῦσι καὶ ταξίαρχοις, οὗτοι δὲ ταῖς πολλοῖς, ὅταν  
 7 ἐκάστων ὁ καιρὸς ᾖ. Τὴν δὲ τοῦ νυκτερινοῦ συνθήματος  
 8 παράδοσιν ἀσφαλίζονται τὸν τρόπον τοῦτον. καθ' ἑκα-  
 στον γένος καὶ τῶν ἱππίων καὶ τῶν πεζῶν ἐκ τῆς δεκάτης  
 σημαίας καὶ τελευταίας στρατοπεδευούσης κατὰ τὰς  
 ῥύμας, ἐκ τούτων εἰς ἐκάστης ἀνὴρ λαμβάνεται κατ'  
 ἐκλογὴν, ὅς τῶν μὲν κατὰ τὰς φυλακὰς λειτουργίῳ  
 ἀπολύεται, παραγίγνεται δὲ καθ' ἡμέραν δύνοντας  
 ἡλίου πρὸς τὴν τοῦ χιλιάρχου σκηνὴν, καὶ λαβὼν τὸ  
 σύνθημα (τοῦτο δ' ἐστὶ πλατεῖον ἐπιγεγραμμένον)  
 9 ἀπαλλάττεται πάλιν. ἀναχωρήσας δ' ἐπὶ τὴν αὐτοῦ  
 σημαίαν, τό τε ξυλήφιον παρέδωκε καὶ τὸ σύνθημα  
 μετὰ μαρτύρων τῷ τῆς ἐχομένης σημαίας ἡγεμόνι.

<sup>x</sup> καὶ τελευταίας στρατοπεδευούσης. Locum, varie corruptum in edd. et MStis, sic restituendum putavi, vestigia veteris scripturæ et probabilem conjecturam secutus.

ad duos e tribunis pertinet. Similiter et ceteram castrorum curam hi sustinent: in binos enim dividentes esse, mutua vice, semestris spatii menses duos imperant; ac quibus sors evenit, ii omnibus, quæ in castris geruntur, præsumunt. Eadem est imperandi ratio Præfectorum inter socios. Ad tribunorum vero tabernacula, luce orta, equites præsto sunt et ductores ordinum: tribuni autem ad consulem. Et hic quidem, quæ usus postulat, tribunis mandat; tribuni equitibus centurionibus; isti militibus, ubi sumum quæque res tempus est nacta. In no-

cturna Tessera traditione ne quid peccetur, hoc cavent modo. In unoquoque genere equitum pedumque ex decimo ordine, qui in extremitate cuiusque strigæ metatur; ex unoquoque, inquam, horum ordinum unus vir eligitur, qui ab excubandi munere liberatur: hic quotidie circa solis occasum ad tribuni tentorium venit, et tessera accepta (ea est, tabella lignea inacripta) revertitur: qui ut ad signum suum est reversus, parvulum id lignum ac simul tesseram, adhibitis testibus, proximi ordinis ductori tradit, ille similiter sequentis centurioni;

essera  
nocturna.

παραπλησίως δὲ πάλιν οὗτος τῷ τῆς ἐχομένης. τὸ δ' 10  
ὅμοιον ἐξῆς ποιοῦσι πάντες, ἕως ἂν ἐπὶ τὰς πρώτας καὶ  
σύνεγγυς τοῖς χιλιάρχους στρατοπεδεύουσας σημαίας  
ἐξικνηται. τούτους δὲ δεῖ τὸ πλατεῖον, ἔτι φωτὸς ὄντος,  
ἀναφέρειν πρὸς τοὺς χιλιάρχους. καὶ μὲν ἀνενεχθῇ 11  
πάντα τὰ δοθέντα, γινώσκει, διότι δέδοται τὸ σύνθημα  
πᾶσι, καὶ διὰ πάντων εἰς αὐτὸν ἦκει. ἰὰν ὃ ἐλλείπη 12  
τι, παρὰ πόδας ζητεῖ τὸ γεγονός, εἰδὼς ἐκ τῆς ἐπι-  
γραφῆς, ἐκ ποίου μέρους οὐχ ἦκει τὸ πλατεῖον. οὐ δ'  
ἂν εὗρεθῇ τὸ κάλυμα, τυγχάνει τῆς καθηκουσῆς ζη-  
μίας.

Vigiliae  
nocturnae.

XXXV. Τὰ δὲ περὶ τὰς νυκτερινὰς φυλακὰς οὕτως  
οἰκονομεῖται παρ' αὐτοῖς. Τὸν μὲν στρατηγὸν, καὶ τῆς 2  
τούτου σκηνῆς, ἡ παρακοιτούσα σημαία φυλάττει. τὰς  
δὲ τῶν χιλιάρχων, καὶ τοὺς τῶν ἰππέων οὐλαμοὺς, οἱ  
διατεταγμένοι, κατὰ τὸν ἄρτι λόγον, ἐξ ἑκάστης ση-  
μαίας. ὁμοίως δὲ καὶ παρ' ἑαστον τάγμα πάντες ἐξ 3  
ἑαυτῶν τιθέασιν φυλακὴν τὰς δὲ λοιπὰς ὁ στρατηγὸς  
ἀποτάττει. γίγνονται δὲ ὥς ἐπίπαν τρεῖς φυλακαὶ 4  
παρὰ τὸν ταμίαν, καὶ παρ' ἑαστον τῶν πρεσβευτῶν καὶ  
συμβούλων δύο. Τὴν δ' ἐκτὸς ἐπιφάνειαν οἱ γροσφο- 5  
μάχοι <sup>b</sup> πληροῦσι, παρ' ὅλον καθ' ἡμέραν τὸν χάρακα  
παρακοιτοῦντες· αὕτη γὰρ ἐπιτέτακται τούτοις ἡ λει-

Ad vallum  
excubant  
velites.

<sup>y</sup> ἢ λίσση Reg. D. Oxon.

<sup>z</sup> Perperam τοὺς δὲ edd.

<sup>a</sup> ἰσιτάττει Reg. D.

Oxon.

<sup>b</sup> Ἀν τηροῦσι? πληροῦσι maluerat Gronov.

atque idem omnes deinceps faciunt, donec ad primos ordines, qui prope tribunos tendunt, signum perveniat. Hos oportet tabellam ad tribunos referre, dum adhuc lucet. Quodsi igitur omnes tabellæ, quæ traditæ erant, fuerint relatæ; intelligit tribunus, tesseram ad omnes et per omnes ad se venisse. Sin desit aliqua; e vestigio, qui factum sit hoc, inquit, notum habens ex inscriptione, ejus partis tabella non sit allata: atque is, per quem stetiisse invenitur, multa condigna afficitur.

XXXV. Quod ad *Vigilias nocturnas*, eæ administrantur a Romanis hoc

modo. Imperatorem, et prætorium ejus, custodit ille manipulus, quem ad prætorium excubare diximus. Tribunorum tabernacula et equitum turmas, qui ad id sunt designati e singulis manipulis, ut paulo ante dictum est. Similiter etiam ad quemque ordinem excubias e suo numero omnes locant; reliquas vero imperator ipse disponit. Fere autem ad quæstoris tutelam ternæ custodiæ constituuntur: ad legatorum et consiliariorum, binæ. Exteriorum laterum custodiam *velites* agunt, secundum totum vallum quotidie excubantes: hoc enim muneris est illis impositum: et ad portas sin-

τουργία. ἐπὶ τε τῶν εἰσόδων ἄνὰ δέκα ποιοῦνται  
 6 τούτων αὐτῶν τὰς προκοιτίδας. Τῶν δ' εἰς τὰς φυ- Vigiliarum  
 λακὰς ἀποταχθέντων ἀφ' ἑκάστου φυλακείου ἐτὸν τὴν tessellam.  
 πρώτην μέλλοντα τηρεῖν, εἰς ἐξ ἑκάστης σημαίας οὐρα-  
 7 γος ἄγει πρὸς τὸν χιλίαρχον ἐσπέρας. ὁ δὲ δίδωσι  
 τούτοις πᾶσι ξυλήφια κατὰ φυλακὴν βραχία τελείως,  
 ἔχοντα χαρακτῆρα λαβόντες δ' οὗτοι μὲν ἐπὶ τοῦ  
 8 ἀποδοδειγμένους ἀπαλλάττονται τόπους. Ἡ δὲ τῆς Circuitores.  
 ἐφοδείας πίστις εἰς τοὺς ἵππους ἀνατίθεται. δεῖ γὰρ  
 τὸν πρῶτον ἱλάρχη καὶ ἑκαστον στρατῶν ἐνὶ τῶν  
 οὐραγῶν τῶν αὐτοῦ παραγγεῖλαι πρῶτ' ἀπαγγέλμα  
 τοιοῦτον· ἵνα τίτταρσιν οὗτος ἐμφανίσῃ νεανίσκοις τῶν  
 ἐκ τῆς ἰδίας ἱλῆς πρὸ ἀρίστου τοῖς μέλλουσιν ἐφοδεύειν.  
 9 μετὰ δὲ ταῦτα τῷ τῆς ἐχομένης ἱλῆς ἡγεμόνι δεῖ τὸν  
 αὐτὸν ἀφ' ἐσπέρας παραγγεῖλαι, διότι τούτῳ καθήκει  
 10 τὰ περὶ τῆς ἐφοδείας φροντίζειν εἰς τὴν αὔριον. τούτον  
 δ' ἀκούσαντα, παρακλησίως ταῦτα δεῖ ποιεῖν τοῖς προ-  
 ιερημένοις εἰς τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν· ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς  
 11 ἑξῆς. οἱ δὲ προκριθέντες ὑπὸ τῶν οὐραγῶν ἐκ τῆς πρώτης  
 ἱλῆς τίτταρες, ἐπειδὴν διαλάχωσι τὰς φυλακὰς, πορεύ-  
 ονται πρὸς τὸν χιλίαρχον, καὶ γραφὴν λαμβάνουσι,  
 12 ἡ πόσῃ καὶ πόσας ἐφοδεῦσαι δεῖ φυλακὰς. μετὰ δὲ

<sup>c</sup> *ἐπὶ τε* ex conject. scripsi, cum conjunctione carerent vulgo omnes. <sup>d</sup> *ἀνὰ*

*δέκα* Casaubonus et Schelius *decem excubias* i. e. *quadragesimo viros intellexerunt.*

<sup>e</sup> *ὁ δὲ πρ. μελλόντων* Herv. cum Med. Reg. D. et Oxon.

<sup>f</sup> Verba *βραχία*

*τελείως* alii referunt ad sequentia.

<sup>g</sup> *ἐφοδείας* Aug.

<sup>h</sup> *πρώτην* revocavi ex

Herv. cum quo facit Med. *πρώτη καὶ πόσας* cum Urb. Aug. Reg. D. et Oxon.

edidit Casaubonus, sed asteriscum præfixit, ut signum defectus vel deprava-

tionis.

gule eorumdem decuriæ excubias agunt. E singulis autem quaternionibus eorum, qui ad excubias sunt destinati, illum militem qui primus in statione est futurus, ad tribunal vespere deducit agminis coactor cuiusque vexilli. Tribunus omnibus his pro quaque vigilia oppido exiguas e ligno *tessellas* tradit, quæ nota quadam sunt insignitæ: quibus acceptis, illi ad designatas quisque stationes concedunt. At *circuitoris* fides cum equitum demandatur. Oportet enim, ut, qui primus in quaque legione turmarum præfectus est, uni e suis coactoribus agminis mane huiusmodi

dent præceptum, ut juvenibus quatuor suæ turmæ ante prandium edicat, ipsos esse, qui circumire debeant. Deinde præfecto turmæ secundæ assignificare idem præfectus tenetur sub vespem, pertinere ad ipsum circuitionis munus in diem sequentem. Hunc quoque similiter, ubi præceptum accepit, eadem facere, quæ modo dicta sunt, in proximum diem oportet: et ita alios quoque deinceps. Quatuor autem illi, quos e prima turma coactores agminis elegerunt, vigilias inter se sortiti, tribunalum adeunt, et scriptum ab eo accipiunt, *quæ de vigiliis*, et *quot stationes obire oporteat.*

ταῦτα παρακοιτοῦσιν οἱ τέτταρες παρὰ τὴν πρώτην  
 σημαίαν τῶν Τριαρίων· ὁ γὰρ ταύτης ταξίαρχος τὴν  
 ἐπιμέλειαν ποιεῖται τοῦ κατὰ φυλακὴν βουκανᾶν.  
 XXXVI. Συνάψαντος δὲ τοῦ καιροῦ, τὴν πρώτην  
 ἰφοδεύει φυλακὴν ὁ ταύτην λαχὼν, ἔχων μετ' αὐτοῦ  
 μάρτυρας τῶν φίλων. ἐπιτορεύεται δὲ τοὺς ῥηθίντας  
 τόπους, οὐ μόνον τοὺς περὶ τὸν χάρακα καὶ τὰς εἰσό-  
 δους, ἀλλὰ καὶ τοὺς κατὰ σημαίαν ἅπαντας, καὶ τοὺς  
 κατ' οὐλαμόν. καὶ μὲν εὖρη τοὺς φυλάττοντας τῆς  
 πρώτης ἰγρηγορότας, λαμβάνει παρὰ τούτων τὸ κάρ-  
 φος· εἰ δ' εὖρη κοιμώμενοι ἢ λειοπότα τινὰ εἶποι  
 τόπον, ἐπιμαρτυράμενος τοὺς σύνεγγυς, ἀπαλλάττεται.  
 τὸ δὲ παραπλήσιον γίγνεται καὶ ὑπὸ τῶν τὰς ἐξῆς  
 φυλακὰς ἰφοδευόντων. Τὴν δ' ἐπιμέλειαν τοῦ κατὰ  
 φυλακὴν βουκανᾶν, ὡς ἀρτίως εἶπον, ἵνα σύμφωνοι ἢ  
 τοῖς ἰφοδεύουσι πρὸς τὰς φυλάττοντας, οἱ τῆς πρώτης  
 σημαίας τῶν Τριαρίων ἐξ ἑκατέρου τοῦ στρατοπέδου  
 ταξίαρχοι καθ' ἡμέραν ποιοῦνται. Τῶν δ' ἰφόνων  
 ἕκαστος ἅμα τῷ φωτὶ πρὸς τὸν χιλίαρχον ἀναφέρει  
 τὸ σύνθημα. καὶ μὲν ἢ πάντα τὰ δεδομένα χωρὶς  
 ἰγκλήματος, ἀπαλλάττονται πάλιν. ἂν δὲ τις ἐλάττω  
 φέρῃ τοῦ πλήθους τῶν φυλακείων, ζητοῦσιν ἐκ τοῦ χα-

Severa in-  
 quisitio.

<sup>1</sup> τὸ κάρφος Reg. D. <sup>k</sup> βουκανᾶν h. l. Herv. Med. Reg. D. Oxon. *Bom-  
 mū*. Aug. sed superscr. *an* eadem manu. <sup>1</sup> Articulum *et* ex conject. adjecit  
 Casaub.

Deinde ad primum manipulum triari-  
 orum accubant illi quatuor; quoniam  
 Illius manipuli centurioni cura incum-  
 bit ad quamque vigiliam *buccina* si-  
 gnum dandi.

XXXVI. Ubi tempus venit, primam  
 vigiliam circuit, qui eam est sortitus;  
 testes secum habens ex amicis non-  
 nullos. Obiit autem hic dictas station-  
 es, non circa vallum dumtaxat et  
 portas, verum etiam circa manipulos  
 omnes ac turmas. Qui si primæ vi-  
 giliæ custodes offenderit vigilantes,  
 accipit ab illis eam, quam dixi, tesse-  
 rulam: at si quis dormiens fuerit in-  
 ventus, aut qui stationem deseruerit;

attestatus eos, qui adsunt, abit. Con-  
 simile fit et ab iis, qui sequentes vigi-  
 lias lustrant. Ut autem signum buc-  
 cina vigiliis singulis detur, quo circui-  
 toribus cum vigilibus conveniat; ejus  
 rei, ut jam dixi, curam semper gerunt  
 centuriones primi manipuli triariorum,  
 ex utraque legione. Prima dein luce  
 singuli, qui perlustraverunt vigili-  
 as, ad tribunum tesseras deserunt: quæ  
 si tot inveniantur, quot fuerant datæ,  
 nec apud quemquam culpa inventa  
 est, rursus illi discedunt. Sin pau-  
 ciores aliquis referat quam pro numero  
 excubiarum; ex impressa nota de eo  
 excubitorum quaternione, cujus ratio

ρακτῆρος, ποῖον ἐκ τῶν φυλακείων <sup>α</sup> λείλοιπ. τούτου δὲ  
 8 γνωσθέντος, καλεῖ τὸν ταξίαρχον· οὗτος δ' ἄγει τοὺς  
 ἀποταχθέντας εἰς τὴν φυλακὴν, οὗτοι δὲ συγκρίνονται  
 9 πρὸς τὸν ἔφοδον. εἰὰν μὲν οὖν ἐν τοῖς φύλαξιν ἢ τὸ  
 κακὸν, εὐθὺς δηλὸς ἐστὶν ὁ τὴν ὀφoδεῖαν ἔχων, ἐπιμαρ-  
 τυράμενος τοὺς σύνεγγυς· ὀφείλει γὰρ τοῦτο ποιεῖν.  
 εἰὰν δὲ μηδὲν ἢ τοιοῦτο γεγονός, εἰς τὸν ἔφοδον ἀναχωρεῖ  
 τοῦ γκλημα.

XXXVII. Καθίσαντος δὲ παραχρῆμα συνεδρίου Ρτῶν <sup>Supplicium</sup>  
 χιλίαρχον, κρίνεται· καὶ καταδικασθῆ, <sup>militare,</sup> ξυλοκοπεῖται. <sup>Fustua-</sup>  
 2 Τὸ δὲ τῆς ξυλοκοπίας ἐστὶ τοιοῦτον. λαβὼν ξύλον ὁ  
 χιλίαρχος, τούτῳ τοῦ κατακριθέντος οἶον ἤψατο μόνον.  
 3 οὗ γειομένου, πάντες οἱ τοῦ στρατοπέδου τύπορες τοῖς  
 ξύλοις καὶ τοῖς λίθοις, τοὺς μὲν πλείστους ἐν αὐτῇ τῇ  
 στρατοπεδείᾳ καταβάλλουσι. τοῖς δ' ἑκπεσοῦσιν οὐδ'  
 4 ὡς ὑπάρχει σωτηρία. πῶς γάρ; οἷς οὐτ' εἰς τὴν πα-  
 τρίδα τὴν ἑαυτῶν ἵκανεῖσθαι ἔξεστιν, οὔτε τῶν ἀναγ-  
 καίων οὐδεὶς ἐν οἰκίᾳ τολμήσειε διέξασθαι τὸν τοιοῦτον.  
 διὸ τελεῖως οἱ περιπεσόντες ἅπαξ τοιαύτη συμφορᾷ  
 5 καταφθίσκονται. τὸ δ' αὐτὸ πάσχειν ὀφείλει τοῖς προ-  
 ειρημένοις ὃ τε οὐραγὸς καὶ ὁ τῆς ἴλης ἡγεμὼν, εἰὰν μὴ  
 παραγγείλωσιν, ὁ μὲν τοῖς ἐφοδοῖς, ὁ δὲ τῷ τῆς ἑχο-  
 μένης ἴλης ἡγεμόνι τὸ δέον ἐν τῷ καθήκοντι καιρῷ.

<sup>α</sup> λείλοιπ. Herv. Med.    <sup>β</sup> Vulgo πρὸς τὸν ἔφοδον.    <sup>γ</sup> ἔφοδον Aug.    <sup>δ</sup> τῶν  
 χιλίαρχον ex Reiskii conject. correxi.    Vulgo εἰς χιλίαρχον κρίνεται.    <sup>ε</sup> ἐκπε-  
 σοῦσιν Casaub. cum Urb. et Aug.

non constat, inquirunt. Qua re co-  
 gnita, centurionem tribunus vocat:  
 isque eos, qui ad istam vigiliam erant  
 constituti, adducit, qui cum circitore  
 disceptant. Quod si penes vigiles est  
 culpa; statim apparet innocentia cir-  
 citoris ex eo, quod testificatus est  
 eos qui illi aderant: hoc enim facere  
 tenetur. Atque id si non fuerit fa-  
 ctum, ad circitorem redit culpa.

XXXVII. Statim igitur convocato  
 tribunorum concilio, causa ejus co-  
 gnoscitur; et, si damnatus fuerit,  
 fuste percutitur. Est autem *Fustuaril*  
 supplicium hujusmodi. Tribunus fu-  
 stem capit; eoque condemnatum quasi

attingit tantum. Quo facto, omnes  
 legionarii qua fustibus qua saxile pe-  
 tentes sontem, inibi intra castra ubi  
 plurimum necant. Sed et si qui eva-  
 serint, non tamen salvi propterea sunt.  
 Nam quæ illis salus? quibus in pa-  
 triam quidem redire non licet, et quos  
 necessariorum nemo ausit tecto reci-  
 pere. Quamobrem qui semel in eam  
 calamitatem inciderunt, planissime  
 pereunt. Idem vero supplicium ma-  
 net tam coactorem agminis, quam  
 turmæ præfectum, si ille circitori-  
 bus, hic sequentis turmæ decurioni,  
 id, quod oportebat, in tempore non  
 denunciavit. Quare, quum adeo ve-

Penna, qua-  
rum arbitri  
tribunus.  
Crimina et  
delicta mi-  
litaria.

Fructus  
severitatis  
disciplinæ.

Διόπερ, οὕτως ἰσχυρᾶς οὔσης καὶ ἀπαραιτήτου τῆς 6  
τιμωρίας, ἀδιάπτωτα γίγνεται παρ' αὐτοῖς τὰ κατὰ  
τὰς νεκτερινὰς φυλακὰς. Ἐπεὶ δὲ προσέχειν τοὺς μὲν 7  
στρατιώτας τοῖς χιλιάρχοις, τούτους δ' ἔτι τοῖς ὑπὸ  
τοῖς. Κύριος δ' ἐστὶ καὶ ζημιῶν ὁ χιλιάρχος, καὶ 8  
ἐνεχυριάζων καὶ μαστιγῶν τοὺς δὲ συμμάχους οἱ  
Πραιφίετοι. Εὐλοπαεῖται δὲ καὶ ὁ κλείψας τι τῶν 9  
ἐκ τοῦ στρατοπέδου καὶ μὴν ὁ μαρτυρήσας ψευδῆ,  
παραπλησίως· καὶ ἴαν τις τῶν ἐν ἀκμῇ παραχρησά-  
ματος εὐρεθῇ τῷ σώματι· πρὸς δὲ τούτοις, ὁ τρεῖς περὶ  
τῆς αὐτῆς αἰτίας ζημιωθείς. ταῦτα μὲν οὖν, ὡς ἀδική-  
ματα, πολάζουσι. εἰς δ' ἀνανδρίαν τβίβασι καὶ στρα- 10  
τιωτικῇ ἀισχύρῃ τὰ τοιαῦτα τῶν ἐγκλημάτων· ἴαν  
τινες ψευδῆ περὶ αὐτῶν ἀνδραγαθίαν ἀπαγγείλωσι τοῖς  
χιλιάρχοις, ἔνεκιν τοῦ τιμᾶς λαβῶν· ὁμοίως, πῶν τινες 11  
ἐν ἐφιδρείᾳ ταχθέντες, φόβου χάριν ἴλπισαι τὸν δο-  
θέντα τόπον· παραπλησίως, ἴαν τις ἀπαρρίψῃ τι τῶν  
ῥαπῶν κατ' αἵματός τοι κίνδυνον διὰ φόβον. Διὸ καὶ 12  
τινες μὲν ἐν ταῖς ἐφιδρείαις προδήλως ἀπέλλονται,  
πολλαπλασίαν αὐτοῖς ἐπιγιγνομένων, οὐ θέλοντες λιπῶν  
τὴν τάξιν, δεδιότες τὴν οἰκείαν τιμωρίαν· ἔνιοι δὲ κατ' 13  
αὐτὸν τὸν κίνδυνον ἐκβαλόντες θυρεὸν, ἢ μάχαιραν, ἢ

<sup>7</sup> An ἐπίχει? hoc sensu: milites tribunorum, sed et ipsi tribuni Consilii  
judicio sunt obnoxii. <sup>8</sup> Post στρατιώτας excidisse quædam verba (nempe τῶν  
ταξάρχων, οἱ δὲ ταξάρχων) suspicatus est Gron. <sup>9</sup> ἢ μὴ καὶ Herv. δι καὶ Med.  
et caret uterque verbo ἔτι. <sup>10</sup> ἴλπισαι revocavi ex Herv. Sic et Aug. λίσσασθαι  
Reg. D. et sic Casaub.

hementer et sine spe veniæ delicta  
hæc puniuntur, disciplina nocturna-  
rum excubiarum inoffenso tenore ser-  
vatur. Tenentur autem milites qui-  
dem tribunis parere, tribuni vero rur-  
sus consilibus. Habet autem Tribu-  
nus potestatem et mulctæ dicendæ, et  
pignoris capiendi, et virgis cædendi:  
idemque jus est Præfectis in socios.  
Fuste autem percutitur etiam is, qui  
aliquid e castris fuerit furatus; item  
qui falsum testimonium dixerit; nec  
non si quis in flore ætatis male usus  
corpore fuerit deprehensus: ad hæc  
is, cui ter eandem ob causam mulcta  
fuerit irrogata. Ac hæc quidem ut  
crimina puniunt. Ignaviæ vero et  
præbæ militari vertunt hujusmodi de-

licta: si qui, præmii adipiscendi caus-  
sa, falso strenuum aliquod facinus  
suum ad tribunos retulerint: similiter,  
si qui, in statione constituti, locum  
ubi locati fuerant, formidinis ergo,  
deseruerint: itemque, si quis in ipso  
prælio armorum aliquam partem metu  
abjecerit. Propterea nonnulli in sta-  
tionibus suis manifestam mortem op-  
petunt, ab hostibus oppressi qui mul-  
tis partibus sint plures; dum, suppli-  
cium metuentes, quod a suis ipsoe  
manet, assignatum sibi locum dese-  
rere nolunt usitatum apud illos sup-  
plicium metuentes: quidam vero,  
excusso inter dimicandum acuto,  
aut ense, aut alia parte armorum,  
temere conjiciunt ipsi sese in ho-

τι τῶν ἄλλων ὅπλων, παραλόγως ῥίπτουσιν ἑαυτοὺς εἰς τοὺς πολεμίους· ἢ κυριεύειν ἐλπίζοντες ὧν ἀπέβαλον, ἢ, παθόντες τι, τὴν πρόδηλον αἰσχυρὴν διαφεύξεσθαι, καὶ τὴν τῶν οἰκείων ὕβριν.

XXXVIII. Ἐὰν δὲ ποτε τὰ αὐτὰ περὶ πλείους Decimatio. (συμβῇ γενέσθαι, καὶ σημαίας τινὰς ὁλοσχερῶς πισ-  
σθείσας λιπεῖν τοὺς τόπους· τὸ μὲν ἅπαντας ξυλοκοπεῖν  
ἢ φοιεύειν ἀποδοκιμάζουσι, λύσει δὲ τοῦ πράγματος  
εὐρίσκονται, συμφέρουσιν ἅμα καὶ κατακληπτικῶν.  
2 συναβροίσας γὰρ τὸ στρατόπεδον ὃ χιλίαρχος, καὶ  
προαγαγὼν 2 εἰς μίσον τοὺς λειοπότας, κατηγορεῖ  
πικρῶς· καὶ τὸ τέλος, ποτὲ μὲν πίντε, ποτὲ δὲ ὀκτὰ,  
ποτὲ δὲ εἴκοσι, τὸ δ' ὅλον πρὸς τὸ πλῆθος αἰεὶ στοχαζό-  
μενος, ὥστε δέκατον μάλιστα γίνεσθαι τῶν ἡμαρτη-  
κότων, τούτους ἐκ πάντων κληροῦται τῶν ἀποδεδιλιακό-  
3 των· καὶ τοὺς μὲν λαχόντας ξυλοκοπεῖ κατὰ τὸν ἄρτι  
ῥηθέντα λόγον ἀπαραιτήτως· τοῖς δὲ λοιποῖς τὸ μέτρομα  
κρίθας δούε ἀντὶ πυρῶν, ἔξω κελύει τοῦ χάρακος καὶ  
4 τῆς ἀσφαλείας ποιεῖσθαι τὴν παρεμβολήν. λοιπὸν, τοῦ  
μὲν κινδύνου καὶ φόβου, τοῦ κατὰ τὸν κλῆρον, 5 ἐὰ ἴσαν  
ἐπιχειρημαμένου πᾶσιν, ὡς αἱ ἀδήλου τοῦ συμπτώματος  
ὑπάρχοντος, τοῦ δὲ παραδειγματισμοῦ 6 μετὰ τῆς κρι-

\* *ὁλοσχερῶς videtur legendum.* γ Putabam ἰ στρατηγίῃ. \* Vocabulum *μίσον*, quod aberat ab omnibus, recepit demum Ernestius. Recte, nisi deletam malueris praepos. *eis*. ἡμαρτηκότων τὸ τούτους dant Aug. et Urb. Forssan ante *δύακτον* inseri articulus τὸ debuerat. b *is* Isai Reg. D. c μετὰ τῇ κριθείσας scripsi ex Gronovii conjectura. Vulgo omnes μετὰ τῇ κριθείσας. Possis et cum Reiskio κατὰ τῇ vel τοῦ κατὰ τῇ κριθείσας suspicari.

stes; sperantes, aut recepturos se ea quae amiserant, aut, si quid evenerit secus, certam ignominiam et contumeliam, a suis imminentem, evitatu-  
ros.

XXXVIII. Si quando autem delicta eadem a pluribus contingat admitti, et manipuli quidam universi hoste gravius urgente cesserint loco: ut omnes fuste percutiant aut necent, non est moris illorum; sed remedium ei rei invenerunt utile juxta ac terribile. Tribunus [ni potius Imperator] enim, advocata concione, desertores in medium producit, eosque atroci oratione increpat: qua finita, modo quinque

sortitur, modo octo, modo viginti; atque, ut verbo complectar, id semper agit, ut, pro numero noxiorum, decimus quisque fere eorum capiatur. Hos inquam ex omnibus, qui ignave se gesserunt, arbitrio sortis seligit: et, qui designati sorte sunt, eos inexorablem fustuarii supplicio, quod ante descripsimus, afficit: reliquis hordeum pro tritico admetitur, et extra castra et munitionem castrorum tendere eos jubet. Atque ita, quum periculum et metus sortis ex aequo omnibus impendeat, (quandoquidem nemo scit, in quem ea sit casura,) ignominiosa autem notatio et hordei di-

βοφαγίας ὁμοίως συμβαίνοτος περὶ πάντας, τὸ δυνατόν ἐν τῶν ἰθισμῶν εἴληπται καὶ πρὸς κατάπληξιν καὶ δόξῃσιν τῶν συμπτωμάτων.

Premia  
militaria.

XXXIX. Καλῶς δὲ καὶ τοὺς νέους ἐκκαλοῦνται πρὸς τὸ κινδυνεύειν. Ἐπειδὴν γὰρ γίνηται τις χρεία, καὶ τινες αὐτῶν ἀνδραγαθήσωσι, συναγαγὼν ὁ στρατηγὸς ἐκκλησίαν τοῦ στρατοπέδου, καὶ παραστησάμενος τοὺς δόξαστάς τι πεπραχέναι διαφέρει, πρῶτον μὲν ἰγκάμιοι ὑπὲρ ἑκάστου λῶγει περὶ τε τῆς ἀνδραγαθίας, καὶ τι κατὰ τὸν βίον αὐτοῖς ἄλλο συνπάρχῃ τῆς ἐκ ἀγαθῶν μῆμερς ἄξιοι. μετὰ δὲ ταῦτα, τῶ μὲν τρώσαντι πολίμιοι, γαῖσιν δωρεῖται· τῷ δὲ καταβαλόντι καὶ σκυλεύσαντι, τῷ μὲν πεζῷ, φιάλην, τῷ δ' ἵππῃ, φάλαρα· ἐξ ἀρχῆς δὲ γαῖσιν μόνον. τυγχάνει δὲ τούτων, οὐκ ἴαν ἐν παρατάξει τις ἢ πόλει καταλήψῃ τρώσῃ τινὰς ἢ σκυλεύσῃ τῶν πολιτῶν· ἀλλ' ἴαν ἐν ἀπροβολισμοῖς, ἢ τισιν ἄλλοις τοιούτοις καιροῖς, ἐν οἷς, μηδεμιᾶς ἀνάγκης οὕσης κατ' ἄνδρα κινδυνεύειν, αὐτοὶ τινεὶ ἐκουσίως καὶ κατὰ προαίρεσιν αὐτοὺς εἰς τοῦτο διδάσκει. Τοῖς δὲ, πόλει καταλαμβανομένης, πρώτοις ἐπὶ τὸ τεῦχος ἀναβᾶσι χρυσοῦν δίδωσι στίφανον. ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς ὑπερασπίσαντας καὶ σώσαντάς τινας τῶν πολιτῶν ἢ συμμάχων, ὃ τε στρατηγὸς ἐπισημαίνεται δάροισ· οἱ

<sup>d</sup> ἢ τι χιλίαρχον. Forte sic refingendum censuit Gronovius: ἢ τι σπῆνται, ἴαν μὲν ἰσότητι πᾶσι· εἰ δὲ μὴ, εἰ χιλίαρχον κρίνεται συνεπῶς.

mensio pro tritico ad omnes pariter pertineat; hoc instituto, quam maxime poterat fieri, consultum est utrique rei, ut et terror injiciatur, et acceptum detrimentum sarciretur.

XXXIX. Praeclare vero etiam juventutem ad pericula subeunda excitant. Nam ubi praelium aliquod est commissum, ac juvenes aliqui fortiter se gesserunt; imperator, advocato in concionem exercitu, productos prope se eos, quorum prae ceteris virtus insignis exstitit, primum quidem singulos laudat a fortitudine, et si quid aliud in eorum vita fuerit, quod commemorari cum ipsorum laude queat: deinde, ei, qui hostem vulneraverit, ha-

stam donat: qui prostraverit et spolia detraxerit, pediti quidem *pateron*, equiti vero *phaleras*: quamquam olim hasta sola premium erat. Ceterum ista consequitur, non qui in justo praelio signis collatis dimicans, aut in capienda urbe, aliquos hostes sauciaverit vel spoliaverit; verum qui in velitationibus cum hoste, aut aliis ejusmodi occasionibus, ubi nulla necessitas dimicare viritum cogit, ipsi suamet sponte ac propria voluntate eo descenderint. At quoties urbs capitur, *coronam* iis *coronam*, qui primi portas conscenderint, donat. Similiter vero etiam eos, qui vel cives vel socios prepugnauerint et servaverint, imperator

7 τε χιλίαρχοι τοὺς σωθέντας, ἰὰν μὲν ἐκόντες ποιῶσιν <sup>Premia</sup>  
 8 εἰ δὲ μὴ, κρίναντες συναναγκάζουσι τὸν σώσαντα στε- <sup>militaria.</sup>  
 9 φανοῦν. σέβεται δὲ τοῦτον καὶ παρ' ὅλον τὸν βίον ὁ  
 10 σωθεὶς, ὡς πατέρα, καὶ πάντα δεῖ τούτῳ ποιεῖν αὐτόν,  
 11 ὡς τῷ γονεῖ. Ἐκ δὲ τῆς τοιαύτης παρορμήσεως οὐ  
 12 μόνον τοὺς ἀκούοντας καὶ παρόντας ἐκκαλοῦνται πρὸς  
 13 τὴν ἐν τοῖς κινδύνοις ἄμιλλαν καὶ ζῆλον, ἀλλὰ καὶ  
 14 τοὺς ἐν οἴκῳ μένοντας. οἱ γὰρ τυγχόντες τῶν τοιούτων  
 15 θωρεῶν, χωρὶς τῆς ἐν τοῖς στρατοπέδοις εὐκλείας, καὶ  
 16 τῆς ἐν οἴκῳ παραχρηῖμα φήμης, καὶ μετὰ τὴν ἐπάνοδον  
 17 τὴν εἰς τὴν πατρίδα, τὰς τε πομπὰς ἐπισήμως πομπεύ-  
 18 ουσι, διὰ τὸ μόνους ἐξεῖναι περιτίθεσθαι κόσμον τοῖς ὑπὸ  
 19 τῶν στρατηγῶν ἐκ' ἀνδραγαθία τιμημένοις· ἐν τε ταῖς  
 20 οἰκίαις κατὰ τοὺς ἐπιφανιστάτους τόπους τιθέασι τὰ  
 21 σκῦλα, σημεῖα ποιούμενοι καὶ μαρτύρια τῆς ἑαυτῶν  
 22 ἀρετῆς. Τοιαύτης δ' ἐπιμελείας οὐσης καὶ σπουδῆς  
 23 περὶ τε τὰς τιμὰς καὶ τιμωρίας τὰς ἐν τοῖς στρατοπέ-  
 24 δοις· εἰκότως καὶ τὰ τέλη τῶν πολεμικῶν πράξιων  
 25 ἐπιτυχῇ καὶ λαμπρᾷ γίνεται δι' αὐτῶν. Ὀψωνιον δ' <sup>Stipen-</sup>  
 26 οἱ μὲν πεζοὶ λαμβάνουσι τῆς ἡμέρας δύο ὀβολοὺς, οἱ δὲ <sup>dium.</sup>  
 27 ταξίαρχοι διπλοῦν, οἱ δ' ἵπτεῖς δραχμὴν. σιτομετροῦν-  
 28 ται δ' οἱ μὲν πεζοὶ πυρῶν Ἀττικοῦ μεδίμνου δύο μέση  
 29 μάλιστα τὰς· οἱ δ' ἵπτεῖς κριθῶν μὲν ἑκτὰ μεδίμνους  
 30 εἰς τὸν μῆνα, πυρῶν δὲ δύο. τῶν δὲ συμμάχων οἱ μὲν

donis insignit: et, qui servati fuerunt,  
 solent ultro, sin minus, tribuno post  
 causam cognitionem cogente, *servato-*  
*rem suum coronare.* Atque adeo per  
 omnem vitam is, qui servatus est,  
 illum *pro parente colit*, omniaque ei  
 tenetur præstare, quæ filius patri.  
 Hujusmodi autem stimulatione non  
 eos tantum, qui præsentibus audiunt,  
 ad pericula certatim et cum æmula-  
 tione adeunda excitant; sed eos etiam,  
 qui sunt domi. Nam qui donis hoc  
 genus sunt donati, præter gloriam  
 qua fruuntur in castris, et famam  
 quam domi statim consequuntur, hoc  
 amplius, reversi in patriam, solennes  
 pompas honorum insignibus conspicui  
 celebrant: nam ejusmodi ornamenta

gestare solis licet iis, qui virtutis causas  
 ab imperatore fuerint iidem honestati.  
 Tum vero in maxime conspicuis ædium  
 suarum locis spolia hostibus detracta  
 desigunt; ut sint monumenta ac testi-  
 monia suæ virtutis. Qui igitur et  
 pœnas et præmia militaria tanta cura  
 ac studio dispensent; merito, quoties  
 bella suscipiunt, læto atque illustri  
 fine ea terminant. *Stipendii* nomine  
 pedites in diem accipiunt binos obo-  
 los, centuriones duplum, equites drach-  
 mam. Admetiuntur vero peditibus  
 quidem tritici partes fere duas me-  
 dimni Attici; equitibus vero hordei  
 in mensem septenos medimnos; tritici  
 vero binos. Sociorum peditibus par-  
 mensura datur ac Romanis: equitibus,

πεζοὶ τὸ ἴσον, οἱ δ' ἵππεῖς πυρῶν μὲν μέδιμνον ἑνὰ καὶ τρίτον μέρος, κριθῶν δὲ πέντε. δίδεται δὲ τοῖς μὲν<sup>13</sup> συμμάχοις τοῦτ' ἐν δωρεᾷ· τοῖς δὲ Ῥωμαίοις τοῦ τιθέντος καὶ τῆς ἐσθῆτος, ἅν τινος ὅπλου προσδεθῶσι, πάντων τούτων ὁ ταμίας τὴν τεταγμένην τιμὴν ἐκ τῶν ὀψωνίων ὑπολογίζεται.

Agmen.

XL. Τὰς δ' ἐκ τῆς παρεμβολῆς ἀναστρατοπεδίας<sup>1</sup> ποιοῦνται τὸν τρόπον τοῦτον. Ὅταν τὸ πρῶτον σημήνη,<sup>2</sup> καταλύουσι τὰς σκηνάς, καὶ συντιθέασιν τὰ φορτία πάντες· οὔτε δὲ καθελεῖν ἔστιν, οὔτ' ἀναστῆσαι πρότερον οὐδένα τῆς τῶν χιλιάρχων καὶ τοῦ στρατηγοῦ σκηνῆς. ὅταν δὲ τὸ δεύτερον, ἀνατιθέασιν τὰ σκευοφόρα<sup>3</sup> τοῖς ὑποζυγίοις. ἐπὰν δὲ τὸ τρίτον σημήνη, προάγειν δεῖ τοὺς πρώτους, καὶ κινεῖν τὴν ὅλην παρεμβολήν. Εἰς<sup>4</sup> μὲν οὖν τὴν πρωτοπορείαν, ὡς ἐπίπαν, τάττουσι τοὺς ἐπιλέκτους. τούτοις δὲ τὸ τῶν συμμάχων δεξιὸν ἐπιβάλλει κέρας. ἐξῆς δὲ τούτοις ἔπεται τὰ τῶν προεξημένων ὑποζύγια. τῇ δὲ τούτων πορείᾳ τὸ πρῶτον τῶν<sup>5</sup> Ῥωμαϊκῶν ἀκολουθεῖ στρατόπεδον, ἔχον ὀπισθεν τὴν ἰδίαν ἀποσκευήν. ἔπειτα κατακολουθεῖ τὸ δεύτερον<sup>6</sup> στρατόπεδον, ἰπομένων αὐτῷ τῶν ἰδίων ὑποζυγίων, καὶ τῆς τῶν συμμάχων ἀποσκευῆς, τῶν ἐκ τῆς οὐραγίας τεταγμένων. τελευταῖον γὰρ ἐν τῇ πορείᾳ τάττεται τὸ τῶν συμμάχων εὐώνυμον κέρας. Οἱ δ' ἵππεῖς ποτὶ<sup>7</sup>

<sup>1</sup> ἐπὶ τῆς αἰγ. malim cum Reisk.

tritici medimnus unus cum triente, hordei quinque medimni. Atque hoc sociis quidem gratis donatur; Romanis vero sive frumentum sive vestis tribuatur, aut etiam si quibus armis denuo opus habuerint, horum omnium certa pretia quaestor de stipendio deducit.

XL. *Professionem e castris* hoc modo instituunt. Simul datum est primum signum, tentoria omnes detendant, et vasa colligunt. Ceterum neque auferre, neque detendere suum cuiquam tabernaculum prius fas est, quam tribunorum et imperatoris fuerint tenae aut detensae. Ubi autem

editum iterum est signum, sarcinas jumentis imponunt. Denique tertio dato signo, primos oportet procedere, et tota castra movere. Et in primo quidem agmine ut plurimum extraordinarios locant. Succedit his sociorum ala dextra: eosque continuo sequuntur praedictorum impedimenta. Horum agmen prima legio Romana excipit, suas a tergo sarcinas habens. Pone hos it secunda legio, sequentibus propriis jumentis, et eorum sociorum impedimentis, qui universum agmen cogunt: nam in novissimo agmine laeva sociorum locatur ala. Equites modo suam quaque partem a tergo

- μὲν ἀπουραγοῦσι τοῖς αὐτῶν ἑκάστοι μέρει· ποτὶ δὲ Agmen.  
 παρὰ τὰ ὑποζύγια πλάγιοι παραπορεύονται, συνέχοντες  
 ταῦτα, καὶ τὴν ἀσφάλειαν τούτοις παρασκευάζοντες.  
 8 Προσδοκίας δ' οὔσης κατὰ τὴν οὐραγίαν, τὰ μὲν ἄλλα  
 παρ' αὐτοῖς τὸν αὐτὸν ἔχει τρόπον· αὐτοὶ δ' οἱ τῶν  
 συμμάχων ἐπίλεκτοι τὴν οὐραγίαν ἀντὶ τῆς πρωτο-  
 9 πορείας μεταλαμβάνουσι. Παρὰ δὲ μίαν ἡμέραν τὰ  
 μὲν ἡγείται τῶν στρατοπέδων καὶ τῶν κεράτων, τὰ δ'  
 αὐτὰ πάλιν ἔπεται ταῦτα κατόπιν, ἵνα τῆς περὶ τὰς  
 ὀδρείας καὶ σιτολογίας ἀπειραιότητος πάντες ἐπ' ἴσον  
 10 κοινῶσι, μεταλαμβάνοντες αἰεὶ τὴν ἐπὶ τῆς πρωτοπο-  
 11 ρείας ἑναλλάξ τάξιν. Χρῶνται δὲ καὶ ἐτέρῳ γένει  
 πορείας ἐν τοῖς ἐπισφαλέσι τῶν καιρῶν, ἵαν ἀναπεπτα-  
 12 μένους ἔχωσι τόπους. ἄγουσι γὰρ τριφαλαγγίαν παρ-  
 ἀλληλον τῶν Ἀσάτων καὶ Πριγκίπων καὶ Τριαρίων,  
 τάττοντες τὰ τῶν ἡγουμένων σημαῖαν ὑποζύγια πρὸ  
 πάντων, ἐπὶ δὲ ταῖς πρώταις σημαίαις τὰ τῶν δευτέρων,  
 ἐπὶ δὲ ταῖς δευτέραις τὰ τῶν τρίτων, καὶ κατὰ λόγον  
 13 οὕτως ἑναλλάξ αἰεὶ τίθεντες τὰ ὑποζύγια ταῖς σημαίαις.  
 οὕτω δὲ συντάξαντες τὴν πορείαν, ἐπειδὴν προσπίτῃ τι  
 τῶν δεινῶν, ποτὶ μὲν παρ' ἀσπίδα κλίναντες, ποτὶ δ'  
 ἐπὶ δόρυ, προάγουσι τὰς σημαίας ἐκ τῶν ὑποζυγίων  
 14 πρὸς τὴν τῶν πολεμίων ἐπιφάνειαν. λοιπὸν, ἐν βραχεῖ  
 χρόνῳ καὶ μιᾷ κινήσει, τὸ μὲν τῶν ὀπλιτῶν σύστημα

<sup>f</sup> *ἱαστων* correxi cum Reisk. Vulgo omnes *ἱαστοι*.  
 Reg. D. Oxon. quod ex *καταστοῖς* decurtatum videtur.

<sup>g</sup> *καταστοῖ* Urb. Ang.

consequuntur, modo ad latera jumen-  
 tis adequant, continentes ea et secu-  
 ritate praestantes. Ubi vero a tergo  
 hostis exspectatur, de cetero ordine  
 nihil mutant, solos extraordinarios  
 sociorum a primo agmine ad ultimum  
 traducunt. Alternis autem diebus et  
 legionum et alarum altera praecedit,  
 eademque rursus subsequuntur; ut  
 ex aequo omnes aequatione ac pabula-  
 tione integra fruuntur, primum in ag-  
 mine locum suam quisque vicem per-  
 petuo occupantes. Est et alius iti-  
 neris faciendi modus, quo utuntur,  
 quando periculum ab hoste imminet,

ac patientia nacti sunt loca. Hastatos  
 enim, Principes ac Triarios, tribus se-  
 riebus juxta se invicem incedentes du-  
 cunt: jumenta autem manipulorum,  
 qui ceteris praeeunt, ante omnes lo-  
 cunt; tum primis manipulis jumenta  
 secundorum subjiiciunt; secundis, ter-  
 tiorum: atque sic continue impedi-  
 menta ordinesque alternatim locant.  
 Hac ratione autem composito agmine,  
 si quid ingruat periculi, modo ad  
 laevam, modo ad dextram agmen con-  
 vertentes, manipulos extra jumenta  
 in eam partem educunt, unde hostis  
 apparuerit. Atque ita brevi tempore

Agmen.

λαμβάνει παρατάξις διάβειν, ἂν μὴ ποτε προσ-  
εξελίξαι δὴ τοὺς Ἀστάτους· τὸ δὲ τῶν ὑποζυγίων καὶ τῶν  
ταγμάτων τούτοις πλήθος, ὑπὸ τοὺς παρατι-  
ταγμένους ὑπισταλὸς, ἔχει τὴν καθήκουσαν χώραν  
πρὸς τὸν κίνδυνον.

Castrame-  
tatio in iti-  
nere.

XL1. Ὅταν δὲ κατὰ τὰς πορείας ἡγγίζωσι τοῦ  
στρατοπεδεύειν, προπορεύονται χιλιάρχος, καὶ τῶν τα-  
ξιαρχῶν οἱ πρὸς τοῦτο τὸ μέρος αἰεὶ προχειρισθέντες. οἱ  
τινὲς, ἐπειδὴν συνθεάσωνται τὸν ὅλον τόπον, οὗ δι᾽  
στρατοπεδεύειν, ἐν αὐτῷ τούτῳ πρῶτον μὲν διέλαβον τὴν  
τοῦ στρατηγοῦ σκηπὴν οὗ δεήσει θεῖναι κατὰ τὸν ἄρτι  
λόγον, καὶ παρὰ ποίαν ἐπιφάνειαν καὶ πλευρὰν τῆς  
περὶ τὴν σκηπὴν περιστάσεως παρεμβάλλειν τὰ στρατό-  
πεδα. τούτων δὲ προκρίβεινται, διαμετροῦνται τὴν περί-  
στασιν τῆς σκηπῆς· μετὰ δὲ ταῦτα τὴν ἐνθεῖαν, ἐφ' ἧς  
αἱ σκηναὶ τίθενται τῶν χιλιάρχων· ἐξῆς δὲ τὴν ταύτης  
παράλληλον, ἀφ' ἧς ἄρχεται τὰ στρατόπεδα παρεμ-  
βάλλειν. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ ἐπὶ θάτερα μέρη τῆς σκηπῆς  
κατεμετρήσαντο γραμμαῖς, περὶ ὧν ὑπεδείξαμεν ἄρτι  
διὰ πλείονων κατὰ μέρος. Γενομένων δὲ τούτων ἐν  
βραχεῖ χρόνῳ, διὰ τὸ ῥαδίαν εἶναι τὴν καταμέτρησιν,  
ὥς ἀπάντων ὠρισμένων καὶ συνήθων ὄντων<sup>k</sup> διαστημάτων·  
μετὰ δὲ ταῦτα σημαίαν ἔκθεσαν μίαν μὲν καὶ πρῶτην,<sup>6</sup>

<sup>b</sup> ἡγγίζωσι τοῦ στρατοῦ. Articulum ex conject. inserui: abest vulgo et alia  
fortasse verba quædam interciderunt. <sup>1</sup> ταύτην παράλληλον malim cum Gron.  
<sup>k</sup> For. τῶν διαστημ. ut placuit Reiskio. <sup>l</sup> Particulam ἢ aut deletam aut in  
ἢ mutatum voluit Reisk.

et motu unico, cum armatorum manus in acie reperitur instructa, (nisi forte insuper oporteat Hastatos subduci;) tum jumenta et omnis multitudo, quæ castra sequitur, seducta pone terga stantium in acie, commodam adversus pericula stationem obtinent.

XL1. Postquam prope illum locum agmen pervenit, ubi castra sunt facienda; præcedunt tribunus et illi ex centurionibus, qui pro tempore ad eam rem designati sunt. Hi locum universum, ubi metari oportet, contemplati, ante omnia convenientem prætorio sedem, prout ante diximus,

capiunt: et, ad quem aspectum latiusve spatii prætorium ambients locandæ sint legiones, dispiiciunt. Quæ ubi delecta sunt loca, prætorii ambitum dimetiuntur: deinde rectam illam, ad quam tribunorum tentoria defiguntur: denique aliam lineam rectam, huic parallelam, unde incipit metatura legionum. Similiter etiam spatium illud, quod ab altera parte est prætorii, lineis dimetiuntur, de quibus jam paulo ante pluribus exposuimus. His brevi tempore expeditis, utpote facili dimensione, quum omnia intervalla sint definita, et ex familiari usu nota; mox vexillum defigere so-

ἐν ᾧ δὲ τὸ πρῶτον τίθεται τὴν τοῦ στρατηγοῦ σκηπὴν, <sup>Castra metatio in itinere.</sup>  
 δευτέραν δὲ τὴν ἐπὶ τῆς προκρινθείσης πλευρᾶς, τρίτην  
 ἐπὶ μίσεως τῆς γραμμῆς ἐφ' ἧς οἱ χιλιάρχοι σκη-  
 7 νοῦσι, τετάρτην, παρ' ἣν τίθενται τὰ στρατόπεδα. καὶ  
 ταύτας μὲν ποιοῦσι <sup>m</sup>φοινικᾶς, τὴν δὲ τοῦ στρατηγοῦ  
 λευκὴν. τὰ δ' ἐπὶ θάτερα ποτὲ μὲν ψιλὰ δόρατα  
 πηγνύουσι, ποτὲ δὲ σημαίας ἐκ τῶν ἄλλων χρωμάτων.  
 8 γενομένων δὲ τούτων, ἐξῆς τὰς ῥύμας διεμέτρησαν, καὶ  
 9 δόρατα κατέπηξαν ἐφ' ἑκάστης ῥύμης. Ἐξ ὧν εἰκότως,  
 ὅταν ἰγγίση τὰ στρατόπεδα κατὰ τὰς πορείας, καὶ  
 10 γίγνηται εὐσύνοπτος ὁ τόπος τῆς παρεμβολῆς, εὐθέως  
 ἅπαντα γίγνεται πᾶσι γνώριμα, τεκμαιρομένοις καὶ  
 συλλογιζομένοις ἀπὸ τῆς τοῦ στρατηγοῦ σημαίας.  
 10 λοιπὸν, ἑκάστου σαφῶς γινώσκοντος, ἐν ποίᾳ ῥύμῃ καὶ  
 ποίᾳ τόπῳ τῆς ῥύμης σκηνοῖ, διὰ τὸ πάντας αἰεὶ τὸν  
 αὐτὸν τόπον ἐπὶχεῖν τῆς στρατοπεδείας, γίγνεται τι  
 παραπλήσιον, οἷον, ὅταν εἰς πόλιν εἰσὶ στρατόπεδοι  
 11 ἰσχυρίον. καὶ γὰρ ἐκεῖ διακλίναντες ἀπὸ τῶν πυλῶν,  
 εὐθέως ἑκάστοι προάγουσι, καὶ παραγίγνονται πρὸς τὰς  
 ιδίας οἰκήσεις ἀδιαπτῶς, διὰ τὸ καθόλου καὶ κατὰ  
 μέρος γινώσκειν, κοῦ τῆς πόλεως ἐστὶν αὐτοῖς ἡ κατά-  
 12 λυσις. τὸ δὲ παραπλήσιον τούτοις καὶ περὶ τὰς Ῥω-  
 μαϊκὰς συμβαίνει στρατοπεδείας.

<sup>m</sup> φοινικᾶς Aug. Urb. <sup>n</sup> γίγνητ' εὐσύνοπτος Reg. D. Oxon. Med. quod ex γίγνηται εὐσύνοπτος ortum videtur.

lent, unum quidem et primum eo loco, ubi prætorium est ponendum, alterum in electo latere, tertium in medio ejus lineæ, ad quam tribuni tendunt, quartum in ea, ad quam legiones metantur. Et cetera quidem punicea statuunt: at imperatorium vexillum est album. Ab altera parte prætorii modo nudas hastas defigunt, modo vexilla ex aliis coloribus. His factis, vias deinde dimetiuntur, et in singulis earum hastas figunt. Ita fit, ut, simul ac appropinquarunt legiones, et locus castrorum potest conspici, omnia confestim omnibus sint nota, vexillo imperatoris pro indicio uten-

tibus ex quo cetera intelligunt. Denique quum nemo sit, quin sciat, in qua striga et qua strigæ parte tendat, quia semper eundem singuli locum in castris occupant; simile quid evenit, ut cum urbem suæ regionis ingreditur exercitus aliquis. Tunc enim recta a portis divertentes alius alio progrediuntur, et ad suas habitationes sine errore perveniunt, quia et in unum, et per partes norunt, in qua regione proprium ejusque sit diversorium. Simile, inquam, his est, quod in Romanorum castrametatione usu venit.

Melior Ro-  
manorum  
ratio, quam  
Græcorum.

XLII. Ἡ, καὶ δοκοῦσι Ῥωμαῖοι, καταδιώκοντες τὴν  
ἐν τούτοις εὐχέρειαν, τὴν ἐναντίαν ὁδὸν πορεύεσθαι ταῖς  
Ἑλλησι κατὰ τοῦτο τὸ μέρος. οἱ μὲν γὰρ Ἑλληνες ἐν  
τῇ στρατοπεδεύειν ἡγοῦνται κυριώτατον, τὸ κατακολου-  
θεῖν ταῖς ἐξ αὐτῶν τῶν τόπων ὀχυρότησιν· ἅμα μὲν  
ἐκκλίνοντες τὴν περὶ τὰς ταφρείας ταλαιπωρίαν, ἅμα  
δὲ νομίζοντες, οὐχ ὁμοίας εἶναι τὰς χειροποιήτους ἀσφα-  
λείας ταῖς ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως ἐπὶ τῶν τόπων ὑπερ-  
χούσαις ὀχυρότησιν. διὸ καὶ κατὰ τι τὴν τῆς ὅλης  
παρεμβολῆς θέσιν πᾶν ἀναγκάζονται σχῆμα μεταλαμ-  
βάνειν, ἐπόμενοι τοῖς τόποις, τὰ τι μέρη μεταλλάττειν  
ἄλλοτε ὁπρὸς ἄλλους καὶ ἀκαταλλήλους τόπους. ἐξ  
αὗτων Ῥᾶστατοι ὑπάρχειν συμβαίνει καὶ τὸν κατ' ἰδίαν  
καὶ τὸν κατὰ μέρος ἐκάστην τόπον τῆς στρατοπεδείας.  
Ῥωμαῖοι δὲ τὴν περὶ τὰς τάφρους ταλαιπωρίαν καὶ  
τᾶλλα τὰ παρεπόμενα τούτοις ὑπομένειν αἰροῦνται  
χάριν τῆς εὐχερείας, καὶ τοῦ γνῶριμον καὶ μίαν ἔχειν  
καὶ τὴν αὐτὴν αἰεὶ παρεμβολήν. Τὰ μὲν αὖν ὁλοσχε-  
ρίστερα μέρη τῆς περὶ τὰ στρατόπεδα θεωρίας, καὶ  
μάλιστα περὶ τὰς παρεμβολὰς, ταῦτ' ἐστίν.

ὁ πρὸς ἄλλους καὶ ἀκαταλλήλους ex Reisk conject. dedi. Vulgo πρὸς ἁλλήλους  
καὶ καταλλήλους. Sed Reg. D. πρὸς ἄλλους καὶ καταλλήλους. P ἀσπαστοι  
correx. Cassaub. cum libri darent ἀσπαστοι.

XLII. Quod autem hanc facilitatem  
in ponendis castris spectant *Romani*,  
in eo quidem maxime *contrariam Græ-  
cis viam* mihi videntur insistere. Græci  
enim quoties metantur castra, maxi-  
mum momentum in eo ponunt, ut loca  
sequantur a natura munita; simul  
laborem ducendæ fossæ fugientes, si-  
mul quia non æqualiter fidunt arte  
factis munitionibus, et iis, quas ipsa  
locorum natura exhibet. Ea propter  
cum in universorum castrorum posi-  
tione coguntur figuram quamlibet as-  
sumere, dum locis obsequuntur, tum

partes quoque ipsas variare aliter atque  
aliter pro ingenio loci. Unde evenit, ut  
in metandis castris nemo certus sit de  
loco aut suo privatim, aut ordinis sui.  
At Romani et ducendæ fossæ laborem et  
vexationes id genus alias eo consilio  
sustinent, ut faciliori ratione constent  
omnia, utque nota et unica eademque  
semper castrametatione utantur. At-  
que hæc quidem, *militiæ Romanæ ra-  
tionem* quod attinet, et *castrorum* ma-  
xime *positionem*, per summa rerum  
capita dicta sunt.

## VI.

Σύγκρισις τοῦ Λακωνῶν καὶ Καρχηδονίων Ῥωμαίων τε  
πολιτεύματος.

\*

\*

\*

<sup>9</sup>XLIII. ΣΧΕΔΟΝ δὴ πάντες οἱ συγγραφεῖς περὶ Respublicam  
τούτων ἡμῖν τῶν πολιτευμάτων παραδεδάκασιν τὴν ἐπ' veteribus  
ἀρετῇ φήμην, περὶ τε τοῦ Λακιδαιμονίων, καὶ Κρητῶν, celebratae.  
καὶ Μαντινίων, ἔτι δὲ Καρχηδονίων· ἱπποὶ δὲ καὶ περὶ  
τῆς Ἀθηναίων καὶ Θηβαίων πολιτείας πεποιήνται μνη-  
2 μνη. Ἐγὼ δὲ ταύτας μὲν ἐὼς τὴν δ' Ἀθηναίων καὶ  
Θηβαίων οὐ πᾶν τι πολλοῦ προσδεῖσθαι πίπτεισμα-  
λόγου, διὰ τὸ μήτε τὰς αὐξήσεις ἐσχηκέναι κατὰ  
λόγον, μήτε τὰς ἀκμὰς ἐπιμόνους, μήτε τὰς μετα-  
3 βολὰς ἐνηλλαχέναι μετρίως· ἀλλ', ὥσπερ ἐκ προσ-  
παίου τινὸς τύχης σὺν καιρῷ λάμψαντας, τὸ δὴ λεγό-  
μενοι, ἔτι δοκοῦντας ἀκμὴν καὶ μέλλοντας εὐτυχεῖν,  
4 τῆς ἰναντίας πείραν εἰληφέναι μεταβολῆς. Θηβαῖοι Thebano-  
μὲν γὰρ, τῇ Λακιδαιμονίων ἀγνοίᾳ, καὶ τῷ τῶν συμ- rum resp.  
μάχων πρὸς αὐτοὺς μίσει συνεπιθήμενοι, διὰ τὴν ἐνὸς per se nihil  
ἀνδρὸς ἀρετὴν, ἣ καὶ δευτέρου, τῶν τὰ προειρημένα praestantiae  
συνιδόντων, περιποιήσαντο παρὰ τοῖς Ἕλλησι τὴν ἐπ' habuit.

<sup>9</sup> Caput hoc cum seqq. in ed. Herv. et plerisque Codd. hunc Titulum habet:  
Περὶ δυναστῶν καὶ οἷα καλλίστη. Ἱ πᾶν τι dedit Urb. Ceteri vulgo πᾶν τι.  
In eis, quae praecedunt, quamvis turbata paulisper videantur, consentiunt libri.  
<sup>9</sup> ἱηλλάχθαι Aug.

## VI.

*Reipublicae Romanae cum aliis, praecipue cum Laconica et Carthaginiensi,  
collatio.*

XLIII. OMNES fere scriptores *Res-*  
*publicas* virtute praestantes memoriae  
prodiderunt haec, *Lacedaemoniorum*,  
*Cretensium*, *Mantiniensium*, itemque  
*Carthaginiensium*: fuere et qui *Athe-*  
*nicensium* reip. ac *Thebanorum* facerent  
mentionem. At ego quidem illas mis-  
sas facio: *Atheniensem* vero atque *The-*  
*banam* longa disquisitione opus non  
habere censeo: ut quae neque incre-  
menta rationi congrua sunt nactae,  
neque, cum floruerunt, in eo statu  
manserunt diu, neque mutationibus

moderate factis sunt usae. Hi enim  
populi, ubi repentina quadam fortuna  
per occasionem fulsissent, quod dici  
solet, dum adhuc crederentur splen-  
dorem suum cum maxime obtinere, et  
in posterum obtenturi, mutationem in  
contrarium sunt experti. Nam *The-*  
*bani* quidem, ad aggrediendum *Lace-*  
*daemonios* occasione usi, quam horum  
stultitia et *sodiorum* in eos odium ipsis  
dabat, virtute unius aut alterius viri,  
qui ea, quae modo dixi, intellexerant,  
virtutis opinionem ac famam apud  
Graecos sibi pepererunt. Quod enim

ἀρετῇ φήμην. Ὅτι γὰρ οὐχ ἡ τῆς πολιτείας σύστασις αἰτία τότε ἐγένετο Θεβαίοις τῶν εὐτυχημάτων, ἀλλ' ἡ τῶν προσώτων ἀνδρῶν ἀρετῇ, παρὰ πόδας ἡ τύχη τοῦτο πᾶσιν ἐποίησε δῆλοι. καὶ γὰρ συνηυξήθη, καὶ συνήκμασε, καὶ συγκατελύθη τὰ Θεβαίων ἔργα τῷ τε Ἐπαμινόνδῳ καὶ τοῦ Πειλοπίδου βίῳ προφανῶς. ἐξ ὧν οὐ τὴν πολιτείαν αἰτία, ἀλλὰ τοὺς ἀνδρας, ἡγή-  
ταιοι τῆς τότε γειομένης περὶ τὴν Θεβαίων πόλιν ἐπι-  
φανείας.

Athenien-  
sium resp.  
similis navi  
sine præ-  
fecto.

XLIV. Τὸ δὲ παραπλήσιοι καὶ περὶ τῆς Ἀθηναίων πολιτείας διαληπτίον. καὶ γὰρ αὕτη, πλεονάκεις μὲν ἴσως, ἐμφανέστατα δὲ τῇ Θεμιστοκλείους ἀρετῇ συν-  
βήσασα, ταχίως τῆς ἐναντίας μεταβολῆς ἔλαβε πειρὰ διὰ τὴν αἰνιμαλίαν τῆς φύσεως. αἰεὶ γὰρ ποτε τὸν τῶν Ἀθηναίων δῆμον παραπλήσιοι εἶναι συμβαίνει τοῖς ἀδι-  
σπότης σκάφεισι. καὶ γὰρ ἐπ' ἐκείνων, ὅταν μὲν ἢ διὰ πολιεμίων φόβον, ἢ διὰ περιστάσιν χειμῶνος, ὁρμὴ πα-  
ραστῇ τοῖς ἐπιβάταις συμφρονεῖν καὶ προσέχειν τὸν νοῦν τῷ κυβερνήτῃ, γίγνεται τὸ δέον ἐξ αὐτῶν διαφερόντως. ὅταν δὲ θαρρήσαντες ἄρξωνται καταφρονεῖν τῶν προ-  
σώτων, καὶ στασιάζειν πρὸς ἀλλήλους, διὰ τὸ μηκέτι δοκεῖν πᾶσι ταῦτά· τότε δὴ, τῶν μὲν εἶτι πλεῖν προαι-  
ρουμένοι, τῶν δὲ κατεπευγόντων ὁρμίζειν τὸν κυβερνήτην, καὶ τῶν μὲν ἐκσειόντων τοὺς κάλους, τῶν δ' ἐπιλαμβα-

<sup>1</sup> ἐκπεύοντων Casaub. invitis MSs.

rebus feliciter tunc gestis non ipsa *Reipublica Thebana* forma causam præbuerit, sed eorum virtus qui rebus præerant; e vestigio fortuna manifestum omnibus fecit. Palam enim est, et incrementum, et florem suum, et finem res Thebanorum habuisse intra illud spatium temporis, quo *Epaminondas* et *Pelopidas* vixerunt. Quare splendorem illum ac decus, quo enituerunt tunc Thebani, non civitati ipsorum, sed illis videtur: par est adscribere.

XLIV. Idem et de *Reipublica Atheniensium* est existimandum: quæ sæpius quidem fortasse, verum excellenter tum floruit, quamdiu *Themistocles* vir-

tute sustentabatur; sed brevi semper, propter naturæ suæ inconstantiam, contrariam fortunam experta est. Semper enim *populus Atheniensium* navibus præfecto carentibus est similis: in quibus, quoties aut propter metum hostium, aut ob sævientis tempestatis periculum, vectoribus voluntas incessit in unum consentiendi et gubernatori parendi, suo quæque officio eximie funguntur omnes: postquam vero resumptis animis aspernari rectores ceperunt, et, aliis alia autumantibus, sententiis inter se dissidere; tum enim vero, ubi pars navigationem cupit persequi, pars inestat acriter gubernatori ut navem aliquo ejiciat, aliis ru-

νομένων, καὶ στέλλεσθαι παρακελευομένων, αἰσχυρὰ μὲν  
 πρόσοψις γίνεται τοῖς ἔξωθεν θεωμένοις, διὰ τὴν ἐν  
 ἀλλήλοις διαφορὰν καὶ στάσιν· ἐπισφαλὲς δὲ ἡ διά-  
 7 θεσις τοῖς μετασχούσι καὶ κοινωνήσασι τοῦ πλοῦ. διὸ  
 καὶ πολλάκις, διαφυγόντες τὰ μέγιστα πελάγη καὶ  
 τοὺς ἐπιφανιστάτους χειμῶνας, ἐν τοῖς λιμέσι καὶ πρὸς  
 8 τῇ γῇ ναυαγοῦσιν. ὁ δὲ καὶ τῇ τῶν Ἀθηναίων πολιτεία Athenis et  
 πλειονάκις ἤδη συμβέβηκε. διωσαμένη γὰρ ἐνότιε τὰς Thebis tur-  
 μεγίστας καὶ δεινотάτας περιστάσεις διὰ τε τὴν τοῦ num domi-  
 δήμου καὶ τὴν τῶν προεστώτων ἀρετὴν, ἐν ταῖς ἀπερι- natur.  
 στάτοις ῥαστώναις εἰκὴ πως καὶ ἀλόγως ἐνότιε ὁσφάλ-  
 9 λισται. Διὸ καὶ περὶ μὲν ταύτης τε καὶ τῆς τῶν  
 Θηβαίων οὐδὲν δεῖ πλείω λέγειν, ἐν αἷς ὄχλος χειρίζει  
 τὰ ὅλα κατὰ τὴν ἰδίαν ὁρμὴν, ὁ μὲν ὀξύτητι καὶ πικρία  
 διαφέρειν, ὁ δὲ βία καὶ θυμῷ συμπεκαυδευμένος.

XLV. Ἐπὶ δὲ τὴν Κρητῶν μεταβάλλοντας, ἄξιον ἐπι- Cretensium  
 στῆσαι κατὰ δύο τρόπους, πῶς οἱ λογιώτατοι τῶν respublica  
 ἀρχαίων συγγράφειν, Ἐφορος, Ξενοφῶν, Καλλισθένης, confertur  
 Πλάτων, πρῶτον μὲν ὁμοίαν εἶναι φασὶ καὶ τὴν αὐτὴν cum Laco-  
 τῇ Λακεδαιμονίων· δεῦτερον δ' ἐπαινετὴν ὑπάρχουσαν nica.  
 2 ἀποφαίνουσιν. ὣν οὐδέτερον ἀληθὲς εἶναι μοι δοκεῖ·  
 3 σκοπεῖν δ' ἐκ τούτων πάρεστι. Καὶ πρῶτον ὑπὲρ τῆς  
 ἀνομοιότητος \*διέξιμιν. Τῆς μὲν δὲ Λακεδαιμονίων Instituta  
 Laconica.

\* Fors. ἰσφαλῶν legendum cum Reisk.

\* διέξιμιν Aug. διέξιμιν Reg. E.

dentes explicantibus, aliis manu in-  
 jecta inhibentibus, et contrahere ju-  
 bentibus; tum vero rixæ istæ atque  
 turbæ et extrinsecus spectantibus for-  
 dum exhibent spectaculum, et in pe-  
 riculum adducunt hos qui intus navi-  
 gationem participant. Fitque adeo  
 persepe, ut, qui vastissima eluctati  
 fuerint maria et tempestates maxime  
 insignes, in ipso portu et ad terram  
 naufragium faciant. Quod sane Athe-  
 niensium reip. sæpius jam evenit: hæc  
 enim, propulsatis interdum populi et  
 principum civitatis virtute maximis  
 gravissimisque periculis, nescio qua  
 temeritate et præter omnem rationem,  
 in facillimo rerum cursu, ubi nullum  
 erat periculum, subinde impigit. Ita-  
 que de republ. Atheniensium ac The-  
 banorum, ubi proprium secuta impe-

tum regit omnia atque administrat  
 turba hominum, apud illos quidem  
 præcipiti et amarulento præ ceteris  
 ingenio præditorum, apud hos violenti-  
 tiæ et iræ innutritorum, nihil attinet  
 plura proferre.

XLV. Nunc ad Cretensium temp.  
 conversa oratione, duo circa illam con-  
 siderare nos operæ pretium fuerit,  
 quæ sunt ab eruditissimis scriptoribus  
 antiquis prodita, Ephoro, Xenophonte,  
 Callisthene, Platone: qui illud primo  
 dixerunt, similem hanc esse atque adeo  
 eandem cum Spartanæ; deinde laude  
 dignam pronuntiarunt. Quorum neu-  
 trum mihi quidem videtur esse verum:  
 ceterum ex iis, quæ dicemus,  
 erit uniuscujusque æstimatio. Ac pri-  
 mum quidem de dissimilitudine age-  
 mus. Nempe Lacedæmoniorum reipub.

ἀρετῇ φήμην. "Οτι γὰρ οὐχ ἡ τῆς πολιτείας σύστασις 5  
αἰτία τότε ἐγένετο Θηβαίοις τῶν εὐτυχημάτων, ἀλλ' ἡ  
τῶν προσισταίων ἀνδρῶν ἀρετὴ, παρὰ πόδας ἡ τύχη  
τοῦτο πᾶσιν ἐποίησε δῆλον. καὶ γὰρ συνηζήθη, καὶ 6  
συνήκμασε, καὶ συγκατελύθη τὰ Θηβαίων ἔργα τῷ τε  
Ἐπαμινώνδῳ καὶ τοῦ Πελοπίδου βίῳ προφανῶς. ἐξ 7  
ὧν οὐ τὴν πολιτείαν αἰτίαν, ἀλλὰ τοὺς ἀνδρας, ἡγή-  
τιον τῆς τότε γενομένης περὶ τὴν Θηβαίων πόλιν ἐπι-  
φανείας.

Athenien-  
sium resp.  
similis navi  
sine præ-  
fecto.

XLIV. Τὸ δὲ παραπλήσιον καὶ περὶ τῆς Ἀθηναίων  
πολιτείας διαληπτίον. καὶ γὰρ αὕτη, πλεονάκις μὲν 2  
ἴσως, ἐκφανίστατα δὲ τῇ Θειστοκλείους ἀρετῇ συναν-  
θήσασα, ταχίως τῆς ἐναντίας μεταβολῆς ἔλαβε πείραν  
διὰ τὴν ἀνωμαλίαν τῆς φύσεως. αἰεὶ γὰρ ποτε τὸν τῶν 3  
Ἀθηναίων δῆμον παραπλήσιον εἶναι συμβαίνει τοῖς ἀδε-  
σκότοις σκάφεισι. καὶ γὰρ ἐπ' ἐκείνων, ὅταν μὲν ἡ διὰ 4  
πολεμίων φόβον, ἢ διὰ περιστάσιν χειμῶνος, ὁρμὴ πα-  
ραστῇ τοῖς ἐπιβάταις συμφρονεῖν καὶ προσέχειν τὸν νοῦν  
τῷ κυβερνήτῃ, γίγνεται τὸ δέον ἐξ αὐτῶν διαφερόντως.  
ὅταν δὲ θαρρήσαντες ἄρξωνται καταφρονεῖν τῶν προ- 5  
στώτων, καὶ στασιάζειν πρὸς ἀλλήλους, διὰ τὸ μηκέτι  
δοκεῖν πᾶσι ταυτά· τότε δὴ, τῶν μὲν ἔτι πλεῖν προαι- 6  
ρουμένων, τῶν δὲ κατεπειγόντων ὁρμίζειν τὸν κυβερνήτην,  
καὶ τῶν μὲν ἐκσειόντων τοὺς κάλους, τῶν δ' ἐπιλαμβα-

<sup>1</sup> ἐκφανίστατα Casaub. invitis MStis.

rebus feliciter tunc gestis non ipsa  
*Reipublica Thebana* forma caussam  
præbuerit, sed eorum virtus qui rebus  
præerant; e vestigio fortuna mani-  
festum omnibus fecit. Palam enim  
est, et incrementum, et florem suum,  
et finem res Thebanorum habuisse in-  
tra illud spatium temporis, quo *Epa-  
minondas* et *Pelopidas* vixerunt. Quare  
splendorem illum ac decus, quo eni-  
tuere tunc Thebani, non civitati ip-  
sorum, sed illis viris, par est adscri-  
bere.

XLIV. Idem et de *Reipublica Atheni-  
ensium* est existimandum: quæ sæpius  
quidem fortasse, verum excellenter  
tum floruit, quamdiu *Themistocles* vir-

tute sustentabatur; sed brevi semper,  
propter naturæ suæ inconstantiam,  
contrariam fortunam experta est. Sem-  
per enim *populus Atheniensium* navi-  
bus præfecto carentibus est similis: in  
quibus, quoties aut propter metum  
hostium, aut ob sævientis tempestatis  
periculum, vectoribus voluntas inces-  
sit in unum consentiendi et gubernatori  
parendi, suo quisque officio eximie  
funguntur omnes: postquam vero re-  
sumtis animis aspernari rectores cœ-  
perunt, et, aliis alia autumantibus,  
sententiis inter se dissidere: tum enim-  
vero, ubi pars navigationem cupiis  
persequi, pars instat acriter gubernatori  
ut navem aliquo ejiciat, aliis re-

νομένων, καὶ στέλλεσθαι παρακελευομένων, αἰσχροὶ μὲν  
 πρόσσοψις γίνεται τοῖς ἔξωθεν θεωμένοις, διὰ τὴν ἐν  
 ἀλλήλοις διαφορὰν καὶ στάσιν· ἐπισφαλὲς δὲ ἡ διά-  
 7 θεσις τοῖς μετασχοῦσι καὶ κοινωνήσασι τοῦ πλοῦ. διὸ  
 καὶ πολλάκις, διαφυγόντες τὰ μέγιστα πελάγη καὶ  
 τοὺς ἐπιφανεστάτους χειμῶνας, ἐν τοῖς λιμέσι καὶ πρὸς  
 8 τῇ γῇ ναυαγοῦσιν. ὃ δὲ καὶ τῇ τῶν Ἀθηναίων πολιτείᾳ Atheni-  
 πλειονάκις ἤδη συμβέβηκε. διωσαμένη γὰρ ἐνίοτε τὰς Thebis  
 μεγίστας καὶ δεινотάτας περιστάσεις διὰ τε τὴν τῶν ba hom-  
 δήμου καὶ τὴν τῶν προεστώτων ἀρετὴν, ἐν ταῖς ἀπερι-  
 στάτοις ῥαστώναις εἰκῇ πως καὶ ἀλόγως ἐνίοτε ὁσφάλ-  
 9 λεται. Διὸ καὶ περὶ μὲν ταύτης τε καὶ τῆς τῶν  
 Θεβαίων οὐδὲν δεῖ πλείω λέγειν, ἐν αἷς ὄχλος χειρίζει  
 τὰ ὅλα κατὰ τὴν ἰδίαν ὁρμὴν, ὃ μὲν ὀξύτητι καὶ πικρίᾳ  
 διαφέρων, ὃ δὲ βίᾳ καὶ θυμῷ συμπεπαιδευμένος.

XIV. Ἐπὶ δὲ τὴν Κρητῶν μεταβάλλοντας, ἄξιον ἐπι- Creten  
 στῆσαι κατὰ δύο τρόπους, πῶς οἱ λογιώτατοι τῶν respub.  
 ἀρχαίων συγγραφῶν, Ἐφορος, Ξενοφῶν, Καλλισθένης, perperi  
 Πλάτων, πρῶτον μὲν ὁμοίαν εἶναί φασι καὶ τὴν αὐτὴν confert  
 τῇ Λακεδαιμονίων· δεύτερον δ' ἐπαινετὴν ὑπάρχουσιν cum L  
 ἀποφαίνουσιν. ὧν οὐδέτερον ἀληθὲς εἶναί μοι δοκεῖ· uica.  
 3 σκοπεῖν δ' ἐκ τούτων πάρεστι. Καὶ πρῶτον ὑπὲρ τῆς  
 ἀνομοιοτήτος ἰδιόξειμεν. Τῆς μὲν δὲ Λακεδαιμονίων Institu  
 Laconi

¶ Forc. Ἰσφαλαῖ legendum cum Reisk.

\* διέξιμεν Aug. διέξιμεν Reg. E.

dentes explicantibus, aliis manu in-  
 jecta inhibentibus, et contrahere ju-  
 bentibus; tum vero rixæ istæ atque  
 turbæ et extrinsecus spectantibus fœ-  
 dum exhibent spectaculum, et in pe-  
 riculum adducunt hos qui intus navi-  
 gationem participant. Fitque adeo  
 persæpe, ut, qui vastissima eluctati  
 fuerint maria et tempestates maxime  
 insignes, in ipso portu et ad terram  
 naufragium faciant. Quod sane *Athe-  
 nienſium* reip. sæpius jam evenit: hæc  
 enim, propulsatis interdum populi et  
 principum civitatis virtute maximis  
 gravissimisque periculis, nescio qua  
 temeritate et præter omnem rationem,  
 in facillimo rerum cursu, ubi nullum  
 erat periculum, subinde impexit. Ita-  
 que de *republ. Athenienſium* ac *The-  
 banorum*, ubi proprium secuta impe-

tum regit omnia atque administrat  
*turba hominum*, apud illos quidem  
 præcipiti et amarulento præ ceteris  
 ingenio præditorum, apud hos violenti-  
 tiæ et iræ innutritorum, nihil attinet  
 plura proferre.

XIV. Nunc ad *Cretensium* temp.  
 conversa oratione, duo circa illam con-  
 siderare nos operæ pretium fuerit,  
 quæ sunt ab eruditissimis scriptoribus  
 antiquis prodita, *Ephoro*, *Xenophonte*,  
*Callisthene*, *Platone*: qui illud primo  
 dixerunt, *similem* hanc esse atque adeo  
*eandem cum Spartana*; deinde *laude*  
*dignam* pronuntiarunt. Quorum neu-  
 trum mihi quidem videtur esse ve-  
 rum: ceterum ex his, quæ dicemus,  
 erit uniuscujusque æstimatio. Ac pri-  
 mum quidem de *dissimilitudine* age-  
 mus. Nempe *Lacedæmoniorum* reipub.

πολιτείας ἴδιον εἶναί φασι, πρῶτον μὲν τὰ περὶ τὰς ἰγγαίους κτήσεις, ὧν οὐδενὶ μέτεστι πλεῖον, ἀλλὰ πάντας τοὺς πολίτας ἴσον ἔχειν δεῖ τῆς πολιτικῆς χώρας. δεύτερον δὲ, τὰ περὶ τὴν τοῦ διαφοροῦ ἵτιμῃσιν<sup>4</sup> ἥς εἰς τέλος ἀδοκίμου παρ' αὐτοῖς ὑπαρχούσης, ἄρδην ἐκ τῆς πολιτείας ἀνηρῆσθαι συμβαίνει τὴν περὶ τὸ πλεῖον καὶ τοῦλαττον φιλοτιμίαν. τρίτον, παρὰ Λακε-<sup>5</sup> δαιμονίοις οἱ μὲν βασιλεῖς αἰδῖον ἔχουσι τὴν ἀρχήν, οἱ δὲ προσαγορευόμενοι Γέροντες διὰ βίου, δι' ὧν καὶ μεθ' ὧν πάντα χειρίζεται τὰ κατὰ τὴν πολιτείαν.

Contraria  
instituta  
Cretensium.

XLVI. Παρὰ δὲ<sup>2</sup> Κρηταιῷσι πάντα τούτοις ὑπάρ-  
χει τὰναντία· τὴν τε γὰρ χώραν κατὰ δύναμιν αὐτοῖς ἐφιαῖσιν οἱ νόμοι, τὸ δὲ λεγόμενον, εἰς ἄπειρον κταῖσθαι· τό τε διάφορον ἐκτετίμηται παρ' αὐτοῖς ἐπὶ τοσοῦτον,<sup>2</sup> ὥστε μὴ μόνον ἀναγκαίαν, ἀλλὰ καὶ καλλίστην εἶναι δοκεῖν τὴν τούτου κτήσιν. <sup>3</sup>καθόλου δ' ὁ περὶ τὴν αἰσχρο-  
κέρδειαν καὶ πλεονεξίαν τρόπος οὕτως ἐπιχρησάξει παρ' αὐτοῖς, ὥστε παρὰ μόνοις Κρηταιῷσι τῶν ἀπάντων ἀνθρώπων μηδὲν αἰσχρὸν νομίζεσθαι κέρδος. καὶ μὴν τὰ<sup>4</sup> κατὰ τὰς ἀρχὰς ἐπίτεια παρ' αὐτοῖς ἐστὶ, καὶ δημο-  
κρατικὴν ἔχει διάθεσιν. Ὡστε πολλάκις διαπορεῖν,<sup>5</sup> πῶς ἡμῖν περὶ τῶν<sup>b</sup> τὴν ἐναντίαν φύσιν ἔχόντων, ὡς οἰκείων καὶ συγγενῶν ὄντων ἀλλήλοις, ἐξηγγέλκασι.

<sup>1</sup> κτήσιν Urb. Aug. Reg. D. E. Oxon.  
iidem deinde.

<sup>2</sup> καθόλου f i Aug.

<sup>3</sup> Κρητὶ Reg. D. E. Oxon. et sic  
<sup>b</sup> ἐναντίαν τὴν φύσιν Reg. E.

proprium esse aiunt, primum illud circa *fundorum possessiones*, quod in ea parte nemo alium superat, sed omnes cives æqualem publici agri modum necesse est obtinere. Alterum est circa *pecuniæ* et divitiarum æstimationem: nam quum apud illos omnis pecuniæ auctoritas esset adempta; evenit, ut contentio illa funditus e civitate deleteretur, quæ ex eo solet manare, quod plus minuse aliquis possideat. Tertio, apud Lacedæmonios *reges* liberique ipsorum perpetuum imperium habent; qui vero dicuntur *Senes*, quoad vivunt: atque isti sunt, quorum auspiciis et consiliis publica omnia negotia tractantur.

XLVI. Atqui apud *Cretenses* contra-

ria horum sunt omnia. Nam et *agri* modum pro cuiusque viribus producere in infinitum, quod aiunt, per leges cuique licet: et *pecuniæ* apud hos adeo fit magni, ut non solum necessaria, verum etiam honestissima censeatur ejus acquisitio. Denique sordidi avarique mores adeo apud illos obtinent, ut ex omnibus hominibus solos *Cretenses* sit invenire, apud quos nullum lucrum turpe censeatur. Accedit, quod *magistratus* in *Creta* sunt annui, et facies reipubl. popularem statum refert. Itaque sæpe nobis in mentem venit dubitare, quomodo res, contrariam naturam sortitas, prodiderint esse adfines inter se atque conjunctas. Qui præter illud, quod tan-

- 6 Καὶ χωρὶς τοῦ παραβλέπειν τὰς τηλικαύτας διαφορὰς, Resp. Cre-  
tensium  
dissimilis  
Laconica.  
καὶ πολὺν δὴ τινα λόγον ἐν ἐπιμέτρῳ διατίθενται,  
φάσκοντες, τὸν Λυκοῦργον μόνον τῶν γεγενημένων τὰ  
7 συνίχοντα τεθεωρηκέναι· δυοῖν γὰρ ὄντων, δι' ᾧ σώζεται  
πολίτευμα πᾶν, τῆς πρὸς τοὺς <sup>b</sup>πολεμίους ἀνδρείας, καὶ  
τῆς πρὸς σφᾶς αὐτοὺς ὁμοιότητας· ἀνηρηκότα τὴν πλεο-  
νεξίαν, ἅμα ταύτῃ συνανηρηκέναι πᾶσαν ἐμφύλιον διψ-  
8 φορὰν καὶ στάσιν· ἥ καὶ Λακεδαιμονίους, ἐκτὸς ὄντας  
τῶν κακῶν τούτων, κάλλιστα τῶν Ἑλλήνων τὰ πρὸς  
σφᾶς αὐτοὺς πολιτεύεσθαι καὶ συμφρονεῖν ταυτά.  
9 Ταῦτα δ' ἀποφηνάμενοι, καὶ θεωροῦντες ἐκ παραβέσεως  
Κρηταιεῖς διὰ τὴν ἔμφυτον σφίσι πλεονεξίαν ἐν πλεί-  
σταις <sup>c</sup>ἰδίᾳ καὶ κατὰ κοινὸν στάσεσι καὶ φόνοις καὶ  
πολέμοις ἐμφυλίοις ἀναστρεφόμενους, οὐδὲν οἰόνται πρὸς  
σφᾶς εἶναι· θαρρόνσι δὲ λέγειν, ὡς ὁμοίων ὄντων τῶν  
10 πολιτευμάτων. Ὁ δ' Ἐφορος, χωρὶς τῶν ὀνομάτων,  
καὶ ταῖς λέξεσι κέχρηται ταῖς αὐταῖς, ὑπὲρ ἑκατέρας  
ποιούμενος τῆς πολιτείας ἐξήγησιν· ὥστε, εἴ τις μὴ τοῖς  
κυρίοις ὀνόμασι <sup>d</sup>προσίχοι, κατὰ μηδένα τρόπον ἂν  
δύνασθαι διαγιῶναι, περὶ ὁποτέρας ποιῖται τὴν διή-  
11 γησιν. ἥ μὲν οὖν μοι δοκοῦσι διαφέρειν ἀλλήλων,  
ταυτά ἐστι· ἥ δὲ πάλιν οὗτ' ἐπαινετὴν, οὗτε ζηλωτὴν

<sup>b</sup> πολέμου Aug. <sup>c</sup> ἰδίᾳ καὶ κατὰ κοινὸν ex conject. edidit Casaubonus.  
Libri omnes in πλείστοις δὲ κατὰ κοινὸν, excepto Reg. E. in quo est in πλείστοις  
κατὰ κοινὸν. <sup>d</sup> Vulgo προσίχου. <sup>e</sup> αἱ μὲν Herv. Regii, Med. Oxon. et ora  
Aug. antiq. manu.

tas hasce diversitates non animadver-  
terunt, longa insuper oratione dispu-  
tant, dicentes, solum inter omnes mor-  
tales Lycurgum, quæ essent præcipua,  
vidisse. Quum enim omnis civitas duo-  
bus hæc contineatur, fortitudine adver-  
sus hostes, consensu inter cives: Ly-  
curgum, aiunt, cum avaritiam sustu-  
lisset, omnem simul domesticam dissen-  
sionem ac seditionem de republica sustu-  
lisse: ac propterea Lacedæmonios, hac  
 peste liberatos, rempublicam omnium  
 Græcorum optimam habere, et concor-  
diam inter se colere. Quæ ubi pro-  
nuntiarunt, quum ex comparatione

intelligant, Cretenses, ob insitam ani-  
mis ipsorum avaritiam, inter privatas  
discordias et publicas seditiones cades  
ac bella civilia plurimum versari; ni-  
hil tamen hoc ad se putant pertinere:  
audentque affirmare, similes esse invi-  
cem hæc respublicas. Ephorus vero  
in describenda utraque republica iis-  
dem etiam verbis est usus, propriis  
dumtaxat nominibus exceptis; ad quæ  
si quis minus attenderit, de utra lo-  
quatur, dignoscere nullo modo queat.  
Et differentias quidem inter illas mihi  
videntur esse istæ. At cur neque lau-  
datione dignam, neque æmulatione Cre-

ἡγούμεθ' εἶναι τὴν Κρητικὴν πολιτείαν, νῦν ἤδη διέ-  
ξιμεν.

Creticareip.  
forma mi-  
nime lau-  
danda.

XLVII. Ἐγὼ γὰρ οἶμαι, δύο ἀρχὰς εἶναι πάσης  
πολιτείας, δι' ὧν αἰρετὰς ἢ φευκτὰς συμβαίνει γίγνε-  
σθαι τὰς τε δυνάμεις αὐτῶν καὶ τὰς συστάσεις· αὗται  
δ' εἰσὶν ἔθνη, καὶ νόμοι. Ἐν τὰ μὲν αἰρετὰ, τοὺς τε<sup>2</sup>  
κατ' ἰδίαν βίους τῶν ἀνθρώπων ὁσίους ἀποτελεῖ καὶ  
σάφρονας, τό τε κοινὸν ἦθος τῆς πόλεως ἡμεῖροι ἀπεργά-  
ζεται καὶ δίκαιον· τὰ δὲ φευκτὰ, τουναντίον. ὥστε<sup>3</sup>  
οὖν, ὅταν τοῦς ἔθισμούς καὶ νόμους κατεῖδωμεν παρὰ  
τισι σπουδαίους ὑπάρχοντας, θαρρόυντες ἀποφαινόμεθα,  
καὶ τοὺς ἀνδρας ἐκ τούτων ἔσσεσθαι καὶ τὴν τούτων  
πολιτείαν σπουδαίαν· οὕτως, ὅταν τοὺς τε κατ' ἰδίαν<sup>4</sup>  
βίους τινῶν πλεονεκτικούς, τὰς τε κοινὰς πράξεις ἀδί-  
κους θεωρήσωμεν, δῆλον, ὥς εἰκὸς λέγειν, καὶ ἐτούς  
νόμους καὶ τὰ κατὰ μέρος ἦθνη καὶ τὴν ὅλην πολιτείαν  
αὐτῶν εἶναι φαύλην. Καὶ μὴν οὔτε κατ' ἰδίαν ἦθ<sup>5</sup>  
δοσιώτερα Κρηταίων εὗροι τις ἂν, πλὴν τελείως ὀλίγων·  
οὔτε<sup>6</sup> κατὰ λόγον ἐπιβολὰς ἀδικωτέρας. διόπερ οὐθ' ὁ-  
μοίαν αὐτὴν ἡγούμενοι τῇ Λακεδαιμονίῳ, οὔτε μὴν  
ἄλλως αἰρετὴν, οὔτε ζηλωτὴν, ἀποδοκιμάζομεν ἐκ τῆς  
προειρημένης συγκρίσεως. Καὶ μὴν οὐδὲ τὴν Πλάτωνος<sup>7</sup>

Platonis  
respublica.

<sup>2</sup> Ὡς abest vulgo: adjecti ex Reiskii conjectura. <sup>3</sup> Sic Aug. Reg. E. et Ursin. τοὺς νόμους κατεῖδαι τὰ κατὰ Herv. Med. τοὺς νόμους κατεῖδαι τὰ κατὰ Urb. Reg. D. Oxon. Hinc Casaubonus ex conjectura fecit τοὺς νόμους κατεῖδαι παλαιῶν, καὶ τὰ κατὰ. <sup>4</sup> Sic libri omnes ante Casaub. qui in καθόλου mutavit, et exposuit publica consilia. Equidem κατὰ κοινὸν malim. κατὰ πόλιν suspicatus est Reisk.

ticam reipubl. formam judicem, nunc exponam.

XLVII. Ego enim duo principia sive fundamenta esse autumo cujuslibet reipublicæ, propter quæ forma illius et constitutio vel optanda censeri debeat, vel fugienda. Ea sunt mores, et leges. Et optanda quidem illa sunt, quæ et civis cujusque vitam privatim sanctam reddunt et castam, et publica civitatis instituta mansueta atque justa: fugienda vero, quæ præstant contrarium. Quemadmodum igitur, quoties in aliquo populo mores legesque laudabiles vigere videmus, cives etiam

et ipsam rempub. fore laudabilem non dubitamus affirmare: sic cum alibi et privatorum vitam avaritiæ deditam, et actiones publicas injustas observaverimus; quis dubitat, merito dici posse, et leges apud ipsos, et mores singulorum, et universam rempub. esse vituperabilem? Atqui neque civium ingenia magis veteratoria, quam Cretensium, ullo invenias loco, si excipias oppido pauca; neque proinde consilia et facta iniquiora. Idcirco, qui nec similem eam Spartanæ judicemus, neque aliâs dignam laude aut æmulatione, ex instituta comparatione eam

πολιτείας δίκαιον παρῖσαγαγεῖν· ἐπειδὴ καὶ ταύτην Platonis  
respublic  
8 τινὲς τῶν φιλοσόφων ἐξυμνοῦσιν. ὥσπερ γὰρ οὐδὲ τῶν  
τεχνιτῶν ἢ τῶν ἀθλητῶν τοὺς γε μὴ <sup>1</sup>νενεμημένους, ἢ  
σεσωμασκηκότας, παρίεμιν εἰς τοὺς <sup>k</sup>ἀθλητικούς ἀγῶ-  
νας· <sup>l</sup>οὕτως οὐδὲ ταύτην χρὴ παρῖσαγαγεῖν εἰς τὴν τῶν  
πρωτείων ἄμιλλαν, ἵαν μὴ πρότερον ἐπιδείξῃται τι τῶν  
9 ἑαυτῆς ἔργων <sup>m</sup>ἀληθινῶς. μέχρι δὲ τοῦ νῦν <sup>n</sup>παρ-  
απλησίως ἂν ὁ περὶ αὐτῆς φανείη λόγος, ὁ ἀγομένης εἰς  
σύγκρισιν πρὸς τὴν Σπαρτιατῶν καὶ Ῥωμαίων καὶ  
Καρχηδονίων πολιτείας, ὥς ἂν, εἰ τῶν ἀγαλμάτων τις  
ἐν προβέμενος, τοῦτο συγκρίνοι τοῖς ζῶσι καὶ πεπνυμένοις  
10 ἀνδράσιν. καὶ γὰρ ἂν ὅλως ἐπαινετὸν ὑπάρχει κατὰ  
τὴν τέχνην, <sup>p</sup>τῇ γε σύγκρισιν τῶν ἀψύχων τοῖς ἐμψύ-  
χοις ἐνδεῇ καὶ τελείως ἀπεμφαίνουσιν εἰκὸς προσ-  
πίπτειν τοῖς θεωμένοις.

XLVIII. Διόπερ ἀφίμενοι τούτων, ἐπὶ τὴν Λακωνικὴν Reip. La-  
nicam laud  
ἐπαινεῖμεν πολιτείαν. Δοκεῖ δὴ μοι Λυκούργος  
πρὸς μὲν τὸ σφίσιν ὁμονοεῖν τοὺς πολίτας, καὶ πρὸς τὸ  
τὴν Λακωνικὴν τηρεῖν ἀσφαλῶς, ἔτι δὲ τὴν ἐλευθερίαν  
διαφυλάττειν τῇ Σπάρτῃ βεβαίως, οὕτω νεινομοθετεῖναι  
καὶ προνοιῶσθαι καλῶς, ὥστε θειοτέραν τὴν ἐπίνοιαν ἢ  
3 κατ' ἀνθρώπον αὐτοῦ νομίζειν. ἡ μὲν γὰρ περὶ τὰς

<sup>l</sup> ἐννεμημένους Reg. E. <sup>k</sup> πεπνυμένους Reg. D. Oxon. <sup>l</sup> οὕτως, quod abest  
vulgo, adscivi ex Reg. E. <sup>m</sup> ἀληθινῶν malim. <sup>n</sup> παραπλησίως uti-  
que malim. <sup>o</sup> Vulgo alii ἀγόμενος. <sup>p</sup> τῇ γε μὴν σύγκρ. Aug. <sup>q</sup> ἐπαι-  
νεῖμεν Aug.

explodimus. Sed nec *Platonis rem-  
publicam* (nam et hanc philosophi  
nonnulli dilaudant) ad comparisonem  
adducere æquum fuerit. Ut enim  
artifices aut athletas, qui recepti in  
album non fuerint, neque ad id cor-  
pus præparaverint, ad athleticos ago-  
nes et certamina non admittimus: sic  
neque hæc resp. admitti debet ad con-  
tendendum cum ceteris de principe  
loco, nisi prius aliquod opus suum re  
ipsa demonstraverit. Ut enim res se  
habet ad hunc usque diem, si quis,  
quam de illa sunt scripta, contendere  
instituerit cum Spartanorum, Roma-  
norum et Carthaginensium rebus-  
publicis, perinde videri debet, ac si  
quis statuum aliquam deligat, et cum

vivis spirantibusque hominibus eam  
comparet. Licet enim, ad artem quod  
attinet, laudem omni ex parte status  
illa mereatur; comparisonem tamen  
rerum inanimatarum cum animatis  
imperfectam ac prorsus dissentaneam  
visum iri spectantibus necesse est.

XLVIII. Quare his omisiss, ad *Laco-  
nicam Rempublicam* iterum orationem  
convertimus. Igitur quod ad *concor-  
diam inter ciues servandam, et finibus  
Laconicæ securitatem præstandam*, ad  
hæc *libertatem tuto Spartæ conservan-  
dam*, puto equidem, *Lycūrgum* eas  
leges tulisse, et omnibus prudenter  
prospexisse adeo præclare, ut inven-  
tum divinius censeam, quam ut ab ho-  
mine sit profectum. *Æqualitas enim*

πτήσεις ισότης, καὶ περὶ τὴν δίαίταν ἀφέλεια καὶ κοινότης, σῶφρονας μὲν ἔμελλε τοὺς κατ' ἰδίαν βίους παρασκευάζειν, ἀστασίαστον δὲ τὴν κοινὴν παρέξεισθαι πολιτείαν· ἣ δὲ πρὸς τοὺς πόρους καὶ πρὸς τὰ δεινὰ τῶν ἔργων ἀσκησις, ἀλκίμους καὶ γενναίους ἀποτελέσει ἀνδρας. ἑκατέρων δὲ τούτων ὁμοῦ συνδραμόντων εἰς μίαν ψυχὴν ἢ πόλιν, ἀνδρείας καὶ σωφροσύνης, οὐτ' ἐξ αὐτῶν φύναι κακίαν εὐμαρῆς, οὐθ' ὑπὸ τῶν πέλας χειραβῆναι ῥάδιον. Διότι οὕτω καὶ διὰ τούτων συστή-  
 5 σάμενος τὴν πολιτείαν, βεβαίαν μὲν τῇ συμπασῇ Λακωνικῇ παρεσκεύασε τὴν ἀσφάλειαν· πολυχρόιοι δὲ τοῖς Σπαρτιάταις αὐτοῖς ἀπέλιπε τὴν ἐλευθερίαν. Πρὸς  
 6 μὲν τοί γε τὴν τῶν πέλας κατάκτησιν καὶ πρὸς ἡγεμονίαν, καὶ καθόλου πρὸς πραγμάτων ἀμφισβήτησιν, οὐτ' ἐν τοῖς κατὰ μέρος, οὐτ' ἐν τοῖς ὅλοις δοκεῖ μοι προσηβῆναι καθάπαξ οὐδέν. Ἄλοιπὸν ἦν, τοιαύτην τινα παρ-  
 7 εἰσαγαγεῖν τοῖς πολίταις ἀνάγκην, ἣ πρόθεσιν, δι' ἧς ὥσπερ καὶ περὶ τοὺς κατ' ἰδίαν βίους αὐτάρεκας αὐτοὺς παρεσκεύασε καὶ λιτοὺς, οὕτω καὶ τὸ κοινὸν ἔθος τῆς πόλεως αὐταρεκῆς ἔμελλε γίγνεσθαι καὶ σῶφρον. νῦν δ',  
 8 ἀφιλοτιμοτάτους καὶ νουνεχιστάτους ποιήσας περὶ τι τοὺς ἰδίους βίους καὶ τὰ τῆς σφετέρας πόλεως νόμιμα,

Reip. Laco-  
nicæ incom-  
moda.

<sup>1</sup> ἡγεμονίαν Aug. <sup>2</sup> λαπὸν ἦν ex conject. posui. Vulgo omnes Λατὸν, ἡ τοιαύτην τινα παρμαγαγεῖν δι' τοῖς πολίταις. Delevi δι', pro quo illi saltem oportuerat.

illa in possessionibus fundorum, et victus ille facilis simplexque ac communis, ut *temperantiam vitam* cives instituerent, erat effecturus, et ut in repub. nulla *seditio* cooriretur: exercitatio vero in laboribus, et in periculosis factis, *fortes ac generosos viros* erat redditura. Quæ res si ambæ simul in eamdem mentem aut civitatem concurrerint, *fortitudo*, inquam, et *temperantia*; non facile est, ut aut vitium intrinsecus nascatur, aut ut externa vi domita iugo cuiusquam subjiciatur. Quum igitur hoc modo et rationibus hisce civitatem fundasset; cum Laconicæ universæ securitatem firmam paravit, tum Spartanis ipsis libertatem diuturnam reliquit.

Ceterum ad parandum sibi in vicinis dominatum, et ad principatum, atque omnino ad disceptationes de propagando imperio, prorsus nihil quidquam neque in partibus reip. neque in summa illius instituenda, videtur providisse. Itaque illud restabat, ut civibus ejusmodi necessitatem imponeret, aut voluntatem animis ingeneraret, ut, quemadmodum in vitæ privatæ ratione, præsentī sorte contentos ac frugi homines esse ipsos condocfecerat, sic et publicos civitatis mores efficeret moderatos et fortuna sua contentos. Nunc vero, quum ad vitam quod attinet privatam, et publica etiam instituta inter ipsos, ab omni ambitione alienissimos et prudentissimos

πρὸς τοὺς ἄλλους Ἑλληνας φιλοτιμοτάτους καὶ φιλαρχοτάτους καὶ πλεονεπτικωτάτους ἀπέλιπε.

XLIX. Τοῦτο μὲν γὰρ τίς οὐκ οἶδε, διότι πρῶτοι <sup>Reip. Laco-</sup> <sup>nicæ in-</sup> <sup>commoda.</sup> σχεδὸν τῶν Ἑλλήνων, ἐπιθυμήσαντες τῆς τῶν ἀστυγείτων χώρας διὰ πλεονεξίαν, ἐπ' ἐξανδραποδισμῷ Μεσσηνίοις πόλεμον ἐξήνεγκαν; τοῦτο δὲ τίς οὐχ ἰστόρηκεν, ὥς διὰ φιλονεικίαν ἰνέγκους σφᾶς ἐποίησαν, μὴ πρόσθεν λύσειν τὴν πολιορκίαν, πρὶν ἢ κατὰ πρῶτος ἐλεῖν τὴν Μεσσηνίαν; Καὶ μὴν τοῦτο γνώριμον ὑπάρχει πᾶσιν, ὥς διὰ τὴν ἐν τοῖς Ἑλλήσιν φιλαρχίαν, οὗς ἐνίκησαν μαχόμενοι, τούτοις αὖθις ὑπέμειναν ποιεῖν τὸ προστατόμενον. ἐπιπορευομένους μὲν γὰρ τοὺς Πέρσας ἐνίκων, διαγωνιζόμενοι περὶ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας· ἐπανελθοῦσι δὲ καὶ φυγοῦσιν προὔδωκαν ἐκδότους τὰς Ἑλληνίδας πόλεις κατὰ τὴν ἐπ' Ἀνταλκίδου γενομένην εἰρήνην, χάριν τοῦ χρημάτων εὐπορῆσαι πρὸς τὴν κατὰ τῶν Ἑλλήνων δυναστείαν. ὅτε δὲ καὶ τὸ τῆς νομοθεσίας ἑλλιπὲς συνάρθη παρ' αὐτοῖς. ἕως μὲν γὰρ τῆς τῶν ἀστυγείτων, ἔτι δὲ τῆς Πελοποννησίων αὐτῶν ἀρχῆς ἐφίετο· συνεξιοιοῦντο ταῖς ἐκ τῆς Λακωνικῆς αὐτῆς ἐπαρκεῖαις καὶ χορηγίαις, προχείρους μὲν ἔχοντες τὰς τῶν ἐπιτηδεῖαν παρασκευὰς, ταχέας δὲ ποιοῦμενοι τὰς

<sup>1</sup> τούτοις αὖθις Aug. Regii et Oxon. τούτοις αὖθις Herv. Urb. Sed τούτοις αὖθις ora Herv. quod in context. recepit Casaub. <sup>2</sup> ἑλλιπὲς Aug. Reg. D. Oxon. <sup>3</sup> ἐπαρκεῖαις Reg. E.

eos reddidisset; adversus reliquos Græcos et ambitiosissimos eos reliquit, et dominandi ac ditectendi ex alieno cupidissimos.

XLIX. Nam quis est, quin sciat, primos ex omnibus Græciæ Spartanos, cupiditate inflammatos vicini agri, propter avaritiam eo consilio Messenias bellum indixisse, ut victos sub hasta venderent? Quis item est, qui ex historia non didicerit, eam fuisse tum pertinaciam Spartanorum, ut jurejurando fidem obstringerent, non prius ab obsidione discessuros, quam per vim Messenem expugnassent? Jam vero et illud notum est omnibus, ipsos præ cupiditate dominandi Græciæ, dicto rursus audientes fuisse his quos

pugnando vicetant. Persas namque, Græciam invadentes, ipsi pro libertate dimicantes vicerunt: iisdem tamen Persis, in patriam ex fuga reversis, iidem Spartani urbes Græcorum a se proditas pace Antalcidico tradiderunt; idque eo fecerunt consilio, ut pecuniarum copiam haberent ad subjiciendos dominatui suo Græcos. Quo quidem tempore satis apparuit, qua parte manca esset institutio ipsorum reipublicæ. Quamdiu enim finitimorum populorum atque solius Peloponnesi imperium affectabant; sufficebant ipsis copias atque commeatus ex solo Laconico agro, quum et haberent ad manum rerum necessariarum apparatus, et brevi tempore cum domum ipsi re-

εἰς τὴν οἰκίαν ἱκανόδους καὶ παρακομιδάς. ἐπεὶ δὲ στόλους μὲν ἐπεβάλλοντο κατὰ θάλατταν ἐκπέμπειν, στρατεύειν δὲ πεζικοῖς στρατοπέδοις ἔξω Πελοποννήσου· δῆλον, ὥς οὔτε τὸ νόμισμα τὸ σιδηροῦν, οὔθ' ἡ τῶν ἐπιτείων καρπῶν ἀλλαγὴ πρὸς τὰ λείποντα τῆς χρείας ἔμελλεν αὐτοῖς ἔξαρκεῖν κατὰ τὴν Λυκούργου νομοθεσίαν. προσεδεῖτο γὰρ τὰ πράγματα κοινοῦ νομίσματος, καὶ ξενικῆς παρασκευῆς. Ὅθεν ἠναγκάσθησαν ἐπὶ θύρας μὲν πορεύεσθαι τὰς Περσῶν, φόρους δὲ τοῖς νησιώταις ἐπιτάττειν, ἀργυρολογεῖν δὲ πάντας τοὺς Ἕλληνας· γόνιτες, ὥς οὐχ οἷόν τε, κατὰ τὴν Λυκούργου νομοθεσίαν, οὐχ ὅτι τῆς τῶν Ἑλλήνων ἡγεμονίας, ἀλλ' οὐδὲ πραγμάτων ἀντιποιεῖσθαι τὸ παράπαν.

Reip. Laco-  
nicæ com-  
moda,

et incom-  
moda.

L. Τίνος οὖν χάριν εἰς ταῦτα παρεξέβη; ἵνα γίνηται δι' αὐτῶν τῶν πραγμάτων <sup>2</sup>συμφανές, ὅτι πρὸς μὲν τὸ τὰ σφίτερα βεβαίως διαφυλάττειν, καὶ πρὸς τὴν ἐλευθερίαν τηρεῖν, αὐτάρκης ἐστὶν <sup>2</sup>ἡ τοῦ Λυκούργου νομοθεσία. καὶ τοῖς γε τοῦτο τὸ τέλος ἀποδεχομένοις <sup>2</sup>τῆς πολιτείας συγχωρητέον, ὥς οὔτε ἐστὶν, οὔτε γέγονει οὐδὲν αἰρετώτερον τοῦ Λακωνικοῦ <sup>b</sup>καταστήματος καὶ συντάγματος. εἰ δὲ τις μειζόνων ἐφίεται, <sup>c</sup>κἀκείνου <sup>3</sup>κάλλιον καὶ σεμνότερον εἶναι νομίζει τὸ πολλῶν μὲν ἡγε-

<sup>1</sup> ἡγεμονίας Aug.

<sup>2</sup> ἱμφοῦ Aug.

Oxon. <sup>b</sup> πολιτεύματος Oxon.

Sed κακῶς Reg. D. E.

<sup>3</sup> Abest τῶ ab Urb. Aug. Regiis et

<sup>c</sup> κακῶς mendose Aug. et κακῶς Urb.

peterent, tum sua etiam conveherent. Ubi vero per mare classes emittere, ac terra expeditiones extra Peloponnesum suscipere cœperunt; tum nimirum apparuit, neque ferream illam pecuniam, neque annuorum fructuum permutationem cum ceteris rebus quibus indigerent, *Lycurgi* legibus introductam, posse illis sufficere. Erat enim opus ad res gerendas communi pecunia, et copiis ab exteris regionibus comparatis. Quare ad colendas fores regis Persarum coacti sunt se conferre, insularis tributa imperare, ex omnibus denique Græcis pecuniam corrogare; intelligentes nempe, si *Lycurgi* legibus starent,

nullam omnino rerum gerendarum fore sibi facultatem, nedum ut Græcorum imperium possent sibi vindicare.

L. Sed quorsum hæc a proposito digressio? Ut rebus ipsis attestantibus docerem, institutam a *Lycurgo* remp. ad propriorum finium tuitionem, libertatisque conservationem abunde sufficere. Atque adeo iis, qui republicæ hunc finem probavit, debemus concedere, nullam esse aut fuisse unquam ullius civitatis compositionem aut ordinationem, quam Laconicè jure possis antepone. Quod si quis vero majora moliat, et eo quem diximus sine pulcrius ac gloriosius ducat, præ-

σθαι, πολλῶν δ' ἐπικρατεῖν καὶ δισπόζειν, πάντας δ' εἰς αὐτὸν ἀποδίδειν, καὶ νέειν πρὸς αὐτόν· τῇ δὲ πη συγχωρητίον, τὸ μὲν Λακωνικὸν ἐνδεὲς εἶναι πολίτευμα, τὸ δὲ Ῥωμαίων διαφέρειν, καὶ δυναμικωτέραν ἔχειν τὴν σύστασιν. Δῆλον δὲ τοῦτ' ἐξ αὐτῶν γέγονε τῶν πραγμάτων. Λακεδαιμόνιοι μὲν γὰρ, ὀρμήσαντες ἐπὶ τὸ κατακταῖσθαι τὴν τῶν Ἑλλήνων ἡγεμονίαν, ταχέως δεικνύνουσιν καὶ περὶ τῆς σφετέρας ἐλευθερίας· Ῥωμαῖοι δὲ, τῆς Ἰταλιωτῶν αὐτῶν ἐπιλαβόμενοι δυναστείας, ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πᾶσαν ὑφ' ἑαυτοὺς ἐποίησαν τὴν οἰκουμένην· οὐ μικρὰ πρὸς τὸ καθικεῖσθαι τῆς πράξεως ταύτης συμβαλλομένης αὐτοῖς τῆς εὐπορίας καὶ τῆς ἐτοιμότητος, τῆς κατὰ τὰς χορηγίας.

LI. Τὸ δὲ Καρχηδονίων πολίτευμα, τὸ μὲν ἀνικάβει Respub. μοι δοκεῖ καλῶς κατὰ γε τὰς ὁλοσχερεῖς διαφορὰς Carthagi-  
2<sup>ο</sup> συνιστᾶσθαι. καὶ γὰρ βασιλεῖς ἦσαν παρ' αὐτοῖς, nienstium.  
καὶ τὸ Ἰερόντιον εἶχε τὴν ἀριστοκρατικὴν ἐξουσίαν, καὶ  
τὸ πλῆθος ἦν κύριον τῶν καθηκόντων αὐτῶν· καθόλου δὲ  
τὴν τῶν ὄλων ἀρμογὴν εἶχε παραπλησίαν τῇ Ῥωμαίων  
3 καὶ Λακεδαιμονίων. Κατὰ γε μὴν τοὺς καιροὺς τού-  
τους, καθ' οὓς εἰς τὸν 5<sup>ον</sup> Ἀννικιακὸν ἐνέβαινε πόλεμον,

<sup>4</sup> ἡγεμονίαν Aug. ἀρχὴν Regii, Oxon. et ora Herv.

Oxon. καθιστάμεν Reg. E. et ora Herv.

<sup>5</sup> γιερόντιον Reg. E. et ora Aug. ant. manu.

<sup>6</sup> Ἀννικιακὸν ἐνέβαινε Reg. E. Ἀννικιακὸν ἐνέβ. Reg. D. Oxon.

esse multis, late imperare et domi-  
nari, eum denique esse se, ad quem  
omnes respiciant et inclinent: tum  
enimvero fatendum est, *Laconicam*  
*reip. formam* esse imperfectam, et longe  
præstare Romanam, ejusque constitu-  
tionem ad vires parandas et imperium  
esse aptiorem. Id vero ex ipsis rebus  
palam est factum. *Lacedæmonii* enim,  
quum ad occupandum Græciæ impe-  
rium se accinxissent, mox etiam liber-  
tatis propriæ periculum adierunt. At  
*Romani*, populorum ipsius Italiæ do-  
minationem semel nacti, brevi tem-  
pore orbem terrarum sui juris fece-  
runt; non mediocriter hoc uno adjuti  
ad perficiendum istud inceptum, quod

rerum omnium copia abundabant, fa-  
cillimeque cuncta eis subministraban-  
tur.

LI. Jam *Carthaginiensium rempub-  
licam* equidem puto, ad summas illas  
differentias quod attinet, præclare fu-  
isse initio constitutam. Nam et *reges*  
apud illos erant, et *senatus* optimati-  
bus convenientem potentiam habebat,  
et *populus* quoque potestatem habuit  
rerum nonnullarum, quæ ad ejus eu-  
ram pertinebant: summa denique resp.  
simili modo concinnata compactaque  
apud hos fuit, atque apud Romanos  
et Lacedæmonios. Verum enim vero  
ea tempestate, qua *bellum Hannibali-  
cum* resp. Carthaginiensis suscepit, de-

ἰσχυροτάτη, ὅτι, ἀνακτορὰ  
καταμάρτυρι.

<sup>b</sup> ἤχρησεν ἦν τὸ Καρχηδόνιον, ἄλλως δὲ τὰ Ῥωμαίων.  
Ἐπειδὴ γὰρ πικρὸς καὶ σφόδρα καὶ τελευτήσας παύ-  
σας, πρῶτος ἐστὶ τῆς ἀφ᾽ ἧς κατὰ φύσιν, <sup>k</sup> ἡμεῖς δὲ ταύτην  
ἀπὸ, κατὰ τὴν φύσιν, πρῶτος δὲ αὐτῶν ἐστὶ ταύτην  
τὰ κατὰ τὴν ἀπὸ πρὸς ταύτην καὶ τότε διὰ τὴν  
ἀλλήλων τὰ τελευτήματα. καὶ ὅσον γὰρ ἡ Καρχη-  
δόνιος πρῶτος ἰσχυρὸς, καὶ πρῶτος αὐτοῦ τῆς Ῥο-  
μαίων, κατὰ ταύτην ἡ μὲν Καρχηδὼν ἦν τότε ἡγε-  
μονία, ἡ δὲ Ῥώμη μάλιστα τότε εἶχε τὴν ἀπὸ,  
κατὰ γὰρ τὴν τῆς τελευτήας σύστασιν. διὸ καὶ τὸ  
πλείστην δύναμιν ἐν ταῖς διαβολαῖς, κατὰ μὲν Καρχη-  
δόνιος ὁ ἄλλος ἦν μετὰ τὴν, κατὰ δὲ Ῥώμη  
ἀπὸ εἶχε ἡ σύστασις. ὅθεν, κατὰ αὐτὴν μὲν τῶν  
πολλῶν βουλευμάτων, κατὰ οἷς δὲ τῶν ἀφ᾽ ἧς, κα-  
τὰ τὴν τῶν διαβολῶν πρὸς τὰς κατὰ πρῶτος  
<sup>m</sup> ἡ καὶ, πρῶτος τῶν ὅλων, τῶν βουλευμάτων κατὰ  
τέλος ἐπιπράττει τῶν κατὰ τῶν Καρχηδόνιος.

Ῥωμαίων  
καταμάρτυρι.

LII. Τὰ γὰρ μὲν κατὰ μέρος, οἷον αὐτῶν τὰ πρὸς  
τὰς πολεμικὰς χρεῖας, τὸ μὲν <sup>n</sup> πρὸς τὰς κατὰ βάλλει-  
ται, ὅτι εἰς, ἀπὸ ἀνακτορὰ καὶ καταμάρτυρι

<sup>b</sup> In χῆρσεν cum editis consentit (si fallor) codex Med. Sed abest illud vocab.  
ab Urb. Aug. Regis et Oxon. Hinc ora Aug. (ab antiqua manu) exhibet  
verba μὲν κατὰ, inserenda post ἦν, et sic Reg. E. in contextu habet ἦν μὲν κατὰ  
τὴν Καρχ. Sed ora Herv. ἦν τῶν τῶν Καρχ. ἀπὸ τῶν Ῥωμ. <sup>k</sup> An καὶ οὕτως,  
constituitur? <sup>l</sup> κατὰ Reg. E. κατὰ Reg. D. <sup>m</sup> Vulgo κατὰ τῶν.  
<sup>n</sup> καὶ Aug. ut voluit Ursin. ex conject. <sup>o</sup> Vulgo κατὰ τὴν α. β.

terior filorum, potior Romanorum erat  
conditio. Nam quum sit cujuslibet  
corporis, civitatis, aut actionis, natu-  
rale aliquod *crescendi tempus, dein flo-  
rem* statumque suum obtinendi, ac  
demum *vergendi ad interitum*; sitque  
ita natura comparatum, ut tum ma-  
xime quæque vigeant, quando in illo  
perfecto suo sunt statu: hæc ipsa ex  
parte discrimen tunc inter illas obti-  
nuit civitates. Quanto namque citius  
Carthaginiensis et prius, quam Ro-  
mana, suum illum præcipuum florem  
ac felicitatem fuerat adepta: tanto  
magis *Carthago* quidem jam tum de-  
florescebat et quasi *senescebat*; *Roma*  
vero, integra vigente reipublicæ forma,  
cum maxime *florabat*. Ideo etiam in

rerum deliberationibus apud Cartha-  
ginienſes quidem plurimam populus  
sactoritatem sibi jam vindicaverat,  
quæ apud Romanos illibata penes se-  
natum adhuc erat. Ex quo factum,  
ut, illic plebe de omnibus consultante,  
hic vero civium optimo quoque, vis-  
cerent in rebus publicè gestis Romano-  
rum consilia: qui etiam eandem ob  
causam, quamvis penitus attrite eo-  
rum res fuissent, tamen, quia rectis  
utebantur consiliis, ad extremum bello  
Carthaginienses superarunt.

LII. Jam si particulatim singula  
consideremus, verbè gratia, quæ ad  
bellicos usus spectant: res *navium*,  
uti par est, melius exercent meliusque  
ad eas se comparant *Carthaginienses*;

Καρχηδόνιοι· διὰ τὸ καὶ πάτριον αὐτοῖς ὑπάρχειν ἐκ  
παλαιοῦ τὴν ἱμπερίαν ταύτην, καὶ θαλαστουργεῖν μά-  
2 λιστα πάντων αἰθρώπων. Τὸ δὲ περὶ τὰς πεζικὰς  
χρείας, πολὺ δὴ τι Ῥωμαῖοι πρὸς τὸ βέλτιον ἀσπουῖ  
3 Καρχηδονίων. οἱ μὲν γὰρ, τὴν ὅλην ὁπερὶ τοῦτο ποι- Militia  
οῦνται σπουδὴν· Καρχηδόνιοι δὲ, τῶν μὲν πεζικῶν εἰς pedestri  
τέλος ὀλιγωροῦσι, τῶν δ' ἱππικῶν βραχεῖάν τινα ποι- præstant  
4 οῦνται πρόνοιαν. αἴτιον δὲ τούτων ἐστίν, ὅτι ξενικαῖς Romani.  
καὶ μισθοφόροις χρῶνται δυνάμεσι, Ῥωμαῖοι δ' ἰγχω-  
5 ρίοις καὶ πολιτικάις. ἥ καὶ περὶ τοῦτο τὸ μέρος ταύτην  
τὴν πολιτείαν ἀποδεκτέον ἐκείνης μᾶλλον. ἥ μὲν γὰρ, Pœnorum  
ἐν ταῖς τῶν μισθοφόρων εὐψυχίαις ἔχει τὰς ἐλπίδας αἰδ. milites pro  
τῆς ἐλευθερίας· ἡ δὲ Ῥωμαίων ἐν ταῖς σφετέραις ἀρεταῖς, alienis pu-  
6 καὶ ταῖς τῶν συμμάχων Ῥεπαρκεῖαις. διὸ καὶ ποτε πταί- gnant; Ro-  
σωσι κατὰ τὰς ἀρχάς, Ῥωμαῖοι μὲν ἀναμάχονται τοῖς mani pro  
7 ὅλοις, Καρχηδόνιοι δὲ τούναντίον. [οἱ γὰρ] ὑπὲρ πα- sua.  
τρίδος ἀγωνιζόμενοι καὶ τέκνων, οὐδέποτε δύνανται λῆξαι  
τῆς ὀργῆς, ἀλλὰ μένουσι ψυχομαχοῦντες, ὥς αὖ περιγέ-  
8 νωνται τῶν ἰχθρῶν. Διὸ καὶ, περὶ τὰς ναυτικὰς δυνάμεις  
πολύ τι λειπόμενοι Ῥωμαῖοι κατὰ τὴν ἱμπερίαν, ὡς προ-  
εῖπον ἐπάνω, τοῖς ὅλοις ἐπικρατοῦσι, διὰ τὰς τῶν ἀν-  
9 θρῶν ἀρετάς. καίπερ γὰρ οὐ μικρὰ συμβαλλομένης εἰς

ὁ περὶ τούτων edd. et Med. P ἰσχυρίαις Aug. 9 Fors. κατὰ τὰς μάχας  
Reisk. Verba αἰ γὰρ ex Reiskii conject. adjeci. τάναντίον ὅτις Herv. et  
Med. τούναντίον ὅτις Aug. Urb. Regii et Oxon. Sed Aug. interpungit post  
τούναντίον. Lacuna signum interposuerat Casaub.

ut qui hanc scientiam jam olim a ma-  
joribus suis acceperint, et qui usu ma-  
jore navigandi ceteris mortalibus longe  
præstant. Terrestres vero militia ex-  
citacionibus Romani Carthaginenses  
longo utique intervallo superant. Nam  
illi omne suum studium ei curæ ap-  
plicant; Carthaginenses vero de pe-  
destri quidem militia nihil quidquam  
prorsus curant; equestris rei levem  
aliquam curam habent. Cujus rei  
caussa est, quod peregrino et merce-  
nario milite Pœni utuntur; Romanus  
domestico et urbano. Quare in hac  
quidem parte hæc potioiem, quam  
illa respublica, laudem meretur. Illa  
enim spem libertatis suæ in mercena-

riorum fortitudine positam semper  
habet; Romana in suorum virtute et  
sociorum auxiliis. Itaque licet initio  
nonnumquam damnum aliquod gra-  
vius sit acceptum; Romani quidem  
integros exercitus mox reparant; at  
Carthaginenses e contrario facere idem  
non possunt. Adde quod Romani,  
patriam ac liberos propugnantes, træs  
modum nesciunt imponere, sed pervi-  
cacibus animis in proposito pugnandi  
manent, donec hostem devicerint.  
Quare licet rei navalis usu longe in-  
feriores sint Romani, ut antea est di-  
ctum; virtute tamen civium suorum  
universi belli victores semper evadunt.  
Etsi enim non parum ad prælia na-

Italici, natura et usu fortiores Afria.

Incitamenta virtutis apud Romanos.

Mortuorum laudatio pro Rostris.

τοὺς κατὰ θάλασσαν κινδύνους τῆς ναυτικῆς χρείας, ὅμως ἢ τῶν ἐπιβατῶν εὐψυχία πλείστην παρέχεται ῥοπήν εἰς τὸ νικᾶν. Διαφέρουσι μὲν οὖν καὶ φύσει 10 πάντες Ἰταλιῶται Φοινίκων καὶ Διθύων, τῇ τε σωματικῇ ῥώμῃ, καὶ ταῖς ψυχικαῖς τόλμαις· \*μεγάλῃ δὲ καὶ διὰ τῶν ἐθισμῶν πρὸς τοῦτο τὸ μέρος ποιοῦνται τῶν νέων παρόρμησιν. Ἐν δὲ ῥῆθιν ἱκανὸν ἔσται σημεῖον τῆς 11 τοῦ πολιτεύματος σπουδῆς, ἣν ποιεῖ περὶ τὸ τοιοῦτους ἀποτελεῖν ἄνδρας, ὥστε πᾶν ὑπομένειν χάριν τοῦ τυχεῖν ἔν τῇ κατρίδι τῆς ἐπ' ἀρετῇ φήμης.

LIII. Ὅταν γὰρ μεταλλάξῃ τις παρ' αὐτοῖς τῶν ἐπιφανῶν ἀνδρῶν, συντελουμένης τῆς ἐκφορᾶς, κομίζεται μετὰ τοῦ λοιποῦ κόσμου πρὸς τοὺς καλουμένους Ἐμβόλους εἰς τὴν ἀγορὰν, ποτὶ μὲν ἑστῶς ἵναεργῆς, σπανίως δὲ κατακλιμένος. πῆριξ δὲ παντὸς τοῦ δήμου 2 στάντος, ἀναβῶς ἐπὶ τοὺς Ἐμβόλους, αἱ μὲν υἱὸς ἐν ἡλικίᾳ καταλείπεται καὶ τύχῃ παρὼν, οὗτος· εἰ δὲ μὴ, τῶν ἄλλων εἴ τις ἀπὸ γένους ὑπάρχει· λέγει περὶ τοῦ τετελευτηκότος τὰς ἀρετὰς, καὶ τὰς ἐπιτετευγμένας ἐν τῷ ζῆν πράξεις. δι' ὧν συμβαίνει, τοὺς πολλοὺς ἀναμιμνησκομένους καὶ λαμβάνοντας ὑπὸ τὴν ὄψιν τὰς 3 γεγονότα, μὴ μόνον τοὺς κεκοινωνηκότας τῶν ἔργων,

\* μεγάλην τε Herv. Med.  
E. Abest autem a ceteris.

† Is cum Uraino adjecit Casaub. et est in Reg.

valia nauticæ rei scientia confert: plurimum tamen ad victoriam momenti facit classarii militis virtus. Sane quidem et a natura hoc habent *Italici populi*, ut tam corporis robore, quam audacia ac præsentia animi, *Romani* atque *Afri* superent. Sed et instituta sunt publica, quæ juvenes eodem vehementer incitent. Unum ex his commemorare satis fuerit, ut hoc velut signo omnes intelligant, quantæ sit Romanis curæ, quo juvenitus in viros evadat, omnia paratos perpeti, dum modo præclarum in patria nomen consequantur.

LIII. Nam quoties aliquis vir illustis apud illos migravit de vita; is,

ubi *exsequiæ* celebrantur, cum reliquo cultu in forum ad *Rostra*, quæ vocant, effertur, erectus interdum, ut sit omnibus conspicuus, rarius jaceat. Ibi populi totius corona circumstante, aut filius, si contingat filium ætate adultum ab eo esse relictum, atque ille præsens adsit; si minus, e sanguine junctis aliquis rostra conscendit, *defunctique laudes* commemorat, et si quæ, dum viveret, fortiter feliciterque ab eo fuerint gesta. Unde evenit, ut populus, rediens in memoriam antecessorum, et ob oculos sibi ea ponens, sic afficiatur, (non illi dumtaxat, qui gerendis rebus, quæ sunt narratæ, interfuerunt; sed ii etiam, qui plane abfuerunt ab iis

ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐκτὸς, ἐπὶ τοσοῦτον γίγνεσθαι συμπα-  
 θεῖς, ὥστε μὴ τῶν ἡγηδευόντων ἴδιον, ἀλλὰ κοινὸν τοῦ  
 4 δῆμου φαίνεσθαι τὸ σύμπτωμα. Μετὰ δὲ ταῦτα Majorum  
 θάψαντες, καὶ ποιήσαντες τὰ νομιζόμενα, τίθεασι τὴν imagines  
 εἰκόνα τοῦ μεταλλάξαντος εἰς τὸν ἐπιφανέστατον τόπον comitantur  
 5 τῆς οἰκίας, ξύλινα ναῖδια περιτιθέντες, ἡ δὲ εἰκὼν, ἥ ἐστι exsequias.  
 πρόσωπον εἰς ὁμοιότητα διαφερόντως ἐξεργασμένον, καὶ  
 κατὰ τὴν πλάσιν, καὶ κατὰ τὴν ὑπογραφὴν. Ταύτας  
 6 δὴ τὰς εἰκόνας ἐν τε ταῖς δημοτελέσι θυσίαις ἀνοίγοντες  
 κοσμοῦσι φιλοτίμως· ἐπὶ δὲ τῶν οἰκείων μεταλλάξῃ  
 τις ἐπιφανῆς, ἄγουσιν εἰς τὴν ἐκφορὰν, περιτιθέντες ὡς  
 ὁμοιοτάτοις εἶναι δοκοῦσι κατὰ τε τὸ μέγεθος, καὶ τὴν  
 7 ἄλλην περικοπήν. οὗτοι δὲ προσαναλαμβάνουσιν ἐσθῆ-  
 τας, ἂν μὲν ὑπατος ἢ στρατηγὸς ἢ γεγωνὸς, περι-  
 πορφύρους· ἂν δὲ τιμητὴς, πορφυρεᾶς· ἂν δὲ καὶ  
 τεθριαμβευκῆς, ἢ τι τοιοῦτον κατεργασμένος, διαχρύ-  
 8 σους. αὐτοὶ μὲν οὖν ἐφ' ἀρμάτων οὗτοι πορεύονται,  
 ῥάβδοι δὲ καὶ πελέκεις καὶ τᾶλλα, τὰ ταῖς ἀρχαῖς  
 εἰωθότα συμπαρεκείσθαι, προηγείται κατὰ τὴν ἀξίαν  
 ἐκάστῃ τῆς γεγενημένης κατὰ τὸν βίον ἐν τῇ πολιτείᾳ  
 9 προαγωγῇ. ὅταν δ' ἐπὶ τοὺς Ἑμβόλους ἔλθωσι, καθέ-  
 ζονται πάντες ἐξῆς ἐπὶ δίφρων ἐλεφαντίνων. οὐ κάλλιον  
 οὐκ εὐμαρῆς ἰδεῖν θέαμα νέῳ φιλοδόξῳ καὶ φιλαγάθῳ.

<sup>α</sup> κηδεύοντων scripsi ex Casaub. et Gron. conjectura. Vulgo omnes κηδεύον-  
 ταν. <sup>χ</sup> περίωπτον ἴσκι Oxon. <sup>γ</sup> ταύτας δὲ Aug. Urb. Ceteri vulgo ταύτας  
 δι. <sup>ζ</sup> καὶ στρατηγὸς edd. et Med.

quæ narratur;) ut publicus videatur  
 is luctus esse, non eorum proprius, ad  
 quos funus pertinet. Deinde ubi ca-  
 daver sepelierunt, et iusta perege-  
 runt, *imaginem defuncti* in celeberrima  
 ædium parte ponunt, lignea ædicula  
 circumtectam. Est autem hæc imago,  
*persona* ad similitudinem quam accu-  
 ratissime expressa, tam conformatione  
*figuræ*, quam colore. Atque hæc  
 nimirum imagines per solennitates  
 publicas aperiunt, et cum studio ex-  
 ornant: cum autem illustris vir ali-  
 quis ex eadem gente vel familia diem  
 clausit ultimum, ad funeris elationem  
 easdem proferunt, imponuntque ho-  
 minibus quos et statura et reliquo ha-

bitu quam simillimos putant defun-  
 ctis. Hi igitur togas assumunt, si vir  
 consularis aut prætorius quis fuerit,  
 prætextas; si censorius, purpureas;  
 si triumphalis, aut qui digna triumpho  
 gesserit, auro radiantes. Et ipsi qui-  
 dem hi curru vecti procedunt; fasces  
 autem et secures et quæcumque alia  
 magistratus comitari solent insignia,  
 præferuntur pro honore ac dignitate  
 quam quisque in republica, dum vive-  
 ret, obtinuerat. Tum ad Rostra post-  
 quam venerunt, ordine omnes sellis  
 insident eburneis. Quo spectaculo  
 nullum facile pulcrius juvenis veræ  
 laudis ac virtutis amans queat intueri.  
 Quis est enim, quem impetus ad lau-

τὸ γὰρ τὰς τῶν ἐπ' ἀρετῇ δεδοξασμένῳ  
 ἰδεῖν ὁμοῦ πάσας, οἷον εἰ ζώσας καὶ  
 οὐκ ἂν παραστήσαι; τί δ' ἂν κάλλισ-  
 φανείη;

In oratione  
 funebri lau-  
 dantur et  
 facta majo-  
 rum.

LIV. Πλὴν ὅγε λέγων ὑπὲρ τοῦ θά-  
 τος, ἐπ' αὐτὸν διέλθῃ τὸν περὶ τούτου λόγ-  
 ὦν ἀπὸ τοῦ προγεγεσκότου τῶν παρ-  
 τὰς ἐπιτυχίας ἐκάστου καὶ τὰς πράξεις  
 ποιουμένης αἰετῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν τῆς  
 ἀθανατίζεσθαι μὲν ἢ τῶν καλὸν τι δι-  
 κλεια, γνώριμος δὲ τοῖς πολλοῖς καὶ  
 ἐπιγιγνομένοις ἢ τῶν εὐεργετησάντων τῇ  
 ται δόξα. τὸ δὲ μέγιστον, οἱ νέοι παρ-  
 πᾶν ὑπομένειν ὑπὲρ τῶν κοινῶν πραγ-  
 τυχεῖν τῆς συνακολουθούσης τοῖς ἀγα-  
 εὐκλείας. Πίστιν δ' ἔχει τὸ λεγόμε-  
 πολλοὶ μὲν γὰρ ἐμονομαχῆσαν ἐπ' αὐτῇ  
 τῆς τῶν ὅλων κρίσεως· οὐκ ὀλίγοι δὲ  
 θανάτους· τινὲς μὲν ἐν πολέμῳ, τῆς  
 σωτηρίας· τινὲς δ' ἐν εἰρήνῃ, χάριν  
 πραγμάτων ἀσφαλείας. καὶ μὴν ἀρχ-  
 τοὺς ἰδίους υἱοὺς παρὰ πᾶν ἔθος ἢ  
 περὶ πλείονος ποιούμενοι τὸ τῆς πατρὸς  
 κατὰ φύσιν οἰκειότητος πρὸς τοὺς  
 πολλὰ μὲν οὖν τοιαῦτα καὶ περὶ τ

His rebus  
 juvenes ad  
 præclara  
 facinora  
 excitantur.

dem non capiat, cum imagines viro-  
 rum, quos sua virtus fecit insignes,  
 velut vivas omnes spectet ac spirantes?  
 aut hoc spectaculo quod potest aliud  
 esse pulchrius?

LIV. Ceterum qui sepeliendum lau-  
 dat, absoluta hujus laudatione, reli-  
 quorum etiam qui adsunt, a maximo  
 natu orsus, laudes singulorum ac res  
 gestas commemorat. Atque hoc mo-  
 do bonorum præstanti laude ac fama  
 subinde renovata, immortalis fit eorum  
 gloria qui facinus aliquod memorabile  
 ediderunt; et nomen illorum, qui de  
 patria præclare sunt meriti, vulgo in-  
 notescens, ad posteritatis memoriam  
 propagatur. Quod vero longe est ma-

ximum, juve-  
 excitatur, quo  
 tur gloriam,  
 comitari. Id  
 emulis potest.  
 ter Romanos  
 tamine ultro s  
 cernerent; ne  
 tium caput su  
 bello, ut ceter  
 pace, ut remp  
 rent. Alii, in  
 suos præter o  
 necaverunt, u  
 proximitatis,  
 cessariis et  
 nentes. Ac n

παρὰ Ῥωμαίοις· ἐν δὲ ἀρκοῦν ἔσται πρὸς τὸ παρὸν ἐπ' οὐνόματος ρῆθι, ὑποδείγματος καὶ πίστεως ἔνεκεν.

IV. Κόκλῃν γὰρ λέγεται, τὸν ἄ<sup>α</sup> Ὀρράτιον ἐπικλη- Horatius  
Cocles.  
θέντα, διαγωνιζόμενοι πρὸς δύο τῶν ὑπεναντίων ἐπὶ τῇ  
καταντικρὺ τῆς γεφύρας πέρατι τῆς ἐπὶ τοῦ Τιβέριδος,  
ἢ κείται πρὸ τῆς πόλεως, ἐπεὶ πλῆθος ἐπιφερόμενοι εἶδε  
τῶν βοηθούντων τοῖς πολεμίοις, δέισαντα, μὴ βιασάμενοι  
παραπίσωσιν εἰς τὴν πόλιν, βοᾶν ἐπιστράφεντα τοῖς  
κατόπιν, ὡς τάχος ἀναχωρήσαντας διασπᾶν τὴν γέφυ-  
2 ραν. τῶν δὲ πειθαρχησάντων, ἕως μὲν οὗτοι δέισπαν,  
ὑπόμενε τραυμάτων πλῆθος ἀναδεχόμενος, καὶ διακατ-  
3 ἴσχει τὴν ἐπιφορὰν τῶν ἐχθρῶν· οὐχ οὕτω τὴν δύναμιν,  
ὡς τὴν ὑπόστασιν αὐτοῦ καὶ τόλμην καταπιπληγμέναν  
3 τῶν ὑπεναντίων. διασπασθείσης δὲ τῆς γεφύρας, οἱ μὲν  
πολέμιοι τῆς ὁρμῆς ἐκωλύθησαν· ὁ δὲ Κόκλῃς ρίψας  
ἑαυτὸν εἰς τὸν ποταμὸν ἐν τοῖς ὄπλοις, κατὰ προαίρεσιν  
μετέλλαξε τὸν βίον, περὶ πλείονος ποιησάμενος τὴν τῆς  
πατρίδος ἀσφάλειαν, καὶ τὴν ἰσομίην μετὰ ταῦτα περὶ  
αὐτὸν εὐκλειαν τῆς παρούσης ζωῆς, καὶ τοῦ καταλειπο-  
4 μένου βίου. Τοιαύτη τις, ὡς εἰοικε, διὰ τῶν παρ' αὐτοῖς  
ἑθισμῶν ὕψι γυνᾶται τοῖς νέοις ὁρμῇ καὶ φιλοτιμίᾳ πρὸς  
τὰ καλὰ τῶν ἔργων.

<sup>α</sup> Ὀρράτιος ex Urb. dedi. Vulgo Ὀρράτιος. Sedes autem nominum Κόκλῃς et Ὀρράτιος invicem mutatas voluit Reisk. ut fecit Cassaub. in vers. <sup>β</sup> ἰγγυγίτη-  
ται Herv. Med.

facta apud Romanos narrantur: verum unus nominatim in præsentia meminisse, et exempli et fidei causa satis fuerit.

IV. Fertur Horatius, cui cognomen Cocleus, quum in ulteriore limine pontis, qui ante urbem Tiberi est impositus, adversus hostes duos dimicaret; multitudine ingruentium adversariorum, qui illis suppetias veniebant, animadversa; metuens, ne per vim in urbem irrumperent, conversus ad eos qui pone stabant, clamore magno iussit, ut celeriter pedem referrent ac pontem rescinderent. Quibus imperata facientibus, duravit Cocles, dum pons rescinditur, quantumvis vulnera

acciperet plurima, atque ita irruentium hostium impetum inhibuit; quos non adeo vis Coclitis, ut præsentia animi constantiaque et audacia, admiratione defixit. Ponte rescisso, hostes quidem a conatu sunt depulsi; at Cocles, in amnem cum armis sese projiciens, voluntariæ morti se destinavit, anteposita salute patriæ et gloria, quam mortuum ipsum maneret, præsenti vitæ, et iis, qui adhuc illi ad vivendum superessent, amissa. Adeo nimis magnus est ille impetus ad honesta facinora, et æmulatio virtutis, quæ ex ipsorum institutis in animis juvenum ingeneratur.

- 10 τοῦτο πεποιηκῆναι. Εἰ μὲν γὰρ ἦν σοφῶν ἀνδρῶν  
πολίτευμα συναγαγεῖν, ἴσως ἡ οὐδὲν ἦν ἀναγκαῖος ὁ  
11 τοιοῦτος τρόπος. ἐπεὶ δὲ πᾶν πλήθος ἐστὶ ἐλαφρὸν καὶ  
πλῆρες ἐπιθυμιῶν παρανόμων, ὀργῆς ἀλόγου, θυμοῦ  
βιαιῶν· λείπεται, τοῖς ἀδήλοις φόβοις καὶ τῇ τοιαύτῃ  
12 τραγωδίᾳ τὰ πλήθη συνέχειν. Διόπερ οἱ παλαιοὶ δο-  
κοῦσὶ μοι τὰς περὶ θεῶν ἐννοίας, καὶ τὰς ὑπὲρ τῶν ἐν  
ἄδου διαλήψεις οὐκ εἰκῇ, καὶ ὡς ἔτυχει, εἰς τὰ πλήθη  
παρειαγαγεῖν· πολὺ δὲ μᾶλλον οἱ νῦν εἰκῇ καὶ ἀλόγως  
13 ἐκβάλλειν αὐτά. Τοιγαροῦν, χωρὶς τῶν ἄλλων, οἱ τὰ <sup>Jurijuran-</sup>  
κοινὰ χειρίζοντες, παρὰ μὲν τοῖς Ἕλλησιν, ἐὰν <sup>di religio</sup>  
λάττου μόνον πιστευθῶσιν, ἀντιγραφεῖς ἔχοντες δέκα, <sup>apud Ro-</sup>  
καὶ σφραγίδας τοσαύτας, καὶ μάρτυρας διπλασίους, οὐ  
14 δύνανται τηρεῖν τὴν πίστιν· παρὰ δὲ Ῥωμαίοις, κατὰ  
τε τὰς ἀρχαῖς καὶ πρεσβείας πολὺ τι πλήθος χρημάτων  
χειρίζοντες, δι' αὐτῆς τῆς κατὰ τὸν ὅρκον πίστεως  
15 τηροῦσι τὸ καθῆκον. καὶ παρὰ μὲν τοῖς ἄλλοις σπάνιόν  
ἐστὶν εὐρεῖν ἀπεχόμενον ἄνδρα τῶν δημοσίων, καὶ καθα-  
ρεύοντα περὶ ταῦτα· παρὰ δὲ τοῖς Ῥωμαίοις σπάνιόν  
ἐστὶ τὸ λαβεῖν τινα πεφωραμένον ἐπὶ τοιαύτῃ πράξει.

<sup>h. o. d. s. h.</sup> <sup>1</sup> ὁπὼς τῶν cum Aug. et Urb. scripsi. Vulgo περὶ τῶν.  
<sup>2</sup> τῶν αὐτῶν Herv. Med. Reg. E.

vero multitudinis causa factum ab illis existimo. Enim vero si ex solis sapientibus constitui posset respublica, esset fortasse totum illud genus non necessarium. Nunc quum omnis *multitudo* sit *levis*, plena illicitarum cupiditatum, ira aestuet præcipiti, et ad vim iracundia impellatur; hoc restat, ut *incertis* terroribus et ejusmodi *fragoribus* *segmentis* vulgus cohibeatur. Idcirco videntur mihi veteres, nec temere nec sine gravi causa istas de diis opiniones, et de poenis apud inferos, in vulgus introduxisse: contra autem, temere ac sine ratione, qui nunc vivunt, illas rejicere. Itaque, ut alia taceam, qui publicam pecu-

niam apud Græcos quidem tractant, si vel unum dumtaxat talentum fuerit eis creditum, decem rescriptoribus adhibitis, sigillis totidem, testibus autem duplo pluribus, fidem tamen ut servant, impetrare ab iis nequeas: iidem apud Romanos, quum et in magistratibus et in legationibus magnam pecunie vim tractent, propter unicam *jurijurandi religionem*, fidem servant. Et quum apud alios raro aliquis inveniat, qui publico manus absteineat, quique ejusmodi sceleris purus sit: apud Romanos contra, ut manifesti peculatus aliquis arguatur, raro accidit.

## VII.

Ἐπίλογος ταύτης τῆς Βίβλου.

\* \* \*

**LVII.** ΟΤΙ μὲν οὖν πᾶσι τοῖς οὖσιν ὑπόκειται φθορὰ καὶ μεταβολή, σχεδὸν οὐ προσδεῖ<sup>1</sup> λόγων· ἱκανὴ γὰρ ἡ τῆς φύσεως ἀνάγκη, παραστῆσαι τὴν τοιαύτην πίστιν. δυοῖν δὲ τρόπων ὄντων, καθ' οὓς φθείρεσθαι πέφυκε πᾶν γένος πολιτείας, τοῦ μὲν ἔξωθεν, τοῦ δ' ἔνθεν αὐταῖς φθομίνου· τὸ μὲν ἐκτὸς ἄστατον ἔχειν συμβαίνει τὴν θεωρίαν, ὅτ' αὐτῶν, ῥεταγμένην. Τί μὲν δὴ<sup>3</sup> πρῶτον φύεται γένος πολιτείας, καὶ τί δεύτερον, καὶ πῶς εἰς ἄλληλα μεταπίπτουσιν, εἴρηται πρόσθεν ἡμῖν· ὥστε τοὺς δυναμένους τὰς ἀρχὰς τῇ τέλει συνάπτειν<sup>4</sup> τῆς ἐνστάσης ὑποθέσεως, καὶ αὐτοὺς ἥδη προειπεῖν ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος. ἔστι δὲ ὡς ἔγῳμαι<sup>5</sup> δῆλον. Ὅταν<sup>5</sup> γὰρ, πολλοὺς καὶ μεγάλους κινδύνους διασταμένη πολιτεία, μετὰ ταῦτα εἰς ὑπεροχὴν καὶ δυναστείαν ἀδύρτοι ἀφίκηται· φανερόν, ὡς, εἰσοικιζομένης εἰς αὐτὴν ἐπὶ πολὺ τῆς εὐδαιμονίας, συμβαίνει, τοὺς μὲν βίους

<sup>1</sup> λόγων edd. cum Med.    <sup>2</sup> ἐν αὐταῖς voluit Reisk.    <sup>3</sup> τὸν μὲν idem Reisk.    <sup>4</sup> τῶν δ' dant Herv. Aug. et Med. quod rursus in τὸν mutatum voluit Reisk.    <sup>5</sup> ῥεταγμένη cum Ursino correxit Casaub. et sic forte est in Med. Reliqui omnes male εἰσοικιζομένη.    <sup>6</sup> ἔγῳμαι Aug.    <sup>7</sup> ἀδύρτοι δυναστ. Aug.    <sup>8</sup> εἰσοικιζομένη Aug. Urs. Forsan εἰσοικιζομένης.

## VII.

Conclusio hujus Libri.

**LVII.** JAM vero, manere humanas res omnes interitum ac mutationem, ne admonendi quidem sumus: ipsa namque naturæ necessitas ad firmandam huic rei fidem abunde sufficit. Quum autem duo modi sint, quibus republicæ omnes perire possunt, scilicet vel extrinsecus illata peste, vel in ipsis ingenerata; ejus, quæ venit extrinsecus, incerta et instabilis est cognitio; ad illa autem mala quod attinet, quæ ex ipsa rerum publ. ratione nascuntur, certam illa definitamque habent cogni-

tionem. Jam, quæ naturâ prima existat forma reipublicæ, quæ deinceps, tum quomodo invicem mutantur aliâ in aliâ, antea docuimus: ita sit, ut, si qui in proposito argumento extremis prima connectere potuerint, vel ipsi per se, quid in posterum imminet, prædicere valeant. Est vero manifesta res est, ut equidem arbitror. Postquam enim civitas aliqua multa eaque magna pericula fuit eluctata, jamque ad principatum et potentiam non controversam pervenit; palam est, ubi beata fortuna suam sedem in ea civi-

γίγνεσθαι πολυτελεστέρους, τοὺς δ' ἄνδρας φιλονεικοτέ- Futura reip.  
 ρους τοῦ δέοντος περὶ τε τὰς ἀρχάς, καὶ τὰς ἄλλας reip. Roma.  
 6 ἐπιβολάς. ὧν προβαινόντων ἐπὶ πλείον, ἄρξει μὲν τῆς ἐπὶ  
 τὸ χεῖρον μεταβολῆς ἢ φιλαρχία, καὶ τὸ τῆς ἀδοξίας  
 ὄνειδος· πρὸς δὲ τούτοις ἢ περὶ τοὺς βίους ἀλαζονεία  
 7 καὶ πολυτέλεια. λήψεται δὲ τὴν ἐπιγραφὴν τῆς μετα-  
 βολῆς ὁ δῆμος, ὅταν ὑφ' ὧν μὲν ἀδικεῖσθαι δόξῃ διὰ  
 τὴν πλεονεξίαν, ὑφ' ὧν δὲ χαυνωθῇ κολακευόμενος διὰ  
 8 τὴν φιλαρχίαν. τότε γὰρ ἐξοργισθεῖς, καὶ θυμῷ πάντα  
 βουλευόμενος, οὐκ ἔτι θελήσει πειθαρχεῖν, οὐδ' ἴσον  
 ἔχειν τοῖς προεστώσιν, ἀλλὰ "πᾶν καὶ τὸ πλείστον  
 9 αὐτός. οὗ γεινομένου, τῶν μὲν ὀνομάτων τὸ κάλλιστον ἢ  
 πολιτεία μεταλήψεται, τὴν ἐλευθερίαν καὶ δημοκρα-  
 τίαν· τῶν δὲ πραγμάτων τὸ χεῖριστον, τὴν ὀχλοκρα-  
 10 τίαν. Ἡμεῖς δ' ἐπειδὴ τὴν τε σύστασιν καὶ τὴν αὐξησιν  
 τῆς πολιτείας, ἔτι δὲ τὴν ἀκμὴν καὶ τὴν διάθεσιν, πρὸς  
 δὲ τούτοις τὴν διαφορὰν πρὸς τὰς ἄλλας τοῦ τε χείρονος  
 ἐν αὐτῇ καὶ βελτίονος διεληλύθαμεν· τὸν μὲν περὶ τῆς  
 Πολιτείας λόγον ἔδωκεν καὶ καταστρέφομεν.

LVIII. Τῶν δὲ συναπτόντων μερῶν τῆς ἱστορίας Vigor et  
 τοῖς καιροῖς, ἀφ' ὧν παρῆλθον, παραλαβόντες ἐπὶ constantia  
 tempore

<sup>1</sup> *ἱστορίας* ex Reisk. conject. adscivi. *μῆκος* proposuit Ernesti. Vulgo omnes Annibalis.

*ἀδοξίας ὄνειδος*, præter Reg. E. in quo est *ἀδοξίας ὄνειδος*. quod fortasse recipiendum est. Ol. 140. 4.

<sup>2</sup> *πᾶν ἢ τὸ πλ.* malim cum Reisk. <sup>3</sup> *ἔδωκεν* edd. cum Med. <sup>4</sup> In Cod. A. U. 538.

Urb. est *Titulus* ad hoc Cap. pertinens: Περὶ τοῦ μὴ καταστρέφειν τὰς ἱστορίας.

<sup>5</sup> Vulgo *παρῆλθον*.

tate per sat longum tempus fixerit, fieri ut in mores luxur irrepit, in animos virorum major semper contentio, cum circa magistratus, tum circa alia incepta. Quæ ubi semel creverint mala, mutationis in deterius principium existet ab honoribus per ambitionem petitis aut negatis: itemque ab illa arrogantia et luxu, quo civium mores erunt depravati. Perficiendæ vero mutationis auctor erit populus, cum ab his quidem injuria affectus propter eorum avaritiam ac rapinas sibi videbitur, ab aliis vero propter ambitionem assentatione corruptus et vano tumore fuerit inflatus. Tunc enim incensus ira, et solis iis, quæ iracundia suggesserit, utens consiliis, parare amplius aut æquo jure uti cum

magistratibus detrectabit; verum pro omnibus unus ipse esse volet, plurimumque posse. Quo pacto, mutata facie reipublicæ, nomen quidem longe pulcherrimum civitas recipiet, *libertatem* inquam et *popularem statum*; re vero ipsa malum experietur longe omnium gravissimum, *turbæ inconditæ dominationem*. Sed nos postquam institutionem primam hujus reipublicæ, et incrementum, itemque illum ejus statum, quo nunc maxime viget, ad hæc quid distet a ceteris, et quibus rebus vel deterior vel melior hæc sit aliis; instituto sermoni de *Reipublica Romana* finem hic faciemus.

LVIII. Jam vero illas partes historiæ paulisper resumentes, quæ temporibus eis coherent unde sumus digressi,

Ol. 140. 4. βραχὺ, μιᾷς πρᾶξιως ποιησόμεθα κεφαλαιώδη μνήμη, ἵνα μὴ τῷ λόγῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς πράγμασιν, ὥσπερ ἀγαθοῦ τεχνίτου δείγμα τῶν ἔργων ἔν τι <sup>2</sup>προ-  
 ενιγκάμενοι, φανεράν ποιήσωμεν τῆς πολιτείας τὴν  
 ἀκμὴν καὶ δύναμιν, οἷα τις ἦν κατ' ἐκείνους τοὺς  
 χρόνους. Ἀννίβας γὰρ ἐπειδὴ τῇ περὶ Κάνναν μάχῃ <sup>2</sup>  
 περιγεγόμενος Ῥωμαίων, ἐγκρατὴς ἐγένετο τῶν τὸν χά-  
 ρακα φυλαττόντων ὀκτακισχιλίων· ζωγρήσας ἅπαντας,  
 συνεχώρησε διαπέμπεσθαι σφίσι πρὸς τοὺς ἐν οἴκῳ περὶ  
 λύτρων καὶ σωτηρίας. τῶν δὲ προχειρισσάμενων δέκα <sup>3</sup>  
 τοὺς ἐπιφανεστάτους, ὀρκίσας, ἥ μὴν ἐπανήξειν πρὸς  
 αὐτὸν, ἐξέπειμψε τούτους. εἰς δὲ τῶν προχειρισθέντων, <sup>4</sup>  
<sup>b</sup>ἐκπορευόμενος ἐκ τοῦ χάρακος ἦδη, καὶ τι φήσας  
 ἐπιτελεῖσθαι, πάλιν ἀνέκαμψε, καὶ λαβὼν τὸ κατα-  
 λειφθὲν, αὐθις ἀπελύετο· νομίζων, διὰ τῆς ἀναχωρήσεως  
 τετηρηκῆναι τὴν πίστιν, καὶ λελυκῆναι τὸν ὄρκον. Ὡς <sup>5</sup>  
 παραγενομένων εἰς τὴν Ῥώμην, καὶ δεομένων, καὶ παρα-  
 καλούντων τὴν σύγκλητον, μὴ φθονῆσαι τοῖς ἱαλωκόσι  
 τῆς σωτηρίας, ἀλλ' εἶσαι τρεῖς μνᾶς ἕκαστον κατα-  
 βαλόντα σωθῆναι πρὸς τοὺς ἀναγκαίους· τοῦτο γὰρ  
 συγχωρεῖν ἔφασαν τὸν Ἀννίβαν. εἶναι δ' ἀξίους σωτηρίας <sup>6</sup>  
 αὐτούς· οὕτε γὰρ ἀποδεδειλιακῆναι κατὰ τὴν μάχην,  
 οὐτ' ἀνάξιον οὐδὲν πεποιηκῆναι τῆς Ῥώμης· ἀλλ' ἀπο-

Captivos  
 Romani  
 redimere  
 nolunt.

<sup>2</sup> προστινγ. Reg. E.  
<sup>c</sup> Vulgo τῇ σωτηρίᾳ.

<sup>b</sup> ἐκπορευόμενος edd. inde a Casaub. invitis MSsis.

unius facti ex eisdem temporibus bre-  
 vem mentionem faciemus; quo, non  
 oratione solum, sed et rebus ipsis, pro-  
 ducto in medium, more excellentium  
 artificum, aliquo opere, quanta fuerit  
 per illa tempora reipublicæ Romanæ  
 vis, quantus vigor, clare ostendamus.  
*Post victoriam de Romanis ad Cannas*  
*pertam, Hannibal octo millibus homi-*  
*num, qui castra tuebantur, est potitus.*  
 His omnibus quum vitam concessisset,  
 potestatem insuper fecit mittendi ad  
 suos de pretio redemptionis et reditu in  
 patriam. Illi decem e suo numero  
 dignitate præcipuos in eam rem dele-  
 gerunt; quos Hannibal jurejurando

prius adactos, utique se redituros, Ro-  
 mam dimisit. E decem vero illis  
 unus, castris jam egressus, aliquid se  
 oblitum dixit, et castra repetiit: de-  
 inde, eo assumpto quod omiserat, itineri  
 denuo se accinxit; ratus, simulato  
 illo reditu fidem se præstitisse, et reli-  
 gione jurisjurandi semet exsolvisse.  
 Romam ut ventum, rogare et orare  
 legati senatum, ne captis reditum invi-  
 deret, sed ternas quæunque minas pro se  
 sinecret pendere, atque ita ad necessarios  
 suos redire: per Hannibalem namque  
 hoc licere tibi, affirmabant. *Dignos*  
*autem salute esse; ut qui neque in præ-*  
*lio ignave se gesserant, nec Romano*

λειφθέντας τὸν χάρακα τηρεῖν, πάντων ἀπολομένων <sup>d</sup> τῶν A. U. 538.  
 ἄλλων ἐν τῇ μάχῃ, τῷ καιρῷ περιληφθέντας ὑποχειρίους <sup>Captivos</sup>  
 7 γενέσθαι τοῖς πολεμίοις. Ῥωμαῖοι δὲ, μεγάλοις κατὰ <sup>Romani</sup>  
 τὰς μάχας περιπεττωκότες ἐλαττώμασι, πάντων <sup>δ</sup>, ὡς <sup>redimere</sup>  
 ἔπος εἰπεῖν, ἑστερημένοι τότε τῶν συμμάχων, ὅσον οὐκ <sup>nolunt.</sup>  
 8 δεσθαι κίνδυνον, διακούσαντες τῶν λεγομένων· οὔτε τοῦ  
 9 πρέποντος αὐτοῖς, εἴξαντες ταῖς συμφοραῖς, ὠλιγώρησαν,  
 οὔτε τῶν δεόντων οὐδὲν τοῖς λογισμοῖς παρεῖδον. ἀλλὰ,  
 συνιδόντες τὴν Ἀννίβου <sup>e</sup> πρόθεσιν, ὅτι βούλεται διὰ τῆς  
 πράξεως ταύτης ἅμα μὲν εὐπορεῖσθαι χρημάτων, ἅμα  
 10 δὲ τὸ φιλότιμον ἐν ταῖς μάχαις ἐξελεῖσθαι τῶν ἀντι-  
 ταττομένων, ὑποδείξας, ὅτι τοῖς ἡττημένοις ὅμως ἐλπίς  
 11 ἀπολείπεται σωτηρίας· τοσοῦτον ἀπέσχον τοῦ ποιῆσαι  
 τι τῶν ἀξιουμένων, ὥστε οὔτε τὸν τῶν οἰκείων ἔλεον,  
 οὔτε τὰς ἐκ τῶν ἀνδρῶν ἑσομένας χρεῖας ἐποίησαντο  
 12 περὶ πλείονος· ἀλλὰ τοὺς μὲν Ἀννίβου λογισμοὺς,  
 καὶ τὰς ἐν τούτοις ἐλπίδας ἀπέδειξαν κενὰς, ἀπειπά-  
 μεινοι τὴν διαλύτρωσιν τῶν ἀνδρῶν· τοῖς δὲ <sup>f</sup> παρ' αὐτῶν <sup>Romano</sup>  
 ἐνομοθέτησαν, ἢ νικᾶν <sup>militi aut</sup> μαχομένους, ἢ θήσκειν, ὡς <sup>vincendum</sup>  
 ἄλλης οὐδεμιᾶς ἐλπίδος ὑπαρχούσης εἰς σωτηρίαν αὐ-  
 12 τοῖς <sup>h</sup> ἡττωμένοις. Διὸ καὶ ταῦτα προθέμενοι, τοὺς μὲν  
 ἐννέα τῶν πρεσβευτῶν <sup>h</sup> ἐβελοντὴν κατὰ τὸν ὅρκον ἀνα-

<sup>d</sup> ἐν τῇ μάχῃ τῶν ἄλλων Aug.

<sup>e</sup> προαίρειν Reg. E.

<sup>f</sup> παρ' αὐτοῖς Edd.

cum Med. <sup>g</sup> ἡττημένοι edd. inde a Casaub.

<sup>h</sup> Sic Aug. et Urb. Ceteri

vulgo Μιλοντὰς.

nomine quidquam indignum admis-  
 sent; sed ad tuitionem castrorum re-  
 licti, ceteris omnibus in acie occisis,  
 circumclusi a fortuna adversa, in pot-  
 estatem hostium venissent. Romani  
 vero quamvis ingentes dimicando in  
 acie clades accepissent, omnesque pro-  
 pemptum socios tunc suos amisissent,  
 in expectatione denique essent ultimi  
 periculi, quod patriæ suæ videbant  
 præsens imminere; nihilominus ta-  
 men, audita petitione legatorum, ne-  
 que honesti decoreque immemores, ce-  
 dendo adversis, se præbuerunt, neque  
 quidquam prætermiserunt quod ad  
 bene consulendum rebus suis pertine-  
 ret. Hannibalis enim consilio intel-  
 lecto, qui eo pacto et pecuniarum co-

piam sibi volebat parare, et simul  
 acrem illam in dimicando pervicaciam  
 hostibus suis adimere, ostentata victis  
 spe salutis; tantum abfuit, ut lega-  
 torum petitio concederent Romani, ut  
 contra neque miseratione proximo-  
 rum moverentur, neque illius utilita-  
 tis, quam captivi, si redissent, essent  
 allaturi, rationem ullam haberent.  
 Quin potius Hannibalis consilia et spes  
 inde pendentes, negata captivorum re-  
 demptione, vanas reddiderunt: suis  
 autem militibus legem sanxerunt, ut  
 aut vincerent pugnando, aut morerentur:  
 quippe viam salutis aliam nullam victis  
 superesse. His igitur ita decretis, no-  
 vem quidem legatos, sponte sua ob  
 iusjurandum revertentes, dimiserunt;

OL. 143. 1. χαροῦντας ἐξέπειψαν, τὸν δὲ σοφισάμενον πρὸς τὸ  
 λῦσαι τὸν ὄρκον, δήσαντες ἀποκατίστησαν πρὸς τοὺς  
 πολεμίους· ὥστε τὸν Ἀντίβαν μὴ τοσοῦτον χαρῆναι<sup>13</sup>  
 νικῆσαντα τῇ μάχῃ Ῥωμαίους, ὥς συντρίβῃται κατα-  
 πλάγιντα τὸ στάσιμον καὶ τὸ μεγαλόψυχον τῶν ἀν-  
 δρῶν ἐν τοῖς διαβουλίαις.

## VIII.

Ἀποσπασμάτια.

\*

LIX. ΠΑΝΤΑ χρὴ τὰ τῆς ἀρετῆς ἔργα τοὺς καλῶς<sup>1</sup>  
 ἀσχοῦντας ἐκ παιδῶν ἀσκεῖν, μάλιστα δὲ τὴν ἀνδρείαν.

\*

Τὸ γὰρ ἀδύνατον ἐν τῇ ψεύδει, μόνον οὐδ' ἀπολογία·  
 ἐπιδέχεται τοῖς ἀμαρτάνουσι.

\*

Πεῖραγμα ποιῶν φρονίμου καὶ νουνεχοῦς ἀνδρός, τὸ<sup>3</sup>  
 γινῶναι κατὰ τὸν Ἡσίοδον, ὅσῳ πλέον ἤμισυ παντός.

\*

Τὸ γὰρ μαυθάνειν ἀψευστεῖν πρὸς τοὺς θεοὺς, ὑπό-<sup>4</sup>  
 θυψίς ἐστι τῆς πρὸς ἀλλήλους ἀληθείας.

\*

<sup>1</sup> ἐπιδέχεται correxi, ἐπιδέχεται cod. MS. et ex eo Casaub. ἐπιδέχεται Ursin.

illum vero, qui ad solvendam religio-  
 nem fraudem adhibuerat, vinctum ad  
 hostem remisit. Ex quo factum,  
 ut non tam lætaretur Hannibal, præ-  
 lio victos a se Romanos, quam admi-

ratione constantiæ et magnitudinis  
 animi, quibus in capiendis consiliis  
 iidem utebantur, percussus frange-  
 tur.

## VIII.

Varia Fragmenta minora.

LIX. EOS, qui rectæ institutioni stu-  
 dent, cum omnes virtutes statim a  
 puero condiscere atque exercere oportet,  
 tum maxime fortitudinem. (Excerpt.  
 Valesian.)

Fecit quod prudentis consideratque  
 viri est, qui novit, secundum HESIO-  
 DUM, quanto plus sit dimidium toto.  
 (Ibidem.)

Qui falsa ejusmodi profert, quæ  
 etiam impossibilia sunt, ejus peccatum  
 ne excusationem quidem ullam admit-  
 tit. (Ora Cod. Urbân.)

Discere adversus Deos non esse men-  
 dacem, fomes est veracitatis cum ho-  
 minibus colendæ. (Ex eodem cod. Ur-  
 bân.)

- 5 Ἐν γὰρ τοῖς πλείστοις τῶν ἀνθρώπων ἔργων, οἱ μὲν κτησάμενοι, πρὸς τὴν τήρησιν, οἱ δ' ἔτοιμα παραλαβόντες, πρὸς τὴν ἀπώλειαν εὐψυεῖς εἰσίν.

\*

- 6 Καὶ τόπος δέ τις οὕτω καλεῖται, Ῥύγχος, περὶ Στράτον τῆς Αἰτωλίας, ὥς φησι Πολύβιος ἐν ἑκτηῖ ἱστοριῶν.

\*

- 7 Ὀλκιον, πόλις Τυρρήνιας. Πολύβιος ἑκτηῖ.

In plerisque rebus humanis fieri videmus, ut, qui eas *paraverint*, ad easdem *conservandas*, qui *paratas acceperint*, ad *dissipandas*, natura sint proniores. (*Es cod.*)

tur, *Rhynchus*, circa Stratum in Ætolia; ut Polybius ait Historiarum libro sexto. (*Athenæus lib. III. c. 15. p. 95.*)

•

*Volcium*, oppidum Etruriæ. Polybius VI. (*Steph. Byzant.*)

•

Atque etiam locus aliquis ita voca-



ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΗΣ  
ΤΩΝ ΠΟΛΥΒΙΟΥ ΙΣΤΟΡΙΩΝ

ΤΑ ΣΩΖΟΜΕΝΑ.

I.  
BELLUM HANNIBALICUM.

Olymp.  
cxli. i.  
A. U. 539.

\* \* \*

Ι. ΠΟΛΥΒΙΟΣ ἐν τῇ ἐξδόμῃ, Καπυσίους, (Φησί,) <sup>Campano-</sup>  
τοὺς ἐν Καμπανίᾳ, διὰ τὴν ἀρετὴν τῆς γῆς πλουτοῦν <sup>rum defe-</sup>  
<sup>ctio.</sup>  
ἁ περιβαλομένους, ἐξοκίλῃαι εἰς τρυφὴν καὶ πολυτέλειαν,  
ὑπερβαλλομένους τὴν περὶ Κρότωνα καὶ Σύβαριν παρα-  
2 δειδομένην φήμην. οὐ δυνάμενοι οὖν, Φησί, φέρειν τὴν  
παροῦσαν εὐδαιμονίαν, ἐκάλουν τὸν Ἀννίβαν. διόπερ  
3 ὑπὸ Ῥωμαίων ἀνῆκιστα <sup>b</sup> δεινὰ ἔπαθον. <sup>c</sup> Πιστηλινοὶ <sup>Petelini</sup>  
<sup>fame expu-</sup>  
<sup>gnantur a</sup>  
δὲ, τηρήσαντες τὴν πρὸς Ῥωμαίους πίστιν, εἰς τοσοῦτον <sup>Poenis.</sup>  
καρτερίας ἦλθον πολιορκούμενοι ὑπ' Ἀννίβα, ὥστε μετὰ  
τὸ πάντα μὲν τὰ κατὰ τὴν πόλιν δέρματα καταφαγεῖν,

<sup>a</sup> περιβαλόμενοι. ex conject. scripsi. Vulgo περιβαλλόμενοι. <sup>b</sup> Vocabulum  
δεινὰ sublatum voluit Cassub. cum nonnullis codd. <sup>c</sup> Vulgo Πιστηλινοί.

I.  
*Athenaeus Lib. XII. c. 6. p. 528.*

Ι. POLYBIUS Libro Septimo scribit: *Capuanos*, in Campania, ob agri bonitatem tantum opum congestisse, ut voluptati sumtuosoque luxui sese dederint, ac eo vitio famam de Crotoniatis et Sybaritis vulgatam exsuperaverint. Praesentem igitur opulentiam, ait, quum ferre non possent, *Hannibalem* acciverunt: quamobrem a Romanis postea gravissimis atrocissimisque malis sunt afflicti. *Petelini* vero, servata erga Romanos fide, ab *Hannibale* obsessi, tam fortes constantesque se praestiterunt, ut, pereais omnibus coriis quae in oppido fuerant, absumptisque corticibus cunctis et tenellis sur-

OL. 141. 1. *ἀπάντων δὲ τῶν κατὰ τὴν πόλιν δένδραν τοὺς φλοιοὺς καὶ τοὺς, ἀκαλοὺς πτόρθους ἀναλαῶσαι, καὶ ἑνδεκα μῆνας ὑπομῖναι τὴν πολιορκίαν, οὐδενὸς βοηθοῦντος, <sup>d</sup> συνευδοκούντων τῶν Ῥωμαίων, παρίδωκαν ἑαυτούς.*

## II.

## RES SYRACUSANÆ.

(I.) *Hicronymus rex ab amicitia Romanorum ad Pænos desciscit.*

\*

\*

\*

Hicronymi  
legatio ad  
Hannibalem.

II. *META τὴν ἐπιβουλὴν τὴν κατὰ Ἰερωνύμου, τοῦ βασιλείως Συρακουσίων, ἐκχωρήσαντος τοῦ Θράσωνος, οἱ περὶ τὸν Ζώϊππον καὶ Ἀνδρανόδωρον πείθουσι τὸν Ἰερώνυμον, εὐθὺς πρὸς τὸν Ἀντίβαν πέμψαι. Προχειρισάμενος δὲ Πολύκλειτος Κυρηναῖον, καὶ Φιλόδημον τὸν Ἀργεῖον, τούτους μὲν εἰς Ἰταλίαν ἀπέστειλε, δούς ἐντολὰς λαλεῖν ὑπὲρ κοινοπραγίας ταῖς Καρχηδονίοις· ἃμὲν δὲ καὶ τοὺς ἀδελφοὺς εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἀπέπεμψεν. Ἀντίβας δὲ τοὺς περὶ Πολύκλειτον καὶ Φιλόδημον ἀποδεξάμενος φιλανθρώπως, καὶ πολλὰς ἐλπίδας ὑπογράψας τῷ μισρακίῳ Ἰερωνύμῳ, σπουδῇ πάλιν ἀπέπεμπε τοὺς πρέσβεις, σὺν δὲ τούτοις Ἀντίβαν*

<sup>d</sup> Sic editio Basil. Athenæi, nisi quod articulum τῶν ante συνευδοκούντων ponat, quem post hoc verbum rejeci. Casaubonus edidit οὐδὲ συνευδοκούντων Ῥωμαίων, et sic esse ait in omnibus codd. Athenæi. Corrigitur autem jubet οὐδὲ συνευδοκούντων τὰ Ῥωμαίων, exponitque: cum nemo opem ferret, neque Romanorum partes cum ipsis sequeretur.

culis arborum quæ intra muros erant, undecimo demum mense, quo obsidionem toleraverant, nemine auxilium

ferente, consentientibus et (idem ipsorum) collaudantibus Romanis, Pæno sese tradiderint.

## II.

(I.) *Ecloga I. de Legationibus.*

•

•

•

II. *POST conjurationem in caput Hicronymi regis Syracusarum factam, Thrasone de medio sublato, Zoippus et Andranodorus auctores sunt regi, ut legatos e vestigio ad Hannibalem mittat. Qui delectos ad id munus Polycletem Cyrenensem et Philodemum Argivum in Italiam proficisci jubet,*

datque eis mandata, ut de societate ineunda cum Carthaginiensibus verba faciant: simul vero fratres misit Alexandriam. Hannibal Polycletem et Philodemum humaniter excipit, adolescentique Hicronymo spes præclaras ostentat, et celeriter legatos remittit, cumque his Hannibalem Carthaginiensis

τὸν Καρχηδόνιον, ὄντα τότε τριήραρχον, καὶ τοὺς Συρα-  
 κουςίους Ἱπποκράτη καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ τὸν νεώτερον  
 4 Ἐπικύδην. Συνέβαινε δὲ, τούτους τοὺς ἄνδρας καὶ πλείω  
 χρόνον ἤδη στρατεύεσθαι μετ' Ἀννίβου, πολιτευομένους  
 ἑπαρὰ Καρχηδονίοις, διὰ τὸ φεύγειν αὐτῶν τὸν πάππον  
 ἐκ Συρακουσῶν, δόξαντα προσσηνοχῆναι τὰς χεῖρας ἐνὶ  
 5 τῶν Ἀγαθοκλείους υἱῶν, Ἀγαθάρεχῳ. Παραγενομένων  
 δὲ τούτων εἰς τὰς Συρακούσας, καὶ τῶν μὲν περὶ Πολύ-  
 κλειτον ἀποπρεσβευσάντων, τοῦ δὲ Καρχηδονίου δια-  
 λεχθέντος κατὰ τὰς ὑπ' Ἀννίβου δεδομένας ἐντολάς,  
 εὐθέως ἔτοιμος ἦν κοινωεῖν Καρχηδονίοις τῶν πραγμά-  
 6 των καὶ τὸν τε παραγεγοιότα πρὸς αὐτὸν Ἀννίβαν ἔφη  
 δεῖν πορεύεσθαι κατὰ τάχος εἰς τὴν Καρχηδόνα, καὶ  
 παρ' αὐτοῦ συμπέμπειν ἐπηγγείλατο τοὺς διαλεχθησο-  
 μένους τοῖς Καρχηδονίοις.

III. Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον ὁ τεταγμένος ἐπὶ  
 Λιλυθαίου στρατηγὸς τῶν Ῥωμαίων, ταῦτα πυνθανό-  
 μένος, ἔπεμψε πρὸς Ἱερώνυμον πρέσβεις, τοὺς ἀνανεωσο-  
 μένους τὰς πρὸς τοὺς προγόνους αὐτοῦ συντεθειμένας  
 2 συνθήκας. Ὁ δὲ Ἱερώνυμος, ἔατε ἐν μίσει ὄντων τῶν  
 πρεσβευτῶν, ἔφη, ἔσυλλυπεῖσθαι τοῖς Ῥωμαίοις, ὅτι  
 πακοὶ πακῶς ἐν ταῖς κατὰ τὴν Ἰταλίαν μάχαις ἀπο-  
 3 λώλασιν ὑπὸ Καρχηδονίων. Τῶν δὲ καταπλαγέντων

<sup>c</sup> παρὰ Καρχηδονίους perperam editum erat inde a Casaub. <sup>f</sup> εἴτε pro εἴτε  
 fuit in cod. Ursini, quod correxerit Casaub. <sup>e</sup> οὐ συλλυπεῖσθαι voluerat Reisk.

sem, triremium tunc præfectum, et una cum superioribus viros Syracusios, Hippocratem, atque Epicydem, fratrem illius natu minorem. Multos jam annos hi fratres Hannibali militaverant, ut qui lares Carthagine haberent, postquam eorum avus, quod diceretur uni e filiis Agathoclis Agatharcho manus intulisse, patrium Syracusarum solum vertere fuerat coactus. Hi igitur ubi Syracusas venissent, et legationem Polycletus ac Philodemus renunciassent, mandata item, quæ ab Hannibale acceperat, Carthaginiensis exposuisset; nulla per regem mora fuit, quo minus societatem cum Carthaginiensibus statim junge-

ret. Placuit vero illi, ut Hannibal, qui missus ad se fuerat, Carthaginem celeriter proficisceretur; quo et ipse suos missurum se recepit, de communi re cum Carthaginiensibus collocuturus.

III. Per idem vero tempus prætor Romanus, qui Lilybæo præerat, certior factus de iis, quæ Syracusanus rex parabat, legatos ad eum misit, renovandi fœderis causa, quod cum ejus majoribus fuerat factum. Hieronymus, cui odiosa erat præsens legatio, vicem Romanorum se dolere, ait, quod mali male a Carthaginiensibus cæci in præliis per Italiam habitis perierint. Hominis importunitatem stupere le-

OL 141. 1.  
Legatis Ro-  
manis illu-  
dit Hiero-  
nymus.

τὴν ἀστοχίαν, ὅμως δὲ προσπυθόμενων, τίς λέγει ταῦτα  
περὶ αὐτῶν· ἴδεις τε τοὺς Καρχηδονίους παρόντας, καὶ  
τούτους ἐκέλευσε διελέγχειν, εἴ τι τυγχάνουσιν ψευδό-  
μενοι. τῶν δὲ φησάντων, οὐ πάτριον εἶναι σφίσι, πι-  
στεύειν τοῖς πολεμίοις, παρακαλούντων δὲ, μηδὲν ποιεῖν  
παρὰ τὰς συνθήκας, ὅτι τοῦτο καὶ δίκαιόν ἐστι καὶ  
συμφέρον αὐτῷ μάλιστα ἐκείνῳ· περὶ μὲν τούτων, ἔφη,  
βουλευσάμενος αὐτοῖς πάλιν διασαφήςειν. ἤρξετο δὲ,  
πῶς πρὸ τῆς τελευταίας τοῦ πάππου πλεύσαντες ἕως τοῦ  
Παχύνου πεντήκοντα ναυσὶ, πάλιν ἀνακάμψαι; Συμ-  
βέβηκει δὲ, Ῥωμαίους, βραχεῖ χρόνῳ πρότερον ἀκού-  
σοντας, Ἰέρωνα μετῆλλαχέναι, καὶ δὴ ἀγωνιάσαντας,  
μή τι νεωτερίσωσιν ἢ οἱ ἐν ταῖς Συρακούσαις καταφρονή-  
σαντες τῆς τοῦ καταλειμμένου παιδὸς ἡλικίας, πεποι-  
ῆσθαι τὸν ἐπίπλου· πυθόμενους δὲ τὸν Ἰέρωνα ζῆν,  
αὐθις εἰς τὸ Διλύβαιον ἀναδραμεῖν. Διὸ καὶ τότε  
παρομολογούντων, πεποιῆσθαι μὲν τὸν ἐπίπλου, θέλον-  
τας ἐφιδρεῦσαι τῇ νεότητι τῇ ἐκείνου καὶ συνδιαφυλάξαι  
τὴν ἀρχὴν αὐτῷ, προσπισόντος δὲ, ζῆν τὸν πάππου, ἀπο-  
πλεύσαι πάλιν· ῥηθέντων δὲ τούτων, πάλιν ὑπολαβὼν τὸ  
μειράκιον, Ἐάσατε τοῖνυν, ἔφη, καὶ μὲν νῦν, ἄνδρες Ῥω-  
μαῖοι, διαφυλάξαι τὴν ἀρχὴν, παλινδρομήσαντα πρὸς  
τὰς Καρχηδονίαν ἐλπίδας. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι, συνέτεες

h Caret si editio Urs. et dein habet καταφρονήσαντας.

gati; quærerere tamen, quo auctore hæc diceret. Ille, Carthaginiensibus qui aderant ostensis, isti, ait, mendacii vobis sunt arguendi, si quid forte præter verum narrarunt. Quum dicerent legati, non solere Romanos fidem hostibus habere; ipsum vero monerent, ne fidem mutaret, id enim et æquum esse, et rebus maxime illius ipsius expedire: Ego vero, rex inquit, super hoc deliberatione habita, quod statuerem, faciam vos ut sciatis. Pergit deinde illos interrogare, qui factum esset, quod, quum ante obitum avi sui quinquaginta navium classe Pachynum usque accessissent, cursum inde retro flexissent? Acciderat nempe aliquanto prius, ut Romani, accepto nuncio, Hieronem

fato esse functum, anxii, ne quid ex contemptu ætatis relictis pueri rerum novarum moveretur Syracusis, Pachynum usque navigarent; sed mox, ubi vivere adhuc Hieronem accepissent, Lilybæum extemplo redirent. Tunc igitur quum fassi essent ingenue, eo quidem se classe esse profectos, idque eo animo, ut juventuti illius adessent, parati ad omne auxilium, quo regnum illi avum communi opera conservarent; simul atque vero fuisset nunciatum, vivere ipsius avum, pedem retulisse; hæc, inquam, quum dixissent legati: subjicit adolescens: Sinite igitur, inquit, nunc me quoque, Romani, mutata pariter velificatione spes Carthaginiensium amplexum, meum mihi conservare im-

τὴν ὁρμὴν αὐτοῦ, τότε μὲν κατασιωπήσαντες, ἔπαν-  
ῆλθον, καὶ διεσάφουν τὰ λεγόμενα τῷ πέμψαντι· τὸ  
δὲ λοιπὸν ἤδη προσεῖχον, καὶ παρεφύλαττον ὡς πο-  
λίεμιοι.

IV. Ἱερώνυμος δὲ, προχειρισάμενος Ἀγάθαρχον <sup>Fœdus</sup>  
καὶ Ὀνησιγένη καὶ Ἰπποσθένη, πέμπει μετ' Ἀνίβου <sup>Hieronymi</sup>  
πρὸς Καρχηδονίους, δούς ἐντολὰς ἐπὶ τοῖσδε ποιεῖσθαι <sup>cum Poenit,</sup>  
ῥτὰς συνθήκας· Ἐφ' ᾧ Καρχηδονίους βοηθεῖν καὶ πεζι-  
καῖς καὶ ναυτικαῖς δυνάμεσι, καὶ συνεκβαλόντας Ῥω-  
μαίους ἐκ Σικελίας, οὕτω διελίσθαι τὰ κατὰ τὴν ἡσόν,  
ἄσπερ τῆς ἑκατέρων ἐπαρχίας ὅροι εἶναι τὸν Ἰμέραν  
ποταμὸν, ὃς μάλιστα πῶς δίχα διαιρεῖ τὴν ὅλην Σικε-  
3 λίαν. Οὗτοι μὲν οὖν ἀφικόμενοι πρὸς Καρχηδονίους,  
διελίγοντο περὶ τούτων, καὶ ταῦτ' ἔπραττον, εἰς πᾶν  
4 εἰσὶν ὅπως συγκαταβαινόντων τῶν Καρχηδονίων. Οἱ δὲ  
περὶ τὸν Ἰπποκράτην, λαμβάνοντες εἰς τὰς χεῖρας τὸ  
μειράκιον, τὰς μὲν ἀρχὰς ἐψυχαγῶγον, ἐξηγούμενοι  
τὰς ἐν Ἰταλίᾳ πορείας Ἀνίβου καὶ παρατάξεις καὶ  
5 μάχας· μετὰ δὲ ταῦτα φάσκοντες, μηδεὶ καθήκειν  
μᾶλλον τὴν ἀπάντων Σικελιωτῶν ἀρχὴν, ὥς ἐπείνα·  
πρῶτον μὲν διὰ τὸ τῆς Πύρρου θυγατρὸς υἱὸν εἶναι <sup>Hierony-</sup>  
Νηρηίδος, ὃν μόνον κατὰ προαίρεσιν καὶ κατ' εὐνοίαν <sup>mus Pyrrhi</sup>  
Σικελιωταὶ πάντες εὐδόκησαν σφῶν αὐτῶν ἡγεμόνα <sup>nepos.</sup>  
εἶναι καὶ βασιλέα· δεύτερον δὲ κατὰ τὴν Ἱέρωνος τοῦ

<sup>1</sup> συνεκβαλόντας ex conject. correxi. Vulgo συνεκβαλόντα.

perium. Romani, cognito animi il-  
lius impetu, nulla tum voce edita,  
discesserunt, et rem omnem ei, a quo  
missi fuerant, significarunt. Ex illo  
vero tempore ipsum observare, sibi que  
ab eo, ut ab hoste, cavere cœperunt.

IV. Jam Hieronymus legatos cum  
Hannibale ad Carthaginienses profi-  
cisci jubet, Agatharchum, Onesigenem,  
et Hippothenem; mandans, ut fœdus  
hisce conditionibus facerent: Cartha-  
ginienses ut terrestribus maritimisque  
copiis opem sibi ferrent: ubi Romanos  
communi opera expulissent Sicilia, in-  
sulam ita dividerent, ut Himera fluvius,  
qui mediam fere universam Siciliam  
dividit, utriusque populi provinciarum  
esset terminus. Ubi appulerunt lega-

ti, agunt de hisce rebus cum Cartha-  
ginensibus: quibus paratis quascun-  
que conditiones probare, negotium  
conficiunt. Interea vero Hippocrates  
atque Epicycles in animum adolescen-  
tis se insinuare: quem initio narratio-  
nibus oblectabant, cum illi expone-  
rent, itinera militaria, quibus Italiam  
persultavit Hannibal, et quas ibi pugnas  
signis collatis edidisset. Postea vero hu-  
jusmodi sermones apud illum cœperunt  
habere: Ad neminem magis, quam ad  
ipsum, universæ Sicilia imperium per-  
tinere: primo, quia Nereide Pyrrhi  
filia sit genitus, quem solum omnes Si-  
culi et certo consilio et ob benevolentiam  
ducem ac regem habere consenserint;  
deinde, propter Hieronis avi ipsius do-

Λακεδαιμόνιος, καὶ Αὐτόνους ὁ Θετταλὸς, ἤξιον ἐμμέ-  
 4 νειν ταῖς πρὸς Ῥωμαίους συνθήκαις. Ἀνδρανόδωρος δὲ  
 μόνος οὐκ ἔφη δεῖν παρίναί τὸν παίρον· εἶναι δὲ τὸν  
 ἐνιστῶτα μόνον, ἐν ᾧ κατακτῆσασθαι δυνατόν ἐστι τὴν  
 5 τῆς Σιπελίας ἀρχήν. Τοῦ δὲ ταυτ' εἰπόντος, ἤρετο τοὺς  
 περὶ τὸν Ἰπποκράτην, ποίας μετέχουσι γνώμης; τῶν δὲ  
 φησάντων, τῆς Ἀνδρανόδωρου, τίρας εἶχε τὸ διαβούλιον.  
 καὶ τὰ μὲν τοῦ πολέμου τοῦ πρὸς Ῥωμαίους ἐκεκέρωτο  
 6 τὸν τρόπον τοῦτον. Βουλόμενος δὲ μὴ σκαιῶς δοκεῖν Absurda a  
 ἀποκρίνεσθαι τοῖς πρεσβευταῖς, εἰς τηλικαύτην ἀστοχίαν Romanis  
 ἐπέπεσε, δι' ἧς τοῖς Ῥωμαίοις οὐ μόνον δυσαρρεστήσειν, postulat  
 7 ἀλλὰ καὶ προσκόπτειν ἐμελλε προφανῶς. ἔφη γάρ, Hierony-  
 ἔμμεναι ἐν ταῖς συνθήκαις, εἰς αὐτῷ πρῶτον μὲν τὸ  
 χρυσίον ἀποδῶσι πάν, ὃ παρὰ Ἰέρωνος ἔλαβον τοῦ  
 πάππου· δεύτερον δὲ τὸν σῖτον ἐκ παντὸς ἀποκαταστή-  
 8 σαι τοῦ χρόνου, καὶ τὰς ἄλλας θυσίας, αἷς εἶχον  
 παρ' ἐκείνου· τὸ δὲ τρίτον ὁμολογήσωσι, τὴν ἐντὸς  
 Ἰμέρα ποταμοῦ χώραν καὶ πόλεις εἶναι Συρακουσίων.  
 8 Οἱ μὲν οὖν πρεσβευταὶ καὶ τὸ συνίδριον ἐπὶ τούτοις Bellum  
 ἐχωρίσθησαν· οἱ δὲ περὶ τὸν Ἰερώνυμον ἀπὸ τούτων τῶν adv. Rom.  
 καιρῶν ἐνῆγον τὰ τοῦ πολέμου, καὶ τάς τε δυνάμεις parat Hie-  
 ἡθροίζον καὶ καθάπλιζον, τάς τε λοιπὰς χρηγίας ronymus.  
 ἡτοίμαζον.

<sup>1</sup> ἤρετο correxi. Vulgo omnes ἤρετο.

<sup>2</sup> Forz. ἐμμενῆ.

<sup>3</sup> An ἰσχύει?

Lacedæmonius, et Autonus Thessalus, ut in societate Romanorum maneret, sectores fuerunt. Solus Andranodorus pro sententia dixit, non esse occasionem prætermittendam; esse autem occasionem unam eamque jam instantem, per quam Sicilia imperium sibi parare possit. Quæ postquam iste dixisset; Hippocratem rex interrogavit, quorum sententiæ accederet? Qui ubi Andranodoro se assentiri significasset, finem habuit deliberatio: atque ita quidem bellum cum Romanis est decretum. Ceterum Hieronymus, dum id agit, ut in dando legatis responso dexterritate usus videatur, in eam absurditatem incidit, quæ non dicam parum

grata Romanis erat futura, sed omnino palam eos offensura. Infit enim: mansurum se in amicitia Romanorum; si omne primo aurum illi redderent, quod ab avo Hierone accepissent; deinde si frumentum, et quæcunque alia munera ob eo collata fuissent jam inde a principio fœderis, omnia restituerent; tertio concederent, omnem cis amnem Himeram agrum atque urbes ditionis Syracusiorum esse. Post ista, soluto concilio, legati discessere. Hieronymus vero ex illo tempore ad bellum cœpit se accingere, copias cogere, armaque et cetera omnia ad bellum necessaria comparare.

Ol. 141. 1.

(II.) *Hieronymus occiditur Leontii.*

\* \* \*

Situs urbis  
Leontino-  
rum.

°VI. Ἡ γὰρ τῶν Λειοντίων πόλις τῇ μὲν ὅλῃ κλί-  
ματι τέτραπται πρὸς τὰς ἄρκτους. ἔστι δὲ διὰ μέσης  
αὐτῆς αὐλὸν ἐπίπεδος, ἐν ᾧ συμβαίνει τὰς τε τῶν  
ἀρχαίων καὶ δικαστηρίων κατασκευὰς καὶ καθόλου τὴν  
ἀγορὰν ὑπάρχειν. τοῦ δ' αὐλῶνος παρ' ἐκατέραν πλευ-  
ρὰν παρῆκει λόφος, ἔχων ἀπορρῶγα συνεχῆ· τὰ δ'  
ἐπίπεδα τῶν λόφων τουτων ὑπὲρ τὰς ὀφρῦς οἰκιῶν ἐστι  
πλήρη καὶ ναῶν. Δύω δ' ἔχει πυλῶνας ἢ πόλιν, ὧν ὁ  
μὲν παρὰ τοῦ πρὸς μισημβρίαν πέρατός ἐστιν οὗ προ-  
ῖτον αὐλῶνος, φέρων ἐπὶ Συρακούσας· ὁ δ' ἕτερος ἐπὶ  
τοῦ πρὸς ἄρκτους, ἄγων ἐπὶ τὰ Λειοντίνα καλούμενα  
πεδιά καὶ τὴν γεωργήσιμοι χώραν. ὑπὸ δὲ τὴν μίαν  
ἀπορρῶγα, τὴν πρὸς τὰς δύσεις, παραρρεῖ ποταμὸς, ὃν  
καλοῦσι Λίσσον. τούτῳ δὲ κίνται παράλληλοι καὶ  
πλείους ὑπ' αὐτὸν τὸν κρημὸν οἰκίαι συνεχεῖς, ὧν  
μεταξὺ καὶ τοῦ ποταμοῦ συμβαίνει τὴν προειρημένην  
ὁδὸν ὑπάρχειν.

° Titulus in ora Cod. Urb. est: Οἷα ἡ τῶν Λειοντίων πόλις.

P. 101 τοῦ voluerat  
Reisk.

(II.) *Excerpt. antiq. ex Lib. VII. cap. 1.*

vi. *Urbs Leontinorum*, universum  
situm si spectes, vergit ad septemtri-  
ones. Per mediam vero urbem plana  
quædam porrigitur convallis; in qua  
magistratum est curia, et judiciorum  
sedes, denique ipsum forum. Utrum-  
que hujus convallis latus colles præ-  
texunt, continuis præcipientibus asperi:  
at quæ super collum horum super-  
cillo est planities, domibus templisque  
est referia. Portæ oppidi sunt duæ:  
una, quæ ab extremitate prædictæ

convallis meridionali Syracusas ducit:  
altera, quæ ab extremitate septemtri-  
onibus obversa ad *Leontinos campos*,  
quos vocant, et cultos agros ducit.  
Præter alterum ex duobus præruptis  
collibus, eum nempe qui ad occasum  
spectat, amnis infra præterlabitur,  
quem *Lisum* vocant. Sub ima rupe  
continua series extenditur domorum  
multarum, quæ pari intervallo omnes  
a fluvio distant: inter has et amnem  
via illa, quam prædiximus, excurrit.

(III.) *Judicium Polybii de Hieronymo, ejusque avo Hierone, et patre Gelone.*

A. U. 839.

\* \* \*

VII. Τινὲς τῶν λογογράφων, τῶν ὑπὲρ τῆς κατα- Hieronymi  
 στροφῆς τοῦ Ἱερωνύμου γεγραφότων, πολὺν τινα πεποι- vitia a non-  
 ηνται λόγον, καὶ πολλήν τινα διατίθενται τερατείαν<sup>1</sup> gerata.  
 εἰξηγούμενοι μὲν τὰ πρὸ τῆς ἀρχῆς αὐτοῖς γενόμενα  
 σημεῖα, καὶ τὰς ἀτυχίας τὰς Συρακουσίαν τραγω-  
 δοῦντες δὲ τὴν ἀμώτητα τῶν τρόπων, καὶ τὴν ἀσίβειαν  
 τῶν πράξεων, ἐπὶ δὲ πᾶσι τὸ παράλογον καὶ τὸ δεινὸν  
 τῶν περὶ τὴν καταστροφὴν αὐτοῦ συμβάντων, ὥστε μήτε  
 Φάλαριν, μήτ' Ἀπολλόδαρον, μήτ' ἄλλον μηδεῖνα γεγο-  
 3 νῆναι τυράννον ἐκείνου πικρότερον. \*<sup>2</sup> καὶ παῖς παραλα-  
 βὼν τὴν ἀρχήν, εἴτα μῆνας οὐ<sup>3</sup> πλείους τριῶν καὶ δέκα  
 4 βιώσας, μετέλλαξε τὸν βίον. Κατὰ δὲ τὸν χρόνον  
 τοῦτον, ἵνα μὲν τινα καὶ δεύτερον ἐστρεβλῶσθαι, καὶ  
 τινὰς τῶν φίλων καὶ τῶν ἄλλων Συρακουσίων ἀπ-  
 5 κτεάνθαι, δυνατόν· ὑπερβολὴν δὲ γεγενῆσθαι παρανομίας  
 καὶ παρελλαγμένην ἀσίβειαν, οὐκ εἰκός. Καὶ τῷ μὲν  
 τρόπῳ διαφερόντως εἰκαῖον αὐτὸν γεγενῆσθαι καὶ παρά-  
 νομον, φατέον· οὐ μὲν εἰς γε σύγκρισιν ἀκτίον· οὐδενὶ  
 6 τῶν προειρημένων τυράννων. Ἀλλὰ μοι δοκοῦσιν οἱ τὰς  
 ἐπὶ μέρους γράφοιτες πράξεις, ἐπειδὰν ὑποθέσεις ἐνπερι-  
 λήπτους ὑποστήσωνται καὶ στενὰς, πτωχεύοντες πρα-

<sup>1</sup> αὐτοῦ vel αὐτῶν malim. ἀρχῆς αὐτῆς voluit Reisk. <sup>2</sup> Fors. καὶ τῶν, ut sus-  
 picatus est Valesius, aut καὶ τῶν. Sic nulla fuerit lacuna. <sup>3</sup> πλείους adscivi  
 ex Suida. Vulgo πλείων. <sup>4</sup> ἔλας Suid. βασιλεύοντες maluerat Reisk.

(III.) *Excerpt. Valesian. ex Lib. VII.*

VII. Quidam historiarum scriptores, qui de Hieronymi interitu scribere, plurimis verbis ad commovendam admirationem abusi sunt; dum partim prodigia, qui illius tyrannidem praesecere, narrant, et Syracusanorum calamitates; partim crudelitatem ingenii ac res ab eo imple gestas tragicorum more exaggerant, ac postremo novitatem atque atrocitatem eorum, quae in ipsius obitu acciderunt; ut nec Phalaris neque Apollodorus, neque alius porro quisquam, illo acerbior tyrannus unquam extitisse videatur. Qui tamen cum admodum puer regnum

suscepisset, atque exinde non amplius quam menses tredecim vixisset, statim e vita discessit. Hoc autem temporis spatio fieri sane potuit, ut unus aut alter cruciatus sit, et ex ipsius amicis ac reliquis Syracusanis nonnulli fuerint interfecti; singularem vero crudelitatem atque inauditam impietatem illam fuisse, minime credibile est. Ac natura quidem levem atque injustum illum fuisse, fatendum omnino est: at nulli tamen ante dictorum tyrannorum est conferendus. Sed nimis, qui *particulares Historias* conscribunt, cum argumenta brevia atque angusta tractanda susceperint, mihi vi-

ΟΙ. 141. 1. γμάτων ἀναγκάζεσθαι τὰ μικρὰ μεγάλα ποιεῖν, καὶ περὶ τῶν μηδὲ μνήμης ἄξιον πολλοὺς τινὰς διατίθεσθαι λόγους. ἔνιοι δὲ καὶ δι' ἀκρισίαν εἰς τὸ παραπλήσιοι τούτοις ἐμπίπτουσιν. Ὅσῳ γὰρ ἂν τις εὐλογώτερον ἢ καὶ περὶ ταῦτα τὸν ἀναπληροῦντα τὰς βίβλους καὶ τὸν ἐπιμετροῦντα λόγον τῆς διηγήσεως εἰς Ἱέρωντα καὶ Γέλωνα διάγοιτο, παρὲς Ἱερώνυμον. καὶ γὰρ τοῖς 8 φιληπόοις ἡδίων οὗτος, καὶ τοῖς 2 φιλομαθοῦσι τῷ παντὶ χρησιμώτερος.

Lans Hie-  
ronia.

VIII. Ἱέρων μὲν γὰρ πρῶτον μὲν ὅδ' αὐτοῦ κατε-  
πετήσατο τὴν Συρακουσίαν καὶ τῶν συμμάχων ἀρχὴν, οὐ  
πλοῦτον, οὐ δόξαν, οὐχ ἕτερον οὐδὲν ἐκ τῆς τύχης  
ἔτοιμον παραλαβάν. καὶ μὴν οὐκ ἀποκτείνας, οὐ φυ-2  
γαδίσας, οὐ λυπήσας οὐδένα τῶν πολιτῶν, δι' αὐτοῦ  
βασιλεὺς κατίστη τῶν Συρακουσίων, ὃ πάντων ἐστὶ  
παραδοξότατος. ἔτι δὲ τὸ μὴ μόνον κτήσασθαι τὴν 3  
ἀρχὴν οὕτως, ἀλλὰ καὶ διαφυλάξαι τὸν αὐτὸν τρόπον.  
Ἔτη γὰρ ἰ'. καὶ τέτταρα βασιλεύσας, διετήρησε μὲν 4  
τῇ πατρίδι τὴν εἰρήνην, διεφύλαξε δ' αὐτῷ τὴν ἀρχὴν  
ἀντιπρόβουλον, διεφυγε δὲ τὸν ταῖς ὑπεροχαῖς παρτό-  
μενοι φθόνον ὅς γε πολλάκις ἐπιβαλόμενος ἀποθίσθαι 5  
τὴν δυναστείαν, ἐκωλύθη κατὰ κοινὸν ὑπὸ τῶν πολιτῶν.  
εὐεργετικώτατος δὲ καὶ φιλοδοξότατος γενόμενος εἰς 6

<sup>2</sup> Pro καὶ περὶ ταῦτα acute Reisk. καὶ περιττότερον legendum suspicatus est.  
<sup>3</sup> φιλομαθῶσι Suid. ἢ δι' ἱερωνίου Suid. Satis fuerat δι' αὐτοῦ, et sic mox  
rursus.

dentur rerum inopia laborantes eo necessitatis adduci, ut res exiguas in majus extollant, ac de rebus ne mentione quidem dignis multa verba faciant. Quidam etiam præ iudicii inopia in idem vitium incurunt. Quanto enim rectius [atque copiosius] huiusmodi sermone, qui librorum explendorum causa narrationibus cumuli vicem adjici solet, ad *Hieronymum* potius ac *Gelonem* transferri poterat, omisso *Hieronimo*? Hic enim audiendi discendique cupidus longe gratior sermo atque utilior erat futurus.

VIII. Namque *Hiero*, primum quidem, Syracusanorum ac sociorum principatum sua industria sibi comparavit,

cum neque opes, neque gloriam, neque aliud porro quidquam a fortuna paratum habuisset. Præterea, nemine e civibus occiso aut in exilium misso, nemine vel molestia affecto, suo Marte Syracusanorum regnum est adeptus, quod quidem maximam habet admirationem. Illud vero non minus mirabile, quod regnum non modo ita est assecutus, sed etiam iisdem artibus conservavit. Nam cum annos quatuor et quinquaginta regnaverit, patriæ quidem suæ pacem, sibi vero securum ab insidiis regnum præstitit; atque adeo invidiam, quæ summa quæque comitari solet, effugit. Qui cum sæpius dominatu se abdicare tentasset,

τοὺς Ἑλληνας, μεγάλην μὲν αὐτῷ δόξαν, οὐ μικρὰν A. U. 839.  
 7 δὲ Συρακουσίοις εὐνοίαν παρὰ πᾶσιν ἀπέλιπε. καὶ Laus Hie-  
ronia.  
 μὴν ἐν περιουσίᾳ καὶ τρυφῇ καὶ θαυσιλείᾳ πλείστη  
 διαγεγόμενος, ἔτη μὲν ἑβίωσε πλείω τῶν ἐννεήκοντα,  
 διεφύλαξε δὲ τὰς αἰσθήσεις ἀπάσας, διετήρησε δὲ  
 πάντα καὶ τὰ μέρη τοῦ σώματος ἀβλαβῆ. τοῦτο δὲ  
 μοι δοκεῖ σημεῖον οὐ μικρὸν, ἀλλὰ παμμέγεθες εἶναι  
 βίου σάφρονος.

\* \* \*

9 Ἐέλων, πλείω τῶν ἑβίωσας ἐτῶν, σκοπὸν προέθηκε Laus Gelo-  
nia.  
 κάλλιστον ἐν τῷ ζῆν, τὸ πειθαρχεῖν τῷ γενήσαντι, καὶ  
 μήτε πλοῦτον, μήτε βασιλείας μέγεθος, μήτ' ἄλλο  
 περὶ πλείονος ποιήσασθαι μηδὲν, τῆς πρὸς τοὺς γονεῖς  
 εὐνοίας καὶ πίστεως.

### III.

#### RES PHILIPPI, REGIS MACEDONIÆ.

(I.) *Fœdus Philippi cum Hannibale.*

\* \* \*

\* IX. ΟΡΚΟΣ, ὃν ἔθετο Ἀνίβας ὁ στρατηγός, Μά- Formula  
fœderis.  
 γανος, Μύρκανος, Βαρμόκαρος, καὶ πάντες γεγενοι-  
 ασταὶ Καρχηδονίων οἱ μετ' αὐτοῦ, καὶ πάντες Καρ-  
 χηδόνιοι στρατευόμενοι μετ' αὐτοῦ πρὸς Ξεινοφάνη

\* Foran Ἐέλων δ, ut coherent hæc cum præcedentibus. \* Titulus in ora  
 Cod. Urb. est: Συνθεῖται Ἀνίβαν καὶ Φιλίππον.

a civibus publice est prohibitus. Cum-  
 que esset liberalissimus in Græcos et  
 gloriæ apud eos comparandæ cupidis-  
 simus; cum sibi maximam famam,  
 tum Syracusanis non mediocrem apud  
 omnes benevolentiam conciliavit. De-  
 nique cum in omnium rerum abund-  
 antia ac delictis summaque copia  
 degeret, annos tamen amplius nona-  
 ginta vixit, sensusque omnes et cuncta  
 corporis membra integra ac sana reti-

nuit: quod mihi quidem certissimum  
 temperantiæ argumentum videtur.

Gelo, annos amplius quinquaginta  
 cum vixerit, hunc pulcherrimum vitæ  
 scopum sibi proposuit, ut parenti mo-  
 rem gereret, ac nec divitias, nec regni  
 maiestatem, neque aliud quidquam  
 benevolentia ac fide, quam parentibus  
 debetur, pluris faceret.

### III.

(I.) *Excerpt. antiq. ex Lib. VII. cap. 2.*

\* IX. HOC est fœdus iurjurando sanc- Mago, Myrcal, Barmocal, omnesque  
qui adveniunt senatores Carthaginiensium,  
et universi Carthaginienses, qui in ejus  
 tum, quod icit Hannibal imperator,

OL. 141. 1. Κλεομάχου Ἀθηναῖον, πρεσβευτὴν ὃν ἀπέστειλε πρὸς  
 Fœdus Philippi cum Hannibale. ἡμᾶς Φίλιππος ὁ βασιλεὺς, Δημητρίου, ὑπὲρ αὐτοῦ  
 καὶ Μακεδόνων καὶ τῶν συμμάχων· ἐναντίον Διὸς καὶ<sup>2</sup>  
 Ἑρᾶς καὶ Ἀπόλλωνος· ἐναντίον δαίμονος Καρχηδο-  
 νίων καὶ Ἑρακλείους καὶ Ἰολάου· ἐναντίον Ἀρεως,  
 Τρίτωνος, Ποσειδῶνος· ἐναντίον θεῶν τῶν συστρατευο-  
 μένων, καὶ ἡλίου καὶ σελήνης καὶ γῆς· ἐναντίον ποτα-  
 μῶν καὶ λειμῶνων καὶ ὑδάτων· ἐναντίον πάντων θεῶν,<sup>3</sup>  
 ὅσοι κατέχουσι Καρχηδόνα· ἐναντίον θεῶν πάντων, ὅσοι  
 Μακεδονίαν καὶ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα κατέχουσιν· ἐναν-  
 τίον θεῶν πάντων τῶν κατὰ στρατείαν, ὅσοι τινὲς ἐφιστή-  
 κασιν ἐπὶ τοῦδε τοῦ ὅρκου. Ἀνίβας ὁ στρατηγὸς εἶπε,<sup>4</sup>  
 καὶ πάντες οἱ Καρχηδονίων γερουσιασταὶ οἱ μετ' αὐτοῦ,  
 καὶ πάντες Καρχηδόνιοι στρατευόμενοι μετ' αὐτοῦ, ὃ  
 αἶν δοκῇ ὑμῖν καὶ ἡμῖν, τὸν ὅρκον τοῦτον θέσθαι περὶ  
 φιλίας καὶ εὐνοίας καλῆς, φίλους καὶ οἰκίους καὶ  
 ἀδελφούς· ἐφ' ᾧ εἶναι ὁρῶμενους ὑπὸ βασιλείας<sup>5</sup>  
 Φιλίππου καὶ Μακεδόνων, καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων Ἑλλή-  
 νων, ὅσοι εἰσὶν αὐτῶν σύμμαχοι, κυρίους Καρχηδονίους,  
 καὶ Ἀνίβαν τὸν στρατηγόν, καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, καὶ  
 τοὺς Καρχηδονίων ὑπάρχους, ὅσοι τοῖς αὐτοῖς νόμοις  
 χράνται, καὶ Ἰτυκαίους, καὶ ὅσαι πόλεις καὶ ἔθνη

<sup>2</sup> In MSis est δαίμονος καὶ Καρχηδονίων. <sup>3</sup> Sic ex conject. correxit Casaubonus. Libri omnes πρὸς καὶ δαίμονος, pro quo Gronov. λαίμων fortasse substituentum, Reiskius λαίων, suspicatus est. <sup>4</sup> Ἰωνίου Heron. et Med. <sup>5</sup> ἢ δὲ δοκῇ ex consentientibus libris (addubitan licet) reposui, quod in lãs δοκῇ mutavit Casaub. An lã, ἢ δὲ? <sup>6</sup> Forte adiciendum καὶ πολυταρβήτους Reisk.

sunt exercitū; cum Xenophane Cleomachi filio, Atheniensis, quem ad nos legatum misit Philippus rex, Demetrii filius, pro se et Macedonibus atque sociis: et est fœdus hoc ictum coram Jove et Junone atque Apolline: coram Numine Carthaginiensium et Hercule et Iolao: coram Marte, Trilone, Neptuno: coram diis expeditionis comitibus, et sole, et luna, et tellure: coram fluviiis, pratis, aquis: coram omnibus diis, qui Carthaginem imperio tenent: coram diis universis, qui Macedoniam et reliquam Græciam imperio suo obtinent: coram diis omnibus præsidibus rei bellicæ, qui

huic sanciendo fœderi præsentibus interveniunt. Hannibal imperator dixit, et omnes senatores, qui una cum eo sunt, et quicumque Carthaginienses in ejus sunt exercitū: ex animi vestri nostrique sententia fœdus hoc esto amicitia: ac benevolentia, ut amici societate juncti et fratres simus, hisce legibus. A Philippo, et Macedonibus, ceterisque Græcis quotquot eorum socii, salus propugnator dominorum Carthaginiensium, et Hannibalis imperatoris, et eorum qui in ditione sunt Carthaginiensium, quicumque iidem legibus vivunt, et Uticensium, et om-

Καρχηδονίαν ὑπήκοα, καὶ τοὺς στρατιώτας, καὶ τοὺς Ἀ. U. 639.  
 6 συμμαχοὺς· καὶ πάσας πόλεις καὶ ἔθνη, <sup>ἢ</sup> πρὸς αἷς <sup>Fœdus Phi-</sup>  
 ἔστιν ἡμῖν <sup>ἢ</sup> τε φιλία, τῶν ἐν Ἰταλίᾳ καὶ Κελτίᾳ καὶ <sup>lippi cum</sup>  
 ἐν τῇ Διγυστίνῃ, καὶ πρὸς οὐστυνας ἡμῖν ἐὰν γένηται <sup>Hannibale.</sup>  
 7 φιλία καὶ συμμαχία ἐν ταύτῃ τῇ χώρᾳ. Ἔσται δὲ  
 καὶ Φίλιππος ὁ βασιλεὺς, καὶ Μακεδόνες, καὶ τῶν  
 ἄλλων Ἑλλήνων οἱ σύμμαχοι, σωζόμενοι καὶ φυλατ-  
 τόμενοι <sup>ἢ</sup> ὑπὸ Καρχηδονίαν τῶν συστρατευομένων, καὶ  
 ὑπὸ Ἰτυκαίων, καὶ ὑπὸ πασῶν πόλεων καὶ ἔθνων, ὅσα  
 ἐστὶ Καρχηδονίοις ὑπήκοα, καὶ συμμαχῶν, καὶ στρα-  
 τιωτῶν· καὶ ὑπὸ πάντων ἐθνῶν καὶ πόλεων, ὅσα ἐστὶν ἐν  
 Ἰταλίᾳ καὶ Κελτίᾳ καὶ Διγυστίνῃ, καὶ ὑπὸ τῶν  
 ἄλλων, ὅσοι ἀν γίνονται σύμμαχοι ἐν τοῖς κατ' Ἰτα-  
 8 λίαν τόποις τούτοις. Οὐκ ἐπιβουλεύσομεν ἀλλήλοις,  
 οὐδὲ λόχῳ χρῆσόμεθα ἐπ' ἀλλήλοις· <sup>ἢ</sup> μετὰ δὲ πάσης  
 προθυμίας καὶ εὐνοίας ἀνευ δόλου καὶ ἐπιβουλῆς <sup>ἢ</sup> ἐσό-  
 9 μεθα \* πολέμοι τοῖς πρὸς Καρχηδονίους πολιμοῦσι,  
 χωρὶς βασιλείων καὶ πόλεων καὶ <sup>ἢ</sup> λιμένων, <sup>ἢ</sup> πρὸς οὓς  
 ὑμῖν εἰσὶν ὅρκοι καὶ φιλίαι. Ἐσόμεθα δὲ καὶ ἡμεῖς  
 πολέμοι τοῖς πολιμοῦσι πρὸς βασιλείᾳ Φίλιππον, χωρὶς  
 βασιλείων καὶ πόλεων καὶ ἔθνων, πρὸς οὓς ἡμῖν εἰσὶν

<sup>ἢ</sup> πρὸς ἃ λέγει Reisk.

συντ. edd. cum Med.

cum Aug. et Urb.

Proclive esset, <sup>ἢ</sup> *ισοῦσι* reponere.

Reiskius suspicatus est *ισοῦσι* πολέμοι, ὅμοι μὲν τοῖς πρὸς Καρχ.

suspicatus est Gronov.

omnes πρὸς ὅς ἡμῖν.

<sup>ἢ</sup> An excidit καὶ συμμαχία?

<sup>ἢ</sup> μετὰ δὲ πάσης. Conjunctionem, quæ aberat, inserui

<sup>ἢ</sup> *ισοῦσι* \*. Defectus vel depravationis notam adjeci.

Sed ad *ισοῦσι* intercidisse nonnihil videtur.

<sup>ἢ</sup> Sic omnino cum Reisk. fuit corrigendum. Vulgo

<sup>ἢ</sup> *ισοῦσι* πολέμοι, ὅμοι μὲν τοῖς πρὸς Καρχ.

<sup>ἢ</sup> *ισοῦσι* πολέμοι, ὅμοι μὲν τοῖς πρὸς Καρχ.

nium civitatum atque gentium, quæ  
 Carthaginiensibus parent, et militum,  
 atque sociorum; tum omnium civitatum  
 atque gentium amicitia nobis junctarum  
 in Italia, in Gallia, et in Liguria, et  
 quicumque in hac ipsa regione amicitia  
 ac societate nobiscum se sunt juncturi.  
 Pariter vero et Philippi regis salus, et  
 Macedonum, reliquorumque Græcorum  
 sociorum, propugnabitur; atque ipsi  
 consueverunt a Carthaginiensium ex-  
 ercitiis, et ab Uticensibus et a civitati-  
 bus ac nationibus omnibus, quæ Car-  
 thaginiensibus parent, et sociis, et mili-  
 tibus; ab omnibus denique gentibus et

civitatis, quæ per Italiam, Galliam et  
 Liguriam societate nobis junctæ sunt,  
 aut si qui alii in his Italia locis ad  
 nostram societatem accesserint. Non  
 appetemus nos mutuo occultis consiliis,  
 neque insidias struemus invicem: sed  
 cum omni promptitudine et benevolentia,  
 sine dolo malo aut insidiis, hostes eritis  
 hostibus Carthaginiensium; exceptis re-  
 gibus et civitatibus ac portibus, quibus-  
 cum fœdus vobis est atque amicitia.  
 Similiter vero et nos erimus hostes ho-  
 stium regis Philippi; regibus eis ex-  
 ceptis et civitatibus atque populis, qui-  
 buscum fœdus nobis est atque amicitia.

- 17 καὶ ἰθὺν, πρὸς ᾧ ἡμῖν εἰσιν ὄρκοι καὶ φιλίαι. Ἐὰν δὲ Ἀ. U. 539.  
 ὁδοκῇ ἡμῖν ἀφελεῖν ἢ προσθεῖναι πρὸς τόνδε τὸν ὄρκοι, <sup>Fœdus Philippi cum</sup>  
 ἀφελούμεν ἢ προσθήσομεν, ὡς ἂν ἡμῖν ὁδοκῇ ἀμφο- <sup>Hannibale.</sup>  
 τέροις.

(II.) *Philippus Messenæ.*

\* \* \*

- 1 X. Οὐσῆς δημοκρατίας παρὰ τοῖς Μεσσηνίοις, καὶ <sup>Seditio</sup>  
 τῶν μὲν ἀξιολόγων ἀνδρῶν πεφυγαδευμένων, τῶν δὲ <sup>Messenio-</sup>  
 κατακεκληρουχηκότων τὰς τούτων οὐσίας ἐπικρατούντων <sup>rum.</sup>  
 τῆς πολιτείας, δυσχερῶς ὑπέφερον τὴν τούτων ἰσχυροῖαν  
 οἱ μένοντες τῶν ἀρχαίων πολιτῶν.

\* \* \*

- 2 Γόργος, ὁ Μεσσηνίος, οὐδενὸς ἦν δεύτερος Μεσσηνίαν <sup>Gorgus,</sup>  
 πλούτῳ καὶ γένει· διὰ δὲ τὴν ἀθλῆσιν, κατὰ τὴν <sup>nobilis Mes-</sup>  
 ἀκμὴν, πάντων ἐνδοξότατος ἐγεγόνει τῶν περὶ τοὺς <sup>senius.</sup>  
 3 γυμνικὸὺς ἀγῶνας φιλοστεφανούντων. Καὶ γὰρ κατὰ  
 τὴν ἐπιφάνειαν, καὶ κατὰ τὴν τοῦ λοιποῦ βίου προστα-  
 σίαν, ἔτι δὲ καὶ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν στεφάνων, οὐδενὸς  
 4 ἐλείπετο τῶν καθ' αὐτόν. Καὶ μὴν, ὅτε, καταλύσας  
 τὴν ἀθλῆσιν, ἐπὶ τὸ πολιτεύεσθαι καὶ τὸ πράττειν τὰ  
 τῆς πατρίδος ἄρμῃσι, καὶ περὶ τοῦτο τὸ μέρος οὐκ

Ἔ Alii *δοκῇ ἡμῖν* ὁδοκῇ ἀμφο. correxi. Vulgo omnes *δοκῇ ἀμφο.* In uno-  
 tamen ex Regiis fuerat *δοκῇ* a pr. manu.

*que gentibus, quibuscum fœdera sunt visum erit, ex communi amborum sen-*  
*nobis atque amicitia. Huic vero fœderi tentia dememus vel adjiciemus.*  
*si quid nobis vel demere vel adjicere*

(II.) *Suidas in Ἰωνογείᾳ.*

x. Cum Democratia apud *Messenios* rerum in civitate essent potiti; veteres  
 obtineret, et clarissimi quique viri in cives, qui in urbe remanserant, æquo  
 exilium fuissent puls, illi vero, quibus ferebant, illos æquo secum jure gau-  
 eorum bona sortito fuerant divisa, dere.

*Excerpt. Valesian.*

*Gorgus*, Messenius, opibus ac splendore generis nulli Messeniorum erat secundus: quod ad athleticam vero laudem attinet, in adolescentia, omnium, qui gymniciis ludis coronæ studio decertant, celeberrimus fuerat. Nam et formæ dignitate, et totius vitæ exteriore cultu, ac præterea coronarum etiam numero, nulli suæ ætatis concedebat. Quin etiam, postquam relictis certaminibus gymniciis ad rempub. et ad negotia patriæ tractanda se contulit, hac quoque ex parte non mi-

τοῦτον καταλαβὼν φρουρᾷ, πάσας ἀπολλύναι μέλλεις A. U. 539.  
 τὰς ἀκροπόλεις καὶ τὴν φρουρὰν, ἣν παρέλαβες παρ'  
 Ἀντιγόною, φρουρούμενος τοὺς συμμάχους, (λέγων τὴν  
 7 πίστιν) σκόπει, μὴ καὶ νῦν κρεῖττον ἦ, τοὺς ἄνδρας  
 ἐξαγαγόντα, τὴν πίστιν αὐτοῦ καταλιπεῖν, καὶ ταύτῃ  
 φρουρεῖν τοὺς Μεσσηνίους, ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς λοιποὺς  
 8 συμμάχους. Ὁ οὖν Φίλιππος κατὰ μὲν τὴν ἰδίαν Arati con-  
 ὁρμὴν ἑτοιμος ἦν παρασπονδεῖν, ὥς ἐκ τῶν ὕστερον silium se-  
 9πραχθέντων ἐγένετο καταφανές· ἐπιτετιμημένος δὲ μι- quitur Phi-  
 κρῶ μὲν πρότερον ὑπὸ τοῦ νεωτέρου πικρῶς ἐπὶ τῇ τῶν lippus.  
 ἀνδρῶν ἀπωλείᾳ· τότε δὲ μετὰ παρρησίας ἅμα καὶ  
 μετ' ἀξιώσεως λέγοντος τοῦ πρεσβυτέρου, καὶ δεομένου  
 10 μὴ παρακοῦσαι τῶν λεγομένων, ἐνετράπη. καὶ λαβό-  
 μινος αὐτοῦ τῆς δεξιᾶς, Ἄγωμεν τοίνυν, ἔφη, πάλιν τὴν  
 αὐτὴν ὁδόν.

(III.) *Observationes Polybii de Philippi moribus in pejus mutatis.*

\*

XII. Ἐγὼ δὲ, κατὰ τὸ παρὸν ἐπιστήσας τὴν διήγη- Adv. Mes-  
 σιν, βραχέα βούλομαι διαλεχθῆναι περὶ Φιλίππου, διὰ senios pri-  
 τὸ ταύτην τὴν ἀρχὴν γενέσθαι τῆς εἰς τοῦμπαλιν μετα- mum pra-  
 βολῆς αὐτοῦ καὶ τῆς ἐπὶ χεῖρον ὁρμῆς καὶ μεταβάσεως. vus mores  
 2δοκεῖ γάρ μοι, τοῖς καὶ κατὰ βραχὺ βουλομένοις τῶν Philippus.

\* Conjunctionem *ὅς*, qua carent vulgo omnes, adjecti ex conject.

nos orces amissurus es atque illud praesidium ab Antigono acceptum, quo sociis tibi servas; (Sedem dicebat:) vide, ne etiam nunc satius sit, eductis militibus, sedem ibi relinquere, et per hanc Messenios custodire, et reliquos pariter socios. Jam quidem Philippus, si animo suo obsequeretur, paratus erat sedem frangere; sicut ex iis, quae deinceps egit, palam est factum. Sed

quum a juniore quidem Arato paullo ante acriter fuisset objurgatus propter perniciem Messeniiis allatam; tum vero senior libere graviterque sententiam dixisset, et rogasset, ne suum aspernaretur consilium, pudore est inhibitus: itaque Aratum dextra prehensens: Ergo, inquit, eadem, qua venimus, via redeamus.

(III.) *Excerpt. Valerian.*

•

XII. Hic vero orationis cursum sistere, ac pauca de Philippo dicere lubet; eo quod hoc illi initium muta-

tionis et proni in pejora impetus fuit. Etenim hic, qui rempublicam tractant, si vel modicum aliquem ex historia

OL. 141. 1. πραγματικῶν ἀνδρῶν περιποιῆσθαι τὴν ἐκ τῆς ἱστορίας  
 διόρθωσιν ἐναργέστατον εἶναι τοῦτο παραδείγμα. καὶ 3  
 γὰρ διὰ τὸ τῆς ἀρχῆς ἐπιφανές, καὶ διὰ τὸ τῆς φύσεως  
 λαμπρὸν, ἐκφανιστάτας συμβαίνει καὶ γνωριμωτάτας  
 γηγονῆναι πᾶσι τοῖς Ἕλλησι τὰς εἰς ἑκάτερον τὸ μέρος  
 ὁρμὰς τοῦ βασιλείως τούτου, παραπλησίως δὲ καὶ τὰ  
 συνεξακολουθήσαντα ταῖς ὁρμαῖς ἑκατέραις ἐκ παρα-  
 θέσεως. Ὅτι μὲν οὖν αὐτῷ μετὰ τὸ παραλαβεῖν τὴν 4  
 βασιλείαν τὰ τε κατὰ Θετταλίαν καὶ Μακεδονίαν,  
 καὶ συλλήβδην τὰ κατὰ τὴν ἰδίαν ἀρχὴν, οὕτως ὑπετί-  
 τακτο, καὶ συνέκλινε ταῖς ἐννοίαις, ὥς οὐδεὶς τῶν  
 πρότερον βασιλείων, καὶ τοι νῦν ὄντι παραλαβόντι τὴν  
 Μακεδόνων δυναστείαν, εὐχερὲς καταμαθεῖν ἐκ τούτων.  
 συνεχίστατα γὰρ αὐτοῦ περισπασθέντος ἐκ Μακεδονίας, 5  
 διὰ τὸν πρὸς Αἰτωλοὺς καὶ Λακεδαιμονίου πόλεμον,  
 οὐχ οἷον ἵστασάσέ τι τῶν προσηρμένων ἰθιῶν, ἀλλ'  
 οὐδὲ τῶν περιποιούντων ἐτόλμησε βαρβάρῳ οὐδεὶς ἀψα-  
 σθαι τῆς Μακεδονίας. καὶ μὴν περὶ τῆς Ἀλεξάνδρου 6  
 καὶ Χρυσογόνου καὶ τῶν ἄλλων φίλων ἐννοίας καὶ  
 προθυμίας εἰς αὐτὸν, οὐδ' ἂν εἰπεῖν τις δύναιτ' ἀξίως.  
 τὴν δὲ Πελοποννησίῳ καὶ Βοιωτῶν, ἅμα δὲ τούτοις 7  
 Ἑπειρωτῶν, Ἀκαρνανῶν, \* \* ὅσων ἐκάστοις ἀγαθῶν  
 ἐν βραχεῖ χρόνῳ παραίτιος ἰγένετο. Καθόλου γε μὴν 8  
 ἤδη μικρὸν ὑπερβολικώτερον εἰπεῖν, οἰκειότατ' ἂν οἶμαι

Ante id  
 tempus  
 Græcis  
 cunctis fue-  
 rat adama-  
 tus.

Philippus  
 olim Græ-  
 corum  
 delicæ.

† τῶν δὲ suspicatus erat Vales. et cum eo Reisk. Mihi videntur eo loco, ubi  
 defectus notam posui, verba nonnulla excidisse in eam sententiam, quam in vers.  
 Lat. expressi. ‡ Forsan εἰ δι' μικρ. ut voluit Vales.

fructum percipere cupiant, nullum  
 luculentius exemplum proponi posse  
 arbitror. Nam cum ob regni ipsius  
 famam, tum ob indolis præstantiam,  
 illustres atque omnibus Græcis notis-  
 simi in utramque partem hujus regis  
 impetus fuerunt: pariter vero notis-  
 simi quoque casus, qui utraque ejus  
 instituta e diverso sunt consecuti.  
 Nam, et Thessaliam et Macedoniam,  
 atque omnes omnino proprii regni pro-  
 vincias, ex quo regnum suscepit Phi-  
 lippus, omni obsequio ac benevolentia  
 eum amplexas esse, quanta neminem  
 regum antea, quamvis juvenis domina-  
 tum Macedoniæ suscepisset; id vero  
 inde perspicui facile potest, quod, cum

belli causa adversus Ætolos ac Lace-  
 dæmonios suscepti continue a Macedo-  
 nis distineretur, non modo ex prædi-  
 ctis gentibus nulla rebellavit, sed nec  
 vicinorum quisquam barbarorum Ma-  
 cedoniæ fines contingere est ausus.  
 Jam benevolentiam erga illum ac stu-  
 dium omnium amicorum, et maxime  
 Alexandri ac Chrysogoni, ne quidem  
 satis exprimere dicendo quisquam pos-  
 sit. Peloponnesiorum vero et Bæoti-  
 orum, pariterque Epirotarum ac Acar-  
 nanum quantum fuerit in eundem  
 studium, facile æstimare poterit, qui  
 consideraverit, quot et quanta brevi  
 temporis spatio beneficia in eorum  
 quosque contulerit. Omnino vero, si

- περὶ Φιλίππου τοῦτο ρηθῆναι, διότι κοινός τις οἶον A. U. 539.  
 ἰσχυμένος ἰγνέτο τῶν Ἑλλήνων, διὰ τὸ τῆς αἰρέσεως  
 9 εὐεργετικόν. Ἐμφανέστατον δὲ καὶ μέγιστον δῆγμα  
 περὶ τοῦ, τί δύναται προαίρεσις καλοκαγαθική καὶ  
 πίστις, τὸ πάντας Κρηταιεῖς συμφρονήσαντας, καὶ τῆς  
 αὐτῆς μετασχόντας συμμαχίας, ἵνα προστάτην ἰλίσθαι  
 τῆς νήσου Φιλίππου, καὶ ταῦτα συντελεσθῆναι χωρὶς  
 ὀπλων καὶ κινδύνων, ὃ πρότερον οὐ ῥαδίως ἂν εὗροι τις  
 10 γυγνόος. Ἀπὸ τοίνυν τῶν κατὰ Μεσσηνίους ἐπιτελε- Exinde  
 σθέντων, ἅπαντα τὴν ἐναντίαν ἰλάμβανε διάθεσιν αὐτῶ, odiosus  
 11 καὶ τοῦτο συνέβαινε κατὰ λόγον. Τραπείς γὰρ ἐπὶ τὴν omnibus.  
 ἀντικειμένην προαίρεσιν τῇ πρόσθεν, καὶ ταύτῃ προστι-  
 θεῖς αἰεὶ τὰ πόλουνθοι, ἔμελλε καὶ τὰς πῶν ἄλλων διαλή-  
 ψεις περὶ αὐτοῦ τρέψειν εἰς τὰναντία, καὶ ταῖς τῶν  
 πραγμάτων συντελείαις ἡγχυρήσειν ἐναντίαις ἢ πρό-  
 12 τερον. ὃ καὶ συνέβη γενέσθαι. δῆλον δὲ τοῦτο ἴσται  
 τοῖς προσέχουσιν ἐπιμελῶς, διὰ τῶν ἐξῆς ρηθησομένων  
 πράξεων.

\* \* \*

XIII. Ὁ Ἄρατος, θεωρῶν τὸν Φιλίππου ὁμολογου- Aratus ho-  
 μένως τὸν τε πρὸς Ῥωμαίους ἀναλαμβάνοντα πόλεμον, nestas, De-  
 καὶ κατὰ τὴν πρὸς τοὺς συμμαχούς αἴρεσιν ὀλοσχερῶς metrius  
 ἡλλοιωμένον, πολλὰς εἰσενεγκάμενος ἀπορίας καὶ σπῆ- prava suavit  
 Philippo.

<sup>h</sup> ἡγχυρῆται correxi cum Reisk. ἡγχεῖται ex MS. edidit Vales. idque in ἡγχε-  
 σαν mutandum censuerat. <sup>i</sup> ἴσται ex conj. posui pro vulgato ἴσται.

quid tantisper exaggerando dicere li-  
 cet, jure optimo de *Philippo* dici posse  
 existimo, velut *communes quasdam*  
*Græcorum omnium delicias illum fuisse*,  
 ob illius prolixam de omnibus bene  
 merendi voluntatem. Quantum au-  
 tem valeat præclarum vitæ institutum  
 ac fides, hoc celeberrimo et maximo  
 testimonio demonstrari potest, quod  
 omnes simul *Cretenses*, concordia inter  
 se ac societate inita, unum *Philippum*  
 dictatorem ad res insulæ constituen-  
 das publice elegerunt, quodque citra  
 vim ac periculum cuncta effecta sunt;  
 quod superiori memoria haud facile  
 quis factum esse recordetur. At vero,  
 ex quo ista adversus Messenios patra-  
 vit, omnia illi in contrarium vertere,

Idque sane optimo jure. Nam cum  
 vitæ institutum priori contrarium esset  
 amplexus, ac quotidie malum malo  
 cumularet; consentaneum erat, ut  
 contrariam de illo opinionem cuncti  
 conciperent, et ipse contrarios longe-  
 que alios quam antea rerum successus  
 experiretur. Quod quidem ei  
 postea contigit: ut ex iis, quæ dein-  
 ceptis narrabimus, attentus historiarum le-  
 ctor manifeste perspiciet.

XIII. *Aratus*, cum *Philippum* vide-  
 ret bellum adversus Romanos aperte  
 suscipere, atque erga socios longo alia  
 ac prius voluntate affectum esse, va-  
 riis difficultatibus ac rationibus in me-  
 dium allatis, ægre *Philippum* ab in-

Ol. 141. 1.  
Aratus et  
Demetrius  
contraria  
sudent  
Philippo.

ψεις, μόλις ἀπετρέψατο τὸν Φίλιππον. Ἡμεῖς δὲ<sup>2</sup>  
κ<sup>3</sup> τοῦ κατὰ τὴν εἰ. βίβλον ἡμῖν ἐν ἐπαγγελίᾳ καὶ  
φάσει μόνον εἰρημένου, νῦν δὲ αὐτῶν τῶν πραγμάτων  
τὴν πίστιν εἰληφότος, βουλόμεθα προσαναμῆσαι τοὺς  
συνεφιστάνοντας τῇ πραγματείᾳ, πρὸς τὸ μηδεμίαν τῶν  
ἀποφάσεων ἀναπόδεικτον μηδ' ἀμφισβητουμένην κατα-  
λιπεῖν. καθ' ὃν γὰρ καιρὸν, ἐξηγούμενοι τὸν Αἰτωλικὸν<sup>3</sup>  
πόλεμον, ἐπὶ τοῦτο τὸ μέρος τῆς διηγήσεως ἐπίστημεν,  
ἐν ᾧ Φίλιππον ἔφαμεν τὰς ἐν Θέρμῳ στοὰς καὶ τὰ  
λοιπὰ τῶν ἀναθημάτων θυμικώτερον διαφθεῖραι, καὶ δεῖν  
τούτων τὴν αἰτίαν οὐχ οὕτως ἐπὶ τὸν βασιλεῖα, διὰ τὴν  
ἡλικίαν, ὥς ἐπὶ τοὺς συνόντας αὐτῷ φίλους ἀναφέρειν  
τότε, περὶ μὲν Ἀράτου τὸν βίον, ἐφήσαμεν, ἀπολο-<sup>4</sup>  
γεῖσθαι τοῦ μηδὲν εἰ ποῖῃσαι μοχθηρὸν, Δημητρίου δὲ  
τοῦ Φαρίου τὴν τοιαύτην εἶναι προαίρεσιν. Δῆλον δὲ<sup>5</sup>  
τοῦτο ποιήσιν ἐπαγγελιάμεθα διὰ τῶν ἐξῆς ῥηθσομέ-  
νων, εἰς τοῦτοι ὑπερβήμενοι τὸν καιρὸν τὴν πίστιν ἑτῆς<sup>6</sup>  
στερηθείσης ἀποφάσεως· ἐν ᾧ παρὰ μίαν ἡμέραν Δημη-  
τρίου μὲν παρόντος, ὥς ἀρτίως ὑπὲρ τῶν κατὰ Μισση-  
νίους ὑπεδείξαμεν, Ἀράτου δὲ καθυστερήσαντος, ἤρξατο  
Φίλιππος ἄπτεσθαι τῶν μεγίστων ἀσθενημάτων· καὶ,<sup>7</sup>  
καθάπερ εἰ ἐγγευσάμενος αἵματος ἀνθρωπίου, καὶ τοῦ  
φονεύειν, καὶ παρασπονδεῖν τοὺς συμμάχους, οὐ λύκος

<sup>k</sup> τοῦ κατὰ correxit Vales. τοῦτο κατὰ erat in MS.  
picatus est Gron. et sic voluit Reisk.

<sup>l</sup> τῆς τότε ῥηθσομ.

cepto deterruit. Ceterum quod *Libro quinto* in antecessum et nude solummodo a nobis dictum est, id nunc, ubi rebus ipsis confirmatum deprehenditur, in memoriam revocatum volumus attentis historiæ nostræ lectoribus; ne qua forte propositio absque demonstratione a nobis relinquatur. Nam cum bellum *Ætolicum* narrantes ad eam partem narrationis pervenissemus quo *Philippum* diximus nimio animi impetu porticus et reliqua donaria *Thermi* oppidis destruxisse, atque hujus facti culpam non tam in ipsum regem, ob illius aetatem, quam in regis amicos et comites con-ferri debere: tunc de *Arato* quidem

asseruimus, reliquam ejus vitam hujusmodi omne facinus ab eo amoliri; *Demetrii* autem *Pharii* prorsus tale vita institutum fuisse. Atque id nos postea ostensuros esse tum polliciti, hunc in locum demonstrationem nudi illius asserti distulimus: quando scilicet *Philippus*, *Demetrio* quidem præsente, ut paullo ante in *Messeniarum* rerum narratione ostendimus, *Arato* autem uno dumtaxat die tardius delato, teterrima facinora aggredi cepit; ac, veluti degustato semel humano cruore, et initio facto trucidandi socios fœdusque omne violandi, non ex homine lupus, quod in *Arcadica* est

ἔξ ἀνθρώπου, κατὰ τὸν Ἀρκαδικὸν μῦθον, ὡς φησιν ὁ Α. U. 539.  
 Πλάτων, ἀλλὰ τύραννος ἐκ βασιλείως ἀπίθη πικρός.  
 8 τούτου δ' ἐναργέστερον ἐστὶ δειγμα τῆς ἐκατέρου γνώμης,  
 9 τὸ περὶ τῆς ἄκρας συμβούλευμα, πρὸς τὸ μηδὲ περὶ  
 τῶν κατ' Αἰτωλούς διαπορεῖν.

XIV. \*Ὡς ὁμολογουμένων, εὐμαρὲς ἤδη συλλογί- Aratus et  
 2 σασθαι τὴν διαφορὰν τῆς ἐκατέρου προαιρέσεως. Καθ- Demetr.  
 ἄπερ γὰρ νῦν Φίλιππος, πεισθεὶς Ἀράτῳ, διεφύλαξε contraria  
 τὴν πρὸς Μισσηνίους πίστιν ἐν τοῖς κατὰ τὴν ἄκρᾳ, suadent  
 καὶ μεγάλῃ τὸ δὴ λεγόμενον ἔλπει, τῷ προγεγονότι Philippo.  
 3 περὶ τὰς σφαγὰς, μικρὸν ἱάμα προσέθηκεν· οὕτως ἐν  
 τοῖς κατ' Αἰτωλοῦς, Δημητρίῳ κατακολουθήσας, ἡσέχει  
 μὲν εἰς τοὺς θεοὺς, τὰ καθιερωμένα τῶν ἀναθημάτων  
 διαφθεῖραν, ἡμάρτανε δὲ περὶ τοὺς ἀνθρώπους, ὑπερ-  
 βαίνειν τοὺς τοῦ πολέμου νόμους, ἡστόχει δὲ τῆς σφι-  
 4 τήρας προαιρέσεως, ἀπαραιτήτων καὶ πικρὸν ἑαυτὸν ἀπο-  
 δεικνύων ἐχθρὸν τοῖς διαφορομένοις. Ὁ δ' αὐτὸς λόγος  
 5 καὶ περὶ τῶν κατὰ Κρήτην. καὶ γὰρ ἐπ' ἐκείνῳ Ἀράτῳ  
 μὲν καθηγεμόνι χρησάμενος περὶ τῶν ὅλων, οὐχ οἶον  
 ἀδικήσας, ἀλλ' οὐδὲ λυπήσας οὐδένα τῶν κατὰ τὴν  
 νῆσον, ἅπαντας μὲν εἶχε Κρηταίῃς ὑποχείριους, ἅπαν-  
 5 γετο, διὰ τὴν σεμνότητα τῆς προαιρέσεως. \* Οὕτω

\* Post verba τὸ περὶ τ. ἀκρ. συμβούλευμα, hæc inseruit is, qui hæc Excerpta  
 congescit, ἐν ᾧ ἐστὶν ἐν τοῖς Πολιτικαῖς. \* An Εἴη πάλιν?

*fabula*, ut ait Plato, sed ex justo rege  
 acerbis tyrannus evasit. Sed altero  
 etiam longe certiori argumento decla-  
 rari potest utriusque viri sententia, ex  
 hoc scilicet consilio, quod de *Messe-*  
*niorum* arce uterque regi dedit; ut  
 jam de his, quæ in *Ætolia* gesta sunt,  
 nullus ait dubitandi locus.

xiv. Quæ cum ita sint, quæ in utro-  
 que fuerit instituti diversitas, facile  
 colligi potest. Nam quemadmodum  
*Philippus*, *Arati* consilium secutus,  
*Messeniiis*, quod ad arcam pertinet,  
 fidem nunc servavit, et ingenti ut  
 aiunt vulnere, cædes dico in urbe pa-  
 tratas, leve medicamentum adhibuit:

VOL. II.

sic in bello adversus *Ætolos*, *Demetrio*  
 obsecutus, et deos impie offendit, do-  
 naria eorum divastando, et hominibus  
 injuriam fecit, jura belli transgre-  
 diendo, ac præterea contra institutum  
 ac propositum sibi ab initio scopum  
 peccavit, dum implacabilem atque  
 acerbum adversariis hostem se præbuit.  
 Eadem rerum in *Creta* gestarum ratio  
 est. Namque in his quum *Arati* con-  
 silio esset usus, neminem ex tota in-  
 sula non modo injuria, sed ne mole-  
 stia quidem afficiens, cum omnes *Cre-*  
*tenses* dicto audientes habuit, tum vero  
 omnes Græcos gravitate consilii ad  
 sui amorem pellexit. At contra ma-

E e

OL 141. 1. πάλιν ἱπακολουθήσας Δημητρίῳ, καὶ παραίτιος γενόμενος Μισσηνίοις τῶν ἄρτι ῥηθέντων ἀτυχημάτων, ἅμα τὴν παρὰ τοῖς συμμάχοις εὐνοίαν, καὶ τὴν παρὰ τοῖς ἄλλοις Ἑλλησιν ἀπέβαλε πίστιν. Τηλικαύτην τοῖς ἰνίοις βασιλεῦσι ῥοπὴν ἔχει καὶ πρὸς ἀτυχίαν, καὶ πρὸς ἱπανόρθωσιν τῆς ἀρχῆς, ἣ τῶν παρεπομένων φίλων ἐκλογὴ καὶ κρίσις· ὑπὲρ ἧς οἱ πλείους οὐκ οἶδ' ὅπως ῥαθυμου-  
 τες, οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ποιοῦνται πρόνοιαν.

Delectus  
amicorum,  
maximi est  
momenti.

## IV.

## BELLUM ANTIOCHI CUM ACHÆO.

*Sardes capit Antiochus.*

\* \* \*

Jam in alte-  
rum annum  
oppugnan-  
tur Sardes.  
 °XV. ΠΕΡΙ δὲ τὰς Σάρδεας ἄπανστοι καὶ συνεχεῖς ἀκροβολισμοὶ συνίσταντο καὶ κίνδυνοι· καὶ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν πᾶν γένος ἐνέδρας, ἀντινέδρας, ἐπιθέσεις ἐξευρισκόντων τῶν στρατιωτῶν κατ' ἀλλήλων· περὶ δὲ γράφειν τὰ κατὰ μέρος, οὐ μόνον ἀνωφελεῖς, ἀλλὰ καὶ μακρὸν ἂν εἴη τελείως. Τὸ δὲ πέρας, ἥδη τῆς πολιορκίας ῥθεύτερον ἔτος ἐνεστάσης, Λαγόρας ὁ Κρης, τριβὴν ἔχων ἐν τοῖς πολεμικοῖς ἱκανὴν, καὶ συνεωρακώς, ὅτι συμβαίνει τὰς ὀχυρωτάτας πόλεις ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ

Munitissi-  
mae urbes  
interdum  
facillime  
capiuntur.

° Titulus in ora Cod. Urb. est: Περὶ τῆς ἐλώσεως Σάρδεων διὰ Λαγώρας Κρητῶν. P Forsan is διότερον. ° ὁ Κρητός est in codd. omnibus: in Veson. autem intra lineas interseritur is. ° Sic Urb. et Aug. Vulgo ὡς ἐκτεταλὸν.

gistro usus Demetrio, cum Messeniis eas quas memoravi calamitates intulisset, simul sociorum benevolentiam atque apud omnes Græcos fidei opinionem amisit. Tantum, in regum

adolescentia, vel ad infelicitatem, vel ad confirmationem regni, valet delectus amicorum et comitum; de quo tamen plerique, nescio qua negligentia, minime laborant.

## IV.

*Excerpt. antiq. ex Lib. VII. cap. 4—7.*

xv. CIRCA Sardes leves dimicationes et pugnae continuæ sine ulla intermissione mittebantur; cum milites et noctu et interdum nullum non genus insidiandi, aut insidiatores captandi, invadendique se invicem, comminiscerentur: de quibus sigillatim

scribere, non solum inutile, verum et prolixum prorsus fuerit. Ei oppugnationi, cujus alter jam agebatur annus, Lagoras Cretensis finem imposuit: vir, qui rei bellicæ non mediocre usum habebat, et qui observaverat, evenire ut plurimum, ut munitissimæ quæque urbes negligentia oppidano-

ῥᾶστα γίγνεσθαι τοῖς πολεμίοις ὑποχειρίους διὰ τὴν Α. U. 439.  
 ὀλιγωρίαν τῶν ἐνοικούντων, ὅταν, πιστεύσαντες ταῖς <sup>Lagoras</sup>  
 ὀχυρότησι ταῖς φυσικαῖς ἢ χειροποιήτοις, ἀφυλακτῶσι <sup>Cretensia.</sup>  
 3 καὶ ῥαθυμῶσι τὸ παράπαν· καὶ τούτων αὐτῶν ἐπεγνωκὸς  
 διότι συμβαίνει τὰς ἀλώσεις γίγνεσθαι κατὰ τοὺς  
 ὀχυρετάτους τόπους, καὶ δοκοῦντας ὑπὸ τῶν ἐναντίων  
 4 ἀπηλπίσθαι· καὶ τότε θεωρῶν, κατὰ τὴν προὔπαρχουσαν  
 δόξαν περὶ τῆς τῶν Σάρδεων ὀχυρότητος ἅπαντας ἀπεγ-  
 νακότας, ὡς διὰ τοιαύτης πράξεως κυριεύσειν αὐτῆς,  
 μίαν δὲ ταύτην ἔχοντας ἐλπίδα τοῦ διὰ τῆς ἐνδείας  
 5 κρατήσῃ τῆς πόλεως· τοσούτῳ μᾶλλον προσεῖχε, καὶ  
 ἅπαντα τόποι ἡρεῦνα, σπεύδων ἀφορμῆς τινος ἐπιλα-  
 6 βεῖσθαι τοιαύτης. Συνθεωρήσας δὲ τὸ κατὰ τὸν καλού-  
 μενον Περίονα τείχος ἀφυλακτούμενον, (οὗτος δ' ἐστὶ  
 τόπος ὁ συνάπτων τὴν ἄκραν καὶ τὴν πόλιν,) ἐγίγνετο  
 7 περὶ τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν ἐπίνοιαν ταύτην. Τὴν μὲν οὖν  
 τῶν φυλακτόντων ῥαθυμίαν ἐκ τοιοῦτου τινὸς σημείου  
 8 συνθεωρήσει. Τοῦ τόπου κρημνώδους ὑπάρχοντος δια-  
 φερόντος, καὶ φάραγος ὑποκειμένης, εἰς ἣν ῥιπτεῖσθαι  
 συνίσταται τοὺς ἐκ τῆς πόλεως νεκροὺς, καὶ τὰς τῶν  
 ἵππων καὶ τὰς τῶν ὑποζυγίων τῶν ἀποθησκομένων κοι-  
 λίας· εἰς τοῦτον αἰεὶ τὸ τῶν γυπῶν καὶ τῶν ἄλλων  
 9 ὀρνέων πλῆθος ἡθροΐζεται. συνθεωρήσας οὖν ὁ προειρημένος

<sup>2</sup> πάντα τίποι ex conject. posui, pro πάντα τρέποι, quod habent vulgo omnes.  
<sup>3</sup> ἀφυλακτούμενοι correxit Casaub. ἀφύλακτοι μόνι dant libri.

rum capiantur; ubi naturalibus aut manu factis munitionibus confisi custodias negligentius agere cœperint, aut etiam omnino agere contemserint: qui præterea hoc etiam animadvertat, ea parte capi solere urbes, quæ sunt munitissimæ, et de qua ne spem quidem ullam hostes videntur posse habere. Hic igitur vir, intelligens tunc quoque, cunctos, pro ea opinione quam de munitione Sardium ante conceperant, spem et cogitationem abieciisse de capienda urbe strenuo aliquo belli facinore, solamque spem urbis potiundæ in eo repositam habere, si ad inopiam rerum omnium obsessi redigerentur: tanto acrius animum

intendit, et locum omnem scrutatus est, cupidus aliquam hujusmodi occasionem deprehendere. Itaque postquam intellexit, partem illam muri, quæ est ad *Prionem* sive *Serram*, (is est locus qui arcem urbi jungit) incustoditam esse; in hanc spem et cogitationem totus incubuit. Ac custodum quidem negligentiam ex hujusmodi indicio intellexit. Quomodo sit is locus admodum præruptus, eique subiaceat confragosa vallis, in quam moris erat mortuorum corpora et equorum atque jumentorum interanea jacere: eo semper vulturum aliarumque avium multitudo ingens conveniebat. *Lagoras* igitur postquam anim-

Ol. 141. 1. ἀνὴρ, ὅτι πληρωθεῖη τὰ ζῶα, τὰς ἀναπαύσεις ἐπὶ τῶν κρημνῶν καὶ τοῦ τείχους ποιούμενα συνεχῶς· ἔγνω, διότι κατ' ἀνάγκην ἀφυλακτεῖται τὸ τείχος, καὶ γίνε-  
ται τὸν πλεῖστον χρόνον ἔρημον. λοιπὸν ἐπιμελῶς, τὴν 10  
νύκτα προσπορευόμενος, ἔξήταζε τὰς προσβάσεις καὶ  
θέσεις τῶν κλιμάκων. εὗρίσκων δὲ κατὰ τινα τόποι καὶ 11  
καθ' ἕνα τῶν κρημνῶν δυνατὴν οὔσαν, προσφέρει τῇ  
βασιλεῖ τὸν περὶ τούτων λόγον.

Lagoræ  
consilium  
probat An-  
tiochus.

XVI. Τοῦ δὲ διεξαμένου τὴν ἐλπίδα, καὶ παρακαλέ-  
σαιτος τὸν Λαγόραν ἐπιτελεῖν τὴν πρᾶξιν, αὐτὸς μὲν  
ὑπισχυεῖτο τὰ δυνατὰ ποιήσειν· ἡξίου δὲ τὸν βασιλέα, 2  
Θεόδοτον αὐτῷ τὸν Αἰτωλὸν καὶ Διονύσιον τὸν ἡγεμόνα  
τῶν ὑπασπιστῶν παρακελεύσαντα συστήσαι, συνεπι-  
δοῦναι σφῶς καὶ κοινωνῆσαι τῆς ἐπιβολῆς, διὰ τὸ δοκεῖν  
ἐκάτερον ἰκανὴν δύναμιν ἔχειν καὶ τόλμην πρὸς τὴν  
ἐπινοουμένην πρᾶξιν. Τοῦ δὲ βασιλέως παραχρῆμα 3  
ποιήσαντος τὸ παρακαλούμενον, συμφρονήσαντες οἱ προ-  
ειρημένοι, καὶ κοινωσάμενοι περὶ πάντων ἑαυτοῖς, ἐτήρουν  
νύκτα τὸ περὶ τὴν ἰσθμινὴν μέρος ἔχουσιν ἀτίλητον.  
λαβόντες δὲ ἑτοιμάτην, ἐν ᾗ πρᾶττειν ἔμελλον ἡμέρα, 4  
τῇ πρότερον ὀψίας δείλης ἐπέλεξαν ἐκ παντὸς τοῦ  
στρατοπέδου πεντεκαίδεκα τοὺς εὐρωστοτάτους ἀνδρας  
καὶ τοῖς σώμασι καὶ ταῖς ψυχαῖς· οἳ τινες ἔμελλον

<sup>1</sup> ἔξήταζε; correxi. Vulgo omnes ἔξήτασε. Forr. ἔξήτασε. <sup>2</sup> Post ταύτης  
temere ταύτης; adjecit Casaub. Idemque τῇ πρῶτ. sua auctoritate in τὴν πρότερον  
mutavit.

advertisset, prædictas aves, ubi satiatæ essent, in summis rupibus et super mœnibus semper requiescere; intellexit, fieri non posse quin negligentius ibi custodiatur murus, et majori parte temporis sit desertus. Itaque silentio noctis accedens, sedulo perquisivit, qua conacendi murus posset, et scalæ admoveri: quod quum ab una parte, et in una e dictis rupibus, commode fieri posse invenisset, agit de hoc incepto cum rege.

XVI. Ille, spem oblatam nequaquam aspernatus, Lagoræ hortari, perficeret, quod mollebat. Qui omnia pro viribus se facturum pollicitus, petiit

ab Antiocho, ut Theodotum Astolum, et Dionysium præfectum satellitum sibi adjungeret, monitos ut consilii inceptique socios sese præberent: ambo enim idoneo præditi esse robore atque audacia videbantur ad exsequendum facinus excogitatum. Quum protinus postulationem hujus rex impleset, conjuncti animis prædicti viri, ubi de rebus omnibus consilia inter se communicassent, noctem captabant, quæ circa diluculum esset illunia. Nacti autem ejusmodi noctem, pridie quam consilium exsequerentur, viros quindæcim et corporis et animi robore validissimos ex omni exercitu prima ve-

ἄμα μὲν προσοίσειν τὰς κλίμακας, ἄμα δὲ συνανα- A. U. 559.  
 5 ῥήσσειν καὶ μεθίξειν αὐτοῖς τῆς τόλμης. μετὰ δὲ <sup>Lagoræ</sup>  
 τούτους, ἄλλους ἐπιλέξαντο τριάκοντα, τοὺς ἐν ἀποστή- <sup>consilium</sup>  
 ματι συνεφιδρεύοντας, ἵν' ἐπιδὰν ὑπερβάντες αὐτοὶ <sup>probat An-</sup>  
 πρὸς τὴν παρακειμένην παραγίνωνται πύλην, οὗτοι μὲν <sup>tiochus.</sup>  
 ἔξωθεν προσπισόντες πειρῶνται διακόπτειν τοὺς στροφεῖς  
 καὶ τὸ ζύγωμα τῶν πυλῶν, αὐτοὶ δὲ τὸν μοχλὸν ἐνδοθεν  
 6 καὶ τὰς βαλανάγρας· δισχιλίους δὲ, τοὺς κατόπιν  
 ἀκολουθήσοντας τούτοις, οὓς συνεπισπόντας ἔδει κατα-  
 λαβίσθαι τὴν τοῦ θεάτρου στεφάνην, εὐφυῶς κειμένην  
 πρὸς τε τοὺς ἐκ τῆς ἄκρας, καὶ πρὸς τοὺς ἐκ τῆς  
 7 πόλεως. τοῦ δὲ μὴ γενέσθαι μηδεμίαν ὑποψίαν τῆς  
 ἀληθείας διὰ τὴν ἐπιλογὴν τῶν ἀνδρῶν, ὁ δίδωκε λόγον,  
 ὡς τοὺς Αἰτωλοὺς μέλλοντας εἰσπίπτειν διὰ τινος φά-  
 ραγγος εἰς τὴν πόλιν, καὶ δέον ἐνεργῶς τούτους παρα-  
 φυλάξαι πρὸς τὸ μνησθῆναι.

XVII. Ἐτοίμων δὲ πάντων αὐτοῖς γενομένων, ἄμα <sup>Felix Lagoræ</sup>  
 τῷ κρυφθῆναι τὴν σιλήνην, λάβρα πρὸς τοὺς κρημνοὺς <sup>audacia.</sup>  
 οἱ περὶ τὸν Λαγόραν ἀφικόμενοι μετὰ τῶν κλιμάκων,  
 ὑπέστειλαν ἑαυτοὺς ὑπὸ τινα ἡρωικῶς οὐκ ὀφρύν.  
 2 ἐπιγενομένης δὲ τῆς ἡμέρας, καὶ τῶν μὲν φυλάκων  
 ἀπολυομένων ἀπὸ τοῦ τόπου τούτου, τοῦ δὲ βασιλέως

ἡ δὲ λέξις correxi cum Reisk. Vulgo omnes δὲ λέξις.  
 Reisk. posui pro vulgato ἡρωικῶς.

ἡρωικῶς cum

spera delegerunt, qui et in admo-  
 vendis scalis et in adscensione illa-  
 rum audacis incepti participes erant  
 futuri. Secundum hos, triginta alios  
 designarunt, qui modico intervallo  
 subsistentes subsidio ipsis forent; ut,  
 postquam ipsi superatis mœnibus ad  
 proximam portam accessissent, illi,  
 extrinsecus irruentes, cardines et jua-  
 mentum portarum effringere conaren-  
 tur, dum ipsi vectem intus et claustra  
 discuterent. Electi sunt et bis mille  
 milites a tergo secuturi, quibus nego-  
 tium datum erat, ut facta in urbem  
 irruptione, aream theatrum ambien-  
 tem occuparent; cum his, qui in arce  
 erant, tum his, qui in urbe, oppor-

tune imminemtem. Ne autem, pro-  
 pter istum virorum dilectum, suspicio  
 ulla vulgo oboriretur ejus rei, quæ  
 agebatur; rumorem rex sparsit, quasi  
 per præruptam quamdam vallem Ætoli  
 in urbem essent clam ingressuri: hos  
 igitur esse electos, qui caverent strenue,  
 ne id fieret, quod ex indicibus cogni-  
 tum esset.

XVII. Præparatis rebus omnibus,  
 simul ac terram subiit luna, *Lagoræ*  
 et socii, scalas gestantes, ad prædictas  
 rupes ut venerunt, furtim sub promi-  
 nenti quodam supercilio illis se appli-  
 cant. Exorto dein die, quum custo-  
 des ex eo loco discessissent, et rex  
 alios de more ad solitas stationes aman-

Ol. 141. 1. κατὰ τὸν ἰθισμόν τούς μὲν εἰς τὰς ἰφιδρείας ἐκπέμ-  
ποντες, τοὺς δὲ πολλοὺς εἰς τὸν ἱππόδρομον ἐξαγαγόντας  
καὶ παρατάττοντας· τὸ μὲν πρῶτον αἰνύοντο ἢ πᾶσι  
πρὸ γινόμενοι. προστεθεισῶν δὲ δυοῖν κλιμάκων, καὶ δι' 3  
ἧς μὲν Διονυσίου, δι' ἧς δὲ Λαγόρα πρῶτον πορευομένην,  
ἐγίγνετο ταραχὴ καὶ κίνημα περὶ τὸ στρατοπέδον.  
Achæus Συνέβαινε γὰρ τοῖς μὲν ἐκ τῆς πόλεως, καὶ τοῖς περὶ 4  
arcem Sar-  
dium tenet. τὸν Ἀχαιοὺς ἐκ τῆς ἄκρας, ἀθλήλους εἶναι τοὺς προσβαί-  
νοντας, ἡ δὲ τῆς προπεπτακυίας ἐπὶ τὸν κρημνὸν ὄφρ' οὗς·  
τοὺς δ' ἐκ τοῦ στρατοπέδου σύνοπτος ἦν ἡ τόλμα τῶν  
ἀναβαινόντων καὶ παραβαλλομένων. διότι οἱ μὲν ἐπε- 5  
πληγμένοι τὸ παράδοξον, οἱ δὲ, προορώμενοι καὶ διειδότες  
τὸ συμβησόμενον, ἄχανῃς, ἅμα δὲ περιχαρεῖς ὄντες,  
ἔστασαν. ὅθιν ὁ βασιλεὺς, θεωρῶν τὸ περὶ τὴν ὄλην 6  
Antiochi  
strategema. παρεμβολὴν κίνημα, καὶ βουλόμενος ἀποσπᾶν ἀπὸ  
τοῦ προκειμένου τούς τε παρ' αὐτοῦ καὶ τοὺς ἐκ τῆς  
πόλεως, ἡ προῆγε τὴν δύναμιν, καὶ προσέβαλε πρὸς τὰς  
ἐπὶ θάτερα πύλας κειμένας, Περσίδας δὲ προσεγο- 7  
ρευομένας. Ἀχαιοὺς δὲ, συνθεωρῶν ἐκ τῆς ἄκρας τὸ  
περὶ τοὺς ὑπεναντίους κίνημα παρελλαγμένον τῆς συ-  
θείας, ἐπὶ πολὺ διηπορεῖτο, δυσχερηστούμενος, καὶ συν-  
νοῆσαι τὸ γινόμενον οὐδαμῶς δυνάμενος. πλὴν ὅρας 8

<sup>a</sup> διὰ τὴν προπεπτακυίαν ἢ τ. κρ. ὄφρ' ἰν malim cum Reiskio. Rursus autem  
προσπίπτ. dant vulgo omnes. <sup>b</sup> Ex conject. correxi vulgatum προσήγα.

dasset, pleramque vero multitudinem in Hippodromo coactam ordinaret in aciem; principio nemo id, quod agebatur, suspicatus est. Verum ubi duæ sunt admotæ scalæ, quarum una *Dionysius*, altera *Lagoras* primi adscendebant, tumultus quidam et motus in castris esse cœpit. Nam oppidanis quidem, et *Achæo*, qui arcem tenebat, propter rupis prominens supercilium nihil de his, qui muros conscendebant, erat compertum: at qui in castris erant, audaciam adscendentium et præsentis periculo se objicientium oculis spectabant. Itaque alii rei miraculo percussæ, alii, cum, quid esset

eventurum, partim præviderent, partim metuerent, stupore defixi simul et lætitia gestientes stabant. Idcirco rex, coortam per universa castra trepidationem animadvertens, quo suorum oppidanorumque animos ab eo quod agebatur avocaret, movit exercitum, et adversus portam ab altera urbis parte sitam, Persidem portam vocant, adduxit. *Achæus*, qui in hostium castris motum nequaquam pro consuetudine concitum cerneret, perditu fluctuans cum animo suo, hærebat consilii inope, nec, quid ageretur, ullo modo intelligere valebat. Tandem tamen ad portam illam, qui irrumpen-

ἔξαπίσσει τοὺς ἀπαντήσοντας εἰς τὴν πύλην ὣν διὰ A. U. 839.  
 στενῆς καὶ κρημνώδους ποιουμένων τὴν κατάβασιν, βρα-  
 9 δεῖαν συνίσταει γίγνεσθαι τὴν ἐπικουρίαν. ὁ δ' ἐπὶ τῆς Aribazus,  
 πόλεως τεταγμένος Ἀρίβαζος, ἀπάκως ἔρμησε πρὸς urbis præ-  
 τὰς πύλας, αἷς ἰάρα προσβάλλοντα τὸν Ἀντίοχον· καὶ  
 τοὺς μὲν ἐπὶ τὸ τεῖχος ἀνεΐβαζι, τοὺς δὲ διὰ τῆς  
 πύλης ἀφίσις, εἰργεῖν τοὺς συνεγγίζοντας καὶ συμπλέ-  
 κεσθαι παρεκλείυτο τοῖς πολεμίοις.

XVIII. Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον οἱ περὶ τὸν Λα- Lagoras in  
 γόραν καὶ Θεόδοτον καὶ Διονύσιον, ὑπερβάντες τοὺς murum per  
 2 κρημνοὺς, ἦγον ἐπὶ τὴν ὑποκειμένην πύλην. καὶ τινὲς prærupta  
 μὲν αὐτῶν διεμάχοντο πρὸς τοὺς ἀπαντῶντας, οἱ δὲ  
 διέκοπτον τοὺς μοχλοῦς. ἅμα δὲ τούτοις προσπεσόντες  
 ἔξωθεν οἱ τεταγμένοι πρὸς τοῦτο τὸ μέρος, τὸ παραπλή-  
 3 σιοι ἐποιοῦν. Ταχὺ δὲ τῶν πυλῶν ἀνοιχθείσων, εἰσελ-  
 θόντες οἱ δισχίλιοι κατελάβοντο τὴν τοῦ θεάτρου στε-  
 4 φάνην. οὗ γιγνομένου, πάντες ἔρμησαν ἀπὸ τῶν τειχῶν  
 καὶ τῆς Περσίδος προσαγορευομένης πύλης, ἐφ' ἣν  
 πρότερον ἐκοήθησαν οἱ περὶ τὸν Ἀρίβαζον, σπεύδοντες  
 5 παρεγγυᾶν ἐπὶ τοὺς εἰσπεπτακώτας. Τούτου δὲ συμ-  
 βαίνοντος, κατὰ τὴν ἀποχώρησιν ἀνεωγμένης τῆς πύλης,  
 συνεισέπεσόν τινες τῶν παρὰ τοῦ βασιλέως, ἐπόμενοι  
 6 τοῖς ὑποχωροῦσιν. ὡν κρατησάντων τῆς πύλης, ἥδη Sardiam  
 τοῖς κατὰ τὸ συνεχὲς οἱ μὲν εἰσέπιπτον, οἱ δὲ τὰς urbe potitur  
 Antiochus.

<sup>c</sup> Mendose vulgo omnes κατέλαβον τι.  
 Probarem ἦν καὶ ταύτης.

<sup>d</sup> πύλης ἦν ταύτης edd. et Med.

tibus obsisterent, misit; verum, quod per angustam et præruptam semitam descendendum esset, serum auxilium fuerunt. Aribazus vero, urbis præfectus, nihil mali suspectans, ad eam portam se confert, quam peti ab Antiocho videbat: et milites alios moenia jubet ascendere, alios porta emitit, appropinquantem hostem arcere et manum cum eo conserere jussos.

XVIII. Inter hæc Lagoras, Theodotus, Dionysius, et qui cum his erant, superatis rupibus, ad portam subjectam perveniunt. Jamque alii ex his cum occurrente hoste dimicant, alii seras effringunt. Eodemque tempore,

quibus id negotium fuerat datum, extrinsecus irrumpentes idem faciunt. Mox patefactis portis, irrumpunt delecti milites bis mille, et aream theatrum ambientem occupant. Quo facto, e moenibus et porta Perside (quo antea præsidio venerat Aribazus) ruere omnes; signum ad conveniendum adversus eos, qui erant ingressi, cunctis dare festinantes. Hoc autem pacto, diacessu horum patefacta porta, quidam e regis, secuti retrocedentes oppidanos, urbem irrumpunt. A quibus quum ista occupata porta esset, jam continuo post hos alii urbem intrare, alii proximas portas effringere. Ari-

ΤΗΣ ΟΓΔΟΗΣ  
ΤΩΝ ΠΟΛΥΒΙΟΥ ΙΣΤΟΡΙΩΝ  
ΤΑ ΣΩΖΟΜΕΝΑ.

I.

CAUTIO NECESSARIA IN FIDE ADHIBENDA  
HOSTI.

OL. 141. 2.  
A. U. 840.

\*

\*

\*

ΠΕΡΙ δὲ τῶν τοιούτων περιπετειῶν πρότερον χρὴ τοῖς Prudentis-  
πάσχουσιν ἐπιτιμαῖν, ἢ συγγνώμην ἔχειν, καθόλου μὲν simi inter-  
οὐκ ἀσφαλὲς ἀποφθίνασθαι, διὰ τὸ καὶ πλείους, τὰ dum ca-  
κατὰ λόγον πάντα πράξαντας, ὅμως ὑποχειρίους γεγο- piuntur ab  
νῆναι τοῖς ἐτοίμως τὰ παρ' ἀνθρώποις ὀρισμένα δίκαια improbis.  
2 παραβαίνουσιν. οὐ μὲν οὐδ' αὐτόθεν ἀποστατίειν τῆς  
ἀποφάσεως ἀργῶς· ἀλλὰ, βλέποντα πρὸς τοὺς καιροὺς  
καὶ τὰς περιστάσεις, οἷς μὲν ἐπιτιμητέον τῶν ἡγεμόνων,  
οἷς δὲ συγγνώμην δοτέον. ἔσται δὲ τὸ λεγόμενον δῆλον Alii sua im-  
3 ἐκ τούτων. Ἀρχίδαμος, ὁ τῶν Λακεδαιμονίων βασι- prudentia  
capiuntur.  
Archida-  
mus.

\* Titulus in ora Cod. Urb. est: Περὶ τοῦ μὴ εἶναι ἀσφαλὲς τοῖς ἐχθροῖς ἰδιόθεν.

I.

Excerpt. antiq. ex Lib. VIII. cap. 1 et 2.

QUOD ad hujusmodi attinet ca-  
lamitates, utrumne reprehensione  
digni sint, quibus illæ eveniunt,  
an venia sit danda; in universum  
quidem pronunciare, periculosa res  
est: quum accidere multis soleat,  
ut, postquam omnia ratione recta ad-  
ministraverint, eorum tamen in pot-  
estatem deveniant, qui consensu gen-

tium sancita jura violare paratum ha-  
bent. At non ideo præ ignavia ab  
omni pronunciato abstinendum est;  
verum, habita ratione qua temporum  
qua circumstantiarum, alii reprehен-  
dendi sunt duces, aliis venia danda.  
Id ita esse, ut dico, exempla hujus-  
modi evincunt. Archidamus rex Lace-  
dæmoniorum, suspectam habens Cleo-

OL 141. 2. λείψ, ὑπιδόμενος τὴν Κλειομένους φιλαρχίαν, ἔφυγεν ἐκ τῆς Σπάρτης· μετ' οὐ πολὺ δὲ πάλιν πεισθεὶς, ἐνεχειρίσκει <sup>1</sup> αὐτὸν τῷ προειρημένῳ. τοιγαροῦν ἅμα τῆς ἀρχῆς καὶ τοῦ βίου στερηθεὶς, οὐδ' ἀπολογία· αὐτῷ κατέλιπε πρὸς τοὺς ἐπιγιγνομένους. τῆς γὰρ ὑποθέσεως τῆς αὐτῆς μειούσης, τῆς δὲ Κλειομένους φιλαρχίας <sup>2</sup> καὶ δυναστείας ἐπηυξημένης, ὁ τούτοις ἐγχειρίσας αὐτὸν, οὗς φυγὼν πρότερον, ἔτυχε παραδόξως τῆς σωτηρίας, πῶς οὐκ εὐλόγως ἐμελλε τοῖς προειρημένοις ἐγκυρήσειν; Καὶ <sup>3</sup> μὴν Πελοπίδας ὁ Θεβαῖος, εἰδὼς τὴν Ἀλεξάνδρου τοῦ τυράννου παρανομίαν, καὶ σαφῶς γινώσκων, ὅτι πᾶς τυράννος πολέμιοντάτους <sup>4</sup> αὐτῷ νομίζει τοὺς τῆς ἐλευθερίας προσεστώτας, αὐτὸς οὐ μόνον τῆς Θεβαῖας, ἀλλὰ καὶ τῆς τῶν Ἑλλήνων δημοκρατίας ἐπιθεῖν Ἐπαμεινώναν προσεσῆναι· καὶ παρὼν εἰς Θετταλίαν πολέμιος <sup>5</sup> ἐπὶ καταλύσει τῆς Ἀλεξάνδρου μοναρχίας, πρὸς αὐτὸν πρὸς τοῦτον ὑπέμεινε δεύτερον. τοιγαροῦν γινόμενος ὑπο- <sup>6</sup> χειρίος τοῖς ἐχθροῖς, ἔβλαψε μὲν Θεβαῖους μετὰ ἅλα, κατέλυσε δὲ τὴν <sup>7</sup> αὐτῷ προγεγενημένην δόξαν, εἰπὼν καὶ <sup>8</sup> ἀπρίτως πιστεύσας οἷς ἦκιστ' ἐχρῆν. Παραπλήσια δὲ <sup>9</sup>

Cn. Cornelius.

<sup>1</sup> *λευπὸν* cum Ursino dedit Casaub. *αὐτὸν* Herv. Regii et Vesont. *αὐτὸν* Aug. Tub. <sup>2</sup> *αὐτῷ* correxit Casaub. Poterat et *αὐτῷ* scribi. Mendose *αὐτὸν* dant codd. omnes. <sup>3</sup> Verba καὶ δυναστείας, quæ absunt vulgo, adscivi ex cod. Urb. Habet eadem Aug. in marg. ab antiqua manu. <sup>4</sup> Plerique MSti *ἐχθρῶν*. <sup>5</sup> *αὐτὸν*. <sup>6</sup> *αὐτὸν* cum Ursino correxit Casaub. *αὐτὸν* corrupte dant MSti. <sup>7</sup> Sic correxi, quum in Urb. Aug. Regiis et Vesont. esset *αὐτὸν* *ἐχθρῶν*. Vulgo edebatur *αὐτὸν* *ἐχθρῶν*. <sup>8</sup> *αὐτῷ* *προγεγ.* ex conject. rursus scripsi, pro vulgato *αὐτῷ*.

menis dominandi libidinem, Sparta aufugit: idem haud multo post contrarium rursus persuasus, ejusdem se fidei permittit. Is igitur, imperio simul ac vita orbatus, ne excusandi quidem sui rationem ullam posteris reliquit. Ubi enim, rebus eisdem manentibus, aucta vero etiam Cleomenis ambitione et potestate, eorum manibus ultro se is permittebat, quos antea quum fugeret, miraculo salutem fuerat nactus; sane quam rationi adprime consentaneum erat, ipsum illo modo, quem diximus, fore perituum. Similiter Pelopidas Thebanus, Alexandri tyranni ingenium scelestum habens compertum, probe etiam sciens,

omnem tyrannum infestissimos sibi hostes ducere publicæ libertatis propugnatores; quum non solum ipse libertatem populi Thebani propugnaret, sed et Epaminonda persuasisset ut universæ Græciæ libertatem tutandam susciperet; idem, postquam ad evertendam Alexandri monarchiam ac tyrannidem in Thessaliam infestus venit, bis ad eundem legationem suscipere sustinuit. Igitur captus ab hostibus, et rebus Thebanorum plurimum nocuit, et gloriam suam, rebus antea gestis partam, evertit; quod temere et nullo judicio fidem iis habuisset, quibus nulla erat habenda. Similis huic calamitas Cnæi Cornelii,

τούτοις καὶ Ἰνᾶϊος ὁ Ῥωμαίων στρατηγὸς ἔπαθε κατὰ Δ. U. 440.  
τὸν Σικελικὸν πόλεμον, ἀλόγως αὐτὸν ἐγχειρίσας τοῖς  
πολεμίοις. ὁμοίως δὲ καὶ πλείους ἕτεροι.

II. Διὸ καὶ τοῖς μὲν ἀσκέπτως ἑαυτοὺς ἐγχειρί- Idonea fidei  
ζουσι τοῖς ὑπεναντίοις ἐπιτιμητέον τοῖς δὲ τὴν ἐνδεχο- pignora  
2 μὲν πρὸνοιαν ποιουμένοις οὐκ ἐγκλητέον. Τὸ μὲν γὰρ capienda.  
μηδενὶ πιστεύειν εἰς τέλος, ἄπρακτον· τὸ δὲ, λαβόντα  
τὰς ἐνδεχομένας πίστεις, πράττειν τὸ κατὰ λόγον,  
3 ἀνεπιτίμητον. Εἰσὶ δ' ἐνδεχόμεναι πίστεις, ὅρκοι,  
4 τέκνα, γυναῖκες, τὸ μέγιστον, ὁ προγεγονὼς βίος. κ' ἡ  
καὶ τὸ διὰ τῶν τοιούτων ἁλογοῦσθαι καὶ περιπαισσεῖν, οὐ  
τῶν πασχόντων, ἀλλὰ τῶν πράξαντων ἐστὶν ἐγκλημα.  
5 Διὸ καὶ μάλιστα μὲν τὰς τοιαύτας ζητεῖν πίστεις  
δεῖ, δι' ὧν ὁ πιστευθεὶς οὐ δυνήσεται τὴν πίστιν ἀθετεῖν.  
6 Ἐπεὶ δὲ σπάνιον εὐρεῖν ἐστὶ τὸ τοιοῦτον· δεύτερος ἂν Sed et cau-  
εἴη πλοῦς τὸ τῶν π' κατὰ λόγον φροντίζειν, ἵνα, ἂν του tus capi  
potest:  
καὶ σφαλλώμεθα, τῆς παρὰ τοῖς ἐκτὸς συγγνώμης μὴ  
7 διαμαρτανώμεν. ὁ καὶ περὶ πλείους μὲν δὴ γένηται  
τῶν πρότερον· ὁ ἐναργέστερον δ' ἐσται, καὶ τοῖς καιροῦς  
ἐγγιστοὶ τοῖς ὑπὲρ ὧν ὁ νῦν δὴ λόγος ἐνέστηκε, τὸ κατ'  
8 Ἀχαιὸν συμβάν. ὅς, οὐδὲν τῶν ἐνδεχομένων πρὸς εὐλά- quod Achæo  
accidit.

<sup>1</sup> Vulgo omnes Γάλλοι. <sup>κ' ἡ</sup> καὶ cornexi cum Beiskio. <sup>εἰ καὶ</sup> Herv. et Med. <sup>δ</sup>  
καὶ Aug. Regii, Vesont. Tubing. Priorem particulam prorsus omisit Casaub.  
<sup>1</sup> Correxerit Casaubonus mendosum ἁλογοῦσθαι, quod dabant codices. <sup>π' πίστεις</sup>  
δὲ. Verbum, quod aberat a libris, ex conject. adjecit Casaub. <sup>2</sup> Mendose in  
libris est καὶ ἁλόγον. <sup>ο</sup> ἐναργέστερον Urb. Aug. Regii, Vesont.

Consulis Romani, bello Siculo fuit, quia imprudenter hostibus sese crediderat. Eademque aliis pariter acciderunt multis.

11. Quare digni sunt reprehensione, qui temere suorum hostium fidei se permittunt: illi vero non sunt culpandi qui mature, prout possunt, sibi cavent. Nam credere quidem prorsus nemini, amittere est facultatem rerum gerendarum: at, ubi pignora fidei quæ quidem res fert acceperis, si, quod ratio suadeat, feceris, culpa omni careas. Sunt autem fidei vincula probabilia, iurjurandum, liberi, uxores, et maximum omnium antesecta vita. Per ista igitur fuisse deceptum, et in

fraudem esse delapsum, non ejus, qui dolo captus fuerit, sed ejus, qui dolum struxerit, proprium est crimen. Quamobrem præcipuum quidem illud est, ut vincula fidei ejusmodi accipiamus, per quæ is, cui fidimus, mutare fidem nequeat. Sed quoniam raro talia vincula reperiuntur; altera hæc via fuerit, ut omnia quæ evenire possunt provideamus; quo, si forte offenderimus, veniam certe extranei nobis tribuant. Cujus rei exempla quum antea in multis fuerint edita: tum illud est luculentissimum, et temporibus eis, de quibus nunc agimus, proximum, quod in Achæo est editum. Hic enim, quum nihil quidquam eo-

OL. 141. 2. *ῥωμαιαὶ καὶ πρὸς ἀσφάλειαν παραλιπὼν, ἀλλ' ὑπὲρ ἀπά-  
των προσηθείς, ἐφ' ὅσων ἀνθρωπίνη γνῶμη δυνατὸν ἦι,  
ὅμως ἐγένετο τοῖς ἐχθροῖς ὑποχείριος. τό γε μὴν συμ-  
βὰν ἔλειον μὲν τῷ παθόντι καὶ συγγνώμην ἀπειργάσατο  
ῥαπαρὰ τοῖς ἐκτός, διαβολὴν δὲ καὶ μῖσος τοῖς πρᾶξαν.*

## II.

## INGENS MOLES BELLI PUNICI SECUNDI.

\*

\*

\*

Pervicacia  
Romano-  
rum Pano-  
rumque in  
gerendo  
bello.

ῥIII. ΟΥΚ ἀλλότριον εἶναί μοι δοκῇ τῆς ὅλης ἡμῶν  
ἐπιβολῆς καὶ τῆς ἐν ἀρχαῖς προθέσεως, συνεπιστῆσαι  
τοὺς ἀκούοντας ἐπὶ τὸ μεγαλεῖον τῶν πρᾶξεων, καὶ τὸ  
φιλότιμον τῆς ἐκατέρου τοῦ πολιτεύματος προαιρέσεως,  
λίγω δὲ τοῦ Ῥωμαίων καὶ Καρχηδονίων. Τίς γὰρ οὐκ  
ἂν ἐπισημῆναιτο, πῶς, ἑτληκούτων μὲν πόλεμοι συνε-  
σταμένοι περὶ τῶν κατὰ τὴν Ἰταλίαν πραγμάτων, οὐκ  
ἐλάττω δὲ τούτου περὶ τῶν κατὰ τὴν Ἰβηρίαν, ἀπμὴν  
δὲ περὶ τούτων ἀδήλους μὲν ἔχοντες ἐπ' ἴσιν ἀμφοτέρω  
ταῖς ὑπὲρ τοῦ μίλλοτος ἐλπίδας, ἐφαμίλλους δὲ τοὺς

P MSti *πᾶσι τοῖς*, sed *παρὰ* dat ora Aug. antiqua manu, hinc et ora Herv.  
Unde Casaub. edidit *παρὰ πάντι τοῖς*. ῥ *Titulus* in ora Cod. Urb. est: *Παρὰ*  
*τοῦ πρὸς οὐδ' ἀντίστοιχοι οἱ Ῥωμαῖοι.* ῥ *ετληκούτων μὲν πόλεμον ingenio debetur*  
Casauboni. Libri omnes *ετληκούτων μὲν πόλεμον.* ῥ *τούτου περὶ τῶν.* Sic Urb.  
et Med. *τούτου τῶν κατὰ* Herv. cum cett. codd. Hinc *τούτου τῶν κατὰ* effect  
Casaub.

rum prætermisisset, quæ ad cautionem et securitatem adhiberi poterant, atque adeo omnibus prospexisset rebus, quantum humano consilio fieri ejus poterat; in hostium tamen potestatem devenit. Ceterum illius cala-

mitas ita ab extraneis est accepta, ut et miserarentur ipsum, veniamque ei tribuerent; eos vero, qui auctores calamitatis fuerant, accusarent odioque haberent.

## II.

Excerpt. antiq. ex Lib. VIII. cap. 3 et 4.

III. NON fuerit, ut equidem existimo, alienum ab universo incepto meo, et eo, quem a principio mihi proposui, scopo, lectores simul excitare ad magnitudinem rerum gestarum considerandam, et in suscepta semel voluntate pervicacem utriusque reipublicæ,

Romanorum dico et Panorum, considerandam. Nam quis non arbitretur, dignum observatione ac admiratione esse, quod, quum tantum jam bellum de Italia imperio conflatum haberent, nec minus isto aliud de imperio Hispaniæ, quumque de eorum exitu pariter ambo tunc cum maxime spes ha-

3 κατὰ τὸ παρὸν ἐνιστᾶσθαι κινδύνους, ὅμως οὐκ ἤρκοῦντο A. U. 340.  
 ταῖς προκειμέναις ἐπιβολαῖς, ἀλλὰ καὶ περὶ Σαρδόνος  
 καὶ Σικελίας ἤμφισβήτουν, καὶ πάντα περιελάμβανον,  
 οὐ μόνον ταῖς ἐλπίσιν, ἀλλὰ καὶ ταῖς χορηγίαις καὶ  
 4 ταῖς παρασκευαῖς; Ὁ καὶ μάλιστ' ἂν τις εἰς τὸ κατὰ  
 μέρος ἐμβλέψας θαυμάσειε. δύο μὲν γὰρ Ῥωμαῖοις Magni ubi-  
 κατὰ τὴν Ἰταλίαν μετὰ τῶν ὑπάτων ἐντελῇ προεκβήτητο que terra-  
 στρατοπέδῳ, δύο δὲ κατὰ τὴν Ἰβηρίαν. ὦν τὸ μὲν raturus.  
 5 πείζον Γιάιος εἶχε, τὸ δὲ ναυτικὸν Πόπλιος. Οἰκίῳς  
 δὲ ταῦτα συνέβαινε γίνεσθαι καὶ ὑπαρὰ Καρχηδονίους.  
 6 Καὶ μὴν τοῖς κατὰ τὴν Ἑλλάδα τόποις ἐφάρμει καὶ  
 ταῖς ἐπιβολαῖς τοῦ Φιλίππου στόλος, ἐφ' οὗ τὸ μὲν  
 πρῶτον Μάρκος Οὐαλέριος, μετὰ δὲ ταῦτα Πόπλιος  
 7 ἐπέπλει Σουλπίκιος. ἅμα δὲ τούτοις, Ἀππίος μὲν  
 ἱκανὸν πεντηρικοῖς σκάφεισι, Μάρκος δὲ Κλαύδιος πε-  
 8 ζικᾶς ἔχων δυνάμεις, ἐφῆδρευε τοῖς κατὰ τὴν Σικε-  
 λίαν. τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο Ἀμίλκας ἐποίει παρὰ Καρ-  
 χηδονίους.

IV. Δί' ὧν ὑπολαμβάνω, τὸ πολλάκις ἐν ἀρχαῖς Historiam  
 ἡμῖν τῆς πραγματείας εἰρημένον, νῦν δὲ αὐτῶν τῶν particularis  
 2 ἔργων ἀληθινὴν λαμβάνειν πίστιν. τοῦτο δ' ἦν, ὡς οὐχ imperfectio.  
 οἶόν τε διὰ τῶν τὰς κατὰ μέρος ἱστορίας γραφόντων  
 3 συνθεσάσθαι τὴν τῶν ὅλων οἰκονομίαν. Πῶς γὰρ  
 ἰνδέχεται, ψιλῶς αὐτὰς καθ' αὐτὰς ἀναγνόντα τὰς

<sup>1</sup> ἠμφισβήτουν Urb. Aug. Regii, Vesont. Tubing.  
 adscivi. Vulgo mendose καὶ τῶν Καρχ.

<sup>2</sup> παρὰ Καρχ. ex Suida

berent incertas, denique ambos æqua-  
 tia præliorum pericula manerent; iidem  
 tamen, susceptum rerum mole non  
 contenti, etiam de Sardinia et Sicilia  
 controversiam sibi moverint, omnia-  
 que non spe solum sint complexi, sed  
 etiam commeatibus et rerum neces-  
 sariarum apparatus ad omnia suffe-  
 cerint? Quod impensius mirabitur ali-  
 quis, si particulatim quæque inspe-  
 xerit. Præsidebant enim in Italia duo  
 iusti exercitus cum Consulibus: duo  
 item in Hispania cum Scipionibus:  
 quorum pedestrem Cnæus habebat,  
 maritimum Publius. Et apud Cartha-  
 ginienenses quoque similis exercituum

ratio fuit. Erat præterea in statione  
 classis, ad Græciæ loca et Philippi  
 consilia observanda, cui primo Mar-  
 cus Valerius præfuit, deinde Publius  
 Sulpicius. Ad hæc Appius centum  
 quinquereimibus, M. Claudius cum  
 pedestribus copiis Sicilia rebus immi-  
 nebat. Idemque apud Carthaginien-  
 ses etiam Hamilcar faciebat.

IV. Atque ita, quod sæpe dictum  
 nobis per initia operis, nunc rebus  
 ipsis vere comprobatum esse arbitror:  
 illud nempe, fieri non posse, ut per il-  
 los, qui particulares Historias scribunt,  
 totius rerum summa dispositio inno-  
 tescat. Quomodo enim fieri queat, ut,

Ol. 141. 2. Σικελικὰς ἢ τὰς Ἰβηρικὰς πράξεις, γι-  
τὸ μέγεθος τῶν γεγονότων, ἢ, τὸ συνέχ-  
τίνι γένει πολιτείας τὸ παραδοξότατο  
ἢ τύχη συνετέλεσε; τοῦτο δ' ἔστι, τὸ  
ζόμενα μέρη τῆς οἰκουμένης ὑπὸ μίαι  
στείαν ἀγαγεῖν, ὃ πρότερον οὐχ εὔ-  
Πῶς μὲν γὰρ εἶλον Συρακούσας Ἰ-  
Ἰβηρίαν κατέσχοι, οὐκ ἀδύνατοι κα-  
μέρος ἐπὶ ποσὸν γινῶναι συντάξων. κα-  
ἡγεμονίας καθέκοτο, καὶ τί πρὸς τὰς  
ἐπιβολὰς τῶν κατὰ μέρος ἀντίπραξε,  
κατὰ τινὰς καιροὺς συνείργησε, δυσ-  
ἀνευ τῆς καθόλου τῶν πράξεων ἱστοί-  
μέγεθος τῶν ἔργων, οὐδὲ τὴν τοῦ πολι-  
εὐμαρὲς κατανοῆσαι, διὰ τὰς αὐτὰς  
ἀντιποιήσασθαι Ῥωμαίους Ἰβηρίας, ἢ  
καὶ στρατεῦσαι πεζικαῖς καὶ ναυτικαῖ-  
καθ' αὐτὸ λεγόμενοι, οὐκ ἂν εἴη θαι-  
τούτων συμβαινόντων, καὶ ὡς πολλαπλα-  
τὸν αὐτὸν καιρὸν ἐπιτελουμένων ἐκ τῆς  
πολιτείας; καὶ θεωρουμένων ὁμοῦ τοῦ-  
ιδίαν χώραν ὑπαρχουσῶν περιστάσεων

Historiæ  
universalis  
utilitas.

x Fors. εὐ μὴν οὐδὲ τὸ μέγ.  
Tubing. πολλοπλασίαν Urb.

Τ πολυπλασίαν He

qui nudas per se res Siculas aut His-  
panicas legat, is aut magnitudinem  
eorum quæ gesta sunt cognoscat intel-  
ligatve, aut, quod præcipuum est, quo-  
modo, quove administrandæ reipub-  
licæ genere opus omnium, quæ me-  
moriam nostra gesta sunt, maxime ad-  
mirabile fortuna perfecit: scilicet,  
ut omnes orbis terrarum cognitæ ad  
hanc diem partes uni imperio ac domi-  
nati subjiceret; quod numquam an-  
tea factum invenitur. Nam, Syracu-  
sas quidem quomodo ceperint Romani,  
et quomodo Hispania sint potiti, etiam  
ex particularibus Historiis aliquatenus  
posse cognosci, non negaverim: at,  
quomodo imperium in omnes sint  
consecuti, et, quid in partibus propo-  
sito ipsorum de orbis totius imperio

obstiterit, aut  
occasionibus,  
rit, id sane a  
gestarum His-  
complecti. Q-  
causas neque  
gestarum, neq-  
percipere facil-  
nos occupatus  
Siciliam, et n-  
copiis bellum  
narretur et se-  
tione admodun-  
tur. Sed, si h-  
item plura his  
eodem imperio  
tur; si etiam i-  
calamitates et  
finibus iidem i-

- 10 τοὺς ἅπαντα τὰ προειρημένα χειρίζοντας· οὕτως ἂν εἴη A. U. 840.  
 \*μόνοι σαφῆ τὰ γεγονότα, καὶ θαυμαστά, καὶ μάλιστα  
 11 ἂν οὕτω τυγχάνοι τῆς ἀρμοζούσης ἐπιστάσεως. Ταῦτα  
 μὲν οὖν ἡμῖν εἰρήσθω πρὸς τοὺς ὑπολαμβάνοντας, διὰ  
 τῆς τῶν κατὰ μέρος συντάξεως ἐμπειρίαν ποιήσασθαι  
 τῆς καθολικῆς καὶ κοινῆς ἱστορίας.

## III.

## OPPUGNATIO SYRACUSARUM.

\*

\*

\*

- \*v. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι, πολιορκοῦντες τοὺς Συρακουσίους, Appius ter-  
 2 ἔργου εἶχοντο. \*Αππίος δ' ἦν ἡγεμών. καὶ τῇ μὲν περὶ ῥα oppugnat  
 δυνάμει κατὰ τὴν <sup>b</sup>Σκυθικὴν στοᾶν προσαγορευομένην, Syracusae.  
 καθ' ἣν ἐπ' αὐτῆς κεῖται τῆς κρηπίδος τὸ τεῖχος παρὰ  
 θάλασσαν, περιστοιχίσαντες, ἐτοιμασάμενοί τε γέφυρα  
 καὶ βέλη καὶ τᾶλλα, τὰ πρὸς τὴν πολιορκίαν, ἐν  
 ἡμέραις πέντε διὰ τὴν πολυχειρίαν κατήλπισαν κατα-  
 3 σταῆσαι ἐν τῇ παρασκευῇ τοὺς ὑπεναντίους· οὐ λογισά- Archimedis  
 μνοι τὴν Ἀρχιμήδους δύναμιν, οὐδὲ προῖδόμενοι, διότι solertia.  
 μία ψυχὴ τῆς ἀπάσης ἐστὶ πολυχειρίας ἐν ἐνίοις καιροῖς  
 αὐστηκότερα. πλὴν τότε δι' αὐτῶν ἔγνωσαν τῶν ἔργων

\* μόνος adfertur ex Urb. μόνος puto voluit, quod verum judico.

\* Ante hanc Historiam reponendum *Fragm. de Fraude Hippocratis et Epicydus*: 'Εκ-  
 τήμωνον τῶν Κρητῶν εἶπας, ὡς ἐπὶ ληστείαν, δότες ἱερὰ τὴν διανομήν. Apud  
 Suidam in *Διωνυσίῳ*.

<sup>b</sup> Σκυθικὴν edidit Gron. Σκυθική est in edit. Paris.  
 Heronis. An Τυχικήν vel Τυνικήν? Tychicam porticum?

riora illa omnia gerebant: ita demum  
 perspicuae fient res gestae, et appare-  
 bunt mirabiles: et haec unica est ratio  
 illas sic considerandi, ut oportet. At-

que haec dicta nobis adversus eos sunt,  
 qui e descriptione res particulares enar-  
 rante, *generalis et communis Historia*  
 notitiam assecuturos se autumant.

## III.

*Ex Suidas tum ex HERONE, de Toleranda Obsidione.*

v. ROMANI, *Syracusae* oppugnan-  
 tes sedulo urgebant opus: praesidebat  
 autem Appius. Et quum pedestribus  
 quidem copiis ab ea parte, qua est  
*Aegythica porticus*, quam vocant, ubi  
 ipsi crepidini murus juxta mare insi-  
 stit, corona cinxissent urbem; expe-  
 ditis vineis, telis, reliquisque quae sunt

oppugnantibus usui, intra quintum  
 diem propter operantium multitudi-  
 nem, sperabant fore, ut in apparandis  
 rebus omnibus hostem praeverterent:  
 nempe non reputantes *Archimedis* vim  
 ac dexteritatem; neque prospicientes,  
 unius nonnumquam hominis mentem  
 quatuordecim manibus esse efficacio-  
 rem. Sed id quidem tunc ipso usu

OL 141. 2. τὸ λεγόμενον. Οὕσης γὰρ ὀχυρᾶς τῆς πόλεως, διὰ τὸ καῖσθαι κύκλῳ τὸ τεῖχος ἐπὶ τόπων ὑπερδεδειγνῶν καὶ προκειμένης ὀφρύος, πρὸς ἣν καὶ μηδενὸς κωλύοντος οὐκ ἂν εὐμαρῶς τις δύναιτο πελάσαι, πλὴν κατὰ τινὰς τόπους ὠρισμένους· τοιαύτην ἡτοίμασε παρασκευὴν ἐς προειρημένους ἀνὴρ ἐντὸς τῆς πόλεως, ὁμοίως δὲ καὶ πρὸς τοὺς κατὰ θάλασσαν ἐπιπορευομένους, ὥστε μηδὲν ἐκ τοῦ καιροῦ δεῖν ἀσχυλεῖσθαι τοὺς ἀμυνομένους, πρὸς πᾶν δὲ τὸ γιγνόμενον ὑπὸ τῶν ἐναντίων ἐξ ἑτοίμου ποιεῖσθαι τὴν ἀπάντησιν. Πλὴν ὁ μὲν Ἀππίος, ἔχοντι γέροντα καὶ κλίμακας, ἐνιχείρει προσφέρειν ταῦτα τῇ συνάπτοντι τείχει τοῖς Ἐξακύλοις ἀπὸ τῶν ἀνατολῶν.

Marcellus  
classis A-  
chradinam  
aggreditur.

¶ VI. Ὁ δὲ Μάρκος ἐξήκοντα σκάφεισι πεντηρηκταῖς ἐποιεῖτο τὸν ἐπίπλουν ἐπὶ τὴν Ἀχραδινὴν, ὣν ἕκαστοι πληρεῖς ἦν ἀνδρῶν ἔχόντων τόξα καὶ σφινδόνας καὶ γρόσφους, δι' ὧν ἔμελλον τοὺς ἀπὸ τῶν ἐπάλξεων μαχομένους ἀναστέλλειν. ἅμα δὲ τούτοις ὡπλῶ πεντητήρεσι, 2  
ἑ παραλελυμέναις τοὺς τερσοὺς, ταῖς μὲν τοὺς δεξιόους, ταῖς δὲ τοὺς ἐκνύμους, καὶ συνεζευγμέναις πρὸς ἀλλήλας σὺν δύο κατὰ τοὺς ἐψίλωμένους τοίχους, προσῆγον πρὸς τὸ τεῖχος διὰ τῆς τῶν ἐκτὸς τοίχων εἰσεσίας τὰς

Post ἱερὸς τῆς πόλεως interciderunt fortasse verba πρὸς τοὺς κατὰ γῆν vel his similia. <sup>d</sup> Titulus in ora Cod. Urb. est: Μαρκίλλον καὶ Ἀρχαδίνου καὶ Ἀλέξανδρου ἐπίπλου. <sup>e</sup> Verbum, varie depravatum in MSis et editis, correxi ex Herone.

didicerunt. Cum enim urbs esset munitissima, utpote cujus murus præaltis locis ac prominenti supercilio erat impositus, ad quod etiam nullo prohibente nemo facile accesserit, nisi certis quibusdam ac definitis locis; tantos vir ille intra mœnia collegerat apparatus, pariterque adversus eos qui a mari essent adgressuri, ut nihil esset,

quod multo negotio ad defendendum ex tempore comparare cogerentur oppidani; sed ut omnibus, quæ ab hoste tentarentur, prompte possent occurrere. Appius igitur, comparatis rebus omnibus, vineas scalasque muro admovebat, quas ad *Hexapyla* pertinet ab oriente, instituebat.

Excerpt. antiq. ex Lib. VIII. cap. 5—8.

VI. Marcus vero Marcellus mari Achradinam sexaginta quinquereuibis petebat, quæ erant omnes refertæ sagittariis, funditoribus, velitibus, qui propugnatores e muro propellerent. Ad hæc quinquereuibis octo, quæ

altero remorum ordine adempto (aliis dextro, aliis sinistro) binæ et binæ ab lateribus nudatis junctæ invicem erant, exteriorum laterum remigio muris *Sambucas*, quas vocant, admovebat. Id genus machinamentorum fabrica

3 λεγομένης Ἰθάμβουκας. Τὸ δὲ γένος τῆς κατασκευῆς A. U. 840.  
 4 τῶν εἰρημένων ὀργάνων ἐστὶ τοιοῦτον. Κλίμακα τῷ Sambucæ  
 πλάτει τετράπεδον ἐτοιμάσαντες, ὥστε ἐξ ἀποβάσεως Marcelli.  
 εἰσοῦψῃ γενέσθαι τῷ τείχει, ταύτης ἑκατέραν τὴν  
 πλευρὰν δρυφακτάσαντες καὶ σκεπάσαντες ὑπερπέτεσι  
 θωρακίοις, ἐβήκαν πλαγίαι ἐπὶ τοὺς συμψάλλοντας τοί-  
 χους τῶν συνεζυγμένων νεῶν, πολὺ προπίπτουσαν τῶν  
 5 ἐμβόλων. πρὸς δὲ τοῖς ἰστοῖς ἐκ τῶν ἀνω μερῶν τροχι-  
 6 λίαι προσήρτηντο σὺν κάλοις. Λοιπὸν, ὅταν ἐγγίσῃσι  
 τῆς χρείας, ἐνδεδεμένων τῶν κάλων εἰς τὴν κορυφὴν τῆς  
 κλίμακος, ἔλκουσι διὰ τῶν τροχιλίων τούτους ἐστῶτες  
 ἐν ταῖς πρύμναις· ἕτεροι δὲ παραπλησίως ἐν ταῖς πρῶ-  
 ραις ἐξερείδοντες ταῖς ἀντηρίσιν, ἀσφαλίζουσι τὴν ἄρσιν  
 7 τοῦ μηχανήματος. καῖπειτα διὰ τῆς ἐρεσίας τῆς ἀφ'  
 ἑκατέρου τῶν ἐκτὸς ταρσῶν ἐγγίσαντες τῇ γῇ τὰς ναῦς,  
 πειράζουσι προσερεῖδειν τῷ τείχει τὸ προειρημένον ὄρ-  
 8 γανον. ἐπὶ δὲ τῆς κλίμακος ἄκρας ὑπάρχει πέτετρον  
 ἡσφαλισμένοι γέρροις τὰς τρεῖς ἐπιφανείας· ἐφ' οὗ  
 τέτταρες ἐπιβεβηκότες ἀγωνίζονται, διαμαχόμενοι πρὸς  
 τοὺς εἰργοντάς ἀπὸ τῶν ἐπάλξεων τὴν πρόσθεσιν τῆς  
 9 σάμβουκης. ἐπὰν δὲ προσερεῖσαντες ὑπερδέξιοι γίνων-  
 ται τοῦ τείχους, οὗτοι μὲν, τὰ πλάγια τῶν γέρρων  
 παραλύσαντες ἐξ ἑκατέρου τοῦ μέρους, ἐπιβαίνουσιν ἐπὶ  
 10 τὰς ἐπάλξεις ἢ τοὺς πύργους· οἱ δὲ λοιποὶ διὰ τῆς

Ἡ ἰσοῦψῃ correxit Casaub. εἰς ὕψυ ed. Herv. cum MStis : post εἰς autem in ora Aug. interseritur *tem*. Apud Hieronem. est εἰς ὕψυ.

est hujusmodi. Scalam quatuor la-  
 tam pedes concinnant, quæ, post-  
 quam fuerit ad scandendum erecta,  
 ejusdem cum muro sit altitudinis:  
 hujus utrumque latus cancellis at-  
 que loriculis præaltis muniunt: de-  
 inde coherentibus copulatarum na-  
 vium lateribus ex transverso eam im-  
 ponunt, ultra rostra longe prominen-  
 tem. In summis vero navium malis  
 trochleæ, et in iis ductarii funes, ap-  
 tantur. Ubi igitur usus postulat, fu-  
 nes capiti scalæ illigatos adducunt qui  
 stant in puppi; pariterque etiam in  
 proris alijs, contis aut sublicis conniten-

tes, machinæ erectionem adjuvant et  
 sustentant. Postquam autem remi-  
 gio lateris utriusque exterioris propius  
 terram ventum, tum vero prædictam  
 machinam muro applicare tentant.  
 Adhæret autem summæ scalæ tabula,  
 tria latera cratibus munita habens;  
 cui insistentes quatuor homines certa-  
 men et dimicationem cum iis faciunt,  
 qui e propugnaculis, quominus admo-  
 veatur *sambuca*, impediunt. Qua ad-  
 mota, isti, muris superiores facti, so-  
 lutis ab utroque latere cratibus, in  
 murorum propugnacula vel in turres  
 conscendunt; reliqui vero per sambu-

OL. 141. 2. *σάμβυκῃς* ἔπονται τούτοις, ἀσφαλῶς ταῖς κάλοις βεβη-  
κυίας τῆς κλίμακος εἰς ἀμφοτέραις τὰς ναῦς. Εἰπόμενος<sup>11</sup>  
δὲ τὸ κατασκευάσματος τῆς προσηγορίας τίτευχε ταύτης·  
ἐπειδὴ γὰρ ἐξαρθῇ, γίνεσθαι τὸ σχῆμα τῆς νεὸς ταύ-  
της καὶ τῆς κλίμακος ἐνοποιηθῆναι, παραπλήσιον <sup>h</sup> *σάμ-  
βυκη*.

Archimedis  
machina.

VII. Πλὴν οὗτοι μὲν, τὸν τρόπον τοῦτον διηρμοσ-  
μένοι, προσάγειν διανοοῦντο ταῖς πύργοις. Ὁ δὲ προ-<sup>2</sup>  
εξημένος ἀνὴρ, παρὰ σπινθάρων ὄργανα πρὸς ἅπαν  
ἐμβεβηκέναι διάστημα, πόρρωθεν μὲν ἐπιπλέοντας τοῖς ἐν-  
τονωτέροις καὶ μείζονσι λιθοβολοῖς καὶ βέλεσι τιτρώσκειν,  
εἰς ἀπορίαν ἐνέβαλε καὶ δυσχρηστίαν. ὅτε δὲ ταῦθ' <sup>3</sup>  
ὑπερπετὴ γίνοιτο, τοῖς ἐλάττοσι κατὰ λόγον αἰεὶ πρὸς  
τὸ παρὸν ἀπόστημα χράμενος, εἰς τοιαύτην ἤγαγε  
διατροπὴν, ὥστε καθόλου κωλύειν αὐτῶν τὴν ὁρμὴν καὶ  
τὸν ἐπίπλουν· ἕως ὃ Μάρκος δυσθετούμενος ἠναγκάσθη, <sup>4</sup>  
λάβρα <sup>k</sup> *νυκτὸς* ἔτι ποιήσασθαι τὴν παραγωγὴν. Γενο-<sup>5</sup>  
μένων δ' αὐτῶν ἐντὸς βέλους πρὸς τῇ γῇ, πάλιν ἐτίθει  
ἑτοιμάκει παρασκευὴν πρὸς <sup>1</sup> τοὺς ἀπομαχόμενους ἐκ  
τῶν πλοίων. ὡς ἀνδρομήκους ὕψους κατεπύκνωσε τρῆ-<sup>6</sup>  
μασι τὸ τεῖχος, ὡς παλαιστιαίοις τὸ μέγεθος κατὰ  
τὴν ἐκτὸς ἐπιφάνειαν· οἷς τοξότας καὶ σκορπίδια παρα-

<sup>h</sup> *σάμβυκη*. Delevi cum Herone et Ursino articulum *τῇ*, qui vulgo adjectus  
erat. <sup>1</sup> *ἐντονωτέροις* Hero. <sup>k</sup> *νυκτὸς* *ἔτι* correxi ex conject. Gron. et Reiskii.  
Vulgo omnes *νυκτὸς* *ἑτοιμάσασθαι*. <sup>1</sup> *τοὺς* *μαχόμενους* Suidas.

cam nullo periculo prioribus succe-  
dunt, scalæ pedibus utrique navi in-  
sistentibus, ac rudentium vinctu fir-  
matis. Merito autem huic fabricæ id  
nominis est inditum: quoniam, ea  
sublata in altum, figura navis atque  
scalæ, conjunctim considerata, *sam-  
bucæ* est similis.

VII. Et isti quidem, rebus hoc mo-  
do concinnatis, turres invadere cogita-  
bant. Verum *Archimedes*, de quo ante  
diximus, tormentis ad quodvis inter-  
vallum, quo pertingere ullum teli ge-  
nus poterat, præparatis, intentionibus  
quidem et majoribus qua ballistis qua  
catapultis procul invadentes Romanos  
vulnerans, eo difficultatum adigebat,

ut, quo se verterent, nescirent. Ubi  
vero hæc tormenta ultra hostium ca-  
pita mittere tela cœperunt; minoribus  
pro ratione præsentis intervalli sub-  
inde utens, usque adeo Romanum con-  
fudit, ut impetum illius atque invasio-  
nem penitus impediret. Ad extre-  
mum *Marcellus*, his difficultatibus cir-  
cumventus, clam silentio noctis naves  
propius admovere est coactus. Quæ  
postquam terræ appropinquassent, et  
interiores essent ictibus tormentorum,  
aliud rursus apparatus adversus eos,  
qui e navibus dimicabant, idem vir  
præstruxerat. Ex altitudine fere sta-  
turæ humanæ crebris cavis murum  
perforaverat, quæ extrinsecus palmarum

στήσας ἐντὸς τοῦ τείχους, καὶ βάλλαν διὰ τούτων, <sup>A. U. 840.</sup>  
 7 ἀχρήστους ἐποίει τοὺς ἐπιβάτας. ἐξ οὗ καὶ μακρὰν <sup>Archimedis</sup>  
 ἀφιστάσας, καὶ σύνεγγυς ὄντας τοὺς πολεμίους, οὐ  
 μόνον ἀπράκτους παρεσκεύαζε πρὸς τὰς ἰδίας ἐπιβολὰς,  
 8 ἀλλὰ καὶ διέφθειρε τοὺς πλείστους αὐτῶν. Ὅτε δὲ  
 τὰς σάμβυκας ἐγγχειρήσαιεν ἐξαίρειν, ὄργανα παρ' ὅλον  
 τὸ τεῖχος ἡτοιμάκει, τὸν μὲν λοιπὸν χρόνον ἀφανῆ,  
 κατὰ δὲ τὸν τῆς χρείας καιρὸν ἐκ τῶν ἴσω μερῶν ὑπὲρ  
 τοῦ τείχους ἀνιστάμενα καὶ προπίπτοντα πολὺ τῆς  
 9 ἐπάλλξεως ταῖς κερααῖαις· ὃν τινὰ μὲν ἐβάσταζε λίθους  
 οὐκ ἱλάττους δέκα ταλάντων, τινὰ δὲ σηκώματα μολί-  
 10 ῥδινα. λοιπὸν, ὅτε συνεγγίζοιεν αἱ σαμβύκαι, τότε  
 περιαιγόμεναι καρχησίῳ πρὸς τὸ δῖον αἱ κερααῖαι, διὰ  
 τινος σχαστηρίας ἀφίσταν εἰς τὸ κατασκευασμα τὸν  
 11 λίθον. ἐξ οὗ συνέβαινε, μὴ μόνον αὐτὸ συνθραύεσθαι  
 τοῦργανον, ἀλλὰ καὶ τὴν ναῦν καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ κινδυ-  
 νεύειν ὀλοσχερῶς.

VIII. Τινὰ τε τῶν μηχανημάτων πάλιν ἐπὶ τοὺς  
 ἰφορμῶντας καὶ προβεβλημένους γέρρα, καὶ διὰ τού-  
 των ἡσφαλισμένους πρὸς τὸ μηδὲν πάσχειν ὑπὸ τῶν διὰ  
 τοῦ τείχους φερομένων βελῶν, ἡφίει μὲν καὶ λίθους  
 συμμέτρους πρὸς τὸ φεύγειν ἐκ τῆς πλώρας τοὺς ἀγωνι-  
 2 ζομένους· ἅμα δὲ καὶ καθίει χεῖρα σιδηρᾶν ἐξ αἰλύσιας

<sup>ἰφορμῶντας</sup> ex Herone adscivi. Vulgo omnes ἰφορμῶντας.

fere erant magnitudine. Ibi sagitta-  
 riis ac scorpiunculis ab interiore muri  
 parte apposis, per istos petens ho-  
 stem, inutilem classiariorum Roma-  
 norum operam reddebat. Ex quo eve-  
 niebat, ut et procul positos hostes, et  
 in proximo stantes, non solum quid-  
 quam eorum exsequi vetaret, quæ pro-  
 posuerant, sed etiam plurimos illo-  
 rum occideret. Porro ubi *sambucas*  
 conarentur erigere, *tollenones* per to-  
 tum murum disposuerat, quæ reli-  
 quo tempore non apparebant; verum,  
 quando opus erat, ab interiore parte  
 supra moenia erigebantur, et longe  
 ultra propugnacula rostris suis pro-  
 rinebant. Horum alii saxa non mi-  
 nus sexcentarum pondo librarum ge-  
 stabant; alii gravia plumbi pondera.

Quando igitur appropinquabant sam-  
 bucæ, tum enimvero tollenonum ro-  
 stra, carchesio circumacta quantum  
 opus est, ope trochleæ laxatoris sa-  
 xum in fabricam demittebant. Ita  
 fiebat, ut non machina dumtaxat con-  
 fringeretur, sed et navis quoque ipsa,  
 et qui in ea essent, gravissime pericli-  
 tarentur.

VIII. Erant rursus alia machina-  
 menta, quæ in hostes invadentes et  
 vineis munitos, atque eorum ope ad-  
 versus tela per ignem missa tutos,  
 partim quidem et saxa dejiciebant ejus  
 magnitudinis, quæ satis erat ad pel-  
 lendos de prora hos qui ibi dimicabant;  
 simul vero etiam *manum ferratam* cate-  
 na religatam demittebant, per quam  
 is, qui rostra machinarum velut navis

εἶναι τὴν τῶν βελῶν κατασκευὴν, καὶ κατὰ τὸ πλῆθος, A. U. 540.  
καὶ κατὰ τὴν ἐνέργειαν ὥς αὖ Ἰέρωνος μὲν ὁ χορηγοῦ  
γεγονότος, ἀρχιτέκτονος δὲ καὶ δημιουργοῦ τῶν ἱπποη-  
3 μάτων Ἀρχιμήδους. συνεγγίζοντές γε μὴν πρὸς τὴν  
πόλιν, οἱ μὲν ταῖς διὰ τοῦ τείχους τοξοσίαι, ὥς ἐκάνω  
προεῖπον, κακούμενοι συνεχῶς, εἰργοντο τῆς προσόδου· οἱ  
δὲ μετὰ τῶν γέρρων βιαζόμενοι, ταῖς τῶν κατὰ κορυφὴν  
4 λίθων καὶ δοκῶν ἐμβολαῖς διεφθείροντο. οὐκ ὀλίγα δὲ  
καὶ ταῖς χειρὶ ταῖς ἐκ τῶν μηχανῶν ἱακοπόιουν, ὥς  
καὶ πρότερον εἶπα· σὺν αὐτοῖς γὰρ τοῖς ὅπλοις τοῦς  
5 ἄνδρας ἐξαίρουντες ἐρρίπτουν. Τὸ δὲ πέρας, ἀναχωρή-  
σαντες εἰς τὴν παρεμβολὴν, καὶ συνιδρεύσαντες μετὰ  
τῶν χιλιάρχων οἱ περὶ τὸν Ἀππίον, ὁμοθυμαδὸν ἐβου-  
λευσάντο πάσης ἐλπίδος πείραν λαμβάνειν, πλὴν τοῦ  
διὰ πολιορκίας εἰσεῖν τὰς Συρακούσας, ὥς καὶ τέλος  
6 εἰκόησαν. ὅπῃ γὰρ μῆνας τῇ πόλει προκαθεζόμενοι,  
τῶν μὲν ἄλλων στρατηγημάτων ἢ τολμημάτων οὐδεὶς  
ἀπίστησαν· τοῦ δὲ πολιορκεῖν οὐδέποτε πείραν ἔτι λα-  
7 βεῖν ἐθάρρησαν. Οὕτως εἰς ἀνὴρ καὶ μία ὁ ψυχὴ, Ingeñium  
διδόντως ἡρμοσμένη πρὸς ἕνα τῶν πραγμάτων, μέγα τι  
8 χρεῖμα φαίνεται γίγνεσθαι καὶ θαυμάσιον. Ἐκείνοι  
γού, τηλικαύτας δυνάμεις ἔχοντες καὶ κατὰ γῆν καὶ  
κατὰ θάλατταν, εἰ μὲν ἀφίλοι τις πρεσβύτην ἔνα

Oppugnatio  
in obsidio-  
nem muta-  
tur.

Ingeñium  
unius homi-  
nis, quan-  
tum possit.

• Alii ἐρχοῦ. ὁ ἐξαίρουσι malim cum Reisk. ὁ ψυχὴ correxi. Men-  
dose ἐχῶν Hervag. cum MSis: quod in ἐχῶν mutavit Casaub.

debantur. Erat namque telorum ap-  
paratus, tam copia, quam usu atque  
efficacia, admirabilis: utpote ad quem  
rex Hiero sumtus præbuerat, indu-  
striam vero atque inventionem Archi-  
medes, operum illorum architectus et  
opifex. Ubi vero propius murum sub-  
ibant Appii milites, alii e fenestris  
muralibus, de quibus ante dictum,  
continuis vulneribus acceptis, accessum  
prohibebantur: aliis, qui vineis tecti  
vi conabantur irrumperе, quæ saxis  
qua trabibus recta desuper immissis  
opprimebantur. Afferebant et illæ e  
machinis manus, de quibus ante dixi-  
mus, damnum haud mediocre: etenim  
sublime abreptos cum ipsis armis viros  
projiciebant. Denique Appius cum

Marcello, ubi se in castra recepissent,  
in concilium adhibitis Tribunis, de  
communi omnium sententia constitu-  
erunt, ad capiendas Syracusas spem  
omnem esse periclitandam, sola oppu-  
gnatione excepta: quod et ad extre-  
mum fecerunt. Nam quum menses  
octo urbem obsiderent; solertis qui-  
dem et vasti consilii vel audacis faci-  
noris nullum exemplum reliquerunt  
inexpertum; at vi aperta oppugnare  
numquam amplius sunt ausi. Adeo  
vir unus, et unius mens hominis, ad al-  
quod inceptum recte intentum, vim non-  
numquam habere maximam deprehendi-  
tur atque admirabilem. Romani qui-  
dem, tot pedestribus maritimisque in-  
structi copiis, ad unum senem Syracu-

συνεχῶς, οὐδέποτε ἀγανακτήσειν οὐδὲ μισήσειν τοὺς Ἀ. Ὑ. 840.  
 3 κακῶς πάσχοντας. Προήχθη δὲ, καὶ νῦν, καὶ διὰ τῆς  
 προτέρας βίβλου, σαφιστερον ἐξηγήσασθαι περὶ τούτων,  
 οὐ μόνον διὰ τὰς πρότερον ἡμῖν εἰρημέναις αἰτίας, ἀλλὰ  
 καὶ διὰ τὸ τῶν συγγραφέων τοὺς μὲν ὅλως παραλαβόν-  
 4 πέναι τὰ κατὰ τοὺς Μεσσηνίους, τοὺς δὲ καθόλου, διὰ perperam a  
nonnullis  
scriptoribus  
excusata.  
 τὴν πρὸς τοὺς μονάρχους εὐνοίαν ἢ τἀναντία φόβον, οὐχ  
 οἶον ἐν ἀμαρτία γεγονέναι τὴν εἰς τοὺς Μεσσηνίους  
 ἀσέβειαν Φιλίππου καὶ παρανομίαν, ἀλλὰ τούναντίον ἐν  
 ἐπαίῳ καὶ κατορθώματι τὰ πεπραγμένα, διασαφεῖν ἡμῖν.  
 5 Οὐ μόνον δὲ περὶ Μεσσηνίους τοῦτο πεποιηκότας ἰδεῖν  
 ἔστι τοὺς γράφοντας τοῦ Φιλίππου τὰς πράξεις, ἀλλὰ  
 6 καὶ περὶ τῶν ἄλλων παραπλησίως. ἐξ ᾧ ἱστορίας μὲν  
 οὐδαμῶς ἔχειν αὐτοῖς συμβαίνει διάβασιν τὰς συντάξεις,  
 7 ἔγκωμιόν δὲ μᾶλλον. Ἐγὼ δ', οὔτε λοιδορεῖν ψευδῶς,  
 φημί, δεῖν τοὺς μονάρχους, οὔτ' ἐγκωμιάζειν, ὃ πολλοῖς  
 ἤδη συμβέβηκεν· τὸν ἀκόλουθον δὲ τοῖς προγεγραμμένοις  
 αἰεὶ καὶ τὸν παρίοντα ταῖς ἐκάστων προαιρέσεσι λόγον  
 8 ἐφαρμόζειν. Ἄλλ' ἴσως τοῦτ' εἰπεῖν μὲν εὐμαρὲς, Difficile est,  
libere Hi-  
storiam  
scribere.  
 πράξαι δὲ καὶ λίαν δυσχερές· διὰ τὸ πολλὰς καὶ  
 ποικίλας εἶναι διαβίσεις καὶ περιστάσεις, αἷς εἰκότες  
 ἄνθρωποι κατὰ τὸν βίον, οὔτε λέγειν οὔτε γράφειν  
 9 δύνανται τὸ φαινόμενον. ὦν χάριν τισὶ μὲν αὐτῶν  
 συγγνώμην δοτέον, ἐνίοις γὰρ μὴν οὐ δοτέον.

cum assidue aliis damnum inferret,  
 miseros homines numquam id moleste  
 laturos, neque ipsum odio habituros  
 esse. Ac de his quidem et nunc et  
 superiori Libro enucleatius verba ut  
 facerem impulsus sum, non ob eas  
 tantum causas quas prius adduxi, sed  
 etiam eo, quod Historiæ scriptores  
 partim damna a Philippo Messeniis  
 illata silentio prorsus prætermiserunt,  
 partim, vel benevolentia in principes  
 vel contra metu ducti, impietatem et  
 iniquitatem ~~eam~~, qua in Messenios  
 sæviit *Philippus*, non modo vitio non  
 vertendam, verum etiam tamquam  
 præclarum facinus in laude ponen-  
 dam, declaraverunt. Nec vero in his  
 solum, quas ad Messenios pertinent,  
 idem admissum est ab eis qui *res Phi-*

*lippi* perscripserunt; sed etiam in aliis  
 pariter plerisque. Quo fit, ut illorum  
 commentarii non *Historia* speciem,  
 sed *Encomiæ* potius formam habeant.  
 Ego vero ita existimo, nec vituperari  
 falso, nec laudari reges oportere, quod  
 multi jam fecerunt; sed id agendum,  
 ut, quæ dicas, nec repugnent eis quæ  
 superius scripseris, et cum consiliis at-  
 que moribus eorum, de quibus agitur,  
 congruant atque consentiant. At vero  
 fortasse dictu quidem hoc facile est,  
 factu autem inprimis arduum. Multa  
 enim atque varia momenta incidunt  
 ac tempora, quibus cedentes homines,  
 ea, quæ sibi videntur, libere loqui aut  
 scribere vetantur. Quamobrem non-  
 nullis quidem eorum danda est venia,  
 aliis vero minime indulgenda.

- 7“ λιπποι, ἑταῖροι τοῦ βασιλέως προσηγορεύοντο. καθ- A. U. 540.  
 “ ὅλου γὰρ ὁ Φίλιππος τοὺς μὲν κοσμίους τοῖς ~~φίλοις~~, Theopomp-  
 “ καὶ τῶν ἰδίων βίαν ἐπιμελουμένους, ἀπειδοκίμαζε, pus de Phi-  
 “ τοὺς δὲ πολυτελεῖς, καὶ ζῶντας ἐν μίθαις καὶ κύβοις, lippo ejus-  
 8“ εἶμα καὶ προῆγεν. τοιγαροῦν οὐ μόνον ταῦτ' ἔχειν que amicia.  
 “ αὐτοὺς παρεσπύαζεν, ἀλλὰ καὶ τῆς ἄλλης ἀδικίας  
 9“ καὶ βδελυρίας ἀθλητὰς ἐποίησεν. τί γὰρ τῶν αἰ-  
 “ σχρῶν ἢ δεινῶν αὐτοῖς οὐ προσῆν; ἢ τί τῶν καλῶν  
 “ καὶ σπουδαίων οὐκ ἀπῆν; ὣν οἱ μὲν ξυρώμενοι καὶ  
 “ λειαινόμενοι διετέλουν, ἄνδρες ὄντες· οἱ δὲ ἀλλήλοισ  
 10“ ἐτάλμων ἐπαινίστασθαι πάγωνας ἔχουσι. καὶ περιή-  
 “ γοντο μὲν δύο καὶ τρεῖς τοὺς ἐταιριευομένους, αὐτοὶ δὲ  
 11“ τὰς αὐτὰς ἐκείνοις χρήσεις ἐτέροις παρίχοντο. ὅθεν  
 “ καὶ δικαίως ἂν τις αὐτοὺς οὐχ ἑταίρους, ἀλλ'  
 “ ἑταίρας, ὑπελάμβανεν εἶναι· οὐδὲ στρατιώτας, ἀλλὰ  
 12“ χαμαιτύπους προσηγόρευσε. ἀνδροφόνοι γὰρ τὴν φύ-  
 13“ σιν ὄντες, ἀνδροφόνοι τὸν τρόπον ἦσαν. Ἀπλῶς δ'  
 “ εἶπεν, ἵνα παύσασθαι, φησὶ, μακρολογῶν, ἄλλως τε  
 “ καὶ τοσούτων μοι πρᾶγμάτων ἐπιπεχυμένων· ἡγοῦ-  
 “ μαι, τοιαῦτα θηρία γεγονέναι, καὶ τοιούτους τὸν  
 “ τρόπον, τοὺς φίλους καὶ τοὺς ἑταίρους Φίλιππου  
 “ προσαγορευθέντας, οἷους οὔτε τοὺς Κενταύρους τοὺς  
 “ τὸ Πήλιον κατασχόντας, οὔτε τοὺς Λαιστρυγόνας

• Verba ἀπὸ ἑταίρας, quae aberant a cod. Patresciano, ex Athenaeo adjecti, monente Valesio.

• ταῖς αὐτοῖς τὴν τρέπον ex conject. correxi cum Reisk.

Vulgo ταῖς αὐτοῖς τρέπον.

• Ἰχθυοὺς Suidas.

lippius modestos ac frugi homines re-  
 spuebat; helluones autem ac prodigos,  
 et vino atque alea deditos, colabat atque  
 evehebat maxime. Itaque his non modo  
 vitiorum illorum, quae dicti, alimenta  
 praebat; verum etiam ad omnia nequi-  
 tiae ac spurcitiæ certamen eisdem pro-  
 vocabat. Quod enim turpitudinis ac  
 flagitii genus eis non inerat? quid con-  
 tra honestatis ac virtutis non deerat?  
 Quorum alii, cum viri essent, rari ta-  
 men ac levigati continuo conspicienda-  
 tur; alii vero, barbati, constuprare sese  
 in vicem non dubitabant. Ac duos qui-

dem trevce meritorios pueros secum cir-  
 cumducebant; ceterum ipsi eandem sui  
 copiam aliis faciebant. Quamobrem  
 merito quis non amicos illos, sed scorta,  
 nec milites, sed prostibula potius, appel-  
 lasset. Nam cum natura essent cru-  
 entii, moribus cinædi erant. Atque, ut  
 paucis absolvam, praesertim cum tot ac  
 tanta mihi negotia incumbant, sic apud  
 me existimo: quotquot amici ac comi-  
 tes Philippi dicebantur, terribissimas fuisse  
 belluas, quales nec Centaursi, qui Peliam  
 incolere, nec Laestrygones, qui Leonti-  
 nos campos tenuisse perhibentur, nec

OL. 141. 2. “ τὸς τὸ ‘Διοτῖνον πεδῖον οἰκήσαντας, οὗτ’ ἄλλους  
“ ~~οὗτ’~~ ἰπείους.”

Theopompi  
maledicen-  
tia.

XII. Ταύτην δὲ τήν τε πικρίαν καὶ τὴν ἀθυρογλω-  
σίαν τοῦ συγγραφέως τίς οὐκ ἂν ἀποδοκιμάσειεν; ὡς  
γὰρ μόνον, ὅτι μαχόμενα λέγει πρὸς τὴν αὐτοῦ πρέ-  
θειαν, ἄξιός ἐστιν ἐπιτιμήσεως, ἀλλὰ καὶ διότι κατ’  
ψευσταί τοῦ τε βασιλέως καὶ τῶν φίλων καὶ μάλιστα,  
διότι τὸ ψεῦδος αἰσχυρῶς καὶ ἀπρεπῶς διατίθεται. ὡς  
γὰρ περὶ Σαρδαναπάλου τις ἢ τῶν ἐκείνου συμβιωτῶν  
ἐποιεῖτο τοὺς λόγους, μόλις ἂν ἰθάρρῃσι τῇ κακορρήμο-  
σύνῃ ταύτῃ χρῆσασθαι· οὐ τὴν ἐν τῷ βίῳ προαίρεσιν καὶ  
τὴν ἀσέλγειαν διὰ τῆς ἐπιγραφῆς τῆς ἐπὶ τοῦ τάφου  
τεκμαιρόμεθα. λέγει γὰρ ἡ ἐπιγραφή

Ταῦτ’ ἔχω, ὅσσ’ ἔφαγον, καὶ ἐφύβρισα, καὶ μετ’ ἔρωτος  
Τερπνὴ ἔπαθον.

Περὶ δὲ Φιλίππου καὶ τῶν ἐκείνου φίλων εὐλαβηθείη τις  
ἂν, οὐχ οἷον εἰς μαλακίαν καὶ ἀνανδρίαν, ἔτι δὲ  
ἀναισχυρτίαν λέγειν, ἀλλὰ τοῦναντίον, μὴ ποτ’ ἔγκω-  
μιάζειν ἐπιβαλλόμενος οὐ δυνηθῇ καταξίως ἐκπεῖν τῆς  
ἀνδρείας καὶ φιλοπονίας, καὶ συλλήβδην τῆς ἀρετῆς τῶν  
προσηρμένων ἀνδρῶν· οἳ γε προφανῶς ταῖς σφετέραις  
φιλοπονίαις καὶ τόλμαις ἐξ ἐλαχίστης μὲν βασιλείας  
ἐνδοξοτάτην καὶ μεγίστην τὴν Μακεδόναν ἀρχὴν κατ-

<sup>1</sup> Διοτῖνον ex Suida recepi. <sup>2</sup> Vulgo Διοτῖνον.

<sup>3</sup> Articulus, cum abesset

vulgo, adjecti cum Reisk.

ulla alia hujusmodi monstra, cernite-  
rent.

XII. Hanc vero acerbiter ac lin-  
guæ temeritatem Theopompi quis non  
merito damnet? non enim eo solum,  
quod proposito suo contraria ac pu-  
gnantia loquitur, objurgandus est; sed  
quia cum de rege ipso, tum de ejus  
amicis falsa dicit, ac maxime quod  
mendacium suum putide ac turpiter  
protulit. Nam si de Sardanapalo ali-  
quo, aut de ejus sodalibus sermo esset  
institutus, vix quisquam hac verbo-  
rum turpitudine uti sustineret, tametsi  
hujus hominis institutum atque in-  
temperantiam ex ipsa sepulcri inscrip-

ptione satis colligamus. Sic enim ha-  
bet inscriptio:

*Hac habeo, quæ edî, quæque exeat-  
rata libido  
Haurit.*—

De Philippo autem ejusque comitibus  
nemo est, qui non vereri debeat, non  
dico molliem aliquam, aut etiam  
impudentiam eis adtingere, sed contra,  
ne, laudationem eorum aggressus, vim  
ac fortitudinem et ceteras tantorum  
hominum virtutes dicendo adæquare  
non valeat: qui, ut constat inter om-  
nes, sua industria ac fortitudine re-  
gnum Macedoniæ ex tenuissimo an-



7 εσκέυασαν. χωρὶς δὲ τῶν ἑπὶ Φιλίππου πράξαν, αἱ A. U. 340.  
 μετὰ τὸν ἐκείνου θάνατον ἐπιτελεσθεῖσαι μετ' Ἀλεξάν- Theopompī  
 8 δρου πᾶσιν ὁμολογουμένην τὴν ἐπ' ἀρετῇ φήμην παραδει- maledicen-  
 τῇ προστάτῃ τῶν ὅλων Ἀλεξάνδρῳ, καίπερ ὅτι νῦν tia.  
 παντελῶς οὐκ ἐλάττω μὲν τοι γε τοῖς συνεργοῖς καὶ  
 9 φίλοις· οἱ πολλαῖς μὲν καὶ παραδόξοις μάχαις ἐνί-  
 κησαν τοὺς ὑπεναντίους, πολλοὺς δὲ καὶ παραβόλους  
 ὑπέμειναν πόνους καὶ κινδύνους καὶ τалаиwarías· πλεί-  
 στης δὲ περιουσίας κυριεύσαντες, καὶ πρὸς ἀπάσας τὰς  
 ἐπιθυμίας πλείστης εὐπορήσαντες ἀπολαύσεις, οὔτε  
 κατὰ τὴν σωματικὴν δύναμιν οὐδέποτε διὰ ταῦτ' ἡλατ-  
 τώθησαν, οὔτε κατὰ τὰς ψυχικὰς ὁρμὰς οὐδὲν ἄδικον  
 10 οὐδὲ ἀσελγὲς ἐπετήδευσαν. ἅπαντες δ', ὡς ἔπος εἰπῆν,  
 βασιλικοὶ καὶ ταῖς μεγαλοψυχίαις, καὶ ταῖς σωφρο-  
 σύναις, καὶ ταῖς τόλμαις ἀπέβησαν, Φιλίππῳ καὶ  
 11 μετ' αὐτὸν Ἀλεξάνδρῳ συμβαίοντες. ὃν οὐδὲν ἂν  
 12 οἶοι μνημονεύειν ἐπ' ὀνόματος. μετὰ δὲ τὸν Ἀλεξάνδρου  
 θάνατον οὕτω περὶ τῶν πλείστων μερῶν τῆς οἰκουμένης  
 ἀμφισβητήσαντες, παραδόσιμοι ἐποίησαν τὴν ἑαυτῶν  
 13 δοξάν ἐν πλείστοις ὑπομήμασιν· ὥστε τὴν μὲν Τιμαίου  
 τοῦ συγγραφῆως πικρίαν, ἣ κίχρηται κατ' Ἀγαθο-  
 κλέους, τοῦ Σικελίας δυναστού, καίπερ ἀντιέρχεται

<sup>1</sup> 1a) Φιλίππου ex ejusdem Reiskii conject. dedi, pro vulgato ἐπὶ Φιλίππου.  
<sup>2</sup> Pronomen αὐτοῦ ex conject. adjeci. Forā etiam ante Φιλίππου cum Reisk.  
 adjiciendus est artic. α.

plissimum ac celeberrimum effecerunt. Ac præter ea, quæ sub Philippo gessere, res ab hiis post illius obitum in commilito Alexandri gestæ receptam apud omnes virtutis famam eis comparaverunt. Magna enim fortasse hujus gloriæ pars Alexandro, cujus auspiciis cuncta gerebantur, tametsi admodum adolescenti, tribuenda est; et non minor tamen ejus comitibus ac ministris debetur: quippe qui multis et maximis præliis hostes superarunt, multoque ac difficillimos casus et labores ac pericula perpassi sunt; atque, maximarum opum compotes facti, cum omnibus copiis ad explendas cupiditates idoneis abundarent, tamen nec cor-

poris vires ideo illis imminutæ sunt, neque animi studia ad injustitiam ac libidinem deflexerunt: sed universi, quotquot Philippi ac deinde Alexandri comites fuerunt, et animi magnitudine, et temperantia, et fortitudine prorsus regia exstiterunt; quos quidem nominatim recensere haud quam necesse est. Post obitum autem Alexandri, cum de maximis partibus orbis terrarum inter se decertassent, famam nominis sui plurimis historiæ monumentis testatam posteris reliquerunt. Quo fit, ut Timæi quidem maledicentia, qua adversus Agathoclem Siciliæ tyrannum intractus est, tametsi modum omnem excedat, ra-

OL 141. 2. εἴτας δοκοῦσαι, ὅμως λόγον ἔχειν· ὥς γὰρ κατ' ἐχθροῦ, Theopompī καὶ ποιεροῦ καὶ τυράννου διατίθεται τὴν κατηγορίαν· maledicentia. τὴν δὲ Θεοπόμπου μὴδ' ὑπὸ λόγον πίπτειν.

XIII. Προθέμενος γὰρ ὥς περὶ βασιλείας εὐφυστάτου πρὸς ἀρετὴν γεγονότος, οὐκ ἔστι τῶν αἰσχυρῶν καὶ δεινῶν, <sup>k</sup>ὃ παραλείπειν. λοιπὸν, ἢ περὶ τὴν ἀρχὴν καὶ προέκθεσιν τῆς πραγματείας ἀνάγκη ψεύστην καὶ πόλακα φαίνεσθαι τὸν ἱστοριογράφον, ἢ περὶ τὰς κατὰ μέρος ἀποφάσεις ἀνόητον καὶ μαιρισιώδη τελείας, εἰ διὰ τῆς ἀλόγου καὶ ἐπιπλήτου λοιδορίας ὑπέλαβε πιστότερος μὲν αὐτὸς φανήσεσθαι, <sup>l</sup>παραδοχῆς δὲ μᾶλλον ἀξιωθήσεσθαι τὰς ἐγκωμαστικὰς ἀποφάσεις αὐτοῦ περὶ Φιλίππου. Καὶ μὴν οὐδὲ περὶ τὰς ὀλοσχερεῖς διαλήψεις οὐδεὶς ἂν εὐδοκήσειε τῷ προειρημένῳ συγγραφεῖ· ὅς γε ἐπιβαλόμενος γράφειν τὰς Ἑλληνικὰς πράξεις, ἀφ' ὧν Θουκυδίδης ἀπέλιπε, καὶ συνεγγίσας τοῖς Δευκτρικοῖς καιροῖς καὶ τοῖς ἐπιφανιστάτοις τῶν Ἑλληνικῶν ἔργων, τὴν μὲν Ἑλλάδα μεταξὺ καὶ τὰς ταύτης ἐπιβολὰς ἀπέρριψε· <sup>m</sup>μεταλαβὼν δὲ τὴν ὑπόθεσιν, τὰς Φιλίππου πράξεις προὔθετο γράφειν. καὶ <sup>i</sup>τοι γε πολλῷ σεμνότερον ἢ καὶ δικαιότερον, τῇ περὶ τῆς Ἑλλάδος ὑποθέσει τὰ πεπραγμένα Φιλίππου συμπεριλαβεῖν, ἥπερ ἐν τῇ Φιλίππου τὰ τῆς Ἑλλάδος.

<sup>k</sup> ὃ παραλείπειν cum Reisk. scripsi, pro vulgato ὅτι παραλείπειν. <sup>l</sup> Cor-  
rexi mendosum παρεχῆς. <sup>m</sup> μεταλαβὼν in μεταβελὼν mutatum voluerat  
Vales.

tionem tamen aliquam habere videatur: quippe inimici et mali hominis et tyranni vituperationem instituit. At vero Theopompī maledicentia omni ratione destituitur.

XIII. Nam cum de rege, optima indole ad virtutem prædito, scribere instituisset; nihil est tam turpe et tam grave, quod in opere suo non dixerit. Reliquum est, ut vel ipso in principio ac vestibulo Historiæ suæ mendax et adulator fuisse dicatur, aut certe in particularibus suis demonstrationibus amens penitus ac puerilis, si importuna ac merito castiganda vituperatione id se consecuturum esse spera-

vit, ut et sibi major auctoritas, et laudationibus Philippī maior fides accederet. Sed neque ipsum consilium prædicti Scriptoris ab ullo homine probabitur, qui, cum res Græciæ, inde ubi desinit Thucydides, scribere esset aggressus, postquam ad Leuctrias tempora ac res Græciæ celeberrimæ pervenit, ipsam quidem Græciam cum suis factis valere iussit; commutato autem argumento Philippī gesta scribere constituit. Atqui longe præstantius erat ac justius, in opere rerum Græcarum gesta Philippī, quam in gestis Philippī res Græciæ comprehendere. Neque enim quisquam, re-

οὐδὲ γὰρ προκαταληφθεὶς ὑπὸ βασιλικῆς δυναστείας, A. U. 340.  
καὶ τυχὼν ἐξουσίας, οὐδεὶς ἂν ἐπέσχε σὺν καιρῷ ποιή- Theopompi maledicentia.  
σασθαι μεταβάσιν ἐπὶ τὸ τῆς Ἑλλάδος ὄνομα καὶ  
πρόσωπον· ἀπὸ δὲ ταύτης ἀρξάμενος, καὶ προβάς ἐπὶ  
ποσὸν, οὐδ' ὅλως οὐδεὶς ἂν ἠλλάξατο μονάρχου πρό-  
σχημα καὶ βίον, ἀπεραίῳ χρώμενος γνώμῃ. Καὶ τί δὴ  
ποτ' ἦν τὸ τὰς τηλικαύτας ἐναντιώσεις βιασάμενον  
παριδεῖν τὸν Θεόπομπον; εἰ μὴ ἢ Δία ὅτι ἐκείνης μὲν  
τῆς ὑποθέσεως τέλος ἦν τὸ καλόν· τῆς δὲ κατὰ Φίλιπ-  
πον τὸ συμφέρον. οὐ μὴν, ἀλλὰ πρὸς μὲν ταύτην τὴν  
ἀμαρτίαν, καθὼς <sup>α</sup>μετέβαλε τὴν ὑπόθεσιν, ἴσως ἂν εἴχῃ  
8 τι λέγειν, εἴ τις αὐτὸν ἤρετο περὶ τούτου. πρὸς δὲ τὴν  
κατὰ τῶν φίλων αἰσχρολογίαν οὐκ ἂν οἶμαι δυνηθῆναι  
λόγον αὐτὸν ἀποδοῦναι, συγχωρῆσαι δὲ, διότι πολὺ τι  
παρέπρεσε τοῦ καθήκοντος.

\* \* \*

XIV. ° Φίλιππος δὲ τοὺς μὲν Μεσσηνίους, πολεμίους  
γεγονότας, οὐδὲν ἄξιον ἡδυνήθῃ λόγου βλάψαι, καίπερ  
ἐπιβαλλόμενος κακοποιεῖν αὐτῶν τὴν χώραν· εἰς δὲ τοὺς  
ἀναγκαιοτάτους τῶν φίλων τὴν μεγίστην ἀσέλγειαν  
2 εἰναπιδείξατο. Τὸν γὰρ πρεσβύτερον Ἄρατον, δυσαρ- Aratum ve-  
neno tollit  
Philippus.  
στηθέντα τοῖς ὑπ' αὐτοῦ πεπραγμένοις ἐν τῇ Μεσσηνίᾳ,

<sup>α</sup> μετέβαλε voluit Reisk.

° Titulus in ora Cod. Urb. est: Φιλίππου δυν-  
μίτου, καὶ Ἀράτου μεγαλοπρίστου.

gio dominatu praecupatus, ubi pot-  
estatem fuerit nactus, dubitaverit ad  
nomen personamque Graciae oppor-  
tune transire: a Gracia autem sumto  
principio, nemo utique sanæ mentis,  
postquam aliquantum processit, cum  
Regis specie atque vita illam permu-  
tarit. Quid vero erat, quod Theopom-  
pum egeret, tot ac tantas contrarie-  
tates contemnere? nisi mehercle quod  
illius quidem argumenti finis erat ho-

nestus, hujus autem operis de gestis  
Philippi erat finis utilior. Enimvero,  
quod ad illud peccatum mutati argu-  
menti pertinet, si quis Theopompum  
interrogaret, suppetere illi fortasse  
aliqua defensio. Illius autem maledic-  
entiae, quam in Philippi amicos effu-  
dit, nullam ab eo rationem reddi posse  
arbitror; sed fatendum ipsi esse, mul-  
tum se ab officio et a vero aberrasse.

(Excerpt. antiq. ex Lib. VIII. cap. 9—11.)

XIV. Ceterum *Philippus Messenios*,  
hostes factos, memorabili ullo damno  
afficere non valuit, quantumvis vastare  
ac populari fines eorum aggressus; in  
amicos vero præcipua necessitudine

sibi junctos idem rex foeda facinora,  
eaeque maxima, edidit. *Seniorem enim*  
*Aratum*, quod minus probasset quam  
ipse Messenae fecerat, non multo post  
opera usus Taurionis, qui res illius in

αὐτῷ καὶ τιμὰς ἡρωϊκὰς ἐψηφίσαντο, καὶ συλλήβδην, A. U. 340.  
ὅσα πρὸς αἰώνιοι ἀνήκει μνήμην· ὥστ', εἴπερ καὶ περὶ  
τοὺς ἀποικομένους ἔστι τις αἴσθησις, εἰκὸς, εὐδοκεῖν  
αὐτὸν καὶ τῇ τῶν Ἀχαιῶν εὐχαριστία, καὶ ταῖς ἐν τῷ  
ζῇ κακοπραγίαις καὶ κινδύνοις.

\* \* \*

XV. Πάλαι δὲ τῇ διανοίᾳ περὶ τὸν Λίσσον καὶ τὸν <sup>Lissum</sup>  
'Ακρόλισσον ὦν, καὶ σπουδάζων ἑγκρατὴς γενέσθαι τῶν <sup>tentat</sup>  
2 τόπων τούτων, ἄρμησι μετὰ τῆς δυνάμεως. ποιησάμενος <sup>Philippus.</sup>  
δὲ τὴν πορείαν ἐπὶ δύο ἡμέρας, καὶ διελθὼν τὰ στενὰ,  
κατίζευξε παρὰ τὸν Ἀρδάξανον ποταμὸν, οὐ μακρὰν  
3 τῆς πόλεως. θεωρῶν δὲ τὸν τε τοῦ Λίσσου περίβολον, <sup>Situs Lissi</sup>  
καὶ τὰ πρὸς τῇ θαλάττῃ καὶ τὰ πρὸς τὴν μεσόγαιον <sup>et Acrolissi.</sup>  
ἡφαλισμένοι διαφερόντως καὶ φύσει καὶ κατασκευῇ, τὸν  
τε παρακείμενον Ἀκρόλισσον αὐτῷ καὶ διὰ τὴν εἰς  
ὑψος ἀράτασιν, καὶ διὰ τὴν ἄλλην ἱρυμνότητα τοιαύτην  
ἔχοντα φαντασίαν, ὥστε μὴδ' ἂν ἐλπίζειν μηδὲνα κατὰ  
κράτος εἰσεῖν τῆς μὲν περὶ τοῦτον ἐλπίδος ἀπίστη  
4 τελείως, τῆς δὲ πόλεως οὐ λίαν ἀπήλπισε. Συνθεωρήσας  
δὲ τὸ μεταξὺ διάστημα τοῦ Λίσσου καὶ τοῦ κατὰ τὸν  
'Ακρόλισσον πρόποδος, σύμμετρον ὑπάρχον πρὸς τὴν  
ἐπιβολὴν τὴν κατὰ τῆς πόλεως· κατὰ τοῦτο διανοήθη  
συστησάμενος ἀκροβολισμὸν, χρήσασθαι στρατηγῆματι  
5 πρὸς τὸ παρὸν οἰκείῳ. Δοὺς δὲ μίαν ἡμέραν πρὸς <sup>Strategema</sup>  
<sup>Philippi.</sup>

verunt, et, ut verbo expediam, quid-  
quid ad memoriam defuncti aeternitati  
consecrandam facit: ut, si quis mor-  
tuis inest sensus, in animo grato Achæ-

orum, post ærumnas et pericula, quæ  
vividus sustinuit, acquiescere ipsum, par  
sit ac rationi consentaneum.

XV. Quum *Philippus* jampridem  
*Lissum* et *Acrolissum* animo agitare, et  
eque loca in potestatem suam redi-  
gere studeret: exercitum eo ducere  
institit. Confecto autem bidui itinere,  
ac superatis faucibus, propter fluvium  
*Ardazanum*, non procul ab urbe con-  
sedit. Ibi quum *Lissi* ambitum animo  
advertisset, et qua mare et qua con-  
tinentem spectat, egregie cum natura  
loci tum arte munifum; quumque  
*Acrolissum* ei adjacentem, partim quia  
mire in altum est subleatus, partim ob

reliquam munitionem, ejusmodi præ  
se ferre speciem vidisset, ut, posse illa  
loca abs se per vim capi, nemo sperare  
homo deberet: omnem penitus de arte  
quidem occupanda spem abiecit, at de  
urbe capienda non omnino desperavit.  
Observaverat rex, inter *Lissum* et pro-  
minentem montis radicem, ubi est  
*Acrolissus*, modicum interesse inter-  
vallum, aptum ad molendam urbis  
oppugnationem. Igitur leve prælium  
eo loci instituit, et opportuno ad  
consilium suum strategemate statuit

εἵζαντες οἱ παρὰ τοῦ Φιλίππου, καὶ τῷ πλήθει τῶν A. U. 540.  
 4 πολεμίων, ἐτράπησαν. καταφυγόντων δὲ τούτων εἰς τοὺς <sup>Lisum</sup>  
 πελταστὰς, οἱ μὲν ἐκ τῆς πόλεως καταφρονήσαντες <sup>tentat</sup>  
 προήεσαν, καὶ συγκαταβάντες ἐν τοῖς ἐπιπέδοις προσε- <sup>Philippus.</sup>  
 5 μάχοντο τοῖς πελτασταῖς. Οἱ δὲ τὸν Ἀκρόλισσον  
 φυλάσσοντες, θεωροῦντες τὸν Φίλιππον ἐκ διαδοχῆς  
 ταῖς σκίραις ἐπὶ πόδα ποιούμενον τὴν ἀναχώρησιν, καὶ  
 δόξαντες τοῖς ὅλοις αὐτὸν εἶπαι, ἔλαβον ἐκκληθέντες.  
 6 διὰ τὸ πιστεύειν τῇ φύσει τοῦ τόπου. ἅπτετα κατ'  
 ὀλίγους ἐκλιπόντες τὸν Ἀκρόλισσον, κατέρρεον ταῖς  
 ἀνοδαῖς εἰς τοὺς ὀμαλοὺς καὶ πεδινοὺς τόπους, ὡς ἦδη  
 τινὸς ὠφελείας καὶ τροπῆς τῶν πολεμίων ἰσομένης.  
 7 Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον οἱ τὰς ἐνέδρας ἐκ τῆς <sup>Acrolissum</sup>  
 μεσογαίας διειληφότες, ἀφανῶς ἐξαναστάντες, ἐνεργὸν <sup>stratego-</sup>  
 ἵκοίσαντο τὴν ἔφοδον. ἅμα δὲ τούτοις ἐκ μεταβολῆς <sup>mate,</sup>  
 8 οἱ πελτασταὶ συνεπέθεντο τοῖς ὑπεναντίοις. οὐ συμ-  
 βάντος, διαταραχθέντες, οἱ μὲν ἐκ τοῦ Λίσσου σποράδην  
 ποιούμενοι τὴν ἀναχώρησιν διεσώζοντο πρὸς τὴν πόλιν·  
 οἱ δὲ τὸν Ἀκρόλισσον ἐκλιπόντες, ἀπειτμήθησαν ὑπὸ  
 9 τῶν ἐκ τῆς ἐνέδρας ἐξαναστάντων. διὸ καὶ συνέβη τὸ  
 μὲν ἀνέλπιστον, τὸν Ἀκρόλισσον παραχρῆμα ληφθῆναι  
 χαρὶς κινδύνων· τὸν δὲ Λίσσον τῇ κατὰ πόδας ἡμέρᾳ, <sup>Lisum vi</sup>  
 μετὰ μεγάλων ἀγώνων, ποιησαμένων τῶν Μακεδόνων <sup>capit.</sup>

\* Apud Suidam est τὴν περὶ καὶ τὴν ἔφοδον.

Marte aliquamdiu pugnatur. Sed mox regi, partim locorum iniquitati, partim multitudini hostium cedentes, terga vertunt. Ubi vero ad cetratos se recepissent, oppidani præ con-  
 sentu pergere ulterius, ac tandem descendere in campos ausi, cum cetratis manum conserunt. Jam præsidarii Acrolisso impositi, cognito, Philippum suas cohortes alternatim sensimque reducere, universa pugna cedere illum arbitantes, imprudentes advocari se a statione patiuntur, quoniam naturæ loci satis fidebant. Itaque Acrolissum paulatim deserunt; et, quasi versis in fugam hostibus præda jam esset aliqua futura, per devios calles ad plana et campestrina loca

VOL. II.

magno impetu deveniunt. Sed per id ipsum tempus, qui in insidiis ad partem mediterraneam fuerant dispositi, nemine animadvertente coorti, Acrolissum strenue ac fortiter invadunt: simul cetrati, repente in hostem versi, prælium cum illis ineunt. Quo facto perturbati, qui Lisso egressi fuerant, sparsim sese recipientes, in urbem tuti pervenerunt: ii vero, qui Acrolisso exierant, viam ad reditum ab his, qui ex insidiis excitati fuerant, præclusam sibi offenderunt. Ita factum est, ut arx quidem, quod sperare nemo foret ausus, statim sine periculo caperetur; Lisus vero postridie ejus diei, idque magnis certaminibus prius editis, postquam acres ac terribiles a Macedonibus

G g

4 ἐπισκέψασθαι περὶ τῶν εἰρημίων, ἰχωρίσθη. Δοὺς δὲ A. U. 840.  
 λόγον ἑαυτῷ, καὶ μετὰ δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας προσελθὼν  
 πρὸς τὸν Σωσίβιον, ἀνεδέξατο τὴν πρᾶξιν εἰς αὐτὸν,  
 φήσας, καὶ γεγονέναι πλείω χρόνον ἐν ταῖς Σάρδεσι,  
 καὶ τῶν τόπων ἔμπειρεῖν, καὶ τὸν Καμβῦλον, τὸν ἡγε- Cambylus,  
 μόνον τῶν παρ' Ἐντίοχῳ στρατευομένων Κρητῶν, οὐ præfectus  
 μόνον πολίτην, ἀλλὰ καὶ συγγειῇ καὶ φίλον ὑπάρχειν Sardibus.  
 5 αὐτῷ. συνέβαινε δὲ καὶ τὸν Καμβῦλον καὶ τοὺς ὑπὸ  
 τούτου ταττομένους Κρητας πεπιστεῦσθαι τι τῶν φυλα-  
 κτηρίων, τῶν κατὰ τοὺς ὁπίσθιν τόπους τῆς ἅκρας,  
 οἵτινες κατασκευὴν μὲν οὐκ ἐπιδέχοντο, τῇ δὲ συνεχίᾳ  
 τῶν ὑπὸ τὸν Καμβῦλον τεταγμένων ἀνδρῶν ἰτηροῦντο.  
 6 Τοῦ δὲ Σωσίβιου δεξαμένου τὴν ἐπίνοιαν, καὶ διειλη- Sosibius et  
 φότος, ἢ μὴ δυνατόν εἶναι, σωθῆναι τὸν Ἀχαιὸν ἐκ τῶν Bolis.  
 περιστάτων, ἢ, δυνατοῦ καθάπαξ ὑπάρχοντος, διὰ  
 μηδενὸς αἰν ἱτέρου γενέσθαι τοῦτο βέλτιον, ἢ διὰ Βώ-  
 λιδος, τοιαύτης δὲ συνδραμούσης καὶ περὶ τὸν Βῶλιν  
 7 προθυμίας· ταχέως ἐλάμβανε τὸ πρᾶγμα προκοπήν. ὃ  
 τε γὰρ Σωσίβιος ἅμα μὲν Ἐπρεσίδιδου τῶν χρημάτων  
 εἰς τὸ μηδὲν ἐλλείπειν εἰς τὰς ἐπιβολάς· πολλὰ δὲ, εὖ  
 8 γενομένων, ὑπὸ σκηνῆς δάσειν. τὰς δὲ παρ' αὐτοῦ τοῦ  
 βασιλέως καὶ παρ' αὐτοῦ τοῦ σαζομένου χάριτας ἐξ  
 ὑπερβολῆς αὖξαν, εἰς μεγάλας ἐλπίδας ἦγε τὸν Βῶλιν.

\* Sic ex conject. scripsi. Vulgo Ἀντίοχον. † Forsan. προσίδου, ut voluit  
 Reisk. et Ernest. ‡ παρ' αὐτοῦ τοῦ σαζομ. correxit Casaub. cum esset παρὰ  
 τούτου σαζομ. Malim cum Reiskio παρὰ τοῦ βασιλέως, καὶ αὐτοῦ τοῦ σαζομ.

nione audita Bolis, tum quidem, ubi  
 cogitaturum se de iis, quæ fuerant dicta,  
 respondisset, discedit. Re autem apud  
 se expensa, altero tertiove die post adit  
 Sosibium, atque in se negotium susci-  
 pit: quippe Sardibus perditum se fuisse;  
 locorum peritiam habere; Cambylum  
 vero, præfectum Cretensium, qui An-  
 tiocho militabant, non solum civem  
 suum esse, verum etiam cognatum atque  
 amicum. Cambylo autem illi, et mi-  
 litibus, quibus ipse imperabat, custo-  
 dia fuerat commissa unius et propu-  
 gnaculis pone arcem sitis; quæ mu-  
 niri opere quum non possent, statione  
 assidua Cambyleorum militum custo-

diebantur. Placuit Sosibio commen-  
 tum: qui ita cum animo suo statue-  
 bat, aut plane eripi e præsentī cala-  
 mitate non posse Achæum, aut, si  
 fieri omnino id posset, neminem mor-  
 talium melius, quam Bolidem, rem  
 executurum: cujus quum par stu-  
 dium atque alacritas concurreret, cito  
 negotium est promotum. Nam Sosi-  
 bius et pecuniam adfatim largiebatur,  
 ne quid esset, quod propositum retar-  
 daret, et multa porro ubi res habui-  
 set exitum, se daturum pollicebatur:  
 simul, a rege et illo ipso, cujus salutē  
 consulebatur, mirifica quedam bene-  
 ficia Bolin manere confirmans, spe in-

5 καὶ πᾶσαν ἐπίνοϊαν ἐψηλάφα. τέλος δὲ συμμίζας τῷ A. U. 840.  
 Καμβύλῳ κατὰ τὴν τοῦ Ἀριανοῦ σύσταξιν, ἔδωκε τὴν  
 ἐπιστολὴν. ἥς τεθείσης εἰς τὸ μέσον, ἐποιοῦντο τὴν  
 6 σκέψιν Κρητικὴν. οὐ γὰρ ἐσκόπουν ὑπὲρ τῆς τοῦ κιν- Cratica  
 δυνεύοντος σωτηρίας, οὐδ' ὑπὲρ τῆς τῶν ἐγχειρισάντων deliberatio.  
 τὴν πρᾶξιν πίστεως, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς αὐτῶν ἀσφαλείας,  
 7 καὶ τοῦ σφίσις αὐτοῖς συμφέροντος. Διόπερ, ἀμφοτέροι  
 Κρητες ὄντες, συντόμως κατηνέχθησαν ἐπὶ τὴν αὐτὴν  
 γνώμην. αὕτη δ' ἦν, τὰ μὲν παρὰ τοῦ Σωσιγείου προδε-  
 8 δομένα δέκα τάλαντα διελίσθαι κοινῇ τὴν δὲ πρᾶξιν  
 Ἀντιόχῳ <sup>d</sup> δηλώσαντας, καὶ συνεργῶ χρησαμένους  
 ἐπαγγείλασθαι, τὸν Ἀχαιὸν ἐγχειρεῖν αὐτῷ, λαβόν-  
 9 τας χρήματα, καὶ τὰς εἰς τὸ μέλλον ἐλπίδας ἀξίας  
 τῆς προειρημένης ἐπιβολῆς. Τούτων δὲ κυρωθέντων, ὁ Partes inter  
 μὲν Καμβύλος ἀνεδέξατο, χειρεῖν τὰ κατὰ τὸν Ἀν- se dividunt  
 τίοχον· ὁ δὲ Βῶλις ἐτάξατο, μετὰ τινος ἡμέρας πέμ- Bolis et  
 10 ψειν τὸν Ἀριανὸν πρὸς τὸν Ἀχαιὸν, ἔχοντα παρὰ τε Cambylus.  
 τοῦ Νικομάχου καὶ Μελαγκόμα συνθηματικά γράμ-  
 11 ματα. περὶ δὲ τοῦ παρεισελθεῖν τὸν Ἀριανὸν εἰς τὴν  
 ἄκραν ἀσφαλῶς, καὶ πάλιν ἀπελθεῖν, ἐκείνοι ἐκέλευε  
 φροντίζειν. εἰάν δὲ προσδεξάμενος τὴν ἐπιβολὴν Ἀχαιὸς  
 ἀντιφωνήσῃ τοῖς περὶ τὸν Νικόμαχον καὶ Μελαγκόμαν·  
 οὕτως ἔφη δάσειν ὁ Βῶλις αὐτὸν εἰς τὴν χρεῖαν, καὶ

<sup>c</sup> ἐγχειρισάντων correxi cum Reisk. Sic et codd. Vesont. Ceteri omnes vulgo ἐγχειρισάντων. <sup>d</sup> δηλώσαντες et mox χρησάμενοι fuerat in Aug. a prima manu. Sic deinde λαβόντες etiam foret legendum. <sup>e</sup> συνθηματικά γράμματα correxi auctore Reiskio. Vulgo omnes συνθήματι καὶ γράμματα. Sed in Aug. super *ti* est *a*, ut sit συνθήματα καὶ γράμματα, quod non spernam.

litorum vias expendere. Tandem, ut erat cum Ariano constitutum, ad Cambylum accedit, epistolam ei tradit. Qua in medium posita, Creticam super ea deliberationem instituit. Non enim de salute miseri, cui periculum impendebat, neque de fide sibi ab iis habita, qui hoc ipsis negotium crediderant, sed de propria securitate sua atque utilitate consultabant. Itaque, ambo quum essent Cretenses, brevi disceptatione habita, in eandem sententiam sunt delapsi: ea erat, ut decem talenta, quæ Sosibius in antecessum numeraverat, æquis partibus inter se dividerent; rem vero ut Antiocho

aperirent, sponderentque, si ope sua ipsos ires adiutum, et pecuniam in præsens largitus, spes in posterum ostenderet tanto incepto parca, fore ut Achæum ipsi tradant. His ita firmatis, agendi cum Antiocho curam in se Cambylus recipit. Bolis, post dies paucos Ariano se pollicetur missurum ad Achæum, arcanas literas ab Nicomacho et Melancomæ afferentem: qui ut clam in arcem tuto ingrederetur, atque inde exiret, id vero curandum esse Cambylo. Quod si inceptum probaret Achæus, et Nicomacho ac Melancomæ responderet; tum ipsum Bolis rem adgrederetur, et Cambylum fore conveniturum. Hoc

ἀπεδίδου λόγον, πολλάκις μὲν καὶ ποικίλως ὑπὲρ τῶν A. U. 140.  
κατὰ τὸν Σωσίβιον καὶ Βῶλιν ἀνακρινόμενος, Dolus Bolidis et  
δὲ περὶ Νικομάχου καὶ Μελαγκόμα, Cambyll. μάλιστα δὲ περὶ  
τῶν κατὰ τὸν Καμβύλον. οὐ μὲν, ἀλλ' αὐτοπαθῶς καὶ  
γενναίως ὑπέμεινε τοὺς ἐλέγχους, καὶ μάλιστα διὰ τὸ  
μὴ γινώσκειν τὸ συνέχον τῶν τῷ Καμβύλῳ καὶ Βῶλιδι  
8 δειδογμένων. Ἀχαιοὺς δὲ, καὶ διὰ τῶν ἀνακρίσεων τῶν  
τοῦ Ἀριανοῦ, καὶ μάλιστα διὰ τῶν παρὰ τοῦ Νικο-  
μάχου καὶ Μελαγκόμα συνθημάτων πιστεύσας, ἀντι-  
φώνησι, καὶ παραχρῆμα πάλιν ἐξέπεμψε τὸν Ἀριανόν.  
9 Πλειονάκις δὲ τούτου γενομένου παρ' ἐκατέρων, τέλος εἰ  
περὶ τὸν Ἀχαιὸν ἐπέτρεψαν περὶ σφῶν τοῖς περὶ Νικό-  
μαχον, ἅτε μηδεμιᾶς ἄλλης ἐλπίδος ἔτι καταλειπο-  
μένης πρὸς σωτηρίαν, καὶ τίμπειν ἐκίλευον ἅμα τῷ  
Ἀριανῷ τὸν Βῶλιν ἀσελήνου νυκτός, ὡς ἐγχειριούντες  
10 αὐτούς. Ἦν γὰρ τις ἐπίνοια <sup>h</sup>περὶ τὸν Ἀχαιὸν τοι-  
αύτη· πρῶτον μὲν διαφυγεῖν τοὺς ἐπιστάτας κινδύνους,  
μετὰ δὲ ταῦτα ποιήσασθαι <sup>i</sup>διὰ προόδου τὴν ὁρμὴν ἐπὶ  
11 τοὺς κατὰ Συρίαν τόπους. πάνυ γὰρ εἶχε μεγάλαις  
ἐλπίδας, ἐπιφανεῖς ἄφνω καὶ παραδόξως τοῖς κατὰ  
Συρίαν ἀνθρώποις, καὶ ἔτι διατρίβοντος Ἀντιόχου περὶ  
τὰς Σάρδεας, μέγα ποιήσειν κίνημα, καὶ μεγάλης  
ἀποδοχῆς τεύξεσθαι παρὰ τε τοῖς Ἀντιοχεῦσι καὶ ταῖς  
κατὰ Κοίλῃν Συρίαν καὶ Φοινίκην.

<sup>h</sup> An τῷ περὶ τὸν Ἀχαιόν?

<sup>i</sup> Ἰδὲ πρὸς suspicatus est Relak. quod in  
vera. Lat. expressi. Cogitaveram διὰ τριώλου. διὰ τῶν voluerat Gronov.

interfuisset, exactam omnium sigilla-  
tim rationem reddebat: quumque sæpe  
ac varie de Sosibio ac Bolido interro-  
garetur curiose, sæpe etiam de Nico-  
macho et Melancoma, maxime autem  
de Cambylo; ex vero animi affectu  
ac fortiter examen quodvis sustinebat,  
præsertim quoniam præcipua eorum,  
quæ a Cambylo et Bolido decreta fue-  
rant, ignorabat. *Achæus* et his motus,  
quæ interrogatus responderat *Arianus*,  
et ante omnia notis illis fidem habens,  
quæ ab Nicomacho et Melancoma  
acceperat, respondet, ac statim *Aria-*  
num remittit. Quod quum sæpius  
deinde ultro citroque esset factum;  
tandem *Achæus*, cui spes salutis nulla

supererat alia, *Nicomacho* sese per-  
mittit, mandatque illi, ut noctu, *silente*  
*luna*, cum *Ariano Bolidum* mittat, cui se  
traditurus esset. Erant autem *Achæi*  
cogitationes hujuscemodi: omnium  
primum e præsentibus periculis esse  
evadendum; deinde, nullo adventus  
sui nuncio præmissa, *Syriæ* loca esse  
petenda. Satis enim credebat, ma-  
gnæque in spe erat, si repente et ino-  
pinato, dum circa *Sardecis* adhuc mo-  
raretur *Antiochus*, *Syriæ* hominibus se  
ostendisset, ingentem motum sibi tri-  
excitatum, suamque præsentiam *Antio-*  
*chiensibus* et *Coelæ Syriæ* et *Phœni-*  
*cæ* populis fore acceptissimam.

τότε ἐπιλαβόμενος κρατοίη τὸν Ἀχαιὸν, καὶ μήτε A. U. 540.  
 διαδραίη κατὰ τὸν θόρυβον, νυκτὸς οὔσης, διὰ τόπων Dolus  
 ὑλωδῶν <sup>κ</sup> μήτ' αὐτὸν ρίψαι κατὰ τινος κρημνοῦ περι- Bolidis et  
 παθῆς γεινόμενος, πείσοι δὲ κατὰ τὴν πρόθεσιν ὑπὸ τὰς Cambyli.  
 9 τῶν ἰχθρῶν χεῖρας ζωγρεία. Τούτων δὲ συγκειμένων,  
 καὶ παραγενομένου τοῦ Βώλιδος ὡς τὸν Καμβῦλον, ἥ  
 μὲν ἦλθε νυκτὶ, ταύτη παράγει πρὸς τὸν Ἀντίοχον τὸν  
 10 Βῶλιν ὁ Καμβῦλος, μόνος πρὸς μόνον. Ἀποδεξάμενου  
 δὲ τοῦ βασιλέως φιλοφρόνως, καὶ δόντος πίστεις ὑπὲρ  
 τῶν ἐπαγγελιῶν, καὶ παρακαλέσαντος ἀμφοτέρους διὰ  
 πλειόνων, μηκέτι μέλλειν ὑπὲρ τῶν προκειμένων, τότε  
 11 μὲν ἀνεχώρησαν εἰς τὴν αὐτῶν παρεμβολήν· ὑπὸ δὲ τὴν  
 ἰωβινὴν Βῶλις ἀνέβη μετὰ τοῦ Ἀριανοῦ, καὶ παρεῖηλ-  
 βεν ἔτι νυκτὸς εἰς τὴν ἄκραν.

XXI. Ἀχαιοὶ δὲ προσδεξάμενος ἐπτενῶς καὶ φιλο- Achæi  
 φρόνως τὸν Βῶλιν, ἀνέκρινε διὰ πλειόνων ὑπὲρ ἐκάστου cautio.  
 2 τῶν κατὰ μέρος. θεωρῶν δὲ καὶ κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν  
 τὸν ἄνδρα καὶ κατὰ τὴν ὁμιλίαν ἔλκοντα τὸ τῆς  
 πράξεως στάσιμον, τὰ μὲν περιχαρὲς ἦν διὰ τὴν  
 ἐλπίδα τῆς σωτηρίας, τὰ δὲ πάλιν ἐπτοημένους, καὶ  
 πλήρης ἀγωνίας, διὰ τὸ μέγεθος τῶν ἀποκησομένων.  
 3 Ὑπάρχων δὲ καὶ κατὰ τὴν διάνοιαν οὐδενὸς ἦττων,  
 καὶ κατὰ τὴν ἐν πράγμασι τριβὴν ἱκανός, ὅμως ἀκμὴν  
 ἔκρινε μὴ πᾶσαν εἰς τὸν Βῶλιν ἀνακρεμάσαι τὴν πίστιν.

<sup>κ</sup> καὶ μήτ' αὐτὸν Herv. cum omnibus MStis.  
 venit Casaub.

<sup>1</sup> ἢ in δὲ ex cōject. muta-

sum Achæum teneret: ne ille vel be-  
 neficio noctis, per silvas et dumeta in  
 ipso tumultu evaderet, vel præ dolore  
 de aliquo prærupto saxo præcipitem  
 se daret, sed, ut erat propositum, in  
 hostium potestatem vivus deveniret.  
 His igitur ita constitutis, venit *Bolis*  
 ad *Cambylum*: a quo prima statim  
 nocte ad *Antiochum* deducitur, solus  
 ad solum. Quem postquam benigne  
 accepisset, deque promissis præ-  
 miis fidem suam dedisset, pluribusque  
 verbis utrumque esset cohortatus, ne  
 institutum negotium diutius differ-  
 rent, in sua castra mox illi sunt re-  
 versi: appetente vero mane adscendit

*Bolis cum Ariano*, et, priusquam il-  
 lucesceret, arcem est ingressus.

XXI. *Achæus* prolixo animo singu-  
 larium comitate eum excipit, et super  
 unaquaque re sigillatim multis quæ-  
 sitis, fidem hominis explorat. Quum-  
 que cerneret, ipsum et vultu et ser-  
 monibus gravitatem præ se ferre, tanti  
 ponderis incepto parem, modo blan-  
 diente salutis spe gestiebat lætitia,  
 modo rursus ob magnitudinem futuri  
 eventus ceu attonitus et instantibus  
 curis anxius erat. Sed, ut qui judi-  
 cio nemini esset secundus, rerum au-  
 tem usu non mediocriter polleteret, sta-  
 tuit tamen secum, nondum omnem

OL 141. 2. διὸ ποιῆται τοιοῦτους λόγους πρὸς αὐτὸν, ὅτι κατὰ μὲν 4  
 τὸ παρὸν οὐκ ἔστι δυνατόν ἐξελθεῖν αὐτῷ, πίμπει δέ  
 τινας τῶν φίλων μετ' ἐκείνου τρεῖς ἢ τέτταρας· ἃν  
 συμμιζάντων τοῖς περὶ τὸν Μελαγκόμαν, ἔτοιμον αὐ-  
 τὸν ἔφη παρασκευάσειν πρὸς τὴν ἔξοδον. Ὁ μὲν οὖν 5  
 Ἀχαιὸς ἐποίει τὰ δυνατά· τοῦτο δ' ἠγνόει· τὸ δὲ  
 λεγόμενον, πρὸς Κρῆτα κρητίζων. ὁ γὰρ Βῶλις οὐδὲν  
 ἀψηλάφητον εἶχε τῶν ἱπινοηθέντων ἃν εἰς τοῦτο τὸ  
 μέρος. Πλὴν παραγενομένης τῆς νυκτός, ἐν ᾗ συνεξαπο- 6  
 στέλλειν ἔφη τοὺς φίλους, προπύμπας τὸν Ἀριανὸν καὶ  
 τὸν Βῶλιν ἐπὶ τὴν τῆς ἄπρας ἔξοδον, μίνειν ἡ προστάξει,  
 μέχρ' ἂν οἱ μέλλοντες αὐτοῖς συνεξορμᾷ παραγί-  
 νωνται. τῶν δὲ πειθαρχησάντων, κοινοσάμενος παρ' 7  
 αὐτὸν τὸν καιρὸν τῇ γυναικί, καὶ ποιήσας διὰ τὸ  
 παραδόξον τὴν Λαοδίκην ἐκφρονα· χρόνον μὲν τινα  
 λιπαρῶν ταύτην καὶ καταπραῦτον ταῖς προσδοκωμέναις  
 ἐλπίσι προσεκαρτέρει· μετὰ δὲ ταῦτα πίμπτος αὐτὸς 8  
 γενόμενος, καὶ τοῖς μὲν ἄλλοις ἡμερίας ἰσθήτας ἀνα-  
 δοὺς, αὐτὸς δὲ λιτὴν καὶ ὀτὴν τυχοῦσαν ἀναλαβὼν, καὶ  
 ταπεινὸν αὐτὸν ποιήσας, προῆγε· συντάξας ἐνὶ τῶν 9  
 φίλων, αὐτὸν αἰεὶ ἀποκρίνασθαι πρὸς τὸ λεγόμενον ὑπὸ  
 τῶν περὶ τὸν Ἀριανὸν, καὶ πυνθάνεσθαι παρ' ἐκείνων αἰεὶ

Cum Cre-  
tense cre-  
tissans.

Laodice  
uxor Achaei.

<sup>1</sup> Vulgo τὸ δὲ τὸ λιγύμ. Alterum τὸ delevimus, monente Reiskio. <sup>2</sup> μίμπετον  
 ἔφη προστάξει. Herv. cum MStis omnibus, excepto Urb. ἔφη ex loci corruptum  
 suspicatus est Reisk. <sup>3</sup> ἡμερίας mendose Herv. quod in μερίους cum Ursino  
 mutavit Cœnaub. <sup>4</sup> ὀτὴν τυχοῦσαν. Articulum, qui aberat vulgo, adscivi ex  
 Urb.

propterea fiduciam in *Bolide* reponere. Itaque sermonibus huiusmodi illum  
 convenit: *impræsentiarum quidem ex-  
 ire se non posse; verum tres quatuorve  
 e numero amicorum una cum ipso mis-  
 surum: qui si cum Melancoma essent  
 collocuti, mox daturum se operam, ut  
 ad exequendum sit paratus.* Ita *Achæus*,  
 quantum ejus fieri poterat, sibi cavit:  
 sed hoc illum fugiebat, quod, ut dici  
 solet, cum *Cretense cretissabat*; nam  
 Bolis nihil reliquerat intactum aut  
 inexpensum eorum, quæ in tali re  
 poterant excogitari. Ceterum ubi nox  
 advenit, qua emissurum se una cum  
 ipsis suorum aliquos dixerat: præ-  
 missis *Ariano* et *Bolide* ad arcis por-

tam, qua exhibant, opperiri ipsos eo  
 loci jussit illorum adventum, qui pro-  
 fecturi cum ipsis erant. et illi quidem  
 dicto parent. *Achæus* vero quum  
 uxori in ipso illo articulo consilium  
 indicasset, ac tam inopinatæ rei novi-  
 tate *Laodicen* exanimasset; solandæ  
 conjugii, et commemoratione eorum,  
 quæ sperabat, mitigandæ, temporis  
 aliquantum impendit. Dein quatuor  
 amicis comitatus, quibus mediocrem  
 amictum dederat, in villi ipse et plebeia  
 veste, totus ad humilem conditionem  
 compositus, præire institit. Uni suo-  
 rum præceperat, ut ad omnia, quæ  
*Arianus* aut *Bolis* dicerent, solus ipse  
 responderet, et ex illis, quicquid usus

τὸ κατεπιίγον, περὶ δὲ τῶν ἄλλων φᾶναι, βαρβάρους λ. π. 440. αὐτοὺς ὑπάρχειν.

XXII. Ἐπεὶ δὲ συνέμιζαν τοῖς περὶ τὸν Ἀριανόν, <sup>Capitur Achæus.</sup> ἤγειτο μὲν αὐτὸς αὐτῶν διὰ τὴν ἔμπειρίαν· ὁ δὲ Βῶλις κατόπιν ἐπίστη κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς πρόβεισιν, ἀπορῶν 2 καὶ δυσχερηστούμενος ὑπὲρ τοῦ συμβαίνοντος. καίπερ γὰρ ὢν Κρης, καὶ πᾶν ἂν τι κατὰ τοῦ πέλας ὑποπτύσας, ὅμως οὐκ ἠδύνατο διὰ τὸ σκότος συνοῆσαι τὸν Ἀχαιοῦ, οὐχ οἶον τίς ἐστίν, ἀλλ' οὐδὲ καθάπαξ εἰ 3 πάρεστι. Τῆς δὲ καταβάσεως κρημνώδους μὲν καὶ δυσβάτου κατὰ τὸ πλεῖστον ὑπαρχούσης, ἐν τισὶ δὲ τόποις καὶ λίαν ἐπισφαλεῖς ἐχούσης καὶ κινδυνώδεις καταφορᾶς, ὅποτε <sup>P</sup> παραγίνοιτο πρὸς τινα τοιοῦτον τόπον, τῶν μὲν ἐπιλαμβανομένων, τῶν δὲ πάλιν ἐκδι- 4 χομίων τὸν Ἀχαιόν· (οὐ ἴδυναμέναν γὰρ καθόλου τὴν ἐκ τῆς συνηθείας καταξίωσιν στέλλεσθαι πρὸς τὸν παρόντα καιρόν) ταχίως ὁ Βῶλις συνῆκε, τίς ἐστὶ καὶ 5 ποῖος αὐτῶν ὁ Ἀχαιός. Ἐπεὶ δὲ παρεγίνοντο πρὸς τὸν τῷ Καμβύλῳ διατεταγμένον τόπον, καὶ τὸ σύνθημα ἔκρουρίζας ὁ Βῶλις ἀπῆλθε, τῶν μὲν ἄλλων οἱ 6 διαναστάντες ἐκ τῆς ἐνέδρας ἐπὶ τλάβοντο· τὸν δ' Ἀχαιὸν αὐτὸς ὁ Βῶλις ὁμοῦ τοῖς ἱματίοις, ἴδον τὰς χεῖρας ἔχοντα, συνήρπασε, φοβηθεὶς, μὴ συνοήσας τὸ γιγνό-

<sup>P</sup> παραγίνοιτο malim cum Reisk. <sup>?</sup> Particulam γὰρ ex MStis revocavi. <sup>Δ</sup> dederat Herv. cum Med. Proterus omisit Casaub. <sup>?</sup> Fort. κρημνώδης.  
<sup>?</sup> Correxī mendosum ἐπὶ δὲ.

postularet, ipse sciscitaretur, ceteros diceret esse barbaros.

XXII. Ubi cum Ariano et Bolide se conjunxerunt, propter locorum notitiam præcedebat ceteris *Arianus*; pone sequebatur *Bolis*, sicut ab initio fuerat constitutum, plane animi anxius, et in præsens consilii incertus. Nam etsi *Cretensis* erat, quidvis suspicari facilis in alienam perniciem, non tamen poterat, tenebris impredientibus, Achæum agnoscere, non dicam quis ille esset, verum ne illud quidem omnino, an adesset. Erat via ad descendendum plerisque in locis prærupta et invia; allicubi vero etiam lubrica et

periculosa præcipitia habebat: ad hujusmodi aliquem locum quoties accedebatur, quum alii manu prehenderent *Achæum*, alii rursus illum ab his exciperent; (neque enim penitus continere se poterant, quo minus consuetam de more illi reverentiam præstarent;) mox intellexit *Bolis*, quis e comitatu esset *Achæus*. Ut vero ventum est ad locum a *Camblylo* constitutum, dat primo *Bolis* signum, sicut constitutum erat, sibilo: deinde ceteros quidem illi comprehendunt, qui ex insidiis surrexerant; at *Achæum* *Bolis* ipse corripuit cum vestibus suis, intra quas manus habebat: verebatur

ΚΧΙΙΙ. Οὐ μὲν, ἀλλ' ἅμα τῷ φωτὶ συναθροισζομένων Α. U. 540.  
 τῶν φίλων εἰς τὴν σκηνὴν κατὰ τὸν ἔθισμόν, καὶ τοῦ <sup>Supplicium</sup>  
 πράγματος ὑπὸ τὴν ὄψιν θεωρουμένου· τὸ παραπλήσιον <sup>sumitur de</sup>  
 τῷ βασιλεῖ συνέβαινε πάσχειν καὶ τοὺς ἄλλους. θαν-  
 μάζοντες γὰρ τὸ γεγονὸς, ἠπίσταντο τοῖς ὀρωμένοις.  
 2 Καθίσαντος δὲ τοῦ συνεδρίου, πολλοὶ μὲν ἐγίγνοντο  
 λόγοι περὶ τοῦ τίσι θεῶι κατ' αὐτοῦ χρῆσασθαι τιμω-  
 3 ρίαις. ἔδοξε δ' οὖν, πρῶτον μὲν ἀκρωτηριάσαι τὸν  
 ταλαίπωρον· μετὰ δὲ ταῦτα, τὴν κεφαλὴν ἀποτεμόντας  
 αὐτοῦ, καὶ καταρράψαντας εἰς ὄνειον ἀσκὸν ἀνασταυ-  
 4 ρῶσαι τὸ σῶμα. Γενομένων δὲ τούτων, καὶ τῆς δυνά-  
 μεις ἐπιγνώσεως τὸ συμβεβηκός, τοιοῦτος ἐνθουσιασμός  
 ἐγένετο καὶ παραστάσις τοῦ στρατοπέδου παντός, ὥστε  
 τῆς Λαοδίκης ἐκ τῆς ἄκρας μόνον συνειδυίας τὴν ἔξοδον  
 τ' ἀνδρὸς, τεκμήρασθαι τὸ γεγονὸς ἐκ τῆς περὶ τὸ  
 5 στρατοπέδον ταραχῆς καὶ κινήσεως. Ταχὺ δὲ καὶ <sup>Arx Sar-</sup>  
 τοῦ κήρυκος παραγενομένου πρὸς τὴν Λαοδίκην, καὶ <sup>dium tradi-</sup>  
 διασαφούντος τὰ περὶ τὸν Ἀχαιὸν, καὶ <sup>tur Antio-</sup>  
 τίθεσθαι τὰ πράγματα, καὶ παραχωρεῖν τῆς ἄκρας·  
 6 τὸ μὲν πρῶτον ἀναπόκριτος οἰμωγὴ καὶ βρῆνοι παρά-  
 λογοι κατέιχον τοὺς περὶ τὴν ἀκρόπολιν, οὐχ οὕτω διὰ  
 τὴν πρὸς τὸν Ἀχαιὸν εὐνοίαν, ὥς διὰ τὸ παραδόξον καὶ  
 τελείως ἀνέλπιστον ἐκάστω φαίνεσθαι τὸ συμβεβηκός.  
 7 μετὰ δὲ ταῦτα πολλή τις ἦν ἀπορία καὶ δυσχερὴς τὰ  
 περὶ τοὺς ἔνδον. Ἀντίοχος δὲ, διαπεχειρισμένος τὸν

ΚΧΙΙΙ. Prima luce convenientibus,  
 ut sit, in prætorium regis amicis, ante  
 omnium oculos posito hocce specta-  
 culo, ideam aliis quoque ac regi usuve-  
 niebat: ea namque cunctos incessit  
 admiratio, ut, quæ suismet oculis cer-  
 nebant, satis vera non crederent. Post-  
 quam in concilio proceres sederunt,  
 variz de supplicio, quod de illo su-  
 mendum esset, dictæ sunt sententiæ.  
 Demum placuit, primum ut extremis  
 membris miser Achæus mutilaretur,  
 deinde, ut, amputato capite, corpus  
 in utrem asininum insutum in crucem  
 tolleretur. Quo facto, ubi rem exer-  
 citus recevit, adeo castra universa  
 fanaticus quidam furor et effusa læsti-

tia incessit, ut Laodice, quum sola ex  
 omni arce cognitum habuisset, exitum  
 mariti, casum illius e tumultu ac  
 motu castrensi conjiceret. Mox venit  
 caduceator ad Laodicen, eorum, quæ  
 Achæo acciderant, nuncius, simul ju-  
 bens, ut eura rerum se abdicaret, atque  
 arcem traderet. Tum vero qui in arce  
 erant, pro responso ejulatum primo  
 et incondita lamenta edere incipiunt,  
 non tam ob benevolentiam adversus  
 Achæum, quam quod nova atque ad-  
 mirabilis planeque inopinata ea res  
 cunctis accidebat. Deinde autem con-  
 siliū inopes magna difficultate, qui ar-  
 cem tenebant, afficiebantur. At rex,  
 post sublatum de medio Achæum, ad

OL 141. 2. Ἀχαιοὶν, ἐπιῖχει τοῖς κατὰ τὴν ἄκραν αἰὶ, πεπισμένοις, ἀφορμὴν ἐκ τῶν ἔνδον αὐτῶ παραδοθήσεσθαι, καὶ μάλιστα διὰ τῶν στρατιωτῶν. ὃ καὶ τέλος ἐγένετο. Στασιάσαντες γὰρ πρὸς σφᾶς, ἐμερίσθησαν, οἱ μὲν 9 πρὸς Ἄριόβαζον, οἱ δὲ πρὸς τὴν Λαοδίκην. οὗ γενομένου, διαπιστήσαντες ἀλλήλοις, ταχίως ἀμφοτέρω παρίδουσιν αὐτοὺς καὶ τὰς ἀκροπόλεις. Ἀχαιοὶ μὲν 10 οὖν, πάντα τὰ κατὰ λόγον πράξας, ὑπὸ δὲ τῆς τῶν πιστευθόντων ἡττηθείς ἀβυσσίας, κατεστρέψατο τὸν βίον κατὰ δύο τρόπους οὐκ ἀνωφελεῖς ὑποδειγμα γινόμενος τοῖς ἰσομένοις· καθ' ἓνα μὲν, πρὸς τὸ μηδενὶ πιστεύειν 11 ῥαδίως· καθ' ἕτερον δὲ, πρὸς τὸ μὴ μεγαλαυχεῖν ἐν ταῖς ἐνπραγμίαις, πᾶν δὲ προσδοκᾶν ἀνθρώπους ὄντας.

Achæi factum, exemplum posteris.

## VI.

OL 141. 3.  
A. U. 841.

## CAVARUS, REX GALLORUM IN THRACIA.

\* \* \*

Cavarus, bonus princeps,

XXIV. ΚΑΥΑΡΟΣ, ὁ βασιλεὺς τῶν ἐν τῇ Θράκῃ Γαλατῶν, βασιλικὸς ὑπάρχων τῇ φύσει καὶ μεγαλόφρων, πολλὴν μὲν ἀσφάλειαν παρεσκευάζει τοῖς προσπλείουσι τῶν ἐμπόρων εἰς τὸν Πόντον· μεγάλας δὲ 2 παρῆχτο χρείας τοῖς Βυζαντίοις, ἐν τοῖς πρὸς τοὺς Θρᾷκας καὶ Βίθυνους πολέμοις.

\* Ἀριόβαζον videtur scribendum, ut superius.

inclusos in arce intentus, nihil dubitare, quin ab illis ipsis, maxime autem per milites, aliqua rei bene gerendæ occasio sibi daretur. Quod et tandem accidit. Quippe orta inter ipsos seditione, scisci sunt in partes; aliis cum Ariobazo, aliis cum Laodice sentientibus; quam ob causam dum sibi invicem diffidunt, celeriter utraque factio et se et arces fidei regis permisc-

runt. Ita Achæus, quum nihil eorum prætermisisset, quæ ratio recta suadebat, illorum perfidia victus, quibus fidem habuerat, diem supremum obiit, exemplum posteris duobus modis utile: primum, ut nemini temere esse credendum discamus; deinde, in rebus latis ut spiritus ne attollamus; sed ut, homines cum simus, humani nihil alienum a nobis putemus.

## VI.

Excerpti. Valesian.

XXIV. CAVARUS, Gallorum regulus Thraciam incolentium, cum regia indole ac magnitudine animi præditus esset, et mercatoribus in Pontum na-

vigantibus securitatem magnam præstitit, et Byzantiis in bello adversus Thracas ac Bithynos magno adjumento fuit.

\*

A. U. 541.

3 Πολύβιος ἐν ὁγδόῃ Ἱστοριῶν, Καύαρος, φησὶν, ὁ corrumpi-  
Γαλάτης, ὃν τ' ἄλλα ἀνὴρ ἀγαθός, ὑπὸ Σωστράτου tur ab as-  
τοῦ κόλακος διστρέφεται, ὃς ἦν Χαλκηδόνιος τὸ γένος. sentatore.

## VII.

## RES ANTIOCHI AD URBEM ARMOSATAM.

\*

\*

\*

xxv. ΞΕΡΞΟΥ βασιλεύοντος πόλειος Ἀρμόσατα, ἡ Xerxes,  
κεῖται πρὸς τῇ Καλῇ πεδίῳ καλουμένη, μέσον Εὐφρά- regulus  
του καὶ Τίγριδος, ταύτῃ τῇ πόλει παραστρατοπεδεύσας Armosatæ,  
Ἀντίοχος ὁ βασιλεὺς, ἐπεβάλετο πολιορκεῖν αὐτήν.  
2 θεωρῶν δὲ τὴν παρασκευὴν τοῦ βασιλείως ὁ Ξέρξης, τὸ  
μὲν πρῶτον αὐτὸν ἐκποδὼν ἐποίησε· μετὰ δὲ τινα χρόνον  
δείσας, μὴ, τοῦ βασιλείου κρατηθέντος ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν,  
καὶ τᾶλλα τὰ κατὰ τὴν βασιλείαν αὐτῷ διατραπῇ,  
μετεμελήθη καὶ διατίμωτο πρὸς τὸν Ἀντίοχον, φάσκων,  
3 βούλεισθαι συνελθεῖν εἰς λόγους. Οἱ μὲν οὖν πιστοὶ τῶν  
φίλων, οὐκ, ἔφασκον, δεῖν προῖσθαι τὸν νειανίσκον,  
ἴλασθαι εἰς χεῖρας· ἀλλὰ συνεβούλευον, κυριεύσαντα  
τῆς πόλεως, Μιθριδάτῃ παραδοῦναι τὴν δυναστείαν,  
ὃς ἦν υἱὸς τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ κατὰ φύσιν. Ὁ δὲ

ἢ λατὼν maluerat Relakius. λατὼν (casu-ne, nescio, an consilio) est in edit. Lipsiensis, quod verius videtur, hac notione, *privatim cum rege colloquens*.

Athenæus Lib. VI. c. 13.

POLYBIUS *Libro Historiarum octavo* scribit: Cæsarum, Gallum, cum alioquin vir bonus fuisset, ab assentatore Sostrato, genere Chalcedonio, depravatam esse.

## VII.

Excerpt. Valerian.

xiv. CUM Antiochus, castris positis ad *Armosatam*, (urbs est inter Euphratem et Tigridem sita, in campo qui *Pulcer* dicitur) obsidionem urbis pararet; Xerxes, illius urbis regulus, intellecto regis apparatu, primum quidem fuga sibi consuluit. Postea vero, veritus, ne occupata ab hostibus regia,

et reliquæ regni partes consternerentur: consilium suum damnavit, legatisque ad Antiochum missis, libenter cum eo collocuturum se esse, dixit. Igitur fidissimi quidem amici Antiocho aiebant, *dimittendum non esse juvenem, quem in potestate haberent; sed, occupata urbe ejus, imperium Mithridati, sororis Antiochi filio, tradendum esse.* At rex,

OL. 141. 3. βασιλεὺς τούτων μὲν οὐδενὶ προσέσχε· μεταπεμψά-  
 in regno  
 confirmatur  
 ab Antio-  
 cho. μενος δὲ τὸν νεανίσκον, διελύσατο τὴν ἔχθραν, ἄφῃκε  
 δὲ τὰ πλεῖστα τῶν χρημάτων, ἃ συνέβαινε τὸν πατέρα  
 προσοφείλειν αὐτῷ τῶν φόρων. λαβὼν δὲ παραχρῆμα  
 τριακόςια τάλαντα παρ' αὐτοῦ καὶ χιλίους ἵππους καὶ  
 χιλίους ἡμιόνους μετὰ τῆς ἐπισκευῆς, τὰ τε κατὰ τὴν  
 ἀρχὴν ἅπαντα κατέστησε, καὶ, συνοικίσας αὐτῷ τὴν  
 ἀδελφὴν Ἀντιοχίδα, πάντας τοὺς ἐκείνων τῶν τότε  
 ἐψυχαγώγησε καὶ προσεκαλίσσατο, δόξας μεγαλοψύ-  
 χως καὶ βασιλικῶς τοῖς πρᾶγμασι κεχρῆσθαι.

## VIII.

## BELLUM HANNIBALICUM.

*Tarentum proditur Hannibali.*

\* \* \*

OL. 141. 4.  
 A. U. 542.  
 Philemenus  
 et Nico  
 agunt cum  
 Hannibale.  
 Philemenus  
 et Nico.  
 \* XXVI. Το μὲν οὖν πρῶτον, ὡς ἐπ' ἐξοδίαν ὀρμήσαντες  
 ἐκ τῆς πόλεως, καὶ συνεγείσαντες τῇ παρεμβολῇ τῶν  
 Καρχηδονίων νυκτὸς, ἄλλοι μὲν συγκαθίπτες εἰς τινα  
 τόπον ὑλώδη παρὰ τὴν ὁδὸν, ἔμειναν· ὁ δὲ Φιλῆμενος  
 καὶ Νίκων προσῆλθον πρὸς τὴν παρεμβολήν. τῶν δὲ  
 φυλάκων ἐπιλαβομένων αὐτῶν, ἀνήγοντο πρὸς τὸν Ἀντί-  
 ξαν, οὐδὲν εἰπόντες, οὔτε πόθεν, οὔτε τίνες ἦσαν· αὐτὸ  
 δὲ μόνον τοῦτο δηλοῦντες, ὅτι θέλουσι τῷ στρατηγῷ

\* Titulus in ora Cod. Urb. est : Περὶ ἀλώσεως Τάραντα.

posthabito eorum consilio, evocato ad  
 se juveni inimicitiam condonavit, ac  
 tributorum, quæ ab illius patre debe-  
 bantur, maximam ei partem remisit:  
 acceptisque protinus trecentis talentis,  
 ac mille equis totidemque mulis una  
 cum ornamentis ac phaleris, regnum

ejus ipse ordinavit: et copulata eidem  
 sorore *Antiochide*, omnes harum regio-  
 num incolas ad sui amorem allexit  
 sibi que conciliavit; quum magna ac  
 prorsus regio animo in his usus esse  
 videretur.

## VIII.

*Excerpt. antig. ex Lib. VIII. cap. 19—29.*

xxvi. PRINCIPIO ita egressi sunt  
 urbem, tamquam expeditionem aliquo  
 susciperent: dein, ubi noctu haud pro-  
 cul Carthaginiensium castris abessent,  
 ceteri in silvorum quemdam prope  
 viam locum se abdentes, ibi manse-

runt; *Philmenus* vero et *Nico* ad ca-  
 stra propius accesserunt. Hi a custo-  
 diis Punicis comprehensi, ad Hanni-  
 balem sunt deducti, quum nihil quid-  
 quam dixissent, nec quinam essent,  
 nec unde, sed hoc solum significas-

3 συμμίζαι. ταχὺ δὲ πρὸς τὸν Ἀννίβαν ἵπαναχθέντες A. U. 542.  
 4 ἔφασαν, αὐτῷ κατ' ἰδίαν βούλεισθαι διαλεχθῆναι. Τοῦ  
 δὲ καὶ λίαν ἐτοίμως προσδεξαμένου τὴν ἔντευξιν, ἀπειλο-  
 γίζοντο περὶ τε τῶν καθ' ἑαυτοὺς καὶ περὶ τῶν κατὰ  
 τὴν πατρίδα, πολλὰς καὶ ποικίλας ποιούμενοι κατη-  
 γορίας Ῥωμαίων, χάριν τοῦ μὴ δοκεῖν ἀλόγως ἁμβαι-  
 5 νειν εἰς τὴν ὑποκειμένην πρᾶξιν. Τότε μὲν οὖν Ἀννίβας  
 ἐπαινέσας, καὶ τὴν ὁρμὴν αὐτῶν φιλανθρώπως ἀπο-  
 δεξάμενος, ἐξέπεμψε, συνταξάμενος παραγίγνεσθαι καὶ  
 6 συμμιγνύναι κατὰ τάχος αὐτῷ πάλιν. κατὰ δὲ τὸ Pecora vo-  
 παρὸν ἐκέλευσε, τὰ πρῶτα τῶν ἐξελαθέντων <sup>l</sup>πρωὶ θρεμ-  
 μάτων, καὶ τοὺς ἅμα τούτοις ἄνδρας, ἐπειδὴν ἱκανὸν-  
 ἀποσχῶσι τῆς παρεμβολῆς, περιελασασμένους εὐθαρσῶς  
 ἀπαλλάττεσθαι· περὶ γὰρ τῆς ἀσφαλείας αὐτῷ μελή-  
 7 σειν. ἐποίει δὲ τοῦτο, βουλόμενος αὐτῷ μὲν ἀναστροφὴν  
 δοῦναι πρὸς τὸ πολυπραγμονῆσαι τὰ κατὰ τοὺς νεανί-  
 σκους· ἐκείνοις δὲ πίστιν παρασκευάζειν πρὸς τοὺς  
 πολίτας, ὡς ἀπὸ τοῦ κρατίστου ποιουμένοις τὰς ἐπὶ  
 8 τὰς ληστείας ἐξόδους. Πραξάντων δὲ τῶν περὶ τὸν  
 Νίκανα τὸ παραγγελθὲν, ὁ μὲν Ἀννίβας περιχαρὴς ἦν,  
 διὰ τὸ μόλις ἀφορμῆς ἐπιληφθαι πρὸς τὴν προκειμένην  
 9 ἐπιβολήν· οἱ δὲ περὶ τὸν Φιλήμενον ἐτι μᾶλλον παρώρ-  
 μηντο πρὸς τὴν πρᾶξιν, διὰ τὸ καὶ τὴν ἔντευξιν ἀσφαλῶς

<sup>a</sup> ἡμδαίνυ dedit Urb. Vulgo ἡμδαίνυ.  
 περιελασάτων daret Urb. Ceteri vulgo περιελασάτων.

<sup>b</sup> πρωὶ ex conject. correxi, cum

sent, convenio opus esse imperatore. Igitur ad Hannibalem protinus deducti, velle se privatim cum eo colloqui, dixere. Qui quum prompta statim voluntate eos ad colloquium admisisset, cum de se, tum de sua patria longam orationem orsi, multa ac varia in Romanos criminatione sunt usi, ne sine causa ad ea, quae parabant, suscipienda viderentur accessisse. Et tunc quidem Hannibal, postquam gratum sibi esse ipsorum consilium ostendisset, benigneque eos appellasset, laudatos dimisit, dato mandato, ut quam primum reversi iterum de hoc negotio secum agerent. In praesentia jubet, ut, ubi longius paullo e castris essent

progressi, prima ex pecoribus, quam mane pastum fuerint propulsa, una cum viris abigerent, atque ita sine ullo metu ad suos redirent: sibi securitatem ipsorum fore curae. Faciebat hoc Hannibal, ut daretur tempus, sibi quidem, ad inquirendum accuratius de juvenum consilio; ipsis vero, ad fidem civibus faciendam, absque ullo dolo malo praedatum se exire. Ut erat praecceptum, ita fecerunt Nico et Philomenus. Itaque exultare gaudio Hannibal, quod perficiendi sui incepti facultas aliquando tandem sibi esset oblata: et juvenes quoque perducendi ad exitum, quae agebant, cupiditate eo magis incendi, quod eo collocuti erant

ΟΙ. 141. 4. γυγονίαι, καὶ τὸν Ἀνίβαν εὐρηκίαι πρόθυμον, ἔτι δὲ τὴν τῆς λείας δαψιλίαν ἰκανὴν αὐτοῖς πίστιν παρεσκευαπέναι πρὸς τοὺς ἰδίους. Ὅτε οὖν τὰ μὲν ἀποδόμνοι, τὰ δ' εὐωχούμενοι τῆς λείας, οὐ μόνον ἐπιστεύοντο παρὰ τοῖς Ταραντίνοις, ἀλλὰ καὶ ζηλωτὰς ἔσχον οὐκ ὀλίγους.

XXVII. Μετὰ δὲ ταῦτα ποιησάμενοι δευτέραν ἔξοδον, καὶ παραπλησίως χειρίσαντες τὰ κατὰ μέρος, αὐτοὶ τε τοῖς περὶ τὸν Ἀνίβαν ἔδοσαν πίστει, καὶ παρ' ἐκείνων ἔλαβον, ἐπὶ τούτοις. Ἐφ' ᾧ Ταραντίνους ἐλευθερώσειν, καὶ μήτε φόρους ἐπράξισθαι κατὰ μηδὲνα τρόπον, μήτ' ἄλλο μηδὲν ἐπιτάξειν Ταραντίνοις Καρχηδονίους· τὰς δὲ τῶν Ῥωμαίων οἰκίας καὶ καταλύσεις, ἐπειδὴν κρατήσωσι τῆς πόλεως, ἐξῆναι Καρχηδονίους διαπραΐζειν. Ἐποιήσαντο δὲ καὶ σύνθημα τοῦ παραδέχισθαι σφῶς τοὺς φύλακας ἐτοίμως εἰς τὴν παρεμβολήν, ὅτ' ἔλθοιεν. Ὡν γενομένων, ἔλαβον ἐξουσίαν εἰς τὸ καὶ πλειονάκις συμμιγνύναι τοῖς περὶ τὸν Ἀνίβαν· ποτὲ μὲν ὥς ἐπ' ἐξοδίαν, ποτὲ δὲ πάλιν ὥς ἐπὶ κυνηγίαν ποιοῦμενοι τὰς ἐκ τῆς πόλεως ἐξόδους. Ταῦτα δὲ διαρμυσάμενοι πρὸς τὸ μέλλον, οἱ μὲν πλείους ἐπιτήρουν τοὺς καιροὺς, τὸν δὲ Φιλήμενον ἀπείταξαν ἐπὶ τὰς κυνηγίας. διὰ γὰρ τὴν ὑπερβάλλουσαν ἐπὶ τοῦτο τὸ δ

Pactum  
proditorum  
cum Han-  
nibale.

Philemenus  
venator.

ἢ Particulam ὅν, qua carent vulgo omnes, adjeci ex conject. ἢ ἀποδόμνοι ex Urb. restitui, pro vulgato ἀποδόμνοι. ἢ ἐπράξισθαι correxit Casaub. ἐπράξισθαι Herv. cum MStis. ἢ Alii vulgo ἐπείταξαν.

impune cum hoste, et promptum paratumque Hannibalis animum invenerant: ad hæc, quod præda, quam largam abegerant, luculentam fidem sibi apud suos conciliasset. Tunc igitur partem prædæ vendentes, partem convivii absumentes, non solum Tarentinis fidem suam probarunt, verum etiam ad facti sui æmulationem multos excitarunt.

XXVII. Post hæc altera excursione suscepta, quum similiter, ut ante, omnia fecissent, data et invicem accepta ab Hannibale fide, ita sanxerunt: Tarentinos ab Hannibale liberatum iri, nullum omnino Pænos ab eis vectigal

exacturos, neque rem ullam aliam ipsis imperaturos. Potestatem fore Pænis, urbe capta, Romanorum domos ac diversoria diripiendi. Convenit et de tessera inter ipsos, quam si ederent Tarentini, sine mora, quoties venirent, excubis ipsos intra castra essent admesuræ. Hac ratione adeundi amplius Hannibalis facta eis potestas est, quum modo sic urbe egredierentur, quasi in hosticum excursuri, modo tamquam venaturi. His ita constitutis provisisque in posterum, dum ceteri occasionibus imminabant, Philemeno dant partes venatum exeundi. Quia enim ei studio supra modum

- μίρος επιθυμίαν ἦν ὑπὲρ αὐτοῦ διάληψις, ὥς οὐδὲν A. U. 342.  
 προὔργιαίτερον ποιουμένου κατὰ τὸν βίον τοῦ κυνηγετῶν.  
 7 διὸ τούτῳ μὲν ἐπέτρεψαν, ἐξιδιάσασθαι διὰ τῶν ἀλι-  
 σκομένων θηρίων πρῶτον μὲν τὸν ἐπὶ τῆς πόλεως τετα-  
 γμένον Γάϊον Δίβιον, δεύτερον δὲ τοὺς φυλάττοντας τὸν C. Livius,  
 πυλῶνα, τὸν ὑπὸ τὰς Τημενίδας προσαγορευομένας præfectus  
 \* πύλας. "Ὁς παραλαβὼν τὴν πίστιν ταύτην, καὶ τὰ præsidii  
 μὲν αὐτὸς κυνηγετῶν, τῶν δ' ἐτοιμαζομένων αὐτῷ δι' Rom.  
 Ἀννίου συνειχῶς εἰσέφερε τῶν θηρίων· ὣν τὰ μὲν ἐδίδου  
 τῷ Γαίῳ, τὰ δὲ τοῖς ἐπὶ τοῦ πυλῶνος, χάριν τοῦ τὴν  
 9 ῥινοπύλῃν ἐτοιμῶς ἀνοίγειν αὐτῷ· τὸ γὰρ πλεῖον ἐποι-  
 εῖτο τὰς εἰσόδους καὶ τὰς ἐξόδους νυκτὸς, προφάσει μὲν  
 χράμενος τῷ φόβῳ τῶν πολεμίων, ἀρμοζόμενος δὲ πρὸς  
 10 τὴν ὑποκειμένην πρόθεσιν. Ἦδη δὲ κατεσκευασμένου  
 τοιαύτην συνήθειαν τοῦ Φιλημένου πρὸς τοὺς ἐπὶ τῆς  
 πύλης, ὥστε μὴ διαπορεῖν τοὺς φυλάττοντας, ἀλλ'  
 ὁπότε προσεγγίσας τῷ τείχει προσυρῖζαι νυκτὸς, εὐθέως  
 11 ἀνοίγεσθαι τὴν ῥινοπύλῃν αὐτῷ· τότε παρατηρήσαντες  
 τὸν ἐπὶ τῆς ἡ πόλεως ἄρχοντα τῶν Ῥωμαίων, ἰὰφ Convivium  
 ἡμέρας μέλλοντα γίνεσθαι μετὰ πλείονων ἐν τῷ προσ- in Museo.  
 αγορευομένῳ Μουσειῷ σύνεγγυς τῆς ἀγορᾶς, ταύτην  
 ἐτάξαντο τὴν ἡμέραν πρὸς τὸν Ἀννίον.

XXVIII. Ὁ δὲ πάλαι μὲν ἐπεπόριστο σπῆψιν ὥς Morbum  
 simulat  
 Hannibal.

Ἔ Aut κατὰ τὰς Τάριν. &c. aut ἐπὶ τῆς Τημενίδας προσαγορευομένης πύλης voluit Reiskius. ἡ πόλις correxit Casaub. πύλης mendose Herv. cum MStis.  
 ἰ ἀφ' ἡμέρας correxi cum Reisk. Vulgo h. l. omnes ἐφ' ἡμέρας.

erat deditus, vulgo omnes opinaban-  
 tur, venatione ipsum per omnem vi-  
 tam antiquius nihil habere. Propter-  
 ea datum ipsi negotium est, ut fera-  
 tum, quas caperet, carnibus *Caio*  
*Livium* urbis præfectum ante omnes  
 sibi conciliaret, deinde custodum sta-  
 tionem, ad portam *Temenidem*, quam  
 vocant, excubantem. *Philemenus*, has  
 partes in se suscipiens, subinde ali-  
 quam vel a se captam in venatione  
 feram, vel ab *Hannibale* ipsi præpa-  
 ratam, in urbem inferebat; illatorum-  
 que partem *Caio* donabat, partem por-  
 τᾶς custodibus, ut portulam promte  
 sibi aperirent: nocte enim ut pluri-  
 mum et ingrediebatur et egrediebatur,

specie quidem propter metum ho-  
 stium; re autem ipsa, quod negotio  
 instituto sese accommodabat. Ubi  
 jam eo consuetudinis *Philemenus* venit  
 cum statione, ut nihil dubitarent cu-  
 stodes, sed, quoties ille noctu muro  
 appropinquans sibi signum dedisset,  
 portulam e vestigio ei aperirent; quum  
 diem observassent proditores, quo præ-  
 fectus Romani præsidii, quod in urbe  
 erat, tempestivo convivio cum pluri-  
 bus in *Museo* (id loci nomen est, fo-  
 rum attingentis) esset interfuturus;  
 illum cum *Hannibale* diem constitue-  
 runt.

XXVIII. Pœnus, qui jam ante vale-  
 tudinis adversæ eausam excogitaverat,

ΟΙ 141. 4. ἀρρώστων, χάριν τοῦ μὴ θαυμάζειν ἀκούοντας τοὺς  
 Ῥωμαίους, ὡς καὶ πλείω χρόνον ἐπὶ τῶν αὐτῶν τόπων  
 ποιεῖται τὴν διατριβήν. τότε δὲ καὶ μᾶλλον προσε-<sup>2</sup>  
 ποιεῖτο τὴν ἀρρώστίαν, ἀπείχε δὲ τῷ στρατοπέδῳ τριῶν  
 ἡμερῶν ὁδὸν τοῦ Τάραντος. Ἦκοντος δὲ τοῦ καιροῦ,<sup>3</sup>  
 παρῆσεν αὐτὸς ἐκ τε τῶν ἰππέων καὶ τῶν πεζῶν τοὺς  
 διαφύροτας εὐκνησίᾳ καὶ τόλμῃ, περὶ μυρίους ὄντας  
 τὸν ἀριθμὸν, παρήγγειλε τεττάρων ἡμερῶν ἔχειν ἰφόδια.  
 ποιησάμενος δὲ τὴν ἀναζυγὴν ὑπὸ τὴν ἰωθιῖν, ἐχρῆτο<sup>4</sup>  
 τῇ πορείᾳ συντόμως. τῶν δὲ Νομαδικῶν ἰππέων εἰς ὀγδο-  
 ἡκοντα προχειρισάμενος, ἐκίλευε προπορεύεσθαι τῆς δυ-  
 νάμεως εἰς τριάκοντα σταδίους, καὶ τοὺς παρὰ τὴν ὁδὸν  
 τόπους ἐξ ἑκατέρου τοῦ μέρους ἐπιτρέχειν· ἵνα μηδεὶς<sup>5</sup>  
<sup>k</sup>κατοπτύσῃ τὴν ὅλην δύναμιν, ἀλλ' οἱ μὲν ὑποχείριοι  
 γίγνοιτο τῶν διακιπτόντων, οἱ δὲ διαφυγόντες ἀναγ-  
 γέλοιεν εἰς τὴν πόλιν, ὡς ἐπιδρομῆς οὐσας ἐκ τῶν  
 Νομάδων. Ἀποσχόντων δὲ τῶν Νομάδων ὡς ἑκατὸν ὁ  
 εἴκοσι σταδίους, ἰδειπνοποιήσατο παρὰ τινα δυσσύν-  
 οπτον καὶ φαραγγώδῃ ποταμόν. καὶ συναβροίσας<sup>7</sup>  
 τοὺς ἡγεμόνας, κυρίως μὲν οὐ δισσάφει τὴν ἐπιβολήν·  
 ἀπλῶς δὲ παρεκάλει, πρῶτον μὲν ἄνδρας ἀγαθοὺς  
 γίγνεσθαι πάντας, ὡς οὐδέποτε μειζρόνων αὐτοῖς ἄθλων  
 ὑποκειμένων· δεύτερον δὲ, συνέχειν ἕκαστον τῇ πορείᾳ<sup>8</sup>

Tarentum  
 progreditur.

<sup>k</sup> κατοπτύσῃ correxi cum Reisk. Vulgo omnes κατοπτύσῃ.  
 Casaub. inivit MSStis. <sup>m</sup> ὡς τὴν πόλιν edd. cum Med.

<sup>1</sup> ἀναγγέλλουσιν  
<sup>n</sup> τῶν malim  
 cum Reisk.

ne mirarentur Romani, cum audirent, ipsum eodem loci diuturniorem moram trahere, tunc magis etiam ægritudinem simulavit: distabant autem ejus castra a Tarento dierum trium itinere. Ubi statutus dies advenit, decem fere millibus peditum atque equitum præparatis, qui velocitate et audacia præstabant; ut quatuor dierum parata cibaria haberent, ipsis imperat. Quarta deinde noctis vigilia motis signis, raptim agmen ducere institit. Numidicis equitibus ad octuaginta selectis, præcepit, ut stadia circiter xxx antecederent exercitum, et loca omnia circa vias incursarent, ne

quis forte universas copias cerneret; sed quicumque in eos incidissent, partim caperentur, partim, ubi evasis- sent, Tarentum afferrent nuncium, quasi Numidarum ea esset procuratio. Qui ut quindecim ferme millium spatio ab urbe aberant, Hannibal propter flumen cœnat, oculis hominum prope ereptum, quod per convallem præruptam et confragosam labitur. Ibi ducibus congregatis, non ille quidem consilium suum diserte aperuit; tantum monuit, ut viros fortes se omnes præberent, quippe majora ipsis numquam proposita fuisse præmia: deinde, ut excedere ordinem agminis νεώτερον

τοὺς ὕφ' αὐτὸν ταττομένους, καὶ πικρῶς ἐπιτιμᾶν τοῖς Α. Ὑ. 542. 9 καθόλου παρεπβαίνουσιν ἐκ τῆς ἰδίας τάξεως· τελευταῖον δὲ, προσέχειν τὸν νοῦν τοῖς παραγγελλομένοις, καὶ μηδὲν ἰδιοπραγεῖν, πάρεξ τῶν προσταττομένων. 10 Ταῦτ' εἰπὼν, καὶ διαφεῖς τοὺς ἡγεμόνας, ἐκίνει τὴν ὁ πρωτοπορεῖαν, κνέφατος ἄρτι Ῥγενομένου· σπουδάζων <sup>Phillemenus</sup> συνάψαι τῷ τείχει περὶ μέσας νύκτας, καθηγεμόνα <sup>dux itineris.</sup> τὸν Φιλήμενον ἔχων, καὶ παρσπευακῶς σὺν ἄγρειον αὐτῷ πρὸς τὴν διατεταγμένην χρεῖαν.

XXIX. Τῷ δὲ Γαίῳ τῷ Λίσιῳ, γενομένῳ μετὰ τῶν <sup>Livii com-</sup> συνηθῶν ἀφ' ἡμέρας ἐν τῷ Μουσείῳ, κατὰ τὴν τῶν <sup>potatio in</sup> νεανίσκων πρόληψιν, καὶ σχεδὸν ἤδη τοῦ πότου τὴν <sup>Museo,</sup> ἀκμαιοτάτην ἔχοντας διάθεσιν, προσαγγέλλεται περὶ 2 δυσμᾶς ἡλίου, τοὺς Νομάδας ἐπιτρέχειν τὴν χώραν. ὁ δὲ πρὸς μὲν αὐτὸ τοῦτο διανοήθη, καὶ καλίσσας τινὰς τῶν ἡγεμόνων, συνέταξε, τοὺς μὲν ἡμίσεις τῶν ἰππέων, ἑξελθόντας ὑπὸ τὴν ἰωβινήν, κωλύσαι τοὺς ἑκακοποι- οῦντας τὴν χώραν τῶν πολεμίων· τῆς γε μὴν ὅλης 3 πρᾶξεως διὰ ταῦτα καὶ μᾶλλον ἀνύποκτος ἦν. Οἱ δὲ περὶ τὸν Νίκωνα καὶ Τραγίσκον, ἅμα τῷ σκότος γενέσθαι, συναθροισθέντες ἐν τῇ πόλει πάντες, ἐτήρουν 4 τὴν ἐπάνοδον τῶν περὶ τὸν Λίσιον. τῶν δὲ ταχέως ἔξαναστάντων διὰ τὸ γεγονέναι τὸν πότον ἀφ' ἡμέρας, οἱ μὲν ἄλλοι πρὸς τινὰ τόπον ἀποστάντες ἔμενον· τινὲς

ὁ πρωτοπορεῖαν Suid. Ῥ γενομένου Suid. ἑκακοποιῶντας τὴν χώραν Duo posteriora verba, quæ vulgo absunt, dedit Urb.

*morum palerentur; sed cunctos hac aut illuc divertentes acerbè increparent: postremo, intenti ad imperia accipienda essent, neu quid, nisi imperatoris jussu, proprio consilio facerent.* Hæc locutus, ducibusque dimissis, ubi jam contenebravit, primum agmen movit; id studens, ut ad muros circa mediam noctem perveniret. Habuit autem itineris ducem *Phillemenus*; cui ad ea perficienda, quæ fuerat jussus, aprum præparaverat.

XXIX. Circa solis occasum *Cato Livio*, qui, ut juvenes fuerant opinati, de die in *Museum* cum amicis convitaturus venerat, renunciat, poculis

tunc cum maxime ferventibus, *Numidas agrum populari.* Ille hoc unum animo reputans, vocatis nonnullis ducum edicit, ut pars dimidia equitum luce prima exiret, ad arcendum populationibus agrorum hostem: ceterum de universa *Pœni* molitione ut eo minus etiam suspicaretur, hic ipse nuncius effecit. *Nico, Tragiscus*, et alii, simulac tenebræ sunt obortæ, intra urbem omnes congregati, *Livii* ejusque sociorum reditum a convivio observabant. Qui quum mature a mensa surrexissent, quoniam de die ad discumbendum convenerant; juvenum alii quemdam in locum secesserunt,

XXX. Τὰ δὲ συγκείμενα τοῖς νειανίσκοις ἦν πρὸς Α. Υ. 842.  
 2 τοὺς Καρχηδονίους· τὸν μὲν Ἀντίσαν ἴδαι, συνάψαντα  
 τῇ πόλει κατὰ τὴν ἀπὸ τῆς μισογαίου, πρὸς ἑὸν δὲ  
 κειμένην πλευρὰν, ὡς ἐπὶ τὰς Τημενίδας προσαγορευο- Temenis  
 μένας πύλας, ἀνάψαι πῦρ ἐπὶ τοῦ τάφου, τοῦ παρὰ porta.  
 μὲν τισιν Ῥακίνθου προσαγορευομένου, παρὰ δὲ τισιν Hyacinthi  
 3 Ἀπόλλωνος Ῥακίνθου· τοὺς δὲ περὶ τὸν Τραγίσκον, tumulus.  
 ὅταν ἴδωσι τοῦτο γιγνόμενον, ἔνδοθεν ἀντιπυρρεῦσαι.  
 4 τούτου δὲ συντελισθέντος, σβῆσαι τὸ πῦρ ἴδαι τοὺς περὶ  
 τὸν Ἀντίσαν, καὶ βάδην ποιῆσθαι τὴν πορείαν ὡς ἐπὶ  
 5 τὴν πύλιν. Ὡς διατεταγμένων, οἱ μὲν νειανίσκοι δια-  
 πορευθέντες τὸν οἰκούμενον τόπον τῆς πόλεως, ἦγον ἐπὶ  
 6 τοὺς τάφους. Τὸ γὰρ πρὸς ἑὸν μέρος τῆς τῶν Ταραν- Tarentino-  
 τῶν πόλεως μνημάταν ἐστὶ πλήρης, διὰ τὸ τοὺς τελευ- rum sepul-  
 τήσαντας ἔτι καὶ νῦν θάπτεσθαι παρ' αὐτοῖς πάντας cra in urbe.  
 7 ἐντὸς τῶν τειχῶν, κατὰ τι λόγιον ἀρχαῖον. Φασὶ γὰρ,  
 χρεῖσθαι τὸν θεὸν τοῖς Ταραντίνοις· ἄμεινον καὶ λῶϊον  
 ἔσεσθαι σφισι ποιουμένοις τὴν οἴκησιν μετὰ τῶν πλει-  
 8 ὄνων· τοὺς δὲ, νομίσαντας αἰὶ οἰκήσειν οὕτως ἄριστα  
 κατὰ τὸν χρησμόν, εἰ καὶ τοὺς μετηλλαχότας ἐντὸς  
 τοῦ τείχους ἔχοιεν, διὰ ταῦτα θάπτειν ἔτι καὶ νῦν τοὺς  
 9 μεταλλάξαντας ἐντὸς τῶν πυλῶν. Οὐ μὲν, ἀλλ' οἱ Pythionici  
 γε προειρημένοι, παραγερόμενοι πρὸς τὸν τοῦ Πυθιονίου sepulcrum.  
 10 τάφου, ἐκαραδόκουν τὸ μέλλον. συνεγγισάντων δὲ τῶν  
 περὶ τὸν Ἀντίσαν, καὶ πραξάντων τὸ συνταχθῆναι ἅμα

XXX. Rei agendæ ordo hic erat com-  
 positus inter juvenes et Pænos. Opor-  
 tebat, ut Hannibal urbi copias admo-  
 veret a parte orientem spectante, qua  
 e mediterranea regione versus *Temeni-*  
*dem* quam vocant *portam* itur: deinde,  
 ut e *tumulo*, quem alii *Hyacinthi*, alii  
*Apollinis Hyacinthi* indigetant, igne  
 accenso flammam ederet: quæ post-  
 quam a *Tragisco* ejusque sociis esset  
 visa, ipsi quoque ex urbe signum erant  
 igne reddituri. His rite confectis,  
*Hannibalem* ad portam pede presso  
 tendere oportebat. Ista igitur quum  
 ita convenissent, juvenes habitatam  
 urbis partem emensi, ad *sepulcrum*  
 venerunt. Nam quia *Tarentini*, ex  
 veteri quodam oraculo, mortuorum

cadavera intra muros condunt (quod  
 hodie etiam fit,) tota urbis illorum  
 pars, quæ orientem solem respicit,  
 monumentorum est plena. Fertur  
 enim hæc olim Tarentinis a deo sors  
 fuisse edita: *melius ipsis magisque ex*  
*animi sententia res cesserat, si habita-*  
*rent cum pluribus.* Quo facto, existi-  
 masse eos, tum demum *beatissimam*  
*sibi, ex oraculi mente, sedem in urbe*  
*fore, quando etiam fato functos intra*  
*mania recepissent:* quapropter etiam  
 nunc intra portas mortuos sepeliri.  
 Ceterum dicti juvenes, ut ad sepul-  
 crum *Pythionici* venire, quid futurum  
 esset, opperiebantur. Ubi vero jam  
 propius accessit *Hannibal*, et omnia,  
 de quibus convenerat, egit; simul

Ol. 141. 4. τῶν τὸ πῦρ ἰδεῖν οἱ περὶ τὸν Νίκωνα καὶ Τραγίσκον, ἀναβαρρήσαντες ταῖς ψυχαῖς, καὶ τὸν παρ' αὐτῶν πυρρὸν ἀναδείξαντες, ἐπεὶ τὸ παρ' ἐκείνων πῦρ πάλιν ἰσῶν ἀποσβεινόμενον, ὤρμησαν ἐπὶ τὴν πύλην μετὰ δρόμου καὶ σπουδῆς· βουλόμενοι φθάσαι φονεύσαντες<sup>11</sup> τοὺς ἐπὶ τοῦ πυλῶνος τεταγμένους, διὰ τὸ συγκεῖσθαι, "σχολῇ καὶ βᾶδην ποιεῖσθαι τὴν πορείαν τοὺς Καρχηδονίους. Εὐροήσαντος δὲ τοῦ πράγματος, καὶ προκα-<sup>12</sup> ταληφθέντων τῶν φυλαττόντων, οἱ μὲν ἐφόνευσαν τούτους, οἱ δὲ δίοκτον τοὺς μοχλοῦς. ταχὺ δὲ τῶν πυλῶν<sup>13</sup> ἀνοιχθεῖσιν, πρὸς τὸν δέοντα καιρὸν ἦκον οἱ περὶ τὸν Ἀντίβαν, κεχρημένοι τῇ πορείᾳ συμμέτρως, ὥστε μηδεμίαν ἐπίστασιν γενέσθαι παρόδου ἐπὶ τὴν πόλιν.

Tarentum  
Hannibal  
intrat.

XXXI. Γενομένης δὲ τῆς εἰσόδου κατὰ τὴν πρόθεσιν ἀσφαλοῦς καὶ τελείως ἀβορύβου, δόξαντες ἡνύσθαι σφίσι τὸ πλεῖστον τῆς ἐπιβολῆς, λοιπὸν αὐτοὶ μὲν εὐθαρσῶς ἤδη προῆγον ἐπὶ τὴν ἀγορὰν κατὰ τὴν πλατεῖαν τὴν ἀπὸ τῆς Βαθείας ἀναφέρουσιν τοὺς γε μὴν ἰκτεῖς<sup>2</sup> ἀπέλιπον ἐκτὸς τοῦ τείχους, ὄντας οὐκ ἐλάττους δισχίλιων, θέλοντες ἐφιδρεῖαν αὐτοῖς ὑπάρχειν ταύτην πρὸς τε τὰς ἔξωθεν ἐπιφανείας, καὶ πρὸς τὰ παράλογα τῶν ἐν ταῖς τοιαύταις ἐπιβολαῖς συμβαινόντων. Ἐγγίσαντες<sup>3</sup> δὲ τοῖς περὶ τὴν ἀγορὰν τόποις, τὴν μὲν δύναμιν ἐπέστησαν κατὰ πορείαν· αὐτοὶ δὲ τὰ κατὰ τὸν Φιλήμενον

<sup>1</sup> Articulum τὸ, qui abest vulgo, adscivi ex Urb.

σχολῇ καὶ βᾶδην. Priorem conjunct. delevi cum Reiskio.

<sup>2</sup> Vulgo omnes καὶ

ignem viderunt *Nico et Tragiscus*, animis denuo confirmatis facem ipsi quoque suam attollunt: deinde extinctam a Pœno flammam animadvertentes, curriculo ad portam contendunt, ut excubantem in ejus vestibulo stationem prius occiderent, quam eodem Carthaginienses pervenirent, qui ex compacto lente et presso gradu erant iter acturi. Re feliciter peracta, custodibus oppressis, alii miseros obtruncare, alii vectes effringere. Nec mora, aperiuntur portæ: et ipso plane quo oportuit momento adest *Hannibal*, cum tempore iter ea dexteritate comensus, ut ejus ad urbem adventus omnes falleret.

XXXI. Pœnus tuto et plane sine ullo tumultu, ut proposuerat, urbem ingressus, rem multo maxima ex parte jam sibi confectam ratus, de cetero bonæ spei plenus, per latam illam viam, quæ ex illa, quam *Bathcam* vocant, ad superiora urbis ducit, forum cum suis petit. Equites (ii erant ad duo millia) extra portam reliquit, ut id sibi paratum esse subsidium, si quis extra urbem hostis aliunde apparuisset, sive aliquid parum provisum, quod fieri amat in talibus inceptis, repente accidisset. Postquam ad ea loca ventum, quæ sunt circa forum, subsistere agmen jubet *Hannibal*: ipse enim *Philæmeno* quid actum casset, sol-

ἱκαραδόκου, δεδιότες, πῶς σφίσι προχωρήσει καὶ τοῦτο <sup>A. U. 542.</sup>  
 4 τὸ μέρος τῆς ἐπιβολῆς. "Ὅτε γὰρ ἀνάψαντες τὸ πῦρ <sup>Philemenus cum apro,</sup>  
 ἔμελλον πρὸς τὰς πύλας ὀρμαῖν, τότε καὶ τὸν Φιλή-  
 μενον, ἔχοντα τὸν ὕν ἐν φρετέρῳ, καὶ Λίβυας ὡσεὶ  
 χιλίους, ἐξαπίστειλαν ἐπὶ τὴν παρακειμένην πύλην,  
 βουλόμενοι κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς πρόθεσιν μὴ ψιλῶς ἐκ  
 μιᾶς ἐλπίδος ἐξηρησθαι τὴν ἐπιβολὴν αὐτῶν, ἀλλ' ἐκ  
 5 πλειόνων. Ὁ δὲ προειρημένος, ἐγγίσας τῷ τείχει κατὰ  
 τὸν ἔθισμον, ἐπεὶ <sup>2</sup>προσιούριξε, παρῆν ὁ φύλαξ, εὐθείας  
 6 καταβαίνων πρὸς τὴν ῥινοπύλην. τοῦ δ' εἰπόντος ἔξωθεν,  
 αἰοίγειν ταχέως, ὅτι βαρύνονται, φέρουσι γὰρ ὕν ἄγριοι  
 ἀσμένως ἀκούσας ὁ φύλαξ, ἀνέωξε μετὰ σπουδῆς,  
 ἐλπίζων καὶ πρὸς αὐτόν τι διατείνειν τὴν εὐαγρίαν τῶν  
 7 εἰσφερομένων. αὐτὸς μὲν οὖν ὁ προειρημένος τὴν πρώτην  
 ἔχων χώραν τοῦ φορήματος, εἰσῆλθε, καὶ σὺν αὐτῷ  
 νομαδικῇ ἔχων διασκευῇ ἑτερος, ὡς εἰς τις ὦν τῶν  
 ἀπὸ τῆς χώρας, μετὰ δὲ τοῦτοι ἄλλοι δύο πάλιν, <sup>3</sup>οἱ  
 8 φέροντες ἐκ τῶν ὀπισθεν τὸ θηρίον. Ἐπεὶ δὲ τέτταρες <sup>per aliam portam intrat.</sup>  
 ὄντες ἐντὸς ἐγένοντο τῆς ῥινοπύλης, τὸν μὲν ἀνοίξαντα,  
 θεώμενοι ἀπάκως καὶ ψηλαφῶντα τὸν ὕν, <sup>2</sup>αὐτοῦ πατά-  
 ξαντες ἀπέκτειναν· τοὺς δ' ἐπομένους μὲν αὐτοῖς, προη-

<sup>2</sup> προσιούριξε; correxi. προσιούρι Herv. Aug. Med. Regii et Vesont. προσιούρι  
 ora Herv. et ora Med. προσιούρι Urb. quod in προσιούρι mutavit Casaub.  
 7 Sic Aug. Urb. Med. Articulus abest ab editis. <sup>3</sup> ὁ φέροντες Reg. G. ὁ φέροντες  
 Reg. F. et Vesont. sed in Vesont. superscr. το, ut sit ὁ φέροντες. ¶ <sup>2</sup> Vulgo  
 αὐτὸν πατάξ.

licitus exspectabat, metu anxius de  
 hujus quoque partis consilii sui eventu.  
 Nam cum post accensum ignem per-  
 gere ad portam instituit: simul *Phile-  
 menum*, aprum in feretro habentem,  
 et cum eo Afros circiter mille, ad por-  
 tam Temenidi proximam eo consilio  
 miserat, ut, quemadmodum ab ipso  
 principio proposuerat, non unica dum-  
 taxat spe rei patrandæ niteretur, sed  
 pluribus simul. *Philemenus*, muro  
 jam proximus, quum de more signum  
 sibilo dedisset, adfuit extemplo custos,  
 et ad portulam descendit. Cui quum  
 ille, qui extra urbem erat, dixisset, ut  
 statim aperiret; *onere namque premi se  
 apri, quem gestarent;* lætus hunc ser-

monem custos accipit, et aperire festi-  
 nat: sperabat enim, quod auspicio  
 venatum isset *Philemenus*, ad se quo-  
 que nonnihil eam rem pertinere; quo-  
 niam partem eorum, quæ inferrentur,  
 semper caperet. *Philemenus* igitur,  
 qui in bajulando feretro primum lo-  
 cum tenebat, ingreditur, et cum eo  
 alter habitu pastoritio indutus, tam-  
 quam esset agrestium aliquis; post  
 hunc duo item alii, feram a posteriore  
 parte bajulantes. Ubi quatuor isti  
 intra portulam sunt admissi; ipsum,  
 qui admiserat, contemplantem absque  
 ulla maliauspicione, et manu aprum  
 contractantem, percusserunt e vestigio  
 atque occiderunt. Mox Afros ad tri-

- πόλις κραυγῆς ἐγίγνετο καὶ ταραχῆς παρελλαγμένης. A. U. 642.
- 6 Ὁ μὲν οὖν Γάϊος, προσπισούσης αὐτῷ τῆς εἰσόδου τῶν Livius in arcem eva-  
πολεμίων, συνιόντας ἀδύνατον αὐτὸν ὄντα διὰ τὴν μέθην, dit.  
εὐθέως ἐξελθὼν ἐκ τῆς οἰκίας μετὰ τῶν οἰκετῶν, καὶ  
παραγενόμενος ἐπὶ τὴν πύλην τὴν φέρουσιν ἐπὶ τὸν  
λιμένα, καὶ μετὰ ταῦτα τοῦ φύλακος ἀνοίξαντος αὐτῷ  
τὴν ῥινοπύλην, <sup>a</sup>διαδύς ταύτην, καὶ λαβόμενος ἀπατίου  
τῶν ὀρμούντων, ἐμβὰς μετὰ τῶν οἰκετῶν, εἰς τὴν ἄκραν  
7 παρεκομίσθη. Μετὰ δὲ τὸν καιρὸν τούτον οἱ περὶ τὸν Novus  
Φιλήμενον, ἡτοιμασμένοι σάλπιγγας Ῥωμαϊκὰς, καὶ dolus  
τινας τῶν αὐταῖς χρῆσθαι δυναμένων διὰ τὴν συνήθειαν, Philemeni.  
8 στάντες περὶ τὸ θέατρον, ἐσήμαινον. τῶν δὲ Ῥωμαίων  
βοηθούτων ἐν τοῖς ὅπλοις κατὰ τὸν ἐθισμόν εἰς τὴν  
ἄκραν, ἔχῳρει τὸ πρᾶγμα κατὰ τὴν πρόθεσιν τοῖς  
9 Καρχηδονίοις. παραγενόμενοι γὰρ ταῖς πλατείαις ἀτά-  
κτως καὶ σκορὰδην, οἱ μὲν εἰς τοὺς Καρχηδονίους ἐνέ-  
πιπτον, οἱ δ' εἰς τοὺς Κελτούς· καὶ δὴ τῷ τοιοῦτῳ τρόπῳ Caedes Ro-  
10 φοινομένων αὐτῶν, πολὺ τι κληῖθος διεφθάρη. Τῆς δ' manorum  
ἡμέρας ἐπιφαινομένης, οἱ μὲν Ταραντῖνοι τὴν ἡσυχίαν Tarenti.  
εἶχον κατὰ τὰς οἰκήσεις, οὐδέπω δυνάμενοι <sup>b</sup>τάξασθαι  
11 τὸ συμβαῖνον. διὰ μὲν γὰρ τὴν σάλπιγγα, καὶ τὸ  
μηδὲν ἀδίκημα γίνεσθαι μηδ' ἀρπαγὴν κατὰ τὴν  
πόλιν, ἔδοξαν, ἐξ αὐτῶν τῶν Ῥωμαίων εἶναι τὸ κίνημα.  
12 τῷ δὲ πολλοὺς αὐτῶν ὁρᾶν πεφοβεμένους ἐν ταῖς πλα-

<sup>a</sup> Sic Urb. Aug. et Ursin. Vulgo *εἰσέειν*.  
Casaub. *τάξασθαι* πρὸς τὴν *συνεβ.* Reisk.

<sup>b</sup> *εἰσαχθῆναι* suspicatus est

esse ingressum. Censurunt, clamore ac tumultu vario urbs est repleta. Livius, cognito intrasse hostes oppidum, cogitans, ebrietate impediri se, quo minus ferre opem posset, domo confestim cum famulis egreditur, et portam illam, qua itur ad portum, petit: deinde quum illi custos portulam aperuisset, perque eam ipse evasisset, scapham unam ex illis, quæ stabant in portu religatæ, arripit; qua cum famulis conscensa, ad arcem clam deferatur. Secundum hæc Philemenus stans in theatro, tubis Romanis, quas ante paraverat, cum certis hominibus, qui per consuetudinem cum Romanis illas

inflare didicerant, signum dabat; et cum Romani ferendæ opis gratia armati versus arcem pro more accurrerent, plane ex Carthaginensium voto res succedebat. Quippe per plateas passim et inordinati advenientes Romani, partim in Pænos, partim in Gallos incidebant: atque ita, multis eorum occisis, magna strages est edita. Ubi illuxit, Tarentini in suis ædibus quieti manere: necdum enim, quid rei esset, poterant pro certo secum statuere. Etenim cum tubam audirent, et abstinere ab injuria et direptione urbis cernerent, ab ipsis Romanis motum putabant excitatum. Cum vero mul-

σύνθημα δούς, <sup>4</sup>πολεμίας νομίζειν τὰς ἀνεπιγράφους, A. U. 842. τοὺς δὲ λοιποὺς συνέχων ἐν τάξει τούτοις ἐφίδρους.

XXIV. Πολλῶν δὲ καὶ παντοδαπῶν κατασκευασ- Urbem ab  
μάτων ἀθροισθέντων ἐκ τῆς διαρπαγῆς, καὶ γενομένης arce inter-  
ῶφελείας τοῖς Καρχηδονίοις ἀξίας τῶν προσδοκωμένων sepi,  
2 ἐλπίδων· τότε μὲν ἐπὶ τῶν ὅπλων ἠϋλίσθησαν, εἰς δὲ τὴν  
ἐπιούσαν ἡμέραν Ἀνίβας συνεδρεύσας μετὰ τῶν Ταραν-  
τίνων, ἔκρινε διατεχνίσαι τὴν πόλιν ἀπὸ τῆς ἄκρας, ἵνα  
μηδεὶς ἔτι φόβος ἐπικάθηται τοῖς Ταραντίνους ἀπὸ τῶν  
3 κατεχόντων τὴν ἀκρόπολιν Ῥωμαίων. Πρῶτον μὲν οὖν  
ἐπεβάλετο προθίσθαι χάρακα παράλληλον τῷ τείχει  
4 τῆς ἀκροπόλεως, καὶ τῇ πρὸ τούτου τάφρῳ. σαφῶς δὲ  
διαγινώσκων, οὐκ ἐάσοντας τοὺς ὑπεναντίους, ἀλλ' ἐν-  
αποδειξομένους τῇ δὲ πῃ τὴν αὐτῶν δύναμιν, ἡτοίμασε  
χεῖρας ἐπιτηδειοτάτας· νομίζων, πρὸς τὸ μέλλον οὐδὲν  
ἀναγκαιότερον εἶναι, τοῦ καταπλήξασθαι μὲν τοὺς  
Ῥωμαίους, εὐθαρσεῖς δὲ ποιῆσαι τοὺς Ταραντίνους.  
5 Ἄρα δὲ τῷ τίθεσθαι τὸν πρῶτον χάρακα, θρασείως frustra im-  
τῶν Ῥωμαίων καὶ τιτολημκότως ἐπιχειρούντων τοῖς pedientibus  
ὑπεναντίοις· βραχὺ συμμίζας Ἀνίβας, καὶ τὰς ὁρμὰς Romanis.  
τῶν προσημνίων ἐκκαλεσάμενος, ἐπεὶ <sup>6</sup>πρόειπτον οἱ  
πλείους ἐκτὸς τῆς τάφρου, δούς παράγγελμα τοῖς αὐ-  
6 τοῦ, προσέβαλε τοῖς πολεμίοις. γενομένης δὲ τῆς μάχης  
ἰσχυρᾶς, ὡς ἂν ἐν βραχεῖ χώρῳ καὶ περικτετεχισμένῳ

<sup>4</sup> πολεμίοις κατὰ τοὺς edd. cum Mod.  
Vulgo omnes προσίστηται.

<sup>6</sup> προείπτον correxi cum Reisk.

continet, paratum, si foret opus, dirip-  
pientibus subsidium.

XXIV. Coactus est ea direptione  
suppellectilium omnis generis magnus  
numerus: et Carthaginienses nihilo  
inferiorem spe sua prædam sunt nacti.  
Qui eam noctem cum in armis egis-  
sent, die sequenti Hannibal, habita  
cum Tarentinis deliberatione, muro  
urbem ab arce intercepisse statuit, ne  
quid deinceps Tarentini a Romano  
præsidio, quod arcem tenebat, timen-  
dum haberent. Primo igitur vallum  
e regione arcis facere, quod ab ejus  
muro et fossa, ante murum ducta,  
pari undique spatio distaret, instituit.

Et qui probe sciret, nequaquam id ho-  
stes esse permissuros, sed ad id pro-  
hibendum omnes suas vires exertu-  
ros; varias hominum fortissimorum  
manus præparavit; quum nihil magis  
in posterum necessarium duceret, quam  
ut Romanis terrorem injiceret, Taren-  
tinis animos adderet. Ut primum jaci  
vallum cœpit, Romanis intrepide atque  
audacter pugnam in adversarios capes-  
sentibus, Hannibal levi commissio præ-  
lio, tantum ut iram Romanorum irri-  
taret, postquam plerosque eorum extra  
fossam videt erupisse, dato suis  
signo, hostem invadit. Post atrocem  
pugnam (quippe in angusto et muris

OL 141. 4. τῆς συμπλοκῆς ἐπιταλουμένης, τὸ πῖρας ἐπιδιασθίντες  
ἐτράπησαν οἱ Ῥωμαῖοι. καὶ πολλοὶ μὲν ἔπεσον ἐν  
χειρῶν ἰόμῳ· τὸ δὲ πλεῖον αὐτῶν μέρος, ἀπαθούμενοι,<sup>7</sup>  
καὶ συγκρημιζόμενοι ἐν τῇ τάφρῳ διεφθάρη.

Nova forma  
valloque  
munitur  
Tarentum.

XXKV. Τότε μὲν οὖν Ἀντίδας ἑπιδιαιρούμενος ἀσ-  
φαλῶς τὸν χάρακα, τὴν ἡσυχίαν ἔσχε, τῆς ἐπιβολῆς  
αὐτῷ κατὰ νοὺν πεχυρηκυίας. τοὺς μὲν γὰρ ὕψιστον<sup>2</sup>  
τίους συγκλείσας, ἠνάγκασε μένειν ἐντὸς τοῦ τείχους,  
δεδιότας οὐ μόνον περὶ σφῶν, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς  
ἄκρας. τοῖς δὲ πολιτικοῖς τοιοῦτο παρίστησι θάρσος,<sup>3</sup>  
ὥστε καὶ χωρὶς τῶν Καρχηδονίων ἱκανοὺς αὐτοὺς  
ὑπολαμβάνειν ἴσθαι τοῖς Ῥωμαίοις. Μετὰ δὲ ταῦτα<sup>4</sup>  
μικρὸν ἀπὸ τοῦ χάρακος ἀποστήσας ὡς πρὸς τὴν πόλιν,  
τάφρον ἰσίοις παράλληλον τῷ χάρακι καὶ τῷ τῆς  
ἄκρας τείχει· παρ' ἧν ἐκ μεταβολῆς ἐπὶ τὸ πρὸς<sup>5</sup>  
τῇ πόλει ἑχέλιος τοῦ χοῦς ἀνασφυρομένου, πρὸςίτι  
δὲ καὶ χάρακος ἐκ' αὐτῆς ἑταβήτος, οὐ πολὺ κατα-  
δειστέρα τείχους συνίσταται τὴν ἀσφάλειαν ἐξ αὐτῆς  
ἀποτειλίσθαι. παρὰ δὲ ταύτην ἐντὸς ἐστὶ πρὸς τὴν πόλιν<sup>6</sup>  
ἀπολειπὸν σύμμιτρον διάστημα, τεῖχος ἑπιβάλετο κα-  
ταςπενάζειν, ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς Σωτείρας, ἕως εἰς τὴν  
Βαβυῖαν προσαγορευομένην· ὥστε καὶ χωρὶς ἀνδρῶν τὰς<sup>7</sup>

Sotera via  
et Bathea.

<sup>1</sup> Forsan *προβαλῶν*. ut voluit Reisk. <sup>2</sup> *ἑχέλιος &c.* Corruptum locum ex  
conjectura restitui. Vulgo omnes *πρὸς τῇ πόλει τεῖχος ἀνασφυρομένου*. Et  
Casaubonus lacunam post *τεῖχος* interjectis punctis indicavit. *χεῖλος* contexti cum  
Gron. et Reisk. Tum *γῆν ἀνασφυρομένην* coniecerat Gron. *γῆς ἀνασφυρομένης*  
Reisk. <sup>3</sup> *εἰςίτι* cum Reisk. posui pro mendose *εἰςίτι*. <sup>4</sup> *ἑταβήτος* ex  
Gron. et Reisk. emendatione scripsi pro vulgato *ἐπιβάλετο*.

circumcluso loco pugnabatur,) vi tan-  
dem coacti, terga vertunt Romani.  
In eo prælio multi eorum sunt occisi;  
plures tamen, dum pelluntur, præci-  
pitati in fossam, ibi perierunt.

XXIV. Inde Hannibal, sine ullo  
discrimine urbem vallo præmuniens,  
quietus agebat, rebus ex animi senten-  
tia confectis: inclusos namque hostes  
intra muros se continere coegerat, non  
solum de salute sua, verum etiam de  
arce sollicitos. Oppidanis vero tan-  
tum ex ea re crevit animus, ut vel  
sine Carthaginiensium præsidio ido-  
neas sibi adversus Romanos vires fore

putarent. Post hæc Pænus, modicum  
a vallo spatium recedens urbem ver-  
sus, fossam vallo et muro arcis paral-  
lelam ducit. Secundum quam quum  
a latere (fossæ) urbi obverso ex  
effusa terra vice versa structus esset  
agger, eidemque vallos insuper des-  
xisset, quin parem muro firmitatem  
munitio obtineret, non sane multum  
aberat. Adhuc tamen intra hanc, mo-  
dico urbem versus spatio interjecto,  
e regione fossæ murum extruere in-  
stituit, orsus a Sotera via, ad eam us-  
que quæ Bathea dicitur, ut aboque  
propugnatoribus vel ipsa per se muni-

δι' αὐτῶν τῶν κατασκευασμάτων ὀχυρότητας ἱκανὰς A. U. 842.  
 εἶναι, τοῖς Ταραντίνιοις τὴν ἀσφάλειαν παρασκευάζειν.  
 8' Ἀπολιπὼν δὲ τοὺς ἱκανοὺς καὶ τοὺς ἐπιτηδεῖους πρὸς  
 τὴν τῆς πόλεως φυλακὴν καὶ τὴν τοῦ τείχους <sup>k</sup>καρφε-  
 δρεύοντας ἱππεῖς, κατεστρατοπέδευσε, περὶ τετταρά-  
 κοντα σταδίους ἔποσχὼν τῆς πόλεως παρὰ τὸν ποταμὸν,  
 παρὰ μὲν τισὶ <sup>l</sup>Γαλαῖσον, παρὰ δὲ τοῖς πλείστοις Galaeus, a. Eurotas, fluv.  
 προσαγορευόμενοι Εὐρώταν, ὃς ἔχει τὴν ἰωνυμίαν ταύ-  
 την ἀπὸ τῆς τοῦ παρὰ Λακεδαίμονα ῥέοντος Εὐρώτα.  
 9 πολλὰ δὲ τοιαῦτα κατὰ τὴν χώραν καὶ κατὰ τὴν πόλιν  
 ὑπάρχει τοῖς Ταραντίνιοις, διὰ τὸ καὶ τὴν ἀποικίαν καὶ  
 τὴν συγγένειαν ὁμολογουμένην αὐτοῖς εἶναι πρὸς Λακε-  
 10 δαιμονίους. Ταχὺ δὲ τοῦ τείχους λαμβάνοντος τὴν  
 συντέλειαν, διὰ τε τὴν τῶν Ταραντίνων σπουδὴν καὶ  
 προθυμίαν, καὶ τὴν τῶν Καρχηδονίων <sup>m</sup>συνεργίαν, μετὰ  
 ταῦτα διανοήθη καὶ τὴν ἄκραν ἐξελεῖν Ἀντίδας.

XXXVI. Ἦδη δ' ἐντελεῖς αὐτοῦ <sup>n</sup>συνεσταμένου πρὸς τὴν πολιορκίαν παρασκευὰς, παραπισούσης <sup>oppugna-</sup> ἐκ  
 Μεταποντίου βοηθείας εἰς τὴν ἄκραν κατὰ θάλατταν,  
 βραχύ τι ταῖς ψυχαῖς ἀναβαρρῆσαντες οἱ Ῥωμαῖοι,  
 νυκτὸς ἐτίθεντο τοῖς ἔργοις, καὶ πάσας διέφθειραν τὰς  
 2 τῶν ἔργων καὶ μηχανημάτων κατασκευὰς. Οὗ γινο-  
 μένου, τὸ μὲν πολιορκεῖν τὴν ἄκραν Ἀντίδας ἀπίγναι

<sup>k</sup> *καρφεδρεύοντας* voluit Reisk. <sup>l</sup> Corrupte vulgo omnes *Γαλαῖον*. <sup>m</sup> Sic Herv. cum MStis. *συνεργίαν* ed. Casaub. et Gron. *συνέρχων* edit. Lips.  
<sup>n</sup> Sic ed. Casaub. et seqq. *συνεσταμένον* ed. l. cum MStis omnibus.

menta satis firma esse crederentur ad præstandam Tarentinis securitatem. Mox relicto præsidio idoneo et manu equitum satis magna ad custodiam urbis et muri agendam, ipse profectus ad flumen, quod quinque millia ab urbe abest, castra fecit. Eum amnem quidam *Galæum*, plerique omnes *Eurotæm* nuncupant: ab Eurota, qui urbem Lacedæmoniorum alluit, nomen huic est inditum: et sunt similia multa cum in agro, tum in urbe Tarentinorum; quoniam, ut constat inter omnes, e colonia Lacedæmoniorum ipsi sunt, et cognatione cum iis juncti. Tarentinis magno studio atque alacri-

tate opus facientibus, parique sedulitate Pœnis eos adjuvantibus, et murus cito est perfectus, et Hannibal, eo absoluto, de expugnanda arce cœpit cogitare.

xxxvi. Cum jam necessaria omnia ad oppugnationem essent comparata, præsidium *Metaponto* per mare missum, *arcem Tarenti* ingressum, Romanorum animis aliquantum fiducia addidit. Nocte igitur impetu in opera facto, omnes qua operum qua machinationum fabricas corruerunt. Quod ut factum, arcem per vim expugnandi et spem et consilium *Hannibal* abiecit: sed, post opus muri con-

ΟΙ. 141. 4 τῆς δὲ τοῦ τείχους κατασκευῆς ἤδη τετελειωμένης, ἀθροίσας τοὺς Ταραντίνους, ἀπεδείκνυε, διότι κυριότατόν ἐστι πρὸς τοὺς ἐπιστῶτας καιροὺς τὸ τῆς θαλάττης ἀντιλαμβάνεσθαι. Κρατούσης γὰρ τῆς ἄκρας τῶν 3 κατὰ τὸν εἰσπλου τόπων, ὡς ἐπάνω προεῖπον, οἱ μὲν Ταραντῖνοι τὸ παράπαν οὐκ ἠδύναντε χρῆσθαι ταῖς ναυσὶν, οὐδ' ἐκπλεῖν ἐκ τοῦ λιμένος· τοῖς δὲ Ῥωμαίοις κατὰ θάλατταν ἀσφαλῶς περικομίζετο τὰ πρὸς τὴν χρείαν. οὗ συμβαίνοντος, οὐδέποτε δυνατόν ἦν, βεβαίως 4 ἐλευθερωθῆναι τὴν πόλιν. Ἀ συνορῶν ὁ Ἀννίβας, ἰδί- 5 δασκε τοὺς Ταραντίνους, ὡς, ἐὰν ἀποκλεισθῶσι τῆς κατὰ θάλατταν ἐλπίδος οἱ τὴν ἄκραν τηροῦντες, παρὰ πόδας αὐτοὶ δὲ αὐτῶν εἴξαντες, λείψουσιν αὐτήν, καὶ παραδόντες τὸν τόπον. Ὡς ἀκούοντες οἱ Ταραντῖνοι, 6 τοῖς μὲν λεγομένοις συγκατετίθεντο· ὅμως δ' αἰ γένοιτο τοῦτο κατὰ τὸ παρὸν, οὐδαμῶς ἠδύναντο συνιοῆσαι, πλὴν εἰ παρὰ Καρχηδονίων ἐπιφανείῃ στόλος. τοῦτο δ' ἦν κατὰ τοὺς τότε καιροὺς ἀδύνατον. διόπερ ἠδυνάτου 7 συμβαλεῖν, ἐπὶ τί φερόμενος Ἀννίβας τοὺς περὶ τούτων πρὸς σφᾶς ποιεῖται λόγους. Φήσαντος δ' αὐτοῦ, 8 φανερόν εἶναι, χωρὶς Καρχηδονίων αὐτοὺς δι' αὐτῶν ὅσον ἤδη κρατῆσαι τῆς θαλάττης· μᾶλλον ἐκπλαγεῖς ἦσαν, οὐ δυνάμενοι τὴν ἐπίνοϊαν αὐτοῦ συμβαλεῖν. Ὁ δὲ, 9 συνεωρακώς τὴν πλατεῖαν εὐδιαπόσμητοι οὔσαν, τὴν

Per siccum  
transvehun-  
tur naves  
Tarentino-  
rum.

° αὐτοὶ ex conj. correxi. Vulgo αὐτοῖς δι' αὐτῶν.

summatum, convocatis principibus Tarentinis exposuit, ad praesentes difficultates illud primum et potissimum requiri, ut mari conarentur potiri. Quia enim claustra portus in potestate erant arcis, sicut antea dictum est, navibus utendi aut in apertum mare evadendi facultate omni penitus Tarentini privabantur; Romanis contra, quæcumque usus postularet, absque periculo mari advehebantur: quod quamdiu ita manebat, non poterat urbs firmiter liberari. Hoc probe intelligens Hannibal, Tarentinos docere institit, arcem tenentes, si maritimorum commatuum spe excluderentur, ipsos per se confestim cessuros, arcem relicturos, et locum ipsis

fore tradituros. Quæ Tarentini cum audirent, assentiebantur illi quidem orationi Hannibalis; at, quo modo fieri illud ipsum posset, videre nequibant, nisi forte classis Carthaginiensium aliqua repente appareret: id vero tempore illo nulla fieri ratione poterat. Itaque quo spectaret Hannibal, quum hujusmodi sermones apud ipsos haberet, conjectura assequi non valebant. Quum ille subjecisset, rem esse manifestam, parum abesse, quin ipsi per se, absque ope ulla Carthaginiensium, jam jam mari potiantur: inopina rei novitate magis etiam stupere Tarentini, mentem Pœni assequi non valentes. Observaverat autem Hannibal, latam

- ὑπάρχουσιν μὲν ἐντὸς τοῦ διατειχίσματος, φέρουσιν A. U. 540.  
 δὲ παρὰ τὸ διατείχισμα ἐκ τοῦ λιμένος εἰς τὴν ἕξω Naves Ta-  
 θάλατταν, ταύτῃ διανοεῖτο τὰς ναῦς ἐκ τοῦ λιμένος rent. per  
siccum  
 10 εἰς τὴν νότιον ὑπερβιβάζειν πλευράν. διόπερ ἅμα τῷ transvectæ.  
 τὴν ἐπίνοιαν ἐπιδειῖξαι τοῖς Ταραντίνιοις, οὐ μόνον συγ-  
 κατέθεντο τοῖς λεγομένοις, ἀλλὰ καὶ διαφερόντως ἐθαύ-  
 μασαν τὸν ἄνδρα, καὶ διέλαβον, ὥς οὐδὲν ἂν περιγένοιτο  
 11 τῆς ἀγχινοίας τῆς ἐκείνου καὶ τόλμης. Ταχὺ δὲ  
 πορείαν ὑποτρόχων κατασκευασθέντων, ἅμα τῷ λόγῳ  
 τοῦργον εἰλήφει συντέλειαν· ἅτε προθυμίας καὶ πολυ-  
 12 χειρίας ὁρᾷ τῇ προθέσει συνεργούσης. Οἱ μὲν οὖν  
 Ταραντῖνοι τοῦτον τὸν τρόπον ὑπερνεολκῆσαντες τὰς  
 νῆας εἰς τὴν ἕξω θάλατταν, ἐπολιόρκουν ἀσφαλῶς τοὺς  
 ἐκ τῆς ἄκρας, ἀφηρημένοι τὰς ἕξωθεν αὐτῶν ἐπικουρίας.  
 13 Ἀντίκας δὲ φυλακὴν ἀπολιπὼν τῆς πόλεως, ἀνέζευξε  
 μετὰ τῆς δυνάμεως, καὶ παρεγένετο τριταῖος ἐπὶ τὸν ἐξ  
 ἀρχῆς χάρακα, καὶ τοὺς λοιποὺς τοῦ χειμῶνος ἐνταῦθα  
 διατρίβων, ἔμεινε κατὰ χώραν.

## IX.

EX HISTORIA EXPUGNATIONIS  
SYRACUSARUM.

\*

\*

\*

- 1 XXXVII. ΜΑΘΩΝ δὲ ἐξ αὐτομόλου διασαφῆσαντος,  
 ὅτι ἱερτὴν ἄγουσι πάσης ἀφ᾽ αὐτοῦ, καὶ τοῖς μὲν σιτίοις λιτοῖς

quamdam esse in urbe viam, quæ ad  
 eum usum posset accommodari: ea  
 nempe erat platea intra murum, arcem  
 ab urbe separantem, quæ præter ipsum  
 murum e portu ad mare externum  
 ducebat: hac ille via naves ad latus  
 urbis meridionale transportare cogita-  
 bat. Atque hoc suum inventum si-  
 mulac Tarentinis aperuisset, non so-  
 lum sententiam ducis omnes proba-  
 runt; sed ipsum quoque vehementer  
 admirati, in eam opinionem venerunt,  
 nihil tam arduum posse existere, quod  
 acumini ejus atque audaciæ non cede-

ret. Igitur comparatis machinis ro-  
 tatis ad transvehendum aptis, simul  
 dicta, simul facta res est: nam et ala-  
 critas magna, et multitudo hominum,  
 qui suscepto operi manus admovebant,  
 ingens erat. Ita igitur Tarentini, na-  
 vibus hoc pacto per siccum transvectis  
 in exterius mare, arcem tuentes omni  
 jam externo subsidio exclusos tuto op-  
 pugnant. Hannibal, relicto in urbe  
 præsidio, cum ceteris copiis profectus,  
 tertio die ad ea castra, unde exierat,  
 pervenit: ubi quod reliquum erat hie-  
 mis per quietem egit.

## IX.

XXXVII. CUM autem ex transfuga  
 cognovisset, festum publicum eos ce-

lebrare, et cibis quidem parcis uti, pro-  
 pter penuriam, vino autem largiori;

ΤΗΣ ΕΝΝΑΤΗΣ  
ΤΩΝ ΠΟΛΥΒΙΟΥ ΙΣΤΟΡΙΩΝ  
ΤΑ ΣΩΖΟΜΕΝΑ.

I.  
EX PROOEMIO LIBRI NONI.

\* \* \*

Ol. 142. 1.  
A. U. 543.

ΑΙ μὲν οὖν ἐπιφανίσταται πράξεις τῶν ὑπὸ τῆς προ-  
ειρημένης Ὀλυμπιάδος περιληφθεῖσων, καὶ τοῦ τετρασ-  
τοῦς διαστήματος, ὃ <sup>2</sup> φασὶν δεῖν Ὀλυμπιάδα νομίζειν, <sup>Olympia-</sup>  
εἰσὶν αὗται. <sup>dum ratio.</sup> περὶ ὧν ἡμεῖς ἐν δυσὶ βιβλίοις πειρα-  
σόμεθα ποιῆσαι τὴν ἐξήγησιν. Οὐκ ἀγνοῶ δέ, διότι  
<sup>2</sup> συμβαίνει, τὴν πραγματείαν ἡμῶν ἔχειν αὐστηρόν τι,  
καὶ πρὸς ἓν γένος ἀπροατῶν οἰκειοῦσθαι καὶ κρίνεσθαι,  
διὰ τὸ μονοειδὲς τῆς συντάξεως. Οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι  
<sup>3</sup> συγγραφεῖς σχεδὸν ἅπαντες, εἰ δὲ μή γε οἱ πλείους, <sup>Varia Hi-</sup>  
πᾶσι τοῖς τῆς ιστορίας μέρεσι χρώμενοι, πολλοὺς ἐφέλ-  
<sup>historiarum</sup>  
γονται πρὸς ἑντευξιν τῶν ὑπομνημάτων. Τὸν μὲν γὰρ  
<sup>4</sup> Φιλήκοον ὁ γενεαλογικὸς τρόπος <sup>b</sup> ἐπισπᾶται. τὸν δὲ

<sup>a</sup> δὲ Herv. Aug. Regii, Vesont. <sup>b</sup> ἐπισπᾶται correxi cum Ursino. ἐπίστανται  
Herv. cum MStis; quod in ἐπίστανται ex conject. mutavit Casaub.

I.

*Excerpt. antiq. ex Lib. IX. cap. 1. 2.*

QUOD igitur ad res gestas attinet, <sup>1</sup> taxat lectorum generi esse accommo-  
datum, et posse probari. Nam ceteri  
quæ in modo dictam Olympiadem in-  
cidunt, et quadriennii spatium, quod  
quidem Scriptores ferme omnes, aut  
pro Olympiade debere censi monui-  
mus, earum maxime insignes istæ  
plerique certe, quia Historiæ partes  
sunt, quas duobus libris peragere cona-  
universas adhibent, ad lectionem suo-  
bimus. Ceterum non sum nescius, rum operum multos allicitunt. Et  
nostrum hoc argumentum austeri et enim qui una legendi voluptate ducun-  
et inamæni aliquid in se habere, ac tur, eos (decorum heroumq;e) genera-  
pter uniformem scriptionem uni dum- tionones attrahunt; multiplicis et recon-  
ditæ doctrinæ curiosos, sermo de colo-

4 καὶ πλειόνων ἰτέρων. Ὁ δὲ πραγματικὸς τρόπος ἐνε- A. U. 349.  
 κρίθη, πρῶτον μὲν διὰ τὸ καινοποιεῖσθαι συνεχῶς, καὶ  
 καινῆς ἐξηγήσεως δεῖσθαι, τῷ μὴ συμβατὸν εἶναι τοῖς  
 ἀρχαίοις τὸ τὰς ἐπιγιγνομένας πράξεις ἡμῶν ἔξαγ-  
 5 γείλαι. δεύτερον δὲ, καὶ διὰ τὸ πάντων ὀφελιμώτατον Hoc uti-  
 αὐτὸν, καὶ πρὸ τοῦ μὲν, μάλιστα δὲ νῦν ὑπάρχειν, τῷ <sup>lissimum</sup> <sup>judicat.</sup>  
 τὰς ἐμπειρίας καὶ τέχνας ἐπὶ τοσοῦτον προκοπὴν εἰλη-  
 φίνει καθ' ἡμᾶς, ὥστε πᾶν τὸ παραπίπτον ἐκ τῶν  
 καιρῶν ὡσανεὶ μεθοδικῶς δύνασθαι χειρίζει τοὺς φιλο-  
 6 μαθοῦντας. Διόπερ ἡμεῖς οὐχ οὕτω τῆς τέξεως στο-  
 χαζόμενοι τῶν ἀναγνωσομένων, ὡς τῆς ὀφελείας τῶν  
 ἑπορευόμενων, τᾶλλα παρέντες, ἐπὶ τοῦτο τὸ μέρος  
 7 κατηνέχθημεν. Περὶ οὖν τούτων, οἱ συνεφιστάοντες  
 ἐπιμελῶς ἡμῶν τοῖς ὑπομνήμασι, βεβαιότατα μαρτυρή-  
 σουσι τοῖς νῦν λεγομένοις.

## II.

## BELLUM HANNIBALICUM.

*Hannibal Capuā Romam petit.*

\*

\*

\*

III. ANNIBΑΣ δὲ κύκλῳ περιλαμβάνων τὸν χά- Appius  
 ρακα τοῦ Ἀππίου, τὸ μὲν πρῶτον ἠεροβολίζετο καὶ <sup>Capuam,</sup>  
<sup>Hannibal</sup>  
<sup>Appium</sup>  
<sup>obsidet.</sup>

\* τῶν ἀρχαίων ex ejusdem Reiskii conject. scripsi, cum vulgo esset τῶν ἀρχαίων  
 οἱς τὸ τὰς ἐξηγήσας. Sic scripsi monente Reiskio. Vulgo προερχόμενοι.  
 & Titulus in ora Cod. Urb. Ἐλευσιν Ἀππίου πρὸς τὴν Ῥώμην καὶ περὶ Καπίου.

plures. Illud contra Historiæ genus, quo *Res gestæ* explicantur, idcirco probavimus, primo quia continenter, quæ eo spectant, innovantur, ut nova etiam narratione subinde sit opus; quoniam non fuit in potestate majorum, res ætate ipsorum posteriores nobis enarrare. Deinde, quod genus hoc Historiæ, et semper quidem antea omnium fuit utilissimum, nunc tamen multo etiam magis: quoniam nostris hæc temporibus tantum experientia, atque usu omnes artes fecerunt incre-

menti, ut jam, quicumque casus acciderit, quadam veluti arte dirigere sua consilia discendi studiosi valeant. Qui ergo non tam oblectationem lectorum hac scriptione quæreremus, quam utilitatem eorum quibus hæc curæ sunt, ceteris Historiæ partibus omissis, ad hanc potissimum nos contulimus. Verum ad ista quod attinet, quisquis commentarios nostros attente legerit, is suo testimonio dictis meis ultro fidem adstruet.

## II.

*Excerpt. antiq. ex Lib. IX. cap. 3—9.*

III. HANNIBAL, castra Appii mi-

lite suo undique cingens, leviter primo facere prælia, et vellicare hostem, ut

ἐπιφανέστατον τόπον τῆς Ἰταλίας, ἐπολιόρκουν τὴν Ἀ. U. 443.  
 ἰσχυροτάτην πόλιν, κύκλῳ προσμαχομένῳν αὐτοῖς τῶν  
 πολεμίων, πρὸς οὓς οὐδ' ἐπινοήσαντες οἰοί τ' ἦσαν.  
 8 ἀντοφθαλμεῖν. Καρχηδονίοι τε, ἀδιαλείπτως νικῶντες  
 ταῖς μάχαις, οὐχ ἥττον ἰνίοις καιροῖς ἰδυσχρηστοῦντο  
 9 τῶν ἡττωμένων. Δοκεῖ δέ μοι αἴτιον τοῦτο γεγόναι In equitatu  
 τῆς ἑκατέρων προαιρέσεως, τὸ παρ' ἀμφοῖν συντεθεωρη- præcipua  
 σθαι, διότι τὸ παρ' Ἀννίβου σύνταγμα τῶν ἱππέων vis Hanni-  
 αἴτιον ἦν. καὶ τοῦ νικᾶν τοὺς Καρχηδονίους, καὶ τοῦ  
 10 λείπεσθαι τοὺς Ῥωμαίους. διόπερ αἶ τε τῶν ἡττω-  
 μένων στρατοπέδων ἀντιπαραγωγαὶ μετὰ τὰς μάχας  
 εὐθείας κατ' αὐτῶν ἐγίνοντο· διὰ γὰρ τόπων τοιούτων  
 ἀντιπαρῆγον, ἐν οἷς οὐδὲν ἔμελλε βλάψειν αὐτοὺς τὸ  
 11 τῶν ὑπεικναιῶν ἱππικόν· τὰ τε περὶ τὴν Καπύην τότε  
 συμβαίνοντα, εἰκότως ἑκατέροις ἀπήντα.

IV. Τὸ μὲν γὰρ τῶν Ῥωμαίων στρατοπέδον ἐξῆναι  
 μὲν πρὸς μάχην οὐκ ἐθάρρει, τῷ δεδιέναι τοὺς τῶν  
 2 πολεμίων ἱππεῖς· ἔμεινε δ' ἐν τῇ παρεμβολῇ τετολ-  
 μηκότως, σαφῶς εἰδὸς, ἀβλαβῇ τὴν ἵππον αὐτοῖς ἐσο-  
 3 μένην, ὃφ' ἥς ἐν ταῖς μάχαις ἡττάτο. οἱ τε Καρχηδόνιοι Cur Ca-  
 πάλιν εὐλόγως οὔτε στρατοπεδεύσαντες μετὰ τῆς ἵππου puam re-  
 μείνειν ἐδύναντο πλείω χρόνον, διὰ τὸ τὰ μὲν ἐν τῇ liquerit  
 παρακειμένη χώρα χορτάσματα πάντα κατεφθαρκεῖναι Hannibal?

\* οὐδ' ἐπινοήσ. ex conject. scripsi: vulgo omnes οὐδ' ἐπινοήσ.

Casaub. In vitis MStis.

† Sic Urb.

primus h. l. edidit Gron. in vitis libris.

Alii vulgo ἡττωμένων,

ο κατ' αὐτῶν ex conject. posui, pro

vulgato κατ' αὐτῶν.

tius Italiam locum descenderint, urbem-  
 que munitissimam obsederint; quan-  
 tumvis ipsos omni ex parte hostis ille  
 oppugnaret, adversus quem rectos te-  
 nere oculos ne cogitantes quidem pot-  
 erant? denique quid factum sit, ut Car-  
 thaginienses, cum perpetuo victores e-  
 pugnis discederent, non minoribus sub-  
 inde incommodis affecti sint, quam  
 victi? Ac mihi quidem instituti utro-  
 rumque hæc videtur causa fuisse,  
 quod penitus perspectum utrique ha-  
 bebant, Hannibalis equitatum esse cau-  
 sam, cur vincerent Carthaginienses,  
 vincerentur Romani. Propterea nimi-  
 rum et statim post facta prælia Ro-  
 mani, quamvis victi, per colles a latere

persequi hostem solebant; quibus in  
 locis hostilis equitatus nullum ipsis  
 detrimentum erat allaturus: et per  
 eandem rationem consentaneum erat,  
 ut, quæ ad Capuam tunc fiebant, ab  
 utraque parte ita acciderent.

IV. Nam Romanæ quidem legiones,  
 hostilis equitatus metu, prodire ad  
 dimicationem non audebant: eadem-  
 que intra castra nihil quidquam me-  
 tuentes manebant, quoniam comper-  
 tum habebant, equites, a quibus in  
 acie collatis signis semper vinceban-  
 tur, nihil jam sibi obfuturos. Rursus  
 Carthaginienses neque cum equitatu  
 eodem loco metari castra diutius com-  
 mode poterant, quoniam pabula omnia

OL. 142. 1.  
Cur Capu-  
pnam reli-  
querit Han-  
nibal?

τοὺς Ῥωμαίους αὐτοῦ τούτου χάριν, τοῖς δὲ νάτοις οὐκ ἐφικτὸν εἶναι, τοσαύτη μὲν ἵπκῃ, τοσούτοις δ' ὑποζυγίοις καταύσαι χόρτον ἢ κριθὰς νομίζοντας ἐκ μακροῦ διαστήματος· οὔτε μὴν ἄνευ τῶν ἱππίων παραστρατοπεδεύσαιτε, ἰθάρρουν πολιορκεῖν χάρακα καὶ τάφρον προβεβλημένους τοὺς ὑπειαντίους, πρὸς οὓς καὶ τὸν ἐξ ἴσου κίνδυνον αὐτοῖς ἀμφίδοξον εἶναι συνέβαινε χωρὶς τῶν ἱππίων. ἔτι δὲ πρὸς τούτοις ἡγωνίῳ καὶ τοὺς 5 ἐπικαθισταμένους ὑπάτους, μὴ παραγῶντες ἐπιστρατοπεδεύσαιεν, καὶ πολλὴν ἐπορίαν σφίσι παραστήσαιεν, ἀφελόμενοι τὴν τῶν χορηγιῶν ἐπάρκειαν. Ἐξ 6 ὧν συλλογιζόμενος Ἀντίβας ἀδύνατον ὑπάρχον τὸ διὰ τῆς ἐκ χειρὸς βίας λῦσαι τὴν πολιορκίαν, ἐπ' ἄλλης ἐγένετο γνώμης. ὑπέλαβε γὰρ, εἰ λαθραῖαν ποιησά- 7 μενος τὴν πορείαν αἰφνιδίως ἐπιφανείῃ τοῖς κατὰ τὴν Ῥώμην τόποις, ἴσως μὲν ἂν καὶ περὶ τὴν πόλιν αἰνύσασθαι ἐκ τῶν χρησίμων, ἐκπλήξας τῷ παραδόξῳ τοὺς ἐνοικούντας· εἰ δὲ μὴ τοῦτο, τοὺς γε περὶ τὸν Ἀππίον 8 ἀναγκάσειν, ἢ λύειν τὴν πολιορκίαν, στυγνόντας τῇ πατρίδι βοηθεῖν, ἢ διαιροῦντας τὴν δύναμιν, εὐκαταγωνίστους ὑπάρξειν καὶ τοὺς βοηθοῦντας καὶ τοὺς ἀπολειπομένους αὐτῶν.

Capuanos  
de consilio  
suo monet.

V. Ἄ διανοηθεῖς, ἐξέπεμψε γραμματοφόρον εἰς τὴν

ὑπάτους ex Scaligeri emendatione recepinus. Mendose ὑπ' αὐτοῖς ed. l. cum MSis quod in ἱπ' αὐτοῖς ex ingenio mutavit Casaubonus.

per totam illam regionem ob id ipsum a Romanis fuerant corrupta, dissuasiorem autem vectione tantum vel fœni vel hordei e longinquo comportari non poterat, quantum numerus ingens equorum et jumentorum postulabat: neque vero absque equitatu manere, et Romanos vallo ac fossa munitos agredi audebant; cum quibus etiam ubi ex æquo pugnandum foret, dubius ipsis, absque equitatus opera, pugnae eventus erat futurus. Præterea vero verebantur ne advenientes novi consules castra castris suis opponerent, et adempto rei frumentariæ comæatu summis difficultatibus ipsos afficerent. Quæ omnia quum Han-

nibal intelligeret, persuasus obsidionem vi aperta solvi non posse, alio se mente et cogitatione convertit. Cogitavit enim, si, clam itinere confecto, repente circa Romam esset conspectus, territis inopinatæ rei miraculo civibus, de urbe etiam ipsa fortasse nonnihil, quod operæ pretium foret, se perfecturum: sin minus, at certe Appium coacturum, ut vel obsidione desisteret, studio defendendæ patriæ, vel copias suas divideret, cujus rei consequens foret, ut de utrisque, cum qui pro ferenda ope contenderent, tum qui relinquerentur ad Capuam, facilis esset victoria futura.

V. Hæc meditatus, nuncium Ca-

Καπύην, πείσας τινὰ τῶν Λιβύων αὐτομολῆσαι πρὸς Ἀ. Ὑ. 549.  
 2 τοὺς Ῥωμαίους, ἀπὸ τῆς πόλιν, προνοηθεὶς τῆς <sup>Capuanos de consilio suo monet Hannibal.</sup>  
 τῶν γραμμάτων ἀσφαλείας. πάνυ γὰρ ἡγωνία, μὴ  
 θεωρήσαντες αὐτὸν ἀπαλλαττομένοι οἱ Καπυηνοὶ, κα-  
 3 πτετα διατραπέντες, ὡς ἀπληπισμένοι, παραδῶσι τοῖς  
 Ῥωμαίοις ἑαυτούς. Διὸ γράψας ὑπὲρ τῆς ἐπιβολῆς,  
 Ῥαπίστειλε τὸν Λίβυν τῇ ἡμετῇ τὴν ἀναζυγὴν, ἵνα,  
 4 συνέντες τὴν πρόβειν αὐτοῦ κατὰ τὸν χωρισμὸν, εὐθαρ-  
 σῶς ὑπομείνουν τὴν πολιορκίαν. Τοῖς δ' ἐν τῇ Ῥώμῃ  
 προσπιπτωκότων τῶν περὶ τὴν Καπύην, διότι παρεστρα-  
 τοπεδευκὼς Ἀννίβας πολιορκεῖ τὰς δυνάμεις αὐτῶν,  
 5 ἔρβθοι ταῖς διανοαῖς καὶ περιφοβοὶ πάντες ἦσαν, ὡς καὶ  
 πρὸς τὰ ὅλα διατεινούσης τῆς ἐνεστηκυίας κρίσεως. διὸ  
 6 καὶ ταῖς ἐξαποστολαῖς καὶ ταῖς παρασκευαῖς πρὸς  
 τοῦτο τὸ μέρος ὅλοι καὶ πάντες ἐνενευκείσαν. Οἱ δὲ  
 Καπυηνοὶ, νομισάμενοι τὰ παρὰ τοῦ Λίβυος γράμ-  
 ματα, καὶ γνόντες τὴν ἐπίνοιαν τῶν Καρχηδονίων, ἔμενον  
 7 ἐπὶ τῶν ὑποκειμένων, κρίνοντες ἔτι ταύτην ἐξελέγξαι τὴν  
 ἑλπίδα. Ἀννίβας δὲ μετὰ πέμπτην ἡμέραν τῆς παρ- <sup>Hannibal ad Romam.</sup>  
 ουσίας, δεικνοποιησάμενος, καὶ καταλιπὼν τὰ πυρὰ  
 8 καϊόμενα, τοιαύτην ἐποίησε τὴν ἀναζυγὴν, ὥστε μηδένα  
 συνεῖναι τῶν πολεμίων τὸ συμβαῖνον. χρῆσάμενος δὲ  
 ταῖς πορείαις διὰ τῆς Σαυνίτιδος ἐνεργοῖς καὶ συνεχίσι,

¶ Vulgo ἡ ἀπίστυλι. Delendum putavi ἡ. Possis vero et *ἀναπίστυλι* vel *ἐξαπίστυλι* suspicari. ἡ κατὰ τὴν ἀναζ. Med. quod verum videtur; sed ita, ut transpositis verbis legatur *ὅτι τῆς ἐπιβολῆς τῆς κατὰ τὴν ἀναζυγὴν, ἀπίστυλι τὸν Λίβυν.* ἡ κατὰ τὸν χωρ. correxi cum Reisk. Vulgo καὶ τὸν χωρισμὸν.

puam cum litteris mittit. Afrum enim quemdam donis perlicit, ut acceptis literis, quam securitati diligenter prospexerat, specie transfugæ castra Romana ingressus, altera parte Capuam clam pervadat. Admodum enim una ea cura angebat, ne, ubi abscedentem Capuani vidissent, perterriti e vestigio atque omni penitus spe destituti, Romanis sese dederent. Igitur exposito per epistolam consilio suo, postridie quam moverat castra Afrum illum misit, ut obsessi, cognita profectionis suæ causâ et fine, confidenter obsidionem tolerarent. Interim, qui *Roma* erant, ut est allatum, quo loco res ad Capuam essent, Han-

nibalem videlicet castris collatis Romanas legiones obsidere, suspensi omnes animis magnoque in metu esse, quasi dies ille immineret, qui belli totius aleam cerneret. Itaque, et auxilia submittendo, et necessaria quævis præsidia comparando, toti in hanc omnes curam incumbunt. *Capuani* vero, literis acceptis, quas Afer tulerat, et Carthaginiensium cognito consilio, istius adhuc spei eventum rati explorandum, in proposito constantes manserunt. *Hannibal*, quinto post adventum suum die, cœnatus, sic movit castra, accensos ignes relinquens, ut ejus rei sensus ad neminem ex hostibus perveniret. Atque is per Sam-

OL. 142. L. καὶ τοὺς περὶ τὴν ὁδὸν τόπους αἰὶ ταῖς ἑκτοπορείαις  
 ἐξερινύμενος καὶ προκαταλαμβάνων ἔτι τῶν ἐν τῇ  
 Ῥώμῃ ταῖς διανοίαις περὶ τὴν Καπύην καὶ τὰς ἐκ  
 πράξεις ὄντων, ἔλαβε διαθέσας τὸν Ἀνίκηνα ποταμὸν, καὶ  
 συργγίσας, ὥστε μὴ πλείον τιτταράκοντα σταδίων  
 ἀπὸσχὼν τῆς Ῥώμης, ποιήσασθαι τὴν παρεμβολήν.

Constatna-  
 tio Roman.

VI. Οὐ γινομένου καὶ προσπιστότος εἰς τὴν Ῥώμην,  
 εἰ ὀλοσχερῇ συνίβῃ ταραχῇ καὶ φόβον ἔμπισται τοὺς  
 κατὰ τὴν πόλιν· ἅτι τοῦ πράγματος αἰφνιδίου μὲν  
 ὄντος καὶ τελείως ἀνεπίστου, διὰ τὸ μηδέποτε τὸν  
 Ἀνίκαν ἐπὶ τοσοῦτον ἀπηρξάναι τῆς πόλεως· ὑπο-  
 τρεχούσης δὲ τινος ἅμα καὶ τοιαύτης ἐννοίας, ὥς οὐχ  
 οἷόν τι, τοὺς ἑταίρους ἐπὶ τοσοῦτον ἰγγίσει καὶ κατα-  
 θαρρῆσαι, μὴ οὐ τῶν περὶ Καπύην στρατοπέδων ἀπολα-  
 λῶτων. Διόπερ οἱ μὲν ἄνδρες τὰ τείχη προκατελάμ-  
 βανον, καὶ τοὺς πρὸ τῆς πόλεως ἐνκαίρους τόπους· αἱ δὲ  
 γυναῖκες περιπορεύόμεναι τοὺς ναοὺς, ἰκίστουσι τοὺς θεοὺς,  
 πλύνουσαι ταῖς κόμαις τὰ τῶν ἱερῶν ἰδάφη. τοῦτο  
 γὰρ αὐταῖς ἔθος ἐστὶ ποιῆν, ὅταν τις ὀλοσχερὴς τὴν  
 πατρίδα καταλαμβάνῃ κίνδυνος. Ἄρτι δὲ τῶν περὶ  
 τὸν Ἀνίκαν κατιστρατοπεδευόντων, καὶ διανοομένων  
 τῇ μετὰ ταῦθ' ἡμέρᾳ καταπειράζειν αὐτῆς τῆς πόλεως,  
 γίγνεται παράδοξόν τι καὶ τυχηρὸν σύμπτωμα πρὸς  
 σωτηρίαν τοῖς Ῥωμαίοις. Οἱ γὰρ περὶ τὸν Γνάϊον

Mos matro-  
 narum.

Cn. et P.  
 Consules.

\* Sic fere codd. *προπορείαις* Urb. *στρατοπορείαις* edidit Casaub. cum Ursino.

nium raptim sine intermissione iter  
 faciens, perque suorum manum, præ-  
 ire agmen jussam, omnes viarum adi-  
 tus ante explorans et occupans; dum  
 adhuc Romani, qui in Urbe erant, non-  
 nisi in Capuam, et res quæ ibi gere-  
 bantur, deæque cogitationes habebant,  
*Anniensem* amnem copias traduxit, et  
 eo usque accessit, ut quinque millia  
 passuum a Roma castra prius poneret,  
 quam adventus ejus animadvertere-  
 tur.

VI. Cujus rei postquam allatus est  
 Romam nuncius, populum universum  
 tumultus ac pavor invaserunt, ut in  
 repentina re et prorsus inopinata;  
 numquam enim Hannibal adeo prope  
 ad urbis mœnia accesserat. Simul

omnium mentibus hæc cogitatio sub-  
 oriebatur, numquam potuisse fieri, ut  
 usque eo appropinquare hostes essent  
 ausi, nisi deletis prius ad Capuam le-  
 gionibus. Igitur muros quidem et op-  
 portuna quæque ante urbem loca viri  
 occupant: mulieres vero circa deum  
 delubra discurrent, supplicia diis fa-  
 ciunt, ædium sacrarum pavimenta cri-  
 nibus passis mundant. Is namque  
 illis mos est, quoties in aliquo insi-  
 gnior et graviore periculo patria ver-  
 satur. Ubi *Hannibal* castra commu-  
 nisset, die insequente urbem aggredi  
 cogitans, commodum casus quidam  
 inopinatus ac sors fortuita Romanis  
 salutis accidit. *Cnæus* (*Fulvius*) et  
*Publius* (*Sulpicius*), quum jam ante

καὶ Πόπλιον, τοῦ μὲν ἐνὸς στρατοπέδου πρότεροι πεποιη- A. U. 543.  
 μένιοι τὴν καταγραφὴν, ἐνόρκους εἶχον τοὺς στρατιώτας,  
 εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἤξειν ἐν τοῖς ὅπλοις εἰς τὴν  
 'Ρώμην' τοῦ δ' ἐτέρου τότε τὰς καταγραφὰς ἐποιοῦντο  
 7 καὶ δοκιμασίας. Ἐξ οὗ συνέβη, πλῆθος ἀνδρῶν αὐτο-  
 μάτως ἀθροισθῆναι πρὸς τὸν δέοντα καιρὸν εἰς τὴν  
 'Ρώμην' οὓς ἐξαγαγόντες εὐθαρσῶς οἱ στρατηγοὶ, καὶ  
 παρεμβалόντες πρὸ τῆς πόλεως, ἐπέσχον τὴν ὁρμὴν τῶν  
 8 περὶ τὸν 'Αννίβαν. Οἱ γὰρ Καρχηδόνιοι τὸ μὲν πρῶτον Agrum Ro-  
manum po-  
pulatur  
Hannibal.  
 ὤρμησαν, οὐχ ὅλως ἀπελπίζοντες αἰρήσειν κατὰ κράτος  
 αὐτὴν τὴν 'Ρώμην' συνθεασάμενοι δὲ τοὺς ὑπεναντίους  
 παραπταγμένους, καὶ ταχέως διὰ τινος αἰχμαλώτου  
 πυθόμενοι τὸ γεγονός, τῆς μὲν ἐπὶ τὴν πόλιν ἐπιβολῆς  
 ἀπίστησαν, τὴν δὲ χώραν ἰδόντες ἐπιτορευόμενοι, καὶ  
 9 τὰς οἰκίας ἐνεκίμπρασαν. τὰς μὲν οὖν ἀρχὰς ἀναρίθ-  
 μητον περιελασάμενοι λείας πλῆθος, ἤθροισαν εἰς τὴν  
 παρεμβολήν, ὥς ἂν εἰς ἄγραν ἦκοντες τοιαύτην, εἰς ἣν  
 οὐδεὶς οὐδέποτε πολέμιον ἤξειν ἤλπιζε.

VII. Μετὰ δὲ ταῦτα τῶν ὑπάτων τολμησάντων ἐν Recedit ab  
Urbe.  
 δέκα σταδίοις, ἀντιστρατοπεδεῦσαι σφίσι παραβόλως,  
 'Αννίβας ἄμα μὲν λείας πλῆθος ἠθροικῶς, ἄμα δὲ τῆς  
 2 κατὰ τὴν πόλιν ἐλπίδος ἀποπειρωκώς· τὸ δὲ μέγιστον,  
 συλλογιζόμενος τὰς ἡμέρας, ἐν αἷς ἤλπιζε κατὰ τὴν ἐξ  
 ἀρχῆς ἐπίνοιαν, πυθόμενους τοὺς περὶ τὸν 'Απκιοι τὸν  
 περὶ τὴν πόλιν κίνδυνον, ἥτοι λύσαντας τὴν πολιορκίαν

unam legionem conscripsissent, fidem militum sacramento obstrinxerant, venturos eo die Romam cum armis: alterius tunc dilectum agebant, et milites probabant. Quo factum est, ut ingens virorum numerus sponte sua Romam illo die, opportuno sane tempore, conveniret. Flos igitur quum confidenter eduxissent *Consules*, et ante urbis moenia castra communissent, impetum Hannibalis represserunt. Nam Carthaginenses initio ei expeditioni ita se accinxerant, ut qui non plane desperarent, ipsam quoque Romam per vim capere se posse. Nunc quum instructos in aciem hostes viderent, et mox omnia a quodam captivo essent edocti; ab urbis quidem oppu-

gnandæ consilio destiterunt; agrum vero, quoquoque discorsantes, omnem sunt populati, et ædificia incendunt. Et ita quidem initio prædam in castra congesserunt, quam abegerant, infinitam; quippe qui ad eas opes diripiendas accessissent, ad quas prædatum nemo ullum umquam hostem esse venturum crediderat.

VII. At mox, ubi magno ausu sustinissent *Consules* stadia decem ab hostium castris castra ponere; Hannibal, qui tantam cumulasset prædam, spe autem urbis potiundæ excidisset, qui denique, id quod erat omnium maximum, speraret, Appium (sicut ipse ab initio proposuerat) audito urbis Romæ periculo, vel omisa obsidione totis vi-

- OL. 142. 1. ὀλοσχερῶς παραβοηθήσιν τοῖς ἐπὶ τῇ Ῥώμῃ πράγμασιν, ἢ μέρος τι καταλιπόντας, τῷ πλείονι βοηθήσιν κατὰ σπουδὴν· ὢν ὁπότερον ἂν συμβῇ, δεόντως ἔξειν ὑπειλη-3 φῶς, ἐκίνει τὴν δύναμιν ἐκ τῆς παρεμβολῆς ὑπὸ τὴν ἰσθμιν. Οἱ δὲ περὶ τὸν Πόπλιον, διασπάσαντες τὰς 4 ἐπὶ τοῦ προειρημένου ποταμοῦ γεφύρας, καὶ συναναγκάσαντες αὐτὸν διὰ τοῦ ρεύματος περαιοῦν τὴν δύναμιν, προσέκειντο τοῖς Καρχηδονίοις περὶ τὴν διάβασιν, καὶ πολλὴν παρεῖχον δυσχρηστίαν. ὀλοσχερὲς μὲν οὖν οὐδὲν 5 ἰδύνατο πρᾶξαι, διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἰκπίων, καὶ τὴν πρὸς πάντα τόπον εὐχρηστίαν τῶν Νομάδων· τῆς δὲ λείας ἱκανόν τι μέρος ἀφελόμενοι, καὶ περὶ τριακασίους ἑκαταβαλόντες τῶν πολεμίων, τότε μὲν ἀνεχώρησαν πρὸς τὴν παρεμβολήν. μετὰ δὲ ταῦτα νομίσαντες, τοὺς 6 Καρχηδονίους διὰ φόβον σπουδῇ ποιῆσθαι τὴν ὑποχώρησιν, εἶποντο κατόπιν ταῖς παρρησίαις. Ἀντίβας 7 δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἠπείγετο, σπεύδων ἐπὶ τὸ προκείμενον· μετὰ δὲ πέμπτην ἡμέραν προσαγγελθίτος αὐτῷ, μένειν ἐπὶ τῆς πολιορκίας τοὺς περὶ τὸν Ἀππίον, οὕτως ὑποστάς καὶ προσδεξάμενος τοὺς ἐπομένους, ἐπιτίθεται νυκτὸς 8 ἔτι τῇ στρατοπεδεῖα. καὶ πολλοὺς μὲν αὐτῶν ἀπέκτεινε, τοὺς δὲ λοιποὺς ἐκ τῆς παρεμβολῆς ἐξέβαλε. Τῆς δ' ἡμέρας ἐπιγενομένης, συνθεωρήσας τοὺς Ῥωμαίους 9 πρὸς τινὰ λόφον ἐρυμνὸν ἀποκεχωρηκότας, τοῦ μὲν ἔτι

Eum per-  
sequitur  
Sulpicius  
Cos.

Rhegium  
petit Han-  
nibal.

<sup>1</sup> καταβαλόντες dedit Urb. Ceteri vulgo καταλαβόντες. <sup>2</sup> ἔτι τῇ στρατοπεδεῖα correxi ex Reiskii conject. Vulgo ἐπὶ τὴν στρατοπεδεῖαν.

ribus ad ferendam patriæ opem disces-  
surum, vel relicta ibi parte exercitus,  
cum altera eaque majore parte ad  
defensionem urbis esse accursurum;  
quorum utrumvis contigisset, bene se  
facturum, si castra moveret, intellige-  
bat; quarta vigilia movit. At Pub-  
lius, memorati ante fluminis pontibus  
intercisis, et hoste compulso, per ip-  
sum amnis alveum copias trajicere, in  
ipsa trajectione Carthaginiensibus im-  
minens, magnas eis difficultates obje-  
cit. Et ob multitudinem cum equi-  
tum Numidarum, quocumque  
loco utilissimam operam navantium,  
nullum quidem, quod ad summam  
rei pertineret, inferre detrimentum

hosti potuerunt; at prædæ tamen ma-  
gna ei parte ademta, cæsisque trecen-  
tis fere ex ejus exercitu, ad castra sua  
se receperunt. Rati deinde, ob me-  
tum Pœnos in reditu iter sic conten-  
dere, præter radices montium eos sunt  
subsecuti. At Hannibal initio quidem  
festinabat, ad perficiendum, quod ani-  
mo destinaverat, properans: post diem  
vero quintum, cognito, manere Ap-  
pium in obsidione Capuæ, subsistere  
agumen jubet, ac sequentes præstola-  
tur. Deinde castra Romanorum nocte  
aggressus, multos eorum occidit, reli-  
quos castris ejicit. Postquam ortus  
fuit dies, ut vidit, Romanos in collem  
quemdam egregie munitum se rece-

10 προσκαρτερεῖν ἑαυτοῖς ἀπέγνω ποιησάμενος δὲ τὴν A. U. 543.  
πορείαν διὰ τῆς Δαυνίας καὶ τῆς Βρεττίας, ἐπέστη  
τοῖς κατὰ τὸ Ῥήγιον τόποις ἀνυπόπτως, ὥστε παρ'  
ὀλίγον μὲν καὶ τῆς πόλεως κυριεῦσαι, πάντας δὲ τοὺς  
ἐπὶ τὴν χώραν ἐκπεπορευμένους ἀποτέμνεισθαι, καὶ πλεί-  
στον γενέσθαι Ῥηγίων κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ παρουσίᾳ.

VIII. Δοκεῖ δέ μοι δικαίως ἂν τις ἐπισημῆνασθαι  
κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν τὰς τε Καρχηδονίων καὶ Ῥω-  
2 μαίων ἀρετὰς καὶ φιλοτιμίας ἐν τῇ πολεμείῳ. Καθ- Res gestæ  
ἀπερ γὰρ Ἐπαμεινώνδαν τὸν Θεβαῖον θαυμάζουσι πάν- Epaminon-  
τες, διότι, παραγενόμενος εἰς Τέγαν μετὰ τῶν συμ-  
μάχων, καὶ θεωρήσας τοὺς Λακεδαιμονίους, αὐτούς τε  
παύσασθαι παραγεγονότας εἰς Μαντίνειαν, καὶ τοὺς συμ-  
μάχους εἰς ταύτην ἡθροικώτας τὴν πόλιν, ὥς ἵ παρα-  
3 ταξομένους τοῖς Θεβαίοις· δειπνοποιήσασθαι τοῖς αὐτοῦ  
καθ' ἃραν παραγγείλας, ἐξῆγε τὴν δύναμιν ἄρτι τῆς  
νυκτὸς ἵπιγιγνομένης, ὥς τῆς παρατάξεως χάριν σπεί-  
4 δων εὐκαίρους τινὰς προκαταλαβεσθαι τόπους. τοιαύτην ad Spartam  
δὲ τοῖς πολλοῖς δόξαν ἐνεργασάμενος, ἡ προῆγε, ποιού-  
5 μενος τὴν πορείαν ἐπ' αὐτὴν τὴν Λακεδαιμόνιον. προσ-  
μύξας δὲ περὶ τρίτην ἃραν τῇ πόλει παραδόξως, καὶ  
καταλαβὼν τὴν Σπάρτην ἔρημον τῶν βοηθησόντων, μέχρι

<sup>1</sup> Mendosee τούτους edd. et MSti.

terens libri omnes παραταξομένης.

<sup>2</sup> προῆγε cum Reiskio scripsi pro vulgato προεῆγε.

MStis edebatur ὅρας ἐν τῇ πόλει.

<sup>1</sup> παραταξομένης a Casaubono est. Ve-

<sup>2</sup> ἵπιγιγνομένης legitur apud Heronem.

<sup>b</sup> Vulg. cum plerisque

pissee; diutius istis immorari nequaquam e re sua futurum ratus, facto per Apuliam Dauniam et Bruttios itinere, in locis circa Rhegium, nemine suspicante, ita repentinus apparuit, ut non multum abfuerit, quin urbe quoque ipsa potiretur: omnes certe eos, qui in agrum exierant, atque adeo plurimos in his cives Rheginos, eo adventu captos in potestatem habuit.

VIII. Hic mihi videtur aliquis jure merito Carthaginiensium ac Romanorum virtutem et obstinatum in bello generis pervicaciam, cujus eo tempore specimen ediderunt, observaturus et collaudaturus. Enimvero Epaminon-

dam Thebanum mirantur omnes, qui postquam una cum sociis Tegyram pervenisset, cognito, Lacedaemoniorum et civiles omnes copias suas Mantineam adduxisse, et socios quoque omnes suos in eandem urbem coegisse, ut instructa acie cum Thebanis pugnarent; ipse, dato suis præcepto, ut tempori cœnarent, sub nocte primam exercitum eduxit, quasi propter instans prælium opportuna quædam loca occupatum contenderet. Atque hoc ille quum multitudini persuasisset, agmen ulterius ducere, et Lacedaemonem ipsam petere instituit. Tertia hora ad urbem ut pervenit, præter omnium opinionem nactus Spartam propugna-

ἐμβλέψαντες οἱ καταλειμμένοι τῶν Μαντινίων, μόλις A. U. 343.  
 ἐθάρρηναν ἐπιβῆναι τοῦ τείχους, καὶ καλύσαι τὴν τῶν  
 13 Ὀθηαίων ἔφοδον. Διόπερ εἰκότως οἱ συγγραφεῖς ἐπι- Res Epami-  
 μέμφονται τοῖς προειρημένοις ἔργοις, φάσκοντες, τῷ Spartam et  
 μὲν ἡγεμόνι πεπραῆχθαι πᾶν, ὅσον ἀγαθῷ στρατηγῷ. Manti-  
 καὶ τῶν μὲν ὑπεναντίων κρείττω, τῆς δὲ τύχης ἦττω  
 γεγενῆσθαι τὸν Ἑπαμεινώνδαν.

IX. <sup>h</sup>Τὸ δὲ παραπλήσιον ἂν τις εἴποι καὶ περὶ τῶν Collatæ  
 2 κατ' Ἀννίβαν. Καὶ γὰρ τὸ, προσβάλλοντα τοῖς πολε- cum rebus  
 μίοις, πειραθῆναι διὰ τῶν ἐκ μέρους ἀγώνων λύειν τὴν Hannib. ad  
 3 πολιορκίαν· καὶ τὸ, ταύτης ἀποκιστόντα τῆς ἑπο- Capuam et  
 σολῆς, ἐκ' αὐτὴν ὀρμῆσαι τὴν Ῥώμην, καὶ περὶ μὴ ad Romam.  
 καθιπρόμενον τῆς προθέσεως διὰ τὰς ἐκ ταυτομάτου  
 περιπετείας, αὐτῆς ἐξ ὑποστροφῆς συμπίμψαι μὲν τοὺς  
 ἐπομένους, ἐφιδρεῖσθαι δὲ τῷ κατὰ λόγον, εἰ συνέβη  
 γινέσθαι κίνημα περὶ τοὺς τὴν Καπύην πολιορκοῦντας·  
 4 τὸ δὲ τελευταῖον, μὴ <sup>k</sup>λῆξαντα τῆς προθέσεως εἰς τὴν Hannibal et  
 τῶν ἰχθρῶν βλάβην ἀποσπῆσαι, ἴμονον δ' ἀναστᾶτους Epaminon-  
 5 ποιῆσαι Ῥηγίνους· τίς οὐκ ἂν ἐπισημῆναιτο καὶ θαν-  
 6 μάσαι τὸν προειρημένον ἐπὶ τούτοις ἡγεμόνα; Καὶ μὴν  
 Ῥωμαίους Λακεδαιμονίαν ἀμείνους ἂν τις ἐν τούτῳ τῷ

<sup>g</sup>Τὸν ἐπιμέμφονται suspicatus est Reisk. Equidem malim <sup>h</sup>τῷ στρατηγῷ  
 τῷ τύχης ἔργον. <sup>g</sup> Forsan ἴσον ἀγαθῷ στρατηγῷ. Post ista autem verba  
 delevi lacunæ signum, quod ibi posuerat Casaub. <sup>h</sup> Fors. εἰ δὲ παραπλήρ.  
<sup>i</sup> ἐπὶ εὐλῆς malim. <sup>k</sup> λήξαντα ex emendatione Scaligeri recepinus. Vulgo  
 λήξαν. Casaubonus post τῆς προθέσεως, adjecit πρὶν, invitis libris. <sup>l</sup> Et moneret  
 Casaubono debetur, cum μόνους darent libri omnes.

dem murum conscendere, et irrum-  
 pentes Thebanos arcere sunt ausi.  
 Propterea Scriptores res gestas Epami-  
 nondæ, quas modo narravimus, quere-  
 lis jure prosequuntur: et, imperato-  
 rem quidem boni ductus partes omnibus  
 numeris explese, pronunciant; sed ip-  
 sum, quam adversarios vinceret, a for-  
 tuna esse victum.

ix. Simile et de rebus gestis Han-  
 nibalis dicere nunc licet. Nam quod,  
 hostes adortus, liberare Capuam obsei-  
 dione, prælia per partes capessendo  
 sit conatus; et, cum exitum non ha-  
 beret id ineptum, Romam ipsam pe-  
 tere institit; deinde, eo quoque con-

silio successu propter cæsus fortuitos  
 carente, quod rediens, repressis inso-  
 quentibus hostibus, occasione sit insi-  
 diatus, si quis forte, ut consentaneum  
 erat, in Romanorum ad Capuam ca-  
 stris motus exstitisset; postremo quod  
 ab inepto suo non prius destiterit,  
 quam, in hostium perniciem incum-  
 bens, Rheginos tantum non sedibus  
 suis ejecerit: hæc, inquam, quis non  
 observatione sua atque plausu digna  
 censeat? aut quis Hannibalem, qui  
 ista gessit, admirandum esse impera-  
 torem non pronunciet? Jam vero Ro-  
 manos in illa temporum difficultate  
 Lacedæmonios virtute antecelluisse,

## III.

A. C. 543.

## RES SYRACUSANÆ.

\* \* \*

Χ. <sup>Ρ</sup>ΟΥΚ ἐκ τῶν ἔξω κοσμεῖται πόλις, ἀλλ' ἐκ τῆς τῶν οἰκούντων ἀρετῆς.

Ornamenta  
Syracusarum  
Romanam trans-  
lata.

\* \* \*

2 Ἐκρίθη μὲν οὖν διὰ τοῦτο τοῖς Ῥωμαίοις, τὰ προ-  
ειρημένα μετακομίζειν ἐς τὴν αὐτῶν πατρίδα, καὶ  
3 μὴδὲν ἀπολιπεῖν. Ὅτε δὲ ὁρῶνς τοῦτο καὶ συμφε-  
ρόντως αὐτοῖς ἔπραξαν, ἢ τὰναντία, πολὺς ἂν εἴη λόγος.  
Ἐπλείων γὰρ μὴν εἰς τὸ μὴ δέοντως σφίσι πεπραῆχθαι,  
4 μὴδ' ἀκμὴν νῦν πράττεσθαι τοῦτο τοῦτον. Εἰ μὲν  
γὰρ ἐκ τοιούτων ὁρμηθέντες προεβίβασαν τὴν πατρίδα,  
δῆλον, ὡς εἰκότως ταῦτα μετέφερον εἰς τὴν οἰκίαν, δι'  
5 ὧν ἠυξήθησαν. εἰ δ' ἀπλουστάτοις χρώμενοι βίοις, καὶ  
πορρωτάτῳ τῆς ἐν τούτοις περιττότητος καὶ πολυτελείας  
ἀφιστάμενοι, ὅμως ἐπεκράτουν τούτων αἰὶ παρ' οἷς ὑπῆρχε  
πλείστα καὶ κάλλιστα τὰ τοιαῦτα· πῶς οὐ νομιστίον,  
6 εἶναι τὸ γιγνόμενον ὑπ' αὐτῶν ἀμάρτημα; Τὸ γὰρ,  
ἀπολιπόντας τὰ τῶν νικούντων ἔθνη, τὸν τῶν ἡττωμένων

Parum re-  
cto consilio  
Romanorum.

<sup>Ρ</sup> Οὗς ἐκ τῶν ἔξω &c. Gnome ista nescio utrum ex Polybio excerpta, an Tituli loco juncta sit sequenti Fragmento. ὁ δὲ malim cum Reiskio. Ἐπλείων et deinde τοῦτον ex Ursini conject. correxit Casaub. cum mendose omnes darent πλείων et τοῦτον τοῦτον.

## III.

Χ. *NON* rebus extrinsecus allatis or-  
natur urbs, sed incolentium virtute. (Ora Cod. Urbinate.)

Excerpt. antiq. Lib. IX. cap. 10.

Decreverunt itaque Romani, omnia illa, quæ commemoravimus, in patriam suam transferre, neque eorum quidquam in urbe capta relinquare. Qui recte-ne hoc et e re sua fecerint, an secus, multifariam potest disputari. Plures tamen rationes suppeditant, quæ eam rem minus recte et tunc esse factam, et nunc cum maxime fieri, evincant. Nam si ab ejusmodi profecti institutis patriam ad hoc decus provexerunt, nemo dubitat, idoneam

fuisse causam, cur ista domum transportarent, per quæ videlicet res eorum augebantur. Sin autem ita est, ut, quum simplicissimo vitæ genere uterentur, et ab hujus elegantie et magnificentie studio abessent quam longissime, eos populos tamen superarent, apud quos hujus generis res et plurimæ erant et pulcerrimæ; quis neget, peccatum debere censeri, quod tunc fecerunt? Nam si populus victor, relictis suis moribus, mores æmulator

VOL. II.

K K

- Ol. 142. 1. ζῆλον ἀναλαμβάνειν, προσεπιδραττομένους ἅμα καὶ τὸν  
 ἐξακολουθοῦντα τοῖς τοιούτοις φθόνον, ὃ πάντων ἐστὶ  
 φοβερώτατον ταῖς ὑπεροχαῖς, ὁμολογούμενοι ἂν εἶποι  
 τις εἶναι τῶν πραττόντων παράπτωμα. \* Ὁ γὰρ οὕτως  
 \* ὀρμώμενος, οὐδέποτε μακαρίζει τοὺς τ' ἀλλότρια κερτη-  
 μένους, οἷς φθονεῖ ἅμα καὶ τις ἔλεος 'αὐτῶν ὑποτρέχει  
 τῶν ἐξ ἀρχῆς ἀποβαλόντων. Ἐπ' αὖν δὲ καὶ προβαίνει  
 τὰ τῆς ευκαιρίας, καὶ πάντα συνάγει πρὸς αὐτὸν τὰ  
 τῶν ἄλλων, καὶ ταῦτα συγκαλεῖ τρόπον τινὰ τοὺς  
 ἐστερημένους ἐπὶ θίαν, διπλάσιον γίγνεται τὸ κακόν.  
 οὐ γὰρ εἶτι τοὺς πύλας ἐλεῖν συμβαίνει τοὺς φεωμένους,  
 ἀλλὰ σφᾶς αὐτοὺς, ἀναμιμνησκομένους τῶν οἰκείων  
 συμπτωμάτων. ἐξ ἧν οὐ μόνον φθόνος, ἀλλ' οἷον ὀργή  
 τις ἐκκαίεται πρὸς τοὺς εὐτυχοῦντας. ἡ γὰρ τῶν ἰδίων  
 περιπετειῶν ἀνάμνησις ὥσανεὶ προτροπή τις ἐστὶ πρὸς τὸ  
 κατὰ τῶν πραξάντων μῖσος. Τὸ μὲν οὖν τὸν χρυσὸν  
 καὶ τὸν ἄργυρον ἀθροίζειν πρὸς αὐτοὺς, ἴσως ἔχει τινὰ  
 λόγον· οὐ γὰρ οἷον τι τῶν καθόλου πραγμάτων ἀντι-  
 ποιήσασθαι, μὴ οὐ τοῖς μὲν ἄλλοις ἀδυναμίαν ἐνεργα-  
 σαμένου, σφίσι δὲ τὴν τοιαύτην δύναμιν ἰτοιμάσαντας.  
 Τὰ δ' ἐκτὸς ὑπάρχοντα τῆς προειρημένης δυνάμεως, ἦν,  
 ἐν τοῖς ἐξ ἀρχῆς τόποις ἅμα τῷ φθόνῳ καταλιπόντας,

Verum Ro-  
mæ decus.

\* Locus, sive mutilus, sive alias corruptus, sic fæpe restituendus videtur : Οὐ γὰρ οὕτως ὁ δεινὸς οὐδέποτε μακ. τοὺς τ' ἀλλ. κερτιμένους, ὡς φθονεῖ. Tum vel ἅμα cum φθονεῖ jungendum, vel ἅμα δὲ καὶ τις legendum. \* Forsan αὐτῷ.

eorum qui victi sunt, simulque *invidiam* etiam, quæ talia comitari solet, in sese convertit, rem omnium maxime eis, qui in dominatu sunt, timendam; nemo sane negaverit, delictum hic versari ejus, qui ita faciat. Etenim qui conspicit aliena possidentes, non tam laudare horum fortunam, quam invidere illis solet: simulque subit ejus animum commiseratio illorum, quibus hæc initio fuerunt ablata. Quodsi vero, crescente in dies successu, omnia, quæ penes alios fuerant, hic populus ad se converterit, atque hæc ipsa quodam modo eos, quibus fuerint crepta, spectandi desiderio illectos eodem congregaverint; tum vero duplex malum existit. Non

enim alios jam miserantur talium spectatores, sed seipsos; dum præteritarum cladum suarum memoria eis refricatur. Unde non invidia tantum, verum etiam iræ veluti fomes accenditur adversus rerum potientes. Propriarum enim calamitatum recordatio, velut incitatio quædam est ad odium adversus illarum auctores. Jam aurum quidem atque argentum in patriam suam congerere, aliquam fortasse rationem habeat: imperium enim in omnes capessere nequeant, nisi alium rerum inopia aliorum potentiam imminuerint, earumdemque copia vires sibi paraverint. At, quæ non pertinent ad illam quam diximus potentiam, ea si Romani, una cum cumi-

ἰνδοξοτέραν ποιεῖν τὴν σφετέραν πατρίδα· μὴ γραφαῖς A. U. 643. καὶ τύποις, ἀλλὰ σεμνότητι καὶ μεγαλοψυχία ποσ-  
 13 μυνοντας αὐτήν. Οὐ μὲν, ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἰρήσθω  
 μοι χάριν τῶν μεταλαβανόντων ἀεὶ τὰς δυναστείας·  
 ἵνα μὴ, σκυλεύοντες τὰς πόλεις, κόσμον ὑπολαμ-  
 βάνωσιν εἶναι ταῖς ἑαυτῶν πατρίσι τὰς ἀλλοτρίας  
 συμφοράς.

IV.  
 RES HISPANIENSES.

\*

\*

\*

xi. Οἱ τῶν Καρχηδονίων ἡγεμόνες, κρατήσαντες τῶν  
 2 ὑπεικιντῶν, σφῶν αὐτῶν οὐκ ἠδύναντο κρατεῖν· καὶ,  
 δοξάντες τὸν πρὸς Ῥωμαίους πόλεμον ἀνηρηκῆναι, πρὸς  
 αὐτοὺς ἱστασάμενοι, "παρατριβόμενοι διὰ τὴν ἔμφυτον  
 3 Φοίνιξι πλεονεξίαν καὶ φιλαρχίαν. ὧν ὑπάρχων Ἀσ- Hasdrubal,  
Gisconis fil.  
 δρούβας ὁ Γίσκωνος, εἰς τοῦτο κακοπραγμοσύνης προ-  
 ἦχθη διὰ τὴν ἐξουσίαν, ὡς τὸν πιστότατον τῶν κατ'  
 Ἰβηρίαν φίλον Ἀνδοβάλην, πάλαι μὲν ἀπεβαλόντα τὴν  
 ἀρχὴν διὰ Καρχηδονίους, ἄρτι δὲ πάλιν ἀπειληφότα  
 διὰ τὴν πρὸς ἐκείνους εὐνοίαν, ἐπεβάλετο χρημάτων  
 4 πλῆθος αἰτεῖν. τοῦ δὲ παρακούσαντος διὰ τὸ θαρρῆν iniquus in  
Indibilem.

Ex MSto editum erat καὶ παρατριβόμενοι, post quae verba signum defectus posuit Valesius, monuitque deesse verbum ἀνιένων. Nobis particula καὶ delenda visa est. \* Possis φίλον suspicari cum Gronovio.

tante invidia, reliquissent ibi ubi initio fuerant; poterant patriæ suæ majorem gloriam conciliare, non *tabulis et signis* eam decorantes, sed *gravitate morum et animi magnitudine*. Atque hæc quidem in eorum gratiam dicta

mihi sunt, quicumque fuerint, qui imperium aliorum in *se* transferunt: ne, dum victas, urbes ornamentis suis spoliant, alienas calamitates decus esse patriæ suæ sibi persuadeant.

## IV.

Excerpt. Valesian.

xi. *CARTHAGINIENSIVM* dūces, cum superiores fuissent hostibus, sui ipsorum non potuerunt esse com-  
 potes: et postquam confectum puta-  
 runt bellum cum Romanis, ipsi inter  
 se hostiliter dissidebant, et præ cupi-  
 ditate ambitioneque Pœnis insita alter-  
 cabantur. Inter quos *Hasdrubal*, Gi-

conis filius, ob potestatem eo insolentia processit, ut ab uno e sociis tota Hispania fidelissimo *Indibile*, qui Carthaginiensium causa olim regno e-  
 cectus, et ob fidem in eos ac benevolentiam nuper in regnum restitutus fue-  
 rat, magnam pecunie vim flagitare non dubitaverit. Cujus voluntati cum

κ k ε

- οὖν ἀπροθέτως ἐν τοῖς πολεμικοῖς συμβαίνοντα, πράξεις A. U. 543.  
 μὲν οὐδαμῶς ἀρμόζει λέγειν, περιπετειάς δὲ καὶ συγκυ-  
 7 ρήσεις μᾶλλον. διὸ καὶ λόγον οὐκ ἔχοντα μεθοδικόν,  
 οὐδ' ἐστῶτα, παραλείψθω. τὰ δὲ κατὰ πρόθεσιν  
 ἐνεργούμενα, ταῦτα δηλούσθω· περὶ ὧν ὁ νῦν δὴ λόγος.  
 8 Πάσης δὴ πράξεως ἐχούσης καιρὸν ὀρισμένον, καὶ Varia mo-  
menta ad  
actionem  
pertinentia.  
 διάστημα, καὶ τόπον, καὶ προσδεομένης τοῦ λαβεῖν, καὶ  
 συνθημάτων ὀρισμένων, ἔτι δὲ καὶ δι' ὧν, καὶ μεθ' ὧν,  
 9 καὶ τίνι τρόπῳ πραχθήσεται· φανερόν, ὡς ὁ μὲν ἐκαστοῦ  
 τούτων ἐυστοχήσας, οὐχ ἀμαρτήσεται τῆς ἐπιβολῆς· ὁ  
 δ' ἐνὸς ὀλιγωρήσας, σφαλήσεται τῆς ὅλης προθέσεως.  
 10 Οὕτως ἡ φύσις πρὸς τὰς ἀποτυχίας τῶν ἐπινοηθέντων  
 ἱκανὸν ἐν καὶ τὸ τυχὸν ἐποίησε τῶν κατὰ μέρος· πρὸς  
 δὲ τὸ κατορθοῦν μόλις ἱκανὰ πάντα.

XIII. Διὸ χρὴ μηδεὸς ἀφροντιστεῖν ἐν ταῖς τοι-  
 2 αύταις ἐπιβολαῖς τοὺς ἡγουμένους. Ἔστι δὲ ἀρχὴ μὲν  
 τῶν προειρημένων τὸ σιγαῖν, καὶ μήτε διὰ χαρὰν, Silentium.  
 παραδόξου προφαινομένης ἐλπίδος, μήτε διὰ φόβον,  
 μήτε διὰ συνήθειαν, μήτε διὰ φιλοστοργίαν, μετα-  
 3 δίδοναι μηδενὶ τῶν ἐκτός· αὐτοῖς δὲ κοινοῦσθαι τού-  
 τοις, ὧν χωρὶς οὐχ οἷόν τε τὸ προτεθεῖν ἐπὶ τέλος  
 ἀγαγεῖν, καὶ τούτοις μὴ πρότερον, ἀλλ' ὅταν ὁ τῆς

<sup>a</sup> ἀποτυχίας correxit Casaub. ἀτυχίας ed. Herv. et codd. nostri.

posito accidunt, ea non *res gestas* ap-  
 pellare convenit, sed *casus* potius et  
*fortuitos eventus*. Impresentialium igitur  
 illa fortuita, quoniam rationem  
 nullam habent stabilem, neque ullius  
 artis præceptionibus parabilem, præ-  
 termittantur: atque ea tantum expli-  
 centur, quæ *destinato consilio* fiunt;  
 de quibus hic est sermo institutus.  
 Quum igitur omnis actio tempus sibi  
 definitum habeat, spatio temporis certo  
 confiat, et loco, tum vero latere etiam  
 debeat, notis item indigeat vel signis,  
 de quibus convenerit, nec non iis, per  
 quos, et quibuscum geratur, et modo  
 certo, quo sit gerenda; palam est,  
 quæ qui singulorum horum debitam  
 rationem habuerit, proposito non aber-  
 raturum; sin vero aliquis unum isto-  
 rum neglexerit, universum ejus inco-  
 mptum frustra futurum. Ita scilicet

comparatum natura est, ut ad fru-  
 stranda consilia unaquævis vel levis-  
 sima pars, quæ de toto abest, satis vi-  
 rium habeat; quum, ut propositum  
 assequaris, vix cunctæ simul suffi-  
 ciant.

XIII. Idcirco, qui rebus gerendis  
 præsumunt, nihil quidquam in ejusmodi  
 inceptionibus omittere debent, quod  
 cura sua non complectantur. Om-  
 nium autem, quæ diximus, primum  
 est *silentium*, et ut neque ob gaudium  
 lætæ spei, ex inopinato tibi ostensæ,  
 neque ob metum, neque ob aliquam  
 familiaritatem, vel caritatem erga tuos,  
 rem gerendam ulli eorum participes,  
 ad quos illa nihil pertinet; sed iis  
 solis communices, sine quibus perduci  
 ad finem propositum non potest; et  
 his ipsis quoque non ante, quam, usu  
 postulante cujusque rei, necessitate

OL. 142. 1. ἐκάστου χρείας παρὸς ἱκαναγὰζῃ. χρεὶ δὲ σιγαῖ μὴ  
μόνοι τῇ γλώττῃ, πολὺ δὲ μᾶλλον τῇ ψυχῇ. Παλλοῖ<sup>5</sup>  
γὰρ ἤδη, κρύψαντες τοὺς λόγους, ποτὶ μὲν δι' αὐτῆς  
τῆς ἐπιφάσεως, ποτὶ δὲ καὶ διὰ τῶν πραττομένων,  
Itinerum  
intervals.  
Φαιρὰς ἐποίησαι τὰς ἑαυτῶν ἐπινοίας. Δεύτεροι δ' 6  
ἐπιγινώσκουσι τὰς ἡμερησίου καὶ νυκτερινὰς πορείας, καὶ  
τὰ διανύσματα τούτων, μὴ μόνοι κατὰ γῆν, ἀλλὰ καὶ  
Conversiones  
caeli.  
κατὰ θάλατταν. Τρίτοι καὶ μέγιστοι, τῶν ἐκ τοῦ  
περιέχοντος καιρῶν ἔχειν ἵσται, καὶ δύνασθαι τούτων  
Locus rei  
agenda.  
κατὰ τὸ κρεῖθι ἐυστοχίῃ. Καὶ μὴ οὐδὲ τὸν τόπον<sup>8</sup>  
τῆς πράξεως ἐν μικρῷ θιτίον· ἐπειδὴ πολλάκις παρὰ  
τοῦτο τὰ μὲν ἀδύνατα δοκοῦντα εἶναι δυνατὰ, τὰ δὲ  
Tamen et  
signa.  
δυνατὰ πίπτουσι ἀδύνατα. Τὸ δὲ τελευταῖον, συνθη- 9  
μάτων, καὶ παρασυνθημάτων, ἔτι δὲ ἐπilogῆς, δι' ὧν  
καὶ μεθ' ὧν ἐνεργηθήσεται τὸ κρεῖθι, οὐκ ὀλιγωρητίον.  
Tres vias  
harum re-  
rum discen-  
darum.  
XIV. Τῶν δὲ προειρημένων τὰ μὲν ἐκ τριβῆς, τὰ δ'  
ἐξ ἱστορίας, τὰ δὲ κατ' ἐμπειρίαν μεθοδικῇ θεωρεῖται.  
Κάλλιστον μὲν οὖν, τὸ γινώσκειν αὐτὸν καὶ τὰς ὁδοὺς, 2  
καὶ τὸν τόπον, ἐφ' ὃν δεῖ παραγινέσθαι, καὶ τὴν φύσιν  
τοῦ τόπου· πρὸς δὲ τούτοις, δι' ὧν μέλλει καὶ μεθ' ὧν  
πράττειν. δεῦτεροι δὲ, ἱστορεῖν ἐπιμελῶς, καὶ μὴ π- 3  
στεύειν τοῖς τυχοῦσι· τὴν δὲ τῶν καθηγουμένων πίστιν  
ἐπὶ τι τῶν τοιούτων ἐν τοῖς ἐπομένοις αἰεὶ δεῖ κείσθαι.

b εἶπον correxi. Vulgo omnes h. l. τρίτον.

cogaris. Silere autem oportet, non lingua dumtaxat, sed animo multo magis. Etenim sæpius factum videmus, ut, qui rem, quod ad verba, clam habuerant, alii vultu ipso, quem præ se ferebant, alii factis, consilia quæ animo versabant manifestarent. Proximum est, ut diurna nocturnaue itinera probe sint nota, et eorum consiciendorum quis sit modus, non solum terra, verum etiam mari. Tertium et maximum est, ut tempus, quæ cæli observationibus diriguntur, notitiam habeas, et ut possis ad illarum rationes id, quod agere decreveris, sine errore adcommodare. Sed nec locum rei gerendæ parvi pendere oportet; quoniam sæpe per hanc observationem usu venit, ut, quæ vi-

debantur fieri non posse, fierent; et ea rursus fieri non possent, quæ facilia existimabantur. Postremo negligendæ non sunt *temperæ et signa*, cum simplicia, dum duplicata; item eorum diligens electio, per quos et quibuscum res suscepta peragetur.

XIV. Horum autem, quæ sunt a nobis commemorata, alia *usu et experientia* cognoscuntur; alia ex *historiis* et ex *percontatione*; quorundam *notitia artis ac iusta doctrina* parari debet. Jam quidem optimum sane est, ducem ipsum vias habere notas, et locum, ad quem est veniendum, et loci *notitiam*; ad hæc illos, per quos et quibuscum rem sit acturus. Sin minus, proximum illud est, ut accurate omnia percontetur, neque temere eadem

- 4 Ταῦτα μὲν οὖν καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια δυνατόν A. U. 343.  
 ἴσως καὶ δι' αὐτῆς τῆς στρατιωτικῆς τριβῆς περιγί-  
 γνισθαι τοῖς ἡγουμένοις, τὰ μὲν ἐξ αὐτοεργίας, τὰ δ'  
 5 ἐξ ἱστορίας. Τὰ δ' ἐκ τῆς ἐμπειρίας προσδεῖται μαθή-  
 σιας καὶ θεωρημάτων, καὶ μάλιστα τῶν ἐξ ἀστρολογίας  
 καὶ γεωμετρίας· ὣν τὸ μὲν ἔργον οὐ μέγα πρὸς γε-  
 ταύτην τὴν χρείαν, τὸ δὲ χρεῖμα μέγα, καὶ μεγάλη  
 συνεργεῖν δυνάμειον πρὸς τὰς προειρημένας ἐπιβολάς.  
 6 Ἀναγκαιότατον δ' αὐτοῦ τὸ περὶ τὰς νυκτερινὰς Teniporum rationes nosse debet imperator.  
 θεωρίας καὶ τὰς ἡμερινάς. εἰ μὲν γὰρ ἴσας εἶναι  
 συνίσταται ταύτας αἰεὶ, οὐδ' ἥς τινας ἂν ἀσχολίας τὸ  
 πρᾶγμα προσδεῖτο, κοινὴ δ' ἂν ᾦν ἀπάντων ἡ γνῶσις.  
 7 Ἐπεὶ δ' οὐ μόνον ἔχει τὰ προειρημένα πρὸς ἄλληλα  
 διαφορὰν, ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτά· δηλον, ὡς ἀνάγκη,  
 8 γινώσκειν τὰς αὐξήσεις καὶ μειώσεις ἑκατέρων. πῶς  
 γὰρ ἂν τις εὐστοχήσειε πορείας καὶ διανύσματος ἡμε-  
 ρησίου, πῶς δὲ νυκτερινοῦ, μὴ κατανοήσας τὰς τῶν  
 9 προειρημένων διαφοράς; καὶ μὴν οὐδὲν πρὸς τὸν δέοντα  
 καιρὸν ἐξικέσθαι δυνατόν ἄνευ τῆς τούτων ἐμπειρίας·  
 ἀλλὰ ποτὲ μὲν ὑστερεῖν, ποτὲ δὲ προτερεῖν ἀνάγκη.  
 10 Μεῖζον δὲ τὸ προτερεῖν, ἐν μόνοις τούτοις, ἀμάρτημα  
 τοῦ καθυστερεῖν. ὁ μὲν γὰρ ὑπεράρας τὸν ὀρίσμενον

<sup>c</sup> ἐπιβολάς, ex conject. scripsi, pro vulgato μεταβολάς.

<sup>\*</sup> Foran αἰώνια.

<sup>d</sup> Foran δ' ἀπὸ τῆς.

cuius habeat. Eorum vero fidei, qui ad expeditiones hoc genus viam praestant, pignora penes eos semper teneri oportet, qui illos sequuntur. Ista igitur, quae vel propria cognoscuntur experientia, vel ex historia aut perconatione ex aliis, per solum fortasse militarem usum sibi acquirere duces belli valeant: illa vero arte parabilis notitia opus habet disciplina et praecipis; illis potissimum, quae ex astrologia et geometria petuntur: quarum scientiarum argumentum, ad praesens quidem institutum quod attinet, non est sane amplum; usus vero magnus, et qui rei bellicae incepta plurimum possit adjuvare. Ceterum ejus argumenti pars maxime necessaria ea est, quae nocturnam ac dierum spatia contem-

platur. Quae si aequalia semper essent, nihil prorsus in ea re foret laboris, quam vulgo omnes haberent cognitam. Sed quoniam non solum dies noctesque inter se differunt, verum etiam dies a die, nox a nocte; liquido patet, sciri necessario debere, quae sit amborum crescendi aut minuendi ratio. Nam, qui horum discrimina ignoraverit, quomodo itineris, uno die puta aut una nocte conficiendi, ita rationem inibit, ut a proposito non aberret? Sed nec pervenire aliquo tempestive queas horum cognitione destitutus, quum modo tardius, modo maturius necessario sis venturus. Gravior autem peccatum est in hoc uno rerum genere, maturius, quam tardius venire. Nam qui tempus constitutum exces-

- τοῦτο ῥάδιον τοῖς τὰ Φαινόμενα πεπολυπραγμονηκόσιν. A. U. 848.  
 8 Ἐπεὶ γὰρ, αἰίσαν οὐσῶν τῶν νυκτῶν, ὅμως ἐν πάσῃ τῇ <sup>Partes noctis.</sup>  
 νυκτὶ τῶν δώδεκα ζωδίων ἐξ ἀναφύεσθαι συμβαίνει.  
 Φανερόν, ὡς ἀναγκαῖον, ἐν τοῖς αὐτοῖς μέρεσι πάσης  
 9 νυκτός ἴσα μέρη τῶν δώδεκα ζωδίων ἀναφύεσθαι. τοῦ  
 ἡλίου γνωριζομένου καθ' ἡμέραν, ποίαν μοῖραν ἐπύχει  
 δῆλον, ὡς, δύνατος τούτου, τὴν κατὰ διάμετρον ἐπι-  
 10 τέλλειν ἀνάγκη. λοιπὸν, ὅσοι αὖ τὸ μετὰ ταύτῃ μέρος  
 ἀνατιταλπὸς φαίνεται τοῦ Ζωδιακοῦ, τοσοῦτον εἰκὸς  
 11 ἦνύσθαι τῆς νυκτός αἰ. γνωριζομένων δὲ τῶν ζωδίων  
 καὶ κατὰ τὸ πλῆθος καὶ κατὰ τὸ μέγεθος, τοιούτους  
 γίγνεσθαι μετὰ ταῦτα συμβαίνει καὶ τοὺς κατὰ μέρος  
 12 καιροὺς τῆς νυκτός. Ἐν δὲ ταῖς συννεφέσι καὶ, τῇ  
 σελήνῃ προσεπτεῖον ἐπεὶ διὰ τὸ μέγεθος ὡς ἐπίπαν αἰ  
 τὸ ταύτης ἐμφαίνεται φῶς, καθ' ὃν αὖ ἡρόδοτος τοῦ  
 13 κόσμου. καὶ ποτὲ μὲν ἐκ τῶν περὶ τὰς αἰατολάς  
 καιρῶν καὶ τόπων στοχαστίον, ποτὲ δὲ πάλιν ἐκ τῶν  
 14 περὶ τὰς δύσεις. ἢ προὔπαρχούσης καὶ περὶ τοῦτο τὸ  
 μέρος ἐννοίας ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε συμπεριφύεσθαι ταῖς  
 15 καθ' ἡμέραν διαφοραῖς τῶν ἀνατολῶν. ἔστι δὲ τρόπος

<sup>1</sup> ἴσα μέρη correxit Casaub. ἰσημερῇ Herv. cum MStis. ἴση μέρος ora Aug. et ora Med.

<sup>2</sup> ἰσημέριον ex Reiskii posui conjectura. Vulgo omnes ἰσημερινόν.

<sup>3</sup> προὔπαρχούσης correxit Casaubonus, cum libri omnes darent καὶ ἐπαρχούσης.

tionem atque ordinem referre: quod et ipsum quidem facile ei est, qui in *Phaenomenorum* sive *Sphaera* doctrina fuerit versatus. Quoniam enim, etsi inaequales sint noctes, quavis tamen nocte signa Zodiaci sex supra horizontem attolluntur; apparet, necessum esse, ut iisdem partibus ejusvis noctis partes Zodiaci aequales supra terram emergant. Quum igitur notum fuerit, eequam portionem signiferi circuli sol interdiu obtineat; perspicuum est, post ejus occasum oriri illud caeli punctum, quod isti e diametro oppositum est. Ex quo consequitur, ut, quanta Zodiaci pars post illud punctum adscendisse deprehendatur, tantam semper noctis partem esse confectam intelligatur. Quoniam vero signorum et numerus cognitus est, et

magnitudo; pari ratione etiam reliquae deinde partes noctis cognoscuntur. Nubila autem nocte, *luna* attendendum est: quoniam propter illius sideris magnitudinem, in quacunque caeli sit regione, est plurimum ejus lumen semper apparet. Ac alias quidem e tempore ortus, et e loco, quo in orientali plaga caeli haeret luna, intelligi hora noctis potest; alias rursus ex ejusdem occasu, aut loco quem versus occidentem occupat: dummodo etiam hujus generis notitiam jam ante in tantum comparatam tibi habeas, ut differentias intelligas, quae in ortu lunae per dies singulos intercedunt. Facilis autem est rationum hujus quoque sideris observatio: etenim, summam si spectes, unius mensis spatium cursus ejus terminatur; et, ad sen-

ἀπὸ Κυναίθης ῥέοντα ποταμὸν ὥς ἐπὶ \* <sup>A. U. 543</sup> <sup>Arati im-</sup> <sup>peritia.</sup> <sup>2</sup> ἐνσχολήσαντα μετὰ τῆς δυνάμεως· τοὺς δ' ἐνδοθεὶς <sup>Arati im-</sup> <sup>peritia.</sup> <sup>3</sup> περὶ μέσον ἡμέρας, ὅτε λάβοιεν τὸν καιρὸν, ἵνα μὲν αὐτῶν μισθ' ἡσυχίας ἐν ἱματίῳ διὰ τῆς πύλης ἐκπέμψαι, καὶ κλεῦσαι, προσελθόντα στήναι πρὸ τῆς πόλεως <sup>3</sup> ἐπὶ τὸν συντάχθεντα τάφον· τοὺς δὲ λοιποὺς προσ- <sup>4</sup> ενεγκεῖν τὰς χεῖρας τοῖς ἄρχουσι, κοιμωμένοις κατὰ <sup>4</sup> μέσον ἡμέρας, τοῖς εἰθισμένοις τηρεῖν τὴν πύλην, γενο- <sup>5</sup> μένου δὲ τούτου, σπουδῇ καταταχεῖν τοὺς Ἀχαιοὺς ἐκ <sup>5</sup> τῆς ἐνδράς εἶδει πρὸς τὴν πύλην. Τούτων δὲ διατεταγ- <sup>6</sup> μένων, καὶ τοῦ καιροῦ συνάψαντος, ὁ μὲν Ἄρατος ἦκε, <sup>6</sup> καὶ κρυφθεὶς κατὰ τὸν ποταμὸν, ἔμεινε τηρῶν τὸ σύν- <sup>6</sup> <sup>Oves pel-</sup> <sup>litæ.</sup> <sup>7</sup> <sup>8</sup> <sup>9</sup> <sup>10</sup> <sup>11</sup> <sup>12</sup> <sup>13</sup> <sup>14</sup> <sup>15</sup> <sup>16</sup> <sup>17</sup> <sup>18</sup> <sup>19</sup> <sup>20</sup> <sup>21</sup> <sup>22</sup> <sup>23</sup> <sup>24</sup> <sup>25</sup> <sup>26</sup> <sup>27</sup> <sup>28</sup> <sup>29</sup> <sup>30</sup> <sup>31</sup> <sup>32</sup> <sup>33</sup> <sup>34</sup> <sup>35</sup> <sup>36</sup> <sup>37</sup> <sup>38</sup> <sup>39</sup> <sup>40</sup> <sup>41</sup> <sup>42</sup> <sup>43</sup> <sup>44</sup> <sup>45</sup> <sup>46</sup> <sup>47</sup> <sup>48</sup> <sup>49</sup> <sup>50</sup> <sup>51</sup> <sup>52</sup> <sup>53</sup> <sup>54</sup> <sup>55</sup> <sup>56</sup> <sup>57</sup> <sup>58</sup> <sup>59</sup> <sup>60</sup> <sup>61</sup> <sup>62</sup> <sup>63</sup> <sup>64</sup> <sup>65</sup> <sup>66</sup> <sup>67</sup> <sup>68</sup> <sup>69</sup> <sup>70</sup> <sup>71</sup> <sup>72</sup> <sup>73</sup> <sup>74</sup> <sup>75</sup> <sup>76</sup> <sup>77</sup> <sup>78</sup> <sup>79</sup> <sup>80</sup> <sup>81</sup> <sup>82</sup> <sup>83</sup> <sup>84</sup> <sup>85</sup> <sup>86</sup> <sup>87</sup> <sup>88</sup> <sup>89</sup> <sup>90</sup> <sup>91</sup> <sup>92</sup> <sup>93</sup> <sup>94</sup> <sup>95</sup> <sup>96</sup> <sup>97</sup> <sup>98</sup> <sup>99</sup> <sup>100</sup> <sup>101</sup> <sup>102</sup> <sup>103</sup> <sup>104</sup> <sup>105</sup> <sup>106</sup> <sup>107</sup> <sup>108</sup> <sup>109</sup> <sup>110</sup> <sup>111</sup> <sup>112</sup> <sup>113</sup> <sup>114</sup> <sup>115</sup> <sup>116</sup> <sup>117</sup> <sup>118</sup> <sup>119</sup> <sup>120</sup> <sup>121</sup> <sup>122</sup> <sup>123</sup> <sup>124</sup> <sup>125</sup> <sup>126</sup> <sup>127</sup> <sup>128</sup> <sup>129</sup> <sup>130</sup> <sup>131</sup> <sup>132</sup> <sup>133</sup> <sup>134</sup> <sup>135</sup> <sup>136</sup> <sup>137</sup> <sup>138</sup> <sup>139</sup> <sup>140</sup> <sup>141</sup> <sup>142</sup> <sup>143</sup> <sup>144</sup> <sup>145</sup> <sup>146</sup> <sup>147</sup> <sup>148</sup> <sup>149</sup> <sup>150</sup> <sup>151</sup> <sup>152</sup> <sup>153</sup> <sup>154</sup> <sup>155</sup> <sup>156</sup> <sup>157</sup> <sup>158</sup> <sup>159</sup> <sup>160</sup> <sup>161</sup> <sup>162</sup> <sup>163</sup> <sup>164</sup> <sup>165</sup> <sup>166</sup> <sup>167</sup> <sup>168</sup> <sup>169</sup> <sup>170</sup> <sup>171</sup> <sup>172</sup> <sup>173</sup> <sup>174</sup> <sup>175</sup> <sup>176</sup> <sup>177</sup> <sup>178</sup> <sup>179</sup> <sup>180</sup> <sup>181</sup> <sup>182</sup> <sup>183</sup> <sup>184</sup> <sup>185</sup> <sup>186</sup> <sup>187</sup> <sup>188</sup> <sup>189</sup> <sup>190</sup> <sup>191</sup> <sup>192</sup> <sup>193</sup> <sup>194</sup> <sup>195</sup> <sup>196</sup> <sup>197</sup> <sup>198</sup> <sup>199</sup> <sup>200</sup> <sup>201</sup> <sup>202</sup> <sup>203</sup> <sup>204</sup> <sup>205</sup> <sup>206</sup> <sup>207</sup> <sup>208</sup> <sup>209</sup> <sup>210</sup> <sup>211</sup> <sup>212</sup> <sup>213</sup> <sup>214</sup> <sup>215</sup> <sup>216</sup> <sup>217</sup> <sup>218</sup> <sup>219</sup> <sup>220</sup> <sup>221</sup> <sup>222</sup> <sup>223</sup> <sup>224</sup> <sup>225</sup> <sup>226</sup> <sup>227</sup> <sup>228</sup> <sup>229</sup> <sup>230</sup> <sup>231</sup> <sup>232</sup> <sup>233</sup> <sup>234</sup> <sup>235</sup> <sup>236</sup> <sup>237</sup> <sup>238</sup> <sup>239</sup> <sup>240</sup> <sup>241</sup> <sup>242</sup> <sup>243</sup> <sup>244</sup> <sup>245</sup> <sup>246</sup> <sup>247</sup> <sup>248</sup> <sup>249</sup> <sup>250</sup> <sup>251</sup> <sup>252</sup> <sup>253</sup> <sup>254</sup> <sup>255</sup> <sup>256</sup> <sup>257</sup> <sup>258</sup> <sup>259</sup> <sup>260</sup> <sup>261</sup> <sup>262</sup> <sup>263</sup> <sup>264</sup> <sup>265</sup> <sup>266</sup> <sup>267</sup> <sup>268</sup> <sup>269</sup> <sup>270</sup> <sup>271</sup> <sup>272</sup> <sup>273</sup> <sup>274</sup> <sup>275</sup> <sup>276</sup> <sup>277</sup> <sup>278</sup> <sup>279</sup> <sup>280</sup> <sup>281</sup> <sup>282</sup> <sup>283</sup> <sup>284</sup> <sup>285</sup> <sup>286</sup> <sup>287</sup> <sup>288</sup> <sup>289</sup> <sup>290</sup> <sup>291</sup> <sup>292</sup> <sup>293</sup> <sup>294</sup> <sup>295</sup> <sup>296</sup> <sup>297</sup> <sup>298</sup> <sup>299</sup> <sup>300</sup> <sup>301</sup> <sup>302</sup> <sup>303</sup> <sup>304</sup> <sup>305</sup> <sup>306</sup> <sup>307</sup> <sup>308</sup> <sup>309</sup> <sup>310</sup> <sup>311</sup> <sup>312</sup> <sup>313</sup> <sup>314</sup> <sup>315</sup> <sup>316</sup> <sup>317</sup> <sup>318</sup> <sup>319</sup> <sup>320</sup> <sup>321</sup> <sup>322</sup> <sup>323</sup> <sup>324</sup> <sup>325</sup> <sup>326</sup> <sup>327</sup> <sup>328</sup> <sup>329</sup> <sup>330</sup> <sup>331</sup> <sup>332</sup> <sup>333</sup> <sup>334</sup> <sup>335</sup> <sup>336</sup> <sup>337</sup> <sup>338</sup> <sup>339</sup> <sup>340</sup> <sup>341</sup> <sup>342</sup> <sup>343</sup> <sup>344</sup> <sup>345</sup> <sup>346</sup> <sup>347</sup> <sup>348</sup> <sup>349</sup> <sup>350</sup> <sup>351</sup> <sup>352</sup> <sup>353</sup> <sup>354</sup> <sup>355</sup> <sup>356</sup> <sup>357</sup> <sup>358</sup> <sup>359</sup> <sup>360</sup> <sup>361</sup> <sup>362</sup> <sup>363</sup> <sup>364</sup> <sup>365</sup> <sup>366</sup> <sup>367</sup> <sup>368</sup> <sup>369</sup> <sup>370</sup> <sup>371</sup> <sup>372</sup> <sup>373</sup> <sup>374</sup> <sup>375</sup> <sup>376</sup> <sup>377</sup> <sup>378</sup> <sup>379</sup> <sup>380</sup> <sup>381</sup> <sup>382</sup> <sup>383</sup> <sup>384</sup> <sup>385</sup> <sup>386</sup> <sup>387</sup> <sup>388</sup> <sup>389</sup> <sup>390</sup> <sup>391</sup> <sup>392</sup> <sup>393</sup> <sup>394</sup> <sup>395</sup> <sup>396</sup> <sup>397</sup> <sup>398</sup> <sup>399</sup> <sup>400</sup> <sup>401</sup> <sup>402</sup> <sup>403</sup> <sup>404</sup> <sup>405</sup> <sup>406</sup> <sup>407</sup> <sup>408</sup> <sup>409</sup> <sup>410</sup> <sup>411</sup> <sup>412</sup> <sup>413</sup> <sup>414</sup> <sup>415</sup> <sup>416</sup> <sup>417</sup> <sup>418</sup> <sup>419</sup> <sup>420</sup> <sup>421</sup> <sup>422</sup> <sup>423</sup> <sup>424</sup> <sup>425</sup> <sup>426</sup> <sup>427</sup> <sup>428</sup> <sup>429</sup> <sup>430</sup> <sup>431</sup> <sup>432</sup> <sup>433</sup> <sup>434</sup> <sup>435</sup> <sup>436</sup> <sup>437</sup> <sup>438</sup> <sup>439</sup> <sup>440</sup> <sup>441</sup> <sup>442</sup> <sup>443</sup> <sup>444</sup> <sup>445</sup> <sup>446</sup> <sup>447</sup> <sup>448</sup> <sup>449</sup> <sup>450</sup> <sup>451</sup> <sup>452</sup> <sup>453</sup> <sup>454</sup> <sup>455</sup> <sup>456</sup> <sup>457</sup> <sup>458</sup> <sup>459</sup> <sup>460</sup> <sup>461</sup> <sup>462</sup> <sup>463</sup> <sup>464</sup> <sup>465</sup> <sup>466</sup> <sup>467</sup> <sup>468</sup> <sup>469</sup> <sup>470</sup> <sup>471</sup> <sup>472</sup> <sup>473</sup> <sup>474</sup> <sup>475</sup> <sup>476</sup> <sup>477</sup> <sup>478</sup> <sup>479</sup> <sup>480</sup> <sup>481</sup> <sup>482</sup> <sup>483</sup> <sup>484</sup> <sup>485</sup> <sup>486</sup> <sup>487</sup> <sup>488</sup> <sup>489</sup> <sup>490</sup> <sup>491</sup> <sup>492</sup> <sup>493</sup> <sup>494</sup> <sup>495</sup> <sup>496</sup> <sup>497</sup> <sup>498</sup> <sup>499</sup> <sup>500</sup> <sup>501</sup> <sup>502</sup> <sup>503</sup> <sup>504</sup> <sup>505</sup> <sup>506</sup> <sup>507</sup> <sup>508</sup> <sup>509</sup> <sup>510</sup> <sup>511</sup> <sup>512</sup> <sup>513</sup> <sup>514</sup> <sup>515</sup> <sup>516</sup> <sup>517</sup> <sup>518</sup> <sup>519</sup> <sup>520</sup> <sup>521</sup> <sup>522</sup> <sup>523</sup> <sup>524</sup> <sup>525</sup> <sup>526</sup> <sup>527</sup> <sup>528</sup> <sup>529</sup> <sup>530</sup> <sup>531</sup> <sup>532</sup> <sup>533</sup> <sup>534</sup> <sup>535</sup> <sup>536</sup> <sup>537</sup> <sup>538</sup> <sup>539</sup> <sup>540</sup> <sup>541</sup> <sup>542</sup> <sup>543</sup> <sup>544</sup> <sup>545</sup> <sup>546</sup> <sup>547</sup> <sup>548</sup> <sup>549</sup> <sup>550</sup> <sup>551</sup> <sup>552</sup> <sup>553</sup> <sup>554</sup> <sup>555</sup> <sup>556</sup> <sup>557</sup> <sup>558</sup> <sup>559</sup> <sup>560</sup> <sup>561</sup> <sup>562</sup> <sup>563</sup> <sup>564</sup> <sup>565</sup> <sup>566</sup> <sup>567</sup> <sup>568</sup> <sup>569</sup> <sup>570</sup> <sup>571</sup> <sup>572</sup> <sup>573</sup> <sup>574</sup> <sup>575</sup> <sup>576</sup> <sup>577</sup> <sup>578</sup> <sup>579</sup> <sup>580</sup> <sup>581</sup> <sup>582</sup> <sup>583</sup> <sup>584</sup> <sup>585</sup> <sup>586</sup> <sup>587</sup> <sup>588</sup> <sup>589</sup> <sup>590</sup> <sup>591</sup> <sup>592</sup> <sup>593</sup> <sup>594</sup> <sup>595</sup> <sup>596</sup> <sup>597</sup> <sup>598</sup> <sup>599</sup> <sup>600</sup> <sup>601</sup> <sup>602</sup> <sup>603</sup> <sup>604</sup> <sup>605</sup> <sup>606</sup> <sup>607</sup> <sup>608</sup> <sup>609</sup> <sup>610</sup> <sup>611</sup> <sup>612</sup> <sup>613</sup> <sup>614</sup> <sup>615</sup> <sup>616</sup> <sup>617</sup> <sup>618</sup> <sup>619</sup> <sup>620</sup> <sup>621</sup> <sup>622</sup> <sup>623</sup> <sup>624</sup> <sup>625</sup> <sup>626</sup> <sup>627</sup> <sup>628</sup> <sup>629</sup> <sup>630</sup> <sup>631</sup> <sup>632</sup> <sup>633</sup> <sup>634</sup> <sup>635</sup> <sup>636</sup> <sup>637</sup> <sup>638</sup> <sup>639</sup> <sup>640</sup> <sup>641</sup> <sup>642</sup> <sup>643</sup> <sup>644</sup> <sup>645</sup> <sup>646</sup> <sup>647</sup> <sup>648</sup> <sup>649</sup> <sup>650</sup> <sup>651</sup> <sup>652</sup> <sup>653</sup> <sup>654</sup> <sup>655</sup> <sup>656</sup> <sup>657</sup> <sup>658</sup> <sup>659</sup> <sup>660</sup> <sup>661</sup> <sup>662</sup> <sup>663</sup> <sup>664</sup> <sup>665</sup> <sup>666</sup> <sup>667</sup> <sup>668</sup> <sup>669</sup> <sup>670</sup> <sup>671</sup> <sup>672</sup> <sup>673</sup> <sup>674</sup> <sup>675</sup> <sup>676</sup> <sup>677</sup> <sup>678</sup> <sup>679</sup> <sup>680</sup> <sup>681</sup> <sup>682</sup> <sup>683</sup> <sup>684</sup> <sup>685</sup> <sup>686</sup> <sup>687</sup> <sup>688</sup> <sup>689</sup> <sup>690</sup> <sup>691</sup> <sup>692</sup> <sup>693</sup> <sup>694</sup> <sup>695</sup> <sup>696</sup> <sup>697</sup> <sup>698</sup> <sup>699</sup> <sup>700</sup> <sup>701</sup> <sup>702</sup> <sup>703</sup> <sup>704</sup> <sup>705</sup> <sup>706</sup> <sup>707</sup> <sup>708</sup> <sup>709</sup> <sup>710</sup> <sup>711</sup> <sup>712</sup> <sup>713</sup> <sup>714</sup> <sup>715</sup> <sup>716</sup> <sup>717</sup> <sup>718</sup> <sup>719</sup> <sup>720</sup> <sup>721</sup> <sup>722</sup> <sup>723</sup> <sup>724</sup> <sup>725</sup> <sup>726</sup> <sup>727</sup> <sup>728</sup> <sup>729</sup> <sup>730</sup> <sup>731</sup> <sup>732</sup> <sup>733</sup> <sup>734</sup> <sup>735</sup> <sup>736</sup> <sup>737</sup> <sup>738</sup> <sup>739</sup> <sup>740</sup> <sup>741</sup> <sup>742</sup> <sup>743</sup> <sup>744</sup> <sup>745</sup> <sup>746</sup> <sup>747</sup> <sup>748</sup> <sup>749</sup> <sup>750</sup> <sup>751</sup> <sup>752</sup> <sup>753</sup> <sup>754</sup> <sup>755</sup> <sup>756</sup> <sup>757</sup> <sup>758</sup> <sup>759</sup> <sup>760</sup> <sup>761</sup> <sup>762</sup> <sup>763</sup> <sup>764</sup> <sup>765</sup> <sup>766</sup> <sup>767</sup> <sup>768</sup> <sup>769</sup> <sup>770</sup> <sup>771</sup> <sup>772</sup> <sup>773</sup> <sup>774</sup> <sup>775</sup> <sup>776</sup> <sup>777</sup> <sup>778</sup> <sup>779</sup> <sup>780</sup> <sup>781</sup> <sup>782</sup> <sup>783</sup> <sup>784</sup> <sup>785</sup> <sup>786</sup> <sup>787</sup> <sup>788</sup> <sup>789</sup> <sup>790</sup> <sup>791</sup> <sup>792</sup> <sup>793</sup> <sup>794</sup> <sup>795</sup> <sup>796</sup> <sup>797</sup> <sup>798</sup> <sup>799</sup> <sup>800</sup> <sup>801</sup> <sup>802</sup> <sup>803</sup> <sup>804</sup> <sup>805</sup> <sup>806</sup> <sup>807</sup> <sup>808</sup> <sup>809</sup> <sup>810</sup> <sup>811</sup> <sup>812</sup> <sup>813</sup> <sup>814</sup> <sup>815</sup> <sup>816</sup> <sup>817</sup> <sup>818</sup> <sup>819</sup> <sup>820</sup> <sup>821</sup> <sup>822</sup> <sup>823</sup> <sup>824</sup> <sup>825</sup> <sup>826</sup> <sup>827</sup> <sup>828</sup> <sup>829</sup> <sup>830</sup> <sup>831</sup> <sup>832</sup> <sup>833</sup> <sup>834</sup> <sup>835</sup> <sup>836</sup> <sup>837</sup> <sup>838</sup> <sup>839</sup> <sup>840</sup> <sup>841</sup> <sup>842</sup> <sup>843</sup> <sup>844</sup> <sup>845</sup> <sup>846</sup> <sup>847</sup> <sup>848</sup> <sup>849</sup> <sup>850</sup> <sup>851</sup> <sup>852</sup> <sup>853</sup> <sup>854</sup> <sup>855</sup> <sup>856</sup> <sup>857</sup> <sup>858</sup> <sup>859</sup> <sup>860</sup> <sup>861</sup> <sup>862</sup> <sup>863</sup> <sup>864</sup> <sup>865</sup> <sup>866</sup> <sup>867</sup> <sup>868</sup> <sup>869</sup> <sup>870</sup> <sup>871</sup> <sup>872</sup> <sup>873</sup> <sup>874</sup> <sup>875</sup> <sup>876</sup> <sup>877</sup> <sup>878</sup> <sup>879</sup> <sup>880</sup> <sup>881</sup> <sup>882</sup> <sup>883</sup> <sup>884</sup> <sup>885</sup> <sup>886</sup> <sup>887</sup> <sup>888</sup> <sup>889</sup> <sup>890</sup> <sup>891</sup> <sup>892</sup> <sup>893</sup> <sup>894</sup> <sup>895</sup> <sup>896</sup> <sup>897</sup> <sup>898</sup> <sup>899</sup> <sup>900</sup> <sup>901</sup> <sup>902</sup> <sup>903</sup> <sup>904</sup> <sup>905</sup> <sup>906</sup> <sup>907</sup> <sup>908</sup> <sup>909</sup> <sup>910</sup> <sup>911</sup> <sup>912</sup> <sup>913</sup> <sup>914</sup> <sup>915</sup> <sup>916</sup> <sup>917</sup> <sup>918</sup> <sup>919</sup> <sup>920</sup> <sup>921</sup> <sup>922</sup> <sup>923</sup> <sup>924</sup> <sup>925</sup> <sup>926</sup> <sup>927</sup> <sup>928</sup> <sup>929</sup> <sup>930</sup> <sup>931</sup> <sup>932</sup> <sup>933</sup> <sup>934</sup> <sup>935</sup> <sup>936</sup> <sup>937</sup> <sup>938</sup> <sup>939</sup> <sup>940</sup> <sup>941</sup> <sup>942</sup> <sup>943</sup> <sup>944</sup> <sup>945</sup> <sup>946</sup> <sup>947</sup> <sup>948</sup> <sup>949</sup> <sup>950</sup> <sup>951</sup> <sup>952</sup> <sup>953</sup> <sup>954</sup> <sup>955</sup> <sup>956</sup> <sup>957</sup> <sup>958</sup> <sup>959</sup> <sup>960</sup> <sup>961</sup> <sup>962</sup> <sup>963</sup> <sup>964</sup> <sup>965</sup> <sup>966</sup> <sup>967</sup> <sup>968</sup> <sup>969</sup> <sup>970</sup> <sup>971</sup> <sup>972</sup> <sup>973</sup> <sup>974</sup> <sup>975</sup> <sup>976</sup> <sup>977</sup> <sup>978</sup> <sup>979</sup> <sup>980</sup> <sup>981</sup> <sup>982</sup> <sup>983</sup> <sup>984</sup> <sup>985</sup> <sup>986</sup> <sup>987</sup> <sup>988</sup> <sup>989</sup> <sup>990</sup> <sup>991</sup> <sup>992</sup> <sup>993</sup> <sup>994</sup> <sup>995</sup> <sup>996</sup> <sup>997</sup> <sup>998</sup> <sup>999</sup> <sup>1000</sup> <sup>1001</sup> <sup>1002</sup> <sup>1003</sup> <sup>1004</sup> <sup>1005</sup> <sup>1006</sup> <sup>1007</sup> <sup>1008</sup> <sup>1009</sup> <sup>1010</sup> <sup>1011</sup> <sup>1012</sup> <sup>1013</sup> <sup>1014</sup> <sup>1015</sup> <sup>1016</sup> <sup>1017</sup> <sup>1018</sup> <sup>1019</sup> <sup>1020</sup> <sup>1021</sup> <sup>1022</sup> <sup>1023</sup> <sup>1024</sup> <sup>1025</sup> <sup>1026</sup> <sup>1027</sup> <sup>1028</sup> <sup>1029</sup> <sup>1030</sup> <sup>1031</sup> <sup>1032</sup> <sup>1033</sup> <sup>1034</sup> <sup>1035</sup> <sup>1036</sup> <sup>1037</sup> <sup>1038</sup> <sup>1039</sup> <sup>1040</sup> <sup>1041</sup> <sup>1042</sup> <sup>1043</sup> <sup>1044</sup> <sup>1045</sup> <sup>1046</sup> <sup>1047</sup> <sup>1048</sup> <sup>1049</sup> <sup>1050</sup> <sup>1051</sup> <sup>1052</sup> <sup>1053</sup> <sup>1054</sup> <sup>1055</sup> <sup>1056</sup> <sup>1057</sup> <sup>1058</sup> <sup>1059</sup> <sup>1060</sup> <sup>1061</sup> <sup>1062</sup> <sup>1063</sup> <sup>1064</sup> <sup>1065</sup> <sup>1066</sup> <sup>1067</sup> <sup>1068</sup> <sup>1069</sup> <sup>1070</sup> <sup>1071</sup> <sup>1072</sup> <sup>1073</sup> <sup>1074</sup> <sup>1075</sup> <sup>1076</sup> <sup>1077</sup> <sup>1078</sup> <sup>1079</sup> <sup>1080</sup> <sup>1081</sup> <sup>1082</sup> <sup>1083</sup> <sup>1084</sup> <sup>1085</sup> <sup>1086</sup> <sup>1087</sup> <sup>1088</sup> <sup>1089</sup> <sup>1090</sup> <sup>1091</sup> <sup>1092</sup> <sup>1093</sup> <sup>1094</sup> <sup>1095</sup> <sup>1096</sup> <sup>1097</sup> <sup>1098</sup> <sup>1099</sup> <sup>1100</sup> <sup>1101</sup> <sup>1102</sup> <sup>1103</sup> <sup>1104</sup> <sup>1105</sup> <sup>1106</sup> <sup>1107</sup> <sup>1108</sup> <sup>1109</sup> <sup>1110</sup> <sup>1111</sup> <sup>1112</sup> <sup>1113</sup> <sup>1114</sup> <sup>1115</sup> <sup>1116</sup> <sup>1117</sup> <sup>1118</sup> <sup>1119</sup> <sup>1120</sup> <sup>1121</sup> <sup>1122</sup> <sup>1123</sup> <sup>1124</sup> <sup>1125</sup> <sup>1126</sup> <sup>1127</sup> <sup>1128</sup> <sup>1129</sup> <sup>1130</sup> <sup>1131</sup> <sup>1132</sup> <sup>1133</sup> <sup>1134</sup> <sup>1135</sup> <sup>1136</sup> <sup>1137</sup> <sup>1138</sup> <sup>1139</sup> <sup>1140</sup> <sup>1141</sup> <sup>1142</sup> <sup>1143</sup> <sup>1144</sup> <sup>1145</sup> <sup>1146</sup> <sup>1147</sup> <sup>1148</sup> <sup>1149</sup> <sup>1150</sup> <sup>1151</sup> <sup>1152</sup> <sup>1153</sup> <sup>1154</sup> <sup>1155</sup> <sup>1156</sup> <sup>1157</sup> <sup>1158</sup> <sup>1159</sup> <sup>1160</sup> <sup>1161</sup> <sup>1162</sup> <sup>1163</sup> <sup>1164</sup> <sup>1165</sup> <sup>1166</sup> <sup>1167</sup> <sup>1168</sup> <sup>1169</sup> <sup>1170</sup> <sup>1171</sup> <sup>1172</sup> <sup>1173</sup> <sup>1174</sup> <sup>1175</sup> <sup>1176</sup> <sup>1177</sup> <sup>1178</sup> <sup>1179</sup> <sup>1180</sup> <sup>1181</sup> <sup>1182</sup> <sup>1183</sup> <sup>1184</sup> <sup>1185</sup> <sup>1186</sup> <sup>1187</sup> <sup>1188</sup> <sup>1189</sup> <sup>1190</sup> <sup>1191</sup> <sup>1192</sup> <sup>1193</sup> <sup>1194</sup> <sup>1195</sup> <sup>1196</sup> <sup>1197</sup> <sup>1198</sup> <sup>1199</sup> <sup>1200</sup> <sup>1201</sup> <sup>1202</sup> <sup>1203</sup> <sup>1204</sup> <sup>1205</sup> <sup>1206</sup> <sup>1207</sup> <sup>1208</sup> <sup>1209</sup> <sup>1210</sup> <sup>1211</sup> <sup>1212</sup> <sup>1213</sup> <sup>1214</sup> <sup>1215</sup> <sup>1216</sup> <sup>1217</sup> <sup>1218</sup> <sup>1219</sup> <sup>1220</sup> <sup>1221</sup> <sup>1222</sup> <sup>1223</sup> <sup>1224</sup> <sup>1225</sup> <sup>1226</sup> <sup>1227</sup> <sup>1228</sup> <sup>1229</sup> <sup>1230</sup> <sup>1231</sup> <sup>1232</sup> <sup>1233</sup> <sup>1234</sup> <sup>1235</sup> <sup>1236</sup> <sup>1237</sup> <sup>1238</sup> <sup>1239</sup> <sup>1240</sup> <sup>1241</sup> <sup>1242</sup> <sup>1243</sup> <sup>1244</sup> <sup>1245</sup> <sup>1246</sup> <sup>1247</sup> <sup>1248</sup> <sup>1249</sup> <sup>1250</sup> <sup>1251</sup> <sup>1252</sup> <sup>1253</sup> <sup>1254</sup> <sup>1255</sup> <sup>1256</sup> <sup>1257</sup> <sup>1258</sup> <sup>1259</sup> <sup>1260</sup> <sup>1261</sup> <sup>1262</sup> <sup>1263</sup> <sup>1264</sup> <sup>1265</sup> <sup>1266</sup> <sup>1267</sup> <sup>1268</sup> <sup>1269</sup> <sup>1270</sup> <sup>1271</sup> <sup>1272</sup> <sup>1273</sup> <sup>1274</sup> <sup>1275</sup> <sup>1276</sup> <sup>1277</sup> <sup>1278</sup> <sup>1279</sup> <sup>1280</sup> <sup>1281</sup> <sup>1282</sup> <sup>1283</sup> <sup>1284</sup> <sup>1285</sup> <sup>1286</sup>

καὶ κρατούντων τῆς εἰσόδου τῶν συνεργούντων εἰσήγαγε A. U. 543.  
 5 τὴν δύναμιν, οὐκ ἂν διεψεύσθη τῆς ἐπιβολῆς. Πάλιν <sup>Philippi</sup> <sup>peccata ad</sup> <sup>Melitæm.</sup>  
 ὁμοίως Φίλιππος ὁ βασιλεὺς, ὡς ἐπάνω προεῖπον, πρᾶξιν  
 ἔχων ἐκ τῆς τῶν Μελιταιίων πόλεως, κατὰ δύο τρόπους  
 ἤμαρτε· καὶ γὰρ τὰς κλίμακας ἐλάττους ἔχων ἦλθε  
 6 τῆς χρείας, καὶ τοῦ καιροῦ διέπεισε. συνταξάμενος γὰρ  
 ἤξειν περὶ μίσσας νύκτας κατακεικοιμημένων ἤδη πάντων,  
 πρὸ τοῦ δέοιτος καιροῦ κινήσας ἐκ Λαρίσσης, καὶ  
 προσπεσὼν πρὸς τὴν τῶν Μελιταιίων χώραν, οὗτ' ἐπι-  
 7 μείνειν ἐδύνατο, δεδιὼς, μὴ προσαγγελθεῖν τοῖς ἔνδον,  
 οὗτ' ἀνακάμψας ἔτι λαθεῖν. δίοπερ ἀναγκαζόμενος εἰς  
 τοῦμπροσθεν προάγειν, ἦκε πρὸς τὴν πόλιν, ἀπὸ μὲν τῶν  
 8 ἀνθρώπων ἰγρηγορόταν. ὅθεν οὐδὲ διὰ τῶν κλιμάκων  
 ἠδύνατο βιάζεσθαι, διὰ τὴν ἀσυμμετρίαν, οὔτε διὰ τῆς  
 πύλης εἰσελθεῖν, τῷ μὴ δύνασθαι τοὺς ἔνδον αὐτῷ συνε-  
 9 γεῖν διὰ τοῦ καιρόν. τέλος, διερθεύσας τοὺς ἐν τῇ πόλει,  
 καὶ πολλοὺς τῶν ἰδίων ἀποβαλὼν, μετ' αἰσχύνης ἄπρα-  
 κτος ἐπανῆλθε, πᾶσι καὶ τοῖς ἄλλοις παρεγγεγκώς,  
 ἀπιστεῖν αὐτῷ καὶ φυλάττεσθαι.

XIX. Καὶ μὲν Νικίας, ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγός, <sup>Nicias A-</sup>  
 δυνάμενος σάξειν τὸ περὶ τὰς Συρακούσας στρατεύμα, <sup>theniensis</sup>  
 καὶ λαβὼν τῆς νυκτὸς τὸν ἀγρόζοντα καιρὸν εἰς τὸ <sup>turbatur de-</sup>  
 λαθεῖν τοὺς πολεμίους, ἀποχωρήσας εἰς ἀσφαλεῖς, κα- <sup>fectu lunæ.</sup>  
 πειτα τῆς σελήνης ἐκλιπούσης, δεισιδαιμονήσας, ὥς τι

a fautoribus suis occupatam copias suas introduxisset, neque eum spes sefellisset, quam de suo incepto conceperat. Similiter et *Philippus*, sicut jam ante exposuimus, instituta cum nonnullis ex urbe *Melitænsium* proditiōne, duplicem errorem admisit: nam et scalas breviores attulit, quam ut usui esse possent, et ab opportuno rei agendæ tempore aberravit. Constituerat, se circa mediam noctem, quando omnes tenet somnus, venturum: sed maturius, quam par erat, Larissa profectus, ubi semel in agrum *Melitænsium* irrupisset, neque manere potuit, metuens, ne oppidani de adventu suo fierent certiores; neque porro latere, si pedem retro tulisset. Igitur ulte-

rit, cunctis in ea adhuc vigilantibus. Unde evenit, ut neque per scalas irrumpere posset, ob modum ipsarum inæqualem; neque per portam ingredi, quia tempore destituti, qui intus erant, operam illi navare nequeverunt. Tandem, irritata ira oppidanorum, multis suorum amisissis, nihil inde præter suum dedecus retulit, postquam eo facinore alios etiam omnes admonisset, ut nullam sibi deinceps fidem haberent, et caverent.

XIX. Jam et *Nicias*, dux *Atheniensium*, quum servare exercitum, qui ad *Syracusas* erat, posset, summissetque ad id noctis partem, fallendo hosti maxime opportunam; ubi jam in locum tutum se recepisset, mox quia luna defecerat, religione tactus, quasi

OL. 148. 1. δεινὸν προσημαινούσης, ἐπίσχε τὴν ἀναζυγὴν. καὶ παρὰ τοῦτο συνέβη, κατὰ τὴν ἐπιούσαν αὐτοῦ νύκτα ποιησάμεναι τὴν ἀναζυγὴν, προαισθομένων τῶν πολερῶν, καὶ τὸ στρατόπεδον καὶ τοὺς ἡγεμόνας ὑποχυρίους γενέσθαι τοῖς Συρακουσίοις. καὶ τοι γε παρὰ τῶν ἐμπείρων<sup>3</sup> ἴστορήσας μόνον περὶ τούτων, δυνατὸς ἦν, οὐχ οἷον παραλιπὼν διὰ τὰ τοιαῦτα τοὺς ἰδίους κειμένους, ἀλλὰ καὶ συνεργοῖς χρήσασθαι διὰ τὴν τῶν ὑπεικνῶν ἀγνοίαν. Ἡ γὰρ τῶν πέλας ἀπειρία μέγιστον ἐφόδιον γίγνεται τοῖς ἐμπείροις πρὸς κατόρθωσιν. Ἐκ μὲν οὖν ἀστρολογίας<sup>4</sup> μέχρι τῶν προειρημένων πολυπραγμογητίον. Περὶ δὲ τῆς τῶν κλιμάκων συμμετρίας τοιοῦτός τις ἐστὶν ὁ τρόπος τῆς θεωρίας. ἰὰν μὲν γὰρ διὰ τινος τῶν συμπραττόντων δαθῇ τὸ τοῦ τείχους ὕψος, πρόδηλος ἡ τῶν κλιμάκων γίγνεται συμμετρία. οἷον γὰρ αἱ δέκα τινῶν<sup>6</sup> εἶναι ὡς συμβαίνει τὸ τοῦ τείχους ὕψος, τοιοῦται δώδεκα δέξαι<sup>7</sup> τὰς κλίμακας<sup>8</sup> βαφίλων ὑπάρχειν. τὴν δ' ἀπόβασιν τῆς κλίμακος, πρὸς τὴν τῶν ἀναβαινόντων συμμετρίαν, ἡμίσειαν εἶναι δέξαι τῆς κλίμακος<sup>9</sup> ἵνα μήτε πλείον ἀφιστάμεναι διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐπιβαινόντων εὐσύντριπτοι γίνωνται, μήτε πάλιν ὀρθότεραι προσπρεϊδόμεναι λίαν ἀκροσφαλεῖς ᾗσι τοῖς προσβαί-

Scalarum  
commetien-  
darum re-  
lio.

<sup>3</sup> Mendose Herv. cum MStis nostris ἴστορῆσαι. Correx. Casaub. Adjectam autem malim particulam αἱ vel h. l. vel post δυνατός. <sup>7</sup> συμβαίνει ex Suida adscivi. Vulgo συμβαίνει. <sup>8</sup> Articulum, quæ abest vulgo, ex conject. adjecti cum Reisk. <sup>9</sup> βαφίλων Urain. et sic Vesont. et Aug. ex correct. ab eadem manu.

mali aliquid ea res portenderet, inhibuit agmen. Quo factum, ut, quum insecuta nocte discessum moliretur, explorato ab hostibus consilio, et castra et duces in Syracusiorum potestatem venirent. Atque si vel peritos dumtaxat percontatus esset Nicias; poterat non dicam occasionem suis consulendi propterea non prætermittere; sed etiam, propter ignorantiam adversariorum, eo quasi telo uti ad rem bene gerendam. Maximum enim peritis ad ea, quæ parant, perficienda viaticum est imperitia aliena. Et ex siderum quidem doctrina tantum delibandum, quantum ad ea, quæ

diximus, futurum sit satis. *Scalarum* autem *commetiendarum*, ut usui respondeant, ratio est huiusmodi. Scilicet, si eorum, qui intra urbem tibi favent, aliquis mœnium altitudinem tibi dederit, manifesta res est. Quilium enim partium decem est muri altitudo; talium duodecim, large sumtarum, scalas esse oportebit. Spatium autem, quo ipsæ scalæ ab imo muro aberunt, cum numero ascendendum commetiendo, æquale facies dimidiatæ ipsarum longitudinis; ne, vel, si longius abfuerint, præ conscendentium numero facile confringantur, vel, si rectiores applicentur, facili

8 νουσιν. Ἐὰν δὲ μὴ δυνατὸν ᾖ μετρηῆσαι, μὴδ' ἐγγίσιαι A. U. 843.  
 τῷ τείχει, ληπτέον ἐξ ἀποστάσεως παντὸς ὕψους τὸ  
 μέγεθος τῶν πρὸς ὀρθὰς ἐφιστάτων τοῖς ὑποκειμένοις  
 9 ἐπιπέδοις. ὃ τε τρόπος τῆς λήψεως καὶ δυνατὸς καὶ  
 ῥάδιος τοῖς βουλομένοις πολυπραγμονεῖν <sup>b</sup> τὰ παρὰ τῶν  
 μαθηματικῶν.

XX. Διὸ πάλιν ἐν τούτοις φανερόν, ὅτι δεήσει τοὺς Geomet-  
triam nosse  
debet Im-  
perator.  
 βουλομένους εὐστοχεῖν ἐν ταῖς ἐπιβολαῖς καὶ πράξεσι,  
 γεωμετρηκέαι, μὴ τελείως, ἀλλ' ἐπὶ τοσοῦτον, ἐφ'  
 ὅσοι ἀναλογίας ἔνοιαν ἔχειν, καὶ τῆς περὶ τὰς ὁμοίότη-  
 2 τας θεωρίας. Οὐ γὰρ περὶ ταῦτα μόνον, ἀλλὰ καὶ  
 περὶ τὰς τῶν σχημάτων μεταλήψεις ἐν ταῖς στρατοπε-  
 δειαῖς ἀναγκαῖος ἐστὶν ὁ τρόπος, χάριν ἐσθ' δύνασθαι  
 ποτὲ μὲν πᾶν σχῆμα μεταλαμβάνοντάς τηρεῖν τὴν  
 αὐτὴν συμμετρίαν τῶν ἐν ταῖς παρεμβολαῖς <sup>c</sup> περιλαμ-  
 3 βανομένων· ποτὲ δὲ πάλιν ἐπὶ τῶν αὐτῶν σχημάτων  
 μένοντας αὖξιν ἢ μειοῦν τὸ περιλαμβανόμενον τῇ στρα-  
 τοπεδείᾳ χωρίον, κατὰ λόγον αἰτ' τῶν <sup>d</sup> προσγιγνομένων, ἢ  
 4 τῶν χωριζομένων ἐκ τῆς παρεμβολῆς. ὕπὲρ ὧν ἡμῖν ἐν Polybii  
Commenta-  
rii Tactici.  
 τοῖς περὶ τὰς Τάξεις Ὑπομνήμασιν ἀκριβέστερον δεδή-  
 5 λωται. Οὐ γὰρ οἶμαι τοῦτό γε μετρίως ἡμῖν ἐποίησιν

<sup>b</sup> Articulum τὰ ex ingenio adjecit Casaub.

<sup>c</sup> περιλαμβ. ex Reiskii con-

ject. scripsi pro vulgato περιλαμβανόμενον. <sup>d</sup> προσγιγνομένων ex Ursini emend.  
 adscivi, pro mendoso περιλαμβανόμενον, quod est in libris; pro quo περιγιγνομέ-  
 νων posuit Casaub. <sup>e</sup> Sic corrigendum putavi. Mendose Codices omnes παρὰ  
 τὰς Τάξεις. Sed ora cod. Aug. et inde ora edit. Hervag. περι Παράταξιων, quod  
 in contextum recepit Casaub. <sup>f</sup> ἰσοίουν ex conject. correxi. Vulgo omnes  
 ὁμοίαιον.

lapsu, qui adscendunt, ruant præci-  
 pites. Sin autem metiri murum ne-  
 queas, neque ad eum accedere; sumi  
 poterit cujusvis altitudinis modus ea-  
 rum rerum, quæ propositæ superficiei  
 ad rectos angulos insistant. Potest  
 enim illa mensura sumi, et quidem  
 facile, si quis ea, quæ a mathematicis  
 docentur, paulisper tractaverit.

xx. Iterum igitur ex his apparet,  
 necesse fore iis, qui in susceptis a se  
 actionibus aberrare a scopo noluerint,  
 Geometrica addidicisse; non perfecte  
 quidem, sed quantum satis sit ad pro-  
 portiones intelligendas, et illa, quæ  
 de figurarum æqualitate docentur. Et-

enim non ad ista solum requiritur Ge-  
 ometrarum scientia; verum etiam ad  
 commutandas pro loci ingenio figuras  
 in ponendis castris: ut possis, modo  
 figura in quamvis aliam mutata, eum-  
 dem servare commensum omnium,  
 quæ castris solent comprehendī; mo-  
 do, servata eadem figura, vel laxiorem  
 vel angustioiorem aream vallo conten-  
 tam reddere, pro ratione multitudinis  
 quæ vel denuo advenit in castra, vel  
 ab iis discedit. Qua de re in *Tacticis*  
 nostris *Commentariis* accuratius est  
 explanatum. Etenim neminem hoc  
 quidem ullo jure nobis obiecturum  
 arbitror, quod muneris imperatorii

OL 142. 1. οὐδένα, διότι πολλά τινα προσαρτῶμεν τῇ στρατηγίᾳ, κελύοντες ἀστρολογεῖν καὶ γεωμετρεῖν τοὺς ὀρεγομένους αὐτῆς. Ἐγὼ δὲ τὰ μὲν ἐκ περιττοῦ παρελκόμενα ταῖς 6  
 Artes præ-  
 paratorias.  
 ἐπιτηδεύμασι, χάριν τῆς ἐν ἐκάστοις ἐπιφάσεως καὶ σταχυλίας, πολὺ τι μᾶλλον ἀποδοκιμάζων, παρα-  
 πλησίως δὲ καὶ τὸ πόρρωτέρω τοῦ πρὸς τὴν χρεῖαν ἀνήκοντος ἐπιτάττειν, περὶ τὰναγκαῖα φιλοτιμώτατος εἶμι καὶ σπουδάζων. Καὶ γὰρ ἄτοπον, τοὺς μὲν ὄρχη-7  
 στιπῆς ἢ τοὺς αὐλητικῆς ἐφειμένους, ἐπιδέχισθαι τῆν τε περὶ τοὺς ῥυθμούς καὶ τὰ μουσικὰ προκατασκευῆν, ἔτι δὲ τὰ περὶ τὴν παλαιστραν, διὰ τὸ δοκεῖν προσδεῖσθαι τὸ τέλος ἐκατέρου τῆς τῶν προειρημένων συνεργίας· τοὺς 8  
 δὲ στρατηγίας ἀντιποιουμένους ἀσχάλλειν, εἰ δέήσει τῶν ἐκτὸς ἐπιτηδευμάτων μέχρι τινὸς ἀναλαβεῖν· ὥστε 9  
 τοὺς περὶ τὰς βαναύσους τέχνας ἀσπυῖντας ἐμμελε-  
 στέρους εἶναι καὶ φιλοτιμωτέρους τῶν περὶ τὰ κάλ-  
 λιστα καὶ σεμνότερα προαιρουμένων διαφέρειν· ὃν οὐδὲν ἂν ὁμολογήσειε νοῦν ἔχων οὐδεὶς. Καὶ περὶ μὲν 10  
 τούτων ἐπὶ τοσοῦτον ἡμῖν εἰρήσθω.

\* \* \*

Sparta du-  
 plo major  
 Megalopoll.

XXI. Οἱ δὲ πλεῖστοι τῶν ἀνθρώπων ἐξ αὐτῆς τῆς περιμέτρου τεκμαίρονται τὰ μεγέθη τῶν προειρημένων.

<sup>ε</sup> Vulgo φιλοτιμώτατος.  
 προαιρουμένων.

<sup>δ</sup> Vulgo φιλοτιμωτέους.

<sup>ι</sup> Vulgo omnes τῶν

Delendum censui articulum.

nimis multas faciamus appendices, dum ejus candidatos jubemus et Astrologiæ et Geometriæ operam dare. Imo vero, quæ supervacanea sunt, ac nonnisi ostentationis caussa, et ut sit garriendi materia, ad artium disciplinas forinsecus trahuntur, ea equidem ipse potius magnopere improbo; pariterque eos, qui multo plura, quam quæ ad usum faciunt, imperant: at, quæ sunt necessaria, ea, quanto maximo studio possum, urgeo, ac pro eis contendo. Etenim absurdum est, eos quidem, qui saltandi arti aut tibias inflandi dant operam, rhythmorum et musicæ studiis prius instrui se curare, quin etiam palæstræ motus

addiscere, quoniam artes illæ subsidio harum disciplinarum opus habere creduntur; eos autem, qui imperatores exercituum evadere cupiunt, ægre ferre, si alias nonnullas artes, velut extrinsecus adsumendas, oporteat ipsos aliquatenus delibare: adeo ut, qui artes illiberales exercent, plus ad eas curæ ac studii adhibeant, quam hi, qui in rebus pulcerrimis et gravissimis præstare ceteris propositum habent: quæ omnia, nemo vir est cordatus, qui de se fateatur. Verum de hisce hactenus dicta sufficiant.

xxi. Plerique hominum ex solo am-  
 bitu magnitudines urbium et castrorum

2 λοιπόν, ὅταν εἴπῃ τις, τὴν μὲν τῶν Μεγαλοπολιτῶν πόλιν πεντήκοντα σταδίων ἔχειν τὸν περίβολον, τὴν δὲ τῶν Λακεδαιμονίων, ὅπῃ καὶ τετταράκοντα, τῷ δὲ μεγέθει διπλὴν εἶναι τὴν Λακεδαίμονα τῆς Μεγάλης πόλεως, ἄπιστον αὐτοῖς εἶναι δοκεῖ τὸ λεγόμενον. ἂν δὲ καὶ συναυξῆσαι τις βουλόμενος τὴν ἀπορίαν εἴπῃ, ὅτι δυνατόν ἐστι, τετταράκοντα σταδίων πόλιν ἢ στρατοπεδείαν ἔχουσαν τὴν περιγραφὴν, διπλασίαν γίγνεσθαι τῆς ἑκατὸν σταδίων ἐχούσης τὴν περίμετρον, τελείως ἐκπληκτικὸν αὐτοῖς φαίνεται τὸ λεγόμενον.

4<sup>k</sup> τούτου δ' ἐστὶν αἴτιον, ὅτι τῶν ἐν τοῖς παιδικοῖς μαθήμασι παραδιδομένων ἡμῖν διὰ τῆς γεωμετρίας οὐ μνημονεύομεν. Περὶ μὲν οὖν τούτων προήχθη ἐπιτῆν, διὰ τὸ μὴ μόνον τοὺς πολλοὺς, ἀλλὰ καὶ τῶν πολιτευομένων, καὶ τῶν ἐν ταῖς ἡγεμονείαις ἀναστρεφομένων τινὰς ἐκπλήττεσθαι, θαυμάζοντας, ποτὲ μὲν, εἰ δυνατόν ἐστι, μείζω τὴν τῶν Λακεδαιμονίων πόλιν εἶναι, καὶ πολλῶ μείζω, τῆς τῶν Μεγαλοπολιτῶν, τὸν περίβολον ἔχουσαν ἐλάττω· ποτὲ δὲ τὸ πλῆθος τῶν ἀνδρῶν τεκμαίρεσθαι, στοχαζομένους ἐξ αὐτῆς τῆς περιμέτρου τῶν στρατοπεδείων. Παρακλήσιον δὲ τι καὶ ἔτερον ἀδίκημα συμβαίνει περὶ τὰς τῶν πόλεων ἀποφάσεις. οἱ γὰρ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων τὰς περιπεκλασμένας καὶ βουνώδεις πλείους οἰκίας ὑπολαμβάνουσι κατέχεσθαι

Ex circuitu  
urbis non  
intelligitur  
magnitudo.

Collibus su-  
perstructas  
urbes.

<sup>k</sup> τούτο δ' Herv. cum MStis nostris.

conjectant. Ac propterea, si quem dicentem audierint, *Lacedaemonem* patere quidem in circuitu stadia tantum octo et quadraginta, duplo vero majorem obtinere magnitudinem ejus, quam habet *Megalopolis*, cujus ambitus est stadiorum quinquaginta; dictis fidem omnem abrogant. Quod si vero augendae admirationis causa dicat aliquis, *posse fieri, ut vel oppidum, vel castra, spatio quadraginta stadiorum circumscripta, majora duplo sint eis quae in circuitu stadia centum habent*, plane obstupescunt. Id autem ex eo sit, quod parum eorum meminimus, quae inter pueriles disciplinas e Geometria doceri solenns. Equidem, ut ali-

quid de his dicerem, sum adductus, quod non rude tantum vulgus, sed eorum etiam nonnulli qui rempublicam administrant, quive exercitus ducunt, interdum stupore defixi mirentur, qui possit fieri, ut Sparta, quae ambitu murorum est minor, Megalopolim magnitudine longe superet; pariterque interdum ex solo circuitu castrorum de numero hominum faciant conjecturam. Similis huic est et ille error, qui in pronunciando de urbibus solet committi. Scilicet plerique hominum arbitrantur, *urbes, tumulis et vallium anfractibus superstructas, plures domos continere eis, quarum superficies plana est*. At id sane secus habet.

χειρίζων, τὰ τε κατὰ τὴν Ἰβηρίαν διὰ τοῦ πρεσβυτέρου A. U. 544.  
 τῶν ἀδελφῶν Ἀσδρούβου, μετὰ δὲ ταῦτα διὰ τοῦ  
 3<sup>m</sup> πρεσβύτου Μάγανος. <sup>¶</sup> γὰρ τοὺς τῶν Ῥωμαίων  
 στρατηγούς ἀποκτείναντες ἅμα κατὰ τὴν Ἰβηρίαν ἦσαν  
 4 οὗτοι. Καὶ μὴν τὰ κατὰ τὴν Σικελίαν ἔπραττε, τὰς  
 μὲν ἀρχάς, διὰ τοὺς περὶ τὸν Ἴπποκράτην, ὕστερον δὲ  
 5 διὰ Μυρτόνου τοῦ Λίβυος. ὁμοίως δὲ καὶ κατὰ τὴν  
 Ἑλλάδα καὶ τὴν Ἰλλυρίδα καὶ τὸν ἀπὸ τούτων τῶν  
 6 τόπων φόβον ἀνατεινόμενος ἐξέπληττε καὶ περίεσπα Ῥω-  
 μαίους διὰ τῆς πρὸς Φίλιππον κοινοπραγίας. Οὕτω  
 μέγα τι χρεῖμα καὶ θαυμάσιον, ἀνὴρ καὶ ψυχὴ δέοντως  
 ἀρμοσθεῖσα κατὰ τὴν ἐξαρχῆς σύστασιν πρὸς ὃ τι αὖ  
 7 ὁρμήσῃ τῶν ἀνθρώπων ἔργων. Ἐπεὶ δ' ἡ πραγμάτων <sup>Discedunt</sup>  
 διάθεσις εἰς ἐπίστασιν ἡμᾶς <sup>auctores de</sup> ἦχε περὶ τῆς Ἀννίβου <sup>ingenio</sup>  
 φύσεως, ἀπαιτεῖν ὁ καιρὸς δοκεῖ μοι, τὰς μάλιστα <sup>Hannibalis.</sup>  
 8 διαπορουμένας ιδιότητας ὑπὲρ αὐτοῦ δηλῶσαι. Τινὲς  
 μὲν γὰρ ἄμὸν αὐτὸν οἶονταί γεγονέναι καθ' ὑπερβολὴν,  
 τινὲς δὲ φιλάργυρον. τὸ δ' ἀληθὲς εἰπεῖν ὑπὲρ αὐτοῦ  
 ° καὶ τῶν ἐν πράγμασιν ἀναστρεφομένων, οὐ ράδιον.  
 9 εἰνοὶ μὲν γὰρ ἐλέγχεσθαί φασι τὰς φύσεις ὑπὸ τῶν  
 περιστάσεων, καὶ τοὺς μὲν ἐν ταῖς ἐξουσίαις καταφανεῖς  
 γίνεσθαι, καὶ ὅλως τὸν πρὸ τοῦ χρόνον ἀναστέλλωνται,  
 10 τοὺς δὲ πάλιν ἐν ταῖς ἀτυχίαις. Ἐμοὶ δ' ἔμπαλιν

<sup>m</sup> πρεσβυτέρου suspicatus est Gron. Imo πρεσβύτου malim. <sup>n</sup> ἦχε ex conject.  
 scripsi, pro vulgato εἶχε. ° καὶ καθόλου τῶν ἐν πράγμασιν malim cum Reisk.

omnes constat, ipse omnia gerebat; Hispaniam vero per seniores e fratribus *Hasdrubalem*, ac deinde per *Magonem* [majorem] administrabat: ab his enim ambo praetores Romani in Hispania caesi fuere. Praeterea in Sicilia res regebat, prius quidem *Hippocratis*, deinde *Myrtini* Afri ministerio; pariterque in Graecia ac per Illyricum, quibus ex locis formidinem intentans ob societatem cum Philippo initam, terrebatur ac distinebat Romanos. Tantum in omnibus rebus, quas aggredi placuerit, valet unius hominis mens, ad consilium semel captum probe adplicata atque intenta. Sed quoniam ipse rerum status ad notandum *Han-*

*nibalis ingenium* nos perpulit; haudquaquam alienum fuerit, meo quidem iudicio, singularia quaedam in illo homine, de quibus maxime alii aliter sentiunt, declarare. Sunt enim, qui existimant, *crudelissimum cum fuisset*; sunt, qui *avarissime deditum*. Ceterum cum in ipso, tum in omnibus, qui in rebus gerendis versantur, veritatem plane assequi difficile est. Etenim nonnulli animum uniuscuiusque ex fortuna ac temporibus maxime deprehendi aiunt, atque hos quidem in imperio ac potestate, illos in calamitatibus ingenium suum prodere, quantumvis antea texerint. Mihi vero non usquequaque verum esse hoc, quod

τείας Ἀριστείδου καὶ Περικλείους προεστώτων· Κλέωνος A. U. 544.  
 7 δὲ καὶ Χάρητος, τάναντία. Λακεδαιμονίαν ἡγουμένων <sup>Lacedæmoni-  
nii.</sup>  
 τῆς Ἑλλάδος, ὅσα μὲν διὰ Κλεομβρότου τοῦ βασιλείας  
 8 πράττειτο, πάντα συμμαχικὴν εἶχε τὴν αἴρεσιν· ὅσα  
 δὲ δι' Ἀγησιλάου, τούναντίον. ὥστε καὶ τὰ τῶν πόλεων  
 ἔβη ταῖς τῶν προεστώτων διαφοραῖς συµμεταπίπτειν.  
 9 Φίλιππος δὲ ὁ βασιλεὺς, ὅτε μὲν Ταυρίαν ἢ Δημήτριος <sup>Philippus.</sup>  
 αὐτῷ συμπράττειεν, ἦν ἀσεβέστατος· ὅτε δὲ πάλιν  
 Ἀρατος ἢ Χρυσόγονος, ἡμερώτατος.

XXIV. Παραπλήσια δὲ μοι δοκεῖ τούτοις καὶ τὰ <sup>Annibal  
varius, pro  
varietate  
temporum</sup>  
 2 κατ' Ἀνίβαν γεγονέναι. καὶ γὰρ περιστάσεσι παρα-  
 δόξοις καὶ ποικίλαις ἐχρήσατο, καὶ φίλοις τοῖς ἔγγιστα  
 μεγάλας ἐσχηκόσι διαφορὰς, ὥστε καὶ λίαν ἐκ τῶν  
 κατ' Ἰταλίαν πράξεων δυσθεώρητον εἶναι τὴν τοῦ προ-  
 3 εἰρημένου φύσιν. Τὰς μὲν οὖν τῶν περιστάσεων Ρύτο-  
 βολὰς εὐχερὲς καὶ διὰ τῶν μετὰ ταῦτα ῥηθησομένων  
 καταμαθεῖν· τὰς δὲ τῶν φίλων οὐκ ἄξιον παραλιπεῖν, <sup>et amico-  
rum.</sup>  
 4 ἔμφρασιν ἑλαβόντος. Καθ' ὃν γὰρ καιρὸν Ἀνίβας ἐξ  
 Ἰβηρίας τὴν εἰς Ἰταλίαν πορείαν ἐπεινέει στέλλεσθαι  
 μετὰ τῶν δυνάμεων, μεγίστης προφαινομένης δυσχρη-  
 στίας περὶ τὰς τροφὰς καὶ τὴν ἐτοιμότητα τῶν ἐπι-  
 τηδεῶν τοῖς στρατοπέδοις, ἅτε καὶ κατὰ τὸ μῆκος

Ρ ὀνομασθῆς ex conject. posui, pro vulgato ὀνομασθῆς.  
 est conjectura. Vulgo λαβὼν, hiante oratione; unde Valesius, asterisco post  
 μῆκος γνῶμης posito, verbum ἔξ ibi deesse monuerat.

¶ Et hoc ex nostra

nigne ac graviter, quamdiu *Aristides* et *Pericles* reipublicæ præfuerunt: at alia omnia, dum *Cleo* et *Chares* civitatis principes fuere. *Lacedæmoniis* Græciæ principatum tenentibus, quæcunque rex *Cleombrotus* gessit, cuncta ex sociali consilio sunt profecta: quæ vero sunt ab *Agesilao* gesta, contrariam rationem habent. Adeo civitatum etiam ingenia pro varietate ducum immutantur. Rex item *Philippus*, quoties *Taurione* ac *Demetrio* ministris utebatur, pessimus erat: quoties vero ex *Arati* aut *Chrysogoni* consilio agebat, clementissimus.

XXIV. Atque idem fere *Hannibal* contigisse existimo. Nam et varios

atque inopinos casus est expertus, et amicorum contraria prorsus indole prædicatorum consuetudine usus est: adeo ut ex his, quæ in Italia gessit, difficillimum sit viri illius ingenium perspicere. Ac temporum quidem difficultates quid suaserint *Hannibali*, facile etiam ex his, quæ deinde dicuntur, intelligere licebit: amicorum autem consilia non sunt prætereunda, præsertim quum vel ex uno verbo, quod pro sententia aliquando dictum est, satis id, quod volo, apparere possit. Etenim quo tempore *Hannibal* cum copiis in Italiam trajicere cogitabat, cum maxima difficultas sese objiceret in annona et comestibus ad alendum mi-

νάσσου ἀκριβέστερον. δῆκουσα, φέροντος ἀπολογισ- A. U. 844  
 μούς, καθόλου μὲν περὶ πάντων Καρχηδονίων, μάλιστα  
 δὲ περὶ τῆς Ἀννίβου καὶ Μάγανος, τοῦ Σαυνίτου Mago Sam-  
 5 προσαγορευομένου, Φιλαργυρίας. ἠπρὸς γὰρ τοῖς ἄλ- nis, avarus.  
 λοις ἔφη γενναϊότατα κεκοινωνηκότας ἑαυτοῖς πραγμά-  
 των τοὺς προειρημένους ἀπὸ τῆς πρώτης ἡλικίας, καὶ  
 πολλὰς μὲν πόλεις κατ' Ἰβηρίαν, πολλὰς δὲ κατὰ τὴν  
 Ἰταλίαν εἰληφότες ἑκατέρους, τὰς μὲν κατὰ κράτος,  
 τὰς δὲ ἐκ παραδόσεως, οὐδέποτε μετεσχηκέιναι τῆς  
 6 αὐτῆς ἡγεσίας ἄλλήλοις· ἀλλὰ αἰεὶ μᾶλλον ἑαυτοῦς  
 ἢ τοὺς πολεμίους ἑστρατηγεῖν, χάριν τοῦ μὴ συμπαρ-  
 εῖναι θάτερον θατέρῳ πόλεως καταλαμβανομένης, ἵνα  
 μήτε διαφέρωνται πρὸς σφᾶς ἐκ τῶν τοιούτων, μήτε  
 μερίζονται τὸ λυσιτελεῖς, ἑφαμίλλου τῆς ὑπεροχῆς  
 αὐτῶν ὑπαρχούσης.

XXVI. Πλὴν ὅτι γε καὶ τὴν Ἀννίβου φύσιν οὐ μόνον Receptā  
 ἢ τοῦ φίλων παράθεσις, ἔτι δὲ μᾶλλον ἢ τῶν πρὸς Romanis  
 γράμτων περίστασις ἐβιάζετο καὶ μετετίθετο πολλάκις, Capuā.  
 ἐκ τε τῶν προειρημένων καὶ τῶν λέγεσθαι μελλόντων  
 ἔστι φανερόν. Ἄμα γὰρ τῷ γενέσθαι τὴν Καπύην τοῖς  
 Ῥωμαίοις ὑποχείριον, εὐθὺς ἦσαν, ὅπερ εἰκός, αἱ πόλεις  
 μετῴκισται, καὶ περιέβλεπον ἀφορμὰς καὶ προφάσεις τῆς  
 3 πρὸς Ῥωμαίους μεταβολῆς. ὅτε δὴ καὶ δοκεῖ μάλιστα

ἢ πρὸς γὰρ τοῖς ἄλλοις, inter cetera enim: sic Valesius. Immo vero πρὸς γὰρ  
 τοῖς ἄλλοις, adversus alios. ὁ Correxī vulgatum ἀλλήλους. ὁ καταστρατη-  
 γῶν suspicatus est Valesius. Si quid mutandum, παρατηρεῖν malim.

res optime norunt) tum a *Mariniana*  
 distinctius didici. Is in genere de  
 omnium Pœnorum, sed maxime de  
*Hannibalis ac Magonis*, cognomento  
*Samnitis*, avaritia argumenta affere-  
 bat. Prædictos enim viros, aiebat,  
 quum ab ineunte ætate, adversus alios  
 quidem, junctis studiosissime consiliis  
 gesserint res, ac multas urbes cum in  
*Hispania*, tum in *Italia*, partim vi, par-  
 tim deditione, ceperint, nunquam ta-  
 men in ejusdem facti societatem ambo  
 simul venisse; sed sibi invicem magis  
 semper, quam hostibus, insidiatos esse,  
 ne unquam in expugnatione alicujus  
 oppidi alter una cum altero adesset, ne

qua inter ipsos dissensio ex hujusmodi  
 rebus oriretur, nec prædam ac lucrum  
 partiti opus esset, cum amborum æqua-  
 lis foret dignitas.

XXVI. At vero, non solum amico-  
 rum suggestionibus, sed magis etiam  
 rerum atque temporum ratione sæpe co-  
 actum et mutatum fuisse *Hannibalis*  
 ingenium, cum ex supra dictis, tum  
 ex his, quæ deinceps prosequemur,  
 clarissimum sit. Postquam enim Ca-  
 puæ a Romanis in ditionem redacta  
 est; statim cunctæ civitates, animis,  
 ut solet, suspensæ, occasiones causas-  
 que ad Romanos deficiendi circumspicie-  
 bant. Quo tempore *Hannibal* de præ-

χηδοίοις, ὡς φιλαργύρου· παρὰ δὲ Ῥωμαίοις, ὡς ἁμοῦ A. U. 344.  
γενομένου αὐτοῦ.

## VII.

## RES SICULÆ.

*Agrigentum Romanis traditum.*

\*

\*

\*

XXVII. Η δὲ τῶν Ἀκραγαντίνων πόλις οὐ μόνον Situs et  
præstantia  
Agrigenti.  
κατὰ τὰ προειρημένα διαφέρει τῶν πλείστων πόλεων,  
ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ὀχυρότητα, καὶ μάλιστα κατὰ τὸ  
καλλιὸς καὶ τὴν κατασκευὴν. Ἐκτισται μὲν γὰρ ἀπὸ  
θαλάττης ἐν ὀκτωκαίδεκα σταδίοις, ὥστε μηδενὸς ἁμοί-  
ρους εἶναι τῶν ἐκ ταύτης χρησίμων. Ὁ δὲ περίβολος  
αὐτῆς καὶ φύσει καὶ κατασκευῇ διαφερόντως ἡσφάλι-  
σται. κεῖται γὰρ τὸ τεῖχος ἐπὶ πέτραις ἀκροτόμου,  
καὶ περιρῥῶγος, ἥ μὲν αὐτοφυῶς, ἥ δὲ χειροποιήτου·  
περιέχεται δὲ ποταμοῖς. ῥεῖ γὰρ αὐτῆς παρὰ μὲν τὴν Agrigentus  
fluv.  
νότιον πλευρὰν ὁ συνώνυμος τῇ πόλει, παρὰ δὲ τὴν ἐπὶ  
τὰς δύσεις καὶ τὸν λίβα τετραμμένην ὁ προσαγορευόμε-  
νος Ὑψας. ἡ δ' ἄκρα τῆς πόλεως ὑπέρκειται κατ' Hypsas fl.  
αὐτὰς τὰς θεινὰς ἀνατολάς· κατὰ μὲν τὴν ἔξωθεν  
ἐπιφάνειαν ἀπρόσιτῃ φάραγγι περιεχομένη, κατὰ δὲ  
τὴν ἐντὸς μίαν ἔχουσα πρόσοδοι ἐκ τῆς πόλεως. ἐπὶ  
δὲ τῆς κορυφῆς Ἀθηνᾶς ἱερὸν ἔκτισται, καὶ Διὸς Templum  
Jovis At-

<sup>d</sup> αὐτοφυῶς ex Urb. edidit Casaub. cum quo faciunt Aug. et Regil. αὐτοφυῶς byril.  
ex Herv. restituit Gronov. pro quo est Med.

Fama tamen obtinuit apud Carthaginienses, avarum; apud Romanos vero, crudelem cum fuisse.

## VII.

*Excerpt. antiq. ex Lib. IX. cap. 21.*

XXVII. AGRIGENTUM non ob ea dumtaxat, quæ ante diximus, sed etiam propter munitionum firmitatem, et propter pulcritudinem ac magnificentiam plerisque præstat urbibus. Nam quum sit conditum stadia decem et octo a mari, omnia ei abunde suppetunt commoda, quæ mare solet afferre. Ambitus vero ejus, cum natura, tum arte, egregie est munitus. Superstructus enim est murus petrarum durissimas, ac partim natura partim industria hominum undique præruptæ: cingitur autem fluvilis. Australe namque latus amnis præterfluit ejusdem cum urbe nominis: occidenti soli et Africo oppositam partem alluit qui nominatur *Hypsas*. Qua vero ortum solis æstivum urbs respicit, imminet arx; quæ ab exteriori parte voragine alta atque inaccessa circumdatur, ab altera vero parte venientes ex urbe uno tantum aditu admittit. In summo vertice Minervæ sedes visitur, et

οἱ 142. 2. <sup>α</sup>δυσχερησθηῖς Ἀνίβας εἰς ἀπορίαν ἱμπεσιῖν ὑπὲρ τῶν  
 ἐρεστών. οὔτε γὰρ τηρεῖν τὰς πόλεις πάσας πολὺν 4  
 διστῶσας ἀλλήλων δυνατὸς ἦν, καθίσας εἰς ἓνα τόπον,  
 τῶν πολέμων καὶ πλείοσι στρατοπέδοις ἀντιπαρατατ-  
 τόντων· οὔτε διαμεῖν εἰς πολλὰ μέρη τὴν αὐτοῦ δύναμιν  
 οἷός τ' ἦν. εὐχείρωτος γὰρ ἔμελλε τοῖς ἰχθροῖς ὑπάρ- 5  
 ξειν, καὶ διὰ τὸ λείπεσθαι τῇ πλήθει, καὶ διὰ τὸ μὴ  
 δύνασθαι <sup>α</sup>πᾶσιν αὐτὸς συμπαρεῖναι. Διόπερ ἠναγκά- 6  
 ζετο, τὰς μὲν προδήλως ἐγκαταλείπειν τῶν πόλεων, ἐξ  
 ὧν δὲ τὰς φρουρὰς ἐξάγειν· ἀγνοῶν, μὴ κατὰ τὰς  
 μεταβολὰς τῶν πραγμάτων <sup>β</sup>συγκαταφθίη τὸν ἰδίους  
 στρατιώτας. <sup>γ</sup>εἰνάς δὲ καὶ παρασκοπῆσαι ὑπέμεινε, 7  
 μεταπιστὰς εἰς ἄλλας πόλεις, καὶ ποιωὶν ἀναρπάστους  
 αὐτῶν τοὺς βίους. Ἐξ ὧν προσκόπτοιτες, οἱ μὲν 8  
 ἀσίσθαι, οἱ δ' ὁμότητα κατεγίνωσκον. καὶ γὰρ ἀρ- 9  
 παγὴ χρημάτων ἅμα τοῖς προειρημένοις, καὶ φόροι, καὶ  
 βίαιοι προφάσεις ἐγίγνοντο, διὰ τε τῶν ἐξιόντων καὶ <sup>δ</sup>διὰ  
 τῶν ἐπισιόντων στρατιωτῶν εἰς τὰς πόλεις· ἐκάστων  
 ὑπειληφόντων, ὅσοι οὐκ ἤδη τοὺς ὑπολειπομένους μετα-  
 βαλεῖσθαι πρὸς τοὺς ὑπεναντίους. Ἐξ ὧν καὶ λίαν 10  
 δυσχερεῖς, ἀποφήνασθαι περὶ τῆς Ἀνίβου φύσεως, διὰ  
 τε τὴν τῶν φίλων παράθεσιν, καὶ τὴν τῶν πραγμάτων  
 περίστασιν. κρατεῖ γε μὴν ἡ φήμη παρὰ μὲν Καρ- 11

cogitur  
 Hannibal,  
 multa du-  
 rias facere.

<sup>α</sup> δυσχερησθηῖς monente Valesio posui pro vulgato *δυσχερησθῆς*. <sup>α</sup> πᾶσιν  
 ἀντὶ τοῦ Reiskio debeo. Vulgo male *αὐτῷ*. <sup>β</sup> συγκαταφθίη cum eodem  
 Reisk. scripsi, pro vulgato *συγκαταφθίη*. <sup>γ</sup> ἢ ex conject. scripsi. γὰρ edidit  
 Vales. et γὰρ prætulit in Notis. δὲ; aut fuisse in MSto.

senti rerum statu ambigens, maximis  
 difficultatibus conflictatus fuisse vide-  
 tur. Nam neque universas civitates  
 procul inter se dissitas continere poterat,  
 ipse uno in loco sedens, hoste  
 pluribus exercitibus contra ipsum  
 utente: neque in plures partes distri-  
 buere et carpere copias suas poterat;  
 ne hosti facilem victoriam præberet,  
 cum et numero inferior esset, neque  
 sibi ubique adesse posset. Quare co-  
 gebatur, alias quidem civitates aperte  
 derelinquere, ex aliis vero præsidium  
 educere, veritus, ne, si novas res mo-  
 llerentur cives, milites simul suos per-  
 deret. Quin etiam nonnullas contra

fœdera violare sustinuit, transductis in  
 alias urbes civibus, atque eorum opi-  
 bus in prædam concessis. Ex quibus  
 cum in offensionem plurium venisset,  
 alii impietatem, alii crudelitatem ei  
 objiciebant. Nam præter illa, quæ  
 modo memoravi, directiones bonorum,  
 et cædes, et violentæ calumniæ ab  
 egredientibus et ingredientibus in ur-  
 bes militibus exercebantur; cum sin-  
 guli existimarent, relictos propellere  
 ad Romanorum partes defecturos esse.  
 Quamobrem difficile admodum est, de  
 Hannibalis ingenio aliquid affirmare,  
 cum ob amicorum suggestiones, tum  
 ob temporum et casuum varietatem.

χηδονίοις, ὡς φιλαργύρου· παρὰ δὲ Ῥωμαίοις, ὡς ὁμοῦ Δ. U. 514.  
γενομένου αὐτοῦ.

## VII.

## RES SICULÆ.

*Agrigentum Romanis traditum.*

\*

\*

\*

XXVII. Η δὲ τῶν Ἀκραγαντίνων πόλις οὐ μόνον <sup>Situs et</sup>  
κατὰ τὰ προσηρμημένα διαφέρει τῶν πλείστων πόλεων, <sup>præstantia</sup>  
ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ὀχυρότητα, καὶ μάλιστα κατὰ τὸ <sup>Agrigenti.</sup>  
2 κάλλος καὶ τὴν κατασκευὴν. Ἐκτισται μὲν γὰρ ἀπὸ  
θαλάττης ἐν ὀκτακαίδεκα σταδίοις, ὥστε μηδενὸς ἀμοί-  
3 ρους εἶναι τῶν ἐκ ταύτης χρησίμων. Ὁ δὲ περίβολος  
αὐτῆς καὶ φύσει καὶ κατασκευῇ διαφερόντως ἡσφάλι-  
4 σται. κεῖται γὰρ τὸ τεῖχος ἐπὶ πέτραις ἀκροτόμου,  
καὶ περιρῶγος, ἥ μὲν <sup>αὐτοφυῶς</sup>, ἥ δὲ χειροποίητου·  
5 περιέχεται δὲ ποταμοῖς. ρεῖ γὰρ αὐτῆς παρὰ μὲν τὴν <sup>Agrigentus</sup>  
νότιον πλευρὰν ὁ συνώνυμος τῇ πόλει, παρὰ δὲ τὴν ἐπὶ <sup>fluv.</sup>  
τὰς δύσεις καὶ τὸν λίβα τετραμμένην ὁ προσαγορευόμε-  
6 νος Ὑψας. ἡ δ' ἄκρα τῆς πόλεως ὑπέρκειται κατ' <sup>Hypsas fl.</sup>  
αὐτὰς τὰς θερινὰς ἀνατολάς· κατὰ μὲν τὴν ἔξωθεν  
ἐπιφάνειαν ἀπροσίτῳ φάραγγι περιεχομένη, κατὰ δὲ  
7 τὴν ἐντὸς μίαν ἔχουσα πρόσδοον ἐκ τῆς πόλεως. ἐπὶ  
δὲ τῆς κορυφῆς Ἀθηνᾶς ἱερὸν ἔκτισται, καὶ Διὸς <sup>Templum</sup>  
<sup>Jovis At-</sup>

<sup>d αὐτοφυῶς</sup> ex Urb. edidit Casaub. cum quo faciunt Aug. et Regil. <sup>αὐτοφυῶς</sup> byril.  
ex Herv. restituit Gronov. pro quo est Med.

Fama tamen obtinuit apud Cartha- vero, *crudellem cum fuisse*.  
ginienses, *avarum*; apud Romanos

## VII.

*Excerpt. antiq. ex Lib. IX. cap. 21.*

XXVII. AGRIGENTUM non ob ea  
dumtaxat, quæ ante diximus, sed  
etiam propter munitionum firmitatem,  
et propter pulcritudinem ac magnifi-  
centiam plerisque præstat urbibus.  
Nam quum sit conditum stadia decem  
et octo a mari, omnia ei abunde sup-  
petunt commoda, quæ mare solet af-  
ferre. Ambitus vero ejus, cum na-  
tura, tum arte, egregie est munitus.  
Superstructus enim est murus petre-  
durissimus, ac partim natura partim

industria hominum undique præruptæ:  
cingitur autem fluvio. Australe nam-  
que latus amnis præterfuit ejusdem  
cum urbe nominis: occidenti soli et  
Africo oppositam partem alluit qui  
nominatur *Hypsas*. Qua vero ortum  
solis æstivum urbs respicit, imminet  
arx; quæ ab exteriori parte voragine  
alta atque inaccessa circumdatur, ab  
altera vero parte venientes ex urbe  
uno tantum aditu admittit. In sum-  
mo vertice Minervæ sedes vizitur, et

## VIII.

A. U. 344.

## RES GRÆCORUM.

(1.) *Legatio Ætolorum ad Lacedæmonios contra Philippum, et Acarnanum ad eosdem pro Philippo.*

\* \* \*

xxviii. <sup>a</sup>“ΟΤΙ μὲν οὖν, ὃ ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι, <sup>Chlæneæ</sup> <sup>Ætoli</sup> <sup>Oratio de Lacedæmonios.</sup> τὴν <sup>b</sup>Μακεδόνων δυναστείαν ἀρχὴν συνέβη γιγνομένην τοῖς Ἑλλησι δουλείας, οὐδ’ ἄλλως εἰπεῖν οὐδένα πί-  
2 πεισμαι τολμῆσαι· σκοπεῖν δ’ οὕτως ἔξεστιν. Ἦν τι  
σύστημα τῶν ἐπὶ Θράκης Ἑλλήνων, οὓς ἀπέκισαν  
Ἀθηναῖοι καὶ Χαλκιδεῖς, ἃν μέγιστον εἶχε πρόσχημα  
3 καὶ δύναμιν ἢ τῶν Ὀλυνθίων πόλις. Ταύτην ἱξάνδρα-  
ποδισάμενος Φίλιππος, καὶ παράδειγμα ποιήσας, οὐ  
μόνον τῶν ἐπὶ Θράκης πόλεων ἐγένετο κύριος, ἀλλὰ  
καὶ Θετταλοὺς ὑφ’ αὐτὸν ἐποίησατο διὰ τὸν φόβον.  
4 Μετ’ οὐ πολὺ δὲ μάχῃ νικήσας τοὺς Ἀθηναίους,  
ἐχρήσατο μεγαλοφύχως τοῖς εὐτυχήμασιν, οὐχ ὅπως  
Ἀθηναίους εὖ ποιήσῃ, πολλοῦ γε καὶ δεῖ, ἀλλ’ ἵνα διὰ  
τῆς πρὸς ἐκείνους εὐεργεσίας προκαλέσῃται τοὺς ἄλλους  
5 εἰς τὸ ποιεῖν ἱβελοντὴν αὐτῷ τὸ προσταττόμενον. Ἦν  
ἔτι τὸ τῆς ὑμετέρας πόλεως ἀξίωμα, δοκοῦν ἂν σὺν  
6 καιρῷ προστήσεσθαι τῶν Ἑλλήνων. τοιγαροῦν πᾶσαν

<sup>b</sup> Μακεδόνων cum Ursino correxit Casaub. cum mendose Λακεδαιμόνιοι esset apud Herv. et in codd. omnibus.

## VIII.

(1.) *Excerpt. antiq. ex Lib. IX. cap. 22—33.*

xxviii. *EQUIDEM* persuasus sum, utri Lacedæmonii, fore neminem, qui negare auri, Macedonum imperium Græcis civitatibus causam et principium constituisse servitutis. Id vero ita potest intelligi. Erat olim inter Græcos, qui Thraciam colebant, corpus veluti quoddam coloniarum, ab Atheniensibus et Chalcidensibus eo deductarum; inter quas et splendoris et potentiae plurimum urbs Olynthiorum obtinuit. Hanc Philippus quum in servitutem redegit, et in exemplum timendi ceteris statuisset; non solum Thracensium Græco-

rum oppidis est potius, sed etiam Thesalos metu consternatos potentati suæ subiecit. Non multo post, superatis in acie Atheniensibus, victoria illa quidem magno animo et moderate est usus; non sane, quod victis ex animo bene vellet, nam ab ea quidem mente plurimum aberat; verum, ut beneficii, quæ in Athenienses conferret, alios alliceret, ut imperium suum ultro acciperent. Manebat adhuc civitati vestræ sua auctoritas, quæ, si offerretur occasio, populorum Græciæ patrociniū videbatur susceptura. Idcirco Philippus,

μεινοι, μετὰ τιμωρίας ἀπέθνησκον, οἱ δὲ διαφυγόντες ἐκ  
 πάσης ἐξηνηλατοῦντο τῆς Ἑλλάδος· φύξιμον γὰρ οὐδὲν  
 5 ἦν πλὴν ἐνὸς αὐτοῖς τοῦ τῶν Αἰτωλῶν ἔθνους. Τὰ γε  
 μὲν Κασσάνδρῳ καὶ Δημητρίῳ πεπραγμένα, σὺν δὲ  
 τούτοις Ἀντιγόνῳ τῷ Γονατᾷ, τίς οὐκ οἶδε; διὰ γὰρ  
 τὸ προσφάτως αὐτὰ γεγονέναι, τελείως ἐναργῆ συμβαίνει  
 6 τὴν γινῶσιν αὐτῶν ὑπάρχειν. ὦν οἱ μὲν Φρουρὰς εἰσά-  
 γοντες εἰς τὰς πόλεις, οἱ δὲ τυράννους ἐμφυτεύοντες,  
 οὐδεμίαν πόλιν ἄμοιρον ἐποίησαν τοῦ τῆς δουλείας  
 7 ὀνόματος. Ἀφήμενος δὲ τούτων, ἐπάνειμι νῦν ἐπὶ τὸν  
 τελευταῖον Ἀντίγονον· ἵνα μὴ ῥτὴν ἐκ τούτου πρᾶξιν  
 ἀπάκως τινὲς ὑμῶν θεωροῦντες, ὑπόχρεοι χάριτι νομί-  
 8 ζωσιν εἶναι Μακεδόσιν. Οὔτε γὰρ Ἀχαιοὺς σῴζειν  
 προαιρούμενος Ἀντίγονος ἐπανείλετο τὸν πρὸς ὑμᾶς  
 πόλεμον, οὔτε τῇ Κλειμένους τυραννίδι δυσαρεστού-  
 9 μενος, ἵνα Λακεδαιμονίους ἐλευθερώσῃ. καὶ λίαν γὰρ  
 ὃ γε τοιοῦτός ἐστι τρόπος εὐήθης, εἰ τις ἄρα ταύτην  
 10 ὑμῶν ἔχει τὴν διάληψιν. ἀλλ', ὁρῶν οὐκ ἐν ἀσφαλεῖ  
 τὴν ἑαυτοῦ δυναστείαν ἰσομένην, ἵαν ὑμεῖς τὴν Πελο-  
 ποννησίῳ ἀρχὴν καταστήσῃς· πρὸς δὲ τοῦτο βλέπων  
 εὖ πεφυκότα τὸν Κλειμένην, καὶ τὴν τύχην ὑμῖν λαμ-

ὁ τὸν τελευταῖον Ἀντίγονον edidi ex Gronovii conject. Vulgo τὸν τελευταῖον Ἀντιγόνου. P Sic ora Aug. et sic monente Ursino edidit Casaub. τὸν ἑαυτοῦ ἐν τούτῳ dant codd. omnes, unde Reiskius τὸν ἑλληνικὸν τούτου πρᾶξιν suspicatus est. Q Sic scripsimus monente Reiskio. Vulgo τούτου.

ipsis eorum aris abstracti, cum cruciatus nactus sunt: qui autem evaserant, si universa Græcia extorres jellabantur; neque ullum suam miseris, nisi apud unam Etolorum gentem, refugium patebat. Cassandri porro facta, et Demetrii, nec non Antigoni Gonatæ, quis ignorat? Nam quæ non idè dudum illa acc de uni, viget adhuc in hominum an mi: rece s eorum memoria, et exacta omnium notiti: . Namque horum olis præsidis in urbes inductis, alii tyrannis impositis, nullam siverunt es e urbem, quæ durum illud servitutis nomen non experiretur. Verum hæc mitto, et ad novissimi Antigoni facta redeo: ne, si quis fortasse

vestræ, quæ ille tum gessit, simpliciore animo consideravit, aliquid eo nomine se debere Macedonibus in animum inducat. Enimvero Antigonus bellum adversus vos suscepit, non eo sane consilio, ut Achæos servaret, aut quod, tyrannide Cleomenis offensus, in libertatem vindicare vos vellet. Quam opinionem de illo si quis vestræ habet, hunc profecto oportet esse nimis facili ad quidvis credendum ingenio. Sed intelligebat nimirum Antigonus, si vos imperium in Peloponnesios vobis erigeretis, suam sibi parum tutam dominationem futuram: ad hoc autem efficiendum videbat accommodatissimum a natura factum Cleomenem, vosque for-

μὲν γὰρ οὐχ οἷον ἴδειν ἡσσωμένους βλάπτειν ὑμῶν τὴν A. U. 544.  
 χώραν, μεγάλην δὲ χάριν ἔξειν αὐτοὺς ὑπολαμβάνω<sup>adv. Mace-</sup>  
 τοῖς θεοῖς, ἵαν δύνωνται τὴν ἰδίαν τηρεῖν, ἐπειδὰν αὐτοῖς  
 ὁ πόλεμος ὑπ' Ἠλείων καὶ Μεσσηνίων διὰ τὴν πρὸς  
 ἡμᾶς συμμαχίαν, ἅμα δὲ τούτοις ὑφ' ἡμῶν περισταθῇ.  
 7 Φίλιππον δὲ πάντως πείσισμαι λήξει τῆς ὁρμῆς, κατὰ  
 μὲν γῆν ὑπ' Αἰτωλῶν πολεμούμενον, κατὰ δὲ θάλατταν  
 8 ὑπὸ τε Ῥωμαίων καὶ τοῦ βασιλείως Ἀττάλου. λίαν δ'  
 εὐμαρῆς ἐστὶ συλλογίσασθαι τὸ μέλλον ἐκ τῶν ἤδη  
 9 γεγονότων. εἰ γὰρ πρὸς μόνους Αἰτωλοὺς πολεμῶν  
 μηδέποτε δυνατὸς ἦν χειρῶσασθαι τούτους, ἢ του  
 "συμβεβηκότων, ἀξιόχρεως ἂν εἴη πρὸς τὸν ἐνιστῶτα  
 πόλεμον.

XXXI. "Ταῦτα μὲν οὖν εἰρήσθω μοι κατὰ τὴν ἐξ  
 ἀρχῆς πρόθεσιν, χάριν τοῦ γινῶναι πάντας ὑμᾶς, διότι  
 καὶ μὴ προεισδεδεμένους, ἀλλ' ἐξ ἀπεραίου βουλευο-  
 μένους, μᾶλλον Αἰτωλοῖς ὑμᾶς ἢ Μακεδόσιν ἔχρη-  
 2 συμμαχεῖν. "Ἄν δὲ καὶ προκατέχισθε, καὶ προδισι-  
 3 λήφατε περὶ τούτων, τίς ἔτι καταλείπεται λόγος; Εἰ  
 γὰρ συνίθεσθε τὴν νῦν ὑπάρχουσαν ὑμῖν πρὸς ἡμᾶς  
 συμμαχίαν πρότερον τῶν ὑπ' Ἀντιγόνου γεγονότων εἰς

† Revocavi lectionem codicum, nisi quod ἡσσωμένους in ἡσσωμ. mutavi. Casaubonus ex conject. edidit οὐχ οἷον ἴδειν ἡσσωμένους βλάπτειν. ἢ πάντας πείσισμαι correxi cum Reisk. ἢ ταῦτ' ἐκ πείσισμαι Herv. cum codd. nostris omnibus, excepto altero Med. in quo est ἢ ταῦτ' ἐκ. Hinc Ursinus δ' ἡσσωμ πείσισμαι. Sed Casaubonus ἢ κατὰ ταῦτ' ἢ ἐκ πείσισμαι. εὐμαρῆς ἔστι Ursini conject. adiecit Casaub. Desiderari utique videtur πάντων, πολλῶν, τοσούτων, aut aliquid simile.

non est. Etenim victi Achæi, tantum abest, arbitror, ut agrum vestrum sint, populaturi, ut magnas diis potius gratias habituri sint, si ditionem ipsi suam potuerint defendere, cum et ab Eleis et a Messeniis, societate nobis junctis, et simul a nobis peti se undique bello censerint. Philippum vero utique a ferocia destitutum mihi persuadeo, ubi terra quidem Ætoli bellare in eum ceperint, mari vero populus Romanus et rex Attalus. Certe, quid futurum sit, ex iis quæ jam ante acciderunt facili conjectura potest divinari. Nam si cum sola Ætolorum gente armis decertans, suæ illos potestati subjicere

numquam potuit, erit videlicet metuendum, ne, ubi dicti populi in unum convenerint, bello ab iis inferendo par sit futurus.

xxxI. Hæc pro instituto dicenda cenavi, ut intelligeretis omnes, vos, nedum jam ante illigatos, sed vel si re integra proponeretur hujusmodi deliberatio, nobis potius Ætolis societate jungi debere, quam Macedonibus. Quod si etiam præoccupati tenemini, jamque ante de ea re statuitis, quid verbis amplius est opus? Sane enim, si fas hoc, quod vobis est nobiscum, ante esset ictum, quam illa ab Antigono beneficia acceptissetis, dubitari fortasse

XXXII. Μετὰ δὲ ταῦτα Λυκίσκος, ὁ τῶν Ἀκαρ- A. U. 544.  
 νάνων πρεσβευτῆς, εἰσελθὼν, τὸ μὲν πρῶτον ἐπέσχε, Lycisci  
 θεωρῶν τοὺς πολλοὺς ἐν αὐτοῖς διαλαλοῦντας ὑπὲρ τῶν Acarnanis  
 2 προειρημένων. Ἐπεὶ δὲ ποτε καθυσύχασαν, οὕτω παρ Oratio ad  
 3 ἤρξατο τοῦ λέγειν. “Ἡμεῖς, ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι, Lacedæmo-  
 παρεγνόμεθα μὲν, ὑπὸ τοῦ κοινοῦ τῶν Ἀκαρνάνων nios pro  
 ἀπισταλμένοι πρὸς ὑμᾶς, μετέχοντες δὲ σχεδὸν αἰεί Macedoni-  
 ποτε Μακεδόσι τῶν αὐτῶν ἐλπίδων, καὶ τὴν πρεσβείαν bus,  
 ταύτην κοινὴν ὑπολαμβάνομεν ἡμῖν ὑπάρχειν καὶ Μα-  
 4 κεδόσιν. “Ὡσπερ δὲ καὶ κατὰ τοὺς κινδύνους, διὰ τὴν  
 ὑπεροχὴν καὶ τὸ μέγεθος τῆς Μακεδόνων δυνάμεως,  
 ἱμπεριέχεσθαι συμβαίνει καὶ τὴν ἡμετέραν ἀσφάλειαν  
 ἐν ταῖς ἐκείνων ἀρεταῖς· οὕτω καὶ κατὰ τοὺς πρεσβευ-  
 τικοὺς ἀγῶνας ἱμπεριέχεται τὸ τῶν Ἀκαρνάνων συμ-  
 5 φέρον ἐν τοῖς Μακεδόνων δικαίοις. διόπερ οὐ δεῖ θαυμά-  
 ζειν ὑμᾶς, ἐὰν τὸν πλείω λόγον ὑπὲρ Φιλίππου ποιώμεθα  
 6 καὶ Μακεδόνων. Χλαινέας τοιγαροῦν, καταστρέφων τὴν  
 δημηγορίαν, ἀπότομόν τινα συγκεφαλαίωσιν ἐποιήσατο  
 7 τῶν ὑπαρχόντων πρὸς ὑμᾶς δικαίων. ἔφη γάρ, εἰ μὲν  
 ἐπιγίγονε τι μετὰ τὸ θέσθαι τὴν συμμαχίαν ὑμᾶς τὴν  
 πρὸς τούτους, ἥτοι βλαβερὸν καὶ δυσχερὲς ὑπ’ Αἰτωλῶν,  
 ἢ καὶ νῆ δία φιλόανθρωποι ὑπὸ Μακεδόνων, εἰκότως ἂν  
 καὶ τὸ νῦν διαβούλιον ἐξ ἀκεραίου σκέψεως τυγχάνειν·

ἱμπεριέχεται dedit Aug. et Urb. Ceteri vulgo ἱμπεριέχεσθαι, ut paulo superius.

xxxii. Secundum hæc prodit in medium LYCISCUS, Acarnanum orator: qui primo, quia videbat omnes inter se de iis, quæ dicta fuerant, colloquentes, vocem continuit; ubi vero tandem audientia est facta, in hunc fere modum orationem est exorsus. Nos quidem, viri Lacedæmonii! a communis Acarnanum oratores ad vos missi: huc venimus: sed qui ejusdem semper spei ac fortunæ cum Macedonibus sumus participes, hanc quoque legationem nobis cum illis esse communem arbitramur. Quænammodum autem in bellorum discriminibus usu venit, ut, propter præpotentes et magnas Macedonum vires, nostra quoque securitas ipsorum

virtute, cum eisdem causis implicite, contineatur: ita etiam in legationum disceptationibus salutem Acarnanum Macedonum jura in se continent. Quare mirari nemo vestrum debet, si pars major orationis nostræ de Philippo et Macedonibus sit futura. Enimvero Chlæneas, in extrema sua concione, jura, quæ sunt Ætolis vobiscum, præcisa quadam collectione est complexus. Dixit enim: si post initam a vobis cum sua gente societatem, aut damno aut molestia aliqua Ætoli, aut contra beneficio aliquo Macedones vos affecerint; idoneam esse causam, cur hæc deliberatio velut rebus integris instituitur: sin, horum quum nihil

ἀφελίσθαι τὴν ἄγνοϊαν τῶν πεπιστευκότων τοῖς εἰρημέ- A. U. 344.  
 2 νοις. Ἐφη τοιγαροῦν Χλαϊνέας, Φίλιππον τὸν Ἀμύν- adversus  
 του διὰ τῆς Ὀλυνθίων ἀσυχίας κύριον γενέσθαι Θεττα- Etolos et  
 3 λίας. Ἐγὼ δὲ ἡδιὰ Φιλίππου οὐ μόνον Θετταλοὺς, Romanos.  
 ἀλλὰ καὶ τοὺς λοιποὺς Ἕλληνας ὑπολαμβάνω σесῶ-  
 4 σθαι. καθ' οὓς γὰρ καιροὺς Ὀνόμαρχος καὶ ἰ Φιλόμη-  
 λος, καταλαβόμενοι Δελφοὺς, ἀσεβῶς καὶ παρανόμως  
 ἐγένοντο κύριοι τῶν τοῦ θεοῦ χρημάτων, τότε τίς ὑμῶν  
 οὐκ οἶδε, διότι τηλικαύτην συνεστήσαντο δύναμιν, πρὸς  
 ἣν οὐδεὶς ἔτι τῶν Ἑλλήνων ἀντοφθαλμεῖν δυνατὸς ἦν;  
 5 ἀλλ' ἐκινδύνεον, ἅμα ταῖς εἰς τὸ θεῖον ἀσεβείαις, καὶ  
 6 τῆς Ἑλλάδος γενέσθαι κύριοι πάσης. ἐν οἷς καιροῖς  
 Φίλιππος ἐβελοντὴν αὐτὸν ἐπιδούς, ἔκτανεῖλετο μὲν  
 τοὺς τυράννους, ἡσφαλίσατο δὲ τὰ κατὰ τὸ ἱερὸν, αἴτιος  
 8 ὃ ἐγένετο τοῖς Ἑλλησι τῆς ἐλευθερίας, ὥς αὐτὰ τὰ  
 7 πρᾶγματα μεμαρτύρηκε καὶ τοῖς ἐπιγενομένοις. οὐ  
 γὰρ ὡς ἡδίκηkota Φίλιππον Θετταλοὺς, καθάπερ οὗτος  
 ἐτόλμα λέγειν, ἀλλ' ὡς εὐεργέτην, ὄντα τῆς Ἑλλάδος,  
 καὶ κατὰ γῆν αὐτὸν ἡγεμόνα καὶ κατὰ θάλατταν  
 εἶλοντο πάντες· οὗ πρότερον ἀνθρώπων οὐδεὶς ἔτυχε.  
 8 Νῆ Δί', ἀλλὰ παρεγένετο μετὰ τῆς δυνάμεως εἰς τὴν  
 9 Λακωνικήν. Οὐ κατὰ γὰρ τὴν αὐτοῦ προαίρεσιν, ὥς  
 ὑμεῖς ἴστε. καλούμενος δὲ, καὶ πολλακίς ὀνομαζόμενος

<sup>b</sup> ἢ Φίλιππος Aug. Regii, Vesont.  
 Tubing.

<sup>i</sup> Φιλίμαλος Hervag. Regii, Vesont.  
 Tubing.

<sup>k</sup> ἰστανεῖλετο correxi cum Reisk. Vulgo ἰστανίλε.

*fidem dictis habuerint, suum errorem eripiam. Dixit igitur Chlæneas, Philippum Amyntæ F. per exitium Olynthiis illatum Thessalia esse potitum. Censeo vero ego, per Philippum non solum Thessalos, sed ceteros quoque Græcos omnes fuisse tum servato. Quo enim tempore Onomarchus et Philomelus, urbe Delphorum occupata, impie ac nefarie sacra Deo pecunia sunt polita; quis ignorat e vobis, tantum istos potentia tunc sibi comparasse, ut eis palam resistere Græcorum nemo auderet? Quin eo videbatur res rediisse, ut isti, sacrilegio admisso non contenti, universæ hoc amplius Græciæ dominarentur. Atque hoc est tempus,*

*quando Philippus, periculo ultro se obijiciens, tyrannos sustulit, templum Delphicum in tuto collocavit, et Græciæ populis auctor libertatis exstitit: quod posteris quoque testatum ut esset, res insecuta effecerunt. Philippum enim Græci, non sane ut auctorem injuriarum in Thessalos, quod istum dicere non puduit, sed ut de Græciâ tota bene meritum, terra marique diu- cem suum omnes elegerunt: qui honos nemini cuiquam mortalium ante ipsum contigerat. At enim Laconicæ fines cum exercitu Philippus est ingressus! Non ultro ille quidem, nec proprio consilio; quod ipsi quoque acitis: sed ad amicos et socios, quos in Peloponneso*

4 τες, ποτὲ δὲ Θηβαίους· καὶ τέλος ὑπήκουον ἐποίησε τὴν Ἀ. U. 344.  
 4 Ἀσίαν τοῖς Ἑλλήσι. Περὶ δὲ τῶν διαδεξαμένων πῶς adversus  
 καὶ τολμᾶτε μνημονεύειν; Ἐπεῖνοι γὰρ κατὰ τὰς τῶν ἔτολος et  
 καιρῶν περιστάσεις, οἷς μὲν ἀγαθῶν, οἷς δὲ κακῶν Romanor.  
 5 ἐγίνοντο παρὰίτιοι πολλάκις· περὶ ὧν τοῖς μὲν ἄλλοις  
 ἴσως ἂν ἐξείη μνησικαπεῖν, ὑμῖν δ' οὐδαμῶς καθήκει  
 τοῦτο ποιεῖν, τοῖς ἀγαθοῦ μὲν μηδεὶν μηδενὸς παραι-  
 τίοις γεγονόσι, κακῶν δὲ ὅ πολλοῖς καὶ πολλάκις.  
 6 Ἐπεὶ τίνες οἱ τὸν Ἀντίγονον εἰσὶ τὸν Δημητρίου πα-  
 ρακαλῶσαντες ἐπὶ διαιρήσει τοῦ τῶν Ἀχαιῶν ἔθνους;  
 7 Τίνες δ' οἱ πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον τὸν Ἡπειρώτην ὄρκους  
 ποιησάμενοι καὶ συνθήκας ἐπ' ἐξανδραποδισμῶ καὶ  
 8 μερισμῶ τῆς Ἀκαρνανίας; οὐχ ὑμεῖς; Τίνες δὲ κατὰ  
 κοινὸν τοιούτους ἡγεμόνας ἐξέπεμψαν, οἷους ὑμεῖς; οἷ  
 γε καὶ τοῖς ἀσύλοις ἱεροῖς ἐτόλμησαν προσάγειν τὰς  
 9 χεῖρας. ὦν Τίμαιος μὲν τό τε ἐπὶ Ταυνάρῳ τοῦ  
 Ποσειδῶνος, καὶ τὸ τῆς ἐν Λούσοις ἱερὸν Ἀρτέμιδος  
 10 ἰσύλησι· Φάρυκος δὲ καὶ Πολύκριτος, ὁ μὲν τὸ τῆς  
 Ἡρας ἐν Ἀργεὶ τέμενος, ὁ δὲ τὸ τοῦ Ποσειδῶνος ἐν  
 11 Μαντινείᾳ δῆρπασε. Τί δὲ Λάτταβος καὶ Νικό-  
 στρατος; οὐ τὴν τῶν Παμβοιωτῶν πανήγυριν, εἰρήνης

n Sic correxī. ἀνίξῃ Herv. et alter Med. ἀνίξῃ alter Med. ἀνίξῃ ceteri codd.  
 Sed ἴσως ἴξῃσι Casaub. sua auctoritate, omisso ἀνίξῃ. ὅ πολλοῖς ex conject.  
 scripsi. Vulgo omnes πολλῶν καὶ πολλὰκις. Forsan πολλῶν πολλὰκις καὶ πολ-  
 λὰκις.

in tua concitando; ipsi interim, cum  
 quidam ludorum præsides, otiosi hoc  
 spectaculo fruentes. Alexander vero  
 non prius quievit, quam Græcorum  
 imperio Asiam subiecit. De huius  
 autem successoribus quo tandem modo  
 vel verba face. e audetis? Etenim illi  
 quidem pro varia temporum cond. tione  
 aliis bonorum, aliis malorum auctores  
 sæpe fuerunt. Ac malorum quidem, si  
 qua sunt ab eis illata, liceat fortasse  
 aliis meminisse; vobis certe ejusmodi  
 querimonia nullo modo convenit, qui  
 nemini ullum unquam bonum, mala  
 autem multa sæpe multis conciliastis.  
 Obsecro enim, quinam illi fuerunt, qui  
 Antigonum Demetrii F. incitarunt, ut  
 gentis Achæorum commune concilium

dissolveret? Quinam illi, qui cum  
 Epirota Alexandro fœdus jurejurando  
 firmatum icerunt, ad subjugandam et  
 dividendam Acarnaniam? nonne vos ti  
 estis? Quinam vero tales publice duces  
 exercituum emisunt, quales vos? qui  
 quidem etiam intactis religio. e delu-  
 bris manus admove. re sunt ausi. Testis  
 erit Timæus, qui Neptuni sanum in  
 Tænaro, et Dianæ eodem Lusi. spo-  
 liavit. Testes Pharycus et Polycritus,  
 quorum ille Junonis templum Argis,  
 hic Neptuni Mantinea diripuerunt.  
 Quid Lattabus et Nicostratus? nonne  
 hi conventum universæ gentis Bæoto-  
 rum, pacis tempore, sprete fœderis re-  
 ligione, violarunt, et Scytharum et  
 Galatarum facinora inibi patrarunt?

Ot. 142. 2.  
Oratio ad  
Lacedæ-  
mon. pro  
Macedoni-  
bus,

οὔσης, παρυσπόνησαν, Σκυθῶν ἔργα καὶ Γαλατῶν ἐπιτελούντες; ὧν οὐδὲν πέπρακται τοῖς διαδεξαμένοις.

XXXV. « Καὶ πρὸς οὐδὲν τούτων ἀπολογηθῆναι δυνάμενοι, σεμνύνεσθε, διότι τῇ ἐπὶ Δελφούς ἔφοδον τῶν βαρβάρων ὑπέστητε καὶ φατέ, δεῖν διὰ ταῦτα χάριν ἔχειν ὑμῖν τοὺς Ἕλληνας. Ἄλλ' εἰ διὰ μίαν ταύτην χρείαν Αἰτωλοῖς χάρις ὀφείλεται, τίνας καὶ τηλικύς δεῖ τιμῆς ἀξιοῦσθαι Μακεδόνας, οἳ τὸν πλείω τοῦ βίου χρόνον οὐ παύονται διαγωνιζόμενοι πρὸς τοὺς βαρβάρους ὑπὲρ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἀσφαλείας; ὅτι γὰρ αἰεὶ ποτ' αἱ ἐν μεγάλοις ἢ κινδύνοις τὰ κατὰ τοὺς Ἕλληνας, εἰ μὴ Μακεδόνας εἴχομεν πρόφραγμα καὶ ῥτὰς τῶν παρὰ τούτοις βασιλείων φιλοτιμίας, τίς οὐ γινώσκει; Μέγιστοι δὲ τούτου σημεῖον ἅμα γὰρ τῷ Γαλάτας καταφρονῆσαι Μακεδόνων, νικήσαντας Πτολεμαῖον, τὸν Κεραινὸν ἐπικαλούμενον, εὐθὺς καταγινόντες τῶν ἄλλων ἦκον οἱ περὶ Βρένιον εἰς μίσην τὴν Ἑλλάδα μετὰ τῆς δυνάμεως. ὃ πολλάκις αἱ συνίβαινε γίνεσθαι, μὴ προκαθημένων Μακεδόνων. Οὐ μὲν, ἀλλὰ περὶ μὲν τῶν γεγονότων ἔχων πολλὰ λέγειν, ἀρκεῖν ἡγοῦμαι. Τῶν δὲ Φιλίπῳ πεπραγμένων, εἰς ἀσέβειαν ὠνεῖδισαν τὴν τοῦ ναοῦ καταφθοράν· οὐ προσθέντες τὴν αὐτῶν ὕβριν καὶ παρανομίαν, ἣν ἐπετελέσαντο περὶ τοὺς ἐν

P Articulum τῶν, quem ignorant vulgo omnes, adjeci ex Reiskii conject.

quorum simile nihil unquam Alexandri successores ediderunt.

xxxv. Horum vos tot criminum quum ne unum quidem valeatis excusare, gloriam ni tamen, quod barbarorum in urbem Delphos impressionem sustinistis: et, ut eo nomine gratiam vobis habeant Græci, postulatis. Atqui si propter illam operam, Græcis præstitam, gratia Ætolis debetur: quo et quanto Macedones sunt honore digni, qui pro Græcorum securitate cum barbaris dimicando omne pæne ævum continuo transigunt? Nam, res alioquin Græcorum magnis perpetuo periculis fore expositas, nisi Macedonas et eorum reges, honestæ laudis cupidine inflammatos, pro munimento barbaris

objectos haberemus, quis non ignoscit? Atque, id ita esse, argumentum hoc evincit maximè. Simul enim Galli Macedonas contemnere cæpissent, post partem de Ptolemæo cognomine Cerauno victoriam; statim, pro nihilo habitis ceteris, medium in Græciam cum exercitu, Brenno duce, penetrarunt: quod sæpius etiam accidisset, nisi terræ Græciæ finibus præviderent Macedones. Verum de rebus olim gestis quum possem plurima commemorare, hæc satis erit dixisse. At iidem, ut Philippum ex rebus, quas gessit, impietatis arguant, templi vastationem ei objiciunt. Nempe vero tacent contumeliam et immanitatem, quam ipsi in urbibus Dio et Dodona circa deam ædes ac lucos

Δίῳ καὶ Δαδῶνῃ ναοὺς καὶ τὰ τεμένη τῶν θεῶν. A. U. 544.  
adversus  
Ætolos et  
Romanos.  
 7 ἵερχῃν δὲ λέγειν τοῦτο πρῶτον. ὑμεῖς δ', ἃ μὲν ἐπάθετε, Ætolos et  
Romanos.  
 τουτοὶς ἐξηγήσασθε, μείζω ποιοῦντες τῶν γεγονότων·  
 ἃ δ' ἐποιήσατε πρότεροι, πολλαπλάσια γεγονότα,  
 8 παρесиωπήσατε· σαφῶς εἰδότες, ὅτι τὰς ἀδικίας καὶ  
 ζημίας ἅπαντες ἰ τοῖς ἄρχουσι χειρῶν ἀδίκων ἐπι-  
 φέρουσι.

xxxvi. “Περὶ δὲ τῶν κατ' Ἀντίγονον ἕως τούτου  
 βούλομαι ποιήσασθαι τὴν μνήμην, ἕως τοῦ μὴ δόξαι  
 καταφρονεῖν τῶν γεγονότων, μὴδ' ἐν παρέργῳ τίθεσθαι  
 2 τὴν τηλικαύτην πρᾶξιν. Ἐγὼ γ' εὐεργεσίαν μείζω τῆς  
 ὑπ' Ἀντιγόνου γεγενημένης εἰς ὑμᾶς οὐδ' ἰστορεῖσθαι  
 νομίζω. δοκεῖ γὰρ ἔμοι γε μὴδ' ὑπερβολὴν ἐπιδέχασθαι  
 3 τὸ γεγονός. Γινώξῃ δ' ἂν τις ἐκ τούτων. ἐπολέμησε  
 πρὸς ὑμᾶς Ἀντίγονος, καὶ μετὰ ταῦτα παραταξά-  
 μενος ἐνίκησε· διὰ τῶν ὅπλων ἐγένετο κύριος τῆς χώρας  
 4 ἅμα καὶ τῆς πόλεως. Ὄφειλε ποιεῖν τὰ τοῦ πολέμου·  
 τοσοῦτον ἀπέσχε τοῦ πρᾶξαι τι καθ' ὑμῶν δεινόν, ὥς,  
 πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐκβαλὼν τὸν τύραννον, καὶ τοὺς νόμους  
 5 καὶ τὸ πάτριον ὑμῖν ἀποκατίσθησε πολίτευμα. ἀνθ' ὧν  
 ὑμεῖς ἐν ταῖς κοιναῖς πανηγύρεσι, μάρτυρας ποιησάμενοι  
 τοὺς Ἕλληνας, εὐεργέτην ἑαυτῶν καὶ σωτῆρα τὸν Ἀντί-

ἰ ἅπαντες οὐ τοῖς ἄρχουσι. Herv. cum libris omnibus. Particulam cum Uraino delevit Casaub. quæ si a Polybio est, intercidisse post eam verba quædam oportet.

exercuerunt. Atqui hæc prius erant commemoranda. Nunc vos, quæ passi estis, apud hos commemoratis, omnia supra veri fidem exaggerantes: quæ priores ipsi fecistis, et ea quidem multis partibus plura, silentio prætermittitis: quippe satius exploratum vobis erat, omnes mortales et injurias et illata damna iis referre, qui iniquis factis lacessiverunt.

xxxvi. Quod vero ad Antigonum spectat et quæ ille gessit, eorum ego mentionem calenus faciam, quo ne res tum gestas videar contemnere, aut factum adeo memorabile pro re levi et obiter dicenda ducere. Nam ego certe persuasum habeo, ne relatum quidem esse in literas ullum majus beneficium

eo, quod tunc temporis in vos ab Antigono est collatum: quin mihi ea res videtur tanta, ut nullius occasione cumuli posse majorem fieri putem. Sciet hæc ita esse, qui attenderit, quæ jam dicam. Gessit adversus vos Antigonus bellum: deinde in acie signis collatis vos devicit. Armorum vi dominus erat agri præter vestri et urbis. Debuerat injure belli vobiscum agere. Tantum ab- fuit ut gravius quidquam in vos consu- leret, ut etiam ejecto tyranno (nam alia prætermittit) leges et patriam reipublicæ formam vobis restituerit. Pro quibus beneficiis vos in publicis Græcorum conventibus, ut testes judicii vestri Græcos omnes faceretis, Antigonum præconis voce declaratis bene de vobis meritum,

Oratio ad  
Lacedæ-  
mon. pro  
Macedoni-  
cibus,

γαροι ἀνακρεῦζαντά. Τί γάρ ἔχετε ποιῶν ὑμᾶς ἐκωδ-  
γὰρ τὸ φανερῶσαι, ἄνδρες. ὑμῖς δ' αἰεῖσθε ποιήσω  
γὰρ τοῦτο πῶ, ὅσα φερσλόγως οἰσιδίσαι βουλόμενος  
ὑμῖν, ἀλλ' ὑπὸ τῆς πῶ πράγματι περιστάσεως ἀναγ-  
καζόμενος ἐπὶ τῇ ποιῇ συμφέροίτι. Τί δὴ μείλλω  
λέγειν; Ὅτι καὶ κατὰ τὸν προγεγοῖντα πόλεμον οὐκ  
Αἰτωλοῖς, ἀλλὰ Μακεδόσι ἴδι συμμαχῶν ὑμᾶς καὶ  
νῦν, παρακαλουμένους, Φίλιππον μᾶλλον, ἢ τούτοις,  
ἑαυτοὺς προσήμουν. Νῆ Δί, ἀλλὰ παραβῆσθε τὰς 8  
συνθήκας. Καὶ πότρε δεινότερα αἶν ποιήσετε; τὰ 9  
κατ' ἴδιαν πρὸς Αἰτωλοὺς ὑμῖν συγκείμενα δίκαια  
παριδόντες; ἢ τὰ πάντων τῶν Ἑλλήνων ἱκαντίον ἐν  
στήλῃ γεγενοῖτα καὶ καθιερωμένα; Πῶς δὲ τούτους 10  
ἀδελφεῖν ὑλαδίσσθε, παρ' ὧν οὐδεμίαν προσιλήφατε  
χάριν; Φίλιππον δὲ καὶ Μακεδόνας οὐκ ἐντρέψισθε,  
δί οὓς ἔχετε καὶ τοῦ νῦν βουλευέσθαι τὴν ἐξουσίαν;  
Ἡ τὸ μὲν ταῖς φίλοις τὰ δίκαια ποιῶν ἀγαθαῖον 11  
ἡγίεσθε; \* \* \* Καὶ μὴν οὐχ οὕτως ὁσίον ἐστὶ τὸ τὰς 12  
ἐγγράπτους πίστει βεβαιοῦν, ὥς ἀόσιον τὸ τοῖς σώσασι  
πολέμῳ· ὃ νῦν Αἰτωλοὶ πάρεσιν ὑμᾶς ἀξιοῦντες.

XXXVII. “Οὐ μὲν, ἀλλ' εἰρήσθω μὲν μοι ταῦτα,  
κρινέσθω δὲ παρὰ τοῖς φιλοτιμότερον διακειμένοις, ἐπὶ τὸς

\* Exciderunt verba ταῖς δ' ἡγήταις οὐ; aut alia nonnulla in eandem sen-  
tentiam.

et conservatorem vestrum. Quid ergo  
faciendum vobis fuit? Dicam equidem,  
quod sentio, viri Lacedæmontii. Vos  
vero dicentem feretis; dicam enim, non  
quo intempestiva oratione probra in vos  
conjiciam; sed ipsa rerum necessitate  
coactus, ut in commune consulam. Quæ  
igitur dicturus sum? Aio, vos et supe-  
riore bello cum Macedonibus potius,  
quam cum Ætolis, societatem jungere  
debuisset, et nunc, a Philippo invitatos,  
illi, non Ætolis adherere vos debere.  
At, contra fœdus et conventa feceritis,  
dicit aliquis. Utrum vero gravius a  
vobis fuerit admissum peccatum? si fa-  
ctorum privatim cum Ætolis pactorum  
jura contemneritis? aut, et illa, quæ in  
oculis universæ Græciæ fuerunt colum-

nae inscripta, et in æternam memoriam  
sacra? Quid est porro, cur his fidem  
mutare vereamini, quorum nulla prius  
existerunt in vos beneficia: ad Philip-  
pum et Macedones nullum habeatis re-  
spectum, quibus id ipsum debetis, quod  
de hæc rebus deliberandi facultatem  
clamantibus habetis? An ita estis au-  
mati, ut erga amicos quidem justitiam  
servare necessarium ducatis; [erga eos,  
qui salutis vobis auctores existerunt,  
non item?] At non est profecto tam  
pium, leges pactorum scriptas servare,  
quam est impium, contra servatores suos  
bellare; quod quidem nunc a vobis postu-  
lantes adiunt Ætolæ.

XXXVII. Verum et mihi licentis hæc  
dixisse, et, si quis scelerior adest censor,

εἶναι τῶν ἐπιστάντων. ἐπὶ δὲ τὸ συνέχον, ὥς οὗτοί <sup>adversus</sup> Ἀ. Ὑ. 244. ἔφασι, ἐπάνειμι. τοῦτο δ' ἦν· εἰ μὲν ὅμοια εἴη τὰ <sup>Ætolos et</sup> ἔτολοις <sup>Romanos.</sup> πράγματα νῦν, καὶ καθ' ὧς παρὸς ἐποιεῖσθε τὴν πρὸς τούτους συμμαχίαν· διότι δεῖ μῦθον καὶ τὴν ὑμετέραν αἴρεσιν ἐπὶ τῶν ὑποκειμένων· ταῦτα γὰρ ἐν ἀρχαῖς εἶναι. εἰ δ' ὀλοσχερῶς ἡλλοίωται· διότι δίκαιόν ἐστι καὶ νῦν ὑμᾶς ἐξ ἀπεραίου βουλευέσθαι περὶ τῶν παρα-  
 4 κελευομένων. Ἐρωτῶ τοιγαροῦν ὑμᾶς, ὦ Κλεόνικε καὶ Χλαινέα, εἶνας ἔχοντες συμμαχούς τότε παρεκαλεῖτε τούτους εἰς τὴν κοινοπραγίαν; ἄρ' οὐ πάντας Ἕλληνας;  
 5 Τίσι δὲ νῦν κοινωνεῖτε τῶν ἐλπίδων; ἢ πρὸς ποίαν παρα-  
 6 καλεῖτε τούτους συμμαχίαν; ἄρ' οὐ πρὸς τὴν τῶν βαρβάρων; ἢ Ὅμοιά γε δοκεῖ τὰ πράγματα ὑμῖν ὑπάρχειν νῦν καὶ πρότερον; ἀλλ' οὐ τάναντία; Τότε  
 7 μὲν γὰρ ὑπὲρ ἡγεμονίας καὶ δόξης ἐφιλοτιμείσθε πρὸς Ἀχαιοὺς καὶ Μακεδόνας ὁμοφύλους, καὶ πρὸς τούτων ἡγεμόνα Φίλιππον· νῦν δὲ περὶ δουλείας ἐνίσταται πό-  
 8 λεμος τοῖς Ἕλλησι πρὸς ἄλλοφύλους ἀνθρώπους· οὗς ὑμεῖς δοκεῖτε μὲν ἐπισκᾶσθαι κατὰ Φιλίππου, λελή-  
 9 θηκαὶ δὲ κατὰ σφῶν αὐτῶν ἐπισκασμένοι, καὶ κατὰ πάσης Ἑλλάδος. Ὡσπερ γὰρ οἱ κατὰ τὰς πολεμικὰς περιστάσεις βαρυτέρας ἐπαγόμενοι φυλακὰς εἰς τὰς πόλεις τῆς αὐτῶν δυνάμεως, χάριν τῆς ἀσφαλείας, ἅμα

\* ὥς οὗτοί φασιν Casaubono debetur. Mendose ὥς οὐτόφασιν Herv. cum MSis.

† Placet Reiskii conjectura, τοῦτο γὰρ ἱσαγγεῖ εἶναι, quam in vers. Lat. expressi.

‡ Fors. ἵμια δὲ. x ἡγεμονίας Aug. Regii, Vesont.

liceat illi pariter aliena a præsenti de-  
 liberatione hæc eadem judicare: ad ip-  
 sum rei caput, ut quidem isti autu-  
 mant, jam redeo. Id autem erat: si  
 quidem res Græciæ in eodem nunc  
 sint statu, quo tunc erant, quando  
 societatem cum Ætolis fecistis; mani-  
 festum esse, vos etiam in eodem ma-  
 nere debere proposito. Sin est uni-  
 versa rerum Græciæ facies immutata;  
 æquum esse, ut et vos de iis, quæ pe-  
 tuntur a vobis, deliberationem ceu  
 rebus integris instituatis. Vos ergo  
 dicite mihi, Cleonice et Chlænca: ec-  
 quos tunc socios habebatis, quando La-  
 cedæmonios ad consilia vobiscum conso-  
 cianda hortabamini? nonne Græcos om-  
 nes? Nunc vero quibuscum spes vestras

habetis junctas, aut ad quam societatem  
 hosce invitatis? nonne ad societatem  
 cum barbaris incundum? Quid ergo?  
 idem est nunc videlicet rerum status  
 atque ante? annon potius in contrarium  
 vertit? Tunc enim de principatu et  
 gloria contendebatis cum ejusdem linguae  
 et generis hominibus, Achæis et Mace-  
 donibus, et duce horum Philippo: nunc  
 de servitute Græcorum eo bello agitur,  
 quod illis jam imminet adversus hostem  
 alienigenam: quem quum ad oppugnand-  
 um Philippum videamini advocasse, et  
 vera, etsi non intelligitis, in vestram  
 et totius Græciæ perniciem accivistis.  
 Quemadmodum enim ii, qui per bello-  
 rum necessitates securitatis suæ causæ  
 præsidia in urbes suas arceant suis

πολεμῖν Ἑπιρώταις, Ἀχαιοῖς, Ἀκαρνάσι, Βοιωτοῖς, <sup>A. U. 844.</sup>  
Θετταλοῖς, σχεδὸν πᾶσι τοῖς Ἑλλησι, πλὴν Αἰτωλῶν. <sup>adversus</sup> <sup>Ætolos et</sup>  
6 Τούτοις μὲν οὖν ἔθος ἐστὶ, ταῦτα πράττειν, καὶ μηδὲν <sup>Romanos.</sup>  
αἰσχροὺς νομίζειν, εἴ γε μόνον πρόσσετι τὸ πλεονεκτεῖν  
7 τοῦ μὴν ὑμῖν. Καὶ τί δὴ ποτε προσδοκᾶν δεῖ τούτους  
<sup>d</sup> ἀπεργασομένους, ἐπεὶ τὴν Ῥωμαίων <sup>e</sup> προσελήφασι  
8 συμμαχίαν; οἳ γε τῆς Ἰλλυριῶν ἐπιλαβόμενοι ῥοπῆς  
καὶ βοηθείας, κατὰ μὲν θάλατταν βιάζεσθαι καὶ  
παρασπονδεῖν ἐπεβάλοιντο Πύλον· κατὰ δὲ γῆν ἐπολιόρ-  
9 κησαν μὲν τὴν Κλειτωρίαν πόλιν, ἐξηνδραποδίσαντο  
10 δὲ τὴν τῶν Κυναιθίων. καὶ πρότερον μὲν Ἀντιγόνῳ,  
καθάπερ ἐπάνω προεῖπον, ἐποίησαντο συνθήκας οὗτοι  
<sup>e</sup> περὶ τε τοῦ τῶν Ἀχαιῶν καὶ τοῦ τῶν Ἀκαρνανῶν  
ἔθνους· νῦν δὲ πεποιήνται πρὸς Ῥωμαίους κατὰ πάσης  
τῆς Ἑλλάδος.

XXXIX. “Α τίς οὐκ ἂν πυθόμενος ὑπίδοιτο μὲν  
τὴν Ῥωμαίων ἔφοδον, μισήσαι δὲ τὴν Αἰτωλῶν ἀπό-  
νοϊαν, ὅτι τοιαύτας ἐθάρρῃσαν ποιήσασθαι συνθήκας;  
2 Ἥδη παρήρηνται μὲν Ἀκαρνανῶν Οἰνιάδας καὶ Νῆσον·  
κατέσχον δὲ πρῶην τὴν τῶν ταλαιπῶρων Ἀντικυρέων  
3 πόλιν, ἐξανδραποδισάμενοι μετὰ Ῥωμαίων αὐτήν. καὶ  
τὰ μὲν τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας ἀπάγουσι Ῥωμαῖοι,  
πεισόμενα δηλονότι ἅπερ εἰκός ἐστι πάσχειν τοῖς ὑπὸ

<sup>c</sup> γι caret Herv. et codd. Regii, Vesont. Tubing. Intra lineas habet Aug.  
Et abesse facile patiar. <sup>d</sup> ἀπεργασομένους Hervag. cum MStis. <sup>e</sup> περιλά-  
φασι iidem. <sup>f</sup> αἱ δὲ dant iidem libri. <sup>g</sup> κατὰ τι maluerat Reiskius.

ptu, bellum inferatis Epirotis, Achais, Acarnanibus, Boeotis, Thessalis, cunctis denique Græcis, præterquam Ætolis. Atqui horum quidem mos est, ita facere, neque turpe quidquam ducere, unde modo possint ipsi cum alieno detrimento quæstum aliquem parare: vobis ea consuetudo non est. Enimvero quid designatos istos putes, postquam Romanorum societate sunt aucti? qui, postquam ex Illyrico subsidii accessionem nacti erant, mari Pylum per vim tentare contra jus et omne fas sunt ausi, terra autem Clitoriorum urbem expugnaverunt, Cynæthensium vero etiam hastâ subjecerunt? Et quum antea ad evertendas Achaorum et

Acarnanum gentes cum Antigono, ut jam dixi, fœdus sanxerint: nunc ce-  
runt cum Romanis in Græciâ totius perniciem.

XXXIX. Hæccine poterit aliquis au-  
dire, ut non statim adventum Romano-  
rum suspectum habeat; Ætolorum vero  
perditam audaciam, qui hujusmodi  
facinorosa fecerunt, non oderit? Et hi  
quidem jam Acarnanibus Eniadas ade-  
merunt, atque Nasum: nuper etiam in-  
felicium Anticyrensiū oppidum, post-  
quam ipsos a Romanis adjuti sub jugum  
miserunt, sibi detinuerunt: et liberos  
quidem ac mulieres Romani abducunt,  
ut ea videlicet patiantur, quæ consen-

2 Προθυμίαν γὰρ φίλων, συμφόρως μὲν γιγνομένην, Auxilium  
tardum,  
inutile.  
κ<sup>1</sup> μεγάλην παρέχισθαι χρείαν· ἐφελκομένην δὲ καὶ  
καθυστεροῦσαν, τελείως ἀνωφελῆ ποιεῖν τὴν ἐπικουρίαν.  
3 εἴπερ οὖν βούλονται μὴ τοῖς ῥήμασι μόνον, ἀλλὰ καὶ  
τοῖς ἔργοις τηρεῖν τὴν πρὸς αὐτοὺς συμμαχίαν. \* \* \*

4 Οἱ δὲ Ἀκαρναῖνες, πυνθανόμενοι τὴν τῶν Αἰτωλῶν Acarnanum  
desperata  
conjuratio.  
ἔφοδον ἐπὶ σφᾶς, τὰ μὲν ἀπαλγοῦντες ταῖς ἐλπίσι, τὰ  
δὲ καὶ θυμομαχοῦντες, ἐπὶ τινὰ παράστασιν κατῆ-  
5 τησαν. \* Εἰ δὲ τις λειπόμενος μὴ θάνοι, φύγοι δὲ  
τὸν κίνδυνον, τοῦτον μήτε πόλει δέχισθαι, μήτε πῦρ  
6 εἰναῦειν. Ἐπεὶ τούτων ἀρὰς ἐποιήσαντο, πᾶσι μὲν, μά-  
λιστα δὲ Ἑπειρώταις, εἰς τὸ μηδένα τῶν φευγόντων  
δέξασθαι τῇ χώρᾳ.

(II.) *Echinum oppugnat Philippus.*

Προθέμενος δὲ, τῆς πόλεως κατὰ δύο πύργους ποι- Testudines  
aggestitum.  
εἶσθαι τὴν προσαγωγήν· κατὰ μὲν τούτους χελώνας  
κατεσπεύαζε χωστρίδας καὶ κριούς, κατὰ δὲ τὸ μεσο-  
πύργιον στοὰν ἐποίει μεταξὺ τῶν κριῶν, παράλληλον τῷ Porticus:  
2 τείχει. τῆς δὲ προθέσεως συντελουμένης, παραπλήσιος ἢ

κ<sup>1</sup> Vocab. μεγάλην perperam abest ab edd. <sup>1</sup> Fuerat forsans περί τι εἰδύται.

Propensam quippe amicorum voluntatem, si quidem opportune se exserat, magno solere esse utili: sin autem moram traxerit, et tardius advenerit, inutile prorsus afferre auxilium. Igitur si non verbis dumtaxat, sed et rebus ipsis, initam secum societatem servare in animo haberent; \* \* \* (Excerpt. Antig.)

Acarnanes vero, audita Aetolorum adversus se expeditione, partim despe-

ratione, partim vero odio et ira in hostem impulsī, in furiosum quoddam consilium inciderunt. \* Si quis vero victus mortem non oppetiisset, sed periculum fugisset, eum ne quis urbe reciperet, nec usum ignis ei impertiretur. Ac hujus rei causa, adjectis imprecationibus, obtestati sunt omnes, praecipue vero Epirotas, ne quis quicquam eorum, qui fugissent, intra fines suos reciperent. (Suidas in Ἀκαλγ. et Ἑπειῶν.)

(II.) *Excerpt. Antig. ex Lib. IX. cap. 34.*

XL1. Philippo erat consilium, ad duas obsessae urbis turren machinas admovere. Itaque ex adverso illarum

turrium testudines fossis complendis arietesque struxit: quantum autem muri inter utramque turrin interje-

καὶ τὴν τῶν ἔργων ἐπιτελεσθῆναι συντέλειαν, διὰ τὸ τὴν Α. Υ. 244.  
 χώραν ἀφθότους ἔχειν τὰς εἰς τοῦτο τὸ μέρος χρηγίας.

- II Οἱ γὰρ Ῥ'Εχιναιεῖς κείνται μὲν ἐν τῷ Μηλιεῖ κόλπῳ, <sup>Situs Echini.</sup>  
 τετραμμένοι πρὸς μεσημβρίαν, κατ' ἀντίπεραν τῆς τῶν  
 Θρονιέων χώρας· καρποῦνται δὲ γῆν πᾶμφορον. δι' ἣν  
 αἰτίαν οὐδὲν ἐνέλιπε τὸν Φίλιππον τῶν πρὸς τὰς ἐπι-  
 12 βολάς. Οὐ μὲν, ἀλλὰ, καθάπερ εἶπον, ἐπιτελεσθέντων  
 τῶν ἔργων, προσῆγον ἅμα τὰς τῶν ὀρυγμάτων καὶ  
 μηχανημάτων κατασκευάς.

\* \* \*

XLII. Πόπλιος, ὁ τῶν Ῥωμαίων στρατηγός, κατ' <sup>Echinenses Philippo se tradunt.</sup>  
 Δορίμαχος, ὁ τῶν Αἰτωλῶν τοῦ Φιλίππου πολιορ-  
 κούντος τὴν Ῥ'Εχιναιέων πόλιν, καὶ τὰ πρὸς τὸ τεῖχος  
 καλῶς ἀσφαλισαμένου, καὶ τὰ πρὸς τὴν ἐκτὸς ἐπι-  
 φάνειαν τοῦ στρατοπέδου τάφρων καὶ τείχει ὀχυρω-  
 2 σαμένου· παραγενόμενοι αὐτοί, ὁ μὲν Πόπλιος στόλῳ,  
 ὁ δὲ Δορίμαχος πεζικῇ καὶ ἰππικῇ δυνάμει, καὶ προσ-  
 3 βαλόντες τῷ χάρακι, καὶ ἀπαραουθέντες, \* τοῦ  
 Φιλίππου μάλλον ἰσχυρῶς ἀγωνισαμένου ἄπελπίσαν-  
 4 τες οἱ Ῥ'Εχιναιεῖς παρέδοσαν ἑαυτοὺς τῷ Φιλίππῳ. οὐ  
 γὰρ οἱοί τε ἦσαν οἱ περὶ τὸν Δορίμαχον τῇ τῷ  
 δαπανημάτων ἐνδείᾳ ἀναγκάζειν τὸν Φίλιππον, ἐκ  
 θαλάσσης ταῦτα πορίζομενοι.

Ῥ'Εχιναιεῖς correxī. Vulgo omnes h. l. Ῥ'Εχιναιεῖς. Ῥ'Εχιναιέων h. l. editum  
 est apud Heronem. Ῥ' Forsan αὐτοῦ. \* Ante τοῦ Φιλίππου defectus signum  
 adjeci. Ῥ' Verbum ἀπελπίσαντες abest ab edito.

opera hæc omnia paucis oppido diebus  
 confecta; quod rebus omnibus ad ejus-  
 modi fabricas necessariis illa regio  
 abundat. Sita namque est urbs *Echi-*  
*nensium* ad sinum Maliacum, vergens  
 in meridiem, ex adverso ditionis Thro-  
 niensium: regio autem est omnium,

quæ terra proveniunt, ferax: quam  
 ob causam nihil Philippo ad sua in-  
 cepta exsequenda deerat. Igitur con-  
 fectis, ut paullo ante dixi, operibus,  
 simul cuniculos agendo, simul machi-  
 nas muro admovendo, oppugnationem  
 aggressus est.

(Ex Herone de toleranda et repellenda Obsidione.)

XLII. Publius (*Sulpicius Galba*), Ro-  
 manorum imperator, et *Dorimachus*,  
 dux Ætolorum; quum *Echinensium*  
 urbem oppugnaret *Philippus*, et tam  
 ab urbe securitati suæ probe prospex-  
 isset, quam a parte exteriori fossa  
 ac muro castra sua munivisset; *Echi-*  
*nium* venerunt, Publius cum classe,

*Dorimachus* cum peditum atque equi-  
 tum manu, et castra Philippi adgressi  
 sunt, sed ab eodem repulsi. \* Quo  
 factò quum *Philippus* acrius etiam in-  
 staret hostibus; desperantes *Echinenses*,  
*Philippo* sese dederunt. *Dori-*  
*machus* enim commeatuum inopia co-  
 gere *Philippum* non poterat, cui omnia  
 mari subvehebantur.

6 σεις. Ἡ, καὶ τότε βραδεῖαν συμβαίνει γίνεσθαι τὴν Α. U. 544. κομιδὴν τῶν δυνάμεων, ἅτε καταγόμεναι μὲν ὄντων τῶν πλοίων, ταπεινοτάτου δὲ τοῦ ποταμοῦ, καὶ τελείως βραχὺ τι ὑπομεγρούσης τῆς τοῦ ρεύματος βίας πρὸς τὸν πλοῦν.

## X.

## LEGATIO ROMANORUM AD PTOLEMÆUM.

\*

\*

\*

XLIV. Οἱ Ῥωμαῖοι πρεσβευτὰς ἐξαπέστειλαν πρὸς <sup>Frumen-</sup> <sup>tum a Pto-</sup> Πτολεμαῖον, βουλόμενοι σίτῃ χορηγηθῆναι, διὰ τὸ <sup>lemæo pe-</sup> <sup>tunt Ro-</sup> 2 μεγάλην εἶναι παρ' αὐτοῖς σπάνιν ὥς ἂν τοῦ μὲν <sup>mani.</sup> κατὰ τὴν Ἰταλίαν ὑπὸ τῶν στρατοπέδων ἅπαντος ἐφθαρμένου μέχρι τῶν τῆς Ῥώμης πυλῶν, ἔξωθεν δὲ μὴ γενομένης ἐπικουρίας, ἅτε κατὰ πάντα τὰ μέρη τῆς οἰκουμένης πολέμων ἐπιστάτων, καὶ στρατοπέδων 3 παρακαθημένων, πλὴν τῶν κατ' Αἴγυπτον τόπων. Εἰς γὰρ τοσοῦτο κατὰ τὴν Ῥώμην προεβέβηκει τὰ τῆς ἐνδοσίας, ὥστε τὸν Σικελικὸν μέδιμνον πεντεκαίδεκα 4 δραχμῶν ὑπάρχειν. ἀλλ' ὅμως, τοιαύτης οὔσης τῆς περιστάσεως, οὐκ ἡμέλουν τῶν πολεμικῶν.

Ὡς συνεγὰν Hervag. cum MSis: quod si teneamus, addendum verbum <sup>δυνα-</sup> <sup>μίας.</sup>

derivantur. Quæ ratio est, quare tempestate illa tarde per eum deportatio exercituum expediatur: nam et navibus debehantur milites, magnis pon-

deribus onustis, et aquæ fluminis tum maxime humiles sunt, ut ad navigationem conficiendam parum admodum vis fluentis alvei conferat.

## X.

## Ecloga II. de Legationibus.

XLIV. LEGATOS ad Ptolemæum miserunt Romani, ut frumento ab eo juvarentur, cujus magna in urbe tum fuit inopia. Nam Italicum frumentum omne ab exercitibus fuerat corruptum usque ad ipsas Romæ portas: e regionibus vero extra Italiam nihil subsidii afferebatur; quum per omnes

orbis terrarum partes bellaretur, essentque ubique locorum exercitus dispositi, una Ægypto excepta. Eo autem Romæ pervenerat annonæ inopia, ut modicus Siculis drachmis quindenis veniret. Attamen, etiam in hac tanta necessitate, belli curam patres non omittebant.







